Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ
ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ
τῆς κοίλης Συρίας
ΑΟΓΟΙ δύο.

IAMBLICHI CHALCIDENSIS
ex Syria cœle
De Vita PYTHAGORÆ, &
Protrepticæ orationes ad Philosophiam
LIB. II.

Nunquam hactenus visi: nunc verò Græcè & Latinè primùm editi cum necessariis castigationibus & notis,

Addita sunt in fine Theanus, Myia, Melissæ & Pythagoræ aliquot epistolia Gr. & Lat.

IOHANNE ARCERIO THEODORETO
Filio AUthore & Interprete.



Ed. Editio 1598
curata
mendatur à Bæcl

In Bibliopolio Commeliniano

ANNO CIↃ IↃ XCVIII.

1578
DP2 42492

ILLUSTRIBUS
Generosis Amplissimisq; & Nobilissimis
DOMINIS
D D.
ORDINIBUS
FRISIAE
TRANSRHENANAE

inter Amisium amnem & Flevum antiquum
RHENI *ostium Rempubl. sapienter sanctéq; administrantib. Dominis & Mecœnatib. suis unicè colendis.*

S. D.

ANNUS jam est penè tertius & trigesimus, generosissimi Nobilissimiq; Domini & Mecœnates honorandi, ex quo linguæ & studiorum gratia cum nobilissimis Patriæ & summæ spei adolescētibus, perveteris & illustris sanè familiæ, in Gallias ablegatus, mirabili quodam casu, seu Dei destinatione, in hosce Iamblichi Chalcidensis Platonici philosophi libros, Græcè scriptos incidi. Nam cùm mihi illorū inspiciendorū ad dies aliquot copia facta esset, ilico me eorum exscribendorum, cùm quòd elegantissimè manu descripti, tum verò quòd illius essent authoris, quem Proclum illum Diadochum in Platonem scribentem nunquam non θεῖον vo-

citare legeram, ut & EUnapium posteà in ejus vita, θαυμάσιον, cupido incesit. Itaq; hominem, cujus istos beneficio habebam, eos à me repoſcentem, per amicitiam, quæ inter nos mutuò esset, perq; Musas omnes rogavi obiecratúsq; sum, ut illos describendi mihi copiam concederet vellet. Non enim ille, qui lumen de suo lumine accendi sinit (ut ex Marco Tullio dicebam) efficit, ut nihilo minus ipsi non luceat, cùm alii accenderit. Verùm cùm nec prece nec pretio hoc primum ab eo obtinere valerem, tandem improba instantia hominem & ipsum longè eruditissimum permolliui, ut haud ægrè quidem: sed tamen cum conditione voto meo annueret. Siquidem cum ἀρχέτυπον ad certum quoddam tempus, intra quod foret exscribendum, domino suo esset ex pacto restituendum, nec solus, quod id esset angustius, posset facere, mihi partem describendam concesit: ea tamen conditione ac lege, ut ipse non ederem. Se namq; eum authorem vertendum suscepisse. Igitur recepta conditione, & sepositis aliis, quatenus ejus fieri potuit, studiis & occupationibus, quibus compluſculis tum per morbum, & postea mortem unius ex meis præclarissimæ spei adolescentis distringebar, ad discriptionẽ properè me accinxi. Quare noctéq; diéq; admolitus operi manus, totũ, quod ferme fidem excedit, ipso inscio intra sesquimensem ad umbilicum duxi. Recognovi quidem intereà temporis, & à mendis penè infinitis repurgavi omnia: sed de editione illis superstitibus ne gry quidẽ cogitare potui. Quocirca scrinio inclusa cum nonnullis aliis hactenus presi. Cæterùm cùm jam uterq; tam dominus, quàm alter αὐθέντης, cui me bona fide obstrinxeram, in fata concesissent, nec quicquam conversum, & non nisi pau-

pauculis aliquot locis quædam in eo caltigata deprehenderem: præterea ipsum ἀρχέτυπον, quo fueramus uti, jam etjam in aliorum manus venisse fortè intelligerē: tandē ierò, ut ille dicebat,

Μή τις κῦδος ἕλοιτο βαλὼν, ὁ δὲ δεύτερος ἦλθοι,

animum ad illorum editionem adjicere occœpi. Itaque Latinè, ut quidem existimo, à me conversum, & non credendis laboribus ac vigiliis, quantum tamen ingenio assequi potui, unius solum exemplaris adjutus ope, emaculatum quasi è tenebris in lucem, & è sepulchro atque abysso in vitam extrahere ac producere volui. Nam cùm superioribus seculis plurima emersérint, atq; etiamnum hodie in lucem emânēt, proh hanis & petulantibus hominibus authoribus, quæ æternis tenebris atq; oblivione adobrui, potiusque flammis aboleri exstinguiq; præstaret: profectò hoc genus scriptorū ejus esse generis duco, ut putem ipsorum tum sanctis laboribus gravem injuriā, tum communi studiorum utilitati non exiguum detrimentum allatum iri, si porrò æternum premerentur & quasi sepelirentur. Quippe qui in Schola Socratica, penéq;, ut mox dicemus, Mosaica, bellè instituti, de Deo, quatenus quidem naturæ melioris ductu, sine Deo & Scripturæ adjutorio potuerunt, de virtutibus & vitiis germanè disseruerunt, exempla itidem salutaria reliquerunt, quibus in communi vitæ usu juxtà, ac reipub. administratione apprimè conducibilibus uti queamus. Etsi verò de μετεμψυχώσει, & aliis id genus diliriis tam Plato, quàm hic noster, quæ ex Pythagora hauserant, scriptis suis interseverint: hic etjam ex professo Pythagoræ non ita sani, ut multis, sed ut mihi semper visum est, summi religiosissimique Philosophi vitam & dogmata describat: haud ideò tamen confestim

repudiandi vel faſtidiendi erunt. Etenim ſi Ariſtoteles, Philoſophorum meritò maximus, qui de mundi æternitate ſua ſomnia, ne dicam deliria habuit, nec ſenſit de eo quod debuit: nec item Plinius diligẽtiſsimus alioqui naturę indagator, maximéq; admirabilis ſcriptor, qui præceptorẽ καὶ προηγούμενον Ariſtotelem ſecutus ſe continere non potuit, quin admirando ſui operis, imò præclariſsimo Mundi theſauro de naturali hiſtoria initio, idem ſentiret, adeóque paſsim intermiſcuerit palam impia, de Deo alio, quàm ipſe conceperat, ambigẽs, in dogmate de Dei omnipotẽtia hallucinãs, inferos eſſe dubitãs, animos non eſſe immortales, atq; id genus alia manifeſtò ſtatuens, non propterea reprobantur: quinimò ſcriptores, qui eos ſuis commentariis illuſtrarunt, ut Porphyrium, Plotinum, ac cæteros Chriſtiani nominis hoſtes non aſpernamur. ſed potiùs in ſummo pretio & deliciis habemus, lectitamus, & tantùm non adoramus, quid? an Pythagoram, quem rectè de Deo ſenſiſſe, teſtis eſt locupletiſsimus Clemens ille Alexãdrinus, cùm aliàs, tum in προτρεπτικῷ, rejiciemus? an Platonem, qui tam de Deo, quàm de immortalitate animorum, de pœnis inferorum, & cætera præclarè & ſenſit & tradidit, ejuſque ſectatores, quorum omnium facilè princeps Iamblichus, etſi purus putus Pythagoreus, quatenus tamen Plato, fuiſſe videatur, cum ignominia uſu mortalium exturbabimus? Sanè ut Pythagoras & Plato Moſen legerunt, quo nomine etiam quidam veterum hunc Moſen Atticum vocitarunt: illum D. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus graviſsimus ſanctiſsimuſque ſcriptor quoque Epiſtola ad Irenæum, quoſdam putaſſe ex populo Iudæorum genus duxiſſe, ut ex ejus diſciplina derivarit etiam præcepta magi-

magiſterii, meritóque magnum apud Philoſophos habitum, æqualem vix repperiſſe, diſertè ſcribit: ita perſanctè præcepta de moribus, de vita piè inſtituendâ tradiderunt. De caſtitate intra & extra matrimonium, de inſtitutione atque educatione liberorum, de verecundia, de pudore, de temperantia, continentia, cæteriſque virtutibus, uti poſteà quoque Ariſtoteles, adeò copiosè graviterque diſſeruerunt, ut ex Dei tabulis verè eſſe petita, videri poſsint. urbes perfectas condunt, eaſque legibus penè Moſaicis ornant & firmant. Itaque eos mehercule non magis repudiabimus, quàm naturam terræ non damnamus fœcundam rerum matrem, verè πολυβότειραν καὶ ζείδωρον, ut eam Poëtæ indigitant, quæ & largè venena producit, & medicas herbas, feminaque ad eſcas ſalutaria. Nec multa Sepulariorum aut pharmacopolarum optima tum unguenta, tum medicamenta propter opium aut arſenicum, atque alia, quæ pyxidiculis incluſa ſuis uſibus ſervantur, improbamus vel refugimus. Haud enim omninò abs re eſt, quod Deus ille Opt. Max. atque æterna ſapientia hoſce authores mortalibus incolumes ſalvoſque eſſe voluerit, cùm tam multa, adeóque infinita aliorum, eorumque bonorum ſcriptorum, volumina funditùs interire ſit paſſus, quorum hodie ſolùm nomina, & vix, non parvo cum dolore, tenemus. Dei proculdubiò hoc fuit conſilium, partim ut veluti in ſpeculo cerneremus, quouſque miſeræ illæ mentes ſolo naturæ ſuæque Philoſophiæ ductu in cognitione ſummi boni, Dei, inquam, ac virtutum omniũ praxi fuerint progreſſæ, etſi φωσφόρος quo de ſanctus ille ὁ εὐσεβείας στύραξ, καὶ ὁ ἀληθείας ςύλος, ut loqui ſolet divinus ille Theodoretus, meminit, non eſſet in ipſorũ cordibus exortus.

Itemq;

Itemq; quid ab nobis exigat, quibus dies ille jampridem & illuxit, & exortus est lucifer. partim etjam, ut sicubi lapsi sunt, illorum verenda non cum lascivis ingeniis, quorum omnia sæcula non minùs, quàm hoc nostrum fœcundum est, detegamus: sed providè potius, sapienterque contegamus ac velemus. Non nescio quidem mundum hodie librorum scriptorumque inutilium ac prophanorum multitudine onerari, quibus bullientes carnis nostræ æstus non tam reprimuntur, quàm excitantur, mores corrumpuntur ac vitiantur: errores & monstrosæ opiniones ac hæreses perniciales vel disseminantur, vel confirmantur, Deus denique summè ad iram irritatur: verùm hîc author meritò etjam inter castos & pudicos mediique generis, & tantùm non religiosos pioscque scriptores, ut dixi, accenseri potest. Ut minimè metuam hinc dicam nobis aliquam scriptum iri, quasi per nos hac in parte boni mores violentur, vel Dei in nos offensam irámve accersamus, propter erroneas de Deo ipsiusque cultu, quas propaget, opiniones. Proinde quod quædam apud Comicum dicebat, licet alio sensu, hîc etjam valere debebit,

Multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda ferre æquum est. Equidem illum longè, Plotino, tametsi magno per omnem modum Philosopho, Porphyrio, etsi hujus nostri magistro, Hipponensis præsulis ejusdemq; sancti hominis testimonio, sic & Themistio, Simplicio (qui etiam in hosce libros justos Commentarios scripsisse memoratur) Philopono, Ammonio Hermeæ, ipsique Proclo, jampridem editis & doctorum tritis manibus, multis modis præfero. Quippè qui Platonis, quem ipsum etjam vetustissimi & orthodoxi

Patres

Patres meritò θεῖον vocarunt, vestigiis adeò insistit, ut multa ex ipsius dialogis ad verbum in hæc sua commentaria transtulerit, & vix unguem latum ab ipsius mente & dogmatis deflexerit. Quamobrem quantum Plato reliquos omnes Philosophos studio, lingua & synceriori Philosophia antecessit, eosque longè à tergo reliquit, tantùm hunc cæteris suis coætaneis, quique tam antè, quàm post ipsum scripta aliqua posteritati reliquerunt, semper præferendum esse judicavi. Ut eo nomine jure τοῦ θείου Epitheton utrique tributum videri possit. Colloco autem eum in eodem planè ordine & gradu, quo summus per omnem modum, idémque Platonicus Philosophus Maximus Tyrius, meritò sanè collocatus est. Qui teste Suida sub Commodo Cæsare Romæ, in orbis, ut tum dicebatur, Epitome philosophatus est: cujúsque itidem aliquot ὁμιλίαι, hoc est, sermones, seu disputationes sanè quàm elegantissimæ, ἐς φιλοσοφικώτατα etiamnum hodie exstant. Hunc verò clarissimum ac longè nobilissmum auctorem hactenus cum non parvo rei literariæ detrimento & injuria suppressum in lucem extrahere, & in illustribus generosisque nominibus vestris mundo apparere volui: primùm ut vestro præsidio ac patrocinio tutus exserto capite prodeat, vulgique censuram non extimescat. Deinde quia noster hic labor & conatus ab multis fortasse impetetur, & ab non nemine suggillabitur, (quid enim uspiam ab obtrectatorum Criticorumque sannis ἐς δήγματα liberum est?) hoc nimirum mihi etiam atque etiam agendum fuit, ut quemadmodum princeps ille poëtarum Homerus de Teucro inquit, qui sub Ajacis clypeo septemplice, ut puer

in gremio matris delitescebat, ipse quoque sub nobilissimo potentissimoque ἐπιβουλίῳ, ut ille ajebat, σάκει vestro πρυπλάστων, malevolorum spicula, quantumvis virulenta ac λοιδορίας tincta non modò non reformidem, verùm etiam contemnam & rideam. Vestris autem amplitudinibus & generosissimis nominibus hic noster labor, quâ authorem, quâ etiam me, qui illum nunc primus produco, jure meritoque debebatur. Quâ authorem quidem: nam quibus potiùs conveniebat Philosophus tam insignis, tam clarus, tam omni exceptione major, qui jam tenebris & caligine discussis, extersusque ab omnibus penè sordibus, nostra solius, ceu obstetricis, opera lucem aspicit, quam hominibus sapientibus, claritate tam insignibus, omnique exceptione, sive nobilitatem, sive πολιτείαν, ejusque administrationem longè saluberrimam spectemus, majoribus? Denique quam illis, qui superioris ævi Barbarie Ro. Agricola & D. Erasmo authoribus discussa, humaniores literas, in nostram quoque Patriam illorum beneficio illatas, sectamini, fovetis, adeoque provehitis? Macti igitur estote, generosissimi Nobilissimique, & omni virtutum genere cumulatissimi Domini, & thronos vestros hisce nunquam intermorituris elogiis magis magisque decorate, hasce literas salutariter nobiscum fovendo, commendando amplectendoque. Quâ me verò, nullis aliis honestè eum inscribere potui, nec debui. Quippe cùm apud vos, quos summo atque avito jure Frisios Orientales, perperam hodie πτειχθονίους dictos, appellare soleo (nam qui hodie ita compellari gaudent olim Cauchi minores erant) & apud quos Divum RADBODUM reliquosque Frisiæ

siæ reges quondam potissimè, vicissimque in urbe, quæ tum mediæ Frisiæ, regionis item multo nobilissimæ, quæ nunc ferè Frisia Occidentalis nuncupatur, nomine STAURIA, tunc Metropolitana, suam regiam habuisse ex multis indiciis minimè dubitandum sit: apud vos, inquam, ante annos sexaginta honestis parentibus, agricolis, majoribusque, antiquis Frisonibus, ut tum mos atque usus obtinebat loquendi: & peculiaris dialectus ac lingua (quæ adhuc in vestris sylvis, licet paullò ob vicinorum commercia inquinatior, & alibi remansit) ab aliis populis & gentibus advenis discriminabat, opulentissimáque & inculpatissima familia prognatus: & postmodum in Schola vestra Clarissimo doctissimoque & piissimæ memoriæ homine ἀρχιδιδασκάλῳ D. REGNERO PRÆDINIO, (quem honoris caussa nomino, cujusque nunquam non libentissimè, jucundissimèque, ut & Rodolphi Agricolæ nostri & Vesseli, cui vulgò cognomentum erat Gansfortii, manium recordor,) institutus, & ad hasce literas illo quasi μυσταγωγῷ & Mystagogo adductus sim: nimirum hoc vestris augustissimis nominibus ratione ortus velutique διδάκτρων καὶ θρεπτηρίων vice in gratissimi animi significationem ad æternam memoriam meritò persolvendum erat. In eam verò Frisiam quam modò occidentalem vocari dixi, quámque itidem mediam nominavi, Aquilonaris, quæ veteribus cis-Rhenana vocitata est, nuncque borealis Batavia appellatur & orientalis Frisiæ respectu, ipse Regneri, cujus modò memini, intercessione voluntateq; adolescens viginti plus minus annorum traductus & ab nobilissima clarissimáque & longè honorificentissima, uti &

antè memini, familia, (cui nunquam non mea omnia transcribo, quamque lubens colo & veneror) cum honore adscitus, sanctissimè in literis cùm domi, tum peregrè per integrum decennium cum filiis fotus educatusq; sum. Deinde cùm post aliquot annorum curriculum ad summos, adeóq; varios & diversos in ea honores, atque ultimò ad quietissimum maximéque liberale vitæ genus, publicam Græcarum literarum professionem in nobili Schola promotus, idque ab iis, qui partim quidem in Domino obdormiverunt, partim verò etiamnum ἐν τέλει, ac profectò homines sunt omni laude dignissimi prudentissimique, optimè cùm de me, tum de omnibus bonis, cunctisque literis humanioribus præclarissimè meriti: equidem, ut ingenuè fatear, mortalium omnium ingratissimus forem, si tam eximia in me beneficia ac merita non agnoscerem, gratóque animo non recolerem, summatimque de tantis tamque augustis Mecœnatibus vicissim non semper benè mereri studerem. Itaque jampridem hoc diligentem operam dare volui, ac debui quoque, viri amplissimi, ut in vestro Lyceo jam aliquot annos constitutus, singularis meæ observantiæ, animique pergrati publicum aliquod pignus ac monumentum, quod perpetuò exstare posset, darem. Quod cùm non potuerim hactenus quidem excusis omnibus facultatibus meis aliter præstare, nec ullo alio, quàm hoc solo scribendi genere contestari, rogo & oro vestras illustres Amplitudines, primùm, ut hoc meum studium in optimam partem benignoque vultu & fronte serena accipere dignemini. Deinde nostrum hunc autorem, nostróque in illum labores, sub illustribus vestris nominibus

jam

jam primùm ex vestra Schola in lucem prodeuntes ita asseratis, ne quid incommodi vel detrimenti patiantur. Meque itidem, ut hominem toto pectore vestris amplitudinibus obsequentissimum ac deditissimum amare porrò, & ita ab omni injuria defendere & protegere velitis, ut in hac grandævitate atque otio literario, vestra fultus benignitate, reliqua tum hujus authoris, tum alia, quæ præ manibus, & nonnulla, quæ jam etiam planè confecta habeo, in usum nostræ maximè gentis ad posteritatem transmittere queam. Deum porrò rogo & oro, ut vos indies sapientia prudentiáque & omni fortitudine magis magisque instruat, & cum omnibus subditis vestris omni genere benedictionis cumulet ac beet. E Schola vestra Anno ab Christo ex sanctissima virgine nato, mundique redemptione CIↃ. IↃ. XCIX. ipsis Idibus Novembribus.

Vestrarum illustr. & generosissimarum

Amplitud. longè deditissimus & obsequentiss.

IOA. ARCERIUS THEOD.



πρὸς

ΦΙΛΟΛΟΓΟΥΣ

περὶ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ.

Οὐ τόσον Ἕλλησι Ἑλλάδος κυδίστατοι
Ὀφλεῖσι Μαιονίδης, ἠὲ Σταγειρίτου
Πέπλῳ, θανόντες ὑμνούμενοι· οὐδὲ δὴ
Τοσοῦτον ὑὸς Σωφρονίσκου ζάθεος
Θείῳ Πλάτωνι· ἰδὲ Ξενοφῶντι ἡδυλόγῳ·
Ὅσον ὁ μὲν ἐκ Σάμου κομήτης Ἰαμβλίχῳ·
Τῷ τῆς Πλατωνικῶν ἀρίστῳ καὶ σοφωτάτῳ.
Πόσον οὖν ὁ μὲν θαυμάσιος ὦ ἑταῖροι
Καὶ σῶφρον ὀφλήσει, ὃς ἀνεῦρε τάφου
Καὶ σποδόνος ὃν ἀναβιώσῃ; κἄπα δὲ,
Σὺν αἵματ' εὐζόλῳ βροτῷ συσήματι
Καὶ ὁμίλῳ ἐνθρονίσῃ ἂν σοφωτάτων;
Δοῦτ' οὖν νέοι μουσηγετῆ ἀασάζητε
Τοῦδ' ἱρ' ἀειγνώτου κ' ἄφατα μυσήρεμα.
Καὶ τ' ἀναχθμνήσαντα νιῶ φιλήσατε.

IN

IAMBLICHI CHALCIDENSIS PLATONICI PHILOSOPHI

Vitam Pythagoræ, ejusdemq;
Protrepticas Orationes ad Philosophiam;

NUNC PRIMÙM

ab IOAN. ARCERIO THEODORETO FRISIO

Græcè & editas, & Latinitate donatas.

ADesto, quisquis & rei literariæ
Faves, & indagator es scientiæ
Antiquioris. En recludit jam tibi
Priscas Faviſſas θῆρ ἀνὴρ, hactenus
Clausas malignitatis improbæ obice.
In queis patent ἀνακτικὰ Sacraria
Consortii vitæ, velut coloribus
Depicta. Non Homerus expressit suis
Nympham OEbalin sic versibus: nec hanc
Sic pinxit artifex penicillo suo
Zeuxis tabella, quæ ferens imagines
Vivas ocellos pascit obtuentium,
Sed IAMBLICHUS, quam pingit, illa mentium
Refectiones conferet suaviſsimas.
Ringente Momo, & invidente litteris
Bonis, reductum Iamblichum in sedem vides
Et dignitatem priſtinam, ut Chalcis suum
Civem recognoscat: suúmque Philosophum
Iam secla mortuum & sepultum plurima,
Quæ dicta cœle est Syria, omníſque Achaia
Ἐρμηνέα agnoscet OEnotria inclytum
Tellus procul dubio loquentem, seu sua
Balbutientem linguâ & ore, FRISIUS
Quod finxit Oceani ortus oram ad extimam,
Verùm hactenus tenebris Comatus obrutus,
Et consilens injuriâ ævi IAMBLICHUS,
Non Syriæ, nec Græciæ soli, ut solent:
Sed universo orbi loquentur postmodum.
Mortalium ægras ergo res perambulent,
Eásque restituant. Fave lector animis
Linguíſque, Et auctorem πρὸς ἴσα juva Θεῷ.

I. AR. Tho. FIL.

ΤΟΥ ΓΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ΒΙΟΣ

κατὰ ΕΥνάπιον τὸν Σαρδιανὸν, ἐκ τῆ περὶ βίων.

ΜΕΤΑ τούτους ὀνομαζόμενος διαγίνεται φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, ὃς ἦν καὶ κατὰ γένος μὲν ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς καὶ τῆς εὐδαιμονεστάτης. Πατρὶς δ' ἦν αὐτῷ Χαλκὶς τῆς κοίλης προσαγορευομένης Συρίας ἐστὶν ἡ πόλις. Οὗτος Ἀνατολίῳ τῆ καὶ Πορφυρίῳ τὰ δεύτερα φερομένων συγγενόμενος, πολὺ μὲν διέδωκε καὶ εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἦκμασεν. Ἔστι μετ' Ἀνατόλιον Πορφυρίῳ προσθεὶς ἑαυτὸν, ὡς ἔστιν ὅτι καὶ Πορφυρίῳ δοκοῦντα, πλὴν ὅσον τὴν συνθήκην καὶ δύναμιν τῶν λόγων, ἔστι γὰρ εἰς Ἀφροδίτην αὐτῶν καὶ χάριν τὰ λεγόμενα κεκαλλωπίσθαι. ὅστις ἔχει λαμπρότητα τινὰ, καὶ τῆ περὶ καθαρῶν καλλωπίζεται. ὁ μὲν οὖν ἀσαφῆ παντελῶς τυγχάνει, οὐδὲ καὶ τὴν λέξιν ἡμαρτημένα, ἀλλ' ὥσπερ ἔλεγε περὶ Ξενοκράτους ὁ Πλάτων, ταῖς Ἑρμαϊκαῖς οὐ θύων χάριτι. Οὗτος οὖν κατέχει τὴν ἀκροατὴν, καὶ γοητεύει πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ὑποτρέφειν καὶ ὑπνωτίειν τὴν ἀκοὴν ἔοικε. Δικαιοσύνῃ δὲ ἀσκήσας εὐκολίας

IAMBLICHI CHALCIDENSIS VITA

ex EVnapio Sardiano de vitis Philosophorum

Hadriano Iunio interprete.

HIs succeſſit Iamblichus, vt clariſſimi nominis philoſophus, ita & illuſtris genere, natus familia ampliſſima & locuplete. Patria illi Chalcis, Syriæ, quam Cœlen nominant, civitas. Hic cum Anatolio, qui à Porphyrio ſecundum locum obtinuit, conſuetudinem aluit, ſed multis eum modis ſuperavit, & ad ſummum Philoſophiæ gradum aſcendit. Ab eo conjunxit ſe Porphyrio, quo nulla in re fuit inferior, præterquam in concinna orationis ſtructura, dicendique facultate: neq; enim pari venere & gratia ab eo dicta, inſtructa fuere: neq; candorem habebant, & perſpicuitatem; neq; puritate ſermonis exornare ſcripta laborabat, quanquã non omninò obſcuritate involuta ſit aut vitium habeat oratio: ſed (quod de Xenocrate dictitabat Plato) non ſacrificavit Mercurialibus gratiis. Itaque lectorem non detinet, non obrepit illecebris quibuſdam, & ad lectionem invitat, quin potiùs avertere & obtundere aures videtur. Ob juſticiæ cultum, facilem

ad deorum aures accessum habuit: itaque plurimos nactus est contubernales & discipulos, qui undecumque gentium ad eum affluebant ad hauriendum animi cultū, quos inter difficile fuerit judicium, quis præcelluerit. In iis fuere Sopater Syrus eloquentiæ in dicendo ac scribendo summæ, AEdesius, EVstathius Cappadox, è Græcia Theodorus & EVphrasius, virtute excellentes viri, aliiq; multi non multò in dicendi facultate inferiores, ut mirum videri possit, quomodo unus omnibus suffecerit, erga cunctos ex æquo comis & benignus: quid, quod vix quidquā in suam gratiam agebat extra discipulos & sodales numinis religione tactus: plerumq; verò cum suis cōversabatur, convictum facilem sequēs & frugalem prisci seculi mensam apponens: in symposio præsentes exhilarabat, & ceu nectare delibutos replebat: qui verò indefesso ejus audiēdi studio ardebāt, neq; satietatē ejus capere voluptatis capere poterāt, assidui illi erant, convivę, & producti is in mediū, qui cæteros antecellebāt, his eum cōpellabāt verbis. Quid ita solus, divine præceptor, seorsum agitās? neque de absoluta tua sapiētia nobis qdquā impertis? rumor tamen ad nos emanavit per tuos ministros, te inter fundēdum preces videri ab humo plusquā cubitos 10. sublimem rapi atq; attolli, cor-

ἔτυχε θεῶν τοσαύτης, ὥστε πλῆθος μὲν ἦσαν οἱ ὁμιληταί, φανερὰ δὲ ἐφοίτων οἱ παιδείας ὀρεγόμενοι· ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ κάλλιστον δύσκριτον. Σώπατρος μὲν γὰρ ἦν ὁ ἐκ Συρίας ἀνὴρ εἰπεῖν τε καὶ γράψαι δεινότατος, Αἰδέσιός τε καὶ Εὐστάθιος ἐκ Καππαδοκίας, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος Θεόδωρός τε καὶ Εὐφράσιος, οἱ καὶ ἀρετὴν ὑπερέχοντες. ἄλλοι τε πλῆθος καὶ πολὺ λειπόμενοι καὶ αὐτὴν ἐν λόγοις δύναμιν, ὥστε θαυμαστὸν ἦν, ὅπη πᾶσιν ἐπῆρκει· καὶ γὰρ πρὸς ἅπαντας ἄφθονος. ὀλίγα μὲν οὖν χωρὶς τῆς ἑταίρων καὶ ὁμιληθῆναι ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ θεῖον σεβαζόμενος· τὰ δὲ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις συνῆν· τὴν μὲν δίαιταν εὔκολος καὶ ἀρχαῖος· τῇ δὲ τραπέζῃ πότιμον ὁμιλίαν, τὰς παρούσας καθηδύνων καὶ διαπιμπλὰς ὡσανεὶ νέκταρος· οἱ δὲ ἀληθῶς ἔχοντες, καὶ ἀκορέστως τῆς ἀπολαύσεως πρὸς αὐτὸν συνεχῶς καὶ προσπαίοντές γε τὰς ἀξίας λόγου πρὸς αὐτὸν ἔφασκον· τί δῆτα μόνος ὦ διδάσκαλε θειότατε καθ' ἑαυτὸν τινὰ πράττεις, καὶ μεταδιδοὺς τελεωτέρας σοφίας ἡμῖν; καίτοιγε ἐκφέρεταί πρὸς ἡμᾶς λόγος ὑπὸ τῶν σῶν ἀνθρακόδων, ὡς εὐχόμενος τοῖς θεοῖς, μετεωρίζῃ μὲν ἀπὸ τῆς γῆς πλέον ἢ δέκα πήχεις εἰκάζεσθαι τὸ σῶμα

μα δὲ οἱ κὴ ἠδυνήθης εἰς χρυσοειδές τι κάλλος ἀμείβεται. παυομένῳ δὲ τῆς εὐχῆς, σῶμα τὸ γίνεται κὴ τοῦ πρὶν εὔχεσθαι ὅμοιον· κὴ καταβαὶν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν πρὸς ἡμᾶς ποιῆ συνουσίαν. ΟΤ τι μάλα γελασείαν ἐγέλασεν ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις Ἰάμβλιχος· ἀλλ' οὐπω πρὸς αὐτὸν, ὡς ὁ μὲν ἀπατήσας ὑμᾶς ἐν ᾗ ἔχομεν. ταῦτα δὲ ἐχέτως ἔχει, τῷ λοιπῷ δὲ ἐάσθην χρόνῳ ὑμῖν προσέξεται. Τοιαῦτα ἐπιδείξατο· εἰς δὲ τὸν ταῦτα γράφοντα ἦλθε παρὰ τοῦ διδασκάλου Χρυσανθίου τοῦ ἐκ Σαρδιῶν· ἐκεῖνος δὲ ἦν Αἰδεσίου μαθητής, Αἰδέσιος δὲ εἷς τῶν πρώτων τοῦ Ἰαμβλίχου, καὶ τῶν ταῦτα πρὸς αὐτὸν διαλεχθέντων. Ἐλεγχθὲν δὲ ἐκ τούτου ἐξέως αὐτῷ μεγάλως τῆς θειότητος γεγονέναι τὰς δι. Ἥλιος μὲν ἐφαίνετο πρὸς τοῦτο ὄντως ὅρια ἤδη συναναστέλλων τῷ καλουμένῳ κυνὶ, καὶ θυσίας καιρὸς ἦν. Ἡ δὲ εὐξάμενος ἐν τινι τοῦ ἐκείνου προαστείῳ· ὡς δὲ τὰ σφάγια εἶχε καλῶς, ἐπὶ τὴ πόλιν ὑπέστρεφον, βαδὴν καὶ χολαίως προϊόντες· καὶ τὸ διάλεξις ἦν αὐτοῖς περὶ θεῶν τῇ θυσίᾳ πρέπουσα· ἐν τῷ δὲ διεξιόντος Ἰαμβλίχου μᾶλλον διαλεγόμενος, ὥσπερ ἐκνοσπασὶς φαντὴν καὶ τὰ ὄμματα εἰς τὴν γῆν ἀξυμίζοντα χρόνον τινὰ ἀφώνους ἅπαντι βλέψαντας εἰς τὰ ἑξῆς.

pus & vestimentum in aureolum colorem migrare, mox finitis precibus, in pristinam redire speciem corpus, ac tum demùm ad terram descendere, & in congressum colloquiumq; nobiscum venire. Quibus dictis arrisit, quãquam ad risum non perinde pronus Iamblichus, & in hæc verba respondit. Illepidus atque invenustus non fuit, qui istam in vos fallaciam intendit, at de cetero nihil absque vobis actitabitur. Hoc ille de se documentum præbuit, quod à Chrysanthio Sardiano doctore suo AEdesii discipulo, harum rerum scriptor accepit, qui quidem AEdesius inter primos Iamblichi familiares fuit, corũque unus, qui superioribus verbis apud eum usi fuerunt. Adiecit idem & ista divinitatis viri non obscura indicia. Finitoris circuli extremos terminos sol illustrabat, quo tempore cũ Cane cœlesti signo oritur simul: jamque tempus erat faciendi sacrificii, quod apparabatur in suburbiorum uno, mox peractis ritè sacris ad urbem revertebantur lento gradu tardeque inambulantes, orta disputatione de Deo, non absona sacrificio. Tum fortè Iamblichus animo inter disceptandum occupato alienatoque, & voce veluti interciſa, atque oculis aliquandiu in terram defixis & immotis ad cum-

tes respectans exclamat, Alia nobis ingredienda est via, quod cadaver non procul hinc elatum est: simulq; cum dicto iter aliò deflexit, quæ via purior videbatur, cumq; eo nonnulli diverterunt, quibus pudendum videbatur magistrum deserere: major pars quiq; pertinacioris erant ingenii, quorum in numero etiam AEdesius, inceptam institerunt viam, vanitati & hominis superstitioni rem adscribentes, ac more canum feram indagantium vestigiis sequebantur: nõ multò pòst accessere vespillones, qui mortuum tumularant, at ne sic quidem incepto abstitere, percunctatique sunt, eámne viam prius ingressi fuissent: quibus illi responderunt, ita necessum fuisse, quòd alia non duceret via. Adferebant divinius atq; isto incredibilius testimonium (quòd fortè impeditus fuisset ipsorũ visus minus acer, quòdque prærogativam ferret illius odoratus) voluisse periculũ facere maiori in re, quando Iãblichus ad illos dixit, id in sua voluntate situ non esse, sed ubi temporis se offerret oportunitas. Aliquãtò pòst tempore placuit cunctis ſiato ãni tẽpore accedere Gadara, q locus est thermarũ in Syria secũdas à Bajis in Romano imperio obtinẽs, quib. nullæ balneæ calidæ cõparari possunt. Ifthic cùm lavaret, pariterq; ceteri darent lavationi

ρους, καὶ πρὸς ἑαυτὸς ἐξεβόησεν· ἄλλην ὁδὸν εἰσποιούμεθα. Νεκρὸς γὰρ ἐντεῦθεν ἄναγχος πεφευξόμενοι. Οἱ μὲν οὖν ταῦτα ἐνόμιζον, ἄλλην ἐδίδιζε, καί τις ἐφαίνετο καθαρωτέραν· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔστιν ὑπὸς ρεφον, ὅσοις τὸ καταλειπεῖν τὸν διδάσκαλον αἰσχύνης ἄξιον ἔδοξεν· οἱ δὲ πλείους καὶ φιλονεικότεροι τῆς ἰταίας ἦσαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Αἰδέσιος ἦν, ἔμειναν αὖτις τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τερατείαις φέροντες, καὶ ἔλαθον αἰσθόμενοι κύνες ἀνιχνεύοντες. καὶ χρὴ μικρὸν ὑπολείπεσθαι οἱ θάπτοντες τὸν τετελευτηκότα· οἱ δὲ ἐπὶ ἔστιν ἀπίασιν, ἀλλ' ἐρώτησαν εἰ ταύτην εἶεν παρελθόντες τὴν ὁδόν· οἱ δὲ ἀναγκαίαν ἦν· ἄλλην γὰρ ὑπ' ἔφασαν ἔχει. Ἔτι δὲ τούτου θειότερον συνεμαρτύρουν, εἰς ἐνοχλοῦ ἡμᾶς αὐτῷ πολλάκις μικρὸν ἔφασκοντες, καὶ σοφήσεως ἕνεκα σου πλανήτημα. βάλλεσθαι δὲ διάπειραν λαβεῖν ἑτέρου μείζονος· ὁ δὲ πρὸς αὐτὰς, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἐμοίγε τοῦτ' ἔλεγεν, ἀλλ' ὅταν καιρὸς ᾖ· μετὰ δὲ χρόνον τινὰ δόξαν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ Γάδαρα, θερμὰ δὲ ἔστι λουτρὰ τῆς Συρίας, τῆς ἐν μεσογείᾳ Ῥωμαίοις ἐν Βαΐαις δευτέρας. ἐπεὶ οἳ δὲ οὐκ ἔστιν ἕτερα πανταχοῦ βαλλιάσθαι σπουδάζονται καὶ τὴν ὥραν εἰς τὰ Γάδαρα τοῦ ἔτους, ὁ μὲν ἐτύγχανε λούμενος, οἱ δὲ καὶ συνελού-

σθαι.

ὀπτο. καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνοις. μειδιάσας δὲ ὁ Ἰάμβλιχος, ἀλλ' εὐσεβείᾳ ἔφη, ταῦτα ἐνδείκνυσθαι, ἵνα μοῦνος ἀνεπιτράξεται, τῆς θερμῆς πρωτῶν δύο τὰς μικροτέρας, τῆς δὲ ἄλλων χαριεστέρων ἐκέλευσεν ἐκπαυθήναι τοὺς ὁμιλητὰς παρὰ τῆς ἐπιχωρίου, ὅπως ἐκ παλαιᾶς προσωνομάζοντο. οἱ δὲ τὸ προσταχθὲν ἐπιτελέσαντες, ἀλλ' οὐκ ἔστι σαφὴς εἰπεῖν ἀλλ' αὐτὴ μύθος καλεῖται· τῇ σπαραττομένῃ δὲ Ἀντέρως ὄνομα· ὁ δὲ εὐθὺς ἐπιφανεὶς τῷ ὕδατος, ἐτύγχανε δὲ ἐπὶ χρηπῖδος κατὰ τὴν ὑπόρρυσιν καθήμενος, καὶ βακχεία τινὰ προσφωνῶν ἐξεπάλισεν ἀπὸ τῆς πρώτης κείμενον παιδίον. λευκὸν ἦν τὸ παιδίον, καὶ μιξόχρως σύμπαντος καὶ χρυσοειδὴς αὐτῷ κόμαι, τὰ μετόπισθεν σπείρα στρεπτὸν καὶ ὅλον ἐοικὸς λυομένῳ τε καὶ λελυμένῳ. καὶ ἁπλαγήσαντες δὲ τῇ ἰσχύϊ τοῦ ἐπιχωρίου ὑποπρήνιον ἐγενόμεθα, καὶ ἠγέρετο ἀπὸ τε καὶ σὺν ἦν. εἶτα καλεῖ καὶ αὐτὰ ἀράσας ἐξεπάλισεν ἕτερον ἔοικε τῷ πρώτῳ παραπλήσιον ἅπαντα πλὴν ὅσον αἱ κόμαι μελάντεραι τε καὶ ἀλλοῖαι κατεῖχον· καὶ περιπλακέντε ἀμφότερα αὐτῷ τὰ παιδία καθάπερ γνησίῳ τινὸς πατρὸς ἐμφύντα, περιέχετο. ὁ δὲ ἐκείνοις τε ταῖς οἰκείαις ἀπεδίδου λήξεσι,

operam, nata de balneis disceptatione, renidens lamblichus, tametsi religione, inquit, impediar, quo minus ista aperiam, vestra tamen id caussa fiet: simulq; iussit discipulos sciscitari à popularibus indigenis, quibus jam olim nominibus donatifuissent duo è calidis fonticulis minores, sed cæteris elegantiores venustioresque. Illi postquam imperata fecissent, negarunt se causam nominum posse rescire, uni tamen Amori nomen esse, alteri Anteroti deo amantium injuriæ vindici. Confestim ipse contacta manu aqua (sedebat enim fortè in crepidine fontis, ubi depletur ac superfunditur alveus) paucis admurmuratis verbulis, de fontis imo pusionem excivit, candidum, commodæ staturæ, capillitio in fulvum aurum tincto, dorsi cute nitida, qui totus lavanti aut loto assimilis erat. Attonitis rei novitate comitibus, transeamus hinc ad proximum, inquit, fonticulum, simulq; exurgens præcedebat, in cogitatione defixus, ac suspenso vultu, ibiq; eadem, quæ prius, perages, alterum Amoretem vocauit, prioris per omnia simile, extra comas nigrantes huic magis, & rutilas, per collum sparsas. Ambo pusiones circũfusi arctis complexibus lamblicho velut naturali patri inhærebant, quos ille in proprias suas sedes evelligio restituit,

lotusq; exceſſit: obſtupefacto comitum & familiarium coetu, qui ab eo tempore ſcrutari quicquam deſierũt, & argumentis ac ſignis, quæ viderant, tanquam validis habenis pertracti, in omnibus credulos ſe præbuerunt. Ferebantur de illo in vulgus, & alia fidei abſona, monſtriq; ſimilia, quorũ ego nihil ſcriptis mandare volui, ratus id parum rutum eſſe, Deoq; inviſum, ſi quis hiſtoriæ veraci & ſolida fide nixæ fabulas inaneis, commentitias ac fluxas inſerat. Quid, quod & hæc ipſa ſcribo nõ ſine religione quadam, metuens ne rumores ſint & fictæ auditiones, niſi quod viros ſequor, qui fidem nõ adhibẽtes aliis, rei viſæ ſenſu permoti fuerunt: quicquid ſit, nemo omnium eius æqualium, quod equidem ſciam, iſtud, quod dixi, prodidit, referente modeſtè AEdeſio, nec ipſum ſcripſiſſe, nec alium quempiam eo audaciæ proceſſiſſe. Aetate Iamblichi vixit Alypius in dialecticis exercitatiſſimus, corpuſculo exiguo admodum, paulloque, quam cubitale aut Pygmæi, maiore: quod intuẽti videri poterat anima ſpiritúsve eſſe, vſque adeò quod corruptioni obnoxiũ erat, nihil adoleſcebat, ſed in divinã quandam naturã cõſumebatur. Vt igitur magnus ille Plato, divina corpora ait eſſe diverſa ab iis, quæ ſũt animis circũfuſa: ità dixerit nõ abſurdè

τὴν συβαζομένων τῆς ἑταίρου ὄψιν λεσάμενος. οὐδὲν μετὰ τοῦτο ἐζήτησαν ἢ τῆς ὁμιλητῆς πλανῆς, ἀλλὰ τοῦ φανέντος δαίμονος, ὥσπερ ὑπ' ἀῤῥήκτων ῥυτήρων ἕλκοντο, καὶ πᾶσιν ἐπίστευον. ἐλέγετο δὲ καὶ παράδοξόν τι καὶ θεοσεβὲς ἱστορεῖσθαι. ἐγὼ δὲ τούτων ἀνέγραφον οὐδέν· σφαλερόν τι καὶ θορυβῶδες πρᾶγμα ἡγούμενος εἰς συγγραφὴν σασιμον καὶ αὐτηγείαν ἀσφαλῆ ἀγαγεῖν ἀκοὴν διεφθαρμένην καὶ ῥέπουσαν· ἀλλὰ καὶ ταῦτα γε φὼ δεδόσθω ἀκοὴν ἔσαι, πλὴν ὅσα γε ἔπομαι ἀνδράσιν οἱ τοῖς ἄλλοις ἀπιστοῦντες πρὸς τὴν τοῦ φανέντος αἴσθησιν σωπᾶν μᾶλλον ἢ σαίνειν δεῖς δὲ αὐτὸ τῶν ἑταίρων ἀνέγραψεν, ὅσα γε ἡμᾶς εἰδέναι τοῦτο δὲ ἄλλον μᾶλλον Αἰδεσίου φάσαντος, μήτε αὐτὸν γεγραφέναι, μήτε ἄλλον τινὰ τολμᾶν. κατὰ τοὺς Ἰαμβλίχου καιροὺς ἦν καὶ διαλεκτικώτατος Ἀλύπιος, ὃς ἔτυχε μὲν σώματος μικροτάτου, καὶ τὸ σῶμα παχαίου παρέβαινεν ἐλάχιστον· ἔνιοι δύνασθαι δὲ καὶ τὸ φαινόμενον σῶμα, ψυχὴ καὶ νοῦς ἦ· ὅτῳ τὸ φθειρόμενον οὐκ ἐδόκει εἰς μέγεθος διαπαντὸς εἰς τὸ θειοδέστερον· ὥσπερ εἰ ὁ μέγας Πλάτων φησὶ τὰ θεῖα σώματα τὸ ἀναπαλὲς ἔχειν ἐγκείμενα ταῖς ψυχαῖς· ὅτῳ ἄν τις εἴποι καλεῖσθον ἐμβεβη-

βεβηκέναι τῇ ψυχῇ καὶ συνέχεσθαι
καὶ κρατεῖσθαι παρὰ τῶν κρειττόνων.
ζηλωτὰς μὲν οὖν εἶχε πολλοὺς ὁ Ἀ-
λύπιος· ἀλλ' ἦν σπουδὴ τῶν μέ-
χρι συνουσίας μόνης· βιβλίον δὲ
προφέρειν οὐδεὶς ὥστε μάλα ἀσμέ-
νως πρὸς τὸν Ἰαμβλίχου ἀφίξε-
σθαι, ὡς ὂν πηγῆς ἀφθόνου καὶ
ἀενάου, ἐμφορησόμε-
νοι καὶ πιόμενοι· κατὰ δὲ τὸ κλέ-
ος ἀμφοῖν αὐξόμενον ἄνω καὶ συνι-
σχὺν πρὸς ἀλλήλους ἢ συνηβήσαν
ὥσπερ ἐξ ἔρωτος καὶ πρώτως ἀθρόα γε
αὐτοὺς θέαμα οἷον εἰκάσαι μεγά-
λου μυστικοῦ. Ἰαμβλίχου δὲ τὸ ἐπι-
ερωτηθῆναι μᾶλλον ὑπομένοντος
ἢ τὸ ἐπερωτᾶν· ὁ Ἀλύπιος παρὰ
πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀφεὶς ἅπασαν
φιλόσοφον ἐρώτησιν, τοῦ δὲ θεά-
ματος ἀπολαύων, εἶπέ μοι φιλόσοφε
πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὁ πλούσιος, ἢ
ἄδηλος, ἢ ἀδήλου κληρονόμος, καὶ
τούτων γὰρ μέσον οὐδέν· ὁ δὲ
ἐπαληθεῖ τῷ λόγῳ μισθὸς·
ἀλλ' οὐχ οὗτος γε ἔφη θαυμασί-
ως ἅπαντων ἀνδρῶν ὁ ζῆλος
τῆς ἡμετέρας διαλέξεως, εἰ τῷ
ὄντι χρὴ κατὰ τὰ αὐ-
τοὺς, ἀλλ' εἴ τί πλουτεῖ καὶ
τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν φιλοσοφο καὶ
ἀφθονοῦσαν. Ταῦτα εἰπὼν ἀ-
νεχώρησε. Καὶ ἅμα ἀνίστα-
ται οὐκ ἦν ὁ σύλλογος.

aliquis etiã illũ in animã immigrasse, à qua detineatur possideaturq; velutà Deo. Hic Alypius multos habuit sectatores, sed eius institutio intra colloqui & privatę disputationis terminos stabat, librũq; nemo proferebat, quapropter summa alacritate animi ad Iamblichũ defluxerũt illi, tanquã è perẽnis fõtis exũdãte, nec intra alveũ sese cõtinẽte, scatebra exsatiaturi se & affatim hausturi. Glisscente aũt utriusque fama, evenit ut casu obvii mutuo sibi occurrerẽt, veluti stellæ quæpiã, circũfelliq; adeò spisso theatro & auditorũ coetu, ut ingẽtis Musæi vicem repræsentaret, tenerẽtur. Itaq; dũ Iamblichus cunctatur, interrogari, quã prior quæstionem intentare, magis exspectans, Alypius præter omnem exspectationem, postpositis Philosophicis quæstionibus, corona hominum septum se videns, ad Iamblichum conversus; Dic mihi Philosophe, inqt, verúm ne sit an nõ, Dives aut insanus, aut insti tutibares: nihil enim hîc medium. Ille quæstionis aculeum perosus, Alienus, inquit, à nostra ratione iste disputationis modus est, vir eximie, si quis in rebus externis præter alios excellat, sed si virtutum, quib. Philosophum propriè ornatum esse decet, copiis circumfluat atque abundet. Quæ verbà locutus discessit, simulque cum assurgente consessus omnis diffluxit.

Post

Poſt diſceſſum ſeipſum colligens, ac quæſtionis acumẽ ſecum admiratus frequenter in eius congreſſum colloquiumque privatim venit, ſupra modum admiratione ac laudibus virum proſecutus ob judicii ſubtilitatem & ingenii ſagacitatem, defunctiq; vitam hiſtoricè abſolvit: nam qui iſta ſcribit, eum librum nactus fuit, multa caligine de induſtria obtectũ, & quaſi alta nube perfuſũ, nõ tam propter dictorum obſcuritatem, quã quod prolixã Alypii cõtineat magiſterium exercentis diſputationem, cùm rerum diſceptatarum, quatenus ratione mitantur nulla exſtet memoria. Loquebatur idem liber profectiones Romam verſus incredibiles, quib. cauſa nulla ſubeat, nec animi par magnitudo reſpõdebat: oſtendit tamẽ multos fuiſſe viri illius admiratores: ſed nullum illic teſtimonium factã dictáve memorabilis adfertur. Videtur certè præclarus ille Iamblichus eodẽ laboraſſe malo, quo pictores, qui formoſulos in ætatis flore cõſtitutos dũ pingũt, volũtq; picturę lenocinio quoddã & gratiã de ſuo adijcere, totã depravãt repręſentatã effigiẽ, ſic ut & ab exẽplari propoſito pariter, & à vera forma aberrẽt. Simili modo & iſte, dũ veritatis ſtudio laudare virũ ſatagit, demõſtrat, quàm atrocia in judiciis ſuo ſeculo exercita ſupplicia, quã grauib. rerũnis proſſi fu-

ἀπελθὼν δὲ ἐγκώμιος ἐφ' ἑαυτῷ τῷ κρὶ τὴν ὀξύτητα θαυμάσας, πολλάκις τε ἰδίᾳ συνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ὅταν ἐφορμηθῇ τὸν ἄνδρα τῆς ἀκριβείας καὶ συνέσεως, ὥστε καὶ ἀπελθόντος βίον συνγράψαι. καὶ ἐντυχὼν ὁ ταῦτα γράφων τοῖς γεγραμμένοις, τὰ γεγραμμένα δ' ὑπὸ τῆς συνηθείας ἠμελήθητο, καὶ νέφος ἀντοῖς ἐπέχεχεθήκει, οὔ τι δι' ἀσάφειαν τῶν λεγομένων, ἀλλὰ διὰ σκαλὸν εἶχε τὸν Ἀλυπίου λόγον μικρόν τινα, καὶ διαλέξεων ὑποστὰν μῆκος λόγων ἐχουσῶν, ἀποδημίας τε εἰς τὴν Ῥώμην ἔφασκε τὸ βιβλίον, αἷς οὔτε αἰτίαι προσῆν, οὔτε τὸ τῆς ψυχῆς συνεφαίνετο μέγεθος· ἀλλ' ὅτι εἶπον πολλοί τε θηρῶντες τὸν ἄνδρα παραδηλοῦσαν, τί δὲ εἶπεν ἢ ἔπραξεν ἀξιόλογον, οὐκ ἐδηλοῦτο· ἀλλ' ἔοικεν ὁ θαυμάσιος Ἰάμβλιχος ἑαυτὸν φιλοσοφῆσαι τοῖς γραφικοῖς, οἵτινες ἐν ὥρᾳ γράφοντες, ὅταν χαρίσασθαί τι παρ' ἑαυτῷ εἰς τὴν γραφὴν βουληθῶσι, τὸ πᾶν εἶδος τῆς ὁμοιώσεως διαφθείρουσιν· ὥστε ἅμα τι τῷ παραδείγματος ἡμαρτηκέναι καὶ τῷ καλλους, ὅταν καινὸς, ἐπαινέσαι προελόμενος ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, τὸ μὲν μέγεθος ἐμφαίνει τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐν τοῖς δικαστηρίοις καλάσεων καὶ ἀτυ-

ἀτυχημάτων αἰτίας δεῖπὸ τῶνους ἢ προφάσεις, ἔτε σπερμικῶς ἐξηγεῖσθαι πολιτικῶς, ἔτε προελόμενος, τὸν πάντα χαρακτῆρα συμέχειν τῆς βίου μόλις τοῦτο καταλιπὼν τοῖς ὀξυδορκεῖν ξυλλαβεῖν, ὅτι τὸν ἄνδρα ἐθαύμαζε, καὶ διαφερόντως αὐτοῦ τήν τε παρὰ τὰ δεινὰ καρτερίαν, καὶ τὸ ἀνέκπληκτον, ἵν τε ἐν τοῖς λόγοις ὀξύτητα καὶ τομὴν κατεσκευάζετο· ὁ δὲ Ἀλύπιος Ἀλεξανδρεὺς ἦν τὸ γένος· καὶ τὰ μὲν εἰς Ἀλύπιον, ταῦτα· καὶ ἐτελεύτα γε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γηραιός. Ἰάμβλιχός τε εἶπ' αὐτῷ, πολλὰς ῥίζας τε καὶ πηγὰς φιλοσοφίας ἁφείς. Ταύτης ὁ ταῦτα γράφων τῆς φορᾶς ἐτύγχανεν. Ἄλλοι μὲν δὲ ἀλλαχοῦ τῷ εἰρημένων ὁμίλησαν διεκρίθησαν εἰς ἅπασαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν. ἈἸδέσιος δὲ καθέλαβε τὸν Μύσιον Πέργαμον.

Τέλος τοῦ βίου τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ Εὐνάπιου.

erint mortales, sed causas & primas origines, siue illa nata sint, cùm explicare politicè non valeret, neq; magnũ in eo laborem collocaret, totam vitæ formulam lineamentáq; omnia confudit, vix oculatissimis quibusq; percipiendum illud relinquens, quod Alypium suspiceret, quod eius in periculis malisq; constãtiam & animi firmitatẽ præterea orationis acrimoniã & penetrationem probaret. Enatũt Alexandrinus gente Alypius, de quo hactenus, decessitque in patria senio confectus: & post eum Iamblichus, multis emissis sparsisq; philosophiæ radicibus ac fontibus. In hũc eruditorum hominum proventũ incidit, qui ista scribit: nam è cõmemoratis discipulis alius aliò per universam Rom. Imperii ditionem variè distracti sunt: in quibus Aedesius Pergamum Mysiæ sedem sibi delegit.

Iamblichi vita per Eunapium Sardianum scripta Finis.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΙΟΣ ΕΚ ΣΟΥΙΔΑ.

Ἰάμβλιχος Χαλκίδος τῆς Συρίας φιλόσοφος, μαθητὴς Πορφυρίου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Πλωτίνου ἀκροατοῦ, γεγονὼς κατὰ τοὺς χρόνους Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ἔγραψε βιβλία φιλόσοφα διάφορα.

EIUSDEM IAMBLICHI VITA EX SUIDA.

Iamblichus ex Chalcide urbe Syriæ oriundus philosophus, discipulus Porphyrii philosophi qui Plotini fuit auditor, vixit circa tẽpora Constantini Imperatoris. Scripsit varios libros in Philosophia.

Meminit Commentarius Græcus Sopatri, Syriani & Marcellini in Hermogenem *pag. Aldi edit.* 383.

Καὶ Πυθαγόρας δὲ, ὡς ἱ ἀμβλιχός φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως, μίσον νυκτὸς ἀστρονομούμενος, νεανίαν τινὰ σὺν αὐλητῇ κωμάζοντα μετὰ λαμπάδος κατὰ αὐλητρίδος, τόνδε οἶκον αὐτῆς ἐμπρῆσαι σπεύδοντα δῆθεν ζηλοτυπίαν, ἐπέσχε τῆς μανίας προκαλεσάμενος τῇ αὐλητρίδι μεταβάλλεσθαι τὸν ῥυθμὸν δή τι κατασημαλικώτερον μέλος τὸ καλούμενον σπονδεῖον. Locus est lib. 1. cap. 25.

Meminit Iulianus Imperator. Cujus aliquot ad ipsum Epistolas perquam elegantes subdere placuit.

IULIANUS IMPERATOR IAMBLICHO PHILOSOPHO, *Petro Martinio Morentino Navarro interprete.*

VLyssi satis fuit ad filij de ipso opinionem coërcēdum dicere, *Non sum de superis, quid me immortalibus æquas?* At ego ne hominem quidē esse me dicere ausim, ut est in proverbio, quādiu absum ab Iamblicho: Veruntamē eius studiosum cupidumq; esse me concedam, sicut ille pater Telemachi. Quamuis enim indignum me aliquis fortasse dixerit, attamen non propterea me à tui amore abstrahet. Nam & multos egregiarum statuarū amatores fuisse audio, qui nō solùm artificis laudi nihil obfuerint: verùm etiam suo erga illas amore veram vivámq; voluptatem operi addiderint. Quod autem me veteribus illis sapi-

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΓΑΜΒΛΙΧΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩι.

Ὀδυσσεῖ μὲν ἐξήρκει τῷ παιδὸς τὴν ἐφ' αὐτῷ φαντασίαν διαπέλλοντι, λέγειν,

ΟΥ̓τοι τις Θεὸς εἰμὶ· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;

Ἐγὼ δὲ οὐδ' ἂν ἄνθρωπον εἶναι φαίην ἄν, ὡς ὁ λόγος, ἕως ἂν Ἰαμβλίχῳ μὴ σπουδῇ· ἀλλ' ἐραστὴς μὲν εἶναι ὁμολογῶ, καθάπερ ἐκεῖνος τῷ Τηλεμάχῳ πατήρ. Κἂν γὰρ ἀνάξιον μέ τις λέγῃ τοῦτο ποθεῖν ἀφαιρήσεται. Ἔστι γὰρ ἀγαλμάτων καλῶν ἀκούω πολλοὺς ἐραστὰς γενέσθαι, μὴ μόνον τῷ δημιουργῷ τὴν τέχνην μὴ βλάπτοντας, ἀλλὰ καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν πάθει τὴν ἔμψυχον ἡδονὴν τοῦ ἔργου προστιθέντας. τῷ γε μὴν παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς ἡμᾶς

εἰς ἡμᾶς ἐξηρίθμεις ἐθέλεις παίζων, ὅσον τοῦτον ἀπέχειν φαίης, ὁπόσον αὐτὸς φοιτῶν ἀεὶ θυμῷ μέτειμι πεύθων. Φοῖ σύγε Πίνδαρον μόνον, ἠδὲ Δημόκριτον ἢ Ὀρφέα τὸν παλαιότατον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ὁμοῦ τὸ Ἑλληνικόν, ἀπόσον εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἐλθεῖν μνημονεύεται, καθάπερ ἐν λύρᾳ ποικίλων φθόγγων ἐναρμονίου συστάσης, πρὸς ὃ ἐνέλες τὴν μουσικὴν κέρας ἔχεις καὶ ὥσπερ Ἄργον τὸν φύλακα Ἰοῦς οἱ μῦθοι φρόνησιν ἔχοντα τὸν Διὸς παῖδα σῶν, ἀκοιμήτοις πανόπτου ὀφθαλμοῖν βοηλατῆς περιφράττουσιν· ἔτω καὶ σὲ γνήσιον ἀρετῆς φύλακα καθαρὸς παιδεύσεως ὀφθαλμὸς ὁ λόγος φωτίζει. Πρωτέα μὲν δὴ τὸν Αἰγύπτιον φασὶ ποικίλαις μορφαῖς ἑαυτὸν ἀλλάττειν, ὅπως μὴ δοκοῖ τοῖς ἐρωτῶσιν, ὡς ἦν σοφός, ἐκφαίνειν. Ἐγὼ δὲ εἰ περ ἦν ὄντως σοφὸς Πρωτεύς, καὶ οἷος πολλὰ τῶν ὄντων γιγνώσκειν, ὡς Ὅμηρος λέγει, τὸν μὲν οὖν πρὸ φύσεως αὐτὸ ἐπαινῶ, τὴν γνώμην δὲ οὐκ ἄγαμαι, διότι μὴ φιλανθρώπου νοῦ, ἀλλὰ δυσκόλου ἔργον ἐποίει κρύπτων ἑαυτόν, ἵνα μὴ χρήσιμος ἀνθρώποις ᾖ. Σὲ δὲ εὖ γινώσκω, τὸν ἐξ ἀληθοῦς θαυμάζοντα, ὡς ἐδόκει τῷ Πρωτεῖ τὸ σοφὸν μέγα εἶναι, καὶ μὴ μᾶλλον ὡς αὐτὸν, ἀκραιφνῆ καρυφὴν ὄντα χαλκῶν, ἀφθονεῖς ἀνθρώποις· ἀλλ' ὥσπερ ἡλίου καθαροῦ δίκην, ἀπὸ σοῦ ἀκραιφνῶς ὑπὲρ πάντας ἄξεις,

entibus ludes ascribis, tantum me ab iis abesse sentio, quantum de eorum grege ac disciplina me esse profiteor. Tu verò non solum Pindarum aut Democritum aut Orpheum illum antiquissimum, sed omnes omninò Græciæ philosophos, qui in eo genere floruisse memorantur, tanquam in lyræ variis è sonis concentu ad perfectam Musicam conjunxisti: atq; ut Argum illum qui Iovis delicias custodiebat, pervigilibus oculis undiq; pictæ obleptunt sic te virtutis verum & germanum custodem puris doctrinæ luminibus illustrat eloquentia. Aiunt Proteum illum Ægyptium se in varias formas totum mutasse, quasi verum ne imprudens hominibus requirentibus sapientem se esse demonstraret. Ego verò, si quidem sapiens fuit reipsa Proteus, & is qui multas res cognosceret (sicut vult Homerus) de scientia eum laudo, de ingenio nō laudo: noli enim vir bonus & liberalis, sed impostoris improbi officio fungebatur, cum eo se occultaret, ne hominibus prodesset. At te, virclarissime, qui non jure admiretur, tum quod Proteo sapientia laudi non cedis, tùm multò magis, quod virtutem, summamq; rerum optimarum scientiam nemini inuides, sed instar nitidi solis tuos illustres radios in omnes emittis,

non modò præsentes docendo: sed etiam absentes, quoad licet, scriptis tuis ornando. In quo sanè Orpheum illum nobilem superas. Ille siquidem Musicam suam in belluis demulcendis consumebat: tu tanquam ad salutem humani generis in hoc mundo collocatus, omnibus locis AEsculapii manum imitaris, vocesq; ista facunda & salutari omnes orbis partes perlustras. Quocirca mihi videtur Homerus, si revivisceret, multò justius illud de te usurpare posse:

Unus adhuc vivat, mihi sit pro millibus unus.

in orbe.

Nam ignis ille antiquæ formæ nobis tanquam scintilla quædam sacra veræ atq; uberis doctrinæ à te uno foveretur atq; alatur. Atq; utinam (ὁ Σωτὴρ Iupiter, & sancte Mercuri) contingat Iamblichum optimum, id est, communem orbis terrarum commodum, longissima vita frui. Certè cùm veteres pro Homero, Platone, Socrate, & si quis alius in orbem hunc incidit, iusta vota feliciter atq; ex animi sententia fecerint, vitamq; illorum hoc modo produxerint: non erit incommodum, hominem nostra ætate viris illis & vita & oratione parem, similibus votis ad summam senectutem cum omnium felicitate transmittere.

ὑμένον τοῖς παροῦσι τὰ εἰκότα ξυγγράφων, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας, ἐφ' ὅσον ἔξεστι, τοῖς παρ' σαυτοῦ συμβύνων. Νικᾷς δ' ἂν ἔτι καὶ τὸν Ὀρφέα τὸν παλαιὸν, ᾧ πρὸς τὰ θηρία μὲν τὰ οἰκεῖα Μουσικὴν εἰς τὰς τῶν θηρίων ἀγωγὰς κατανάλισκε· σὺ δὲ ὥσπερ ἐπὶ στηρίᾳ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους τεταχθεὶς, Ἀσκληπίᾳ χεῖρα παντὶ καὶ χωρὶς ζηλῶν, ἅπαντα ἐπέρχῃ λόγοις καὶ σωτηρίῳ πνεύματι. ὥστε μοίρᾳ δοικεῖ καὶ Ὅμηρος, εἰ ἀνεβίω, πολλῷ δικαιότερα δικαίως ἐπί σοι εἰπεῖν τὰ ἔπη, αἰνίξασθαι τὸ,

Εἷς δ' ἔτι μοι ζωὸς καμάτῳ τε καὶ εὐρέϊ πόντῳ.

Τὸ γὰρ πῦρ τὸ παλαιᾶς κόμμα τοῦ ἀνθρώπου οἷόν τι σπινθήρ τις ἱερὸς ἀληθοῦς καὶ γνησίας παιδείας ὑπό σοι μόνῳ ζωπυρεῖται. καὶ εἴη γε Διὸς σωτῆρος καὶ Ἑρμοῦ ἄνακτος, ὁ κοινὸν ἅπασι τῆς οἰκουμένης ὄφελος, Ἰάμβλιχον τὸν παλαιὸν ἐπὶ μήκιστον χρόνον περιεῖδε σώζοντας σωκαὶ ἐφ' Ὁμήρῳ καὶ Πλάτωνι καὶ Σωκράτει, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄξιος τοῦ χοροῦ τούτου δικαίως ὢν ἐπὶ γῆς ἐπέτυχε τοῖς πρότερον εὐτυχήσασιν, ὕστωσὶ ἐκείνων καιρὸς ἐπὶ μᾶλλον πρύνειν· ὁ δὲ καὶ κωλύει καὶ ἐφ' ἡμῖν ἄνδρα ἐπὶ γῆς βίῳ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἀντάξιον, ἐφ' ὁμοίοις εὐχαῖς εἰς τὸ ἀκρότατον βίου γῆρας ἐπ' εὐδαιμονίᾳ τοῦ ὅλου σπείρειν.

β. Ἰάμ-

Βῃ Ι'ΑΜΒΛΙ'ΧΩ.

Ἀλ'ὰ δυνομαί σε τῆς ἐν τῇ μέμψει γλυκύτητος, καὶ ὡς ἑκάτερον ἐξ ἴσου πράττεις, καὶ οἷς γράφεις τιμᾷς, καὶ οἷς ἐγκαλεῖς παιδεύων. ἐγὼ δὲ εἰμί τι συνειδὼς ἐμαυτῷ τὸ πρός σε γινομένου καὶ κατὰ μικρὸν ἐλλείψαντι, ὥστε εἰς ἢ τὰς προφάσεις εὐλόγως εἰπεῖν, ἐπειρώμην, ὡς ἔνην, τὴν μέμψιν ἐκκλίνειν, ἢ συγγνώμῃ ἁμάρτοιμ' ἂν εἰκότως ἐν ἡρεμίᾳ. ἐπεὶ καὶ ἄλλως δυσχερὲς οὐδὲν σὲ πρὸς τὰς σὰς, εἴτι πρὸς σὲ φιλικὸν ἐξήμαρτον ἀπόδεις. νῦν δὲ ἐγὼ ἤνεγκα πρόφασιν εὐθὺς, ἐπειδὴ ἀμελεῖν, ἵνα τύχοιμι ἂν εἰδὶ ζητοῦντες ἀποδεῖξαι φέροντι καθάπερ ἐν δίκῃ γράμματα ἀπολογήσεως, καὶ ὅτι ἐξ ἐμαυτὸν ὧν ἐχρῆν, εἰς σὲ παρῆκεν, ἀλλὰ μετὰ μελλήσεως τολμήσασα. ἦλθον ἐκ Παννονίας πρὸ τρίτου τοῦτο ἔτους, πόλεις ἀφ' ὧν οἶδα κινδύνων καὶ πόνων ἀπούσας· ὑπερβᾶσα δὲ τὸν Χαλκηδόνιον πορθμὸν καὶ ἐγγίσασα τῇ Νικομήδους πόλει, σοὶ πρῶτον κατάπερ πατρίῳ θεῷ πρώτῃ ἐπέλευσε σὸς ἐμαυτῇ ἀφικέσθαι, συμβολὸν τῆς ἐμῆς ἀφίξεως τῆς ἐμῆς, οἷον ἀνάθημά τι ἱερὸν εἰς σὲ πρόρρησιν ἐκπέμπων καὶ ἣν ἐκομίζοντα γράμματα ἐκ βασιλείων ἀπαιτήσων εἷς, Ἰουλιανὸς ὄνομα,

II. IAMBLICHO.

SEntio tuam in reprehendendo dulcedinem, & quemadmodum utrumq; pariter efficias, ut & nos scribendo ornes, & reprehendendo erudias. Ego verò si mihi essem conscius vel tantillum officio erga te meo defuisse, certè aliqua probabili ratione crimen conarer effugere, quantum possem, aut delicti veniam petere non recusarem: præsertim cùm te sciam non esse tuis implacabilem, si quid per imprudentiam in amicitia offenderint. Nunc autem (neque enim cunctationem aut inertiam res ferebat, si modò assequi aliquandò voluimus, quæ semper optavimus) constituti tibi tanquam coram judice res esset, causam dicere, nihilque à me, secus quàm oporteret, vel negligentia vel tarditate commissum esse, probare. E Pannonia veni tertio ab hinc anno, vix ex illis periculis & laboribus, quos tu minimè ignoras, ereptus. Cùm autem fretum Chalcedónium trajecissem, & ad urbem Nicomedis appropinquassem, tibi primo quasi patrio deo prima pro salute mea vota persolui, cùm ad te signum adventus mei, quasi donarium aliquod sacrum, salutationem misi. Literas autem ferebat unus è regiis satellitibus, nomine Iulianus,

Bacchyli filius, genere Apameus, cui propterea libentiùs Epistolam tradidi, quod & istuc ire & te optimè nosse ajebat. Posteà verò mihi abs te tanquam ab Apolline sacra Epistola allata est, qua te libenter de meo adventu cognovisse declarabas. Fuit verò mihi tanquam lætum omen, & initium benè sperandi, sapiens ille Iamblichus, & Iamblichi literæ. Quid hîc commemorem quantoperè lætatus fuerim, aut quemadmodum legendis tuis literis affectus? Si enim de hac re literas nostras accepisti (quas tabellario cuidam ex iis, qui ad nos istinc veniũt, dedimus ad te perferendas) certè quantam ex iis voluptatem cœperim, è nostris verbis intelligis. Iterum autem cùm domum rediret ducator meorum liberorum, alteras ad te literas misi, quibus & tibi de pribribus tuis literis gratias agebam, & simul in posterum mutuas à te literas flagitabam. Posteà venit ad nos legatus clarus vir Sopater, utque hominem agnoui, continuò exsilui, eumque complexus flevi præ gaudio, quòd nihil nisi te ac tuas literas augurarer. Quas ut accepi, osculatus sum, & ad oculos admovi, mordicusq; tenui, quasi veritus, ne inter legendum imago vultus tui ex oculis meis sensim evolaret. Et quidem statim rescripsi, non

Βαχύλλου παῖς, Ἀπαμεὺς τὸ γένος, ᾧ διὰ τοῦτο μάλιστα τὴν ἐπιστολὴν ἐπεχείρησον, ὅτι καὶ πρὸς ὑμᾶς ἥξειν, καὶ σε ἀκριβῶς εἰδέναι καθυπεσχνεῖτο. μὴ ταῦτά μοι καθάπερ ἐξ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἔφοιτα παρὰ σοῦ γράμμα τὴν ἄφιξιν τὴν ἡμετέραν ἀσμένως ἀκηκοέναι δοκοῦν̃τος. ἦν τε τοῦτο ἐμοὶ δεξιὸν οἰώνισμα καὶ χρηστῶν ἐλπίδων ἀρχή, Ἰάμβλιχος ὁ σοφὸς, καὶ τὰ Ἰαμβλίχου γράμματα· τί με δεῖ λέγειν ὅπως πέφράνθην, ἢ ἅπερ περὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπαθον σημαίνειν; εἰ γὰρ ἐδέξω καὶ παρ' ἡμῶν ἔνια τῶν γραφέντων, ἴσθι δὲ δι' ἡμέρου δρόμου τὴν ἐκείθεν πάλιν ὁδὸν ὡς σε πεμφθέντα πάνυ ὅσον ἐπ' αὐλοῖς ἡδονὴν ἔχον, ἀφ' ὧν ἐδήλουν γνώσεις. πάλιν ἐπανιόντος οἰκέτου τοῦ τῶν ἐμῶν τέκνων παιδαγωγοῦ, ἑτέραν ἦρχον πρὸς σε γραμμάτων, ὁμοῦ καὶ τὰ ἐπιστολοῖς φθάνουσι χάριν ὁμολογῶν, καὶ παρεκάλουν ἐν ἴσῳ παρ' ἀλλήλους τὴν αὐλησιν ἔχειν αὖθις, μηδὲ αὐτὰ ἐφίσασθαι ὡς ἡμᾶς ὁ καλὸς Σώπατρος. ἐγὼ δὲ ὡς εἶδον γνώριμον ἀναπηδήσας εἶξα, καὶ περιπλακεὶς ἐδάκρυον ὑφ' ἡδονῆς, οὐδὲν ἄλλο ἢ σε καὶ τὰ παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολῶν γράμματα, ὡς δὲ ἔλαττον, ἐφίλουν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσῆγον, καὶ ἁπρὶξ εἶχόμην, ὥστε μὴ λάθῃ με ἐκπορευθεῖσα ἐν τῶν γραμμάτων ἀναλυούσῃ τὸ τῆς σῆς εἰκόνος ἔνδαλμα· καὶ δὴ καὶ ἀντέγραφον εὐθὺς

ὡς πρὸς

ὐ πρὸς σε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου Σώπατρον τὸν ἐκείνου παῖδα, καθάπερ θρυπτόμενος, ὅτι τὸν κοινὸν ἑταῖρον ἐκ τῆς Ἀπαμείας οἷον ἐνίσχυον τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας ἀντειληφότες ἐπιμελῶς· ἐξ ἐκείνου ταύτην ἤδη πρὸς σε γεγραφὼς, οὐτὸς ἐδεημίαν ἄλλην, ἢ τὴν ἐν ᾗ μέμφεσθαι δοκεῖς ἐπιστολὴν ἐδεξάμην· εἰ μὲν δὴ διὰ τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἵνα τῷ τῆς αἰτίας σχήματι πλείονας ἡμῖν ἀφορμὰς τοῦ γράφειν προξενῇς, δέχομαι τὴν μέμψιν ἄσμενος πάντων, καὶ ἐν οἷς λαμβάνω, τὸ πᾶν τῆς χάριτος εἰς ἐμαυτὸν οἰκειοῦμαι· εἰ δὲ ὡς ἀληθῶς ἐλλείψαντά τι τῷ πρὸς σε καθήκοντος αἰτιᾷ, τίς ἂν ἐμοῦ γένοιτ' ἂν ἀθλιώτερος, διὰ γραμματοφόρου ἀδικίαν ἢ ῥᾳθυμίαν, πράγμων ἥκιστα τοιούτου τυγχάνοντος; καίτοι ἐγὼ μὲν κἂν μὴ πλησιάκις γράφω, δίκαιός εἰμι συγγνώμης παρὰ σοῦ τυγχάνειν, ὑπὸ σχολίας ἣν ἐν χερσὶν ἔχω, φαίλου ὄντος· μὴ δῆτα πράξαιμι κακῶς, ὡς μὰ τὴν σχολίας ἀπάσης, καθὰ φησὶ Πίνδαρος, τὸ κατὰ σὲ κρεῖττον ἡγεῖσθαι· ἀλλ' ὅτι πρὸς ἄνδρα τηλικοῦτον, ὃν καὶ μνησθῆναι φόβος, ὁ καὶ γράφειν καλοκαγαθίαν, τὸ πλέον ἢ προσήκει θαρρῶν τός ἐστι σωφρονέστερος. ὥσπερ γὰρ οἱ ταῖς ἥλιου παρατυχαῖς ἐξελαμπόμενοι συνεχῶς ἐλαμῶσι, κἂν μὴ θεῖαι

ad te solùm, sed etiam ad illius filium Sopatrum clarissimum, quasi ludens quòd communem amicum ex Apamea tanquam obsidem pro vobis absentibus accepissemus. Ex eo tempore cùm hanc ad te scripserim, nullam abs te Epistolam accepi, præter istam, qua me videris accusare. Ac si ob id nos accusas, ut hac specie accusationis majorem nobis occasionem scribendi præbeas, accipio libenti animo totam accusationem tuam, atque ex his ipsis literis, quas abs te accipio, omnem gratiam & suavitatem decerpo. Sin autem omninò peccatum aliquod meum erga te accusas, quis me miserior, qui per tabellariorum injuriam aut negligentiam tibi satisfacere officio non possum? Quanquam ego certè, licet non persæpè scriberem, attamen jure possem à te veniam obtinere, non propter negotium, quod in manibus habeo, (absit enim ut adeò sim miser, ut te meis rebus omnibus, sicut Pindarus ait, non anteponam) sed quod ad te tantum virum, cujus vel meminisse sine timore non licet, qui scribere etiam cunctatur, sapientior est meo judicio, quàm is qui nimis audet. Nam sicut qui in solem assiduè suspicere audet, nisi divinio-

re qua-

re quadam natura præditi sint, ejusq; radios tanquam aquilarum veri fœtus intueantur, neq; ea, quæ nefas est videre, possunt cernere, & quo magis contendunt, eo magis se id assequi non posse ostendunt: sic qui ad te audet scribere, quo plus audere nititur, eo magis timendum esse liquidò demonstrat. Tibi verò, vir clarissime, qui ad Græciam totam servandam, ut ita dicam, constitutus es, consentaneum erat & ad nos crebras literas mittere, & nostram desidiam inertiamque, quantum posses, coercere. Nam quemadmodum sol (ut iterum ex eodem deo ad te similitudinem mea ducat oratio) ut, inquam, sol cũ purus totus ac lucidus radiis colluceat, non dispiciens, an quod lumini occurrit, sit consentaneum, suum munus perficit: sic te oportebat liberaliter bona tua tanquam lucem, in universam Græciam effundere, neq; eo desistere, quod aliquis metu aut verecundia erga te impeditus respõdere tibi scribendo non audeat. Neq; enim A Esculapius mercedis spe homines curat, sed humanitatem suam, tanquam disciplinam aliquam inomnes homines explicat. Idem te facere oportuit, cùm sis animorum studiosorum medicus, & omnibus in rebus virtutis præceptum servare: ut bonus sagittarius, qui tametsi adversarium

τινες ὥσι ἢ τῆς ἀκτίνων αὐτῆ παθάπερ οἱ τῆς ἀετοῦ γνήσιοι καθοράσιν, ὅτε ἂ μὴ θέμις ὀφθῆναι θεωρεῖν ἔχουσι, ἢ ὅσῳπερ μᾶλλον φιλονεικῶσι, τοσούτῳ πλέον ὅτι μὴ δυνάμεθα τυγχάνειν ἐμφαίνουσιν. Οὕτω καὶ ὁ τρὸς σε γράφειν τολμῶν, ὅσῳπερ ἂν ἐθέλῃ θαρρεῖν, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅτι χρὴ δεδιέναι, καθαρῶς δείκνυσι· σοί γε μὲν ὦ γενναῖε, παντὸς, ὡς εἰπεῖν, τῷ Ἑλληνικῷ σωτῆρι καθεστῶτι, πρέπον ἦν ἀφθόνως τε ἡμῖν γράφειν, καὶ τὸν παρ' ἡμῖν ὄκνον, ἐφ' ὅσον ἐξῆν, κατασβέννειν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος, ἵνα δὴ πάλιν ἐκ τοῦ θεοῦ τρὸς σε τὴν εἰκόνα λάβῃ ὁ λόγος· ὁ δ' οὖν ἥλιος, ὥσπερ ὅταν αἴγλῃ καθαρθεὶς ὅλος λάμπῃ ἐδὲ ἀποκρίνηται τρὸς τὴν αἴγλην ἐλθόντος, ὅ μὲν τὸ οἰκεῖον ἐργάζεται ἔργον· δεῖ δὴ καὶ σε χρῆν ἀφθόνως τῆ παρὰ σε καλῶν, οἷον φωτὸς τὸ ἑλληνικὸν ἐπαρδεύοντα, μὴ ἀποκνεῖν, εἴ τις ἢ αἰδὼς ἢ δέος ἕνεκα τοῦ τρὸς σε, τὴν ἀντίδοσιν δυσωπεῖται· ἐδὲ γὰρ ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπ' ἀμοιβῇ ἐλπίδι τοὺς ἀνθρώπους ἰᾶται, ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον καὶ τὸ φιλανθρώπευμα, καθάπερ μάθημα πᾶσι τοῖς πλησίον· ὃ δὴ καὶ σε χρῆν, ὥσπερ ἰατρὸν ψυχῶν ἑλληνίων ἐξὸν ὄντα, ποιεῖν, καὶ τὸ δρυὸς παρὰ γέλωτα δυὰ πάντων σώζειν οἷον ἀγαθὸν τοξότην, ὃς κἂν μὴ τὸν ἀντι-

ἀντίπαλον ἔχῃ, πάντως ἐς τὸ καίριον ἀεὶ τὴν χεῖρα γυμνάζει. Ἐπεὶ μηδὲ ὁ σκοπὸς ἑκατέροις ὁ αὐτὸς, ἡμῖν μὲν τῆς παρὰ σοῦ δεξιᾶς τυχεῖν, καὶ σὲ τοῖς παρ' ἡμῶν διδομένοις ἐντυχεῖν. ἀλλ' ἡμεῖς κἂν μυριάκις γράφωμεν, ἴσως τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ παρὰ τὰς θῖνας ὅ τι ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κλύζεσθαι. παρὰ σοῦ δὲ καὶ μικρὸν γράμμα παντὸς ὄζει γονίμου ῥεύματος κρεῖττον. καὶ δεξαίμην ἂν ἔγωγε Γαμβλίχου μᾶλλον ἐπιστολὴν μίαν, ἢ τὸν ἐκ Λυδίας χρυσὸν πεντῆσαι. εἰ δὲ μέλει τί σοι τῆς ἐμῆς σωῆς· μέλει δὲ εἰ μὴ σφάλλομαι· μὴ περιίδῃς ἀπορρυῆναι ἡμᾶς ἀεὶ τῆς παρὰ σοῦ τροφῆς ἐν χρείᾳ τυγχάνοντας· ἀλλὰ καὶ γράφε συνεχῶς, καὶ τοῖς παρὰ σοῦ καλοῖς ἐσθῆν μὴ καλύπτει. κἂν ἐλλείπωμεν, αὐτὸς ἐκπέρυσι τὴν χεῖρα οἰκείᾳ, καὶ ἂν δίδως, ὧν ἀνθ' ἡμῶν τὸ ἴσον ἀποτίθεις, πρέπει δὲ Ἑρμῆ λαγὶς μαθητὴν, εἰ δὲ βέλει σοφιστὴν, ὄντα σε μαθητὴν ἐκείνου, ῥᾴβδον ἔχε ἐν τῇ καθεύδειν ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ κινεῖν, καὶ διεγείρειν μᾶλλον ἐθέλειν μιμεῖσθαι.

non habeat, tamen ſemper manum exerceat, ut opportuno tempore ea utatur. Nam neq; ſcopus utriq; noſtrũ idem eſt, ut nos videlicet tuis eruditis ſcriptis fruamur, & tu noſtra legas. Sed nos quamuis millies ſcribamus, ſimiliter ut Homerici pueri ludimus, qui juxta littora quicquid è luto finxerunt, arena obrui ſinunt: cum interim tua licet parua epiſtola cuiuis fertili fluuio anteponẽda ſit. Ac ſanè epiſtolam unam Iamblichi malim, quàm totum Lydiũ aurum poſſidere. Quod ſi amatorum tuorum ulla tibi cura eſt, (eſt autem aliqua, niſi fallor) ne nos quaſi pullos negligas, qui cibo tuo magnoperè egemus: ſed ſcribe aſſiduè, neque tuis bonis paſcere nos deſine. Quod ſi fortè officio defuerimus, ipſe utrumque munus præſtato, tum ad nos, tum pro nobis viciſſim ſcribendo. Etenim Mercurii facundi diſcipulum aut etiam alumnum, qualis tu es, virga uti decet, non ad ſomnum inducendum, ſed ad movendum & excitandum, atque hac ex parte maximè illum imitari.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ γ.

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς τοῖς γράμμασι πειθομένους τοῦ Δελφικοῦ γνώναι ἑαυτούς, καὶ μὴ λυμαίνεσθαι ἀνδρὸς ἀκοὰς τοσούτου καὶ καθαρσίου· ᾧ καὶ ὀφ-

EIDEM III.

OPortebat ſanè juxta Delphi. cum oraculum nos ipſos noſſe, neque tanti viri auribus obſtrepere: quem vel aſpicientem,

reſpicere, difficile eſt, nedum concentum omnis ſapientiæ moventi velle par referre. Nam & Pani dulce carmẽ canenti quilibet conceſſerit, quamvis ſit Ariſtæus: & Apolline ad citharam canente unusquiſq; tacet, quamvis Orphei muſicam teneat. Quod enim minus eſt, hoc ipſo, quod eſt minus, cedere debet majori, ſi modò vult & ſua ipſius bona, & aliena meliora cognoſcere. Quisquis autem cũ divina muſica humanam vult componere, nunquam Marſyæ Phrygis caſum didicit, neq; nominis ejusdem fluuium, qui tibicinis inſani ſupplicio manat: imò neq; Thamyræ Thracis mortem audivit, qui infeliciter cum Muſis de cãtu certavit. Quid enim Sirenas memorem? quarum eæ, quæ cantu vicerunt, alam in fronte adhuc geſtant. Verùm enimverò illi ſtultæ audaciæ pœnas ſatis magnas nunc etiam poſteritati perſolvunt: nos autem, ſicut antè dixi, oportebat ſanè noſtris finibus contentos eſſe, & tua muſica ſatiatos quieſcere, ut qui Apollinis oracula è ſacris adytis cum ſilentio excipiunt. Verùm quando tu nobis ad canendum præis, & tanquam Mercurii virga nos moves atque excitas dormientes, ecce, ipſi quoque, ſicut qui Baccho thyaſum pulſanti cum choreis & tripudiatione occurrũt, ſic

θεῖν μόνον ἀπιβλέψαι δυνατὸς, ἢ πᾶσι τὴν ἁρμονίαν κινεῖσθαι πρὸς τὸ ἴσον ἐλθεῖν· ἐπεὶ καὶ Πανὶ μέλος λιγυρὸν ἠχοῦντι, πᾶς ὅστις ἐπαίη, καὶ Ἀρισταῖος ἦν, καὶ Ἀπόλλωνι πρὸς κιθάραν ψάλλοντι, πᾶς ὅστις ἡσυχᾷ, καὶ τὴν Ὀρφέως μουσικὴν εἰδείη. Τὸ γὰρ ἧττον τῷ κρείττονι, καθόσον ἧττόν ἐστιν, εἰκὸς ἂν δικαίως, εἰ μέλλοι τό, τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον, τί ἐστι γινώσκειν· ὅστις δ' ἐνθέτως μουσικῇ θεᾷ τὸ ἐναρμόσαν μέλος ἤλπισεν, οὐκ ἔμαθε πω τὸ Μαρσύου τοῦ Φρυγὸς πάθος, οὐδὲ τὸ ὁμώνυμον ἐκείνῳ πολαμόν, ὃς μανέντος αὐλητοῦ μοῖραν ῥοῆς. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Θαμύριδος τοῦ Θρᾳκὸς τελευτὴ ἤκουσεν, ὃς τοῖς μούσαις ἐπ' εὐτυχῶς ἀντεφθέγξατο. Τί γὰρ δεῖ τὰς Σειρῆνας λέγειν, ὧν ἔστι τὸ πτερὸν ὅτι τοῦ μεγέθους φέρουσιν αἱ νικήσασαι. ἀλλ' ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀμούσου τόλμης ἀρχαῖος ἔτι καὶ νῦν ἀπλήστου τῇ μνήμῃ δίκην ἡμᾶς δὲ ἐχρῆν μὲν, ὡς ἔφην, εἶσω τῶν οἰκείων ὅρων ἐστάναι, καὶ τῇ σῇ μουσικῇ ἐμφορουμένους ἡσυχῇ, ὥσπερ οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος μαντείων ἐξ ἀδύτων ἱερῶν φροσυνθέντες ἡσυχῇ δέχονται. ἐπεὶ δ' αὖ σὺ ἡμῖν τοῦ μέλους τὸ ἐνδόσιμον μηνύεις, οἷον Ἑρμῆς ῥάβδῳ κινεῖς καὶ διεγείρεις καθεύδοντας, φέρε σοι καθάπερ οἱ περὶ Διονύσῳ τὸν θύασον κρούσαντι πρὸς τὰ χορεία ἅπεσθαι φέροντες· οὕτω καὶ

ἡμεῖς ὑπὸ τῷ σῷ πλήκτρῳ τὸ εἰκὸς ἀντηχήσομεν. ὥσπερ οἱ τῷ χορῷ ἀτὴν πρὸς τὸ ἀνάκλημα τοῦ ῥυθμοῦ συνομῳδοῦντες. σὺ πρῶτόν σοι τὸν λόγων, ὃς βασιλεῖ κελεύσαντι πρὸς τὰ οἰκεῖα μοι τὸ πορθμεῖον ζεῦξιν ἔναγχος ἐξεργασάμεθα, ἐπειδὴ τοῦτό ἐστι δοκοῦν, ἀπαρξώμεθα, μικρὰ μὲν ἀντὶ μεγάλων τοῖς παρὰ σοῦ, ἡ τῷ ὄντι χαλκὸν χρυσοῦ ἀντιδιδόντες· οἷς δὲ ἔχομεν ξενίοις τὸν Ἑρμῆν τὸν ἡμέτερον ἑστιῶντες. πάντως δὲ καὶ τῆς Ἑκάλης ὁ Θησεὺς τοῦ δείπνου τὸ λιτὸν ἀπῃξίωσεν, ἀλλ' ἥδετο καὶ μικροῖς εἰς τὸ ἀναλκαῖον ἀρκεῖσθαι. ὁ Παὶ δὲ ὁ Νόμιος τοῦ παιδὸς ἐστοῦ βουκόλου τὴν σύριγγα προσαρμόσαι τοῖς χείλεσιν ἐκέλευσεν. πρόσω δὲ καὶ αὐλὸς τὸν λόγον εὐμενεῖ νεύματι, καὶ μὴ ἀποκνήσῃς ὀλίγῳ μέλει μελάθρου ἀκόλουθον ἐνδεῖναι. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἔχῃ τι δεξιόν, αὐτός τε ὁ λόγος εὐτυχεῖ, καὶ ὁ ποιητὴς αὐτοῦ τῆς παρὰ τοῦ Ἀθηνᾶς ψήφου τὴν μαρτυρίαν προσλαβών. εἰ δ' ἔτι χαλκὸς ἐντελὴς εἰς τὸ τοῦ ὅλου πλήρωμα προσδεῖται, μὴ ἀπαξιώσῃς αὐτὸς τὸ ἐνδέον προσθεῖναι. ἤδη ποτὲ καὶ ἀνδρὶ λοξότῃ κληθεὶς ὁ Θεὸς παρέστη, καὶ συνεφήψατο τοῦ βέλους, καὶ κιθαρῳδοῦντι τῷ Ὀρθίῳ ᾄδοντι, πρὸς τὸ ἐλλεῖπον τοῦ χορδῆς ὑπὸ τῷ τέττιγι τὸ ἴσον ὁ Πύθιος ἀντεφθέγξατο. Παιδείαν ὀρθὴν εἶναι νομίζομεν, οὐ τὴν ἐν τοῖς

ad plectrum tuum respondemus: perindè ut qui præsultorem ad numeri provocationem sequuntur. Accipies igitur primùm, quando ita vis, orationes, quas nuper Imperatoris jussu in nobilem illam freti conjunctionem elaboravi. Parvum certè munusculum, si cum tuo conferatur, omninoque æs pro auro reddimus. Sed tamen quo possumus munere nostrum Mercurium prosequimur. Theseus quidem certè mensam Hecales, licet tenuem, non est aspernatus: sed necessitati obsecutus exiguo contentus fuit. Pan ille Nomius non erubuit, cùm pueri bubulci fistulam suis labris admovit. Quare tu quoque librum nostrum amico animo accipe, neque te pœniteat exiguo carmini magnam aurem præbere: sed si quid erit boni, & liber felix est, & ejus auctor, ut cui Minerva ipsa testimonium laudis dederit: sin extremam manum, quo perficiatur, desiderat, ne sit tibi grave, quod deest, addere. Sic olim sagittario invocanti Deus affuit, & telum unà direxit. Sic Citharœdo Orthium canenti, cùm nervus deficeret, Apollo ipse cicadæ specie respondit. Doctrinam rectam esse arbitramur, non

verborum linguæve magnificum & exquisitum sonum: sed mentis benè constitutæ sanam affectionem, & veras certasque de bonis & malis, honestis & turpibus sententias. Quare quisquis aliud sentit, aliud suos discipulos docet, is tantum videtur à scientia, quantum à probitate abesse. Ac si de parva re sit linguæ animique dissensio, in hoc ipso etiam est improbus, tametsi modum non excedat sceleris magnitudo: sin verò in maximis rebus aliud sentit, contraque ac sentit, docet, nónne hæc cauponum, non dico bonorum, sed nequissimorum vita est? quippe cùm id maximè doceant, quod maximè malum existimant, fallentes atque inescantes eos laudibus, quibus cum sua, ut arbitror, mala commutare volunt. Quamobrem omnes qui quidvis docere profitentur, bonis moribus esse debent, neque opiniones novas, & à sensu populari abhorrentes afferre: sed in primis tales esse debent, qui adolescentes in veterum scriptis instituunt, sive sint Rhetores, sive Grammatici, & præcipuè Sophistæ, qui non solùm verborum, sed etiam morum magistros se esse volunt, & ad sei philosophiam de adminiρήμασιν, ἐδὲ τῇ γλώττῃ σπουδαίαν εὐρυθμίαν ἀλλὰ διάθεσιν ὑγιῆ νοῦ ἐχούσης διανοίας, καὶ ἀληθεῖς δόξας ὑπὲρ τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν. ὅστις ἓν ἕτερα μὲν φρονεῖ, διδάσκει δὲ ἕτερα τὸν πλησιάζοντας, ἐοικὸς ἀπολελεῖφθαι δοκεῖ τοσούτῳ παιδείας, ὅσῳ καὶ τοῦ χρηστὸς ἀνὴρ εἶναι. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ σμικροῖς εἴη τὸ διάφορον τῆς γνώμης πρὸς τὴν γλῶτταν, κακὸς μὲν εἰς τόδε, ὅμως τοσοῦδε γίνεται. εἰ δὲ ἐν τοῖς μείζοσιν ἄλλο μὲν φρονοίη τις, ἑπέρ ἐναντίον δὲ ὧν φρονεῖ, διδάσκει, πῶς ἂ τοῦτο ἐκεῖνο καταπύλων ἐστὶν, ἤ τι χρηστῶν, ἀλλὰ πανπονήρων βίος ἀνθρώπων; οἱ μάλιστα παιδεύουσιν, ἃ μάλιστα φαῦλα νομίζουσιν, ἐξαπατῶντες καὶ δελεάζοντες τοῖς ἐπαίνοις, εἰς ἃς μεταβιθάζειν τὰ σφέτερα ἐθέλουσιν, οἶμαι, καλά. πάντας μὲν οὖν χρὴ τοὺς καὶ ὁπωσοῦν διδάσκειν ἐπαγγελλομένους, εἶναι τοῦ βίου ἐπιεικεῖς, καὶ μὴ μαχόμενα τοῖς δημοσίᾳ μεμαχαιριζομένοις τὰ ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν δοξάσματα· πολὺ δὲ πλέον ἁπάντων οἶμαι δεῖν εἶναι σοφιστὰς, ὅσοι ἐπὶ νέοις τοῖς λόγοις συγγίνονται τῶν παλαιῶν ἐξηγηταὶ γεγυμνασμένοι συγγραμμάτων, εἴτε ῥήτορες, εἴτε γραμματικοὶ, καὶ ἔτι πλέον οἱ σοφισταὶ, βέλονται γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀλέξειν μόνον, ἠθῶν δὲ εἶναι διδάσκαλοι. καὶ τὸ καὶ σοφᾶς εἶναί φασι

ναί φασι ἢ πολιτικὴν φιλοσοφίαν. εἰ μὲν οὖν ἀληθὲς, ἢ μή, τοῦτο ἀφείσθω νῦν, ἐπαινῶν δὲ αὐτοὺς ἔτως ἐπαγγελμάτων καλῶν ὀρεγομένους, ἐπαινέσαιμ' ἂν ἔτι πλέον, εἰ μὴ ψεύδοιντο, μήδ' ἐξελέγχειν αὐτοὺς, ἕτερα μὲν φρονοῦντες, διδάσκοντες δὲ τοὺς πλησιάζοντας ἕτερα. τί οὖν; Ὁ μὲν τοι Ἡσίοδον, καὶ Δημοσθένει μὲν οἱ Ἡρόδοτον, καὶ Θουκυδίδη, Ἰσοκράτει, καὶ Λυσίᾳ θεοὶ πάσης ἡγοῦνται παιδείας. Οὐχ οἱ μὲν Ἑρμοῦ σφᾶς ἱερεῖς, οἱ δὲ Μουσῶν ἐνόμιζον; ἄτοπον μὲν οἶμαι τοὺς ἐξηγουμένους τὰ τοιαῦτα, ἀτιμάζειν τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμηθέντας θεούς. Οὔμοιγε ἐπειδὴ ἔστω ἄτοπον οἶμαι, φημὶ δεῖν αὐτοὺς μεταθεμένους τοῖς νέοις, συμβιβάζω δὲ αἵρεσιν, μὴ διδάσκειν ἃ μὴ νομίζουσι σπουδαῖα· βουλομένους δὲ, διδάσκειν ἑρμῆ πρῶτον, καὶ πείθειν τοὺς μαθητὰς, ὡς ἔστε Ὁμήρου, ἔστε Ἡσιόδου, ἔστε τούτων τις, οὓς ἐξήγηνται καὶ παλαιγνωκότες εἰσὶν ἀσέβειαν, ἄνοιάν τε, καὶ πλανὴν εἰς τοὺς θεούς, τοιοῦτος ὤν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι ἐξ ὧν γεγράφασι σπουδαῖοι φαίνεσθαι μισθαρνοῦντες, εἰ ὁμολογοῦσιν αἰσχροκερδέστατοι, καὶ δεσποτικώτατοι ὀλίγων ἕνεκα πάντως ὑπομένειν. ἕως μὲν οὖν τούτου πολλὰ ἦν τὰ αἴτια τοῦ μὴ φοιτᾶν εἰς τὰ ἱερὰ καὶ ὁ πανταχόθεν ἐπηρεάζων φόβος· ἰδίᾳ δ' οὐ συγχωρῶν ἀπαρύπτεσθαι τὰς

strandis Rebuspubl. pertinere contendunt. Hoc verum sit, nec ne, in præsentia omitto: laudo eos, quòd doctrinam tam præstantem expetant: plus certè laudaturus, si non mentirentur, neque seipsi refellerent, dum aliud sentiunt, aliud discipulis tradūt. Quid? Homerus, Hesiodus, Demosthenes, Herodotus, Thucydides, Isocrates, Lysias, deos habēt doctrinę suę duces & auctores. Nónne eorum alii Mercurio, alii Musis sacros se esse arbitrabantur? Quare absurdum est, qui horum libros exponunt, deos vituperare, quos illi coluerunt. Neque tamen, quia id absurdum puto, ideircò eos discipulorum causſa sententiam mutare iubeo: verùm do optionem, ut ne doceant, quæ non bona esse censent: sin docere malunt, doceant re ipsa primùm, & persuadeant discipulis, neque Homerum, neque Hesiodum, neque quenquam eorum, quos interpretari sunt, quoſque impietatis, amentiæ, & erroris ergà deos condemnarunt, talem esse. Nam alioqui cùm ex illorum scriptis alantur, mercedemque capiant, avariſſimos planè & sordidiſſimos se fatentur, si paucis drachmis id facere sustineant. Atque hactenus quidem multa erant, quę eos templorum aditu prohiberent: & timor undique impendens excusſabat, quo minus

verissimæ de diis sententiæ explicarentur. Nunc autem cùm deorum munere atque concessu libertate potiamur, absurdum mihi videtur, ea homines docere, quæ non bona esse arbitrentur. Quod si in iis, quæ docent, & quorum quasi interpretes sedent, sapientiam esse ullam arbitrantur, studeant primùm illorum in deos pietatem imitari. Sin in deos sanctissimos putant ab illis authoribus peccatum esse, eant in Galilæorum Ecclesias, ibiq; Matthæum & Lucam interpretentur: quibus vos obtemperantes, à sacris abstinere jubetis. Cupio ego & aures & linguam vestram, (sicut vos loqueremini) renasci in iis rebus, quarum utinam & ego sim semper particeps, & omnes, qui me diligunt. Doctoribus quidem & præceptoribus communis hæc lex statuatur. Adolescentes enim, qui ire volent, minimè prohibentur. Iniquum siquidem fuerit, pueros adhuc ignaros quò se vertant, ab optima via rejicere, ac metu coactos ad patria instituta deducere. Quanquam autem verum erat istos tanquam impotentes & insanos etiam invitos ac repugnantes curare: attamen liceat omnibus per nos isto morbo detineri. Docere enim amentes, non punire opus est.

ἀληθεστάτας ὑπὲρ τῆς θεῶν δόξας. ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν οἱ θεοὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔδοσαν, ἄτοπον εἶναί μοι φαίνεται διδάσκειν ἐκεῖνα τοὺς ἀνθρώπους, ὅσα μὴ νομίζουσιν εὖ ἔχειν. ἀλλ' εἰ μὲν οἴονται σοφὰ, ὧν εἰσιν ἐξηγηταὶ, καὶ ὧν ὥσπερ προφῆται κάθηνται, ζηλούτωσαν αὐτῶν πρῶτον τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, εἰ δὲ εἰς τοὺς τιμιωτάτους ὑπολαμβάνουσι πεπλανῆσθαι, βαδιζόντων εἰς τὰς τῆς Γαλιλαίων Ἐκκλησίας ἐξηγησόμενοι Ματθαῖον καὶ Λουκᾶν· οἷς πειθόντες, ἱερέων ὑμεῖς ἀπέχεσθαι νομοθετεῖτε. βέλομαι ὑμῶν ἐγὼ καὶ τὰς ἀκοὰς, ὡς ἂν ὑμεῖς εἴποιτε καὶ τὴν γλῶτταν ἐξαναγεννηθῆναι τούτων, ὧν ἐμοιγε καὶ μετέχειν ἀεὶ, καὶ ὅσοις ἐμοὶ φίλα νοεῖτε καὶ πράττειν. τοῖς μὲν καθηγεμόσι καὶ διδασκάλοις οὕτως κοινὸς κεῖται νόμος. ὁ βουλόμενος γὰρ τῆς νέων φοιτᾶν οὐκ ἀποκέκλεισται. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ εὔλογον ἀγνοοῦντας ἔτι τοὺς παῖδας, ἐφ' ὅ, τι ξυμφωνεῖ, τὸ βέλτιστον ἀποκλείειν ὁδοῦ, φόβῳ δὲ καὶ ἄκοντας ἄγειν ὅλως τὰ πάγια. καίτοι δίκαιον ἦν ὥσπερ τοὺς φρενιτίζοντας, οὕτω καὶ τούτους ἀκόντας ἰᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ συγγνώμην ὑπάρχειν ἅπασι τοσαύτης νόσου. καὶ γὰρ, οἶμαι, διδάσκειν, ἀλλ' οὐχὶ κολάζειν χρὴ τοὺς ἀνοήτους.

Memi-

Meminit EUstathius in Homerum.

In Ἰλιάδ. α. pag. Rom. edit. 114. v. 18. sic inquiens, εἰς ὁ ζητητέον χρῆσιν, καὶ ἐν τοῖς Ἰαμβλίχου εἰς τὰ χρ. Πυθαγόρου.

Rursum in Ἰλιάδ. β. p. 190. v. 26. Ἱστορεῖ γοῦν καὶ ὁ σοφώτατος Ἰάμβλιχος, τὰ Πυθαγορικὰ συσσίτια μὴ ἔχειν πλεῖον, ἢ δέκα ἀνθρώπους συνηνωχυμένους. Locus, quem innuit EUstathius, est lib. 1. de vita Pythagoræ, cap. 21.

Rursum in Ἰλιάδ. ζ. p. 626. v. 19. Ἴσως οὖν καὶ Ἰάμβλιχος ἐξ Ὁμήρου λαβὼν ἐφιλοσόφησεν, ὡς ἀναγράφεται περὶ μαρμένη θυσίαις καὶ εὐχαῖς.

Item in Ἰλιάδ. ν. p. 951. v. 52. Οἴδαμεν δὲ ἐκ τοῦ Ἰαμβλίχου, καὶ ὅτι ὑπὸ Πυθαγόρου ἴλληπται αὐτῇ, ὃς μαθητῇ δεξιῷ μὲν, ὀκνηρῷ δὲ εἰς μάθησιν, καθ' ἕκαστον μαθηματικὸν σχῆμα ζιώβολον ἑδίδου ἐξωνούμενος οὕτω τὴν τῶν παιδευομένων μάθησιν. Locus ille est apud Iamblichum lib. 1. c. 5. & lib. 2. ca. ult. in expositione Symb. 36.

Item. in Ὀδυσ. β. p. 1439. v. 23. κρεῖττον δὲ τὸ πρῶτον ἐστὶ καὶ Ἰάμβλιχος οἶδε τοιούτους ὄρνιθας, οἱ ἀποῤῥήσσουσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, καὶ ὡσανεὶ ἀναιροῦσιν ἐπὶ δηλώσει μέλλοντός τινος, ὅπερ οὐ κατὰ φύσιν ἔχει φησὶν, ἀλλ' ἐκφυές.

Rursum in Ὀδυσ. γ. p. 1461. v. 48. ὅπερ οὐδὲ Ἰάμβλιχος παραδέχεται, ὅσα περὶ εὐχῆς φιλοσοφεῖ. Innuit opinor ea, quæ Iamblichus differit in explicatione quatuor primorum symbolorum.

Meminit & Proclus in Timæum Platonis scribens pag. 5. v. 6. ὀρθῶς ἔφησεν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ἢ ὅλην τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν ἐν τοῖς δύο τούτοις πεπεῖχθαι διαλόγοις Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ.

Item p. 6. v. 48. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ὑφηλογούμενος ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει τοὺς περὶ τὴν τοιαύτην θέαν ἐγλεγυνασμένους ἀσυμμίξους ἔχειν φησὶ πρὸς τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ διαζιβήν.

Rursum pag. 64. v. 27. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος τοιαύτην ἱστορίαν οὐδὲν ἡγεῖται προσήκειν ἐν τοῖς προκειμένοις.

Pag.94.v.8.ἀλλὰ δὴ μετατὸν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀλλὰ μὴν ἀντιγράφας πρὸς τὴν Πορφυρίου δόξαν, καὶ ὡς Πλωτίνειον αὐτὴν ἔσαν καταβαλὼν, αὐτὸς δὲ τὴν ἑαυτῦ παραδιδοὺς θεολογίαν, φησὶ τὸν νοητὸν κόσμον ἀποκαλεῖ δημιουργόν.

Meminerunt Hieronymus & Auguſtinus allquoties.

Ioannes Stobæus non rarò ejus teſtimonia allegat.

Citat item Iamblichi aliquot loca ad minimum vicies Suidas.

Meminit Maximus Monachus.

Georgius Pachymerius in lib. 4. de ortu & interitu cap. 7. inter cætera ait, partium namq; & temporis expers ævum etiam à Iamblicho eſſe exiſtimatur, diciturque omnia continere.

Meminit quoque Georgius Cedrenus in compendio hiſtoriæ.

Finis vitæ Iamblichi, & de eo teſtimoniorum apud varios auctores.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ



ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ἀπὸ κοίλης Συρίας περὶ τοῦ Πυθαγορείου βίου καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Τοῦ α κεφαλ. ὑπόθεσις.

Προοίμιον περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας. ἐν ᾧ θεῶν παράκλησις ποιοῦνται, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ δυσκόλου τῆς πραγματείας συνοφαίνεται.

ΕΠΙ πάσης μὲν φιλοσοφίας ὁρμᾶς θεὸν δὴ πᾶν παρακαλεῖν ἔθος ἅπασι τοῖς σωφροσιν. ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ θείου Πυθαγόρου δικαίως ἐπωνύμῳ καμιζομένῃ, πολὺ δήπου μᾶλλον ἁρμόττει τοῦτο ποιεῖν. Ἐκ θεῶν γὰρ αὐτῆς παραδοθείσης τὸ κατ' ἀρχὰς, οὐκ ἔστιν ἄλλως, ἢ δίχα θεῶν ἀντιλαμβάνεσθαι. φῶς γὰρ τοῦτο καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος ὑφαίρει τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, ὥστε ἐξαίφνης αὐτὴν καταιδεῖν. ἀλλὰ μόνως ἂν τοῖς θεῶν εὐμενῶς ἐξικνουμένοις καταβαίη φρονήσεως ἀρχή. ἁρμόσει δὲν αὐτῆς παράστασιν τὴ δυνηθεῖν. δίχα σοφίας δὲ οὐ καὶ τὰ παρακαλέσαντες τοὺς θεοὺς ἡγεμόνας, καὶ δηξάμενοι αὐτοῖς

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria Cœle philosophi de vita PYTHAGORÆ & Secta PYTHAGORICA

LIBER PRIMUS.

Capitis primi argumentum.

Præmium de Pythagoræ Philosophia: in quo Deorum advocatio principem locum tenet, & utilitas juxta ac difficultas operis simul indicatur.

OMNES quidem prudentes & cœlesti mente præditi homines, qualēcunq; Philosophiæ tractatū aggressuri, omninò Deum advocare cōsueverunt. At in ea Philosophia, quæ divi Pythagoræ existimata, & jure ab illo Pythagorica cognominata est, multò sanè magis hoc facere convenit. Quippe cùm illa initiò ab Diis tradita sit, nequaquā fas fuerit aliter, quā deorū ipsorū adjutorio eā in manus suscipere. Ad hoc. n. cùm pulchritudo, tū magnitudo ipsius humanii ingenii potentiā ac vim attollit, ut eam cōfestim intueatur. Quinimò Deorū aliquo solum benignè placideq; præeunte exponenteq;, paulatim quispiā aggrediēs, sensim aliqd ab ea, quod sibi ex usu sit, avellere poterit. Hisce igitur omnib. de causis advocato Deorū numine, iisq; ducib. impetratis, q no-

bis præeãt & nobis metipsis illorũ ductui unà cum oratione cõmissis ac cõmendatis, quacunq; jusserint, sequamur, susq; deq; habẽtes, adeoq; nihil reputãtes, quod hęc philosophia ac secta multo jam tẽpore neglecta jacuerit, itẽq; peregrinis & absurdis doctrinis, atq; abditis infandisq; quibusdã symbolis & signis occulta fuerit ac cõtecta. Adhæc mẽdacib. & adulterinis libellis & cõmẽtariis obũbrari, & ceu tenebris involvi, aliisq; id genus permultis difficultatib. ne quis eã assequi possit, prępediri. Nam deorum nobis voluntas abũdè sufficere debebit, cujus pręsidio ea etiã, quę hisce lõgè abstrusiora sunt, sustinere perfacilè erit. Post deos aũt ipsorũ ducẽ ceu principẽ præfectũ, & divinæ Philosophiæ patrẽ adjiciemus, nõnullis paulò altiùs de genere ac patria ipsius repetitis.

CAP. II.

De Pythagora & ejus genere ac patria, de ejus ab ed ucatione et prima institutione, de peregrinationib. et reditu in patriã, ité de excessu patriæ Italiam versus, summatimq; de tota vita.

FErunt igitur Ancæum, illum inquam, qui Samum, quę in Cephalenia est, incoluit, originem & genus ducere ab ipso quidem Jove, vel propter virtutes, vel propter animi magnitudinem quampiam singularem hæc de ipso fama & opinio obtinuit: prudentia verò ac gloria cæteros omnes Cephalenos antecelluisse.

ἑαυτὲς, καὶ τὸν λόγον, ἐπιθύμεσθαι ἂν τάττωσιν, ὧδ' ἂν ὑπολογιζόμενοι, τὸ πολλῶ ἤδη χρόνον ἠμελῆσθαι τὴν αἵρεσιν ταύτην, καὶ τὸ μαθήμασιν ἀποξενωμένοις, καὶ τισὶν ἀπορρήτοις συμβόλοις ἐσκιαγρᾴφθαι. ψευδέσι τε καὶ νόθοις συγγράμμασιν ἐπιστομίζεσθαι, ἄλλαις τε πολλαῖς τοιαύταις δυσκολίαις παρεμποδίζεσθαι. Χαρτεῖ γὰρ ἡμῖν ἡ τῶν θεῶν βούλησις, μεθ' ἧς καὶ τὰ τούτων ἔτι ἀπαρέγκλητα δύνατον ὑπομένειν· μετὰ δὲ θεοὺς ἡγεμόνα ἑαυτῶν προθησόμεθα τὸν ἀρχηγὸν & πατέρα τῆς θείας φιλοσοφίας, μικρόν γε ἄνωθεν προλαβόντες περὶ τὸ γένος αὐτῶ καὶ τῆς πατρίδος.

Κεφ. β.

Περὶ Πυθαγόρου & τῦ γένους αὐτῦ, & τῆς πατρίδος. καὶ τῆς ἀναθρεφῆς καὶ παιδείας, & τῆς ἀποδημίας. καὶ τῆς εἰς ἄνω ἐπανόδου, & τῆς οἰκείωσης εἰς Ἰταλίαν ἐξόδου, καὶ ὅλως περὶ παιδὸς τῦ καθ' αὑτὸ βίου.

ΛΈγεται δὴ οὖν Ἀγκαῖον τὸν κατοικήσαντα τὴν Σάμον τὴν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ, γεγενῆσθαι μὲν ἀπὸ Διὸς, εἴτε δι' ἀρετὴν, εἴτε διὰ ψυχῆς τὸ μέγεθος, παντελῶς τὴν φήμην αὐτῦ ἀπενεγκαμένου. φρονήσει δὲ καὶ δόξῃ τῆς ἄλλων Κεφαλλήνων ὑπερφέρειν.

Τούτῳ

Τούτῳ δὲ γενέσθαι χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας συναγαγεῖν ἀποικίαν ἐκ τῆς κεφαλληνίας, καὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐκ τῆς Θετταλίας, καὶ προσλαβεῖν ἐποίκους ἔνθα τε τῆς Ἀθηναίων, καὶ παρὰ τῆς Ἐπιδαυρίων, καὶ παρὰ τῆς Χαλκιδέων. καὶ τούτων ἁπάντων ἡγούμενον οἰκίσαι νῆσον, τὴν δὲ ἀρετὴν τὸ εὐάφους καὶ τῆς τῆς Μελάνφυλλον καλουμένου. προσαγορεύσαι τε τὴν πόλιν Σάμον ἀντὶ τῆς Σαμίης τῆς ἐν κεφαλληνίᾳ. τὸν μὲν χρησμὸν συνίστη γενέσθαι τοιοῦτον,

Ἀγκαῖ ΕΙ ναλίαν νῆσον Σάμον ἀντὶ Σαμίης σέ
Οἰκίζειν κέλομαι· φυλλὰς δ' ὀνομάζεσθαι αὐτήν.

Τοῦ δὲ τὰς ἀποικίας ἐκ τῆς τόπων τῆς προειρημένων συνελθεῖν, σημεῖον ἐστὶν οὐ μόνον αἱ τῆς Θεῶν τιμαὶ καὶ θυσίαι, διότι μεταμίσγουσι συγχύσεσιν ἐκ τῆς τόπων, ὅθεν τὸ πλῆθος τῆς ἀνδρῶν συνῆλθον. ἀλλὰ καὶ τῆς συγγενειῶν, καὶ τῆς κατ' ἀλλήλων συνοδίων, ἃς ποιέμενοι οἱ Σάμιοι τυγχάνουσι. φασὶ τοίνυν Μνήμαρχόν τε καὶ Πυθαΐδα τὰς Πυθαγόρου γονέας, ἐκ ταύτης τῆς οἰκίας, καὶ τῆς συγγενείας τῆς ἀπ' Ἀγκαίου γεγενημένης τὸ ἀνωθεν ἐνθένδε. Ταύτης δὲ

Huic autem Ancæo itidem fama est, oracvlo ab Apolline Pythio editum fuisse, ut ex Cephalenis hominibus, Arcadibus Thessalisque coloniam collectam deduceret. Cæterùm ex urbe Athenarum, & ex Epidauriis & Chalcidensibus, qui indigenis permisti viverent, advenas asciscere. Eumq; horum omnium præfectum & quasi ducem insulam habitabilem redditurum, quæ ob soli terræq; præstantiam Melamphylos, hoc est, nigra tribus seu gens vocitata est. Civitatemq; pro Samia, quæ est in Cephalenia, Samum denominant. Oraculum quidem hujusmodi exstitit,

Ancæe maximam insulam Samum loco Samiæ te habitabilem reddere jubeo. Ipsa verò Phyllas nominatur, quasi thorus foliaceus dicas.

Hujus verò colonias scilicet ex locis iis, de quibus antè dictum est, convenisse, argumentum est, non deorum modò honores & sacrificia ex locis, unde virorum multitudo convenit, translata esse: Verùm etiam integræ familiæ & cognationes mutuique conventus, quos Samii faciunt hoc testantur. Ajunt igitur Mnemarchum & Pythaidem Pythagoræ parentes ex hac domo & cognatione coalitioneque hominum, quæ ab Ancæo coloniam deducente facta est, ortos esse. Hac verò

generositáte apud cives decãtata, quidã Poëtarũ apud Samios indigena eũ Apollinis filium esse ait, sic inquiens:

Pythais de Samiis peperit pulcherrima cunctis
Pythagoram Clario, qui Iovi amicus erat.

Unde verò fabula hæc invaluerit, cõmemorare operæpretium est. Huic Mnemarcho Samio, negociatiõis causa unà cũ uxore jam tum obscurè adhuc ventrem ferente Delphos profecto, Apollo Pythius prædixit, si Syriã versus navigationem institueret, eam quidem gratissimã lucrosissimãq; fore: verùm uxorem jam tum & utcrũ gestare, & filium pariturum, qui forma quandoq; ac sapiẽtia multis mortaliũ præferendus, quiq; humano generi per omnẽ vitam maximũ commodum utilitatemq; allaturus esset. Cùm aũt Mnemarchus reputasset, & cum animo expendisset, Deũ sibi nequáquã scisciranti, nihil oraculo protulisse de nato, nisi eximiũ quid in illũ privilegiũ, & verè divinitus & ab Deo collatũ munus futurũ esset, confestim uxorem pro Parthenide, quo nomine antea vocabatur, Pythaida trãsnominavit, ab genitore scilicet & vate Apollinis. Cæterùm cùm ipsa apud Sidonios Phœnicię partũ enixa esset, recẽter editũ filium à prædicẽdo Pythagorã nominavere, nempe quod ab

τῆς τε γενέσιος λεγομένης παρὰ τοῖς πολίταις, ποιητής τις τῶν παρὰ τοῖς Σαμίοις γεγενημένων, Ἀπόλλωνος αὐτὸν εἶναί φησι, λέγων ὅτι,

Πυθαγόραν τ' ὃν τίκτε Διὶ φίλος Ἀπόλλωνι
Πυθὰς, ἡ πάλλος πλεῖστον ἔχεν Σαμίων.

Ὁ πόθεν δὲ ὁ λόγος ὅτος ἐπεκράτησε, ἄξιον διαλθεῖν. Μνημάρχῳ γὰρ τῷ Σαμίῳ καὶ ἐμπορίαν ἐν Δελφοῖς ποιουμένῳ, μήπω φανερὸς ἦν διὰ γυναικὸς ἄδηλος ἔτι κυούσης, προεῖπεν ἡ Πυθία, χρωμένῳ περὶ τῆς εἰς Συρίαν πλοῦ, τὸν μὲν συμπλοῦν ἔσεσθαι καὶ ἐπιτυχῆ. τὴν δὲ γυναῖκα κύειν τε ἤδη καὶ τέξεσθαι παῖδα τὸν ἅπασι πάλλει καὶ σοφίᾳ διοίσοντα, καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει μέγιστον ὄφελος ἐς σύμπαντα τὸν βίον ἐσόμενον. Ὁ δὲ Μνημάρχος συλλογισάμενος, ὅτι οὐκ ἂν μὴ προθυμούμενόν αὐτὸν ἔχρησε τὰ περὶ τέκνου ὁ θεὸς, εἰ μὴ ἀξιόρατον προφέρειν ἔμελλε περὶ αὐτοῦ, καὶ θεοδώρητον, ὡς ἀληθῶς, ἔσεσθαι, τότε μὲν θὺς ἀντὶ Παρθενίδος τὴν γυναῖκα Πυθαΐδα μετωνόμασεν, ἀπὸ τοῦ γένους καὶ προφήτιδος. Ἐν δὲ Σιδόνι τὰς φοινίκης ἀποτικούσης αὐτῆς, τὸν μὲν υἱὸν Πυθαγόραν προσηγόρευσαν. ὅτι ἐκ τοῦ Πυθίου

Πυθίου

Πυθίου προηγορεύθη αὐτῷ. Παραπλήσιοι δὲ Ἐπιμενίδης καὶ Εὔδοξος καὶ Ξενοκράτης, ὑπονοοῦντες τῇ Παρθενίδι τότε μιγῆναι τὸν Ἀπόλλω, καὶ κυούσης αὐτὴν, εἰ μὴ οὕτως ἐχούσης κατασχεῖν τι καὶ προαγλεῖλαι δεῖ τὸ προφήτιδος. τοῦτο μὲν οὖν οὐδαμῶς προσίεμαι. Τὸ μέντοι τὴν Πυθαγόρου ψυχὴν ἀπὸ τῆς Ἀπόλλωνος ἡγεμονίας οὖσαν, εἴτε παιδοπαιδὸν, εἴτε καὶ ἄλλως οἰκειότερον, ἔτι πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον συντεταγμένην καταπεμφθῆναι εἰς ἀνθρώπους, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειε, τεκμαιρόμενος αὐτῇ τε γενέσει ταύτῃ, καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς ψυχῆς αὐτῇ τῇ παιδείᾳ. καὶ περὶ μὲν τῆς γενέσεως τοσαῦτα, ἐπεὶ δὲ ἀπεκομίσθη εἰς τὴν Σάμον ἀπὸ τῆς Συρίας ὁ Μνήσαρχος μετὰ πολλοῦ κέρδους καὶ βαθείας περιουσίας, πρὸν ἐδημόσιον τὸ Ἀπολλώνιον Πυθίου διαγράψας. τόν τε παῖδα σοιχείοις παιδεύμασι καὶ ἀξιολογωτάτοις ἐνέτρεφεν. τὸν μὲν Κρεοφίλῳ, τῷ δὲ Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ, τὸν δὲ χρόνον ἅπασι τοῖς τὸ ἱερὸν προπεμπέοις παρεβάλλων αὐτὸν καὶ ἐγχειρίζων, ὡς ἂν εὐμορφότατός τε πάντων ἰσορηθέντων, καὶ θειοπρεπέστατος

Apolline Pythio ipsi prædictus esset talis fœtus. Nam Epimenides, EUdoxus & Xenocrates hîc rejiciendi sunt, suspicantes tum Apollinem cum Parthenide consuevisse eamq; gravidasse hocq, ita constituisse, & per vatem ac sacerdotem suam prædixisse, quod uxiq; non potuisset, nisi taliter affecta fœmina. Hoc, inquã, nullo modo recipiendũ est. Cæterùm animã Pythagoræ ab dispensatione imperioq; Apollinis exulitere seu comitem, seu aliter, etiam cum Deo hoc propinquius in eadem dignitate ac ordine conjunctam, in homines cœlo demissam esse, nemo quidem dubitarit. Equidẽ indicium sumo tum ex hâc ipsius nativitate, tum etiam omnigena animi ejus sapiẽtia, qua erat præditus. Ac de nativitate quidẽ & origine ejus hęc dicta sũto. Postquã verò Mnesarchus rursus è Syria Samum versus cum lucro nõ exiguo, adeòq; gravi prolixaq; rerũ omniũ suppellectile copiaq; trajecisset, Apollini Pythio templũ inscriptũ ædificavit. Porrò natũ hũc variis & memoratu dignissimis disciplinis imbuit, nunc quidem Creophilo, nunc verò Pherecidę Syro, nunc aũt cunctis tantùm non templi sacrorũq; præfectis eũ admovẽs & concredens, ut illorũ, de quib. unquam fando auditũ est, formosissimus juxta, ac majestate quasi Dei excellentissimus bene

beateq; ageret. Iam patre mortuo honestissimis ac tēperantissimis moribus præditus crevit, & in virum evasit. Imò verò admodū adhuc adolescēs omni genere honoris & reverētiæ ab illis etiā, qui annis gravissimi erāt, affectus fuit. Visus auditusq;, quotiescūq; loquerētur, omniū in se oculos cōvertebat. Itaq; illi, quēcunq; etiam intuitus fuisset, adeò mirabilis videbatur, ut à plerisq; meritò affirmaretur, eum Dei filiū esse. Ille verò partim ab talib. honoribus, partim ab institutione, qua à prima infantia efformatus erat, partim etiā ab naturali divinaq; pulchritudine cōfirmatus, sese etiānum magis magisq; singulis diebus dignū præstitib. prærogativis declarās exornabat, tam religionibus quā disciplinis vivendiq;, rationib. eximiis: itē statu animi & corporis stabili amictu. Quēcūq; loquebatur vel agebat, serena & inimitabili quadā trā quillitate, neq; ira unquam, nec risu, nec æmulatione, nec contētione, nec ulla perturbatione vel temeritate captus loquebatur vel agebat: sed instar boni alicujus genii in Samo insula peregrinabatur. Quapropter nondum pubertatis annos egressus, cum magna nominis existimatione Miletem ad Thalem, & Prienem ad Biantem viros sapientes profectus est, urbesq; Athenis vicinas adiit,

εὐτυχηθείς. ἀποθανόντος τε τοῦ πατρὸς, σεμνότατος, σωφρονέστατός τε πυθέσθαι. κομιδῇ τε νέος ἔτι ὑπάρχων, ὑπ' ὀφθαλμῶν πάσης καὶ αἰδοῦς ἠξιοῦτο ἤδη, καὶ ὑπὸ τῆς φρεσβυτάτων ὀφθῆς τε καὶ φθεγξάμενος, ἐπέστρεφε πάντας καὶ ὅτιν' οὖν προβλέψας θαυμαστῶς ἐφαίνετο, ὥστε ὑπὸ τῆς πολλοῖς εἰκότως βεβαιοῦσθαι, τὸ θεοῦ παῖδα αὐτὸν εἶναι. ὁ δὲ ἐπιῤῥωνύμενος ὑπό τε τῶν τοιούτων δεξῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἐμβρίθους παιδείας, καὶ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θειοειδείας, ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν κατέσκευε ἄξιον τῶν ἀρρήτων προτερημάτων ὑποφαίνων, καὶ διακόσμοις θρησκείαις τε καὶ μαθήμασι, καὶ διαίταις, ἀκαιρίτοις, εὐσταθείᾳ τε ψυχῆς κατασκευῇ σώματος. οὔτε ἱλαρὸς ἢ ἔκφρων εὐδίᾳ καὶ ἀμιμήτῳ τινὶ γαλήνῃ, μήτε ὀργῇ ποτὲ μήτε γέλωτι, μήτε ζήλῳ, μήτε φιλονεικίᾳ, μήτε ἄλλῃ ταραχῇ ἢ προπετείᾳ ἁλισκόμενος. ὡς δὲ δαίμων τὶς ἀγαθὸς ἐπεδήμει τῇ Σάμῳ Διόπερ ἔτι ἐφήβου αὐτοῦ ὄντος πολλῇ δόξῃ εἰς τε Μίλητον πρὸς Θαλῆν, καὶ εἰς Πριήνην πρὸς Βίαντα διεκομίσθη τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰς αἰσυγέτους πόλεις ἐξεφοίτησε. καὶ

σι. καὶ τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην ἤδη ὄντα παροιμία πολλοὶ πολλαχοῦ τὸν νεανίαν ἐπιφημοῦντες ὠρθοῦτο καὶ διεθρυλλοῦν ἐπιφυομένης δὲ ἅρτι τῆς Πολυκράτους τυραννίδος περὶ ὀκτωκαιδέκατον μάλιστα ἔτος γεγονὼς προορώμενός τε οἷ χωρήσει, καὶ ὡς ἐμποδὼν ἔσται τῇ ἑαυτοῦ προθέσει, ἅτε πάντων ἀνυπὼ σπουδαζομένη φιλομαθεία, τύραννον λαθὼν πάντας μετὰ τοῦ Ἑρμοδάμαντος μὲν τὸ ὄνομα, Κρεοφύλου δὲ ἐπικαλουμένου, ὃς ἐλέγετο Κροτάλου ἀπόγονος εἶναι, Ὁμήρου ξένου τοῦ ποιητοῦ γενόμενος φίλος καὶ διδάσκαλος τῶν ἁπάντων, μετὰ τοῦτον πρὸς τὸν Φερεκύδην διεπορεύετο, καὶ πρὸς Ἀναξίμανδρον τὸν φυσικὸν, καὶ πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον. ἅπαντα δὲ προσφερόμενος πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀνὰ μέρος οὕτως ἐμίλησεν, ὥστε πάντας αὐτὸν ἀγαπᾶν, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ θαυμάζειν, καὶ ποιεῖσθαι τῶν λόγων κοινωνόν. καὶ δὴ καὶ ὁ Θαλῆς ἄσμενος αὐτὸν προσήκατο. καὶ θαυμάσας τὴν πρὸς ἄλλους νέους παραλλαγὴν, ὅτι μείζων τε καὶ ἐμφρονεστέραν ἤδη δέξαι, μεταδοὺς ὅσον ἠδύνατο μαθήματων τὸ γήρας τε τὸ

& adoleſcentulum jam Samium comatum, proverbialiter plærique; paſſim laudãtes, eiq; fauſta precantes in divis habebant, & in vulgus ſpargebant. Suboriente verò jam tum Polycratis tyrannide, natus circiter annos duo de viginti ſibi ipſi abitione proſpiciens, & quaſi ipſius propoſito impedimento futurus, in primis verò quia & ſtudioſus & cupidus erat diſcendi, noctu inſciis omnibus cum quodam, cui quidem Hermodonti nomen erat, cognomento verò Creophylo, qui nepos eſſe dicebatur illius Creophyli, qui, ut fertur, Homeri hoſpitis & poëtæ amicus fuit, & præceptor omnium: cum hoc, inquam, ad Pherecydem transfretavit, & ad Anaximandrum Phyſicum, & rerum naturalium indagatorem, itemq; ad Thalem Miletum contendit. Præſens cum unoquoq; ipſorum viciſſim ita conſuetudinem familiaritatemq; junxit, ut oẽs eum juxta amarent & diligerent, eiusq; naturã ſummopere admirarẽtur, denìq; orationũ participem facerẽt, & cũ eo palam loquerẽtur. Imò verò Thales cũ libenter quoq; excepit. Atq; admiratus differẽtiam illius cũ reliquis juvenib. quia illa major erat longeq; ſuperarat, opinionẽ & gloriam, quę jam advenerat, poſtquam, quantum poterat, in diſciplinis ſe contulifſet, & cum ſenectutis

ſuæ

ſuæ ratione, tum corporis ſui imbecillitate culpata, in Ægyptum ipſũ trajicere, & cum Memphiticis ac maximè Iovis ſacerdotibus domeſticũ uſum inire, adhortatus eſt. Ab illis enim ſeipſum quoq; hiſce ceu viatico accepto dimiſiſſe. Quapropter pleriſq; ſapiens æſtimatur. Non quidem ſe tam excellentium prærogativarum participem factum ajebat, vel à natura vel ab exercitatione, quantum Pythagoram definiebat aſſecutum. Itaq; ſemper ferè commemorabat ceu felicem & auſpicatum nũcium ipſum diviniſſimum & mortalium omniũ ſapientiſſimum evaſurum eſſe, ſi cum ſacerdotibus, quos dixi, viveret.

ἑαυτῦ αἰτιασάμενος, ἢ τὴν ἑαυτῦ ἀδυναμίαν, προέπεμψαν εἰς Αἴγυπτον σὺν τοῖς ἐν Μέμφει καὶ Διὸς μάλιστα συμβαλεῖν ἱερεῦσι. περὶ γὰρ ἐκείνων καὶ ἑαυτὸν ἐφωδιάσασθαι ταῦτα. διὸ σοφὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς νομίζεται. ὁ μὲν τοσούτων γε ἐπιστημάτων, ὅτε φυσικῶς, ὅτε ὑπ' ἀσκήσεως ὁπότερα κεκτῆσθαι ἑαυτὸν ἔλεγεν, ὅσων τὸν Πυθαγόραν κατέλαβε. ὥστε καὶ πάντας εὐαγγελίζετο, εἰ τοῖς δηλωθεῖσιν ἱερεῦσι συγγένοιτο θειότατον αὐτὸ καὶ σοφώτατον ἐκ πάντας ἴσεσθαι ἀνθρώπους.

CAP. III.

Quæ ipſius in Phœniciam enavigatio, quodq; eius tibi ſtudium, quæq; inde & qualis in Ægyptum profectio.

Κεφ. γ.

Τίς ὁ εἰς τὴν Φοινίκην πλοῦς αὐτῦ ἔπεσθαι, καὶ τίς ἡ σπουδὴ ἀμφοῖν, ἢ τίς ἡ ἐντεῦθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημία, & πῶς γενομένη.

PErmultum igitur ab Thalete cùm in reliquis rebus adjutus eſt, tum maximè in eo, ut temporis parcus eſſet diſpenſator, hujusq; gratia & vini potui, & eſui carnis, atq; antè omnia edacitati valedixit, & tenuibus ac digeſtu diſtributuq́ue per totum corpus, facilibus cibis, quaſi dimenſo uſus eſt, cumq; hinc brevitatẽ ſomni & vigiliã animiq́; puritatẽ, adhèc ſanitatẽ corporis certiſſimã maximèq; ſtabilẽ ſibi comparaviſſet, Sidonẽ navigavit, partim quòd perſuaſus eſſet, eã

Ὠφελημένος ἐν παρὰ Θαλῆ τά τε ἄλλα καὶ χρόνου μάλιστα φείδεσθαι. καὶ ἔχειν τούτου οἰνοποσίας τε καὶ κρεωφαγίας, καὶ ἔτι πρότερον πολυφαγίας ἀποταξάμενος τῇ δὲ ὀλίγῃ λεπτῇ καὶ εὐκατάδοτον ἑαυτὸν ἐθισθεὶς συμμέτρῳ χρῆσθαι, καὶ τοῦτον ὑπνηρυπνίας καὶ ἀκαιρίας καὶ ψυχῆς καθαρότητα κτησάμενος, ὑγείαν τε ἀκριβεστάτην καὶ ἀπαράλυτον τῷ σώματος, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Σιδόνα. φύσει τε αὐτὴ πα-

παῖδα πεπεισμένος εἶη, καὶ καλῶς οἰόμενος ἐκεῖθεν αὐτῷ ῥᾴονα τὴν εἰς Αἴγυπτον ἔσεσθαι διάβασιν. Ἐνταῦθα δὲ συμβαλὼν τοῖς τε Μώχου τοῦ φυσιολόγου προφήταις ἀπογόνοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ Φοινικαῖς ἱεροφάνταις, καὶ τελεσθεὶς τελεταῖς ἐν τε Βύβλῳ καὶ Τύρῳ. καὶ κατὰ πολλὰ τῆς Συρίας μέρη ἐξ αἱρέσεως ἱερουργούμενα. καὶ οὐχὶ δεισιδαιμονίας ἕνεκα τὸ τοιοῦτον ὑπομείνας, ὡς ἄν τις ἁπλῶς ὑπολάβοι· πολὺ δὲ μᾶλλον ἕνεκα τῆς ὁρίσαι θεωρίας καὶ εὐλαβείας, τοῦ μήτι αὐτὸν τῆς ἀξιομαθοῦς τῶν θαλάθη, ἐν θεῶν ἀπορρήτοις ἢ τελεταῖς φυλαττόμενα, προμαθών τε ὅτι ἄποικος ξόπον τίνα καὶ ἀπόγονος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἱερέων καὶ αὐτὸς ὑπαρχοντα; ἐκ τούτων τε ἐλπίσας καλλίονων καὶ θειοτέρων ἐξαιρησῶν μαθήσεων μνημάτων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, * ἀναθοῦς κατὰ τὰς Θάλεω τοῦ Διδασκάλου ὑποθήκας. διεπορθμεύθη ἀμελητὶ ὑπό τινων Αἰγυπτίων ἐπορθμίων καιριώτατα προσορμισάντων τοῖς ὑπὸ Καρμήλου τὸ Φοινικὸν ὄρος οἰκοῦσι. ἔνθα ἐμόναζε τὰ πολλὰ ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὸ ἱερόν, οἷπερ ἄσμενοι ἐδέξαντο αὐτὸν, τήν τε ὄψιν αὐτοῦ περιβλεπόμενοι,

natura patriam ſuam eſſe, partim etiã quòd rectè judicaret inde ſibi facilioremin AEgyptum tranſitum fore. Hîc cum prophetis, qui ab Mocho rerum naturalium conjectore oriundi erant, cumq; aliis Phoeniciæ ſacrificis congreſſus, cunctisque ſacris cum in Byblo urbe, tum etiam Tyro initiatus fuit, quæq; in multis Syriæ partibus ex inſtituto ac hæreſi ſacra peragi ſolent, perfecit. Neq; verò cauſſa ſuperſtitionis tã multa ſuſtinuit, ut quis ſimpliciter ſuſpicetur: ſed multò potiùs amore ac deſiderio cõmẽtationis ac reverentiæ numinis ductus: nempè ne quid eorum, quæ digna ſcitu & obſervatu ſunt, in deorum arcanis vel ſacrificiis, ipſum fugeret: tũ quia anteà jã didicerat, ibi locorũ quodam modo eſſe ex ſacris AEgypti quaſi deductas colonias, liberosq; ab illis natos: tũ etiã quia ex eo ſe præſtantiorũ ſacratiorũq; & ſyncerorum in ſpe habuit, & verorũ monumẽtorũ in AEgypto participem fore, juxta Thaletis magiſtri præceptiones & cõſilia iſthuc latus. Porrò negligẽter parũq; ſollicitè ab AEgyptiis quibusdã nautis oportuniſſimè in littora, quæ ſubſũt Carmelo mõti Phoeniciæ, appellentibus trãsvectus fuit Pythagoras. Ubi ſolus in tẽplo ut plurimũ degebat. Homines aũt loci iſtius benignè ipſũ datis dextris exceperũt, lucrati ſcilicet, hoc,

ut ejus formam conſpicarentur, & ſi quid contuliſſent rerum ſummã hominis æſtimationem pretiumq; præ-videntes libenter conferebant. Cæterũ cùm inter navigandũ ipſe tẽperanter & honeſtè, imò verò cõgruẽter cõvictui, in quẽ ſe dediderat, ſeſe diſponeret, melius de ipſo ſẽtientes, ac majus qdquã pro humana natura in decoro pueri ornatu cernẽtes, recordati ſunt, quẽadmodũ ſibi cõtinuò ad littus appellentib. jam tum deſcendens ab ſũmis extremisq; Carmeli collis jugis, viſus fuerit, nempe ab aliorum montiũ ſacris abſtinuerunt. Atq; hic mõs multis etiã inacceſſus erat. Lentè ſimul & irrevocabili pergens gradu, neq; præcipiti præruptóve neq; viſui objecto ſaxo, quod obſtaret. Cũq; ſũmã navis adminiſtrationẽ haberet ſolũq; voce ſublata, navis ipſis annuentibus & dicto audientib. in AEgyptũ delata eſt. Et quietè taciteq; eo maximè loci, ubi nautis p totã navigationẽ minus eſſet impedimenti allaturus conſedit. Atq; in una eadẽq; corporis cõformatiõe ac figura duas noctes ac dies tres, nec cibũ, nec potũ, nec ſomnũ capiẽs, permãſit. Quia nõ niſi omnib. clàm, uti ſe habebat in illo ſedẽtario ſtabiliq; loco, in quo verſabatur, breves ſomnos capiebat. Atq; hæc cõtinẽter faciebat, & præter exſpectationem ſago veſtitus. Ibiq; loci nautæ,

καὶ εἰ ἀποδοῖντο τὴν πολυτιμίαν προειδόμενοι. ἐπεὶ μὲν τοι κατὰ τὸν πλοῦν ἐγκρατῶς αὐτῷ τε καὶ σεμνῶς, ἀκολούθως τε τῷ σωφρόνῳ ὑπηκούσει διατάττοντος, ἀμεινον περὶ αὐτῷ διατίθεντες, καὶ μεῖζον τι ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν ἰνίδοντες τῇ τοῦ παιδὸς εὐκοσμία. ἀναμνησθέντες ὡς προσορμίσασιν εὐθὺς αὐτοῖς ὤφθη κατιὼν ἀπ' ἄκρου τοῦ Καρμήλου λόφου, ἱερῷ δὴ τῷ τῆδε ἄλλων ὁρῶν διέστατο. αὐτὸ καὶ πολλοῖς ἄβατον. χολαίως τε καὶ ἀνεπιστρεπτὶ βαίνων, οὔτε χρημνώδους τίνος, οὔτε εὐοράτου πέτρας ἐνσαμένης, καὶ ἐπισὰς τῷ σκάφει μόνον τὸ ἐπιφθεγξάμενος, εἰς Αἴγυπτον ὁ ἀποπλους κατενεχθησόμενον αὐτῷ ἐνέβη, καὶ σιωπῇ ἐκάθισεν, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἐμελλεν αὐτοῖς ἐμπόδιος ἔσεσθαι ναυτιλλομένοις παρ' ὅλον τὸν πλοῦν. ἐφ' ἑνός τε καὶ τῷ αὐτῷ σχήματος διέμεινε δύο νύκτας καὶ τρεῖς ἡμέρας, μήτε τροφῆς μήτε ποτοῦ μεταλαχών, μήτε ὕπνου. ὅπ ἢ μὴ λαθὼν ἅπαντας, ὡς εἶχεν ἐν τῇ ἑδραίᾳ, καὶ ἀσαλεύτῳ ἐπιμονῇ, κατέδαρθε βραχύ. καὶ ταῦτα διηνεκῶς καὶ στερρμένου παρὰ προσδοκίαν. εὐθύτε νῆς

τε νοῦς τὸ συμβάντος αὐτοῖς τῷ πλοῦ, ὡσὰν τινὸς παρουσίᾳ θεοῦ πάντα συντιθέντες τὰ τοιάδε. καὶ ἐπισυλλογιζόμενοι δαίμονα θεῖον, ὡς ἀληθῶς ἐπείσθησαν, σὺν αὐτοῖς ἀπὸ Συρίας εἰς Αἴγυπτον μετεῖναι, καὶ τὸν τε παρόσλοιπον εὐφημότατον πλοῦν διεξήνυσαν, καὶ σεμνοτέροις, εἰ μὴ ἰδεῖσθαι, ὀνόμασί τε καὶ πράγμασιν ἐχρήσαντο πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς αὐτὸν μέχρι τῆς εὐτυχεστάτης συμβάσης αὐτοῖς, καὶ ἀκυμάντου παρόδου εἰς τὴν Αἴγυπτίαν ἠόνα τῷ σκάφους προσοχῆς. ἔνθα δὴ ἐκβαίνοντα ὑποίσαντες σιβασμῶς ἅπαντες, καὶ διαδεξάμενοι ἐκάθισαν ἐπὶ καθαρωτάτης ἄμμου. καὶ αὐτοσχεδὸν τίνα βωμὸν πρὸ αὐτοῦ πλάσαντες, ἐπικτησάντές τε ὅσων εἶχον ἀπροσδρύων οἷον ἀπαρχάς τινας κατατιθέμενοι, τῷ φάρτει μεθώρμισαν τὸ σκάφος, ὅπερ καὶ προσῆκτο αὐτοῖς ὁ πλοῦς. ὁ δὲ διὰ τοσήδε ἀσθένειαν ἀτονώτερον τὸ σῶμα ἔχων, οὔτε πρὸς τὸν ἀποβίβασμον ἐς τὴν ταὐτοῦ αἵρεσιν καὶ χειραγωγίαν, ἠναυλιώθη τότε, ὅτε ἀπαλλαγέντων ἀπῆχθο ἐπὶ πολὺ τῶν πα. ρεσπεμένων ἀπροσδρύων· ἄλλα ἐφαψάμενος χρησίμως αὐτῷ καὶ ὑπὸ

interea dum navigarent, hæc omnia quasi ad cujusdam Dei præsentiam concinnabant. Ac colligentes divinum quendam genium, ut reapse crediderunt, secum è Syria AEgyptum accedere, reliquam etiam navigationem felicissimo cursu absolverunt, inque portum cum optimo omine pervenerunt, adhæc blandioribus, quàm soliti erant, nominibus simul & rebus, cùm erga se mutuò, tum erga illum usi sunt, donec longè felicissimè cumq; omni malacia ac tranquillitate in AEgyptiacum littus appulissent, navi in arenã littusq; impacta. Porrò cùm ibi illum naviegressum oës divino cultu ac laude extulissent excepissentq;, in mũdissima harena consederũt, atq; ara quadam extemporali & tumultuaria ante ipsum excitata, quicquid habebãt fructuum arborum, baccarumq; follicularis adhuc inclusarũ, excussum, ceu primitias quasdam ipsi apponentes exoneraverunt navem, quocunq; etiam navigatio ipsis institueretur. Ipse verò præ tali inedia corpus habens attenuatius debiliusq;, neq; ad trajiciendum in terram, atque eorundem exitum ac manuductionem tunc vel nausea laboravit, neque ferculis ex fructibus arborum constantibus diu abstinuit, reliquis abhorrentibus: sed cùm utiliter ea attigisset fruiturusq; esset, & na-

turam paulùm roborasset, in vicina diversoria conservavit, eundem morem ac consuetudinẽ ubiq; à turbatione remotã moderatãq; custodiens.

θρήσας τὴν δυνάμιν εἰς τὰς ἐγγὺς δύσεως συνοικίας, τὸ αὐτὸ ἦθος ἐν πᾶσι διατεταχὼς ὅλως ἀκαφυλάκτως.

CAP. IV.

Quod ipsius in Ægypto studium fuerit. Et quomodo inde in Babyloniam abierit, item quo pacto ibi cum Magis familiarem consuetudinem habuerit.

Κεφ. δ.

Τὴν δὲ Αἰγύπτου διατριβὴν ἐξελθὼν ἐκ τῶν εἰσιόντων ἀπέδημησεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πῶς ἐπὶ τοῖς Μάγοις συνηγένετο.

IAm inde cum maximo studio exactaq; indagatione omnia sacra frequentavit, & admirationi fuit atq; admatus ab sacerdotibus & prophetis, quorum consuetudine utebatur. Et perquã accuratè edoctus fuit, de quaq; re non intermittens vel eos, qui ipsius judicio laudabiles esset, vel eos, qui intelligentia rerum clari notiq; erant, audire, vel sacra eorum, qui qualicunq; modo colebantur. Nullũ etiã locum, in quem profectus arbitrabatur se excellentius magisq; singulare quid reperturũ, nõ est contemplatus. Unde ad omnes sacerdotes peregrinationem fuscepit. Apud unũquemq;, quarũ rerum sapiẽtia quisq; præditus erat, utilissimè profecit. Porrò annos omninò viginti duos in AEgypti sacratiis & arcanis remotisq; tẽplis versatus est, Astronomiæ & Geometriæ operam dans, cunctisq; sacris initiatus, haud temerè & quasi saltuatim, donec tandem ab Cambysis militibus captus Babylonẽ abductus fuit.

Ἐκεῖθέν τε εἰς πάντα ἱεροῖς μετὰ πλείστης σπουδῆς καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως θαυμαζόμενός τε καὶ σεβόμενος ὑπὸ τῶν συγγινομένων ἱερέων καὶ προφητῶν. καὶ ἐπιδιατρίβων ὅπου μέλλοι τι παρὰ ἑκάστου οὐ παραλείπων ὅτε ἀκούσεσθαι τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπαινουμένων, ὅτε ἄνδρας τῶν ἐπὶ σοφίᾳ γνωριζομένων, ὅτε τελετὴν τῶν ὅπως δήποτε τιμωμένων, ὅτε τόπον ἀθεώρητον, εἰς ὃν ἀφικόμενος ᾠήθη τι περιττότερον εὑρήσειν. ὅθεν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἱερεῖς ἀπεδήμησεν ἀφιλεμένως παρ' ἑκάστῳ, ὅσα ἦν σοφὸς ἕκαστος. Δύο δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀδύτοις διατέλεσεν ἀστρονομῶν καὶ γεωμετρῶν καὶ μυούμενος οὐκ ὀκνηρομεῖς, ἀλλ' ὡς ἔτυχε πάσας θεῶν τελετὰς ἕως ὑπὸ Περσῶν τῶν Καμβύσου αἰχμαλωτισθεὶς εἰς Βαβυλῶνα ἀνήχθη.

κάκει

κἀκεῖ τοῖς Μάγοις ἀσμένοις συνδιαιτᾶσθαι καὶ ἐκπαιδευθῆναι τὰ παρ' αὐτοῖς, σεμνὰ καὶ θεῶν θρησκείαν ἐντελεστάτην ἐκμαθόντα, ἀριθμῶν τε καὶ μουσικῆς, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἐφ' ὅσον ἀκριβὲς ἐλθεῖν παρ' αὐτοῖς, ἄλλα τε δώδεκα σὺν διατριβαῖς ἔτη.

Atque ibi cùm Magis ſui ſtudioſis & benevolis converſatus eſt, & in ipſorum myſteriis eruditus fuit, eaq;, quæ ſeria eſſent, & ad religionem cultũq; numinis pertinebant, exactiſſimè perdidicit. Itẽ in arte numerandi ac Muſice, reliquisq; diſciplinis apud illos ad ſũmũ faſtigiũ pervenit, alios præterea duodecim annos cũ illis verſatus.

Κεφ. ε.

Πῶς ἐπανῆλθεν αὖθις εἰς τὴν Σάμον. καὶ ὅτι ἐν τῇ Σάμῳ αὐτὸν καὶ τὴν ἐπιδημίαν ἐγένετο ἀξιοθέατος. καὶ πῶς ἐθαύμασεν αὐτὸν θαυμαστῇ τέχνῃ ἐπαιδεύσαντα. καὶ ἄσκησιν τὴν αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τρόπους ἀσκήσεως ἐν τῇ Σάμῳ.

Cap. v.

Quomodo rursum Samũ redierit. Quod ipſius interea, dum in Samo peregrinaretur, ſtudiosus fuerit, & quo pacto eum, qui ſimile ſecum nomẽ habebat, admirabili arte inſtituerit, tũ qua ipſius ad Græcos peregrinationes, & modi exercitationum, quibus in Samo inſulanos uſus eſt.

Ἐπὶ Σάμου ὑπὸ γήρως ἐπανῆκεν αὖθις ἐκεῖσε ἑξηκοντούτης ἤδη γεγονώς. ἀναγνωσθεὶς δὲ ὑπό τινων πρεσβυτέρων, ἐξ ἐλάττονος ἢ πρόσθεν θαυμασθείς, καλλίων τε γὰρ καὶ σοφώτερος ἐφαίνετο, καὶ θειοτέρᾳ αὐτοῖς ἐφάνη, παρεκαλούσης αὐτὸν δημοσίᾳ τῆς πατρίδος ὠφελεῖν ἅπαντας, ἐξ μεταδιδόναι τῶν ἐνθυμιῶν, οὐκ αἰτιτέων, τὸν τῆς διδασκαλίας τρόπον συμβολικὸν ποιεῖν ἐπιχείρει ἐξ πάντα δημόσιον τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ διδάγμασι κατ' ἐπαίδευθη, εἰ καὶ μὴ σφόδρα προσῆκτο τὸν τοιοῦτον τρόπον οἱ Σάμιοι, μήτε ἁρμοσίως καὶ ὡς ἐχρῆν προσεφύσαν αὐτῷ. μηδὲ

Natus annos circiter quinquaginta ſex Samum reverſus eſt. Cùm verò reſciſcum eſſet ab ſenioribus quibusdam, rediiſſe, nec minus, quàm antè, in admiratione eſſet, (nã & pulchrior juxta ac ſapientior, & divina quadam majeſtate eminentior ipſis eſt viſus) patria eum publicè vocavit, ut de omnibus benemereretur, & homines ſuarũ cogitationum participes faceret, minimè renitens ſtudébat modum doctrinæ allegoricum & ſymbolis ceu myſteriis tectum reddere, planeq; AEgyptiorum doctrinis, prout in iis ab prima ætate inſtitutus erat, ſimilem, etſi Samii hujuſcemodi tradẽdi morem haud admodum appeterent, neq; decenter nec convenienter ei adhæſerunt. Itaq; ne-

mine ad eum accurrente, nec germanè & ex animo doctrinas expetente, omnibus modis apud ipsos habitare studebat, Samum nec contemnens nec vili, quod patria esset, æstimãs, omninòq; volens cõterraneos disciplinarum pulchritudinem & elegãtiam, etsi invitos, degustare. Cæterùm cùm observasset quendam pugilum, eorũq; qui se quidem corpusq; exercere amant, verùm pauperẽ alioquin & tenuium fortunarũ hominẽ, cum mẽte & ratione compendioq; scitè admodum & agiliter, idq; cum decora corporis mobilitate in gymnasio pila ludentem, ratus se eum dicto audiẽtem habiturum, si ipsi securo & nihil tale cogitanti, affatim, quæ vitæ necessaria sunt, suppeditaret, juveni post lotionem ad se advocato ultrò promisit se commeatus abundè sufficientes ad sustentationem exercitationis corporis præbiturum, seque continenter ejus curam habiturum. Ipsum verò paulatim citraque laborem ullum & assiduè accepit, ne confertim doctrinæ aliquæ onerarentur, quas ipse etiamnum adolescens à Barbaris didicerat. Verùm hę jam tum ipsum propter senium memoriæq; defectum destituebant. Adolescente verò obedientiam pollicente, adeoque rerum necessariarum spe ad hoc animum facilè inducente, ipse ei Arithme-

τὸς οὖν αὐτῷ προσέχοντος, μήδε γνησίως ὀρεγομένου τῆς μαθημάτων αὐτοῖς ἐνοικίζειν πάντι τρόπῳ ἐπειρᾶτο, μὴ φειδόμενος φροντῶν μήδε ὀλιγωρῶν τῆς Σάμου, ὄντος τὸ παιδικὰ εὖ. γύσασθαι τε πάντως βουλόμενος τῆς τῆς μαθημάτων καλλονῆς τοὺς πατρίους, εἰ καὶ μὴ ἐκόντας. ἀλλ' οὖν δεινοία καὶ μεθόδῳ παρασκευήσας εὐφυῶς τινὰ καὶ εὐπαίστως ἐν τῷ γυμνασίῳ σφαιρίζοντα τῆς φιλογυμναστουμένου μὲν καὶ σφοδρὰ σκούντων, φαινόντων δ' ἄλλως ἢ δυσεκτέρων, λογισάμενος ὅτι εὐπειθῆ ἕξει, εἰ τὰ ἐπιτήδεια ἐκπλέα τῆς αὐτῷ ἀμελουμένου παρέχοι, προσκαλεσάμενος μετὰ τὸ λουτρὸν τὸν νεανίαν ὑπεγγυήσατο αὐτάρκη αὐτῷ ἐφόδια εἰς τὴν τῆς σωμασίας ὑποδοχὴν καὶ ἐπιμελείαν διηνεκῶς παρέξειν, ἐνδιαδέξατο αὐτὸν καταβεβαρυμένον τε καὶ ἀπόνως, ἐνδιαλιχῶς τε, ὡς μὴ ἀθρόου φορτωθῆναι μαθήματα τίνα, ἃ παρὰ Βαρβάρων μὲν ἐξέμαθεν αὐτὸς νέος ὤν. ἐπελείπει δ' αὐτὸν ταῦτα ἤδη διὰ τὸ γῆρας καὶ τὴν τούτου ἀμνημοσύνην. ὑποχωμένου δὲ τῷ νεανίου τῇ τῆς ἐπιτηδείων ἐλπίδι ὑπομένοντος, τὴν δι' ἀριθ-

μῆς

μᾶλλ μάθησιν ἢ γεωμετρίας ἐπαγαγεῖν αὐτὸν ἐπειρᾶτο. ἐπαμβακος τὰς ἰνδικὰς ἀποδείξεις ποιούμενος, καὶ διδάσκων πάντος σχήματος, ὁ ἐστι διὰ γραμμάτος, μισθὸν ἢ ἀντίποινον παρεῖχε τῇ νεανίᾳ ζιώβολον. ἐ τοῦτο μέχρι πολλοῦ χρόνου διετέλεσε ποιῶν. φιλοτιμότατος μὲν καὶ σπουδαίως, τάξεως βελτίστης ἐμβιβάζων εἰς τὴν θεωρίαν. Καθ' ἑκάστου δὴ χρήματος παραλήψιν ζιώβολον ἐπιδιδούς. ἐπεὶ δὲ ὁ νεανίας ὁδῷ τινὶ ἐμμελεῖ ἀγόμενος, ἅ ἐκτρέπεσθαι ἤδη ἐδιλαμβάνετο ἢ τῆς ἡδονῆς ἢ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν τοῖς μαθήμασι, συνιδὼν τὸ γενόμενον ὁ σοφὸς, ἢ ὅτι οὐκ ἂν ἔτι μείνειεν, ἔτι δ' ἀποστήσεται, οὐδ' ἀπόχρηστος ἔσοιτο τῆς μαθήσεως, οὐδ' εἰ πάντα πάλιν πένιαν, ὑπετιμήσατο ἢ ἀπορίαν τῶν ζιωβόλων. Ἐπεί νυ δ' εἰπόντος, ἀλλὰ ἢ χρείας τούτων οἷς τε εἶμι μανθάνειν, ἢ διαδέχεσθαί σου τὰ μαθήματα, ἐπήνεγκεν. Ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς τὰ πρὸς ζοφὴν ἐπιτήδεια ἔχω ἔτι οὐδ' εἰς ἐμαυτόν. διὸ τῶν σχολάζειν εἰς τὸ μὲν τῇ καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων, ἐ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, οὐ καλῶς ἔχειν ἀμβακι-

metices & Geometriæ disciplinam instillare conabatur, cujusque artis demonstrationes in abaco faciens, figurarumque omnium formas docens per literas, mercedem & laboris compensationem juveni dedit triobolum, idque aliquandiu facere non destitit. Honoris studiosissimus erat, & perstudiose, cumque optimo ordine in rerum contemplationem inducebat. Porrò pro cujusq; figuræ exceptione triobolum numerabat. Sed postquam adolescens commoda & concinna quadam via ductus eam jam, quæ excelleret, maximeq; afficeret, accepit, & consecutionem ordinémve, quæ in disciplinis potissimè requiruntur, edoctus esset, sapiens ille re intellecta, quodque ab ea disciplina non deficeret libenter, nec absenturus esset, etsi vel omnem paupertatem foret subiturus, honoravit indigentiam eius etiam triobolis. Illo verò dicente, atqui sine illis & discere possum, & tuas doctrinas excipere, subjecit: sed nec ipsemet habeo, quæ ad me alendum sufficiunt. Quare mentem vacare oportebit, ut, quæ quotidianæ victui necessaria erunt, inveniam. Iam sustentationem quotidianæ vitæ habere non satis bellè sufficienterq; possumus ex abaco,

inani-

inanibus q; & fructus expertibus literis, ut se quis vel maximè torqueat macerető;. Ita ut ægrè admodum adolescens ab eo avelleretur, quò contemplationem continuaret. Verùm ea illum contra fari: equidem tibi reliquum sufficiam inquit, & beneficiũ quodammodo ciconiarum in morẽ rependam. Siquidẽ pro quaq; forma ipse tibi triobolum dabo. Atq; ex eo tẽpore ita literarũ amore captus est, ut Samiorũ solus unà cum Pythagora, quo cum idem nomen habebat, sed Eratoclis erat filius, extolleretur. Hujus verò etiam Commentarii feruntur ἀλειπτικοί, hoc est, Vnguentarii: & Athletarum illius temporis constitutio de esu carnium loco caricarum: quæ malè ad Pythagoram Mnemarchi filium ab nonnullis referuntur. Circa hoc ipsum tempus ipse in summa admiratione fuisse perhibetur in Delo insula, cùm eum, qui dicitur incruentus, accessisset, simulque Apollinis genitoris aram, ejusque administros, qui ipsius sacris essent operati, unde ad omnia oracula se contulit. Item legum causs in Creta ac Sparta quoque versatus est, earumque omnium auditor simul & discipulus factus, cùm domum reversus esset, acriter ea, quæ omissa fuerant indagare aggressus est. Ac primum quidem omniũ locum,

καὶ ἀνοήτοις μεταποιήμασιν ἑαυτὸν ἀν τι σπερματᾶν. ὥστε τὸν πανίαν δυσπροσπάστως τοῦ συνείρειν τὴν θεωρίαν ἔχοντα. καὶ ταῦτ' εἰπεῖν· Ἐγώ σοι λοιπὸν πορίω, καὶ ἀντιπλαργήσω βόσον, τηλ. κατὰ γὸ ἔκασον χῆμα ξιωβολον κἀγὼ σοι ἀντιπαρέξω. καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἔτως ἐάλω ὑπὸ τῶν μαθημάτων, ὥστε μόνος Σαμίων σὺν ἐπῆρε Πυθαγόρᾳ ὁμώνυμος ὢν αὐτῷ, Ἐρατοκλείους δὲ ὑός. τούτου δὴ καὶ τὰ ἀλειπτικὰ συγγράμματα φέρεται. καὶ ἀντὶ ἰχθύων τοῖς τότε ἀθληταῖς χρεώδους ξοφῆς διάταξις, οὐ καλῶς εἰς Πυθαγόραν τοῦ Μνημάρχου τούτων ἀναφερομένων. λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ Δῆλον, προσελθόντα αὐτῷ πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον, καὶ τὸ γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμὸν, καὶ τούτων θεραπεύσαντας, ἄθεν εἰς ἅπαντα τὰ μαντεῖα παρέβαλε. καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ ἐν Σπάρτῃ τῶν νόμων ἕνεκα διέβησε. καὶ τούτων ἀπάντων ἀκροατής τε καὶ μαθητὴς γενόμενος εἰς οἶκον ἐπανελθὼν ὥρμησεν δὴ τῶν παραλελειμμένων ζήτησιν. καὶ πρῶτον μὲν διάζιβὸν ἐν τῇ

ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασατο, Πυθαγόρᾳ * κεκλούμενον ἔτι καὶ νῦν ἡμικύκλιον, ἐν ᾧ νῦν Σάμιοι περὶ τῆς κοινῶν βουλεύονται, νομίζοντες περὶ τῆς καλλῶν καὶ τῆς δικαίων καὶ τῆς ξυμφερόντων ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν. ἐν ᾧ κατεσκεύασεν ὁ πάντων ποιησάμενος τὴν ἐπιμελείαν, ἔξω τε τῆς πόλεως οἰκεῖον τῆς αὐτῆ φιλοσοφίας ἄντρον ποιησάμενος, ἐν τούτῳ τὰ πολλὰ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας διέζιβε, καὶ τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο, τῆ ἐν τοῖς μαθήμασι χρησίμων, τὸν αὐτὸν ζόπον Μίνω τῷ τοῦ Διὸς ἐφ᾽ ᾧ διανοηθείς. καὶ τοσοῦτον διήνεγκεν ὕστερα τῆς τοῖς ἐκείνου μαθήμασι χρησαμένων, ὥστε ἐκείνοι μὲν δοκοῦσι μικροῖς θεωρήμασι μέγισοι ἐφρόντισαι· Πυθαγόρας δὲ συνετέλεσε τὴν περὶ τῆς οὐρανίων θεωρίαν, καὶ ταῖς ἀποδείξεσιν αὐτῆς ὅλαις ταῖς Ἀριθμητικαῖς καὶ ταῖς γεωμετρικαῖς διέλαμψεν. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ὑπ᾽ αὐτοῦ πραχθέντων, ἔτι μᾶλλον αὐτὸν θαυμαστέον. ἤδη γὰρ μεγάλην ἐπίδοσιν τῆς φιλοσοφίας ἐχούσης, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἅπάσης θαυμάζειν αὐτὸν προαιρέμενος,

in quo commoraretur, in urbe construxit, à semicirculo etiamnum Pythagoræ hemicyclium vocitatum, quo in loco Samii hodie de rebus publicis consultant, æquum esse judicantes, ut de honestis & virtutibus, de æquitate ac justitia, deq; iis, quæ spectarent ad publicam utilitatẽ, illo in loco quæstiones instituantur. In eo iste, qui omnium curam habuit, hoc gymnasium construxit, extraq; urbem proprium philosophiæ suæ ac literis antrum effecit, in quo maximam partẽ noctesq; diesq; versabatur, & quęstionem instituebat eorum, quæ in disciplinis utilia essent, eundem morem cum animo volutans, quem Minos Iovis filius tenuerat. Cæterùm tantum postea ab iis, qui ejus dogmatibus erant usi, differebat, ut illi quidem in disquisitionibus & præceptis exiguis maximi habiti essent: Pythagoras verò de rebus cœlestibus scientiam consummarit, eamque demonstrationibus universis tam Arithmeticis, quam Geometricis percurrerit. Nec hoc solùm: Verùm etiam ipsemet postea magis ob ea, quæ ab illo acta sunt, admirandus fuerit. Cùm enim Philosophia jam magnum incrementum sortita esset, & tota Græcia, ipsum in primis admirari constituisset;

optimis quibusq; & philoſophię, ſtudio deditiſſimis ejus cauſſa Samum profectis, volentibusq; ejus inſtitutionis, quã traderet, participes eſſe, ab civibus ſuis ad nullas non legationes tractus, cumq; iiſdẽ adminiſtris publicis cõgredi & communicare coactus fuit. verũ cùm prudẽter vidiſſet, legib. patriæ parenti difficile fore, ſi ibi remaneret, ſtudio philoſophiæ incumbere, in agrum aliquem remotum ſe abdidit. Idq;, quod omnes, qui ante ſe olim philoſophiæ operam dediſſent, peregrè extra patriæ ſolum in locis remotis vitam finiviſſent.

καὶ τῆς ἀρίστης καὶ τῆς φιλοσοφωτάτων εἰς τὴν Σάμιον δι' ἐκεῖνον παραγεγονότων, καὶ βουλομένων κοινωνεῖν τῆς παρ' ἐκείνου παιδείας, ὑπὸ τῆς αὐτῆς πολιτῆς εἰς τὰς ἀποσβείας πάσας ἐλκόμενος, καὶ μετέχειν ἀναγκαζόμενος τῆς αὐτῆς λειτουργῶν. καὶ συνιδὼν, ὅτι τοῖς τῆς παρρησίας νόμοις πειθομένῳ χαλεπὸν αὐτῷ μένοντος φιλοσοφεῖν καὶ διότι πάντες οἱ πρότερον φιλοσοφήσαντες ἔξω καὶ ξένης τὸν βίον διετέλεσαν.

CAP. VI.

Cauſa, ob quas in Italiam eſt profectus, deq; hac eius peregrinatione. Itẽ univerſalis & diſtincta de Pythagora, cuiusmodi ſcilicet fuerit, cõmemoratio, deq; ipſius Philoſophia.

Κεφ. ς.

Αἰτίαν δ' ἃς ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ περὶ τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ ταύτης καθολικός τε διορισμὸς περὶ Πυθαγόρου, ὁποῖός τις ἦν περὶ τε καὶ αὐτῆ φιλοσοφίας.

PYthagoras hiſce omnibus diligenter ſecum expenſis cumq; animo conſideratis, adhæc fugiẽs politica negotia atq; occupationes, ut verò nõnulli dictitant, eorum, qui tum Samũ incolebant, oſcitationem ac negligẽtiã in diſcẽdis literis devitans, in Italiã diſceſſit, patriam reputans eam regionẽ, quę quam plurimos haberet bene erga literas affectos, qq; ardenter modeſteq; diſcere averẽt. Cumq; Crotone, quæ nobiliſſima urbiũ erat, primitus adhortationẽ inſtituiſſet, permultos ſectatores habuit, ut palã narretur, ipſũ homines ſexcẽtos habuiſſe, nõ ab

Ταῦτα πάντα παρ' αὐτῷ διανοηθεὶς, καὶ φεύγων τὰς πολιτικὰς ἀχολίας, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν περὶ παιδείας ὀλιγωρίαν τῆς τότε τὴν Σάμον οἰκούντων παραιτούμενος, ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. παῤῥησιασάμενος τὴν πλείονων ἐνεχόντων πρὸς τὸ μανθάνειν * οἷς πῶς ἔχουσα χώρα. καὶ ἐν πρώτῃ Κρότωνι ὀνησιμοτάτῳ πόλει προσχήσαμενος πολλοὺς ἔσχε ζηλωτὰς, ὥστε ἱστορεῖται, ἑξακοσίους αὐτὸν ἀνθρώπους ἐσχηκέναι, οὐ μόνον ὑπ' αὐ-

ὑπ' αὐτῷ κεκινημένους εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἧς μετεδίδου, ἀλλὰ καὶ τὸ λεγόμενον, κοινοβίους, καθὰς προσέταξε, γενομένους. καὶ ἦσαν μὲν ἦσαν οἱ φιλοσοφοῦντες. οἱ δὲ πολλοὶ ἀκροαταὶ, ἃς ἀκουσματικοὺς καλοῦσι, ἐν μιᾷ μόνον ἀκροάσει, ὥς φασιν, *ἣν πρωτίστην καὶ πάνδημον μόνον ἐπιβὰς τῆς Ἰταλίας ὁ ἀνθρωπος ἐποιήσατο πλείονες ἢ δισχίλιοι τοῖς λόγοις ἐσχέθησαν. ἀλλὰ ὁμοῦ παισὶ καὶ γυναιξὶν ὁμακόειον σαμιάζοντες ἱδρυσάμενοι καὶ πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς ἑσπέραν ἐπικληθεῖσαν μεγάλην Ἑλλάδα. νόμοις τε παρ' αὐτῷ δεξάμενοι καὶ προσάγματα ὥσπερ θείας ὑποθήκας· ὧν ἐντὸς ὑπὲρ ἕκαστον· παρέμειναν ὁμονοοῦντες ὅλῳ τῷ τῆς ὁμιλητῆς ἀθροίσματι ἐφημένοι, καὶ παρὰ τῆς περιζήτητοι γενόμενοι τὰς τε οὐσίας κοινὰς εἶθεντο ὡς προσέχθη. καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν λοιπὸν κατηρίθμουν, ὡς ἀγαθόν τινα δαίμονα καὶ φιλανθρωπότατον. οἱ μὲν τὸν Πύθιον, οἱ δὲ τὸν ἐξ Ὑπερβορείων Ἀπόλλωνα, οἱ δὲ τὸν Παιῶνα, οἱ δὲ τῶν τὴν σελήνην κατοικούντων δαιμόνων

se modò ad philosophiæ, quã tradebat, studium motos excitosque: verùm etiam ab communi, quod dicitur, vivendi modo, uti instituit, cœnobios, quasi convivas dicas, factos. Atque hi quidem erant, qui Philosophiæ operam dabant. Plurique verò auditores, quos ab præceptis, quæ audiunt, ἀκουσματικοὺς appellant, unica solum prælectione *ut ajunt, quam primam & inspectante omni populo publicam, vel ingressus solum in Italiã, hic homo habuit, amplius bis mille homines orationib. capti fuerũt. Sed pueris & fœminis simul ὁμακόειον, hoc est auditoriũ publicum, ad quod oẽs simul cõvenirẽt, idq; pmagnũ & amplũ ædificarunt, urbisq; instar ipsis fabricarũt, ab omnib. magnã Græciã vocitatũ. Legibusq; ab illo acceptis, & edictis tanquã divinis præceptionib. (citra quas nihil administrabãt) pmãserũt uno eodẽq; animo cõcordes, ab universo cœtu discipulorũ & familiariũ prędicati, & ab vicinis omnib⁹, q circũ circa erãt, habiti sũt felices & beati, simulq; facultates suas, uti modò dictũ est, cõmunes habuerũt. Tãdẽq; Pythagorã divis ãnumerabant, ceu bonũ aliquẽ hominũq; amãtissimũ geniũ. Nõnulli quidẽ Pythium, at alii Hyperboreũ Apollinẽ, rursũ quidã Pęonẽ, alii certum quendã ex geniis, qui Lunã inhabitabant.

Nec deerāt, qui quempiam esse deorum cœlestium prędicabant, in usū & correctionem vitę mortaliū sub figura humana datū esse aiētes, atq; hominibus, qui tum erāt, apparuisse ut salutare felicitatis & Philosophiæ calcar & incitamentum mortaliū generi donaret, quo majus nec venit, nec venturum unquā est bonū, quā quod deorū beneficio per hunc ipsum Pythagorā gratis collatū erat. Quamobrē etiam-num proverbium, SAMIUS CAPILLATUS, de honestissimo ac religiosissimo homine dici solet. Aristoteles in libris de Philosophia Pythagorica commemorat talem quampiam divisionem ab viris, inter ea, quæ maximè arcana sūt, asservari, animantium ratione præditorum, alius quidem est Deus, alius verò homo, alius autem ut Pythagoras. Ac valdè probabiliter ipsum talem habebant. Quippe cujus solius beneficio de diis, de heroib. de subtiliorib. spiritibus, mundiq; tum globosis corporibus, tum omnigeno stellarū motu, adhęc de accremētis & defectib⁹, item de inęqualitatib. & aculeatis & circularib. revolutionibus, deq; omnib. quæ in mundo habētur, naturis tam cœli terræque, quàm illarum rerum, quę medię inter ipsa sunt, & manifestis & abstrusis, recta quædam, & similis rebus exsistentibus intelligētia sciētiaq; hominib. patefa-

ἔνα. Ἄλλοι δὲ ἄλλον τῆς Ὀλυμπίων θεῶν ἐφήμιζον, εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ θνητοῦ βίου, λέγοντες ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ φανῆναι τοῖς τότε, ἵνα τὸ τῆς εὐδαιμονίας τε καὶ φιλοσοφίας σωτήριον ἔναυσμα χαρίσηται τῇ θνητῇ φύσει, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε ἦλθεν, ὅτε ἦλθε ποτε, σωτηρίαν ἐκ θεῶν διὰ τούτου τοῦ Πυθαγόρου. διόπερ ἔτι καὶ νῦν ἡ παροιμία, τὸν ἐκ Σάμου καμήτην ἐπὶ τῷ σεμνοτάτῳ ἀλαζονεύεσθαι. ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, διαίρεσιν τινα τοιάνδε, ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς πάνυ ἀπορρήτοις ἀφυλάττεσθαι τοῦ λογικοῦ ζῴου, τὸ μὲν ἐστι θεὸς, τὸ δὲ ἄνθρωπος, τὸ δὲ οἷον Πυθαγόρας. καὶ πάνυ εὐλόγως τοιοῦτον ἑαυτὸν ὑπελάμβανον, δι' ὃν περὶ θεῶν μὲν καὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων καὶ κόσμου σφαιρῶν τε καὶ ἀστρῶν κινήσεως παντοίας *ἐπὶ προσθήσεων τε, καὶ ὑπολείψεων ἔτι ἀνωμαλιῶν ἐκκεντροτήτων τε καὶ ἐπικύκλων, ἔτι τῆς ἐν κόσμῳ πάντων ὑγροῦ καὶ γῆς, καὶ τῆς μεταξὺ φύσεων ἐκδήλως τε καὶ ἀποκρύφων ὀρθή τις ἔτι ἰσότης τοῖς οὖσι παρεσπάρθαι ἔν-

νοια.

νοια. μηδὲν τῶν φαινομένων, ἢ δι' ἐπινοίας λαμβανομένων, μηδαμῶς ἀντιπαίουσα μαθήμασι καὶ θεωρίαις, καὶ τοῖς ὅλοις μουσικοῖς πᾶσι, ὅσα περιοματοποιὰ τῆς ψυχῆς, ὡς ἀληθῶς, καὶ καθαρτικὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιστημάτων τὸ νῦν τυφλώσεως πρὸς τὸ καθιδεῖν δυνηθῆναι τὰς ὄντως τῶν ὅλων ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ἐνωκίσθη τοῖς Ἕλλησιν. πολιτεία δὲ ἡ βελτίστη καὶ ὁμόνοια, καὶ κοινὰ τὰ φίλων, καὶ θρησκεία θεῶν, καὶ ὁσιότης προσκατοικοῦσα, νομοθεσία τε καὶ παιδεία, καὶ ἡσυχία, καὶ φειδὼ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐγκράτεια, καὶ σωφροσύνη καὶ ἀγχίνοια καὶ θειότης, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθά, ὡς ἑνὶ ὀνόματι περιλαβεῖν, ταῦτα πάντα τοῖς φιλομαθοῦσιν, ἀξιέραστα καὶ φιλοσπούδαστα δι' αὐτὸν ἐφάνη. εἰκότως δὴ οὖν ἅπαντα ταῦτα ὅ δὴ νῦν ἔλεγον, ὕπως ὑφθόνως ἐθαύμαζον τὸν Πυθαγόραν.

fta eſt. Nulla in re eorum, quæ apparent, vel mentis perſpicacitate percipiuntur, contra bonas artes ullo modo, & contemplationem cunctaque quæ ſcientia comprehenduntur, ſeſe opponens. Nimirum quæcunq; verè animi oculos efficiant, & purgent mentem ab cæcitate aliis ſtudiis indicta: ita ut videre reipſa poſſis rerum omnium tum initia tum cauſſas, in Græcis habitaviſſe. Optimus autem Reipub. ſtatus, itemq; popularis conſtitutio, tum amicorum communio, deorum religio, pietas eorum, qui jampridem deceſſerunt, legumlatio, diſciplinarum traditio, ἡσυχία, vel ſilentium, abſtinentia & pareitas ab animalibus, temperantia, animi lætitia, prudentia, divinitas, aliæq; virtutes, ut uno verbo complectar, hæc, inquam, omnia diſcendi ſtudioſis per ipſum oſtenſa ſunt digna eſſe, quæ amarentur ſtudioque compararentur. Hiſce igitur omnibus de cauſſis meritò, ut jam dixi, effectum eſt, ut adeò incredibiliter Pythagoram paſſim homines admirarentur.

Κεφ. ζ.

Κοινοί τινες ἀκοαὶ ἐκ τύχης περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ αὐτοῦ πραχθέντων, καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπους ἐμφερομένων ὑπ' αὐτοῦ λόγων, ὁποῖοί τινες ἦσαν.

Cap. VII.

Communes quædam quaſi adumbrationes eorum, quæ ab eo geſta ſunt in Italia: tum cujuſmodi fuerint ſermones ejus publici, quos ad homines proferebat.

AT enim jam deinceps dicendū eſt, quemadmodum peregrinationē ſit ingreſſus, quibuſq; primùm & quas orationes habuerit, & quibus de rebus, & ad quos. Ita enim facilè à nobis cōlligetur, quæ & qualia ejus fuerint ſtudia in eo vitæ genere, in quo tunc vixit. Fertur itaque, cùm in Italia & Sicilia peregrinaretur, accepiſſe civitates quaſdam ſervitute ab ſe mutuò, partim quidem jam multos annos, partim verò non ita pridem preſſas fuiſſe. Eas igitur liberali prudentia complevit per auditores, qui ſingulis diebus ad ipſum meabant, atq; in libertatem aſſeruit. Item libertate donavit Crotonem, Sybarinque & Catanem, Rhegiumque & Himeram, Acragantem & Taromenas, aliasque nonnullas, quibus etiam leges tulit per Charondam Catanæum, & Zaleucum Locrum, quorum legibus optimè & inſtitutæ & dignæ fuerunt, idque perdiu, quas maximæ quæque ſequerentur & vicinæ urbes. Funditus autem ſeditionem diſſenſionemque, & uno verbo factionem, non ab notis modò ipſisque majoribus ad multas uſque, uti narratur, familias: Verùm etiam ab omnibus cum Italiæ tum Siciliæ civitatibus, ubi & inteſtina & externa diſſidia & contentiones fervebant, ſuſtulit. Frequens enim ei in ore erat apud

ΔΕῖ τοίνυν μετὰ τοῦτο εἰπεῖν ὡῶς ἐπιδήμησε, καὶ τισι πρώτοις, τίνας τε λόγους ἐποιήσατο καὶ περὶ τίνων καὶ πρὸς τίνας. ὅτω γὰρ ἂν γένοιτο εὔληπτα ἡμῖν τὰ τῆς διατριβῆς αὐτῷ, τίνα ἦν, καὶ ὁποῖα ἐν τῷ τότε βίῳ. λέγεται τοίνυν ὡς ἐπιδημήσας Ἰταλίᾳ, καὶ Σικελίᾳ, ὅς κατέλαβε πόλεις δεδουλωμένας ὑπ' ἀλλήλων, τὰς μὲν πολλῶν ἐτῶν, τὰς δὲ νεωστὶ, ταύτας φρονήματος ἐλευθερίου ἐπλήσας ἀφ' ἑκάστης ἀκροάσεως αὐτοῦ, ἀνερρύσατο. * καὶ ἐλευθερίαν ἐποίησε Κρότωνα καὶ Σύβαριν, καὶ Κατάνην, καὶ Ῥήγιον καὶ Ἱμέραν καὶ Ἀκράγαντα καὶ Ταρομενὰς, καὶ ἄλλας τινὰς, αἷς καὶ νόμους ἔθετο διὰ Χαρώνδα τὸν Καταναίου καὶ Ζαλεύκου τὸν Λοκροῦ, δι' ὧν εὐνομώταται καὶ ἀξιοζήλωτοι ταῖς * ἐσπερίοις μέχρι πολλοῦ διετέλεσαν. ἀνεῖλε δὲ ἄρδην φασὶ καὶ διχοφωνίαν, καὶ ἁπλῶς ἑτεροφροσύνην, οὐ μόνον ἀπὸ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν ἀπογόνων δὲ αὐτῶν μέχρι πολλῶν, ὡς ἱστορεῖται, γενῶν, ἀλλὰ καθόλου ἀπὸ πάσῃ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πόλεων πασῶν, καὶ τὰ ἑαυτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλας. πυκνὸν γὰρ ἦν αὐτῷ

πρὸς

πρὸς ἅπαντας παντα χῆ πολλὲς καὶ ὀλίγους ἀποφθεγμα, χρησμῷ θεῦ συμβουλδυτικοῦ ὅμοιον,* ἐπὶ τὸ μὴ τις ὥσπερ εἰ κ ἀναπεφαλαίωσίς τις τῶν αὐτῷ δοκιμασθέντων, τὸ τοιοῦτον ἀπόφθεγμα. »φυγαδευτέον πάσῃ μηχανῇ, καὶ πανοπλίου πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ »μηχαναῖς παντοίαις, ἀπὸ μὲν »σώματος, νόσον· ἀπὸ δὲ ψυχῆς »ἀμαθίαν· κοιλίας δὲ, πολυ»τέλειαν· πόλεως δὲ, στάσιν. »οἴκου δὲ διχοφροσύνην, ἐμοῦ δὲ »πάντων ἀπειρίαν δι' ὧν φιλοσορ»γότατα ἀνειμίμησκεν ἕκαστον τῶν ἀρίστων δογμάτων. ὁ μὲν οὖν κοινὸς τύπος αὐτῆ τῆς ζωῆς ἦν τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσι, τοιοῦτος ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· εἰδὲ δεῖ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἀπομνημονεύσαι, ὧν ἐπράξε καὶ εἶπε, ῥητέον ὡς παρεγένετο μὲν εἰς Ἰταλίαν κατὰ τὴν Ὀλυμπίαδα τὴν δευτέραν ἐπὶ ταῖς ἑξήκοντα, καθ' ἣν Ἐρυξίδας ὁ Χαλκιδεὺς στάδιον ἐνίκησεν. εὐθὺς δὲ περίβλεπτος καὶ περίσκοπος ἠφίετο, καθάπερ καὶ πρότερον, ὅτε εἰς Δῆλον κατέπλευσεν. ἐκεῖσε γὰρ πρὸς μόνον τὸν τοῦ βωμοῦ ἡγήτορος Ἀπόλλωνος προσδεξάμενος, ὃς μόνος ἀναίμακτος ὄζει, ἐθαυμάσθη παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ.

quoſvis ubiq;, ſive illi multi eſſent, ſive pauci, celebre illud apophthegma, ſcitúmve & memorabile dictum, Dei conſultantis oraculo ſimile, quaſi quædam epitome & ſummaria eorum, quæ ipſi laudabiliter viſa fuere, enumeratio. Eſt autem tale. Procul » relegandum quavis machina & co- » natu, igniq́ue ferroq́; præcidendum » & omnibus machinis ſeu præſidiis » ab corpore quidem, morbum: ab » animo verò, imperitiam: ab ventre, » luxum, & oppiparum apparatum: » ab civitate ſeditionem: ab ædibus » familiaribus factionem: ſimulque ab » omnibus partium ſtudium, quibus » tenerrimè indulgẽtiſſimeq́; quemq; » optimorum dogmatũ admonebat: communis igitur ejus vitæ cum in dictis, tum factis deſcriptio iſtiuſmodi tum temporis erat. Quod ſi verò ea etiam ſigillatim commemoranda ſint, quæ fecit dixitque, eum in Italiam circiter Olympiade ſexageſima ſecunda veniſſe dicendum eſt, qua Eryxidas Chalcidenſis ſtadium vicit. Continuò autem ſuſpici cœpit illuſtris cunctisque conſpicuus, uti & priùs erat, quũ Delum navigavit. Ibi enim ad ſolam aram Apollinis genitoris, utpote quæ ſola omnium incruenta eſt, vota precesque fecit, & in ſumma apud homines inſulares admiratione atque æſtimatione fuit.

CAP.

CAP. VIII.

Quo tempore & quemodo Crotonem abierit, & qua fecerit prima aggressione, quosq; ad juvenes sermones dixerit.

POrrò circa id tempus ex Sybaride Crotonem versus profectus in piscatores retia trahentes in littore incidit. Cæterùm everriculo dispersò, inq; maris fundo etiamnum onerato, quantam piscium copiam attraherēt, numero omnium expresso, dixit. Ac viris exspectātibus, ecquid nā præcepturus esset, ut effectum darēt, num hoc ita se habiturū esset, omnib. præcepit, ut vivos pisces, priùs tamen exactè numeratos, dimitterent. Quodq; magis adhuc admirandum est, ne unus quidem ex omnibus piscibus toto illo temporis spatio, quo numerus inibatur, ex aquis extractus ipso quidem astante exspiravit. Sed numerato piscatoribus piscium pretio, Crotonem abiit. At illi rem gestam passim divulgarunt. Cumq; ejus nomen ab pueris accepissent, illud nullis non patefecerunt. Quotquot autem audiverunt, cupidine accensi fuerunt magnum hunc hospitem videndi. Quod factu proclivè erat. Quippe si quis ejus obtutum jam intuitus esset, eo viso planè veluti perculsus fuisset. Nam prout eum esse suspicabatur, talis revera erat. Deinde paucis dic-

Κεφ. η.

Περὶ καὶ πῶς εἰς Κρότωνα ἐπεδήμησε, τίνα τε ἔπραξεν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιφοιτήσει, καὶ τίνας λόγους ἔσχεν εἰς τοὺς νεανίσκους.

ΚΑὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πορευόμενος ἐκ Συβαρίδος εἰς Κρότωνα περὶ τὸν αἰγιαλὸν δικτυουλκοῖς ἐπέσχε. ἐτιτῆς σαγήνης καὶ βυθῷ ἐμφόρτου * ἑσ σερομένης, ὅσοντε πλῆθος ἐπαντῶνται εἶπεν ἰχθυῶν ὅρισας ἀριθμῷ. ἐ τῶν ἀνδρῶν ὑπομενάντων ὅτι ἂν κελεύσῃ πράξειν, εἰ τοῦθ' οὕτως ἀποβαίη, ζῶντας ἀφεῖναι πᾶσι κελεῦσαι τοὺς ἰχθῦς, πρότερόν γε ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες. καὶ τὸ θαυμασιώτερον, οἰδεὶς ἐν τοσούτῳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ χρόνου, τῶν ἰχθυῶν ἐκ τοῦ ὕδατος μενάντων, ἀπέπνευσεν ἐξῶπός γε αὐτοῦ. δοὺς δὲ καὶ τὴν τῶν ἰχθυῶν τιμὴν τοῖς ἁλιεῦσιν ἀπῆει εἰς Κρότωνα. οἱ δὲ τὸ πραγμένον διήγγελλον. ἐ τοῦτο μαθόντες πᾶς τῶν παίδων εἰς ἅπαντας ἐξήντλησαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὸν ξένον. ὅπερ ἐν ἑτοίμῳ κατέσχε. τήν τε γὰρ ὄψιν οἷον ἐξεπλάγη τις ἂν ἰδών. καὶ καθ' ὑπονόησιν εἰ τὸν τοιοῦτον, οἷος ὡς ἀληθῶς ἦν. καὶ μετ' ὀλίγας

γας ἡμέρας ἐπὶ λουτρὸν καὶ τὸ γυμνάσιον, ἐπεισοδιώτατα δὲ τοῖς νεωτέροις, συναγελάζεσθαι πλήθεσι τοῖς ἡλικιώταις, καὶ πρὸς ἀκροάσεις ἰέναι ὧν ἔστιν ἐπιτήδειον ἀκοῦσαι, καὶ τὰς περὶ τὰς πρεσβυτέρας διατριβὰς φοιτᾶν, ἐν τοῖς χρόνοις καὶ τοῖς βίοις κρίσεις φέρειν καὶ τῇ φύσει μᾶλλον ἀκολουθεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν, ἢ τῷ χρόνῳ· οἷον τὴν ἀνατολὴν τῆς δύσεως, καὶ τὴν γένεσιν τῆς φθορᾶς, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τελευτῆς, καὶ τὴν γένεσιν τῆς διαφορᾶς. προσομιλίας δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοιούτων ἐπιτηδεύειν. ἐπεὶ ὡς ἐν τοῖς ἐν τοῖς ἀγῶσι, τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς οἰκιστὰς τῆς πόλεως, ἐν χαλκοῖς τοὺς μὲν θεοὺς τῆς ἀθανασίας ἱδρύσατο, τοὺς δὲ ἥρωας τῆς ἀνθρώπων. ὧν πάντων δὲ τοῖς αὐτοῖς τῆς ἡμέρας τοῖς ἑαυτῶν, ἐπαγωγὰς δὲ ἄνευ ταῦτα ἔλεγε, πρὸς τὸ περὶ πλείονας φοιτᾶν τοὺς χρείας ἐν τῷ. οἷς ὑφ' πλειόνων ὀφείλειν ἀντοὺς χάριν, πλείω αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας τῇ διανοίᾳ ἐπὶ πλείω αὐτοὺς εἰς τὸ φῶς ἀγαγεῖν. ἔπειτα δίκαιον μὲν ἦ τοὺς πρώτους, καὶ τοὺς τὰ μέγιστα ὑπηρετηκότας ὑπὲρ ἁπάντων ἀγαπᾶν καὶ φιλοτιμεῖσθαι. μόνους

but post gymnasia ingressus est. Circumfusis autem adolescentibus, tradidit sermones quotidianos ad ipsos disserendos, è quibus ad serium studium invitabat, maximè seniorum, tam in ornatu, quàm vita omni. Siquidem urbibus ab natura quoque honoratius est quod præit, natuque primum est, eo, quod tempore sequitur: ut exempli gratia, oriens occidente, aurora vespere, principium finc, generatio corruptione. Similiter mundum autochthonas, hoc est, indigenæ advenis. Consimiliter iis, qui in coloniis agunt, præsides ductoresque urbium, & ut semel complectar omnia, diis dæmonibus vel spiritibus, hi rursum deinceps vel heroibus, heroes hominibus honorabiliores sunt. Ex hisce verò generationis causas, id est, parentes junioribus, idque ingressus causa in oratione erat, talia adolescentibus disserebat, nempè ut parentes suos quàm plurimi facerent. Quibus tantam deberi ab liberis gratiam asserebat, quantam mortuus redderet ei, qui ipsum posset rursum in lucem adducere. Deinde omnino æquum esse, ut illos, qui primi, maximaque in rem beneficia contulerunt, pro omnibus diligamus & amemus, neque unquam eos in aliquo immemores obijciamus. Solos

verò parentes generationis beneficiis priores esse, & majores omnium, quæ ab nepotib. & post se natis laudabiliter rectéque geruntur, caussam authoresque esse, in quibus cùm declarent se nihilo illis inferiores esse ad beneficia conferēda, fieri non potest, ut in eos ullo modo peccent. Aequum enim est, ut dii illi signoscant, qui nihilo minus ipsis genitores honorant. Nam ab illis divinum numē didicimus colere & honorare. Vnde & Homerus eodem cognomento deorum regem auxit, patrem deúmque hominumque appellans. Permultos verò etiam ex reliquis fabularum auctoribus tradidisse memorant, eos, qui deorum regna tenent, divisum, quem liberi in utrumque parentem habent, amborem magno studio ac conatu, ut erga se esse declararetur, effecisse. Atque hanc ipsam ob causam patris matrisq; speciem personamque simul accepisse. Enimverò Iovem perhibent Minervam, Iunonem verò Vulcanum contra procreavisse, naturam habentes in hoc, ut tum propriæ suæ amicitiæ, tum etiam magis remotæ participes forent. Quum verò omnes, qui præsentes adessent, deorum immortalium judicium efficacissimum esse concessissent, ipsum Crotoniatis demonstravisse, Herculem indigenis

δὲ τοὺς γονεῖς πρεσβύτερους τῆς γενέσεως ταῖς εὐεργεσίαις, καὶ πάντων κυριωτάτους ὑπὸ τῶν ἐγγόνων αἰτίους εἶναι τοὺς προγόνους, ἐν οἷς οὐδενὸς ἧττον ἑαυτοὺς εὐεργετεῖν δυνάμενοι, ὡς ἂς οὐκ οἴονται δεῖν ἐξαμαρτάνειν. καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς εἰκὸς ὄντας συγγνωμονικοὺς ἐν ἔχειν τοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς τιμῶσι τοὺς πατέρας καὶ γὰρ τὸ θεῖον παρ' αὐτῶν μεμαθήκαμεν τιμᾶν. ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος τοῦτο τῇ προσηγορίᾳ ἐβασίλευσε τοῦ θεῶν αὔξειν, ὀνομάζοντα πατέρα τοῦ θεῶν καὶ τοῦ ἀνθρώπων. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων μυθοποιῶν παραδεδωκέναι τοὺς βασιλεύοντας τοῦ θεῶν τὸν μεζόμενον φιλοστοργίαν παρὰ τέκνων παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν συζυγίαν τοῦ γονέων καθ' ἑαυτοὺς ποιήσασθαι * ἀντιφιλήματος. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὴν αἰτίαν ἅμα τὴν τῆς πατρὸς καὶ μητρὸς ὑπόδοσιν λαβόντας, τὸν μὲν τὴν Ἀθήναν, τὴν δὲ Ἥφαιστον ἀναλίσκον * γόνιμον φύσιν ἔχοντας ἰδίας ἕνεκα τοῦ, καὶ τῆς πλείστου ἀφοσιώσεως φιλίας μεταλαβεῖν. ἀπάντων δὲ τοῦ ὄντων τὸν τοῦ ἀθανάτων κρίσιν ἰσχυροτάτην συνεχωρησάντων, δοκοῦσαν εἶναι τοῖς Κροτωνιάταις, διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα τοὺς κατοικισμένους

οἰκείου

ἰδιῶν ὑπάρχειν. * διότι δεῖ τὸ προστάττομενον ἑκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπακούειν, παρειληφότας αὐτὸν ἤδη ἑτέρῳ προσβυτέρῳ παιδόμενον, ἐξηλῶσαι τοὺς πόνους, καὶ τῷ παρ' ἡλικίαν ἐπιτετηρηκότι νικᾶν· ὁ δὲ ἀγὼν ἦν Ὀλύμπιος. ἐπετίθετο δὲ καὶ ταῖς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίαις, οὕτως ἂν χρωμένους ἐπιτυγχάνειν, ὡς μάλιστα τοῖς μὲν φίλοις ὑπάρχοι ἑκάστοις φαίνεσθαι, τοῖς δὲ ἐχθροῖς, μὴ πάσχειν φίλοι γένοιντο· καὶ μελετᾶν δὴ τὴν πρὸς τοὺς προσβυτέρους εὐκοσμίαν καὶ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας οὕτως. ἐν δὲ τῇ πρὸς ἄλλους φιλανθρωπίᾳ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καινοπρέπειαν ἐφίετο δεῖν ἔλεγε σώφροσύνης, φύσεων δὲ τῶν νεωτέρων ἀκμὴν παρὰ τῆς φύσεως λαμβάνειν, καθ' ὃν καιρὸν ἀκμαιοτάτας ἔχουσι τὰς εὐθυμίας. εἶτα προετίθετο θεωρεῖν ἄξιον. δεῖ μάλιστα τῶν ἀρετῶν ταύτης, καὶ μάλιστα ἐν παρθένῳ καὶ γυναικὶ καὶ τῇ τῶν προσβυτέρων τάξει ἁρμόττειν δοκεῖν καὶ μάλιστα τοῖς νεωτέροις, ὅτι δὲ μόνῃ αὐτὴ ἐπιφαίνει περιειληφέναι καὶ τὰ σώματος ἀγαθὰ, καὶ τὰ τῆς ψυχῆς διασῴζουσα καὶ ὑγίειαν, καὶ γὰρ σῴ

ideò proprium esse, ut nati, quod ab parentibus præceptum esset, in eo promptè libenterque ipsis obsequerentur, utpote qui per manus traditum accepissent, ipsum divum alii ætate superiori parentem, labores exantlavisse, ac patri eorum, quæ gessisset, ἐπινίκιον, hoc est, partæ victoriæ celebritatem, certamen scilicet Olympium, statuisse. Declarabat autem eos, qui ita uterentur mutuis congressibus, etiam assequi, ut amicis nequaquam inimici statuãtur: contra verò inimicia, quam celerrimè amici fiant. Meditaturq́, decẽter comiterq́, erga annis graviores benevolentiã, quã patribus debẽt: in amore verò communi, quo erga alios affecti sunt, communicationem, qualis fratribus exhibetur. Præterea verò etiam de temperantia disserebat, juvenum ætatem naturæ experimentum capere asserens, quo tempore rectas animi dispositiones habeant florẽtes ac stabiles. Deinde adhortabatur eam dignam esse acuratiori inspectione: quia hanc virtutum solam puero & virgini & fœminino sexui & senum ordini apprehendere & affectare convenit, maximeque adolescentibus. Adhæc virtus illa sola declarat se percepisse & corporis & animi bona, dum sanitatem scilicet, &

optimorum studiorum appetentiam conservat. Hoc aut conspicuum & evidens esse ex antithesi & oratione sibi opposita. Cùm enim Barbari & Graeci circa Trojam sibi mutua castra castris opposuissent, utrosq; unius hominis incontinentia atq; intemperantia in gravissimas ærumnas se præcipites dedisse, illos quidem inter belligerandum, hos verò inter navigandum. Ac Deum solus injustitiæ pœnam tempus decennii & millenarii constituisse, qui responso prædixit Trojam capiendi, virginumq; Locrensium in Minervæ Trojanæ templum amandationem sinui & cædem. Porrò aut adolescentulos etiã admonitabatur ut ergà institutionẽ animis bene esset affecti, prædicans absurdum fore, ut cum studiosissimus omnium mentẽ animũq; judicet, & per hanc statuat deliberetq; de aliis, in exercitationem hujus nec tempus ullũ, nec laborem insumpsisse voluerit. Præterea cùm corporum cura ac studium pravis amicis rectè conferatur, suosq; quàm citissimè desituat: institutio autem, bonorum honestorumq; de vitorum insitam, ad mortem usq; apud hominem permaneat; quibusdam verò etiam post mortem immortalem gloriam pariat. Enimverò hæc aliaque nonnulla partim ex historiis, partim verò etiam ex dogmatibus confecta

βελτίστων. ὅπως δὲ ἐναργῶν ὄντων δῆλον ἐκ τῆς ἀντιθέσεως καὶ τῆς ἐναντίας αὐτοῖς λέξεως. Τῶν γὰρ βαρβάρων καὶ τῶν Ἑλλήνων περὶ τὴν Τροίαν ἀντιτεταγμένων, ἑκατέρους ἐπὶ ἴσοις τοῖς ἀκολασίαις τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου περιπεσεῖν συμφοραῖς, τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, τοὺς δὲ κατὰ τὸν πλοῦν· καὶ μόνον δὲ τοῦτον οὐ θεῶν δικαιοτάτην ἐπιθεῖναι τιμωρίαν ἀδικίας χρόνου δεκαετοῦς καὶ χιλιετηρίδος ἀνεῖναι τὴν Τροίας ἅλωσιν, καὶ εἶναι σύμβολον τοῦτο τοῖς Ἕλλησι τῆς εἰς τὸ Λοκρῶν τῶν Ὀπουντίων παρθένων εἰς τὸν Ἰλιάδος ἱερὸν παραπομπῆς δὲ τοὺς νεανίσκους, καὶ ἅμα τὴν ψυχὴν ἔτι εὐπαίδευτον καὶ ἄκακον οὖσαν ἐθίζουσι, καὶ τὸν τοῦ βίου τοῦ ἀνθρωπίνου μὲν ἀθανατώτατον ἡγεῖσθαι τὸν σπουδαῖον καὶ τοιοῦτον ἡγεῖσθαι τὸν τοιοῦτον ἐπιμελείας τῆς περὶ τὰ ἄλλα· Εἰς δὲ τὸν ἅπαντα τὸν παιδικὸν ἀνάλωσαι χρόνον, μηδὲ πόνον ἀναλῶσαι. καὶ τοῦτο μὲν τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, τοὺς φαύλους τῶν φίλων ὁμοιοῦσθαι, καὶ ταχέως ἀπολείπουσι· τῆς δὲ παιδείας καὶ ἐπὶ γήρως οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν ἀνδρῶν μέχρι θανάτου παραμένουσι· ἔτι δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀθάνατον δόξαν παρεπιποιοῦσι. καίτοι ἀπὸ ἔνια τε μὲν ἐξ ἱστοριῶν, τὰ δὲ καὶ ἀπὸ δογμάτων, κατεσκεύασται

τὴν

τὴν παιδείαν ἐπιδεικνύων καὶ
τὴν οὖσαν εὐφυΐαν, τῶν ἐν ἑκά-
στῳ τῷ γένει διαφερόντων.
τὰ γὰρ ἐκείνων εὑρήματα, τού-
τα τοῖς ἄλλοις γίγνεται παι-
δεία. οὕτω δ' ἔχει τι φύσει ἀγα-
θὸν τοῦτο, ὥστε τῶν μὲν ἄλ-
λων τῶν ἐπαινουμένων, τὰ μὲν
οὐχ οἷόντε ἐστὶ παρ' ἑτέρου μετα-
λαβεῖν, οἷον τὴν ῥώμην, τὸ κάλ-
λος, τὴν ὑγείαν, τὴν ἀνδρείαν.
τὰ δὲ τὸν προσιόντα οὐκ ἔχειν
αὐτὸν, οἷον τὴν πλοῦτον, τὰς
ἀρχάς. ἔτερα πολλὰ τοιαῦτα παρα-
λειπόμενα, τὴν δὲ δυνατὸν εἶ-
ναι καὶ παρ' ἑτέρου παραλαβεῖν
καὶ μὴ πάνυ τι φθονερὸν εἶναι τοῦτο
ἔχειν. παραπλησίως δὲ καὶ
μὴν, οὐκ ἔστι τοῖς ἀνθρώποις ἐξ
ἑτοίμου. παιδεύθηναι δὲ ἐν-
δέχεσθαι πάντα τὴν ἰδίαν προ-
αίρεσιν, εἰδότας προσέχειν.
τὰ φανέντα πρὸς τὰς τῶν ἀνα-
γκαίων χρείας, οὐκ ἐξ ἀναιδεί-
ας, ἀλλὰ διὰ παιδείαν. χάδεσι γὰρ
τοῖς ἐγχωρίοις διαφέρουσι τοὺς μὲν
ἀνθρώπους τῶν θηρίων, οὓς δὲ
Ἕλληνας τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ
ἐλευθέρους τῶν δουλικῶν, τοὺς δὲ
φιλοσόφους τῶν τυχόντων. ὅ-
λως δὲ πολλὴν ἔχοντας
ὑπεροχὴν, εἶναι τοὺς μὲν θείους
ἀνθρώπους ἐκ τοιούτων, ἐπιμε-

Puerorum institutionem communem ingeniorum felicitatem eorũ, qui in quoq; genere primas obtinuerunt, indicans. Quæ enim ab illis inventa sunt, ea reliquis sunt puerorum institutio. Adeò verò hoc naturæ utile, ac præclarum est, ut ex reliquis quidem, quæ laudibus celebrantur, quorundã ab aliquo participes fieri nequeamus. Veluti exempli gratia, robur, pulchritudinem, sanitatem, fortitudinem nemo nobis impartiri potest. Alia verò ejus generis sunt, ut ipse, qui ea appetit, non possideat, uti exempli loco, divitias, magistratus & dignitates. Sic multa alia, quæ deseruntur: hanc verò etiam ab alio percipi posse, ut qui den, nihilo minus invidiã habeat. Similiter quodammodo ejus esse naturæ, ut ea comparare in nullius mortalium potestate sitũ sit. Verùm qui sit institui, idque à prima pueritia juxta proprium animi delectum propositum; libẽs admittit, hic postea in ad patriæ administrandæ gubernacula non ex impudentia, sed ex institutione, qua à puero imbutus est, conspici posset accedere. Quippe hominẽs à bestiis, Græcos à Barbaris, liberos ab servis, philosophos & sapientiæ studiosos ab vulgo, sola pene educatione & institutione differre. Summam; tantam eos excellentiam habere, ut, quin reliquis celeriùs cõpraen, unius

quinquennii tempore ex illis ſeptem circa Olympiam Elidis locum inventi ſint: at qui ſapientia antecellunt ex univerſo terrarum orbe ſeptem omninò connumeratos fuiſſe. Poſteris verò & conſequentibus, quibus ipſe vixit, temporibus, unum philoſophia & ſapientiæ ſtudio omnib. præcellere. Hoc enim nomine ſeipſe loco ſapientis nominavit.

πρότερον τῆς ἐκείνων ἑπτὰ κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν φαίνεσθαι. τοὺς δὲ τῇ σοφίᾳ προέχοντας ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ἑπτὰ συναριθμεῖσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς χρόνοις, ἐν οἷς ἦν αὐτὸς, ἵνα φιλοσοφίᾳ προέχειν τῶν πάντων. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἄρα τῷ σοφῷ ἑαυτὸν ἐπωνόμασε.

CAP. IX.

Quos ſermones inter mille viros illos, qui univerſæ Reipubl. adminiſtrationi præerant, de optimis dicendi rationibus ſtudiisq; diſſeruerit.

ATque hæc adoleſcentibus in gymnaſio diſſeruit. Itaque cùm hæc jam dicta ab adoleſcentibus ad patres annunciata eſſent, mille viri Pythagoram ad ſe in conſeſſum vocarunt, & ab illis, quæ ad filios diſſeruiſſet laudatum, juſſerunt ut ſi quid haberet, quod Crotoniatis proferre ex uſu eſſet, libera ſententia ad urbis præfectos, enunciaret. Ille primùm illis conſulens, Muſarum aliquod ſacrarium exſtruendum eſſe, item ut principis provinciæ mutuum conſenſum ſervent. Has enim deas omnes hanc eandem, quæ cunctis tribuatur, appellationem habere, ipſaſq; communibus planè honoribus ſimul

ΚΕΦ. Θ.

Τίνας λόγους διαλέχθη ὁ Πυθαγόρας τοῖς χιλίοις τοῖς προεστηκόσι τῶν πολιτείας, περὶ τῶν ἀριστολόγων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων.

ΤΑῦτα μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῖς νέοις διελέχθη. ἀπαγγελθέντων δὲ αὖθις ὑπὸ τῶν νεανίσκων πρὸς τοὺς πατέρας, ἐπιμένων, ἐκάλεσαν οἱ χίλιοι τὸν Πυθαγόραν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ἐπανερόμενοι ἐπὶ τοῖς πρὸς τοὺς υἱεῖς ῥηθεῖσιν, ἐκέλευσαν εἴ τι συμφέρον ἔχοι λέγειν ταῖς Κροτωνιάταις, ἀποφήνασθαι πρὸς τοὺς τῆς πολιτείας προαναθημένους. ὃ δὴ πρῶτον μὲν αὐτοῖς συνεβούλευεν ἱδρύσασθαι μουσεῖον, ἵνα τηρῶσι τὴν ὑπάρχουσαν ὁμόνοιαν. ταύτας γὰρ τὰς θεὰς, καὶ τὴν προσηγορίαν τὴν αὐτὴν ἁπάσας ἔχειν, καὶ μηδ' ἀλλήλων παραδιδόδαι, καὶ ταῖς κοιναῖς τιμαῖς μάλιστα χαίρειν, καὶ τὸ

καὶ τὸ σύνολον ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀεὶ χορὸν εἶναι τῶν μουσῶν. ὅτι δὲ συμφωνίαν, ἁρμονίαν, ῥυθμὸν ἅπαντα συμπεπληρῶσθαι τὰ παρασκευάζοντα τὴν ὁμόνοιαν. ὑποδείκνυσιν δὲ αὐτῶν τὴν δύναμιν, οὐ περὶ τὰ κάλλιστα διωρθμένα μόνον ἀνήκειν· ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν τῶν ὅλων. ἔπειτα ὑπολαμβάνειν αὐτοὺς ἡσθῆναι κοινῇ παρακατατεθειμένου ἔχειν τὴν πατρίδα περὶ τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν. δεῖν οὖν ταύτῃ διοικεῖν οὕτω, ὡς μέλλουσι τὴν ἀρχὴν παραδώσειν τοῖς ἐξ αὐτῶν ποιῶν. ἔσεσθαι δὲ τοῦτο βεβαίως, ἐὰν ἅπασιν ἴσοι τοῖς πολίταις ὦσι, καὶ μηδὲν μᾶλλον, ἢ τῷ δικαίῳ προέχωσι τοὺς ἀνθρώπους, εἰδότας ὅτι τόπος ἅπας προσδέεται δικαιοσύνης, μυθοποιεῖν τὴν αὐτὴν τάξιν, ἔχειν παρὰ τῷ Διὶ τὴν Θέμιν, καὶ παρὰ τῷ Πλούτωνι τὴν δίκην, καὶ κατὰ τὰς πόλεις, τὸν νόμον. ἵν' ὁ μὴ δικαίως, ἐφ' ἃ τέτακται, ποιῶν ἅμα φαίνηται καὶ πάντα τὸν κόσμον συγχέων. προσήκειν δὲ τοῖς συνεδρίοις μηδεὶ καταχρήσασθαι τῶν θεῶν εἰς ὅρκον, ἀλλὰ τοιούτους προ-

& affici & gaudere: utq; paucis omnia complectar, unum eundēq; semper chorum cœtúmve Musarū exsistere. Adhæc verò consonantiam, concentum, modulationem ea, quę efficiunt consensum & cōcordiam, omnia cōplexa esse. Ostensa autem ipsorum virō circa optima modo præcepta, quæ contēplativa vocātur, pertingere: verū etiam ad ipsam consonantiā concētumq; rerū naturę omniū penetrare. Deinde se existimare eos summopere delectari, quod habeant publicè depositū ipsam patriam, multitudinē civium innuēs. Hanc igitur ita administrandā esse, tanquā qui nepotibus ipsorū quasi hęreditariā fidei tradituri sint lampada. Hoc aūt certissimè futurum esse, si omnibus civibus ęquales fuerint, nullaq; alia reçęteros mortales magis antecedant vincantque, quàm justitia & æquitate, sciētes quēvis locū justitia in primis indigere, coq; eundē ordinem fabularū figmentis stabilire, nimirum se apud Iovem habere Themin, hoc est, honestatis deā, apud Plutonem aūt poenā & judiciū, oppidatim verò Legem, ut quisquis non juxtà justitię regulam ea quibus pręfectus est, administrarit, universum mūdū simul injustitię involvere videatur. Collegiis itē cūriisq; cōvenire, ut nemo diis abutatur ad pręstādū jusiurandū: sed tales sermones proferendos

ferendos esse, ut illi etiam absq; jure-jurando tales sint, quibus credi possit. Adhæc domum cuique suam ita gubernandam esse, ut in eam inferre liceat propositi subsidium, atq; ergà eos, qui ex se nati sint, germanos affectus gerant. Quippe qui reliquorum animantium soli affectus hujus sensum à natura acceperunt, & cum fœmina vitæ socia consuescentes, perinde ac illi, qui cum aliis mortalibus fœdera pangunt, illa tabulis cohumnisq; inscribunt: ita qui cum uxoribus congrediuntur, in libris veluti pignoribus ea insculpunt, hæcq; operam dant apud eos, qui ex se geniti sunt, ut diligantur amenturque, non tam propter naturam, cujus causa & cæteri homines non existerunt, quàm propter liberûm animi propositum. Hatte enim voluntariâ esse beneficentiam. Adhæc studiosè & illud agendum esse, ut ipsi & solas eas norint, & ne uxores itidem adulterinis fœtibus genus inficiât, negligentia ac malitia eorû, qui cum illis habitant. Præterea reputandû est eos ab Vesta cû libationibus fœderibusq; uxorê accepisse quasi suppliçê, eamq; veluti in cõspectu deorû ad eã introductã esse, ut & ordine & animi moderatione exẽplar exsistat, & illis, qui domû, quã habet, incolõt, & fœminis passim in urbe habitãtibus. Et diligenter antè etiam atq; etiam videndû esse, ne

χωρίζεσθαι λόγους, ὥστε μὴ χωρὶς ὅρκων ἢ πίστεις. καὶ τὴν ἰδίαν οἰκίαν οὕτως οἰκονομεῖν, ὥστε τὴν ἀναφορὰν ἐξεῖναι τῆς προαιρέσεως, εἰς ἐκεῖνον ἀντιτυγχάνειν πρός τε τοὺς ἐξ αὐτῆ γεγονότας διακεῖσθαι γνησίως, ὡς καὶ τἄλλων ζώων μόνας ταύτας τῆς ἐκείνου αἰσθήσιν εἰληφότας. καὶ πρὸς τὴ γυναῖκα τὴ τοῦ βίου μετέχουσαν ὁμιλωτικῶς. ὡς τὰ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τιθεμένων ἐν γράμμασιν ἐν στήλαις, τὰ δὲ πρὸς τὰς γυναῖκας ἐν τοῖς τέκνοις, μὴ ῥᾳδίως παρὰ τοῖς ἐξ αὐτῆ ἀγαπᾶσθαι, μὴ διὰ τὴ φύσιν, ἧς μὴ αἴτιον γεγόνασιν, ἀλλὰ διὰ τὴ προαίρεσιν. ταύτην γὰρ εἶναι τὴν εὐεργεσίαν ἐκούσιον. σπουδάζειν δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως αὐτοί τε μόνους ἐκείνας εἰδήσουσι, αἵτε γυναῖκες μὴ γοθεύσωσι τὸ γένος ἀλλογενεῖς καὶ καπήλια τὰ συνοικοῦντων. ἔτι δὲ τὴ γυναῖκα τιμίζειν ὡσπερ τὰ ἐξ ἀρχῆς εἰληφότας μετὰ σπονδῶν, καθάπερ ἐκείνην ἐναντίον τῶν θεῶν εἰσῆχθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ τῆ τάξει καὶ τῆ σωφροσύνη παράδειγμα γίνεσθαι, τοῖς τε κατὰ τὴν οἰκίαν ἢ οἰκεῖ, καὶ ταῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ περιοικῖ, τῆ μηδένα μήδ' ὅτι

ὅτι οὐδὲ ἐξαμαρτάνειν, ὅπως μὴ φοβούμενοι τὰ ἐν τῷ νόμων ζημίας, ἀδικοῦντες λανθάνωσιν· ἀλλ' αἰσχυνόμενοι τὴν τοῦ ἤθους καλοκαγαθίαν εἰς τὴν δικαιοσύνην ὁρμῶσι. διεκελεύετο δὲ κατὰ τὰς πράξεις ἀποδοκιμάζειν τὴν ἀργίαν. ἔφη γὰρ οὐχ ἕτερόν τι ἀγαθὸν, ἢ τὸν ἐν ἑκάστῃ τῇ πράξει καιρόν. ὁρίζετο δὲ μέγιστον εἶναι τῶν ἀδικημάτων παῖδας καὶ γονεῖς ἀπ' ἀλλήλων διαφανῆ. νομίζειν δὲ κρατίστου μὲν ἔφη τὸν καθ' αὑτὸν δυνάμενον προϊδεῖν τὸ συμφερόν. δεύτερον δὲ τὸν ἐν τῷ τοῖς ἄλλοις συμβεβηκόσιν κατανοοῦντα τὸ λυσιτελοῦν. χάριστον δὲ τὸν ἀναμένοντα ἀπὸ τῶν κακῶν παθεῖν αἰδεῖσθαι τὸ βέλτιστον. ἔφη δὲ καὶ τοὺς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένους, οὐκ ἂν διαμαρτάνειν μιμουμένους τοὺς ἐν τοῖς δρόμοις στεφανουμένους. καὶ γὰρ ἐκείνους οὐ τοὺς ἀντιγωνιστὰς κακῶς ποιεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς τῆς νίκης ἐπιθυμεῖν τυχεῖν, καὶ τοῖς ἀπολιτευομένοις ἀρμόττειν, οὐ τοῖς ἀντιλέγουσι δυσαρεστεῖν, ἀλλὰ τοὺς ἀκούοντας ὠφελεῖν. παρεκάλει δὲ τῆς ἀληθοῦς ἀντεχόμενον εὐδοξίας ἕκαστον, εἶναι τοιοῦτον, οἵῳ

quiſquã vel minima in re quicquã delinquat, nẽpè ne quomodo fiat, ut legũ pœnam nõ extimeſcentiũ injuſtæ actiones clã maneãt: ſed erubeſcentes pudẽterq́; ſuſpiciẽtes morũ honeſtatẽ cũ impetu ad juſtitię ſtudiũ ferãtur. Itẽ ignaviã atq; otium in omnib. vitæ actionibus fugiendũ & procul ex hominibus ejiciendum eſſe hortabatur. Non enim aliud ullum eſſe bonum, quã in quaq; actione tempus. Omnium verò maleficiorum maximũ eſſe definiebat, liberos ac parentes ab ſe mutuo divellere. Cæterùm exiſtimãdum, optimum illum eſſe, qui per ſe prævidere poſſit, quod eſt conducibile. Secũdò aũt loco illum, qui ex illis, quæ aliis mortalibus acciderũt, quod ex uſu eſt, prævideat. At deterrimũ illum, qui propter malorũ, quæ perpetitur, ſenſum, id, quod optimũ eſt, exſpectat. Dicebat etiã, qui alicujus nominis & exiſtimationis haberi volunt, rectè ſaneq́; facturos eſſe, ſi imitentur eos, qui in curulib. certaminib. coronãtur. Illos. n. adverſarios pugiles nullis incommodis ac malis afficere, ſed hoc unicè expetere, ut victoriã cõſequãtur: ita etiã illis, qui Remp. adminiſtrãt, cõvenire, ut nõ moroſè iis, qui cõtradicũt, infẽſi ſint, ſed ut auditoribus ſuis vel ſubditis proſint. Adhortabatur etiã unũquemq;, q verã gloriã ãplecti cupit, ut talẽ ſe præſtet, qualis

aliis videri velit. Siquidem cõcilium non esse rem tam sacram, quàm laus est. quandoquidem illius quidem apud solos homines usus est, hujus verò multò magis apud deos ipsos. Deinde in præsentia omnium dixit, ipsorum civitatem ab Hercule condi cœpisse, quum is boves per Italiam agebat, injuria ab Lacinio latrone affectus. Sed cùm Croto noctu ipsi opem auxiliumq; ferret per errorem & imprudentiam, perindè ac si ex hostibus aliquis foret, obtruncatus periit. Posteà cùm jussisset cirea ejus tumulum urbem illi cognominem ædificari, ut hac ratione ipse immortalitatis compos fieret, & hanc gratiam beneficentiæ ipsius rependeret, decere ipsos ait, ut justè & cum æquitate Rempubl. administrent. Quibus illi auditis, gymnasium veluti Musarum sacrarium aliquod erexerunt, & concubinas, quas habere illi regioni peculiare usitatumq; erat, ab sese dimiserunt. Et separatim eum ad pueros quidem dicere in Pythii Apollinis templo, ad mulieres verò in ede Junonis differere sunt dignati.

ἂν βέλοιτο φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις. ἐ γὰρ ἔτως ὑπάρχειν τὴν συμβουλὴν ἱερὰν, ὡς τ' ἔπαινον. ἐπεὶ δὲ τῆς μὲν ἡ χρεία πρὸς μόνους ὅτι τοὺς ἀνθρώπους. τῆ δὲ πολὺ μᾶλλον πρὸς τοὺς θεούς. εἰθ' ἔτως ἤδη πᾶσιν εἶπεν, ὅτι ἡ πόλιν αὐτῶν οἰκεῖος συμβέβηκεν Ἡρακλέα, ὅτε τὰς βοῦς ἀγὰ τῆς Ἰταλίας ἤλαυνεν, ὑπὸ Λακινίου μὲν ἀδικηθέντος, Κρότωνα δὲ βοηθοῦντα τῆς νυκτὸς παρὰ τὴν ἀγνοίαν ὡς ὄντα τῶν πολεμίων, ἀφανισθέντος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπαγγειλαμένου τὸ μνῆμα σωθῆναι μὲν ἐκείνῳ κατοικήσεσθαι πόλιν, ἅπερ αὐτὸς μετάσχῃ τῆς ἀθανασίας, ὥστε τὴν χάριν τῆς ἀποδόσεως εὐεργεσίας, προσήκειν αὐτοὺς ἔφη δικαίως οἰκονομεῖν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τότε μουσεῖον ἱδρύσαντο, καὶ τὰς παλλακίδας, ἃς ἔχειν ἐπιχώριον ἦν αὐτοῖς, ἀφῆκαν. καὶ διαλεχθῆναι χωρὶς αὐτὸν ἐν μὲν τῷ Πυθαίῳ πρὸς τοὺς παῖδας, ἐν δὲ τῷ τῆς Ἥρας ἱερῷ πρὸς τὰς γυναῖκας ἠξίωσαν.

CAP. X.

Quæ in hac sua peregrinatione Crotoniatarum filiis in Pythao & Apollinis adyto consulaverit.

Κεφ. ι.

Τίνα τοῖς παισὶ Κροτωνιατῶν συνεβούλευσεν ἐν τῷ Πυθαίῳ καὶ αὐτῷ ἐπιδημήσας.

Τὸν δὲ

Τὸν δὲ πειθόμενα λέγουσιν ἡγήσασθαι τοῖς παισὶ τοιάδε. ὥστε μήτε ἄρχειν λοιδορίαν, μηδὲ ἀμύνεσθαι τοὺς λοιδορουμένους. καὶ περὶ τὴν παιδείαν τὴν ἐπώνυμον τῆς ἐκείνων ἡλικίας, κελεῦσαι σπουδάζειν. ἔτι δὲ ὑποθέσθαι τῷ μὲν ἐπιεικεῖ παιδὶ, ῥᾴδιον πεφυκέναι πάντα τὸν βίον περᾶν τὴν καλοκαγαθίαν, ὧδε μὴ ὑπερφυκότα κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν χαλεπὸν καθεζόμενα. μᾶλλον δὲ ἀδύνατον ἐκ φαύλης ἀφορμῆς ἐπὶ τὸ τέλος εὐδαιμεῖν. πρὸς δὲ τούτοις θεοφιλεστάτους αὐτοὺς ὄντας δοκεῖν, καὶ διὰ τῶν φῶσαι κατὰ τὰς αὐχμοὺς ὑπὸ τῆς πόλεων δεησταλλίδαι παρὰ τῶν θεῶν ὕδωρ αἰτησομένους, ὡς μάλιστα ἐκείνους ὑπακούσαντος τοῦ δαιμονίου, καὶ μόλις διὰ τέλους * ἀγνεύουσιν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης ἐν τοῖς ἱεροῖς διατρίβειν. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τοὺς φιλανθρωποτάτους τῆς θεῶν, τὸν Ἀπόλλω, καὶ τὸν Ἔρωτα πάντας ζωγραφεῖν καὶ στεφανοῦν τὴν τῆς παίδων ἔχοντας ἡλικίαν. συγχωρεῖσθαι δὲ καὶ τῆς σφαιρικῆς ἀγῶνα τιθέναι διὰ παίδας. τὸν μὲν Πυθικὸν, κερδηθέντας τὸν Πύθωνος ὑπὸ παιδὸς. ὑπὸ παιδὶ

Quũ verò fidē inveniſſet, phibetur talib. dictis pueris præiviſſe. Etiã atq; etiã cavēdum eſſe, ne cõvicia ſuperiores partes obtineant, neve eos, qui cõviciis alios gravant, ulciſcantur. Et quoad literarũ inſtitutionē cum ipſorũ ætate idē cognomētũ habentē, eã ut ſeriò & ſtudioſè excolerent, præcepiſſe. Adhęc propoſuiſſe, ingenuo mãſuetiq; animi puero, perfacile eſſe, ut per omnē vitam honeſtatē ſervet. Cõtra verò qui ita feliciter natus non ſit, eum iſto tēpore difficulter admodũ inculpatũ permanſurũ, ſeſeq; moderaturum eſſe. Imò verò fieri nullo modo poſſe, ut quis rectũ curſum ex mala cauſa ad finē uſq; tenere queat. Hiſce adde, ipſos videri Deo acceptiſs. gratiſſimosq; eſſe, eo quod dicantur, quo tēpore arva ſiccitate ac ſterilitate laborãt, ab urbib. emitti, ut ab diis pluviam deprecẽtur, quaſi Deus illos potiſſimè exauditurus foret. Et vix continẽter aſſidueq; ſe perpurgãt expiãtq;, cũ facultas eſt in locis ſacris verſandi. Imò hac de cauſa etiã deorum, qui ſtudioſiſſimi amantiſſimiq; hominũ ſunt, Apollinẽ Cupidinemq; ab pictoribus puerorũ ætate exprimi fingiq;. Conceſſum verò etiam eſſe certamina coronata per pueros edere. In Pythico quidem certamine, qui Pythonem ſerpentẽ vicerunt, ſub pueri hoc figura effeciſſe memorantur. In pueri

forma etiam certamẽ in Nemea, inq; Isthmo Archemoro & Melicerto mortuis editũ fuit. Præterea verò quę jam dicta sunt, ferunt, intereà dũ urbs Crotoniatarũ fũdaretur, Apollinem architecto promisisse, se illi progeniẽ daturum, si in Italiam coloniam educerent. Atq; inde existimatum esse, oportere Apollinem generationis ipsorum quidem providentiam fecisse: cæterùm omnes cujuscunq; etiam ætatis deos ipsorum dignos esse amicitia, hocq; meditari, quò audiant, ut reipsa dicere queant. Item si ad justi senii spatia pertingent, hanc ilico erumpentes, eos, qui jam veniissent, subsequi, nullaque in re senioribus contradicere. Ita enim jure meritoq; posteà reputaturos esse dignos, ne ipsis junioribus injuria ulla inferatur. Porrò admonitionibus hisce tantum ipsum effecisse in confesso atq; adeò consentaneum est, ut nemo ipsum suo, quod ipsi inditum erat, nomine compellaret: sed ab omnibus divinus appellaretur.

δὲ τὸν ἐν Νεμέᾳ, καὶ τὸν ἐν Ἰσθμῷ τελευτήσαντος Ἀρχεμόρου καὶ Μελικέρτου. χωρὶς δὲ τῆς εἰρημένων ἐν τῷ κατοικισθῆναι τὴν πόλιν τῆς Κροτωνιατῶν, ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀπόλλω τῷ ἡγεμόνι τῷ οἰκισμοῦ δώσειν γενεὰν, ἐὰν ἀγαγόντες εἰς Ἰταλίαν ἀποικίαν. ἐξ ὧν ὑπολαβόντας δεῖν, τῆς μὲν ἡγέσεως αὐτῷ πρόνοιαν ποιεῖσθαι τὸν Ἀπόλλω. τῆς δὲ ἡλικίας ἅπαντας τοὺς θεοὺς ἀξίους εἶ) φ ἐκείνων φιλίας, καὶ μελετᾶν ἀκούειν ἵνα δύνωνται λέγειν. ἔτι δὲ ἂν μέλλουσιν εἰς τὸ γῆρας βαδίζειν, ταύτῃ εὐθὺς ἐξορμῶντας τοῖς ἐλευθέροις ἐπακολουθεῖν, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μηδὲν ἀντιλέγειν. εἶτα δὲ ἐκείνοις ὕστερον ἀξιοῦσθαι, μηδὲ αὐτοῖς τοῖς νεωτέροις ἀδικεῖν. ὅτῳ δὲ τὰς παραινέσεις ὁμολογεῖται παραφυλάσσειν, μηδένα τὸν ἐκείνου προσηγορίαν ὀνομάζειν, ἀλλὰ πάντας θεῖον αὐτὸν καλεῖν.

CAP. XI.

Quæ Crotoniatarum fœminis in templo Junonis dicta sint apud ipsos peregrinatitia dissertatio.

FOeminis aũt Crotoniatarum fertur aliquid in medium propositum esse de sacrificiis. Primùm quidem, ut quemadmodum si alius quispiam ipsarum nomine diis immortalib. vota

Κεφ. ια.

Τίνα τῶν Κροτωνιατῶν γυναιξὶν ἐν τῷ Ἡραίῳ διελέχθη περὶ τῶν ἱερείων.

ΤΑῖς δὲ γυναιξὶν ὑφ' μὲν τῆς θυσιῶν ἀποφήνασθαι λέγεται. πρῶτον μὲν καθάπερ ἑτέρου μέλλοντος ὑφ' αὐτῆς σπεί-

σῆς

εἶναι τὰς ψυχὰς βούλοιντ' ἂν ἐκεῖνον καλὸν κἀγαθὸν, ὡς ὑπὸ θεῶν τούτοις προσεχόντων, ὅταν αὐτὰς περὶ πλείσου ποιεῖσθαι δέησιν, ὡ ἑτοίμως ἔχωσι τοὺς ταῖς εὐχαῖς ὑπακουσομένους. ἔπειτα τοῖς θεοῖς προφέρειν ἃ μέλλουσι ταῖς χερσὶν αὐταὶ ποιεῖν, ἢ χωρὶς εἶναι πρὸς τοὺς βωμούς· προσιέναι δεῖν, οἷον πόπανα, καὶ φαιστὰ καὶ κηρία καὶ λιβανωτόν. φόνῳ δὲ καὶ θανάτῳ, τῷ δαίμονι μὴ τιμᾶν, μηδ' ὡς οὐδέποτε πάλιν προσιούσας ἐπὶ καιρῷ πολλὰ δαπανᾶν. περὶ δὲ τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας ὁμιλίας κελεύσαι καταυσθῆ, ὅτι συμβαίνει καὶ τοὺς πατέρας δῆτα τῆς θηλείας φύσεως προεγκεχωρηκέναι, μᾶλλον ἀγαπᾶσθαι τοὺς γεγαμηκότας, ἢ τοὺς τεκνώσαντας ἑαυτούς. διὸ καλῶς ἔχειν, ἢ μήδε ἐναντιοῦσθαι πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἢ τότε νομίζειν νικᾶν, ὅταν ἐκείνων ἡττηθῶσιν. ἔτι δὲ τὸ περιβόητον ῥηθὲν ἀποφθέγξασθαι καλὰ τὴ σιωπὴν, ὡς ὑπὸ μὲν τῆ συνοικοῦντος ἀνδρὸς ὁσίον ἔζην ἀυθημερὸν προσίεναι τοῖς ἱεροῖς. ὑπὸ δὲ τῆ μὴ προσήκοντος, ἐδέποτε. παραγγεῖλαι δὲ καὶ καλὰ πάντα τὸν βίον αὐτὰς εὐφημεῖν, καὶ τὰς ἄλλας

precesq; facturus esset, nõ sint admissurę nisi virum honestum ac bonum, nempè quia talib. dii faciles aures prębere simulq; auscultare soleant: sic ipsę quoq; quam plurimi modestiam ac humanitatem faciant, ut veluti in parato dictoque audientes habeant, qui preces sunt exauditurі. deinde ut diis offerant, quæ ipsæmet suis manib. effecturæ, & absq; servorum adminiculo ad aras oblaturæ forẽt, ceu sunt exempli gratia, placentę, liba, coctilia ex melle, thus. Cæsis aũt mactatisque animalib. Dei numen non esse honorandum, neq; quasi nũquam rursum accessurę sint, uno tempore multa insumere decere. In congressibus verò cum viris jussit eas etiã atq; etiam cũ animo expẽdere, quod scilicet etiam contingit patres fœmininæ naturæ cõcessisse magis amando diligendoq; uxores, quàm, qui se progenuerunt, parentes. Eoq; rem se pulchrè habere, vel si nulla in re cum viris pugnẽt, vel si tum se vincere aliquid reputẽt, cùm ab illis vincũtur. Adhæc verò illud fama pcelebratũ fuit, in publico conventu liberè dixisse, ab viro cohabitãte eodẽ statim die ad sacra accedere pium esse: ab eo verò qui cognatus & affinis non sit, accedere, nequaquã. Adhortatus verò etiã eas est, ut toto vitæ curriculo bene honestèque loquerentur, utque reliqui mortales

videant, quæ & quanta sint, quæ pro ipsis honestè loquentur, & gloriam, quæ vulgo sparsa sit, non dissolvant, neque fabularum scriptores coarguant, qui fœminarum justitiam intuentes, ex eo quòd non repudiant amictum mundumque testimonii expertem, cùm alia aliqua re uti oporteat: non autem fiant ex fide judicia nec contradictiones, fabulam confinxerunt tres fœminas uno omnes oculo eoque communi utentes, propter facilem promptamque communicationem. Quod ad viros translatum est, uti prior oratio tradidit, promptè parateque rerum suarum copia facta. Dictum autem neminem suscipiendum esse, nisi suæ indoli ac naturæ affinem. Adhæc verò qui omnium dictus est sapientissimus, quique vocem hominum construxerit atque efformarit, utque paucis multa complectar, qui nominum inventorem constituit, sive is Deus, seu genius, seu divinus aliquis homo simul considerarit, (quia sexus fœmininus pietatis maximè proprius ac studiosus est) quamque ætatem illarum Deo cognominem effecit. Ac vocasse quidem eam, quæ nupta non sit, puellam: eam verò quæ viro copulata sit, uxorem. Porrò quæ natos

ἐρᾶν, ὁπόσα ἐφ' αὐτῇ εὐφημήσουσι, καὶ τὴν δόξαν τὴν διαδεδομένην, μὴ καταλύσασι, μήδε τοὺς μυθογράφους ἐξελέγξωσιν, οἱ θεωροῦντες τὴν τῆς γυναικῶν δικαιοσύνην, ἐκ τοῦ προσίεσθαι μὲν ἀμάρτυρον τὸν ἱματισμὸν καὶ τὸν κόσμον, ὅταν τινὶ ἄλλῳ χρῆσθαι δέῃ, μὴ γίνεσθαι δὲ ἐκ τῆς πίστεως δίκας, μηδ' ἀντιλογίας, ἐμυθοποίησαν ἓξ εἰς γυναῖκας ἐπὶ κοινοῦ πάσας ὀφθαλμῷ χρωμένας, διὰ τὴν εὐχρῆ κοινωνίαν. ὅπερ ἐπὶ τοὺς ἄρρενας μετατεθὲν, ὡς ὁ προλαβὼν ἀπέδωκεν, εὐκόλως καὶ ἑτοίμως τῆς ἑαυτοῦ μεταδιδούς. οὐδένα ἂν προσδέξασθαι λεγόμενον, ὡς μὴ οἰκεῖον αὐτῶν τῇ φύσει. ἔτι δὲ τὸν σοφώτατον τῶν ἁπάντων λεγόμενον, καὶ συντάξαντα τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ συνόλον εὑρετὴν καταστάντα τῶν ὀνομάτων, εἴτε θεὸν, εἴτε δαίμονα, εἴτε θεῖόν τινα ἄνθρωπον συνιδόντα (διότι δ' εὐσεβείας οἰκειότατόν ἐστι τὸ γένος τῶν γυναικῶν) ἑκάστην τὴν ἡλικίαν αὐτῶν συνώνυμον ποιήσασθαι θεοῦ, καὶ καλέσαι τὴν μὲν ἄγαμον κόρην, τὴν δὲ πρὸς ἄνδρα δεδομένην * τὴν δὲ τέκνα γεγεν-

γηρησαμένῳ μητέρα, τὴν δὲ παῖδα ἐκ παίδων ἐπιδοῦσαν, κατὰ τὴν Δωρικὴν διάλεκτον, Μαῖαν, ᾧ σύμφωνον ἐστὶ τὸ ἐς τοὺς χρησμοὺς ἐν Δωδώνῃ καὶ Δελφοῖς δηλοῦσθαι διὰ γυναικὸς· διὰ δὲ τῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἐπαίνων, πρὸς τὴν εὐτέλειαν τὴν κατὰ τὸν ἱματισμὸν τηλικαύτῃ παραδέδοσθαι καταστάσει τὴν μεταβολὴν, ὥστε τὰ πολυτελῆ τῶν ἱματίων, μηδεμίαν ἐνδύεσθαι τολμᾶν, ἀλλὰ θεῖναι πάσας εἰς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν πολλὰς μυριάδας ἱματίων. λέγεται δὲ ἐς τοιοῦτόν τι διελθεῖν, ὅτι περὶ τὴν χώραν τῶν Κροτωνιατῶν ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν πρὸς γυναῖκα διαβεβόηται. Ὀδυσσέως οὐ δεξαμένου πρὸς τῆς Καλυψοῦς ἀθανασίαν ἐπὶ τῷ Πηνελόπην καταλιπεῖν. συνελοίποιτο δὲ ταῖς γυναιξὶν εἰς τοὺς ἄνδρας ἀποδείξασθαι τὴν παλαιὰν ἀγαθίαν, ὅπως εἰς ἴσον καταστήσωσι τὴν εὐλογίαν. ἁπλῶς δὲ μνημονεύεται διὰ τὰς εἰρημένας ἐντεύξεις, περὶ Πυθαγόρου οὐ μετρίαν τιμὴν ἢ σπουδὴν, καὶ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν γενέσθαι, καὶ διὰ τῆς πόλιν περὶ τὴν Ἰταλίαν.

peperit, matrem. Iam quæ ex natis natum det, ceu auctarium, Dorica loquendi consuetudine ac lingua, Majam, hoc est, aviam. Cum quo consentit & illud, oracula scilicet, in Dodona ac Delphis per fœminam indicari & explicari. Per encomia verò ac laudem ad rectum numinis cultum, ad frugalitatem tantam, quæ in vestitu est, mutationem effecisse traditum est, ut sumptuosarum magnoque constantium vestium nullam vel ulla induere auderet, sed omnes multa palliorum milia in templo Iunonis collocarent atque offerrent. Fertur verò etiam tale quid commemorasse, in regione Crotoniatarum virorum virtutem ab fœminis celebrari. Vlysses ab Calypso immortalitatem accipere recusavit, quòd illa ideò offerri videretur, ut Penelopen uxorem relinqueret. Vxoribus autem hoc salvum maneat, suam erga viros bonitatem honestatemque declarasse, ut in æqualitatem beneficentiam adducant. Simpliciter autem commemoratur propter jam dicta, quæ habuit, colloquia, non mediocrem Pythagoræ honorem ac studium tributum fuisse, & adhuc tribui in Crotoniatarum urbe, propterque illam per Italiam.

CAP.

CAP. XII.

Quæ ipsius fuerit de Philosophia disputatio, quodq; primus se Philosophum, & quibus de de caussis nominaverit.

PYthagoras dicit sese primũ philosophũ, hoc est, studiosũ amantẽq; sapientiæ, vocitatũ, non qui inani nomine solùm præditus sit: verũ etiã qui rẽ ipsam antè utiliter edoceat. Ajebat .n. hominũ in hanc vitã ingressũ simile sibi videri turbę cętuiq; sibi mutuo occurrẽti, euntiq; ad publicos convẽtus, qui in Attica totius Græciæ celebritate habẽtur. Nam ut illuc varii diversiq; mortales cõmeantes, ille hac, alter illa de caussa eo loci advenit: ille qdẽ quæstus & lucri gratia onus mercẽq; venũdare solicitãs, hic verò glorię caussa corporis robur vireq; ostẽsurus venit. Est itẽ tertiũ quoddã genꝰ eorũ, idq; vel liberalissimũ maximeq; ingenuũ, quod eò quasi ad diversoriũ quodpiã confluit, nẽpe caussa visendi loca, quodq; studiosè spectacula, quæ publicè ederentur, eorũq; modũ perspicerent, adhęc virtutis, quæ in dictis factisq; & ludis exprimitur, ergo, quorũ omniũ specimina in publicis hisce totius Græciæ conventib. edi solẽt: ita etiam in vita varios & studiis diversos homines in unum eundẽq; locũ congregari oportere. Enimvero hos quidẽ pecuniarũ diliciarũq; desideriũ trahit, illos verò imperii & gubernatiõis cupiditas, itẽq; glorię cõtentiones in-

Κεφ. ιϛ.

Τίς ἡ περὶ φιλοσοφίας αὐτῷ διάλεξις, καὶ ὅτι πρῶτος ἑαυτὸν φιλόσοφον ἐπωνόμασε, καὶ ἀφ' τίνας αἰτίας.

Λέγει δὲ Πυθαγόρας πρῶτος φιλόσοφον ἑαυτὸν προσαγορεύσας * οὐκ ἐνοῦ μόνου ὀνόματος ὑπάρξας, ἀλλὰ καὶ πράγμα οἰκεῖον προειδὼς δόσιμον χρησίμως. ἐοικέναι γὰρ ἔφη τὴν εἰς τὸν βίον τῷ ἀνθρώπων πλῆθος τῷ ἐπὶ τὰς πανηγύρεις ἐπαναστῷ τι ὁμίλῳ. ὡς γὰρ ἐκεῖσε παντοδαποὶ φοιτῶντες ἄνθρωποι ἄλλος καὶ ἄλλου χρείαν ἀφικνεῖται, ὁ μὲν χρηματισμοῦτε καὶ κέρδους χάριν ἐπιπολῆσαι τὸν φόρτον ἐπειγόμενος, ὁ δὲ δόξης ἕνεκα ἐπιδεικνύμενος ἥκει τὴν ῥώμην τῷ σώματος. ἔστι δὲ καὶ ξένον εἶδος, καὶ τόγε ἐλευθεριώτατον συναυλιζόμενον, τόπων θέας ἕνεκα καὶ δημιουργημάτων καλῶν καὶ ἀρετῆς ἔργων, καὶ λόγων, ὧν αἱ ἐπιδείξεις γίνεσθαι ἐν ταῖς πανηγύρεσι γίνεται. ὕτω δεῖ καὶ τὸν βίον παντοδαποὺς ἀνθρώπους ταῖς σπουδαῖς εἰς ταυτὸ συναθροίζεσθαι. τοὺς μὲν γὰρ χρημάτων καὶ ξυφῆς αἴρει πόθος· τοὺς δὲ ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἵμερος, φιλονεικίαι τε δο-

ξομα-

ξομένοις κατέχουσιν. εἰλικρινέστατον δὲ ἔφη τοῦτον ἀνθρώπου ἦθος τὸν ἀποδείξαμενον τὴν περὶ καλλίστων θεωρίαν, ὃν καὶ φιλοσοφον. καλὴν μὲν οὖν ἔφη καὶ τὸ σύμπαντος ἱερωτάτῃ θεᾷ, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ φερομένων ἀστέρων*, ἥτις καθορᾶται τάξιν. κατὰ μετουσίαν μὲν τοι τὸ πρώτῳ καὶ τῷ νοητῷ εἶναι αὐτὸ τοιοῦτον. τὸ δὲ πρῶτον ἦν ἐκεῖνο, ἡ περὶ ἀριθμῶν καὶ λόγων φύσις δι' ἁπάντων διήκουσα, καθ' ἃς τὰ πάντα ταῦτα συντέτακται τε ἐμμελῶς καὶ κεκόσμηται πρεπόντως. καὶ σοφία μὲν ἡ περὶ ὄντι διάληψις, ἡ περὶ τὰ καλὰ πρῶτα καὶ θεῖα καὶ ἀκήρατα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα*· ἀκολουθοῦσα ὧν μετοχὴ, καὶ τὰ ἄλλα ἂν εἴποι τις καλεῖ. φιλοσοφία δὲ ἡ ζήλωσις τῆς τοιαύτης θεωρίας. καλὴ μὲν οὖν καὶ αὐτὴ παιδείας ἂν δημιουργία ἡ σωτείνουσα αὐτῷ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν.

sanæ possident. Hunc autem hominis morem integerrimũ esse, qui rerũ pulcherrimarum contemplationem ostenderit, quem etiam cognomento Philosophum appellare soleat. Enimverò pulchrũ esse universi cœli spectaculum, syderumq;, quæ in eo feruntur, si quis ipsa intueatur, ordinem. Iuxta communicationẽ quidem primi, ejusq; qui mente ac cogitatione percipitur, hoc tale esse. Primum autem illud erat, numerorum ac sermonum per universa media discurrẽs natura, quibus omnia hæc suo ordine, quasi numerosè sciteq; cõstituta ac decenter ornata sunt. Ac sapientia quidem, quæ reapse scientia quædam est, quæq; primo lococirca pulchra & divina, itemq; immortalia semperq; eodem loco ac modo se habẽtia versatur & occupata est, quorũ particeps esse queat, aliaq; quę quis dicere queat pulchra. Philosophia verò seu sapientiæ studium hujus contemplatiõis imitatio est. Atq; hæc erat pulchra institutionis cura studiumq;, quæ secum simul tenderent ad hominum emendationem correctionemq;.

Κεφ. ιγ.

Ὅτι καὶ εἰς τὰ θηρία ἀλογώτατα καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, τὸν λόγον παιδευτικῷ δυνάμει ἔχει Πυθαγόρας, καὶ τούτων τεκμήρια πλείονα.

CAP. XIII.

Quod & in feras & animalia rationis expertia Pythagoras habuerit vim ea oratione instituendi, & non pauca horum argumenta.

ΕΙ' δὲ καὶ τις ἀνὴρ τοσούτοις*ἱσορῆσαι περὶ αὐτῶν, παλαιοῖς τε ἅμα ὅσοι καὶ ἀξιολόγοις,

QVod si verò etiam magnis adeoq; insignibus viris ex priscis juxta ac memorabilibus & fide dignis,

qui de eo aliquid literis consignarũt, credendũ est, traditur Pythagoras usq; ad belluas ratione carentes orationẽ suam direxisse in dicendo, vt illarũ feritatem immanitatemque quodam modo dissolveret, et mẽtes formaret rectęq; disponeret. Nimirũ isto agendi modo quasi ex collatione necessario probãs, doctrinam ijs, qui mente præditi sunt, cõtingere, quũ & immitib., & iis, qui ratione sermonisq; usu carent, obtingat. vrsã namq; ex Apulia inquilinos graviſſimè sæviſſimeq; vastantẽ detinẽs, ut ajũt, & nõ exiguo tẽporis spacio manib. contrectatã, ad hæc pane madefacto ac in frusta minutatũ fracto, & arborũ fructib. pastã, cũ jure jurando, q exegit, se nũ quã in posterũ animalia spirãtia invasurã, dimisit, cùm verò illa cõtinuò se in mõtes condẽsasq; sylvas cõtulisset, ex eo tẽpore in universũ visa nõ est vel ulli animali ratione cարeti adesse. Bove itidẽ Tarẽti cõspecto in pascuis cõmunibus, qui viridesfabas attingeret, bubulco astitit, & cõsuluit, ut bovi diceretur, quo à fabis abstineret. Verũ cũ bubulcus ei illusisset hujus dicti causa, ac diceret se βοϊϛὶ, h. e. bovine, ut sic dicatur, loqui nescire: sed si quid ipse amplius calleret, cõsiliiq; quid maius haberet, quod monẽdus esset bos, hoc proferret, ipse met accessit, inq; aurem multo tẽporis spacio tauro insusurra-

μέχρι τῆϛ ἀλόγων ζώων ἀναλυτικόν τι καὶ ῥυθμιτικὸν ἐλίκτησο Πυθαγόρας ἐν τῷ λόγῳ, δι' οὗτου συμβιβάζων, ὡς διδασκαλία παρεγίνεται τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ὅπου καὶ τοῖς ἀνημέροις τε καὶ ἀμοιρεῖν λόγου νομιζομένοις*. τὴν μὲν γὰρ Δαυνίαν ἄρκτον χαλεπώτατα λυμαινομένην τοὺς ἐποίκους κατασχὼν, ὡς φασὶ, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον συχνὸν, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀκροδρύοις ὀρκώσας μηκέτι ἐμψύχου καθάπτεσθαι, ἀπέλυσεν. ἡ δὲ εὐθὺς εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς δρυμοὺς ἀπαλλαγεῖσα οὐκ ἐπ' ἐκ τούτου ὤφθη τὸ παράπαν δηλοῦσα, οὐδὲ ἀλόγῳ ζώῳ. Βοῦν δὲ ἐν Τάραντι ἰδὼν * ἐν παμμιγεῖ νομῇ, καὶ κυάμων χλωρῶν παραπλόμενον, τῷ βουκόλῳ παραγὰς συνεβούλευσεν εἰπεῖν τῷ βοὶ τῶν κυάμων ἀπέχεσθαι. προσπαίξαντος δὲ αὐτῷ τοῦ βουκόλου περὶ τοῦ εἰπεῖν, καὶ οὐ φήσαντος εἰδέναι βοϊϛὶ εἰπεῖν, εἰ δὲ αὐτὸς οἶδε παιστὸς καὶ συμβουλεύειν, ἐπὶ τῷ βοὶ παραινεῖν, προσελθὼν αὐτὸς καὶ εἰς τὸ οὖς πολλὴν ὥραν προσψιθυρίσαι τῷ

τῷ ταύρῳ, οὐ μόνον τότε αὐτὸν ἀμελετὶ ἐκόντα ἀπέχεσθαι τοῦ κυαμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰσαῦθις λέγουσι μηκέτι μεῖναι κυάμων τὸ παράπαν τὸν βοῦν ἐκεῖνον. μακροχρονιώτατον δὲ ἐν τῇ Ταράντι κατὰ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν γηρῶντα διαμεμενηκέναι τὸν ἱερὸν ὀναπαλούμενον Πυθαγόρου βοῦν, ὑπὸ πάντων ἀνθρωπίναις τροφαῖς σιτούμενον, ἃς οἱ ἀπαντῶντες αὐτῷ προσέφερον. ἀετόν τε ὑποπτάμενον ὁλυμπάσι προσομιλοῦντος αὐτῷ * ταῖς γνωρίμοις ὑπὸ τύχης, περὶ τε οἰωνῶν καὶ συμβόλων καὶ διὰ σημείων, ὅτι περὶ θεῶν εἰσιν ἀγγελίαι τινὲς καὶ αὐτοὶ τοῖς ὡς ἀληθῶς θεοφιλέσι τῶν ἀνθρώπων, μεταγαγεῖν λέγεται, καὶ καταψήσαντα πάλιν ἀφεῖναι. διὰ τούτων δὲ καὶ τῆς παραπλησίων τούτοις δύδεικται τὴν Ὀρφέως ἔχειν ἐν τοῖς θηρίοις ἡγεμονίαν, καὶ κυκλῶν αὐτὰ κατέχειν τῇ ὑπὸ τοῦ στόματος τῆς φωνῆς προσιέσῃ δυνάμει.

uit, & non modò effecit ut ſponte ac volens prompteq; ab locis fabis conſitis abſiſteret, verùm etiam in poſterum ajunt, taurum illum nunquam inter cęteros prorſũ vel fabas guſtaſſe. Cùm aũtem multo admodum tempore Tarenti circa templum Junonis magis ac magis feneſceret, permanſit ſacer Pythagoræ vocitatus bos, qui ab omnibus paſceretur humanis eduliis, quæ ipſi ab obviantibus porrigebantur. Item aquilam ſupervolitantem Olympiadibus ſeu quinquenniis, cùm ipſe ſermones miſceret cum illis, qui præclariſſimi eſſent à fortuna, & de auguriis, ominibus, prodigiiſque & quaſi louis ſignis contulit, quia & ſint ceu nunciationes quædam deorum, quæ fiant Deo revera charis Deiq; amantibus hominibus, hanc, inquam, aquilam ad ſe traduxiſſe fertur, cumq; eam demulſiſſet, rurſum dimiſiſſe. Hiſce horumq; ſimilibus exemplis declaratum eſt, ipſum Orphei inter feras ſupremum tenuiſſe imperium, & circum circa ſe habuiſſe eas vi & potentia quadam vocis, quæ ab ejus ore ad ipſas allaberetur.

CAP. XIV.

Institutionis initium priorum vita generum recordationem faciebat, qua anima peregerant antè, quàm in corpora, in quibus tunc habitarunt, venirent.

CAeterùm initiũ ſtudii & diligentiæ erga homines omnium optimum faciebat, quod anticipaſſe oportebat eos, qui & de aliis rebus vera diſcituri eſſent. Etenim clariſſimè ac luce manifeſtiùs in memoriam reducebat non paucis eorum, qui ſe accederent, prioris vitæ ſtatum, quem illorum animus quondam, & quidẽ antè, quàm huic corpori illigaretur, vixit. Seipſum verò ſine ulla ambiguitate & dubitatione eius indicium declarabat, nempe EUphorbum fuiſſe Panthi filium, adverſariũ Patrocli, atq; ex Homericis verſibus maximè illos prædicabat, & ad lyram concinniſſimè canebat, & de ipſis eos clara voce frequenter recitabat, qui ſepulturæ eorum mentionem faciunt.

» *Huic maduere coma, quas gratia pinxerat, atro*
» *Sanguine, caſſaiſq; argento auroq; revincta,*
» *Qualem vir ſolo latè ſemperq; virentem*
» *Agricola in campo plantam ſeu germen oliva*
» *Fluminis ad gelidi ripas, undaq; perenni*
» *Florentiq; rigat atque excolit. Illa movetur*
» *Ventorum vario ſpiramine, floribus albis*
» *Vndiq; veſtitur, & amœnos ſpirat odores.*
» *Sed ſi fortè ruens vehementior aëre turbo*
» *Illam corripiat, ſcrobe diſſicit, extenditq;*
» *Per terram latè ſuſam radicitus udam.*
» *Talem Panthoidem bellacem poſt quã EUphorbũ*
» *Stravit humi Atrides, vita privabat & armis*

Quæ enim memoriæ prodita ſunt, Mycenis unà cum ſpoliis Trojanis in

Κεφ. ιδ.

Ὅτι ἀρχὴ ἐποιεῖτο ἡ παιδεύσεως τῆς ἀναμνήσεως τῶν προτέρων βίων, ἐν οἷς αἱ ψυχαὶ πρότερον διέβησαν πρὶν εἰς τὰ σώματα ἀφικέσθαι, ἐν οἷς τότε ἐνοίκησαν ἐτύγχανον.

Ἀλλὰ μὴν τῆς τε τῶν ἀνθρώπων ὠφελείας ἀρχὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀρίστην, ὑπερ ἔδει προειληφέναι τὸς μέλλοντας ἢ περὶ τῶν ἄλλων τὰ ἀληθῆ μαθήσεσθαι. ἐνεργέστατα γὰρ ἢ σαφῶς ἀνεμίμνησκε τῶν ἐντυγχανόντων πολλοὺς τὸν πρότερον βίον, ὃν αὐτῶν ἡ ψυχὴ πρὸ τοῦ τῷδε τῷ σώματι ἐνδεθῆναι, πάλαι ποτὲ ἐβίωσε, ἢ ἑαυτὸν δὲ διαμφιλέκτως τεκμηρίοις ἐπέφαινεν ΕΥΦΟΡΒΟΝ γεγονέναι Πάνθου υἱὸν, τὸν Πατροκλου καταγωνισῆ, ἢ τῶν Ὁμηρικῶν στίχων μάλιστα ἐκείνους ᾄζοι, ἢ μετὰ λύρας ἐμμελέστατα ἀνέμελπε, ἢ συνεχῶς ἀνεφώνει τὰς ἐπιτυμβίους ἑαυτῷ,

Αἵματι οἱ δεύοντο κόμαι χαριτέσσιν ὁμοῖαι, ες
Πλοκμοὶ θ' οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἰσφέκασθε. ες
Οἷον δὲ τρίφυες ἔρνος ἀνὴρ ἐθάλησε ἐλαίης ες
Χέρσῳ ἐν οἰκοπέδῳ, ὅθ' ἅλις ἀναβλύζει ὑδατι ὕδωρ ες
Καλὸν τηλεθάον, τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι ες
Παντοίων ἀνέμων, ἐ τε βρύει ἄνθεϊ λευκῷ, ες
Ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ ες
Βίπτει θ' ἑξείρυσέ τε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ· ες
Τοῖον Πάνθου υἱὸν ἐνέμελλεν ΕΥΦορβον ες
Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἐπεὶ κλάσε, τεύχεα ἑλών. ες

Τὰ γὰρ ἱστορούμενα περὶ * τῶν ἐν Μυκήναις συνοικεῖς λαφύροις

τῇ

τῇ Ἀργείᾳ Ἥρᾳ ΕΥΦόρβου τὸ φρυγὸς τέτε ἀσπίδος ἀναθημα (ὡς φασί δημώδη μὲν ὄντα διὰ πάντων τέτων βουλόμενον δεικνύναι), ἐκεῖνό ἐστιν. ὅτι αὐτός τε ἐγίνωσκε τὰς προτέρους ἑαυτῷ βίας, καὶ τῆς τοῦ ἄλλου ἐπιμελείας ἐντεῦθεν ἐνήρχετο ὑπομιμνήσκων αὐτὰς ἧς εἶχον πρότερον ζωῆς.

honorem Iunonis Argivæ ſuſpenderunt cum hac inſcriptione: *hoc eſt inſigne ſcuti EUphorbi Phrygis:* Quæ valdè popularia erant, præter hoc, quod per ea omnia ſignificare voluit. Quia ipſemet etiam cognovit priores vitæ ſui ipſius, quam vixiſſet, & ſtudii aliarum rerum hinc cœpit iis in memoriam revocare de vitæ inſtituto, quod antè egiſſent.

Κεφ. ιε.

Τις ἡ δι' αἰσθήσεως πρώτη εἰς παιδείαν ἀγωγὴ παρ' αὐτοῦ. καὶ πῶς ἐπανορθοῦτο τὰς ψυχὰς τῶν προσομιλούντων διὰ μουσικῆς, καὶ πῶς τοῦτῳ αὐτὸς πρῶτος ἐπανηθύνατο τέλειον ἔσχε.

Cap. XV.

Quæ prima fuerit apud eum per ſenſum ad inſtitutionem vivendi ratio, & quo pacto corrigeret animos ſe accedentium ſecumq; viventium Muſicæ, & quo modo ipſe hanc correctionem perfectam habuit.

Ἡγεῖτο δὲ πρώτην εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὴν δι' αἰσθήσεως προφερομένην ὠφέλειαν, εἴ τις καλὰ μὲν ὁρῴη καὶ σχήματα καὶ εἴδη, καλῶν δὲ ἀκούει ῥυθμῶν καὶ μελῶν· τὴν δὴ μουσικῆς παίδευσιν πρώτην κατεστήσατο, δι' ἧς τε μελῶν τινῶν καὶ ῥυθμῶν. ἀφ' ὧν βόπων τε καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων ἰάσεις εἰσὶ γίνοντο, ἁρμονίαι τε τῆς δ' ψυχῆς δυνάμεων, ὥσπερ εἶχον ἐξ ἀρχῆς συνήγοντο σωμάτων τε καὶ ψυχῶν νοσημάτων καθάρσεις τε ἀφορισμοὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπενοοῦντο. καὶ τὴ Δία τὸ ὑφ' πάντα ταῦτα λόγων ἄξιον, ὅτι τοῖς μὲν γνωρίμοις τὰς λεγομένας ἐξαρτύσεις

Existimabat aũt primam esse hominibus curam & industriã illã, quæ per ſenſum præfertur, ſi quis pulchras quidẽ videat figuras & formas: pulchros verò audiat & cõcinnos numeros ac carmina, conſtituit primã per Muſicam inſtitutionem, cùm per dulcia quædã carmina, tùm etiã numeroſas modulationes. Ab quibus morũ juxta ac perpeſſionũ morborumq; humanorũ curationes & medelæ exſtiterunt: ſimulq; cõcentus animi facultatum, quẽadmodum ab initio habuerũt, cogebantur, corporũ ſimul & animi morborũ habitus & ſanctificationes vel purificationes ab illo excogitabantur. Et mediusfidius præter hęc omnia illud, ut plurib⁹ verbis proſequamur, dignum eſt, quod

nobis quidem apparatus, uti vocantur, unaque & contrectationes construebat coniungebatque tonorum misturas divinè moliens, carminum & vehementer intentorum & Chromaticorum, hoc est, coloratorum, denique & numeris concinnorum. quibus perfacile in contraria convertebant circumducebantque animi perturbationes, quæ recenter in ipsis præter omnem planèrationem exsistunt, formant & procreant dolores atque iras: item miserationes atque amores monstrosos & inauditos, metus, variasq; & omnis generis cupiditates, excandescentias atq; appetitiones, mollitudines, desidiasque & vehementias seu temeritates ad virtutem corrigens & emendans. Horum vitiorum vnumquodque decentibus congruentibusq; cantilenis, ceu quibusdam salutaribus interse mistis pharmacis vespere discipulos in somnum conversos omninò liberavit ab turbationibus diurnis, ac molestiis, quas ab vivæ vocis institutione pertulerant, & cogitationes quasi fluctibus turbatas perpurgavit, eosq; quietos & placidissimi faustique somni, adhæc verò somnos illis vaticinos & præsagos reddidit. Iam cùm cubitu exsurgerent, ab gravedine capitis noctu contracta, & imbecillitate atque ignavia eos cantionibus quibusdam uni-

τε ἐπαφὰς συνίστατο καὶ συμπλοκὰς ἐποιεῖτο. δαιμονίως μιγνύμενος πειράσματα τόνων, μιλῶν διατονικῶν τε καὶ χρωματικῶν καὶ ἐναρμονίων, δι' ὧν ῥᾳδίως εἰς τὰ ἐναντία μετεκίνησεν, καὶ μετεμόρφου τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλόγως συνιστάμενα καὶ ὑπερφυόμενα λύπας καὶ ὀργὰς, καὶ ἐλέους καὶ ζήλους ἀτόπους καὶ φόβους δειλιάσεις τε παντοίας, καὶ θυμοὺς καὶ ὀρέξεις καὶ χαυνώσεις καὶ ὑπτιότητας, καὶ σφοδρότητας ἐπανορθούμενος πρὸς ἀρετήν. τούτων ἕκαστον διὰ τῆς προσηκόντως μιλῶν ὡς διά τινων σωτηρίων συγκεκραμένων φαρμάκων, ἑσπέρας τρεπομένων τῆς ὁμιλητικῶν, ἀπήλλαττε μὲν αὐτοὺς τῆς ἡμερινῶν ταραχῶν καὶ * ἐνοχλημάτων, διεκαθάρετε συγκεκλυδασμένον τὸ νοητικὸν ἡσύχους τε καὶ εὐονείρους, ἔτι δὲ μαντικοὺς τοὺς ὕπνους αὐτοῖς ἀπειργάζετο. ὑπὸ δὲ τῆς εἰνῆς πάλιν ἀνισταμένων, τοῦ νυκτερινοῦ κάρου, καὶ τῆς κηλύσεως, καὶ τῆς νωχελίας αὐτοὺς ἀπήλλαττε, διά τινων ἰδιοτρόπων ἀσμά-

ἁρμάτων καὶ μελισμάτων ψιλῇ τῇ κράσει διὰ λύρας, ἢ καὶ φωνῆς συντελουμένων. ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἔφ' ὁμοίως δ' ὀργάνων, ἢ καὶ ἀρτηρίας τὸ τοιοῦτον ὁ ἀνὴρ συνίστατο ἢ ἐπόριζεν, ἀλλὰ ἀῤῥήτῳ τινὶ καὶ δυσπροσίτῳ θειότητι χρώμενος * ἐντείνας τὰς ἀκοὰς ἢ τὸν νοῦν. * ἐνείρασε ταῖς μεταρσίοις τοῦ κόσμου συμφωνίαις ἀνακούων, ὡς ἐνίοις μόνον αὐτὸς· καὶ συνιεὶς τῆς καθολικῆς ἧς σφαιρῶν καὶ ἧς κατ' αὐτὰς κινουμένων ἀστέρων, ἁρμονίας τὲ ἐκ συμφωνίας πληρεστέρου τι ἧς ἁπάντων, καὶ * κατακορεστὸν μέλος φθεγγομένης διὰ τὴν ἐξ ἀνομοίων μὲν καὶ ποικίλως διαφερόντων ῥοιζημάτων, ταχῶν δὲ καὶ μεγεθῶν καὶ ἐποχήσεων, ἐν λόγῳ δὲ τίνι φορᾶς ἄλληλα μουσικωτάτῳ διατεταγμένων, κίνησιν καὶ περιπόλησιν εὐμενεστάτην ἅμα καὶ ποικίλως περιπαλλεστάτην ἀποτελουμένην. ἀφ' ἧς ἀρδόμενος ὥσπερ καὶ τὸν τοῦ νοῦ λόγον εὐτακτούμενος, ὡς εἰπεῖν, στομασκούμενος εἰκόνας τινὰς τούτων ἐπεσθαι παρέχειν τοῖς ὁμιληταῖς ὡς

us toni generisq;, & amœnis cantilenis tenui temperatura cõpositis, item lyra, vel etiam voce perfectis vindicavit. Sibi verò non amplius simili modo instrumentis, vel etiam gutture talia vir ille componebat & excogitabat: sed ineffabili quadam atq; incõprehensibili divinitate usus, intentè fixisq; oculis in auditum ac mentem respiciebat. Porrò accommodabat ea sublimibus mundi concentibus, inaudiens (quod ipse solum indicabat) quæ & intelligeret optimè, & præcunctis mortalibus plenissimè universum globorum, quæque circa illos moventur, astrorũ simul & concentum & consonantiam loquentes, dulcissimum carmen, quoque satiari nullus posset, propter motum, qui ex dissimilibus quidem varieq; differentibus sonis, item celeribus & magnis vectionibus, in oratione verò quapiam cõpositione inter se elegantissima, & musicis numeris astrictissima ritè ordineque collocatis, itemque propter circumactionem facillimam & in primis propitiam ac benevolentem, simulque à varia perfectione pulcherrimam. Ab qua irrigatus, uti & mentis sermonem concinnè in ordinem disponens, &, ut sic dicam, parturiens horum imagines quasdam excogitabat, discipulis, prout fieri poterat, exhibiturus, maximè

maximè verò instrumentis Musicis & nuda arteria seu voce eum concentũ imitans. Nam sibi mundana verba orationemq; soli mortalium omnium intelligibilia exaudibiliaq; esse autumabat, idq; ab ipso naturali simul & fonte & radice, seq; dignũ reputabat cùm doceri, tum etiam perdiscere aliquid, item exæquari juxta desiderium atque imitationem rebus cœlestibus. quippe qui se adeò ab Deo, à quo spiritum vitalem hausisset, factum reliquisq; mortalibus gratum amicumque ac dilectum esse censebat, sursum ad ipsum respiciẽtibus, & gratuita beneficia per imagines ac demonstrationes ad usum cõmunem redigere atq; homines iis juvare, actionesq; corrigere illorũ, qui nequeunt verè apprehendere sincera rerum initia. Quemadmodũ exempli gratia & eos, qui solem ipsum cõtinenter intueri nõ valent, propter radiorũ summum splendorẽ, in profunda aquarũ coitione & coagmento, vel etiã per picem perforatã & extentã, vel speculũ quodpiam nigrosplendidum ejus defectus ostẽdere excogitamus, imbecillo ipsorum obtutui & acieiaculorum parcentes, & compensantem æqualemq; quodammodo perceptionem illis, qui hoc impensè diligunt etsi remissiorem paulò fabricantes. Hoc ipsum videtur & Empedocles de eo latenter

δυνατὸν μάλιστα διὰ τὸ ὀργάνων, καὶ διὰ φωνῆς καὶ ἀρτηρίας συμμιμούμενος. ἑαυτῷ γὰρ μόνῳ τῷ ἐπὶ γῆς ἁπάντων σωτηρίαν καὶ ἐπήκοα τὰ κοσμικὰ φθέγματα ἐνόμιζεν ἀπ' αὐτῆς τῆς φυσικῆς πηγῆς τε καὶ ῥίζης, ἄξιον ἑαυτὸν ἡγεῖτο διδάσκεσθαί τι καὶ συμμανθάνειν, καὶ ὁμοιοῦσθαι καθ' ὅσον καὶ ἀτομίμησιν τοῖς ἐφανίοις, ὅσαν ἦν ἐκ πρὸς τὴν φύσιν αὐτὸν δαιμονίᾳ διοργανωμένον. ἀγαπητὸν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπελάμβανεν εἰς αὐτὸν ἀφορῶσι καὶ τὰ παρ' αὐτῆς χαριστήρια δι' εἰκόνων τι καὶ ὑποδειγμάτων ὠφελεῖσθαι καὶ διορθοῦσθαι, μὴ δυναμένοις τῶν πραγμάτων εἰλικρινῶν ἀρχετύπων ἀληθῶς ἅπτεσθαι λαμβάνεσθαι. καθάπερ ἀμέλει καὶ τοῖς ἐκ οἷοῖσι τε ἀτενὲς ἐνορᾶν ἐν τῷ ἡλίῳ διὰ τὴν τῶν ἀκτίνων ὑπερβολὴν, ἐν βαθείᾳ συστάσει ὕδατος, ἢ καὶ διὰ τινος πίσσης ἢ κατάπλεω τινὸς μελανευούσης δεικνύειν ἐπινοοῦμεν τὰς ἐκλείψεις, φειδόμενοι τῆς τῶν ὀψέων ἀσθενείας αὐτῶν, καὶ ἀντίρροπόν τινα καὶ ἀλλοίωσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον ἀγαπῶσιν, εἰ καὶ ἀνεπιτηδειοτέρων, μηχανώμενοι, τοῦτο φαίνεται καὶ Ἐμπεδοκλῆς περὶ αὐτοῦ αἰνίττεσθαι

καὶ

καὶ τῆς ἐξαιρέτου καὶ θεοδωρήτου ὑπὲρ τὰς ἄλλας διοργανώσεως, ἐν οἷς φησὶν·

» Ἦν δέ τις ἐν τούτοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς.
» Οἱ δ' μήκιστον ὁραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
» Παντοίων τε μάλιστα σοφῶν ὄπηρανος ἔργων.
» Ὅππόσ' γὰρ πᾶσιν ὁρίζατο ὁραπίδεσσιν,
» Ῥεῖα γὰρ ἦν ὄντων πάντων λεύσσειν ἕκαστον.
» Καὶ τοῖδ' ἀνθρώπων ἐν τ' εἰκοσιν αἰῶνσι.

Τὸ γὰρ περιώσια, καὶ, πᾶν ὄντων πάντων λεύσσειν ἕκαστον, καὶ, ὁραπίδων πλοῦτον, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐμφατικὰ μάλιστα τῆς ἐξαιρέτου καὶ ἀκριβεστέρας πάντας τὰς ἄλλας διοργανώσεως ἦν, ἔν τε τῷ ὁρᾶν καὶ τῷ ἀκούειν, καὶ τῷ νοεῖν.

innuere, de eximio illo, inquam, & divinitùs collato præ cæteris apparatu, quibus inquit,

Illis quispiam erat, qui multa superflua "
norat, "
Qui summas animi sibi prolixas q; pa- "
ravit, "
Divitias, & cunctorum jucundus a- "
mator, "
In primis quæ sunt cata in actibus: "
omnibus illa "
Nam cùm præbuerit animis q; im- "
preßerit unum "
Quod q;, palàm rerum cunctarum "
prompta videbat. "
Tám q; hominum in rebus, quàm sint "
quæ aterna futura. "

Quod enim inquit *superflua*, &, *rerum omnium unumquodque videbat*, &, *mentium divitias*, & id genus alia, maximè evidentia erant eximii illius, & exactioris præter reliquos apparatus, cùm in videndo, tum etiam in audiendo cogitandoq;.

Κεφ. ιε.

Τίς ἡ καθαρτικὴ παρ' αὐτῷ ἄσκησις, ἣν καὶ αὐτὸς ἂν ἠσκήσατο, τίς τε ἡ τελεωτέρα αὖ τῆς φιλίας ἐπιτήδευσις ἦν, καὶ αὐτὴ προπαρασκευάζουσα εἰς φιλοσοφίαν ἐπιτηδείους.

CAP. XVI.

Quæ purgatrix apud ipsũ exercitatio esset, qua & ipsemet exerceretur, & rursum quod perfectius amicitiæ studium esset, quo etiam antè idoneos & aptos philosophiæ studio præpararet.

ΑΥτη μὲν οὖν ἡδὴ μουσικῆς ἐπετηδεύετο αὐτῷ κατάρτησις τῆς ψυχῆς. ἄλλη δὲ καθάρσις καὶ διανοίας ἅμα καὶ ὅλης

HAEc igitur ei Musices in frequenti usu erat ad animos applicatio. Alia verò cogitationis mentisque vel universi

animi purgatio, variis diversisq; studiis ita apud ipsũ exercebatur. In universũ labores circa disciplinas & studia exsistere oportere autumabat, & intẽperãtias simul & omnis generis avaritiẽ, seu plura habendi cupiditates omnib. ingratas, itẽ diversissima vel experimẽta vel tormẽta, punitionesq; ac p̃cisiones ferro atq; igni p̃fectas quasi legib. latis, iis, qui utũtur, instituit, quas nec sustinere nec pati q̃squã, qui malus sit, potest. Adhæc verò ab iis omnib. quæ animam p̃dita foret, abstinentiã, simulq; à cibis quibusdã, ceu rebus, quæ rationẽ perfringerent eiq; vim inferret, & mentis sinceritati integritatiq; officerent, indixit. Inter amicos oris sermonisq; continentiã, atq; omne prorsũ silentiũ in hoc, ut linguã in officio cõtinerẽt, edomarentq;, præcepit simul exerceri, itẽ in annos plurimos continentẽ minimeq; interspirantẽ contẽplationũ inquisitionẽ apprehẽsionẽq; quæ circa res difficillimas, neq; facilè comprehẽsibiles versantur. Hisce verò etiam de caussis, vini abstinentiam & ciborum paucitatẽ, somniq; brevitatẽ præcipiebat, ac gloriæ & divitiarũ similiũq; rerũ negligẽtem formabat: cõtrà verò prudẽtiã & erectionẽ animi urgebat. Et verecũdia quidẽ simulationis experte erga cognatos, at erga discipulos æqualitate & similitudine minimè ficta comitatéq;, & simul ve-

ψυχῆς δεῖ παντοδαπῶν ὀλιγοδιαιτίαν οὕτως ἠσκεῖτο παρ' αὐτῷ. τὸ γοῦν τὰ μαθήματα καὶ ὀλιγοδεύματα πόνων ὥετο δεῖν ὑπάρχειν, καὶ τὰς τῶν ἐμφύτων πᾶσιν ἀχρασίας τε καὶ πλεονεξίας, βασάνους τε ποικιλωτάτας καὶ κολάσεις καὶ ἀνακοπὰς πυρὶ & σιδήρῳ συντελουμένας διαθεσμοθετῆσαι τοῖς χρωμένοις, ἅς ἔστι χαρτερεῖν οὔτε ὑπομένειν δύναταί τις κακὸς ὤν. πρὸς δὲ τούτοις ἐμψύχων ἀποχὴν πάντων, καὶ ἔτι βρωμάτων τινῶν ταῖς * ἐπειρίαις τῶν λογισμοῦ καὶ εἰλικρινείαις ἐμποδιζόντων κατέδειξεν. ἐν τοῖς ἑτέροις ἐγκυδίαν τε καὶ παντελῆ σιωπὴν πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν συνασκοῦσαν ἐπὶ ἔτη πολλὰ συντονόν τε καὶ ἀδιάπνευστον περὶ τὰ δυσληπτότατα τῶν θεωρημάτων ἐξέτασίν τε & ἀνάληψιν. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἀοινίαν καὶ ὀλιγοσιτίαν καὶ ὀλιγοϋπνίαν, δόξης δὲ καὶ πλούτου καὶ τῶν ὁμοίων ἀνεπιτήδευτον, φρονησίν τε καὶ κατεξανάστασιν. καὶ αἰδῶ μὲν ἀνυπόκριτον πρὸς τοὺς προσήκοντας. πρὸς δὲ τοὺς * ὁμιλητὰς ἄπλαστον ὁμοιότητα, καὶ φιλοφροσύνῃ συνεπίτασίν τε καὶ παρρη-

πατρόμησιν πρὸς τοὺς νεωτέρους, φθόνου χωρὶς, φιλίας δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, εἴτε θεῶν πρὸς ἀνθρώπους δι' εὐσεβείας ἐπιστημονικῆς θεωρίας, εἴτε δογμάτων πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλου ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογικῆς τε πρὸς τὰ τῆ ἀλόγω διὰ φιλοσοφίας, καὶ τῆς κατὰ ταύτην θεωρίας, εἴτε ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους. πολιτικῶς μὲν κ δχανομιμτο υἱοῦς, ἑτεροφύλων δὲ διὰ φυσιολογίας ὁρᾶς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἐ οἰκείους δι' οἰκειότητος ἀδιαστρόφου. εἴτε συλλήβδην πάντας πρὸς κ' καὶ φυσικῆς ἐπιπλοκῆς καὶ κοινότητος, εἴτε ἐ σώματος καθ' ἑαυτὸ θνητὸ τῆς ἐγκεκρυμμένων ἑαυτῆς ἐναντίων δυνάμεων εἰρήνευσιν καὶ συμβιβασμὸν δι' ὑγείας, καὶ εἰς ταύτην διαίτης καὶ σωφροσύνης, κατὰ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐστηρίας. πάντων τούτων * ἓν ἔνος καὶ τὸ αὐτὸ κατὰ συλληψιν καὶ συγκεφαλαίωσιν ὀνόματος τὸ τῆς φιλίας εὑρετὴς καὶ νομοθέτης ὁμολογουμένως Πυθαγόρας. καὶ διόλου τῆς ἐπιτηδειοτάτης πρὸς θεοὺς ὁμιλίας ὕπαρτι καὶ κατὰ τὰς ὕπνους αἰτιώτατος

hemētia ac cōcitata adhortatiōe erga adoleſcētes, citra inuidiam, utebatur: erga oēs verò amicitia communi, ſive deorum erga homines per pietatem ſcientificæ contemplationis, ſive dogmatum erga ſe mutuo & in genere animo ad corpus, item ratione præditis erga ratione carentes per ſtudium ſapientię, & contemplationē erga hanc: ſive hominū inter ſe mutuo. Civibus quidē ſalubriter omnia diſponebat: aliis verò nationibus per rectam naturæ inquiſitionē prouidebat. Eodē modo viris erga uxores aut fratres ac familiares per indiuulſā cōmunionem prę ſcribebat. Sive, ut orationem in pauca cōtraham, omnes erga eos & naturalis conjunctiōis affinitatiſq; & communionis, ſive etiā corporis per ſe mortalis, quæ facultates in ſe contrarias occultasq; habet, pacificationem & conciliationem ad amicitiam per ſanitatem, & ad hanc diętæ & continētiæ, ad fœderis bonęq; tēperationis imitationē, quę in mūdi elemētis conſpicitur cōmonefaciebat. Illorum omniū in unius ejuſdēq; nominis juxta cōceptum & ſummariam collectionē amicitię inventor ac legiſlator Pythagoras ſine ulla controverſia exſtitit. Et paucis omninò, diſcipulis auditoribuſq; ſuis cauſſa fuit, ut ſummo deorum immortalium ad eos colēdos ſtudio, & in ſōno &in-

somniis, ut ajunt terrerentur, quod neq; animo ab ira unquam turbato, nec ab dolore, nec voluptate, nec ab ulla alia turpi peregrinatione mutato neutiquam mehercule fieri potest. denique nec ab horum omnium & nefandissima & morosissima inscitia. Iam ab hisce omnibus divinitùs sanabat atque expurgabat animum, & id, quod in ipso divinum erat ceu ignem excitabat, adeoque servabat & rectâ ducebat ad id, quod sensu percipitur, estq; divinus oculus, quem satiùs est, juxta Platonẽ, infinitis oculis carneis servari. Etenim si quis eo solo viderit, & subsidiis, quib' convenit, intentus & quasi per mẽbra compositus fuerit, de iis omnibus rebus, quæ sunt, veritas pervidetur. Huc igitur omnia sua referens, mentis animiq; purgationem efficiebat. Atq; institutionis talis ei ferè erat ratio & modus eoq; respiciebat.

τος τοῖς περὶ αὐτόν. ὅπερ ἔστι τοῦ ὀργῆς τεθολημένη περιγίνεται ποτὲ ψυχῇ, ἔστε τοῦ λύπης ἔστε τοῦ ἡδονῆς, ἔστε τινὸς ἄλλης αἰσχρᾶς ἐπιδημίας παρηλλαγμένη μὰ Δία· ἐδὲ τῆς τούτων ἁπασῶν ἀνοσιωτάτης τε καὶ χαλεπωτάτης ἀμαθίας. ἀπὸ δὴ τούτων ἁπάντων δαιμονίως ἰᾶτο, καὶ ἀπεκάθαιρε τὴν ψυχήν, καὶ ἀνεζωπύρει τὸ θεῖον ἐν ἑαυτῇ καὶ ἀπέσωζε καὶ ἀπεριῆγεν ὅλη τὸ νοητὸν τὸ θεῖον ὄμμα κρεῖττον ὂν σωθῆναι, κατὰ τὸν Πλάτωνα, μυρίων σαρκινῶν ὀμμάτων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀκριβείᾳ καὶ οἷς προσῆκε βοηθήμασι τοιωθέντι καὶ διαρθρωθέντι ἡ περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων ἀλήθεια διορᾶται. πρὸς δὴ τοῦτο ἀναφέρων ἐποιεῖτο τὴν τῆς διανοίας κάθαρσιν. καὶ ἦν αὐτῷ τῆς παιδεύσεως ὁ τύπος τοιοῦτος καὶ πρὸς ταῦτα διεβλέπων.

CAP. XVII.

Quopacto Pythagoras se primùm accedentes amicos explorarit. quaq; de ipsorum moribus, antequam ad Philosophia adyta admitterentur, pericula faceret.

PORrò accedẽtibus ipsum ad institutionem ac disciplinã discipulorum, ita comparatũ ei & in more erat, ut amicis, ac volentibus domestico cum illo frui cõtubernio, non statim annuere sit solitus, donec non eos priùs exploravisset, deq; iis judicium

Κεφ. ιζ.

Πῶς τὴν δοκιμασίαν ἐποιεῖτο τῶν πρώτως προσιόντων ἑταίρων ὁ Πυθαγόρας. καὶ τίνας ἐποιεῖτο πείρας αὐτῶν τὸ πρότερον πρὸ τῆς εἰς φιλοσοφίαν εἰσαγωγῆς.

Περιεσκοπεῖτο δὲ αὐτῶν οὕτως εἰς τὴν παιδείαν τῆς ὁμιλητῆς, προσιόντων τῶν ἑταίρων, καὶ βουλομένων συνδιατρίβειν, οὐκ εὐθὺς συνεχώρει, μέχρις ἂν αὐτῆς τὴν δοκιμασίαν καὶ τὴν κρίσιν ποιήσης

ποιήσηται. πρῶτον μὲν σιω-
πᾶν ὁμόμνους πρὸς τοῖς γονεῦσι καὶ
τοῖς οἰκείοις τοῖς λοιποῖς * πάρ-
εισιν ὁμιλητικότες. Ἔπειτα θε-
ωρῶν αὐτῶν τούς τε γέλωτας
τὰς ἀκαίρους, καὶ τὴν σιώπην, καὶ
τὴν λαλιὰν παρὰ τὸ δέον. ἔτι
δὲ τὰς ἐπιθυμίας, τίνες εἰσί. καὶ
τοὺς γνωρίμους, οἷς ἐχρῶντο, καὶ
τὴν πρὸς τούτους ὁμιλίαν, καὶ πρὸς
τίνι μάλιστα τὴν ἡμέραν σχολά-
ζουσι. καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην
ἐπὶ τισι τυγχάνουσι ποιούμενοι.
προσεθεώρει δὲ καὶ τὸ εἶδος καὶ
τὴν πορείαν καὶ τὴν ὅλην τοῦ σώ-
ματος κίνησιν. τοῖς τε τῆς φύ-
σεως γνωρίσμασι φυσιογνω-
μονῶν αὐτοὺς σημεῖα τὰ φανε-
ρὰ ἐποιεῖτο τῆς ἀρετῆς ἠθῶν ἐν
τῇ ψυχῇ. καὶ ὅν τινα δοκιμά-
σειν οὕτως, ἐφίει βίων ἐπὶ
πλεῖστον, δοκιμάζων πῶς
ἔχει βεβαιότητος καὶ ἀληθινῆς
φιλομαθίας, καὶ εἰ πρὸς δόξαν
ἱκανῶς παρεσκεύασται, ὥστε κα-
ταφρονεῖν τιμῆς. μετὰ δὲ τοῦτο
τοῖς προσιοῦσι προσέταττε σιω-
πᾶν πενταετῆ ἀπὸ τῶν πρώτων πῶς
ἐγκρατῶς ἔχουσι πρὸς γαλεπώ-
τερον τῶν ἄλλων ἐγκρατείας τοῦ-
το, τὸ γλώττης κρατεῖν, κα-
θὰ καὶ ὑπὸ τῶν τὰ μυστήρια νο-
μοθετησάντων ἐμφαίνεται ἡμῖν.

feciſſet. Primùm quidē, quemadmodum cum parentib⁹ reliquiſq; familiaribus præſentibus fuiſſent verſati, exquirebat. Deinde attentis valdè oculis intempeſtivos eorum riſus ac ſilētium, itemq; ſermonem non neceſſarium nimiamq; loquacitatem obſervabat. Adhæc ipſorum cupiditates, quo pacto illæ ſe haberent, item familiares ac notos, quorum notitia utebantur, mutuamq; cum illis conſuetudinem, & cui rei potiſſimùm interdiu vacarent. Præterea quas ob res lætitia juxta ac dolore perfunderentur. Quinimò accuratè quoque oris ſpeciem, inceſſum, totumq; corporis morum conſiderabat. Cumq; ex naturę notionibus diligēter penſiculatis eos judicaret, morū in animo nō apparentiū perſpicua ſigna faciebat. Et quemcunq; ita exploraviſſet, trienniū jubebat aſpernari & ſuſq; deq; habere, explorās inſuper, ecqua futurus eſſet conſtantia veraq; diſcendi cupiditate præditus, & num ſatis inſtructus foret, ut honorem contemptui haberet. Poſteà accedentibus præſcribebat quinquennale ſilentium, periculū faciens, quomodò temperanter affecti forent erga aliquam continentiarum ſpeciem hâc longè difficiliorem, linguam ſcilicet cōpeſcere: prout & ab hiſce, qui quaſi lege lata myſteria promulgarunt, liquidò nobis apparet.

Portò hoc ipſo tempore cujusq; res, h.e. facultates cõmunes reddebantur, notis cõmiſſæ, qui publicis ſuffragiis ad hoc deſtinati erãt, qui vulgò politici, h.e. Rempubl. adminiſtrantes, & œconomici vel rerũ familiariũ curatores diſpenſatoreſq; quidam, & quaſi legiſlatores, dicebantur. Ipſi verò qui quidem digni videbãtur, ut dogmatũ fierẽt participes ex vita, quam tranſegiſſent, partim ex reliqua vitæ morũq; moderatione, & æquitate iudicati poſt ſilentiũ quinquẽnale, poſteà fiebãt interiores, h.e. ad interiorẽ ſecretorum traditionẽ admittebantur. Atq; intra ſindonẽ audiebant Pythagoram, adjuncto quod itidem viderent ipſum. Prius verò extra illã etiã neutiquã eum aſpicientibus ejus dogmata inſtillabantur, nuda auditione diu dãtibus experimentũ morũ, quibus præditi forẽt. Quod ſi rejecti & repulſam paſſi fuiſſẽt, fortunas ſuas duplices cæplebãt. Monumentũ verò ipſis haud aliter quàm mortuis ab condiſcipulis excitabatur. Sic enim oẽs ejus auditores loquebãtur. Quoties aũt cum ipſis congrederẽtur, ita congredi ſolent, ut eũ aliis quibusvis. Imperitiores verò illos mortuos eſſe dicebant, quos ipſi formatos inſtitutosq;, exſpectãtes fore, ut ex diſciplinarũ traditione boni honeſtiq; viri evaderent, imparatos ſimul, &, ut ſic dicã, imperfectos ſteri-

ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, τὰ μὲν ἐκάστου ὑπάρχοντα, τουτέστιν αἱ οὐσίαι ἐκοινοῦντο, δεδομένα τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοῦτο γνωρίμοις, οἵπερ ἐλαλοῦντο πολιτικοὶ, καὶ οἰκονομικοί τινες, καὶ νομοθετικοί ὄντες. ἀνὴρ δὲ οἱ μὲν ἄξιοι ἐφαίνοντο τῆς μετέχειν δογμάτων, ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς ἄλλης ἐπιτηδείας κριθέντες μετὰ τὴν πρώτην σιωπὴν, ἐσωτερικοὶ λοιπὸν ἐγίνοντο. καὶ ἐντὸς σινδόνος ἐπήκουον τοῦ Πυθαγόρου μετὰ τοῦ καὶ βλέπειν αὐτόν. πρὸ τούτου δὲ ἐκτὸς αὐλῆς καὶ μηδέποτε αὐτοῦ ἑωρακῶτες μυθεῖχον τοῦ λόγου, ὀχλὴ φλυαρίας ἀκοῆς ἐν πολλῷ χρόνῳ διδόντες βάσανον τοῦ οἰκείου ἤθους. εἰ δ' ἀποδοκιμασθείησαν, τὴν μὲν οὐσίαν ἐλάμβανον διπλῆν. μνῆμα δὲ αὐτοῖς ὡς νεκροῖς ἐχώννυτο ὑπὸ τῶν ὁμηλίκων. οὕτω γὰρ ἐλαλοῦντο πάντες οἱ περὶ τὸν ἄνδρα. συμπυγχάνοντες δὲ αὐτοῖς, οὕτω συμπίγχανον, ὡς ἄλλοις τισίν. ἐκείνους δὲ ἔφασαν τεθνάναι, οὓς αὐτοὶ ἀπελάσαντο καλοὺς κἀγαθοὺς προσδοκῶντες ἔσεσθαι ἐκ τῶν μαθημάτων ἀδιορθώτους τε, καὶ ὡς ὑπεῖν, ἀτελεῖς τε καὶ σκιαράδεις

ῥώδεις ὤοντο τοὺς δ' ἀμαθεστέρους. εἶτα μετὰ τὸ ἐκ μορφῆς τε ⁊ βαδίσματος, καὶ ἀπ' ἄλλης κινήσεώς τε ⁊ κατασκευῆς ὑπ' αὐτῆς φυσιογνωμονηθῆναι καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν περὶ αὐτοῦ παρασχεῖν, μετὰ πολλὴν σιωπὴν ⁊ τὴν * μετὰ τοὺς ἐκ τῶν τοσῶνδε μαθημάτων ὀργασμοὺς ⁊ μυήσεις; ψυχῆς τε ἀπορρύψεις καὶ καθαρμοὺς, τοσούτους τε καὶ τηλικούτους καὶ ἐκ ποικίλων οὕτω θεωρημάτων προσοδεύσεις, δι' οὓς ἀγχίνοιά τε καὶ ψυχῆς εὐάγειαι πᾶσιν ἐκ παύλης ἐγγίνοιτο, δυσπίνητος ἔτι τις καὶ διαπεφορολήθητος εὑρίσκετο, σκήλιον δή τινα τῷ τοιούτῳ καὶ μνημεῖον ἐν τῇ διεζοδῇ χώσαντες. καθὰ καὶ Περιάλῳ τῷ Θουρίῳ λέγεται, καὶ Κύλωνι τῷ Συβαριτῶν ἀρχηγῷ ἀποτεθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν ἐξήλαυνον ἐκ τοῦ ὁμακοΐου, φορτίσαντες χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πλῆθος. κοινὰ γὰρ αὐτοῖς καὶ ταῦτα ἀπέκειτο ὑπὸ τινῶν εἰς τοῦτο ἐπιτηδείων, καὶ νὴ Δι' οἰκονομούμενα, οὓς προσηγόρευον οἰκονομικοὺς ἀπὸ τοῦ τέλους. καὶ εἰ ποθέν σωτύχοιεν ἄλλως αὐτῷ πάντα, ὅτι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνον ἡγοῦντο ἐν τοῖς καθ' αὑτοὺς τε-

lesq; reputabant. Quod si verò, postquam ita ipsorũ indoles ac natura ab illis explorata ex forma esset & incessu reliquoq; motu & corporis constitutione etiam spem bonam de se præberẽt post silentium quinquenne, & experimentum morum gestuumq;, item post ceremonias tam multarum disciplinarum & initiationes animíque ablutiones, expurgationesque tales ac tantas, atque ex tam multis ac variis contemplationibus fructibus perceptis, propter quas & mentis sagacitas animíque puritates omnibus passim ingenerabantur, etiam num quis segnis ac torpidus & ad sequendum piger difficilisq; inveniebatur, huic columna quapiam & cippo, monumentoque in auditorio erecto, quemadmodum & Perialo illi Thurio & Cyloni Sybaritarum principi ab ipsis rejectis publico judicio factitatum fuisse fertur, hominem ex publico auditorio exigebant, magna auri argentíque vi oneratum. Publica enim eis & hæc quoque reposita erant ab quibusdam ad hanc rem idoneis, & mehercle administrata, quos ab hoc seu fine seu honore œconomicos, hoc est, rei familiares administratores vocabant. Et si ei unquam aliter contingerent omnia, quemvis potius quam illum judicabant apud se mortuum

tuum esse. Quapropter & Lysis Hipparcho cuipiam objurgando, orationem cum prophanis & religionis expertibus communicanti, & absq; disciplinis & contemplatione inhærentibus inquit: Aiunt & publicè philosophari consuesse iis, qui fortè fortuna obtingerēt, hocq; expeterent, quæ Pythagoras nullo modo admisit, sed indigna reputavit, uti cum studio tu quidem Hipparche didicisti. Postquā gustasti ô optime, nō cavisti luxus Siculos, quos tibi nō cōveniebat adesse. Deinde si illa quidē immutaris, perfūdere gaudio: sin minus ea cogitaris, jam obiisti. Pium enim esse ait memisse, juxta mentem divinarū humanarumq; adhortationum, ne sapiētiæ bona iis communia faciamus, qui ne per somniū quidem animum habent à sordibus repurgatum. Siquidem fas non est quibusvis, qui expetunt, post tantorum certaminum circumfusa libamina, neq; profanos Eleusiniarū dearum, id est, Cereris & Proserpinæ mysteria degustare, qui cùm similiter injusti ac impii talia designarint, bonum est secum colligere & ratiocinari, quantum temporis intervallū impenderint emensiq; sint sordibus eluendis, quę in nostris pectoribus sese insinuarunt, donec annis aliquando præteritis idonei redditi simus excipiendis ejus sermonibus.

θνητόται. διόπερ ἡ Λύσις Ἱππάρχῳ τινὶ ἐπιπλήττων μεταδίδοντι τὸν λόγον τοῖς ἀνειδάκτοις, καὶ ἄνευ μαθημάτων καὶ θεωρίας ἐπιφυομένοις φησί. φασὶ δὲ γε καὶ δημοσίᾳ φιλοσοφεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, ταπερ ἀπαξίωσε Πυθαγόρας. ὡς ἔμαθες μὲν Ἵππαρχε μετὰ σπουδᾶς. οὐκ ἐφύλαξας δὲ γλυσάμενος ὦ γλυκεῖε Σικελικὰς πολυτελείας, ἃς οὐκ ἐχρῆν τοι γε εἰδέναι, δεύτερον. εἰ μὲν οὖν μεταβάλλοι, χάρπασον μέν. εἰ δὲ μήγε, τέθνηκας. διαμεμνῆσθαι δὲ φησὶν, ὅσιον εἶν κατὰ νοῦν τε καὶ εὐσεβείων παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς ὅταν τὰν ψυχὰν κεκαθαρμένοις. ἐ γὰρ θέμις ὀργίοντων ἅπαντῶσι, τὰ μετὰ τοσούτων ἀγώνων ἀπόῤῥητα περιχυθέντα, οὐδὲ μὰν βεβάλοιστε ταῖν Ἑλλησίαιν θεαῖν μυστήρια διαγεύεσθαι, καὶ τί σὸ τατα δὲ ἄδικοι καὶ ἀσεβεῖς τοιαῦτα πράξαντες διαλογίζεσθαι καλὸν, ὅσον χρόνε μῆκος ἐκμεμέτρηκαμεν ἀπορυπτόμενοι. τὰς ἐν τοῖς σάθεσιν ἀμφὶ ἐγκεκολασμένως ἕως ὠόκα διελθόντων ἐτέων ἐγενόμεθα δεκτικοὶ τῶν τήνου λόγων.

καθά-

„ καθάπερ οἱ βαφεῖς προεκκαθά-
„ ραντες ἔσυφαν τὰ βάψιμα τῆς ἱ-
„ ματίων. ὅπως ἀνέκπλυτον τὴν
„ βαφὴν ἀπίωντι, ℰ μηδέποτε
„ ἡμισομένην ἰξίπαλον· τὸν αὐτὸν
„ τρόπον, καὶ ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ προ-
„ παρισκευάζε τὰς ψυχὰς τῆς φι-
„ λοσοφίας ἐφαθήλων, ὅπως μὴ
„ διαφθαρῇ περί τινα τῶν ἐλπιζο-
„ των ἐσεῖσθαι καλῶν τε κἀγαθῶν.
„ οὐ γὰρ πιθήλως ἐπεπορεύετο λό-
„ γως. ἐν ἐ φάγαι, αἷς οἱ πολ-
„ λοὶ τῶν σοφιστῶν τοὺς νέους ἐμ-
„ πλέκουσι, σοτ' οὐδὲν κρήγυον
„ χολάζοντες, ἀλλὰ θείων καὶ
„ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἧν ἐ-
„ πιτήμων. τοῖ δὲ πρόχημα ποι-
„ ησάμενοι τὰν τότε διδασκαλίαν
„ πολλὰ ℰ δεινὰ *δρῶσι συγχεύ-
„ οντες, ἐ καλὰ κόσμον, οὐδ' ὡς
„ ἔτυχε τοὺς νέους. τοιγὰρ ἦν χα-
„ λεπῶς τε καὶ προαλλεῖς ἀπεργά-
„ ζονται τοὺς ἀκροατάς. ἐγκίρνασι
„ γὰρ ἤθεσι τελεσμένοις τε καὶ θε-
„ λητοῖς θεωρήματα καὶ λόγως θεί-
„ ους. καθάπερ εἴ τις εἰς φρέαρ
„ βαθὺ βορβόρου πλήρες ἐγχέοι κα-
„ θαρὸν καὶ δεινὸς ὕδωρ. τὸν τε γὰρ
„ βόρβορον ἀνακαίρεσε, καὶ τὸ ὕδωρ
„ ἠφάνισεν. ὁ αὐτὸς δὴ τρόπος τῶν
„ ἔτω διδασκόντων τε καὶ διδασκο-
„ μένων. πυκναὶ γὰρ ℰ λάσιαι λόχ-
„ μαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὰν καρ-

Haud aliter quàm tinctores, postquã
omnia priùs repurgarint, tum colori-
bus pannos induunt & quasi constrin-
gunt, ut tincturam alioquin eluibilem
panno remittente, illa nequaquam fu-
tura sit evanida & fallax: ad eũdẽ mo-
dũ quoq; divinus ille vir eorũ, qui sapi-
entiæ studiũ adamabant, animos præ-
parabat, ne quomodo in quoquã fal-
leretur ex iis, de quibus concepta spes
erat, fore aliquãdò bonos & honestos
viros. Nam in orationibus haud fuca-
tè & fictè versabatur, neq; fontes, quos
plæriq; literatores & sophistæ juveni-
bus turbidos reddunt, nulli unquam
vacantes rei idoneæ ac bonæ: sed rerũ
divinarum humanarumq; oppîdò pe-
rit' erat. Illi prętextu facto ejus doctri-
nam * * quasi everriculo capiebant,
non juxta ornatũ, nec juvenibus etiã
perfunctorié. Cæterùm illi difficiles si-
mul & præcipites ac temerarios audi-
tores reddebant. Quippe infundebant
moribus & cõfusis, & turbidis theore-
mata & præcepta orationesq; divinas.
Eodem planè modo ac si quis in pro-
fundum puteum cœno plenum a-
quam puram ac limpidam infundat.
Cœnum namq; aqua illa infusa com-
movit & aquam corrupit: nempè eo-
dem modo se res habet cum iis: qui
ita & docent simul & discunt. Crebri
enim densíque luci latebras haben-
tes circa præcordia ipsumque cor

" nati ſunt eorum, qui diſciplinis pu-
" rè initiati non ſunt, qui luci, quid-
" quid in animo tranquillum, man-
" ſuetum & rationale eſt, obumbrant,
" palamque & manifeſtè augeri & ſuc-
" creſcere prohibent. Atque hoc prin-
" cipem cauſam nominabat, ne qua &
" priùs ſuperveniens, intemperantiam
" & avaritiam, ipſorum matres, quæ
" utraque fœcunda erat, cauſam di-
" ceret. Ex intemperantia quidem
" pullularunt illicitæ nuptiæ, ut cu-
" piditates, & corruptiones, ebrieta-
" tes, voluptates naturæ contrariæ,
" & vehementes aliquot concupiſ-
" centiæ uſque ad altiſſima barathra
" & præcipitia penetrantes. Iam enim
" quoſdam coëgerunt concupiſcen-
" tiæ ad ea flagitia patranda, ut nec
" ab matribus nec filiabus abſtine-
" rent: ſed potiùs urbem & leges re-
" pellentes & evertentes, circumdu-
" centeſque foràs inſtar cujuſpiam
" tyranni ἀγκῶνας, id eſt, obſcuros
" tetroſque carceres, haud ſecùs quàm
" captivum violentè ad extremum ex-
" itium trahentes conſtituerunt. Iam
" ex avaritia enatæ ſunt rapinæ, la-
" trocinia, parentum obtruncationes,
" ſacrilegia, veneficia, quæque iis
" ſunt affinia. Igitur primùm qui-
" dem materias, in queîs hæc vitia
" quaſi ſedes poſuerunt, adeoq; vigent,
" ferro atque igni, cunctiſq; diſciplina-

δίαν ἐμπεφύκαντι τῇ μὴ κα- "
θαρῶς τοῖς μαθήμασιν ὀργι- "
ασθέντων, πᾶν τὸ ἄμερον καὶ "
φρᾶον καὶ λογιστικὸν τᾶς ψυ- "
χᾶς διϊσκιάζουσι καὶ κωλύ- "
ουσι φροφανῶς μὲν αὐξηθέν. "
* καὶ φροκύψαι τὸν αἰτιακὸν ὁ- "
νόμαζε, μήδε καὶ φρῶτον ἐπελ- "
θὼν αὐτῇ τὰς μαλίστας, ἀ- "
κρασίᾳ τε καὶ πλεονεξίᾳ, ἄμ- "
φω δὲ πολύγονοι φεφύκασι. τὰς "
μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν "
ἄθεσμοι γάμοι, ἀκάθαρτοι καὶ "
φθοραὶ, καὶ μίξεις, καὶ παρὰ φύ- "
σιν ἀδοναὶ, καὶ σφόδρα τινες "
ἐπιθυμίαι μέχρι βαράθρων "
καὶ κρημνῶν ἐκδιώκουσαι. ἤδη "
γὰρ τινας ἠνάγκασαν ἐπιθυ- "
μίαι, μήτε μαλίστων μήτε θυ- "
γατέρων ἀπέχεσθαι, καὶ δὴ "
παρεισάμεναι πόλιν καὶ νό- "
μους, καθάπερ τύραννος ἐκ- "
περιαγαγοῦσαι τῶς ἀγκῶνας, "
ὥσπερ αἰχμάλωτον ἐπὶ τὸν "
ἔσχατον ὄλεθρον μετὰ βίας ἄ- "
γουσαι κατέστασαν. τὰς δὲ πλε- "
ονεξίας ἐκπεφύκασι, ἁρπα- "
γαί τε καὶ λατρεῖαι, ἱεροσυλίαι, φαρμακεῖαι, "
καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. δεῖ ὧν "
φρῶτον μὲν τὰς ὕλας, αἷς ἐν- "
διαιτῶνται ταῦτα τὰ πάθη, πυ- "
ρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ πάσαις μαθημά- "
των

»των μηχανῆς ἐκκαθάιρειν »τας καὶ εὑρόμενον τὸν λογισ»μὸν ἐλεύθερον τῆς τοσούτων »κακῶν τὸ πρακτέον ἐμφυτεύ»σειν τι χρήσιμον αὐτοῖς. καὶ παραδίδομεν τοσούτῳ ἐπιμέλειαν, καὶ οὕτως ἀναγκαιόταττον ὡς τὸ δεῖν μαθημάτων πρὸ φιλοσοφίας ποιεῖσθαι Πυθαγόρας, τιμήν τε ἐξαίρετον ἐτίθετο, & ἐξέτασιν ἀκριβεστάτην περὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ μέλλοσιν, τῆς αὐτοῦ διδογμένων, βασανίζων τε καὶ διακρίνων τὰς τῆς ἐντυγχανούσης ἐννοίας, διδάγμασί τε ποικίλοις καὶ θεωρίας ἐπιστημονικῆς μυρίοις εἴδεσι.

rum machinis expurgare, quiq; invẽ « ti fuerint mentem rationemq; tantis « malis ac vitiis liberam habere, tum a- « nimo cõfestim utile aliquid ac salutare « inserere oportet. Et talẽ tantãq; curam « ac studiũ tradim⁹. Atq; ita Pythagoras censebat quã maximè necessariam explorationẽ disciplinarũ faciẽdam esse quasi præexercitamentũ quodpiã, antequã ad philosophiæ mysteria admitterẽtur, & insignẽ honorẽ statuebat, itemq; lõgè exactissimã inquisitionẽ circa doctrinã & communicationẽ eorum, quæ ipse docebat, discipulorum, qui ad se adducebantur mentes & doctrinis variis, & infinitis formulis sciẽtiam parantis contemplationis, explorans simul & discernens.

Κεφ. ιη.

Εἰς πόσα γένη καὶ πῶς διῆλε τοὺς ὁμιλητὰς ἑαυτῷ ὁ Πυθαγόρας, καὶ διὰ τίνας αἰτίας αὐτοὺς διέκρινε.

CAP. XIIX.

In quot genera & quomodo discipulos suos Pythagoras diviserit, tum propter quas causas ipsos discreverit.

Μετὰ δὲ τοῦτο λέγωμεν ὅπως τοὺς ἐγκριθέντας ὑφ' ἑαυτοῦ διήρησε χωρὶς καθ' ἀξίαν ἑκάστους. οὔτε γὰρ τῆς αὐτῆς μετέχειν ἐπίσης πάντας ἦν ἄξιον, μὴ τῆς ὁμοίας ὄντας φύσεως. οὔτε ἄξιον ἦν τοὺς μὲν πάντων τῶν τιμωτάτων ἀκροαμάτων μετέχειν, τοὺς δὲ οὐδένος, ἢ μηδ' ὅλως μετέχειν. καὶ γὰρ τοῦτο ἦν ἀκοινώνητον καὶ

IAm deinceps dicamus, quemadmodum ab se in cohortem suam admissos, separatim discreverit singulos, prout digni erant. Neq; enim eorundem omnes æqualiter participes fieri, non ejusdem exsistentes naturæ & ingenii, æquum erat. Neque etiam conveniebat nonnullos quidem omnium auditionum pretiosissimarũ, alios verò nullius, vel etiam omninò non participes evadere. Hoc enim parùm civile, imò verò

inęquale erat. Itaq; unumquemq; quę cuiq; conveniret, partẽ ſortémve orationũ, quæ optimè reſpondeat, participẽ reddere ſtudebat, utilitatemq; pro virili ſua parte omnibus attribuebat, juſtitiæq; rationem ſervabat, unicuiq; quã maximè dignam & cõvenientem auditionẽ aſſignans. Hac ratione alios quidẽ Pythagoræos, alios verò Pythagoriſtas, h.e. Pythagoræ ſtudioſos vocavit. Perindè atq; Atticos quoſdam nominamus, alios verò Atticiſtas, vel Atticæ linguæ ſtudioſos: Ita decenter nomina dividẽs, illos quidẽ germanos eſſe conſtituit: alios verò æmulatores illorũ declarari lege ſancivit. Illorũ igitur, qui Pythagoręi vocabantur, fortunas ſimul & cõvictum toto vitę tẽpore cõmunẽ tranſigere præcepit. Reliquos verò proprias quemq; poſſeſſiões habere juſſit. Quotieſcunq; autem eundem in locum velut in ſcholam conveniſſent, inter ſe mutuò, quod condiſcipulos decet, ſtudere mandabat. Atq; ita ſeriem ac ſucceſſionẽ hanc ab Pythagora juxta utrumq; modum conſtitiſſe. Rurſũ juxta alium modũ duæ erant Philoſophiæ formæ ſeu ſpecies. Duo quippe eorum quoq; qui eã tractarent, & manib⁹ quaſi verſarẽtur, genera erãt: alii quidẽ ἀκουσμαϊκοὶ, h.e. auditores, alii verò μαθηματικοὶ, h.e. diſciplinis vacantes dicebãtur. Illorũ, qui diſciplinis vacabãt, ab aliis agnoſcebã-

ἄνισον. τὸ μὲν τοι μεταδοῦναι τῷ ὀπιβαλλόντων λόγων ἑκάστοις τὴν προσήκουσαν μοῖραν, τήν τε ὠφέλειαν ἀπένεμεν ἅπασι κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης λόγον ἐφύλαττεν, ὅτι μάλιστα τὴν ἀξίαν ἑκάστοις ἀποδιδοὺς ἀκρόασιν. καλὰ δὲ τοῦτον τὸν λόγον, τοὺς μὲν Πυθαγορείους καλέσας, τοὺς δὲ Πυθαγορισάς. ὥσπερ Ἀττικούς τινας ὀνομάζομεν, ἑτέρους δὲ Ἀτθικισάς. διελὼν οὕτω διαιρῶντως τὰ ὀνόματα τοὺς μὲν γνησίους εἶναι ἐνεφήνατο, τοὺς δὲ ζηλωτὰς τούτων δηλοῦσθαι ἐνομοθέτησε. Τῶν μὲν ἓν Πυθαγορείων κοινὴν εἶχε τὴν οὐσίαν διάταξιν, καὶ τὴν συμβίωσιν ἅμα διὰ παντὸς τοῦ χρόνου διατελεῖν. τοὺς δὲ ἑτέρους εἰς διαλέξεις μὲν κλήσεις ἔχειν ἐκέλευσε, συνιόντας δὲ εἰς ταὐτὸ συνχολάζειν ἀλλήλοις. καὶ ἔτω τὴν διαδοχὴν ταύτην ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ ἀμφοτέρας τὰς ἕξεις συζῆναι. καθ' ἄλλον δὲ αὖ τρόπον δύο ἦν εἴδη τῆς φιλοσοφίας. δύο δὲ ἦν γένη, καὶ τῶν μεταχειριζομένων αὐτὴν, οἱ μὲν ἀκουσματικοὶ, οἱ δὲ μαθηματικοί. τούτων δὲ οἱ μὲν μαθηματικοὶ, ὡμολογοῦντο Πυθαγόρειοι εἶναι

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς ἑτέρων. τοὺς δὲ ἀκουσματικοὺς οὔτε οὐ χ ὡμολόγουν, οὔτε τὴν φραρμαξείαν αὐτῆς ἦν Πυθαγόρου, ἀλλ' Ἱππάσου. τὸν δὲ Ἵππασον, οἱ μὲν Κροτωνιάτην φασίν· οἱ δὲ Μεταποντῖνον. ἔστι δέ, ἡ μὲν τῆς ἀκουσματικῶν φιλοσοφία, ἀκούσματα ἐναπόδεικτα καὶ ἄνευ λόγων, ὅτι οὕτω πρακτέον, καὶ τἄλλα, ὅσα παρ' ἐκείνου ἐρρέθη, ταῦτα φυλάττεσθαι διαφυλάττειν ὡς θεῖα δόγματα. αὐτοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπολαμβάνουσι τούτους ἔχειν βέλτιστα πρὸς φρόνησιν, οἵτινες πλεῖστα ἀκούσματα ἔχουσι. πάντα δὲ τοιαῦτα ἀκούσματα διήρηται εἰς εἶδη τρία. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, τί ἐστι, σημαίνει. τὰ δὲ, τί μάλιστα. τὰ δὲ τί δεῖ πράττειν, ἢ μὴ πράττειν. τὰ μὲν οὖν τί ἐστι, τοιαῦτα. οἷον, τί ἐστιν αἱ μακάρων νῆσοι, ἥλιος, σελήνη· τί ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, τετρακτύς, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἁρμονία, ἐν ᾗ αἱ Σειρῆνες. τὰ δὲ τί μάλιστα, οἷον τί τὸ δικαιότατον; θύειν. τί τὸ σοφώτατον; ἀριθμός. δεύτερον δὲ, τὸ τοῖς σοφίσμασι τὰ ὀνόματα τιθέμενον. τὸ σοφώτατον τῆς παρ' ἡμῖν; ἰατρική. τί κάλλιστον; ἁρμονία. τί κράτιστον; γνώμη. τί ἄριστον;

tur Pythagoræi esse. Porrò iidē ἀκουσματικὰς, id est, auditores in eorum numerū non accensebāt, neq; eorū opus actotā actionē Pythagoræ esse, sed Hippasi judicabāt. Hippasū verò alii Crotoniatē fuisse perhibent: alii Metapōtinum. Iam Philosophia horum auditorum in auditionibus demonstrativis consistit, idq́; abs q; ulla oratione, quia ita agendum est: & reliqua, quæcunq; dicta ab illo sunt, ceu divina oracula custodire conantur. Ipsi verò apud seipsos hosce optimè erga prudentiā affectos esse existimāt, qui plurima collectanea ex ore ipsius excerpta habebant. Iā istiusmodi scripta omnia auditione percepta in tres species dividuntur. Quædam enim ex illis, quid sunt, significant: alia verò, quid maximè: rursus alia, quid facere, vel non facere oporteat. Ea quæ quid sunt significant, hujusce modi sunt, veluti, quid sunt beatorū insulæ, sol, luna: quid sit Delphicum illud oraculum, tetractys vel quaternarius ille numerus: quænā illa sit harmonia, in qua sint Syrenes. Quæ verò quid maximè significant, talia sunt. Veluti quid est justissimū? sacrificare. Quid sapientissimū? numer⁹. Secūdo loco, quod rebus nomina imponit. quid sapiētissimum rerum humanarum? Medicina. Quid pulcherrimum? harmonia & concentus. Quid potentissimū? sententia. Quid optimū?

Felicitas. Quid veriſſimum eſſe dicitur? Homines malos eſſe. Quamobrem etiam Hippodamantem Poëtam ferunt laudaviſſe ipſum Salaminium, qui ſcripſit hoc diſtichon,

O divi unde eſtis, & tales unde fuiſtis?
Vnde eſtis homines, pravi ſic unde fuiſtis?

Hæc atque iſtiuſmodi ſunt hujus generis acouſmata, quæque auditu ſolo percipiuntur præcepta. Quodque enim iſtorum, quid maxime ſit, ſignificat. Hæc verò ipſa eadem eſt cum ſeptem ſapientum vulgò dicta ſapientia. Siquidem illi quærebant, non quid eſſet bonum, ſed quid maximè bonum eſſet: nec quid difficile, ſed quid difficillimum, (quia idem eſt hoc ipſum tenere) neque quid facile, ſed quid facillimum (illo enim gentes utuntur). Nam talia acouſmata hujuſmodi ſapientiam ſimul viſa ſunt ſequuta eſſe. Hi enim prius Pythagoræ fuerunt. Auditiones verò quæ, quid faciendum, vel non faciendum ſit, ſignificant, tales ſunt: Veluti *liberorum procreationi operam dandam eſſe*. relinquēdos enim eſſe veluti muneris loco, qui Deum colant: vel, *dextrum calceum prius inducendum eſſe*, vel, *per vias publicas non eſſe eundum, neq; in æquiminario intingendum,*

εὐδαιμονία. τί δὲ ἀληθέστατον λέγεται; ὅτι πονηροὶ οἱ ἄνθρωποι. Διὸ καὶ ποιητὴν Ἱπποδάμαντα φασὶν ἐπαινέσαι αὐτὸν τὸν Σαλαμίνιον, ὃς ἐποίησεν,

Ὦ θεοὶ πόθεν ἐστὲ, πόθεν τοιοὶ δ' ἐγένεσθε;
Ἄνθρωποι πόθεν ἐστὲ, πόθεν κακοὶ ὧδε γένεσθε;

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὄζει τὰ τούτου γένους ἀκούσματα. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων, μάλιστα τί ἐστιν. ὄζει δὲ αὕτη ἡ αὐτὴ, τῇ τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν λεγομένῃ σοφίᾳ. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐζήτουν, οὐ τί ὄζει τ' ἀγαθὸν, ἀλλὰ τί μάλιστα, οὐδὲ τί τὸ χαλεπὸν, ἀλλὰ τί τὸ χαλεπώτατον. ὅτι τὸ αὐτὸν γνῶναι ὄζει. οὐδὲ τί τὸ ῥᾴδιον, ἀλλὰ τί τὸ ῥᾷστον. ὅτι τῷ * ἐθὲν χρῆσθαι. τῇ τοιαύτῃ γὰρ σοφίᾳ μετηκολουθηκέναι ἔοικε τὰ τοιαῦτα ἀκούσματα. Πρότερον γὰρ οὗτοι Πυθαγόρου ἐγένοντο. τὰ δὲ τί πρακτέον, ἢ οὐ πρακτέον, τῶν ἀκουσμάτων τοιαῦτα ἐστιν· οἷον, ὅτι δεῖ τεκνοποιεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἀνίκα λιπεῖν τοὺς θεραπεύοντας τὸν θεόν. ἢ ὅτι δεῖ τὸν δεξιὸν ὑποδεῖσθαι πρότερον, ἢ ὅτι οὐ δεῖ τὰς λεωφόρους βαδίζειν ὁδούς. οὐδὲ εἰς περιῤῥαντηρίου ἐμβάπτειν, οὐδὲ

οὐδὲ ἐν βαλανείῳ λούεσθαι. ἀδηλον γὰρ ἐν πᾶσι τούτοις οἱ κατεύθυνσιν οἱ κοινωνοῦντες. καὶ »ἄλλα τάδε. φορτίον μὴ συγκατ»αιρεῖν. οὐ γὰρ δεῖ αἴτιον γί»νεσθαι τῷ μὴ ποιεῖν, σωματα»γωγεῖσθαι δέ. χρυσὸν ἐχούσῃ μὴ »πλησιάζειν ἐπὶ τεκνοποιίᾳ. μὴ »λέγειν ἄνευ φωτὸς. ποτίνδειν τοῖς »θεοῖς κατὰ τὸ οὖς τῆς κυλίκος »οἰωνοῦ ἕνεκα, καὶ ὅπως μὴ ὑπὸ τῷ ποτίνηται. ἐν δακτυλίῳ μὴ φέρειν σημεῖον θεοῦ εἰκόνα, ὅπως μιαίνηται. ἄγαλμα γὰρ, ὁπερ δεῖ »φυτεύσαι ἐν τῷ οἴκῳ. γυναῖκα »οὐ δεῖ διώκειν τὴν αὐτὸ ἱκέτις γὰρ. διὸ καὶ ὑφ' ἑστίας ἀγόμεθα, καὶ ἡ λῆψις δι' ἀριστερᾶς, μηδὲ »ἀλεκτρυόνα λευκόν. ἱκέτης γὰρ »ἱερὸς τοῦ μηνός. διὸ καὶ σημαίνουσιν ὥραν. καὶ συμβουλεύειν μηδὲν ἧττον τὸ βέλτιστον τῷ συμβουλευομένῳ. ἱερὸν γὰρ συμβουλὴ ἀγαθὴ, οἱ πόνοι. αἱ δὲ ἡδοναὶ ἐκ παιδὸς ζόπυρακόν. ἐπιπολάσεως γὰρ ἐλθούσης δεῖ κολασθῆναι. θύειν χρὴ ἀνυπόδητον, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ προσ»ιέναι. εἰς ἱερὸν οὐ δεῖ ἐκβιπτεσθαι. οὐ γὰρ ἀπέργον δεῖ ποιεῖσθαι τὸ θύον. ὑπομένοντα καὶ ἔχοντα ζαύματα ἐν τῷ ἐμπρόσθεν τελευτῆσαι ἀγαθόν, ἐναντίως

nec in balneo lauandum esse. Incertũ. n. in hisce omnibus, num communicantes quiescant. Atq; id genus alia. *Onus non esse simul tollendum.* Nam non decet, ut nos causſa simus, quo quis sit ociosus, verũ potius onus simul imponẽdũ est. *Ad fœminam, quæ aurum habeat, liberorum procreandorum causſa accedendũ non est. Non est dicendum in tenebris absq; lumine. Ad aurẽ capidis seu calicis augurii causſa diis immortalib. libato,* & ab libamine illo ne quid bibito. *In annulo ne signum gestato Dei imaginem, ne inquinetur.* Simulachrum quippe Dei est. *Domi quisq; suæ proseminato procreatoq;. Nemo uxorem suã persequitor.* Supplex enim est. Quamobrem etiam ab lare ducimus. Et acceptio vel apprehensio, dextra sit, quæ gallum candidum nõ capit. Mẽsis enim sacer supplicator est. Quam ob causſã tempus quoq; indicant galli. *Consiliũ petenti ne dato, nisi omnium optimum.* Labores. n. consilii donum sacrum sunt. Voluptates autem omninò res sunt mala. Siquidẽ ad punitionem cũ accesserimus, gravi pœna affici oportet. *Discalceati sacrificanto, atq; ita sacra ipsa accedunto. E sacro loco ne digredito.* Non enim perfunctoriè & ociscitanter quasiq; aliud agẽdo res divina peragenda est. Eum qui sustinet habetque in anteriore corporis parte vulnera, mortem obire pulchrum est. Contrà verò, si contrà, hoc est,

si in

si in tergo excipiantur. Anima hominis in ea solùm animalia non ingreditur, quæ mactari fas est. Ideoq; iis solùm, quæ mactare licet, vesci fas est, ad quos quidem illis vesci pertineat. Alio verò nullo animali vescendum est. Hujusmodi igitur auditiones sunt. Quæq; maximā longitudinem longissimámve occupationē habent, partim circum sacrificia, quo pacto quoq; tēpore & illa, & reliqua facere oporteat, partim de migratione ex hoc loco, tū etiam de sepulturis, nempè quo pacto mortui sint sepeliēdi. De nōnullis quidē aliquid auctarii vice adjiciendū erit. Veluti liberorū procreationi operam dandā esse, ut post nos aliū nostro loco relinquamus, qui deos colat. Aliis verò nullus sermo vel ratio adest. Nonnulla eorū, quæ appendūtur orationi, videbūtur quasi agnata esse, quę quidē appensa fuerint. Rursum nōnulla procul sūt remota: ut panē non esse frangendum, quia ad judicium apud inferos confert. Quod attinet ad verisimilitudines fortè adjectas de iis rebº, Pythagoricæ propriè non sunt, sed quorundā, qui nō inter Pythagoricos, sed foris versantur, ac sapientiam sectātur docentq;, & orationem verisimilē attexere conantur. Quemadmodū & id, quod jam dictū est, nēpè cur panis nō sit frāgendus. Quidam enim ajunt eū, qui congregat, non esse dissolvendum.

δὲ ἀναίσιον. εἰς μόνον τῶν ζώων οὐκ εἰσέρχεται ἀνθρώπου ψυχὴ, οἷς θέμις ὄζι τυθῆναι. διὰ τοῦτο τῶν θυσιμῶν χρὴ ἐσθίειν μόνον, οἷς ἂν τὰ ἐσθίειν καθήκῃ, ἄλλου δὲ μηδενὸς ζώου. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἀκουσμάτων ὄζι. τὰ δὲ πλεῖστον ἔχοντα μῆκος περὶ τε θυσίας, καθ' ἑκάστους τοὺς καιροὺς πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τάς τε ἄλλας, καὶ περὶ μετοικήσεως τῆς ἐνθένδε, καὶ περὶ τὰς ταφὰς πῶς δεῖ καθαίρεσθαι. δεῖ ἐνίων μὲν οὖν ἐπιλέγεσθαι δεῖ. οἷον ὅτι δεῖ τεκνοποιεῖσθαι ἕνεκα τοῦ καταλιπεῖν ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ θεῶν θεραπευτήν. τοῖς δὲ οὐδεὶς λόγος πρόσεστι. καὶ ἔνια μὲν τῶν ἐπιλεγομένων δήξει προσπεφυκέναι ἅπερ ἂν ᾖ, ἔνια δὲ πόρρω, οἷον περὶ τοῦ τὸν ἄρτον μὴ καταγνῦναι, ὅτι πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν συμφέρει. αἱ δὲ προστιθέμεναι εἰκολογίαι περὶ τῶν τοιούτων οὐκ εἰσὶ Πυθαγορικαὶ, ἀλλ' ἐνίων ἔξωθεν ἑπομένων καὶ φιλομένων καὶ πειρωμένων προσάπτειν εἰκολόγον. οἷον καὶ περὶ τοῦ νῦν λεχθέντος, διὰ τί οὐ δεῖ καταγνῦναι τὸν ἄρτον. οἱ μὲν γὰρ φασὶν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν συνάγοντα διαλύειν. τὸ δὲ ἀρ-

δὲ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάν-
τες ἐπὶ ταὐτὸ ἄρτον συνίεσαν οἱ
φίλοι. οἱ δ' ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν
ποιεῖσθαι, πιοῦτον ἀρχόμενον
καταγνύντα καὶ συμβίβοντα. ἅ-
παντα μὲν τοι ὅσα περὶ τὸ
πράττειν ἢ μὴ πράττειν διορί-
ζουσιν, ἐςόχασθαι πρὸς τὸ θεῖ-
ον, καὶ ἀρχὴ αὐτή ἐςι, καὶ ὁ βίος
ἅπας συντίταται πρὸς τῷ ἀ-
κολουθεῖν τῷ θεῷ. καὶ ὁ λόγος
„ αὐτός. ταῦτ' ἐςὶ τῆς φιλοσο-
„ φίας. γελοῖον γὰρ ποιοῦσιν ἄν-
„ θρωποι ἀλλόθεν πόθεν ζη-
„ τοῦντες τὸ εὖ, ἢ παρὰ τῆς
„ θεῶν. καὶ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις
„ ἐν βασιλευομένῃ χώρᾳ τῆς πο-
„ λιτῆς τινὰ ὑπάρχοι θεραπεύοι,
„ ἀμελήσας αὐτοῦ τοῦ πάντων ἄρ-
„ χοντος. τοιοῦτον γὰρ οἴονται ποιεῖν
„ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἐπεὶ γὰρ ἐςί
„ τε θεὸς, καὶ ἔςιν πάντων κύρι-
„ ος, δεῖν ὁμολογεῖται παρὰ τοῦ
„ κυρίου τὸ ἀγαθὸν αἰτεῖν. πάν-
τες γὰρ ὅς μὲν ἂν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν
χαίρωσι, τοιούτοις διδόασι τ' ἀ-
γαθά. πρὸς δὲ ὅς δὲ ἐναντίως ἔχου-
σι, τὰ ἐναντία. τούτων μὲν αὕτη καὶ
τοιαύτη σοφία. ἦν δὲ τὶς Ἱππομέ-
δων ἄγριος Αἰνεὺς Πυθαγορικὸς
τῆς ἀκουσματικῶν, ὃς ἔλεγεν ὅτι
πάντων τούτων ἐκεῖνος λόγους τε
ἀποδείξεις εἶπεν, ἀλλὰ δοκεῖ τὸ

Nam olim amici omnes ad unum panem barbarico quodam more convenire ſolent. Alii verò, tali non eſſe faciendum augurium, qui panẽ frangere & cõterere incipit. Enim verò cuncta, quæ de eo quid vel faciendũ vel nõ faciendum ſit, diſcernunt, ad cœleſte numen collinearũt, atq; hoc initiũ eſt, ut univerſa vitæ ratio compoſita & inſtituta ſit ad Deum ſequẽdum. Atq; hic ſermo eſt. Hæc Philoſophiç ſunt. Ridiculè enim homines faciunt, qui aliunde quod honeſtũ eſt, quodq; reſtè fit, quærunt, quã ab ipſis diis. Ac perindè faciũt, ac ſi quis in regione, cui rex prç-ſit, civium quempiam principem colat & veneretur, ipſo omniũ principe neglecto. Tale namq; facere putant & illos homines. Nam quia & Deus eſt, & ipſe omnium dominus, in confeſſo eſt, quicquid bonum & honeſtum eſt, ab ipſo domino petendum eſſe. Etenim oẽs, quos amore complectuntur, quibus delectantur ſuperi, in eos iſtiuſmodi bona cõferunt. In eos verò, erga quos contrario modo, hoc eſt, hoſtiliter ſunt affecti, contraria devolvũt. Atque hæc & hujuſcemodi ſapientia eſt. Quidam verò erat Hippomedon ruſticus, Aeneus, ex illis diſcipulis Pythagoræus, qui ἀκουσματικοὶ, hoc eſt, auditores dicebantur, qui de iis ẽmnibus eum ſermones iſtos demonſtrationesq; protuliſſe ferebat: verùm

quia ea per multa cáq; expressiora evidentioraq; tradebat, vivam orationem illis non fuisse adhibitam. Cæterùm problemata, hoc est, obscuriores quæstiones earumque solutiones, ipsa relicta fuisse. Alii verò circa doctrinas Pythagoræorum versabantur. Atque hos Pythagoræ discipulos esse fatētur. Et hi eo magis ajunt, quæq; dicunt ipsi vera esse prædicant. At causam inæqualitatis hanc esse ferunt, quòd Pythagoras ex Ionia & Samo in Italiam adveniſſe dicatur florentē, nempe quo tempore Polycrates Athenis imperans sævitiam exerceret, & præcipuos quosque in urbibus ei fuisse familiares. De iis verò hisce nudè & simpliciter disserere solebat, qui annis erant ingravescentibus & senio conspicui, quiq; otio minus abundabant, quòd Reipub. negotiis implicati essent, quasi difficile foret eum convenire per medium disciplinarū ac demonstrationum. Arbitrabatur.n. se iis nihilominus prodesse etiam absq; causſa, sciētibus quidnam facere oporteat. Perinde faciēs atq; illi, qui opē ac subsidiū medicorū implorāt, qui etsi nō attendāt ad causas, quāobrē quodq; ipsis faciendū sit, nihilominus tamē sanitatē consequūtur. Iunioribus verò, quotquot colloquebatur, qui & facere simul & discere poterāt, cū illis per demōstrationē & disciplinas loquebatur. Hos igitur ab hisce,

παραδιδόναι δεῖ πολλῶν καὶ διὰ μακροτέρων, τὸ μὲν λόγων παρεμπλῆναι. λελεῖφθαι δὲ αὐτὰ τὰ προβλήματα, οἱ δὲ περὶ τὰ μαθήματα τῆς Πυθαγορείων· τούτους δὲ ὁμολογοῦσιν εἶναι Πυθαγόρου. καὶ αὐτοὶ φασίν, ἵνα μᾶλλον, καὶ ἃ λέγουσιν ἀληθῆ εἶναι. τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀνομοιότητος τοιαύτην γενέσθαι, φασὶν, ἀφικέσθαι τὸν Πυθαγόραν ἐκ Ἰωνίας καὶ Σάμου καὶ τὴν Πολυκράτους τυραννίδα ἀκμαζούσης Ἰταλίας, καὶ ἡγεμόσι συνηθεῖς αὐτῷ τοὺς πρώτους ἐν ταῖς πόλεσι. τούτων δὲ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις καὶ ἀσχόλοις, διὰ τὸ ἐν πολιτικοῖς πράγμασι κατέχεσθαι, ὡς χαλεπὸν ὂν διὰ τῆς μαθημάτων καὶ ἀποδείξεων ἐντυγχάνειν, ψιλῶς διαλεχθῆναι, ἡγούμενον οὐδὲν ἧττον ὠφελεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας, εἰδότας τι δεῖ πράττειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἰατρεύόμενοι οὐ προσακούοντες διὰ τι αὐτοῖς ἕκαστον πρακτέον, οὐδὲν ἧττον τυγχάνουσι τῆς ὑγείας. ὅσοις δὲ νεωτέροις ἐντυγχάνει καὶ δυναμένοις ποιεῖν καὶ μανθάνειν, τοῖς τοιούτοις δι' ἀποδείξεως καὶ τῆς μαθημάτων ἐφίλοσόφει. αὐτὰς μὲν οὖν ἐξ ὧν τούτων, ἐκείνους δὲ

τους δὲ ἀπὸ τῆς ἑτέρας, περὶ δ' Ἵππασον μάλιστα, ὃς ἦν μὲν τῆς Πυθαγορείων. διὰ δὲ τὸ ἐξενίγκειν καὶ γράψασθαι πρῶτον σφαῖραν ἐκ τῶν δώδεκα πενταγώνων, ἀπώλετο καὶ θαλαττίαν αἰς ἀσεβήσας, δόξαν δὲ λάβοι ὡς εὑρών. ἐξ ὧν δὲ πάντα ἐκεῖνος τὸν ἄνδρα, (προσαγορεύσι οὕτω δὲ Πυθαγόραν, καὶ οὐ καλοῦσιν ὀνόματι) λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐξενηνέχθαι γεωμετρίαν, οὕτως ὑποβαλεῖν τινα τὴν οὐσίαν τῆς Πυθαγορείων. ὡς δὲ τοῦτο ἐτύγχανε δοθῆναι ἀνθρώπῳ χρηματίσασθαι ὑπὸ γεωμετρίας. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ γεωμετρία τόπος Πυθαγόρου ἱστορία. περὶ μὲν οὖν τῆς διαφορᾶς ἑκατέρας τῆς πραγματείας, καὶ ἑκατέρων, τῆς ἀνδρῶν τῆς ἀκροωμένων Πυθαγόρου, ταῦτα παρειλήφαμεν. τοὺς δὲ εἴσω σιγδοὺς καὶ ἔξω ἀκροωμένους τοῦ Πυθαγόρου, καὶ τοὺς μὴ τὸ ὁρᾶν ἀκούοντας, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν, καὶ τοὺς εἴσω καὶ ἔξω διωρισμένους ἐκ ἄλλους ἢ τοὺς εἰρημένους ὑπολαμβάνειν προσήκει. καὶ τοὺς πολιτικοὺς δὲ, καὶ οἰκονομικοὺς, καὶ νομοθετικοὺς ὄντας αὐτοῖς ὑποτίθεσθαι χρή.

illos verò ab allis esse, maximè qui circa Hippasum versabantur, qui erat ex discipulis Pythagoræ. Quod verò edidit, primusque sphæram cum duodecim quinquangularibus descripsit, quasi qui rem impiam patrasset & gloriam quasi inventor acciperet, in mari periit. Omnia verò esse illius viri (sic enim Pythagoram non expresso ejus proprio nomine appellant.) Pythagoræi autem narrant & asserunt, illum Geometriam in lucem protulisse hoc modo, abjecisse quendam Pythagoreorum substantiam fortunasque quasi naufragio. Quod cùm fortè accidisset, datum fuisse homini, ut ab Geometria quæstum faceret. Porrò vocabatur Geometria ab Pythagora, historia. Itaque de discrimine utriusque rei vel operis, item utrorumque virorum, qui Pythagoram audiebant, hæc accepimus. Nam qui intra sindonem vel cortinam, & extra eam Pythagoram audiebant, quique postquam vidissent, eum audiebant, vel absque aspectu intuituque, atque eos qui intra & extra distincti erant, haud alios, quàm qui jam dicti sunt, existimare convenit. Reipubl. verò administratores, itemque rei œconomicæ gubernatores, & legum positores latoresque ipsis subjicere æquum est.

CAP. XIX.

Pythagoram permultas vias utilis institutionis hominum adinvenisse. Item commemoratur hic ejus cum Abaride convictus & congressio, nempè quo pacto ipsum ad summam sapientiam, idq; aliis atq; aliis institutionis viis, perduxerit.

IAM autē in summa scire operæpretiū est, Pythagoram multas institutionis vias ac rationes invenisse, & juxta captum naturāq; cujusq; sapientiæ convenientem portionem tradidisse. Ejusverò argumentū evidentissimum hoc esto. Etenim cùm Abaris Schyta ex Hyperboreis, & regione quæ ultra Boream est, Græcanicæ institutionis imperitus, nullisq; sacris disciplinis initiatus, itemq; ætate jam provectus ad eum veniisset, nequaquam ipsum per multas variasq; ambages & considerationes ad suæ philosophiæ arcana induxit: sed silentii auditionūq;, quę fieri non exiguo temporis spacio solēt, loco, atq; aliorum experimentorum, omninò eum idoneum judicavit ad audienda sua placita arcanasque sententias, & de natura, item allum de diis cōmentarium eum brevissimo compendio perdocuit. Siquidem Abaris sacerdos, qui ibi colebatur, Apollinis, ex Hyperboreis venit, ferè senex annis, ac sapientissimè, quæcunq; ad munus sacerdotale pertinerent, ab Græcia ad suos aversurus, ut ociosum aurum Deo suo apud Hyperboreos in templo reponeret. Cęterùm cùm esset

Κεφ. ιθ.

Ὅτι πολλὰς ὁδοὺς Πυθαγόρας ἀπῆρε τῆς ὠφελίμου παιδεύσεως τοῖς ἀνθρώποις, ὡς δὲ λέγεται καὶ ὁ Ἄβαρις πρὸς αὐτὸν αὐτὸς συνουσίαν, πῶς τε αὐτὸν ἤγαγεν ἐπὶ τὴν ἀκροτάτην σοφίαν καθ' ἑτέρας ὁδοὺς παιδείας.

ΚΑθόλου δὲ εἰδέναι ἄξιον, ὡς πολλὰς ὁδοὺς Πυθαγόρας εὗρε παιδείας, καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ἑκάστου καὶ δύναμιν παρεδίδου τῆς σοφίας τὴν ἐπιβάλλουσαν μοῖραν. τεκμήριον δὲ μέγιστον, ὅτε γὰρ Ἄβαρις ὁ Σκύθης ἐξ ὑπερβορέων, ἄπειρος ὢν Ἑλληνικῆς παιδείας ὢν καὶ ἀμύητος, καὶ τῇ ἡλικίᾳ προβεβηκὼς ἦλθε, τότε οὐ διὰ ποικίλων αὐτὸν εἰσήγαγε θεωρημάτων· ἀλλ' ἀντί τινος τῆς σωφρῆς, καὶ τῆς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἀκροάσεως καὶ τῆς ἄλλων βασάνων, ἁθρόως αὐτὸν ἐπιτήδειον * ἀκροάσατο πρὸς τὴν ἀκρόασιν τῆς αὐτοῦ δογματιζομένων, καὶ τὸ παρὰ φύσεως σύγγραμμα, καὶ ἄλλο τὸ περὶ θεῶν, ὡς ἐν βραχυτάτοις αὐτὸν ἀνεδίδαξεν. ἦλθε μὲν γὰρ Ἄβαρις ἀπὸ Ὑπερβορέων εἰς Ἑλλάδα πρεσβύτης καθήκων, καὶ τὰ ἱερὰ Ἀπόλλωνος πρεσβύτα καθήκων, καὶ τὰ ἱερὰ σοφώτατα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποστρέφων εἰς τὰ ἴδια, ἵνα τῷ ἀργυρίῳ καὶ χρυσῷ τῷ θεῷ ἀποθῆται εἰς τὸν ἐν Ὑπερβορέοις νεών. χρώμενος δὲ

ἐν πασ

ἐν παρόδῳ καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὸν Πυθαγόραν ἰδόντα μάλιστα εἰκάσας τῷ θεῷ, οἵπερ ἦν ἱερεὺς καὶ σοφώτατος μὴ ἄλλον εἶναι, μηδ' ἄνθρωπον ὁμοῖον ἐκείνῳ· ἀλλ' αὐτὸν ὅλως τὸν Ἀπόλλω, ἐκ τῶν ἐώρα περὶ αὐτὸν σκευασμάτων, καὶ ἐξ ὧν προεγίνωσκεν ὁ ἱερεὺς γνωρισμάτων, Πυθαγόρᾳ ἀπέδωκεν ὀϊστὸν, ὃν ἔχων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐξῆλθε, χρήσιμον αὐτῷ ἐσόμενον πρὸς τὰ συμπίπτοντα δυσμήχανα καὶ τοσαύτῃ ἄλλῃ. ἐποχούμενος γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ ἄβατα διαβαίνων οἷον ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ τέλματα καὶ ὄρη, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ προσβαλὼν, ὡς λόγος, καθαρμούς τε ἐπιτελῆ, καὶ λοιμοὺς ἀπεδίωκε, καὶ ἀνέμους ἀπὸ τῆς τότε ἀξιουσῶν πολίων βοηθὸν αὐτὸν γενέσθαι. Λακεδαίμονα γοῦν παρειλήφαμεν μὴ τὸν ὑπ' ἐκείνου γενόμενον *αὐτὴ καθαρωτέρη ποτὲ λοιμώξαι, πολλάκις πρότερον τούτῳ τῷ παθήματι περιπεσοῦσαν· διὰ τὴν δυσχαπελίαν, τὸ ὄρος καθ' ὃν ὤκισται τῶν Ταϋγέτων ὀρῶν πύργος ἀξιόλογον αὐτῇ παρεχόμενον. διὰ τὸ ὑφορᾶσθαι καὶ Κρήτης Κνωσσόν. καὶ ἄλλα τοιαῦτα *ἴσχυσε ἱστορεῖν. τὸν δὲ Ἀβάριδος φυ-

in transitu Italiam versus, Pythagoram quoque visum præ cæteris Deo illi, cujus erat sacerdos, similem fecit, & præterea neminem mortalium omnium ei similem esse credidit, sed ipsum verè Apollinem esse, cùm ex iis, quæ in illo augustissima videbat, tum ex quibus indiciis sacerdos antè intelligebat, Pythagoræ sagittam dedit, quam habebat quum templo excessit, ratus eam ipsi usui futuram ad ea, quæ fortè inciderent in tanta anxietate permolesta & gravia. Nam in illa quasi inequitans loca inaccessa, quibusque ambulari nequibat, transire poterat, ut fluvios, stagna, salebrosa & palustria loca, montes & id genus alia. Cumque aliquo locorum appulit, ut quidem sermo est, purgationes simul peregit, & pestilentias ventosq; persecut' est ab iis urbibus, quæ se in hoc recipere dignabantur, ut ipsorum esset auxiliator. Sanè Lacedæmonem accepimus purgatione ab ipso facta lustrataq; nunquam amplius peste laborasse, cùm antea frequenter huic obnoxia fuisset lui, propter malum gravemque aëra, nempè montes Taygeti, ad quorum radices condita urbs est, ei æstum præbent ingentem, quo tantùm non præfocantur. Eo quod & Cnossus mons Cretæ imminеat. Aliaque id genus admirabilia commemorantur de Abaridis vir-

tute. Cumque Pythagoras telum accepisset, nec peregrinè insolenterve erga hoc munus affectus foret, ne causſam quidem, quamobrē hoc daret, exquisivit. Cæterùm cùm ipse verè deus esset, & ipse seorsim Abari abse avulso coxam ſuam ipsius auream ostendit. Præbens scilicet certissimum argumēt um, se nequaquam mentitum fuisse. Et cùm sigillatim, quæ in templo posita erant, ei enumerasset, atque abundè fidem astruens, se haud malè esse assimilatum, insuper adjecit se, ut hominibus medelam afferret ac beneficia præstaret, venire. Eoq; forma humana præditum esse, ne mortales peregrinorum more quasi attonitr ad personam tam eminentem resiliant, ejusque doctrinam fugiant & aversentur. Iussitq; eum ibi manere, ac discipulos qui fortè accederent, in meliùs erigere, & emendare. Aurum verò, quod collegit, jussit communicati & distribui sociis & necessariis, qui digni essent, & quicunque hoc modo ab eo fuerant ad disciplinarum perceptionem adducti. Ita ut confirmarit sentētiam dictumque, quod ait, *Amicorum communia esse.* Ei verò qui ita permansisset, quod modò dicebamus, & inquisitionem naturalē, & partitā sectamq; rerū sacrarum, ac de Deo doctrinā tradidit. Ac auspicii loco quę per sacrificia fiebāt, prēnotionē per numeros tradidit.

ναίμεως. δεξάμενος δὲ Πυθαγόρας τὸν οἶκον, καὶ μὴ ξενισθεὶς πρὸς τοῦτο, μηδὲ τὴν αἰτίαν ἐπερησάμενος, δι' ἣν ἐπέδωκεν, ἄλλως ἂν ὄντως ὁ θεὸς αὐτὸς ὢν ἰδίᾳ καὶ αὐτὸς ἀποσπάσας τὴν Ἄβαριν, τόν τε μηρὸν ἑαυτοῦ ἐπιδείξας χρύσουν. γνώρισμα παρέχων τοῦ μὴ διαψεύδεσθαι. καὶ τὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ἱερῷ κειμένων ἐξαριθμησάμενος αὐτῷ καὶ σαφῶς ἱκανὴν παρεσχών, ὡς ἐκείνοις καλῶς εἰκάζας, προσθείς τε ὅτι δεῖ θεραπείᾳ καὶ εὐεργεσίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἥκει. καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρωπόμορφος, ἵνα μὴ ξενιζόμενοι πρὸς τὸν ὑπερέχοντα ῥαστώνται, καὶ τὴν ὠφελὰ αὐτοῦ μάθησιν διαφύγωσιν. ἐκέλευσε τὸ μένειν αὐτοῦ, καὶ συμδιορθοῦν τοὺς ἐντυγχάνοντας. τὸν δὲ χρυσὸν, ὃν συνήγειρε κοινῶσαι τοῖς ὁμηθείοις, ὅσοιπερ ἐτύγχανον οὕτως ὑπὸ τοῦ ἠγμένοι. ὡς τε βεβαίους τὸ δόγμα τὸ λέγον, κοινὰ τὰ φίλων διέρρου. οὕτω δὴ καλαμείναι αὐτοῦ, ὃ νῦν διελέγομεν, φυσιολογίαν τε καὶ θεολογίαν ὁμοίτετυμένην παρέδωκε. καὶ ἀντὶ τῆς διὰ θυσιῶν ἱεροσκοπίας τὴν διὰ τῶν ἀριθμῶν προγνῶσιν παρέδωκεν. ἡμοῦμε-

ἡσυχίους ταύτῃ καθιερωτέρας εἶ) καὶ θειοτέρας, καὶ τοῖς οὐρανίοις τῶν θεῶν ἀριθμοῖς οἰκειοτέρας, ἀλλά τε τὰ ἁρμόζοντα τῷ Ἀβάριδι παρέδωκεν ἐπιτηδεύματα, ἀλλ' ὁ δι' ἕνεκα * παρὼν λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν ἐπανέλθωμεν· ὡς ἄρα ἄλλους ἄλλως, ὡς ἔχει ἕκαστος φύσεως καὶ δυνάμεως, ἐπανορθοῦν ἐπειρᾶτο. πάντα μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα οὔτε παρεδόθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὔτε τὰ μημονευόμενα ῥᾴδιον διελθεῖν.

ratus hanc ſacratiorem diviniorem-que, & cœleſtibus deorum numeris convenientiorem eſſe. Atque alia dogmata vivendique inſtituta, prout Abaridi accommoda erant, eum edocuit. Verùm præſens ſermo cauſſa horum ulteriùs extendendus non eſt. Adidreyertamur, quemadmodũ alios aliter pro ratione naturæ ac potentiæ, qua quiſque præditus erat, corrigere ac emendare ſtudebat. Enimverò hæc omnia necdum in vulgus emanarunt, nec narratu facilia ſunt, quæ memorantur.

Κεφ. κ.

Τίνα τὰ ἴδια ἀσκήματα τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, καθ' οὓς αὐτὰ παρεδίδου Πυθαγόρας, καὶ ἐγύμναζε τοὺς ἀεὶ μεταλαμβάνοντας τῆς φιλοσοφίας.

Cap. x x.

Quæ fuerint peculiares Philoſophiæ Pythagoricæ exercitationes, & quomodo eas Pythagoras tradebat, eoſq; exercebat, qui continenter Philoſophiæ operam navantes eam perdiſcebant.

Ὀλίγα δὲ καὶ τὰ γνωριμώτατα τῶν διελθῶμεν δείγματα τῆς Πυθαγορικῆς ἀγωγῆς, καὶ ὑπομνήματα τῆς ὑπαρχόντων τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων. Πρῶτον μὲν οὖν ἐν τῷ λαμβάνειν τὴν διάπειραν ἐσκόπει, εἰ δύναται ἐχεμυθεῖν· τούτῳ γὰρ δὴ καὶ ἐχρῆτο τῷ ὀνόματι, καὶ καθεώρα εἰ μανθάνουσι ὅσα ἂν ἀκούσωσιν, οἵτε εἰσὶ σιωπᾶν καὶ διαφυλάττειν. ἔπειτα εἰ εἰσὶν αἰδήμονες. ἐποιεῖτο τε πλείονα σπουδὴν τῆς σιωπᾶν, ἢπερ τοῦ λαλεῖν.

Verùm pauca quædam eaque nobiliſſima cognitiſſimaq; Pythagoricæ inſtitutionis exempla ſeu ſpecimina percurramus, iterumque monumenta ſtudiorum exercitiorumque, quæ illis viris uſurpata erant. Primùm itaq; in capiendo experimento etiam atq; etiam conſiderabat num ἐχεμυθεῖν, hoc eſt ſilentium tenere poſſent. Hoc enim vocabulo etiam utebatur, ſimulq; expendebat, num diſcentes, quę audirent, ſilere & cuſtodire poſſent. Deinde num eſſent verecundi. Multũ aũt ſtudii & operæ in eo collocabat, ut eos taciturnos potiùs, quàm multum loquentes & garrulos redderet.

Item

Item considerabat quoq; reliqua omnia, num ad vitia & cupiditates intemperantes obstupescerent, earumq; admiratione afficerentur. Non oscitãter talia semper intuens, uti, quo pacto ese in ira gerãt, an in illam proclives, vel ad cupiditatem proni, vel num contẽtiosi, vel ambitiosi essent, vel quemadmodũ se haberent in contentiõne studióve partium vel amicitia. Quod si verò in omnibus exactè ipsum intuentes eum consectari videbantur bonis prædíti moribus, tunc de facili discendi ratione ac memoria cuncta expendebat. Primùm quidem num possent celériter & manifestè assequi ea, quę dicerentur. Deínde num sequatur eos aliquis amor & verecundia ad ea, quæ docentur. Enimverò considerabat, quo pacto natura comparati essent ad tranquillitatem & mansuetudinem, quod vocabat κατάρτυσιν, hoc est, dispositionem. Ferocitatẽ verò ad hanc institutionem inimicam esse censebat. Hanc enim sequi impudentiam, hanc porrò intemperantiã, damnum, hebetudinem & tarditatẽ ad discendũ, contumaciã & difficultatẽ, adhęc licentiã quidvís sine metu agendi, glorię privationẽ & dedecus, atq; id genus similia. Contraria verò, mansuetudinem & lenitatem consequi. In exploratione igitur talia considerabat, & in hisce suos discipulos exercebat.

ἐσκόπει δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα, μὴ ἄρα πρὸς πάθος ἡ ὀπιθυμίαν ἀκρατέσιν ἐπτόηνται. οὐ παρέργως τὰ τοιαῦτα ἀεὶ ἐπιβλέπων, οἷον πῶς πρὸς ὀργὴν ἔχουσιν, ἢ πρὸς ἐπιθυμίαν, ἢ εἰ φιλόνεικοί εἰσιν, ἢ φιλότιμοι, ἢ πῶς πρὸς φιλονεικίαν ἔχουσιν, ἢ πρὸς φιλίαν. Εἰ δὲ πάντα ἀκριβῶς αὐτῷ ἐπιβλέποντες ἐξηρτημένοι ἐφαίνοντο τοῖς ἀγαθοῖς ἤθεσι, τότε περὶ εὐμαθίας καὶ μνήμης ἐσκόπει. πρῶτον μὲν εἰ δύνανται ταχέως καὶ σαφῶς παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις· ἔπειτα εἰ παρέπεταί τις αὐτοῖς ἀγάπησις καὶ σωφροσύνη πρὸς τὰ διδασκόμενα. ἐπεσκόπει δὲ πῶς ἔχουσι φύσεως πρὸς ἡμερότητα. ἐκάλει δὲ τοῦτο κατάρτυσιν. πολέμιον δὲ ἡγεῖτο τὴν ἀγριότητα πρὸς τοιαύτην διαγωγήν. ἀκολουθεῖν γὰρ ἀγριότητα ἀναίδειαν. ἀναισχυντίαν ἀκολασίαν, ἀκυρίαν, δυσμαθίαν, ἀναρχίαν, ἀτιμίαν, καὶ τὰ ἀκόλουθα. πραότητα δὲ καὶ ἡμερότητα τὰ ἐναντία. ἐν μὲν οὖν τῇ διαπείρᾳ τοιαῦτα ἐπεσκόπει, καὶ πρὸς ταῦτα ἤσκει τοὺς μανθάνοντας.

τούς τε

τούς τε ἁρμόζοντας τοῖς ἀγαθοῖς τῆς παρ' ἑαυτῷ σοφίας ἐπίκρισις, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς ἱστορίας ἀνάγειν ἐπειρᾶτο. εἰ δὲ ἀνάρμοστον καλίδοι τινὰ, ὥσπερ ἀλλόφυλόν τινα, καὶ ὀθνεῖον ἀπήλαυνε. περὶ δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἃ παρέδωκε δι' ὅλης ἡμέρας τοῖς ἑταίροις, μετὰ τοῦτο φράσω. καὶ γὰρ τὴν ὑφήγησιν αὐτῶν, ὧδε ἔπραττον οἱ ὑπ' αὐτῷ ὁδηγούμενοι. τοὺς μὲν ἐναθήτους περιπάτους ἐποιοῦντο οἱ ἄνδρες οὔπω καταμόνας τε καὶ εἰς τοιούτους τόπους, ἐν οἷς σωφέβαινε ἡρεμίαν τε καὶ ἡσυχίαν εἶναι σύμμιξον, ὅπου ἰσχὺς καὶ ἄλση, καὶ ἄλλη τις θυμηδία, φόρτον γὰρ δεῖν μὴ πρότερον τινὶ σωφρονίζειν, πρὶν τὴν ἰδίαν ψυχὴν κρῆσθαι καὶ συναρμόζονται τὴν διάνοιαν. ἁρμόδιον δὲ εἶναι τῇ παλαιᾷ καὶ διανοίας τὴν τοιαύτην ἡσυχίαν. τὸ γὰρ εὐθὺς ἀναστάντας εἰς τὰς ὄχλους ὠθεῖσθαι, θορυβώδες ὑπειλήφασιν. διὸ καὶ πάντες οἱ Πυθαγόρειοι τοὺς ἱεροπρεπεστάτους τόπους ἀεὶ ἐξελέγοντο. μετὰ δὲ τὸν ἐνθάδε περίπατον τόδε πρὸς ἀλλήλους ἐτύγχανον. μάλιστα μὲν ἐν ἱεροῖς, εἰ δὲ μή γε, ἐν ὁμοίοις τόποις. ἐχρῶντο δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ πρός τε

cosq; , qui accommodi essent , ad suæ sapientiæ mysteria ac bona admittebat, itaq; ad scientias adducere conabatur. Sin verò quem ineptum videret , eũ ut extraneum aliquem ac peregrinũ arcebat pellebatq; . De studiis verò vivendiq; rationibus, quas tradidit per totum diem amicis, deinceps dicam. Nam juxta ejus narrationem, hoc pacto , qui ab eo ducebantur, sua instituebant. Hi viri matutinas ambulationes suscipiebant in solitariis & quidem hujusmodi locis , in quibus placidus ac lenis solet esse aër, isq; bene temperatus, ubi delubra essent & nemora, arboribusq; consita loca , aliaq; animi oblectatio. Siquidem non antè arbitrabantur in alicujus familiaritatem esse concedendum, qua animũ quisq; suum ad rectam rationem composuisset, simulq; mentem ad concentum quasi effinxisset. Porrò conveniens & congruum esse mentis constitutioni tale silentium quietemq; . Nam statim simulac surrexissẽt in turbas ingeri, tumultuosum censebant. Quamobrem omnes Pythagoræi semper loca maximè honorabilia & sacra eligebant. At post ambulationem matutinam in unum eundemque locum coibant simul, maximè quidem in templis versabantur, sin verò in illis non daretur, in locis similibus. Vtebantur autem hac temporis oportunitate, cùm ad

doctrinas, tum etiam disciplinas & tradendas & percipiendas, & ad mores corrigendos atque emendandos.

διδασκαλίας, & μαθήσεις, & πρὸς τὴν τῶν ἠθῶν ἐπανόρθωσιν.

CAP. XXI.

Qualia Pythagoras vivendi instituta constituerit & quomodo toto die amicis tradiderit, ut ea diligenter accurateq; effectum darent. Item hortamenta quadam vel precepta vitæ institutis respondentia & consentanea.

Κεφ. κα.

Περὶ ἐπιτηδευμάτων, οἷα κατεστήσατο Πυθαγόρας. καὶ ὡς ὅλης ἡμέρας παρέδωκε τοῖς ἑταίροις ἐπιμελῶς ἐργάζεσθαι. καὶ παραγγέλματα τινὰ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὁμολογούμενα.

POST hanc talemq; exercitationem ad corporum curam convertebantur. Pleriq; verò unctionibus cursitationibusq; utebantur. Aetate minores sese etiam luctis, tam in hortis quàm nemoribus exercebant. Alii ad corporum vires ac robur parandum, halterum jactu, hoc est plumbearum pilarum, aut cõcertatione manuum utebantur, quippe qui accommoda exercitia eligere studerent. Pane optimo utebantur, ac melle vel favo. Vinum interdiu non bibebant. Postmeridiano tempore circa Rerumpub. administrationes, tam exoticas & extraneas, quàm hospitales, nimirum legibus id jubentibus, versabantur. Omnia enim iis tẽporibus, quæ prandium sequuntur, administrare cupiebant. Iam vespere facto rursus ad deambulationes prosiliebant, quod quidem haud æquè commodum erat figillatim facere, uti in matutina ambulatione fieri assolet: sed vel bini vel terni eam instituebant, cum memoria repetentes ea omnia, quæ didicissent; & in honestis occupa-

Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην διαζεῦξιν, ὅπως τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο θεραπείαν. ἐχρῶντο δὲ ἀλείμμασι τε καὶ δρόμοις οἱ πλεῖστοι. ἐλάττονες δὲ παλαίοις ἐν λαπάροις καὶ ἐν ἄλσεσί. οἱ δὲ καὶ ἀρτηροβολίᾳ, ἢ χειρονομίᾳ πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἰσχύς, τὰ εὐθέτα ἐπιτηδεύοντες ἐκλέγεσθαι γυμνάσια. ἀρίστῳ δὲ ἐχρῶντο ἄρτῳ & μέλιτι, ἢ κηρίῳ. οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ μετεῖχον. τὸν δὲ μὴ τὸ ἄριστον χρόνον περὶ τὰς πολιτικὰς οἰκονομίας κατεγίνοντο, περί τε τὰς ἐξωτικὰς καὶ τὰς ξενικὰς, ὡς τὴν τοῦ νόμου πρόσταξιν. πάντα γὰρ ἐν ταῖς μετ' ἄριστον ὥραις ἐβούλοντο διοικεῖν. δείλης δὲ γινομένης εἰς τοὺς περιπάτους πάλιν ὁρμᾶν οὐχ' ὁμοίως κατ' ἰδίαν, ὥσπερ ἐν τῷ ἑωθινῷ περιπάτῳ, ἀλλὰ σπουδὴ καὶ συζυγίαις ποιεῖσθαι τὸν περίπατον, ἀναμιμνησκομένους τὰ μαθήματα, καὶ ἐγγυμναζομένους τοῖς παλαιοῖς

ὅπως-

βλητησεύμασι. μὴ δὲ τὸν σπερίπατον λουτρῷ χρῆσθαι. λουσαμένους τε ἐπὶ τὰ σιτία ἀπαντᾶν. ταῦτα δὲ ἓξ μὲν πλεῖον, ἢ δέκα ἀνθρώποις συνδειπνεῖσθαι. ἀθροισθέντων δὲ τῶν συσιτούντων γίνεσθαι σπονδάς τε καὶ θυσίας ἀπαρχῶν τε ἐκ λιβανωτοῦ. ἔπειτα ἐπὶ τὸ δεῖπνον χωρεῖν, ὡς πρὸ ἡλίου δύσεως ἀποδεδειπνηκέναι. χρῆσθαι δὲ πρὸς οἶνον, πρὸς * μάζῃ δὲ ἄρτῳ πρὸς ὄψῳ, δὲ λαχάνοις ἑφθοῖς τε καὶ ὠμοῖς. παρατίθεσθαι δὲ κρέα ζώων θυσιμαῖα ἱερέων, τοῦ δὲ θαλασσίων ὄψων ἀσινέως χρῆσθαι. εἶναι γάρ τινα αὐτοῦ δι' αἰτίας τινὰς οὐ χρήσιμα πρὸς τὸ χρῆσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ζώων, ὁ μὲν σῦφυκτι βλαβερὸν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. μὴ δὲ τόδε τὸ δεῖπνον γίνεσθαι σπονδαὶ, ἔπειτ' ἀναγνώσεις. ἔθος δὲ ἦν τὸν μὲν νεώτατον ἀναγινώσκειν, τὸν δὲ πρεσβύτατον ὑπομιμνῄσκειν, ὅ δεῖ ἀναγινώσκειν, καὶ ὡς δεῖ. ἐπεὶ δὲ μέλλοι ἀπεῖναι, σπονδὴν αὐτοῖς ἐνέχει ὁ οἰνοχόος. ἀπιόντων δὲ ὁ πρεσβύτατος παρήγγελλε τάδε, ἡμέρον φυλάσσειν καὶ

tionibus ac ſtudiis ſeſe exercentes. Poſt ambulationem balneo ac lotionibus utebantur. Loti coibant, ut ſimùl cibum caperent. Nec plures ſimùl concœnabant convivabanturq́; decem hominibus. Cæterùm poſtquã convivæ conveniſſent, libamina & ſacrificia ex copioſo farre & thure fieri ſolẽt. Deinde ad cœnam itabant, quo ante ſolis occaſum cœnati forent. Vino autem & maza, id eſt, coctili ex farina, oleo atque aqua ſubacto utebantur. item pane obſonioque, adhæc holeribus tam crudis quàm coctis. Carnes etiam animalium, quæ ab ſacerdotibus diis immolarentur, apponebantur. Rarò autem mãrinis opſoniis veſcebantur. Quædam enim ex illis certis quibuſdam de cauſis ad uſum noxia eſſe. Similiter ex animalib°, quæ humano generi non ſolent eſſe noxia, nec ad lædendũ nec corrumpẽdum, utebantur. Poſt cœnam verò hanc libationes fiebant, deinde lectiones. Habebant autem in more, ut qui annis & ætate eſſet minimus, legeret: qui verò alios iis maximè ãtecedebat, vice præſidis, quid & quomodo legẽdum eſſet, fungeretur. Quum abeundi tempus adveniſſet, pincerna ipſis libamen infundebat. A libationibus, qui ſenio maximè venerandus erat, hæc monendo denunciabat. Ne quis plantam domeſticam, quodque leniter ex-

terra fluit ac fructuosum est, lædito corrumpitóve. Item præter superiora, ut de supremo numine, deq; minoribus diis ac genere heroum ex animo benè sentirent, loquerentur, & cogitarent. Eodem modo de parentibus, iisq;, qui de nobis bene & prolixè meriti sunt, sentiendum cogitandumq; esse, & legibus ferendam esse opem, & cum scelere ac legum contemptu bellum gerendum. Quibus dictis quemq; domum abire. Vestis autem candida & pura apud illos in usu erat. Eodem modo & stragula candida simul ac pura. Stragula autem constabant ex lino & lana. Villosis enim pellibus non utebantur. Porrò venatione occupari, vel hoc exercitio uti, non probabant. Quæ igitur multitudini virorũ quotidie tradebantur, partim ad victum, partim etiam ad vitam traducendam pertinentia, hæc ferè erant.

CAP. XXII.

Quis institutionis per sententias Pythagoricas, earumq; brevia dicta, quæ tum ad vitam instituendam, tum etiam ad humanas apprehensiones tenderent, modus fuerit.

TRaditur & alius institutionis modus, qui fit per sententias Pythagoricas breviaq; dicta, quæ ad vitæ institutionem atque humanas apprehensiones maximè tenderent. De quibus pauca quædam ex multis apponam. Enimverò hortabatur ex vera amicitia & certamen &

ἔγκαρπον, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. ἔτι πρὸς τούτοις, περὶ τε τῶν θεῶν, καὶ περὶ τὸ δαιμόνιον, καὶ περὶ τῶν ἡρώων γένους εὐφημεῖν καὶ ἀγαθὴν ἔχειν διάνοιαν. οὕτω δὲ καὶ περὶ γονέων καὶ εὐεργετῶν ἡγεῖσθαι νοεῖσθαι. νόμῳ τε βοηθεῖν καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν. τούτων δὲ ῥηθέντων ἀπεῖναι ἕκαστον εἰς οἶκον. ἐσθῆτι δὲ χρῆσθαι λευκῇ καὶ καθαρᾷ. οὕτω τε στρώμασι λευκοῖς τε καὶ καθαροῖς. ἔτι δὲ τὰ στρώματα ἐκ λινῶν καὶ οἰείων γὰρ οὐ χρῆσθαι. περὶ δὲ θήρας οὐ δοκιμάζειν καταγίνεσθαι, οὐδὲ χρῆσθαι τοιούτῳ γυμνασίῳ. τὰ μὲν οὖν ἐφ' ἡμέρᾳ ἑκάστῃ πρὸ πλήθους τῆς ἀνδρῶν παραδιδόμενα, εἰς τε σοφίαν καὶ τὴν τοῦ βίου ἀναγωγὴν, τοιαῦτα ἦν.

Κεφ. κβ.

Τίνι τρόπῳ ἡ παιδεία ὁ ἀπὸ τῶν Πυθαγορείων ἀποφάσεων, καὶ τὸν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις ἀφίσταται.

ΠΑραδίδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδεύσεως ἀπὸ τῶν Πυθαγορείων ἀποφάσεων, καὶ τὸν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις διατεινουσῶν. ἀφ' ὧν ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθήσομαι. παρήγγελλε γὰρ ἐκ φιλίας ἀληθοῦς ἐξαίρειν ἀγῶνα τε καὶ

τε καὶ φιλονεικίαν. μάλιστα μὲν ἐν φαύλοις, εἰ δυνατὸν, εἰ δὲ μὴ, ἐν γε τῆς σπουδαίας, καὶ καθόλου ἐν τῇ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονεικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους, οὐ σπουδαῖον τῆς ὑπαρχούσης φιλίας. ἔφασαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας αὐχμάς τε καὶ ἐλκώσεις ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι. τὰ δὲ γιγνόμενα, ἂν δύνωνται εἶκειν καὶ κρατεῖν ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν, μᾶλλον δὲ ὁ νεώτερος τε καὶ τῆς εἰρημένης τάξεως ἔχων ὑποδεέστερος, τὰς ἐπιπληξεις τε καὶ νουθετήσεις, ἃς δὲ παιδαγωγίας ἐκάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας, ὡς ὄντα δεῖν γίνεσθαι, ἐν τοῖς νουθετοῦσι τὸ κηδεμονικόν τε καὶ οἰκεῖον, οὕτω γὰρ εὐχήμονά τε γίνεσθαι καὶ ὠφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἐν φιλίᾳ μηδέποτε ὀκνηρεῖν φύσιν, μήτε παίζοντας μήτε σπουδάζοντας. οὐ γὰρ ἔτι ῥᾴδιον εἶναι διαλῦσαι τὴν ὑπάρχουσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ παρεμπέσῃ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ φίλων φασκόντων φίλων εἶναι ἤδη.

studium contētionis eximenda esse. Imò verò maximè ex omni, siquidē fieri posset, sin minus ex vera, saltē ex illa, qua parētes prosequimur, omninoq; ea, quæ apud nos erga ætate & annis majores vigere debēt: consimiliter verò etiā ex ista, qua tenemur erga benè præclareq; de nobis meritos. Nam cū talibus in contētiones descēdere & acriter certare, ira fortè æstuante, alióve aliquo simili affectu ebulliente, initæ amicitiæ planè salutare nō est. Palàm verò dicebant quā minimas asperitates, velutiq; tubera & exhulcerationes in amicitiis esse oportere. Iā verò si esse cognorint, cedendum esse, atq; iram edomādam. Ambo quidē hoc facient, in primis verò junior, & qui dictorū ordinū qualēcunq; habet, arbitrabantur tum correctiones tū etiā admonitiones, quas illi παιδαγωγίας vocabāt, cum multa tum fausta acclamatione, tum etiam cautione & reverentia fieri oportere in iis, qui admonitiones instituunt, simulq; castigationem salutarem, & ad ingeniū cjus, qui admonetur, accōmodatum. Hoc n. modo fieri, ut decōs exhortatio & honesta juxta ac ūtilis sit, dum fides nequaquam ex amicitia tollatur, sive ludant sive seriò rem agāt. Neq; n. facile fieri posse, ut cōtracta amicitia salva adhuc & incolumis esse queat, ubi semel mendaciū in eorum, qui se amicos esse venditāt, mores irrepserit. In-

fortunii aut alius aliculus impotentiæ carum rerum, quæ in hanc vitam fortè incidunt, cauſſa amicitiam non eſſe reprobandam. Verùm eam rejectionem ſolam cum amici, tum amicitiæ probandam eſſe, quæ magni alicujus flagitii cauſa incorrigibilis, vel caſtigatione digna eſſet, contingeret. Talis igitur erat forma correctionis, quæ apud eos fiebat per ſententias, breviaq; dicta, ad omnes ſimul virtutes ac univerſam vitam pertendens.

λίαν μὴ ἀποτιθέσθαι ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας, τῆς εἰς τὸν βίον ἐμπιπτούσης· ἀλλὰ μόνιμον ἀποτίθεσθαι φίλου τε καὶ φιλίας, τὴν γινομένην ὑπὲρ καιρίαν μεγάλην τε καὶ ἐπανόρθωτον. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τύπος ἦν τῆς διὰ τῆς ἀποφάσεως παρ' αὐτοῖς γινομένης ἐπανορθώσεως, εἴς τε πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ ὅλον τὸν βίον διατείνων.

CAP. XXIII.

Quæ fuerit ad ſtudium Sapientiæ exhortatio per ſymbola & obſcuras ſententias, & quæ dogmatum infandæ atq; occultæ, iis ſolis qui norunt doctrinam & prima elementa ejus, demonſtratio, quæ ab Pythagora juxta Ægyptiorum veterrimiorumq; apud Græcos Theologorum conſuetudinem ac mores tradita fuit.

SUmmè autem neceſſarius apud illum doctrinæ modus etiam ille extitit, qui per ſymbola fiebat. Hæc enim forma ac ratio agendi etiam apud Græcos penè omnes, quippe quæ veterrima eſſet, obſervabatur & in primis expetebatur. Maximè verò apud AEgyptios ſummo loco habebatur variiſq; modis excolebatur. Iuxta illorum verò morem Pythagoræ quoque præcipuum ſtudium erat, ſi quis explanationes ſymbolorum Pythagoræ, atq; ſignificationes arcanaſque notitias perſpicuè, & quem quodq; ſenſum rectum veritatemq; haberet, detegere

Κεφ. κγ.

Τίς ἡ πρὸς συμβόλων παραγωγὴ εἰς φιλοσοφίαν, καὶ ἀπόῤῥητοι δογμάτων ἔμφασις καὶ ἀπεκπεφυμμένη μόνοις τοῖς εἰδόσι παιδεία, περιέχουσα τὸ Πυθαγόρου καὶ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων παρ' Ἕλλησι θεολόγων συνήθεια.

ΑΝαγκαιότατος δὲ παρ' αὐτῷ τρόπος διδασκαλίας ὑπῆρχε καὶ ὁ διὰ τῶν συμβόλων. ὁ γὰρ χαρακτὴρ ὅτος καὶ παρ' Ἕλλησι μὲν πᾶσιν, ὅτι παλαιότροπος ὢν, ἐσπουδάζετο. ἐξαιρέτως δὲ παρ' Αἰγυπτίοις ποικιλώτατα ἐπροβιβάζετο. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τῷ Πυθαγόρᾳ μεγάλης σπουδῆς ἐτύγχανεν, εἴ τις διαρθρώσῃς σαφῶς τὰς τῆς Πυθαγορείων συμβόλων ἀμφάσεις καὶ ἀπορρήτους ἐννοίας, ὅσης ὀρθότητος καὶ ἀληθείας μετέχουσιν, ἅπερ ἀκαλυφθεῖσαι

λυφθῆναι, καὶ τὰ αἰνιγματώδεις
ἀλλ' ἀναφανδὸν θῆναι τύπον. προσ-
κεισθῆναι δὲ καὶ ἀπλῆν καὶ ἀπέρ-
ριλον παραδόσιν ταῖς τῆς φιλο-
σόφων ἐκείνων μεγαλοφυΐαις, καὶ ὑπὲρ
ἀνθρωπίνην ἐπίνοιαν θεωθεῖσι. καὶ
γὰρ οἱ ἐκ τῆς διδασκαλείας ταύτης, μά-
λιστα δὲ οἱ παλαιότατοι καὶ αὐτοῦ
συγχρονίσαντες καὶ μαθητεύσαντες
τῷ Πυθαγόρᾳ πρεσβύτη νέοι, Φι-
λόλαός τε καὶ Εὔρυτος καὶ Χαρώνδας
καὶ Σαλεύκος, καὶ Βρύσων, Ἀρ-
χύτας τε ὁ πρεσβύτερος, καὶ Ἀρί-
στοιος, καὶ Λύσις, καὶ Ἐμπεδοκλῆς,
καὶ Ζάμολξις, καὶ Ἐπιμενίδης, καὶ Μό-
λων, Λεύκιππός τε, καὶ Ἀλκμαίων,
καὶ Ἵππασος, καὶ Θυμαρίδης, καὶ
οἱ καὶ αὐτοὶ ἅπαντες, πλῆθος ἀλλο-
φύλων καὶ ἀνδρῶν ἀνδρῶν, τάς τε
διαλήξεις καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους
ὁμιλίας. καὶ τὰς ὑπομνηματίσεις
τε καὶ ὑποσημάνσεις, καὶ αὐτὰ δὴ
τὰ συγγράμματα καὶ ἐκδόσεις πά-
σας, ὧν τὰ πλεῖστα μέχρι καὶ τῆς
ἡμετέρας χρόνων διασώζεται, ἐν τῇ
κοινῇ καὶ δημώδει, καὶ δὴ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώμασι λέξεσι σύ-
νεσιν ἐποιήσατο ἐξ ἐπιδρομῆς, οὐκ αὐ-
τοσι πειρώμενοι ἀπαραλλάκτως τὰ
φερόμενα ὑπ' αὐτῆς τίθεσθαι.
ἀλλὰ καὶ τὴν νομοθετημέ-
νην αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου
ἐχεμυθίαν, θεῶν μυστηρίων, καὶ

& aperire, itemq; formam otationis
ænigmaticæ ac obscuræ liberam red-
dere valeret, caq; applicare nosset, ju-
xta simplicem & uniusmodi seu ab va-
rietate omni alienam traditionem, ho-
rum philosophorum magnificentiis
ac supra humanam considerationem
evectis. Etenim qui ex hoc ludo pro-
dierunt, inprimis verò antiquissimi,
atque illi, qui tempore proximi co-
ætanei, & adolescentes Pythagoræ
jam senis discipuli exstiterunt. Phi-
lolaus, Eurytus, Charondas, Saleu-
cus, Bryson: item Archytas senior, A-
ristæus, Lysis, Empedocles, Zamolxis,
Epimenides, Molon, Leucippus, Alc-
mæon, Hippasus, Thymarides, atq; o-
mnes illorum discipuli, qui multitu-
dinem numerumq; clarissimorũ ma-
ximorumq; virorum tam ad dissertа-
tiones, quàm mutuas consuetudines,
constituunt. Porrò commentarios &
subscriptiones, deniq; scripta ipsa atq;
omnes editiones, quorum pleraq; et
iam ad hæc nostra usq; tempora con-
servantur, non communi & vulgari
dictione ac stylo, adeoq; aliis omnib⁹
consueto & familiari, quasi cursim in-
telligibilia effecerunt, conantes audi-
torib. ea, quę ab ipsis dicerentur, statu-
ere inimitabilia. Cæterùm juxta ἐχεμυ-
θίαν, id est, silentii indictionem, ipsis
quasi lege latam sancitamque ab Py-
thagora, sacra Dei mysteria & modos,
quos

quos fas non esset eloqui apud illos, qui rudes, & nullis sacris initiati essent, attingebant, adeoq; per symbola mutuas communicationes ac colloquia, vel etiam cõmentarios scriptionesque considerabant. Ac nisi quis ipsa symbola, quę elegisset, enarravisset, & regulari atq; apposita interpretatione, ridicula & anicularum deliramentis similia, qui ea fortè audiant, dicta, simulq; nugis & futili loquacitate plena esse videãtur. Cæterùm postquam isto pacto hæc symbola exposita, & interpretatione conspicua, lucida, ac sancta pro obscuris plerisq; reddita fuerint, divino vaticinio atq; oraculis quibusdã Pythii Apollinis resolvit, ut & mẽtem seu sensum mirabilem ac divinũ afflatum illis apparere, qui intelligentes & rationes expendendi, bonarumq; literarum studiosi sunt, efficiat. Non fuerit autem abs re meminisse paucorum, ut doctrinæ forma ac ratio magis fiat perspicua. *Perfunctorie quasique aliud agendo templum nec ingrediendum, nec Deus prorsum adorandus est, etsi vel ipsas templi valvas fores pretergressus. Sacrificia diis, eosq; adora discalceatus. Declinans vias publicas, per semitas ito. De Pythagoricis rebus remoto lumine ne loquitor.* Talis ferè ut exempli causa dicam, ejus modus erat per symbola docendi.

πρὸς τοὺς ἀτελέστους ἀπορρήτων ζώπων ἥπλωτο, καὶ ὅλως συμβόλων ὑπεσκόπτομεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεις, ἢ καὶ συγγραφάς. καὶ εἰ μή τις αὐτὰ σύμβολα ἐκλέξας διαπτύξειε, καὶ * ἀμώμῳ ὀξύτητι, γελοῖα ἂν ϵὐγραώδη δόξῃ τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα, λήρου μετὰ ϵ ἀδολεσχίας. ἐπειδὰν μέν τις καὶ τὸν τῆδε συμβόλων τούτων ζώπον διαπτυχθῇ, καὶ φανὰ καὶ ὠαγῆ αὐτὰ σκοτεινῶν τοῖς πολλοῖς γίνηται διοπτρία καὶ χρησμοῖς τισι τοῦ Πυθίου ἀναλύει, καὶ θαυμαστὴν ἐκφαίνειν διάνοιαν, δαιμονίαν τε ἐπίπνοιαν ἐμποιεῖ τοῖς νεανικόσι φῦλ φιλολόγων. οὐ χείρων δὲ ὀλίγων μνημονεῦσαι ἕνεκα τοῦ σαφέστερον γένεσθαι τὸν τύπον τῆ διδασκαλίας. ὧδε περίεργον ἔτι εἰσίθιον εἰς ἱερὸν, ἔτι προσκυνητέον τὸ παραπαν, ὧδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς ταφείων γένης ἀνυπόδητος θύρας καὶ προσκύνει. τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων διὰ τῶν ἀτράπων βάδιζε. περὶ Πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ λαλεῖ. τοιοῦτος, ὡς ἐν τύποις εἰπεῖν, ὁ ζώπος ἦν αὐτῆ διὰ συμβόλων διδασκαλίας.

Κεφ.

Κεφ. κδ.

Τίνων ἀπέχεσθαι παρήγγελλε Πυθαγόρας, καὶ τίνων τοῖς ἑταίροις ἀπέχεσθαι παρήγγελλε, καὶ πῶς ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνομοθέτησεν ἑκάστοις, καὶ τούτων, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν βίων ἐκάστου, καὶ διὰ τίνας αἰτίας.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τροφὴ μεγάλα συμβάλλεται πρὸς τὴν ἀρίστην παιδείαν, ὅταν καλῶς καὶ τεταγμένως γίνηται, σκεψώμεθα τίνα καὶ περὶ ταύτην ἐνομοθέτησε. Τῶν μὲν βρωμάτων καθόλου τὰ λοιπὰ πάντα ἀπεδοκίμαζεν, ὅσα πολὺ μᾶλλον ἐδόκει καὶ τὴν ἕξιν καὶ τὴν διάθεσιν αἰτία; τοῦτ' ἔστι δοκιμάζεσθαι καὶ χρῆσθαι ἐκέλευεν, ὅσα τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καθίστησί τι καὶ συνέλλει. ὅθεν ἐνόμιζεν ἐξ ἀκεχρόνου ἐπιτήδειον εἰς ῥοφὴν. καθ' ὅλου δὲ ἀπεδοκίμαζε τὰ τοῖς θεοῖς ἀλλόφυλα, ὡς ἀπέχθειαν ἡμᾶς πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειούσας. κατ' ἄλλον δὲ ἂν τρόπον καὶ τὰ νομιζόμενα εἶναι ἱερῶν, σφόδρα ἀπέχεσθαι παρήγγελλεν, ὡς τιμῆς ἀξίως ὄντων. ἀλλ' ἐπὶ τὰ κοινὰς καὶ ἀνθρωπίνους χρήσεως, καὶ ὅσα δὲ εἰς μείζονα ἐκπόδισιν, ἢ πρὸς καθαρότητα τῆς ψυχῆς, καὶ διάνοιαν; ἢ πρὸς σωφροσύνης ἢ ἀρετῆς ἕξιν, παρήνει φυλάττεσθαι. καὶ τὰ πρὸς ὑγίειαν δὲ ἐπιτηδείως ἔχοντα, καὶ ἐπιβολὴν τῆς ψυχῆς, τάς τε ἄλλας καθαρότητας, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις φαντάσματα παρη-

Cap. xxiv.

Ab quibusnam cibis Pythagoras in universum abstinuit. & ab quibus suos abstinere hortabatur & quemadmodū alias atq; alias lezes statuerit, unicuiq; hac de re, juxta cujusq; vitæ rationem. & quibus de caussis.

Verùm quū & nutrimentum magnū monumentum ad optimā institutionē conferat, præsertim quandò probè ordinateq; id sē habet, quæ & qualia quoq; hac ipsa de re lege sanxerit, cōsideremus. Ex cibis igitur prorsus illos improbabat, quib. corpus inflatur & venter turbatur: contrà verò palàm eos probabat, iisq; utendū præcipiebat, qui corporis habitudinē constitutūt ac libidines reprimūt. Vndemilium etiā ad alendū accōmodum esse cēsebat. Omninò aūt etiā eos cibos repudiabat, qui à diis alienos quasi à familiaritate, quæ nobis cū iis est, abducūt. Alio verò modo etiā ab illis cibis, qui sacri esse cēsētur, vehemēter abstinere hortabatur, tanquā q honore digni, minimè aūt cōmuni humanoque usui cōvenientes essēt. Quæcūq; verò etiā divinationē impediebāt, vel ad animi puritatē sanctitatēq;, vel ad tēperantiæ & moderatiōis, virtutisve habitum comparandum, præpedimēta forent, fugienda esse admonebat. Ac quę puritati cōtraria essent, hoc est, quæ inquinarēt, atq; animi reliquasq; puritates, &, quæ in somnis accidunt, imaginationes & ludibria rejiciebat & devi-

tabat. Atq; hæc quidem in genere de cibis legibus ſancivit. Sigillatim verò philoſophis, qui cõtẽplationibus maximè dediti, ſimulq; ſũmi, quatenus ejus fieri poterat, ſemel in univerſũ ſuperfluos, quibuſq; veſci fas nõ erat, cibos circuncidebat. Porrò nequis quicquã unquã, quòd vitã habuiſſet, ederet, nec vinũ omninò biberet, neq; diis animalia immolaret, nec iſtorũ quicquã omninò læderet, ſed quàm accuratiſſimè eã, qua erga illa devincti ſumus, juſtitiã eſſe cõſervandã autor erat. Atq; ipſe quidẽ ita vixit ab animaliũ carnib. in victu abſtinens, atq; aras intruentas adorans: Simulq; ne cæteri mortales cognata & viventia apud nos animalia mactarent providens, & ſilveſtria atq; indomita non curans modò, verùm etiã magis ad ſapientiam, cùm verbis, tum etiam actionibus moderatis atq; inſtituens, non aũt punitione maſtatione q; ullo modo lædẽs. Iam verò civilibus legiſlatoribus quoq; ut ab animatis abſtineant, præcepit. Qui n. volunt in ſũmo faſtigio conſtituros juſtè agere, eoſdẽ oportebat etiam nihil in animalia, quæ nobiſcum nata & quaſi cognata ſunt, præter fas & æquum cõmittere. Nam quo pacto, quæ juſta & æqua ſunt, reliquos mortales facere perſuaſerint, qui ipſimet cognata & immodica habẽdi cupiditate capti ab animalium uſu & participatione, quæ

τεῖτο. κοινῶς μὲν οὖν ταῦτα ἐνομοθέτησε περὶ βοφῆς. ἰδίᾳ δὲ τοῖς θεωρητικωτάτοις τῆς φιλοσόφων, καὶ ὅτι μάλιστα ἀκροτάτοις καθάπαξ περιῄρει τὰ περιττὰ καὶ ἄδικα τῆς ἐδεσμάτων. μήτε ἔμψυχόν ποτε ἐσθίειν εἰσηγούμενος, μήτε οἶνον ὅλως πίνειν, μήτε θύειν ζῶα θεοῖς, μήτε καταβλάπτειν μηδ' ὅτιοῦν αὐτά· διασώζειν δὲ καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ δικαιοσύνην ὁπωμελέστατα. καὶ αὐτὸς οὕτως ἔζησεν ἀπεχόμενος τῆς ἀπὸ τῆς ζῴων βοφῆς, καὶ τοὺς ἀναιμάκτους βωμοὺς προσκυνῶν καὶ ὁρῶν, μηδὲ ἄλλους ἀναιρήσοντας τὰ ὁμόφυλα πρὸς ἡμᾶς ζῶα προμηθούμενος, τά τε ἄγρια ζῶα σωφρονίζων μᾶλλον ἢ παιδεύων λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἀλλ' οὐχὶ βλάσεως καταβλάπτων. ἤδη δὲ καὶ τοῖς πολιτικοῖς τοῖς νομοθέταις προστάξειν ἀπέχεσθαι τῆς ἐμψύχων. εἴτε γὰρ βουλομένους ἄκρους δικαιοπραγεῖν, ἔδει καὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν * τῆς συγγενῶν ζῴων· ἐπεὶ πῶς ἔτι ἐπιτρέψουσι δίκαια πράττειν τοὺς ἄλλους, αὐτοὶ ἁλισκόμενοι τῇ πλεονεξίᾳ συγγενικῆς τῆς ζῴων μετοχῆς, ἅτε διὰ τὴ

διὰ τὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς συ-
χείων τῆς αὐτῆς κοινωνίαν, καὶ τῆς
ἐκ τούτων συνισταμένης συγκρά-
σεως, ὡσανεὶ ἀδελφότητι πρὸς ἡ-
μᾶς συνέζευκται. τῶν μὲν τι
ἄλλοις ἐπέτρεπε τῶν ζώων
ἅπτεσθαι, ὅσοις ὁ βίος μὴ ἀκά-
θαρτος καὶ ἱερὸς καὶ
φιλόσοφος. καὶ τούτοις χρόνον
τινὰ ὥριζε τῆς ἐναγνίσεως.
εἰσὶ μέντοι ἐφ' οἷς ἐπιτάττει φεύγειν
αὐτούς. καρδίαν μὲν ἔσθιειν,
ἐγκέφαλον μὴ ἐσθίειν. καὶ τοῦ
τῶν ἐργάζεσθαι πάντως τοὺς
Πυθαγορείους ἠξίωσεν. δεῖ
εἶσι δὲ ὡσανεὶ ὑπόθεσιν τοῦ
καὶ ἕδρας τινὰς τοῦ φρονεῖν, καὶ
τοῦ ζῆν. ἀφιστᾶσθαι δὲ αὐ-
τὰ διὰ τὴν τοῦ θείου λόγου φύσιν. οὕτως καὶ * μάχης
ἐργάζεσθαι, ἐπειδὴ, ὅτι φαύ-
λη ἀγγελτικὴ καὶ ἀπειθοῦσα συμ-
πάθειαν ἐναντίαν πρὸς ἐπί-
γνωσιν. καὶ Μελανούρου δὲ ἀ-
πέχεσθαι παραγγέλλει, ἰχθύος
ἐδωδίμου ἐν ἁλσὶ ζῶντος. καὶ ἐρυθρῖνον μὴ
προσλαμβάνειν δι' ἕτερα τοιαῦ-
τα αἴτια. ἀκυλίων δὲ πέχων δι'
ἀπολλᾶς ἱεράς τε καὶ φυσικὰς, εἰς
ἃ μηχανὴν ἐκπύρωσιν αἰτίας. ἐκ-
λαμβάνειν δὲ ἀθεμιτώτατον τοῖς
ξυοῖσι. καὶ διὰ ταῦτα ἀρχόμε-
νος εἰς ἀρετὴν ὁδηγεῖν τοὺς ἀνθρώπους.

propter vitæ cōmunionem, eorundē-
q; elementorum ac cōmistionis con-
temperatæ, quæ ex hisce cōsistit, quasi
germanitate quadā erga nos conjun-
cta & cōvincta sunt, nō abstinent? Re-
liquis verò quib. vita nō valdè expur-
gata & sacra, studioq; sapiētiæ dedita e-
rat, nōnulla animalia attingere per mit-
tebat. Atq; hisce certū aliquod absti-
nentiæ tēpus præfiniebat. Iisdem verò
legem dabat, *por non esse adedendum,*
cerebro non esse vescendum. Atque ab iis
Pythagoricos omnino arcebat. Nam
imperatrices & duces sunt, & quasi
quædam scalæ & sedes domiciliaque
sapientiæ & virtutis. Illa autem conse-
quebantur per divini sermonis natu-
ram. Eodem modo etiam * * * * pro-
hiberi jubebat, quod prima nuncia & quasi significatrix sit cœlestium affe-
ctuum, & ut sic dicam, compassionū
erga humana. Similiter *ab Melanuro,*
id est, qui nigram caudam habet, *abstine-*
ndum esse præcipiebat. Siquidem ter-
restrium deorum proprius est. Adhæc
piscem *Erythrinum*, seu, ut Latinè, *ru-*
bellionem, *ne attingito*, propter alias
hujusmodi causas. Item *à fabis absti-*
nere propter multas tam sacras, quàm
naturales easq; ad animū pertingentes
causas. Atq; id genus alia hujusce mo-
di instituta & ritus illis sanxit, & à ci-
bis exorsus, mortales ad virtutem de-
ducere cœpit.

CAP. XXV.

Quemadmodum certis statisq; temporibus per Musicen & carmina homines instituere soleat, maximè verò quum ipsis affectiones turbas darent, aequas morborum animiq; & corporis purgationes ejus subsidio faceret, & quomodo in illis studium poneret.

MUsicen verò etiam plurimum ad sanitatem cõferre judicabat, si quis decẽtibus modis ea utatur. Non enim oscitanter tali uti solet purgatione. Siquidem hoc etiam Medicinam vocabat, quæ per Musicen fiebat. Cæterùm hujusmodi suavem cantum ac modulamen circa vernum tempus attingebat. Etenim in medio aliquem, qui lyrã pulsare didicisset, sessum collocabat, atq; in circuitu suavitèr canẽdi modulandiq; artifices assidebãt. Atq; ita pulsante & nervos convenienter apteque tangente, insignia aliquot & perjucunda carmina, quibus exhilarari, concinniq; & honestè compositi fieri videbantur, concinebant. Ipsi autẽ etiã alio quodã tẽpore, quasi Medicinę vice Musice utebãtur. Atq; esse suavia q̃dã carmina adversus animi affectiões morbosq;, item adversus animi dejectiones & morsus confecta; quæ excogitaverat ut in primis ad opem præstandã conducentia. Rursum alia quoq; composuit adversus iratum æstus, & excãdescentias, adeoq; omnem talis animi mutationem. Erat præterea & aliud quoddam genus musices & can-

Κεφ. κε.

Πῶς καὶ ἐν μουσικῇ τὰ μελῳδούμενα τὰς ἀνθρώπους κ̃ ποιεῖ τι ἀεισμένους. καὶ ὅτι μάλιστα παρεσκέυαζε αὐτοῖς τὰ πάθη, τίνας καθάρσεις νόσων ψυχῆς τε καὶ σώματος δι' αὐτῆς ἐποιεῖτο, καὶ πῶς αὐτὰς ἐπιτηδεύων.

ΥΠελάμβανε δὲ καὶ τὴν Μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται καὶ τοὺς προσήκοντας ῥήσεις. εἰώθει γὰρ οὐ παρέργως τῇ τοιαύτῃ χρῆσθαι καθάρσει. τοῦτο γὰρ ἐκάλει τὴν ἰατρικὴν τῆς Μουσικῆς ἰατρείαν. ἥπλετο δὲ περὶ τὴν ἐαρινὴν ὥραν τῆς τοιαύτης μελῳδίας. ἐκάθιζε γὰρ ἐν μέσῳ τινὰ λύρᾳ ἐφαπτόμενον, κ̃ κύκλῳ ἐκαθίζοντο οἱ μελῳδεῖν δυνατοί. καὶ οὕτως ἐκείνου προοίντος συνῇδον ἄλλας τινάς, δι' ἂν εὐφωνότης κ̃ ἐμμελεῖς κ̃ εὔρυθμοι γίνεσθαι ἐδόκουν. χρῆσθαι δ' αὐτοὺς κ̃ κ̃ τὸν ἄλλον χρόνον τῇ Μουσικῇ ἐν ἰατρείας τάξει. καὶ ἔστι τινὰ μέλη πρὸς τὰ ψυχῆς πάθη πεποιημένα ἀκέστη, πρός τε θυμίας κ̃ ὀργὰς, καὶ ἄλλα πρὸς τὰς ὀργὰς, κ̃ πρὸς τοὺς θυμοὺς, & πρὸς πᾶσαν παρέλλαγὴν τοιαύτης ψυχῆς. ἔστι δὲ καὶ πρὸς τὰς θυμίας ἄλλο εἶδος μελοποι-

λοπρεπίας ἐξαρμόττον. χρῆσθαι δὲ καὶ ἀρχήσεσιν. ὀργάνῳ δὲ χρῆσθαι λύρᾳ. τοὺς γὰρ αὐλοὺς ὑπολαμβάνειν βέβηλόν τε καὶ θεατρικὸν, καὶ οὐδαμῶς ἐλευθέριον τὴν ἦχον ἔχειν. χρῆσθαι δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδῳ λέξεσιν ἐκλεγομένους πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῆς. λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἔργων Πυθαγόραν μὲν σπουδαιακῷ ἄσματι μέλει, διὰ τῆς αὐλητοῦ καταβάσης τοῦ Ταυρομενίτου μεγαλείου μεθύοντος τὴν λύσαι, νύκτωρ ἐπικωμάζοντος ἑορτάσης παρὰ τοῦ ἀντιφάσου αὐλῶνι ἐμπρῆσαι μέλλοντος. ἐξήπλετο γὰρ καὶ ἀνιζωπυρεῖτο ὑπὸ τοῦ Φρυγίου αὐλήματος. ὃ δὴ κατέσπευσε παῦσαι ὁ Πυθαγόρας. ἐτύγχανε δὲ καὶ τοὺς ἐρασταμουμένους ἀμφὶ καὶ τὴν εἰς τὸν σπουδαιακὸν μεταβολὴν ὑπέθετο τῷ αὐλητῇ. δὲ ἧς ἀυλητὶ καταστὰς κοσμίως οἴκαδε ἀπέλαβε τὸ ὑπαρχαῖον σπουδῆς. ἡνίκ' ἐφ' ὅσον αὖ, ὁ καὶ κρεῖττον, μὴ δ' ἀπλῶς ὑποπτεύειν σοφιστὴν ἐπιβαλεῖν παρ' αὐτοῦ. πρὸς δὲ καὶ ἐμπλήκτου ἐπισκήψαντος τὴν τοῦ Πυ-

tionum inventum ad cupiditates pellendas. Vtebatur & saltationibus. Instrumento autem musico non alio utebatur, quàm lyra. Quippe tibias sonum habere & ridiculum & lascivum existimabat, simulq; multitudini conuentuiq; solùm conuenientem, minimè verò liberalem. Vtebatur itidem Homeri ac Hesiodi dictionibus, iisque selectis ad animi emendationem. Perhibetur verò etiã Pythagoras in operibus quidem aliquandò spondiaco carmine, quasi dicas sacrificali, per tibicinẽ adolescentis cujuspiam Taurominitani furorem extinxisse, qui se inebriarat, noctu commessationibus omniq; petulantię indulgentis apud amasiam, ad portã rivalis jamjam exurendi. Suscitabatur enim veluti ignis jam conditus sopitusq; ab tibię Phrygię cantu, quod Pythagoras celerrimè restinxit & compescuit, (erat aũt ille tum fortè astris speculandis intempestivè intẽtus) ac Phrygium illum sonum fistulatori subjecit, & in Spondiacum vel sacrificalem nõmutavit. Quo cantu nõ ita multò pòst prompte & alacriter, nihilq; tale cogitans adolescens, amictus & ad modestiam compositus, decẽter honesteq; domũ remeavit, ne tantillũ quidem, quod & satiùs erat, neq; simpliciter exspectãs, dum ab ipso adjceretur adhortatio. Adhæc repudiabant, atq; ad corvos relegabant tanquam ab

insano profectam consuetudinem & familiaritatem Pythagoræ. Empedocles verò, cùm adolescens quidam jam gladio stricto in Anchitum hospitem, quòd patrem suum publico judicio capitis supplicio affeciſſet, ut erat conturbatus & ira accensus irruiſſet, strictoque ense, patris condemnatorem Anchitum, tanquam homicidam percussurus esset, statim juvenem immutavit, ac protemii vice cecinit illud;

Nepenthes solvens iram tollensq; dolorem,
Inducensq; malûm cunctorum oblivia.

juxta Poetam.

Atq; Anchitum hospitem suũ è morte eruit, juvenemq; à flagitio homicidii liberavit. Hic autem ex eo tempore in familiaribus Empedoclis maximè insignis fuit inq; existimationis fuisse perhibetur. Adhęc igitur universus ludus atque auditorium Pythagoricum erat tysin seu institutionem jam dictã, & conjunctionem & contrectationẽ faciebat, carminibus quibusdã ad hoc accommodatis & idoneis in contrarias affectiones animi cõstitutiones dispositionesq; utiliter circumducens. Nam qubitum euntes sesq; quietí cõmittentes, mentes suas ab turbationibus & sonoribus aures obtundentibus, cãtilenis quibusdam, carminumq; pro-

θαγόρου σιωπυχίαν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀνασειμένου τὸ ξίφος ἤδη νεανίου τινὸς ἐπὶ τὸν αὐτοῦ ξενοδόχον Ἄγχιτον, ἐπεὶ δικάσας θανασίμῳ τὸν τοῦ νεανίου πατέρα ἐθανάτωσε, καὶ ἐξιὼν ὡς εἶχε μετὰ θυμοῦ, ξιφήρους παίσας τὸν τοῦ παιδὸς καταδιώκειν ὡσεὶ φονέα Ἄγχιτον, μεθαρμοσάμενος εὐθὺς ἀναπαύσας τοῦτο,

Νηπενθές τ' ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων,

καὶ τὸν ξενοδόχον Ἄγχιτον θανάτου ἐρύσατο, καὶ τὸν νεανίσκον ἀνδροφονίας ἐλευθέρωσε. Διαφερόντως δ' οὖτος τῶν ἑταίρων Ἐμπεδοκλέους γνωρίμων ὁ δοκιμώτατος ἔσχετο· καὶ τοίνυν σύμπαν τὸ Πυθαγορικὸν διδασκαλεῖον τὸν λεγόμενον ἐξάρτυσιν, καὶ συναρμογὴν καὶ ἀναφὰν, ἐποιεῖτο, μέλεσι τισὶν ἐπῳδοῖς εἰς τὰ ἑαυτῶν ἤθη προσηκόντως χρησίμοις τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις. ἐπὶ τε τὰς εὐδίας ἐκπίπτοντες τῆς διανοίας καὶ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐπανάγοντες καὶ ἀπειλημμάτων ἐξεκάθαιρον τὰς διαποίας ἡδαῖς τισι καὶ μελῶν ἰδιώματι,

μασι, καὶ ἡσύχους παρασκευάζον ἑαυτοῖς ἐκ τούτου καὶ ὀλιγονείρους τε καὶ εὐονείρους τοὺς ὕπνους. ἐξανισάμενοί τε ἐκ τῆς κοινωφελείας πάλιν, καὶ κάρους δι' ἀλλοδόπων διπλάσιον ἀτμάτων. ὅτι δὲ καὶ ὅτε ἀφόβου λήξεως μελισμάτων ὅπου τε καὶ πάθη καὶ νοσήματα τινα ἀφυγίαζον, ὡς φασὶν, ἐκδόντες εἰς ἀληθῶς. καὶ εἰκὸς ἐντεῦθεν πόθεν τ' οὔνομα τοῦτο εἰς μέσον παραλαλυθέναι τὸ τῆς Ἐπῳδῆς. οὕτω μὲν οὖν ὠφελιμωτάτῳ καλεσάσθω Πυθαγόρας τὴν διὰ μουσικῆς ἐπανόρθωσιν ἠθῶν τε καὶ βίων ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. κς.

Πῶς τὸν ἱερὸν ἐποιήσατο Πυθαγόρας, καὶ λόγοις μεθόδῳ ἁρμονίας τε καὶ ἁρμονικῶν λόγων, καὶ πῶς παρέδωκε τοῖς ἑταίροις πᾶσαν ταύτην ἐπιστήμην.

Ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα γεγόναμεν ἀφηγούμενοι τὴν Πυθαγόρου παιδευτικὴν σοφίαν, οὐ χεῖρον καὶ τὸ τούτου παραλειπόμενον ἐφεξῆς εἰπεῖν, ὅπως ἐξεῦρε τὴν ἁρμονικὴν ἐπιστήμην, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. ἀρξώμεθα δὲ μικρὸν ἄνωθεν. ἐν φροντίδι ποτὲ καὶ διαλογισμῷ σπουδαίῳ ὑπάρχων, εἰ ἄρα θύραθέν τῃ ἀκοῇ βοήθειαν τινὰ ὀργανικὴν ἐπιπρίετατibus expurgabant, sibiq́ue inde placidos & quietos somnos efficiebãt, simul & insomniis min⁹ inquietatos & gratiorib. interim somnis quiescentes. Manè surgẽtes ex somno cõmunẽ utilitatẽ afferẽte, capitis gravedines rursũ aliis atq; aliis cãtilenis pellebant. Quãdoq; verò etiã absq; pronũciatiõe carminũ, quũ & affectiões & morbos nõnullos pepulerint, ægrosq; ad sanitatẽ, ut aiunt, reduxerint, reipsa & verè accinunt. Atq; hinc nomen hocce Epodes, hoc est, accentus in mediũ hominum usum quãdoq; perveniſſe verisimile est. Hoc igitur modo Pythagoras per Musicen & morum & vitæ correctionem longè utiliſſimam constituit.

CAP. XXVI.

Quo pacto Pythagoras harmonicæ istius disciplinæ inventionem fecerit, & ab qua methodo & concentu simulq́; sermonibus concentum habentibus, adhuc quo pacto auditoribus omnem de hiſce scientiam tradiderit.

QVandoquidem hîc loci versamur exponentes eruditricem Pythagoræ disciplinam, non absre, sed aptè convenire judico, ut quod ab illo insuper adiectum est, deinceps dicamus, quemadmodum scientiam musices studiosam, itemq; harmonicas seu musicas orationes invenerit, Nos aũt negotium paulò altiùs exordiemur. Quũ aliquandò intẽtiore cura & cogitatione distringeretur, annè auditui aliquod instrumentale subsidium excogitare

gitare valeret, quod foret ſolidum, & certũ, nulliſq; modis fallax, cujuſmodi viſus habet per circinum & regulã, vel mehercle, per dioptras geometricas, tactº verò per jugũ, vel per mẽſurarum excogitationem, divino quodam caſu circa fabri cujuſdam ferrarii officinam ambulans, malleos ferrũ in incude tundentes emollientesq;, & ſonores inter ſe mutuò miſtim redẽtes exaudivit penè per unam quaſi copulationem. Cæterùm in ipſa malleorũ colliſione vel ſono, quem edebant, cognovit & muſicum concentũ, qui duplari numero vocatur διὰ πασῶν, & qui διὰ πέντε, quaſi per quinque dicas, hoc eſt, ſeſquialterũ, itẽ διὰ τεσσάρων, vel per quartas. Intervallũ verò ipſius cantus per ſe, & plenũ tamen & perfectum aliâs, quæ in ipſis eſſet majoris magnificentiæ, promptus & alacer, quaſi propoſito ſibi ab ipſo Deo patefacto in officinã ipſam ferrariam curriculo ingreſſus eſt, multiſq; experimẽtis ab tumorib. ſeu ponderib. quæ in ipſis malleis erant, ſoni differentiam ĩnvenit. Quãquã nõ prẽter vim eorũ, qui molliebant, neq; prætermalleorũ figuras, nec prætereſſerri, quod agitabatur, tranſpoſitionem, prætereſque ſacomata ſeu æquipondia, exactè exceptis momẽtis malleorum æquabiliſſimis; domũad ſuos receſſit, atq; ad proprias meditationes regreſſus eſt. Et ab uno

νοῆσαι παγίαν καὶ ἀπαραλόγιστον, οἵαν ἡ μὲν ὄψις διὰ τοῦ διαβήτου καὶ διὰ τῆς κανόνος, ἢ νὴ Δία διόπτρας ἔχει, ἡ δ' ἀφὴ διὰ τοῦ ζυγοῦ, ἢ διὰ τῆς τῶν μέτρων ἐπινοίας, παρά τι χαλκοτύπειον περιπατοῦσα ἐκ τινος δαιμονίου συντυχίας, ἐπήκουσε ῥαιστήρων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι * ῥαιόντων, καὶ τοὺς ἤχους παρεμιξε πρὸς ἀλλήλους ἀποδιδόντων, πλὴν μιᾶς συζυγίας. ἐπεγίνωσκε δ' ἐν αὐτοῖς τήν τε διὰ πασῶν, τήν τε διὰ πέντε, & τὴν διὰ τεσσάρων * συμφωνίαν. τὴν δὲ μεταξύτητα τῆς καθ' ἑαυτὴν συμπληρωτικὴν δὲ ἄλλως τῆς ἐν αὐτοῖς μειζονότητος, ἄσμενος δὴ ὡς καὶ θεὸν ἀνομένης αὐτῷ τῆς προθέσεως, εἰσέδεξατο εἰς τὸ χαλκεῖον, καὶ ποικίλαις πείραις παρὰ τὴν ἐν ταῖς ῥαιστῆρσιν ὄγκων * εὑρὼν τὴν διαφορὰν τοῦ ἤχου, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ῥαιόντων βίαν, οὔτε παρὰ τὰ σχήματα τῶν σφυρῶν, οὐδὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐλαυνομένου σιδήρου μετάθεσιν, σημώματα, ἀκριβῶς ἐκλαβὼν ῥοπὰς ἰσταμένας τῶν ῥαιστήρων πρὸς ἑαυτὸν ἀπηλλάγη. & ὅτι τινος ἰσ-

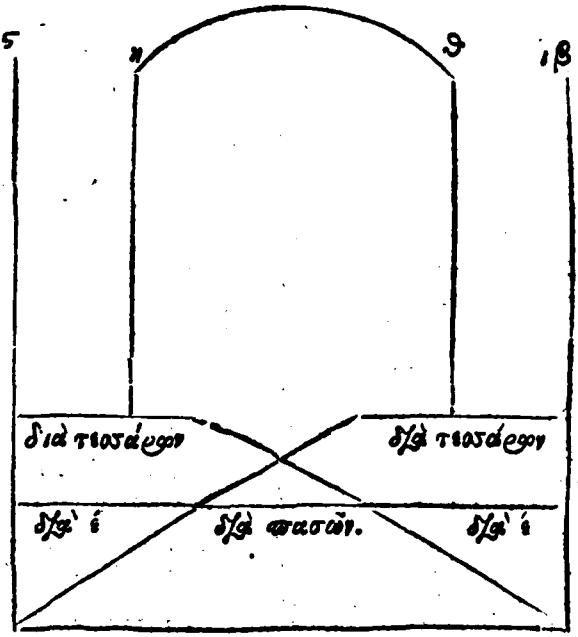
νός

τὸς παχτάλου * διαγωνίας ἐμπεπηγότος τοῖς τοίχοις, ἵνα μὴ τι ἀπὸ τούτοις διαφορά τις ὑποφαίνηται, ἢ ὅλως ὑπονοῆται παχτάλων ἰδιαζόντων παραλλαγῇ ἀπαρτὶ τίσασθαι χορδὰς ὁμόλους καὶ ἰσοπαχεῖς, ἰσοπαλεῖς τε καὶ ἰσοσρόφους ἑκάστῳ ἀφ' ἑκάστης ἐξάπτουσιν, ὁλκὴν προσδήσας ἑκ τοῦ κάτωθεν μέρους. τὰ δὲ μήκη τῶν χορδῶν μηχανησάμενος ἐκ παντὸς ἰσοτάτου. εἶτα κρούων ἀνὰ δύο ἅμα χορδὰς ἐπαλλὰξ συμφωνίας εὕρισκε τὰς προλεχθείσας ἄλλῳ ἐν ἄλλῃ συμπτυχίᾳ. τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐξαρτύματος τεινομένῳ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ μικροτάτου διὰ πασῶν φθεγγομένῳ καταλάμβανεν. ἦν δὲ ἡ μὲν δώδεκα τισῶν ὅλκων, ἡ δὲ ἑξ. ἐν διπλασίῳ λόγῳ ἀπέφαινε τὴν διὰ πασῶν, ὅπερ ἐστὶ καὶ τὰ βάρη ἀπέφαινε. τὴν δ' αὖ μεγίστην πρὸς τὰ παρὰ τὴν μακροτάτην οὖσαν ἐντὸς ὅλκῶν δύο πέντε συμφωνοῦσαν, ἔνθα ταύτῳ ἀπέφαινεν ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ. ἐν ᾧπερ καὶ αἱ ὅλκαὶ ὑπῆρχον πρὸς ἀλλήλας. πρὸς δὲ τὴν μεθ' ἑαυτὴν μὲν τῷ βάρει, τῷ δὲ λοιπῶν μείζονα

quopiam paxillo parietibus ad angulũ infixo, ne ex hiſce ſcilicet aliqua diverſitas, vel leviter appareat, vel omninò intelligatur, quaſi paxillorũ ſeparatorũ commutatiõe, deinceps eſſẽ quatuor concinnas fides atq; æquimembres, & in ſorte ſeu opere adeóq; converſione æquales, unãquamq; ab unaquaq; ſuſpẽdit, ab inferiore parte alligato, quod ad ſe trahit, pondere. Longitudines verò fidium ex omni parte æquales conſtituit. Deinde pulſans tangẽsq; ſimul duas fides viciſſim, concentus inveniebat, de quibus antè dictum eſt, alium atq; alium in alio caſu. Etenim concẽtum illum ab maximo apparatũ tono protentumq; ad eã, quæ loquitur, cujuſq; exauditur ſonus, ab minimo per omnes ſonos deprehendebat. Erãt illi quidẽ aliquot paxilli, quibus fides trahebãtur intendebantúrve numero duodecim, alii verò ſex. In ratione dupla cõcentum per omnes ſonos euntẽ demonſtrabat, quod & ipſa põdera oſtẽdebãt. Rurſum aũt maximum exiſtere octo paxillorum, quib. nervi attrahuntur, præter longiſſimum, qui διὰ πέντε, hoc eſt, per quinq; ejuſdem ſoni eſt, ubi eũ declaravit in ratione hemiolia, vel ſeſquitota, in quo etiã converſionum paxilli inter ſe mutuo connexi erant. Illum verò cõcentum, qui poſt ſe pondere quidem, at reliquis majo-

est novem libris, διὰ τεσσάρων æquabili ratione per pondera, atque hunc itidem per Epitritum vel sesquitertiam manifestè perspicueq; deprehendebat. Hemiolium natura existentem eandem cum minimo. Novem enim collata cum sex, revera sic se habent, quemadmodum ad parvum numerum collata octo, ad illum verò, qui sex habet, hoc erat in Epitrito, hoc est, in ratione sequitertia. Porrò ad illum qui duodecim, in hemiolio, hoc est, in toto & in dimidia illius parte versatur. Intervallum igitur seu medietas concentus ejus, qui διὰ πέντε, itemque ejus qui διὰ τεσσάρων dicitur, ubi supereſt ille, qui διὰ πέντε ab eo, qui διὰ τεσσάρων, exsistere confirmabatur in Epogdoo numero, in quo novem ad octo utrinq; concentus διὰ πασῶν, vel per omnia, principalis pars deprehendebatur, sive ille qui per quatuor & per quinq; in copulatione. Ut dupla ratio in se continet hemiolion & ἐπίτριτον, hoc est semitertiam partem. Quemadmodum duodecim, octo, sex: vel vice versa διὰ τεσσάρων, & διὰ πέντε, ut quod duplum est, & ἐπίτριτον vel semitertium, & hemiolion, veluti duodecim, novem, sex in tali ordine διὰ πασῶν. Linguam autem & manum atque auditum habebat ad ea, quæ condiderat.

ἐννέα τριὰδι ὑπάρχουσαν, τὴν διὰ τεσσάρων ἀναλόγως τοῖς βρίθεσι, & ταύτῃ δι' ἐπίτριτον ἄνισος καταλαμβάνεται. ἡμιολίαν τὴν αὐτῇ φύσει ὑπάρχουσαν τῆς σμικροτάτης. τὰ γὰρ ἐννέα πρὸς τὰ ἓξ, οὕτως ἔχει, ὅπερ πρὸς ὀκτώ, πρὸς μὲν τὴν τὰ ἓξ ἔχουσαν ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ ὄν. πρὸς δὲ τὴν τὰ δώδεκα, ἐν ἡμολίῳ. τὸ ἄρα μεταξὺ τῆς διὰ πέντε, καὶ τῆς διὰ τεσσάρων οὖ ὑπερέχει ἡ διὰ πέντε τῆς διὰ τεσσάρων, ἐβεβαιοῦτο ἐν * ὀπτανόῳ λόγῳ ὑπάρχειν, ἐν ᾧπερ τὰ ἐννέα πρὸς τὰ ὀκτὼ ἐπόγδοός τε ἡ διὰ πασῶν σύστημα ἀλήγχετο. ἤτοι ἡ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε ἐν συναφῇ. ὡς ὁ διπλάσιος λόγος ἡμολίου τε καὶ ἐπιτρίτου. οἷον δώδεκα, ὀκτώ, ἕξ, ἢ ἀνασρόφως τῆς διὰ τεσσάρων & τῆς διὰ πέντε, ὡς τὸ διπλάσιον ἐπιτρίτου τε & ἡμολίου, οἷον δώδεκα, ἐννέα, ἕξ ἐν τάξει τοιαύτῃ διὰ πασῶν, τὴν γλῶσσαν δὲ καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐξαρτύματα, καὶ



πρὸ βεβαιώσας πρὸς ἑωυτὰ τὸν τῆς χρήσεως λόγον προσέθηκεν εὐμηχάνως, τὴν μὲν τῆς χορδῶν κοινὴν * ἀπόδοσιν τὴν τῆ διὰ γωνίου πασσάλου εἰς τὸν τῆ ὀργάνου βατῆρα, ὃν χορδότονον ὠνόμαζε. τὴν δὲ * ποσὴν ἢ ἐπίτασιν ἀναλόγως τοῖς βάρεσιν εἰς τὴν τῆς κολλοβῶν ἄνωθεν σύμμιξιν περιστροφὴν ἐπιβάθρατε ταύτῃ χρώμενος, καὶ οἷον ἀντιξαπατήτῳ γνώμονι εἰς ποικίλα ὄργανα ἢ σφῦρα λοιπὸν ἐξέτεινε. λεκίθων τὲ κρῦσιν καὶ αὐ-

Cumq; ad illa confirmasset habitum vel formarū rationē, concinnè & solerter fidium quidē cōmunem remissionē, quæ est paxilli angularis, apposuit in ipso instrumēti manubrio, quo scilicet manus ambularet, quod chordotonum, hoc est, quo chordæ intenduntur, vocabat. Tentionem verò vel intentionē simili ratione eum gravib. ad eam conversionem claviculorum paxillorúmve ab summa parte cōcordem & benè moderatā, atq; hac utens quasi scala ac gnomone seu indice, qui falli nequeat, ad multa & diversa instrumēta experimentum in posterum extendit. Ac pulsationem patinarū, ti-

bias & fiſtulas, itē monochorda ſeu inſtrumenta una chorda cōſtantia, & triangularia, atq; id genus alia eaq; concordantia inveniebat in omnibus, etiā immutabilem & non variantē ſcientiā vel cōprehēſionem numeroſam. Porrò vocem, quæ particeps eſt numeroſę cōſtructionis ex numeris ſex, ὑπάτην, id eſt, infimā nominavit. Mediā verò vocavit eam, quæ ἐπίτριτος, hoc eſt, ſeſquitertia numeri eſt VIII. Quę aūt infra mediam eſt, novē tonis medio acutior eſt, & quidem ad octavam. Iam vocem νήτην, id eſt, ſupremā, quæ eſt de duodecim, & medietates juxta genus intentū ſimul complevit vocibus pro proportione benè aptis, atq; ita inſtrumentū octo fidium numeris conſonis ſubjecit diplaſio, hemiolio, Epitrito, horumq; differētiæ Epogdoo, vel ſeſquioctavæ. Proceſſionem aūt naturali quadam neceſſitate ab graviſſima infimaq; uſq; ad acutiſſimam incipiebat. Circa hoc fides intēdendi genus ita inveniebat. Nam chromaticum vel coloratívum illud genus in Muſice, itēq; numeroſum ac concinnū rurſum aliquandò ex hoc explanavit, quēadmodum demonſtraturi quandoq; ſumus, quū de muſica dicere inſtituemus. Cęterùm hoc genus, quod tonos ſeu modulos conſtituit, hoſce gradus talesq; quoſdam progreſſus naturales habere videtur, primū ſemitonum, deinde to-

λὰς καὶ σύνεγγυας καὶ μονόχορδα καὶ ξύγωνα καὶ τὰ παραπλήσια καὶ σύμφωνα εὕρεσιν ἐν ἅπασι, καὶ ἀπαράλλακτον τὴν διὰ ἀριθμοῦ καλλίληψιν. ὀνομάσας δὲ ὑπάτην μὲν τὸν ἐξ ἀριθμοῦ κοινωνοῦντα φθόγγον. μέσην δὲ τὴν τὸ ὀκτὼ ἐπίτριτον αὐτοῦ τυγχάνοντα. παραμέσην δὲ τὴν τοῦ ἐνὸς τόνῳ τοῦ μέσου ὀξύτερον, καὶ δὴ καὶ ἐπ' ὄγδοον. νήτην δὲ τὸν τοῦ δώδεκα καὶ τὰς μεταξύτητας κατὰ τὸ διατονικὸν γένος συναναπληρώσας φθόγγοις ἀναλόγοις, οὕτως τὴν ὀκτάχορδον ἀριθμοῖς συμφώνοις ὑπάτῃ ξε, διπλασίῳ, ἡμιολίῳ, ἐπιτρίτῳ, καὶ τῇ τούτων διαφορᾷ ἐπογδόῳ. τὴν δὲ προβασιν ἀνάγκῃ τινὶ φυσικῇ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου ἐπὶ τὸ ὀξύτατον. καὶ τοῦτο διατονικὸν ἡγοῦνται οὕτως εὑρεσιν. τὸ γὰρ χρωματικὸν καὶ ἁρμονικὸν γένος αὖθις ποτὲ ἐκ τοῦ διεξάγωσιν, ὡς ἐν ἑτέραις ποτὲ δείξαι, ὅταν περὶ μουσικῆς λέγωμεν. ἀλλὰ τόγε διατονικὸν γένος τῶν τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς προόδους τοιούτας τινὰς φυσικὰς ἔχειν φαίνεται, ἡμιτόνιον, εἶτα τόνον.

τόνου. καὶ τοῦτ' ἔστι διὰ τεσσάρων σύστημα δύο τόνων, καὶ τοῦ λειφθέντος ἡμιτονίου. εἶτα προσληφθέντος ἄλλου τόνου, τουτέστι τοῦ μεσεμβληθέντος, ἡ διὰ πέντε γίνεται σύστημα ἓξ τόνων καὶ ἡμιτονίου ὑπάρχουσα. εἶθ' ἑξῆς τούτῳ ἡμιτόνιον, καὶ τόνος· ἄλλος διὰ τεσσάρων, τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἡ ἐπίτριτον, ὥστε ἐν μὲν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ τῇ ἑπταχόρδῳ πάντας ἐκ τοῦ βαρυτάτου τοὺς ἐπ' ἀλλήλων τετράρους τὴν διὰ τεσσάρων ἀλλήλοις δι' ὅλων συμφωνεῖν τῷ ἡμιτονίου καὶ μεταβάσιν, τήν τε πρώτην καὶ τὴν μέσην καὶ τὴν ἕβδομον χώραν μεταλαμβάνοντος καὶ τὸ τρίχορδον· ἐν δὲ τῇ Πυθαγορείῳ τῇ ὀκτάχορδῳ ἤτοι καὶ συντόνῳ συστήματι ὑπαρχούσῃ τριχόρδου τε καὶ πενταχόρδου, ἢ καὶ διαζευγνύντι δυοῖν τετραχόρδοιν τὰ χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων, ὑπὸ τῆς βαρυτάτης ἡ προχώρησις ὑπάρξῃ. ὥστε τὰς ἀπ' ἀλλήλων πέντε φθόγγους, τὴν διὰ πέντε συμφωνεῖν ἀλλήλοις, τὴν ἡμιονίαν προβάδην, εἰς τέσσαρας χώρας μεταβαίνοντος, πρώτην, δευτέραν, ἕβδομον, τετάρτην. οὕτω μὲν οὖν τὴν μουσικὴν εὑρεῖν λέγεται. καὶ συστήσασθαι αὐτὴν παρέδωκε

num integrũ. Atq; hæc eſt tonorũ duorum, ejuſq; quod hemitoniũ dicitur, διὰ τεσσάρων partium principalis. Deinde aſſũpto alio tono, hoc eſt, eo qui medius eſt interjectus, concentus διὰ πέντε fit princeps exſiſtens pars, tonorũ triũ & hemitonii. Deinceps ex ordine illi adjungitur ſemitoniũ, atq; alius inſuper tonus διὰ τεσσάρων, hoc eſt, alius qui ἐπίτριτος vel ſeſquitertius, ita ut in cõcentu antiquiore, qui eſt ſeptẽ chordarum omneis ex graviſſimo infimoq;, quatuor inter ſe invicem concentũ audiamus ſibi mutuò in univerſũ ſimilis eſſe conſonantiæ cũ hemitonio per deſcenſum, primam ſimul & mediam tertiamq; regionem ſimul participãte per quatuor chordas. In Pythagorico verò octochordarũ inſtrumento, ſive principali parte ſecundum cõtactum conjunctionémve, quę principalis pars eſt quatuor chordarum & quinq;, vel juxta diſjunctionem duorum inſtrumentorum ſive concentuum, ex quatuor fidibus, quæ ab ſe invicem ſeparantur, nempè ab voce infima erit proceſſio: ita ut omnes voces quinq; ab ſe mutuo ſeparatæ, optimè inter ſe per quinq; conſonent, hemitonio paulatim & quaſi inter eundũ ſecedente in regiones quatuor, id eſt, primã, ſecundam, tertiam & quartam. Atq; ita quidem Muſicen inveniſſe dicitur. quam cùm cõſtituiſſet tradidit ſubditis diſci-

pulis, ut ad omnia pulcherrima facinora calcar adderet.

CAP. XXVII.

De politicis & Reipublicæ utilibus bonis, quæ solet hominibus tradere cum ipse, tum etiam amici ejus & re ipsa & sermonibus, idq; per vrbium constitutiones, & legum lationes, adeoq; per alia multa honesta studia.

PErmulta etiam de iis, quæ quoad Rerumpublicarum administrationes ab eo gesta sunt, ab illius discipulis & auditoribus laudibus celebrãtur. Ajunt enim cùm quandoq; tota belli moles in Crotoniatas incubuisset, ita ut multi oppeterent, ac funerum perquam sūptuosæ elationes & sepulchra non minoribus impendiis fierent, ex ipsis quendam ad populũ dixisse, se ex ipso Pythagora hoc narrante quondã audivisse in numinis defensionẽ, deos cœlestes sacrificantium affectionibus haud minus, quã sacrificiorum multitudini intẽtos esse. Terrestres verò deos econtrariò, quasi minorum hæredes factos, comis seu cõmessationibus ac lamentationibus, itẽq; cõtinentibus inferiis potationibusq;, & ferculis bellariísve, & sacrificiis seu sūptuosis admodum & opiparis victimis delectari. Vnde propter liberam electionẽ epuli, Plutoni vocari inferos: tùm qui simpliciter eum quidem colunt venerantur q;, eos in superiore mundo longiore temporis spatio relinqui: ab iis verò qui effusè erga luctus affecti sunt,

τοῖς ὑπηκόοις ἐπὶ πάντα τὰ κάλλιστα.

Κεφ. κζ.

Ὅτι πολιτικὰς καὶ κοινοφιλεῖς ἀγαθὰς παρίδωκε τοῖς ἀνθρώποις διʼ ἔργων καὶ λόγων, καὶ ἀπὸ τῶν πολιτειῶν κατασκάπτας ἐς τὰ νόμιμα θέσεως διʼ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων αὐτός τε καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ.

ΕΠαινεῖται δὲ πολλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ τὰς πολιτείας πεπραχθέντων ὑπὸ τοῦ ἐκείνῳ πλησιασάντων. φασί γαρ ἐμπεσούσης μὲν ποτε περὶ τοῖς Κροτωνιάταις ὁρμῆς, πολυτελεῖς ποιεῖσθαι τὰς ἐκφορὰς καὶ ταφάς, εἰπεῖν τινα πρὸς τὸν δῆμον ἐξ αὐτοῦ, ὅτι Πυθαγόρου διεξίοντος ἀκηκοεν ὑπὸ τῶν θείων, ὡς οἱ μὲν Ὀλύμπιοι ταῖς τῶν θυόντων διαθέσεσιν, οὕτω τῶν θυομένων πλῆθει προσέχουσιν. οἱ δὲ χθόνιοι τοὐναντίον, ὡς ἂν ἐλαττόνων κληρονομοῦντες τοῖς κώμοις καὶ θρήνοις, ὅτι δὲ ταῖς συνεχέσι χοαῖς, καὶ ταῖς ἐπιφορήμασι, καὶ τοῖς μετὰ μεγάλης δαπάνης * ἐναγισμοῖς χαίρουσιν. ὅθεν διὰ τὴν προαίρεσιν τῆς ὑποδοχῆς πλέονι καλεῖσθαι τὸν ἅιδην, καὶ τοὺς μὲν ἀφειδῶς αὐτὸν τιμῶντας εἶναι καὶ τὸν ἄνω κόσμον χρόνιον, ὑπὸ δὲ τῆς ἐπειγομένως πρὸς

πρὸς τὰ σώματα διακειμένων, ἀεί τινα καλάγειν ἕνεκα τοῦ τυγχάνειν τιμῆς τῆς ἐπὶ τῆς μνήμης γινομένων. ἐκ δὲ τῆς συμβουλίας ταύτης ὑπόληψιν ἐμποιῆσαι τοῖς ἀκούουσιν. ὅτι μετριάζοντες μὲν ἐν τοῖς ἀτυχήμασι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν διατηροῦσιν. * ὅτι μετριάζοντες μὲν, ὑπερβάλλοντες δὲ τοῖς ἀναλώμασιν ἅπαντες ἀπομοίρας καταρρέουσιν. Ἕτερον δὲ διαιτητὴν γνώμενον τινα ἀμαρτύρου πράγματος χωρὶς μεθ' ἑκατέρου τῶν ἀντιδίκων ὁδῷ προσάγοντα * καταμνηματίσαντα, φῆσαι τὸν ἐν τούτῳ κείμενον ἐπιεικῆ, καθ' ὑπερβολὴν χρήσιμον. τῶν δὲ ἀντιδίκων τὸν μὲν πολλὰ καὶ καθ' ἑαυτοῦ κατεύξασθαι τὸν τετελευτηκότι, τὸν δὲ εἰπόντος, μήτι οὖν αὐτῷ πλεῖόν ἐστι. * καταδοξάσαι καὶ παρεχθῆναι ἵνα ῥοπὴν εἰς τὴν κρίσιν, τὸν ἐγκωμιάσαντα τὴν καλοκαγαθίαν. ἄλλον δὲ διαίτας εἰληφότα μεγάλας, ἑκάτερον πεῖσαι τὸν ὑποψηφίσασθαι, τὸν μὲν ἀποδόσθαι τέσσαρα τάλαντα, τὸν δὲ λαβεῖν δύο, καταγνῶναι δίκας, καὶ δόξαν δεδοκέναι τάλαντον ἑκατέρῳ. θεμένων δέ τινων ἐπὶ κα-

nec sibi etiam temperant, nullo non tempore eum aliquem ad inferos deducere, idq; ideò ut honores cõsequatur, qui intereà dum quis tumulatur, exsistunt. Atq; ut ex hac consultatione sibi apud auditores opinionem aliquã conciliet, nempè quod qui omnia moderatè perferũt, in infortuniis & adversitatibus propriam salutẽ tueãtur. Imò quod qui moderatè quidem adversam fortunam ferunt, sed omnes incredibiles sũptus super immaturis funeribus faciunt, seipsos re familiari prorsus eversuri sint. Alium verò quendã, qui factus erat cognitor rei, quæ testimonii expers esset, seorsim cũ utroq; adversariorũ per viam adducentem eum, qui ad monumentum honores tribuebat, dixisse illum, qui in eo recõditus jacebat, frugi & moderatum, nimis exquisitos & eximios exsistere. Quum aũt adversariorum alter mortuo multa felicia & augusta precatus esset, alter verò diceret, num quid ei amplius esset, respõdisse, suspicatum se quoq; aliquod ad faciendam fidem momentũ exhibitum iri, si honestatem laudibus vexisset. Item cùm alius quispiam maximi momenti judicium accepisset, utriq; eorum persuasit, qui reversi erant, ut hic quidem quatuor talenta penderet, alterum verò accepisse duo, repudiasse tria, & propter gloriam utriq; talentum dedisse. Porrò nonnullis in flagitio

gitio quopiã, quod designabatur, pallium apud certam aliquã mulierculã ex iis, quæ in foro sedent, deponentibus, & multum diuq; vetantibus ne alteri illud traderet antè, quàm uterq; prçsens adesset, posteàverò sese mutuo falsis rationibus decipientibus, atq; altero in vulgi ac totius Reip. conspectu pallium resumente, dicentq; cum alterius bona pace hoc sibi concessũ esse, altero verò, qui non accesserat, hoc deinde calũniante, ac magistratui spõsionẽ pactionemq; quæ ab initio inter eos intercesserat, parefaciente, quendã ex Pythagoræis, qui tum fortè successerat, dixisse, facturũ hominem juxta pacta & conventa, si utriq; adsint. Itidẽ cùm alii quidã in firma quidẽ amicitia inter se mutuo cõiuncti esse viderẽtur, sed propter quendã, qui alteri adularetur, in tacitã quandam suspicionẽ incidisset, qui dixit ad eã suspicionẽ, quasi fœmina ab alterutro corrupta esset, fortuitu Pythagoræũ hunc in fabri æraríi officinã ingressum, gladio, qui exacutus esset, ostenso, qui putabat se injuria affici, illum in ipsum artificẽ impegit, perinde ac si non satis exacutus esset, cumq; jam secũ suspicatus esset, ipsum facere prçparamẽta in eum, qui calumniis impetebatur, hic gladius, inquit, omnium reliquorum tibi est acutior excepta calũnia, cumq; hoc dixisset, hominẽ reddidisse ut cognosce-

χυργίᾳ πρὸς γυναῖον τῆς ἱερατείων ἱματίον, καὶ διεπομένων μὴ δίδόναι θατέρῳ μέχρις ἂν ἀμφότεροι παρῶσι. μετὰ δὲ ταῦτα παραλογισαμένων καὶ συνόντος τὸ κοινῇ λαβόντος θατέρου καὶ φήσαντος συγκεχωρηκέναι τὸν ἕτερον, εἶτα συκοφαντοῦντος ἑτέρου τὸ μὴ προσελθόντος, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὁμολογίαν τοῖς ἄρχουσιν ἐμφανίζοντος ἐπιδεικνύμενον τῆς Πυθαγορείων τινὰ, φῆσαι, τὰ συγκείμενα τὸν ἄνθρωπον ποιήσειν, ἂν ἀμφότεροι παρῶσιν. ἄλλων δὲ τινων ἐν ἰσχυρᾷ μὲν φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἐόντων, εἰς ὑποψίαν δὲ διά τινα τῆς κολακευόντων τὸν ἕτερον ἐμπεσόντων, ὡς εἴρηκε πρὸς αὐτὸν ὡς τῆς γυναικὸς ὑπὸ θατέρου διαφθαρμένης, ὑπὸ τύχης εἰσελθόντα τὸν Πυθαγόρειον, εἰς χαλκεῖον ἐπιδείξας ἠκονημένον μάχαιραν ὃ νομίζων ἀδικεῖσθαι τῷ τεχνίτῃ προσέκοψεν, ὡς ἐκ ἱκανῶς ἠκονηκότι καθ' ὑπονόησαι ποιεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτὸν ἐπὶ τὸν διαβεβλημένον, αὕτη σοι, ἔφη, τῆς ἄλλων ὄξυτέρα πλὴν διαβολῆς. καὶ τοῦτ' εἰπόντα ποιῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐπι-

σῆσαι

ξῆναι τὴν δλήθειαν, καὶ μὴ προπετῶς εἰς τὸ φίλον, ὃς ἔνδον ἦν προκεκλημένος ἁμαρτεῖν. ἕτερον δὲ ξένῳ τινὶ συβεβληκότος ἐν Ἀσκληπιείῳ ζώνην χρυσείαν ἔχοντι, καὶ τὴν μὲν νόμων τὸ αὐτὸν ὄντα τὴν γῆν κεκαλυφότι ἀναιρεῖσθαι, τὸν δὲ ξένον μηδὲν ζῶντος κελεῦσαι τὸ μὲν χρυσίον ἐξελεῖν, τὸ μὲν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν δὲ ζώνην ἐᾶν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς. τὴν μεταφερομένην δὲ ὑπὸ τῆς ἀτυχίας εἰς τόπους ἑτέρους, ἐν Κρότωνι ἱστοροῦσι λέγειν, ὅτι θέας οὔσης καὶ γεφυρῶν ὑπὸ τὸ θεατρικὸν φερομένων, ἀπιδόντας τινὰς τῶν ἐκ περαιωθέντων πλοίων πρὸς τὸ πλοῖον καθήμενον, ὁρᾶν τοὺς παῖδας ὑποπεμφθέντας ὑπὸ Πυθαγορείων ἅμα εἰς τὸ χείλιον ἀρχαῖον, ὑπολαβόντα κωμῳδοῦντα τοὺς παῖδας ξένον τινὰς ἀνδρῶν καὶ πατέρων ἀπολωλεκέναι γραῦς μυρίας, καὶ πρὸς ἀλλήλους διϊσταμένους, πλεῖν πρὸς Πυθαγόραν ἀδολεσχήσοντας, προσελθόντα διαλῦσαι, φάσκοντα δεῖν ὑφ' ἑτέρου πρᾶξαι τὴν ἀπώλειαν, ἀλλὰ μὴ ὑπ' αὐτῶν ἐπιλαθέσθαι δ' ἐρῆσαι τὰ μὲν ἄλλα αὐτῶν φάσαι τὰ δικαιότατα ἀξιοφρόνως ἀράσασθαι· αἰσχυνθέντα δὲ ἐπὶ τῇ ὥρᾳ πρεσβύτερος ὢν, μὴ πρότερος ὢν αὐτὸς προσελθεῖν. καὶ ταῦτα πρὸς ἐπαίνου εἰπεῖν, καὶ τὰ περὶ Φιντίου

ret & ad mentem rediret, nec temerè in amicũ, qui intrò vocatus erat, peccaret, graviúsve quid statueret. Alium verò, cùm hospes quidam in æde Æsculapii fœminã zonam aureã habentem ejecisset, & leges quidem, quod in terram cecidisset, tollere vetarẽt, hospes verò hoc perquàm indignè ferret, jussisse ferunt aurũ, quod humi nõ cecidisset, eximere, zonam autem ipsam relinquere. Eam enim in terrã decidisse. Et quod ab rei ignaris ad alia loca transfertur, Crotone accidisse ferunt, quia cùm spectaculũ daretur, & grues sub theatro pervolitarent, quidam ex iis, qui navigio appulerant, ad illũ, qui proximè assidebat, dicens, viden' ista? Quod cùm Pythagoreorũ quidã exaudisset, eos in curiam millium duxit, cum hac suspicione, quòd dicerent illos insontes pueros quosdã submersisse testantes grues naves supervolãtes. Nonnulli verò inter se dissentiẽtes, ut visum fuit, recẽter ad Pythagoram delati sunt. Quos cùm ipse accessisset, illorum controversiam dirẽit, dicens eiusmodi delationẽ non oportere inanimum sorquere, sed iram inter se oblivione consepeliendã esse. Cætera quidem ipsorũ dirimere cum, qui audiebat, insigniter placere: at pudore suffundi, quòd cum ætate & ãnis superior esset, non itidem prior esset adeundo. Atq; hæc illum ad eũ dixisse, & de Phintia

& Damone, item de Platone & Archita, præterea de Clinia & Proro. Adhæc verò cùm EUbulus Mesenius in patriam & ad proprios penates navigãs ab Tyrrhenis prædonibus interceptus, moxq; in Tyrrheniam abductus esset, & Nausithus Tyrrhenus Pythagoricus eum ex discipulis Pythagoræ esse intellexisset, è manibus prædonum illũ eximens cum omni securitate Mesenæ apud suos salvum & incolumem restituit. Præterea cùm Charaginienses amplius quinquies mille viros, qui apud ipsos mererẽt stipendium, in insulam quandam desertam missuri essent, ac Miltiades Karthaginensis in hisce vidisset Posidem Ægeum (qui ambo Pythagoræi erant) ipsum accessit, sed quod futurũ esset, minimè ei aperuit. Rogabat aũt eum, ut ad suos quàm posset citatissimo gradu aufugeret, ac navi præternavigante, dato insuper viatico ipsum notũ dixit, eóque incolumẽ præstitit, & salvũ ab omnib. discriminib. & periculis cõservavit. Ac summatim, si quis omnia colloquia & convertsationes, quas inter se Pythagorei habuerũt, ordine recẽseat, liber prolixitate sua in immensum excresceret, & nec tẽpus ferret. Transeo igitur potiùs ad ea, ut describam, quẽadmodũ nonnulli ex Pythagoreis homines fuerint politici, & in Repub. administrãda, adeóq; imperãdo planè periti. Le-

καὶ Δάμωνα περὶ τε Πλάτωνος καὶ Ἀρχύτου, καὶ τὰ περὶ Κλεινίαν τε καὶ Πρῶρον. χωρὶς τοίνυν τούτων ΕὔΒουλον τὸν Μεσσηνίου πλέοντα οἴκοι, καὶ ληφθέντα ὑπὸ Τυρρηνῶν, καὶ κατακθέντα εἰς Τυρρηνίαν, Ναυσίθους ὁ Τυρρηνὸς Πυθαγόρειος ὢν ἐξελόμενος ἔσωσε, ὅτι τὸν Πυθαγόραν μεμαθηκὼς ἦν, ἀφελόμενος τὰς λῃστὰς μετ' ἀσφαλείας πολλῆς εἰς τὴν Μεσσηνίαν καὶ χρήματα πολλὰ ἀποπέμψας. Καρχηδονίους πλοῖα ἑπτακαίδεκα ἄνδρας τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐξαποστέλλειν μελλόντων, ἐν οἷς ἦν οὗτος Μιλτιάδης ὁ Καρχηδόνιος. Ποσειδέᾳ Αἰγαῖον ἀμφότεροι τῶν Πυθαγορείων ὄντες, προσελθὼν αὐτῷ τὸν μὲν πρᾶξιν τὴν ἐσομένην οὐκ ἐξήνεγκεν· ἔξιον δὲ αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν ἀποστέλλειν κατὰ τάχος ἐκέλευσεν, καὶ παραγενόμενον εἰς σωτηρίαν αὐτῷ, ἐφόδιον προστιθεὶς, καὶ τὸν ἄνδρα διέσωσεν ἐκ τῶν κινδύνων. ὅλως δὲ ἁπάσας εἰ τὰς λόγων ἁπάντων μεγαλουργίας ἀναλίσκοι τις Πυθαγορείους πρὸς ἀλλήλους, καθαίρει τὸν ὄγκον, καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ συγγράμματος. μίσταμαι δὲν μᾶλλον ἐπ' ἐμοῦ, ὡς ἂν ἀπὸ γένους τοῦ Πυθαγορείου, προλιπὼν καὶ ἀρχαῖον καὶ τὸ πάμους

μὰς ἐφύλαττον, καὶ πόλεως Ἰταλικὰς διέφυσαν τινες, ἀποφαινόμενοι μὲν καὶ συμβουλεύοντες τὰ ἄριστα, ὧν ὑπελάμβανον, ἀπεχόμενοι δὲ δημοσίων προσόδων. πολλῶν δὲ γινομένων καθ' αὐτῆς διαβολῶν, ὅπως ἐπικρατῇ μέχρι τινὸς ἡ τῆς Πυθαγορείων καλοκαγαθίας, καὶ ἡ τῆς πόλεως αὐτῆς βούλησις, οἵας ἐπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βούλεσθαι τὰ περὶ σωτηρίας. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ δοκοῦσι καὶ καλλίστας τῆς πολιτείας ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι καὶ ἐν Σικελίᾳ. Χαρώνδας τε γὰρ ὁ Καταναῖος, εἷς εἶναι δοκῶν τῶν ἀρίστων νομοθετῶν, Πυθαγόρειος ἦν. Ζάλευκός τε καὶ Τίμαρις, οἱ Λόκροι ὀνομασθέντες γεγενημένοι τῶν νομοθεσίᾳ, Πυθαγόρειοι ἦσαν, οἵτε τὰς Ῥηγινῶν πολιτείας συστήσαντες, τὴν γυναικαρχίαν καλουμένην, καὶ ἡ ὅτι Θεοκλῆς ὀνομαζόμενος. Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι Φιλόλαός τε ὁ Θηβαῖος, καὶ Ἐλικίων ὁ Ἀρισταρχίδας δὲ καὶ Βρύσων ὁ Ἡρακλείδου μαθηταί. οἷς ὁμοίως καὶ οἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πόλεις καθ' ἑκάστους τοὺς χρόνους ἐχρήσαντο. ὅλως δὲ εὑρεταὶ αὐτῶν φιλοσοφίας φασὶ, καὶ τῆς πολιτικῆς ὅλης παιδείας, εἰπόντα μηδὲν ἐλλιπεῖς εἶναι τῆς ὅλων ἀποτελεσμάτων ἀλλὰ μίξεις εἶναι, καὶ γῆν πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ πνεύματος καὶ παντὸς πυ-

ges enim obseruabãt, & nõnulli diuersas Italiæ urbes sparsim habuerunt, decernentes quidem & cõsultantes, quę optima essent quæcũq; in manus sumebant: sed à publicis fructibus & vectigalibus abstinentes. Cùm aũt multæ contra ipsos calumniæ adhiberentur, aliquousq; tamen Pythagoræorũ honestas, ipsarumq; urbium voluntas vincebat, ut ab illis Rempub. vellent gubernari. Hoc tempore videtur Respublicæ optimè constitutæ in Italia simul & Sicilia extitisse. Siquidem Charondas ille Catanæus, qui optimorũ legislatorum unus esse videtur, Pythagoræus erat. Item Zaleucus & Timaræus Locrenses ferẽdis legibus celebres, Pythagoræi fuerunt, qui & Rheginicarum urbium ordines constituerunt, nempè principatum gymnasiorum vulgò vocitatum, & illum, qui itidẽ Empedoclis nominat'est. Adhęc Phytius & Theocles Pythagoræi dicuntur esse, & Elicion atq; Aristocrates cum studiis, tum etiam moribus & institutis excelluerunt. quibus etiam civitates, quæ in illis locis sunt, istis temporibus usæ fuerunt. In summa verò ajũt ipsum esse universæ disciplinæ politicæ inventorem, ac dicere solitum, rerum omnium nihil esse purum atque integrum. Sed terram quoque ignis, & ignem aquæ ac spirituum participẽ esse. Eodem modo bonum turpitu-

dinis, & justum injustitiæ particeps est, reliquaq; his similia similiter se habẽt. *Ex hoc verò argumento in utramq; partem oratio acrem impetũ sortita est. Duos autem corporis juxta ac animi motus esse ajebat: alium quidẽ nulla ratione utentem, alium verò suapte sponte ac liberè aliquid occipiẽtem. Rerumpub. seu vitæ generũ lineas quasdam certas, easq; treis constituit inter se mutuo extremitatibus contingentes, unum angulum rectum efficientes, quarum illa quidem naturã habeat ad tertiam, alia verò quinq;, quæ hæc possit. Tertiam autem, quæ liarum utrarumq; partium medium habeat. Cæterùm quum nos tum linearum inter se, tum etiam locorum quæ ab hisce exsistunt, concursus eodem desinentes, expendimus, optimã Reipu. formam & imaginẽ ob oculos poni ac describi cernimus. Illã verò opinionẽ Plato sibi manifestò ceu propriã vendicavit in dialogis de Repub. Epitritum illum fundum in quinario numero simul copulatum, præbentẽq; duas illas harmonias seu concẽtus. Perhibent aũt ipsum etiam exercuisse moderatas perturbationes, ac, ut sic dicã, modietates, ut faciat cum aliquo bonorum duce, quo vita quisq; felix ac beatus exsistat. Atq; ut rẽ omnẽ in pauca conferam, ipsũ adinvenisse ajũt nostrorũ bonorũ ac decẽ-

μαίος ὅτι καλὸν αἰσχρῷ, καὶ δίκαιον ἀδίκου, καὶ τἄλλα κατὰ λόγον τούτους. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποθέσεως λαβὼν τὸν λόγον τὸν εἰς ἑκάτερον μέρος ὁρμῶν. δύο δὲ ἔφη κινήσεις καὶ τῷ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. τὴν μὲν ἄλογον, τὴν δὲ προαιρετικήν. πολιτειῶν δὲ γραμμάς τινας τρεῖς δὲ τριῶν συνιστάμενον τοῖς ἄκροις ἀλλήλαις συμπιπτούσας, μίαν ὀρθὴν γωνίαν ποιούσας. τὴν μὲν ἐπίτριτον φύσιν ἔχουσαν. τὴν δὲ πέντε τοιαῦτα δυναμένην. τὴν δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἀναλογοῦσαν. λογιζομένους δ' ἡμῖν, τάς τε τῶν γραμμῶν πρὸς ἄλληλα συμπτώσεις, καὶ τὰς τῶν χωρίων τῶν ἀπὸ τούτων βλαστησίων ἐκατοντοῦδις πολιτείας εἰκόνα. σφετερίσασθαι δὲ τὸν δόξαν Πλάτωνα λέγοντα φανερῶς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸν ἐπίτριτον ἐκεῖνον συνθήκαις τὸν τῇ πεμπάδι συζεύγνυμενον, καὶ τὰς δύο παρεχόμενον ἁρμονίας. ἀσκῆσαι δὲ φασιν αὐτὸν καὶ τὰς μεσότητας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῇ προηγουμένῃ τῆς ἀγαθῶν ἕξεως αἱ δοκίμως πρὸς τὸν βίον, καὶ καλλίστην προσαρμόζειν τὴν αἵρεσιν τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν καὶ

προσ-

προσηκόντων ἔργων. ἀπαλλάξαι δὲ λέγεται τὰς Κροτωνιάτας καὶ τῶν παλλακείων, καὶ καθόλου τῆς πρὸς τὰς ἀνελευθέρους γυναῖκας ὁμιλίας. πρὸς * δεῖνα τὸν τοῦ Βροντίνου γυναῖκα τὴν Πυθαγορείων ἑνὸς ἄνδρα σοφόν τε καὶ σπουδαῖον τὴν ψυχήν, ἥτις ἐστὶ καὶ τὸ καλλίστη καὶ σωφρονέστατον εἶπεν, τὴν γυναῖκα δεῖν θύρᾳ αὐθημερὸν ἀναστρέφειν ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός. ὅ τινες εἰς Θεανὼ * ἀναφέρουσι. πρὸς δὲ ταύτην παρελθούσας τὰς τῶν Κροτωνιατῶν γυναῖκας παρακαλέσαι περὶ τοῦ συνιστῆσαι τὸν Πυθαγόραν διαλεχθῆναι περὶ τῆς πρὸς αὐτὰς σωφροσύνης τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν. ὃ δὲ καὶ συνεβούλευσε καὶ τῆς γυναικὸς ἀναλημψομένης, καὶ τὸ Πυθαγόρου διαλεχθῆναι καὶ τῶν Κροτωνιατῶν * προθύμων ἀναιρεθῆναι παντελῶς τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν ἀκολασίαν. ἔτι φασὶ Πυθαγόραν ἀφικομένων εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ Κροτῶνος ἐπὶ Συβαρίτας πρεσβευτῶν, ἵνα ἡ * Ἡσίπτιππον φυγάδων θεασαμένων τινὰ τῶν πρεσβέων, αὐτόχειρα γεγενημένον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου, μηδὲν ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. ἐπερομένου δὲ τοῦ ἀνδρὸς τί βούλοιτο ἡ ὁμιλία αὐτῷ μέχρι πότε, εἰπεῖν, ἕως ἂν θεμιστεύοι

tium actionum hæresin. Fertur item Crotoniatas ab pellicibus, planéque à consuetudine illocabilium fœminarũ liberasse quasiq; manumisisse. Nã cũ ad Theano Brotini, qui unus erat ex Pythagoreis, uxorem, quæ esset sapiẽs atq; animo singulari præstans fœmina, cujus etiũ est illud pulchrum & perquàm memorabile atq; illustre dictũ, *fœminam sacrificia præstare oportere eodem, quo ab proprio viro lecto surgit*, quod tamẽ quidã ad Theano Pythagoræ coniugem referunt: ad hanc, inquã, cùm accessissẽt Crotoniatarũ uxores suppliciter eam rogavisse ferũt, ut Pythagotã inducere vellet, quo viris suis dissereret, ut erga esse casti & pudici forent. Atq; idipsũ etiam, dum uxor steterit promissis, & Pythagoras coram viris hac de re disseruit, accidisse, & Crotoniatæ quoq; õnino conati sũt incontinẽtiam ac lasciviam, quæ tum temporis per mores suorum serpebat vigebatq;, è medio tollere. Adhæc ajũt Pythagoram cùm Crotoniatarũ in urbem legati ex Sybaride civitate ad inquirendos fugitivos appulissẽt, & legati quendam ex amicis ipsius vidissent propria se manu interficientẽ, aut saltem aliquid mollentem, nihil ipsi respondisse. Cùm verò homo interrogaret, ac cuperet ejus consuetudinis convictusque esse particeps, dixisse Pythagoram se hominibus

nec leges nec oracula reddere. Atque inde eum apud quosdam Apollinem fuisse habitum. Hæc omnia, quæque paulò antè diximus de liberatione à tyrannis, & quemadmodum urbes tam in Italia quàm Sicilia in libertatẽ vindicarentur, & de aliis pluribus argumenta afferemus, è quibus utilitas, quam ille ad Rempublicam attulit, & hominibus contulit, veluti è speculo, consideretur.

τοῖς ἀνθρώποις. ὅθεν δὴ καὶ παρὰ τισὶν Ἀπόλλων νομισθῆναι αὐτόν. ταῦτα δὴ πάντα καὶ ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν περὶ τῆς τῶν τυράννων καταλύσεως καὶ τῆς τῶν πόλεων ἐλευθερώσεως τῶν ἐν Σικελίᾳ τε καὶ Σικελίᾳ, καὶ ἄλλων πλειόνων δείγματα ποησόμεθα τῆς εἰς τὰ πολιτικὰ ὠφελείας αὐτοῦ, ἵνα συναθρόοιτο τοῖς ἀνθρώποις.

CAP. XXIIX.

Quæ & quam admirabilia facinora reipsa gesserit, quæque & qualia in divinum cultum pertinuerint, & propter deorum benevolentiam summam in homines exhibet beneficentiam, quæ & demissa sunt ad mortale hominum genus per Pythagoram.

QUæ sequuntur, nequaquam ita communiter, sed separatim abscindentes ejus res gestas cum virtute conjunctas oratione exornemus. Primùm autem à diis incipiemus, quẽadmodũ hoc de more fieri assolet, ejusq; religionem & pietatem ostẽdere & ob oculos ponere conemur, atque opera ab ipsa pietate religioneq; admirabilia nobis ipsis ostendamus arq; oratione ornemus. Ille igitur istius vel unum argumentum esto, cujus & antè meminimus, nempe quòd suum ipsius animum nosset, quis esset, & unde in corpus immigrâsset, ejusque priora vitæ genera, carumq; planè manifestaria argumenta exhibuit. Postea igitur ille aliquando Nestum fluvium cum mul-

ΚΕΦ. ΚΘ.

Ὅτα θεῖα καὶ θαυμαστὰ ἔργα διαπεπόηκε, καὶ οἷα ἄττα ἐς τὰ ἱερὰ καὶ ὁσίως ἔχοντα εἰς ἀνθρώπους εὐμενείας, ἃ καὶ ἐπιτετιμῆσθαι τὸ θνητὸν γένος ὑπὸ Πυθαγόρου.

ΤΟΥΤΟ δὲ μετὰ τοῦτο μικρῷ ὕστερον ποιησώμεθα, ἀλλὰ καθ' ἰδίαν διαλαμβάνοντες τὰ τῶν ἀρετῶν ἔργα αὐτῇ τῇ λόγου κοσμήσωμεν. ἀρξόμεθα δὲ ἀφ' ὧν ἐστὶ θεῶν, ὅπως τε νομίζεται, καὶ τὴν ὁσιότητα αὐτῆς ἐπιδείξωμεν καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς θαυμαστὰ ἔργα ἐπιδείξωμεν ἑαυτοῖς καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσωμεν. ἓν μὲν οὖν δεῖγμα αὐτῆς ἐκεῖνος ἔστω, ὃν καὶ πρότερον ἐμνημονεύσαμεν, ὁπόθεν ἐγίνωσκε τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, τίς ἦν, καὶ πόθεν εἰς τὸ σῶμα εἰσεληλύθει. τάς τε προτέρους αὐτῆς βίους καὶ τὰ τούτων ἐπιφανῆ τεκμήρια παρεῖχε. μετὰ τοῦτο ποτέ τὸν ποταμὸν σὺν πολ-

λοις τ ἑταίροις ἀγαθαίνων φρόσ-
ητε τῇ φωνῇ. ἐν ὁ πόλαιος γεγω-
νὸς τις ἐν ἑαυτὸν ἀπεφθέγξατο πάν-
των ἀκουόντων, Χαῖρε Πυθαγόρα·
ἔτι μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν τε Με-
ταποντίῳ τ Ἰταλίας, καὶ ἐν Ταυ-
ρομενίῳ τ Σικελίας συγγενόμενα,
διελέχθαι λόγῳ τοῖς ἐπαίροις
ἑταίροις αὐτῶν ἀγαθοειδέα χά-
ριν ἀπάσας σταδίων ἐν μεσαιτά-
τῳ σχεδὸν πολλῶν, ἐν ἐν ἐν
θαλάσσῃ ἐν ἀρχόντων, ἐν ἐν
εἰς ἀνυσίμων πάνυ πολλαῖς. τὸ
μὲν δὴ, ὅτι τ ἐπὶ χρύσεον ἐπί-
δειξεν Ἄβαρις τῷ Ὑπερβορέῳ
ἀσπάσασθαι αὐτὸν Ἀπόλλωνι ἐν τ Ὑ-
περβορέοις, ὅτερ ἦν ἱερεὺς ὁ Ἄ-
βαρις. βεβαιοῦν ὡς τῶν ἀληθῶς
ὑπολαμβάνοντι, ἐν ἐ διαψεύδοντο
ἐν πανταχόθεν ἀλλαχοῦ, ἐν μυρία ἐ
ἑτέρωθεν τούτων θαυμασ-
ότερα ἐν θαυμα-
ότερα περὶ τ ἀνδρὸς ὅλως
λως ἐν συμφώνως ἱστορεῖται. πορ-
φύριος τὲ οὐδὲν ἀπαξιοῖ βαστοι,
ἐν λοιπὸν ἀποζοπαὶ σὺν τάχει,
καὶ ἀνέμων βιαίων, χαλάζων τε
καὶ ὑετῶν ἀθρόων καὶ δυνατῶν ἐν
κυμάτων πολλαίων τε καὶ θαλασσ-
ίων * ἀπαδιδόασιν, πρὸς εὐμα-
θῆ τῶν ἑταίρων ἀγαθασιν ὡς μέλλα-
όντας Ἐμπεδοκλέα τε τ Ἀκραγαν-
τῖνον καὶ Ἐπιμενίδην τ Κρῆτα,
καὶ Ἄβαριν τ Ὑπερβόρεον πολ-

tis amicis transiens voce affatus est. Ac fluvius aliquid ita sonorum & exaudibile, itemq; clarum & perspicuum, ut ab omnibus exaudiretur, rursum breviter elocutus est, *Salve Pythagora*. Adhæc quum uno eodemque die in Metapontio Italiæ, simulq; in Tauromenio Siciliæ urbibus adfuisset, ferunt eum publicè in frequenti corona amicis ipsorum disseruisse, confirmantem penè omneis in medio plurimorum stadiorum, tam qui terra, quàm mari essent, non admodum multis diebus expediti. Nam ejus generis est, quod Abari illi Hyperboreo coxam auream ostendit, qui eũ Apollini, qui apud Hyperboreos colebatur, cujus Abaris erat sacerdos, similem esse dixit, cõfirmans hoc verè à se existimari, nihil inéq; mendaciter dissemînari, ac vulgo planè factarum esse. Allaq; infinita hisce divinitùs atq; admirabiliora de viro illo æqualiter unáque voce & consensu commemorantur. Prædictiones item terræmotuum sempiternas, & pestilentiarum celeres depulsiones, vehementium ventorum ac grandinũ quæ effundantur, repentinas sedationes & quasi ad quietem compositiones, adhæc fluctuũ & fluviatilium, & marinorum * ad facilem sociotũ trãsitum. Quæ quum etiam Empedocles ille Acragantinus & Epimenides Cretensis, atq; Abaris Hyperboreus arri-

puissent, ipsos quoq; talia quædam nō unius generis frequenter perfeciſſe. Ipsorum verò gesta seu præclara, facinora manifesta sunt, præsertim cùm Empedoclis cognomentū sit Alexanemos, quòd ventos arceret vel sedaret. Epimenidis aūt Catharies, hoc est, mundus seu purus. Abaridis, A Ethrobates, quòd per æthera graderetur. Nam cùm istius Apollinis, qui in Hyperboreis divino cultu & honore afficiebatur, iaculo, quod dono habebat, quasi inequitaret, fluvios & maria locaq; inaccessa, modo quopiam per aërem gradiēs, transivit, quod nonnulli quoq; suspicati sunt tum Pythagoræ usu evenisse, quū itidem in Metapontio & Tauromenio cum amicis, qui in utrisq; locis degebāt, uno eodēque die congressus est. Dicitur verò etiam terræmotum futurū ex poteo, cujus aquā gustaverat, prædixisse. Itē navem quæ vento secūdo navigaret, submersū iri. Atq; hæc quidem certissima religionis & pietatis ipsius argumenta sūto. Volo aūt paulò altius principia, quæ de cultu ac religione deorum habuit, indicare, quæ proposuit Pythagoras juxta ac viri, qui ex ipsius schola prodierūt, omnia quæ partēūtur & statuūt de agendo, collineare & tēdere ad scopū cōfessionis meminis. Atquē hoc principiū est, & universa hominis vita, in hoc ut Deū sequatur, cōpōsita

λαχῆ, καὶ αὐλὸς τοιαῦτά τινα ἐπιτελεῖν. δῆλα δ' αὐτῶν τὰ σωιζόμενα ὑπάρχει. ἄλλως δὲ καὶ Ἀλιξανιμος μὲν ὁ τὸ ἐπώνυμον Ἐμπεδοκλέους. καθαρίης δὲ τὸ Ἐπιμενίδου, αἰθροβάτης δὲ τὸ Ἀβάριδος. ὅτι ἄρα ὀπίσω τῶν ἐν Ὑπερβορέοις Ἀπόλλωνι δωρηθέντι αὐτῷ ἱππεύοντος, σκοπιάς τε καὶ φιλάγρια καὶ τὰ ἄβατα διέβαινεν ἀεροβατῶν, ἔδοξέ τισι, ὅπερ ὑπενόησαν καὶ Πυθαγόρου τινὲς συμπονθῆναι τότε, νήσῳ καὶ ἐν Μεταποντίῳ καὶ Ταυρομενίῳ τοῖς ἑκατέρωθι ἑταίροις ὁμιλήσαι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. λέγεται δ' ὅτι καὶ σεισμὸν ἐσόμενον ἐπὶ φρέατος, οὗ ἐγεύσατο, προηγόρευσε. καὶ περὶ τινὸς ἐκπλεούσης, ὅτι καταποντισθείη, καὶ ταῦτα μὲν ἔστω τεκμήρια τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ. βούλομαι δὲ ἄνωθεν τὰς ἀρχὰς ἐπιδεῖξαι τῆς περὶ θεῶν θρησκείας, ἃς προεφήνατο Πυθαγόρας τε καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἄνδρες. ἅπαντα ὅσα περὶ τὸ πράττειν διορίζουσιν ἐφόλκαδος τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁμολογίας. καὶ ἀρχὴ αὐτὴ ὁδός, καὶ βίος ἅπας συντέτακται πρὸς ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ, καὶ ὁ λό-

ὁ λόγος οὗτος, παῦται ὄζει τῆς φιλοσοφίας. ὅτι γελοῖον ποιοῦσιν οἱ ἀνθρωποι, ἄλλοθεν πόθεν ζητοῦντες τὸ εὖ, ἢ παρ' αὐτῶν θεῶν καὶ ὁμοίων. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν θεσπιδυμένῃ χώρᾳ τῆς πολιτῆς τινὰ ὑπάρχον διεφθείρῃ, ἀμελήσας αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος ἀρχοῦντος. τοιοῦτον γὰρ οἴονται ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ὑπολαμβάνουσι γὰρ ὄζειν τὸ θεὸς, καὶ οὗτος πάντων κύριος, διὰ δὲ ὁμολογεῖν περὶ τοῦ κυρίου τἀγαθὸν ὄζει. πάντες τε οὕς μὲν ἂν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν χαίρωσι, τούτοις διδόασι τἀγαθά. τοὺς δὲ οὓς ἐναντίως ἔχουσι, τἀναντία. δῆλον ὅτι παῦτα πρακτέον, οἷς τυγχάνει τὸ θεὸς χαίρων. παῦτα δὲ οὐ ῥᾴδιον εἰδέναι, ἂν μὴ τις ἢ θεοῦ ἀκηκοὼς, ἢ θεοὺς ἀκούσῃ, ἢ διὰ τέχνης θείας πορίζηται. διὸ δὲ περὶ τὴν μαντικὴν σπουδάζουσι. μόνη γὰρ αὕτη ἑρμηνεία τοῦ περὶ τῶν θεῶν * ἱερωσύνης ὄζει. καὶ ὅμως δὲ ἡ αὐτῶν πραγματεία * ἀξιόπιστος δόξειεν εἶναι τοῖς ὁμοίοις θεὸς εἶναι. τοῖς δ' οὐ θεῖον θάτερον τούτων τε ἀμφοτέρων. ὄζει δὲ καὶ τῆς ὑποταγμάτων τὰ πολλὰ ἐν τελεταῖς εἰσπεπυγμένα, διὰ τὸ οἴεσθαι εἶναι αὐτὰ παῦτα, καὶ μὴ νομίζειν ἀλαζονείαν,

est, hæcq; ratio, & hæc studii sapientiæ principia sunt. Siquidē homines rem ridiculam committūt, qui quod rectū honestumq; est, aliunde quàm ab ipsis diis & si mihibus quærunt. Sanè cōsimiliter faciunt, ac si quis in regione, cui rex aliquis præsit atq; imperet, civium quempiam principem, ipso omnium rege neglecto, colat. Tale nāq; homines facere arbitrantur. Nā quia & Deus est, atq; hic omniū dominus, æquum & bonum est, ait de eo, qui Dominus est, confessionem edamus. Quinimò omnes quoscumq; diligunt, quibusq; delectantur, illis bona conferunt. Illis verò, erga quos cōtrario modo affecti sunt, contraria largiuntur. Iam verò ea facienda esse, quibus Deū delectari cōstat, manifestū est. Hoc aūt scitu haud ita facile est, nisi quis Deum ipsum audiētē, vel deos audierit, vel divina arte sibi scientiā pararit. Ideoq; in divinationibus sese exercent. Hæc en. sola interpretatio benevolētiæ deorū est. Et certè quisquis res, quæ ab ipsis fiūt, interpretatur, dignissimus eo, qui deos esse putat, videatur. Qui verò rectè cēsent vel opinātur de divinitate, istorū alterutrū, imò verò utrumq; contingere. Plæraq; verò quæ scitè ac pulchrè ab illis dicta fuere, penè ex sacrificiis in usum mortaliū introducta sunt, quòd existimarent, eos ita se habere, nec cēserent rem esse inanem vel arrogantiā,

ſed ab Deo quopiã initiũ habeẽt. Atq; hoc quidem oẽs Pythagorici ſimulceu rẽ fide digniſſimã habẽt, quemadmodũ quæ fabuloſè de Ariſtæo Procõneſio & Abaride Hyperboreo commemorãtur, quæq; alia id genus dicũtur. Omnib. en. ijs, qui talib. fidẽ adhibẽt, multa quoq; ipſi conãtur. Talium verò quæ fabuloſa videtur, mentionẽ faciũt, quaſi qui illis fidẽ nullo modo derogẽt qdquid ad divinũ numen ſurſum adducatur. Quidam igitur aiebat EVrytũ dicere, paſtorẽ quendã ſibi cõmemoraſſe, cùm ſuper Philolai monumẽtũ paſceret, ſe quendã in ſepulchro canentẽ exaudiſſe. Perhibẽ etiam quõdã Pythagoræ aliquãdo dicere, ſibi quòdã tẽpore viſum fuiſſe, cũ patre, qui iã obierat mortẽ, ſe loqui in ſõno, acquærere eccujus illud rei argumentũ foret, at ipſum reſpõdiſſe, nullã hoc ſignificationẽ aliã habere, quã quòd verè cũ illo colloqueretur. Nẽpe quẽadmodũ hoc, te mihi loqui in præſentia, nihil omninò ſignificat: ita nec illud ſignificationis aliquid habet. In omnibus igitur iſtiuſmodi neq; eos fatuos arbitrãtur, ſed illos, qui fidẽ non adhibẽt. Neq; en. ita judicant, quaſi quæ dã deorũ opera ſint talia, ut effici poſſint, alia verò non poſſint, ut ſapiẽtes quidã autumant: ſed oĩa poſſibilia ſunt, & idẽ eſt principium veritũ, quos illi omninò Lini eſſe ajũt. Sanè illorum fortè ſunt:

ἀλλ' ἀπὸ τινος θεοῦ ἔχειν τὴν ἀρχὴν καὶ τοῦτο μὲ πάντες οἱ Πυθαγόρειοι ὅμως ἔχουσι πίστιν, οἷον περὶ Ἀριστέου τοῦ Προκοννησίου, καὶ Ἀβάριδος τοῦ Ὑπερβορέου τὰ μυθολογούμενα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα λέγεται. πᾶσι γὰρ πιστεύουσι τοῖς τοιούτοις, πολλὰ δὲ καὶ αὐτοὶ πειρῶνται. πρὸς τούτων δὲ καὶ δοκιμάζουσι μυθικῶν λόγων μηνυτικούσιν, ὡς οὐδὲν ἀπορρύπτας δ', τι ἂν εἰς τὸ θεῖον ἀναφέρηται. ἦν γοῦν Εὔρυτόν τινα λέγειν, ὅτι φάσκοι ποιμὴν ἀκούσαι τινὸς ἄδοντος τύμβου ὑπὲρ τοῦ τάφου τοῦ Φιλολάου. φασὶ δὲ τὸν Πυθαγόραν τινα ποτὲ λέγειν, ὅτι δοκοίη ποτὲ ἐν τῷ ὕπνῳ τῷ παρὰ ἐγκαλέσασθαι τινὶ θεατῇ καὶ ἐπέρεσθαί τινος τοῦτο τὸ σημεῖον, τὸν δ' ἀποφῆναι, ἀλλὰ λῆρος δοκεῖν αὐτῷ ἀληθῶς εἶναι περὶ ὧν ἐν τῷ τότε μοι νῦν σε διαλέγεσθαι σημαίνειν εἶναι, ὅτως καὶ ἐκεῖνο. ὥστε πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἂν οὓς οὐδεὶς νομίζωσιν, ἀλλὰ θεοὺς ἀποφαίνειν. ἔστι γὰρ ἃ μὲν δυνατὰ τοῖς θεοῖς, τὰ δὲ δύνατα, ὥσπερ οἴεσθαι τοὺς σοφίζομένους ἀλλὰ πάντα δυνατά, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ αὐτὴ ὄζει τῶν ἄλλων, ἃ ἐκεῖνοι φασὶ μὲν εἶναι Λίνου. ὄζει μὲν τοίνυν ἐκείνων, ἐλπίσαι

ἐλπιδὸς χρὴ πάντα, ἐπεὶ καὶ ἐ-
σ', οὐδὲν ἔλπιον,
ῥᾴδια πάντα θεοῖ τελέσαι καὶ
ἀνήνυτον οὐδέν.

Omnia sunt speranda tibi, quum nulla superſit
Spes: nam cuncta Deo sunt facilia, atque creatu.

Τὴν δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς ὑ
πόληψιν, ἡγοῦνται ἐξ ταύτης,
ὅτι ἦν πρῶτος εἰπὼν αὐτὸ, οὐχ'
ὁ τυχὼν, ἀλλ' ὁ θεὸς, καὶ ἐν
τούτῳ τῷ ἀκουσμάτων γέ-
νει τις ἦ Πυθαγόρας, φασὶ γὰρ αὐ-
τὸν Ἀπόλλωνι Ὑπερβόρεον. τε-
κμήρια δὲ παμφέρεια ἔχειν, ὅτι ἐν
τῷ αἰῶνι ἐξανεδήμησε τὸν μη-
δὲν ἀπαρίθμητα χρυσοῦν, καὶ ὅτι
Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρεον ἐπε-
κὴ ἀ οἰκέτην αὐτὸ πρόσηκτο ᾧ ἐ-
πωφέλητο. λέγεται δὲ ὁ Ἄβαρις
ἐλθεῖν ἐξ Ὑπερβορέων ἀγαγεῖν
χρυσὸν εἰς τὸν νεὼν, ἐφ' ᾧπερ ἐλά-
γχανε λοιμόν. καὶ ἔλυε δὲ ἐν τοῖς
ἱεροῖς, ἐ οὔτε οἴνων οὔτε
ἐδέσμων ἅψαιτο πώποτε οὐδὲν. λέ-
γεται δὲ καὶ ἐν Λακεδαιμο-
νίοις θύσαι τὰ κωλυτήρια,
καὶ ἀφ' τοῦτο οὐδένα πώπο-
τε ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι λοι-
μὸν γενέσθαι. τοῦτον οὖν τὸν Ἄ-
βαριν παραλόμενος; ὃς ἦλθε
χρυσοῦν ὀϊστὸν, ἧς ἄνευ οὐχ οἷ-
ός τ' ἦν τὰς ὁδοὺς ἐξερπύσειν,
ἀφ' οὗπερ ἐπὶ τὸν Μεταπον-
τῖνον ἐξεπέμφθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

Fidē verò opinionum apud ipſos hanc eſſe dicunt, nēpe nō quēlibet è vulgo, ſed Deum primum fuiſſe, qui hoc dixerit. Atq; in hoc genere auditionum præceptionumq; conſiſtit, quis fuerit Pythagoras. Siquidem perhibent eum Apollinē eſſe Hyperboreū. Hujus aūt manifeſta habent indicia, quod cùm in hac vita ſurrexiſſet, ſemur prope exhibuit oſtenditq; aureum, atque Abarin illum Hyperboreum cōvivio excepit, cuiq; ſagittā, qua ſe gubernabat, abſtulit. Metroeatur autem Abaris veniſſe ex Hyperboreis coacervās aurum in tēplum, ac peſtem prædicēs. Hoſpitabatur verò in tēplis & locis ſacris, neq; unquā vel bibere quicquā, vel cibum ullum capere, viſus eſt. Fama autē ferē ipſum apud Lacedæmonios propugnacula & muros ſacris intraviſſe ac fumigaſſe, atque iccirco Lacedæmonios nulla unquam peſte laboraſſe. Hunc igitur Abarin privans aurea, quam habebat, ſagitta, eamque ab illo removens, ſine qua vias invenire potis non erat, effecit, ut quod res erat, liberè ac palam conſiſteretur. Et cùm quidam in Metapontio precati eſſent ut ſibi contingerent; quæ eſſent in navi, quæ adnavigaret: ergo, inquis, mor-

tuus aliquis nobis exsisteret. & repertũ fuit navem cadaver aliquod vehere. Itẽ in Sybari serpẽtem quendam quosvis perimentem, iamque hirsutum manu cõprehẽdit, atq; à se depulit. Similiter quoq; in Tyrrhenia serpentem illum parvum, qui, quos mordebat, interficiebat. Crotone autem aquilam cãdidam palpavit, quæ hoc perferebat, uti aiunt. Quũ autem quidam ipsum averet expeteretq; audire, atq; eius discipul⁹ esse, nõ ante mecum, inquit, versari poteris, quàm signum aliquod apparuerit. Et intervallo quodã temporis interjecto erat in Cauconia candida ursa, cujus jam jam mortem sibi annunciaturo cuidam, ipsemet advertit & prædixit. Ac Milliæ Crotoniatæ in memoriã reduxit Midã fuisse Gordii filium. Porrò Myllias in Epirũ ibat operaturus sacris, quæ ad sepulturam iussit requiri. Fertur verò etiam eum, qui domũ ipsius emerat, & fortè quædam refoderat, vidisse quædam quæ nominari ausus fuit dicere. Huius verò erosis causa Crotone sacrilegium committens captus & mortuus est. Nam mentum aureum, quod ab statua delapsum erat, sublegens in ipso fuit actu deprehensus. Hæcatque id genus alia ad fidei confirmationem asserunt. Quum autem hæc pro confesso assumpta sint; atque omnino fieri nequeat, vt ea in uno homine ac-

χρὸς τοίνυν ἂν ἡμῖν ἔφη, καὶ ἐφάνη νεκρὸν ἄγον τὸ πλοῖον. καὶ ἐν Συβάρει τὸν ὄφιν τὸν δασυτρίχωτα τὸν δάσυν ἕλαβε, καὶ ἀπεπέμψατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ τὸν μικρὸν ὄφιν, ὃς ἀπόκτεινε δάκνων. ἐν Κρότωνι δὲ τὸν ἀετὸν τὸν λευκὸν καταψήσας ὑποτρέφεσθαι φασί. βουλομένου δὲ τινος ἀκούειν, οὐκ ἔφη συλλέξειν, πρὶν σημεῖόν τι φανῇ. καὶ μὴ ταῦτα ἐγένετο ἐν Καυκωνίᾳ ἡ λευκὴ ἄρκτος, καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ἀπαγγέλλειν αὐτοῦ τὸν τούτου θάνατον προεῖπεν αὐτὸς. καὶ Μυλλίαν τὸν Κροτωνιάτην ἀνέμνησεν, ὅτι ἦν Μίδας ὁ Γορδίου. καὶ ᾤχετο ὁ Μυλλίας εἰς τὴν ἤπειρον ποιήσων, ὅσα ὅτε πρὸς τάφου ἐκάλεσεν. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτῷ ὁ πριάμενος καὶ ἀνορύξας, ἃ μὲν εἶδεν, οὐδενὶ ἐτόλμησεν εἰπεῖν. ἀπὸ δὲ τοιαύτης ταύτης ἐν Κρότωνι ἱεροσυλίας ἐληφθεὶς ἀπέθανε. τὸ γὰρ χρυσοῦν ἀνδριάντος τὸ γάλματος τὸ χρυσοῦν ἐφωράθη λαβών. ταῦτα τὰ λεγόμενα πρὸς πίστιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὡς δεῖ ὑπάρχειν ὁμολογουμένων ἐστὶν ἀδύνατον αὐτὸς περὶ ἑνὸς ἀνθρώπου ταῦτα συν-

βῆναι

βῆναι, ἤδη οἴονται σαφῶς εἶναι, ὅτι οὐς περὶ κρείττονος ἄτου δέχεσθαι χρὴ τὰ παρ' ἐκείνου λεχθέντα, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ εἰ τὸ ἐπερούμενον τοῦτο σημαίνειν. ἔστι γὰρ παρ' αὐτοῖς λεγόμενον, ὅτι

ἄθεος πος δίπους; ἔστι, καὶ ὄρνις καὶ ξίτον ἄλλο.

τὸ γὰρ ξίτον Πυθαγόρας ἔστι. τοιοῦτος μὲν οὖν ἦν τὴν εὐσέβειαν ἄν, καὶ ὅτι τῆς ἀληθείας ἐνομίζετο εἶναι. περὶ δὲ τὸς ὅρκους εὐλαβῶς οὕτω δὲ ἐκεῖνο πάντες οἱ Πυθαγόρειοι, μεμνημένοι τῆς Πυθαγόρου ἐντολῆς, τῆς,

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεὺς νόμῳ ὡς διάκειται,
Τίμα, καὶ σέβου ὅρκον, ἔπειθ' ἥρωας ἀγαυούς·

ὥστε ὑπὸ νόμου τινὸς αὐτῷ ἀναγκαζόμενος ὀμόσαι, καὶ τοι εὐορκεῖν μέλλων, ὅμως ὑπὲρ τοῦ διαφυλάξασθαι τὸ δόγμα ἐν πέμπτοις, ἀντὶ τοῦ ὀμόσαι, ξίφ ἐκάλλιον τάλαντα καταθέσθαι, ὅσου περιετιμήσο τὸ τοιοῦτον τῷ διδασκαλίῳ. ὅτι δ' οὐδὲν ἐφήσο ἐκ ταυτομάτου συμβαίνειν καὶ ἐκ τύχης, ἀλλὰ θείαν προνοίαν μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐσεβέσι περὶ ἀνθρώπων βεβαιοῖ

ciderint, jam palam esse arbitrantur, quasi de aliqua eximia optimaque natura, non autem de homine ea accipienda sint, quæ ab illo dicta fuere, quinimò id, quod in dubium venit, declarare. Dicitur quippe vulgariter apud eos,

Sunt bipedes homines & aves, & tertia quæres.

Per hoc enim tertium Pythagoræ innuunt. Talis itaq; circa studium pietatis, & veritatis existimabatur esse. Porrò omneis Pythagoræi adeò piè ac religiosè iurisiurandi formulas observabant, etiam atque etiam memoria recolentes Pythagoræ præceptum, quod ita habet:

Principio æternos, quo constant ordine, divos
Lege cole, hinc & jusjurandum, heroas & amplos
Tu venerare:

ut quispiam ab lege adactus ipsi jusjurandum præstare, & quidem legitimum sanctumque præstaturus foret, ut tamen dogma observaretur custodireturque, jurisiurandi loco sustinuerunt, ut tria talenta potius deponerentur, nimirum quanto pretio tale æstimatum erat ei, qui docebatur. Quod verò nihil suapte sponte atq; à fortuna contingere arbitrabantur, sed divina providētia, bonis in primis & piis hominibus, firmissimo argumento fue-

rint, quæ ab Androcydo in libro de Symbolis Pythagoricis commemorata sunt, de Thymaride Tarentino Pythagorico philosopho. Etenim cùm ipse navigio solveret, & alium in locum secederet propter aliquod infortunium instantemq; cladem, amici eum circumsteterunt, cùm complexu salutantes simul & valedicentes cum deductione honoris. Et quidam jam navim ingresso, quæ vis, inquit, tibi de diis, ô Thymarida, contingere? tum ille, ut faustis acclamationibus acclamẽt & felicia precentur, respondit. Quin potiùs optarem, ut quæcunq; mihi de diis immortalibus eventura sint *** Hoc enim potiùs ad substantiam pertinere arbitrabatur, utpote scientiæ cõjunctum, ac gratum acceptumq; esse non obniti, neque etiam querulum esse contra divinam providentiam. Si quis igitur, unde hi viri tantam pietatẽ acceperint, scire aveat, dicendum est, juxta numerum Pythagoricæ Theologiæ positum esse perspicuum atq; evidens apud Orpheum exemplum. Haud igitur ampliùs ambiguum existit, Pythagoram occasionibus ab Orpheo sumptis illam de diis orationem composuisse, quam & ideò sacrosanctam inscripsimus, quasi ex loco maximè arcano eorũ; quæ sunt apud Orpheum, profectam, sive quod sit viri scriptum ac monumentum, uti pleriq;

τὰ ὑπὸ Ἀνδροκύδου, ἐν τῷ περὶ Πυθαγορείων συμβόλων ἱστορούμενα, περὶ Θυμαρίδου τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορείου. ὁ ἀποπλέοντι γὰρ αὐτῷ καὶ χωρίζομένῳ διά τινα συμφορὰν, περιστῆσαι οἱ ἑταῖροι ἀσπαζόμενοί τε καὶ προπεμπόντως ἀποτασσόμενοι. καὶ τις ἤδη ἐμβάντι τῷ πλοίου εἶπεν, ὅσα βούλει περὶ τῶν θεῶν σοὶ θυμαρίδα, καὶ ὡς εὐφημεῖν ἔφη. ἀλλὰ βουλοίμην μᾶλλον, ὅσα μοι περὶ τῶν θεῶν γένηται. * ἐπισημαινόμενος γὰρ τοῦτο ἠξίου μᾶλλον καὶ εὔχεσθαι, τὸ μὴ ἀντιτείνειν, καὶ προσαγανακτεῖν τῇ θείᾳ προνοίᾳ. τοιάδε δὴ οὖν τὴν τοσαύτην εὐσέβειαν παρίλαβον οὗτοι ἄνδρες, εἴ τις βούλοιτο μαθεῖν, φητέον, ὡς τῆς Πυθαγορείας κατ' ἀριθμὸν θεολογίας παρά-δειγμα ἐναργὲς ἔκειτο περὶ Ὀρφεῖ. οὐκ ἔστι δὴ οὖν ἀμφίβολον γίγνεσθαι, τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὀρφέως λαβόντα Πυθαγόραν, συνθέσθαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν καὶ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπιγράψαμεν, ὡς ἂν ἐκ τῶν μυστικωτάτων ἀποδιδομένων περὶ Ὀρφέως τόπων εἴτε οὖν ὡς αὐτοῦ ἀνδρὸς, ὡς οἱ πλείους λέγουσι, σύγγραμμα ἔστιν, εἴτε Πιλαύγους,

Τηλαύγης, ὡς ἔνιοι τῶν διαδεξαμένων ἀλλόκοτοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν Δαμοῦς τῆς θυγατρὸς ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτῆς Πυθαΐδος. Ἀδελφὴ δὲ Τηλαύγης, ἅτε μὴ θάνατον ἰσορρόπως δοθῆναι Βιτάλῃ τῇ Δαμοῦς θυγατρὶ, καὶ Τηλαύγει, ἡλικίᾳ χρωμένῳ υἱῷ μὲν Πυθαγόρου, ἀνδρὶ δὲ τοῦ Βιτάλης. κομιδῇ γὰρ νέος ὢν τὸν Πυθαγόραν θάνατον ἀπολελειμμένος. ἦν περὶ θεῶν * οἱ τῇ μητρὶ. δηλοῦσθαι δὲ διὰ τοῦ ἱεροῦ λόγου τούτου, ἢ περὶ θεῶν λόγου. ἐπιγράφεσθαι γὰρ ἀμφότερα, καὶ τίς ἦν, ὁ παραδοὺς τὸν Πυθαγόρᾳ ἢ περὶ θεῶν λόγον. λέγει γὰρ δὴ τὸν περὶ θεῶν Πυθαγόρᾳ τῷ Μνησάρχῳ »τὸ ἐξεμαθον κληθεὶς ἐν Λιβήθροις »τοῖς Θρᾳκίοις Ἀγλαοφάμῳ τελού»σαι μεταδόσθαι, ὡς ἔφα Ὀρφεὺς ὁ »Καλλιόπας ἐπὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος »ὑπὸ τᾶς Μητρὸς παιδεῖς, ἔφα τὰν »ἀριθμῶν οὐσίαν ἀΐδιον εἶναι μὲν ἀρ»χὰν πάντων θεῶν τε καὶ παίδων θέ»ων τε καὶ γᾶς, καὶ τᾶς μεταξὺ φύσιος. »ἔτι δὲ καὶ θείων καὶ θεῶν καὶ δαιμόνων »ἁπάντων ῥίζαν. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν γίνεται, ὅτι τῶν ἀριθμῶν ὡρισμένων οὐσίαν τῶν θεῶν περὶ τῶν Ὀρφικῶν παρέλαβεν, ἐποιεῖτο δὲ διὰ τούτων ἀριθμῶν καὶ θαυμαστὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν τῶν θεῶν, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ὅτι μάλιστα

dictitant, sive Telaugis, quemadmodũ clari quidam celebresq; ac fide digni viri, qui ex illa schola prodierũt, affirmant, ex monumentis ab ipso Pythagora Damæ filiæ relictis. Ea autẽ Telaugis soror erat, quæ post mortẽ narrant data esse & Bitalæ Damonis filiæ, & Telaugi ætate quidem filio existenti Pythagoræ, viro autem Bitalæ. Admodum enim adolescens sub Pythagora mortem in spectaculo Cereris matris deûm effugerat. Hoc autẽ significatur per sacrum sermonem seu orationem de diis. Nam utrumq; inscribitur & quis fuerit, qui Pythagoræ tradiderit eam de diis orationem. Dicit enim ita: de diis ab Pythagora Mnesarcho hoc didici: *Cùm iratus essem in Libethris Thraciis Aglaophemo, qui * postremò negocium communicavit, Orpheæ scilicet Calliopam circa montem Pangæum à matre admonitum dixisse, numeri substantiam æternum prorsus esse principium totius cæli terræq; & naturæ, quæ est media inter hasce, providentissimum. Adhæc verò etiam rerum divinarum & deorum, præterea deorum simul ac geniorum fœcundum radicem.* Ex hisce autem conspicuum extitit, ipsum numerorum definitam de diis substantiam ab Orphicis sumpsisse ac superasse. Faciebat autẽ per eosdem numeros etiam admirabilem prænotionem, & cultum divinum, juxta numeros quàm maximè

cogna-

cognatum. Hoc hinc quis evidenter discere poterit. Oportet namque intelligenti dare, quæ faciunt ad fidem ejus, quod dicitur, confirmandam. Quandoquidem Abaris in sacrificiis sibi consuetis & familiaribus assiduè versabatur, ac prænotionem, quæ studiosè eliciebatur expetebaturque, omnibus barbaris per victimas, & sacrificia maximè gallinaceorum excogitabat: (talium enim viscera ad considerationem exacta & peraccommoda ducuntur) Pythagoras noluit quidem ejus ad verum indagandum studium tollere: sed per quandam tutiorem sacrificandi rationem absque sanguine & mactatione, prædicere. Præsertim cùm etiam gallum soli sacrum esse ducat. Quæ omnia jam dicta ut vera ei effecerunt, per scientiam arithmeticam constituta. Fuit autem ei à pietate etiam de diis fides, Adhortabatur enim semper, ut nulla in re, quæ de diis admiranda esset, neq; de divinis dogmatibus ulli fidem denegarent, tanquam dii omnia possint, eaq; in sua potestate habeant. Et divina dogmata tradere *quib. fides adhibenda sit, sicuti illa, quæ Pythagoras tradidit. Sic igitur credentē acceperunt, de quib. dogmata præscribunt, non mendaciter gloriā captaviſſe. Itaq; Ecretus quidem Crotoniates Philolai auditor, cū ei pastor quidā annunciaviſſet, meri-

συγγνώσεται τῶν. χωρὶς δ' ἂν τις τοῦτο ἐντεῦθεν. δεῖ γὰρ καὶ ἐννοῆσαι παραχώδαι εἰς πίστιν τῶν λεγομένων. ἐπειδὴ Ἄβαρις περὶ τὰ συνήθη ἑαυτῷ ἱερουργήματα διετέλει ὤν, καὶ τὴν προδαζομένην παρὰ βαρβάροις γένεσι πρόγνωσιν, διὰ θυμάτων ἐπορίζετο, μάλιστα τῶν ὀρνιθείων· τὰ γὰρ τοιούτων σπλάγχνα ἀκριβῆ πρὸς διάσκεψιν ἠρτύνται· βουλόμενος ὁ Πυθαγόρας μὴ ἀφανίζειν μὲν αὐτοῦ τὸ εἰς τ' ἀληθὲς σπουδήν, παρασχεῖν δὲ διά τινος ἀσφαλεστέρας καὶ χωρὶς αἵματος καὶ σφαγῆς. ἄλλως τε καὶ ὅτι ἱερὸν ἡγεῖτο εἶναι τὸν ἀλεκτρυόνα μάλιστα. τὸ λεγόμενον πᾶν ἀληθὲς ἀπετέλεσεν αὐτῷ δι' ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης συντελεσμένον. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ περὶ τοὺς θεοὺς πίστις. παρήγγελλε γὰρ ἀεὶ περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, ὡς πάντα τῇ θεῶν δυναμένων, καὶ τὰ θεῖα δὲ δόγματα λέγειν οἷς χρὴ πιστεύειν, ἃ Πυθαγόρας παρέδωκεν. οὕτως οὖν * πιστεύοντα παρειλήφασιν περὶ ὧν δοξάζουσιν, ὅτι μὴ ψευδοδόξηται, ὥστε Ἔκφαντος μὲν ὁ Κροτωνιάτης Φιλολάου ἀκούσας ποιμένος τινὸς ἀπαγγείλαντος αὐτῷ ὅτι μεσημβρίας

βρίας ἀκούσῃ Φιλολάου φω-
νῆς ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ταῦτα
πρὸ πολλῶν ἐτῶν τεθνηκότος
ᾄσαντος ἄδοντος, καὶ τινα πρὸς
θεῶν εἰπεῖν ἁρμονίαν. Πυθα-
γόρας δ' αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό
τινος, τί σημαίνει τὸ ἰδεῖν
ἑαυτοῦ πατέρα πάλαι τεθνη-
κότα, καθ' ὕπνους αὐτῷ προσ-
διαλεγόμενον, οὐδὲν ἔφη. οὐ-
δὲ γὰρ ὅτι μοι ἀντιλαλεῖς, ση-
μαίνει τι. ἐσθῆτι δὲ ἐχρῆτο
λευκῇ καὶ καθαρᾷ. ὁμοίως
δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς καὶ κα-
θαροῖς. ἦν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα
κοινά. κωδίοις γὰρ οὐκ ἐχρῆ-
το. καὶ τοῖς * ἀκωδέσι δὲ τέ-
το τὸ ἔθος παρέδωκεν. ἐ-
χρῆτο δὲ καὶ εὐφημίᾳ πρὸς τὰς
χρείττονας, καὶ ἐν πάντι καιρῷ μάλιστα ἐποιεῖτο τὴν τιμὴν
τῶν θεῶν. ὥστε καὶ περὶ τοῦ δεῖ-
πνον ποιεῖσθαι τοῖς θεοῖς, καὶ παρήγγελλεν ἐφ' ἡμέρᾳ ἑ-
κάστῃ ὑμνεῖν τὰς κρείττονας. προσ-
ῆν δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντείαις,
καὶ πλήθεσιν ὅλως πᾶσι τοῖς ἐν-
θουσιάζουσι. ἐπέθυε δὲ θεοῖς λίβα-
νον, κόκχους, κόπανα, κηρία τ'
ἄλλα θυμιάματα. ζῶα δὲ ἀνεῖλε
μὲν οὐκ ἔθυεν, οὐδὲ τῶν θεωρητικῶν
φιλοσόφων οὐδείς. τοῖς δὲ ἄλ-
λοις τοῖς ἀκουσματικοῖς, ἐπὶ

die audiviſſe ſe Philolai vocẽ ex ſepulchro, idque ante multos annos omninò mortui, quaſi canentis, atque aliquem ab diis concentum commemorantis: ipſe verò Pythagoras à quodam interrogatus, quid ſignificet ſuũ ipſius patrem jam pridem mortuũ ſecum in ſomnis colloquentẽ videre: nihil, inquit. Neq; enim quoniam tu mihi aliquid loqueris, hoc quidquam ſignificat. Veſte verò utebatur cãdida & pura. conſimiliter verò etiam ſtragulis cãdidis ac mundis. Ac talia communia eſſe. Nam villoſarum pellium nequaquam illi uſus erat. Atque hunc morẽ maritis tradidit. Adhæc utebatur quoq; fauſta acclamatiõe ac laude in proſequendis potentioribus, & quovis tempore mentionem faciebat, itemq; honorem deorum celebrabat. Itaque coenæ tempore ad menſam diis quoq; libationes faciebat, atq; unoquoq; die ad eos laudibus celebrandum, qui viribus prævalerent, adhortabatur. Animum verò etiam deorum reſponſis & vaticiniis, univerſimq; omnibus divinationibus atq; ultroneis ſortilegiis adhibebat, diis adolebat thus, milii ſemina, placentulas, liba mellita, alioſq; ſuffitus. Animalia autem ipſe non immolabat, neq; etiam quiſquam Philoſophorum, qui cõtemplationibus intenti erant. Reliquis verò, qui auditionibus, ut diſcipuli adhuc vacabant, vel

urbium administratoribus præceptũ fuit, rarò viventia atq; animata sacrificare, vel gallũ vel agnos, vel aliud quid eorũ, quæ recens nata sunt. Boves verò minimè esse sacrificandos. Quin etjam hoc ipsius in deos pietatis & reverentiæ argumentum erat evidẽs, quòd præcepisset, nunquam deorum nominibus in jurejurando utendũ esse pejeraturis. Quapropter etiã Syllus ex Pythagoreis unus, qui Crotone erant oriundi, in hoc pecunias pependit, ne ad jusjurandum adigeretur, etsi sacrosanctum ac religiosum jusjurandum præstaturus foret. Ad Pythagoræos quidẽ refertur, & tale jusjurandum quodpiã eorum, qui præ pudore quidem Pythagorã non nominant, quemadmodum & deorum nominibus quã parcissimè utebantur: sed propter inventionem Tetractyos, id est, quaternionis, illum virum indicabant:

Iuro per hunc virum, qui invenit ritè tetractyn,
Quadruplicem numerum nostræ sapientiæ, habentem
Æternæ fontem naturæ radicemq;.

In sũma ajunt Pythagoram Orphicæ interpretationis, simul & constitutiõis æmulatorem esse. Et colere deos consimiliter Orpheo, eosq; stantes in simulachris atq; ære, non nostris copulatos formis, sed statuis, diis omnia cõplectentes, & omnium providentiam

τοῖς πολιτικοῖς προσέταττε πανταχοῦ μὴ ἔμψυχα θύειν, ἢ ἀλεκτρυόνα, ἢ ἄρνα, ἢ ἄλλο τι τῶν γονίμων βοῦς δὲ μὴ θύειν. καὶ τοῦτο δὲ ἦν εἰς θεὸς τιμῆς αὐτῷ τεκμήριον τὸ παρεγγυᾶσθαι, μηδὲ πρὸς ὁμωμοσίαν θεῶν ὀνόματι καταχρωμένους. διόπερ καὶ Σύλλος εἷς τῶν ἐν Κρότωνι Πυθαγορείων, ὑφ' τῷ μὴ ὀμόσαι, χρήματα ἀπέτισεν, καὶ τοι εὐορκήσας ἂν ἄλλως. ἀναφέρεται γε μὴν εἰς τοὺς Πυθαγορικοὺς καὶ τοιόσδέ τις ὅρκος, αἰδοῖ μὲν τοὺς ἀπὸ τετρακτύος ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ὥσπερ καὶ θεῶν ὀνόμασι χρῆσθαι πολλὴν φειδὼ ἐποιοῦντο. ἔλεγε δὲ τῆς εὑρέσεως τῆς τετρακτύος δηλοῦσθαι ἀρχήν.

Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρας σοφίας εὑρόντα τετρακτύν,
παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζωματ' ἔχουσαν.

ὅλως δὲ φασὶ Πυθαγόραν ζηλωτὴν γεγενῆσθαι τῆς Ὀρφέως ἱερομυσίας τε καὶ ἀγαθύσεως. καὶ τιμᾶν τοὺς θεοὺς Ὀρφεῖ παραπλησίως ἱσταμένους ἐπὶ τοῖς ἀγάλμασι καὶ τοῖς χαλκοῖς, οὐ ταῖς ἡμετέραις συμπεζευγμένους μορφαῖς, ἀλλὰ τοῖς ἱδρύμασι τοῖς θεοῖς πάντα περιέχοντας, καὶ πάντων προνοουμένους

ὄντας, καὶ τῷ παντὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν μορφὴν ὁμοίαν ἔχοντας. ἀγγέλλειν δὲ αὐτοῖς τοὺς καθαρμοὺς, καὶ τὰς λεγομένας τελετὰς, τὴν ἀκριβεστάτην εἰδησιν αὐτῶν ἔχοντας. ἔτι δὲ φασὶ καὶ συνθεῖναι αὐτὸν ποιήσαι τὴν θείαν φιλοσοφίαν καὶ θεοσέβειαν. ἃ μὲν μαθόντα παρὰ τοῖς Ὀρφικοῖς, ἃ δὲ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἱερεῦσιν, ἃ δὲ περὶ Χαλκιδέων καὶ Μάγων, ἃ δὲ περὶ τὴν τελευτὴν ἐν Ἐλευσῖνι γενομένης ἐν Ἴβρᾳ τε καὶ Σαμοθράκῃ καὶ Δήλῳ, καὶ αἴ τι περὶ τοῖς κοινοῖς, καὶ περὶ τοὺς Κελτοὺς δὲ καὶ τὴν Ἰβηρίαν. ἐν δὲ τοῖς Λατίνοις ἀναγινώσκεσθαι τοῦ Πυθαγόρου τὸν ἱερὸν λόγον, οὐκ εἰς πάντας, οὐδ' ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν μετεχόντων ἑτοίμως πρὸς τὴν ἀγαθῶν διδασκαλίαν, καὶ μηδὲν αἰσχρὸν ὁλως δρώντων, λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ αὐτῶν δηλοῦν τοῖς ἀνθρώποις καὶ μαντεύεσθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐκ τοῦ τρίποδος. διὸ καὶ τὸ κατὰ τὸν τρίποδα πρῶτον φῆναι τὸν ἀριθμὸν, Ἀφροδίτην δέ τι θυσιάζειν ἔφασαν. διὸ καὶ τὸ πρῶτον τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, πάσης μὲν ἀριθμῶν φύσεως κοινωνῆσαι καὶ πάντα δὲ ξόπον μεριζόμενον ὅμοιον λαμβάνειν τὸν τε τῶν ἀφαιρουμένων, καὶ τὸν τῶν καταλειπομένων δύναμιν.

gerentes, adhęc universim similem naturam & formam habentes. Nunciare verò ipsorum purgationes lustrationésve, & sacrificia, quæ ita vocantur, quæq; exactissimam ipsorum cognitionem habeant. Præterea perhibent etiam ipsum compositam fecisse, hoc est, conjunxisse divinam philosophiam, & cultum. quæ quidem partim didicerit ab Orphicis, partim verò ab AEgyptiis sacerdotibus, partim etiam ab Chalcidensibus & Magis, partim ab morte, quæ in Eleusine contigit, itemq; in Ibro & Samothracia ac Delo, & semper aliquid de iis rebus, quæ ad Rempubl. spectant, item quæ ad Gallos & Iberiam pertinent. In Latinis verò legi Pythagoræ orationem sacrā, non à vulgo, neq; ab omnibus: sed ab iis qui promptè participes sunt, & admittuntur ad rerum honestarum doctrinam, neq; quicquam agunt, quod turpitudinis aliquam notam habeat: ipsum autem dicere, quòd homines sacrificia faciunt, & Apollo oracula sua ex Tripode reddit, ac futura prædicit. Eo quod in ternario primum numerum ostenderit: Veneri verò aliquid sacrificandum esse die sexto, eo quòd hic numerus primus communis fuerit universæ numeri naturæ. Omnibus autem modis partitum similiter accipere tam vim eorum, quæ ablata, quàm eorum, quæ relicta sunt.

Herculi verò ſacra immolanda eſſe menſis conſiſtentis octavo, hoc eſt, cujuſq; menſis die octavo, conſiderantibus ſeptimeſtrem ejus ortum ac nativitatem. Porrò dicit etiam templum quemq; ingredi oportere, qui munda veſte amictus ſit, & in qua nec indormierit quiſquam, nec ſomnum ociosum ac ſegnem ceperit, item eam ipſâ nigram & ruffam eſſe debere. Puritatem verò æqualitatis & iuſtitiæ teſtimonium reddens in ratiocinationibus. Præcipit autem ſtrictè, ut ſi in templo ſanguis effunderetur non voluntariè, ille vel auro exciperetur, vel in mare hâc atq; illâc diſpergeretur. Primum exſiſtens elementum, & omnium rerum creatarum optimum, præterea æſtimatum, & adeò æquabile cum tota univerſitate. Dicit item in templo non eſſe pariendum. Pium enim non eſſe, animi divinitatem, in templo corpori alligari, atq; in id veluti infundi. Monet etiam feſto quovis die nec tondendos eſſe capillos, nec præcidendos ungues. Noſtram bonorum auctionē exiſtimans non oportere deorum imperio præſtare. Adhæc ait pediculum in templo ſacróve loco occidendum non eſſe, quod exiſtimandum proque lege habendum ſit, divinum numen rerum ſuperfluarum & corruptibiliū nihil prorſus accipere oportere. Sed cedro & lauro, cypreſſo, quercu ac

Ἡ ἑρμηλεῖ δὲ δεῖν θυσιάζειν ὀγδόῃ τῇ μηνὸς ἑστηκότος, σημαίνουσα τὴν ἑπτάμηνον αὐτῆ γένεσιν. λέγει δὲ καὶ εἰς ἱερὸν εἰσιέναι δεῖν καθαρὸν ἱματίον ἔχοντα, καὶ ἐν ᾧ μὴ ἐγκοιμήσηταί τις, τὸν μὲν ὕπνον τῆς ἀργίας, καὶ τὸ μέλαν ἐν τὸν πυῤῥόν. τὴν δὲ καθαρότητα τῆς περὶ τοὺς λογισμοὺς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης μάρτυρίαν ἀποδιδούς. παραγγέλλει δὲ ἐν ἱερῷ ἄν τι ἀκούσιον αἷμα γένηται, ἢ χρυσῷ ἢ θαλάττῃ περιῤῥαίνεσθαι τῷ πρώτῳ γεγονότι καὶ κοσμίῳ τῷ ὅλῳ τοῦτον σωζομένην τὴν τιμὴν τῆς ἁπάντων. λέγει δὲ καὶ μὴ τίκτειν ἐν ἱερῷ. οὐ γὰρ εὐσεβὲς ὅσιον ἐν ἱερῷ καταδείσθαι τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς εἰς τὸ σῶμα. παραγγέλλει δὲ ἐν ἑορτῇ μήτε κείρεσθαι μήτε ὀνυχίζεσθαι. τὴν ἡμετέραν αὔξησιν τῆς θεῶν, οὐχ ἡγούμενος δεῖν τὴν τῆς θεῶν ἀπολείπειν ἀρχήν. λέγει δὲ καὶ φθεῖρα ἐν ἱερῷ μὴ κτείνειν. οὐδένος τῆς παντελῶς καὶ φθαρτικῶν παραιτεῖσθαι δεῖν μεταλαμβάνειν τὸ δαιμόνιον. κέδρῳ δὲ λέγει καὶ δάφνῃ καὶ κυπαρίττῳ καὶ δρυὶ καὶ μυρίνῃ

μυρίνῃ τὰς θεὰς τιμᾶν. ἐ μηδὲν τούτοις ἐπικαθαίρειν τῷ σώματος, μήδε χίζειν τοὺς ὀδόντας. ταύτην πρώτην γοῦν τῆς ὑγρᾶς φύσεως, καὶ ζοφὴν τῆς πρώτης καὶ κοινοτέρας ὕλης ὑπολαμβάνων. ἐφθὸν δὲ παραγγέλλει μὴ ὀπτᾶν, τὴν πρωτοτύπα λέγων μὴ προσδεῖσθαι τῆς ὀργῆς. κατακαίειν δὲ οὐκ εἴα τὰ σώματα τῶν τελευτησάντων μάγοις ἀκολούθως, μηδὲ ὅλως τὸ θεῖον τὸ θνητὸν μεταλαμβάνειν ἐθέλησας. τοὺς δὲ τελεσθέντας ἐν λευκαῖς ἐσθῆσι πρωτέυειν ὅσιον ἐνόμιζε, τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ πρώτιστον αἰνιττόμενος φύσιν καὶ τὸ ἀριθμὸν ἐ τὸ ἀρχὴν τῶν πάντων. εὑρηκεῖν δὲ πάντων μάλιστα παραγγέλλει ὃ τὸ μακρὸν ἐστίσιν, θεοῖς δ' οὐδὲν μακρὸν ἔδη. πολλῷ δὲ μᾶλλον αἰδεῖσθαι ὅσιον εἶναι μέγα, ἢ κλέπτειν ἄρθεσπον. ἐν ἅδου γὰρ κεῖσθαι τὴ κρίσιν, ἐπιλογιζόμενον τὰς περὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτὴ τὴν πρώτιστον τῶν ὄντων φύσις. κυπαρίττινον γεγονέναι τὸ τῆς Διὸς σκῆπτρον, ἢ δ' ἄλλον τινὰ μυστικὸν λόγον. αὐτόθεν δὲ πρὸ ζαπτέζης παραπαλεῖ Διὸς σωτῆρος, καὶ Ἡρακλέους καὶ Διοσκούρων, ἡ ζοφὸς ὑμνῆσαι τὴ ἀρχηγὸν καὶ τὴ ταύτης ἡγεμόνα Δίκα, καὶ τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὴν δύναμιν τῆς φύσεως, καὶ τοὺς Διοσκούρους,

myrto deos esse colendos affirmabat. neq; his rebus quidquam de corporis partibus depurgandum, neque dentes rumpendos esse. hunc existimans primum naturæ humidæ foetum, primæque ac communioris materiæ alimentum. Quæ elixa essent adhortabatur non esse assanda, mansuetudinem ira neutiquam indigere asserens. Mortuorum corpora ad magorum imitationem exuri non sinebat, utpote qui noluerit quemquam de mortalibus divinos honores consequi. Mortuos verò vestibus albis ad sepulchrum usq; comitari, religiosum censebat, simplicem primámque naturam latenter innuens juxta numerum & principium omnium. Iussurandum itidem sanctũ præstare omnium maximè *in lõgum retrò jubebat. Diis autem nihil esse longum. Multò item amplius religionis in eo situm esse, si quis injuria afficiatur, quàm hominem interficere. Quippe apud inferos judicium situm esse, animæ ejusque substantiæ primæ, rerum quæ sunt, naturas reputabat. Iovis sceptrum è cypresso exstitisse, vel aliam aliquam mysticam arcanamque rationem. Ante mensam itidem adhortatur Iovis Servatoris poculum, & Herculis, itemq; Castoris & Pollucis libare, celebrantem cibi authorem hujusq; ducem Iovem atque Herculem, ac potentiam naturæ, & Castorẽ

ac Pollucem concētum omnium. Libamentū verò nequaquam oportere offerri ajebat, qui illud concluderet. Siquidem rerum bonarū nihil pudore & verecundia dignum existimabat. Quotiescunq; autem tonaret, homines terram contingere hortabatur, reminiscentes nativitatis & ortus rerum omnium exsistentium. Templa ac delubra per loca dextra ingredienda, rursus per sinistra egrediunda præcipit. Ac dextrum quidem locum, initium ejus, quod in numeris impar dicitur, & divinum: sinistrum verò paris, ejusque quod dissolvi poterat, symbolum & tesseram statuebat. Atque hujusmodi quidem ejus modus dicitur fuisse in studio religionis. Ac reliqua, quæ hac de re in præsentia omittimus, ex iis, quæ à nobis dicta sunt, conjicere prōptum est. Itaque de eo plura dicens supersedeo.

τὴν συμφωνίαν τῆς ἁπάντων, πονηρὸν δὲ μὴ καταμύσαντα προσφέρεσθαι δεῖν ἔφη. οὐδὲν γὰρ τῆς καλῶν ἄξιον αἰσχύνης ἢ αἰδοῦς διαλάθαιεν. ὅταν δὲ βροντήσῃ, τῆς γῆς ἅψασθαι παρήγγελλε μιμνησκόντας τῆς γενέσεως τ ὄντων. εἰσιέναι δὲ εἰς τὰ ἱερὰ χρὴ τοὺς δεξιοὺς τόπους παραγόντας, ἐξίεναι χρὴ τοὺς ἀριστερούς. τὸ μὲν δεξιὸν ἀρχὴν τοῦ περιττοῦ λεγομένου τῆς ἀριθμοῦ καὶ θεῖον τιθέμενος. τὸ δὲ ἀριστερὸν τοῦ ἀρτίου καὶ διαλυομένου σύμβολον τιθέμενος, τοιοῦτος τις ὁ τρόπος λέγεται αὐτῷ γεγονέναι τ περὶ τὴν εὐσέβειαν ἐπιτηδεύσεως. τ ἄλλα δὲ ὅσα παραλείπομεν περὶ αὐτῆς, διὰ τῆς εἰρημένων ἐνδεῖσι τεκμαίρεσθαι. ὥστε περὶ μὲν τούτου παύομαι λέγων.

CAP. XXIX.

De sapientia Pythagoræ, tum qua fuerit, tum etiam quibus gentibus ac formis fuerit distincta, & quemadmodum ab primis usq; ad ultimas potestates, quæ cognosci possunt, rectam exactamq; diligentiam erexit atq; hominibus tradidit.

ΚΕΦ. κθ.

Περὶ τῆς Πυθαγόρου σοφίας, τίς τίν, καὶ καθ' ὅσα γένη ἐστὶν διήρητο, ὅπως τε ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν τελευταίων γενεσιακῶν δυνάμεων τὴν ἐπιστήμην καὶ ἀκρίβειαν κατεσκευάσατο καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρέδωκε.

DE ipsius autem sapientia, ut quidem simpliciter dicam, maximū hoc argumentum sit. Commentarii ab Pythagoreis scripti de omnibus potissimè veritate nituntur, & in aliis quidem omnibus rotundi sunt, at moribus antiquis præditi, supraq; modū prisco

ΠΕρὶ δὲ τῆς σοφίας αὐτοῦ, ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, μέγιστον ἔστω τεκμήριον τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τῆς Πυθαγορείων συγγράμματα, περὶ πάντων ἔχοντα τῆς ἀληθείας, καὶ στρόγγυλα μὲν περὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἀρχαιοτρόπου δὲ καὶ

δὲ καὶ παλαιοῦ πόνου διαφερόντως, ὥσπερ τινος ἀχειροπτήτου τοῦ παρόντος μὴ ἱκανῆς δαιμονίας ἅψεως συλλελογισμένα. ταῖς δὲ ἐννοίαις πλήρη καὶ πυκνότατα ποικίλα τε ἄλλως καὶ πολύτροπα τοῖς εἴδεσι & ταῖς ὕλαις. πεφυκὰ δὲ ἐξαιρέτως ἅμα καὶ ἀνελλιπῆ τῇ φορᾷ, καὶ πραγμάτων ἐναργῶν καὶ ἀναμφιλέκτων, ὡς ὅτι μάλιστα μετὰ μιᾶς διαδείξεως ἐπιστημονικῆς, καὶ πλήρους τὸ λεγόμενον συλλογισμῷ, εἴ τις αὖ προσίοι ὁδοῖς κεχρημένος ἐπ' αὐτὰ ἴοι μὴ παρέργως μηδὲ ἀπαρπουσμένως διαφοσιούμενος. ταύτῃ τοίνυν ἄφθη καὶ περὶ τὸ νοητὸν, καὶ τὸν περὶ θεῶν ἐπιστήμην παραδίδωσιν. ἔστι τὰ φυσικὰ πάντα ἀναδιδάσκει. ἔτι ἠθικὴν φιλοσοφίαν καὶ λογικὴν ἐτελειώσατο, μαθήματά τε παντοῖα παραδίδωσι, καὶ ἐπιστήμας τὰς ἀρίστας. ὅλως τε ἐν δόξῃ εἰς γνῶσιν ἐλήλυθε περὶ ὄντων περὶ ἀνθρώποις, ὅσα ἐν τοῖς συγγράμμασι τούτοις διηκρίβωται. εἰ οἶνυν ὁμολογοῦνται τὰ μὲν Πυθαγόρου εἶναι τῶν συγγραμμάτων τὰ νῦν φερομένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκροάσεως αὐτοῦ συγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἑαυτῶν ἐπιφη-

confecti labore veluti mentis, quę manibus apprehendi nequeat, afflantis, cum extremè divina scientia collecti: sed enim intelligentia pleni adeoq; cõfertissimi, ac cætera varia formisq; ac materiis diversa. Stylo aũt & dictione insigniter uberes, loquendiq; formulis perfecti, nullaq; in parte mutili, adhæc rebus perspicuis & ab omni ambiguitate procul remotis, quàm maximè pleni & referti unà cũ demonstratiõe, quæ permagnum momentum ad rei substantiam intelligendam adferat, & sanè collectione, uti vulgò dicitur, abũdẽt, si quis iis viis, quibus convenit, insistat, eaq; adeat haud sanè levi brachio nec oscitanter, sacris initiatus consecratusq; fuerit. Hanc igitur à primis initiis scientiam de rebus, quæ sensu percipiuntur, & de diis tradit. Deinde naturalia omnia perdocet, & moralem ac λογικὴν, hoc est, rationalem philosophiã absolvit, variasq; atque omnis generis disciplinas eąsq; optimas scientias suis tradit. Summatimq; nihil est rerum omnium, quæ unquam apud homines in cognitionem venerunt, quòd non exactissimè in hisce monumẽtis comprehensũ traditumq; sit. Si igitur pro confesso sumitur, hæc quidem Pythagoræ esse, quæ conscripta nunc omniũ manib. teruntur, alia verò ex ore ipsius audita & sic excepta in literas relata esse: ideoq; ne pro suis quidem ea venditarunt,

tarunt, nec ſibi ipſis conſecrarunt, ſed ad Pythagorã retulerunt, tanquã quæ ipſius eſſent: nempè ex iis omnib. perſpicuè liquet, ipſũ omnis ſapientiæ fuiſſe ſatis ſuperq; peritũ. Aſſũt verò ipſũ diu & valdè geometriç ſtudioſũ fuiſſe. Apud AEgyptios .n. multæ proponebãtur de geometria quæſtiones. Quandoquidẽ jam ab priſcis tẽporibus, adeoq; ipſis diis authore Nino, accremẽta ſimul & decremẽta hanc omninò neceſſitatem dimetiendi terram habent, quã incolebant doctiſſimi AEgyptiorum interpretes. Quare & geometria nominata eſt. Imò verò nec cœleſtium rerum contẽplatio ab ipſis negligenter oſcitanterq; diſcuſſa eſt, cujus ipſius quoq; Pythagoras nequaquam rudis, ſed perquã peritus fuit. Cæterũ quidã cõmentatiões, quç de literis inſtituuntur, cõmuniter AEgyptiis & Chaldęis hominib. deferũt. Atq; ea oĩa aſſũt, Pythagoram aſſumpſiſſe, ſcientiisq; ſimul auctis & adducere, ſimulque apertè & accuratè ſuis diſcipulis & audit oribꝰ oſtendiſſe. Philoſophiã itaq; primus ipſe nominavit, eamq; appetitũ dixit eſſe, & veluti amorem ſapientiæ. Sapientiam porrò ſcientiam rerum, quæ exſiſtunt, veritatis. Iam verò res, quæ exſiſtũt, etiam dicebat eſſe, quæ materiæ expertia ſunt & ſempiterna, adeoq; ſola agentia: cujuſmodi ſũt omnia corporum expertia. Aequivocè verò ea,

μᾶζον αὐτὰ, ἀλλὰ εἰς Πυθαγόραν ἀνέφερον αὐτὰ, ὡς ἐκείνῃ ὄντα, φανερὸν ἐκ πάντων τούτων, ὅτι παάσης σοφίας ἔμπειρος ἦν ἀποχρώντως. λέγουσι δὲ γεωμετρίας αὐτὴ * ἐπιδέδοσθαι. παρ' Αἰγυπτίοις γὰρ πολλὰ προβλήματα γεωμετρίας ὄζω. ἐπείπερ ἐκ παλαιῶν ἔτι ἐκ θεῶν δίχα τῆς Νείνου προθέσεως τε καὶ ἀφαιρέσεως ἀναγκαίως ἀνέχουσι πᾶσαν διαμετρεῖν, ἣν ἐνέμοντο γῆν Αἰγυπτίαν οἱ λόγιοι. διὸ καὶ γεωμετρία ὠνόμασται. ἀλλ' οὐδ' ἡ τῶν οὐρανίων θεωρία παρέργως αὐτοῖς κατέζεσται, ἧς καὶ αὐτὸς ἐμπειρῶς ὁ Πυθαγόρας ἐλάμβανε δὲ τὰ περὶ τὰς γραμμὰς θεωρήματα καὶ κοινὰ τιμὴς Αἰγυπτίοις καὶ Χαλδαίοις ἀναφέρουσι. παῖδα δὴ πάλαι φασὶ τὸν Πυθαγόραν παραλαβόντα καὶ συναυξήσαντα τὰς ὄψεις ἡμῶν προσάγοντα, καὶ διοῦ σαφῶς καὶ ἐμμελῶς τοῖς αὐτοῦ ἀκροωμένοις δεῖξαι. φιλοσοφίαν μὲν ἐν πρῶτος αὐτὸς ὠνόμασε, καὶ ὄρεξιν αὐτὴν εἶπεν εἶναι, ἔρωτα οἷονεὶ φιλίας σοφίας. σοφίαν δὲ ἐπ' ἀκρίβειαν τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας. ὄντα δὲ ἤδη καὶ ἕλεγε τὰ ἄϋλα καὶ ἀΐδια καὶ μονοειδῆ, ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀσώματα. ὁμωνύμως δὲ

λοιπὸν

λοιπὸν ὄντα καὶ μετοχὴν αὐτῆς οὕτω καλούμενα. σωματικὰ ἤδη καὶ ὑλικὰ γενητά τε καὶ φθαρτά, καὶ οὕτως οὐδέποτε ὄντα. τὴν δὲ σοφίαν ἐπιστήμην εἶ τῶν κυρίως ὄντων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ὁμωνύμως. ἐπειδήπερ οὐδὲ ἐπιστητὰ ὑπάρχει τὰ σωματικὰ, οὐδὲ ἐπιδέχεται γνῶσιν βεβαίαν, ἀπειρά τε ὄντα καὶ ἐπιστήμῃ ἀπεριλήπτα, καὶ οἱονεὶ μὴ ὄντα καὶ διαλυτὰ τῶν καθόλων. καὶ οὐδὲ ὁρατὰ ὑποπεσεῖν ὑπογραφῶς δυνάμενα. τῶν δὲ φύσει μὴ ἐπιστητῶν, οὐδὲ ἐπιστήμην εἶναι νοοῦσι, οὐκ ἄρα ὀρεκτὸν τῆς μὴ ὑφεστώσης ἐπιστήμης εἶκος ἔστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς περὶ τὰ κυρίως ὄντα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐχόντα, καὶ τῇ ὄντως φρονήσει ἀεὶ συνυπάρχοντα. καὶ γὰρ τῇ τούτων καταλήψει συμβέβηκε, καὶ τῇ τῶν ὁμωνύμων ὄντων παρομαρτεῖν, οὐδὲ ἐπιπολάζουσαν ποτέ. οἷα δὴ τῇ καθόλου ἐπιστήμῃ ἡ τῶν κατὰ μέρος. εἰ γὰρ περὶ τῶν καθόλου φησὶν Ἀρχύτας, καλῶς διαγνόντες, ἔμελλον καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος εἶναι καλῶς ὀψεῖσθαι. διόπερ οὐ μόνον οὐδὲ μονοειδῶν οὐδὲ

quod ad reliqua attinet, quæ sūt, juxta participationem eorum ita vocitata. Iam aūt quæ corporibus prædita sunt & materialia, nata item & corruptioni obnoxia eadem sunt, ideoq; talia, quæ non exsistunt. At sapientiā esse scientiā eorū, quæ propriè sunt, non aūt eorū, quæ æquivocè afferebat. Quandoquidē quę corporalia sūt, nec ejus sunt generis, ut doceri possint, neq; etiam cognitionē firmā recipiunt, præsertim cū sint infinita, & scientia cōprehendi nequeāt, ac veluti quę nō sint, juxta differentiam rerū universarum, neq; video etiam, qui ad rem prę clarè describendā subjectū aliquod prębere possint. Quę autem natura talia sunt, ut sub scientiā & institutionem cadere non valeant, neq; etiam in sua potestate habēt, scientiam aliquam excogitare, ea neque appetitū verisimile est habere scientiæ, quæ non suscipitur, sed ejus potiùs affectū habent, quæ propriè sunt, semperq; circa eadē & sui similia permanent, atq; appellationi verè sēper coexsistunt. Horum enim cognitionem contigit & eā comitari, quæ est de reb. æquivocis, nunquam ne affectata quidem. Perindè sanè ac sciētiam universalem particularis sequitur. Itaque qui universalia, inquit Archytas, probè cognoverunt, particularia etiam qualia sunt, probè videre poterunt. Quamobrē non modò unius generis, neq;

ſimpliciter quæ ſunt, exſiſtunt: ſed varia & diverſorum generum conſpiciuntur, quæ & animo cernuntur, & incorporalia ſunt. Quorũ quæ ſũt appellatio, & corporalia & ſub ſenſum cadentia, quæ juxta participationem cõmunionem habent cum eo, quod eſt. De hiſce omnibus ſcientias tradidit maximè proprias, neq; quicquam inexcuſſum reliquit. Enimverò cõmunes ſcientias, quemadmodũ eam, quæ dicitur demonſtrativa, item quæ definitiva, & diſtributiva, hominibus tradidit, ſicuti ex Pythagoreorum cõmentariis diſcere promptũ eſt. Solitus aũt erat etiam diligentiſſimè quàm breviſſimis vocibus infinitã multiplicemq; ſignificationem ac vehementiã ſuis notis ac familiaribus, allegorico quodã modo, & occultè aliquid ſignificante vaticinari, haud aliter quàm per rationes quaſdam chirochreſtas, h.e. manibus utilitatem afferẽtes, aut per parva rumoribus ſemina, * * * * * * * * * * * * * * * * *

Hujus generis eſt illud, *Principium eſt dimidium totius*, Apophthegma ſeu dictum ipſius Pythagoræ. Non in præſẽti modò hemiſtichio, verùm etiam in aliis ſimilibus divinisſimus Pythagoras veritatem occultabat, ſcintillas iis, qui poſſunt accendere, brevi loquẽtia quapiam veluti in theſaurum recondens haud conſpicuã & copioſiſſimã ſpecu-

ἁπλῶς ὑπάρχει τὰ ὄντα, φανερὰ δὲ ἤδη καὶ πολυειδῶς θεωρεῖται, τά τε νοητὰ καὶ ἀσώματα, ἅτε τὰ ὄντα ἡ κλῆσις, καὶ τὰ σωματικὰ καὶ ὑπ' αἴσθησιν πεπτωκότα, ἃ δὴ καὶ μετοχὴν κοινωνεῖ τοῦ ὄντος γίνεσθαι. περὶ δὴ τούτων ἁπάντων ὅλης ἡμᾶς παρέδωκε τὰς οἰκειοτάτας. καὶ οὐδὲν παρέλιπεν ἀδιερεύνητον. ἀλλὰ τὰς κοινὰς δὲ ἐπιστήμας, ὥσπερ τὴν ἀποδεικτικὴν, καὶ τὴν ὁριστικὴν, καὶ τὴν διαιρετικὴν παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ὅζιν ἀπὸ τῶν Πυθαγορικῶν ὑπομνημάτων εἰδέναι. εἰώθει δὲ καὶ κομιδῇ ὀλίγα βραχυλόγων φωνῶν μυρίας καὶ πολυχειδῆ ἐμφασιν συμβολικῷ τρόπῳ τοῖς γνωρίμοις ἀποφοιβάζειν, ὥσπερ ὀλίγα χειροχρήστων τινῶν λόγων, ἢ μικρῶν τοῖς ὄγκοις σπερμάτων * ὁ αὐτὸς καὶ ἀυτὴ ἡ φύσις πλήθη ἀνήνυτα καὶ δυσεπινόητα ἐννοιῶν καὶ ἀποτελεσμάτων ὑποφαίνουσι. τοιοῦτον δὴ ὄζι, τὸ, ἀρχὴ δὲ τοι ἥμισυ παντὸς, ἀπόφθεγμα Πυθαγόρου αὐτό. οὐ μόνον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἡμιστιχίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις παραπλησίοις ὁ θειότατος Πυθαγόρας τὰ τῆς ἀληθείας ἐνέκρυπτε, ζώπυρα τοῖς δυναμένοις ἀναύσασθαι, βραχυλογίᾳ τινὶ ἀποθησαυρίζων ἀπερίβλεπτον καὶ παμπληθῆ θεωρί-

θεωρίας ἔκτασιν, οἵονπερ καὶ ἐν τῷ, ἀριθμῷ δὲ τὰ πάντ' ἐποίκιλεν. ὃ δὴ πυκνότατα φρὸς ἅπαντας ἐπιφθέγγετο, ἥ τε φιλίη, ἐπιφυλότις, ἰσότης, φιλότης. ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ὀνόματι * ἡ ἐμμελία ἐν τῷ φιλοσοφίᾳ, ἥ τε ἐν τῷ τῶν καίτων, ἡ τὸ διαβρώμενον ἐν τῷ τετρακτύς. ταῦτα πάντα καὶ ἕτερα πλείω τοιαῦτα Πυθαγόρας πλάσματα καὶ ποιήματα εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τῶν συνδιαγόντων ἐπενοεῖτο, καὶ οὕτω σέβας ἦν καὶ ἐξεθειάζετο ὑπὸ τῶν συνόντων, ὥστε εἰς ὅρκον χήματα ἀπέβησατο τοῖς ὁμηκόοις.

ΟΥ μὰ τὸν ἀμετέρῃ γλυκερῇ παραδόντα τετρακτύν,
Παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

Τοῦτο μὲν οὕτω θαυμαστὸν ἦν τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς σοφίας. τῶν δ' ἐπιστημῶν οὐχ ἥκιστα φασὶν αὐτοὺς τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν, μουσικήν τε καὶ ἰατρικὴν, καὶ μαντικήν. σίωπικοὺς δὲ εἶ καὶ ἀκουστικοὺς καὶ ἐπαινεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι. [τ δὲ ἰατρικῆς μάλιστα μὲν ἀποδέχεσθ

lationis productionem. Quemadmodum & in eo, *cuncta decent numerum*, quòd frequentissimè apud oēs acclamabat, * * * * * * * * quæ convenit cum nomine, quo in mundi negociis, vel separatim in nomine Philosophia, vel etiam in vocabulo stoa caïeton, hoc est, porticum usurpamus, vel quòd peractum est in Tetractys vocabulo, quod numerum quaternarium significat. Hæc omnia aliaque plura ejus generis figmenta & poëmata Pythagoras ad usum & emēdationem eorum, qui secum conversabantur, excogitabat, adeoq; augusta erant atq; divina ducebantur ab auditoribus, qui secum congrediebantur, ut in jusjurandum formæ cesserint cōdiscipulis:

Iuro quadruplicem numerum, qui pectore nostro
Abdidit, insevitq; animi penetralibus imis
Naturæ fontem generatorémq; perennis.

Hæc sanè admodum erat admirabilis ejus sapientiæ species. Porrò scientiarū non minimè ajunt ipsos Pythagoræos excolere & in pretio habere Musicen & medendi divinandiq; artem. Taciturnos autem esse & auditores, atque apud illos eum recēseri, qui auditioni potest invigilavisse. Medicinæ verò maximè quidem recipere solet speciē

seu partem illam, quæ est διαιτητική, seu de vivendi ratiõe ac modo tractat. Atq; in hac parte esse longè exactissimos, & conari primùm quidem perdiscere signa temperamẽti tam cibi quàm potus & quietis. Deinde de ipsa confectione eorum, quæ assumuntur, penè primos conatos esse & commẽtari & definire. Cæterùm Pythagoræos etiam oportet ut plurimùm tractare prę illis, qui antè fuerunt, cataplasmata & emollientia remedia. Illa autem, quæ spectant ad medicamenta, minus probare. Ex illis porrò ipsis, maximè iis uti ad hulcerationes, ad incisiones autem ustionesq; minimè omniũ ea esse recipienda. Soliti verò etiam sunt uti carminibus ad infirmitates & invaletudines nonnullas pellendas. Ipse etiã Musicen magnoperè conducere judicabat parandæ sanitati & tuendæ ratiõi, si quis ea justis & consentaneis modis utatur. Homeri verò etiam & Hesiodi dictionibus selectis & exquisitis ad animorum emendationem utebantur. Cuncta item, quæ tum docerentur, tũ etiam dicerentur, memoria cõprehendenda & conservanda esse autumabãt. Atq; eo usque doctrinas, auditionesq; comparandas esse, donec quod discĩ possit, simul & memoria retineri queat. Quoniã illud est quod cognoscere. & in quo mentem cõservare oportet. Itaq; memoriam vehementer excole-

τὸ διαιτητικὸν εἶδος. καὶ ἅπαν ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμανθάνειν σημεῖα συμμετρίας, πόνου τε καὶ σιτίων, καὶ ἀναπαύσεως. ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προσφερομένων καὶ ὅτι πρώτους ὅπλ χειρῆσαί τι φαρμακεύσασθαι ἐξ διορίζειν. ἄμεινον δὲ χρὴ καὶ καταπλασμάτων ὅτι πλείω τὸς Πυθαγορείους τῶν ἐμπροσθέν. τὰ δὲ περὶ τὰς φαρμακείας ἧττον δοκιμάζειν. ἀτῶν δὲ τούτων τοῖς πρὸς τὰς ἐλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι, τὰ δὲ περὶ τὰς τομάς τε, καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ὑποδέχεσθαι. χρῆσθαι δὲ καὶ ταῖς ἐπῳδαῖς πρός ἔνια τῶν ἀῤῥωστημάτων]. ὑπελάμβανε δὲ καὶ τὴν μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται καλὰ τὰς προσήκουσας ῥόπας. ἐχρῶντο δὲ καὶ Ὁμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ λέξεσι δι᾽ εἰλεγμέναις πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῶν. ἔφασκον δὲ δεῖν κατέχειν ἐξ διασώζειν, ἐν τῇ μνήμῃ πάντα τὰ διδασκόμενά τε καὶ φερόμενα. καὶ μέχρι τούτου συνεκδιδάζειν τὰς τε μαθήσεις καὶ τὰς ἀκροάσεις, μέχρις ὅτου δυνατὰ παραδέχεσθαι τὸ μανθάνον καὶ διαμνημονεύον. ὅτι ἐκεῖνό ἐστιν ὁ δεῖ γινώσκειν, καὶ ἐν ᾧ τοῦτον φυλάσσειν. ἐτίμων γὰρ σφόδρα τὴν μνήμην

μνήμῃ καὶ σπουδῇ αὐτῆς ἐποιοῦντο γυμνασίαν τε καὶ ἐπιμέλειαν, ἔντε τῷ μανθάνειν οὐ πρότερον ἐφίεντες τὸ διδασκόμενον, ἕως ἀσφαλῶς βεβαίως τὰ δεῖ τῆς πρώτης μαθήσεως, καὶ καθ' ἡμέραν λεγομένων ἀνάμνησιν ἢ δὲ τὸν τρόπον. Πυθαγόρειος ἀνὴρ οὐ πρότερον ἐκ τῆς κοίτης ἀνίστατο, ἢ τὰ χθὲς γλυόμενα πρότερον ἀναμνησθῆν. ἐποιεῖτο δὲ τὴν ἀνάμνησιν τόν δ' τὸν τρόπον. ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ, τί πρῶτον εἶπεν, ἢ ἤκουσεν, ἢ προσέταξε τοῖς ἔνδον ἀναστὰς, ἢ τι δεύτερον, ἢ τι τρίτον. καὶ περὶ τὰ ἐσόμενα ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ πάλιν αὖ ἑξιὼν τίνι πρώτῳ ἐνέτυχεν, ἢ τίνι δευτέρῳ. εἰ λόγοι τινες ἐλέχθησαν πρῶτοι, ἢ δεύτεροι ἢ τρίτοι. καὶ περὶ τ' ἄλλων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. πάντα γὰρ ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ τὰ συμβάντα ἐν ὅλῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὕτω τῇ τάξει προθυμούμενος ἀναμιμνήσκεσθαι, ὥστε συμβῆναι γλυέσθαι ἕκαστον αὐτῶν. εἰ δὲ πλείω χολὴν ἄρσιν ἐν τῷ διεγείρεσθαι, καὶ ἀπὸ τρίτου ἡμέραν συμβάντα ἐπὶ αὖ τρόπον ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν. καὶ ὅτι πλέον ἐπειρῶντο τῇ μνήμῃ γυμνάζειν. οὐδὲν γὰρ μεῖζον πρὸς ἐπιστή-

bant, eamq; quanta maxima poterant cura ac diligentia exercebant. Atq; in discendo non prius appetebant, quod docebatur, quàm quoad firmiter, quæ ad primam disciplinam pertinerẽt, apprehendissent, eorumq; quæ quotidie dicerẽtur, hoc modo reminiscerentur. Nemo Pythagoræus prius è lecto surgat, quàm quæ heri pridiéve acta fuerunt, cum animo recognoverit, atq; in memoriam revocaverit. Hoc aũt modo eorum recordabatur. Mente repetere & quasi ab animo exigere conabatur, quid primũ vel dixisset, vel audisset, vel suis domesticis, postquam surrexisset, iussisset, vel quid secundũ, vel tertium. Ac circa id, quod futurũ esset, eadem erat ratio. Et rursum in quem primum egressus incidisset, vel in quem secundò. Item qui sermones dicti fuissent primo loco, vel secundo, vel tertio. Deq; aliis itidem omnibus eodem modo se res habebat. Quippè omnia, quæ toto die contigissent, mẽte cogitationeq; repetere conabatur, ita ordine in memoriam reducere studens, quemadmodum eorum unumquodq; accidisset. Quod si verò pluisculum otii in exuscitando agerent, eodem planè modo, quæ tertio die accidissent, cũ animo repetere conabãtur. Et in primis profectò in hoc erant, ut ea memoria idq; cum exercitatiõe recolerent. Nihil enim est majoris ad sci-

entiam ac experiẽtiam prudentiamq; comparandam momenti, quàm rerũ posse memoriã habere. Iam hisce studiis effectum est, ut universa Italia viris Philosophis & sapientiæ studiosis repleta fuerit. Cúmque ipsa regio priùs obscura atq; ignota esset, eam posteà ab Pythagora magnã Græciam vocitatã fuisse. Ac plurimos apud istos esse viros Philosophos & poëtas simulque legislatores. Artes enim, quæ de dicendi præceptis tradunt, atq; orationes demonstrativas legesq; scriptas ab illis in Græciam fuisse exportatas. Iam ex illis, quicunq; de rebus naturalibus aliquã mentionem fecêre, primum Empedoclem & Parmenidem illum Eleatẽ in medium producunt. Et ex iis, qui ad usum vitæ hominum sentẽtiosè & graviter dicta proferre voluerũt, Epicharmi ingeniosè confictas sententias allegant, omnesq; penè philosophi eas in promptu habent. De ejus igitur sapientia, & quemadmodum omnes mortales ad eam ipsam maximoperè hortatus sit simulq; introduxerit, quatenus quidem cujusq; captus ferebat, & quemadmodum eam plenè perfectéq; tradiderit, hisce nobis dictũ esto.

μίου δὲ ἐμπειρίας καὶ φρονήσεως τῆς δυνάσθαι μνημονεύειν. ὅσοι δὲ τούτων ἦρξε ἐπιτηδευμάτων σωέβη τὴν Ἰταλίαν πᾶσαν φολοσόφων ἀνδρῶν ἐμπλωθῆναι. καὶ πρότερον ἀγνοουμένης αὐτὴν, ὕστερον δὲ Πυθαγόρου μεγάλην Ἑλλάδα κληθῆναι. καὶ πλείστους παρ' αὐτοῖς ἄνδρας φιλοσόφους καὶ ποιητὰς καὶ νομοθέτας γένεσθαι. τὰς τε δὴ τέχνας τὰς ῥητορικὰς, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἐπιδεικτικοὺς, καὶ τοὺς νόμους τοὺς γεγραμμένους παρ' ἐκείνων, εἰς τ' Ἑλλάδα συμβῆναι. καὶ περὶ τ' φυσικῶν ὅσοι τινὰ μνείαν πεποίηνται, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα καὶ Παρμενίδην τὸν Ἐλεάτην προφερόμενοι τυγχάνουσιν, οἵ τε γνωμολογῆσαί τι περὶ τ' βίον βουλόμενοι, τὰς ἐπιχαρμικὰς διανοίας προφέρονται. καὶ σχεδὸν πάντες αὐτὰς οἱ φιλόσοφοι κατέχουσι. περὶ μὲν δὴ σοφίας αὐτοῦ καὶ ὅπως ἅπασι ἀνθρώποις ὅλοι πλείστου εἰς ἑαυτὸν προεβίβασεν, ἐφ' ὅσον ἕκαστον οἷός τε μετέχειν αὐτῆς, καὶ ὡς παρέδωκεν αὐτὴν τελέως διειλήφαμεν ἡμῖν εἰρῆσθαι.

CAP. XXX.

De justitia, quacunq; hominibus ad eam conferebat Pythagoras, atq; paulò altiùs ab extremis ejus generibus ad extremas usq; species eam persecutus sit, atq; omnibus hominibus tradiderit.

Κεφ. λ.

Περὶ δικαιοσύνης, ὅσα τοῖς ἀνθρώποις εἰς αὐτὴν συνεβάλλετο Πυθαγόρας, καὶ ὡς ἄρωθεν ἀπ' ἄκρων αὐτὴν χειρισμένην τελευταίων εἰδῶν ἐπιτηδεύσεν αὐτῶν καὶ παρέδωκε τοῖς ἅπασι.

Περὶ

Περὶ δὲ δικαιοσύνης, ὅπως αὐτὴν ἐπιτηδεύσει καὶ παράδωσι τοῖς ἀνθρώποις, ἄξιον ἂν καταμαθοιμεν, εἰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς καταναήσαιμεν αὐτὴν, καὶ ἀφ' ὧν πρώτων αἰτίων φύεται, τήν τε τῆς ἀδικίας πρώτιον αἰτίαν κατίδοιμεν, καὶ μὴ τοῦτο ἂν εὕροιμεν τι, ὡς τὴν μὲν ἐφυλάξατο. τὴν δὲ ὅπως καλῶς ἐγγένηται, παρασκευάσειν. ἀρχὴ τοίνυν ὄντι δικαιοσύνης μὲν τὸ κοινὸν καὶ ἴσον, καὶ τὸ ἐγγυτάτω ἑνὸς σώματος καὶ μιᾶς ψυχῆς ὁμοπαθεῖν πάντας, καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡμῶν φθέγγεσθαι καὶ τὸ ἀλλότριον. ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων μαθὼν παρὰ τῆς Πυθαγορείων συμμύρτυρεῖ. τοῦτο τοίνυν ἅπαντα ἀνδρῶν κατασκεύασιν ἐν τοῖς ἤθεσι τὸ ἴδιον πᾶν ἐξορίσας, τὸ δὲ κοινὸν αὐξήσας, μέχρι τῶν ἐσχάτων κτημάτων καὶ κτήσεως αἰτίων ὄντων καὶ ταραχῆς. κοινὰ γὰρ πᾶσι πάντα καὶ ταῦτα ἦν. ἴδιον δὲ οὐδὲν οὐδὲν ἐκέκτητο. καὶ εἰ μὲν πρέσκτο τῇ κοινωνίᾳ, ἐχρῆτο τοῖς κοινοῖς καὶ τὸ δικαιότατον. εἰ δὲ μή, ἀπολαβὼν ἂν ἃ ἑαυτῷ οὐσίαν καὶ πλείονα, ἧς εἰσηνέχθη εἰς τὸ κοινὸν, ἀπηλλάττετο. ἕτως ἐξ ἀρχῆς τῆς πρώτης ἡ δικαιοσύνη ἄρισα καὶ κτήσατο. μὴ ταῦτα τοίνυν ἡ μὲν οἰκεί-

Iustitiam verò quo pacto exercuerit, eamq; hominibus porrò tradiderit, optimè intellexerimus, si ab primo illam principio expenderimus, & ab quibus primis cauſſis ea naſcatur. Sic enim & primam in juſtitiæ cauſam ritè cõſideraverimus, & deinde ecquo modo injuſtitiam quidem vitarit, invenerimus: at qua ratione effecerit, ut juſtitia contrà animo probè ingeneretur, didicerimus. Igitur juſtitiæ quidē principium eſt communio & æqualitas, & quàm proximè cũ uno corpore unoq; animo omnes ſimul pati & affici, & ad unum idemque tam meum quàm alienum loqui. Quemadmodũ & unà Plato teſtatur, quod ab Pythagoræis accepit. Virorum ergò omniũ optimè hoc in moribus cõſtituit, proprio cujuſque commodo planè exterminato, contrà verò re communi aucta ad extremas uſq; poſſeſſiones, quæ ut plurimùm ſeditionis & tumultus cauſſę exſiſtunt. Nam & hęc omnia omnibus communia erant. Nemo aũt quicquam poſſidebat proprium. Et ſi quidem communioni videbatur, juxta exactiſſimam juſtitiæ normam communibus utebatur. Sin verò minus, ſuis ipſius rebus bonisque, imò etiam plurib⁹, quàm in cõmunionem intuliſſet, acceptis abibat. Ita ab primo initio juſtitiam optimè inſtituit. Poſteà itaq; proprietas & propria rei cujuſq; familiaris

liaris poſſeſſio, quæ inter mortales viget, juſtitiam inducit. Alienatio verò & cõmunionis contẽptus, generis injuſtitiam infert. Proinde cùm hanc propriã cujuſq; poſſeſſionem hominib. eminus imponere vellet, ad cognata quoque ejuſdemq; generis animantia eos cõſociavit, adhortans ut ſimilia vellent ducerentque eadem & amica. Nempe ut nec injuria ullum ex illis afficerent, nec mactarent, neve ederent. Qui igitur & animalibus, & quod ex iiſdem nobiſcum elementis conſtant, & cõmunioris vitæ nobiſcum conſortia ſunt, homines proprios dominósque facit, quanto magis iis, qui communionem habent animæ, quæ ejuſdẽ eſt generis, & rationis proprietatem inſtituit. Ex hac ipſa verò manifeſtum eſt ipſum juſtitiam etiã induxiſſe, in medium productam ab initio proprietatis & dominationis. Poſteaquam verò multos quandoq; & pecuniarum penuria ſimul adigit, præter jus & æquũ quicquam aggredi, & hujus rei gratia optimè providit, per rei familiaris adminiſtrationem liberos ſumptus, & quod æquum eſt & bonum ſibi ſatis ſuperq; præparans. Omninò ſiquidem magiſtratus quędam eſt juſta & æqua domus conſtitutio univerſæ bonæque moderationis & ordinis, qui in urbibus vigere debebit. Ex domibus enim urbes coagmentantur. Ajunt igitur

σις ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰσάγει δικαιοσύνην. ἡ δὲ ἀλλοτρίωσις καὶ καταφρόνησις τῶν κοινῶν, γένους ἀδικίαν ἐμποιεῖ. ταύτην τοίνυν πόρρωθεν ἡ οἰκείωσιν ἐνθεῖναι βουλόμενος τοῖς ἀνθρώποις, καὶ πρὸς τὰ ὁμογενῆ ζῶα αὐτοὺς συνίσησι, παραγγέλλων ὁμοίαν νομίζειν αὐτοὺς ταῦτα καὶ φίλα. ὡς μήδε ἀδικεῖν μηδὲν αὐτῶν, μήτε φονεύειν, μήτε ἐσθίειν. ὁ τοίνυν καὶ τοῖς ζώοις, διότι ἀπὸ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἡμῖν ὑφέστηκε, καὶ τῆς κοινωτέρας ζωῆς ἡμῖν συμμετέχει, οἰκειώσας τοὺς ἀνθρώπους, πόσῳ μᾶλλον τοῖς ὁμοειδοῦς ψυχῆς κεκοινωνηκόσι καὶ τῆς λογικῆς ἡ οἰκείωσιν ἐνεφήσατο. ὅτι δὲ ταύτης ἦλον, ὅτι καὶ ἡ δικαιοσύνην εἰσῆγεν ἀπ' ἀρχῆς ὁ κυβερνήτης παραγομένην. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐνίοτε καὶ πενίας χρημάτων συναναγκάζει περὶ τὸ δίκαιον τι ποιεῖν, καὶ τούτῳ καλῶς προνοήσας διὰ τῆς οἰκονομίας τὰ ἐλευθέρια δαπανήματα, καὶ τὰ δίκαια ἱκανῶς ἑαυτῷ παρασκευάζων. καὶ γὰρ ἄλλως ἀρχήν ἐστιν ἡ περὶ τὸν οἶκον δίκαια διάθεσις ὁδὸς ἐπὶ πόλεσιν εὐταξίας. ἀπὸ γὰρ τῶν οἴκων αἱ πόλεις συνίστανται. φασὶ τοίνυν

τοίνυν αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν κληρονομήσαντα τὸν Ἀλκαίου βίον, τῇ μὲν πολὺ εἰς Λακεδαίμονα πρεσβείᾳ τὸν βίον καταλύσαντος, οὐδὲν ἧττον θαυμασθῆναι καὶ τὴν οἰκονομίαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν· γήμαντα δὲ ἣ ἠγγυήσατο αὐτῷ θυγατέρα. μετὰ ταῦτα δὲ μέντοι τῇ Κροτωνιάτῃ, συνοικήσασαν ἀγαγεῖν οὕτως, ὥστε παρθένον μὲν οὖσαν ἠγαῖσθαι τῆς χορῶν· γυναῖκα δὲ ἡγουμένῳ πρώτῳ προσιέναι τοῖς βωμοῖς· τοὺς δὲ μεταποιήσεις ἐκ μνήμης ἔχοντας ἔτι τὸν Πυθαγόραν, καὶ καὶ τοὺς αὐτοῦ χρόνους, τὸν οἶκον οἰκίαν αὐτῆς Δήμητρος ἱερὸν τελίσαι· τὸν δὲ στενωπὸν Μουσεῖον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕβρεις, καὶ ξυφὸς πολλάκις, καὶ νόμων ἐκφορίαν ἐπαίρουσιν εἰς ἀδικίαν· ἐκ ταῦτα ὀνομάζει παρήγαγε νόμῳ βοηθεῖν, καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν. ἐκ ταῦτα δὲ ἐν τοιαύτῃ διαίρεσιν ἐποιεῖτο, ὅτι τὸ πρῶτον τῶν κακῶν παραρρεῖν εἴωθεν εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰς πόλεις, ἡ καλουμένη ξυφὸς, δεύτερον ὕβρεις, εἶτα ὄλεθρος, ὅθεν ἐκ παντὸς εἴρξειν ἐν ἀπαιδεύτου τὸν ξυφὸν καὶ συμβιάζεσθαι δεῖν ἡλικίᾳ ἀσφορεῖ τε καὶ ἀνδρικῇ βίᾳ. δυσφημίας δὲ πάσης

ipsũ Pythagoram vitam Alcæi hęreditate esse assecutum, qui post legationẽ in Spartam urbẽ vitã deiũctus nihilosecius in admiratione fuerit, nẽpè quo ad rei familiaris administrationem vel sapientiæ studiũ. In uxorem verò duxisse ipsius filiam. Posteà aũt cùm apud illũ Crotoniatam cõmoraretur, eam hoc pacto, quæ sibi cohabitaverat, abduxisse, ut tripudiis & choreis, cùm virgo adhuc foret, præesset. Fœminã aũt factam aras primam accessisse sacrisq; operatã esse. Metapontini reçẽti adhuc memoria Pythagorã colentes, ejus etiamnum temporibus domum quidẽ ipsius quasi Cereris sacratiũ initiarũt, vicum verò seu angiportum Musarũ domicilium. Quoniam aũt cõtumelia & deliciæ frequenter, legũq; contemptus ad injustitiã subrigunt & solicitãt, ideò singulis diebus legibus opem ferendam, cumq; barbarie & iniquitate vel rusticitate legum experte belligerãdum esse adhortabatur. Ideóq; istiusmodi divisionẽ faciebat, quod primũ malorũ, quæ vocatur voluptas, in domos atq; urbes defluere solet, secundo loco contumelia, tertio internecio & pernicies, inde sequi ex omni rerũ natura repellendam exterminandamq; esse luxuriem seu voluptatẽ, & quenq; à primis statim annis sese modesto temperantiq; & masculo vitæ generi assuefacere debere. Hoc aũt ab omni

infamia seu maledicentia miserabili, item contentiosa ac graviter insectante vel lædente simul, & gravi odiosaque, deniq; scurrili, vel deridendum propinante ratione repurgandum est. Præterea aliam justitiæ speciem eamq; pulchetrimam constituit, nimirū legumlationes, quæ quidem quid facere deceat, jubēt, at contrà, quæ nullo modo facienda sint, vetant. Hæc autem etiam judiciali potior est. medicinæ quippe hæc similis est, quæ morbis correptos sanat: illa verò initium ne cogitatione quidē percipere potest, sed procul curā gerit animi sanitatis. Quod cùm ita se habeat, discipuli Pythagoræ omniū optimi fuerūt legumlatores. Primùm quidem Charondas Catanæus: deinde Zaleucus & Timaratus, qui Locrē sibus leges scripserunt. Præter hosce Theætetus & Helicaon, Aristocrates ac Phytius, qui Rheginorū legūlatores exstiterunt. Atq; hi omnes apud cives suos diis similes honores consecuti sūt. Nō enim, ut Heraclitus scripsisse Ephesiis ait, Leges præfocasse cives petulanter & lascivè jussit, idque pe omnes adeò ætates: sed cum omni intelligentia civilique scientia leges ferre conatus est. Sed quid opus est eos admirari, qui educationis & liberæ nutricationis participes sunt? Zamolxis enim, cū patria Thrax esset, ac Pythagoræ servus factus fuisset, continenter-

καθαρτέον δ' τε χειλιαστικῆς & δ' μαχίμου καὶ δ' λοιδορητικῆς καὶ δ' φορτικῆς ἢ γελωτοποιῶ. πρὸς τύτοις ἄλλο εἶδος δικαιοσύνης κάλλιστον κατεσκευάσατο τὸ νομοθετικόν. ὅ πρὸς μὲν, ἃ δεῖ ποιεῖν. ἀπαγορεύει δὲ, ἃ μὴ χρὴ πράττειν. κρεῖττον δ' ἐδόξει ἢ τὸ δικαστικόν. τὰ μὲν γὰρ τῇ ἀρετῇ προσοίκειε, ἢ νοσήσαντας θεραπεύει. τὸ δὲ τὰρχὴν ἐδὲ νοεῖν, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐμπεπλεῖται δ' ἐν τῇ ψυχῇ ὑγείας. τύτυ δ' ἕνεκα ἔχοντος, νομοθέται πάντων ἄριστοι γεγόνασιν οἱ Πυθαγόρα προσελθόντες. πρῶτον μὲν Χαρώνδας ὁ Καταναῖος ἔπειτα Ζαλεύκης ἢ Τιμάρατος, οἱ Λοκροῖς γράψαντες τὺς νόμους. πρὸς τύτοις Θεαίτητος ἢ Ἑλικάων καὶ Ἀριστοκράτης & Φύτιος, οἱ Ῥηγίνων ἡγούμενοι νομοθέται. καὶ πάντες ἴσοι τοῖς αὐτῶν πολίταις ἰσοθέων τιμῆς ἔτυχον. ὡ γὰρ καθάπερ Ἡράκλειτος γράψειν Ἐφεσίοις ἔφη, τὺς νόμους ἀπαίξαντας τὺς πολίτας ἡδονὴν κελεύσας, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐννοίας ἢ πολιτικῆς ἐπιστήμης νομοθετεῖν ἐπεχείρησε. καὶ τί δεῖ τύτυς θαυμάζειν τὺς ἀγωγῆς ἢ ζοφῆς ἐλευθέρας μετέχοντας; Ζαμόλξις γὰρ Θρᾷξ ὢν ἢ Πυθαγόρα δοῦλος ἡγούμενος, καὶ τῇ λόγων τοῦ

Πυθα

Πυθαγόρου ἀκούσας ἀφίησιν ἐλεύθερος, καὶ παραγενόμενος πρὸς τοὺς Γέτας, τούτοις τοὺς αὐτοὺς ἔδωκε νόμους, καθάπερ ἐν ἀρχῇ δεδηλώκαμεν, καὶ πρὸς τὴν ἀνδρείαν τοὺς πολίτας παρεκάλεσε, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι πείθων. ἔτι καὶ νῦν οἱ Γαλάται πάντες καὶ οἱ περὶ Ζάλμοξιν καλοὶ πολλοὶ τοῖς βαρβάροις τοὺς αὐτῶν υἱεῖς παιδεύουσιν, ὡς οὐκ ὄντι φθαρῆναι τὴν ψυχήν, ἀλλὰ διαμένειν τὸν θάνατον, καὶ ὅτι τὸ θάνατον οὐ φοβητέον, ἀλλὰ πρὸς κινδύνους τὸ μάλιστα ἐντέον. καὶ ταῦτα παιδεύσας τοὺς Γέτας, καὶ γράψας αὐτοῖς τοὺς νόμους, μέγιστος τῶν θεῶν ὄντι παρ' αὐτοῖς. ἔστι τοίνυν ἀνυσιμώτατον πρὸς τὴν δικαιοσύνης καὶ ὁσιότητα ὑπελάμβανεν εἶναι τὴν τῶν θεῶν ἀρχήν, ἄνωθέν τε αἰτησάμενος πολιτείαν καὶ νόμους, δικαιοσύνην τε καὶ τὰ δίκαια διδόντα. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ὅπως διοικεῖται, προσθεῖναι, τὸ διανοεῖσθαι περὶ τῶν θεῶν, ὡς ὄντι τε τοῦτο τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτως ἔχειν ὡς ἐπιβλέπειν, καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτῶν χρήσιμον εἶναι ὑπελάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι παρ' ἐκείνου μαθόντες. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἐπιτηδείως τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἐπιμελείας ἄρχων ἐξικνοῦται. τοιοῦτον δὲ εἶναι

q; Pythagoræ orationes audiſſet, manumiſſus ac liber dimiſſus, atque ad Getas profectus, illis itidem leges dedit, quemadmodum & initio indicavimus, & ad fortitudinē cives eſt hortatus, animam immortalē eſſe perſuadendo. Quin & Galatæ omnes etiam nunc & Tralliani aliiq; multi barbarorum ſuis liberis perſuadent, animas eorum, qui vita defuncti ſunt, nequaquā corruptum iri, ſed permanſuras ac æternas fore: itemq; mortem non eſſe extimeſcendam, ſed animum in periculis fortitudine bene obfirmatū habendum eſſe. Cùmq; hęc Getas docuiſſet, eisq; leges præſcripſiſſet, deorum apud illos habitus eſt maximꝰ. Adhæc verò expeditiſſimum quoq; ad juſtitiæ conſtitutionem deorum imperiū eſſe exiſtimabat, & ex ſublimi ab illo Reipub. adminiſtrationem ac leges juſtitiamq; ſecundum æquitatem inſtituit. Non minus æquum fuerit & illa adjungere, quemadmodum quæ ſingulos concernunt, definierit; quàm de divino numine cogitare. Nam ut illud quoq; erga genus humanum affectū eſt, ita ſe res habet, quòd Pythagoræi exiſtimabant; ab illo principe doctrina hauſta, utile eſſe inſpicere ea minimeq; negligere. Nobis enim opus eſſe tali, qui nobis præſit, magiſtratu, cui reluctari vel quicquam contradicere nequaquam nos deceat. Talem aūt eſſe,

qui ab ſummo numine contigit, ſi quidem numen huiuſcemodi eſt, æquum dignumque eſſe magiſtratu univerſali. Quippe hominem animal natura cõtumelioſum eſſe, rectè loquentes dixerunt, itemque juxta affectus & cupiditates reliquaſque affectiones varium. Opus itaq; eſſe tali eminentia ac dignitate ſuperiorum; cohibitione, à qua in vita communi moderatio quædam & ordo exſiſtit. Porrò neceſſariò unũquemq; ex ipſis, qui naturæ varietatẽ norit, nunquam memoriam cùm pietatis, tum etiã divini cultus deponere: ſed ſemper ob oculos mentis ponere oportere arbitrabantur. Tanquam intuentes ſimul omninoq; obſervantes humanum agendi vivendiq; modũ. Poſt divinum verò ſupremumq; numen quã plurimi patentes faciendos eſſe, & non minoris ſimul legem, atq; illis ſeſe obedientem ac morigerũ reddere, non fictè: ſed verè atq; ex animo. In ſumma nullum peſtilentius majusq; malum ducendũ eſſe putabant, quã vel magiſtratum, quo regamur, repudiare, vel cùm ſit, ei parere nolle. Hominem enim ſalvum eſſe non poſſe nemine præſidente. In patriis moribus ritibusq;, etſi illi paulò cæteris forent deteriores, permanendum eſſe, viri iſti probabant. Nam facilè ab legibus cõſtituris deſilire, & per ſe quoſq; privatos eſſe velle, item legum abſciſſiones,

τὴν ὑπὸ τοῦ θείου ἡγουμένων, εἰκότως ὄντι τὸ θεῖον τοιοῦτον, ἄξιον εἶναι τῆς ὑπὸ τὸ σύμπαν ἀρχῆς. ὑβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῷον ἔφασαν εἶναι ὀρθῶς λέγοντες, καὶ πολύλογον, κατά τε τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἔτι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ πάθη. δεῖσθαι οὖν τοιαύτης ὑπεροχῆς τε καὶ ἐπιτατάσεως, ἀφ' ἧς ὄντι συμφορισμός τις καὶ τάξις. ὄντα δὲ δεῖν ἕκαστον αὐτῶν σωιδότα τὴν τῆς φύσεως ποικιλίαν, μηδὲ ποτὲ λήθην ἔχειν τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁσιότητός τε καὶ θεραπείας· ἀλλ' ἀεὶ τίθεσθαι πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς ὑπιβλέποντά τε καὶ παμφυλακτοῦντας τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγήν. μὴ δὲ τὸ θεῖον τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον τοιῶν τε καὶ νόμων, καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν καταστήσαι, μὴ πάντως, ἀλλὰ πεπεισμένως. καθόλου δὲ φάσκοντο δεῖν ὑπολαμβάνειν, μηδὲν εἶναι μεῖζον κακὸν ἀναρχίας· οὐδὲ σωιέναι τὸν ἄνθρωπον διασωζόμενον, μηδενὸς ὑπερκειμένου. τὸ μένειν δὲ τοῖς πατρίοις ἔθεσί τε καὶ νομίμοις, εἰδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ἦ μικρῷ χείρονα ἑτέρων. τὸ γὰρ ῥᾳδίως ἀπαλλάττεσθαι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶναι καὶ τομωτομίας ἁπλῶς

ἁδαμῶς εἶναι σύμφορον καὶ σωτήριον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῆς πρὸς θεοὺς ὁσίας ἐχόμενα ἔργα διεπράξατο σύμφωνον ἑαυτῷ τὸν βίον τοῖς λόγοις ἐπιδεικνύων. ἀ χεῖρον δὲ ἐνὸς μνημονεῦσαι δυναμένου ἢ τἆλλα σαφῶς ἐμφαίνῃ, ἐρῶ δὲ τὰ πρὸς τὴν πρεσβείαν τὴν ἐκ Συβάριδος εἰς Κρότωνα παραγινομένην ὑπὲρ τῆς ἐξαιτήσεως τῶν φυγάδων ὑπὸ Πυθαγόρου ῥηθέντα καὶ πραχθέντα. ἐκεῖνος γὰρ ἀνῃρημένων τινῶν τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιαξιωσάντων ὑπὸ τῆς ἀκόλουθον πρεσβεύειν, ὧν ὁ μὲν τοῦ αὐτοχείρου. ὁ δὲ υἱὸς τετελευτηκότος ὑπ' ἀῤῥωστίας τῆς τῆς σάσεως μετεσχηκότων, ἔτι μὲν τῆς ἐν τῇ πόλει διαπορεῦσθαι ὅπως χρήσονται τοῖς πράγμασι, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἑτέρους, ὡς οὐκ ἂν βούλοιτο μεγάλα πρὸς αὐτὸν διαφωνῆσαι τοὺς Κροτωνιάτας, καὶ δοκιμάζοντος αὐτοῦ μηδ' ἱερεῖα τοῖς βωμοῖς προσάγειν ἐκείνους, ἐκ τοὺς αἰτίους ἀπὸ τῆς βωμῆς ἁπάντων. προσελθόντων δ' αὐτῷ τῶν Συβαριτῶν, καὶ μεμφομένων, τῷ μὲν αὐτοχειρὶ λόγον ἀποδίδοντι τῶν ἐπιμωμένων, οὐ θεμιτὸν ἔφασαν. ὅθεν ἠτιῶντο αὐτὸν Ἀπόλλωνα φάσκειν εἶναι παρὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε ζητή-

rem esse nullo modo utilem nec salutarem. Enimverò multa alia opera pietatis erga deos habentia constituit, & perfecit, suam ipsius vitam ejusq; institutum verbis sermonibusq; consonum exhibens. Nec abs re fuerit unius, quod reliqua apertè queat ob oculos ponere, meminisse. Dicam autem ea, quæ in legislatione, quæ ex Sybaride versus Crotonem facta est, ad postulationem fugitivorũ, à Pythagora cũ dicta, tum etiam facta sunt. Illũ enim quibusdam è medio sublatis, qui sectã fuerant conversati, ab illis legatis, qui adveniebant, quorum ille quidẽ filius erat illorum, qui suis illud facinus manibus patrarant, alter verò ejus filius, qui præ invaletudine mortem obierat, & seditionis fuerat particeps, adhæc ex illo hominũ genere, qui in urbe egestate premuntur, ut ad libitum aliorũ reb. involent, dixisse aliis, se nolle Crotoniatas admodum cum ipso dissidere, eoq; ipso comprobante eos ne sacrificia quidem ad aras adducere debere, ac servos ipsos ab aris avellendos esse. Cæterùm cùm accessissent ipsũ Sybaritæ & hoc reprehenderent, ei, qui propriis manibus homicidium patrarat, rationem reddenti eorum, ob quæ corripiebatur, leges non ferre, nec oracula proferre dixit. Vnde effictim ipsũ obtestabantur, ut se Apollinem esse diceret, quòd & antè ad quandam quæ-

stionem interrogatus, vicissim exquisivisset ex eo, qui interrogabat quamobrem talia acciderent, ánne ab Apolline, qui oracula dicit, requireret, ut oraculorum suorum causam redderet? Ad alium verò, quē ridere arbitrabatur exercitationes illas commentationesq;, in quibus Pythagoras animab. reditum esse declarabat, dicentemque se daturum ad patrē epistolam, quum itidem ad inferos descensurus esset, ac præcipientem, ut vicissim aliam acciperet, quum à patre regrederetur, non, inquit, futurum est, ut migrem in locū impiorum, ubi manifesto malefactores puniri constat. Cùm autem conviciis ipsum consectati essēt legati, atq; ipso propiùs ad mare accedente, & à multis qui ipsum sequerētur audiendi caussa, quasi imbre quopiam circumfuso, ex iis quidam, qui Crotoniatis consilia dabant, dixit, quandoquidem reliqua, quæ adoriuntur, evasimus (quoniam in Pythagoram quoq; impingere cogitarunt) pro quo rursum * ab initio, uti fabulæ tradiderunt, omnibus anima præditis eandem vocem cum hominibus emittere proditum est, neq; cæterorum animalium ulli ausum fuisse convicia aspergere ullúmve lędere. Atq; aliam adinvenit viam seu rationem homines refrænandi reprimendiq; ab injustitia per animarum judicium. Reipsa quidem sciens hoc ipsū

σεως ἐφοβήθησαν, δι' ἃ τι ταῦτα ὄζειν ἀντερωτῶσαν τὸν πυνθανόμενον, εἰ μὴ τὸν Ἀπόλλωνα λέγοντα τοὺς χρησμοὺς ἀξιώσειεν ἂν τὴν αἰτίαν δοῦναι; πρὸς δὲ τὸν ἕτερον, ὡς φασὶ τὸν χαριεντιζόμενον τὰ διαβλήματα, ἐν οἷς ἀποφαίνετο Πυθαγόρας ἐπάνοδον εἶναι ταῖς ψυχαῖς, καὶ φάσκοντα πρὸς τὸν πατέρα δώσειν ἐπιστολήν, ἐπειδὰν καὶ αὐτὸς ἄδῃ μέλλοι καταβαίνειν, καὶ κελεύοντα λαβεῖν ἑτέραν, ὅταν ἐπανίῃ παρὰ τὸν πατέρα, ὡς οὐκ ἔφη μέλλειν εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν τόπον παραβάλλειν, ὅπου σαφῶς οἶδε τοὺς σφαγεῖς κολαζομένους. λοιδορηθέντων δ' αὐτῷ τῶν προσβαλόντων, κἀκείνου προσαγομένου ἐπὶ τὴν θάλατταν καὶ περιεσταμένου πολλῶν ἀκολουθούντων, εἴπέ τις τῶν συμβουλευόντων τοῖς Κροτωνιάταις, ἐπειδὴ τὰ ἄλλα τῶν ἡκόντων κατέδραμεν, ὅτι καὶ Πυθαγόραν προσκόψειν ἐπενοήθησαν, ἀφ' οὗ πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ οἱ μῦθοι παραδιδάσκασιν ἁπάντων ἐμψύχων, τὴν μὲν αὐτὴν φωνὴν τοῖς ἀνθρώποις ἀφεῖντων μηδὲ τῶν ἄλλων ζώων μηδένα ἂν τολμῆσαι βλασφημεῖν. καὶ ἄλλην δὲ μέθοδον ἀνεῦρε τοῦ ἀναστέλλειν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἀδικίας διὰ τῆς κρίσεως τῶν ψυχῶν. εἰδὼς μὲν ἀληθῶς ταύτην λεγομέ-

λεγομένων, εἰδὼς δὲ καὶ χρήσιμον ὂν εἰς τὸ φόβον τῆς ἀδικίας, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀδικεῖσθαι δεῖν παρήγγελλεν ἢ κτείνειν ἄνθρωπον. ἐν ἅδου γὰρ κεῖσθαι τὴν κρίσιν, ἐκλογιζόμενος τὴν ψυχὴν ἐν τῇ ἀσίᾳ αὐτῆς, καὶ τὴν πρωτίστην ὄντων φύσιν. βουλόμενος δὲ τὴν ἐν τοῖς ἀνίσοις καὶ ἀσυμμέτροις καὶ ἀπείροις ἀποτεθεσπίσθαι καὶ ἴσην ἐν σύμμετρον δικαιοσύνην ἀναδεῖξαι, ὅπως δεῖ αὐτὴν ἀσκεῖν, ὑφηγήσασθαι τὴν δικαιοσύνην, ἔφη προσοικίζειν τῷ κήμαλι ἐκείνῳ, ὅπερ μόνον τῶν ἐν γεωμετρίᾳ διαγραμμάτων τὰς ἀπείρους μὲν ἔχον τὰς τῶν σχημάτων συστάσεις. ἀνομοίως δὲ ἀλλήλοις διακειμένων, ἴσας ἔχειν τὰς τῆς δυνάμεως ἀποδείξεις. ἐπεὶδὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον χρείᾳ ἔστι τις δικαιοσύνη, καὶ ταύτης τοιοῦτόν τινα ἔθος λέγεται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παραδίδοσθαι. εἶναι γὰρ καὶ τὰς ὁμιλίας, τὴν μὲν εὔκαιρον, τὴν δὲ ἄκαιρον, διαιρεῖσθαι δὲ ἡλικίας τε διαφορᾷ καὶ ἀξιώματι, καὶ οἰκειότητι τῇ συγγενικῇ καὶ εὐεργεσίᾳ, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαφοραῖς ὂν ὑπάρχει. ἔστι γὰρ ὁμιλίας εἶδος, ὃ φαίνεται νεωτέρῳ μὲν πρὸς νεώτερον, οὐκ ἄκαιρον εἶναι, πρὸς δὲ τὸν πρεσβύ-

judicium dictum, gnarus verò etiam illud utile exsistere ad terrorem injustitiæ incutiendum, multóque magis injuria affici oportere, quàm hominē perimere adhortabatur. Apud inferos enim judicium collocatum esse, reputans animam ejusque substantiam, ac primam rerum exsistētium naturam. At volētes eam in rebus inæqualibus modumq; non habentibus, adeóque infinitis terminatam juxta, ac æqualē & proportione dimensam justitiā ostendisse, quemadmodum ea scilicet exercenda sit exposuisse, justitiam ajebat assimilatā esse illi formæ, quæ sola quadrangularium est in Geometria, planè infinitas habens figuratum constitutiones. Sin verò inæqualiter inter se affecta sint, æquales habere potentiæ demonstrationes. Quoniam & in cōmuni cum hominib. usu aliqua justitia exsistit. Atq; hujus talis quendam ab Pythagoræis modum traditum esse perhibent. Esse namque in communi hominum convictu hunc quidem opportunum, alium verò importunum. Aetates aūt discriminari cum dignitate, tum etiam differētia, & proprietate cognationis & beneficentiæ, & si quid aliud hujuscemodi est, in mutuis differentiis omninò exsistit. Est enim cōsuetudinis species quædam, quæ adolescentiori quidem ad adolescentiorē nō videtur esse oportuna: at si cum seniori

niori congrediatur, planè importuna est. Neq; enim iræ vel comminationis vel audaciæ species ulla: sed omnis importunitas istiusmodi juniori cum seniore diligenter cavenda est. Confimilem autem omnibus numeris esse orationem de dignitate. Nam venientē ad virum, qui vera dignitate cum honestate conjuncta præditus sit, nec decens esse, neq; oportunū offerre, neq; rursum libertatem in dicendo, neque reliqua, quæ modò dicta sunt, admittere. Hisce similia sunt & illa de justitia, quæ in beneficos & erga se benè meritos exercetur. Porrò esse varium quēdam & multiformem temporis oportunitatisq; usum. Irascentium namq; & excandescentium alios quidem suo tempore hoc agere, alios verò intempestivè. Et rursum ex iis, qui expetunt, & animo menteq; aliquid concupiscunt, adeoq; affectibus ducuntur, fieri potest, ut nonnunquam ea quidem sequi oportunum sit, alia verò sequendi nullam esse oportunitatem: eandemq; rationē esse de aliis quoq; affectionibus juxta ac actionibus, item de dispositionibus & conversationibus, atq; intercessionibus & colloquiis. Esse autem tempus aliquousq; istiusmodi, ut doceri queat, & minimè fallax sit ac ratione nitens, præterea ratiocinationē artificiosam excipiens, summatimq; ac simpliciter nihil horum ei exsistere.

τερον ἄκαιρον. οὔτε γὰρ ὀργῆς, οὔτε ἀπειλῆς εἶδός πω, οὔτε θρασύτητος, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἀκαιρίαν εὐλαβητέον εἶναι τῷ νεωτέρῳ πρὸς τὸν πρεσβύτερον. παραπλήσιον δὲ τινα εἶναι καὶ τὸν περὶ τοῦ ἀξιώματος λόγον. πρὸς γὰρ ἄνδρα ἐπὶ καλοκαγαθίᾳ ἥκοντα ἀληθινὸν ἀξίωμα, οὔτ' εὔχαιρον οὔτ' εὔκαιρον εἶναι προσφέρειν, οὔτε παῤῥησίαν πάλιν, οὔτε τὰ λοιπὰ τῷ ἀρτίως εἰρημένων. παραπλήσια δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας. εἶναι δὲ ποιᾷ τινὶ καὶ πολυειδῆ τὴν τοῦ καιροῦ χρῆσιν. καὶ γὰρ τῶν ὀργιζομένων τε καὶ θυμουμένων, τοὺς μὲν εὐκαίρως τοῦτο ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀκαίρως. καὶ πάλιν αὐτῶν ὀρεγομένων τε καὶ ἐπιθυμούντων & ὁρμώντων, ἐφ' ὅτι δήποτε τοῖς μὲν ἀκολουθεῖν καιρὸν, τοῖς δὲ ἀκαιρίαν. ἔστι δ' εἶναι λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων παθῶν τε καὶ πράξεων, καὶ διαθέτων καὶ ὁμιλιῶν καὶ ἐντεύξεων. εἶναι δὲ τὸ καιρὸν μέχρι μὲν τινος διδακτὸν, καὶ ἀπαράλογον καὶ τεχνολογίαν ἐπιδεχόμενον, καθόλου δὲ καὶ ἁπλῶς οὐδὲν μᾶλλον τούτων ὑπάρχειν.

ἀπόλυθα

ἀκόλουθα δὲ εἶναι καὶ χρεὼν τοιαῦτα οἷα συμπαρίπτεσθαι τῇ τοῦ καιροῦ φύσει τὴν τε ὀνομαζομένην ὥραν, καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸ ἁρμόττον, καὶ εἴ τι ἄλλο τυγχάνει τούτοις ὁμογενὲς ὄν. ἀρχὴν δὲ ἀποφαίνονται εἶναι παντὶ, ἔν τι τῶν τιμιωτάτων εἶναι ὁμοίως ἐν ἐπιστήμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ, καὶ ἐν γνώσει, καὶ πάλιν δύο, ἐν οἰκίᾳ τε καὶ πόλει καὶ στρατοπέδῳ, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις συστήμασι. δυσθεώρητον δ' εἶναι καὶ * δυσπόπτον τὴν τῆς ἀρχῆς φύσιν ἐν πᾶσιν οἷς εἰρημένοις. ἐν γὰρ ταῖς ἐπιστήμαις οὐ τῆς τυχούσης εἶναι διανοίας, τὸ καταμαθεῖν τε καὶ κρῖναι καλῶς βλέψαντας εἰς τὰ μέρη τῆς πραγματείας, ποῖον τούτων ἀρχή. μεγάλλειν δ' εἶναι διαφορὰν καὶ κρεῖττον καὶ ὅλου τε καὶ παντὸς τὸν κινδυνον γίνεσθαι, μὴ ληφθείσης ὀρθῶς τῆς ἀρχῆς. οὐδὲν γὰρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἔτι τῶν μὴ ταύτην ὑγιὲς γίνεσθαι, ἀληθείσης τῆς ἀληθινῆς ἀρχῆς. τὸν αὐτὸν δ' εἶναι λόγον καὶ περὶ τῆς ἑτέρας ἀρχῆς. οὔτε γὰρ οἰκίαν, οὔτε εὖ ποτε ἂν οἰκισθῆναι, μὴ ὑπάρξαντος ἀληθινοῦ ἄρχοντος τῆς ἀρχῆς τε ἐκουσίως. Ἀμφοτέρων γὰρ δεῖ βουλομένων ἢ ἐπιστατεῖσθαι γίνεσθαι,

Consequentia verò etiam penè esse istiusmodi, quæ simul naturam temporis, camq;, quæ vocatur oportunitas temporis, item decorum & maximè conveniens, & si quid aliud hisce cognatũ est, sequuntur. Magistratum aũt statuebat in omnibus, & ubiq; unum & singulare quid esse ex rebus pretiosissimis, juxta ac in scientia & rerum experientia, itemque in ortu: & rursum duo, in familia scilicet & Repub. item in exercitu & cunctis istiusmodi constitutionib. seu fundamentis. Visu autẽ haud esse facilem, & motu gravẽ magistratus naturam in omnibus iis, quæ dicta sunt. Nam in scientiis haud vulgaris intelligentiæ esse didicisse simul ac judicio percepisse eos, qui probè inspexerunt actionis partes, cujusmodi horum sit magistratus. Permagnã verò esse differentiam penecq; de toto & universo periculum ac discrimen exsistere, nõ rectè legitimeq; accepto magistratu. Nihil quippe, ut simpliciter dicam, in posterum rerum omnium unquam sacrũ esse, vero ignorato magistratu. Eundem verò etiam modum ac rationem esse de alio magistratus genere. Neq, enim domũ non modò benè regi, sed ne benè quidem fũdari, non exsistente vero magistratu, ac tali, qui non ultrò præsit. Utrumq; enim oportet ex illis qui volunt esse aliquẽ superiorem præsidentium ordinem,

ut magiſtratus juxta ſit, qui præſit, ac illi qui huic ſint ſubditi. Quemadmodum & diſciplinæ rectè ſe habẽt, cùm utrinq; doctori cum diſcipulis ita convenit, ut hi diſcere, illi docere velint. Nam alterutro vel quocunq; modo ex illis, de quibus dixi, renitente, propoſitum opus nullo modo legittimè conſummari poterit. Hoc pacto igitur ſuperioribus dicto audientes eſſe, itidemq; diſcipulos præceptoribus parere, bonum honeſtumq; eſſe judicabat. Maximum autem hujuſce rei argumentum verbis ad rem collatis, & quidem iſtiuſmodi præbuit. Profectus eſt ad Pherecydem Syrium ex Italia in Delum inſulam, &, quòd gravi ac fœdo laboraret morbo, qui vulgò phthiriaſis, hoc eſt, pedicularis vocitatur, à pediculis ſcilicet toto corpore erumpentibus atque illud conſumentibus, cum curaturus acceſſit. Et dum in hoc erat, ut morbum depelleret, apud ipſũ ad extremum uſq; vitæ finem manſit, eiq; ut præceptori ac ducirſuo exequiarum juſta perſolvit. Adeò magni faciebat ſtudiũ propenſamq; erga præceptorem voluntatem. Prætereà ut in fœderibus ſeu pactionibus à mentiẽdo planè alieni foret, adeò accuratè & diligenter diſcipulos præparabat Pythagoras, ut ferant Lyſin aliquando, cùm in Iunonis templo flexis genibus divam adoraſſet, temploq; exeuntem

ὁμοίως τοῦτο ἄρχοντος καὶ τῶν ἀρχομένων. ὥσπερ καὶ τὰς μαθήσεις τὰς ὀρθῶς γινομένας ἑκουσίως δεῖν εἶναι γίνεσθαι, ἀμφοτέρων βουλομένων τοῦτο διδάσκοντος & τὸ μανθάνοντος. ἀντιτείνοντος γὰρ ὁπότερον δήποτε τῶν εἰρημένων, οὐκ ἂν ἐπιτελεσθῆναι καλῶς ἔργον τὸ προκείμενον ἔργον. οὕτω μὲν οὖν τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καλὸν εἶναι ἐδοκίμαζε, & τὸ τοῖς διδασκάλοις ὑπακούειν. τεκμήριον δὲ δι' ἔργων μέγιστον ἀπεφήνατο τοιοῦτον. πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτῷ χρώμενον, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς Δῆλον ἀπομίσθη, νοσοκομήσων τε αὐτὸν περιπαθῶς χρώμενον τῇ ἱστορουμένῳ τῆς * φθορίστεως πάθει, καὶ κηδεύων αὐτὸν παραμείναντα ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτῷ, καὶ τὴν ὁσίαν ἀποπληρώσας περὶ τὸν αὐτοῦ καθηγεμόνα. οὕτω περὶ πολλοῦ τὴν περὶ τὸν διδάσκαλον ἐποιεῖτο σπουδήν. πρόσεχε μὲν συντάγας καὶ τὸ ἀφθόδευτον ἐν αὐταῖς οὕτως ὥστε παρασκευάζειν τοὺς ὁμιλητὰς Πυθαγόρας, ὥστε φασί ποτε Λύσιν προσκυνήσαντα ἐν Ἥρας ἱερῷ, καὶ ἐξιόντα φωτυχεῖν

ET ru-

Εὐρυφάμῳ Συρακουσίῳ τῷ ἑταίρων τινι, περὶ τὰ προπύλαια τῆς θεοῦ εἰσιόντι. προσέξαντος δὲ τῷ Εὐρυφάμῳ προσμεῖναι αὐτὸν, μέχρις ἂν καὶ αὐτὸς προσκυνήσας ἐξέλθοι, ἐδεδαδῆναι ὅπῃ τινι λιθίνῳ θώκῳ ἱδρυμένῳ αὐτόθι. ὡς δὲ προσκυνήσας ὁ Εὐρύφαμος, καὶ ἐν τινι ἀλογήματι ἐβαθυτέρᾳ καθ' ἑαυτὸν ἐννοίᾳ γεγόμενος, δι' ἑτέρου πυλῶνος ἀπελαθόμενος ἀπηλλάγη, τὸ τε τῆς ἡμέρας λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, καὶ τὸ πλέον μέρος τῆς ἄλλης ἡμέρας εἶλεν ἀφεμένος, προσιέμενον ὁ Λύσις. καὶ τάχα ἂν ὅπῃ πλείονα αὐτῷ ἦν εἰ μὴ περ ἐν τῇ ὁμαλοίῳ τῆς ἑξῆς ἡμέρας γεγόμενος ὁ Εὐρύφαμος, καὶ ἀκούσας ὅπῃ ζητουμένου πρὸς τοῦ ἑταίρου τοῦ Λύσιδος, ἀνεμνήσθη. καὶ ἐλθὼν αὐτὸν ἔτι προσμένοντα καὶ τὴν συνθήκην ἀπήγαγε, τὴν αἰτίαν εἰπὼν τῆς λήθης. καὶ προσεπιθεὶς; ὅτι ταύτην δὲ μοι θεῶν τις ἐνῆκε δοκίμιον ἐσομένην σῆς περὶ συνθήκας εὐσταθείας, καὶ τὸ ἐμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι. ἐνομοθέτησε δέ τι καὶ ἄλλα πολλὰ, ἐφ' οἷς εἰρηνοποιεῖτο ἐπὶ ἡδονῇ. ἐθιζόμενοι γὰρ μυσαττεσθαι φόνον ζώων

casu in EUryphamum Syracusium amicorum quendam divæ vestibula ingrediẽtem incidisse. Cúmq; EUryphamus mandasset, ut ille se præstolaretur, donec & ipse diva adorata egressus foret, supra sedẽ quandã lapideam ibi loci collocatam eum consedisse dicunt. Quũ aũt EUryphamus divã adorasset, atq; in quandam commentationem profũdioremq; cogitationem demersus esset, per aliam portam vel incuria, vel oblivione digressus esset, Lysin, quod dici reliquũ erat cum insequẽti nocte, itemque potissimam alterius diei partẽ quietè placidéq; traduxisse, & EUryphamũ exspectavisse. Ac fortasse longiore temporis spacio ibi hæsurus fuisset Lysis, nisi in auditorio, ubi publicè convenitur, insequenti die fortè adfuisset EUryphamus, atq; is audito se quæsitum ab amicis Lysidis, in memoriam revocavisset, quæ dixerat, eúmque aggressus ex pacto adhuc exspectantẽ in sede saxea inde abduxisset, causam oblivionis allegans. Insuperq; adjecit hanc cogitationem deorum aliquem sibi immisisse, quæ futura esset tuæ, inquit, in pactis cõventisq; stabilitatis ac constantiæ exploratio, utq; ab animatis abstineas. De aliis item multis leges tulit, & quemadmodũ vitæ institutum illibatũ servarent, atq; id quasi cum pace transigerent. Quippe soliti erant cædem animalium abominari,

tanquam iniquam & ab legibus alienam ac præter naturam & quia longè sceleſtius magiſq; nefarium ducebant, hominem interficere, à prælio abſtinebant. Cædium autem ſubminiſtrator ac legiſlator Mars, ſive bellum eſt. His enim in unum quaſi corpus coagmẽtatur, & *ſtateram non eſſe tranſcendendã*, juſtitiæ hortatio eſt, omnia jura atque æqua exercenda eſſe præcipiens, uti in Commentariis de Symbolis oſtendetur. Liquidò igitur apparuit ex hiſce omnibus magnum ſtudiũ ac diligentiam ab Pythagora adhibitã eſſe in exercitatione juſtitiæ, atq; ut eam hominibus, tam re ipſa, quàm verbis traderet.

CAP. XXXI.

De moderatione & temperantia, quemadmodum eam Pythagoras exercere ſolitus ſit, eamq; hominibus tradere tam verbis, quàm vitæ inſtituto conſueverit, & de univerſa fabricatione, quotq; ejus ſint ſpecies, & quas in hominibus conſtituerit.

SEquitur harum rerum orationem ejus de temperãtia & moderatione ſermo, quemadmodum hanc virtutẽ excoluit ſectatusq; eſt, atq; eam tradidit, ut communi uſu vitæ ſui eam exercerent. Iam igitur communes de ea præceptiones productæ ſũt, in quibus ferro atq; igni omnia immoderata modũq; excedentia abſcindenda eſſe definitũ fuit. Ejuſdem generis eſt, abſtinere ab omnibus anima præditis, itemq; à delicatis & luxuriosis, ſiquidẽ in publicis epulis cibos ſuaves ac ſumptuoſos

ὡς ἄνομον καὶ παρὰ φύσιν, πολὺ μᾶλλον ἀθεμιτώτερον τὸν ἄνθρωπον ἡγούμενοι κτείνειν, ὃς ἔστ' ἐπολέμιος. φόνων δὲ χορηγὸς καὶ νομοθέτης ὁ πόλεμος. τούτοις γὰρ καὶ συμπατοποιεῖται, καὶ τὸν ζυγὸν δὲ μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοσύνης ὄζει παραγγέλυσμα. πάντα τὰ δίκαια παραγγέλλων ἀσκεῖν, ὡς ἐν τοῖς περὶ συμβόλων δεικνύσεται. σάφηνεν ἄρα δῆλα πάντων τούτων μεγάλην σπουδὴν περὶ τὴν δικαιοσύνης ἄσκησιν καὶ παράδοσιν τοῖς ἀνθρώποις ποιημένου Πυθαγόρου, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τοῖς λόγοις.

Κεφ. λα.

Περὶ σωφροσύνης ὅπως αὐτὸν ἐπετήδευσε Πυθαγόρας καὶ παρέδωκεν εἰς τὰς ἀνθρώπους λόγων καὶ ἔργων, ἃ πάντα εἶπεν. πόσα τε καὶ οἷα εἴδη, καὶ τίνα κατεσκεύασε ἐν τοῖ ἀνθρώποις.

ΕΠεται δὲ τῷ περὶ τούτων λόγῳ ὁ περὶ σωφροσύνης, ὡς τε αὐτὴ ἐπετήδευσε καὶ παρέδωκε τοῖς χρωμένοις. εἴρηται μὲν δὴ πάντα τὰ κοινὰ παραγγέλματα περὶ αὐτῆς, ἐν οἷς πυρὶ καὶ σιδήρῳ τὰ ἀσύμμετρα πάντα ἀποκόπτειν διώρισται. τὰ δὲ αὐτῆς εἴδη ὄζει ἀπάσης ψυχῆς ἀπάντων, καὶ πρόσεστι βρωμάτων τινῶν ἀπολαύσεων, καὶ τὸ παρατίθεσθαι μὲν ἐν ταῖς ἑστιάσεσι τὰ ἡδέα καὶ

καὶ πολυτελῆ ἐδέσματα, ἀπο-
πέμπεσθαι δὲ αὐτὰ τοῖς οἰκέταις
ἕνεκα τοῦ κολάσαι μόνον τὰς ἐπι-
θυμίας παρατιθέμενα, καὶ τὸ,
χρυσὸν ἐλεύθεραν μηδεμίαν φο-
ρεῖν, μόνον δὲ τὰς ἑταίρας. καὶ
αἱ ὑπηρεσίαι δὲ αἱ τοῦ λογισμοῦ, καὶ
αἱ σιλικρίνειαι τῆς ἀποδιζόσεως,
τοῦ αὐτοῦ εἰσὶν εἴδους. ἔτι δὲ ἐχε-
μυθία τε καὶ παντελὴς σιωπὴ
πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν συνα-
σκοῦσα, ἥτε σίγητος ἡ ἀδιάπτυ-
στος περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς
θεωρημάτων ἀναλυτικῆς τε καὶ ἐξ-
έτασις. ἀλλὰ τὰ δὲ καὶ ἀοινίαι καὶ
ὀλιγοσιτίαι καὶ ὀλιγοϋπνίαι, δό-
ξης τε ἡ πλούτου καὶ τῆς ὁ-
μοίων ἀνεπιτήδευτος κατεξα-
νάστασις, καὶ αἰδὼς μὲν ἀνυπό-
κριτος πρὸς τοὺς προσήκον-
τας, πρὸς δὲ τὰς ὁμηλικίας ἀπλα-
στος ὁμοιότης ἡ φιλοφροσύνη συ-
στάσεις δὲ καὶ παρόρμησις πρὸς
τοὺς νεωτέρους φθόνου χωρὶς,
ἡ πάντα ὅσα τοιαῦτα εἰς τὴν
αὐτὴν ἀρετὴν τελεσθήσεται. καὶ ἐξ
ὧν δ' Ἱππόβοτος καὶ Νεάνθης
περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας τῆς
Πυθαγορείων ἱστοροῦσι, μαθεῖν
ἔστι, καὶ ἐκείνων τῆς ἀνδρῶν σω-
φροσύνης, καὶ ὅπως αὖτε Πυθαγό-
ρας παρέδωκε. Τὸν γὰρ Διονύσιον
τὸν τύραννον φασὶν ὡς πάντα ποιῶν

multumq; condîtos apponi ſolere, remitti verò eos ſervis in hoc, ut ſolum cupiditates pœna afficiant appoſiti. Item nullam liberam fœminam aurũ geſtare, ſed ſolas meretrices. Prætereà res quibus rationis judicium luxatur, quibuſque ejus integritas ac puritas præpeditur, ejuſdem generis ſunt. Adhæc ἐχεμυθία ſeu ſilentium, & quævis omninò taciturnitas, quæ exercet homines, ut ſimul linguam frœnent, itẽ continẽs nulloq; ſpiritu intermittens, circa ea præcepta, quæ omnium difficillimè percipiuntur, cognitio atq; inquiſitio. Hiſce de cauſſis & vini abſtinentia, item cibi ſomniq; parſimonia, tum gloriæ & divitiarum, & id genus ſimilium inexercitata elevatio, & quidem verecundia à fictione aliena, vel ſimplex erga cognatos & affines, qui nos attingunt: erga coævos verò, nobisque æquales ſincera & fuco carens æqualitas, & amica comitas, ſic & animadverſio ſimul & concitatio in juniores invidiæ expers, atq; omnia, quæ iſtius generis ſunt, ordine ad eandem virtutem redigentur. Porrò ex iis, quæ Hippobotus Neanthesq; de Myllia & Timycha Pythagoræis narrant, illorũ virorum frugalitatẽ temperantiamq; colligere eſt, & quemadmodum eam Pythagoras ſuis tradiderit. Dionyſium enim illum Tyrannum ajunt; qui omnia ſævè tyrannicéq; adminiſtrabat,

nec cuiquã omninò vel amicus fuit, vel cujuſquam amicitia utebatur, ex iis, qui obſervabant, ei quaſi in excubiis itemq; ſatellitum inſtar eum ſolũ imperantem, adeóq; exlegem ejus tyrãnidem circũſtabant. Eum inquam agmen quodpiam virorum triginta, ex inſidiis, præſide Eurymene Syracuſano Dionis fratre, ſubmiſiſſe, quod virisillis inſidias ſtructurum eorumq; trãſitum obſervaturum eſſet, qui è Tarento in Metapontum, ſtato certoq; tempore tranſire ſoliti erant. Conglobabantur enim circa montium acclives converſiones atq; hujuſmodi loca, quæ talib. accommoda eſſent, eligebant in regione Tarentina, quæ maximè celebris & convallibus prærupta eſſet, & per quæ loca neceſſariò ipſis eundum erat. Itaq; in inſidiis collocavit copias Eurymenes. Cæterùm cùm illi nihil præſcientes circiter medium diem ad locum iſtum perveniſſent, latronũ ritu milites lætis ſimul vocibus ſublatis in eos irruerunt: Illi penitus turbati cum metu & reverentia, ſimulque de improviſo ipſa quoque multitudo conſternata fuit. Erant enim ipſi in univerſum numero circiter decem. Quũ enim inermes cum variè armatis diu multumque decertaviſſent, jamque captivi abducendi eſſent, curſu fugaq; ſe ſervare conſtituerunt, ne hoc quidem ab virtute & fortitudine alie-

οὐδενὸς αὐτῷ ἐπιτυγχανε τῆς φιλίας φυλαττομένων καὶ παρελθαμένων τὸ μοναρχικὸν αὐτοῦ καὶ παράνομον. λόχῳ τινὰ ξιφηκοντα ἀνδρῶν ἡγουμένου ΕΥ-ρυμένους Συρακουσίου Δίωνος ἀδελφοῦ ἐπιπέμψαι τοῖς ἀνδράσι λοχήσοντα, τὴν μετάβασιν αὐτῷ τὴν ἀπὸ Τάραντος εἰς Μεταπόντιον εἰωθυῖαν καὶ καιρὸν γίνεσθαι. ἠμύζοντο γὰρ πρὸς τὰς τῶν ὀρῶν μεταβολὰς, καὶ τόπους εἰς τὰ τοιάδε ἐπιλέγοντο ἐπιτηδείους ἐν * δὴ φάραγξι χωρίῳ τῆς Τάραντος παρεγγώδει, καθὸ συνέβαινεν αὐτοῖς ἀναγκαίως ἡ ὁδοιπορία γίνεσθαι, ἐλόχα κατακρύψας τὸ πλῆθος ὁ ΕΥ-ρυμένης. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν προσεδόκησεν ἀφίκοντο οἱ ἄνδρες περὶ μέσον ἡμέρας εἰς τὸν τόπον, λῃστικῶς αὐτοῖς ἐπαλαλάξαντες ἐπέθεντο οἱ στρατιῶται. οἱ δὲ καταπλαγέντες μετ' ἐκπλαβείας ἅμα τε τὸ αἰφνίδιον, καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος, ἦσαν γὰρ αὐτοὶ σύμπαντες δέκα που ἀριθμόν. καὶ ὅτι ἄοπλοι πρὸς ποικίλως ὡπλισμένους διαγωνισάμενοι ἔμελλον ἁλίσκεσθαι, δρόμῳ τε φυγῇ διασώζειν αὐτοὺς διέγνωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἀλ-

τὸ ἀλλόξιον ἀρετῆς τιθέμενοι. τὴν γὰρ ἀνδρείαν ἤδη φευκτέων τε καὶ ὑπομενετέων ἐπιστήμην, ὡς ἂν ὀρθὸς ὑπαγορεύῃ λόγος. καὶ ἐπετύγχανον δὲ ἤδη τούτου. βαρούμενοι γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀπελείποντο οἱ σωφρονούμενοι τῷ διωγμοῦ, εἰ μὴ περιφύγοντες ἐντύχοι τινὶ κυάμοις ἐπαρμένῳ καὶ τῇ θελούσῃ ἱκανῶς, καὶ μὴ βουλόμενοι δόγμα παραβαίνειν τὸ κέλευον, κυάμων μὴ θιγγάνειν, ἔστησαν, καὶ ὑπ' ἀνάγκης λίθοις καὶ ξύλοις ἐπὶ τοῖς προσπυχοῦσιν ἕκαστος μέχρι τοσούτου ἠμύνοντο τοὺς διώκοντας μέχρι τινὰς αὐτῶν μὲν ἀνῃρηκέναι, πολλοὺς δὲ τραυματικέναι, πάντας μὲν ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀναιρεθῆναι, καὶ μηδένα τὸ παράπαν ζωγρηθῆναι, ἀλλὰ πρὸ τούτων θάνατον ἀσμενίσαι κατὰ τὰς τῆς αἱρέσεως ἐντολάς. ἐν συγχύσει δὲ πολλῇ τόν τε Εὐρυμένη καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ μὴ τῇ τυχούσῃ χρῆσθαι, εἰ μηδὲ ἕνα ζῶντα ἀγάγοιεν πρὸς τύραννον Διονύσιον εἰς αὐτὸ μόνον τοῦτο προτρεψάμενοι αὐτούς. τῆς δὲ ἐπαπάσης τοῖς πεσοῦσι καὶ ἡρῷον πολυάνδριον ἐπιχώσαντες αὐτόθι

num ſtatuentes. Nam fortitudinem tam fugiendorum, quàm ſuſtinendorum eſſe ſcientiam, utique recta ratio dictaverit. Atq; hoc quidem iam aſſequebantur. Quippe armis gravati deficiebant, qui inter perſequendum ſimul erant inventi, niſi abditi fuiſſent per fugam in campum quendam fabis cōſitum, eumq;, qui jam ſatis ſuperq; floruiſſet, ac doctrinam ſeu decretum violare nolentes, quod jubet *ne quidem attingendas eſſe fabas*, ſubſtiterunt, & abneceſſitate coacti lapidibus ac fuſtibus adeoq; omnibus rebus aliis, quas fortuna ſubminiſtrabat, ſinguli ſeſe eouſq; tutati ſunt, atq; à propriis capitibus iujuriā propulſārunt eorum, qui ipſos perſequebantur, donec nōnullos quidem ex ipſis è medio ſuſtuliſſent, plurimi verò etiam vulnerati eſſent. Sanè omnes ab ſatellitibus è medio ſublati fuerunt, nec omninò quiſquam ex omnibus vivus fuit captus: ſed horum loco ultrò & libenter mortem juxta ejus ſectæ præcepta adierūt. Cæterùm EUrymenes ejuſq;, qui cum ipſo erāt, familiares, in magna nec ea exigui momenti conturbatione verſabantur, ſi ne unum quidem vivū Dionyſio, qui ſe emiſiſſet, & ad hoc ipſum ſolū eos erat cohortatus, eſſent adducturi. Itaq; terra aggeſta eos tumularunt, qui ceciderant, ibiq; heroo, multorū illuſtrium hominum cladem teſtante,

terra

terra accumulata erecto, reverterunt. Deinde Myllias Crotoniates ipsis occurrit, ejusq; uxor Timycha Lacedæmonia dimissi ab multitudine, eo quòd Timycha ventrem ferens decimum jam mensem habebat, ideóque gradu tardiori incedebat. Hos verò vivos captos perlibentes ad Dionysium tyrannum adduxerunt, cum omni commeatu ac solicitudine eos in vita servatos. Ille autem de iis, quæ acciderant, omnibus prolixè intellectis, valdè se etiam tristitia affectum atq; animo dejectum fuisse declarabat. At vos, inquit, à me digno præ reliquis honore affectum iri censete, si mecum regnũ administrare volueritis. Myllio verò & Timycha ad omnia, quæ promittebat, annuentibus, at enim ubi me unũ quid docueritis, cum adjecta deductione ac comitatu in vita integri & sine noxa servabimini. Ac Myllio quærente, ecquid esset, quod ex se didicisse averet, nempè id, inquit Dionysius, quę fuerit caussa, ob quam amici tui potiùs mori maluerint, quàm fabas conculcare: tum Myllias ilicò, illi quidem, inquit, ne fabas conculcarent, sustinuerunt: ego verò mortẽ potiùs elegero. quam hujus tibi causam exponam, quãobrem fabas cõculcare nolimus. Cæterùm cùm Dionysius perculsus esset, ac jussisset eum per vim è suo cõspectu secedere, nimirum jubebat Ti-

διὰ τύπτεσθαι. εἶτα αὐτοῖς ἀπήντησε Μυλλίας Κροτωνιάτης καὶ Τιμύχα Λακεδαιμονία γυνὴ αὐτῶ ἀπολελειμμένοι τῆ πλήθης, ὅτι ἔγκυος ἦσαν ἡ Τιμύχα, τὸν δέκατον ἤδη μῆνα εἶχε, καὶ σχολαίως διὰ τῦτο ἐβάδιζε. τύτους δὲ ζωγρήσαντες ἄσμενοι πρὸς τὸν Τύραννον ἤγαγον, μετὰ πάσης κομιδῆς καὶ ἐπιμελείας διασώσαντες. ὁ δὲ περὶ τῶν γεγονότων διαπυθόμενος καὶ σφόδρα ἀθυμήσας ἐνέφαινεν. ἀλλ' ὑμεῖς γε εἶπεν ἐφ' ἅπασιν τοῖς ἀξίας τεύξεσθε παρ' ἐμοῦ τιμῆς, εἰ μοι συμβασιλεύσαι θελήσετε. τῶ δὲ Μυλλίου καὶ τῆς Τιμύχας πρὸς πάντα, ἃ ἐπηγγέλλετο ἀναδύντων, ἀλλὰ ἔν γε με, ἔφη, διδάξαντες, μετὰ δ' ἐπιβαλλόσης προπομπῆς διασώζεσθε. πυθομένω δὲ τῶ Μυλλίου, καί φι ποτ' ἔστι, ὁ μαθεῖν προθυμεῖται, ἐκεῖνο εἶπεν ὁ Διονύσιος, τίς ἡ αἰτία δι' ἣν οἱ ἑταῖροι σου ἕλοντο θανεῖν μᾶλλον εἵλαντο, ἢ κυάμους πατῆσαι; καὶ ὁ Μυλλίας εὐθύς, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν εἶπεν ὑπεμείναν, ἵνα μὴ κυάμους πατήσωσιν, ἀποθανεῖν· ἐγὼ δὲ αἱρῶμαι, ἵνα ὑμῖν σοι τὴν αἰτίαν μὴ ἐξείπω κυάμους μᾶλλον πατῆσαι. καὶ ἀπαλλαγέντος δὲ τῦ Διονυσίου καὶ μέλλοντος κελεύσαντος αὐτὸν βίᾳ, βασάνους δὲ ἐπιφέρειν

τῆ

τῇ Τιμύχᾳ προσάπτοντος· ἐνόμιζε γὰρ ἅτε γυναῖκα τε οὖσαν καὶ ἔγκυον, εἰρήμεν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ῥᾳδίως τοῦτο ἐκλαλήσειν φόβῳ τῷ βασάνων· ἡ γυναῖα *συμβύξασα δὴ τοῖς γλώσσης τοὺς ὀδόντας, καὶ ἀποκόψασα αὐτὴν προσέπτυσε τῷ Τυράννῳ. ἐμφαίνουσα, ὅτι εἰ ἐκ τοῦ τῷ βασάνων τὸ θῆλυ αὐτῇ γένηται συναναγκασθήν, τῷ ἐγκυμονουμένων τι ἀνακαλύψαι, τὸ μὲν ὑπηρετῆσον ἂν ποδῶν ὑπ' αὐτῆς ἀπεκέκοπτο. οὕτως δυσπαράθητοι πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς φιλίας ἦσαν, εἰ καὶ βασιλικαὶ τυγχάνοιεν. παραπλήσια δὲ τούτοις καὶ τὰ περὶ τῆς σιωπῆς ἦν παραγγέλματα, φέροντα εἰς σωφροσύνης ἄσκησιν. πάντων γὰρ χαλεπώτατον ἔστιν ἐγκρατοῦς πάντων τὸ γλώττης κρατεῖν. τῆς αὐτῆς δὲ ἀρετῆς ἔστι καὶ τὸ πεῖσαι Κροτωνιάτας ἀπέχεσθαι τῆς ἀθέμιτου καὶ νόθης πρὸς τὰς παλλακίδας συνουσίας. καὶ ἔτι ἡ ἀπὸ τῆς συνουσιῆς ἐπανόρθωσις, δι' ἧς καὶ τὸ οἰκεῖον μειράκιον ἐκ τοῦ ἔρωτος εἰς σωφροσύνην μετέστησεν. καὶ ἡ ἀπὸ ὕβρεως δὲ ἀπάγουσα παραίνεσις εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐσήκει. καὶ ταῦτα δὲ παρέδωκε τοῖς

mychæ tormenta inferri. (Existimabat enim eam, utpote fœminam unáque gravidam, jamq; viro quasi nudatam & orbatam metu tormentorum perfacilè hoc elocuturam.) Illa mascula & fortis lingua dentibus compressa cāq; præscissam Tyranno in os exspuit, liquidò declarans, etsi ab tormentis, quod in se natura fœmineum erat, simul vinci & expugnari cogeretur, ut quippiam eorum, quæ silentio premēda minimeq; enunciranda essent, proditura seu detectura foret, ad eam rem membro, quo hoc effectum datura esset, à se fublato, maximè tectū fuit. Adeò, ut asciscerentur in externorum amicitias, etsi vel regias, difficiles & morosi erant. Hisce etiam similia de silentio præcepta erant ad temperantiæ mentisq; moderationis exercitationē ducentia. Omnium quippe moderationum cōtinentiarumq; difficillima est, linguam moderari ac domare. Ejusdem itidem virtutis est Crotoniatis persuadere potuisse, ut ab illegitimo thoro, cui sacrificium non præcessisset, & notho pellicum concubitu abstinerent. Adhæc correctio, quæ per Musicam fit, qua etiam adolescentulum cestico ihsanientem & amore exstimulatū ad animi moderationem traduxit. Item adhortatio quæ ab contumelia abduceret, ad eandem quoq; virtutem tendebat. Atq; hæc Pythagoras suis ab se

denominatis discipulis tradidit, quorũ ipsemet author erat. Siquidem illi hisce corpora adhibebant, perindè ac si in iis constituta & affixa forent, minimeq; sollicita, quum quidem carne gravida vel carnosa sint. Hoc nãq; inæquabilis vitæ generis argumentũ esse autumabant. Sed & eodem modo se quoque habebant, quoad animum, non quidẽ quum aut hilares essent, aut subtristes, verùm æquabiliter, vel in secunda vel adversa fortuna lenibus animis præditi gaudebant. Iras autem, animi dejectiones, turbationesque hac pellebant. Eratque illis in promptu præceptum, quasi nihil humanorum casuum inexpectatum esse oporteat apud eos, qui mente præditi sunt. At exspectanda esse omnia, quæ ipsi nõ habeant in sua potestate. Quod si autem quandoque contingeret eos iracundiæ exardescere, vel dolore angi, vel aliud quid hujusmodi perpeti, actutum se è medio recipiebant, & quisq; apud se seorsum concoquere, & medicina pellere affectum conabatur. Feruntur & hæc de Pythagoræis, neminem ex ipsis ira percitum unquam vel famulum domesticúmve cæcidisse, poenaq; cum hoc promeritus fuisset, afficisse, neq; liberorũ hominũ quenquam admonuisse: sed unumquemq; mentis animiq; restitutionem in integrum exspectavisse. Vocabant autem admonitorem, dum

Πυθαγορείοις Πυθαγόρας, ὧν αἴτιος αὐτὸς ἦν. προσῆκον γὰρ οὕτοι τὰ σώματα, ὡσανεὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ διακείηται, καὶ μήποτε μεριμνᾶ, ὅτε δὲ πολύσαρκα. ἀνωμάλου δὲ βίου ὄντος ἔζη δεῖγμα. ἀλλὰ ὡσαύτως καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν, οὐχ ὁτὲ μὲν ἱλαροὶ, ὁτὲ δὲ κατηφεῖς, ἀλλὰ ἐφ' ὁμαλοῦ φρεσὶ χαίροντες. διεκρούοντο δὲ ὀργὰς, ἀθυμίας, ταραχάς. καὶ ἦν αὐτοῖς παράγγελμα, ὡς οὐδὲν δεῖται ἀπροσδόκητον εἶναι παρὰ τοῖς νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν ὧν μὴ τυγχάνουσιν αὐτοὶ κύριοι ὄντες. εἰ δὲ ποτὲ αὐτῷ συμβαίη ἢ ὀργὴ, ἢ λύπη, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἐκποδὼν ἀπηλλάττοντο. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἠθύμουν ἐπειρᾶτο καταπέπτειν τε καὶ ἰᾶσθαι τὸ πάθος. λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῆς Πυθαγορείων, ὡς οὔτε οἰκέτην ἐχόλωσεν, οὐδεὶς αὐτῆς ὑπὸ ὀργῆς ἐχόμενος, οὔτε τῆς ἰλαρότητος ἐπαύσατο τινα, ἀλλὰ ἀνέμενεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. ἐκάλουν δὲ τὸν νουθετητὴν παραδαρίαν

δαρτᾶν. ἐποιοῦντο γὰρ τὴν ἀναμονὴν σιωπῇ χρώμενοι καὶ ἡσυχίᾳ. σπίνθαρος γοῦν διηγεῖτο πολλάκις περὶ Ἀρχύτου Ταραντίνου, ὅτι δι' χρόνου τινὸς εἰς ἄγρον ἀφικόμενος, καὶ θεατὴς γενόμενος παρεληλυθὼς, ἣν ἐθεατώσατο ἡ πόλις εἰς Μεσσηνίους, ὡς εἶδε τὸν τε ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέτας, οὐκ εὖ τῆς περὶ γεωργίαν ἐπιμελείας πεποιημένους, ἀλλὰ μεγάλῃ τινὶ χεχρημένης ὀλιγωρίᾳ ὑπερβολῇ, ὀργισθείς τι ἠνανάκησεν ἔτως, ὅσον ἐπεῖπεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τοὺς οἰκέτας, ὅτι εὐτυχοῦσιν, ὅτι αὐτοῖς ἄρχεται. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο συμβεβηκὸς ἦν, οὐκ ἂν ποτε αὐτοὺς ἀθῴους ᾠήθησαν τηλικαῦτα ἡμαρτηκότας. ἔφη δὲ λέγεσθαι καὶ περὶ Κλεινίου τοιαῦτά τινα. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀναβάλλεσθαι πάσας νουθετήσεις τε καὶ κολάσεις εἰς τὴν τῆς διανοίας διακατάστασιν. εἶναι δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τὰς ἀπορρύσεις, οὔτε δὲ κέρδος, οὔτε ἐπιθυμίαν, οὔτε ὀργὴν, οὔτε φιλοτιμίαν, οὔτε ἄλλο ὑπ' οὐδὲν τοιούτων αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς. ἀλλὰ πάσας τὰς Πυθαγορείους ἔτως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἂν πατὴρ υἱοῖς πρὸς τέκνα ἔχοι. καλὸν δὲ καὶ τὰ πάντα

quod dicitur faceret, παιδαρτᾶν, hoc est, ad captus puerorum monendo se quasi demittere. Faciebāt enim silentio & quiete utentes quandam magnanimitatem. Certè Spintharus frequenter de Archyta Tarentino cōmemorabat, quod cùm certo quodā tempore rus veniſſet, recenterq; ab militum copiis, quas urbs in Meſſenios merentes deduxerat, adeſſet, ſimulac vidit curatorē reliquosq; famulos ac colonos non benè curam geſſiſſe agricolationis, ſed quodam magno exceſſu ſupinæ negligentiæ fuiſſe uſos, etiam iratus uſque adeò ſuccenſuit, ut ipſe, ſicuti apparet, ad domeſticos diceret, benè & feliciter cum iis agi, quòd ipſis iratus eſſet. Nā niſi hoc accidiſſet, eos nequaquā impunè laturos fuiſſe, qui tam graviter peccaviſſent. Ajebat etiam de Clinia hæc ferè dici. Illum etenim omnes tū admonitiones, tū punitiones rejicere & comperendinare in integram mētis animiq; reſtitutionem: viros autem ab luctibus lachrymisq;, & omnibus ſimilibus arceri, neq; verò lucrum nec deſiderium, neq; iram, nec ambitionem, nec deniq; quicquam aliud taliū rerum occaſionē præbere diſcriminis & contentionis: verùm omnes Pythagoricos ita erga ſe mutuò affectos eſſe, uti bon⁹ aliquis honeſtusq; pater erga ſuos natos affectus eſſe poſſit. Pulchra aūt & in primis egregia res eſt, omnia

Pythagoræ quoq; transcribere, & quasi cuncta dixerit, ei accepta ferre, nullāq; propriam privatamq; gloriam ab iis, quæ inveniuntur, nisi admodum ratò, sibi vendicare. Sunt enim quidam, etsi numero perexigui, quorū monumenta seorsim cognoscūtur. Admirationi autem etiam est exacta illa custodiendi suaq; asservandi ratio. Nam inter tam multa annorū curricula & ætates, nulli unquam vel quicquam Pythagoricorum Commentariorum factum elaboratumq; apparetante Philolai ætatem, sed cujus primus in lucem edidit hosce tres vulgo satis jactatos libellulos, quos Dion ille Syracusanus centū fertur minis emisse, idq; ex jussu Platonis, nempe Philolai paupertate, in quā cùm magnam, tùm gravem extremāq; devenisset, intellecta. Quoniam & ipse Dion de cognatione Pythagoræorum erat, eoq; nomine librorum fiebat particeps. De opinione verò vel sententia hęc eos dicere perhibent, væcordis adeoq; amentis planè esse hominis, & omni & cujusvis rei opinationi adhæresce, tum verò maximè illi, quæ ab platrisque & vulgo exsisteret. Paucis quippe adesse & benè suspicari & opinari. Hoc enim apud eos exsistere perspicuum est, qui rerum prudentia & cognitione præditi sint. Tales aūt perpauci hodie reperiuntur. Igitur talem vim ac potentiam nō per-

Πυθαγόρα ἀνατιθέναι τι καὶ ἀπολαλεῖν, καὶ μηδεμίαν περιποιεῖσθαι δόξαν ἰδίαν ἀπὸ τῶν εὑρισκομένων, εἰ μὴ σπουδῆ τὸ ἀκριβές. πάνυ γὰρ δὴ τινες εἰσὶν ὀλίγοι, ὧν ἰδίᾳ γνωρίζεται ὑπομνήματα. θαυμάζεται δὲ καὶ ἡ τῆς φυλακῆς ἀκρίβεια. ἐπὶ γὰρ τοσαύταις γενεαῖς ἐπὶ οὐδεὶς οὐδενὶ φαίνεται τῶν Πυθαγορείων ὑπομνημάτων περὶ τετραετίας πρὸ τῆς Φιλολάου ἡλικίας, ἀλλ' οὗ πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα ταῦτα ἓξ βιβλία, ἃ λέγεται Δίωνι ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πριάσθαι Πλάτωνος κελεύσαντος εἰς ἀνίαν τινὰ μεγάλην τε καὶ ἰσχυρὰν ἀφικομένου τὸν Φιλολάου. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν ἀπὸ συγγενείας τῆς Πυθαγορείων, καὶ δι' αὐτὸ μετέλαβε τῶν βιβλίων. περὶ δὲ δόξης τάδε φασὶ λέγειν αὐτούς. εἰ νοῦσον μὲν εἴη, καὶ τῷ παντὶ ἐκ παντὸς δόξῃ προσέχειν, ἐκ μάλιστα τὸ τῇ παρὰ τῶν πολλῶν γινομένῃ. τὸ γὰρ καλῶς ὑπολαμβάνειν τε καὶ δοξάζειν ὀλίγοις ὑπάρχειν. δῆλον γὰρ ὅτι περὶ τοὺς εἰδότας τοῦτο γίνεται, οὗτοι δὲ εἰσὶν ὀλίγοι. ὥστε δῆλον ὅτι οὐκ ἂν διατεί-

νῃ εἰς

νει εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ τοιαύτη δύναμις. ἀνόητον δ' ἔφη καὶ φαίσης ὑπολήψεώς τε καὶ δόξης καταφρονεῖν. συμβήσεται γὰρ ἀμαθῆτε καὶ ἀνεπανόρθωτον εἶναι τὸν οὕτω διακείμενον. ἀναγκαῖον δὲ εἶναι τῷ μὲν ἀνεπιστήμονι καὶ θάττον, ἂν τυγχάνει ἀγνοοῦντι καὶ οὐκ ἐπιστάμενον. τῷ δὲ μαθεῖν προσέχειν τὸν τοῦ ἐπισταμένου τε καὶ διδάξαι δυναμένου ὑπολήψει τε καὶ δόξῃ. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς σωθησομένους τῷ νέῳ προσέχειν ταῖς τῶν πρεσβυτέρων τε καὶ καλῶς βεβιωκότων ὑπολήψεσί τε καὶ δόξαις. ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ τῷ σύμπαντί εἶναί τινας ἡλικίας ἀνδιαστημένας. οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτὰς φασὶν, ἃς οὐκ εἶναι τῷ τυχόντι πρὸς ἀλλήλους συμπείρασθαι. συμρυῆσθαι γὰρ αὐτὰς ὑπ' ἀλλήλων, ἐὰν τις μὴ καλῶς τε καὶ ὀρθῶς ἔχῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκ νηπιότητος. δεῖσθαι τῆς τοῦ σωφρονὸς ἀγωγῆς καὶ λῆς τε καὶ σώφρονος γιγνόμενης, καὶ ἀνδρωθῆναι, πολὺ εἶναι μέρος τὸ παραδιδόμενον εἰς ἡ τῆς παιδίσκου ἡλικίαν. ἀφαυτὰς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς παιδίσκου ἐπιμελεί-

tingere nec pertinere ad plæroſque homines maximéque vulgus, manifeſtum eſt. Porrò autem perabſurdum eſſe & amentiæ ſimile, omnem exiſtimationem juxtà ac opinationem ſpernere & pro nihilo putare. Siquidem indoctum & inemendabilem eſſe eum, qui ita affectus ſit, planè conſequetur. Neceſſarium autem eſſe, in ſcienti quidem & indocto ea, quæ ignoret, nec calleat, diſcere. Diſcenti verò in primis convenit animum adjicere ad ſcientis & docere valentis exiſtimationem atque opinionem. Et ut ſemel omnia dicam, perneceſſarium eſſe eos juvenes, qui ſervari volunt, animum adhibere ad ſententias & opiniones tàm ſeniorum, quàm eorum, qui antè honeſtè vixerunt. In univerſa verò humana vita eſſe ætates quaſdã diviſas. Ita enim & loqui eos ajunt, quas non ſit cujuſlibet inter ſe mutuo connectere. Expelli namque eas à ſe mutuo, niſi quis probè ritéque hominem ab incunte ætate habeat. Itaque neceſſe eſt, ut ex pueri educatione honeſta ſimul & temperanti, ac fortitudinis laude conſpicua exiſtente, non exigua pars ſit, quæ ad adoleſcentuli ætatem tranſmittatur. Eodem etiam modo ex cura, quæ adoleſcentiæ adhibetur, & ex bona atque honeſta illius ad fortitudinem & temperantiam inſtituti-

one, haud parva portio virili ætati tribuitur. Siquidem quod vulgò à plerisque fieri cernimus, absurdum non minus, quàm ridiculum est. Nam qui putant eos, qui adhuc in puerili ætate versantur, instituendos quidem esse arctissimè, in omni modestia ac moderatione, utque ab omnibus odiosis & probrosis actionibus, liscque quę indecori & turpitudinis speciem habere videntur, abstineant: at juvenes jam factos suæ libertati arbitrióq; esse relinquendos, ut cùm plerisque, quicquid volent, faciant, mera mehercule insania est. In hanc quippe ætatem penè utraq; peccatorum genera confluere. Etenim juvenes multa tùm puerilia, tùm etiam virilia cõmittunt. Fugere namq; omne genus studii atque ordinis, ut simpliciter dicam: contrà verò ludi puerilis & lasciviæ, procacitatisq; speciem, quæ in ea ætate est, expetere, pueritiæ maximè proprium est. Ex hac igitur in eam, quæ cõsequitur, ętatem talem animi habitum pervenire. Cæterùm vehementes illæ & pertinaces cupiditates, similiter & ipsę honorum cupidines & ambitionum genera, reliquíque pariter impetus atque affectus, quicumq; ex illo cùm difficili, tùm turbulento genere exsistunt, ex ætate virili in juvenilem perveniunt. Quapropter hæc ætas præ reliquis omnibus maximæ curæ indiget. Cæte-

ας τε καὶ ἀγωγῆς παλῆς τε καὶ ἀνδρείας καὶ σώφρονος γινομένης, πολὺ εἶναι μέρος παραδιδόμενον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν. ἐπιτίμητὸν εἰς γέλωτας πολλοὺς, ἀτοπόν τε καὶ γελοῖον εἶναι τὸ συμβαῖνον. παῖδας μὲν γὰρ ὄντας οἴεσθαι δεῖν σωφρονεῖν τε καὶ σωφρονεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι πάντων τῶν φορτικῶν τε καὶ ἀηδεστέρων εἶναι δοκούντων· νεανίσκους δὲ γιγνομένους ἀφεῖσθαι παρὰ γε δὴ τοῖς πολλοῖς ποιεῖν, ὅτι ἂν βούλωνται. συρρεῖν δὲ σχεδὸν εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν ἀμφότερα τὰ ἡμῖν τῶν ἁμαρτημάτων. τὸ γὰρ παιδαριῶδες πολλὰ καὶ ἀνδρείως τοὺς νεανίσκους ἁμαρτάνειν. τὸ μὲν γὰρ φεύγειν ἅπαν τὸ τῆς ἀμουσίας τε καὶ ταξίας γένος, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, διώκειν δὲ τὸ τῆς παιδιᾶς τε καὶ ἀκολασίας καὶ ὕβρεως τὸ παιδικὸν εἶδος, τὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας οἰκειότατον ἐστί. ἐκ ταύτης δὴ εἰς τὴν ἐχομένην ἡλικίαν ἀφικνεῖσθαι τοιαύτην διάθεσιν τὸ δὴ τῶν ἐπιθυμιῶν τὸ ἰσχυρὸν, ὡσαύτως δὲ καὶ αὖ τὸ φιλοτιμιῶν γένος, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ὁρμάς τε καὶ διαθέσεις, ὅσαι συγχαίρουσιν οὖσαι τοῦ χαλεποῦ τε καὶ θορυβώδους γένους, ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίας εἰς τὴν τῶν νεανίσκων ἀφικνεῖσθαι. διόπερ πασῶν δεῖσθαι ἡλικιῶν ταύτην πλείστης ἐπιμελείας. καθόλου

ὅλον δὲ εἰπεῖν, οὐδέποτε τὸν ἄνθρωπον ἐατέον εἶναι ποιεῖν, ὅτι ἂν βούληται, ἀλλ' ἀεί τινα ὑπεσατέλω ὑπάρχειν δεῖν, καὶ ἀρχὴν νόμιμόν τε καὶ εὐσχήμονα, ἧς ὑπήκοος ἔσται ἕκαστος τῶν πολιτῶν. ταχέως γὰρ ἐξίσταται τὸ ζῷον ἑαυτοῦ τε καὶ ὀλιγωρηθὲν, εἰς κακίαν τε καὶ φαυλότητα. ἐφεταὶ τε καὶ ἀπορεῖν πολλάκις αὐτοὺς ἔφασαν, πῶς ἔτι καὶ τοὺς παῖδας συνηθίζομεν πρωΐως φέρεσθαι τὴν ἕξιν τεταγμένως τε καὶ εὐμενέως. καὶ τὴν μὲ τάξιν καὶ τὴν εὐμένειαν ἐπαινοῦμεν αὐτοῖς, κακίαν δὲ τούτων ἑκατέρων, τήν τε ἀταξίαν καὶ τὴν ἀδυμενείαν, αἰσχρά. ὁ καὶ ἔξιν ὅτε οἰνόφλυξ καὶ ἄπληστος ἐν μεγάλῳ ὀνείδει πίπτουσιν. εἰ γὰρ μηδὲν τούτων ἔξι χρήσιμον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἀφικνουμένων ἡμῖν, ῥᾴδιον εἶναι τὸ συνηθίζειν παῖδας ὄντας, τῇ τοιαύτῃ τάξει. ἓν αὐτὸν δὲ λόγον εἶναι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἠθῶν. οὕτω νῦν ἐπὶ γε τῶν λοιπῶν ζώων τοῦτο ὁρᾶσθαι συμβαῖνον, ὅσα ὑπ' ἀνθρώπων παιδεύεται, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπιτυλαττα καὶ

rum ut in brevi ſumma totum negotium complectar, dico hominem nequaquā ita relinquendū eſſe, ut quodcumq; voluerit, faciat: verùm ſemper aliquis principatus, qui reliquis præſideat, eſſe debebit, & legitimus ſimul ac benè conſtitutus honeſtuſq; magiſtratus, cui civiū unuſquiſq; dicto erit audiens. Subitò namq; animal relictum neglectumq; in malitiam & pravitatē delabitur. Quærere frequētes & vehementer ambigere eos dixerunt, æquā de cauſſa pueros ſtato tempore juxtà ac moderatè cibum aſſumere conſuefaciamus. Atq; ordinem quidem moderationemq; ipſis declaramus, in bonis reputanda eſſe: hiſce verò cōtraria, nempe nullam ordinis ſtatam obſervationem immoderationemq;, in turpibus malíſque habenda. Ejuſce rei evidens exemplum eſt, cùm vini gurges atque is, qui inſatiabilis eſt vorago, in magno eſt probroſitate. Si enim nihil iſtorum utile eſt nobis, poſtquam ad virilem ætatem perventum eſt, abſurdum ineptumq; fuerit eos, qui adhuc in ætate puerili verſantur, ad iſtiuſmodi ordinē conſuefacere. Porrò eandē quoq; eſſe rationem inſtituendam de alio hominū genere atq; ordine. Enimverò & hoc ipſū in reliquis quoq; animalibus uſu evenire cernimus, quęcūq; ab hominibus ab teneris annis inſtituuntur, nimirum ſtatim ab initio & cunīū &

puerum

puerum in hiſce conſuefieri, atque ea diſcere, quæ eos adultos facere oporteb it. Omninò verò dixerũt Pythagoricos eos cohortari, qui ſe in illorum conſortium familiaritatemq; dederẽt, ut voluptatem vitarent, quemadmodum etiam alia, quæ cautionẽm evitationemq; aliquam requirunt. Nihil enim omnium tàm nos fallere, inque peccata præcipitare, quàm vitium hoc voluptatis. Summatim, vehemẽter, ut videtur, contendebant, ut nihil omninò admitterent, quo aliquo modo in voluptatem collinearẽt. Turpem namq; noxiumq;, ut plurimum, hunc eſſe ſcopum. Verùm maximè quidem ad bonum honeſtumq; ſcopum collimãtes, eos facere quod facere par eſt. Secundo verò loco ſi reſpiciendum etiã ſit ad id, quod conducibile atque utile eſt, nimirum ea haud vulgare ſanè judicium expoſcere. De cupiditate autẽ, uti nominatur, talia ferè viros illos diſſerere dixerunt. Ipſam quidem cupiditatem animi eſſe quendam impetum ſubitumq; motum atque appetitionẽ vel impletionis cujuſpiam, vel exinanitionis quorundam, quæ ſẽſui vel affectioni ſenſibili adſunt. Exiſtere verò etiam contrariorum cupiditatem, vel quod non ſentiamus inanitatẽ & abſentiam, quodq; nullorum ſenſum omninò habeamus. Varium autem eſſe hoc vitium, penèq; omnium, quæ in

παῖδα ταῦτα συνιθίζεσθαί τε καὶ μανθάνειν, ἃ δεῖσὶ πράτ|ειν αὐτοὺς τελεωθέντας. καθόλου δὲ τοὺς Πυθαγορείους ἔφασαν παρακελεύεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσί τε καὶ ἀφικνουμένοις εἰς συνήθειαν, εὐλαβεῖσθαι τὴν ἡδονὴν, ὥσπερ τι καὶ ἄλλο τῶν εὐλαβείας δεομένων. οὐθὲν γὰρ οὕτω σφάλλειν ἡμᾶς, οὐδ' ἐμβάλλειν εἰς ἁμαρτίαν ὡς τοῦτο τὸ πάθος. καθόλου δὲ, ὡς ἔοικε, διετείνοντο μηδὲ ποτε μηδὲν πράτ|ειν ἡδονῆς ἐφαπτόμενον. καὶ γὰρ ἀχήμονα καὶ βλαβερὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτον εἶναι τὸν σκοπόν. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς τὸ καλόν τε καὶ εὔχημον βλέποντες, πράτ|ειν ἂν ἃ πρακτέον. δεύτερον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε καὶ ὠφέλιμον, δεῖσθαι ταῦτα κρίσεως οὐ σμικρᾶς. περὶ δὲ τῆς νομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους. αὐτὴν μὲν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφοράν τινα εἶναι τῆς ψυχῆς, καὶ ὁρμὴν, καὶ ὄρεξιν, ἤτοι πληρώσεως τινος, ἢ * παρουσίας τινῶν, αἰσθήσεως ἢ διαθέσεως αἰσθητικῆς. εἶναι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων ἐπιθυμίαν οἰκειώσεως τε καὶ ἀπουσίας, καὶ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ἐνίων. ποικίλον δὲ εἶναι τὸ πάθος τοῦτο, καὶ σχεδὸν τῶν περὶ

ἀνθρώπων

ἀνθρωπον πολυειδέστατον. ἔστι δὲ τὰς πολλὰς τῷ ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους καὶ κατισπλασμένας ὑπ' αὐτῷ τῷ ἀνθρώπων. διὸ καὶ πλείσης ἐπιμελείας δεῖσθαι τὸ παθος τοῦτο, καὶ φυλακῆς τε καὶ γυμνασίας οὐ τῆς τυχούσης. τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς ξοφῆς ἐπιθυμεῖν, φυσικὸν ἔστι. καὶ τὸ πάλιν ἀναπλεωθέντος κενώσεως ἐπιθυμεῖν τῆς προσηκούσης, φυσικὸν καὶ τοῦτο ἔστι. τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου ξοφῆς, ἢ περιέργου τε καὶ ξυφερᾶς ἐσθῆτος τε καὶ στρωμνῆς, ἢ περιέργους καὶ πολυτελῆς καὶ ποικίλης οἰκέσεως ἐπίκτητον ἔστι, τὸν αὐτὸ δὴ λόγον ἔναι. καὶ περὶ ἀκόλων τε καὶ ποτηρίων, καὶ διακόνων καὶ θρεμμάτων τῷ εἰς ξοφὴν ἀνηκόντων, καθόλου δὲ τῷ περὶ ἄνθρωπον παθῶν, χαλεπὸν τοῦτο μάλιστα τοῦτον εἶναι, οἷον ὑποδυῦ ἴσασθαι, ἀλλὰ προάγειν εἰς ἄπειρον. διόπερ χρὴ σὺς ἐκ νεότητος ἐπιτηδειότατον εἶναι τὰ ἀναφυομένων, ὅπως ἐπιθυμήσουσι μὲν, ὧν δεῖ, φεύξωνται δὲ τὰ μαλακὰ τε καὶ περιέργων ἐπιθυμιῶν τὰ ἐκ παιδὸς καὶ καθαροὶ τούτων ὀρέξεων ὄντες. καὶ καταφρονοῦντες αὐτῶν τι τῶν ἀξιοκαταφρονήτων, καὶ τῶν ἐν δεσμοῖς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. μάλ-

homine vigent, ſpecie maximè multiplex. Cupiditatum verò humanarum multas ab ipſis hominibus acquiri pariq; ideóq; hoc vitium plurima cura, itemq; accurata obſervatione, nec levi etiam corporum exercitatione indigere. Corpore namq; exinanito cibum appetere, naturale eſſe. Rurſum eo repleto convenientem juſtamq; exinanitionem expetere, & hoc itidem naturale eſſe. Verùm appetere alitur cibúmve nimis accuratum, aut veſtem ſtragulamq; itidem delicatam ac mollem, vel etiam nimis operoſam & ſũptuoſam; variamque domũ & ſupellectilia ſibi parare candẽ quoq; rationẽ eſſe. De vaſis item & poculis, de miniſtris, & famulis, de pecudibus, quę in hoc aluntur, ut in cibos veniant: Et ut ſemel dicam, humanas affectiones fermè hoc ſe modo vel maximè habere, ut neutiquam in uno eodemq; ſtatu permaneant & ſubſiſtant, ſed in infinitum progredi. Quocirca à primis ſtatim annis etiam atq; etiam curandũ eſſe, ut repullulantibus renaſcentibuſq; iſtis, ea quidem, quorum uſus eſt, expetant: ſtultas verò nimiſque accuratas cupiditates fugiant, à perturbatione liberi, & ab iſtiuſmodi affectationibus puri integríq; exiſtenter: & cõtemnentes eos, qui digni ſunt ut contemnantur, itemq; cupiditatum quaſi vinculis obligati ſunt. Inprimis autem

considerandas esse vanas illas ac noxias, & operosas eluxuriantesque cupiditates, quæ in illis, qui in imperio versantur, & authoritate dignitateq; non parva præditi sunt, exsistunt. Nihil .n. tàm esse absonũ & absurdũ, ad quod talium puerorum, virorumq; & mulierũm animus non cum quodam impetu feratur. In summa diversissimam esse eorum, quę instar ciborum effusè offeruntur, varietatem. Infinitam nãq; esse fructuum multitudinem & copiam: infinitatis item radicum ad usus mortalium diversitatem. Adhæc vario & multiplici esu carnium uti, itidem operosum & molestum esse aliquid invenire ex terrestrib⁹ & volatilibus, iisq; animalibus, quæ in aquis moventur, quod gustet. Et varia ac multiplicia horum condimenta compositionesque excogitatas esse, succorumque omnis generis mixtiones. Vnde meritò vaticinum ac multiforme esse, juxta animi motum, humanum genus. Singula enim eorum, quæ ex cibis assumuntur, propriæ cujuspiam constitutionis causam exsistere. At homines, illa quidem confestim permagnæ alterationis causas fieri, simul videre. Vt exempli gratia, vinũ largiùs assumptũ aliquousq; quidem potores paulò hilariores, deinde furiosiores indecentioresq;, reddit. Quæ verò talẽ vim atq; efficacitatẽ non declarant, ignorare: sed quicquid

λιστα δ' ἔξω καταγοήσαι τὰς τῶν μακαίους καὶ τὰς βλαβερὰς, καὶ τὰς ἀφελίμους καὶ τὰς ὑβριστικὰς τῶν ἐπιθυμιῶν, περὶ τῶν ἐν ἐξουσίαις ἀναστρεφομένων γινομένας. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἄτοπον ἔστ, ἐφ' ὃ τὴν ψυχὴν οὐχ ὁρμᾶν τῶν τοιούτων παιδῶν τε καὶ ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, καθόλου δὲ ποικιλωτάτην εἶναι τὴν προσφερομένων ποικιλίαν. ἀπέραντον μὲν γὰρ τι πλῆθος εἶναι καρπῶν, ἀπέραντον δὲ ῥιζῶν, ᾗ χρῆται τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἔτι δὲ σαρκοφαγίᾳ παντοδαπῇ χρῆσθαι, καὶ ἔργον εἶναι εὑρεῖν τινος, οὗ γεύεται, τῶν χερσαίων, καὶ τῶν πτηνῶν, καὶ τῶν ἐνύδρων ζώων. καὶ δὴ καὶ σκευασίας παντοδαπὰς περὶ ταῦτα μεμηχανῆσθαι καὶ χυμῶν παντοίας μίξεις. ὅθεν εἰκότως μανικόν τε καὶ πολύμορφον εἶναι τὸ τῆς ψυχῆς κίνημα τὸ ἀνθρώπινον φύλον. ἕπαστον γὰρ δὴ τῶν προσφερομένων ἰδίᾳ τινος διαθέσεως αἴτιον γίνεσθαι. ἀλλὰ τὰς ἀνθρώπους τὰ μὲν παραχρῆμα μεγάλης ἀλλοιώσεως αἴτια γεγενῆσθαι σωμάτων, οἷον καὶ τὸν οἶνον ὅταν πλείονι προσενεχθεὶς, μέχρι μὲν τινος ἱλαρώτερον ποιεῖ, ἔπειτα μανικωτέρους καὶ ἀκρατεῖς ἐργάζεται. τὰ δὲ καὶ τοιαύτην ἐνδεικνύμενα δύναμιν, ἀγνοεῖν,

γνοεῖν, γίνεσθαι δὲ πᾶσι τὸ προσευχεσθαι αἴτιον τινα ἰδίου ἕκαστα θέσεως. διὸ δὴ καὶ μεγάλης σοφίας τὸ καταμαθεῖν τε καὶ συνιδεῖν, ποίοις τε καὶ πόσοις δεῖ χρῆσθαι πρὸς ζοφίην. εἶναι δὲ ταύτην ἥ τε πρῆμιλον τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς Ἀπολλωνιάτης τε καὶ Παιῶνος. ὕστερον δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀσκληπιόν. περὶ δὲ γενέσεως τὰ δὲ λέγειν αὐτοὺς ἔφασαν. καθόλου μὲν οὖν δεῖν φυλάττεσθαι τὸ καλούμενον προφερές. οὔτε γὰρ τὴν φυτὰ προφαρῆ, οὔτε τὴν ζώων εὐκαρπα γίνεσθαι τινα χρόνον πρὸ τῆς καρποφορίας, ὅπως ἐξισχυόντων τε καὶ τετελεσμένων τῶν σωμάτων τὰ σπέρματα, καὶ οἱ καρποὶ γίνωνται. δεῖ οὖν τοὺς τε παῖδας καὶ τὰς παρθένους ἐν πόνοις τε καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ καρτερίαις ταῖς προσηκούσαις ἕξεσιν, ζοφίην προσφέροντας ἥ ἁρμόσουσαν, φιλοπόνως τε καὶ σώφρονι καὶ καρτερικῷ βίῳ. πολλὰ δὲ τῆς καθ' ἡμᾶς βίου τοῖς αὐτὰ εἶναι, ἐν οἷς βέλτιον ἔχειν ἐν ὁμιλίαις, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν. δεῖν δὲ τὰ παιδία τὴν τοιαύτην ἡλικίαν, ὥστε μὴ ζητεῖν ἐν ἀνδράσι τῶν εἴκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην συνουσίαν. ὅταν δὲ εἰς τοῦτο ἀφίκηται, πᾶσιν εἶναι χρήσιμον τοῖς ἀφροδισίοις ἔσεσθαι δὲ τοῦτο, ἐὰν τιμιόν τε καὶ

assumptum est, propriæ cujuspiam constitutionis causſam fieri. Quare etiam magnæ sapientiæ est cognovisse atque intellexisse, qualibus & quantis ad corpus alendum utendum sit. Hoc autem oraculum esse primò quidem Apollinis & Pæonis; posteà verò Æsculapii. De generatione verò hæc eos dicere prodiderunt. Omninò observari oportere autumabant id, quod προφερὲς, hoc est bonum vocatur. Neq; enim ea, quæ terra funduntur, bona, neque animalia aliquo tempore fœcunda reddi ante, quàm tempus sit fructus ferendi, ut ex validis ac viribus integris perfectisque corporibus semina & fructus exsistant. Itaq; ante omnia necesse est, ut pueros ac virgines in laboribus & exercitationibus, item omnibus tolerantiæ ac temperantiæ generibus congruentibus educent, conveniēs victus genus adhibentes, & laborum amans acremperans simulq; tolerans & continens vita sit. Multa verò istius generis in vita humana exsistere, in quibus potior est fera tardáque eruditio. Ejus generis esse etiam usum rei venereæ. Puerum igitur ità institui & educari oportere, ut intrà annum vicesimum ætatis talem congressum nullo modo quærat. Quum autem ad eam ætatem, quæ illi rei matura est, pervenerit, rarò ea utendum esse. Atque hoc futurum esse, si bona corporis habitudo, res tum

pretiosa, tùm bona esse existimetur. Incontinentiam enim & bonam corporis habitudinem rarissimè in eodē versari. Laudibus verò ab ipsis celebrari dixerunt & hosce ritus legesque antiquiorum, quæ prius in Græciæ urbibus vigebant, nimirum ne quis cum matribus nec filia nec sorore, neque in templo neque in propatulo consuescat rémve habeat. Hoc enim malum & turpe esse, &, ut quàm plurima hujus actionis flagitiique, quæ hoc vetēt, præpedimēta fiant, utile esse. Existimabant autem illi, ut apparet, viri, istas generationes, quæ præter naturam fiunt, itemq; adulterinas & ex incesto flagitio exsistētes, tolli atq; amputari oportere. Eas verò salvas relinquendas esse, quæ ex temperanti legitimáque liberorum procreatione, secundum naturam cum castimonia editæ sunt. Iudicabant autem providè magnam ex se nascituræ prolis curam adhiberi oportere ab iis, qui liberis creandis operam darent. Primam igitur maximamque providentiam eam esse, ut ipse ad liberorum procreationem accedat, postea quàm temperanter, & sanè salubritérque vixerit, atque etiámnum vivat, & nec ciborum impletione saturitatéq; intēpestivè utatur, nec tales cibos assumat, à quibus corporū habitudines lædātur, vel deteriores reddātur. Omnium verò etiā minimè ebrii illi rei stu-

καλὸν εἶναι νομίζηται ἡ εὐεξία· ἀκρασίαν γὰρ ἅμα καὶ εὐεξίαν οὐ σφόδρα γίνεσθαι περὶ τὸ αὐτό. ἐπαινεῖσθαι δ' αὐτοῖς ἔφασαν, καὶ τὰ τοιάδε τῆς προυπαρχούσης νομίμων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ μήτε μητράσι συγγίνεσθαι, μήτε θυγατρὶ, μήτ' ἀδελφῇ, μήτ' ἐν ἱερῷ, μήτ' ἐν τῷ φανερῷ. κακόν τε γὰρ εἶναι, καὶ σύμφορον τὸ ὡς πλεῖστα γίνεσθαι κωλύματα τῆς ἐνεργείας ταύτης. ὑπελάμβανον δ', ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες περιαιρεῖ μὲν δεῖν τὰς τε παρὰ φύσιν ἡδυπάθους, καὶ τὰς μετ' ὕβρεως γιγνομένας. καταλιμπάνειν δὲ τῆς κατὰ φύσιν τε καὶ μετὰ σωφροσύνης γιγνόμενον τὰς διὰ τεκνοποιΐαν σωφρονί τε καὶ νομίμῳ γιγνόμενας. ὑπελάμβανον δὲ δεῖν πολλὴν φρόνησιν ποιεῖσθαι τὰς τεκνοποιουμένας τῆς ἐσομένης ἐκγόνων. πρώτην μὲν οὖν εἶναι καὶ μεγίστην φρόνησιν, τὸ προσάγειν αὐτὴ πρὸς ἡ τεκνοποιΐας σωφρόνως τε καὶ ὑγιεινῶς βεβιωκότα καὶ ζῶντα, καὶ μήτε πληρώσει χρώμενον ξοφῆς ἀκαίρως, μήτε προσφερόμενον τοιαῦτα, ἀφ' ὧν χεῖρες αἱ τῶν σωματικῶν ἕξεις γίνονται. μήτε δὲ μεθύοντά τε, ἀλλ' ἥκι-

στα

σα πάντων. φῦσιν γὰρ εἶναι φαῦλης τε καὶ ἀσυμφώνου καὶ ταραχώδους κράσεως, μοχθηρὰ γίνεσθαι τὰ σπέρματα. καθόλου δὲ παντελῶς φῦσιν τοῦ ῥαθύμου τινὸς εἶναι καὶ ἀπροσκέπτου, τὸν μέλλοντα ζωοποιεῖν, καὶ ἄγειν τινὰ τῶν εἰς γένεσίν τε καὶ οὐσίαν, μήτε μετὰ σπουδῆς πάσης προορᾶν, ὅπως ἔσται ὡς χαριέστατα τῶν γινομένων ἡ εἰς τὸ εἶναι, καὶ ζῆν ἄφιξις. ἀλλὰ τοὺς μὲν φιλόπωλους μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπιμελεῖσθαι τῆς συλλογείας, ὅπως ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ ὡδὶ διαιτωμένων προσπῆ γίνεται τὰ σκυλάκια. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς φιλόρνιθας. δῆλον δ' ὅτι καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς ἱστορουμένης περὶ τὰ ζῷα γενναίας τῆς ζώου, πᾶσαν ποιεῖσθαι σπουδὴν περὶ τῷ μὴ εἰκῇ γίνεσθαι τὰς γενέσεις αὐτῆς. τοὺς δ' ἀνθρώπους ὑπολήπτεον λόγον ποιεῖσθαι τῶν ἰδίων ἐκγόνων, ἀλλ' ἅμα γενναῖν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε χαλεπαίνοντας πάντα ῥᾴστον, καὶ μὴ ταῦτα φέρειν ἐπὶ παιδεύσει μετὰ πάσης ὀλιγωρίας. ταύτην γὰρ εἶναι τὴν ἰσχυροτάτην καὶ σαφεστάτην αἰτίαν ὑπὲρ τοῦ πολλοὺς

deant. Arbitrabantur enim vitiosum semen exsistere ex prava dissonáque & turbulenta seu confusa temperatione. In summa omninò socordis cujuspiã & inconsiderati esse censebant, qui vitalem foetum procreaturus esset, & talem aliquem ad generandum & cum muliere in congressum esset adducturus, qui non diligenter omníq; studio expenderet, quo pacto quàm gratiosissimè eorum, qui nascentur in hanc vitam, ut in rebus creatis censeantur, ingressus futurus sit. Sed enim qui canes amant, cum omni studio ac diligẽtia curam habent accuratam generationis ac nutricationis catulorum, ut ex quibus oporteat, & quũ oportebit, & ex illis, qui hoc illóre modo affecti sũt, catuli mansueti miteſque nascantur. Eodem modo faciunt & illi, qui aviũ sunt studiosi. Et perspicuum est reliquos mortales, qui unquam studium posuerunt, ut animalia generosa sibi compararent, in hoc esse totos, adeóque omnes nervos intendere, ne illa sibi frustrà & incassum nascantur. Homines verò nullã habere eorum, qui ex se nascantur, rationem, sed unà proseminare temerè & fortuitu, & quocunque modo improvidè hanc rem agere, deindéque natos foetus educere & quàm negligentissimè instituere. Hanc enim potentissimam ac manifestissimam caussam esse, cur pleriq; ho-

minestàm mali & pravi sint. Quippe beluarum ritu & vulgari quodam modo plerosq; mortales liberis operam dare. Tales expositiones ac studia apud viros illos cùm verbis, tùm re quoq; ipsa de tẽperantia exercitabantur, nẽpe qui acceperunt hæc præcepta seu adhortationes cœlitus, quasi quædam Apollinis responsa & oracula ab ipso Pythagora.

CAP. XXXII.

Quæ & qualia de Fortitudine consilia & hortamenta Pythagoras hominibus tradiderit, & quas de ea exercitationes quæq; eximia opera partim ipse fecerit, partim verò etiam ut discipuli etiam sui & familiares designarent ipsemet effecerit.

CAEterùm de fortitudine multa quidem cùm ex iis, quæ jam suis quæq; locis dicta sunt, differuit: tùm etiam ad eam pertinent, exempli gratia, admirabilia illa facinora, quæ gessit Timycha, quiq; potiùs mortem ante oppetere, quàm ulla in re vel minimũ ex omnibus, quæ ab Pythagora de fabis, aliisq; id genus studiis erant definita, præceptum violare voluerũt. Quæq; Pythagoras ipsemet generosè & insigniter perfecit, peregrè quovis locorum proficiscẽs solus, tùm quos quàm q; immensos labores exantlarit, quibusq; & quàm difficilibus periculis & discriminibus sese exposuerit. Adhæc ingentis periculi aleam adiens, patriam quoque deserere, & peregrè vitam trãsigere instituit. Nimirum ut tyrannide

ἀνθρώπων κακίας τε καὶ φαυλότητος. βοσκημάτων δὴ καὶ εἶναί τινα γνώμην τὴν τοιαύτην παρὰ τοῖς πολλοῖς. τοιαῦτα ὑφηγήματα καὶ ὑποθεύματα παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἦν καὶ λόγων καὶ ἔργων ἄσκησις περὶ σωφροσύνης, ἅτε δὴ παρειληφόσιν αὐτοῖς τὰ παραγγέλματα, ὥσπερ τινα πυθόχρηστα λόγια παρ' αὐτοῦ Πυθαγόρου.

Κεφ. λϚ.

Περὶ ἀνδρείας ὅσα τε οἷα παραγγέλματα Πυθαγόρας παρέδωκε τοῖς ἀνδράσι, καὶ πράγματα τε ὅσα καὶ ἔργα γενναῖα, τὰ μὲν αὐτὸς διεπράξατο, τὰ δὲ καὶ τοὺς χρωμένους αὐτῷ ἐκείνοις ἐξεπράξατο.

ΠΕρὶ δὲ ἀνδρείας πολλὰ μὲν ἤδη, καὶ τῶν εἰρημένων αἰτίως, καὶ πρὸς αὐτὴν ἔχει, οἷον τὰ περὶ Τιμύχαν θαυμαστὰ ἔργα, καὶ τὰ τῶν ἑλομένων ἀποθανεῖν, πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῶν ὑπὸ Πυθαγόρου περὶ κυάμων, καὶ ἄλλων τῶν τοιούτων δογμάτων ἐχόμενα. ὅσα τε Πυθαγόρας αὐτὸς ἐπετέλεσε γνησίως ἀποδημῶν πανταχοῦ μόνος, καὶ πρὸς πόνους καὶ κινδύνους ἀμηχάνους ὅσους. παραβαλλόμενος δὲ καὶ τὴν πατρίδα ἀπολιπεῖν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς διαζῆσαι. Τυραννίδας δὲ καταλύων καὶ πολι-

πολιτείας συγχεχυμένας διαλάττων, ἐλευθερίαν τε ἀπὸ δουλείας ταῖς πόλεσι παρεσκεύαζε. καὶ παρανομίαν πάντων ὕβριν τε καταλύων, καὶ τὰς ὕβρεις ἃς καὶ τυραννικὰς καλοῦσιν. καὶ τοῖς μὲν δικαίοις καὶ ἡμέροις πρᾶον ἑαυτὸν παρέχων, καθηγεμόνα. τὸς δὲ αἰρίους ἅπαντας καὶ ὑβριστὰς ἀπολαύειν οὐσίας καὶ μὴ θεμιτεύειν τούτοις ἀπαγορεύων. καὶ τοῖς μὲν συναγωνιζόμενος προθύμως, τοῖς δὲ παντὶ σθένει ἀνιστάμενος. πολλὰ μὲν οὖν τούτων ἔχων τις ἂν λέγειν τεκμήρια, καὶ πολλάκις αὐτῷ κατορθωθέντα· μίγιστά δὲ πάντων ὅσα τὰ πρὸς Φάλαριν αὐτῷ μετὰ παῤῥησίας ἀνυποστάτου ῥηθέντα τε καὶ πεπραχθέντα. Ὅτε γὰρ ὑπὸ Φαλάριδος τοῦ ὠμοτάτου τῶν τυράννων κατείχετο, καὶ συνέμιξεν αὐτῷ σοφὸς ἀνὴρ Ὑπερβόρειος τὸ γένος, Ἄβαρις τοὔνομα αὐτῷ, τούτου ἕνεκα ἀφικόμενος τοῦ συμβαλεῖν αὐτῷ λόγους τε ἠρώτησε, καὶ μάλα ἱεροὺς περὶ ἀγαλμάτων καὶ τῆς ὁσιωτάτης θεραπείας, καὶ τῆς τῶν θεῶν προνοίας, τῶν τε κατ' οὐρανὸν ὄντων, καὶ τῶν περὶ τὴν γῆν πεισρεφουμένων, ἄλλα τε πολλὰ τοιαῦτα ἐπύθετο. ὁ δὲ Πυθαγόρας, οἷος ἦν

oppressas respublicas solveret & liberaret, confusas in bonum ordinem restitueret, libertatemq; ab servitute exoneratis urbibus traderet, atque omnium iniquitatem & contumeliam dissolveret, adeóq; eos, qui alios injuria afficiebant, omniáque quæ Tyrannide pressa essent, prohiberet atq; in officio contineret. Et justis quidē ac tranquillis seipse comem & mansuetum ducem præbuit. Duros verò & crudeles injuriososq; homines fortunis suis evertit, iisq; jura reddere interdixit. Et cum aliis quidē promptè & alacriter simul contendebat: aliis verò quovis robore ac facultate sese opponebat. Verùm cū quis per multa ejusce rei indicia & argumenta proferre possit, & quæ frequenter ab ipso correcta atq; emēdata sunt: omnium tamen maxima illa fuerint, quæ cum incredibili penéq; intolerabili libertate ab eo cùm dicta tùm facta sunt Phalaridi. Etenim cùm ab Phalaride tyrannorum atrocissimo detineretur, & vir sapiens genere Hyperboræus, cui nomē Abaris, cum eo in colloquium congressus esset, hujus rei caussa huc progressus, ut cū eo sermones, & quidem sacros conferret, eū de statuis, deque sanctissimo cultu, ac deorum providentia tàm illorum, qui cœlo tenentur, quàm qui in terra versantur, aliáque multa id genus interrogavit. Sed Pythagoras (quali erat ingenio

nio præditus) valdè divinitùs, cumq; omni veritate ac lepore & gratia respōsum reddidit, ita ut auditores ad se attraheret. Tum Phalaris ira quidem exarsit adversum Abarim Pythagoram laudantem, sed in ipsum Pythagoram etiam asper & durus fuit. Imò verò in ipsos quoq; deos graves blasphemias seu cōvitia homo ille stringere fuit ausus. Abaris verò ad ea gratiam habebat Pythagoræ. Post hæc autem ab eo discebat, quemadmodū omnia cœlitùs penderent gubernarenturq;, idq; cum aliis permultis argumentis, tùm etiam ab efficacitate sacrorum. Et quidē permultum aberat, ut præstigiator seu planus haberetur Pythagoras, quum hæc juventutem doceret, * * * * * * * * * * Ad hæc Phalaris quidem sustulerat divinationem, sed & quæ palàm in sacris faciebant. Verùm Abaris sermonem ab hisce ad ea trāstulit, quæ omnibus perspicuè apparent, & ab iis, quæ pacis tēpore armis non indigent, sive bellis ingentibus, vel morbis insanabilibus, vel fructuū corruptionibus, vel pestilentiarum contagiis, aliisq; hujusmodi perdifficilibus quibusdam & curationem respuentibus malis, auxiliantibus nonnullis admirabilibus & divinis beneficiis, unà persuadere conabatur, divinā esse providentiam, quæ spem omnem potentiamq; humanam excedat ac su-

ἐν θεοῖς, σφόδρα, καὶ μεθ' ἀληθείας πάσης ἀπεραίνετο, καὶ πειθῶς, ὥστε προσαγάγεσθαι τοὺς ἀκούοντας. τότε ὁ Φάλαρις ἀνεφλέχθη μὲν ὑπὸ ὀργῆς πρὸς τὴν ἐπαινῦσιν Πυθαγόραν Ἄβαριν· ἀγρίαινε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν Πυθαγόραν. ἐτόλμα δὲ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτὸς βλασφημίας δριμὰς προσφέρειν, καὶ τοιαύτας οἵας ἂν ἐκεῖνος εἶπεν. ὁ δ' Ἄβαρις πρὸς ταῦτα μὲν ὡμίλει χάριν Πυθαγόρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐμάνθανε παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκείνου θεσπεσίου ῥᾳδιουργίας καὶ οἰκονομεῖσθαι πάντα, ἀπ' ἄλλων τε πλειόνων, καὶ διὰ τὴν ἐνεργείας τῶν ἱερῶν, πολλοῦ τε δεῖ γόητα νομίζειν Πυθαγόραν τὰ τοιαῦτα παιδεύοντα, ὅσους γε καὶ αὐτὸ ἐθαύμαζον ***** ὡς ἂν θεὸν ἀφθόνως. πρὸς ταῦτα Φάλαρις, ἀνῄρει μὲν μαντείαν, ἀνῄρει δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς δρώμενα περιφανῶς. ὁ δὲ Ἄβαρις μεταλαβὼν τοῦ λόγου διὰ τούτων ἐπὶ τὰ πᾶσι φαινόμενα ἐναργῶς, καὶ διὰ τῶν ἐν ἀμηχανίοις, ἤτοι πολέμοις ἀπλήστοις, ἢ νόσοις ἀνιάτοις ἢ καρπῶν φθοραῖς, ἢ λοιμῷ φοραῖς ἢ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις παγχαλέποις καὶ ἀνηκέστοις παραγινομένων δαιμονίων τινῶν καὶ θείων ἐνεργημάτων, ἐπειρᾶτο συμπείθειν ὡς ἔστι θεία πρόνοια πάσαν ἐλπίδα ἀνθρωπίνην καὶ δύναμιν ὑπερ-

αίρουσα

αἴρουσα. ὁ δὲ Φάλαρις ἀναιδέστερον πρὸς ταῦτα ἀπεθρασύνετο. αὖθις οὖν ὁ Πυθαγόρας ὑποπτεύων μὲν ὅτι Φάλαρις αὐτῷ ῥᾳδίως θάνατον, ὁμῶς δὲ εἰδὼς, ὡς οὐκ εἴη Φαλαρίδι μόρσιμος, ἐξουσιαστικῶς ἐπιχείρει λέγειν. Ἀπιδὼν γὰρ πρὸς τὸν Ἄβαριν ἔφη, ὅτι οὐρανόθεν ἡ διάβασις εἰς τε τὰ ἄνω καὶ τὰ ἐπίγεια φέρεσθαι πέφυκε. καὶ ἔτι περὶ τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπολυθείας πάντων, διεξῆλθε γνωμικωτάτοις πᾶσι, περί τε τῆς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτεξουσίου δυνάμεως ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξε. καὶ περὶ ὧν περὶ τῆς τοῦ λόγου καὶ τῆς νοῦ τελείας ἐνεργείας ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς. καθ' οὕτω μὲν παῤῥησίας περὶ τυραννίδος τε, καὶ τῶν κατὰ τύχην πλεονεκτημάτων πάντων ἀδικίας τε καὶ τῆς ἀνθρωπίνης πλεονεξίας ὅλης τρεπῶς ἀπεδείξεν, ὅτι οὐδενός ἐστι ταῦτα ἄξια. μετὰ δὲ ταῦτα θείων παραινέσεων ἐποιήσατο περὶ τὴν ἀρίστην βίου, καὶ πρὸς τὸ κάλλιστον ἀνεπαμφοτερίστως αὐτῷ προθύμως ἐπαύξησε. περὶ ψυχῆς τε τὴν δυνάμεσιν αὐτῆς καὶ τῶν παθῶν, ὅπως ἔχει ταῦτα, σαφέστερα ἀπεκάλυψε, καὶ τὸ κάλλιστον πάντων ἐπέδειξεν. ὅτι οἱ θεοὶ τῶν κακῶν εἰσὶν ἀναίτιοι, καὶ ὅτι νόσοι καὶ

peret. Phalaris verò etiam impudenter ad illa loquebatur audaciorq; reddebatur. Itaq; Pythagoras denuo suspicãs Phalaridē sibi mortē suēre & machinari, at tamē conscius esset, se ipsi nō fore fatalem, h.e., minimè occidendum ab eo, cū authoritate loqui tērabat. Oculis. n. conversis ad Abarim ait, transitū per aërem ac terrā è cœlo fieri solere. Atq; etiamnū de sequela omniū cœlū versus notissimis omnibus cōmemorat, deq; potentia, quæ sui juris est in animo, sine controversia exposuit. Ac pergens de rationis mentisque perfecta efficacitate satis superq; exorsᵘ dissertuit. Atq; ita cum summa orationis libertate de tyrannide, cunctisque fortunæ partibus superioribus, de injustitia simul, & de universa hominū aviditate atque habendi cupiditate firmiter liberrimeq; docuit, nempe hæc omnia ne tanti quidem esse facienda. Posteà verò divinam instituit de optimo vitę genere adhortatiōnē, hocq; cum pessimo comparatione quadā promptè & alacriter composuit. Item de anima ejusq; facultatibus, tùm etiam de perturbationibus & vitiis, quemadmodū se hæc habeant, apertissimè detexit, quodq; omnium est pulcherrimum indicavit. Deos nullo modo caussas esse malorum dixit: morbos itidem & quæcunque aliæ corporis sunt affectiones ac mala, intemperantiæ protervi-

tatisq; esse semina. De iis verò, quæ in fabulis malè dicuntur, fabularum scriptores ac poëtas carpsit graviterq; reprehendit, simulq; Phalaridem verbis castigans admonebat. Ac cœli potentiam, qualisnam ea sit & quanta, per ipsius opera declarabat. De supplicio, quod juxta legum tenorem de aliquo, & quidem meritò sumitur, multa argumenta apponebat. Item de hominũ cum cæteris animantibus discrimine perspicuè ostendit. Prætereà de ἐνδιαθέτου, hoc est, intus concluſa ratione, simulq; de ea quæ foras profertur & enunciatur, h.e de oratione, benè, sciẽter & peritè disseruit. Simili modo de mẽte & ab ea descendẽte cognitiõe, ut & reliqua multa hisce cõnexa moralia dogmata, pfectè indicavit. De iis, quo rũ in vita usus est, quæq; utilia & honesta sunt, utilissimè suos instituit, atque adhortationes hisce convenientes consonasq; modestissimè coaptavit itẽq; prohibitiones & interdicta eorũ, quæ facienda non sunt apposuit. Quodque maximum est eorum, quæ juxta fatũ ac mentem fiunt; tùm eorum, quæ secundum fatum ejusque necessitatem & ipsum ordinem seriemque causarum discrimen statuit, item de spiritib. & sapientibus geniis multa eaq; sapienter disserta fuerunt, & de animi immortalitate. Verùm de hisce aliàs erit dicendi locus. Illa verò, & quidem ma-

ὅσα περὶ θεῶν σώφρονος ἀπολογίας ὄντα ῥήματα. περί τε τῆς κακῶς λεγομένων ἐν τοῖς μύθοις διήλεγξε τοὺς λογοποιούς τε καὶ ποιητὰς, τόν τε Φάλαριν μᾶλλον ἤλεγχον ἐνεθίτει. ἔτι δὲ τῆς οὐρανοῦ δυνάμεως, ὁποία τίς ἐστι, καὶ ὅση δι' ἔργων ἐπεδείκνυτο. περί τε τῆς κατὰ νόμον κολάσεως, ὡς εἰκότως γίνεται, τεκμήρια πολλὰ παρέθετο. περὶ τε τῆς διαφορᾶς ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα παρέδειξε περιφανῶς. περί τε τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, καὶ τοῦ ἔξω προϊόντος, ἐπιστημονικῶς διῆλθε. περί τε νοῦ καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κατιούσης γνώσεως ἀπέδειξε τελείως, ἠθικά τε ἄλλα πολλὰ ἔχόμενα τούτων δόγματα. περὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ χρησίμων ὠφελιμώτατα ἐπαίδευσε, παραινέσεις τε συμφώνους τούτοις συνήρμοσεν ἐπιτηδείως, ἀπαγορεύσεις τε, ὧν οὐ χρὴ ποιεῖν, παρέθετο. καὶ τὸ μέγιστον τῆς κατ' εἱμαρμένην καὶ κατὰ νοῦν δρωμένων, τὴν διάκρισιν ἐποιήσατο, καὶ τῆς κατὰ συμπεφωνημένην καὶ κατ' εἱμαρμένην, περὶ δαιμόνων τε πολλὰ καὶ σοφὰ διήλεγξεν, καὶ περὶ ψυχῆς ἀθανασίας. ταῦτα μὲν δὴ, ἄλλος δ' ἂν εἴη τόπος λόγων. ἐπεὶ-

τα δὲ

τα δὲ καὶ μᾶλλον τοῖς περὶ ἀνδρίας ἐπιτηδεύμασι προσήκει. εἰ γὰρ ἐν αὐτοῖς μέσοις ἐμβεβηκὼς τοῖς δεινοῖς, εὐθαρρεῖ τῇ γνώμῃ φιλοσοφῶν ἐφαίνετο παντάπασι παρεσκευασμένος, καὶ παρηρῶντος ἠμύνετο τὴν τύχην, καὶ εἰ πρὸς αὐτὸν ἐπάγοντα τοὺς κινδύνους ἐξουσίᾳ καὶ παρουσίᾳ χρώμενος ἐνδηλος ἦν, πάντως που καὶ ἀφροντιστικῶς ἔχειν πρὸς τοὺς νομιζομένους εἶναι δεινοὺς, ὡς οὐδὲν ἀξίους ὄντων. καὶ ἐν τῷ θανάτου προσδοκωμένου, ὅσα γε δὴ τὰ ἀνθρώπινα, ὠλιγώρει τούτων παντάπασι, καὶ οὐκ ἦν πρὸς τῇ παρούσῃ τότε προσδοκίᾳ δῆλόν δ' ἐποιοῦθ', ὡς εἰλικρινῶς ἐδεδίει ἦν πρὸς θάνατον. καὶ τούτων δὲ ἔτι γλυκύτερον διεπράξατο, ἢ κατάλυσιν τῆς τυραννίδος ἀπεργασάμενος, καὶ καὶ ἀρχὴν μὲν ἦ τύραννον μέλλοντα ἀνηκέστους συμφορὰς ἐπάγειν τοῖς ἀνθρώποις, ἐλλυθερώσας δὲ τῆς ὠμοτάτης τυραννίδος Σικελίαν. ὅτι δὲ αὐτὸς ἦν ὁ ταῦτα καλλιορθώσας, τεκμήριον μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ χρησμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, τόν τε καλάλυσιν διασημαίνοντα τῆς Φαλαρίδι γεγενῆσθαι ἀρχῆς, ὅ τε προθυμούμενος καὶ ὁμονοητικοὺς ἱεροὺς γενέσθαι. καὶ συνιστάμενοι μετ' ἀλλήλων οἱ ἀρχόμενοι, οἷοι καὶ ὁπότε ἦσαν ὁ Πυθαγόρου παρόντος διαλαβὰς

ximè, fortitudinis ſtudiis conveniunt. Si enim in mediis verſatus malis forti conſtantiq; animo philoſophari viſus eſt, & omninò eſſe promptus quaſiq; in acie collocatus, toleratèrq; propulſabat fortunam: item ſi in illum, qui pericula ingerit, authoritate increpandíque fiducia utens conſpicuus & manifeſtus erat, planè quæ gravia eſſe putabantur, tanquam quæ nullius eſſent momenti, contẽpſit & pro nihilo putavit. Quin & exſpectatæ mortis metus, adeóque quæcũq; humana, omninò nihili faciebat, neq; erat in præſenti exſpectatione tùm occupatus. Nimirũ mortis eum metu & terrore prorſus non fuiſſe conſternatum, manifeſtum eſt. Imò hiſce etiamnum generoſiùs quid deſignavit, quàm ſolutionem liberationemque tyrannidis heroicè ipſemet patravit, ipſum tyrannum hominibus dolores inſanabiles & infãda mala illaturum in officio continens. Siciliam autem ab atrociſſima horrendiſſimáque tytannide liberavit. Ipſum autem illum fuiſſe qui hæc emendarit & correxerit, manifeſtũ & evidens argumentum ſumitur ab oraculis Apollinis, tùm ſcilicet Phalaridis eam tyrannide liberatum iri clarè quaſi ſigno dato edentibus, quum meliores magiſq; concordes facti forent. Ac magiſtratus quales tùm quoque erant, præſente Pythagora inter ſe coiviſſe, idque pro-

pter rerũ, quas faciebat, expositiones, tùm etiam doctrinas. Hujus verò etiã num majus indicium & argumentum ab tempore sumebatur. Quippe illa ipsa die Phalaris Pythagoræ & Abaridi de morte periculum induxit, ipséque ab insidiatoribus obtruncatus fuit. Atq; hoc planè quod Epimenidi accidit, eorundem signum esto. Quemadmodum enim Epimenides ille Pythagoræ discipulus, cum ab quibusdam è medio tollendus esset, posteaquam furias invocavisset deosq; ultores, effecit, ut omnes, qui sibi insidias tenderent, inter se funditus interempti fuerint: sic nimirum & Pythagoras hominibus opem auxiliumq; ferens, juxta Herculis morem ac fortitudinẽ, eum, qui multas contumelias hominibus infere bat, erroresq; non leves committebat, in commodum usumq; mortalium punivit, & morte affecit, per ipsa Apollinis oracula, quibus proptio naturæ ductu ab ipso diei natalis vitæq; exordio deditus fuerat, & à quib. simul pependerat. Hoc igitur admirabile fortitudinis rectum perfectumq; ejus factũ hoc modo memoria dignum reputavimus. Aliud verò ejus argumentum statuamus, salutẽ legitimæ gloriæ, per quam & ipse solus, quæ sibi videbantur, efficiebat. Queq; ab recta ratione dictitabantur, non aũt ab voluptate, neq; ab labore, vel alia aliqua affectio-

ὀφηγήσεις καὶ παιδεύσεις αὐτῶν. τεκμήριον δὲ ἔτι μεῖζον τεκμήριον ἐστὶν ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἅμα γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Πυθαγόρᾳ τε καὶ Ἀβάριδι Φάλαρις ἐπῆγε κίνδυνον περὶ θανάτου, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν βουλομένων ἐπισφαγῆναι. καὶ τὸ καθ' Ἐπιμενίδην δὲ τῇ αὐτῇ τούτων ἐστὶ τεκμήριον. ὥσπερ γὰρ Ἐπιμενίδης ὁ Πυθαγόρου μαθητὴς μέλλων ὑπό τινων ἀναιρεῖσθαι, ἐπειδὴ τὰς Ἐρινύας ἐπεκαλέσατο, καὶ τοὺς τιμωροὺς θεούς, ἐποίησε πάντας ἐπιβουλεύοντας αὐτὰς ἀναιρεῖν περὶ ἑαυτοῦ ἀναιρεθῆναι, οὕτω δὴ καὶ Πυθαγόρας ἐπαμύνων τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἅτε τῆς Ἡρακλείας δίκης καὶ ἀνδρίας, ἣ ἐξυβρίζοντα καὶ πλεονεκτοῦντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκόλασε, καὶ βαρέως παρέδωκε δι' αὐτὸν τὸν χρησμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἷς ἦν αὐτοφυῶς συμπεφυκὼς ἀπ' ἀρχῆς ἡδίστους. τοῦτο μὲν οὖν τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ τῆς ἀνδρίας κατόρθωμα ἄχρι τοσούτου μνήμης ἠξιώσαμεν. ἄλλο δὲ τεκμήριον αὖ σκοπούμεθα τὴν σωτηρίαν τῆς ἐνούσης δόξης, δι' ἣν αὐτός τε μόνος τὰ δοκοῦντα ἑαυτῷ ἔπραττε, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὑπαγορευόμενα μήτε ὑφ' ἡδονῆς, μήτε ὑπὸ πόνου, μήτε ὑπ' ἄλλου τινὸς παθους

θους ἢ κινδύνου μισθούμενος ἀπ' αὐτῆς. οἵτε ἑταῖροι αὐτῷ πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῶν ὡρισμένων ὑπ' αὐτοῦ προῦτιθεντο ἀποθανεῖν, ἐν παντοδαπαῖς τε τύχαις ἐξεταζόμενοι, τὸ αὐτὸ ἦθος ἀδιάφθορον διεφύλαττον, ἐν μυρίαις τε συμφοραῖς γεγόμενοι, οὐδέποτε ὑπ' αὐτῆς μετεβάλοντο. ἦν δὲ καὶ ἀδιάλειπτος παρ' αὐτοῖς παράκλησις, τῷ νόμῳ βοηθεῖν ἀεὶ, καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὸ ὀργὴν καὶ ἀπωθεῖσθαι τὴν ὕφεσιν, καὶ συνιδίζεσθαι ἀπὸ γεγονότος σώφρονι καὶ ἀνδρικῷ βίῳ. ἦν δέ τινα μέλη παρ' αὐτοῖς πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πεποιημένα, πρός τε ἀθυμίας καὶ ὀργὰς, ἃ δὴ βραδύτατα ἐπιτηδεύοντο. καὶ ἄλλο δέ τι πρὸς τὰς ὀργὰς καὶ πρὸς τοὺς θυμοὺς, δι' ὧν ἐπιτείνοντες αὐτὰ καὶ ἀνιέντες ἄκρον τοῦ μετρίου συμμετρίαν πρὸς ἀνδρείαν ἀπεργάζοντο. ἦν δὲ καὶ τοῦτο μέγιστον εἰς γεγονότος ἔρωτος, τὸ πιστεῦσαι, ὡς οὐδὲν δεῖ τῷ ἐνθεσπίσαν συμπλοκάτων ἀπροσδόκητον ἔν τισι τοῖς καθ' ἡμᾶς ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν, ὧν μὴ τυγχάνουσιν αὐτοὶ κύριοι ὄντες.

ne vitiǫ; ſeu periculo, abillis recedebat. Amici quoq; & familiares ipſius antè, quàm quidquam eorum, quę ab eo definita erant, violarent, mori eligebant, & variis modis fortuniſq; explorati, eundem morem eumque indifferentem ſervabant, inq; immenſis verſates miſeriis, nullo unquam modo ab iis vel latum unguem declinaverunt. Adhęc ſinè intermiſſione alterum alter adhortabatur, ut legi ſemper opē ferrent, & cum ἀνομίᾳ ſcelerumq; licentia, quæ nullis legum repagulis reprimitur, fortiter pugnarēt, item voluptatem coërcerent & repellerent, ſeſéque ab primis ſtatim ortus annis ad temperantem ac virilem vitam conſuefacerent. Prętereà carmina quędam apud ipſos in uſu erant ad animi affectiones repellendas facta, & ad animi ægritudines morſuſq; leniendos, quæ quidem ille ad opem facilliмè præſtādam excogitaverat. Rurſū alia ad iras & excandeſcentias reſtinguēdas fecerat, quibus ea intendentes remittenteſque ad moderationem uſq; moderata ad fortitudinem reddebant. Atq; hoc maximum itidem erat ad generoſitatis fulcimentum, ſibi perſuaſum habere ex humanis caſibus nihil apud eos, qui mente intelligentiáque pręditi ſūt, inexſpectatum improviſumque eſſe oportere, ſed exſpectanda eſſe omnia, quorum ipſi non exſiſtant authores.

Quinimò ſi quandóque contingat ipſis vel ira incendi, vel dolore inquietari, vel alia aliqua hiſce ſimili affectione concuti, veſtigiò quàm maximè procul amoliebatur. Et unuſquiſq; ad ſe reverſus concoquere conabatur, & viriliter vitium medicina tollere. Erat verò etiam generale hoc ipſis dogma, labori nõ parcere in diſciplinis ſtudiiſq; diſcendis, & omnibus à natura inditæ intemperantiæ & plura habendi cupidinis probationes ſeu indices diverſiſſimi maximéq; varii. Punitiones ſectioneſq; ferro atq; igni, ſine ulla recuſatione perfectæ, & nec laboribus, neq; ulli tolerantiæ, parcentes. Partim nãq; abſtinentia omnium animantium vita præditarum, adhæc ciborum quorundam egregiè exercebatur. partim verò taciturnitas, quæ ἡσυχία dicitur, atq; omne ſilentium, ut lingua contineretur, ſimul meditatum, eorum fortitudinem in multos annos exercitabat. Itẽ continẽs miniméq; interſpirata inquiſitio juxta ac apprehenſio eorum præceptorum, quæ contemplamur, ſuntq; captu longè difficillima ibi vigebant. Atq; hac de cauſſa, omnis à vino abſtinentia, ac ciborum parcitas ſomníq; moderatio ac brevitas, itẽ gloriæ divitiarumque ac rerum ſimilium prudẽtia & ſtudium, ut res inutilis negligebatur. Atq; hæc omnia ipſis ſimul tendebant ad laudem fortitudinis. Ab

οὐ μὴν, ἀλλ' εἴποτε συμβαίη αὐτοῖς ἢ ὀργὴ, ἢ λυπὴ, ἢ ἄλλό τι τῆς τοιούτων, ἐκποδῶν ἀπηλλάσσετο. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἡμῶν ἐπειρᾶτο κατεπίπλειν τι καὶ ἀφεύειν τὸ παθητικὸν ἀνδρικῶς. ἦν δὲ ἡμῖν καὶ τὸ περὶ τὰ μαθήματα καὶ ἐπιπόνευματα ἐπίπονον, καὶ αἱ ἐκ τοῦ παῦσιν ἀκρασίας τε καὶ πλεονεξίας βάσανοι ποικίλωταί τε, πολύσχις καὶ ἀνακαπὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ σωτελούμεναι ἀπαραιτήτως. καὶ οὔτε πόνων, οὔτε καρτερίας οὐδεμιᾶς φειδόμενοι. τοῦτο μὲν γὰρ ἀποχὴ ἐμψύχων ἁπάντων, καὶ πρόσετι βεβρωμάτων τινῶν ἀσκεῖτο ἡμῖν. τοῦτο δὲ ἡσυχία τε καὶ σιωπὴ τελὴς, πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν σωφρονοῦσα, ὅτι ἐπὶ πολλὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτῆς ἐγύμναζεν. ἥτε σύντονος καὶ ἀδιάπτυστος περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς διανοημάτων ἐξέτασις τε καὶ ἀνάληψις. ἀλλὰ ταῦτα δὲ ἀσιτία καὶ ὀλιγοσιτία, καὶ ὀλιγοϋπνία, δόξης τε καὶ πλούτου καὶ τῶν ὁμοίων ἀνεπιτήδευτος φρόνησις. καὶ ταῦτα πάντα εἰς ἀνδρείαν αὐτοῖς συνίστατο. οἰκ-

τοι

τῶν δὲ καὶ δακρύων, καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους φασίν. ἀπείχοντο δεήσεων καὶ ἱκετειῶν καὶ παίσης τῆς τοιαύτης ἀνελευθέρου θωπείας, ὡς ἀνάνδρου καὶ ταπεινῆς οὔσης. τῆς δὲ αὐτῆς ἰδίας τῶν ἠθῶν θετέον, ἐν ὅτι τὰ κυριώτατα καὶ σωστικώτατα τῶν ἐν αὐτῇ δογμάτων, ἀπόῤῥητα ἐν ἑαυτοῖς διαφύλαττον ἅπαντες ἀεὶ, μὴ ἀκεραίους ἐκφωνεῖσθαι πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς, ἐνίκησεν διαπροῆναι ἀγράφως ἐν μνήμῃ τοῖς δεδόχοις, ἅπερ μυστήρια θεῶν μεταπαραδιδόντες, διόπερ οὐδὲν ἐξεφοίτησε τῶν τε λεγομένων ἀξίων. μέχρι πολλοῦ διδασκόμενά τε καὶ μανθανόμενα, ἐντὸς δὲ τοίχων μόνον ἐγνωρίζετο. ἐπὶ δὲ τῶν θυραίων, καὶ, ὡς εἰπεῖν, βεβήλων, εἰ καὶ ποτε τύχοι, δεῖ συμβόλων ἀλλήλοις οἱ ἄνδρες ἠνίττοντο, ὧν ἴχνος ἔστι νῦν, ὧν περιφέρονται τὰ θρυλλούμενα, οἷον, σὺρ μαχαίρῃ μὴ σκάλλε, καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα. ἅπερ ψιλῇ μὲν τῇ θράσει γεγώδεσιν ὑποθή-

luctu verò in deceſſu cujuſque, ac lachrymis, cūctiſq; ſimilib. illos viros arceri perhibēt. Obſecrationibus & ſupplicationibus omniq; iſtiuſmodi illiberali adulatione ut virum parū decēte, adhęc ſervili & abjecta abſtinebant. Ejuſdem generis formæq; morum & hoc ſtatuendum eſt, quod quæ præcipua in primis, & continentiſſima doctrinarum in ea ſecta ſunt firmamēta, inter ſe arcana omnes ſemper ſervabāt cum exacta ἐχεμυθία ſeu loquendi erga externos coſq;, quiab ipſorū vitæ inſtituto alieni eſſent, continentia, quę enunciari fas non eſt, ſincullo ſcripto poſteris ſucceſſoribuſque in memoria conſervantes, quæ ſimul ceu deorum myſteria tradebant. Quamobrem nihil eorum, quę alicujus momenti eſſēt egrediebatur. Iam quæ longo temporis ſpatio tùm docebantur, tùm diſcēdo percipiebātur, intra privatos tantū parietes cognoſcebantur. Cum externis verò, &, ut ſic dicam, prophanis, ſi quandoq; uſus ferret congrediendum eſſe, nequaquam ſua ſacra enunciabāt, ſed per ſymbola & arcanas teſſeras obſcurè latenterq; ſibi mutuo ſenſa mētis velut ænigmatibus ſignificabant. Quorum nunc veſtigium eſt, quod unum ex iis eſt, quæ vulgo jactata circūferūtur: *Ignem gladio ne fodito.* Et id genalia ſymbola, quæ juxta ſimplicem nudamq; expoſitionem anilibus cōmē-

tis

tis & fabulis ſimilia eſſe videntur. At explicata admirabilem quãdam & incredibilem utilitatem fructumq; percipientibus præbẽt. Omniũ verò maximum ad fortitudinem præceptum eſt, præcipuum ſcopum propoſuiſſe, quaſiq; album, in quod jacularentur, ut ab prima infantia cõpreſſum quaſi in vinculis animum, inde ab tantis planè carceribus vinculisq; aſſererent & liberarẽt. Quo ſine nihil omninò quis ſani aut veri didicerit, neque etiam perſpexerit, quo ſenſuũ id, quod morbidum eſt, operetur. Mens enim, ſecundum eos, cuncta videt & cuncta audit. Cætera verò muta & cœca ſunt. Secũdò cùm quid tandem ab eo perpurgatum eſſet, ſtudio ſupra modum invigilabant, & variis modis idoneis redditis per mathematicas cerimonias tũ utilitatem affectantes, tùm etiam divinas illis inſtillare, itemq; participes eos reddere ſtudebãt, ut nec is, qui corporib. emigraret, metu percelleretur, neque ad corporum expertia tranſlatus, præ lucidiſſimo eorum fulgore oculos averteret, denique perpeſſionũ ac malorum, quæ animam corpori affigunt, & quaſi impagibus infibulant, nullam curam haberet, & nihili ea faceret. In ſummã ad omnia invictũ & indomitũ reddunt, quæ ortus & generationis habent authoritatẽ, & ad mala ſuſtinẽda ſenſim deducunt. In hiſce.n. omnibus

καις ἕξεσι. διαπυρούμενα δὲ θαυμαστὴν ἴσχυν καὶ σεμνὴν ὠφέλειαν παρέχεται τοῖς μεταλαβοῦσι. μέγιστον δὲ πάντων πρὸς ἀνδρείαν παράγγελμα ὅτι, τὸ σκοπὸν προθέσθαι τὸ κυριώτατον ῥύσασθαι καὶ ἐλευθερῶσαι τῆς τοσούτων εἱρκτῶν καὶ συνδέσεων τὸ κατεχόμενον ἐκ βρεφῶν νοῦν, ὃ χωρὶς ὑγιὲς οὐδὲν ἄν τις οὐδὲ ἀληθὲς τὸ παράπαν ἐκμάθοι, οὐδ' ἂν κατίδοι, δι' ἧς τὸ νοσῶν ἐνεργῶν αἰσθήσεως. νοῦς γὰρ καὶ αὐτοὺς πάντ' ὁρᾷ καὶ πάντ' ἀκούει, τ' ἄλλα δὲ καὶ κωφὰ καὶ τυφλά. δεύτερον δὲ τὸ ὑφασυδάζειν διακαταρθὲν τὸ λοιπὸν αὐτῷ καὶ ποικίλως ἐπιτηδευθέντων δι' τῆς μαθηματικῶν ὀργίων μῆ τὸ τηνικάδε τῆς ὀπυσιφόρων τὸ καὶ θεῖον ἐντιθέναι καὶ μεταδιδόναι, ὡς μήτε τῶν σωμάτων ἀφισάμενον ἀποδειλιᾶν, μήτε πρὸς τὰ ἀσώματα προσαγόμενον ὑπὸ τ' λαμπροτάτης αὐτ' μᾶλλον ἀποστρέφεσθαι τὰ ὄμματα, μήτε προσπλεόντων τῷ σώματι τ' ψυχὴν παθημάτων, καὶ προσπερονώντων ἐπιστρέφεσθαι. ὅλως δὲ ἀδάμαστον ἔχειν πρὸς πάντα θυμοῦ ῥώμην, καὶ καταγωνιστὴν παθήματα. ἡ γὰρ δι' τούτων πάντων

γυμ-

γυμνασία καὶ ἄσκησις τῆς τελειοτάτης ἀνδρείας ἐν ἐπιτηδεύσει. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἀνδρείας ἡμῖν τεκμήρια εἰδέω περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῶν Πυθαγορείων ἀνδρῶν.

exercebantur, & ut sibi ad perfectissimam fortitudinem aditum pararent, in illis studium & operam ponebant. Atq; hæc tanta de fortitudine tùm Pythagoræ, tùm reliquorum Pythagoricorum indicia & argumenta nobis posita sunto.

Κεφ. λγ.

Περὶ φιλίας οἷα τὶ ἦν, καὶ ἣν παρὰ Πυθαγόρᾳ εἶχε τὸ, καὶ ἕως τίνας καὶ πάντας αὐτὴν διέτεινε, καὶ ἃ τὰ αὐτῆς εἴδη καθίστατο, καὶ τίνα ἄρα σύμφωνα τοῖς ἐκείνου μαθήμασιν οἱ Πυθαγόρειοι διετέλουν.

Cap. XXXIII.

De amicitia tùm qualis ea fuerit, tùm etiam quàm apud Pythagoram habita sit, & quepatio tùm ad omnes extenderit, quotq; ejus constituerit species, & cujusmodi opera studijs ipsorum convenientia Pythagorici perfecerint.

Φιλίαν δὲ διαφανίσαντα πάντων πρὸς ἅπαντας Πυθαγόρας παρέδωκε. θεῶν μὲν πρὸς ἀνθρώπους δι' εὐσεβείας καὶ ἐπιστημονικῆς θεραπείας. δογμάτων δὲ πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλως ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογικοῦ τε πρὸς τὰ τῆ ἀλόγου εἴδη, διὰ φιλοσοφίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν θεωρίας, ἀνθρώπων δὲ πρὸς ἀλλήλους. πολιτῶν μὲν διὰ νομιμότητος ὑγιοῦς, ἐπιτροφύλων δὲ διὰ φυσιολογίας ὀρθῆς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα, ἢ τέκνα ἢ ἀδελφοὺς, καὶ οἰκείους διὰ κοινωνίας ἀδιαστρόφου. συλλήβδην δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, ἔτι προσέτι τῆ ἀλόγων ζώων τινὰ διὰ δικαιοσύνης καὶ φυσικῆς ἐπιλοχῆς καὶ κοινό-

Iam amicitiam Pythagoras omniũ erga universos morales apertissimè tradidit. Deorum quidem erga homines amor studio religionis ac pietatis, itemq; cultus qui scientiam continet, declaratur. Disciplinarum verò inter se mutuo atque omninò animi cum corpore, atq; id quod ratione præditum est, ad eas species, quæ ratione carent, per philosophiam ejusque contemplationem conciliabat, hominum itidem erga se mutuo, civium quidem per sanam juris & legũ observationẽ: externorum verò & alienigenarũ per rectam naturæ disquisitionem. viri in uxorem vel liberos vel fratres, ac domesticos per communionem minimè perversã tortuosamq; constringebat. Et summatim omnium erga omnes, adhæc verò quædam animalia ex illo genere, quæ ratione destituta sunt, per justitiam & naturalem affinitatem cõ-

munionemq; moderabatur. Quin & corporis alioqui caduci & mortalis in ſeipſum conſenſum conſpicimus, pacem ſimul & coagmentationē, naturę facultatibus ea omnia, quæ ſibi cōtraria ſunt, expellentibus, per ſanitatem & victus rationem ſobrietatemq; ad imitationem ſtatus temporis felicioris, qui eſt in mundi elementis. In hiſce omnibus (præſertim cùm unum idemq; ſit per comprehenſionē amicitiæ nomen) ſine ulla cōtroverſia certiſſimèque inventor juxta ac legiſlator erat Pythagoras. Adeóq; admirabilem iis, qui ea utebantur, amicitiam tradidit, ut pleriq; etiamnum deiis, qui ſibi ipſis amicè & benevolè cupiunt, *de numero ſunt Pythagoricorum.* Oportet aūt ut de hiſce Pythagoræ diſciplinā adjiciamus, & adhortationes, quibus apud familiares & diſcipulos ſuos utebatur. Illi igitur viri ex vera amicitia certamina & contentiones exigere & expugnare admonebantur. Et quidem maximè ex omni amicitia, ſi fieri poſſit, ſin verò minus, ſaltem ex patria amicitia, prorſumq; ex ea, quæ conſiſtit inter ævo ſeniores exigemus. Similiter verò etiam ex ea, quam habemus cum iis, qui nos beneficiis affecerunt. Nam vel acrius contendere cum talibus vel certare, cùm nos ira vel alius aliquis iſtiuſmodi affectus corripuerit, peſtis eſt, non ſalus amicitiæ, quæ exſiſtit. Di-

τητος. σώματος δὲ καθ' ἑαυτὸ θνητοῦ πρὸς ἑαυτὸ συναισθήσεων αὐτῷ ἐναντίων δυνάμεων εἰρήνην τε καὶ συμβίβασμὸν, διὰ ὑγείας καὶ τῆς εἰς ταύτην διαίτης καὶ σωφροσύνης καὶ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐετηρίας. ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, εἴδους καὶ τὰ αὐτὰ καὶ σύλληψιν τὴν τῆς φιλίας ὀνόματος ὄντος, εὑρέτης καὶ νομοθέτης ὁμολογουμένως Πυθαγόρας ἐγένετο. καὶ οὕτω θαυμαστὴν φιλίαν παρέδωκε τοῖς χρωμένοις, ὥστε ἔτι καὶ νῦν τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι τῆς σφοδρότερον νοούντων ἑαυτοῖς, ὅτι τῶν Πυθαγορείων εἰσι. δεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων τὴν Πυθαγόρου παιδείαν παραθέσθαι, καὶ τὰ παρεγγέλματα, οἷς ἐχρῆτο πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ γνωρίμους. παρακελεύοντο οὖν οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐκ φιλίας ἀληθινῆς ἐξαιρεῖν ἀγωνίστε καὶ φιλονεικίας, μάλιστα μὲν ἐκ πάσης, εἰ δυνατὸν, εἰ δὲ μὴ ἐκγε τῆς πατρικῆς, καὶ καθόλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους οὐ σωτήριον ὑπάρχουσης φιλίας ἔφασαν

σαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας ἀμυχάς τε καὶ ἑλκώσεις ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι, ἐὰν ἐπιγῶνται, εἶκειν τε κρατεῖν ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν μᾶλλον, μέντοι ὁ νεώτερός τε καὶ τῆς εἰρημένης τάξεως ἔχων ἥνδηποτε, τὰς ἐπανορθώσεις τὰς νουθετήσεις, ἃς δὴ παιδαρτάσεις ἐπάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας φέρεσθαι ἔφασαν δεῖν ὑπό τε τῶν πρεσβυτέρων τοῖς νεωτέροις. καὶ πολὺ ἐμφαίνεσθαι ἐν τοῖς νουθετοῦσι τὸ κηδεμονικόν τε καὶ οἰκεῖον. οὕτω γὰρ εὐχήμονά τε γίνεσθαι καὶ ὠφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἐκ φιλίας μηδέποτε ἐξαιρεῖν φάσιν, μήτε παίζοντας, μήτε σπουδάζοντας. οὐ γὰρ ὅτι ῥᾴδιον ἐστὶ διαμεῖναι τὴν ὑπάρχουσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ ἐμπέσῃ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ περὶ φασκόντων φίλων εἶναι. ὅθεν φιλίαν μὴ διαφθείρειν ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας περὶ εἰς τὸν βίον ἐμπίπτουσαν, ἀλλὰ μόνην νόσον εἶναι δεκτὴν διάστασιν φίλου τε καὶ φιλίας, ἢ γιγνόμενον διὰ κακίαν μεγάλην τε καὶ ἀνεπανόρθωτον. ἐχθρὰν ἔχοντα μὲν μηδέποτε ὡρμῆσθαι πρὸς τοὺς μὲν τελείους κακοὺς ἀφαιρεῖσθαι δὲ μόνον μόγις, ἐν τῷ δέ-

xerunt autem in amicitiis, quam minima tubera & exhulcerationes esse debere, & si exstitāt subitò coortæ, tùm fugiendam vincendāq; esse iram. Ambo quidem & maximè tamen, qui annis junior est, & qui dictorum ordinē aliquem qualem qualem habet, judicabant correctiones juxta ac admonitiones, quas illi παιδαρτάσεις, hoc est, puerorū institutiones vocabant, cum multa laude linguæq; favore ac cautione pietatéq; junioribus, idque ab senioribus fieri oportere. Atque in eis, qui monita edunt, multum apparere salutarem & amicam correptionem. Ita enim cōmonitionem honestam simul & utilem fore, si ex amicitia nec ludos agentes, nec seria tractantes fidē non exterminemus. Siquidem facile non esse, ut sana & integra sit, quæ exstitit, amicitia, si quādo semel in illorū, qui se amicos esse perhibēt, mores, mēdacii incīderit. Amicitiā non esse vel adversæ fortunæ, vel alterius alicujus impotētiæ, reive, quę prestari nequeat, & in hanc vitam ferè soleat incidere, caussa repudiandam: sed eam solā probandam esse reprobationē tàm amici, quàm amicitiæ, quæ evenit propter magnū aliquod, & quod correctionē aliquā requirit, malum, voluntariam quidē inimicitiā nequaquā curari, nisi in iis, qui perfectè & consūmatè mali sūt. * * * * in cōcertādo, nisi ejus, quo

cum contendimus, mores in deterius fuerint prolapsi, atq; animi exsistat alienatio. Pugnandũ aũt esse nõ verbis, sed re ipsa a q; actione, idq; legitimũ & pium esse bellum. Cæterùm ut homo cũ homine quasi belligeret, nullã quidem esse caussam in vim potentiamq; discriminis ac contentionis, hoc principium solicitè, quã maximè fieri poterit cavendum esse. In amicitia, quę vera futura sit, quàm plurima dixerũt esse oportere, quæ definita ac solennia summóq; iure determinata sunt. Hęc autem probè, nec temerè esse judicata: & quidem in unamquamq; consuetudinem amicitiam sepositam esse oportere, ut nulla consuetudo negligẽter ac temerè ineatur, sed cum pudore ac verecundia, item cum severitate & recto ordine, neq; ullus affectus temerè, pravè vitioséq; excitetur, qualis est cupiditas vel ira. Eadem quoq; contra reliquas & quæ supersunt, affectiones dispositioneq; ratio est. Quinimò facilè quis colligat, ipsum quoq; non ocscitãter alienas amicitias declinare, sed valde etiam diligenter eas amputare & cavere, déq; eo ipso ad multas usque ætates amicitiã inter se, mutuo nequaquam perfunctorie, sed severiter observavisse. Idq; liquidum esse ex iis, quæ Aristoxenus in libro de Pythagoricæ vitæ instituto ipse met se exaudisse ait, cùm Dionysius Siciliæ tyrãnus regno

πολεμεῖν ἂν μὴ μεταπίπτῃ τὸ ἦθος τὸ διαφερομένου, καὶ προσγένηται ὑγιαινομενοῦν. πολεμεῖν δὲ μὴ λόγῳ ἀλλὰ τοῖς ἔργοις. νόμιμον δὲ εἶναι καὶ ὅσιον τὸ πόλεμον. καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ πολεμίσῃ, αἴτιον μηδὲ ποτὲ γίνεσθαι εἰς δύναμιν διαφορᾶς, τὸ λαβεῖν ταύτην τὴν ἀρχήν, ὡς οἷόν τε μάλιστα, ἐν τῇ μελλούσῃ ἀληθινὴ ἔσεσθαι φιλίᾳ, ὡς πλεῖστα δεῖν ἔφασκον εἶναι τὰ ὡρισμένα καὶ νενομισμένα. καλῶς δὲ ταῦτα ἔχειν μένα καὶ μὴ ἰκνῆ, ἐξ ἅπαντος εἰς ἔθος ἕκαστον καταχωρισμένων δεῖν εἶναι, ὅπως μήτε ὁμιλία μηδεμία ὀλιγωρότερος τε καὶ ἰκνῆ γίνεσθαι· ἀλλὰ μεῖ' αἰδοῦς τε καὶ σωφροσύνης καὶ τάξεως ὀρθῆς. μήτε πάθος ἐγείρηται μηδὲν ἰκνῆ, καὶ φαύλως καὶ ἠλλοτριωμένως, οἷον ἐπιθυμία ἢ ὀργή· αὐτὸς τε λόγος καὶ περὶ τῶν λειπομένων παθῶν τε καὶ διαθέσεων. ἀλλὰ μὴν τιμήσασθαι ἄν τις καὶ περὶ τὸ μὴ παρέργως αὖ τὰς ἀλλοτρίας ἐκκλίνειν φιλίας, ἀλλὰ καὶ πάνυ σπουδαίως. συνεπαμφοτερίσειν αὐτὰς καὶ φυλάττεσθαι, καὶ περὶ τοῦτο μήκιστα πολλῶν ἡμῖν ἀκοὰν τὸ φιλικὸν πρὸς ἀλλήλους ἀνεπιδόξους διαθέσθαι πρυτάνεις. ἔστι δὲ ὧν Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ Πυθαγορείου βίου καὶ τοὺς διατρεῖναι φησὶ, Διονύσιον τὸν Σικελίας τύραν-

you

τυ ὅτι ἐκπεσὼν τῆς μοναρχίας γράμματα ἐν Κορίνθῳ ἐδίδασκεν.
„ φησὶ γὰρ ὅτως ὁ Ἀριστόξενος. οἰκτρῶν
„ δὲ καὶ δακρύων, καὶ παντὸς τοιούτου
„ εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ὡς ἐν-
„ δεχομένου μάλιστα. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ
„ περὶ θωπείας καὶ δόσεως καὶ λιταυ-
„ είας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. Διονύσιος
„ ὢν ἐκπεσὼν τυραννίδος, ἀφικό-
„ μενος εἰς Κόρινθον πολλάκις ἡμῖν
„ διελέγετο περὶ τοῦ κατὰ Φιντίαν καὶ
„ Δάμωνα τοὺς Πυθαγορείους. ἦν δὲ
„ ταῦτα τὰ περὶ τοῦ θανάτου νομιμώ-
„ τατα ὑπόλυσις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὑπολύσε-
„ ως τοιόσδε τις ἦν. τινὰς ἔφη τῶν περὶ
„ αὐτὸν διαβεβλῆσθαι, οἱ πολλάκις ἐ-
„ ποιοῦντο μνείαν τῶν Πυθαγορείων, δι-
„ ασύροντες καὶ διαμυκτηρίζοντες καὶ ἀ-
„ λαζόνας ἀποκαλοῦντες αὐτούς, καὶ
„ λέγοντες ὅτι ἐκκοπεῖεν ἂν αὐτῶν, ἥτε
„ σεμνότης αὐτῶν, καὶ προσποίητος
„ πίστις, καὶ ἡ ἀπάθεια, εἴ τις περιῤῥή-
„ ξειεν εἰς φανερὰν ἀξιόχρεων. ἀπιθά-
„ νων δέ τινων, καὶ μεμφομένων φι-
„ λονεικίας σωυτυχθῆναι ἐπὶ τοὺς
„ περὶ Φιντίαν, ἐναντίον τινὰ τῶν κατη-
„ γόρων αὐτῶν εἰπεῖν, ὅτι φαίη τὸν γέ-
„ γονε καὶ τινῶν ἐπιβουλεύειν αὐτῷ. ἐ-
„ πὶ τούτῳ μάλιστα πιθέσθαί τε ἐκεῖνον τὸν παρόν-
„ των ἐκείνων, καὶ τὴν ἀλλοδαπὴν πί-
„ στιν πᾶσιν ἀνθρώποις. τὸν δὲ Φιντίαν
„ θαυμάζειν τὸν λόγον. εἰς δέ τινος
„ ἀμῤῥήτου εἰπεῖν, ὅτι ἐξέτασιν

elapsus, Corinthi literas doceret. Ita enim inquit Aristoxenus. *Ab lacrimis & lachrymis talibusq; omnibus viros illos arceri, quàm maximè aequum est. Eadem verò etiam ratio est de adulatione, rogatione, & supplicatione, atq; id genus omnibus aliis. Dionysius igitur cùm regno expulsus Corinthum perveniſſet, frequenter nobis de Phintia & Damone Pythagoreis commemorabat. Erant autem haec de vadimonio, & promiſſione mortis facta. Modus autem fidejuſſionis ferè talis erat. Quoſdam ex iis, inquis, qui familiariter cum ipſo congrediebantur, & crebrò Pythagoreorum mentionem faciebant, carpentes & irridentes, eòſque vanos & inflatos appellantes, atque addentes ipſorum gravitatem fidemque ſimulatam, adeòque rigorem affectuum ut vanum penitùs exſtirpatum iri, ſi quis in calamitatem gravem atque ope indigam incideret. Contradicentibus verò nonnullis & exorta contentione, ita vadies in familiares Phintia ipſumque Phintiam inſtituerentur, & contrà quidam ex ejus accuſatoribus dixiſſet, ipſum cum certis quibuſdam palàm ipſi inſidiatum fuiſſe, hòcque teſtimonio ab illis ipſis, qui praſentes adeſſent, comprobari, atque indignationem admodum probabiliter exiſtere. Verùm Phintias ſermonem admirari. Quem autem ille palàm & apertè dixiſſet, hanc diligenter eſſe in-*

vestigata atque explorata, eumque mori oportere, Phintiam subdidisse, si ita ei visum decretumque est, ut hæc sic fiant: saltem, inquit ille, rogo & oro, ut quod diei reliquum est, cum meorum, tum Damonis commendandorum atque ordinandorum caussa, mihi concedatur. Atque hoc eum impetravisse. Convivebant enim hi viri, resque suas omnes inter se communes habebant. At cùm Phintias Damone longius ætate provectus esset, pleraque rei familiaris onera in se receperat. Itaque rogavit ut harum ordinandarum caussa, Damone vade dato dimitteretur. Tum Dionysius admiratus percunctatusque est, an quis se mortis pro illo præstaturus esset vadem, & quis ille esset. Cùm verò Phintias jussisset, ut accersiretur Damon, atque ille quæ accidissent, exaudivisset, stitit sese, ac vadimonium promisit, & quidem fuit ibi, donec rediisset Phintias. Itaq; ipse se ob ea confestim obstupefactum fuisse ait. Cæterum actores qui à principio, ut hæc explorarent, introduxerant, Damonem irridere, quasi in crimine relinquendũ, & jannis salsissimè excipere, cervum eum cõpensationis vice datũ fuisse dicere. Quum verò jam sol occasum peteret, advenit Phintias occidendus. Quo nomine omnes vehementer obstupefacti juxta ac decepti fuerunt. Ipse igitur Tyrannus complexus osculatusq; viros obnixè rogare cœpit, ut se tertiũ in societatẽ amicitiæ reciperẽt & ascriberẽt. Verùm illi

ταῦτα ἀκριβῶς, καὶ δεῖ αὐτὸν ἀπο- «
θνήσκειν, εἰ πεῖσαι τὸν Φιντίαν, ὅτι εἰ οὕτω «
ὡς αὐτῷ δέδοκται ταῦτα γενήσε- «
ἀξιώσαι γε αὐτῷ δοθῆναι τὸ λοι- «
πὸν τῆς ἡμέρας, ὅπως οἰκονομήσηται «
τά τε καθ' ἑαυτὸν, καὶ τὰ χάριν τοῦ Δά- «
μωνα. σωίζων γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι «
καὶ κοινωνῶν ἁπάντων. Πρεσβύ- «
τερος δ' ὢν ὁ Φιντίας, τὰ πολλὰ «
τῆς περὶ οἰκονομίαν ἦν εἰς αὐτὸν ἀ- «
νειληφώς. ἠξίωσεν οὖν ἐπὶ ταῦτα «
ἀφεθῆναι, ἐγγυητὴν καλέσας τὸν «
Δάμωνα, ἔφησαν. ὁ Διονύσιος θαυ- «
μάσας τε καὶ ἐρωτήσας εἰ ὄζιν ὁ «
ἄνθρωπος ἔστος, ὡς τις ὑπομενεῖ «
θανάτου γενέσθαι ἐγγυητής. φήσαντος «
δὲ τοῦ Φιντίου μεταπέμψασθαι γενέσθαι «
τὸν Δάμωνα καὶ διακούσαντα τὰ «
συμβεβηκότα, φάσκειν ἐγγυήσα- «
σθαί τε, καὶ μένειν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἐκεῖ «
νέλθῃ ὁ Φιντίας. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ «
τούτοις εὐθὺς ἐκπλαγῆναι ἔφη. ἐκεί- «
νους δὲ τοὺς ἐξ ἀρχῆς εἰσαγαγόντας «
τὸν διαπειρασμὸν, τὸν Δάμωνα χλευά- «
ζειν, ὡς ἐγκαταλειφθησόμενον, καὶ «
σκήπτου ἕλαφον ἀντιδώσειν λέ- «
γειν. ὄντος δ' ἤδη τοῦ ἡλίου περὶ «
δυσμὰς, ἥκειν τὸν Φιντίαν ἀποθα- «
νούμενον. ἐφ' οἷς πάντας ἐκπλαγῆ- «
ναί τε καὶ δυλωθῆναι. αὐτὸς δ' ὖν «
ἔφη, περιβαλών τε καὶ φιλήσας «
τοὺς ἄνδρας, ἀξιῶσαι ζῆτον αὐτὸν «
εἰς τὴν φιλίαν παραδέξασθαι. τοὺς δὲ «

» μηδενὶ ξόπῳ, καίτοι λιπα-
» ροῦντος αὐτοῦ, συγκαταθεί-
» ναι εἰς τὸ τοιοῦτον. Καὶ ταῦτα
μὲν ὁ Ἀριστόξενος, ὡς παρ' αὐτοῦ Διονυσίου πυθόμενος φη-
σί. λέγεται δὲ ὡς καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλους οἱ Πυθαγό-
ρειοι ἐπειρῶντο φιλικὰ ἔργα διαπράττεσθαι, ὑπὸ τῆς εἰς
ὄψιν μηδέποτε ἀφιγμένων, τινὰ τιμήεντον τι λαβεῖν, τῶ
μετέχειν τῆς αὐτῆς λόγων, ὥς τ' ἂν τῆς τοιῶνδε ἔργων μηδ' ἐπῖνον τὸν λόγον ἀπίεσθαι. ὡς
ἄρα οἱ παυσαῖοι ἄνδρες, καὶ παροσυτάτω γῆς * οἰκοῦντας,
φίλοι εἰσὶν ἀλλήλους πρὶν ἢ γνώριμοί τε καὶ προσήγοροι γε-
νέσθαι. καταχθῆναι γοῦν φασὶ τῆς Πυθαγορείκων τινα μα-
κρὰν, καὶ * ἐφήμερον ὁδὸν βαδίζοντα εἰς τὸ πανδοχεῖον.
ὑπὸ κόπου δὲ καὶ ἄλλης παντοδαπῆς αἰτίας, εἰς νόσον μα-
κρὰν τελευτῆσαι βαρεῖαν ἐμπεσεῖν, ὡς τ' ἐπλησπεῖν αὐτῷ τὰ ἐπιήδεια. ὁ
μὲν τοι πανδοχέα, εἴτε οἰκτίρῳ τῷ
ἀνθρώπῳ, εἴτε καὶ δόξῃ πάν-
τα παραχέσθαι, μήτε ὑπουργίας
τινὸς φεισάμενον μήτε δαπάνης
μηδεμίας. ἐπειδὴ δὲ κρείττων
ἦν ἡ νόσος, τὸ μὲν ζῆν ἀπογνό-
ντα * ἑλόμενον γράψαι τι σύμ-

nullo modo, etsi ipso admodum obtestante obsecranteq; in hoc illi assensi sunt, nec tale in hominem beneficium conferre voluerunt. Atque hæc Aristoxenus, quasi ex ipso Dionysio audita commemorat. Ajũt verò Pythagoricos ignorãtes sibi mutuo etiam conatos officia amicitiæ exhibere, idq; ab iis etiam tentatum, qui nequaquam sub aspectum veniſſent, quum signum aliquod volent capere, ut eorundem sermonum participes sint, ita ut istiusmodi operibus ne illũ quidem sermonem suspectum habeant, nec illi fidem derogent. Vsque adeò ut illi, qui viri boni sunt, quàm lõgissimè terrarum habitantes inter se amicitiæ leges obserVent antè, quàm ullam inter se notitiam pararint, & alter alterum mutua consalutatione cõpellarint. Itaq; quendam ex Pythagoricis aiunt, cùm longam eamq; diurnam viam pedibus confeciſſet, indiverſorium publicum fuiſſe delatum. at præ lassitudine & alia non simplici causa, eum in longum gravemq; morbum incidiſſe, ita ut eum vitæ necessaria destituerent. Verùm caupo vel commiseratione tactus ergò hominẽ, vel etiam commendatione omnia, quæ necessaria forent, suppeditabat, nulli nec officio, nec ullis sumptibus parcens. Quum autem violentior esset morbus atque is prævaleret, iamq; morti vicinus esset, scripsiſſe eum symbolum

bolum quodpiam in tabula, atq; hoc misisse ad cauponem, ut eum vicissim beneficio afficeret, tabula propter viam publicam projecta, diligenter considera, inquit, ecquis ex pertranseuntibus, symbolum lectiturus sit. Nam hunc ei persoluturū esse, ajebat, quidquid erga se sumptuū feciſſet, ac pro se gratiam repensurum. Caupo postquàm exspiravisset eum sepeliit, ejusq; cadaver ultimo honore affecit, nullam quidem spem habēs, se sumptus, quos fecerat, recepturum esse, neque se ullo ab quopiam eorum, qui tabulam lecturi essent, beneficio ac remuneratione iri affectum. Nihilominus tamen morientis jussibus motus & perterritus, tabulam passim in medium exponere conabatur. Longo verò tempore pòst quidam Pythagoricorum isthac trasiens tabulæ adstitit, &, quis fuisset, qui symbolum posuerat, intellexit, reque omni exquisitè cognita, cauponi multo amplius pecuniæ, quàm insumsisset, persolvit. Sanè Cliniam Tarentinum ajunt, quum audiret, quemadmodum Prorus ille Cyrenæus Pythagoricorum sermonum æmulator & studiosus, de omnibus fortunis suis periclitaretur, pecuniis satis amplis collectis Cyrenē versus navigavisse, hàncq; profectionem suscepisse, ut res Prori com-

βολον ἐν σπήναι, & ὅπως εἴλαμψε πως ἀντιπάθοι * ἐπριωνὰς ἢ δίλτον παρὰ τὴν ὁδὸν, διασκοπεῖ ὅς τις τῶν παρόντων ἀναλυσωρίει τὸ σύμβολον. τοῦτον γὰρ ἔφη αὐτῷ ἀποδώσειν τὰ ἀναλώματα, ἅπερ εἰς αὐτὸν ἐποιήσατο, & χάριν ἐπίσης ὑπὲρ ἑαυτοῦ. τὸν δὲ παραδοχέα μὴ τὴν τελευτὴν θάψαι τε καὶ ἐπιμεληθῆναι τοῦ σώματος αὐτοῦ. μὰ μὲν τοίνυν, ἐλπίδας ἔχων τοῦ κομίσασθαι τὰ δαπανήματα, μή τι γε & πρὸς εὐπαθεῖν πρός τινος τῶν ἀναγνωριούντων τὴν δέλτον. ὅμως μέντοι διαπειρᾶσθαι ἐκπεπληγμένον τὰς ἐντολὰς, ἐκτιθέναι τε ἐπὶ πολὺ τὴν δέλτον ἐπὶ τοῦ μέσου τοῦ πόρου. χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστερον τῶν Πυθαγορικῶν τινα παριόντα ἐπιστῆναί τε & μαθεῖν τὸν δίφρον τὸ σύμβολον, ἐξετάσαι τε τὸ συμβάν, καὶ τῷ παραδοχεῖ πολλῷ πλέον ἀργύριον ἐκτῆσαι τῶν δεδαπανημένων. Κλεινίαν γε μὲν τὸν Ταραντῖνον φασὶ πυθόμενον, ὡς Πρῶρος ὁ Κυρηναῖος τῶν Πυθαγορείων λόγων ζηλωτὴς ὤν, κινδυνεύοι περὶ πάσης τῆς οὐσίας, συλλεξάμενον χρήματα, πλεῦσαι ὅπως Κυρήνης καὶ ἐπανορθώσασθαι τὰ τοῦ Πρώρου

ρου πράγματα, μὴ μόνον τὴν μειώσαντα τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν ὀλιγωρήσαντα, ἀλλὰ μηδὲ τὸν δι' αὐτοῦ πλοῦν κίνδυνον παρεισάντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Θέσπιν τὸν Ποσειδωνιάτην ἀκοῇ μόνον ἱστορεῖν, ὅτι Θυμαρίδης ἐστὶν Πάριος τῶν Πυθαγορείων, εἰς πενίαν συμπεσόντα εἰς ἀπορίαν αὐτὸν καταστῆναι καὶ πολλῆς παρεῖναι οὐσίας, πλείονα φασὶν εἰς τοῦτο Πάριον, ἀργύριον συχνὸν συλλεξάμενον καὶ ἀναπτήσασθαι αὐτῷ τὰ ὑπάρξαντα. καὶ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τῆς φιλίας τεκμήρια. πολλῷ δὲ τούτων θαυμασιώτερα ἦν τὰ περὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ τὰ περὶ τὴν τοῦ ὁμογνοίας, καὶ τὰ περὶ τὴν θείας ψυχῆς παρ' αὐτοῖς ἀφορισθέντα. παρήγγελλον γὰρ θάμα ἀλλήλοις μὴ διαιρεῖν τὸ ἐν ἑαυτοῖς θεῖον, ἀκοὴν εἰς διαλεξίαν τινα, καὶ τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἕπεσθαι, καὶ τὴν τοῦ νοῦ κοινωνίαν, καὶ τὴν τῆς θείας ψυχῆς ἀπέβλεπεν αὐτοῖς ἡ πᾶσα τῆς φιλίας σπουδὴ δι' ἔργων τε καὶ λόγων· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἔχοις εὑρεῖν ἄλλο βέλτιον, ὅτε ἐν λόγοις λεγόμενον, ὅτε ἐν ἐπιδείξεσι φερόμενον. οἶμαι δὲ ὅτι καὶ πάντα τὰ φιλίας ἀγαθὰ ἐν αὐτῷ περιέχεται. διόπερ καὶ ἡμεῖς ὥσ-

minutas in meliorem ſtatũ ac cõditionẽ reſtitueret, non modò re ſuâ familiari quâ imminutus eſſet, contẽtâ, verùm etiã navigationis ne quidem diſcrimen & periculum ſubterfugit. Ad eundem modum etiam Theſtiẽ Poſſidoniatẽ ajunt, cùm ſolùm ex rumore intelligeret Thymaridem Parium de ſecta eſſe Pythagoræorũ, cùm in eam calamitatem deveniſſet, ut fortunis omnibus, iiſque haud ſanè mediocribus, ſed peramplis eſſet everſus, navigationẽ inſtituiſſe in Parũ inſulã, collectaq; affatim pecunia ei fortunas, quæ prius fuerant, recuperaviſſe. Pulchra igitur & eximia hæc quoque ſunt amicitiæ indicia. Multò autem hiſce ea admirabiliora erant, quæ de communione ſanctorum bonorum, quæque item de mentis conjunctione atque animo divino apud ipſos definita determinataque erant. Admonebant enim ſeſe mutuo, ne deum, qui in ipſis eſſet, diſcerperent. Itaque in divinam quandam commiſtionem atque unionem cum Deo, & mẽtis animæque divinæ communionem, apud ipſos univerſum amicitiæ ſtudium tum re, tum verbis reſpiciebant. Eo autem nemo aliud quid melius vel verbis vel libris prolatum, nec ſtudiis etiam factum invenire poterit. Omnia autem amicitiæ bona in eo contineri exiſtimo, quapropter & nos in hoc ve-

lati capite omnes meliores Pythagoricæ amicitiæ conditiones complexi, plura de ea dicere supersedemus.

CAP. XXXIIII.

Sparsim quædam commemorantur, quæ tum dixerit, tum fecerit ipse Pythagoras; vel posteri, qui eius Philosophiam exceperunt, quæ scilicet dicta non sunt suo loco, cùm ordinariè ejus virtutes exponerentur.

QUandoquidem hoc modo ex ordine, sed generatim exposuimus de Pythagora & Pythagoricis, Pythagoræorumque institutis, agedum deinceps etiam sparsim expositiones dici solitas in medium afferamus, quæ omnes sub ordinem jam prædictum non cadunt. Fertur igitur præceptum ab ipsis fuisse omnibus, ut lingua patria uterētur, quotquot ex Græcis hominibus ad hanc communionē accessissent. Non enim probabant peregrinis linguis quenquam & moribus uti. Accedebant verò etiam ad sectam Pythagoricam homines externi, Messenii scilicet & Lucani, Picētini & Romani. Accessit & Metrodorus Thyrsi filius, qui Epicharmi fuit pater, ejusque doctrinæ pleraque ad artem medicam transtulit, patris orationes interpretās. Ad fratrem ait, Epicharmum, & ante hunc Pythagoram dialectorum seu idiomatum Græcanicorum omnium optimam Doricam accipere. Quemadmodum & Musices concentum. Et quidem Ionicam, Aeolicamque lin-

Κεφ. λδ.

Σποραδὸν τινὰς ἀφηγήσεις περὶ ὧν εἶπεν ἢ ἔπραξεν Πυθαγόρας αὐτὸς, ἢ οἱ ἀκροατὴς αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐπιφανέντες εἰς τὸν τεταγμένον καιρὸν ἀφετέον τῇ ἐξηγήσει.

Εἰρήσθω μὲν τάδε λελεγμένος οὕτως διηλθομεν περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων, ἴθι δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ τὰς σποραδὸν ἀφηγήσεις εἰωθυίας λέγεσθαι συμπεριλάβωμεν, ὅσαι μὴ ἐναρμόττουσιν ὑπὸ τὴν προειρημένην τάξιν. λέγεται τοίνυν ὡς φωνῇ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ ἑκάστους σαφῶς ἅπαντας, ὅσοι τῶν ἑλλήνων προσῆλθον πρὸς τὴν κοινωνίαν ταύτην. τὸ γὰρ ξενίζειν οὐκ ἐδοκίμαζον. προσῆλθον δὲ καὶ ξένοι τῇ Πυθαγορείῳ αἱρέσει καὶ Μεσσανίων καὶ Λευκανῶν καὶ Πικεντίνων καὶ Ῥωμαίων. καὶ Μητρόδωρος ὁ Θύρσου τοῦ σοφοῦ Ἐπιχάρμου, καὶ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας τὰ πλείονα πρὸς τὴν ἰατρικὴν μετενήνεγκας, ἐξηγούμενος τοὺς τοῦ σοφοῦ λόγους. πρὸς τὸν ἀδελφὸν φησὶ, τὸν Ἐπίχαρμον, καὶ σοὶ τούτῳ τὸν Πυθαγόραν τῶν διαλέκτων ἀρίστην λαμβάνειν τὴν Δωρίδα καθάπερ καὶ τὴν ἁρμονίαν τὴν Μουσικῆς. καὶ τὴν μὲν Ἰάδα καὶ τὴν Αἰολίδα

λίδα μετειληφέναι τῆς διαχρώματος προσῳδίας, Ἀττίδα δὲ παλαιοτέραν μετειληφέναι τὴν χρόαν. τὴν δὲ Δώριον διαλεκτον εὐαρμόστον εἶναι συνεστηκυῖαν ἐκ τῶν φωνηέντων γραμμάτων. τῇ δὲ Δωριᾳ διαλέκτῳ μαρτυρεῖν τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μῦθον. Νηρέα γὰρ γῆμαι Δωρίδα τὴν Ὠκεανοῦ. τούτῳ δὲ μυθεύεσθαι γεγενῆσθαι τὰς πεντήκοντα θυγατέρας, ὧν εἶναι καὶ τὴν Ἀχιλλέως μητέρα. λέγειν δέ τινας φησὶ Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως, καὶ Πύρρας τῆς Ἐπιμηθέως γεγενῆσθαι δῶρον, τὴν δὲ Ἑλλάνα, τὴν δὲ Ἀῖόλον. ἐν δὲ τοῖς Βαβυλωνίων ἀκούειν ἱεροῖς, Ἑλλάνα γεγονέναι Διός. ἧ δὲ δῶρον καὶ Ξοῦθον, καὶ Ἀῖόλον, οἷς ὑφηγησαμένοις καὶ ἀκολουθῆσαι καὶ αὐτὸν εἰς ῥόδον. ἑκατέρως μὲν οὖν ἔχει περὶ τῶν ἀρχαίων ἐκ συμμίκτης διηγήσεως γενέσθαι, τοῖς νεωτέροις παλαμᾶσθαι. ὁμολογούμενον δὲ ἐκ ἑκατέρας τῶν ἱστοριῶν συναγαγεῖν τὸ ἀρχαιότατον εἶναι τῶν διαλέκτων τὴν Δώριον. καὶ δὴ καὶ τοῦτο γεγενῆσθαι τὴν Αἰολίδα, λαχοῦσαν δῆθεν Αἴολον ἰωνικόν. ἕκτον δὲ τὴν Γλῶσσαν γεγονέναι Ἴωνος τοῦ Ξούθου. Τετάρτην δὲ τὴν Ἀττί-

guas participes esse coloris prosodiæ seu accentus. Atticam verò colorum nimis luxuriosè & abundanter fuisse studiosam. Doricam autem dialectum numerosam ac probè constitutam, apteque ex vocalibus literis esse connexam. Huic linguæ ipsam antiquitatē ac fabulam testimonium perhibere. Siquidem Nerea Doridem Oceani filiam in uxorem duxisse. Huic autem fabulæ tradunt natas fuisse illas quinquaginta filias, è quarū numero fuerit & Thetis Achillis mater. Quosdam verò ait perhibere, linguam tum Græcanicam, tum etiam Aeolicam Deucalionis, qui filius erat Prometheī, & Pyrrhæ, quæ Epimethei filia, donum esse & munus. In Babyloniorum aūt sacris audire se Hellenem Iove natam fuisse. hujus deinde donum exstitisse & Xuthum & AEolum, quorum ductu atque imperio ipse in Rhodum usque insulam quoque secutus sit. Cæterùm utro modo se res habeat de antiquis illis, haud ita facilè fuerit, quod verum est, percipere, & iuvenibus perdiscere. In confesso autem est ex utraque tam sacra scilicet, quàm prophana historia astrui, linguam Doricam reliquarum omnium longè esse antiquissimam. Post hanc AEolicam, quæ ab AEolo nomen sortita est. Tertiam verò esse Ionicam, quæ ab Ione Xuthi filio exstitit. Quartam esse Atti-

cam, cui hoc fuerit impositum nomẽ ab Creusa Erechthei filia. sic autẽ vocitatam tribus seculis post eos, qui prius apud Thracas vixerunt, & Erithyæ raptum, uti pleræque historiæ declarant. Orpheum item, qui omniũ poetarum antiquissimus fuit, Dorica usum dialecto. In medicina eos maximè ajunt recipere speciem illam, quæ est de victus ratione ac modo, inque eo hoc agere, ut sint quàm exactissimi expertissimique, & conari primum quidem, ut perdiscant signa temperamẽti, tam cibi quàm potus, itẽq; quietis. Deinde de ipsa cõditione & quasi constructione earum rerum, quę assumuntur, penè primos conatos fuisse & commentari aliquid & definire. Pythagoræi etiam præ cæteris, qui ante eos fuerunt, maximè adhibent cataplasmata & emollientia remedia, medicamenta verò seu potiones minus probant: illis verò ipsis maximè utuntur in hulceribus seu suppuratiõibus. in incisionibus autem & ustionibus omnium minimè adhibent & admittunt. Vtuntur verò etiam carminibus ad nonnullas infirmitates atque in valetudines pellẽdas. Eos verò fugere & evitare dicuntur, qui disciplinas cauponantur, animósque ceu diversorii januas aperientes quibusvis, qui accedunt, hominibus. Quod si autem ne sic quidem invenerint, quibus juven-

δὲ τεθειμένῳ ἀπὸ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως, κληθείσας δὲ ἕξισι ἡμιναίς ὕστερον τῶν πρότερον καὶ Θρᾴκας καὶ τὴν Ἐρεχθέως ἁρπαγήν, ἃς οἱ πλείους τῶν ἱστορικῶν ἀποφαίνουσι. κεχρῆσθαι δὲ τῇ Δωρικῇ διαλέκτῳ καὶ τὸν Ὀρφέα πρεσβύτερον ὄντα τῶν ποιητῶν. [Τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλιστα φασὶν αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι τὸ διαιτητικὸν εἶδος, καὶ ὅτι ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καὶ μανθάνειν σημεῖα συμμετρίας ποτοῦ τε καὶ σιτοῦ καὶ ἀναπαύσεως. Ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προφερομένων καὶ δὴ πρώτους ἐπιχειρῆσαί τε πραγματεύσασθαι καὶ διορίζειν, ἅπτεσθαι δὲ καὶ καταπλασμάτων ἐπιπλέον τοὺς Πυθαγορείους τῶν ἄλλων προσφέρειν, τὰ δὲ περὶ τὰ φαρμακεῖα ἧττον δοκιμάζειν, αὐτὰ δὲ τούτων πρὸς τὰς ἐλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι, τὰ δὲ περὶ τὰς τομὰς καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι. χρῆσθαι δὲ ἐπᾳδαῖς ἐπὶ ἐνίοις τῶν ἀῤῥωστημάτων.] παραινοῦσι δὲ λέγοντες τοὺς τὰ μαθήματα καταλεύοντας, καὶ τὰς ψυχαγωγοὺς ταύτας ἀποδοχείου θύρας ἀνοίγοντας παντὶ τῷ προσιόντι ἀνθρώπῳ. ἂν δὲ μηδὲ οὕτως εὑρεθῶσιν, αὐτοὺς ἐπιχειροῦντες εἰς τὰς πόλεις καὶ συλλήβδην ἐπιλαβοῦσαι τὰ γυμ-

τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς νέους, καὶ μισθὸν τῶν ἀτιμήτων πραττόντας. αὐτὸν δὲ συνιπκρύπτεσθαι πολὺ τῶν λεγομένων, ὅπως οἱ μὲν καθαρῶς παιδούμενοι σαφῶς αὐτῶν μεταλαμβάνωσιν. οἱ δὲ ὥσπερ Ὅμηρος φησὶ τὸν Τάνταλον λυπῶνται παρόντων αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀκουσμάτων. μηδὲν ὠφελούμενοι. λέγειν δ' αὐτοὺς οἶμαι καὶ περὶ τὰ μισθοῦ διδάσκειν τοὺς προσιόντας, οὓς καὶ χείρους τῶν ἑρμογλύφων, καὶ ἐπὶ διφρίων τεχνιτῶν ἀποφαίνουσι. τοῦ μὲν γὰρ ἐνδομένου τινὸς Ἑρμῆν ζητεῖν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς μορφῆς ξύλον ἐπιτήδειον. οὓς δὲ προχείρως ἐκ παντὸς φύσεως ἐργάζεσθαι τὴν ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν. προτρέπειν δὲ δεῖν μᾶλλον λέγουσι φιλοσοφίας, ἢ γονέων καὶ γεωργίας. τοὺς μὲν γὰρ γονέας καὶ τοὺς γεωργοὺς αἰτίους εἶναι τοῦ ζῆν ἡμᾶς· τοὺς δὲ φιλοσόφους καὶ παιδαγωγοὺς εὖ ζῆν, καὶ φρονῆσαι τὴν ὀρθὴν οἰκονομίαν εὑρόντας. ὅτε δὲ λέγειν ὅτε συγγράφειν ἅττως ἥξιον, ὡς πᾶσι τοῖς ἐπιτυχοῦσι, καὶ ἁπλῶς ἐν τοῖς τυχοῦσιν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πρῶτον διδάξαι λέγεται Πυθαγόρας τοὺς αὑτῷ προσφοιτῶντας, ὅπως ἀκρασίας ἁπάσης καθαρεύοντες, ἐν

tur, eos in urbes effusos, &, ut summatim dicam, re ipsa involant in gymnasia, atque iis operam suam locant, juvenesq; ad se pelliciunt, & mercedem colligunt inæstimabilem. Ipsum verò simul multa ex iis, quæ dicuntur, occultare, ut qui purè instituti sunt, illorum palam participes evadāt. Alii, ut inquit Homerus de Tantalo, contristantur, dum præsentes sunt in mediis lectionibus ac auditionibus, nec re ulla fruuntur. Suspicor autem eos etiam dicere de iis, qui propter pretiū illos, qui accedunt, docent, quos etiam pejores statuariis & artificibus curulib. declarant: Etenim cùm quis Mercuriū vult fingere, vt eum alicubi statuat, is quærit in formæ constitutionem ligni accommodū. alios verò ex quavis natura promptè studium virtutis operari. Philosophiæ verò mājorem curam adhibendā esse ajunt, quàm parentum atq; agriculturę. Siquidem parentes & agricolas autores esse quod vivamus: homines verò Philosophos ac magistros ut & benè vivamus & recta vitę administratione inventa sapiamus. Ita aūt sua instituebat, ut nec dicere, nec conscribere vellet, ne, quę sentiret, quibusvis obviis innotescerent. Verùm hoc ipsum Pythagoras discipulos suos primùm docuisse dicitur, ut ab omni intemperantiâ se purgantes sermones cum gaudio animiq́ue

lætitia, silentióve, quos audituri essent, conservent. Itaque qui primus indignis enuntiavisset aptæ itemq́; ineptæ conjunctionis naturam, ut orationum fierent participes, ita ajunt ab ædibus arceri & prohiberi solitos fuisse, ut non ex communi solùm convictu usuque domestico exterminati sint: sed ipsius etiam sepulchrum fuisse structum paratumque veluti hominis qui ex communi hominum vita ac familiaritate decessisset, iamque alius quodam modo factus esset. Alii divinum illis numen etiam iratum esse asseverant, qui Pythagoræ mysteria enuntiavissent. Eum enim penitus interiisse & mari absorptum fuisse, qui impiè egisset, hoc est, qui indicavisset contuberniũ; quod illi ab viginti quos habebat, angulis εἰκοσαγώνου σύστασιν vocabant. Hoc verò habebat duodecim sedilia, unumque erat ex quinque dictis firmis ac stabilibus figuris, quæ in sphæram globumque producerentur. Nonnulli verò illi homini, qui de rationis experte forma, simulque de inepta conjunctione enunciavisset, hoc usu venire dixerunt. Cæterùm universa Pythagoræ institutio, vivendi regula seu ratio agendi peculiarem habebat morem, cratque sacramentis ceu tesseris quibusdam involuta, similis ænigmatibus quibusdam & griphis apophthegmatum, quæ ab magnis & fortibus ho-

ἀχρημοσυνῃ φυλάττωσιν, ὡς ἂν ἀκροάσονται λόγους. τὸν γοῦν πρῶτον ἐκφάναντα τὴν τῆς συμμετρίας καὶ ἀσυμμετρίας φύσιν τοῖς ἀναξίοις μετέχειν τῆς λόγων, οὕτω φασὶν ἀποτυγχάνειν, ὡς μὴ μόνον ἐκ τῆς κοινῆς συνουσίας καὶ διαίτης ἐξοικίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τάφον αὐτοῦ κατασκάπτεσθαι, ὡς ὄντα ἀπαιρομένου ἐκ τοῦ μεταξὺ ἀνθρώπων βίου, τοῦ ποτε ἑτέρου γεγενημένου. οἱ δὲ φασὶ καὶ τὸ δαιμόνιον νεμεσῆσαι τοῖς ἐξενεγκοῦσι τοῦ Πυθαγόρου πεποιημένοις. φθαρῆναι γὰρ ἀσεβήσαντα εἰ θαλάσσῃ τὸν δηλώσαντα τὴν τοῦ εἰκοσαγώνου σύστασιν. τοῦτο δ' ἦν δωδεκάεδρον ἐν ἓν πέντε λεγομένων στερεῶν σχημάτων, εἰς σφαῖραν ἀπολήγεσθαι. ἕτεροι δὲ τὸν περὶ τῆς ἀλόγου καὶ τῆς ἀσυμμετρίας ἐξενέγκαντα, τοῦτο παθεῖν ἔλεξαν. ἰδιοτρόπως τε μὴν καὶ συμβολικῶς ἦν ἡ σύμπασα Πυθαγορικὴ ἀγωγὴ, αἰνίγμασί τισι καὶ γρίφοις * ἐγγελῶσι ἀποφθεγμάτων ἐοικυῖα, διὰ τὸ ἀρχαΐζειν τῷ χαρακτῆρι καθά-

καθάπερ καὶ τὰ θεῖα πρὸς ὄντι καὶ παυδόχρησα λόγια, δυσπαρακολούθητά πως καὶ δυτερμήνευτα φαίνεται τοῖς ἐπαρίργου χρησιμαζομένοις. τοσαῦτα ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς παραδίδω λεγομένων τεκμήρια ἀν παράθοιτο περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων.

minibus producta essent, quòd charactere & forma orationis prisca uterentur, quemadmodum & ea, quæ verè divina sunt, & ab Deo edita oracula videntur inimitabilia, quæque nemo sequi & interpretari possit iis, qui quasi aliud agendo & obiter responsa petunt. Atque hæc talia & tanta quis etiam ab iis, quæ sparsim ab eo dicta fuerunt indicia, cùm de Pythagora, tum etiam de Pythagoreis apposuerit.

Κεφ. λε.

Τίς ἡ ἐπανάστασις κατὰ τῶν Πυθαγορείων γένοιτο, καὶ ποῦ ἦν ὁ Πυθαγόρας, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ἐπήγειρε αὐτοῖς οἱ Τυραννικοὶ καὶ ἀλιτήριοι ἄνδρες.

CAP. XXXV.

Quomodo in Pythagoreos fuerit insurrectum, atq; ubi fuerit Pythagoras, & propter quas causas Tyranuici & exitiales scelestiq; homines ipsis sint impositi.

ΗΣαν δέ τινες οἱ προσεπολέμουν τοῖς ἀνδράσι τούτοις καὶ ἐπανέστησαν αὐτοῖς. ὅτι μὲν ἐν ἀπόντος Πυθαγόρου ἐγένετο ἡ ἐπιβουλὴ, πάντες συνομολογοῦσι. διαφέρονται δὲ περὶ τοῦ τότε ἀποδημίας. οἱ μὲν πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον, οἱ δὲ εἰς Μεταπόντιον λέγοντες ἀποδεδημηκέναι τὸν Πυθαγόραν. αἱ δὲ αἰτίαι τῆς ἐπιβουλῆς πλείονες λέγονται, μία μὲν ὑπὸ τῆς Κυλωνίων λεγομένων ἀνδρῶν, τοιάδε λεγομένη. Κύλων ἀνὴρ Κροτωνιάτης γένει μὲν καὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ προέχων τῶν πολιτῶν, ἄλλως δὲ χαλεπὸς εἰς καὶ βίαιος καὶ θορυβώδης καὶ τυραννικὸς τὸ ἦθος, πᾶσαν προθυμίαν παρεσκεύαζε πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τῷ Πυ-

ERant autē nonnulli qui cum hisce viris belligerabant, atq; in eos gravissimè concitata seditione insurrexerunt. At enim Pythagora absente insidias structas fuisse uno omnes ore fatentur. Verùm de peregrinatione, quæ tum accidit, discrepant. Alii quidem Pythagoram ad Pherecydem Syrium, alii verò in Metapontium profectum fuisse dictitant. Causæ verò insidiarum plures commemorantur. una ab viris, qui Cylonii vocantur talis refertur. Cylō vir erat Crotoniata, genere quidem & dignitate divitiisq; inter omnes cives primas tenens: sed cætera asperis præditus moribus, violentus & seditiosus, adeóq; tyrannicus, qui omnem alacritatem animíque propensionem ac diligentiam adhibebat, ut cum Pythago-

goræorum vitæ institutis communionem haberet. Cumque ipsum Pythagoram jam senem accessisset, ob causas modo dictas repulsam tulit. Eo verò facto acre & magnum bellum susceptit & ipse Cylo, & ejus amici ac familiares, contra ipsum Pythagoram simul & amicos. Atque adeò gravis & vehemens, adeoque intemperans & immoderata exarsit tum ipsius Cylonis, tum eorum, qui cum ipso quasi in acie constituti ordinatique erant, concertatio æmulatioque, ut ad ultimos usque Pythagoræos ea continuata sit. Pythagoras igitur ob hanc caussam in Metapontium profectus est, ibique mortē cum vita commutasse dicitur. Cylonii verò jam dicti cum Pythagoræis continenter dissidere, omnemq; malevolentiam atque odium ostendere pergebant. Sed interea Pythagoræorum probitas & integritas, itemq; urbium ipsarum voluntas, ut ab istis Respublicas administrari vellent, aliquantisper præpollebant. Ad extremū verò res eousque processit, & usque adeo illis viris est insidiatus, ut in Mylonis ædibus Crotone congregatis Pythagoræis, & de rebus hostilibus consultantibus domo succensa viros exusserint, exceptis duobus Archippo scilicet & Lyside. Qui cùm maximè adulta essent ætate, & maximis corporis viribus, foris concîsi & obtruncati

θαλορίᾳ βίῳ, καὶ προσελθὼν πρὸς αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν ἤδη πρεσβύτῃ ὄντα ἀπεδοκιμάσθη διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. ἡγουμένου δὲ τούτου πόλεμον ἰσχυρὸν ἤρατο, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτῷ τε τῷ Κύλωνος πρὸς αὐτόν τε τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς ἑταίρους. καὶ οὕτω σφοδρά τις ἐγίνετο ἡ ἄκρατος ἀφιλοτιμία αὐτῷ τε τῷ Κύλωνι Κύλωνος, καὶ τῶν μετ' ἐκείνων τεταγμένων, ὥστε διαλεῖναι μέχρι τῶν τελευταίων Πυθαγορείων. Οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρας διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπῆλθεν εἰς τὸ Μεταπόντιον, κἀκεῖ λέγεται καταστρέψαι τὸν βίον. οἱ δὲ Κυλώνιοι λεγόμενοι διετέλουν πρὸς Πυθαγορείους στασιάζοντες, καὶ πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι δυσμένειαν, ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τῶν Πυθαγορείων καλοκαγαθία, καὶ ἡ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλησις, ὥστε ὑπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βέλτιστα καὶ τὰς πολιτείας. τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσε τοῖς ἀνδράσιν, ὥστε ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ ἐν Κρότωνι συνεδρεύοντων Πυθαγορείων, καὶ βουλευομένων περὶ πολεμικῶν πραγμάτων, ὑφάψαντος τὴν οἰκίαν, κατέκαυσαν τοὺς ἄνδρας, πλὴν δυοῖν, Ἀρχίππου τε καὶ Λυσίδος. ἦσαν τελεώταται ὄντες καὶ εὐεξίᾳ σώματος

διαφέροντες

παίσαντο ἐξω πως. ἡγουμένου δὲ τούτου, ἐκ λόγον οὐδένα ποιησαμένων τῆς πολλῶν καὶ τὸ συμβάντος πάθους, ἐπαύσαντο τῆς ὑπομελείας οἱ Πυθαγορεῖοι. συνέβη δὲ τοῦτο δι' ἀμφοτέρας τὰς αἰτίας, διάτε τὴν ὀλιγωρίαν τῆς πολιτείων. τὸ τοιοῦτον δὲ καὶ τηλικοῦτον ἡγουμένους πάθος, ἀδημίαν ὕστερον ἐποιήσαντο, διὰ τε τὴν ἀπώλειαν τῶν ἡγεμονικωτάτων ἀνδρῶν, τῶν δὲ δύο τῆς σωθέντων, ἀμφοτέρων Ταραντίνων ὄντων, ὁ μὲν Ἀρχιππος ἀνεχώρησεν εἰς Τάραντα, ὁ δὲ Λύσις μισήσας ἢ ὀλιγωρίαν ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ διέτριβε τῇ Πελοποννησιακῇ. Ἔπειτα εἰς Θήβας μεταστὰς ἀκροατὴς τινὸς ἡγουμένου, ἐφ' ὅπερ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἀκροατής, ἐκ παιδείαν τὸν Λύσιν ἐκάλεσεν, ᾧδε καὶ τὸν βίον καλέσαντα. οἱ δὲ λοιποὶ τὴν Πυθαγορείων ἀπέστησαν ἐν Ἰταλίας, πλὴν Ἀρχύτου τοῦ Ταραντίνου. ἀθροισθέντες δὲ εἰς τὸ Ῥήγιον, ἐκεῖ διέτριβον μετ' ἀλλήλων. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν πολιτευμάτων ὄντων τὸ χεῖρον προβαινόντων, ἦσαν δὲ οἱ αὐτοδιδακτοὶ τε Φάντων καὶ Ἐχεκράτης καὶ Πολύμναστος καὶ Διοκλῆς Φλιάσιοι, Ξενόφιλος δὲ Χαλκιδεὺς, ἐκ Θρᾴκης Χαλκιδέων,

perierunt. Quod cùm factum esset, & pleriq; de ea clade, quæ accidisset, nec rationem habuissent ullam, nec illi prospexissent, Pythagorei sese à cura reigerendæ abdicaverunt. Contigit aũt hoc propter utrasque causas, tum propter hostium contemptum. nam cùm tale tantumq; scelus designatum atque edita clades esset, susq; deq; habuerunt, neque in authores animadverterunt: tum etiam propter præstãtissimorũm virorum internicionem. Ex illis verò duobus, qui conservati erãt, cùm uterq; natione Tarentinus esset, Archippus quidem Tarentum secessit, Lysis verò concepto in contemptionem & despicientiam odio in Græciam discessit, atque in Achaia Peloponnesiaca commoratus est. Deinde propter singulare aliquod studiũ Thebas demigravit, cujus Epaminondas auditor fiebat, & Lysin patrem vocavit, ubi etiam diem suum obiit. Reliqui verò Pythagorei Italia excesserũt, præter Archytam Tarentinum. Rhegii autem congregati, ibiq́ue collegio facto simul inter se versati sunt. Quum autem temporis progressu ac pedetẽtim publicæ res, earumq́; administrationes in deterius procederent, Phanto & Echecrates, itemq́; Polymnastus & Diocles ambo Phliasii, adhæc Xenophilus Chalcidensis, ab Chalcide urbe Thraciæ oriundus, omnium cum vir-

rutum, tum literarum homines longè ſtudioſiſſimi optimiq́ue erant. Igitur mores & diſciplinas, quæ fuerant ab initio, obſervarunt. Verùm deficiente illa ſecta, velut in gente omninoque evanuerunt. Atque hæc ſunt quæ cõmemorat Ariſtoxenus. Nicomachus autem cætera cum iis conſentit. Cæterùm inſidias haſce circiter Pythagoræ peregrinationem accidiſſe memorat. Nam ad Pherecydem Syrium præceptorem ſuum in Delum inſulam profectus eſt, ipſum curaturus à morbo, qui vulgò phthiriaſis, &, ut ſic dicam, pedicularis appellatur, in quem inciderat, ut jam morti vicinus eſſe, vel ſi exſtinctus foret, funeraturus. Itaq; qui ab illis rejecti publicaq́; infamia notati erant, tunc in eos irruerunt, atq; omnes prorſus, qui ubiq; eſſent incendio abſumpſerunt, nec non ipſi ab hominibus impudicis Græciſq́; Italiotis dictis, quòd Italiam incolerent, ob hanc rem lapidibus obruti & inſepulti abjecti fuerunt. Tunc igitur contingebat, ut cum ſcientibus ſcientia una deficeret, poſteaquam illa ut res arcana non enunciata, nec docta in ipſorũ pectoribus, eouſque conſervata eſſet. Quæ autem ſola intellectu difficilia, & apud externos aperta atque explicata eſſent, ea paucis admodum exceptis commemorari contigit, quæ nonnulli in aliis nationibus tum verſati, ceu re-

ἐφύλαξαν μὲν οὖν τὰ ἐξ ἀρχῆς ἤθη καὶ τὰ μαθήματα. καίτοι ἐκλειπούσης τῆς αἱρέσεως, ὡς ἐγγυτάτω ἠφανίσθησαν. ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστόξενος διηγεῖται. Νικόμαχος δὲ τὰ μὲν ἄλλα συνομολογεῖ τούτοις. παρὰ δὲ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Πυθαγόρου φησὶ γενομένην τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην. ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτοῦ νοσοῦντα, εἰς Δῆλον ἐπορεύθη κομιοῦντα * ἀπὸ αὐτὸν φθειριάσεως νοσοῦντα, τῆς ἰσχουμένης τῆς φθειριάσεως ἀφεθεὶς καὶ κηδεύσων. τότε δὴ οὖν οἱ ἀποτυγχανθέντες ἀπ' ἀμφοῖν καὶ συλιτευθέντες ἐπέθεντο αὐτοῖς, καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς Ἰταλιωτῶν κατεκαύσαν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐξερρίφησαν ἄταφοι. τότε δὴ οὖν συμπλοκῆς συμβαίνει τὴν ἐπιστήμην ἐξ ἐπιμιξίας. ἅτε δὴ ἄρρητον ἐπ' αὐτῇ ἐν τοῖς στήθεσι διαφυλαχθεῖσαν μέχρι τότε. τότε δυσύνητα μόνα καὶ διάπυστα παρὰ τοῖς ἔξω διαμνημονεύεσθαι συμβῆ, πλὴν ὀλίγων πάνυ, ὅσα τινὲς ἐν ἀλλοδημίαις τότε τυχόντες διέσωσαν ζώπυρα, ἄτλα πάνυ ἀμυδρὰ

μυδρὰ δὲ διαθέσεται. καὶ οὗτοι μὲν μονωθέντες, καὶ ἐπὶ τῷ συμβάντι οὐ μετρίως ἀθυμήσαντες, διεσπάρησαν μὲν ἄλλος ἀλλαχῆ, καὶ οὐκέτι κοινωνεῖν ἀνθρώπῳ τινὶ λόγου τὸ παράπαν ὑπέμενον. μονάζοντες δ' ἐν ταῖς ἐρημίαις, ὅπου ἂν τύχῃ καὶ κατάκλεισοι τὰ πολλὰ τὴν αὐτὸς ἑαυτῷ ἕκαστος συνουσίαν ἀντὶ πάντων ἡγεμέριζον. διὰ λαβόμενοι δὲ μὴ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων τὸ φιλοσοφίας ὄνομα, καὶ θεοῖς αὐτοῖς δοκῇ τοῦτο ἀπεχθάνεσθαι, διολέσαντες ἅρδην τὸ πλεῖστον αὐτῆς δόγμα, ὑπομνήματά τινα κεφαλαιώδη καὶ σύμβολα συντάξαμενοι, τά τε τῆς ἀρχαιοτέρων συγγράμματα, ἃ ὧν διεμέμυντο, σωσάμενοι κατέλιπον ἕκαστος οὗ ἐτύγχανον. τελευτῆσι ἐπικείμενοι ὑφ' οἷς, ἢ ὀμόσασιν, ἢ γυναικὶ μηδενὶ διδόμεναι τῆς ἐντὸς τὰς οἰκίας. αἱ δὲ μέχρι πολλοῦ χρόνου τοῦτο διετήρησαν, ἐκ διαδοχῆς τὴν αὐτὴν ταύτην ἐντολὴν ἐπιτελοῦσαι τοῖς ἐπιγόνοις. ἐπεὶδὴ καὶ Ἀπολλώνιος φησὶ περὶ τῆς αὐτῆς, ἐστὶν ὅπου διαφωνεῖ· πολλὰ δὲ καὶ προσίθησι τῆς μὴ ἐρμένων περὶ τοῦ·

siquias quasdam & scintillas, quæ valdè essent obscuræ & captu difficiles conservarunt. Etenim hi soli derelicti, & ob rem, quæ acciderat, non mediocriter animis consternati, singuli hâc atque illâc fuerunt dissipati, & cum nullo mortalium prorsus vel verbo communicare sustinuerunt. Soli autẽ illi, qui in locis solitariis agerent, ubicumq; copia daretur, & ut plurimum concluſi suum quisque convictum semper libenter eq; accipiebant. Diligẽter verò caventes, ne Philosophiæ nomen ex hominibus evaneſceret, prorsusq; occideret, ipsiq; ideò diis invisi fierent, tanto ipsorum dono ac munere funditùs disperdito, monumenta quædam brevia, quasi parvis capitibus comprehensa ac symbola composuerunt, & scripta ac lucubrationes antiquorum, caq;, quorum memoriâ habebant, ceu in unum fascem collecta, singuli quo in loco versabantur, reliquerũt. Ad ultimum filiis, aut filiabus, aut uxoribus jurejurando obstrictis imperaverunt, ne cuiquam eorum, qui essent extra ipsorum familiam, illa vel darent vel communicarent. Illæ autem multo temporis spacio hoc observarunt, per succeſſionem hoc idem præceptum ad posteros transmittẽtes. Verũ cùm & Apollonius de hisce ipsis alicubi diversũ sentiat, multa verò etiã addat eorum, quæ hisce dicta non fue-

tunt, agedum hujus quoque narrationem de insidiis in Pythagoreos structis adjiciamus. Ait igitur illos statim à pueris invidiam aliorum secutam fuisse. Siquidem homines, quoad quidē omnibus qui eum accederent, differebat, Pythagoram in deliciis pretioque habebant. Postquam verò cum solis discipulis consuetudinem habere cœpit, eviluit de eo existimatio, & authoritas imminuta fuit. Patiebantur quidē ejus, qui extrinsecus adveniret, illum studiosum esse, at qui illi plus, quàm indigenis videbantur deferre, graviter indignabantur, & contra se suspicabātur statui agiq; comitia. Deinde etiam cùm juvenes essent ex numero illorū, qui in magistratu & dign. .neus versantur, itemq; qui fortunæ splendore in reliquis mortalibus eminent, eveniebat ætate antecedente eos non modo in propriis ædibus primas tenere, verū etiam cōmuniter urbem administrare. Sanè postea quam magnam societatē coiissent, superarunt numerum omninò trecentorum, sed exigua erat urbis pars, nec iisdem moribus nec studiis administrata. Imò verò quàm diu locū, qui contigit, habuit, & Pythagoras illic versaretur, constitutio post urbis constructionem inveterata, permansit miserrimè afflicta, & quærens ecquo modo posset invenire occasionē mutationis. Postquam autem Sybarim

τοις, φησὶ δὲ καὶ τὴν τούτοις παραδόσιν δικαίως δικηγορῆσαι περὶ τῆς εἰς τοὺς Πυθαγορείους ἐπιβουλῆς. λέγει τοίνυν εἰς ἐκείνους παρικολουθεῖν μὲν εὐθὺς ἐκ παίδων ὁ φθόνος τῷ ἀλλοις, εἰ δ' ἄνθρωποι, μέχρι μὲν διαλόγου πᾶσι τοῖς προσιοῦσι, Πυθαγόραν ἡδέως εἶχον· ἐπεὶ δὲ μόνοις ἐντυγχάνει τοῖς μαθηταῖς, ἠλαττοῦτο. καὶ τὰ μὲν ἔξωθεν ἱκανῶς συνεχώρουν ὑπεραίρειν, τοῖς δὲ ἐγχωρίοις πλείον φέρεσθαι δοκοῦσιν ἤχθοντο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι τὴν φυσιοῦσαν ἔπειτα καὶ τὴν καταίσχυνσιν ὁρῶντες ἐν τοῖς ἀξιώμασι, καὶ ταῖς οὐσίαις προέχοντας, συμβαινε προαφούσης τῆς ἡλικίας μὴ μόνον αὐτοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις πρωτεύειν, ἀλλὰ κοινῇ τὴν πόλιν οἰκονομεῖν. μεγάλων μὲν ἑταιρείαν συνηγμοχόσιν, ἧσαν ὡσεὶ ξιακοσίους, μικρὸν δὲ μέρος ἦν πόλεως οὖσι τῆς οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσιν, οὐδ' ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις πολιτευομένης. οὐ μὴν, ἀλλὰ μέχρι μὲν οὖν ἡ ὑπάρχουσα χώρα ἐκέκτητο, καὶ Πυθαγόρας ἐπεδήμει, διέμενεν ἡ μὴ τὸν συνοικισμὸν κεχορισμένην κατάστασις δυσπρόσωπος, καὶ ζητοῦσα καιρὸν εὐεξόδου μεταβολῆς. ἐπεὶ δὲ Σύβαριν ἐχειρώ-

χειρώσαντο, καὶ ἐκεῖνος ἀπῆλθε, καὶ τὸ δορύκτητον διωκήσαντο μὴ καταπλημμυρηθῆναι ὑπ' ἐπιθυμίας τῶν πολλῶν, ἐξερράγη τὸ σιωπώμενον μῖσος, καὶ δίκην νόσου ἀῤῥύδην τὸ πλῆθος. ἡγεμόνες δὲ ἐγίνοντο τῆς διαφορᾶς, οἱ ταῖς συγγενείαις ταῖς οἰκειότητι εἰγύτατα καὶ θυσηπότες τῶν Πυθαγορείων, αἴτιον δ' ἦν, τὰ μὲν πολλὰ αὐτοὺς ἐλύπει τῶν πραττομένων, ὥσπερ καὶ τοὺς τυχόντας ἐφ' ὅσον ἰδία μὲν εἶχε περὶ τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ τοῖς μεγίστοις, καθ' αὑτὸν μόνον ἐνόμιζον εἶναι τὴν ἀτιμίαν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ μηδένα τῶν Πυθαγορείων ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ἀλλὰ ζῶντα μὲν, ὁπότε βούλοιντο δηλῶσαι, καλεῖν αὐτὸν θεῖον· ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησεν, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα. καθάπερ Ὅμηρος ἀποφαίνει τὸν Ἐυμαῖον ὑφ' Ὀδυσσέως μεμνημένον,

Τὸν μὲν ἐγὼν ὧδε ξεῖνε καὶ ἐκ πατρίοιο δόμοιο
Αἰδέομαι, περὶ γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο λίην.

Ὁ μοχθηρὸς δὲ μηδ' ἐκ τῆς κλίνης ἀνισταμένους ὕστερον, ἢ τὸν ἥλιον ἀνίσχειν, μηδὲ δακτύλιον ἔχοντα θεοῦ σημεῖον φορεῖν, ἀλλὰ τὸν μὲν πα-

urbem in ditionem ſuam redegiſſent, atque ille abiit, conſtituerũtq; regionẽ bello captam ſubactamq; in colonias non eſſe pro plęrorumq; libitu deſcribendam, mox odium ſilentio tectum erupit, & multitudo cùm ipſis diſſidere cœpit. Hujus autem diſcriminis ac diſſenſionis, duces, imò verò authores exſtiterunt illi, qui cognatione & ſanguine Pythagoreos proximè attigerunt. Multa quidem eos, quæ fiebant, in mœrorem conjiciebant, quemadmodum & quoſvis ex plebe quatenus ſcilicet ſigillatim quiſq; erga cæteros affectus erat: ſed in primis peſſimè habebat dedecus & ignominia, qua illũ ſolũ ducebant notari. Nã in more habebãt Pythagorei, ut nemo ex ipſis Pythagoram nominaret: ſed cùm illum eſſent deſignaturi, adhuc viventẽ quidem, cum divinum vocabant: at poſtquam è vita exceſſit, illum virum dicebant. perindè ac Homerus EUmæum Ulyſſis mentionẽ facientem declarat:

Hunc hoſpes veneror, atque hunc vel nomine ſolo
Exprimere abſentem vereor. Nam charus ego illi
Et curæ fueram præ cunctis & peramatus.

Simili verò modo neque è lecto ſurgendum eſſe poſteaquam ſol oriatur, neque annulum habentem Dei ſignũ geſtandum eſſe: ſed obſervandum qui-

dem esse solem, ut orientem adorarēt: annulum autem ne inducrent, diligēter caventes ne eum afferrent, quum funus effertur, vel ad aliquem locum ferrent, qui immundus esset. Similiter ne quid facerent temerè, quodq; non antè meditati essent, nihilq; quod inconsideratè commissum cogeretur facti rationem reddere: sed mane quidē expromerent, & quasi quid faciendum esset ad manus ponerent: sub noctem autem cùm memoria recolerēt, quid turpe honestúmve designavissent, & simul dum hoc expenderent, memoriam ab ipsis exerceri. Simili modo si quis eorum, qui illius convictus participes sunt, occurrere vel se in locum quempiam conferre jussisset, in illo ut permaneret, donec nocte dieq; redisset. Hac in re Pythagoricis sese affuefacientibus præsens fuit ejus quoq; memoria, quod erat dictum, *nihil temerè dicito*. Omninò verò ut ad mortem usq; aliquid esset præceptum, postremo tempore adhortabatur, *superiori ne conviciator*, sed quemadmodum in educationibus auguramur benè precando *

Hæc quidem communiter omnes, uti antè dixi, adeò contristabant, quoad homines inter ipsos privatos simul secū institutos fiverunt. In eo verò quod præcipiunt, solis Pythagoreis dextram injiciendam, nulli autē ex domesticis

ἐκπρεῖν, ὅπως ἀνίοντα πρὸς σωζωνται, τὸν δὲ μὴ πρεπτίθεσθαι φυλαττομένους, μὴ προσπίγκωσιν πρὸς ἐκφοράν, ἢ τινα τόπον οὐ καθαρόν. ὁμοίως δὲ μήδ' ἀπροσβούλευτον, μηδ' ἀνυπεύθυνον μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ περὶ μὲν προχειρίζεσθαί τι πρακτέον, εἰς δὲ τὴν νύκτα ἀναλογίζεσθαι διωκήσασιν ἅμα τῇ σκοπεῖσθαι τὴν μνήμην γυμναζομένης. παραπλησίως δ' εἴ τις τῆς κοινωνουμένων τῆς διαίτης ἅπαντήσας κελεύσειεν εἰς τινα τόπον, ἐν ἐκείνῳ περιμένειν, ἕως ἔλθοι δι' ἡμέρας καὶ νύκτας πάλιν. ἐν τούτῳ τῆς Πυθαγορείων συνηθίζοντων μεμνῆσθαι τὰ ῥηθέν, καὶ μηδὲν εἰκῇ λέγειν. ὅλως δ' ἄχει τῆς τελευτῆς ἐπί τι προστεταγμένον, καὶ τὸ ὕστατον καιρὸν παρήγγελλε, μὴ βλασφημεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἀγωγαῖς οἰωνίζεσθαι μὴ τῆς εὐφημίας, ἥπερ ἐποιοῦντο * διωθουμένους τὴν ἀνδρίαν. τὰ μὲν τοιαῦτα καθάπερ προεῖπον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλύπει κοινῶς ἅπαντας, ἐφ' ὅσον ἔωσαν ἰδιάζοντας ἐν αὐτοῖς τοὺς συμπαιδευομένους. ἐπὶ δὲ τοῖς μόνοις τοῖς Πυθαγορείοις τὴν δεξιὰν ἐμβάλλειν, ἑτέρῳ δὲ μηδενὶ τῶν οἰκείων, πλὴν τῶν

τῶν γονέων, καὶ τὰ τὰς οὐσίας ἀλλήλων μὲν παρέχειν κοινὰς, πρὸς ἐκείνους δὲ ἀλλοτριωμένας, χαλεπώτερον ἔφερον οἱ συγγενεῖς. ἀρχόντων δὲ τούτων τῆς διαστάσεως ἑτοίμως· οἱ λοιποὶ προσέπιπτον εἰς τὴν ἔχθραν. καὶ λεγόντων ἐξ αὐτῶν τῶν χρόνων Ἱππάσου καὶ Διοδώρου καὶ Θεάγους ὑπὲρ τοῦ παντὸς κοινωνεῖν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διδόναι τὰς εὐθύνας τοὺς ἄρχοντας ἐν τοῖς ἐκ παιδὸς λαχοῦσιν. ἐναντιουμένων δὲ τῶν Πυθαγορείων Ἀλκιμάχου καὶ Δεισιμάχου καὶ Μέτωνος καὶ Δημοκλείδους, καὶ διαλυόντων τὴν πάτριον πολιτείαν μὴ καταλύειν, ἐκράτησαν οἱ τοῦ πλήθει συμπαροῦντες. μετὰ δὲ ταῦτα συμπάντων τῶν πολλῶν διαλομένοις τὰς δημηγορίας κατηγορούντων αὐτῶν ἐκ τῶν ῥητόρων Κύλωνος καὶ Νίνωνος. ἦν δὲ ὁ μὲν ἐκ τῶν εὐπόρων, ὁ δὲ ἐκ τῶν δημοτικῶν. τοιούτων δὲ λόγων μακροτέρων δὲ παρὰ τὸ Κύλωνος ῥηθέντων, ἐπῆγεν. ἕτερος προσποιούμενος μὲν ἐξηπτηκέναι τὰ τῶν Πυθαγορείων ἀπόῤῥητα, συμπλακεὶς δὲ καὶ γεγραφὼς ἐξ ὧν μάλιστα αὐτοὺς ἤμελλε διαβάλλειν ἐδόκει τῷ γράμματι βι-

alii quàm parentibus: item in eo, fortunas inter se mutuo communes habendas esse: sed erga eos, qui domestici sũt, prorsus abalienatas: illi qui cognati erant, graviùs ferebant. Illis verò disceptationem & dissidium incipientibus reliqui promptè paratéque ad inimicitiã accedebant & quasi allabebantur. Ac dicentibus ab temporibus ussque Hippasi & Diodori, itidemq; Theagis pro salute Reip. se communionẽ habere tam magistratus quàm publici conventus, & dare magistratus in iis, qui ab Repub. sortitò aliquid acceperunt, justas pœnas. Sed cùm Alcimachus & Dimachus, Meto, & Democledes Pythagorei sese illis opponerent, ac prohiberent, ne patria Respublica ejusq; administratio dissolveretur, plebi multitudiniq; patrocinantes superiores obtinuerunt. Posteà verò cùm plerique ex vulgo intellexissent turbatas divisasque esse conciones publicas, accusationem in ipsos instituunt ex oratoribus Cylo & Ninone. Erat autem ille quidem ab divitibus prognatus, hîc verò ex hominib. plebeis. Talib. aũt sermonibus paullò longioribus ab Cylone prolatis pluisculum irritabat. Alter subdens quidem Pythagoreorum arcana planè neglecta jacuisse, sed involuta usus forma scripsit rationes, è quibus eos maximè esset traducturus, traditóque scribæ libello

bello, jussit eum legere. Erat autem huic titulus & inscriptio: *Sermo sacer.* Forma verò & adumbratio eorum, quæ scripta erant, hujusmodi ferè fuit: amicos instar divini numinis colendos honorandosque esse, reliquos autem mortales pecudum ritu subjugari. Hanc ipsam sententiam pro Pythagora recordatos in carmine discipulos dicere.

Diis similes atque æquales ducebat amicos.
At reliquos nullóque loco numeróque putabat.

Homerum in suo poëmate maximè pastorem populorum laudibus celebrare. Tacitè namque indicavisse beluas esse reliquos mortales, quæ paucorum imperio subditæ bellum cum cœlibibus gerunt, tanquam authoribus ac magistris factis sortis. *

Admonentem satiùs esse dicere, se uno die taurum esse, quàm per omne ævum bovem. Aliorum consuetudines & leges laudabat. Item jubebat, ut quæ semel cognovissent, iis uterentur. Philosophiam ipsorum contra pleroscque conjurationem esse declarabat. Nullo modo etiam ferendam esse vocem admonebat eorum, qui simul consultant, verùm etiam atque etiam esse cogitãdum, quare in universum in consili-

βλίον ἐξέλαβον διαγινώσκειν. ἦν δὲ αὐτοῦ ἐπιγραφὴ μὲν, λόγος ἱερός. ὁ δὲ τύπος τοιοῦτος τῶν γεγραμμένων, τοὺς φίλους, ὥσπερ τοὺς θεοὺς σέβεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ὥσπερ τὰ θηρία χειροῦσθαι. τὴν αὐτὴν ταύτην γνώμην ὑφ' Πυθαγόρου μεμνημένους ἐν μέτρῳ, τοὺς μαθητὰς λέγειν

Τοὺς μὲν ἑταίρους ἤγετ' ἴσους μακάρεσσι θεοῖσι.
Τοὺς δ' ἄλλους οὔτ' ἐν λόγῳ, οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.

Τὸν Ὅμηρον μάλιστα ἐπαινεῖν, ἐν οἷς εἴρηκε, ποιμένα λαῶν. ἐμφαίνειν γὰρ βοσκήματα τοὺς ἄλλους ὄντας, ὀλιγαρχικὸν ὄντα τοῖς ἀγάμοις πολεμεῖν, ὡς ἀρχηγοῖς τοῖς γεγονόσι τῆς κλήρου, καὶ τὰ καθιστάναι τοὺς λαχόντας ἐπὶ τὰς ἐπιμελείας τυραννίδος ὁρίζεσθαι. παραλαλοῦντα κρεῖττον εἶναι φάσκειν ἡμέρᾳ μίαν ἡμέραν ταῦρον, ἢ πάντα τὸν αἰῶνα βοῦν. ἐπαινεῖν τὰ τῶν ἄλλων νόμιμα. κελεύειν δὲ χρῆσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις καθάπαξ. καὶ φιλοσοφίαν αὐτῶν συνομοσίαν ἀποφαίνειν καὶ τῶν πολλῶν. καὶ παρακελεύειν μηδὲ τὴν φωνὴν ἀνέχεσθαι συμβουλευόντων, ἀλλ' ἐνθυμεῖσθαι δι' ὅτι τὸ παράπαν οὐδ' ἂν συνῆλθον εἰς

εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰ τὰς χιλίας τὴν πεισαν ἐκεῖνοι κυρῶσαι τὴν συμβουλήν. ὥστε τοῖς μὴ τὴν ἐκείνων δύναμιν κεκωλυμένοις τῷ ἄλλων ἀκούειν οὐ προσήκειν ἐᾶν αὐτοὺς λέγειν, ἀλλὰ τὴν δεξιὰν τὴν ἀπ' αὐτῆς δεδοκιμασμένην πολεμίαν ἐκείνοις ἔχειν, ὅταν τὰς γνώμας χειροτονῶσιν, ἢ τὸ ψῆφον λαίβωσιν, αἰσχρὸν εἶ νομίζοντας τοὺς ἑβδομήκοντα μυριάδων περὶ τὴν Τετράκτυν ποταμὸν περιῳκημένους ὑπὸ τῆς χιλιοστῆς μέρους ἐκείνων, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει φανῆναι κεκρατησιασμένους. τὸ δ' ὅλον οὕτω τῇ δόξῃ βολῇ τοὺς ἀκούοντας ἐξηγρίωσεν, ὥστε μεθ' ὅλίας ἡμέρας ὠσεῖα θυόντων αὐτῶν ἐν οἰκίᾳ παρὰ τὸ Πύθιον, ἀθρόοι σὺν ὁρμῇ ἐπεισαν ἐπ' αὐτοὺς ποιήσασθαι. οἱ δὲ προαισθόμενοι, οἱ μὲν, εἰς πανδοχεῖον ἔφυγον. Δημοκήδης δὲ μετὰ τῶν ἡβώντων εἰς Πλαταιὰς ἀπεχώρησεν. οἱ δὲ καταλύσαντες τοὺς νόμους ἐχρῶντο ψηφίσμασιν, ἐν οἷς αἰτιασάμενοι τὸν Δημοκήδη σωωισαχέναι τοὺς νεωστὶ ὅτι τυραννίδι, ζῶια τάλαντα ἐπήρυξαν δώσειν, ἐάν τις αὐτὸν ἀνέλῃ. ὁ γοῦν μόνος μαχησάμενος αὐτῷ τὸν κίνδυνον ὑπὸ Θεαγένους ἐκείνῳ ζῶια τάλαντα παρὰ τῆς πόλεως ἐμερίσαντο. πολλῶν δὲ κακῶν τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν ὅπ-

um non coiissent, num illi persuasissēt, ut mille suffragiis ratum habuerint consilium. Illis itaque juxta ipsorum potestatem prohibitis, non convenit, ut alios audiant eos dicere: sed dextrā quæ ab ipsis rejecta & reprobrata esset, ipsis haberi hostilem, cùm sententias rogaverint, vel decretum acceperint, turpe esse existimantes, tricies centena milia, quæ circa Tetraēta fluvium reliqua manserāt, ab millesima parte illorum in ipsa urbe visa esse seditionibus oppressa, victa, atq; superata. Omninò asit auditores ea calumnia usq; adeò offendit & exasperavit, ut post dies pauculos scholæ ac Musis consecrata loca, ipsis sacrificantibus in domo ad Pythii Apollinis, confertim accurrentes, potentes fuerint in illos violentis manibus invadere. Verùm illi re priùs cognita, hi quidem in publicum diversorium profugerunt: Democedes verò cum adolescentibus Platéas secessit. Illi autem legibus dissolutis, decretis utebantur, in quibus cùm Democedem accusassent, quòd juniores ad Reipub. administrationem commendavisset per præconem se tria talēta daturos edixerunt; si quis ipsum è medio tolleret. Et pugna facta, ipsoq; beneficio Theagis periculum superante tria illi talēta ex ærario urbis assignarunt. Multis autem malis & incōmodis in civitate illa regioneque exortis

fugitivis in judiciũ rejectis & ſtitis, adhæc tribus civitatibus, Tarentinis ſcilicet Metapontinis & Cauloniatis cura tradita & commiſſa, viſum eſt interfectoribus, qui in ſententiam latam pecuniam acceperant, in Crotoniatarum monumentis ſcriptum eſſe, ejus rei authores in exſilium eſſe fugandos. Iudicio autem inſuper ejecerunt omnes, quotquot ex iis apprehenderunt, qui iſtarum legum decreta indignè ferebant. Ac ſimul in exſilium relegavit eam familiam, quæ diceret liberos nullo modo ab parentibus eſſe avellendos, atque æs alienum novis tabulis præciderunt, terramq; penitùs vaſtatam everterunt & incultam reddiderunt. Cùm autem multorum annorum curriculo in alio diſcrimine periculóq; Timarchus cum ſuis mortem oppetiſſent, Litago etiam, qui ſummus erat dux & ſignifer eorum, qui ſeditiones & tumultus concitaverant mortuo, quadam ducti miſericordia ac pœnitentia, eos quoq;, qui reliqui manſerant, in patriam reducere voluerunt. Accerſentes verò legatos ex Achaia per illos dimiſſi fuerunt verſus eos, qui exacti in exſilium ierant, atque in templo Delphis multiplex jusjurandum ſuſpenderunt. Erant autem Pythagoricorum virorũ quoque numero circiter ſexaginta, qui reverſi ſunt abſque illis, qui ætate & an-

των, εἰς κρίσιν προβληθέντων τῆς φυγάδων, καὶ ξὺν ἐσι πόλεσι τῆς ὑπηξοπῆς παραδοθείσης Ταραντίνοις, Μεταποντίνοις, Καυλωνιάταις, ἔδοξε τοῖς περὶ ἐκεῖνα ὑπὸ τῶν γενόμενον ἀργύριον λαβοῦσιν, ὡς ἐν τοῖς τῆς Κροτωνιατῆς ὑπομνήμασιν ἀναγραπῆναι φεύγειν τοὺς αἰτίους. προσεξέβαλον δὲ τῇ κρίσει κρατήσαντες ἅπαντας, τοὺς τοῖς καθεστῶσι δυσχεραίνοντας. καὶ συνεφυγάδευσε τὴν γενεὰν, οὐ φάσκοντα δεῖν ἐκ τῶν παίδας ὑπὸ τῶν γονέων διαιρεῖν, καὶ τὰ τε χρέα ἀπέκοψαν, καὶ τὴν γῆν ἀνάδασον ἐποίησαν. ἐπιγενομένων δὲ πολλῶν ἐτῶν, καὶ τοῦ περὶ τὸν Δείναρχον ἐν ἑτέρῳ κινδύνῳ τελευτησάντων, ἀποθανόντος καὶ Λιτάγους, ὅσπερ ἦν ἡγεμονικώτατος τῆς στασιασάντων, ἑλεός τις καὶ μετάνοια ἐνέπεσε, καὶ τοὺς παραλειπομένους αὐτῶν ἠβουλήθησαν κατάγειν. μεταπεμπόμενοι δὲ πρεσβευτὰς ἐξ Ἀχαΐας δι' ἐκείνων πρὸς τοὺς ἐκπεπλωκότας διελύθησαν, καὶ τοὺς ὅρκους εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκαν. ἦσαν δὲ τῶν Πυθαγορείων καὶ περὶ ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν, οἱ κατελθόντες ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρων, ἐν οἷς ὀλίγοι τὴν ἡλικίαν τινὲς κατειχθέντες,

τες, καὶ διαίτῃ τὰς ἀῤῥώστους ὄντας θεραπεύοντες ἠγεμόνες κατέσησαν τῆς ἰατρικῆς μεθόδου. σωίβη δὲ καὶ τοὺς σωθέντας διαφερόντως ὑπό τινος τῶν ἄλλων εὐδοκιμῆσαι καὶ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ λεγόμενον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας, ὡς τάδε ἔζιν ἐπὶ Νίνωνος. λέγεσθαι φασὶ ταύτην τὴν πόλιν καὶ τοῦτο ἐμβαλόντων τῶν θηρίων καὶ χώραν, ἐπιβοηθήσαντας καὶ μεθ' ἁλλήλων κινδυνεύσαντας ἀποθανεῖν. ἡ δὲ πόλις ἔτως εἰς τοναντίον μεταπεσεῖν, ὥστε χωρὶς τῆς ἐπαίνων ἐποιεῖτο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνδρῶν ὑπολαβεῖν μᾶλλον, ταῖς μούσαις καὶ χαρισμένως ἔσεσθαι τὴν ἑορτὴν, καὶ τὸ μουσεῖον τὸ δημόσιον ἐποιοῦντο θυσίαν, καὶ αὐτοὺς ἐκείνους πρότερον ἱδρυσάμενοι τὰς θεὰς ἐτίμων. περὶ μὲν οὖν τῆς κατὰ Πυθαγορείων ἠθικῆς ἐπιτηδεύσεως, ὅσα οὕτα εἰρήσθω.

nis graves erant, inter quos quidam ad artem medicā sese contulerunt solaq; victus ratione ægros curātes jam dictæ methodi præfecti cōstituti sunt. Contigit aūt eos quoq; qui sanitati restituti erant, supra modum plærorumq; sermonibus concelebrari, idq; eo tēpore, quo dicebatur in eos, qui leges violāt: hæc non sunt in Ninone. Ajunt hanc urbem exsistere, quo tempore belluæ eam regionem hostiliter invaserunt, homines sibi mutuò auxiliis latis cum non parvo, quod aggressi erant, periculo, vitam amisisse. Urbem verò adeò in contrariū degenerāsse, ut sine laudibus effecerint, ut potiùs suspicionē de viris illis cōceperint, fore gratum & acceptum Musis festū, quum in publico Musarum auditorio publicū sacrificium facerent, & juxta eos ipsos deas priùs collocatas honorarent. Quâ igitur rabie & petulantia in Pythagoreos invaserint, hæc nobis dicta sunto.

Κεφ. λς.

Περὶ τῆς διαδοχῆς τῶν Πυθαγορείων, καὶ τίνες τελευτὴ αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα, καὶ τῶν γυναικῶν τῶν παρὰ τούτοις παρ' αὐτῷ τῷ φιλοσοφίαν.

CAP. XXXVI.

De successione Pythagoræ, & per quos illi mors illata sit. Item nomina virorum juxta ac mulierum, qui ab eo Philosophiam acceperunt.

Διάδοχος δὲ πρὸς πάντων ὁμολογεῖται Πυθαγόρου γενέσθαι, Ἀρίσταιος Δαμοφῶντος Κροτωνιάτης. κατ' αὐτὸν Πυθαγόραν ἐπὶ ἔτεσι χρόνοις ἡλικίοις ἔζησε πρὸς Πλάτωνος. καὶ οὐ μόνον τῆς σχολῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς παιδο-

APud omnes in confesso est successorem Pythagoræ fuisse Aristæum Damophontis filium Crotoniatem, qui circa ipsius Pythagoræ tēpora vixit septem ætatibus vel XLIX annis proximè ætatem Platonis. Nec modò ejus schola dignō est reputatus; verùm etiam nutriendis educandisq;

pueris & nuptiis Theanos, ac propter eximiam rationem & eminentiam ipsius dogmata superavit. Ipsum namque Pythagoram interpretatus esse fertur quadraginta omninò annos uno minus, cùm vixisset annos circiter centum. Aristæo verò utpote annis gravissimo scholam tradidit, post quē, Mnemarch. Pythagoricus illi præfuit. Mnemarchum porrò ejus administrationem Bulagoræ tradidisse, cujus tēpore Crotoniatarum urbem diripi contigit. Nam post hunc Tydam Crotoniatem reversum ex peregrinatione, quam ante bellum obortum instituit, successorem fuisse. Enimverò propter patriæ calamitatem defecit eum vita. Itaque peregrè agebat, ut prę dolore vitam cum morte commutaret. Reliquis verò senio jam multis modis honoratioribus mos erat, è corpore veluri è vinculis & carcere, discedere. Igitur tempore aliquantò pòst ex Lucanis tulerunt eum quorūdam hospitum beneficio servatum, ut scholæ præesset, ad quem pervenerit Diodorus Aspendius, qui receptus fuit propter raritatem & penuriam virorum, quī erant in eo coetu ac cohorte. Apud Heracleam Cliniam habuit & Philolaum. Apud Metapontios Theoridem & EUrytum. Tarēti Archytam. Ex discipulis & auditoribus externis fuit & Epicharmus. nō sūt ex-

ξοφίας ἡ τῆ Θειανῦς ἰάμη κατηξιώθη, διά τε ἐξαιρέσιως περιεχομένης τ δογμάτων. αὐτὸν μὲν γὰρ Πυθαγόραν ἀφηγήσασθαι λέγεται ἐνὸς δέοντος, ἔτη τεσσαράκοντα τὰ πάντα βιώσαντα ἔτη ἐγγιςῶν ἑκατόν. παραδοῦναι δὲ Ἀρίσταίῳ τὴν σχολὴν πρεσβυτάτῳ ὄντι, μεθ' ὃν ἡγήσασθαι Μνήμαρχον τ Πυθαγόραν. τοῦτον δὲ Βυλαγόρᾳ παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ διαπραθῆναι συμβὰν ἡ Κροτωνιατῶν πόλιν. μεθ' ὃν γὰ Τύδαν τ Κροτωνιάτην διάδοχον γενέσθαι ἐπανελθόντα ἐκ δ' ἀποδημίας, ἣν ἐποιήσατο πρὸ τ πολέμου. διὰ μὲν τοι τὴν συμφορὰν τ πατρίδος ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἐπιδήμονα γενέσθαι τοῦτον, ὡς μετὰ λύπης προϋλιπεῖν τὸν βίον. τοῖς δ' ἄλλοις ἔθος ἦν γεραιοῖς σφόδρα γιγνομένοις, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν τῶ σώματος ἀπαλλάττεσθαι. χρόνῳ μέντοι γε ὕστερον αἱρεῖσαν ἐκ τῆς Λευκανῶν συνθέντα δέκα τινῶν ξένων ἀφηγήσασθαι δ σχολῆς πρὸς ὃν ἀφικέσθαι Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον, ὃν παραδέχθῆναι διὰ τὴν σπάνιν τ ἐν τῷ συστήματι ἀνδρῶν. περὶ μὲν Ἡράκλειαν, Κλεινίαν, καὶ Φιλόλαον. Μεταποντίῳ δὲ Θεωρίδῃ, Εὐρύτῳ. ἐν Τάραντι δὲ Ἀρχύταν. τ δ' ἔξωθεν ἀκροατὴν γενέσθαι καὶ Ἐπίχαρμον. ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ συστήμα-

συσήμαλος τ' ἀνδρῶν. ἀφικόμενον δὲ εἰς Συρακούσας, διὰ τ' Ἱέρωνος τυραννίδα, τὰ μὲν φανερῶς φιλοσοφεῖν ἀποχίδαι. εἰς μέσον δ' ἐκφέρειν τὰς διανοίας τῶν ἀνδρῶν μετὰ παιδιᾶς κρύφα ἐκφέροντα τὰ Πυθαγόρεια δόγματα. τ' δὲ συμπάντων Πυθαγορείων, τὸν μὲν ἀγνῶτας τε καὶ ἀνωνύμους τινὰς πολλοὺς εἰκὸς γεγονέναι. τ' δὲ γνωριζομένων ἐστὶ τάδε τὰ ὀνόματα. ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΙ, Γ'παόσταλος, Δύμας, Α'ἴγων, Α'ἵμων, Σίλυος, Κλεισθένης, Α'γέλας, Ε'πίσυλος, Φυκιάδας, Ε'κφαντος, Τίμαιος, Βύθιος, Ε'ρατος, Γ'ιταλὸς, Ρ'όδιππος, Βρύας, ΕΥ'ανδρος, Μιλλίας, Α'ντιμέδων, Α'γέας, Λεόφρων, Α'γυλος, Ο'νατος, Γ'ιπποσθένης, Κλεόφρων, Α'λκμαίων, Δαμοκλῆς, Μίλων, Μένων. ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΝΟΙ, Βροντῖνος, Παρμίσκος, Α'ρεσάδας, Λέων, Δαμάρμενος, Αἰνέας, Χιλᾶς, Μελισίας, Α'ρισίας, Λαφάων, ΕΥ'άνδρος, Α'γησίδαμος, Ξενοκείδης, ΕΥ'ρίφημος, Α'ριστόμενης, Α'γησαρχος, Α'λκίας, Ξενοφάντης, Θράσυος, Α'ρύτος, Ε'πίφρων, ΕΙ'ρίσκος, Μεγιστέας, Λεωκύδης, Θρασυμήδης, ΕΥ'φημος, Πρόκλος, Α'ντιμένης, Λάκριτος, Δαμοτάγης, Πύρρων, Ρ'ηξίβιος, Α'λωπεκος, Α'στυλος, Δακύδας, Α'λιόχος, Λα-

virorum congregatione. Quùm autem hic Syracusas perveniſſet, per Hieronis tyrannidem, palàm omninò à ſapientiæ ſtudio abſtinuit. Numeris autem aſtrinxit illas virorum ſententias cum ſecreto luſu Pythagoræ dogmata in lucem dans. Omnium autem Pythagoreorum in univerſum veriſimile eſt multos ignotos & obſcuros fuiſſe. Nomina verò eorum, qui noti fuerunt, hæc ſunt. CROTONIATAE. Hippoſtatus, Dymas, AEgon, AEmon, Silius, Cleoſthenes, Agelas, Epiſylus, Phyciadas, Ecphantus, Timæus, Buthius, Eratus, Itanæus, Rhodippus, Bryas, EUandrus, Millias, Antimedon, Ageas, Leophron, Agylas, Onatus, Hippoſthenes, Cleophron, Alcmæon, Damocles, Milon, Menon. METAPONTINI. Brontinus, Parmiſcus, Areſtadas, Leo, Damarmenos, AEneas, Chilas, Meliſias, Ariſteas, Laphaon, EUandrus, Ageſidamus, Xenocides, EUriphemus, Ariſtomenes, Ageſarchus, Alcias, Xenophantes, Thraſeos, Arytus, Epiphron, Eiriſcus, Megiſteas, Leocydes, Thraſymedes, EUphemus, Proclus, Antimenes, Lacritus, Damotages, Pyrrhon, Rhexibius, Alopecus, Aſtylus, Dacydas, Aliochus, Lacrates,

Glucinus, Acragantinus Empedocles, Eleates Parmenides. TARENTINI. Philolaus, Arytus, Archytas, Theodorus, Ariſtippus, Lycon, Eſtiæus, Polemarchus, Aſteas & Nias, Cleon, EUrymedon, Arceas, Clinagoras, Archippus, Zopyrus, EUthynus, Dicæarchus, Philonides, Phrontidas, Lyſis, Lyſibius, Dinocrates, Echecrates, Paction, Acuſiladas, Iccus, Piſicrates, Clearatus, Leonteus, Phrinychus, Smicheas, Ariſtoclides, Clinias, Abrotelés, Piſerrydus, Brias, EUandrus, Archemachus, Mimnomachus, Achmonidas, Sicas, Caraphantidas. SYBARITAE. Metopus, Hippaſus, Proxenus, EUnor, Deanax, Menecſtius, Diocles, Empedus, Timaſius, Polemæus, EUæus, Tyrſenus. CARTHAGINENSES. Miltiades, Anthen, Odius, Leocritus. PARII, Aëtius, Phæncles, Dexitheus, Alcimachus, Diparchus, Meton, Timæus, Timeſianax, Amœrus, EUmaridias. LOCRENSES. Gyptius, Xenon, Philodamus, EUctes, Adicus, Sthenonidas, Soſiſtratus, EUthynus, Zaleucus, Timares. POSIDONII. Athamas, Simus, Proxenus, Philoſtaus & ETetus, Adixus, Sthenonidas, Soſiſtratus, ETthynus, Zaleucus, Timares. POSEIDONIATAE. Athamas, Simus, Proxenus,

χράτης, Γλυκῖνος, Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς, Ἐλεάτης Παρμενίδης. ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΙ, Φιλόλαος, Ἄρυτος, Ἀρχύτας, Θεόδωρος, Ἀρίστιππος, Λύκων, Ἐστιαῖος, Πολέμαρχος, Ἀστέας, Καινίας, Κλεῶν, ΕΤρυμέδων, Ἀρκεῖας, Κλειναγόρας, Ἀρχίππος, Ζώπυρος, ΕΤθυνος, Δικαίαρχος, Φιλωνίδης, Φροντίδας, Λύσις, Λυσίβιος, Δεινοκράτης, Ἐχεκράτης, Πακτίων, Ἀκουσιλάδας, Ἴκκος, Πεισικράτης, Κλεάρατος, Λεωντεὺς, Φρίνυχος, Σμιχίας, Ἀριστοκλίδας, Κλεινίας, Ἀβροτέλης, Πισίρρυδος, Βρίας, ΕΤανδρος, Ἀρχέμαχος, Μιμνόμαχος, Ἀχμονίδας, Σίκας, Καραφαντίδας. ΣΥΒΑΡΕΙΤΑΙ. Μέτοπος, Ἵππασος, Πρόξενος, ΕΤάνωρ, Δεάναξ, Μενέστιος, Διοκλῆς, Ἔμπεδος Τιμάσιος, Πολεμαῖος, ΕΤαῖος, Τυρσηνός. ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΟΙ. Μιλτιάδης, Ἄνθεν, Ὄδιος, Λεόκριτος. ΠΑΡΙΟΙ. Αἰήτιος, Φαινακλῆς, Δεξίθεος, Ἀλκίμαχος, Δέναρχος, Μέτων, Τίμαιος, Τιμησιάναξ, Ἄμοιρος, ΕΤμαρίδιας. ΛΟΚΡΟΙ. Γύπλιος, Ξένων, Φιλόδαμος, ΕΤκτης, Ἄδικος, Σθενωνίδας, Σωσίστρατος, ΕΤθύνης, Ζαλεύκος, Τιμάρης. ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΙ. Ἀθάμας, Σῖμος, Πρόξενος,

Κρά-

Κράνιος, Μύης, Βαθύλαος, Φαίδων. ΛΕΥΚΑΝΟΙ. Ὄκελος, καὶ Ὀκύλος ἀδελφοὶ, Ὀρέσανδρος, Κέραμβος, Δαρδανεὺς, Μαλίας. ΑΙΓΕΙΟΙ. Ἱππομέδων, Τιμοσθένης, Εὐέλθων, Θρασύδαμος, Κρίτων, Πολύκτωρ. ΛΑΚΩΝΕΣ. Ἀντοχαρίδας, Κλεάνωρ, Εὐμυκράτος, Ἄβαρις Ὑπερβόρειος. ΡΗΓΙΝΟΙ. Ἀριστείδης, Δημοσθένης, Ἀριστοκράτης, Φύτιος, Ἑλικάων, Μνησίβηλος, Ἱππαρχίδης, Ἀθοσίων, Εὔθυκλῆς, Ὄψιμος, Κόλαις Σελινούντιος. ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ. Λεπτίνης, Φιντίας, Δάμων. ΣΑΜΙΟΙ. Μέλισσος, Λάκων, Ἀρχιππος, Γλώριππος, Ἕλωρις, Ἵππων. ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΙ. Καλλίβροτος, Δίκων, Νάστας, Δρύμων, Ξέντας. ΦΛΙΑΣΙΟΙ. Διοκλῆς, Ἐχεκράτης, Πολύμναστος, Φάντων. ΣΙΚΥΩΝΙΟΙ. Ποληάδης, Δήμων, Σωστράτιος, Σωσθένης. ΚΥΡΗΝΑΪΟΙ. Πρῶρος, Μελάνιππος, Ἀριστάγγελος, Θεόδωρος. ΚΥΖΙΚΗΝΟΙ. Πυθόδωρος, Ἱππασθένης, Βύθηρος, Ξενόφιλος. ΚΑΤΑΝΑΪΟΙ. Χαρώνδας, Λυσιάδης Κορίνθιος, Χρύσιππος Τυρρηνὸς, Ναυσίθεος Ἀθηναῖος, Νεόκριτος Πόντικος, Λύραμνος. οἱ πάντες σιν. Πυθαγορίδες δὲ γυναῖκες ἐπιφανέσταται. Τιμύχα, γυνὴ ΕΥ μυλλίου τοῦ Κροτωνιάτου. Φίλ-

Cranius, Myes, Bathylaus, Phaedo. LUCANI. Ocellus, & Ocylus fratres, Oresandrus, Cerambus, Dardaneus, Malias. AEGEI. Hippomedon, Timosthenes, EUelthon, Thrasydamus, Crito, Polyctor. LACONES. Antocharidas, Cleanor, Eumycratus, Abaris Hyperboreus. RHEGINENSES. Aristides, Demosthenes, Aristocrates, Phytius, Heficaon, Mnesibulus, Hipparchides, Athosion, EUthycles, Opsimus, Colæs Selinuntius. SIRACUSANI. Leptines, Phintias, Damon. SAMII. Melissus, Lacon, Archippus, Glorippus, Heloris, Hippon. CAVLONIENSES. Callibrotus, Dicon, Nastas, Drymon, Xentas. PHLIASII. Diocles, Echecrates, Polymnastus, Phanton SICYONII. Poliades, Demon, Sostratius, Sosthenes. CYRENAEI. Prorus, Melanippus, Aristangelus, Theodorus. CYZICENI. Pythodorus, Hipposthenes, Butherus, Xenophilus. CATANAEI. Charondas, Lysiades Corinthius, Chrysippus Tyrrhenus, Nausitheus Athenienſis, Neocritus Ponticus, Lyramnus. Omnes ducenti XIIX. Fœminæ verò Pythagoricæ, quæ illustrissimæ fuerunt, sunt, Tymicha uxor Myllii Crotoniatæ, Philtes fi-

tes filia Leophronos Crotoniatæ, Byndæci soror, Occélo, & Eccelo Lucanæ, Chilonis filia, Chilonis scilicet Lacedæmonii. Theano uxor Brontini Metapontini, Mya uxor Milonis Crotoniatæ. Lasthenia Arcadissa. Abrotelis Tarentini filia. Echecratia Phliasia. Tyrsenes Sybaritis, Pisirronde Tarentina. Tyrsenes Sybaritis. Nisteadi filia seu uxor Salacena. Bio Argiva. Babelyma Argiva, Cleæclima soror Autocharidæ Lacedæmonii * omnes numero XVII.

τῆς θυγάτηρ, θεόφειος τὸ Κροτωνιάτα Ρωνδακίκα ἀδελφὴ, Ὀκκέλω καὶ Ἐκκέλω τῷ Λευκανῶν, Χείλωνος θυγάτηρ Χείλωνος τὸ Λακεδαιμονίου. Θεανὼ γυνὴ τὸ Μεταποντίνου Βροντίνου. Μυὰ γυνὴ Μίλωνος τὸ Κροτωνιάτα. Λαθένεια Ἀρκάδισσα *. Ἀβροτέλους θυγάτηρ τὸ Ταραντίνου. Ἐχεκρατέοτεια Φλιάσια. Τυρσηνὶς Συβαριτίς. Πισιῤῥόνδη Ταραντίς. * Νισταάδα Σαλακήνα. Βιὼ Ἀργεία. Βαβέλυμα Ἀργεία, Κλεαίχμα ἀδελφὴ Αὐτοχαρίδα τὸ Λακωνος. * αἱ πᾶσαι ιζ.

Finis libri primi de secta Pythagoreorum, seu vita Pythagoræ.

Τέλος τοῦ πρώτου λόγου τῶν Πυθαγορείων αἱρέσεως.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ τῆς κοίλης Συρίας

Πυθαγορείων ὑπομνημάτων συνεχόντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους εἰς φιλοσοφίαν,

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Κεφ. α.

ΠΕΡΙ μὲν Πυθαγόρου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν βίου, τῆς τε Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν τὰ σύμμετρα ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρήκαμεν. ἀρχώμεθα δὲ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τῆς αἱρέσεως, δι' ἣν τῆς κοινῆς εἰς πᾶσαν παιδείαν, μαθήσιν, καὶ ἀρετὴν παρασκευῆς, ἥτις ἐν μέρος ἀπολαβοῦσα πρὸς ἓν τι τῶν πάντων παρασκευάζει ἢ ἄνθρωπον ὁπωσδήποτε, ἀλλ', ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰς ἐν αὐτῷ προμυθίας προξήπει εἰς πάντα μὲν τὰ μαθήματα, πᾶσας δὲ τὰς δημιήμας πᾶσας δὲ τὰς ἐν τῷ βίῳ καλὰς καὶ γλυκείας πράξεις, πᾶσας δὲ παιδείας, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντα ὅσα μετέχει τοῦ καλοῦ. ὥστε γὰρ ἀεὶ τὸ προξαπῆναι οἷόν τε ὄζειν ὁρμῆσαι ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ γλυκέα ἐπιπνεύματα, ὥστε οἷόν τε εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἀκρότατον καὶ τελ-

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria cœle

Pythagoricorum Commentariorum, quicomplectuntur orationes adhortatorias ad Philosophiam,

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

DE PYTHAGORA, ejúsque simul & Pythagoricorum virorum vita, quæ requiri & necessaria esse videbantur, superiori libro pertexuimus. Iam autem quod reliquum est de ipsius secta incipiamus, idq; ab communi in omnē institutionem, disciplinam ac virtutē præparatione, quæ minimè particulatim accepta ad unum aliquod omniū seu universi hominem præparat atq; idoneum reddit: sed, ut quàm simplicissimè dicā, quicquid in illo est prudentiæ convertit & dirigit ad omnes disciplinas, scientias, omnésq; egregias ac generosas vitæ actiones, institutionésq;, atq; ut uno verbo dicam, ad omnia, quæcumque honesti aliquam participationem habent. Neque enim fieri potest, ut sine præmissis adhortationib. quisquā se ad honesta & nobilia ulla studia conferre queat, vel quisq; rectâ aliquem benè instructum reddat ad summū ac perfectissimum bonum

capessendum, nisi priùs hortationibus animi constitutio ab aliquo fuerit impressa. Cæterùm ut animus paulatim ab parvis exorsus ad majora progressus facit, itémq; per omnia bona & virtutes transit, & tandem bona perfectissima reperit: eodem modo & viâ quadam certâ adhortationem procedere convenit, ab communibus præceptis initio sumpto. Nam sese simpliciter ad philosophiæ studium cum impetu quodam conferre, imò, ut paucis dicam, ad ipsum sapientiæ studium agi fertiq; quocunq; tandem ductu, id nimirum in nullius ex omnibus sectis potestate situm est, quæ quidem eximia & selecta est: sed communiter ac generatim omnibus, quæ laudantur, quæq; de humanis studiis primas sibi partes vendicant, communi quodam & hortationibus peculiari modo cõpetit.

ὅπαν ἀγαθὸν προδιοπτίζειν τινά, πρὶν ἐμποιῆσαι ὑπὸ * τὴν κατασκευὴν τῆς ψυχῆς διὰ τῆς προτροπῆς. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ψυχὴ κατὰ βραχὺ πρόεισιν ἐπὶ τὰ μείζονα ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων, διὰ πάντων τὸ διέξεισι τῶν καλῶν, καὶ δεῖ τὸν τέλει τὰ τελειότατα ἀγαθὰ εὑρίσκει. οὕτω καὶ προτροπὴν δεῖ ὁδῷ προίεναι ἀρχομένῳ ἀπὸ τῶν κοινῶν. εἰς γὰρ φιλοσοφίαν ἁπλῶς παρορμῆσαι, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φιλοσοφεῖν συλλήβδην καθ' ἣν τιν' οὖν ἀγωγὴν, μηδεμιᾶς τῶν αἱρέσεων ἄντικρυς προκριτομένης, ἀλλὰ κοινὰς καὶ γένος ἁπασῶν ἐπαινουμένων, καὶ παρὰ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιπνεύματα προσβαλομένων κατά τινα κοινὸν καὶ προτρεπτικὸν τρόπον.

CAP. II.

Κεφ. β.

POST hæc autem media quadam methodo, atq; haud omninò vulgari utendum erit, nec rursum tali, quæ palàm sit Pythagorica, imò ne commutata quidem prorsus ita, ut ab utrisque quicquam adhuc retineat. In hac verò etiam communes totius philosophiæ adhortationes constituemus, ita ut eas ab voluntate Pythagorica separatas proponamus, atque ea

Μετὰ δὲ ταῦτα μέσῃ τινὶ μεθόδῳ χρηστέον, ἔτε παντάπασι δημώδει, οὐδὲ μὴν ἄντικρυς Πυθαγορικῇ, ἀλλ' οὐδὲ ἀπηλλαγμένῃ ὁλοχερῶς ἑκατέρου τοῦ τρόπου τούτου. ἐν δὲ ταύτῃ κοινάς τε πάσης φιλοσοφίας τάξομεν παρορμήσεις, ὥστε χωρὶς αὐτὰς Πυθαγορικῆς βουλήμα-

λος, καὶ

τῷ, καὶ τάχα τούτῳ συμμίξωμεν ἐγκαιρότατα ἐς τὰς τῆς ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας δόξας, εἰς ἃς προῄεσιν τῆς Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν κατὰ τοῦτον ζῆλον τῆς λόγων. ἀφ' οὗ δὴ λελιθότως, ὡς τὸ εἰκός, ἀπὸ μὲν τῆς ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν ἀποστησόμεθα. μεταβησόμεθα δὲ καὶ οἰκειωσόμεθα ταῖς κατὰ τὴν αἵρεσιν τιχνολογουμέναις ἀποδείξεσιν, οἷον διά τινος γεφύρας ἢ κλίμακος κάτωθεν εἰς ὕψος ἀνιόντες. ἐπὶ δὲ τῇ τέλει τὰ ἴδια προῄεσιλικὰ τῆς Πυθαγορικῆς αἱρέσεως συντάξομεν, ἀλλόξια καὶ ἀπόρρητα ζόπον τινὰ πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγὰς ὑπάρχοντα. ἀρξώμεθα δὲ τὸ λοιπὸν ἀπ' ἐκείνων ὡς πρὸς ἡμᾶς πρώτων. ὅτι δὴ τὰ ἀναγκαῖα ταῦτα καὶ φανόμενα πᾶσι, καὶ μηδένα προειληφότα τὴν οὐσίαν τῆς αἱρέσεως καλὰ δὲ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ αὐτῆς ἀναγείρουσα ἡμῶν τὴν προθυμίαν, καλά τινας χωρίμους τοῖς πολλοῖς γνώσεις ἀπεικαζομένας πρὸς τὰ ἀναγκαῖα δείγματα τῶν ὄντων ἔχουσι δὲ αὗται ἁδρόπως. ψυχὴν ζωῆς ἡμᾶς τῇ ταύτης ἀρετῇ, ῥητέον τῷ ζῆν ὡς ὀφθαλμοὺς ὁρῶντας τῇ πρὸς huic voluntati quàm opportunissimè commisceamus, virorúmque horum maximè proprias sententias, ad quas Pythagoricorum hominum nobilissimi hoc loquēdi modo adhortari cōsueverunt. Ab quo clam, ut æquitas postulat, & quidem ab externis notitiis recedemus. Aggrediemur autē negotium, idq; nobis familiare reddem⁹ demonstrationibus, quæ in hac secta usitatæ & usu receptæ sunt, veluti per pontem quendam seu gradum ab infimo ad sublime ascendentes. Ad finē verò proprias & familiares admonitiones Pythagoricæ sectæ simul adjungemus, quæ quodammodo cum reliquis vivendi regulis collatæ alienæ atq; arcanæ, vel ita abditæ sunt, ut dici non debeant. Exordiamur autem deinceps, ab iis primùm, quæ ad nos pervenerunt. Sunt autem hæc conspicua, & omnibus in oculos influentia, & nequaquam istiusmodi, quæ antè ceperint virtutis substantiam: sed juxta cōmunes notiones nostram ad illam excitent animi alacritatem, idque juxta sententias quasdam ac leges plerisque notas, quæ quasi similitudine exprimunt ac deducunt ad rerum, quæ sūt, conspicuas demonstrationes. Ipsæ verò ad hunc se modum habent. Quicunque vivimus, animi vi ac potentiâ nos benè vivere dicendum est, uti quicumque oculis videmus, horum be-

neficio virtutéq; benè videamus. Neq; exiſtimandum eſt vel rubigine aurum, vel vitio virtutẽ affici turpariq;. Quiſq; autem ſeſe ad virtutem, tanquã ad ſacroſanctum delubrum conferat, ne ad ullam ignobilem ac ſervilem animi ignominiam, quoad vitæ communionem ac patientiam, expoſiti ſimus. Virtuti ceu contineti ac ſapientiã præditæ uxori fidendum & fortiter innitendum eſt. Fortunæ verò ceu inſtabili ac vagæ meretrici fidendum. Præſtabilius eſt virtutem ſuſcipere cum paupertate, quàm divitias cum violẽtia: Item parcè edere cum ſanitate, quã helluonũ more vorare cum morbo. Nam ciborum abundantia humano corpori ſanè quàm peſtifera eſt. Conſervatur aũt, cum hic animus honeſtè conſtitutus affectúſque eſt. Ac valdè periculoſum eſt malo potentiam tradere, nec minus, quàm ſi veſano & furioſo gladium dones. Sicuti ſuppurato alicui conducibilius eſt uri, quàm ita manere: ſic flagitioſo mori quàm vivere ſatius eſt. Fruendum eſt, quantum ejus fieri poteſt, inſtar ambroſiæ & nectaris, philoſophiæ præceptionibus. Sincera namque eſt, quæ abillis procedit, voluptas, & divinum quaſi numẽ, quod & magnanimitatẽ efficere poteſt, & ſi non æternos, attamen rerum æternarum ſcientes & peritos. Quod ſi ex eo melior ſenſuum vis exoritur,

τῶν ἀρετῇ καλῶς ὁρᾶν. οὔτε χρυσοῦ νομιστέον ἰὸν, οὔτε ἀρετῆς αἶσχος ἅπτεσθαι, καθάπερ εἰς ἄσυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν ὁρμητέον, ὅπως πρὸς μηδεμίαν ἀνάγκην ψυχῆς ὕβριν ὦμεν ἔκδοτοι περὶ κοινωνίας βίου καὶ παρεμπτῆς. ἀρετῇ μὲν θαρρητέον ὡς σώφρονι γαμετῇ. τύχῃ δὲ ὡς ἑταίρᾳ. χρήστον μὴ πιστέον ἀρετὴν ὑπολαμπτέον, ἢ πλοῦτον μὴ βίας, ἀλιγοσιτίαν μὴ ὑγείας, ἢ πολυφαγίαν μὴ νόσου. βλαβερὰ μᾶλλον ζοφῆς μὲν ἀφθονία τῷ σώματι. κτήσεως δὲ ταύτῃ ψυχὴν δεχομένῳ καλῶς, καὶ ἐπισφαλὲς, καὶ ὅμοιον μαινομένῳ δοῦναι μάχαιραν, καὶ μοχθηρῷ δυνάμιν. καθάπερ τῷ ἐμπύῳ βέλτιον τὸ καῆναι τοῦ διαμένειν, καὶ τῷ μοχθηρῷ τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν. τῆς καὶ φιλοσοφίαν θεωρημάτων ἀπολαυστέον ἐφ' ὅσον οἷον, καθάπερ ἀμβροσίας καὶ νέκταρος. ἀκήρατόν τε γὰρ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἡδύ, καὶ τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον δύναταί τε ποιεῖν, καὶ εἰ μὴ ἀϊδίους ἀϊδίων τε ἐπιστήμονας. εἰ ἐκτὸν ἡ αἴσθησις μᾶλλον, ἀπουσιαστὴ ἡ φρόνησις.

νησις. ἔστι γὰρ τῆς ἐν ἡμῖν φρονητικοῦ τοῦ, φύσει τις ἕξις ἀγαθή. δι' ἣν μὲν γὰρ ἐν οἷς πάσχομεν οὐ παραδιαφθειρόμεθα, δι' ἣν δὲ ἐν οἷς πράττομεν οὐ παραλογιζόμεθα, καὶ τὸν θεὸν σεβόμεθα κατὰ τρόπον, εἰ τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν παρασκευάσαιμεν πάσης κακίας, ὥσπερ τινὸς κηλίδος καθαρὸν κοσμητέον ἱερὸν μὲν ἀναθήμασι, τὴν δὲ ψυχὴν μαθήμασιν. ὡς πρὸ τῶν μεγάλων μυστηρίων τὰ μικρὰ παραδοτέον, καὶ πρὸ φιλοσοφίας παιδείαν. ὁ μὲν τῆς γῆς καρπὸς δι' ἐνιαυτοῦ, καθ' ἕκαστον δὲ αἰῶνος μόριον ὁ φιλοσοφίας ἀποδίδοται. καθάπερ χώρας μάλιστα ἐπιμελητέον τῷ τῆς ἀρίστης ἐπιτυχόντι, καὶ ψυχῆς, ὅπως τῆς φύσεως ἄξιον ἐνέγκηται τὸν καρπόν. τοιαῦτα ἄν τις ἀπὸ τῶν ἐναργῶν γνωμικὰ ὁμοιώματα παρατιθέμενος, κοινῶς ἂν εἰς φιλοσοφίαν προτρέψειεν.

prudentia magis ſtudio comparanda. Eſt enim ejus, quæ in nobis eſt, activæ mentis quidam veluti bonus ſenſuum habitus, per quem quidem fit, ut in quibus perpetimur, nequaquā in ſenſu fallamur. per quem verò falſis rationibus non decipimur, in iis, quæ agimus, & Deum timemus juxta modum, ac ſi mentem, quæ in nobis eſt, præparauerimus, omnis mali vitiique, veluti labis cujuſdam & maculæ purā, ceu templum donariis penſilibus exornādum, animus verò diſciplinis decorādus eſt. Quēadmodū antè magna myſteria ſeu arcana parva tradēda ſunt, ita etiam ante philoſophiæ traditionē, tenera et pueris conveniens inſtitutio præmittenda. Fructus quidem terræ anni ſpatio: at philoſophiæ fructus quovis anni tempore ſeu parte effuſi reddūtur. Uti regionis ſeu fundi maximè gerenda cura eſt ei, qui eum optimum reddere ſtudet, ita quoq; animi ſolicitè habenda ratio eſt, ut fructum natura condignum proferat. Tales ſēntentioſas ſimilitudines ab rebus perſpicuis aliquis ſumens publicéque proponens, iis haud incommodè ad philoſophiam homines adhortabitur.

Κεφ. γ.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τύπος γνώμαις χρώμενος καὶ αὐτός. οὐκέτι δὲ δεῖ παραβο-

Cap. III.

Est & alia quædam forma, quæ ipſa quoq; ſentētias uſurpat. Oratio autem numeris aſtricta ac nume-

rosa similitudines per parabolas collationésq; opponens, nequaquam germana est illorum virorum: quam nimirum habemus & traditione accepimus cùm in aliis, tùm in aureis carminibus, quorum pauca quædam, veluti exempli gratia, proponenda sunt. Quæ hujusmodi sunt:

λῆς ἀντιπαεξετιθεὶς τὰς ὁμοιώσεις ἐμμέτρως ⁊ ἐναρμονίως, γνήσιος τῆς ἀνδρῶν τούτων, ὃν ἔχουσιν παρειληφότας ἐν ἄλλοις τε ⁊ ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσιν, ὧν ὀλίγα ἄττα δείγματα παραθετέον τὰ τοιαῦτα·

Hæc agito ac meditare, ipsthæc & amare labora.
Nam, hæc virtutis dia in vestigia ponent.

Ταῦτα μόνα ταῦτ' ἐμμελέτα τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.
Ταῦτα σε ⁊ θείας ἀρετῆς ἴχνια θήσει.

Per hæc enim ad omnes bonas literas & disciplinas studiáque adhortatur & putat neque laboribus parcendum esse, neque curam ullam intermittendā, quin excitet in amorem & desideriū honesti, hæcq; omnia adducit ad studium virtutis, non quidē ejus, quæ simpliciter ubique obvia & exposita est, sed quæ nos ab naturâ humanâ omninò abstrahit. Circumducit autem ad divinam naturā & divinæ virtutis cognitionem possessionémq;. Imò verò per hæc & ad sapientiam contemplativam adhortatur,

διὰ γὰρ τούτων εἰς πάντα τὰ καλὰ μαθήματά τε ⁊ ἐπιτηδεύματα προτρέπει, μήτε πόνων φείδεσθαι οἰόμενος δεῖν, μήτε μελέτων ὑφίεναι μηδεμίαν εἰς ἐρωτά τε ⁊ προθυμίαν τῶν καλῶν διιστέναι, ⁊ πάντα ταῦτα ἀνάγων εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπιτήδευσιν, οὐχ ἁπλῶς δ' τυχούσης, ἀλλ' ἥτις ἡμᾶς ἀφίστησι μὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπὶ δὲ τὴν θείαν ὁσίαν, ⁊ τὴν γνῶσιν δὲ θείας ἀρετῆς, ⁊ τὴν κτῆσιν αὐτῆς παρασκευάζει. ἀλλὰ μὴν εἰς γε τὴν θεωρητικὴν σοφίαν διὰ τούτων παρακαλεῖ,

Hæc animo præcepta fideli
Si fors mandaris, dijs qui immortalibus ordo,
Noveris, & nostrum genus, & genus ætheris alti,
Quo sese tendant nexu, & quâ lege ligentur.
Nec te quantum homini fas est cognosse latebit,
Vnam, tum varias rerum pervadere formas,
Naturam, retinet faciem quæ semper eandem,
Et sperare vetat te, quod sperabile non est.

τούτων γὰρ κρατήσας γνώσῃ ἀθανάτοις θεῶν, θνητοῖ' ἀνθρώπων σύστασιν, ἥτις ἔχεται διέχεται ἥτε κρίσεις. γνώσῃ δ' ὑμᾶς τί φύσει φίλος ὁμοίως, ἄστε σε μήτ' ἀέλπτ' ἐλπίζειν μῆλα τὰ λέθειν.

Hisce enim nullum est aliud admirabilius iis, qui benè nati sunt, ut se cum

τούτων γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλλα θαυμασιώτερα τοῖς εὖ πεφυκόσιν εἰς τὸ παρορμᾶ-

ρμᾶσθ ἡμεραίως εἰς τὴν θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις τῶν θεῶν ἀρετή τε ἐστὶ, καὶ σοφία καὶ εὐδαιμονία θελεία, ποιεῖτε ἡμᾶς τοῖς θεοῖς ὁμοίους. ἡ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστήμη τάς τε ἀνθρωπίνας ἀρετὰς παρέχει, καὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἐμπείρους ποιεῖ, τά τε ἀπὸ τούτων ὠφέλιμα καὶ βλαβερὰ διακρίνει, καὶ τὰ μὲν φυλάττεται, τὰ δὲ περιποιεῖ. καὶ ὅλως τὴν σύστασιν, ἥτις ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καταμανθάνει. τὸ δὲ θαυμασιώτερον ἐκεῖνο διδάσκεται ἀπὸ τοιαύτης εἰδήσεως, κατὰ τὸ διέρχεται ἀλύπως καὶ ἀκωλύτως ἕκαστα, τῶν ἐν ἡμῖν, ὅσα ἐστὶ τῆς κρείττονος μοίρας, καὶ κατὰ τὸ κρατεῖται καὶ κωλύεται, ὥστε μὴ δύνασθαι ῥᾳδίως ἐξιέναι, καὶ τῶν δεσμῶν ἀπολύεσθαι. ἡ δὲ μὴ ταύτῃ γνώμη εἰς φιλολογίαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τὸν οὐρανὸν θεωρίαν. ἡ γὰρ τούτου φύσις ἀεί ἐστιν ὁμοία κατὰ τὴν αὐτὴν περιφοράν, ὡσαύτως περιίουσα, ἣν ἐάν τις καταμάθῃ, οὐτ' ἂν ἀπροσδόκητα πάτε προσδοκήσειν, οὐτ' ἂν ἀγνοήσειν εἴτι τῶν κατ' ἀνάγκην ἐσο-

alacritate generosè ad philosophiam contemplandam conferant. Dei enim cognitio virtus est juxta ac sapientia, itemque perfecta & consummata beatitas, & quæ nos Deo similes reddat. Humanarum verò rerum scientia cùm humanas virtutes præbet, tum rerum ad nos pertinentium peritos efficit, adhæc quæ in iis utilia & noxia sunt discriminat, atque illa quidem conservat, hæc verò acquirit & comparat. Atque omninò constitutionem conspirationémque, quæ est vitæ humanæ, tam re quàm verbis perdiscit. Quod verò admirabilius est, ab tali cognitione discitur, quatenus sine dolore atque ullo impedimento, singula, quæ in nobis sunt, & quidem quæcũque melioris sortis & conditionis prætereunt, & quatenus tenentur prohibentúrque, ut facilè exire nequeant & à vinculis liberari. Sententia verò quæ hanc sequitur adhortationem facit ad inquisitionem naturæ, atque omnem cœlestium rerum contemplationem. Hujus enim natura sui semper similis est, eodem modo juxta eandem revolutionem circumiens, quam quisquis didicerit probéque cognoverit, nunquam inexspectata exspectaverit, nec ignoraverit, si quid sibi ex necessitate foret eventũrum.

Porrò

Porrò ſententiæ, quæ in hiſce exſiſtunt, ab vita, quæ in nobis libera ſuíque juris eſt, admonitionem formant. veluti,

noſces mortalis ſibi ſentem eſſe arummarum,
Et cuncta ex ipſis quæ ſunt incommoda naſci.
Ab miſeri.

Homines enim principia actionum ſunt, & per ſe propriam poteſtatem habēt vel bona eligēdi, vel etiam mala fugiendi. Quiſquis hac potentiâ non utitur, rebus, quæ ab natura affatim datæ ſunt, indignus eſt. Nihil igitur aliud dicit, quàm quod nos dæmonem ſeu genium eligimus, & nos ipſi nobis loco fortunæ ac dæmonis ſumus, nóſque ipſos felices et beatos reddimus. Qui ad id ſolum quod bonum eſt, et ad boni honorem per ſe virtutem oſtentant. Hiſce ſimilia ſunt et hæc:

qui nec bona tam præſentia cernunt,
Et quæ conflarunt pauci mala, ſolvere norunt.

Nam quòd ea, quæ honeſta et bona ſunt, in propinquo ſint, et cum anima noſtra nata, eóque omnium maximè nobis ſint propria, mirificè ad adhortationes ſtimulos addunt. Et cæcitas ſurditáſque, et ſenſus defectu tenebris implicari, et hoc mirum in modum ad vitā ſanctè traducendam adhortatur, perinde ac ſi ſola mens omnia et cernat et auditu percipiat. Liberatio autem

τῶν μελλόντων συμβαίνειν. αἱ δὲ ὅτι πούτοις γνῶμαι, ἀπὸ τῆς προαιρετικῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς ποιοῦνται τὴν παράκλησιν. οἷον,

Γνώσῃ δ' ἀθρόους αἰθαίρετα πήματ' ἔχοντας
Τλήμονας.

αἱ γὰρ ἀρχαὶ τῶν πράξεων εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι, καὶ δύναμιν ἔχουσιν ἐξ αὐτῶν οἰκείαν, εἰς αἵρεσιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ φυγὴν τῶν κακῶν. ὁ μὴν χρώμενος ταύτῃ τῇ δυνάμει τῇ δοθείσῃ ἐκ φύσεως αὐτῷ πλουτεκτημάτων, ὄζιν ἀναξίως. οὐδὲν οὖν ἄλλο λέγει, ἢ τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς ἢ δαίμονα αἱρούμεθα, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐσμεν ἐν τύχης τάξει καὶ δαίμονος, ἢ ὅτι εὐδαίμονας αὐτοὶ ἑαυτοὺς παραπολάζομεν. ὁ γὰρ μόνον τὸ καλὸν καὶ τὴν τούτου τιμὴν δι' ἑαυτὸ ἀρετὴν ἐπιδείκνυσι. παραπλήσια δὲ τούτων καὶ τὰ τοιαῦτα ὄζιν,

Οἵ τ' ἀσάθων πίλας ὄλιον ὑπ' ἰσοῤῥόπω
Οὔτι κλύουσι, λύσιτε κρυῶν πανύχιοι συνέσιον.

Τὸ γὰρ ἐγγὺς εἶναι τ' ἀγαθὰ ἢ συμπεφυκέναι ἡμῖν τὴν ψυχὴν, πάντων δὲ ὑπάρχειν οἰκειότατα ἡμῖν, θαυμαστῶς ὄζι προτρεπτικά. καὶ τὸ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν, ὡσπερ δὲ τῆς αἰσθήσεως ἐπισκοτίζεσθαι, δαιμονίως εἰς τὴν ζωὴν παρακαλεῖ, ὡς τὸ νοῦν μόνον καὶ ὁρῶντος πάντα καὶ ἀκούοντος. ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ τῶν

τῶν κακῶν, ἣν ὀλίγοι καθορῶσι, προτρέπει εἰς τὴν λύσιν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τὴν ζωὴν, τὴν καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς, ἣν τινα μελέτην θανάτου προσαγορεύομεν. καὶ ἄλλος δ' ἐστὶ τρόπος ἐφ' ἕλξῃς ἀπὸ τῆς διαβολῆς τῶν κακῶν. οὐ γὰρ ἀνεκτόν ἐστι,

κυλίδεσιν ἐοικότας,
ἄλλοθ' ἐπ' ἄλλα φερομένας ἀπείρονα κύματ' ἔχοντας,

τὸ γὰρ βίαιον καὶ ἀλόγιστον καὶ εἰκῇ φερόμενον, καὶ ἄλλοτε ἄλλοῖον, καὶ μάλιστα τὸ ἀπέραντον ἡ κακία παρίσησιν, ἃ δεῖ διαφερόντως φεύγειν, ἡ δὲ μὴ ταῦτα γνώμην ἐστὶ ταὐτὰ,

Δυσεὶς γὰρ συνοπαδὸς ἔρις βλάπτουσα λίλαιθ'
σύμφυτος, ἣν ἀ δεῖ προσάγειν, ἴκνεῖται φεύγειν.

Ἐνταῦθα καὶ τὸ διττὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπέδειξε, καὶ τὸ συγγενὲς ἡμῖν ἐστὶ τῆς φύσεως ἀλλόφυλον ζῷον, ὅπερ οἱ μὲν πολυκέφαλον θηρίον, οἱ δὲ θνητόν τι ζῴων εἶδος, ἄλλοι δὲ φύσιν γενεσιουργὸν καλοῦσιν. ἐνταῦθα δὲ ἔριν σύμφυτον ἐπωνόμασεν, ἐπειδὴ τάξιν ἔχουσαν ἡμῖν πρὸς τὴν πρώτην ἀπαθῆ ζωὴν ἄλλως συνοπαδὸν, συνακολουθοῦσαν τῇ πρεσβυτέρᾳ ζωῇ. ταύτην δὲ οὐ παραγγέλλει φεύγειν. διὸ δὲ ταύτης ἀντάλλαξασθαι τὴν ἀνθ' ἑτέρας

ab malis, quàm pauci pervident, ad animi ab corpore ſeparationem, & ad vitã, quæ per ſe animæ eſt, quam meditationem quandam mortis appellamus, hortatur. Deinde alius eſt etiam modus hortandi à calumnia malorũ. Non enim, quod dicitur, ferẽdum eſt:

Qui parvis ſimiles gyris hinc inde ferantur,
Inq; alia ex aliis per mille incommoda tendant.

Violentum quippe illud & citra rationem ac temerè præcipitẽ ferri, & malitia alium variúmque & præcipuè infinitum cõſtituit, quæ omnia in primis maximéque fugienda ſunt. Quæ verò dehinc ſequitur ſententia talis eſt,

Inſita quippe homini comes eſt pugna abdita quadã
Pernicialis, eoq; haud irritanda, nec ultrò
Arceſſenda tibi eſt: eoſim fuge, tergáq; vertes.

Hîc etiam utramq; hominis naturam oſtendit, & id, quod nobis ab ipſo ortu & natalibus agnatum eſt, alienum animal, quod nonnulli quidem belluam multorum capitum, alii verò mortalem aliquam vitæ ſpeciem, alii autẽ naturam genitricem, vel authorem rerum vocant. Cæterùm hîc litem etiã innatam & ſimul cum homine natam nominarunt, non quaſi æqualem ordinem habentem ad vitam noſtram maximè principem, quæ comes ſimul ſequatur vitam antiquiorem. Hanc igitur fugiendã eſſe adhortatur. Hujus autem loco quaſi quadam permutatione recipiendam eſſe eam, quæ ſinę

repugnantia; &, ut ſic dicam, contrarietate uniformem aliquem modum actionum & imaginum, quæ mentis & intelligentiæ ſint participes, habet, qui modus pro eo, qui dolore afficere & lædere ſolet, honeſtam & bonam formam habet. Próq; eo quod ad interitum vergat, ſaluris principium præbet. Et ſanè, quæ annexam ſecundámque ſubſiſtentiam ſimul conſectariam tanquam extra alienationem præterit. Quæ verò ante opus ipſum & à ſe & in ſe omnia habet, vitam perfectiſsimam aſſumpſit. Hæc itaque illam ſæper quidem tanquam ad compendiũ contrahere æquum eſt, at hanc ut plurimum producere. Atque hoc pacto talis adhortatio ad vitam, quæ cum mente inſtituitur, expeditiſsima exſtitit. Ad divinam certè, quæ perfectiſsima eſt, & poſt optimam deorum ſimul comitantem conſtitutionem tales ſententiæ adhortantur:

Aut pleriſq; Pater mortalis eripe noxis
Aut quo quiſq; doce genij ſub numine vivat.
Tu tamen ô conſidit alto genus æthere ductum.

In hiſce verſibus una omninò continetur, eáque optima ad divinam felicitatem adhortatio, quæ cum precibus & invocationibus deorum, maximéque Iovis ipſorũ regis, permiſta eſt. Altera autem dati ſimúlque ab ipſis diis nobis quaſi ſortitô collati genii, manifeſtaria oſtenſio eſt, & per eundem ad i-

αὐτοειδῶς ἐποιεῖτο τοιρῶν ἐνεργείαν, ἥτις αὐτὴ μὲν τὸ βλέπειν εὖ ἀγαθοειδὴς ἔζιν. αὐτὴ δὲ τὸ ῥέπειν εἰς ὅλεθρον, σωτηρίας ἀρχὴν παρέχει. καὶ τὴν μὲν ἐπειστικὴν καὶ δευτέραν σωιεπομένην ὑπόστασιν, ὡς ἀλλοζίας ἐκτὸς μεθίησι. τὴν δὲ πρωτουργὸν, καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐν ἑαυτῇ πάντα ἔχουσαν, τελεωτάτῃ ζωὴν προσείληφε. διὸ παντὸς ἂν ταῦτα ἐκείνῃ μὲν ὡς βαλ βραχύτατα, συλλέγειν ἄξιον, ταύτῃ δὲ προάγειν ὡς ἐπὶ πλεῖσον. καὶ οὕτως εἰς τὴν χρῆν ζωὴν, ἣ τοιαύτη προξοπὴ γέγονεν ἀνυσιμωτάτη. πρὸς μὲν τὴν θείαν τελειότητα τὴν μετὰ θεῶν σωιεπομένην ἀρίζην κατάστασιν, αἱ τοιαῦται γνῶμαι παρακαλοῦσι,

Ζεῦ πάτερ ἢ πολλοῖσι κακῶν παύσοιας ἅπαντας,
Ἠὲ βροτοῖσι δείξας οἷόν τιν' ὀλύμπιον χρῆσον.
Ἀλλά σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεὸν γένος ἐσσὶ βροτοῖσιν.

Ἐν δὲ τούτοις μία μὲν ἀρίζη παράκλησις εἰς τὴν θείαν εὐδαιμονίαν, ἣ μεμισημένη ταῖς εὐχαῖς καὶ ἀνακλήσεσι τοῦ θεῶν, καὶ μάλιζα τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Διός. Δευτέρα δὲ ἡ τοῦ δοθέντος καὶ συγκληρωθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ θεῶν δαίμονος δείξις ἐμφανὴς, καὶ δι' αὐτοῦ πάλιν πρὸς

πρὸς τὰς θεοὺς ἀναγωγήν. οὐδεὶς γὰρ ἄλλως τις δυνατὸς πρὸς τὸ θειότατον αὐτῆς καὶ κυριώτατον τῆς οὐσίας ἀναδραμεῖν, εἰ μὴ τῷ τοιούτῳ δαίμονι ἡγεμόνι χρήσαιτο, οὐδὲ ἵν' ἅπαντα τὸν ἔρωτα τῆς θεῶν γνησίως ἀποκαθαίρειν. ἀφ' ἧς δὴ πρώτη μὲν ἔσται κακῶν παῦλα τοῖς συμπεφυκόσιν ἡμῖν ἀπὸ τῆς γενέσεως. ἔπειτα γνῶσις ἡμῖν ἀληθινὴ παρέσται τῆς δαιμονίας καὶ μακαρίας ζωῆς, ὅση τε ἐξ ἧς καὶ ὁποία. μεθ' ἧς ἀνιόντες τὸ ἀρχηγὸν θεῖον γένος τῆς ἀνθρώπου κατοψόμεθα, καὶ εἰς αὐτὸ ἐνιδρυθέντες τέλος ἕξομεν τὸ προσήκοντος ὑπὸ τῆς θεῶν μακαριότητος βίου. ὅτι τέλειος τοίνυν πρὸς τὴν μέθεξιν ἡ ψυχῆς προσέρπει καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. τὴν δὲ καθ' ἑαυτὴν, καθ' ἣν ἀπήλλακται τοῦ σώματος, καὶ τὰ σώματι συμπεφυκότα φύσεων. λέγει δὲ οὕτως,

Ἡνίοχον γὰρ ἐμὸν τοῦτον καθύπερθεν ἀρίστης
Ἵππους δ' ἀπολείψας σῶμα εἰς αἰθέρ' ἐλεύσεται ἔλθης,
Ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀνωτάτω τάξει τὸ ἄριστον τῶν ἡγεμόνα προσήκασα τῆς ψυχῆς ἀκραιφνεῖ, τὴν ὁμοιότητα δὲ σώζει πρὸς τοὺς θεούς, εἰς ἣν καὶ ἀποβλέπει πρώτως. τὸ δ' ἀπολιπεῖν τὸ σῶμα καὶ μεταβῆναι εἰς τὸν αἰθέρα μεταλλάττειν, καὶ τὸν ἀνθρωπος diuos reductio. Alioquin enim nemo ad diuinissimam & propriissimam ejus substãtiam recurrere poterit, nisi tali quodam genio seu duce utatur, neq; etiam germanè omninóq; expurgare eos sine hujus adminiculo, qui deorum sincerè amantes sunt. Ab quo prima planè malorum, quæ nobiscum nata sunt ab primis ortus annis, quies erit. Deinde nobis aderit vera notitia felicis & beatæ vitæ, quãta quanta etiam illa fuerit & qualis. Cùm hàc ascendentes princeps & divinum genus hominum contemplabimur, & in hoc firmati propositæ ab diis beatissimę vitę finem habebimus. Postremò ad transitum animi & ejus vitam adhortatur. Atq; ipsum etiam animũ per se, quatenus scilicet ab corpore secessionẽ fecit, & unà cùm corpore naturæ adhuc connexæ sunt. Ait autem hoc modo,

Optimáq; aliorum sit mens auriga tuorum.
At si corporei retro te carceris antro
Exempsum liber cunarum acceperit æther:
Iam nemo poterit mortalem jure vocare.
Numen eris, meritóq; inter consebere divos.

In supremo itaque ordine mentem optimam ducem præfectam esse sinceritati, similitudinẽ conservat cum diis, ad quam etiam priore loco adhortatur. Corpus autem reliquisse & hinc transiviſſe, nihil aliud est, quàm in cœlum discedere & migrare, atq; huma-

nam naturam cum deorum puritate permutare, & pro vita mortali immortalem eligere, atque ut in eandem naturam restituamur, etiam post divinã periodum, quã habebamus jam prius, quàm in hanc humanam formam venimus, præstat. Ordo igitur talium adhortationum apparuit in omnia genera bonorum, & ad omnes formas rationéque vitæ melioris nos adhortatur. Quòd si autem oporteat, quoad reliqua etiam ad internas & scientiæ substantiam habentes admonitiones sese, idq; vi quadam cõferre, animúmque appellere, primas illas antè in manus sumemus, quæcumq; posteaquã doctrinam exhibuere præcipuarum primarúmq; substantiarum, simul & adhortantur ad theologicam, hoc est, divinorũ disquisitionem, & intelligentem ipsorum tùm inventionem tùm doctrinam, atque ad antiquissimam hortantur sapientiam. Archytas igitur in libro de sapientia statim in initio hortatur: *Sanè tantum præcellit in omnibus humanis corporibus sapientia, quantũ visus ab corporis sensibus, mens ab anima & sol ab syderibus discrepat. Etenim visus reliquorum sensuum longissimè projicitur, formisque diversissimas est. Ac mens quasi supremæ dignitatis est, quòd ratione & intelligentia utatur, quibus id, quod decet, perficit, & oculus ac potentia rerum longè pretiosissimarum existit. Quippe oculus*

πίνλεω φύσιν εἰς τὴν τῆς θεοῦ καθαρότητα, καὶ ἀντὶ θνητοῦ βίου ἀθάνατον ζωὴν προαιρεῖσθαι, εἰς τὴν αὐτὴν οὐσίαν τε ἀποκαθίστασθαι παρέχει, καὶ μετὰ θεοῦ περιόδου, ἣν πρὸ εἴχομεν καὶ πρότερον, πρὶν ἐλθεῖν εἰς ἀνθρωπίνου εἶδος πέφυκεν ἄρα καὶ ἡ τοιούτων παρακλήσεων μέθοδος εἰς ὅλα τὰ ἡμῖν τῆς ἀγαθῶν, καὶ πρὸς πάντα τὰ εἴδη βελτίονος ζωῆς ἡμᾶς προτρέπουσα. Εἰ δὲ δεῖ λοιπὸν καὶ ὅπως τὰς ἐπιστημονικὰς τε ἐπιστημικὰς προτροπὰς ὁρμῆσαι, προχειρισόμεθα πρώτας ἐκείνας, ὅσαι μετὰ τὴν διδαχὴν παρέχειν τῆς κυριωτάτων τε πρώτων οὐσιῶν, ὁμοῦ καὶ προτρέπουσιν ὅπως τὴν θεολογικὴν καὶ τοῦτ' ἀνευρίσκειν τε καὶ μαθεῖν, καὶ πρὸς τὴν πρεσβυτάτην σοφίαν παρεκαλεῖσαν. Ἀρχύτας « τοίνυν ἐν τῷ περὶ σοφίας εὐθὺς « ἀρχόμενος προτρέπει. Ἔστω τοσοῦτον διαφέρει σοφία ἐν πᾶσι τοῖς « ἀνθρωπίνοις σώμασιν, ὅσον ὄψις « μὲν αἰσθήσεων σώματος, νοῦς δὲ « ψυχᾶς, ἄλιος δὲ ἀστρων. ὄψις « τε γὰρ ἐπιβολιωτάτη καὶ πολυ- « δεεστάτη τῶν ἄλλων αἰσθήσεών ἐ- « στι, καὶ νοῦς ὕπατος λόγῳ καὶ « διανοίᾳ τὰ δέον ἐπιτελεῖν, καὶ « ὄψις καὶ δυνάμις τῶν τιμιωτά- « των ὑπάρχει. ἄλιος γε μὴν ὀφ « θαλμὸς

„θαλμὸς ἔντι καὶ ψυχὰ τῶν φύ-
„σιν ἐχόντων. ὁρᾶται τε γὰρ ἀν-
„τῶν πάντα καὶ γλωᾶται, καὶ νοῦ-
„ται ῥιζωθέντα, καὶ γλυκαθέντα
„βόσκεται καὶ αἴξεται, καὶ ζωπο-
„ρᾶται τὰ μετ' αἰδασίως πάνυ ἐπι-
„σημοτικῶς. ἐνταῦθα δ' τε φύσιος
καὶ ἐνέργειαν τ' σοφίας ἐπιδείκνυ-
σι, καὶ ἀπὸ τῶ χρησιμωτάτου τ'
ἀυτὴν ἕξι, καὶ ἡγεμονικωτάτου,
ποιεῖται τ' προτροπὴν ἐπὶ τὸν
νοῦν τε καὶ τὴν θεωρίαν. καὶ ἄλλο δὲ
θαυμάσιον οἷον εἰς προτροπὴν ἀ-
γαθὸν παρέχεται. ἀπὸ γὰρ τ' γνω-
ρίμων ποιεῖται τὴν ὑπόμνησιν δι'
ἀναλογίας ἐναργῆς. τὸ γὰρ ὅλως
ἕξι ὀξυτάτου τῶν αἰσθήσεων καὶ
ἀκριβεστάτου τε καὶ μιμωλάτου, πᾶ-
σι πρόδηλον. καὶ τὸ τὸν ἥλιον τῶν
ἄστρων ὑπερέχειν, οὐδένα λέληθε.
καὶ τὸ τ' νοῦν τῆς ψυχῆς ἕξι ἄρ-
χοντα ἐν ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις
προειλήφαμεν. ἀπὸ δὲ τούτων
τὸ διαφέρον παραδηλοῖ τῆς σο-
φίας πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα
πράγματα γνωρίμως καὶ ἐπιση-
μοτικῶς, ὥστε τὸ μαθὸς ἕξι τὸ
ἀληθὲς καὶ εὔληπτον τοῖς ἀκούσι
τὸ κρυπτόμενον ἐν ἀφανεῖ. πρὸς
τούτοις τοίνυν καὶ ἀπὸ τ' διαφορῶν
ἑκάστου ἔστι εἴδησις τῆς σοφίας,
καὶ ἡ πρὸς ἀυτὴν προτροπὴ ἀνα-
διδάσκεται. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ ἡ ὁ-

quasi sol est & anima eorum, quæ naturam habent. Eo namq; omnia tùm videntur tum nascuntur, percipiunturq; mente, quæ egerunt radices, jamq; nata nutriuntur augenturq;, & cum sensu valdè scienter ac peritè instar ignis excitantur. Hìc naturã & efficacitatem sapientiæ ostendunt, ab eóq; illam admonitionem ad mẽtem ac meditationem longè quoque utilissimam & maximè rationalẽ, quâ scilicet gubernemur, efficit. Atq; aliud admirabile bonum est, cujusmodi præstatur ad adhortationem. Per manifestam enim & expressam proportionẽ ab rebus notis monitionem recordationémque facit. Siquidem visum sensuum omnium acutissimum, exactissimúmque & longè pretiosissimum esse, nullis non perspicuũ est. Et solem reliquorum syderum eminentissimũ esse, nemo ignorat. Ac mentem esse, quæ animum primum movere incipiat, in communibus sententiis, antè & adduximus, & exposuimus. Ab hisce verò aliquis perfacilè scientérque & intelligenter demonstrarit sapientiæ ad omnes res humanas discrimen, ita ut, quod verum est, compendiosè hullóque opere disci comprehendíq; queat ab iis, qui audiunt, quod in obscuro tectum & occultatum est. Ad hæc igitur, & ab differentiis cujusque cùm sapientiæ cognitio, tùm ad illã adhortatio perdocetur. Etenim si visus par-

tim quàm longiſsimè diffunditur, partim etiam reliquorum ſenſuum maximè multiformis eſt, & ſapientia eodem modo ac ratione, quę longiſsimè remota, tanquam præſentia intelligit & conſiderat, atq; omnium in ſe rerũ, quę ſunt, ſpecies complectitur. Partim ut ſi mens quaſi principatum teneat, ratione & intelligentia quod rectum & rationi conſentaneum eſt perficiẽs, atque oculus & potentia exſiſtens longè pretioſiſsimorum, nempe ſapientia conſimiliter dignitate omninò præcellit orationem intelligentiámque & eam mentem, quę liiſce ſimpliciorib⁹ iiſque adventitiis cogitationibus, quæ ſunt, intuetur, & quæ bona ſunt proprio Marte & ſuopte motu judicat, & in ſe tùm perficit, tùm eorum, quę ſenſu & mente concipiuntur, oculus & rerum diviniſsimarum perfectiſsimarumque et virtutum potentia exſiſtit. Partim verò fuerit ſol, reapſe oculus exſiſtens et anima eorum, quæ naturã habent. Enimverò ſolis virtute cuncta videntur, et naſcuntur, et ſata radices agere ſentimus. Quin et ea quæ jam nata ſunt, ejus beneficio ſimul aluntur et incrementũ ſortiuntur, et quaſi flabro ignes, ita cum ſenſu excitantur. Unde etiam evidenter patet ſapientiã eſſe inſtar oculi ac vitę in rebus, quæ cogitatione ac mente percipiuntur, cunctiſque mente prędi tis id dare, ut

ψις ἐναβολιςάτα καὶ πολυ-
ειδεςάτα τῆς ἄλλων αἰσθα-
σέων ὄζι, καὶ ἡ σοφία κα-
τὰ τὰ αὐτὰ πορρωτάτω ἀ-
φεςηκότα ὡς παρόντα νοεῖ,
καὶ πάντων τῆς ὄντων τὰ
εἴδη περιέληφεν ἐν ἑαυτῇ.
τοῦτο δὲ εἰ νοῦς ὕπατος λό-
γῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐ-
πιτραίνων, καὶ ὄψις καὶ δύ-
ναμις τῆς τιμιωτάτων ὑπάρ-
χων, πάντως που καὶ ἡ σο-
φία ὡσαύτως ὑπερέχει λό-
γου καὶ διανοίας, καὶ τῶν ἁ-
πλουςέρας τούτων ἐπιβλητι-
καῖς νοήσεσι τὰ ὄντα θεωρεῖ,
τά τε ἀγαθὰ κρίνει ἀφ' ἑαυ-
τῆς, καὶ ἐπιτελεῖ ἐν ἑαυτῇ,
τῆς τε νοητῆς ὄζι ὄψις καὶ
δύναμις τῶν θειοτάτων καὶ
τελειοτάτων ἐνεργειῶν ὑπάρ-
χει. τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁ ἡλι-
ος ὀφθαλμὸς ἔντι καὶ ψυχὴ
τῶν φύσιν ἐχόντων. Ὁρᾶται
τε γὰρ δι' αὐτοῦ πάντα, καὶ
γίνεται καὶ νοῆται τὰ ῥιζω-
θέντα. καὶ γινάθεντα δὲ τρέ-
φεται καὶ αἴξεταί τε καὶ ζω-
πυρῆται μετ' αἰσθάσεως. δῆ-
λον που καὶ ἀπὸ τούτων γί-
νεται, ὡς ὀφθαλμός ὄζι, καὶ
ζωὴ τῶν νοερῶν ἡ σοφία, καὶ
τὸ ὁρᾶσθαι τοῖς νοουμένοις πα-
ρέχει

ρέχει πᾶσι, καὶ τὰ εἶ) τοῖς οὖσι, δη-
μιουργίας τε πάσης ἀρχηγὸς γέ-
νεται ἐν τῷ κοσμῷ, καὶ γλυφίσεως
δ πρώτης καὶ τάξεως, καὶ δὴ καὶ
ἐν ἡμῖν ὡσαύτως. τὴν δὲ τοιαύτην
τε καὶ τοσαύτην αἰτίαν καὶ το-
σαῦτα ἀγαθὰ παρέχουσαν, τίς οὐκ
ἂν μὴ μεγάλης ἀπολαῦσαι μεταθέ-
οι ἂν προθύμως, βουλόμενος δ
ἀρίστης εὐδαιμονίας μεταλαμβά-
νειν; ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ τίμιον
εἶ) τὴν σοφίαν προΐουσα εἰς προ-
τροπὴν ἔφοδος ὅδε τοιαύτη. ἡ
δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος ἀνθρώπου ὑπο-
μιμνήσκουσα τῆς ἐπὶ τὰ αὐτὰ
προτροπῆς, διὰ τῶν ἑξῆς ἐπιδείκ-
νυσι τὸ ὅτω λεγόμενον. Ἄνθρω-
πος πάντων ζώων ἐπὶ πολλὸν
γέγονε σοφώτατος. θεωρῆσαι τὰ γὰ
δύνατός ὅδε τὰ ὄντα, καὶ ἐπι-
στάμενον καὶ φρόνησιν λάβειν ἐκ τῶ
ἁπάντων. παρ' ὃ καὶ ἐπεχάραξε
καὶ ἐπεσημήνατο τὸ θεῖον αὐτῷ τὸ
τῆς πανσόφου λόγῳ σύσημα. ἐν ᾧ
τὰ δὲ εἴδεα πάντα τοῦ ἐόντος
ἐνδέδασται, καὶ ταὶ συμπάσαι τε
τῶ ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων. τοῖς
μὲν γὰ φθόγγοις τὰς φωνὰς τό-
πος ἀφώρισται φάρυγξ καὶ στόμα
καὶ ῥῖνες. ὥσπερ δὲ τῶ φθόγγων, δι'
ὧν τὰ ὀνόματά τε καὶ ῥήματα ση-
μαίνεται, γέγονεν ἄνθρωπος ὄργα-
νον· οὕτω δὲ καὶ τῶν νοημάτων

videantur, et rebus jam exsistentibus itidem, ut sint, omnísque publicæ institutionis ducem atque authorem in mundo esse, et primi in nobis ipsis quoque ortus et ordinis eodem pacto. Jam autem qui talium tantorúmque bonorum author est, adhæc tàm insignia mortalibus commoda submínistrat, quis non magnopere, quasi stupore abreptus extra se rapiatur, ut quàm promptíssimè optimæ beatitudinis ac felicitatis particeps esse queat? Aggressio igitur, quod sapiëtia sit valdè pretiosa, ad adhortationem progrediens, ferè istiuscemodi est. Cæterùm ab homine, qui jam est, adhortationem ad eadem in memoriã suggerens per sequentia, quæ hoc modo dicta sunt, ostendit. *Homo omnium animantium creatus est longè sapientissimus. Namque ea præditus est sapientiæ ac vi, ut aspicere valeat tùm quæ sunt, tum etiam scientiam prudentiámque ex omnibus haurire. Præter quàm quod etiam insculpsit & insignivit ei aliquod numen per rationem, universi quasi globus, hoc est, Deus universi, in quo species omnes ac formæ ejus, qui in eo est, tributa est, simulq; omnia nomina & verba. Etenim sonoribus vocisq; enunciationi locus seorsim, hoc est, gutturi attributus est, oriq; ac naribus.* Ut autem vocum, per quas nomina & verba significantur, homo factus est instrumentum: ita etiam cogitationum consilio-

cõsiliorúmq; in propriis loculis sedes est. Opus sapientiæ hoc mihi quandoq; esse videtur, quod & exstitit & cõpositus sit homo, acceperitq; instrumenta & facultatem loquendi apud ipsum Deum. Hæc ab natura hominis ad exhortationem accessio est. Si enim sapientissimus est, & mente, quæ sunt, videre poterit, nimirum vita ei contemplativa & Theologica erit affectãda. Et si eâ facultate potentiâque prẽditus est, ut omnium sciẽtiam prudẽtiamq; percipere ab naturâ valeat, nimirũ scientia demonstrativa ei maximè amplectẽda est, & contemptũ ceu maximè ei convenientem virtutem ducere debebit. Quia Deus illi indidit ac impressit fundamentum quasi princeps omnis sermonis, in quo etiã omnes rerum species, quæ sunt, & significationes exsistunt nominum juxtà ac verborum. Quocirca ipsum omnem Logicam, id est, rationalẽ philosophiam amplecti decet. Quandoquidẽ homo non modo factus est, ut cõjiciat, vel designet, verùm etiã ut res cogitatione & cõsilio percipiat, intérque omnes res, quæ sunt, spectator curatórque exsistit. Atq; ad hanc rem ei organa tributa sunt, & ab Deo facultates, quibus hoc possit, accepit. Rursum propter hæc circa omne, quod exsistit, quatenus quidem exsistit, ipsum sapientiam speculativam expetere, & prin-

ἐν τοῖς ἐόντεσιν ὁπλιζομένοις. ἔργον σοφίας τοῦτο δοκεῖ μοι ἡμῖν πρόθ', ὥσπερ καὶ γέγονε καὶ σωίζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄργανά τε καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. αὕτη ἡ ἔφοδος δῆτ' ἦ προζοπὴν ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. εἰ γὰρ σοφώτατός ὄζι, καὶ θεωρῆ τὰ ὄντα δυναιὸς, τὴς θεωρητικῆς αὐτὸν καὶ θεολογικῆς δεῖ ἀντιποιεῖδαι, καὶ εἴπερ ἐπιςήμιν καὶ φρόνησιν λαβεῖν ἁπάντων δύναμιν ἔχει πρὸς τῆς φύσιως, τὸ ἀποδεικτικὴν ἐπιςήμιν, αὐτὴ δεῖ μεταδιώκειν, καὶ τιμᾶ καλαφρόνησιν ἀρετὴν, ὡς μάλιστα αὐτοῦ πρέπουσαι. διότι γὰ μὴν ἀνετυπάσαιο ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον τὸ τοῦ παύλος λόγου σύσημα. ἐν ᾧ τὰ εἴδη πάντα τὸ ὄντων, καὶ αἱ σημασίαι ἐνυπάρχουσι τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων. δεῖ τοῦτο δ' λογικῆς αὐτὴ φιλοσοφίας πάσης ἀντιλαμβάνεδαι προσήκει. ἐπειδὴ οὐ τὰ σημαινομένων μόνον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τὰ νοημάτων τὰ ἐν τοῖς οὖσι θεωρὸς ὑπάρχει. καὶ πρὸς τοῦτο γέγονε καὶ ὄργανα καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. δεῖ δὲ ταῦτα δὴ πάλιν πρὸς πᾶν τὸ ὄν, ἢ ὄν, τὴ θεωρητικῆς σοφίας ἐφίεδαι αὐτὴ χρὴ, καὶ τὰς

τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ κριτήρια πάσης γνώσεως μετὰ μαθήσεως ἐπιστημονικῶς περὶ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς ὄντων. αὐτόν τε τὸν νοῦν καθ' ἑαυτὸ, καὶ τὸν καθαρώτατον λόγον ἐπισκοπεῖσθαι ἄξιον. καὶ ὅσαι ἀπ' αὐτῆς ἀρχαὶ ἐνδίδονται εἰς τὰ καλὰ & ἀγαθὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, καὶ ὅσα περὶ ἀρετῆς ἐπιλογιζόμεθα καθ' ὅλου, καὶ ὅσα περὶ μαθημάτων, ἢ ἄλλων τινῶν τεχνῶν ἢ ἐπιστημάτων μανθάνομεν, προσήκει προθύμως ἀναδιδάσκειν. & οὕτω πρὸς ὅλην τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁρμωμένη γένοιτ' ἂν παράκλησις. ποικίλη δὲ καὶ ἄλλως ἔφοδον σύμμικτον ὅτι τὰ αὐτὰ προξένουσα οὐδέπω, γένοιτο καὶ σωθείη ὁ ἄνθρωπος, σοφὸν τὸ θεωρῆσαι τὸν λόγον τὸν τῆς ὅλης φύσιος, & τὰς σοφίας ὧν ἔργον καὶ θεωρεῖν τὰ τῆς ὄντων φρόνησιν. ὃ δὴ φαμὲν ἐν τούτοις σύμμικτον εἶναι. τῇ γὰρ ἰδίᾳ φύσει ἡ κοινὴ συμπέφυκεν, ὡς ἐχουσῶν τούτων συμφωνίαν πρὸς ἀλλήλας. εἰ γὰρ ὅ τε λόγος τοῦ ἀνθρώπου θεωρητικός ἐστιν ἐν τῷ λόγῳ τὰς τῶν λόγων φύσιος, καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου καλεῖται καὶ θεωρεῖν τῆς ὄντων φρόνησιν, ἀεὶ μὲν ὁμολογουμένη ὅσα ἀποδέδεικται τῆς μείζους τοῦ λό-

cipia atque illa judiciaria omnis cognitionis & scientiæ scienter peritéque, idque in omnibus, quæ sunt, rerum generibus perdiscere oportet. Atq; ipsam mentẽ per se purissimámq; rationem considerare æquũ est. Ante oĩa quoq; decet nos promptè & alacriter perdocere, quæ ab ipsa mente principia oriantur, & ad pulchritudinem honestatemq́; vitæ humanæ dirigantur, & quæcunq; in universum de virtutibus colligimus, quæque etiam de disciplinis, aliisve nonnullis artibus vel studiis discimus. Atque ita ab natura hominis initio facto ad universã philosophiam admonitio facta fuerit. Porrò autem facit & alium accessum cúmque miscellaneum, adhortantem ad eadem, hoc modo: *Homo factus est & in hoc constitutus, ut universæ naturæ rationem atque opus sapientiæ consideret, itémque rerum omnium, quæ sunt, prudentiam videat.* Quod autem in hisce miscellaneum esse dicimus, illud est: propria enim & suapte natura communẽ commiscuit, quasi hæc ita se habeant, ut fit quædam inter se mutuò cognatio & consonantia. Si enim sermo hominis quandoq; in sermone est contemplativus naturæ sermonis, & sapientia hominis splendet & speculatur rerum, quæ sunt, prudentiam, simul quidem ejus generis exsistens, ut fit confessa, ac demonstrata est ab eá, quæ

orationem & naturam universi mente præditam partita est. Simul autem & adhortatio perfectior exstitit. Neque enim aliam vitam degentus secundũ naturam, quàm omnes supra modum expetimus, nisi juxta divinam simul & humanam rationem vivamus. Neque etiam per aliam unquã beati fiemus, nisi sapientię studio comparaverimus, & rerum omnium, quæ sunt, sapientiam prudentiámq; penitus inspexerimus. In hisce igitur talis quædam cogitetur commistio. Siquidem per hoc impetum aliquem tùm ad activam, tùm etiam ad speculativam philosophiam facere conatur. Nam aliquam sibi comparasse prudentiam, hoc verò opus est efficientis cujusdam activæ, que virtutis, cujus finem non ita simpliciter consideramus, sed per efficaces actiones arripimus. Porrò contemplari, mentis est, quæ vim habet contemplantem, efficacitas & effectus. Ad utrumq; igitur adhortatio decenter facta est. Quia igitur potiùs quod commune est, adeóque quod pertendit ad omnia, sapientiæ bonum apparet, etiã exhortatio ad hoc perfectior exsiliit, talibus verbis. *Sapientia non versatur circa aliquid, quod definitum est in rebus, quæ sunt, sed simpliciter se extendit ad omnia quæ sunt. Neque ipsa prima, perinde ac si ipsa esset principium, inquirenda est, sed rerum omnium, quæ in universa sunt*

γου ἐ τῆς τοῦ ὅλου ποιρᾶς φύσεως. ὁμοῦ δὲ ἡ προτροπὴ τελειοτέρα γέγονεν. οὐ γὰρ ἄλλως διαβιωσόμεθα καὶ φύσιν, οὐ πάντες διαφερόντως ἐφιέμεθα, ἐὰν μὴ καὶ λόγον ζῶμεν τὸν θεῖον καὶ τὸν ἀνθρώπινον. οὐ δὲ ἄλλη τινὶ εὐδαιμονήσομεν, ἐὰν μὴ κτησώμεθα διὰ φιλοσοφίας καὶ θεωρήσωμεν τὴν τῶν ὄντων φρόνησιν. ἀλλὰ τοίνυν ἐν τοιούτοις ποιεῖσθω τοιαύτη σύμμιξις. Ἐπὶ ταυτὸ γὰρ παρορμᾷ ἐπιχειρεῖς τε τὴν πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. Τὸ μὲν γὰρ κτήσασθαι φρόνησιν, ποιητικῆς τινός ἐστι καὶ πρακτικῆς ἀρετῆς ἔργον, ἧς τέλος οὐ τὸ κατιδεῖν ἁπλῶς οὕτως, ἀλλὰ τὸ προσλαβεῖν αὐτὸ διὰ τῆς ἑτέρων. τὸ γὰρ μὲν θεωρῆσαι τὸ θεωρητικὸν νῦν ἐνέργημα ὑπάρχει. ἀμφοτέρα τοίνυν ἡ προτροπὴ δικαίως γέγονεν. Ἐπὶ τοίνυν μᾶλλον τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα τῆς σοφίας ἀγαθὸν διαφαίνεται, καὶ ἡ προτροπὴ τελειοτέρα πρὸς αὐτὸ γίνεται διὰ τῆδε ταυτῶν· ἡ σοφία οὐ περὶ τι ἐ φαινομένη ἐν τι τῶν ὄντων, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ πάντα τὰ ὄντα· καὶ δεῖ μὴ πρώτας αὐτὰς τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἀναδύεσθαι, ἀλλὰ τὰς κοινὰς τῶν ὄν-

των

» τῶν ἁπάντων ἀρχάς. ἔτω γὰρ ἔχει
» σοφίας περὶ πάντα τὰ ὄντα, ὧν
» καθόλου πᾶσι συμβεβηκόσι σωμι-
» δὴν καὶ θεωρεῖν ἁρμόττει σοφίας οἰκεῖον. καὶ
» διὰ τοῦτο σοφίας τὰς τῶν ὄντων ἁπάν-
» των ἀρχὰς ἀναδύσεται. πάλιν γὰρ
ἐνταῦθα ἐκ ἀφωρίζει περὶ μέρος
τι ἐνέργειαν αὐτῆς, ἀλλὰ κοινῇ διϊκνεῖν φησὶν ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα, τάς
τε ἀρχὰς τὰς κοινὰς τῆς ὅλων φύ-
σιν αὐτὴ ἐποπτεῦσαι, καὶ κατὰ γένη ταῦτα θεωρεῖν, καὶ καθ' ἁπλᾶς ἁπλᾶς
ἐπιβολάς, ὥσπερ ἡ ὄψις τοῖς ὁρα-
τοῖς ἐπιβάλλει, τάς τε καθόλου λόγους πάντων φησὶν αὐτὴν περιέ-
χειν καὶ πρὸς τούτῳ θεωρεῖν καὶ διαλογίζεσθαι, μόνῳ δὲ καὶ ὑπόθε-
σθαι δεῖ ἐπ' ἡμῖν, ἅτε δὴ τῆς ὅλων
πάντων τὰς ἀρχὰς ἀναδύσασθαι
καὶ περὶ τῆς οἰκείας ἑαυτῆς ἀρχῆς
δυναμένην λόγον διδόναι. Εἰ γὰρ
καλὸν ἅρα συμβαίνει ἡ ἔφοδος τῆς
προσοπῆς. Εἰ γὰρ τοιαύτης σο-
φίας οὔτε καθολικωτέρας, οὔτε τε-
λειοτέρας, ἔτε κοινοτέρας, ἔτε αὐ-
ταρκεστέρας, ἔτε ἀγαθοειδεστέρας,
ἢ καλλίονα δυνασθαι λογισμῷ λα-
βεῖν, ταύτης ἐφίεσθαι χρὴ τοὺς συμ-
βουλομένους κατὰ λόγον καὶ τὴν εὐ-
δαιμονίαν. Ἐν τῷ τέλει τοίνυν
πρὸς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἄνεσιν
ἡ παράκλησις ὁδεύει.

natura, communia principia indaganda sunt. Tantundem enim habet sapientia in omnibus, quæ sunt, quæ in universum, quæ acciderunt, videre & contemplari, sapientiæ proprium est. Ideaque sapientia rerum omnium principia invenit. Rursum quippe hîc nõ secernit ex aliqua parte ejus vim & efficaciam: sed in summa penetrare ait ad omnia, quæ sunt, & cõmunia omnia principia universorũ ait sapientiam considerare, eáque per genera inspicere, & juxta simplicissimas notiones, quemadmodum visus rebus, quæ videri possunt, adjicit, aitq; ipsam complecti omnium in universũ sermones, atq; insuper animi oculis inspicere, & cum animo complecti. Solam autem etiam scientiam esse, si fundamentum statueris, nempe rerũ omnium, quæ sunt, principia inveniẽtem, quæ de propriis sui principiis rationem reddere possit. In bonum igitur contingit, si accedat adhortatio. Nam si tali sapientia nihil, vel universaliùs vel perfectiùs communiúsve, vel magis sufficiens, vel quod honesti speciosiorem formam vel pulchritudinẽ habeat, ratione percipi poterit, hanc experere oportebit eos, qui juxta rationem & mentem felicitatẽ apprehendendam esse consulunt. Sub finem igitur ad hoc, quod maximè extremũ est, hoc pacto hortatio progreditur.

CAP. IV.

QUicunque igitur reſolvere & dijudicare omnia genera, eáque reducere ſub unum idémq; principium, & rurſum ſimul ea componere & ſuis numeris conjungere poterit, hic mihi videtur cùm ſapientiſſimus, tùm etiã omniũ eſſe veraciſſimus. Adhæc pulchram ſpeculam nactus eſſe, è qua Deum contemplari poſſit, atque omnia, quæ ſũt in naturę cognatione ordinéq; ab illo ſeparata, & militarem hanc viam ingreſſus, mente cogitationéq; quaſi rectâ viâ aggreſſus & continenti curſu ad finẽ uſq; perrexiſſe principiis extremitatibus quibuſq; conjunctis, hócque certò ſibi cognitum habens, Deum eſſe principium, medium & finem eorum omnium, qui ſecundum juſtitiam ac rectam rationẽ vitam ſuã abſolvunt. Manifeſtè etiam in hiſce inſeruit Theologicę divinęq; admonitionis finem, dum nõ vult inſiſti multis initiis cunctiſq; generibus ejus, quod eſt. Sed magna animi contentione hoc operam dandam, ut cuncta ſub unum idémq; principium reducantur. Verùm is qui ſeparat ab uno, juxta conſtiturum numerum, ea quæ in propinquo ſunt unitatis numero, atq; ita ſẽper, quæ remotiùs abſint, quæque diſſident longiùs, conſiderans, donec ad conjuncta, & è multis compoſita cõnumerarit multitudinem, & ad utrũq;

Κεφ. δ'.

Ὅστις οὖν ἀναλῦσαι οἷός τε ἔσται τὰ πάντα τὰ γένη ὑπὸ μίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ πάλιν συνθεῖναί τε καὶ συναριθμῆσαι, οὗτος δοκεῖ μοι καὶ σοφώτατος ἡμῶν καὶ τελεώτατος εἶναι. ἔτι δὲ καὶ καλὴν σκοπιὰν εὑρηκέναι, ἀφ' ἧς δυνατὸς ἔσται τὸν θεὸν καταφεῖσθαι, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συσσοφίᾳ καὶ τάξει τὰ ἐκείνου καταχωρισμένα, καὶ ταύτην ἀμαλήλατον ὁδὸν ἐπορευκέναι τῷ νόῳ καθ' εὐθεῖαν ὁρμαθῆναι καὶ τελεσφορήσαντα τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐσχάτοις συνάψαντα καὶ δηλώσαντα, ὅτι ὁ θεὸς ἀρχή τε καὶ τέλος καὶ μέσον ἐστὶ πάντων τῇ κατὰ δίκην καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον πορευομένων. σαφῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις τὸ τέλος ἐπέθηκε τῆς θεολογικῆς προτροπῆς μὴ ἔτι δεῖν ἀξιῶν ἐπὶ τὸ πολλῶν ἀρχῶν καὶ πάντων τῶν ὄντων ἡμῶν, ἀναλύσεις δὲ προθυμουμένους ὑπὸ μίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὰ πάντα. ὑπὸ δὲ μιᾶς διαιρῶν καὶ ἀριθμὸν ἀφορισμένον τὰ πλησίον τῷ ἑνὶ, καὶ ἕως ἂν ἐπὶ τὰ σύνθετα, καὶ ἐκ πολλῶν συνεστηκότα συναριθμήσῃ τὸ πλῆθος, ἐπ' ἄμφω δὲ ἕως προϊὼν

ὢν ἱκανὸς ἦν ἀνάγειν τὰ ἑαυτῶν, ἀπὸ τῆς πλήθους, ἐπὶ τὸ ἕν, καὶ καλάγειν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὅτι τὸ πλῆθος. ἐπεὶ δὲ μᾶλιστα ἀληθείας καὶ σοφίας ἐφίεσθε, προτρέπων ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην τέτε ἑνὸς τὸ θεωρητικὸν, ὅπερ τέλος ἐστὶ πάσης θεωρίας, καὶ τοῦτο δ' ἔτι κυριώτερον ἀγαθὸν ἐπήγαγε τὸ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς, ἐνταῦθεν δύνασθαι ἀπὸ τοῦ θεοῦ καθορᾶν, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συστοιχίᾳ τοῦ θεοῦ. Εἰ γὰρ πάσης ἀληθείας καὶ εὐδαιμονίας οὐσίας τε καὶ αἰτίας καὶ τῆς ἀρχῶν ὁ θεὸς ἐξηγεῖται, σπουδαστέον ἐν τούτῳ μᾶλιστα ἐκεῖνην τὴν ἐπιστήμην κτήσασθαι, δι' ἧς ἀτενίζει τις ἐπὶ καθαρὸν, καὶ δι' ἧς πλατεῖαν τις ῥύσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν, καὶ δι' ἧς τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς συνάψει. τελειοτάτη γὰρ ἡ τοιαύτη ζωὴ καὶ εὐδαιμονία, ἐκείνη διαφερόντως τὰ τελευταῖα ἀπὸ τῶν πρώτων διακρίνουσα, ἀλλ' εἰς ἓν τὰ ἀμφότερα ταῦτα συλλαβοῦσα, ἀρχὰς τε καὶ τέλος καὶ μέσον ὁμοῦ συνέχουσα. τοιαῦτα γάρ ἐστιν ἡ θεία αἰτία, ἧς δεῖ ἀντέχεσθαι τοὺς μέλλοντας εὐδαιμονήσειν. οὕτω μὲν οὖν ἡ προτροπὴ πάντων ἐξελθοῦσα τῶν τε ἐν ἡμῖν καὶ τῶν ἐν τῇ φύσει, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντων ὅσα συνεπεφαλαιώσατο πάσας

sic progrediens sufficiēs erat sua reducere ab multitudine ad unum: & rursum ab uno deducere ad multa. Quia autem maximè veritatis ac sapiētię cupiditate ducimur, adhortabatur ad istiusmodi scientiam hujus unius cum, qui est comtemplativus, quod finis est omnis contemplationis, etsi hujus adhuc magis proprium bonum induxit, ut veluti ab specula inde Deum perspicere possimus, atque omnia, quæ in ordine & cognatione Dei habentur. Si enim omnis veritatis felicitatisq;, atq; adeò substantiæ & causæ & principiorum Deus summus est præses, nimirū diligentia adhibenda est, ut in eo maximè illam nobis sapientiam comparemus, per quam quis ipsum purum intentis oculis intuetur, cujúsq; beneficio latum & spaciosum ad ipsū callē inveniet, & fines principiis connectet. Perfectissima quippe talis est vita ac felicitas, quæ non distinctè expressèque extrema quæq; ab primis discernit: sed quæ in unum utraq; hæc simul complectens, principia cum fine medióq; pariter continet. Hęc enim sunt divina illa causa, cui illis, qui futuri sunt beati, etiam atq; etiam adhærescendū est. Ita igitur admonitio progressa per omnia, quæ sūt in nostra potestate, quæq;, item naturæ insunt, et, ut uno verbo dicam, quæ per omnia, quæ exsistunt, in summa quasi capita collegit omnes

aditus, ad unam institutionem, quę ad Deum deducit, tendentem. Quod reliquum est, adjiciendæ sunt ad admonendi usum ipsæ Pythagoricæ divisiones. Valdè namque solerter et dextrè, adeóq; perfectè, & si cū reliquis philosophiæ studiis cōferatur, peregrino quodam modo, qui hanc sectam sequebantur, divisērunt, sequentes in eo illius doctrinas. Sermonem, ut sit quidam impetus, qui fertur ad philosophiam, confirmantes, et quasi pignoribus datis fidem adhibentes demonstrationibus scientia maximè præditis, quæ simul nihil cōsequens adducant. sunt aūt tales. Oēs quotquot sumus homines, in votis habemus, ut secundo fortunæ flatu utamur. Secunda aūt fortuna tunc utimur, si pluribus bonis affluamus. Et bona quidem, alia corporalia sunt, ita ut corpori satis superque prospectum sit ad proportionem naturalem ac temperamentum, simul et robur: alia verò sunt extranea, ceu sunt nobilitas, potentiæ, et honores in sua cuiq; patria. Alia autem bona circa animum versantur, ut prudentia, justitia ac fortitudine præditum esse: itē insigniter esse sapientem; quibus cum non parum excellit et hoc, ut rectis actionibus secundam fortunam simul apprehendamus, vel quæ ab sapientia allata est, vel quæ per se propria quidam vi prædita sit: venūm non statim

τὰς ἐφόδους, εἰς μίαν τὴν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνήκουσαν ἀναγωγήν. δεῖ δὲ λοιπὸν αὐταῖς ταῖς Πυθαγορικαῖς διαιρέσεσι προσχεῖν τὸ προθύμιον. πάνυ γὰρ ἐνδεχῶς & τελεώτατα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας φιλοσοφίας ἐξηλλαγμένως, οἱ κατ' ἐκείνην δὲ τὴν αἵρεσιν διήκουσι, ἑπόμενοι ταῖς ἐκείνου διδασκαλίαις. τὸν παράρμησιν ἐπὶ φιλοσοφίαν λόγον συμμαχόντως ἐπιβεβαιοῦντες καὶ πιστούμενοι ἀποδείξεσιν ἐπιστημονικωτάταις μηδὲν ἀκόλουθον συναγούσαις. εἰσὶ δὲ τοιαῦται. πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὐπραγεῖν. τὸ δὲ πράττειν, εἰ ἡμῖν πολλὰ ἀγαθὰ παρείη. Ἀγαθὰ δὲ, τὰ μὲν ἐστι κατὰ σῶμα, ὥστε ἱκανῶς αὐτῷ παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν, καὶ ῥᾴστην, καὶ ῥώμην. τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτὸς, ὥσπερ εὐγένειαι, καὶ δυναστεῖαι, καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι. τὰ δὲ περὶ ψυχὴν, ὡς τὸ σώφρονά τε εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ διαφερόντως τὸ σοφὸν εἶναι, μεθ' ὧν ὁ μικρὸν διαφέρειτὸ συνιπλαμβάνεσθαι καὶ τὴν εὐτυχίαν ταῖς ὀρθαῖς πράξεσιν, ἤτοι ὑπὸ τῆς σοφίας ἐπιφερομένην, ἢ καθ' αὑτὴν ἔχουσαν ἰδίαν τινὰ δύ-

ναμιν

νεμον, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς εὐδαιμονοῦμεν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθά, εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ. ὠφελεῖ δὲ οὐδὲν εἰ μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δὲ αὐτοῖς μή. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν παρὸν διὰ τὴν κτῆσιν ὠφελεῖ, ἀνευ τοῦ χρῆσθαι αὐτῷ. Εἰ δέ τις ἔν πλοῦτον, καὶ τὰ νῦν ἐλέγομεν ἀγαθὰ, κεκτημένος εἴη, χρῷτο δὲ αὐτοῖς μὴ, οὐκ ἂν εὐδαιμονοῖ διὰ τούτων τὴν ἀγαθῶν κτῆσιν. δεῖ ἄρα μὴ μόνον κεκτῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἢ μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς, ἢν οὐδὲν ὄφελος ἡ κτῆσις γίνεται. ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρῆσθαι μόνον ἱκανόν ἐστιν, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι, τὸ ὀρθῶς χρῆσθαι. πλέον γὰρ θάτερόν ἐστιν, ἐὰν τις χρῆται μὴ ὀρθῶς ὅτῳ ἂν πράγματι, ἢ ἐὰν ἐᾷ. Τὸ μὲν γὰρ κακὸν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν, οὔτε ἀγαθόν. ἀλλὰ μὴν ἐν γε τῇ χρήσει τε καὶ ἐργασίᾳ πάσῃ τῇ περὶ ὅτι ἂν τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρθῶς χρῆσθαι, ἐπιστήμη παρέχεται. καὶ περὶ τὴν χρείαν οὖν ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν πλοῦτε τε καὶ ὑγιείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις ἐπιστήμη ἡγεμόνη καὶ κατορθοῦσα ἔοικε τὴν πρᾶξιν. εἰ μόνον ἦν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν ἡ ἐπιστήμη παρέχοι τοῖς ἀνθρώποις, ἐν πάσῃ κτήσει

felices beatíque ſumus propter bona quæ adſunt, ſi nobis nihil profuerint. Nihil proſūt autem, ſi nobis tantummodo adſint, nullum verò nobis uſū præſtent. Neq; enim eorum quicquā, quæ in poſſeſsione præſtò ſunt, vel hilum prodeſt, niſi ejus uſus appareat. Si quis igitur divitias, quæq; nunc bona diximus, ſibi acquiſierit, iis autem non utatur, cum nequaquam propter illorum bonorum partam poſſeſsionem, felicem beatúmq; reddant. Itaque ei, qui beatus eſſe volet, talia bona nō paranda ſolùm ſunt, verùm et iis utendū erit, ſi nullus eorum putandus eſt uſus, quę cōparaveris. Quinimò nō modò, ut iis utamur, ſatis eſt, ſed inſuper, ut et benè utamur, neceſſe erit. Alterum enim majus peccatum eſt, ſi quis non benè utatur re aliqua, quàm ſi omninò omittat. Illud quippe malum eſt, hoc verò nullo modo, nec bonū nec malum. At enim in uſu atq; omni labore, qui circa quævis, quæ conficiūtur, verſatur, ut quis eo rectè utatur, ſcientia præſtat. Quinimò in uſu rerū, quas primùm diximus, honeſtarum, divitiarúmq;, et ſanitatis ac pulchritudinis, ut omnibus illis rectè probéque utamur, ſcientia præſidet actionéſque gubernat. Scientia igitur non modò, ut omnia benè ſint, verùm etiā ut benè felicitérq, peragantur, hominibus præbet, idq; in omni rerum acquiſitione

one, et quam instituēris, actione, nullúsque rerum aliarum fructus utilitásve exsistit, prudentia sapientiáq; remota. Nam quæ est utilitas multa potiùs habenti, et multa agenti illi, qui mente caret, quàm pauca possidenti? Nónne ille per omnem modum, qui minus facit, minus peccat? Et qui minus peccat, minus etiã malè et infeliciter agit, item qui minus infeliciter agit, minus quoque miser fuerit. Ergo necessariò hisce concedendum, eum etiam, qui quidem ea bona, de quibus dictũ est, habeat, sine mente ac sensu plura mala facturum esse: at rursum qui contraria habet, eundem quoque minora mala facturum. Itaq; ut in summam restringamus hanc rem, necessariò sequitur, omnia, quæ priùs bona esse diximus, nec videtur de hoc ipsis institutus esse sermo, quod ea ipsa per se bona esse videantur, sed ut apparet, ita se res habet. Si inscitia illis tanquam præses imperet, majora esse contrariorum mala, quantò sunt efficaciora ad operam navãdum et obsequendum malo, quod ducis instar præsidet. Sed si prudentia et sapientia imperent ac præsideant, nimirum illa majora bona etiam per se dabunt. Sin autem neutra illarum adsit, ne tantilli quidem bona illa facienda esse. Sola igitur sapientia in bonis reputãda erit, inscitia autem in malis. Quare cùm omnes felices et beati esse

τι ϲ πράξει, ϗ ὠφέλησ τῆϲ ἄλλων κτημάτων ἄνϑ φρονήσεως τι ϗ σοφίας. τί γὰρ ὄφελος πλείονα ϑαι πολλὰ, ϗ πολλὰ πράττειν, νοῦν μὴ ἔχοντα, μᾶλλον ἢ ὀλίγα; οὐχ ὁ μὲν ἐλάττω πράττων, ἐλάττω ἁμαρτάνει; ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων, ἧττον ἂν κακῶς πράττει, ἧττον δὲ κακῶς πράττων, ἀθλιος ἂν ἧττον εἴη. συγχωρεῖν ἀναγκαῖον τούτοις, ϗ ὅτι ὁ μὲν τὰ εἰρημένα ἀγαθὰ κεκτημένος ἄνϑ νοῦ, πλείονα κακὰ πράξει· ὁ δὲ τὰ ἐναντία ἔχων, τὰ κακὰ ἐλάττονα. ἐν κεφαλαίῳ δὲ καϑολικῷ πάντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου αὐτοῖς ὁ λόγος ἦν, ὅπως αὐτά γε καϑ' αὑτὰ φύσιν ἀγαθὰ ἔχει. ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ὧδε ἔχει. ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαϑία, μείζω κακὰ ἐργάζεται τῶν ἐναντίων, ὅσῳ δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ἔστι· ἐὰν δὲ φρόνησις ϗ σοφία, μείζω ἀγαϑὰ αὐτά δὲ καϑ' αὑτὰ, οὐδέτερα αὐτῶν, οὐδενὸς ἄξια εἶναι. μόνη τοίνυν ἡ μὲν σοφία ἀγαθὸν ἐστιν· ἡ δὲ ἀμαϑία κακόν. ἐπειδὴ τοίνυν εὐδαίμονες μὲν εἶναι πρὸ-

προθυμούμεθα πάντες, ἐφάπτεσθαι δὲ τοιούτοις γιγνόμενοι ἐπὶ τῷ χρῆσθαί τε τοῖς πράγμασι, καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι. τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν, ἐπιστήμην ὄντα ἢ παρέχομαι. δεῖ δή, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ παντὸς ἔργου πάντα ἄνδρα παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται. μόνον γὰρ τοῦτο τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῆ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ἀναγκαῖον οὖν φιλοσοφεῖν τοῖς βουλομένοις εὐπράττειν. ἡ δὲ φιλοσοφία ὁρίζεται ὄντα καὶ κτῆσις ἐπιστήμης, οὐχ ἥ τις κτητικὴ μόνον ὄντα τῶν δοκούντων ἀγαθῶν, οὐθ' ἥ τις ποιητικὴ αὐτῶν, χρησικὴ δὲ ἐ. τοιαύτην δεῖ εἶναι ἐπιστήμην, ἐν ᾗ συμπίπτωσιν ἅμα τότε ποιεῖν, καὶ τὸ ποιεῖσθαι, χρῆσθαι τούτῳ, ὃ ἂν ποιήσῃ.

desideremus, tales esse ex legitimo recto; rerum usu videmur. Quod autem rectum est in usu, felicémque rerum successum scientia præbet. Et oportet, uti videtur, quemvis quovis modo ita instruxisse, ut quàm sapientissimus evadat. Hoc enim solum ex rebus existētibus felicem beatumque reddet hominem. Itaq, sapientiæ studendum est iis, qui secundo rerum successu frui volent. Studium autem Philosophię est appetitus & acquisitio scientiæ, non illa, quæ solùm acquirit & comparat, quæ videntur, bona, nec quæ illa efficit, illis autem non utatur. Itaque tali opus est scientia, in qua simul concurrerunt & facere & fieri, atq; eo uti, quodcunq; ipsa effecerit.

Κεφ. ε.

Εἰ τοίνυν αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι ἐπιστήμαι θηρευτικαί τινες εἰσὶ, καὶ παρασκευαστικαὶ τῶν ἀγαθῶν, μόνη δὲ ἡ τελεία δικαιοσύνη καὶ φρόνησις ἡ καθ' ἑξίαν χρῆσιν ποιεῖται ἑκάστῳ, καὶ ἀναφέρουσι ταύτην πρὸς τὴν ἡγεμόνα τέλη, αὕτη ἂν εἴη, ἧς δεῖ ἀντιποιεῖσθαι. καὶ γὰρ τὸ θεωρεῖν καὶ κρίνειν ἑαυτῇ ἔχει, καὶ τὰς ἀρχὰς ἔχει τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν ἀγαθῶν, ἧς τυχόντες καλῶς ἂν τὸν ἐπίλοιπον βίον διεξέλθοιμεν. τοιαύτη τίς ἐστιν ἡ ἐκ τῆς διαιρέσεως προσ-

Cap. v.

Si igitur reliquæ quidem omnes scientiæ sunt quasi venationes quædã & præparationes bonorum: sola autẽ perfecta justitia & prudentia efficiant unicuique usum pro dignitate, perferuntque eum ad mentem ducem, nimirum hæc fuerit quàm maximè expetenda. Siquidem contemplatio sui etiam judicium habet, simúlque recti usus bonorum principia, quem si fuerimus assecuti, probè honestéque reliquam vitam nostram transegerimus. Talis quædam est, quæ ex divisione est adhortatoria accessio: Alia verò, quo-

ad hæc, alis est divisio. Est in nobis animus, simulque est corpus. Atque ille quidem gubernat, hoc verò gubernatur. Atque ille quidem utitur, hoc verò istiusmodi est, veluti quo utatur. Itē ille divinus & bonus, nobisq; maximè proprius est, hoc aūt cætero qui decenter conjunctum caussa officii cujusdam & usus, annexum habēs, qui ad communem vitam mortaliū facit. Potior itaque principis, qui præest, habenda ratio est, quàm eius, quod regitur, itémque potiùs curandum, quod divinius & nobis magis proprium est, quàm quod inferius est, atque ope indigens alienâ. Hæc verò similia sunt. Talis divisio est, ut trifariam res nostræ omnes divisæ sint, in animum, & corpus & fortunas, quę sunt corporis. Horum quædam prima sunt, quædam secunda, alia tertia. Et quidem ejus, qui præest, officium est, necessariò ad ea, quæ sunt animi, collineare, reliqua autem facere propter animum. Corporis quippe habenda cura est, ejus transferentes curam ad animi obsequium. Et pecuniæ corporis caussa comparandæ sunt, cuncta verò animi caussa, animiq; facultatum imperium habentium constituenda. Iam si hæc ita se habent, nullo modo officium faciunt, quod facere tenentur illi, quicunque circa pecunias & rem familiarem studium quidem omne & diligē-

ξεπίτηδες ἔφοδος. ἄλλη δέ ἐστι περὶ αὐτῆς τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔστι μὲν ψυχὴ, ἔστι δέ τι σῶμα ἐν ἡμῖν. καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται. καὶ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δ' ἔστι τοιοῦτον, οἷον ᾧ χρῆται. καὶ τὸ μὲν θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ οἰκειότατόν ἐστιν ἡμῖν· τὸ δὲ, ἄλλως συμπεπλεγμένον ὑπουργίας τινὸς ἕνεκα καὶ χρείας ἐχόμενον τῆς εἰς τὸν κοινὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον. δεῖ τοίνυν τοῦ ἄρχοντος μᾶλλον, ἀλλὰ μὲν τοῦ ἀρχομένου καὶ τοῦ θειοτέρου καὶ οἰκειοτέρου ἡμῖν· ἀλλὰ μὴν τοῦ κατὰ δεήσεως δεομένου. Ταύτη δέ ἐστι παραπλήσια τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔστιν ἡμέτερα πάντα διῃρῆσθαι, εἴς τε ψυχὴν, καὶ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐστι πρῶτα, τὰ δὲ, δεύτερα, τὰ δὲ τρίτα. καὶ προηγουμένου μὲν δεῖ σοχάζεσθαι τὰ τῆς ψυχῆς, τὰ δ' ἄλλα τῆς ψυχῆς ἕνεκα πράττειν. καὶ δὴ τοῦ σώματος θεραπεύεσθαι χρὴ ἀναφέροντας αὐτοῦ τὴν θεραπείαν ἐπὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑπηρεσίαν. Καὶ τὰ χρήματα κτᾶσθαι δεῖ ἕνεκα τοῦ σώματος, πάντα δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκα διατάττειν, καὶ τῆς ψυχῆς ἀρχουσῶν δυνάμεων. Εἰ δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδὲν τῆς δεόντως πράττουσιν, ὅσοι περὶ χρημάτων μὲν τὴν πᾶσαν σπουδὴν

δὲ ὠφελίαις, δικαιοσύνης δὲ ἀμελοῦσι, δι' ἣν ἐπιστάμεθα ὀρθῶς χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, καὶ τὸ μὲν ζῆν καὶ ὑγιαίνειν φροντίζουσι τοῦ σώματος· τὸ δὲ ὀρθῶς χρῆσθαι τῇ ζωῇ καὶ τῇ ὑγιείᾳ ἀμελοῦσι· καὶ τὰ μὲν ἄλλης παιδείας ἐπιμελοῦνται, δι' ἣν οὐδὲν ποτὲ ὁμονοητικὴν φιλίαν κτήσασθαι δύνανται. τὴν δὲ τῆς ὁμονοίας ἀρχηγὸν ἐπιστήμην παρορῶσιν, ἥτις διὰ φιλοσοφίας μόνης καλλίστη παραγίγνεται, καὶ ταῖς μὲν πράξεσιν ἐπιχωροῦσι, τὸ δὲ πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστον τῶν ἔργων, οὔτε ἴσασιν, οὔτε λογίζονται. ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς διαιροῦσι τὰ τοιαῦτα, χωρὶς δ' ἑκάστου τὸ ἑαυτοῦ, ἃ ἐστὶ τῶν ἑαυτοῦ. αὐτὸς μὲν οὖν ἕκαστος ἐστιν ἡμῶν ἡ ψυχή. τὸ δὲ αὐτοῦ ἐστι τὸ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. ἃ δ' ἐστὶ τούτου αὖ, τὰ χρήματα ἐστιν, ὅσα τῷ σώματος ἕνεκα κεκτώμεθα. καὶ ἐπιστήμαι τοίνυν ἕξεις εἰσὶν ἐπὶ τοῖς ἕξεσι τούτοις πράγμασιν. ὁ μὲν οὖν τὰ τοῦ σώματος γιγνώσκων τὰ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν ἔγνωκεν. ὅθεν οἱ ἰατροὶ οὐχ ἑαυτοὺς γιγνώσκουσι, καθ' ὅσον ἰατροί, οὐδὲ οἱ παιδοτρίβαι, καὶ ὅσοι δὲ πορρωτέρω τοῦ ἑαυτοῦ τὰ περὶ τὸ σῶμα γιγνώσκουσιν, οἷς τοῦτο θεραπεύειν, οἷον οἱ γεωργοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι

tiam ponunt, justitiam verò negligũt, cujus beneficio, quis rectus pecuniarũ usus sit scimus: & quoad vitam ejusq; sanitatem anxiè quidem corpori prospiciunt: cæterùm ut rectè hac vita sanitatéque fruantur, hoc verò negligũt. Et reliquarum quidem disciplinarum accuratè curam gerunt, quibus nullo modo concordem amicitiam comparare queunt: At scientiam consensus & concordiæ ducem despiciunt, quæ solo sapientiæ studio præclarissimè comparatur. Et actiones quidem aggrediuntur, sed quo pacto operum unumquodq; sit administrandum, nec sciunt nec expendunt. Ab alio autem principio talia dispescunt, nimirum unusquisque sua, quæ habet, seorsum in sua possessione respicit. Unusquisq; igitur ipse est anima nostra. Quod verò ipsius est, corpus censetur, & quæ sũt corporis: quę aũt sunt ejus, eæ sunt pecuniæ, aliarúmq; rerum usus, quas corporis caussa comparamus. Tres igitur sunt scientiæ, in hisce tribus rebus sitæ. Ergò quicumque, quæ sui ipsius corporis sũt, novit, haud statim seipse novit. Unde medici, quatenus quidẽ eam artem profitentur, haud seipsos norunt, neque pædotribæ, magistri ab pueris exercendis sic dicti, & quicunq; adhuc iis remotius, quæ ipsorum sunt, quæque corporalia norunt, quibus corpus curatur, ut agricolæ cæteríque

opifices, permultum sanè abest, ut seipsi cognoscant. Neq; enim tales, quæ sua sūt, norunt. Illorum autem causſa hæ ipsæ artes videntur esse viles & abjectæ, quę manuum opificio peraguntur. Mentis autem sola prudentia, animi cognitio est, eáque sola verè nostra virtus exsistit, quæ animum efficit meliorem. Itaque hæc eos maximè appetere decet, qui convenienter naturæ suæ vitam suam exornare, séq; bonos & honestos mortales reddere volūt, & revera sui ipsius curam gerere delegerunt. Ejusdem verò sententiæ & hæc fuerint, rerum, quæ à nobis acquiruntur, & in nostra possessione sunt, post deos, res omnium divinissima maximéque propinqua est, animus. Quæ verò nostra sunt, duplicia sunt omnium omnibus. Nonnulla præstantiora ac meliora, quæ quasi imperium exercent: aliâ minora & pejora, quæ serva sūt. Iam quæ dominium exercēt, pluris facienda sunt illis, quæ serviunt. Hoc modo igitur animus post deos cæteris rebus omnibus pluris fuerit æstimandus. Honorat autem illam magníque facit, non qui deteriorem efficit ex meliore, nec qui eam malis cōplet, & quorum possit pœnitudine duci, nec qui labores fugit laudatos, & metus doloréſq; & tristitias, (Talis enim eam ignobilem nulliúsque pretii reddit,) neq; ille, qui præ virtute formā

δημιεργοί. πολλῷ δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἑαυτὸν γνώσεως. οὐδὲ γὰρ τὰ ἑαυτῷ ἔτοι γνώσεως. διὰ ταῦτα δὴ καὶ βάναυσοι αὗται αἱ τέχναι δοκοῦσιν εἶναι. μόνη δὲ σωφροσύνη ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς γνῶσις, καὶ τῷ ὄντι ἡμετέρα ἀρετὴ μόνη ἐκείνη ὑπάρχει, ἣ τὴν ψυχὴν βελτίονα ἀπεργάζεται. ταῦτα ἄρα μάλιστα ἀντιποιεῖσθαι ἄξιον τὸν βουλόμενον ὁμολογουμένως τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ διακοσμεῖν τὸν ἑαυτοῦ βίον, καὶ ἑαυτὸν ἀπεργάζεσθαι καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ τῷ ὄντι ἑαυτοῦ ἐπιμελεῖσθαι προαιρουμένους. τῆς δὲ αὐτῆς ἕξεως καὶ γνώμης καὶ ταῦτα, ὡς τῶν ἡμετέρων κτημάτων μετὰ θεοὺς ψυχὴ θειότατον οἰκειότατόν τε ὄντι. τὰ δὲ ἡμέτερα διττὰ φαίνεται ὄντα πᾶσι, τὰ μὲν ἀρχικῶς καὶ ἀμείνως διακόσμοντα, τὰ δὲ ἥττω καὶ χείρω, δοῦλα. τὰ δὲ διακόσμοντα οὖν προτιμητέα τῶν δουλευόντων. ἕως οὖν ἡ ψυχὴν μετὰ θεοὺς τῶν ἄλλων προτιμητέον πάντων. τιμᾷ δὲ αὐτὴν οὐχ ὁ χείρονα καὶ βελτίονος ἀπεργαζόμενος, οὐδ' ὁ κακῶν καὶ μιαμοῦ ἐμπιπλᾶς αὐτὴν, οὐδ' ὁ φεύγων τοὺς ἐπαινεμένους πόνους καὶ φόβους καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας. ἄτιμον γὰρ αὐτὴν ἀπεργάζεται ὁ τοιοῦτος. οὐδ' ὁ πρὸ ἀρετῆς προτιμῶν κάλλος

ἢ

ἢ χρήματα. τῷ γὰρ χείρονι ὅτῳ τὴν κρείττονα ψυχὴν καταδιεξέρας ἀποφαίνει. μία τοίνυν ἔσται τιμὴ τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἄσιν ἀρίστοις παραδείγμασι, καὶ τὸ τοῖς ἀμείνοσιν ἕπεσθαι τὰ χείρονα, ὅσα γοῦν διώθεται βελτίω δύνασθαι. ἐς τὸ φεύγειν μὲν τὸ κακὸν ἰχνεύσας δὲ καὶ ἑλεῖν τὸ ἄριστον ἄρειστον, καὶ ἕλοντα αὖ κοινῇ ξυνοικεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον, τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ δέοντως φιλοσοφεῖν. ὥστε ἐξ ἅπαντος τρόπου φιλοσοφητέον τοῖς βουλομένοις εὐδοκιμεῖν. τελέως δ' ἂν καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκ διαιρέσεως ἐπέλθωμεν, τρία τριχῇ ψυχῶν ἐν ἡμῖν εἴδη κατοίκισται, τὸ μέν, ᾧ λογιζόμεθα· τὸ δὲ, ᾧ θυμούμεθα. τρίτον δὲ, ᾧ ἐπιθυμοῦμεν, πυγχάνει δ' ἕκαστον αὐτῶν κινήσεις ἔχον. τὸ μὲν οὖν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον ἀδιανέστατον διάγνη γίνεται. τὸ δὲ ἐν γυμνασίοις ἐρρωμενέστατον. διὸ φυλακτέον, ὅπως ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἀλλήλας συμμέτρους. διαφερόντως δὲ δὴ τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς εἶδος, ὅπερ δαίμονα ὁ θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, καὶ ὅπερ ἀπὸ γῆς αἴρει πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγενείαν, ὡς ὄντας φυ-

pecuniáſve majoris æſtimat: (animam namque, quæ longè præſtantior eſt, ita deterioribus inferiorem eſſe declarat,) verùm unus erit honor animi optimis quibuſq; exemplis ſimilem reddi, utq; quæ deteriora ſunt, ſequantur meliora, quæ quidem meliora fieri queunt. Iam mala fugere & ſcrutari ac eligere id, quod omnium optimum eſt, & cũ quis elegerit, reliquum vitæ communiter cohabitare, hoc demum nihil eſt aliud, quàm decenter & honeſtè ſapiẽtiæ ſtudio vacare. Quare illis, qui volunt benè audire, modis omnib. philoſophandum eſt. Perfectè autem ſic quoq; ad idem ex diviſione veniam'. Tres animæ ſpecies trifariam domicilium in nobis ſortitæ ſunt, alia, qua ratiocinamur, alia, qua iraſcimur, tertia, qua deſideramus. Cæterùm illarum formarum unaquæq; ſuas motiones habet. Etenim ex iis illa in otio verſatur, quæq; ex motibus, qui in ipſo ſũt, quietem agit, neceſſe eſt omnium eſſe infirmiſſimam. Sed quæ exercitiis agitatur, omnium exſiſtit robuſtiſſima. Quare diligenter curandum eſt, ut habeant motiones inter ſe mutuò moderatas bonáque proportione diſtinctas. Quæ autem maximè propria eſt animæ forma ſeu ſpecies, quam unicuíq; Deus ceu genium deúmq; indidit, quámque ab terra capit, & ad cognationem, quæ in cœlo eſt, attollit,

nos inquam, qui instar plantæ sumus sese è terra fundentis, haud tamen terrestris, sed cœlestis, hoc scilicet maximè exercendum est. Ille namq;, qui omnem diligentiam ac studium adhibuit, ut cupiditati vel contentioni frœnos laxaret, atq; hæc cum vehementia obeat, quātum quidē ab homine mors tali fieri potest, ejus ne exiguum quidē sunt intermissuri, utpote qui auctus sit & incrementum sortitus tali. Porrò qui cupidè sese in disciplinas tradiderit, nihilque aliud in studio posuerit, quàm quo modo animum veritatis studio sapientiaq; imbuat, tum maximè in iis, quę sua sunt, sit exercitatus, ei nimirum necessariò omninò immortalia & divina sapienda sunt, si quidem veritatem attingat. Quatenus autem cōcessum est humanę naturæ immortalitatis esse participem, eatenus nulla hujus pars ullo modo relinquēda est. præsertim verò ei, qui etiam divinum numen semper colit, habétque probè & ornatè divinum genium sibi cohabitantem, hic insigniter felix beatúsq; erit. Cujusque verò ministerium cuiq; unum est, nempè unicuique sua alimēta ac motus tribuere. Divino verò, quod in nobis est, numini cognatæ sunt motiones universi deliberationes & circumlationes.

τὸν οὐκ ἔγγαιον, ἀλλ' οὐράνιον, τοῦτο δὲ μάλιστα ἀσκητέον· τῷ μὲν γὰρ περὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἢ περὶ φιλονεικίας ἑαυτοῦδακόντι, καὶ ταῦτα σφοδρὰ ἀλλαττοῦντας, μάλιστα δυνατὸν γίνεσθαι θνητῷ, τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλείπειν, ἅτε τὸ τοιοῦτον πέφυκότι. τῷ δὲ περὶ φιλομαθείας καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φροντίσας ἑαυτοῦδακόντι καὶ ταῦτα μάλιστα τῷ αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ, φρονεῖν μὲν ἀθάνατα ἐστὶ θεῖα, ἅπερ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που. καθ' ὅσον δ' αὖ μεταχεῖν ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν. ἅτε δὴ καὶ ἀεὶ θεραπεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ καὶ κεκοσμιένον τὸν δαίμονα ξύνοικον ἑαυτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. θεραπεία δ' ἐστὶ παντὶ παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἑκάστῳ ζοφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δὲ ἐν ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰσι κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς νοήσεις καὶ περιφοραί.

Κεφ.

Κεφ. ϛ.

ΤΑΥ̓ταις δὴ ὧν ξυνεπόμενον, ἕκαστον δεῖ τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦν διὰ τὸ καταμαθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας καὶ περιφοράς. τῷ καταναουμένῳ δὲ τὸ κατὰ νοῦν, ἐξομοιῶσαι καὶ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου, πρός τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον. οὐ γὰρ δὴ λυσιτελεῖ τὸ παντοδαπὸν θηρίον, ὥσπερ τὴν ἐπιθυμίαν εὐωχοῦντας ποιεῖν ἰσχυρὸν, οὐδὲ τὸν λέοντα οἷόν τε θυμὸν, καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα ζῷα ἄξιον, καὶ ἰσχυρὰ ποιεῖν ἐν ἡμῖν. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὥσπερ τὸν λόγον λιμοκτονεῖν καὶ ποιεῖν ἀδύνατον, ὡς ἔλκεσθαι, ὅπῃ ἂν ἑκάστων ὁπότερον ἄγῃ, καὶ μηδ' ἕτερον ἑτέρῳ συμπλέκειν, μηδὲ φίλον ποιεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῷ ἐν ἡμῖν θεῖον ἀνθρώπου τὸ πολυκεφάλου θρέμματος ἐγκρατῆ ποιητέον, ὅπως ἂν τὰ μὲν ἥμερα τῶν ἐπιθυμιῶν εἴδη ξέφῃ καὶ τιθασεύῃ. τὰ δὲ ἄγρια ἀποκαλύπτῃ φύεσθαι, σύμμαχον ποιησάμενος τοῦ θυμοῦ φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος

CAP. VI.

IAM verò cùm hæc unumquodque conſequatur, neceſſariò oportet noſtras illas periodos, quę verſantur circa vitæ ortum, idque in capite corruptas corrigere, ut perdiſcamus univerſi cõcentus & revolutiones. Quiſquis autem hoc cum animo ſuo diligenter expendit, poterit illud juxta veterem & antiquam naturam ſimilitudine exprimere. Quod poſtquam aſſimilarit & expreſſerit vitæ optimæ hominibus ab diis immortalibus propoſitæ, tam in præſens quàm futurum tempus, finem honoremq; habebit. Neq; enim expedit, ut cupiditatem, quæ variæ beſtiæ inſtar eſt, in delitiis verſantes roboremus, nec iram, quæ inſtar leonis eſt, leoníſq; catulorum, æquum eſt alere, eoſq; robuſtos in nobis efficere. In hominibus autem rationem quaſi fame enecare ac imbecillam reddere, ut qua cunq; cupiditas iráve ducat, trahatur, ac neutra cum altera conſuetudinem ineat amicámve reddat: ſed multò magis divinus in nobis homo efficiendus eſt, ut pecude multicipe continentior potentiorque exſiſtat, ut illæ cupiditatum ſpecies, quæ manſuetæ mitéſq; ſunt, alantur manſuetiorésque reddãtur. Contrà quæ agreſtes & feroces ſunt, creſcere & majores fieri prohibeantur, ſocia facta iræ natura, & cõmuniter omnium curam ſuſcipiens, illa

inter

inter se mutuò amica & sibi ipsi reddidit. Sicque illa nutriet. Et talis quidē in omnibus erit optimus. Ille verò, qui hisce contrarius est, nihil sani habet. Et sanè quod honestum est, in hoc liquidò apparet. Divinæ enim parti, quæ natura belluina sunt, subjiciuntur, & quod turpe, suo contrario, hoc est, bono, itidem subest. Nam sub effero & agresti, quod mansuetum & placidum est, quasi in servitutem redigitur, quódque optimum est, sub eo, quod est nequissimum, sic quod in homine divinissimum est, sub maximè impio impurissimóque servile redditur, inque suo ipsius animo delinquit. Cæterùm ut quis ideò petulanter nequitérque agat, jampridem vituperatur culpatúrque eo, quod vis cupiditatis laxetur quasiq; effrenis reddatur ad majorem, quàm par est, libertatem. Quin & procacitas morositásque vitio dantur, quum animus incōcinnus augeatur & contendat. Luxuries in remissione animi vituperatur, quando in eo timiditatem indit. Adulatio & illiberalitas obturbant. Istud quod in animo gravi ira infectum est, turbulentæ belluæ subdit, & pecuniæ causſa ejúsque inexplebilis voraginis lacessitum consuefacit, ut ab teneris annis loco leonis simia fiat. Acreliqua quæ ab hoc exsistunt mala, nota sunt, quæcumque eam speciem, quæ in nos

φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τὰ κὴ ἑαυτῶν. οὕτως αὐτὰ ἀτρέφει. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος καὶ πάντα ἔσται ἄριστος. ὁ δὲ ἐναντίος οὐδὲν ὑγιὲς ἔχει. κὴ τὸ μὲν καλὸν ἐν τῷ τοιούτῳ διαφαίνεται. ὑπὸ γὰρ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη τῆς φύσεως ὑποτάττεται. τὸ δ' αἰσχρὸν ἐν τῷ ἐναντίῳ. ὑπὸ γὰρ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλοῦται, & τὸ βέλτιστον ὑπὸ τῷ μοχθηροτάτῳ, καὶ τὸ ἑαυτῷ θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ κὴ μιαρωτάτῳ δουλοῦται, κὴ ὅτι τῇ αὐτοῦ ψυχῇ πλημμελεῖ. καὶ μὲν τό γε ἀκολασταίνειν δεῖ τὰ τοιαῦτα πάλαι ψέγεται, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ ὑπιθυμητικὸν εἰς ἐλευθερίαν πρὸς τὸ δέοντος. καὶ ἡ αὐθάδεια δὲ κὴ δυσκολία ψέγεται, ὅταν ὁ θυμὸς ἀνάρμοστος αὔξηται κὴ σωΐζηται. ξυφὴ δὲ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀνίᾳ ψέγεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ. κολακία δὲ κὴ ἀνελευθερία παρεγκλῇ. ταύτης τὸ θυμοειδὲς ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, & ἕνεκα χρημάτων, κὴ τ' ἐκείνων ἁπλησίας προπηλακιζόμενον, ἐθίζει ἀντὶ λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι. κὴ τ' ἄλλα δὲ ἀπὸ τούτου δῆλα ὅτι δεινά, ὅσα τὸ βέλτιστον ἐν ἡμῖν

ἐν ἡμῖν εἶδος ἀδυνὰς ἀπεργάζεται. μόνως τοίνυν εὐδαιμονήσομεν ὑπὸ τὴ θείου καὶ φρονίμου ἀρχόμενοι. οὕτω γὰρ εἰς δυνάμιν πάντες ὅμοιοι ἐσόμεθα καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ νόμος, ὅτι τὸ τοιοῦτον βούλεται πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος εἶν, καὶ ἡ παίδων ἀρχὴ, τὸ μὴ ἀνελευθέρους εἶν, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. οὐκοῦν ὅγε ἕωσπερ ἔχων πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς τοῦτο ζωντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν μαθήματα τιμᾷ, δὲ τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάζεται. τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων ἐπὶ τὴ τοῦ σώματος ἕξιν καὶ εὐφορίαν, οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ δουλεύσας ἐνταῦθα τελευτήσῃ ζήσας, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων, οὐδὲ τοῦτο προτιθείς, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσειν μέλλῃ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν, ἵν' ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φανεῖται, ἐὰν περ μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶν. οὐκοῦν καὶ τὴν ἐν τῇ χρημάτων κτήσει συντάξιν, οὐκ εἰς ἄπειρον αὐξήσει ἀπεὶς

bis optima eſt, imbecillã efficiunt. Solùm igitur felices ſtatuemus qui ab divina & prudente parte reguntur eíq; parẽt. Sic enim pro virili parte omnes erimus æquales & amici, dum ab eodem gubernabimur. Declaraverit autẽ & hoc lex, quod tale quid velit, dum omnibus, qui in civitate verſantur, præſidio eſt, itémque puerorum magiſtratus, ne illiberales ſimus, donec in ipſis, quemadmodum in civitate, reipublicæ ſtatum conſtituamus cuſtodem ac magiſtratum in animo ſimilem, túmq; liberum dimittimus. Proinde qui mente præditus eſt, omnibus negotiis ſuis huc relatis vivet, primùm quidem diſciplinas in honore habens, quæ animum ipſorum talem reddunt. Reliqua verò negligens nullóq; in honore habens, quę pertinẽt ad corporis habitudinem & alimoniam, nõ quidem ut belluinæ & rationi vacanti voluptati ſe mancipet, húcq; converſus vivat: ſed ne quidem ad ſanitatem reſpiciẽs, neq; hoc ſollicitè agẽs, ut robuſtus aut ſanus, aut pulcher exſiſtat, niſi etiam ab illis temperans moderatúſq, evaſurus ſit: verùm ſemper corporis concẽtum cauſſa animi conſenſus componere videbitur, ſiquidem reapſe muſicus futurus eſſe videatur. Nõ igitur in pecuniarum acquiſitione congeſtionem etiã in immenſum augebit, immenſa & non finienda habens mala

& miſerias: ſed ad eam, quæ in ſe eſt, vitæ adminiſtrationem reſpiciens, diligētérq; cavens, ne quid de re ſua familiari pervertat, quæ ibi multa & copioſa, vel parva & exigua eſt. Sic pro virili gubernās additione & ſūptu rerū, quatenus ejus fieri poteſt. Imò verò dū huc reſpicit, tantùm voluntariè percipiet honorum, quos arbitretur eā meliorem reddituros. Illos verò honores publicè privatímq; fugiet, quos exiſtimarit ſoluturos illū, qui adeſt, habitū ac valetudinem. Et manifeſtū eſt, eum reliqua omnia cōnaturū hoc uno ſolo cōmutare, ut ſibi prudentiā comparet, & omnia facturum, ut inſerviat mētis & intelligentiæ acquiſitioni. Hoc verò nihil eſt aliud, quàm philoſophari, id eſt, ſapientiæ ſtudio intentum eſſe. Itaq; iis, qui benè & feliciter vitam ſuam inſtituere volent, juxta hanc diviſionē maximè omnium philoſophandum erit. Ad hunc ipſū finem tendit & hic apparatus & acceſsio. Natura omnis veluti rationis particeps nihil omninò temerè efficit. Verùm omnia alicujus rei gratia, ac potiùs hoc ei curæ fuit, ut quæ temerè fiūt, alicujus rei gratia exterminarit, perinde atq; artes. Quia hę naturæ quoq; quaſi imitamēta quædā erant. Cùm aūt homo natura cōpoſitus ſit ex animo & corpore, atq; animo corpore præſtātior ſit, ſēpérq; id, quod deteri' eſt, obſervetur colatúrq; cauſſa

ραντα καλὰ ἔχων, ἀλλὰ πρὸς βλέπων πρὸς τὴν ἐν ἑαυτῷ πολιτείαν, καὶ φυλάττων μή τι παρελκυνῇ αὐτὸ, ἢ ἐκεῖ δέῃ πλήθος οὐσίας, ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήκῃ καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας, καθ' ὅσον ἂν οἷός τε. ἀλλὰ μὴν καὶ τιμᾶς τε εἰς ταυτὸν ἀποβλέπων, ἢ μὲν μεθήσει ἐκὼν, ἃς ἂν οἴηται ἀμείνω αὐτὸν ποιήσειν. τὰς δὲ φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἃς ἂν ἡγῆται λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν. καὶ οὐδηλον ὅτι τῷ πάντα τὰ ἄλλα ἀνταλλάσσεσθαι ἐπιχειρήσει ἑνὸς τούτου μόνου τῇ φρονήσει καὶ σοφίᾳ, καὶ πάντα πράξει δουλεύων τῇ τοῦ κρείττονος. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ φιλοσοφεῖν. ὥστε καὶ κατὰ ταυτὸν ἡ διαίρεσιν πάντων μάλιστα φιλοσοφήσει τῆς βελομένοις εὖ πράττειν. εἰς ταυτὸ δὲ φέρει τέλος καὶ ἡ τοιάδε ἔφοδος. πᾶσα φύσις ὥσπερ ἔχουσα λόγον ἀθέσει μὲν εἰκῇ ποιεῖ. ἕνεκα δέ τινος πάντα, καὶ μᾶλλον τοῦ ἕνεκα τινὸς τὸ εἰκῇ ἐξορίσασα πεφρόντικεν, ἅπερ αἱ τέχναι, ὅτι καὶ φύσεως αἱ τέχναι ἦσαν μιμήματα. τὸ δ' ἀνθρώπινον σωτῶτος φύσει ἐκ ψυχῆς ἐστὶ καὶ σώματος. βέλτιον δὲ ἔστιν ἡ ψυχῆς τοῦ σώματος, ὃ ἀεὶ τοῦ βελτίονος ἕνεκα ὑπη-

ὑπηρετουμένῳ τῷ χείροντος, καὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἕνεκα ἔστι. τῆς ψυχῆς δὲ τὸ μὲν ἦν ἔχον λόγον, τὸ δ' οὐκ ἔχον. ὅπερ ἐστὶ χεῖρον. ὥστε τὸ ἄλογον ἕνεκα τοῦ λόγον ἔχοντος. ἐν δὲ τῷ λόγον ἔχοντι ὁ νοῦς. ὥστε τοῦ νοῦ ἕνεκα πάντα ἐστὶ ἀναγκάζει ἡ ἀπόδειξις. τῶν δ' αἱ νοῦ αἱ νοήσεις ἐνέργειαι, ὁράσεις οὖσαι νοητῶν, ὡς τοῦ ὁρατικοῦ ἐνέργεια ὁρᾶν τὰ ὁρατά. νοήσεως οὖν καὶ νοῦ πάντα αἱρετά, νοῦς δὲ τὸ βέλτιστον τοῦ καὶ ψυχὴν μόνον. τοῦ δὲ βελτίστου τἄλλα σωτήρια χάριν. πάλιν δὲ τοῦ διανοήσεων ἐλεύθεραι μὲν ἦσαν, ὅσαι δι' αὐτὰς αἱρεταί, δέλαις δὲ ἐοικυῖαι αἱ δ' ἄλλαι τὴν γνῶσιν ἀπεργάζουσαι. κρεῖττον δὲ παντάχοῦ τὸ δι' αὐτὸ, τοῦ δ' ἄλλο. ὅτι καὶ τὸ ἐλεύθερον, τοῦ μὴ τοιούτου. χρωμένῳ δὲ τοῦ πράξεων τῆς δεξιοία, κἂν αὐτὸς ὑποβάλλῃ τὸ συμφέρον, καὶ ταύτῃ ἡγῆται, ἀλλ' ἕπεταί γε ταύταις καὶ τοῦ διακονήσοντος σώματος, καὶ ἀναπίμπλαταί γε καὶ τῆς τύχης, ὑφ' ὧν ἀποδίδωσι τὰς πράξεις, ὧν ὁ νοῦς κύριος, καὶ διὰ σώματος αἱ πολλαὶ,

præstantioris, nimirum corpus animi causſa exſiſtit. Porrò animi aliqua pars eſt, quæ rationem habet: alia verò ea deſtituitur, quæ quidem deterior eſt. Itaque quod ratione caret cauſſa ejus, quod ratione præditũ eſt, exſiſtit. Cæterùm mens in eo eſt, qui habet rationem. Quare mentis gratia demonſtratio omnia eſſe cogit. Rurſum mentis cogitationes efficaces ſunt, viſiones exiſtentes rerum, quæ mente & intelligẽtia percipiuntur. Quemadmodum efficacitas oculi vim cernendi habentis eſt, videre ea, quæ viſu comprehẽduntur. Intelligentiæ igitur mentíſque omnia expetenda ſunt: mens verò ſolũ eorum, quæ in animo verſantur, optima eſt. Iam ejus, quod optimum eſt, gratia, reliqua conſtant. Rurſum ex cogitationib. illæ planè liberæ erant, quæ per ſe eligũtur, ancillis verò ſimiles ſũt reliquæ, quæ cognitioni incumbunt. Satius autem & melius ubiq; eſt, quod per ſe expetitur, quàm quod propter aliud. Nam & id quod liberum eſt, nõ eſt iſtius liberũ. Iam illi, qui utitur mẽte ſenſúq; actionum, etſi ipſe, quod utile eſt, ſubjiciat, mentíſq; ſententia imperet ac præcedat: ipſas tamen actiones ſequitur, corpore etiam miniſteriũ ſuppeditante, & quidem fortuna quoque repletur. Pro quibus actiones reddit, quorum mens domina eſt. Pleræq; etiam corporis miniſterio conficiũtur.

Itaque cogitationum animi illæ, quæ expetibiles solùm propter ipsam rerũ nudam contemplationem pretiosiores præstantioréſq; sunt illis, quæ ad alia utilia sunt. Per se autem in pretio habendæ sunt commentationes, inq; iis expetibilis animi sapientia. Propter actiones verò illæ, quæ circa prudentiam versantur. Itaq; honestum juxtà ac pretiosum est in sapientiæ contemplationibus versari, non illis, quæ passim sunt obviæ. Non n. simpliciter omnis cõprehensio res est pretiosa & honorabilis: sed illa talis est, quæ principis sapientis est. atq; illa, quæ ejus administrationis, quæ est in universo, & sapiẽtiæ ipsius cohabitatrix, propriéq; subjiciatur. Etenim homo communi sensu & mente privatus plantis, iisq; quæ è terra funduntur, similis exsistit. Sola autem mente spoliatus obbrutescit & in belluam mutatur. Is verò qui affectu irrationali privatus est, at in mente manet, ut illius sit particeps, Deo assimilatur. Itaque pro virili enitendũ est, ut illæ affectiones, quæ ratione destitutæ sunt, aboleantur: & puris mentis actionibus cum in seipsum, tùm etiam in ipsum Deum respicientibus utendum, curandúmque, vt mentis revolutionibus vivamus, omni attentionis oculo amoréque ad hoc applicato. Siquidem Deus ejúsque totum numen cauſſã actionum contemplãdum non

ὥστε τῆς διανοήσεων, αἱ δι' αὐτὸ τὸ ψιλὸν τὸ θεωρεῖν αἱρεταὶ, τιμιώτεραι καὶ κρείττους τῆς πρὸς ἄλλα χρησίμων. δι' αὐτὰς δὲ ἐμοὶ αἱ θεωρίαι, καὶ αἱρετὴ ἐν ταύταις τὰ νοῦ ἡ σοφία, διὰ δὲ πράξεις αἱ κατὰ φρόνησιν. ὥστε ἀγαθὸν καὶ τίμιον ἐν ταῖς κατὰ σοφίαν θεωρίαις, δὲ οὐ δήπου πάλιν ταῖς τυχούσαις. οὐ γὰρ πᾶσα ἁπλῶς καταλήψις τίμιον, ἀλλὰ ἡ τοῦ ἄρχοντος σοφοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ ἀρχῆς αὐτὴ καὶ σοφίας σύνοικος, καὶ οἰκείως ἂν ὑποκείοιτο. αἰσθήσεως μὲν οὖν καὶ νοῦ ἀφαιρεθεὶς ὁ ἄνθρωπος, φυτῷ γίνεται παραπλήσιος. νοῦ δὲ μόνου ἀφηρημένος ἐνθηριοῦται. ἀλογίας δὲ ἀφαιρεθεὶς, μένων δ' ἐν τῷ νῷ, ὁμοιοῦται θεῷ. καταμητέον οὖν εἰς δύναμιν τῆς ἀλογίας τὰ πάθη. ταῖς δὲ τοῦ νοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐνεργείαις, καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ θεῖον ἀφορώσαις χρηστέον, καὶ ταῖς διεξόδοις τοῦ νοῦ ζῆν μελετητέον, πᾶσαν τὸ τῆς προσοχῆς ὄμμα καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τοῦτο τεταμένα. οὐ γὰρ δὴ τὰ περὶ θεὸν καὶ τὰ θεῖα θεωρητέον τῆς πράξεων ἕνεκα.

οὐ

οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν. εἶτα χρήσιμον τὴν θέαν τοῦ θείου καταδουλοῦσθαι τῷ τοῦ χρησίμου ἀνθρώποις ἀναγκαίῳ. οὐδ' ὅλως τὸν νοῦν ἀσπαστέον διὰ τὰς χρείας εἰκὸς πρὸς ταύτας. μόνος δὲ πασῶν τῶν ἄλλων, ἃς ἔχομεν ἐπὶ τυχῆς δυνάμεων. ἔμπαλιν δὲ καὶ τὰς πράξεις, καὶ πάντα ἄλλα πρὸς νοῦν, καὶ τὸν θεὸν συντακτέον, ἀπὸ τούτου καὶ τῶν κατὰ μέρος καθηκόντων, τὸ ἀλόγιστον ἀναμιξητέον. δικαιατὸ γὰρ κατ' ἀξίαν ἡ κρίσις, καὶ μόνη πασῶν ἱκανὴ τὴν ἀληθινὴν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν παρασκευάζειν. ᾧ γὰρ τῶν ἄλλων διαφέρομεν ζώων, ἐν μόνῳ δὴ τούτῳ τῷ βίῳ διαλάμπει, ᾧ οὐκ ἦν τι τυχὸν, ἀλλ' οὐ μεγάλων ἔχων ἀξίαν. λόγου μὲν γὰρ ἀπροφασίστου μικρά τινα καὶ ἐν ἐκείνοις αἰθύγματα, σοφίας δὲ θεωρητικῆς ταῦτα μὲν παντελῶς ἄμοιρα. μόνοις δὲ μίστις θεοῖς, ὡς αἰσθήσεσί γε καὶ ὁρμαῖς πολλῶν ἤδη ζώων τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἰσχύος λείπεται ἄνθρωπος, καὶ μόνον τοῦτο ὄντος ἀγαθὸν ἀναφαίρετον. ὁ δὲ περιέχει, συγχωροῦσι τοῦ ἀγαθοῦ ἔννοιαν. ΟΥ'δὲ

est. Non enim fas esse ajunt divini numinis cōtemplationem polluere illū, qui in servitutē est redactus, ejus, quod hominibus utile est ac salutare necessitate. Neque mens omninò propter necessitates amplectenda & amāda est. sed par est, ut ad eas illā amplectamur. Ipsa verò mens sola est omniū reliquarūfacultatū, quas in animo habemus. Rursum actiones quoque & reliqua omnia ad mentem ipsúmq; Deum referenda sunt, atque ab hoc, iísq;, quæ particulatim hæc pertingunt, quod ratione destitutum est, metiendum. Iustum enim dignúmq; judiciū est, & solum omnium par est & sufficiens, ut hominibus veram germanámq; felicitatem paret. Quo namq; ab reliquis animantibus differimus, id in sola hac vita exsplendescit atque interlucet, cui non erat aliquid vulgare & passim obvium, neq; magna præditum dignitate. Rationis quippe ac prudentiæ parvi quidam & in illis ceu flammei impetus: at speculativæ sapiētię hæc prorsus expertia sunt. Soli autem dii sunt participes, quemadmodum sensus juxtà ac appetitiones, quibus ad agendū impellimur, adhec vires multò exactiores sunt in plurib. animātibus, quàm in homine. Atque hoc solum bonum quod revera tale est, eripi nullo modo potest. Qui verò cōtinet præbétq; non reclamantibus honesti notitiam, ne-

quaquam sanè quibusvis è vulgo se subjicit in hoc vitæ genere, quod cum honesto conjunctum est: sed ab illis, qui fortunæ subjecti sunt, omnium se maximè in libertatem asseruit. Quapropter etiam fiduciam sumere ex toto animo licet ei, qui in hoc vitæ genere sit perseveraturus. Quid enim ei ab ullo mortaliũ poterit adimi, qui jam pridem se procul removerit, & quasi peregrinum reddiderit ab eo, quod sibi eripi de facili potest. Qui autem revera seipsum habet, & in iis, quæ sua sunt, vivit, adhæc iis, quæ sua ipsius sũt, alitur, vitámque beatam vivit, eámq; immensam, quo solo modo Deo cõjunctus est. Igitur hę nobis sint ad sapientiam perfectissimam Pythagoricæ adhortationes.

μῶς μὲν τοῖς τυχηροῖς ὑποτάττοντος ἑαυτὸν καὶ τοῦτον τὸν βίον τῆ ἀνδραλίᾳ. ἀπὸ δὲ τῆ ὑποχειρίων τῇ τύχῃ, μάλιστα δὲ πάντων ἑαυτὸν ἐλευθερώσαντος. διὸ καὶ τὸ θαρρεῖν ἐξ ὅλης τ γνώμης ἐν τούτῳ διαιτλεῖντα ἔνεστι πρὸ βίῳ. τινὸς γὰρ τις αὐτὸ ἀφαιρήσεται τὸν πάλαι τ ἀφαιρεθῆναι οἷον τε ἑαυτὸν ἀλλοξιώσαντα. ἔχρῆν δὲ τὸν ὄντως ἑαυτὸν καὶ ζῶντα ἐν τοῖς ἑαυτῆ, καὶ ξεφόμενον ὅπη τ αὐτῆ, καὶ τῆς ἀμιξήτου, ᾧ σωπῆσαι θεῷ ἐν ζωῇ. τοιαῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ἔστωσαν αἱ πρὸς τ τελειοτάτην σοφίαν Πυθαγορικαὶ παρακλήσεις.

CAP. VII.

POstquam autem nos homines disserimus, verùm minimè iis, qui divinam vitæ particulam habent expeditam & promptam, necesse est, ut istiusmodi admonitionibus, adhortationes ad civilem & activam vitam admiscearnus. Sic igitur dicimus. Quæ nobis ad vitã traducendam subjecta sũt, veluti corpus, atque ea, quæ ad corpus spectant, ceu instrumenta quædã subjiciuntur. Horum autem usus valdè periculosus est, & alterutrum majus redditur iis præsertim, qui illis non u-

Κεφ. ζ.

Ἐπεὶ δὲ ἄνθρωποι διαλεγόμεθα, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς τὴν θείαν μοῖραν τῆς ζωῆς πρόχειρον ἔχουσι, δεῖ συμμιγνύναι ταῖς τοιαύταις παρακλήσεσι ταῖς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον καὶ θεωρητικὸν προτροπάς. ᾧδε οὖν λέγομεν. τὰ ὑποκείμενα πρὸς τ βίον ἡμῖν, οἷον σῶμα καὶ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑποκείται. τούτων δ' ὁπότερον μεῖζόν ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις.

δεῖ

δεῖ τοίνυν ὁρίζεσθαι τῆς ὑπο-
θέσεως, κτᾶσθαι τὰ αὐτῶν, καὶ
χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι'
ἧς πάντα εὖ πράττομεν. Φιλο-
σοφητέον ἆρα ἡμῖν, εἰ μέλλο-
μεν ὀρθῶς πολιτεύσασθαι, καὶ
τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφε-
λίμως. Ἔτι τοίνυν, ἄλλαι μέν
εἰσιν, αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν
ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων, ἐ-
πιστήμαι. ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι
ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπη-
ρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ ἐπιτάττουσαι.
ἐν αἷς ἐστιν, ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις
ὑπαρχέσαις, τὸ κυρίως ὂν ἀγαθόν.
Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχου-
σα τὴν ὀρθότητα, καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρω-
μένη, καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν διαι-
ροῦσα, ἥ τίς ἐστι φιλοσοφία, χρῆ-
σθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύ-
σιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παν-
τὸς τρόπου, ὡς μόνης τῆς φιλοσο-
φίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀνα-
μάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν
ἑαυτῇ περιεχούσης. Ἔτι τοίνυν
ὕστεραδωρὰ καὶ ὠφέλιμα πάν-
τες αἱρούμεθα, παραδεικτέον, ὡς
τὸ φιλοσοφεῖν ἀμφότερα ταῦτα
ὑπάρχει, καὶ ὅτι τὴν χαλεπότητα τῆς
κτήσεως ὑπερβάλλει τὸ με-
γέθους τῆς ὠφελείας. τὰ γὰρ ῥᾴω πάν-
τες ἥδιον πονοῦμεν. ὅτι μὲν ἐν τοῖς
περὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα,

tuntur convenienter, & ut par est. Scientia igitur ante alia expetenda est, eáq; acquirenda, tùm illa decenter utendũ, ut per illam omnia probè acquiramꝰ. Quare si ritè respublica nobis administranda, adeóque vita cujusq; nostrũ utiliter traducenda erit, sapientiæ studio incumbendum est. Adhæc verò aliæ scientię sunt, quæ efficiunt, ut unũquodq;, quod in vita necessarium est, meliore sit conditione. Aliæ verò, quę iis utuntur: rursum aliæ, qũę subserviunt: et aliæ, quæ prescribunt ac jubẽt. In quibus est tanquã precipuis & prestãtioribus ducibus, quod propriè honestum vocatur. Quid si igitur quæ sola rectam rationem habẽt judicandi, & sola ratione utitur, quæq; universum bonum discriminat, quę Philosophia est, uti omnibus & jubere secundum naturam potest, omnibus modis philosophandum est. Quippe sola Philosophia rectum judicium & prudentiã intelligentiámque præcipiendi in se omnis expertẽ criminis complectitur. Iam verò insuper, quum omnes, quæ potẽtia sunt juxtà ac utilia, appetamus, ostendendum est sapientiæ studium utrumque complecti, atq; acquirendi difficultatem habere inferiorem magnitudine utilitatis. Omnes enim lubentiùs susciptmus & administramus, quæ prestatu faciliora sunt. Enimverò nos de iis, quę justa & cõducibilia sũt:

adhęc

adhæc verò etiam de natura reliquáq; veritate proprio Marte scientias percipere posse demonstratu facile est. Nam semper priora posterioribus, & natura meliora deteriorib. cognobiliora sunt. Rerum enim definitarum & constitutarum statásq; vices habentium scientia potior est. Quēmadmodū probus & moderati ingenii homo pravo homine melior est. Illa namque eandem inter se habere differentiam necesse est. Potiúsq; priora posterioribus efficientes causſæ sint. Siquidē illis è medio sublatis, etiam ea, quę ex illis substantiam habent, tollūtur. Longa quidem numeris, lata verò longis, solida latis, deniq; elementa syllabis, uti nominantur. Itaque si quidem corpore animus præstantior est, (quippe natura ille corpore ad imperandum accommodatior est) circa corpus verò exsistunt artes & animi prudentiæ species, cum medendi ars, tùm & exercēdi. Has. n. nos scientias constituimus, * & nonnullos eas habere dicimus: nēpe manifestum est, animi quoque virtutúmque animi esse aliquam curam atq; artem. Et in nostra potestate sitū est, eam percipere. Si quidem etiā cum majori ignorantia et ea capere possumus, quæ difficiliora sunt. Similiter et ea, quæ sunt de natura. Multò. n. prius necessarium est, causſarum elementorúmq; esse prudentiam, quàm eorum,

ἔτι δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ ἀλλ. λης ἀληθείας, ἐπιστήμης δυνατὸν λαβεῖν ἐσμὲν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. ἀεὶ γὰρ γνωριμώτερα τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων, καὶ τὰ βελτίω τῇ φύσιν τῶν χειρόνων. τῷ γὰρ ἀμείνονι καὶ τελαγμένῳ ἐπιστήμη μᾶλλον, ὥσπερ ἄνθρωπος ἐπιεικὴς ἀνθρώπῳ φαύλῳ. τὴν αὐτὴν γὰρ ἔχειν ἀναγκαῖον αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. αἰτιά τε μᾶλλον τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων. ἐκείνων γὰρ ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὰ τὴν ἐσίαν ἐξ ἐκείνων ἔχοντα. μήκη μὲν ἀριθμῷ, ἐπίπεδα δὲ μήκεσιν. στερεὰ δὲ ἐπιπέδοις, στοιχεῖα δὲ τῶν ὀνομαζομένων συλλαβῶν. ὥστε εἴπερ ψυχὴ μὲν σώματος ἄμεινον· ἀρχικώτερον γὰρ τὴν φύσιν ἔχει· περὶ δὲ τὸ σῶμα τέχναι καὶ φρονήσεις εἰσὶν, ἰατρικὴ τε καὶ γυμναστική. ταύτας γὰρ ἡμεῖς ἐπιστήμας τίθεμεν, καὶ κεχρῆσθαί τινας αὐτὰς φαμὲν, δῆλον, ὅτι καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰς ψυχικὰς ἀρετάς ἐστι τις ἐπιμέλεια καὶ τέχνη. καὶ δυνατοὶ λαβεῖν αὐτὴν ἐσμὲν, εἴπερ γε καὶ τῷ μεῖ' ἀγνοίας πλείονος καὶ γνῶναι χαλεπωτέρων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ φύσεως. πολὺ γὰρ πρότερον ἀναγκαῖον τῶν αἰτίων καὶ τῶν στοιχείων ἔχειν φρόνησιν, ἢ τῆς ὑσ-

ὑς ἔχον. ὁ γὰρ ταῦτα πλέον ἄλλου,
ἐδ' ὅτι τούτων τὰ πρῶτα αἱρήσε-
ται, ἀλλ' ὅτι ἐκείνων ἕνεκα τἄλλα γίγνεται, καὶ συνίστα φαν-
ρῶς. εἴτε γὰρ πῦρ, εἴτ' ἀὴρ, εἴτε ἀρι-
θμὸς, εἴτε ἄλλαί τινες φύσεις αἴ-
τίαι, καὶ πρῶται τῶν ἄλλων, πολὺ μᾶλ-
λον τῶν ἄλλων τι γιγνώσκειν οἰόμεθα
ἀγνοοῦντας. πῶς γὰρ ἄν τις ἢ λέγειν
γνωρίζοι συλλαβὰς μὴ γνοὺς στοιχείων
εἶδος; ὅτι μὲν οὖν ἡ ἀλήθειά τε καὶ
περὶ ψυχὴν ἀρετὴ ὄντως ὄντα ἐστίν, καὶ
διότι δυνατοὶ λαβεῖν αὐτὰς ἐσμὲν,
ταῦτα ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν. ὅτι
δὲ μέγιστον ὄντι τἀγαθῶν, καὶ πάν-
των ἀφελιμώτατόν τε τοῖς ἄλλοις,
ἐκ τοῖς δὲ ἔλλον. πάντες γὰρ
ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ μὲν τὸν
σπουδαιότατον ἄρχειν, καὶ τὸν
τὴν φύσιν κράτιστον. τὸν δὲ νό-
μον ἄρχειν, ἐ κύριον εἶναι μόνον.
οὗτος δὲ φρονήσεις τις καὶ λόγος
ἀπὸ φρονήσεως ὄντι. ὅτι δέ τις
ἡμῖν κανὼν, ἢ τίς ὅρος ἀκρι-
βέστερος τοῦ ἀγαθῶν, πλὴν ὁ
φρονίμως. ὅσα γὰρ ἂν οὗτος ἕ-
λοιτο κατὰ τὴν διαφορὰν ἑκά-
στου, ταῦτα ἐστὶν ἀγαθά.
καὶ πάλιν δὲ τὰ ἐναντία τού-
τοις. ἐπεὶ δὲ πάντες αἱροῦν-
ται μάλιστα τὰ κατὰ τὰς οἰ-
κείας ἕξεις. τὸ μὲν γὰρ δικαίως

quæ posteriora sunt. Nam hæc non ab exercitiis, neq; ex his quæ prima orta sunt: sed ex illis et per illa reliqua fiunt, et cōstituor manifestè. Etenim sive ignis, sive aër, sive numerus, sive aliæ quædā naturæ causæ sunt, & primæ reliquorū, fieri non potest, ut aliorum quicquā illas ignorantes cognoscamus. Quo modo quis vel orationem aliquatin cognoverit, qui syllabas ignoret, aut quo pacto hasce tenere poterit, qui literas nullas novit? Ergò quod scientia aliqua sit veritatis virtutisque animi, & quod in nobis situm sit eas capere, hæc de iis nobis dicta sunto. Quod autem hoc maximum sit bonorum omnium, & reliquorum omnium utilissimum, ex his de manifestum redditur. Omnes n. cōfitemur optimum quemq; & naturā potentissimum imperare oportere. Legem autem magistratum & dominum esse solum. Hæc porrò quædā prudentia est, & sermo ab prudentia exsistit. Est autem illa nobis instar regulæ cujusquam, quæ bonorum exactior est definitio, eo excepto, qui prædictus est prudētia consultusq; dicitur. Nam quæcunq; hinc acceperit, arripiēs juxta sciētiā, ea bona & honesta sunto: malis verò, quæ his contraria sunt, hoc est, quæ citra scientiam accipiuntur. Quandoquidem omnes maximè, quæ cum propriis cujusq; naturis cōveniunt, expetunt. Etenim justus justè

vivere expetit: sic qui fortitudine præditus est, quæ ad fortitudinem faciunt, amat: & tēperans, ut continenter temperanterq; vitam instituat. Nempe simili ratione manifestum est, omnium quoq; maximè prudentem expetiturum esse, ut prudens sit & sapiens. Hoc enim opus hujus potentiæ est: unde manifestum est, juxta rationem maximè propriam, prudentiam bonorum omnium rem optimam esse. Philosophia autem fugienda non est, si quidē illa est, quemadmodum opinamur, sapientiæ possessio simul & usus. Sapientiam autem maximorum bonorū non decet pecuniæ causſa navigare ad columnas Herculis, & frequenter pericula adire: verùm ad comparandam prudentiam nullos labores suscipere, nec sumptus ullos facere velle, in primis turpe est. Sanè ita vivere, omninò servile fuerit: non autem si quis rectè vitam instituere expetat, sequiq; plerorúmque opiniones velit. *

& pecunias quidem quærat: at rerum honestarum nullam in universum curam habeat. Ac de utilitate quidem reiq; magnitudine satis superq; demonstratū esse existimo. Quod autem præ omnibus reliquis bonis hujusce acquisitio longè facillima sit, ex hisce facilè constare alicui poterit. Quæ enim futura est merces hominum istis, qui philosophiæ operam

ζῆν, ὁ δίκαιος. τὸ δὲ κτᾶσθαι τὴν ἀνδρείαν, ὁ τὴν ἀνδρείαν ἔχων, ὁ δὲ σώφρων τὸ σωφρονεῖν. ὁμοίως δῆλον, ὅτι καὶ τὸ φρονεῖν ὁ φρόνιμος αἱρήσεται πάντων μάλιστα. τοῦτο γὰρ ἔργον ταύτης τῆς δυνάμεως, ὥστε φανερὸν, ὅτι κατὰ τὴν οἰκειοτάτην πράξιν ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ ἡ φρόνησις. οὐ δὴ δεῖ φεύγειν φιλοσοφίαν, εἴπερ ὄντι ἡ μὲν φιλοσοφία, καθάπερ οἰόμεθα, κῆσις τε καὶ χρῆσις σοφίας. ἡ δὲ σοφία τῆς μεγίστων ἀγαθῶν ἐστὶ δὲ δεῖ χρημάτων ἕνεκα πλεῖν ἐφ' Ἡρακλέους στήλας, καὶ πολλάκις κινδυνεύειν, ἀλλὰ δὲ φρόνησιν μηδὲν ποιεῖν μηδὲ διαπονεῖν. ἢ μὲν ἀνδραποδώδως γε τὸ ζῆν, ἀλλὰ μὴ, τὸ ζῆν εὖ γλίχεσθαι, καὶ ταῖς τῆς πολλῶν αὐτὸν ἀκολουθεῖν δόξαις, * ἀλλὰ μὴ τοὺς πολλοὺς ἀξιοῦντας αὐτῆς καὶ τὰ μὲν χρήματα ζητεῖν, τῆς δὲ καλῆς μηδεμίαν ὑπομένειν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τὸ παράπαν. ἐπεὶ περὶ μὲν ὠφελείας καὶ μεγέθους πράγματος ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω, διότι δὲ πολλῇ ῥᾴστη τῆς ἄλλων ἀγαθῶν ἡ κῆσις αὐτῆς, ἐκ τῆς δὲ πειθεῖη τις ἄν. τὸ γὰρ τῶν μισθῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον γενόμενον τοῖς φιλο-

φιλοσοφοῦσι, δι' ὃν σωστόνως οὕτως ἂν διαπονήσαι, πολὺ τε προιμένους εἰς τὰς ἄλλας τέχνας, ὅμως ἐξ ὀλίγου χρόνου θεωρίας παραλυθῆναι ταῖς ἀκριβείαις, σημεῖον μοι δοκεῖ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν εὐπορίας ὅτι δὲ τὸ πάντας φιλοχωρεῖν ἐπ' αὐτῆ, καὶ βούλεσθαι σχολάζειν ἀφιεμένους τῆς ἄλλων ἁπάντων οὐ μικρὸν τεκμήριον, ὅτι μετ' ἡδονῆς ἡ προσῳδία γίνεται. σπουδὴν γὰρ οὐδεὶς ἐθέλει πολὺν χρόνον. πρὸς δὲ τοὺς πόνους ἡ χρῆσις πλεῖστον διαφέρει πάντων. οὐδὲ γὰρ δέονται πρὸς πολυεργασίαν, ὀργάνων οὐδὲ ὁπτῶν. ἀλλ' ὅπη τις ἂν θῇ τὸν οἰκουμένης τὴν διάνοιαν ὁμοίως πανταχόθεν ἅπτεται τῆς ἀληθείας. οὐκοῦν δικαίως ἐστὶ καὶ ὅτι δυνατόν, καὶ διότι μέγιστον τῆς ἀγαθῶν καὶ κτήσασθαι ῥᾴδιον ἡ φιλοσοφία. ὥστε πάντων ἕνεκα προθύμως αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. ἴδοι δ' ἂν τις τὸ αὐτὸ γνωριμώτερον. ἄνευ τούτων τὸ φρονεῖν καὶ τὸ γιγνώσκειν ἴσμεν οἷόν τε καθ' αὐτὸ τοῖς ἀνθρώποις. οὐδὲ γὰρ ζῆν δυνατὸν ἄνευ ἀνθρώποις ἀνθρώπων· τούτων χρήσιμόν τι εἰς τὸν βίον ὑπάρχει. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν ἀγαθὸν παραγίγνεται, ὅτι μὴ λογισμῷ

navant, ob quam adeò contemtè quis labores sumit, multúmq; remissos ad alias artes: ex parvo tamen temporis spacio cursentes perveniſſe ad omnium exactiſsimas consummationes, id mihi signum esse videtur facilitatis expeditę ad sapientiā ipsam percipiendā. Adhęc verò cùm omnes libenter circa eā, tanquam in loco versentur, eiq; operam & studium navare non renuant, aliis rebus omnibus relictis, hoc nimirum non parvum argumentum est, ei eum jucunditate primum locum exsistere. Etenim nemo cupit diu multūq; labores exantlare. Prętereà usus hujus plurimùm ab cęteris omnibus differt. Neq; enim indigent ad opus perficiendū instrumentis nec locis: sed ubicunq; locorum totius mundi aliquis mentem defixerit, undiq; similiter tāquam præsentem tangit apprehenditque veritatem. Itaq; ostensum est tum posſibile esse, tum quia bonorum maximum est, facilè cōparari posse philosophiam. Quare omnīū causſa dignū est, ut eam prompte & alacriter ambabus, quod dicitur, manibus suſcipiamus. Hoc ipsum quis planiùs familiarisq; intellexerit. Ab hisce & sapientia & scientia per se expetenda est hominib. Neq; enim vivere posſibile est, quasi hominibus sine hisce ad vitam transigendam utile sit. Nam nihil nobis boni contingit, quod non perficia-

tur iis, qui cum mente aliquid reputarunt, juxtáq; prudentiam operati sunt. Enimverò felicitas & beatè vivere vel in valetudine & salute situm est, vel in possessione virtutis, vel denique in prudentia. juxta hæc omnia philosophandum est. Hæc enim per philosophiæ studium nobis maximè ut syncerè cõtingunt. Iam verò illarum rerum, quæ in nobis sunt, alia est animus, alia corpus. Atq; ille quidem imperium habet, in hoc verò imperiũ habetur. Atq; ille utitur, hoc verò tanquam instrumẽtum subjicitur. Semper igitur hoc ad eum, qui imperium habet, quíque utitur quasi acie constructa comparet ejus usũ, cui imperatur, & quod instrumentum est. Animi quidem ratio est, quæ secundum naturam imperium administrat, & de nobis judicat. Corpus verò animum rationémq; sequitur, soletq; imperio subditum esse. Omnia autem probè disposita & affecta sunt juxta propriam virtutem. Si quidem hanc cõsecutum esse, bonum honestumq; est. Enimverò quum præcipua quæque, maximéq; propria ac pretiosissima virtutem habeant, tùm ejus sunt generis, & benè disposita atque affecta censeantur. Melioris igitur naturæ melior est secundum naturam virtus. Melius autem censendum est, quod secundum naturam magis imperitat, & instar principis dominatur, ut ho-

νοις καὶ κατὰ φρόνησιν διεργάσασι τελευτᾷ, καὶ μὴν εἴτε τὸ ζῆν εὐδαιμόνως ἐν τῷ χαίρειν ὄν ἐστι, εἴτε ἐν τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχειν, εἴτε ἐν τῇ φρονήσει. κατὰ ταῦτα πάντα φιλοσοφητέον. ταῦτα γὰρ μάλιστα καὶ φιλικώτατα ἐξ αὐτῶν φιλοσοφεῖν ἡμῖν παραγίγνεται. Ἔτι, τοίνυν τὸ μὲν ὅτι ψυχὴ ἄρχει ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ σῶμα. καὶ τὸ μὲν ἄρχειν, τὸ δὲ ἄρχεσθαι· καὶ τὸ μὲν χρῆσθαι, τὸ δὲ ὑπάκειται ὡς ὄργανον· αἰεὶ τοίνυν πρὸς τὸ ἄρχον καὶ τὸ χρώμενον συντάττεται ἡ τοῦ ἀρχομένου καὶ τὰ ὀργάνου χρεία, τῆς δὲ ψυχῆς τὸ μὲν λόγον ἔχειν, ὅπερ καὶ φύσιν ἄρχει καὶ κρίνει περὶ ἡμῶν. τὸ δὲ ἕπεσθαί τε καὶ πείθεσθαι ἄρχεσθαι, πάντα δὲ εὖ διάκειται κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν. τὸ δὲ τετυχηκέναι ταύτης ἀγαθόν ὅτι. καὶ μὴν ὅταν γε ἔχῃ τὰ μάλιστα καὶ τελειότατα καὶ τιμιώτατα τὴν ἀρετήν, τό τε εὖ διάκειται. τοῦ βελτίονος ἄρα φύσει βελτίων ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν ἀρετή. βέλτιον δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἀρχικώτερον καὶ μᾶλλον ἡγεμονικὸν, ὡς ἀρθέντος πρὸς τὰ

τὰ ἄλλα ζῶα. οὐκοῦν ψυχὴ μὲν σώματος βέλτιον ἀρχικώτερον· ψυχῆς δὲ τὸ λόγον ἔχον καὶ διάνοιαν. δῆλον δὲ τοιοῦτον ὃ κελεύει καὶ κωλύει. καὶ δεῖν, ἢ μὴ δεῖν φησὶ πρᾶττειν, ἢ τις πρᾶξις ἔστιν ἀρετή. Τοῦτο τῷ μέρους ἀναγκαῖον εἶναι πάντων αἱρετώτατον, ἁπλῶς τε πᾶσι καὶ ἡμῖν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο οἶμαι θεῖναι τὸς, ὡς ἤτοι μόνον, ἢ μάλιστα ἡμεῖς ἐσμεν τὸ μόριον τοῦτο. ἔτι τοίνυν ὅταν ὁ πεφυκὼς ἔργον ἑκάστου μὴ κατὰ συμβεβηκὸς, ἀλλὰ κατὰ αὐτὸν λεγόμενον, κάλλιστα ἀποτελῇ, τότε καὶ ἔστ' ἀγαθὸν καὶ λεκτέον. ταύτῃ γε ἀρετὴν θετέον καὶ πανταχῇ, καθ' ἣν ἕκαστος αὐτὸ τοῦτο πέφυκεν ἀπεργάζεσθαι. τῶν μὲν οὖν συνθέτων καὶ μεμιγμένων, πλείους καὶ διάφοροι ἐνέργειαι. τοῦ δὲ ἁπλῆ φύσιν ἔχοντος, μίαν ἀναγκαῖον εἶναι καθ' αὑτὸ κυρίως ἀρετήν. Εἰ μὲν οὖν ἁπλοῦν τι ζῶον ἦν ὁ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ λόγον κινοῦν τέτακται αὐτοῦ ἡ οὐσία, οὐκ ἄλλο ἔστιν αὐτῆς ἔργον, ἢ μόνη ἡ ἀκριβὴς ἀπόφασις καὶ ἀλήθεια, καὶ τὸ περὶ τῆς ἀληθοῦς. εἰ δ' ἐστὶν ὁ πολυδύναμον καὶ πολυσύνθετον ἔχων, ὃ ἄλλον ἔστιν, ὡς ἀφ' ὧν πλείονα πέφυκεν ἄνθρωπος γεγονέναι, ἀεὶ τούτων τὸ βέλτιον

mo collatus cum cæteris animalibus. Proinde corpore quidem animus longè præstantior est, (congruentior quippe imperio est) animo verò melius est id, quod rationem habet & mentem. Tale enim est quod jubet juxtà ac prohibet. Aítque oportere aliquid facere, aut non oportere, quæ ipsa virtus est. Hujusce partis necessariam esse simpliciter & omnibus & nobis maximè eligendam. Siquidem hoc, ut existimo, constituerit aliquis, quasi vel solùm, vel maximè nos simus ea ipsa pars. Adhæc quum quodcumq; opus exstiterit non per accidens: sed per se dictū, optimè perfectum fuerit, tùm & ipsū honestum esse dicendū est. Eodē modo virtus supremo loco constituenda est, juxta quam unusquisque hoc ipsū solitus est conficere. Compositi igitur & dispertiti plures diversæque exsistūt actiones & efficacitates. Ejus autem, quod natura simplex est, neque substātiam ad aliquid habet, unam esse propriè per se virtutē necesse est. Etenim si homo est animal quoddam simplex, atq; ejus substantia in hoc ordinata est, ut secundum rationem moveat, non aliud ipsius opus est, quàm sola exactissima veritas, ac veritatē dicere, vel eam asserere de rebus, quæ exsistunt. Quod si aūt ex pluribus facultatibus ingeneratum est, manifestū est id, à quo plura perficiuntur, illorum semper optimū

opus esse: sicuti exempli gratia ejus, qui medicinā profitetur, sanitas, & gubernatoris salus & conservatio. Nihil aūt habemus dicere melius, opus mentis, quā nostri, qui mentis beneficio utitur, animi. Veritas igitur præcipuū omnium opus est in parte, quæ est animi. Hæc autem pars agit simpliciter secūdum scientiam. Magis verò juxta eam, quæ magis est scientia. Eodem modo se habet cōtemplatio, princeps omniū finis. Quum enim duorum existentium alterum propter alterum eligendū fuerit, id quod illorum melius fuerit, magis etiam eligendum, eo quod etiā alterum eligēdum sit. Veluti exempli gratia, voluptas quidem rerum, quæ jucundæ sunt, sanitas autem rerum salubrium. Hæc enim horum dicuntur instrumenta efficientia. Quare nihil est magis eligendum sapientia, quæ in animo est, quam dicimus esse potentiā earum rerum, quæ in nobis sunt principalissimę, quàm habitum cum habitu dijudicare. Nam pars cognobilis & separatim & conjunctim omni anima præstantior est. Hujus autem scientia virtus est. Non igitur ejus opus est nulla illarum virtutum, quæ particulatim dicuntur. Omnium quippe est præstātior. Finis verò qui constituitur, semper est melior ea, quæ efficit, scientia. Neque verò universa animi virtus sic opus est, neq; felicitas. Si enim cauſſa

ἔργον ὄζιν, οἷον ἰατρικοῦ ὑγίεια, ἢ κυβερνήτου σωτηρία. βέλτιον δὲ οὐδὲν ἔχομεν λέγειν ἔργον τῆς διανοίας, ἢ τὸ διανοουμένου τῆς ψυχῆς ἡμῶν. ἀλήθεια ἄρα τὸ κυριώτατον ἔργον ὅπι τοῦ μορίου τοῦ τῆς ψυχῆς. τοῦτο δὲ δρᾷ καθ' ἑπιστήμην ἁπλῶς. μᾶλλον δὲ καθ' τὴν μᾶλλον ἐπιστήμην. ταύτη δ' ἐστὶ θεωρία τὸ κυριώτατον τέλος. ὅταν γὰρ δυοῖν ὄντοιν θάτερον δι' θάτερον αἱρετὸν ᾖ, βέλτιον ἐπὶ τοῦτο ᾧ μᾶλλον αἱρετὸν, διόπερ αἱρετόν ἐστι ᾧ θάτερον. οἷον ἡ δονὴ μὲν τῆς ἡδέων, ὑγεία δὲ τῆς ὑγιεινῶν. ταῦτα γὰρ ποιητικὰ λέγεται τούτων. οὐκ οὖν τῆς φρονήσεως, ἣν φαμὲν δύναμιν εἶ: τῶ κυριωτάτου τ' ἐν ἡμῖν, οὐκ ἐστιν αἱρετώτερον ὡς ἕξις πρὸς ἕξιν κρίνεσθαι. τὸ γὰρ γνωστικὸν μέρος ᾧ χωρὶς ᾧ συγκείμενον, βέλτιόν ἐστι πάσης ψυχῆς. τοῦτο δὲ ἐπιστήμη, ἀρετή. οὐκ ἄρα ἐστὶν ἔργον αὐτῆ οὐδεμία τῶν καθ' μέρος λεγομένων ἀρετῶν. πασῶν γὰρ ἐστι βελτίων. τὸ δὲ ποιοῦμενον τέλος αἰεὶ κρεῖττόν ἐστι ποιούσης ἐπιστήμης. ὧδε μὲν οὖν πάσης ψυχῆς ἀρετὴ, οὕτως ἔργον, ὧδ' οὐ διανοία.

εἰ γὰρ

Εἰ γάρ ἐστι ποιητικὴ, ἑτέρα ἑτέρου ἔσται, ὥσπερ οἰκοδομικὴ οἰκίας, ἡ δὲ οὐκ ἔστι μέρος τῆς οἰκίας. ἡ μέντοι φρόνησις, μόριον τῆς ἀρετῆς ἐστι καὶ τῆς εὐδαιμονίας· ἢ γὰρ ἐκ ταύτης, ἢ ταύτης φαμὲν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν. ἀπὸ δὲ καὶ τοῦτον τὸν λόγον τοῦτο ἀδύνατον εἶναι τὴν ἐπιστήμην ποιητικήν. βέλτιον γὰρ δὴ τὸ τέλος εἶναι τῶν γινομένων. οὐδὲν δὴ βέλτιον εἶναι φρονήσεως, πλὴν εἴ τις τῶν εἰρημένων. τούτων δὲ οὐδὲν ἕτερον ἔστιν ἔργον. θεωρητικὴν ἄρα φατέον εἶναι ταύτην τὴν ἐπιστήμην· ἐπεὶ περ ἀδύνατον ποίησιν εἶναι τὸ τέλος. τὸ φρονεῖν ἄρα, καὶ τὸ θεωρεῖν ἔργον τῆς ἀρετῆς ἐστί. καὶ τοῦτο πάντων ἐστὶν αἱρετώτατον τοῖς ἀνθρώποις. ὥσπερ οἶμαι καὶ τοῖς ὄμμασιν ὁρᾶν, ὅ τις ἕλοιτό τις ἂν ἔχειν, εἰ καὶ μή τι ἄλλοις γίγνεται δι' αὐτὸ παρ' αὐτὸ τὸ ὄμμα ἕτερον. ἔστι δὲ τοῦτο ὁρᾶν ἁπάντων μὲν δὲ καὶ ἱκανῶς μαρτυρεῖ τοῦτο, ὅτι πάντες τὸ φρονεῖν, καὶ τὸ γινώσκειν ἐκ πάντως ἀσπάζονται, ὅτι τις ἀσπάζεται, τὸ δ' οὗ ἕνεκα τὸ συμβαίνειν ἕτερόν τι αὐτοῦ τι, δῆλον ὅτι μᾶλλον ἕξεως βουλήσεται, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει τοῦτο. οἷον εἴ τῳ χάρεις ἀφελιμαῖος τὸ περιπατεῖν, ὅτι εἰ ὑγιαίνοι. εἰ δὲ μᾶλλον αὐτῷ ὑγιεινὸν τὸ ζῆν καὶ δύναται παραγενέσθαι, μᾶλλον αἱρήσεται τοῦτο, κἂν ἕλοιτο ἧττον. εἰ τοίνυν ἐστὶν ἀλη-

efficiens est, alia aliorum erit effectrix. Quemadmodū ædificandi ars domus erit, quę ipsa non est pars domus. Sanè prudētia tam virtutis, quàm felicitatis pars est. Enimverò vel ex hac illáve felicitatem esse dicimus. Itaque & juxta hanc legem fieri non potest, ut scientia sit effectrix. Melior enim est finis illà re, quæ efficitur. Nihil autem prudentia melius est, præterquam si quis eorum, quæ dicta sunt, existimet quid melius: at horum nihil aliud illius est opus. Itaque speculativam quandam hanc esse scientiam dicendum est: quã doquidem fieri nequit, ut rei effectio finis sit. Proinde sapere & contemplari virtutis est opus. Hócque hominibus omnium maximè eligendum est. Sicuti arbitror & oculis cernere, aliquis, ut habeat, elegerit, & si nihil futurum esset propter hoc aliud præter ipsũ visum. Adhæc si quis amet visum per se, satis hoc testatur, omnes prudentiam ac scientiam extremè amare & diligere. Adhæc si quis diligit aliquid propterea, quòd aliud quid ei acciderit, manifestum est eum magis expetiturum, cui hoc ipsum magis adest. Ut exempligratia, si quis expetat, ut possit ambulare, quia hoc salutare & salubre est. Magis autem ei salubre fuerit currere: & si fieri potest ut hoc adsit, potiùs hoc ipsum eliget, etsi eligeret, quod minus noviſſet. Si igitur vera & germana ŏpinio

pinio prudentiæ similis est, si quidem eligendum est verè hanc opinari, idque in tantum, quantum propter veritatem similis est prudentiæ, si major fuerit prudentia, magis illa eligenda expetendáque erit, quàm verè opinari. At enim quod sensu vivit, ab eo, quod non vivit, discernitur, sensúsque præsentiâ ac potentiâ vita definita est, quo dempto non meretur dici vita, quia exempta vita est ei propter sensum, quem jam pridem amisit. Porrò autem vis et potentia sensus vel visus differt, eo quod manifestissima sit. Ideoque etiam maximè illum eligimus expetimúsque. Iam omnis sensus potentia est, quæ corpore cognoscitur. Quemadmodum auditus strepitum sensu percipit per aures. Itaque si vivere quidem eligendum est propter sensum, sensus autem est cognitio quædam, & quia ea cognoscere possumus animum, ideò eligimus. Iampridem verò diximus, quemadmodum duarum rerum semper magis eligendum est, cui idem magis adest. Sensuum certè necesse est, visum ante omnia eligendum expetendúmque esse juxtà ac pretiosiũ. Visu verò reliquísque omnibus sensibus, & quidem vita ipsa magis expetenda prudẽtia est, veritate magis propria. Itaque mortales omnes prudentiam potissimè prosequuntur. Etenim vitã aman-

δὴς δόξα φρονήσει ὅμοιον, εἴπερ αἱρετὸ τὸ δοξάζειν ἀληθῶς ταὐτὸν ἦν, & καθ' τοσοῦτον καθ' ὅσον ὅμοιον τῇ φρονήσει διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μᾶλλον τοῦτο τὸ φρονεῖν ὑπάρχει μᾶλλον αἱρετὸ τὸ φρονεῖν ἔσται ἢ δοξάζειν ἀληθῶς. ἀλλὰ μὴν τό γε ζῆν τῇ αἰσθάνεσθαι διαχρίνεται τοῦ μὴ ζῆν. & ταύτης παρουσία καὶ δυνάμει τὸ ζῆν διώρισται. & ταύτης ἐξαιρουμένης, οὐκ ἔστιν ἄξιον ζῆν, ὡς ἀναιρουμένου τοῦ ζῆν αὐτῇ διὰ τὴν αἴσθησιν. ἡ δ' αἴσθησις ἢ δυνάμεως διαφέρει δύναμις τῷ σαφεστέραν εἶναι καὶ διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον αἱρούμεθα αὐτήν. αἴσθησις δὲ πᾶσα δύναμις ἐστὶ γνωριστικὴ διὰ σωμάτος, ὥσπερ ἡ ἀκοὴ τοῦ ψόφου αἰσθάνεσθαι διὰ τῶτων. οὐκοῦν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστιν αἱρετὸν διὰ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ αἴσθησις γνῶσίς τις, καὶ διὰ τὸ γνωρίζειν αὐτῇ δύναται ἡ ψυχήν, αἱρούμεθα. πάλαι δὲ εἴπομεν, ὅτι τῶν δυοῖν ἀεὶ μᾶλλον αἱρετὸν, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει ταὐτό. τῇ μὲν αἰσθήσει ὧν τὴν ὄψιν ἀναγκαιότατα αἱρετὴν εἶναι καὶ τιμίαν. ταύτης δὲ καὶ τῇ ἄλλων ἁπασῶν αἰρετωτέρα καὶ τὴ ζῆν ἐστιν ἡ φρόνησις κυριωτέρα δ' ἀληθείας. ὥστε πάντες ἄνθρωποι τὸ φρονεῖν μάλιστα διώκουσι. τὸ γὰρ ζῆν ἀγαπῶντες, τὸ φρο-

φρονεῖν καὶ τὸ γνωρίζειν ἀγαπῶσι. δι' αὐτὸ γὰρ ἕτερον αὐτὸ τιμῶσιν, ἢ διὰ τὴν αἴσθησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὄψιν. ταύτην γὰρ τὴν δύναμιν ὑπερβαλλόντως φαίνονται φιλοῦντες. αὕτη γὰρ πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, ὥσπερ ἐπιστήμη τις ἀτεχνῶς ἔστιν.

tes sapere & cognoscere vel scire in primis avent. Siquidem propter nullam aliam causſam hoc colunt & in pretio habent, quàm propter sensum & præcipuè propter visum. Hanc enim vim supra modum videntur amare & dilectione prosequi. Ipsa namque ad alios sensus tanquam scientia quædā est.

Κεφ. η.

Ὅτι χεῖρον δ' ἔστι καὶ ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ὑπομιμνῆσκειν τὸ προκείμενον, καὶ τῆς ἐναργῶς πᾶσι φανομένου. σκοπεῖ δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτό γε πρόδηλον, ὡς οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο ζῆν, ἔχων τὴν μεγίστην ἀπ' ἀνθρώπων οὐσίαν καὶ δύναμιν, ἔκπληκτος μὲν τοῦ τὸ φρονεῖν καὶ μεμνῆσθαι. οὐδ' εἰ μέλλοι τὰς νεανικωτάτας ἡδονὰς ζάσειν χαίρων, ὥσπερ ἔνιοι τῆς ἀφροσύνης διάγουσιν. οὐκοῦν ἀφροσύνην, ὡς ἔοικε, μάλιστα πάντες φεύγουσιν. ἐναντίον δὲ φρόνησις ἀφροσύνῃ. τῆς δὲ ἐναντίων ἑκάτερον, τὸ μὲν φευκτέον ἐστί, τὸ δὲ αἱρετόν. ὥσπερ οὖν τὸ νόσῳ φευκτόν, οὕτως

Cap. VIII.

ADhæc verò non fuerit inconveniens neque absonum, ab communibus notionibus, quod propositum est, in memoriā reducere, itémq; abillis, quę manifestò cunctis apparēt. Nulli autem hoc in primis manifestū cōspicuumq; non est, mortalium nomineū vitam ēfecturum, omniū vel maximas ab hominibus habentē fortunās potentiámq; qui mente captus, hoc est, sapientia privatus sit & furore percitus. Imò ne quidō, etsi cum gaudio in voluptatibus maximè juvenilibus victurus foret, quemadmodum nonnulli ex delirantibus & mente captis vitam traducunt. Itaq; mentis alienationem & insipientiam omnes, ut videtur, maximè fugiunt. Prudentia verò rescontraria est insipientiæ. Utrumque verò contrariorum alterum quidē fugiēdum, alterum autem eligendum est. Quemadmodum igitur ægrotare & morbidum esse fugiendum est: ita

sanum esse & benè valere, nobis eligẽdum. Itaque prudentia, uti videtur, juxta hanc quoque rationem, omnium maximè videtur expetenda. Neq; aliud quicquam eorum, quæ simul accidunt, uti communes notitiæ testantur, expetendũ. Etsi enim quis oĩa quoq; haberet, sed putrefactione corruptus foret & morbidus, talis vita viro prudenti nequaquam eligenda esset. Nam ne reliquorum quidem bonorum utilitas ulla est, quàm ut omnes sapiãt, quatenus cõmuni sensu præditi sunt, ac rem hanc gustare queunt, nihil reliqua esse arbitrantur. Eámq; ob caussã neque ebrius, neque puer quisquam, nec vel unus aliquis nostrûm sustinuerit ad finem usque vitam. Ideò quies quoque & somnus quidem jucundissimus, sed expetendus non est, etsi subdiderimus dormienti omnes voluptates præsẽtes, quòd imaginationes, quę quidem in somno accidunt, falsæ, at quæ vigilantibus accidant, veræ sint. In nullo enim ab aliis differt somnus & vigilia, præter quàm in eo, quòd animus vigilantis, ut plurimùm quidẽ verum dicit, at illius, qui dormit, semper frustratur & à vero aberrat. Nam insomniorum imagines etiam omninò falsæ sunt. Ac pleroſque mortem fugere, hoc ipsum argumentum est, animum cupidum esse discendi. Fugit enim ille animus, qui non cognoscit

αἱρετὸν ἡμῖν τὸ ὑγιαίνειν. φρόνησις οὖν, ὡς ἔοικε, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον φαίνεται τὸ πάντων αἱρετώτατον. οὐδ' ἕτερόν τι τῶν συμφαινόντων, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. εἰ γὰρ καὶ πάντα τις ἔχοι, διαφθάρμενος δὲ εἴη τὴν νοῦσον, τῷ φρονοῦντι οὐκ αἱρετὸς ὁ βίος. οὐδὲν γὰρ ὄφελος οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὥστε πάντες καθ' ὅσον αἰσθάνονται τοῦ φρονεῖν, καὶ γεύεσθαι δύνανται τούτου τοῦ φρονήματος, οὐδὲν οἴονται τἄλλα εἶναι. εἰ δὲ ταύτῃ γε μὴ αἰτίαν οὔτ' ἂν μεθύων, οὔτε παιδίον, οὐδ' ἂν εἷς ἡμῶν ὑπομείναι ἕως ἐπὶ τέλους τὸν βίον. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸ καθεύδειν, ἡδὺ μὲν, οὐκ αἱρετὸν δὲ, κἂν ὑποθώμεθα πᾶσας τῷ καθεύδοντι παρούσας τὰς ἡδονάς, διότι τὰ μὲν καθ' ὕπνον φαντάσματα ψευδῆ· τὰ δὲ ἐγρηγορόσιν, ἀληθῆ. διαφέρει γὰρ οὐδὲν τὸ ἄλλων τὸ καθεύδειν, ἢ τὸ ἐγρηγορέναι, πλὴν τῷ τὴν ψυχὴν, τὰς μὲν πολλάκις ἀληθεύειν, καθεύδοντος δὲ ἀεὶ διαψεύδεσθαι. τὸ γὰρ ἐνυπνίων πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψεύδεσθαι. καὶ τὸ φεύγειν δὲ τὸν θάνατον ἅπαντας πολλὴν δείκνυσι τὴν φιλομαθίαν τῆς ψυχῆς. φεύγει γὰρ καὶ μὴ γιγνώ-

γιγνώσκει τὸ σκοτῶδες, καὶ τὸ μὴ δῆλον, φύσει διώκει τὸ φανερὸν καὶ τὸ γνωστόν. διὰ καὶ μάλιστα τοὺς αἰτίους ἡμῖν τοῦ τὸν ἥλιον ἰδεῖν καὶ τὸ φῶς, αὐτοὺς φαμὲν δεῖν τιμᾶν ὑπερβαλλόντως, καὶ σέβεσθαι πατέρα καὶ μητέρα, ὡς μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους. αἴτιοι δέ εἰσιν, ὡς ἔοικε, τοῦ φρονῆσαί τι καὶ ἰδεῖν. διὰ ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ χαίρομεν τοῖς συνήθεσι, καὶ φράγμασι καὶ ἀνθρώποις. καὶ φίλους τοιούτους καλοῦμεν τοὺς γνωρίμους. δηλοῖ οὖν ταῦτα σαφῶς, ὅτι τὸ γνωστὸν, καὶ φανερὸν, καὶ τὸ δῆλον ἀγαπητόν ἐστιν. εἰ δὲ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ σαφὲς, δῆλον ὅτι καὶ τὸ γινώσκειν ἀναγκαῖον καὶ τὸ φρονεῖν ὁμοίως. πρὸς δὲ τούτοις ὥσπερ ὅπου τῆς οὐσίας οὐχ ἡ αὐτὴ κτῆσις ἕνεκα τοῦ ζῆν, καὶ τοῦ ζῆν εὐδαιμόνως τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω καὶ περὶ φρονήσεως, οὐ τῆς αὐτῆς οἶμαι δεῖ. δύμεθα πρὸς τὸ ζῆν μόνον, καὶ πρὸς τὸ ζῆν καλῶς· τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς πολλὰ συγχωροῦμεν τοῦτο πρᾶττειν. ὑπάρχειν μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν, ἀγαπῶσι δὲ, κἂν μόνον δύνωνται ζῆν. ὅς τις δὲ οἴεται μὴ

illud tenebrosum, & quod manifestū & conspicuū non est, natura insectatur quod conspicuum & apertum quodque cognobile est. Quapropter etiam maximè illos, qui nobis causa sunt, ut solem lucémque hanc aspiciamus, supra omnem modum atque insigniter honorandos esse dicimus, ac piè patrē matrémque colendos esse, tanquam maximorum bonorum authores. Sunt autem authores, uti apparet, ut & mente aliqua simul & visu præditi simus. Ob hanc eandem caussam gaudemus familiaribus, tùm rebus, tùm etiam hominibus, & amicos eos vocamus, qui noti & familiares sunt. Declarēt igitur hæc palàm, quod quæ cognita & aperta, itémque manifesta apparent, chara & dilecta sunt. Iam si id, quod cognobile & manifestum, charū est, nimirum & cognoscere & sapere juxtà necessarium est. Adhæc quemadmodum in facultatibus ac re familiari non eadem est acquirendi ratio, ut vita ducatur, & beatè mortalib. traducatur: ita quoque de prudentia sentiendum est, nos non eadem indigere censeo & ad vivendum solum, & ad benè honestéque vivendum. Vulgo quidem hominum multa ad hoc agendum venia conceditur. In votis enim habent frui felicitate, amant verò, etsi solum queāt vivere. Quisquis autem existimat ridiculum esse non omnē modum ad res

parandas ſuſtinere, hoc nimirū oportet etiamnum ridiculum eſſe, non quēvis velle laborem ſuſtinere, atque omne ſtudium ac diligentiam adhibere, ut hanc ſibi prudentiam comparet, quæ veritatem cognitura eſt. Cognoverit autem aliquis hoc & ab hiſce, ſi conſideraverit in claro loco quaſi ſplendidis oculis vitam humanam. Inveniet enim, quæ hominibus magna eſſe videntur, ea omnia meram eſſe adumbrationem. Unde etiam probè dicitur, hominem nihil eſſe, itémq; nihil eſſe ſtabile & firmum in rebus humanis. Nam robur & proceritas ac pulchritudo riſus ſunt, ac nullius planè momēti res, & pulchritudo talis eſſe videtur, quōd nullo modo ſtabilis ſit. Etenim ſi quis potuit cernere, quemadmodū Lynceū potuiſſe ferūt, qui per parietes & arbores videbat videns ex cujuſmodi malis cōpoſitus ſit. Honores aūt & gloriæ, ut quæ homines reliquis rebus magis perſequātur, ſunt inenarrabilis ſtoliditatis & abſurditatis. Illi.n. qui videt aliquid ex rebus, quæ ſub oculos non cadunt, ſtultum & fatuum eſt circa ea occupatum eſſe, & ſtudiū atq; operam aliquam collocare. Quid autem in rebus humanis diuturnum eſt, aut multi temporis? At enim noſtra, uti reor, imbecillitas vitæq; brevitas ánne videtur eſſe aliquid, quod multum dici poſſit? Si igitur ea intuēs

φαίλα ξόανον ὑπομένειν· αὐτὸ δὲ τοῦτο καταγέλαστον ὑπομένειν ἤδη τὸ μὴ πάντα πόνον, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἀναδέζεσθαι, ὅπως κτήσηται τοῦτο τὸ φρόνημα, ὃ τις γνώσεται τὴν ἀλήθειαν. γνοίη δ' ἄν τις ἐντεῦθεν καὶ ἀπὸ τούτων, εἰ θεωρήσειεν ὑπ' αὐγὰς τὸν ἀνθρώπειον βίον, ὡρίσθαι γὰρ τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα τοῖς ἀνθρώποις, πάντα ὄντα σκιαγραφίαν. ὅθεν καὶ λέγεται καλῶς, τὸ μηδὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι βέβαιον ἢ ἀνθρωπίνων. ἰσχύς τε γὰρ καὶ εὐγενὲς καὶ κάλλος καὶ γέλως ὅτι, καὶ ἐδέν ἄξια, κάλλος τὸ παρὰ τὸ μηδὲν ἀκριβὲς δοκεῖ εἶναι τοιοῦτον. εἰ γάρ τις ἰδύνατο βλέπειν, καθάπερ τὸν Λυγκέα φασὶν, ὃς διὰ τοίχων ἑώρα καὶ διὰ δένδρων, πόσ' ἂν ἔδοξεν εἶναι τινα ἢ ὄψιν ἀνεκτὰ ὁρῶν, ἐξ οἵων σωμάτων κακῶν. τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι τὰ ζηλούμενα μᾶλλον τῆς λοιπῶν ἀδιηγήτου φλυαρίας. τί γὰρ καθορῶντι τῆς αἰδίου τι πλέθρου περὶ ταῦτα σπουδάζειν. τί δ' ἔστι μακρὸν, ἢ τι σπουδαιότιμον τῆς ἀνθρωπίνης; ἀλλὰ δὴ τὴν μετέωρον ἀθένειαν οἶμαι καὶ βίου βραχύτητα, καὶ τοῦτο φαίνεται πολύ τι; ἐὰν οὖν εἰς πᾶν τοῦτο βλέπειν οἰόμενος εὐδαί-

δαίμων ὤνεν τῆς μακαριότητος, οἷς πρῶτον τοῦτο φύσει συνίσταμεν, καθάπερ φασὶν οἱ τὰς τελετὰς λέγοντες, ὥσπερ ἂν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἥκοντες. τοῦτο γὰρ θεῖον οἱ ἀρχαιότεροι λέγουσι, τὸ φάναι διδόναι δίκην ψυχὴν τιμωρίαν, καὶ ζῆν ἁπάσῃ ἐπὶ κακῷ σώματι μεγάλῳ τινὶ δεσμῷ καθείργμένην. ταύτην γὰρ ἡ σύζευξις τοιόνδε τινὶ ἔοικε πρὸς τὸ σῶμα δοῦναι ψυχῆς. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ φασὶ βασανίζειν συναλλάττοντες ἀλλήλοις προσδιαμιγνύοντες καὶ ἀντιπροσώπους, ἕκαστον πρὸς ἕκαστον μέρος προσαρμόττοντας· οὕτως ἔοικεν ἡ ψυχὴ διατείνασα καὶ προσκολληθεῖσα πᾶσι τοῖς αἰσθητικοῖς τοῦ σώματος μέλεσιν. εἰ δέ τι θεῖον ἢ μακάριον ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἐκεῖνό γε μόνον ἄξιον σπουδῆς, ὅσον ὄζει ἐν ἡμῖν νοῦ καὶ φρονήσεως. τοῦτο γὰρ μόνον ἔοικεν εἶναι τῆς ἡμετέρας ἀθάνατον, καὶ μόνον θεῖον, ἐπὶ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης δυνάμεως δύνασθαι κοινωνεῖν, καίπερ ὢν ὁ βίος ἀθλιος φύσει καὶ χαλεπὸς, ὅμως οὕτως φρονίμως κεκέρασται, ὥστε θεοῖς πρὸς τἆλλα θεὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν, ὁ θεός. εἴτε Ἑρμότιμος, εἴτε Ἀνάξα-

quis arbitretur felix & beatus esse, quibus primùm natura stationem constituimus, quemadmodum ajunt illi, qui festa solēnia & sacrificia indicūt, omnes quasi in pœna versamur. Hoc tamen divinū veteriores dicunt, dum aiunt, animū pœnam & supplicium pendere, nōnisi in punitione magnorum quorundam peccatorū vivere. Omninò enim conjunctio animi cum corpore tali cuipiā similis est. Nam quemadmodum ajūt eos, qui in Tyrrhenia seu Thuscia habitant, identidē torquere, quos captivos habent, prædones vel piratas alligantes ex adverso viventibus mortuos, ita ut oribus ora responderent, & corporis quoque parte cuiq; partiaq; commodata: ita anima omnibus sensibilibus corporis partibus & membris diffusa & quasi agglutinata esse videtur. Nihil igitur divinum aut beatum hominibus exsistit, præterquàm hoc solum, quod studio dignum est, quantum quidem in nobis mentis est ac prudentiæ. Hoc enim solum videtur eorum, quæ nostra sunt, esse immortale, solúmq; divinum, nimirum quia hujus facultatis potest esse particeps. Quamvis autem in quibusdā vita humana natura est miserabilis & difficilis, ita tamen gratiosè atque eleganter dispensata est, ut homo cætera Deus esse videatur. Quippe mens nostra Deus est, sive Hermotimus hoc dixerit, sive

Anaxagoras. Et quia mortale & periturum hoc seculũ partem Dei alicujus habet. Vel igitur philosophandũ nobis est, vel valedicentibus huic vitæ hinc discedendum, quẽadmodum reliqua quidem omnia videntur magnæ esse nugæ ac deliramenta: sic si quis accessus illos vel impetus, qui ab communibus intelligentiis & notionibus proficiscuntur, in unam summam velutique capita contraxerit, decenter veneris ad eam adhortationem, oportere philosophari contemplativè, & vivere vitam quàm maximè secundum scientiam & mentem. Cæterùm initiũ sumentes paulò altius ab naturæ voluntate, ad eandem exhortationem hoc modo procedimus.

CAP. IX.

ILlorum quæ fiunt, alia quidem ab quodam ingenio atq; arte fiunt, veluti domus & navis. Utriusque enim caussa est ars quædam & ingenium. Alia verò fiunt nulla quidem arte, sed per naturam. Animalium quippe, ac rerum, quæ è terra fundũtur, caussa est natura, ac secundum naturam talia omnia fiunt. Quinimò nõnullæ res etiã fiunt fortuitu, nimirum illæ, quæ nec per artem, nec per naturam, nec ex necessitate exsistunt. Horum pleraque fortuitu exsistere dicimus. Illorum itaque quæ ab fortuna exsistũt, nihil hu-

γβραι εἶπε τοῦτο. καὶ ὅτι ὁ θνητὸς αἰῶνι μέρος ἔχει θεῖόν τινος. ἢ φιλοσοφητέον ἐστὶν ἢ χαίρειν τοῖς ποῦσι τοῦ ζῆν, ἀπιτέον ἐντεῦθεν, ὡς τἆλλα γε πάντα φλυαρίαι τις ἔοικεν εἶναι πολλὴ καὶ λῆρος. οὕτως ἂν τις τὰς ἄκρας τοῦ ἐννοεῖν ἐφόδους συγκεφαλαιώσαιτο δεόντως εἰς προτροπὴν τοῦ δεῖν φιλοσοφεῖν θεωρητικῶς, καὶ ζῆν, ὅτι μάλιστα τὸν κατ' ἐπιστήμην, καὶ τοῦ νοῦ βίον. ἄνωθεν δὲ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως βουλήματος, ἐπὶ τὴν αὐτὴν προτροπὴν προχωροῦμεν οὕτωσι.

Κεφ. θ.

ΤΩν γινομένων τὰ μὲν ἀπό τινος διανοίας καὶ τέχνης γίνεται, οἷον οἰκία καὶ πλοῖον. ἀμφοτέρων γὰρ τούτων αἰτία τέχνη τίς ἐστι καὶ διάνοια. τὰ δὲ διὰ τέχνης μὲν οὐδαμῶς, ἀλλὰ διὰ φύσιν. ζώων γὰρ καὶ φυτῶν αἰτία φύσις. καὶ ἐκ φύσεως γίνεται πάντα τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τύχην ἔνια γίνεται τῶν γιγνομένων, ὅσα μήτε διὰ τέχνην, μήτε διὰ φύσιν, μήτε ἐξ ἀνάγκης γίγνεται, τὰ πολλὰ τούτων διὰ τύχην γίνεσθαι φαμέν. τῶν μὲν οὖν διὰ τύχης γιγνομένων, οὐδὲν

ἔνεκα

ἕνεκά τούτου γίγνεται, οὐδ' ὅξι τὸ τέλος αὐτοῖς. τοῖς δὲ ἀπὸ τ' τέχνης γιγνομένοις, ἔνεστι καὶ τὸ τέλος καὶ οὗ ἕνεκα. εἰσὶ γὰρ τὴν τέχνην ἔχοντ' ἀποδώσοντι σοι λόγον, δι' ὃν ἔλεγχα, καὶ οὗ ἕνεκα. καὶ τοῦτο, ὅτι βέλτιον ὄξιν, ἢ τὰ διὰ τοῦτο γιγνόμενα. λέγω δ' ὅσον καθ' αὑτὴν ἡ τέχνη φέρουσι αἰτίαν, καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ὑγείας μὲν γὰρ ἰατρικὴν μᾶλλον, ἢ νόσου κυρίως ἂν θείημεν. οἰκοδομικὴν δὲ οἰκίας, ἀλλ' οὐ τῆς καταβαλλούσης. ὅταν ἄρα ἕνεκα τοῦ γίγνεται τὸ καλὸν τέχνῃ, καὶ τοῦτο τέλος αὐτῆς τὸ βέλτιστον. τὸ μὲν τοι διὰ τύχην, οὐ γίγνεται ἕνεκά του. συμβαίη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ τύχης τι ἀγαθόν, ἡ μὴν ἀλλὰ καλόν γε τὴν τύχην, καθ' ὅσον ἀπὸ τύχης ἐστὶν ἀγαθόν, ἀόριστον δ' ἀεί τὸ γιγνόμενον ἐστι καθ' αὑτήν. ἀλλὰ μὴν τό γε κατὰ φύσιν ἕνεκά του γίγνεται, καὶ βέλτιονος ἕνεκα ἀεὶ συνίστανται, ἢ καθάπερ τὸ διὰ τέχνης. μιμοῦνται γὰρ οὐ τὴν τέχνην ἡ φύσις, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φύσιν, καὶ ἔστιν ἐπὶ τοῖς βοηθεῖν, ἃ παραλείπουσα τῆς φύσεως ἀναπληροῦν. τὰ μὲν γὰρ ἔοικεν αὐτὴ δύνασθαι δι' αὐτῆς· ἡ φύσις ἀπτελεῖν, καὶ βοηθείας οὐδὲν δεῖσθαι. τὰ δὲ μόλις καὶ φαυλοτέρως ἀφικνεῖσθαι οἷον

jus causſa ſit, neq; ipſis aliquis eſt finis. Illis verò, quæ ab arte exſiſtunt, inest etiam finis & cauſſa, quare. Semper.n. artem habens, tibi rationem reddet, propter quam ſcripſi, & quæ ſit cauſſa. Atque hocquod etiã melius eſt, quàm quod per hoc factum eſt. Dico autem, quantum per ſe ars ſolet eſſe cauſſa, & non fieri per accidens. Sanitatis enim cauſſam artem medicam potiùs, quàm morbi propriè ſtatuerimus. Sic & architecturam domus eſſe cauſſam, non autem deſtructionis. Omne igitur alicujus rei cauſſa ſit, quod ex arte ſit, atq; is finis ejus optimus eſt. Caterũ quod fortuitu ſit, non ſit alicujus rei cauſſa. Etenim ab fortuna etiã facilè aliquid bonum contigerit, attamen non niſi ſecundum fortunam, & quatenus ab fortuna non eſt bonum, ſed indefinitũ ſemper eſt, quod ſit ſecũdum fortunã. Sed enim quod ſecũdum naturam fit, alicujus rei cauſſa ſit, & melioris cauſſa ſemper conſtituitur, quàm id ſcilicet, quod per artem ſit. Siquidem non natura artem, ſed ars naturam imitatur, eſtq; in auxiliando etiam ſitum, atq; ea, quæ à natura relinquũtur, ſupplere. Quædam enim illi naturæ ſimilia ſũt, dum poſſunt per ſe, quemadmodum natura poteſt perficere, nec ullo modo aliqua ope & ſubſidio indigent. Quædam verò ægrè & vix fiunt, alia etiam omninò nihil valent præſtare veluti

continuò

cõtinuò, & circa nativitates. Sanè quædam semina in qualemcunque inciderint terram, sine ulla custodia enascũtur. Rursum alia maximè agricolarũ arte indigent. Ad eundem modum & ex animalibus quædam per se propriò que Marte naturam omnem accipiunt. At homo multis indiget ad salutõ artibus, cùm in prima ætate, tùm rursũ in posteriore nutritione. Si igitur ars naturam imitatur, ab hac secuta est etiã artes, universam generationẽ alicujus rei causſa exsistere. Quicquid enim rectè fit, non malè statuerimus alicujus causſa esse. Itaque illud quidem quod benè fit, illud etiam rectè exsistens fit. Exstitit autem illud, quod natum est. Quicquid autem fit secundum naturã probè fit. Etenim quod præter naturã fit, malum est, & nativitas secundum naturam alicujus causſa fit. Et hoc aliquis deprehendat in singulis humani corporis membris. Veluti si palpebram considetes, intelliges non frustrà, sed subsidii oculorum gratia factam esse, ut requietem aliquam præbeat, & in oculos procidentia impediat. Itaque idem est, cum cujus causſa aliquid factum est, & cujus causſa aliquid factũ esse oportet. Veluti si navem oportuerit fieri vectationis per mare causſa, cujus gratia etiam facta est. Atqui animalium, quæ secundum naturam exsistũt, vel omnia in universũm, vel optima

αὐτίκα καὶ περὶ τὰς γενέσεις. ἔνια μὲν ὅπως τὸ σπερμάτων εἰς ὁποίαν ἐμπέσῃ γῆν, ἀνεὺ φυλακῆς φύεται. ἔνια δὲ προσδεῖται τῆς γεωργικῆς τέχνης. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ζώων, τὰ μὲν δι' αὐτῶν ἅπασαν ἀπολαμβάνει τὴν φύσιν. ἀνθρώπου δὲ πολλῶν δεῖται τεχνῶν πρὸς σωτηρίαν, καί τε τὴν πρώτιλον γένεσιν, καὶ πάλιν καὶ τὴν ὑστέραν τροφήν. εἰ τοίνυν ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, ἀπὸ ταύτης ἐκολούθησε καὶ αἱ τέχναι, τὴν δὲ γένεσιν ἅπασαν ἐναί τις γίνεσθαι. τὸ γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον, ἅπαν ἔναί τι γίνεσθαι θήσομεν ἄν. ἐκεῖ τὸ γὰρ παλῶς, ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ γιγνόμενον γίγνεται γέγονε δὲ τὸ γεγονός. τὸ γὰρ μὴν καὶ φύσιν ἅπαν, καλῶς, εἰ περὶ τὸ παρὰ φύσιν φαῦλον, καὶ τὸ κατὰ φύσιν γένεσις, ἔνεκά τε γίνεται. καὶ τοῦτο ἰδοι τις ἂν καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐν ἡμῖν μερῶν. οἷον εἰ κατανοοῖς τὸ βλέφαρον, ἴδοις ἂν ὡς εἰς ἀνάπαυλαν, ἀλλὰ βοηθείας χάριν τοῦτο μᾶλλον γέγονεν, ὅπως ἀναπαύσῃ τε παρέχῃ καὶ καλύπτῃ τὰ προσπίπτοντα τοῖς ὄμμασιν. ἐκεῖ ταὐτὸν ἔστιν, ὅτι ἕνεκά γέγονεν, καὶ οὗ ἕνεκα δεῖ γενέσθαι. οἷον εἰ πλοῖον ἕνεκα τοῦ καλὰ θαλάττης κατασκευῆς ἔδει γίνεσθαι, διὰ ταῦτα καὶ γίνοιτο. καὶ μὴν τὰ τῶν ζώων τε φύσει γεγενημένων ἐστὶν, ὅτι σώζεται τὰ παρόντα, ἢ τελεύτησε

καὶ

καὶ τιμιώτατα. (διαφέρει γὰρ οὐδὲν εἴ τις αὐτῶν τὰ πολλὰ καὶ φύσει οἴεται γεγονέναι, διά τινα φθορὰν καὶ μοχθηρίαν.) τιμιώτατον δὲ γε τῶν ἐστὶν ἄνθρωπος ζῶον. ὅτι δὲ φύσει τε καὶ κατὰ φύσιν γέγονε, καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ὄντων, ὃ χάριν ἡ φύσις ἡμᾶς εἰργάσατο καὶ ὁ θεός. τί δὲ τοῦτό ἐστι Πυθαγόρας ἐρωτώμενος, τὸ θεάσασθαι εἶπε τὸν οὐρανόν. καὶ ἑαυτὸν δὲ θεωρὸν ἔφασκον εἶναι τῆς φύσεως. καὶ τούτου ἕνεκα παρελήλυθέναι εἰς τὸν βίον. καὶ Ἀναξαγόραν δέ φασιν εἰπεῖν ἐρωτηθέντα, τινος ἂν ἕνεκα ἕλοιτο γενέσθαι τις καὶ ζῆν, θεασάμενος ἐρομένου πρός τι ἐρωτήσειεν, ὡς τοῦ θεάσασθαι τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ σὺν αὐτῷ ἄστρα καὶ σελήνην καὶ ἥλιον, ὡς τῶν ἄλλων γε πάντων, οὐδενὸς ἀξίων ὄντων. εἰ τοίνυν πάντος ἀεὶ τὸ τέλος ἐστὶ βέλτιον, ἕνεκα δὲ τοῦ τὰ τέλους ἔχοντα γίνεται τὰ γινόμενα, τὸ δ' οὗ ἕνεκα, βέλτιον καὶ βέλτιστον πάντων, τέλος δὲ καὶ φύσει τοῦτό ἐστιν, ὅ περ τὴν γένεσιν ἀπέρυσεν ὕστατον δοκιμαζόμενος ἐπεκαινίσατο τῆς γενέσεως συνεχῶς. οὐκοῦν πρῶτον μὲν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα τῷ ἀνθρώπῳ λαμβάνει τέλος. ὕστερον δὲ τὰ κατὰ τὴν ψυχήν. καὶ πῶς ἐπὶ τὸ τοῦ βελτίονος τέλος ὑστερίζει τῆς γενέσεως; ἀκοῦσαι ψυχῆ

quæque & pretiosissima, (nihil enim differt, si quis illorum pleraque præter naturam existimet, exstitisse propter corruptionem & pravitatem quandã). Pretiosissimum, inquam, animaliũ, quæ in hoc mundo moventur, homo est. Itaque manifestũ est eum & natura & secundum naturam factum. Atque hoc est ex reb. existentibus, cujus gratia natura nos genuit & Deus. Quid autẽ hoc esset, Pythagoras interrogatus, cœlum intueri dixit. Et seipsum naturæ spectatorem esse ajebat, eáque de causa se in vitam hanc ingressum. Et Anaxagoram ájunt dicere solitum, cùm interrogatus esset, cujus causa elegisset, ut aliquis esset ac viveret, respondere ad id, quod quæsitus esset, se ideo scilicet vivere, ut cœlum intueretur, inq; eo astra ac lunam cum sole, quasíque reliqua omnia nullius planè momenti forent. Quod si igitur cujusvis rei semper finis melior est, finis quippe causa omnia, quæ fiunt, exsistunt: quod autem alicujus rei causa fit melius, imò & optimum est omnium, finis autem secundum naturam ille est, qui secundum nativitatem & ortum solet postremo loco perfici, nativitate continenter traducta & transmissa: igitur primum quidem corpus humanum finem capit, posterius verò animus. At quo pacto semper melioris finis sequitur nativitatẽ? Itaq; animus

corpore posterior est, & extremum animi est prudentia. Hoc enim natura ultimum hominibus factum esse videmus. Quapropter etiã senectus horum solùm bonorum expetitur & desideratur. Prudentia igitur quædã secundum naturã nobis finis est. Et mẽte prudentiáque præditum esse, extremum est, cujus causſa facti sumus. Quod si igitur facti sumus, nimirum manifestum est nos etiam esse aliquid sapiendi discendíque causſa. Pulchrè ergo hac quidem ratione Pythagoras dixit, quemque hominem ab Deo cõstitutum esse, ut cognoscat ac cõtempletur: Verùm hoc notum est. Vtrum mundus sit, an alia aliqua natura, postea fortè considerandum est. In præsentia aũt tantùm nobis primo loco sufficerit. Si enim secundum naturam finis est prudentia, omnium optimum fuerit sapientia præditum esse. Itaque reliqua causſa existentium in eo bonorum facienda sunt. Horum autem ipsorum bonorum, quædam sunt in corpore, quædam verò in animo: quæ autem in animo est, prudentiç esse virtutem. Hoc enim maximè extremum est. Quærere autem ab omni scientia, ut aliud quid exsistat, atque eam utilẽ esse oportere, omnino alicujus est, qui ignorat, quantum inter se bona eximia & necessaria differant. Permultũ enim differunt. Siquidem quæ per alias res

σώματος ὕστερον, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς τελευταῖον ἡ φρόνησις. τὸν τὸ γὰρ ὕστατον ὁρῶμεν γιγνόμενον φύσει τοῖς ἀνθρώποις. διὸ καὶ τὸ γῆρας ἀντιποιεῖται μόνον τῶν ἀγαθῶν. φρόνησις ἄρα τις ἐστὶ φύσιν ἡμῖν ὡς τὸ τέλος. καὶ τὸ φρονεῖν ἕνεκα, ἵνα χρήσιμοι γεγόναμεν. οὐκοῦν εἰ γεγόναμεν, δῆλον ὅτι καὶ ἐσμὲν ἕνεκα τοῦ καταφρονῆσαί τι καὶ μαθεῖν. καλῶς ἄρα καὶ γε τοῦτον τὸν λόγον Πυθαγόρας εἶπεν, ὡς ἐπὶ τὸ γνῶναί τι καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνίστηται. ἀλλὰ τοῦτο γνωσόμεθα ὕστερον ὁπόσον ὄφελος ἢ τις ἑτέρα φύσις, σκεπτέον ὕστερον. νῦν δὲ τοσοῦτον ἱκανὸν τὸν προῃρῆσθαι ἡμῖν. εἰ γὰρ ἔστι κατὰ φύσιν τέλος ἡ φρόνησις, ἄριστον ἂν εἴη πάντων τὸ φρονεῖν. τούτου δὲ τὰ μὲν ἄλλα δεῖ προῃρῆσθαι ἕνεκα τῶν αὐτῷ γιγνομένων ἀγαθῶν. τούτων δὲ αὖ, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι ἐν ψυχῇ. τὸ δὲ ἐφετὸν τὸ φρονεῖν. τοῦτο γὰρ ἔσχατον. τὸ δὲ ζητεῖν ὅτου ἐπιστήμης ἕτερόν τι γένηται, καὶ δὴ χρησίμως αὐτὴν ἔχειν πάσαις ἀναγκαῖον τισὶν εἶναι, ἄτοπον διάφορα ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα. διαφέρει γὰρ πολλῶν. τὰ μὲν γὰρ δι' ἕτερον ἀγα-

ἀγαπώμενα τῆς περιμάτων, οὗ
ἄνευ ζῆν ἀδύνατον, ἀναγκαῖα καὶ
συναίτια λεκτέον, ὅσα δὲ δι' αὐτὰ,
καὶ ἀποβαίνει μηδὲν ἕτερον, ἀγα-
θὰ καὶ κυρίως. οὐ γὰρ δὴ τὸ δὲ μὲν
αἱρετὸν διὰ τόδε, δι' ἄλλο. τοῦ-
το τε εἰς ἄπειρον οἴχεται περαίνον,
ἀλλ' ἱσταται που. γελοῖον ἐν ἅπα
παντελῶς, τὸ ζητεῖν ἀπὸ παν-
τὸς ὠφέλειαν ἑτέραν παρ' αὐτὸ τὸ
πρᾶγμα. καί τι οὖν ἡμῖν ὄφελος
καί τι χρήσιμον ἐστιν; ὡς ἀλη-
θῶς γὰρ ὅπερ λέγομεν, εἴ τις ἡμᾶς
οἷον εἰς μακάρων νήσους τῇ διανοίᾳ
κομίσειεν· ἔστι γὰρ ἀδένδρος χρεία, οὐ-
δὲ τῆς ἄλλων τινὸς ὄφελος ἂν γέ-
νοιτο· μόνον δὲ καταλείπεται τὸ
διανοεῖσθαι καὶ θεωρεῖν, ὃ περ ἐγὼ
ἐλεύθερον φαμὲν εἶναι βίον. εἰ δὲ
ταῦτ' ἔστιν ἀληθῆ, πῶς οὐκ ἂν
αἰσχύνοιτο δικαίως, ὅστις ἡμῖν ἐξ
ἕξεως γενομένης ἐν μακάρων οἰκη-
σαι νήσοις, ἀδύνατος ἔσται. διὰ ταυ-
τὸν ἐκοῦν ὁ μέμψις ὁ μισθὸς ὄζει
ἀνθρωπίνης τοῖς ἀνθρώποις, εἰ δὲ
μικρὸν τὸ γενόμενον ἀπ' αὐτῆς
ἀγαθόν. ὥσπερ γὰρ τῆς δικαιοσύ-
νης, ὡς φασὶν οἱ σοφοὶ τῆς ποιη-
τῆς, ἐν ἅδου κομιζόμεθα τὰς
δωρεὰς, οὕτω τῆς φρονήσεως ἐν
μακάρων νήσοις, ὡς ἔοικεν· εἰ δὲν
οὖν δεινὸν ἂν μὴ φαίνηται χρήσιμα
ὄντα μηδ' ὠφέλιμα. εἰ γὰρ ὠφέλιμον,

diligūtur, & in pretio sunt, sine quibus vivere impossibile est, ea necessaria & causæ adjuvantia dicenda sunt. Quæ autem per se, etsi nihil aliud contingat, ea propriè bona sunt. Neque enim hoc quidem propter hoc, illud verò propter aliud expetēdum est. Hoc aūt si perfexerit ulterius, non in infinitum abit, sed alibi consistit. Ridiculū igitur jam omninò, quærere ab quovis aliam utilitatem præter rem ipsam. Quod igitur nobis emolumentum & quæ utilitas interrogare? Revera enim quod dicimus, si quis nos veluti ad fortunatas insulas mente & cogitatione transportaverit, (ibi enim nullius rei nec usus nec necessitas est, neque ullius ex aliis rebus utilitas fuerit.) solùm relinquitur cogitatio & deliberatio, imò & contemplatio vitæ, quam nunc etiam liberam esse dicimus. Quod si ea vera sint, quomodo non juste suffundatur pudore, quicunque nostrum facultate accepta ut in fortunatorum insulis habitet, hoc ipsum non poterit. Per se igitur reprehendenda non est merces scientiæ hominibus, neq; parvum bonum est, quod ab ea exsistit. Quemadmodū enim justitiæ, ut sapientes poëtæ perhibent, apud inferos percipimus dona & munera: sic prudentiæ, ut videtur, præmia in insulis fortunatis. Nihil igitur obstat quin videatur pretiosa esse & utilis. Non enim rem inu-

ſed bonam & honeſtam eſſe dicimus, non propter aliud ſed propter ipſam eam expetere & eligere par eſt. Sicuti enim ad Olympũ montem ipſius ſpectaculi cauſſa proficiſcimur, etſi nihil amplius ab eo futurum eſſet: (ipſum quippe ſpectaculum multis pecuniis præſtantius eſt: atque ipſa Bacchanalia ſpectamus, non quaſi aliquid ab hiſtrionibus actoribúſq; accepturi: ſed multis aliis ſpectaculis adjũctis multarum pecuniarũ vice ea eligeremus:) ita etiã ſpectaculum totius æſtimatione præferendum eſt omnibus, quæ utilia eſſe videbuntur. Sanè enim non ad homines imitantes mulierculas & ſervos, & ad pugnantes currentéſque cum magno ſtudio ac diligentia proficiſcendũ eſt, ut eos ſpectemus. Rerum autem quæ ſunt, naturam & veritatem non putare ſpectandam eſſe ſine pretio & gratis, in primis abſurdum puto. Hoc igitur modo ab naturæ voluntate progreſſu facto, priùs adhortati ſumus ad ſapientiæ ſtudium, tanquam ad bonũ & honeſtum principem, cóq; nomine pretioſum, etſi ab eo nihil utile exſiſtat, quod quidẽ ad vitam humanã faciat.

ἀλλ' ἀγαθὴν αὐτὴν εἶ φαμέν, οὐ δι' ἕτερον, ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν αἱρεῖσθαι αὐτὴν προσήκει. ὥσπερ γὰρ εἰς Ὀλυμπίαν αὐτῆς ἕνεκα τῆς θέας ἀποδημοῦμεν, καὶ εἰ μηδὲν μέλλοι πλεῖον ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι· αὐτὴ γὰρ ἡ θεωρία χρείττων πολλῶν ἐστι χρημάτων, καὶ τὰ διονύσια δὲ θεωροῦμεν, οὐχ ὡς λαμβόμενοί τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν, ἀλλὰ καὶ προθέντες πολλὰς τε ἄλλας θέας εἱλόμεθα ἂν τὰ πολλῶν χρημάτων· οὕτω καὶ τὴν θεωρίαν ἅπασῶν προτιμήτον πάντων τ' ἀληθῶν εἶ χρήσιμον. ἃ γὰρ δὴ πιθήκοις μὲν ἀνθρώπους μιμουμένους γύναια & δούλους, τοὺς δὲ μαχομένους, & θεόντας δεῖ σπουδῆς πολλῆς ἀσυδῆς ἕνεκα τοῦ θεάσασθαι αὐτούς. ἢ δὲ τῶν ὄντων φύσιν καὶ ἀλήθειαν οὐκ οἰόμεθα δεῖν θεωρεῖν ἀμισθί. ἀλλὰ μὲν δὴ ἀπὸ τοῦ βουλήματος τῆς φύσεως ὁρμήσαντες προεβιβάσαμεν ἐπὶ τὸ φρονεῖν ὡς ὄντι ἀγαθῷ τῷ πάντων, καὶ δι' αὐτὸ τίμιον, κἂν μηδὲν ἀπ' αὐτοῦ χρήσιμον γίγνηται ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπειον βίον.

CAP. X.

VErumenimverò ſpeculativam prudentiam etiam maximas utilitates nobis præbere ad vitam humanã, perfacilè quis ab artibus inveniet.

Κεφ. ι.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ ὠφελίας τὰς μεγίστας ἡμῖν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον παρέχει ἡ θεωρητικὴ φρόνησις, εὑρήσει τις ῥᾳδίως ἀπὸ τῶν τεχνῶν

σωχῶν. ὥσπερ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅσοι κομψοὶ κὴ τὴν γυμναστικὴν, οἱ πλεῖστοι χιὸν ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸς ἄλλους ἀγαθὸς ἰατροὺς ἔσεσθαι, κὴ γυμναστὰς περὶ φύσεως ἐμπείρους εἶ. οὕτω κὴ τὸς ἀγαθὸς νομοθέτας ἐμπείρους εἶ δεῖ τ φύσεως, κὴ πολύ γε μᾶλλον ἐκείνων. οἱ μὲν γὰρ τῆ σώματος ἀρετῆς εἰσὶ δημιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς ὄντες, κ περὶ πόλεως εὐδαιμονίας κὴ κακοδαιμονίας ἐπάξειν προσποιούμενοι, πολὺ δὴ μᾶλλον προσδέονται φιλοσοφίας. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις ταῖς δημιουργικαῖς ἀπὸ τ φύσεως εὕρηται τὰ βέλτιστα τῆ ὀργάνων, οἷον ἐν τεκτονικῆ σάθμη κὴ κανὼν κὴ τόρνος. τὰ μὲν ὕδατι κὴ φωτὶ κὴ ταῖς αὐγαῖς τῆ ἀκτίνων λαμβάνων, πρὸς ἃ κρίνομεν τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν ἱκανῶς εὖ κὴ λεῖον βασανίζομεν. ὁμοίως δὲ κὴ τὸ πολιτικὸν ἔχειν τινὰς ὅρους δεῖ ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς κὴ τῆς ἀληθείας, πρὸς οὓς κρινεῖ τὸ δίκαιον, κὴ τὸ καλὸν κὴ τὸ συμφέρον. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ τῆ ὀργάνων ταῦτα διαφέρει πάντων, οὕτω νόμος κάλλιστος ὁ μάλιστα κατὰ φύσιν κείμενος. τοῦτο δ' οὐχ οἷόν τε

Quemadmodum enim omnes, quicumq; egregii & insignes sunt medici, itémq; gymnastici plerique (sic ab exercendo dicti) penè confitentur, oportere omnes eos, qui boni futuri sunt medici, itemque gymnastas naturæ peritos esse: ad eundem modum & bonos legislatores naturæ peritos & expertos esse oportet, & multo magis illorum. Medici enim & gymnastæ virtutis corporis solùm sunt quasi publici artifices. Legislatores verò circa animi virtutes versantes, & de urbis felicitate & infelicitate se aliquid in medium prolaturos dictitantes, multo quidem magis philosophia indigẽt. Nam sicuti in reliquis artibus vulgariis & opificiis ab natura optima instrumenta inventa sunt, veluti in arte fabrili amussis, regula, tornus. Atque illa quidem aqua & luce, ac splendoribus radiorum acceptis, juxta quæ judicia ferentes ad sensum, satis superque rectè politeque ea exploramus. Eodem modo etiam cum, qui in Repub. vivit, ab ipsa natura ac veritate terminos, & quasi præscripta quædam habere debet, juxta quæ, quid justum, quid honestum, denique & quid expediens ac utile sit, judicabit. Quemadmodum enim illic hæc ipsa instrumenta omnibus, ut excellentissima præferuntur: ita legum optima illa est, quæ maximè secundum naturam posita est. Hoc autem fieri ab

illo nullo modo poteſt, qui philoſophiæ ſtudio imbutus non ſit, vel qui veritatem non cognorit. Ac aliarum quidem artium cum inſtrumenta, tum exactiſſimas ratiocinationes non ab illis primis acceptas penè ſciunt: ſed ab ſecundis tertiiſque & remotiſſimis, & ſermones rationéſve ex peritia accipiunt. Soli autem reliquorum philoſopho ab ipſis certis ac veris imitatio exſiſtit. Ipſorum enim, minimè autem imitationum ſpectator eſt. Quemadmodum igitur hic faber ædiumque opifex bonus nequaquam eſt, qui planè regula non utitur, neque aliis ullis id genus inſtrumentis, reliquis autem ædificiis illa ipſa admovet: eodem modo forſan, etſi quis vel leges fert civitatibus, vel author eſt, ut actiones adminiſtrentur, reſpiciens atque imitans alias actiones, vel humanas Reſpub. Lacedæmoniorum, vel Cretenſium, vel aliarum ſimilium, nec bonus nec diligens legiſlator cenſendus eſt. Probabile enim non eſt, ejus, quod bonum & honeſtum non eſt, ſi quis imitatione exprimere volet, bonum honeſtumque exſiſtere, & quod natura nec divinum nec ſtabile eſt, itidem expreſſum per imitationem immortale & ſtabile fore: ſed omnium artificum ſolius philoſophi duntaxat, & leges firmæ & actiones rectæ ac bonæ ſunt. Solus quippe ad naturam & divinam

μὴ φιλοσοφήσαντα δύνασθαι ποιεῖν, μηδὲ γνωρίσαντα τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῆς μὲν ἄλλων τεχνῶν τά τε ὄργανα, καὶ τὰς λογισμὰς τὰς ἀκριβεστάτας, οὐκ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτων λαβόντες εἰδέναι ἴσασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων καὶ πολλοστῶν, τοὺς τε λόγους ἐξ ἐμπειρίας λαμβάνουσι. τῆς δὲ φιλοσόφου μόνων τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτῶν ἀκριβῶν ἡ μίμησις ἕξις. αὐτῶν γὰρ ἐστι θεατὴς, ἀλλ' οὐ μιμητοῦ. ὥσπερ οὖν οὐδ' οἰκοδόμος ἀγαθὸς ἔσται οὗτος, ὃς τις κανόνι μὲν μὴ χρῆται, μηδὲ τῶν ἄλλων μηδενὶ τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἑτέροις δὲ οἰκοδομήμασι παραβάλλων, ὁμοίως ἴσως κἂν εἴτις ἢ νόμους τίθεται πόλεσιν, ἢ πράττειν παραίνεσιν ἀποβλέπων καὶ μιμούμενος πρὸς ἑτέρας πράξεις, ἢ πολιτείας ἀνθρωπίνας Λακεδαιμονίων ἢ Κρητῶν, ἢ τινῶν ἄλλων τοιούτων, οὐκ ἀγαθὸς νομοθέτης οὐδὲ σπουδαῖος, οὐδ' ἐνδέχεται μὴ καλοῦ εἴδημα καλὸν εἶναι, μηδὲ θεῖον καὶ βέβαιον φύσιν ἀθάνατον καὶ βέβαιον, ἀλλὰ μόνου ὅτι μόνου τῶν δημιουργῶν τῷ φιλοσόφῳ, τὸ νόμιμα βέβαια καὶ πράξεις εἶναι ὀρθὰς καὶ καλάς. μόνος γὰρ πρὸς τὴν φύσιν βλέπων

πων ζῆ, καὶ πρὸς τὸ θεῖον. καὶ καθάπερ ἂν εἰ κυβερνήτης τις ἀγαθὸς ἐξ ἀϊδίων καὶ μονίμων καταφάμενος τὴν βίου τὰς ἀρχάς, ὁρμᾷ ἐς ζῆν καθ' ἑαυτόν. ἔστι μὲν οὖν θεωρητικὴ ἡδὴ ἡ ἐπιστήμη· παρέχει δ' ἡμῖν τὸ δημιουργεῖν κατ' αὐτὴν ἅπαντα. ὥσπερ γὰρ ἡ ὄψις θεωρητικὴ ἐς δημιουργὸς ἱκανός ἐστι· μόνον γὰρ αὐτῆς ἔργον ἐπὶ τὸ κρίνειν καὶ δηλοῦν ἕκαστον τῶν ὁρατῶν, ἡμῖν δὲ παρέχει τὸ πράττειν τι δι' αὐτήν, ἐς βοηθεῖ πρὸς τὰς πράξεις ἡμῖν τὰ μέγιστα. χειρὸν γὰρ ἁπάντων ἀπολωλῶς ἂν ἦμεν, στρηθέντες αὐτῆς ἕτερον δ' ἦλον, ὅτι ἐς τὴν ἐπιστήμης θεωρητικῆς οὔσης, μυρία πράττομεν καθ' αὐτήν, ὅμως ἡμεῖς καὶ τὰ μὲν λαμβάνομεν, τὰ δ' ἐκφεύγομεν τῶν ὁρατῶν· ἐν ὅλοις πάντα τὰ ἀγαθὰ δι' αὐτὴν κεκάμεθα.

numen respiciens vivit, & instar boni gubernatoris, qui ex æternis & fixis seu stabilibus rebus vitæ initia suscepit, impetu eò fertur, & per se vivit. Hæc ipsa igitur scientia contemplativa est. præbet verò nobis procreatio per se omnia. Quemadmodum enim visus effector & autor nullius est, solùm quippe ejus officium est judicare, & eorum unumquodque, quæ videntur, denotare, præstat autem nobis hoc commodi, ut illius subsidio aliquid agere valeamus, & ad actiones in primis nobis suppetias præbet: penè namque ut truci omninò immobiles essemus, videndi facultate privati: ita manifestum est, cùm scientia sit contemplativa, nos illius subsidio nihilominus infinita agere, atque illas quidem res accipimus, alias fugimus, & in universum illius adminiculo, quæ bona & honesta sunt, omnia acquirimus.

Κεφ. ια.

Ὅτι τοίνυν τοῖς ἁλομένους τὰ καλὰ τοῦ βίου, καὶ τὸ ζῆν ἥδιστα μᾶλλον ὑπάρχει, δῆλον ἂν γένοιτο ἐντεῦθεν. φαίνεται διττῶς λεγόμενον τὸ ζῆν, τὸ μὲν κατὰ δύναμιν, τὸ δὲ κατ' ἐνέργειαν. ὁρῶντα γὰρ εἶναι φαμὲν ὅσα τι ἔχει τῶν ζώων ὄψιν καὶ δυνατὰ πέφυκεν ἰδεῖν, κἂν μύοντα τυγχάνῃ, καὶ τὰ κρύμματα τῇ δυνάμει καὶ προβάλλοντα τὸ ὁρᾶν, ἡμῖν

Cap. xi.

Quod igitur vitæ genus cum mente ac judicio deligentibus ipsa quoque vita jucundissimè transigitur, hinc manifestum fuerit. Vita bifariam dici videtur, vel potentia, vel actu. Omnia enim illa videntia esse dicimus animalia, quæcumque visum habent, & nata sunt, ut possint videre, etsi occulta & retrusa existant, utrumque potentia, & oculos adjiciunt. Eodem modo,

modo de eo, quod dicimur ſcire & noſſe judicandum eſt. uti & ſpeculari unum quidem eſſe dicimus: unum verò habere vim & potentiam & ſcientiam. Si igitur ſenſu diſcernimus, utrum quis vivens an mortuus ſit: ſenſus autem bifariam accipiatur; propriè quidem, ut quis ſenſu uratur, aliter autem & impropriè, poſſe uti, eo quod dicimus & ſenſu præditum eſſe eum, qui dormit, addentes, ita videri: nimirum manifeſtum eſt ſequi, vitam bifariam dici. Namq; eum, qui vigilat, dicendum eſt verè & propriè vivere. Eum verò qui dormit, eo quòd poſſit in hunc motum tranſire, quo dicimus aliquem & vigilem eſſe, & res ſentire. Propterea & in hoc reſpicimus. Cùm igitur dictum fuerit idem unũquodque duorum exiſtere tium, alterutrum autem fuerit dictum, vel activè vel paſsivè, huic magis reddemus id exiſtere, quod dictum eſt. Veluti exempli gratia, eum qui utitur re aliqua magis eo, qui ſcientiam habet, ſcire. Videre autem cum magis, qui adjicit obtutum ad rem aliquam, eo, qui poſſit adjicere. Non enim ſolùm, cùm magis dicimus, hoc proferimus juxta excellentiam, quorum unus fuerit ſermo. Sed & juxta id quod prius ſit, aliud autem, quod eſt poſterius. Veluti ſanitatem ſalubrĩ magis bonum eſſe dicimus, & quod per ſe natura expetendũ

δεῖ ἢ τὸ ἐπίστασθαι, ἢ τὸ γινώσκειν, ἐν μὲν τὸ χρῆσθαι ἢ θεωρεῖν λέγομεν. ἐν δὲ τὸ κεκτῆσθαι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἔχειν. εἰ τοίνυν τῷ μὲν αἰσθάνεσθαι τὸ ζῆν διακρίνομεν, καὶ τὸ μὴ ζῆν, τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι διττὸν, κυρίως μὲν τῷ χρῆσθαι τῇ αἰσθήσει, ἄλλως δὲ τῷ δύνασθαι, διότιπερ φαμὲν αἰσθάνεσθαι καθεύδοντας, λέγοντες, ὡς ἔστιν, ὅλον ὅτι καὶ τὸ ζῆν διχῶς λεγόμενον. τὸ μὲν γὰρ ἐγρηγορότα φαίνειν ζῆν ἀληθῶς καὶ κυρίως. τὸ δὲ καθεύδοντα ἴσως τὸ δύνασθαι μεταβάλλειν εἰς ταύτην τὴν κίνησιν, καθ' ἣν λέγομεν ἐγρηγορέναι· καὶ γὰρ τοσοῦτόν τι αἰσθάνεσθαί φησι, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοῦτο βλέπομεν. ὅταν οὖν λέγωμεν τι τούτων ἑκάτερον δύο ὄντων, τὸ δὲ θάτερον λεγόμενον, ἢ τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πάσχειν, τούτῳ μᾶλλον ἀποδώσομεν ὑπάρχειν τὸ λεχθὲν, οἷον ἐπίστασθαι μὲν μᾶλλον τὸ χρώμενον, ἢ τοῦ ὑπομένον ἔχοντος. ὁρᾷν δὲ τὸ προσβάλλοντα τῷ ὁρῶντι, τοῦ δυναμένου προσβάλλειν· ἃ γὰρ μόνον τὸ μᾶλλον λέγομεν καθ' ὑπεροχήν, ἂν ἄρ' εἰς ἦλθος, ἀλλὰ καὶ καθὸ τὸ πρότερον εἶναι, τὸ δεύτερον, οἷον ὑγείαν τῆς ὑγιεινοῦ μᾶλλον ἀγαθὸν εἶναι φαμὲν, καὶ τὸ καθ' αὑτὸ τὴν φύσιν αἱρε-

αἱρετὸν τῷ σοφῷ. καίτοι τὸν λόγον ὁρῶμεν, ὡς οὐχὶ ἑκατέρου κατηγορούμενος, ἀμφοῖν ὅτι ἀγαθὸν ἑκάτερον ἐπὶ τῷ ὠφελίμων καὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ ζῆν ἄρα μᾶλλον φατέον τὸν ἐγρηγορότα τὸ καθεύδοντος, καὶ τὸν διεπραγματευτὴν τῇ ψυχῇ τὸ μόνον ἔχοντος. διὸ γὰρ ἐκεῖνον καὶ τοῦτον ζῆν φαμὲν, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐκεῖνος πάσχειν ἢ ποιεῖν. οὐκοῦν τὸ μεταξὺ τοῦτο ἀεί τινος ἐστιν, ὅταν εἷς μὲν ᾖ καὶ δύναμις ᾖ, τοῦτο ἀμφοῖν ἁπλῆ τις, εἰ δὲ πλείονων τὸ ἀριθμὸν, ὃ ἂν τούτων τὸ βέλτιστον, οἷον αὐλοῦ, ἢ τοῦ μόνου δεῖ αὐλεῖν χρῆταί τις, ἢ μάλιστα. ἴσως γὰρ ἐπὶ τούτου καὶ τἄλλων. ἐκοῦν μᾶλλον χρῆσθαι ὀρθῶς χρώμενον φατέον. τὸ δὲ ὀρθῶς, καὶ ὡς εἰσόμεθα ὑπάρχειν τοῦ χρωμένου καλῶς καὶ ἀνειβῶς. ἔστι δὴ καὶ ψυχῆς εἷς τις μόνος, ἢ μάλιστα πάντων ἐπὶ ἔργων τὸ ἐπιτηδείως τε καὶ συλλογίζεσθαι ἄρα ἤδη τοῦτο, καὶ φαμὲν συλλογί. ζεσθαι ῥᾴδιον, ὅτι ζῇ μᾶλλον ὁ φρονίμως ὀρθῶς, καὶ μάλιστα πάντων ὁ μάλιστα ἀληθεύων. ἔστιν δὲ ὁ φρονῶν καὶ ἀληθεύων καὶ ἐπιεικὴς ἀνὴρ ἀνειβὴς ἁπλῶς ἄνθρωπος, καὶ τὸ καλῶς ζῆν, τότε ἕκαστος ἀνθρώπων, τοῖς φρονοῦσιν καὶ τοῖς φρο-

est, melius esse eo, quod factum est. Atqui sermonem videmus nequaquam utrumq; damnatum esse, quia utrumq; bonum est & in iis, quæ utilia sunt, & iis, quæ sunt virtutis. Itaq; potius dicendum est illū vivere, qui vigilat aut experrectus est præ eo, qui dormit, eumq;, qui animo aliquid tanquam instrumento agit, vivere præ illo, qui solum habet animum. Nam propter illum & hunc vivere dicimus, quoniā talis est, qualis ille, qui vel patitur, vel operatur. Igitur hoc est quavis re uti, quæ sit quidem unius facultas est, hoc ipsum alicuis faciat. Sin autem pluribus numero potestas erit, quodcunq; horum fuerit optimū, veluti tibiis, vel solùm cum tibia cecinerit, utatur quis vel maximè. Aequali enim modo, ut hac in re, ita & in alijs habet. Proinde ille magis uti dicēdus est, qui rectè & probè utitur.

* * *

Porrò autem & animi est vel solum, vel omnium maximè primarium opus, & cum mente aliquid revolvere & colligere. Simplex igitur, jam hoc & cuivis facilè est cum ratione colligere, magis vivere cū, qui recte & cum mente expendit, & amplū maximè ille, qui antè alios vera profert. Hic verò est, qui mentis præcipuè sapit, & videt juxta exactissimam scientiam. Et quidē perfectè vivere tunc & hisce tribuendū est, qui sapiunt, & pru-

dentes sunt. Quod si autem vivere, omnibus animantibus quidem idem est, quod manifestus inest esse: quia etsi fuerit malum & propinquissime omnium sit, qui mente præditus & prudens est, & tunc maxime è tempore omnis eū egerit & cōpleatur, quod ex rebus, quæ sunt, cognobile fuerit. Cæterum perfecta efficacia & quæ non impeditur, habet in se gaudium, ita ut contemplativa efficacia totius jucundissima sit. Igitur aliud adhuc est cum voluptate bibere, & jucunde bibere. Nihil enim prohibet non sitientem aliquem, neq; quali gaudet potu, si assumpserit, cum gaudio bibere, nō sedendo ad bibendū, sed ut contingat eū videre simul aut videri. Proinde de hunc quidem voluptate capere, & cum voluptate bibere dicemus: sed nō an eo quod bibat, nec quod jucunde bibat. Neq; sic & incassum hoc dolentium, & disciplinam ac motum omnem etiam dicemus jucundum aut acerbum, non quibus ortiginosi, si adsint, nisi tristitia affici, vel gaudere: sed quorū præsentia omnes & dolemus, tristemurq;, & gaudemus. Igitur vitam quoq; ipsa ita jucundam non dicemus, cujus præsentia illis, qui habent, jucunda est, & vivere jucunde existit, nō omnis, qui vivit, gaudet, sed illi, quibus ipsa vita jocunda est, & vivere jucunde existit, & gaudia & voluptates quæ ab vita existit. Vitā igitur potius tribuimus vigilanti, quam dor-

πρὸς. εἰ δ' ἐστὶ τὸ ζῆν, ὅτι πᾶσι ζώοις ἅμα ἐστὶ, ὅπερ εἶναι ὅπλον, ὅτι καὶ ἐπιμελὴς ἐστὶ καὶ τοῖς οὖσι πᾶσι φίλιος, καὶ τότε μάλιστα τὸ ζῆν ἀγαθὸν ἐστὶ, ὅταν ἐνεργῇ τις τὴν κατὰ θεωρίαν, τὸ μάλιστα τῶν ὄντων γνωριζόμενον, ἀλλὰ φύσει τελεία ἐνέργεια καὶ ἀνωλύτως ἐχομένη τὸ χαίρειν ἂν εἴη ἡδονὴ ἐπιτηδειοτέρα, εἰ καὶ μὴ τοῦτο ἐστὶ τὸ πορευτέον εἶναι, καὶ τὸ πίνειν· οὐδὲ τὸ καλλιέρειαν ἀναιρεῖ τις· ἀπὸ οὗ χαίρει τις μᾶλλον ἀφ' οὗ φρονεῖ τὸν πίνοντα χαίρειν ἢ τὸ πίνειν ἀλλὰ τὸ συμβαλεῖν· ἀλλὰ θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι καὶ θιγεῖν οὐκοῦν ἡδονὴ μᾶλλον ἢ πόσις μᾶλλον φανεῖται, ἀλλ' οὐ τὸ πίνειν, οὐδὲ πόσις τοῦτο. οὐκοῦν οὐδ' οὕτω τὴν βάδισιν, καὶ τὴν διάβασιν, ἢ καὶ διάβασιν ἢ τοιαύτην κίνησιν ἢ ὁρμὴν ἡδονὴν ἢ λυπηρὰν ἐροῦμεν εἶναι, ἀλλ' ὅταν μὲν παρουσία ἢ λυποῦσα ἢ πάσχῃς ἢ χαίρομεν· ἢ ζῆν οὖν ἡδονὴν φήσομεν, ἢ οὐ πᾶσιν ὑπάρχουσαν ἢ χαίρειν ἢ ζῆν ἀλλ' ὅσοις παρουσία ἐστὶν ἡ ζωὴ ἡδεῖα, τούτοις ἡδονή· οὐ γὰρ πάντες ἥδονται ζῶντες, οὐδὲ χαίρουσιν ἅπαντες ζῶντες, ἀλλ' οἷς αὐτὸ τὸ ζῆν ἡδὺ, τούτοις ἡδὺ καὶ τὸ ζῆν· ὅτι δὲ οὐ πᾶσι τὸ μὲν ζῆν

μιεῖ, ὅπερ ἴσως οἱ μὴ τέλειοι προκόπτουσιν, ἢ τῷ μᾶλλον προκόπτειν ἀλλήλων, ἢ τῷ ἐφορᾶν μᾶλλον. τὸ δὲ ἀπὸ ζωῆς ἡδονῆς, τὸ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης χαρᾶς. φασὶν οὖν ἀγαθὸν εἶναι τὴν ψυχῆς, τὴν γὰρ ὅλην τὸ ζῆν καὶ πολλὰς ψυχὰς εἶναι χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ ἑκάστην τῶν φασῶν. ἡ δὲ φρόνησις ὅτι ἐμπαλιν. ὅλον τοίνυν ὅτι καὶ τὸ μηχανᾶσθαι ἀπὸ τῆς φρονήσεως καὶ διανοεῖσθαι ἀπ' αὐτῆς, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ τοῖς φιλοσόφοις. τὸ δὲ ἀληθέστατον νόσημα ἐμπίπτειν τοῖς ἀπὸ τῆς μανίας πλησιάσασι, καὶ ἔστιν οὐ μόνον τὸ μανικὸν πολεμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπόπληκτον εἶναι καὶ ἀπορρεῖν τοῖς φιλοσόφοις. τὸ δὲ ἀληθέστατον νόσημα ἐμπίπτειν τοῖς ἀπὸ τῆς μανίας πλησιάσασι, καὶ ἔστιν οὐ μόνον τὸ μανικὸν πολεμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπόπληκτον εἶναι καὶ ἀπορρεῖν τοῖς φιλοσόφοις.

Κεφ. ιβ.

Ἔτι δὲ δεῖ μὴ μόνον ἀπὸ μέρους τοῦτο σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλης ζωῆς ἐπισκοπεῖν, ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν ἐστὶ καὶ ἀπὸ μέρους καὶ ἀπὸ ὅλου, ὅσπερ καὶ ὠφέλιμον καὶ ἀπὸ μέρους καὶ ἀπὸ ὅλου τὸ φιλοσοφεῖν, ἐπειδὴ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἡμᾶς ἐπιτείνει καὶ ἀπὸ μέρους καὶ ἀπὸ ὅλου. καὶ αὐτὸ δὲ ἀγαθὸν πάντα δὲ μὲν πρὸς ἕτερα, τὰ δὲ ἄλλα ἕτερα πάσαν ἀρετὴν ἔχει καὶ μὲν ἐκ

mieti, ὅperius ei, qui mẽte præditus est, quàm qui caret, & an mẽs. Voluptatẽ autem vitæ quæ ab usu existit, dicimus esse animi. Hoc quippe ei verè vitam dare. Quod si igitur etiam nullius animus, sapientis maximè, propriè ille est, qui est sapiẽdi. Quare manifestum est, voluptatem, quæ existit ab sapiendo & contemplando, vel solam, vel maximè necessariũ esse ab vita proficisci. Quocirca iucundè vivere, & re vera gaudere, vel solis, vel philosophis maximè existit. Nam veriſimarũ cogitationum efficacia & ab iis, quæ maximè sunt, completa, & semper stabiliter, tolerãs inditam perfectionem, ea omnium est etiam ad animi obsecutionem expeditissima. Proinde propter hoc ipsum, quod veris & honestis voluptatibus gaudeamus, iis, qui mente præditi sunt philosophandum est.

CAP. XII.

QVod si autem hoc non modò à partibus colligendum est, verùm etiam ab tota felicitate, à primis initijs hoc ipsum cõfectum reddidisse palam dicamus, quod quemadmodũ se habet ad felicitatem philosophari, ita quoq; ut nobis bonum aut malum accidat, id ipsum animari. Omnia enim partim quidem ad hoc, alia verò propter hoc omnibus eligenda & suscipienda sunt. Arg: illa quidem ut quæ

rebus necessaria sunt, alia verò iucunda, propter quæ beati fumus. Proinde felicitatem statuimus vel prudentiam esse, ac sapientiam aliquam, vel virtutem, vel maximè ut valeant & gaudeãt omnia hæc. Itaque sive prudentia est, manifestum solis philosophis existere, ut feliciter & beatè vivam, sive animus sit virtus, vel benè gaudere. Et si hoc pacto, vel solis, vel maximè omnium. Virtus enim in primis præcipuũ est illarum rerum, quæ in nobis sunt, omniumq; iucundissima res est, quasi unum ad unum, prudentia. Eodem modo & hîc cùm similia quis dixerit esse felicitatem, definiendum est quid sit prudentia, ita ut omnibus iis, qui possunt, philosophandum fuerit. Vel enim hoc est perfectè & honestè vitã instituere, vel quòd maximè omnium quasi unum dicendo, animis caussam præbet. Verum hîc quidem, quia fortasse genus nostrum est præter naturã, difficile est discere & cõsidetare, ac vix quis intellexerit pet bonam indolem, & vitam, quæ præter naturam est. Quod si verò rursum poterimus servari, unde venimus, manifestum est iucundius nos & facilius omnes hoc facturos. Enimverò nunc deserti à bonis vivimus, ea, quæ necessaria sunt, administrãtes. Et omnium maximè, qui in primis esse videntur plærique beati. Quòd si autem viam cœlestem am-

ἢ πρὸς μάτων, τὰ δὲ ἡδέα, δι' ὧν εὐδαιμονῶμεν. οὐκοῦν τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμεθα, ἢ τὸ φρονεῖν ἐστί, καί τινα σοφίαν, ἢ ἀρετὴν, ἢ τὸ μάλιστα χαίρειν πάντα ταῦτα. οὐκοῦν ἔστι φρονήσις ὄφελος, φανερὸν ὅτι μόνοις ἂν ὑπάρχοι τοῖς φιλοσόφοις τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴ τε ἀρετὴ ψυχὴ, ἢ τὸ χαίρειν. καὶ ὅπως ἢ μόνοις, ἢ μάλιστα πάντων. αὕτη γάρ ἐστι τὸ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν, ἥδιστόν τε πάντων ἐστὶν, εἰ δὲ φρόνησις, ἢ φρόνησις· ὁμοίως δὲ κἀκεῖνα πάντα ταῦτα φῆσαι εἴη ἢ εὐδαιμονίαν, ὁρισέον ἐστὶ τὸ φρονεῖν, ὥστε φιλοσοφητέον ἂν εἴη πᾶσι τοῖς δυναμένοις. ἢ γάρ τοι τοῦτ' ἐστὶ τὸ τελέως ζῆν, ἢ μάλιστά γε πάντων, ὡς ἐν εἰπεῖν, αἴτιον ταῖς ψυχαῖς. ἀλλ' ἑκατὸν μὲν ὄντες τὸ παρὰ φύσιν ἔθνος ἡμεῖς, χαλεπὸν τὸ μανθάνειν καὶ σκοπεῖν ἐστι, καὶ μόλις αἰσθάνοιτο διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὸ παρὰ φύσιν ζωήν. ἐὰν δέ ποτε δυνηθῶμεν ταύθ' ἅπαξ πάλιν, ὅθεν ἐληλύθαμεν, ἐπανελθεῖν, ῥᾴδιον καὶ ῥᾷον αὐτὸ ποιήσομεν πάντες. νῦν μὲν γὰρ ἀφορμῶνοι τῆς ἀγαθῆς διατελοῦμεν προαιρέσεως τὰ ἀναγκαῖα. καὶ μάλιστα πάντων, οἱ μάλιστα μακάριοι δοκοῦντες εἶναι τοῖς πολλοῖς. ἐὰν δὲ τὰ ἀναγκαῖα φύσει λα-

βώμεθα,

βαίμθα, καὶ περὶ τὸ σύνομον ἄρρητ ζωὴν τὴν αὐτῶν ἀπεργασώμεθα, τότε φιλοσοφήσωμεν ζῶντες ἀληθῶς καὶ θεώμενοι θεωρίας ἀμηχάνους τὸ κάλλος, ἀτενίζοντες τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀεμαρότως. καὶ θεώμενοι τὴν τῶν θεῶν ἀρχὴν εὐφραινόμενοι καὶ χαίροντες σωνεχῶς ὑπὸ τὸ θεωρεῖν, ἡδόμενοι χωρὶς πάσης λύπης. οὕτως οὖν ἐπιόντες εἰς πᾶσαν εὐδαιμονίαν εὑρίσκομεν ἡμῖν συμβαλλόμενον τὸ φιλοσοφεῖν, διόπερ αὖτε ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον ὡς ἀνυσιμωτάτου, καὶ μάλιστα ἡμῖν πρεπομένου.

plexati fuerimus, & circa astrum familiare nostram ipsorum vitam applicemus, tum Philosophemur, revera viventes, & considerantes speculationis immensæ pulchritudinem. animo intentè intuentes, idque congruenter ad ipsam veritatem, & conspicantes deorum magistratum, animo exsistentes hilari gaudentesq; continenter ab speculando, delectantes absque omni rabie. Ita igitur progredientes in omnẽ felicitatem, reperimus nobis conducibile esse philosophari. Quamobrem hoc sapientiæ studium est dignum, ut apprehendatur tanquã optimũ & nobis maxime cõveniens ac congrũum.

Κεφ. ιγ.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν περὶ φιλοσοφίας ἐννοιῶν ποιήσασθαί τινα λόγον τοῦτον παράκλησιν, ἰθι δὴ ἀπὸ τούτων ἐπέλθωμεν ἕκαστα. τίνες δὴ νενύκασιν ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἁπτόμενοι φιλοσοφίας λελῆθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. ἐμέλλησε πότως. λελήθασι δὲ τοὺς πολλούς, ἅτε θανατῶσι, καὶ ἄξιον εἰσὶ θανάτου, καὶ οἷοι θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. θάνατος μὲν οὖν ἐστιν οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἡ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγή. καὶ ἐστι

Cap. xiii.

Quod si autem & hîc ab communibus notionibus aliqua faciendа est de Philosophia adhortatio, agendum & hinc negotium sic aggrediamur. Quicumque sapientiæ studium ritè legitimeq; attigerunt & gustarunt, ii reliquos mortales cælare voluisse videntur, se nulli alii rei æquè studere, nihilque commentari, quàm tum mori, tum etiam mortuum esse. Atque hoc omnino jure meritoque: quippe illos maximam partẽ fugit, anne verò morituri, & an morte, & cujusmodi morte digni sint, qui verè germaneque Philosophi sunt. Mors igitur non est aliud, quàm animi à corpore liberatio.

Atq; id mortuum esse significat, corpus quidem ab animo seorsum liberatum per se exsistere. Seorsum item animum per se ipsum exsistere, cùm ab corpore liberatus est. Itaque cùm hoc eo se modo habeat, merito sanè viri Philosophi munus non est, hasce voluptates, uti vocantur, sectatum esse, cujusmodi sunt voluptates tum cibi, tum potus, neque etiam rerum venerearum. Imò verò ne reliquas quidem corporis curas cultusque, ceu sunt vestium excellentium, calceorumq; parationes talis Philosophus pretiosas reputaturus est, atque reliqua corporis ornamenta nullo honore habebit. Despicit autem illa & nullo loco habet, quatenus non magna necessitate illis vtendi vrgetur. Hujus studium non omnino circa corpus versari, sed quatenus ejus fieri potest, illo abscedere, & ad animi curam conversum esse videtur. Itaque in talibus liquidò apparet, Philosophum præcæteris mortalibus maximè omnium animum ab corporis consortio separare. Ideoque plurisque hominibus videtur, cum, cui talium rerum nihil jucundum exsistit, nec illis rebus fruitur, non reputandũ esse dignum, ut dici possit vivere, sed non procul abesse, quin eo tendat, ut mortuus sit, qui voluptates fugiatque & habeat, quæ quidem corpori præsidio sunt. Atqui vero ipsi studio, quo pru-

τῆτο τὸ τεθνάναι. χωρὶς μὲν γὰρ τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ ἀπαλλαγὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ σῶμα γενέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν τῆ σώματος ἀπαλλαγεῖσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι. τέτο δὲ ἔν ἑτοίμως ἔχοντας, εἰκότως δὴ ὁ τοιῦτος φιλόσοφος ἀνὴρ ἐστὶν ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων τε καὶ ποτῶν, ἔτι δὲ τὰς περὶ ἀφροδίσια, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας ἐν ἴσῳ ἡγήσεται ὁ τοιῦτος, οἷον ἱμάτιων ἀφειδῆ φορὰν καὶ κόσμῳ τε ὑποδημάτων, καὶ τὰς ἄλλας καλλωπισμὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα ἀτιμᾶ. ἀτιμάζει δὲ καθόσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτό. ὅλως δοκεῖ ἡ τέτε πραγματεία, ἡ περὶ τὸ σῶμα πᾶσα, ἀλλὰ καθόσον δύναται, ἀφεστάναι αὐτὸν, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι. καὶ ἐν τοῖς τοιῦτοις ἔτι δῆλός ἐστιν ὁ φιλόσοφος, ἀπαλύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τῆ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῆς ἄλλων. καὶ δοκεῖ γέ πῃ διὰ τέτο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἓν μηδὲν ἡδὺ τῆ τοιέτων μηδὲ μέτεχειν αὐτῆ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τεθνάναι, ὁ μηδὲν φροντίζων τῆ ἡδονῶν, αἳ διὰ τοῦ σώματος εἰσὶ, καὶ μὲν περὶ γε αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν

dentiam sapientiamq; comparamus, corp⁹ impedimẽto est, si quis eius ministerium consortiaq; in illius investigatione vnà assumserit. veluti exempli loco tale quid dico. Visus & auditus non habent aliquam in hominibus veritatem. Etenim Poetæ nobis quoque talia fere semper vulgant, nós nec audire quicquã exactè, nec videre. At enim si ipsi corporis sẽsus exacti manifestiq; non sunt, multo quidem minus quoque alii certi exactiq; erunt. Omnes enim hisce deteriores sunt. Itaque si animus frustratus spe potiendæ veritatis, quandò vnà cum corpore conatus fuerit aliquid considerare, omninò manifestum est tum ab eo animũ decipi. Omninò in collectione, si quidẽ alibi, ipsi animo manifestum redditur, aliquid eorum, quæ sunt. Cum ratione autem tunc optimè colligit, quum horum illum nullo modo nec auditus nec visus, nec dolor, nec vlla voluptas tribuit, afficiat turbetq;, sed ipsa quam maximè per se exsultat, corpus valere jubet, nec cum illo, quatenus potest, vllam communionem habet, neq; attingens id quod verè est, experit. Itaq; & Philosophi animus in primis negligit, & non ita magni facit corpus, & ab eo refugit. At quærit ipse ab corpore ellabi separatus. Hoc autem maximè conspicuum erit ab formarum contemplatione. Ipsum enim justum & pulchrum

chrum, itemque honestum, atque omnia, quibus ceu sigillis cõfirmamus id, quod est, nunquam quisquam oculis vidit, neq; alio aliquo corporis sensu illa attigit. Verùm quicunque nostrum maximè exactissimeque præparatus fuerit, unumquodque illorum cum animo expendere, quo de scopus est & propositum, hic proximè ad cognitionem vniuscuiusq; accesserit. Ille igitur omnium purissimè hoc fecerit, quicunque ipsa mentis cogitatione quodque accedat, neq; visum admoyens, quũ aliquid cum animo ruminamus, neque vllum alium sensum cum ipsa ratione attrahens: sed ipsa utens animi cogitatione per se genuina & sincera ipsum vnumquodq;, quod per se sincerum exsistit, venari & assequi conatur, quàm maximè tum ab oculis, quos quis habet, & ab auribus, & ab universo, ut semel paucis dicam, corpore liber factus, quasi turbante, & non sinẽte, ut animus tum veritatem, tum etiam prudentiam sibi paret, cùm fuerit in communionẽ receptus. Hic enim est, si quisquã alius, qui id, quod verè est, consequetur. Ex his omnibus igitur necessarium est, talem aliquam opinionem veris & germanis Philosophis constare oportere, ut & sibi mutuò talia ferè loquantur, planè videtur necessarioq; sequitur tanquam viam esse, quæ nos vnà cum ratione in con-

λὰν ἐ ἀγαθὸν, ἢ πάντα, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τὸ ὄντως ὄν· οὐδὲ πώποτέ τις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν, οὐδὲ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψατο αὐτῆς. ἀλλ' ὃς ἂν μάλιστα μὲν ἢ ἀκριβέστατα παρασκευάζηται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, πρὸ πάντως ὃ συνεστὼς ἕτερος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον, εἰ μὴ ἐκεῖνος ἂν ἦ τὸ ποιήσας καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε ὄψιν παρεμπίπτουσαν ἐν τῷ διανοεῖσθαι, μήτε ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλκων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἐλίκρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειρῇ θηρεύειν τῶν ὄντων ἀπάντων· ὃς ὅτι μάλιστα ὀφθαλμοῦ τε ἐστὸν, καὶ ὡς ἔστιν ἰδεῖν, ξὺν παντὸς τοῦ σώματος, ὡς παράφωνος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. ἔστος γάρ ἐστιν, ἅπερ τις ἄλλος, ὁ τυγχάνων τοῦ ὄντος· ἀνάγκη δὴ οὖν ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίοις φιλοσόφοις, οἵαν τε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιοῦτον λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τι, ὥσπερ ἀφαπτὸς ἐπφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι

ὅτι ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν, καὶ
ξυμπεφυρμένη ἡμῖν ἡ ψυχὴ μετὰ
τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτή-
σώμεθα ἱκανῶς ὃ ἐπιθυμοῦμεν.
φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυ-
ρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει
τὸ σῶμα διὰ τὰς ἀναγκαίους τρο-
φάς. ἔτι δὲ ἂν τινες νόσοι προσ-
πέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῖν τὴν
τοῦ ὄντος θήραν, ἐρώτων τε καὶ ἐπι-
θυμιῶν, καὶ φόβων, καὶ εἰδώλων
παντοδαπῶν, καὶ φλυαρίας ἐμπί-
πλησιν ἡμᾶς. ὥστε τὸ λεγόμενον
ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι, ὑπ' αὐτοῦ δὴ
φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδὲ πο-
τε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στά-
σεις, καὶ μάχας, οὐδὲν ἄλλο πα-
ρέχει, ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπι-
θυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τούτῳ χρησίμων
κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνον-
ται. τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζό-
μεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλεύ-
οντες τῇ τούτου θεραπείᾳ, καὶ ἐκ
τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας
περὶ διὰ πάντα ταῦτα. τὸ δὲ ἔ-
σχατον πάντων, ὅτι ἐάν τις ἡμῶν
καὶ σχολὴν ἄγηται ἀπ' ἐκείνου, καὶ πα-
ρασκευάσηται πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν
ταῖς ζητήσεσιν αὖ παντοῖον πε-
ριπίπτον θόρυβον παρέχει καὶ τα-
ραχήν, καὶ ἀκαθησίαν, ὥστε μὴ δύ-
νασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τ' ἀ-
ληθὲς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέ-

sideratione eo deducat, ut quoad cor-
pus, habeamus, & animus noster cum
tanto malo commistus sit, nos nequa-
quā satis superque, quod expetimus,
consecuturos. Hoc autem verum esse
dicimus. Corpus enim propter neces-
saria alimenta nobis infinita obstacula
& negotia exhibet. Adhæc verò si
morbi aliqui nos adoriantur, illi no-
strum rei, quæ est, indaginem impedi-
unt, quippe complet nos simul amo-
ribus & cupiditatibus, timoribus &
rerum simulachris multifariis, multis-
q; nugis in nobis stultè ebullientibus,
ut id, quod dicitur, quàm verè sanè di-
catur, per illud fieri, ut omninò nihil
sapientiæ nobis contingat. Nihil enim
aliud bella, dissensiones & pugnas præ-
bet, quàm corpus, & hujus cupidita-
tes. Siquidem bella omnia in hoc ex-
sistunt, ut, quæ utilia sunt, parentur. utili-
a autem pecuniasque corporis gratia
acquirere cogimur, hujus ministerio
famulantes, atq; hinc propter hęc om-
nia sapientiæ studio, ne in ea proficia-
mus, impedimēta objiciuntur. Quod
verò postremum omnium est, ut si
quid nobis etiam otii ab illo exsistat, &
convertamur ad aliquid contemplā-
dum, in ipsis rursum disquisitionibus
ubique nos adoriens tumultum exhi-
bet & turbam, atque ita animum per-
cellit, ut præ illo non possit, quod vē-
rùm est, prospicere: sed revera à nobis

ostensum est, ut si unquā quicquam germanè pureq; scituri simus, corpori valedicendum, eoq; excedendum est, atque ipso animo res ipsæ inspiciendæ & considerandæ. Et tum, ut videtur, nobis quod expetimus simul, cujusq; nos dicimus amatores esse, prudentia obveniet, sed quum mortui erimus, ut ratio indicat, viventibus autem nullo modo obtinget. Nam si fieri non potest, ut unà cum corpore quicquam purè cognoscamus, ex duobus alterutrum evenire necesse est, vel nullo pacto sciētiam comparare possumus, vel eam jam mortui cōparabimus. Tum enim ipse animus per se erit ab corpore segregatus, non aūt prius. Et in quo revera vivimus, ut apparet, proximi erimus sciētiæ & cognitioni, si minimū omniū cum corpore cōmerciū, neq; etiā quicquam cū illo cōmune habuerimus, nisi cū extrema necessitas vrgeat, neq; hujus natura & ingenio repleamur, sed ab eo repurgemur, donec Deus ipse nos dissolverit. Atq; ita puri ab amētia corporis liberati, vti par est, cū talibus & erimus, & cognoscemus proprio nostro Marte quicquid sincerū est & integrum. Hoc aūt forsan est, quod verum est. Impuro.n. rem putā attingere nullo modo fas fuerit. Purgatio autem in eo consistit, quod jam pridem in hac eadem oratione dicitur, separare quàm maximè animum ab

δεικται, ὅτι εἰ μέλλομεν ποτὲ καὶ θαρρῶς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον ἀυτῦ, καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θατέον ἀυτῦ τὰ πράγματα. καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, οὗ ὀπθυμοῦμεν τὲ καὶ φαμὲν ἐραστὰι εἶ, Φρόνησις. ἐπειδὰν τελθυτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὔ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μῆ τῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν τὰ ἕτερα, ἢ οὐδαμοῦ ὄξι κλήσεσθαι τὸ εἰδέναι, ἢ τελθυτήσασι. τότε γὰρ ἀυτὴ καθ' αὑτὴν ἔσται ἡ ψυχὴ χωρὶς τῦ σώματος, πρότερον δὲ οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν ὅτιως, ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι, μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιπλώμεθα τῇ τῦτο φύσει, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' ἀυτῦ, ἕως ἂν ὁ Θεὸς ἀυτὸς λύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι δὲ τῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἰκός, μετ' τοιῶν ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν ἀυτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. τῦτο δέ ἐστιν ἴσως τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι, μὴ οὐ θεμιτόν. ἡ κάθαρσις δὲ τούτῳ συμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τῷ χωρίζειν ὅτι καθ' αὑτὴν ἀπὸ τῦ σώματος τὴν

ψυχὴν

ψυχὴν, ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὑτὴν [πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν, ἐν τῷ νῦν παρόντι, καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην καθ' αὑτὴν] ἐκλυομένην, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος. τοῦτο δὲ θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. λύειν δὲ γε αὐτὴν, ὡς φαμὲν προθυμεῖσθαι ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ἔστι τῆς φιλοσόφων λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. ὥστε τὸ μέγιστον ἡμῖν ἀγαθὸν ἡ φιλοσοφία παρέχουσα, τὴν ἀπαλλαγὴν, τῆς ἐν τῇ ψυχῇ καὶ γυναικὸς δεσμῆς, σπουδαιότατος ἂν εἴη διαφερόντως. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει. καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγωρεῖσθαι, καὶ κοσμίως, τούτοις μάλιστα προσήκει, τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὴν γε περὶ ἄλλων ἀνδρίαν τε καὶ σω-

corpore, eumque consuefacere, ut per se sit ab corpore remotus, undique conquirat colligere aliquid & acervare extra corpus, & pro ratione viriū habitare, nimirum nunc præsenti & futuro tempore, ut ipse solus per se ex corpore, tanquam ex vinculis solutus sit. Hoc aūt mors nominatur, solutio scilicet & separatio animi à corpore. Iam verò ipsum solvere, ut dicimus, semper maximè ac soli præ aliis contendunt, qui rectè sapientiæ studio incumbunt. Estq; hæc ipsa philosophorum meditatio, ipsa solutio ac separatio animi à corpore. Itaq; cùm philosophia maximum nobis bonum præbeat, liberationem scilicet eorum vinculorum, quæ in animo atq; ortu cujusque nostrûm exsistunt, maximè & ante omnia illi studendum erit, eáque non mediocri sanè studio paranda. At qui illa virtus, quæ fortitudo nominatur, talibus, qui ita affecti sunt, ante omnia convenit. Temperantia autem, quam plerique etiam nominant animi moderationem ac temperantiam, qua cupiditatibus non frangimur, vel torpidi reddimur, ut iis capiamur, sed ut eas contemnamus, nósque moderatè geramus, illis solis convenit, qui maximè corpus contempunt, simul & in sapiētiæ studio vitā transigūt. Quod si enim voles cum animo revolvere, tàm aliorum fortitudinem, quàm tē-

perantiam, tibi absurda esse videbitur. Etenim non te fugit, mortem ab aliis omnibus existimari esse ex omnium maximis malis. Itaque metu plurium malorum sustinent, qui ex illis fortes sunt, mortem, quandocunq; sustinent. Pertimescendo igitur ac metu omnes fortes sunt, præter philosophos. Atqui præter rationem & absurdum est aliquem metu ac timiditate fortem esse. Quid autem qui ex illis moderati sūt, nonne idem plane illis usu venit, ut quadam intemperantia temperantes exsistant? Atqui hoc fieri nullo modo posse dicimus. Verùm nihilo fecius illis contingit affectio quædam illi similis, circa hanc stultam & amentem temperantiam. Nam extimescentes ne aliis voluptatibus priventur, illásq; expetentes ab aliis abstinent, ab nonnullis victi. Atqui intemperantiam vocant, ab voluptatibus ita gubernari, ut illis pareas. Cæterùm accidit illis ab voluptatibus victis, ut in cæteris voluptatibus vincendis superiores obtineant. Hoc verò simile est, quod nunc dicebatur, illos aliquo modo per intemperantiam animi assecutos esse temperationem ac modestiam. Nequaquam igitur hæc recta est ad virtutem mutatio, voluptates voluptatibus, & dolores doloribus, ac metum metu commutari, & majora minoribus instar nummorum. Sed vel ille

φροσύνῃ, δόξει σοι ἔξ) ἄτοπος. οἶδα γὰρ δήπου, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν ἔξ). οὐκ οὖν φόβῳ μειζόνων ὑπομένουσιν ἀυτῷ οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσι. πῶς δὲ δίκαιον ἄρα ἢ δίοι ἀνδρεῖοι εἶναι πάντες, πλὴν οἱ φιλόσοφοι. ἢ τὸ ἀλογόν τε δεῖ τινα ἢ δειλίαν ἀνδρεῖον εἶναι. τί δὲ οἱ κόσμιοι αὖ τ, εἰ μὴ τοῦτο πεπόνθασιν ἀπολασίᾳ τὰ σώφρονες εἶναι, καί τοι φασιν [γέ πού] ἀδύνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιόν [εἶναι] πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην. φοβούμενοι γὰρ ἑτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι, ἢ ὑπ' ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. καί τοι καλοῦσι γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι· ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν τῶν ἄλλων ἡδονῶν. τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν, ὡσὶν δὴ λέγω, ζῆν τινα δι' ἀκολασίαν ἑαυτοὺς σωφρονίζειν. οὐ τοίνυν αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγή, ἡδοναὶς πρὸς ἡδονὰς, καὶ λύπας πρὸς λύπας, καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα. ἀλλ' ἡ σωφρο μόνη τὸ

τὸ νόμισμα ὀρθὸν, ἀπὶ ἃ δεῖ πάντα ταῦτα καὶ ἀλλάττεσθαι, φρόνησις. καὶ τούτῳ μὲν πάντα, καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι, καὶ ἀνδρία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως [καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων, καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων. χαιρίζόμενα δὲ φρονήσεως] καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων, σκιαγραφία τίς ἐστιν ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τις, οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ ἀληθὲς ἔχει. τὸ δὲ ἀληθὲς τῷ ὄντι ἔστι κάθαρσις τις τῶν τοιούτων παθῶν, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ᾖ; καὶ κινδυνεύουσι, καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν ἔτοι καλὰς ἡσαι θεσμοθέται φαῦλοί τινες εἶναι. ἀλλὰ τῷ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι ὃς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς ᾅδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται. ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. εἰσὶ γὰρ δὴ φασὶν οἱ περὶ τὰς τελετὰς, νάρθηκοφόροι μὲν πολλοὶ, βάκχοι δὲ γε παῦροί. οὗτοι δ' εἰσὶν, κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν, οὐκ ἄλλοι, ἢ οἱ ὀρθῶς φιλοσοφήσαντες [ὀρθῶς]. Εἰ τοίνυν καὶ ἀρετὴν τελείαν, καὶ κάθαρ-

numnus solùm rectus exsistit, ob quē omnia hæc commutari oporteat; nempè sapientia & prudentia. Et hoc ipso quidem nummo omnia, et cum hoc tum empta tum vendita, revera fuerit & fortitudo & temperantia & justitia, utque semel omnia dicam, cum vera prudentia virtus. Et præsentibus absentibusque voluptatibus, timoribus, cæterisque omnibus id genus. Segregata verò ab animi sapientia, & altera pro alteris commutata, talis nimirum virtus est adumbratio quædam, & re ipsa cùm servilis, tum etiā nihil habet nec sani nec veri. Quod aūt reipsa verum est, talium omnium est purgatio quædam, & temperantia, justitiaque, & fortitudo, ipsaque sapientia anne est purgatio quædam? Et quid constituerunt hæc nobis sacra hasque cerimonias, non videntur esse mali. Sed verè iampridem subindicare & latenter innuere, eum, qui non initiatus & sacris non repurgatus ad inferos pervenerit, in cœno cubaturum. Qui autem repurgatus & sacris initiatus fuerit, cùm illuc accesserit, eum cum diis habitaturum. Nam, ut ajunt, quoad sacrificia peragenda,

Multi Thyrsigeri sunt, pauci at cæteræ Bacchi.

Hi verò, mea quidem sententia, haud sunt alii, quàm qui probè sunt philosophati. Quod si igitur & perfectam

virtutem & animi purgationem ſola Philoſophia præbere ſolet, eam ſolam apprehendendam retinendamq; eſſe æquum eſt. Nam in deorum contubernium alii, qui philoſophatus non ſit, quique omninò purus non abierit, non eſt fas pervenire, quàm diſcendi cupido. Verùm horum cauſſa, qui ritè ſapientiæ ſtudioſi ſunt, ab omnibus corporis cupiditatibus abſtinent, ac tē-perantes ſunt, nec ſe iis tradunt, neque etiam metuentes rei familiaris detrimentū & paupertatem, quemadmodum pleriq; avari et pecuniarum ſtudioſi, neq; rurſum ignominiam & nominis obſcuritatem ignobilem formidantes, quemadmodum illi, qui magiſtratum expetunt ſimulq; honores, deinde iis abſtinent. Itaque hiſce quidem omnibus illi, quibus de animo ſuo aliqua modo cura eſt, neque corpora fingentes vivunt, valedicentes non eadem via ingrediuntur cum illis, tanquam qui ignorent, quanam eant. Ipſi autem ducentes non oportere, quæ contraria ſunt Philoſophiæ, ejuſque ſolutioni ac purgationi facere, hac via pergunt, illam ſequentes, quacumque eā deducit & præit. Norunt enim diſcendi cupidi, Philoſophiā aſſumpto ipſorum animo planè in corpore vincto, agglutinato coactoq; per corpus, veluti per vinculum res ipſas conſiderare. Verùm non ipſum animum

σιν τῆς ψυχῆς φιλοσοφία μόνη παρέχειν πέφυκε, μόνης αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. Εἰς γὰρ θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι, καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἄλλῳ, ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα οἱ ὀρθῶς φιλόσοφοι ἀπέχονται τῆς μὲν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν, καὶ περιορῶσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὑταῖς ἑαυτοὺς οὐχὶ οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ οὐ τιμίαν τε καὶ ἀδόξαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φιλαρχοῦντες καὶ οἱ φιλότιμοι, ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῆς. τοι γάρ τοι τούτοις μὲν ἅπασιν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι χαίρειν εἰπόντες, οὐ χρὴ ἰέναι αὐτὰ συμπορεύονται αὐτοῖς, ὁρῶντες ὅπῃ ποτ' ἔρχονται. αὐτοὶ δ' ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν, καὶ τῇ ἐκείνης λύσει καὶ καθάρσει, ταύτῃ ἕπονται, ἐκείνην ἑπόμενοι ἢ ἐκείνη συμπορεύεσθαι. γιγνώσκουσι γὰρ οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτὴ ἡ ψυχὴν ἡ φιλοσοφία ἀτεχνῶς δι' αἰσθήσεως ἐν τῷ σώματι καὶ προσκολλημένην, ἀναπαζομένην δὲ, ὥσπερ δι' εἱρμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ ὄντα. ἀλλὰ

ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένην, καὶ τοῦ εἱργμοῦ τὴν δεινότητα καταδοῦσα, ὅτι δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τῷ δεδέσθαι. ὅπερ οὖν λέγω, γιγνώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῆς τὴν ψυχὴν ἠρέμα παραιωθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης [μὲν] μετὴ ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέψις ἀπάτης δὲ ἢ ἐξ αὐτῶν τῶν καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. πειθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὲν ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παραπελευομένη. παρ' ἄλλου δὲ οὐδενὸς ἄλλῳ, ἀλλ' ἢ [αὐτὴν] αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτῇ καθ' αὐτὴν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν ὄντων. ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν, ἄλλο μηδὲν ἡγεῖσθαι ἀληθές. εἶδος δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ ὁρατὸν, ὃ δὲ αὐτῇ ὁρᾷ, νοητόν τε καὶ ἀειδές. τούτῳ οὖν τῇ λύσει ἐκ οἰομένην δεῖν ἀναπτοῦσθαι ἢ τοῦ ἀληθῶς φιλοσόφου ψυχὴ, οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν [καὶ φόβων] καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι ἐπειδάν τις σφόδρα

per se, atq; in omni imperitia volutatum, & vinculi gravitatem intuitum, quia per cupiditatem est, ut ipse animus quàm maximè vinctus, ad ligandum auxiliarius sit. Quod igitur dico, discendi cupidi norunt, philosophiam animum ipsorum ita affectum ubi assumserit, sensim consolari & solvere conari, ut quæ ostendat considerationem oculorum plenam esse imposturæ. Itemq; eam, quæ per res quæ sunt, reliquósque sensus exercetur, similiter fallacem esse. Suadentem autem ab hisce quidem recedere, quatenus illis uti necesse non est: præcipientemque, ut ipse in seipsũ colligatur coacerveturque. Iam autem nulli alii philosophia fidem adhibere suadet, quàm sibi ipsi, quandoquidem ipsa per se intellectura est illud ipsum simpliciter ex illis, quæ in rebus exsistunt. Quodcumque verò per alia, interea dum in aljis est, consideret, nihil aliud censere esse verum. Sed quod sensu visuque percipitur, tale esse. At quod per ipsam videt; & intelligentia comprehenditur, & subjectum visui non est. Huic igitur solutioni animus ejus, qui verè philosophus est, existimans se non oportere contrarium opponere: ita ab voluptatibus & cupiditatibus, ab doloribus & timoribus abstinet, quantum quidem potest, colligens cum ratione & judicio, ut quum quis vehementer

menter fuerit gavisus, vel dolore metúve affectus, vel expetierit, nullum tantum perpessus est malum ab his, quantum quis existimaverit, ut si exempli gratia, vel morbo laboraverit, vel sumptus et impēdia fecerit per cupiditates: sed quod malorum omnium maximum & extremum est, hoc perpetitur, nec illud animadvertit, cujus vis hominis animum cogi simul, & gaudio vehementer efferri, vel dolore affici turbarique: itidemque existimare, quatenus hoc maximè perpetiatur, hoc tum manifestissimum, tum verissimum esse, cum nullo modo ita se res habeat. Hæc autem maximè talia sunt, quæ sub aspectum cadunt. In hac ipsa igitur perpessione & casu, animus in primis ab corpore vincitur. Quia unaquæque volūptas ac dolor, quasi clavum habens affigit ipsum animum ceu clavo quopiam corpori, fibulaq; annectit, facitque corpoream corporisque adeò similem, ut illi videatur hæc vera esse, quæcumque corpus etiam dictaverit. Ex eo en. quod simul cum corpore opinatur, iisdemq; gaudeat, cogitur, ut arbitror, animus eorundem cum corpore morum fieri, & eodem pasci alimento, ita ut Plutonem etiam pure adire nequeat: sed semper corpore plenus exeat, ut citò rursum in aliud corpus incidat, & quasi satus innascatur, & ex hisce expers sit

ἡδῆ, ἢ λυπηθῆ, ἢ φοβηθῆ, ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἄν τις οἰηθείη, οἷον ἢ νοσήσας, ἢ τι ἀναλώσας δι' τὰς δι' ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ συλλογίζεται αὐτὸ, ὅτι δὴ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡδῆναι σφόδρα ἢ λυπηθῆναι δι' τούτων καὶ ἡγεῖσθαι περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οὕτως ἔχον. ταῦτα δὲ μάλιστα ὁρατά. οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα καθεῖρχθαι [ἢ] ψυχὴ ὑπὸ σώματος. [ὅτι] ἑκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη, ὥσπερ ἦλον ἔχουσα προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ προσαπορροῖ, καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῇ. ἐν γὰρ τῷ ἐμποδοζεῖν τῷ σώματι, καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ἀναγκάζεται οἴεσθαι ὁμόξοπός τε καὶ ὁμόξοφος γίγνεσθαι, καὶ οἷα μηδέποτε εἰς ᾅδου καθαρὰς ἀφικνεῖσθαι. ἀλλ' ἀεὶ ἀναπλεα ἰὲ σώματος ἐξιέναι, ὥστε αὖθις πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα. ὥσπερ σπειρόμενα εἰς ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων ἄμοιρος εἶναι τῆς

τῆ

τὸ θεῖον τι καὶ καθαρὸν ἐν μο-
γοειδοῦς αμιγοῦσίας. τοίνυν ἔοι-
γεν ἕνεκα οἱ δικαίως φιλοκαθῆς
κόσμου εἶσι καὶ ἀπόδημοι. οὐ χαῖρ οἱ
πόλλοι ἕνεκα φασίν. ἀλλ' οὕτως ἂ
λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλο-
σόφου. ἐν οἷς ἐν οἰκείᾳ τὰ μὲν φι-
λοσοφίας χρῆναι ἀπαιτῶν λύσιν λυ-
γίας δ' ἑαυτὸν ἀνάγκαις παραδιδόναι
ταῖς ἐπ' αὐταῖς καὶ λύπαις, ἑαυτὸν
πάλιν αὖ ἐγκαταδῆσαι, καὶ ἀνήνυτον
ἔργον παρέχειν. Πηνελόπης τινὰ
ἀναλύσας ἐσθῆτα χεῖρα ζοφερὰν
ἄλλην χαλάσαι τούτων παρα-
σπάζουσαν, ἐκκόπτοντα τὸν λογι-
σμὸν. καὶ δεῖ ἐν τούτῳ οὖσι τὸ ἀλη-
θὲς, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ ἀδόξαστον
θεωμένην, καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐφορμᾶσθαι
ζῆν τε ἕως πάντα, οὕτω δεῖν ἐκφαίνεσθαι.
καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ εἰς τὸ ξυγ-
γενὲς, καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικνεῖσθαι
ἀπηλλάχθαι τῆς ἀνθρωπίνης
κακίας. ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ ἐρω-
δοῦ φαίνεται τὴν φιλοσοφίαν ἀ-
παλλαγὴν τ' ἀνθρωπίνων δεσ-
μῶν παρέχειν, καὶ λύσιν δ' ἡμῶν
τας, καὶ σωματογονὴν δεῖ τὸ ὄν, καὶ
ἐνοῦσαν ἀνθρώποις ἀλήθειαν, καὶ καθαρ-
σιν ταῖς ψυχαῖς. εἰ δὲ ἐν τούτοις κεῖ-
σθαι δεῖν. ἐν οἷς οὐδὲν ἐμφανὲς ἔστιν
δὲς ἐστὶ περὶ αὐτὴν, εἴπερ ὄντως
βουλόμεθα μακάριοι εἶναι. ἀλλὰ
μὲν καὶ τὸ δὲ ἐμφανὲς ἔστιν,

cùm divinæ illius & puræ, tum uniformis commercii & conjunctionis. Horum igitur causa qui justè tenentur discendi amore, temperantes simul & fortes sunt, non autem illarum rerum amore tenentur, quarum illos teneri plerique perhibent. Verùm ita ratiocinaretur philosophi hominis animus, neque arbitraretur philosophiam seipsa solvere oportere. Ipsáq; soluta eâ tradere oportere voluptatibus, ac doloribus se rursus obvincire, atq; opus ineffeax & irritum facere, Penelopes quandã telam contrario modo manu tractans: sed hostili tranquillitatẽ curans ipsũ rationis ductũ sequens, semperq; in hoc existens hocq; operam dans, ut quod verũ est & divinũ maximeq; ab opinione remotum cõtrumpletur, ab quo aliarputatisq; ita & vivere oportere, quandiu vivet. Et ubi morte obiecta, se, ubi venerit in cognatum & talem locum ac contubernium, liberatum iri humanis malis. Ex tali autem accessione seu argumentis philosophia nobis præbere videtur ab vinculis humanis liberationem, & nativitatis solutionem, itemq; circumductionem ad id, quod est, & cognitionem veræ germanæque veritatis, animarumque purgationem. Quod si autem in hoc maximè sita est vera felicitas, ei studẽdum est, si quidem verè beati esse volumus. Quinetiam hoc quoque di-

num est, ut expendatur, nimirum si animus immortalis est, cum curam aliquam requirere, non hujus modò temporis, in quo vivere dicimus, verùm etiam universi gratia. Et periculi in præsentia etiam videretur gravissimum esse, si quis eam ejusque curam neglexerit. Etenim si mors talis foret, ut hominem ab omnibus liberaret, lucri vice malis hominibus reputandum foret mori, nimirum & à corpore simul, & cum animo ab ipsorum pravitate liberari. Nunc autem postea quàm anima immortalis esse videtur, nullum omninò aliud malorum ei fore effugium nec salus, quàm ut evadat simul quàm optima ac prudentissima. Anima enim nihil aliud habens, quàm institutionem educationemque, infiros adit. Quæ ipsa etiam plurimùm dicitur prodesse, vel lædere eum, qui mortem obierit statim in initio profectionis illuc instituæ. Præstantior quippe anima eum diis habitat, & circum circa cœlum profectionem suscipit, molioremque fidem assequitur. Quæ autem iniusta operata contigit, impioque opere arta, impietate oppleta fuit, ubi ad loca judicii subterranea venerit, æquam justamque pœnam consequitur. Quorum causa omnia facienda sunt, ut interea, dum vivimus, virtutis prudentiæque participes simus. Præmium enim pulchrum est, & spes magna. Quo-

ὅτι εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατός [ἐστιν], δικαιολογίας [δὴ] δεῖται. οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου [μόνον], ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός. καὶ ὁ κίνδυνος νῦν δὴ ἐν δόξειεν εἶναι [μάλιστα] δεινὸς εἶναι, εἴτις ἑαυτῆς ἀμελήσειεν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγή, ἕρμαιον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς τοῦτο τυγχάνειν, τό τε σῶμα ἅμα ἀπολλάττεσθαι, καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, οὐδὲν ἄλλο ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη ἀποφυγὴ κακῶν, οὐδὲ σωτηρία πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρονιμωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα εἰς ᾅδου εἶσι ψυχή· ἔρχεται, πλὴν τῆς παιδείας τε καὶ σοφίας· ἃ δὴ καὶ λέγεται μέγιστα ὄφελος ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκείσε πορείας. Ἡ μὲν γὰρ ἀμείνων ψυχὴ μετὰ θεῶν εἶσι, καὶ σὺν αὐτοῖς πορεύεται καθ' ὑγιαίνοντα βελτίονός τε λήξεως τυγχάνει. ἡ δὲ ἀδίκων ἔργων ἀπλετόν ἐστι δίκην καὶ ἀνοσιουργίας πλήθους, καὶ ἀνοσίας εἰς τὰ ἴσα γὰρ δικαιοπραγήμασιν ἐλθοῦσα, δίκης ἀπροσκόπου μεγάλης τυγχάνει. χρὴ οὖν σπουδὴν ποιεῖν, ὅπως ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῳ μεταλαμβάνωμεν· μάλιστα γὰρ τὸ δόξαν, εἰ μὴ ἀλ-

πὶς

ὡς μεγάλη. καὶ τούτων δὴ ἕνεκα θαῤῥεῖν χρὴ καὶ περὶ τῆ ἑαυτοῦ ψυχῆ ἀνδρεῖα, ὅς τις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸν κόσμον εἶναι χαίρειν, ὡς ἀλλοτρίους τε ὄντας, καὶ πλέον θάτερον ἠσπασμένος ἀπεργάζηται. τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἑαυτόν τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτρίῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει τὸν εἰς ᾅδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος ὅταν ἡ εἱμαρμένη καλεῖ. τούτων δὴ οὖν οὕτως ἐχόντων, οὐ χρημάτων δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἔσται ὡς πλεῖστα, οὐδὲ δόξης καὶ τιμῆς, ἀλλὰ φρονήσεως καὶ ἀληθείας, καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται. οὐ γὰρ δεῖ τοῦ πλείστου ἄξιον περὶ ἐλαχίστου ποιεῖσθαι· τὸ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος, οὔτε σωμάτων ἂν ἐπιμελεῖσθαι, ἢ χρημάτων δεῖ πρότερον, εἴ γε οὕτως σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται. οὐ γὰρ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα, καὶ τἆλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα, ἔκ τε ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ἓν τι δὲν τοῦτο διανοεῖσθαι δεῖ ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν ὅτε ζῶντι, ὅτε τελευτήσαντι, οὐδὲ μέλλοντι

tum gratia hominem decet forti animo audere, ut animi sui curam suscipiat, quicunque in hac vita reliquis quidem voluptatibus corporis mundique valedixit, tanquam alienis, & alterutrum altius cuchere studeat plurisque efficere. Illis verò, quæ circa discendum versantur, plusculum & studuit, & postquam animum exornavit non alieno, sed suo proprio ornatu temperantia scilicet & justitia, itemque fortitudine, libertate & veritate, ita exspectat iter versus inferos, tanquam profecturus cum vocat fatum. Itaque cùm hæc ita se habeant, pecuniarum cura habenda non est, quemadmodũ erit, ut plurimùm, neque gloriæ & honoris: sed prudentiæ & veritatis animique, ut is quàm optimus exsistat. Non enim ea minimi facere addecet, quæ maximo digna sunt: quæ verò deteriora sunt, contrà pluris æstimare. Itaque nec corporum prius curam par est habere, neque pecuniarum, saltem non ita vehementer illorum curam habere convenit, quàm animi, ut is quàm optimus exsistat. Neque enim ex pecuniis virtus, sed ex virtute pecuniæ gignũntur, aliaque bona mortalibus omnia, cùm publicè, tum privatim contingunt. Hoc unum igitur verum cogitandum est, non eventurum viro bono ullum malum tam viventi, quàm mortuo. Neque negliguntur hujus vi-

ri res ab diis immortalibus. Itaque ad ipsum omnia bona suspensa & conversa sunt, quæ ad felicitatem ferunt, & qui cum hoc quàm propinquissimè coit, hic quàm felicissimè vitam suam traduxerit. Talia ferè & ab hisce ipsis hæc hortationis ad sapientiæ studium argumenta sunto.

ὑπὸ θεῶν τὰ τούτων πράγματα. ὥστε εἰς ἀνὴρ διανοηθῆναι πάντα τὰ ἀγαθὰ, τὰ εἰς εὐδαιμονίαν φέροντα, καὶ ὁ τούτῳ ἐγγυτάτω παραπλησιούμενος, οὗτος ἂν μάλιστα μακαριώτατα διαζήσειεν. τοιαῦτα ἔστω καὶ ἀπὸ τούτων ὅτι ἐπὶ φιλοσοφίαν προτρεπτέον ἔφοδοι.

CAP. XIIII.

OPortet autem etiam à vita eorum virorum, qui principes, & quasi capita fuerunt in Philosophia, exorsos deinceps præceptis Pythagoreorum adhortationem instituere. Tales enim ab primis annis, primum quidem omnium neque viam, quæ in forum ducit, neque locum, ubi judicium exercentur, vel bulcuterium ac curia, aliúdve publicum urbis concilium & consessus sit, norunt. At leges & decreta judiciorũ, seu verbis pronunciata seu scripto comprehensa nec inspiciunt, nec audiunt. Studia verò & contentiones sodalitatum populi ad magistratus invadendos, item conventus, convivia, commessationesq; utiã cum tibicinis & lascivis fœminis ne per somnium quidem facere aggrediuntur. Porrò bene ne an malè quid in urbe se habuerit, vel etiam malum aliquod ab majoribus tam viris, quàm fœminis profectum sit, hoc magis eos fugit, quàm quot sint aquæ, ut vulgo dicitur,

Κεφ. ιδ.

ΔΕΙ δὲ καὶ ἀπὸ βίου τῶν ἀνδρῶν ἐπιφανῶν ἐν φιλοσοφίᾳ ἀνδρῶν ἐπομένους τοὺς Πυθαγόρου ὑποθήκαις προτρέπεσθαι τὴν προτροπήν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι σφόδρα νέοι, πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδὸν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριόν ἐστιν ἢ βουλευτήριον, ἢ τὸ κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον. νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα, οὔτε ὁρῶσιν, οὔτε ἀκούουσι. σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπὶ ἀρχὰς, καὶ συνόδους, καὶ δεῖπνα, καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς. ΕΙ δὲ ἢ πακτῶς ἢ ἑτέρως τι γέγονεν ἐν πόλει, ἤ τι τῶν πακτῶν ὄζον ἐκ προγόνων γεγονὸς, ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν μᾶλλον φεύγει λέληθεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι

νοι χόες. ἃ ταῦτα πάντ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οὐδ' ἴσθ'. οὐδὲ γὰρ αὐτῷ ἀπέχεται τῶν εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει εἶναι αὐτοῦ νομίζεται. ὁ δὲ διάνοιαν ταῦτα πάντα ἡγούμενον σμικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀτιμάσασα, πανταχῇ φέρεται, κατὰ Πίνδαρον, τάτε γᾶς ὑπένερθε καὶ τὰ ἐπίπεδα, γεωμετροῦσα οὐρανοῦ τε ὕπερ ἀστρονομοῦσα, καὶ πάσας πάντα φύσιν ἐρευνωμένη τοῦ ὄντος ἑκάστου ὅλου. εἰς τε τὰ πλησίον οὐδὲν ἧττον συγκαθιεῖσα. ὥσπερ δὴ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα καὶ ἀναβλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ Θρᾴττα τις ἐμμελὴς καὶ χαρίεσσα θεράπαινα δήσασθαι λέγεται. εἰς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμεῖσθαι εἰδέναι, τὰ δ' ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ πρὸ ποδὸς, λανθάνειν αὐτόν. ταὐτὸν δὲ ἁρπτέον σκώμμα ἐπὶ πάντας, ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. τοῦ γὰρ ὅστις τὸν πλησίον, ὁ μὲν πλησίαν καὶ ὁ γείτων λέληθεν, οὐ μόνον ὅστις πράττει, ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρωπός ἐστιν, ἢ τι ἄλλο θρέμμα τῶν δικαίων ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει πρόσφορον ἢ τῶν ἄλλων, ἢ σφίσιν αὐτοῖς πρὸς

maris χόες vel fluctus. Atque hæc omnia etiã neſcire ſeſe, neſcit. Neq; in. hiſce rebus ideò abſtinet, ut vulgo ſibi bonum nomen paret atque laudetur; ſed verè ejus corpus ſolum in civitate populóque verſatur atque agit: at mens & animus hæc omnia parui ducens, ac, veluti nulla omninò ſint æſtimans, per omnes mundi partes, juxta Pindarum, volitat, & quæ ſubter terram, quęque ſupra ſunt, dimetiens, cœlóſq; ſupernè & aſtra contemplans, atq; univerſam ſigillatim rerum naturam ſcrutabunda perluſtrãs: ad ea autem quæ propè ſunt, nulla ratione ſe ipſam demittens & accommodans. Quemadmodum etiam Thaletem ſyderibus intentum, oculoſq; cœlum verſus tollentem, in puteum prolapſum, Thrax ſcita adeoque gratioſa ac ſepida quædam ancilla conviciata perhibetur, eum, quæ in cœlo eſſent, cupidè ſcire appetere, quæ verò proxima & ante ſe, quaſique ad pedes eſſent, ea ignorare. Idem dicteriũ ſufficit, quod in omnes, qui ætatem in Philoſophiæ ſtudio terunt, ſtringatur. Revera enim talem hominẽ latet, non modò quid agat ejus proximus & vicinus: verùm etiam parum abeſt, quin ignoret, homo ne ſit, an verò aliud aliquod brutũ pecus. Quid autem homo ſit, & quid tali naturæ congruat, cæteris maximè præſtans, vel ad faciendum, vel perpe-

tiendum & indagat, & ſtudiosè adeoque operosè perſcrutatur. Quinimò talis aliquis, ſi ſigillatim publicè privatimque cum hominibus agens cogatur in judicio, vel etiam alibi, de rebus quæ ante pedes ſunt, quæque in oculos incurrunt, diſſerere, riſum præbet non modò Thracibus ancillis: verùm etiã reliquę turbæ præ imperitia tum in puteos, tum in nullam non aporiam dubitationemque incidens, ac gravis impudentia quædam ſuſpicionem præbet ſtoliditatis & amentiæ. Enimverò & in conviciis conſectandis ipſe nihil habet, quo quenquam laceret. Quippe neſciens nullum ullius malũ, eò quòd in ea re exercitatus non ſit, quare animi ambiguus ridiculus videtur. Quin & in laudibus & magnificis elogiis, quibus alii homines extolluntur, non fictè ſimulatéque, ſed verè ridens, palam deprehenſus nugator eſſe videtur. Cùm enim tyrannus vel rex laudatur, unum aliquem ex paſtoribus, veluti ſubulcum, oviúmve paſtorem, vel aliquem bubulcum ſe audire cenſet, qui fœlix fortunatuſque prædicetur, quòd permultum lactis mulgeat. Cæterùm exiſtimat eos difficilius moroſiuſq; & inſidioſius cùm paſcere, tum etiam mulgere, quàm paſtorculi & paſcant & mulgeant illa animalia. Ruſticum verò craſſumque & imperitum hominem præoccupa-

χειν, ζητεῖ τὸ καὶ πράγμα᾽ ἔχει διερευνώμενος. καὶ γὰρ τοι ἰδίᾳ τε συγγινόμενος ὁ τοιοῦτος ἕκαστος, καὶ δημοσίᾳ, ὅταν ἐν δικαστηρίῳ, ὅπου ἄλλοθι ἀναγκαῖον περὶ τῶν πρὸ ποδὸς, καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς διαλέγεσθαι, γέλωτα παρέχει οὐ μόνον Θραττίαις, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, εἰς ῥίπτεταί τε ἅπασαν ἀπορίαν ἐμπίπτων καὶ ἀπειρίαν. καὶ ἀναισχυντίαν δοκεῖ ἀβελτηρίας παρέχεσθαι. ἐν τε γὰρ ταῖς λοιδορίαις, ἴδιον ἔχει οὐδὲν οὐδένα λοιδορεῖν, ἅτε οὐκ εἰδὼς κακὸν οὐδὲν οὐδενὸς, ἀπὸ τοῦ μὴ ἐπιμεμελῆσθαι. ὥστε ῥᾳδίως οὖν γελοῖος φαίνεται. ἐν τε τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐπὶ ἄλλων μεγαλαυχίαις, οὐ προσποιήτως, ἀλλὰ τῷ ὄντι γελῶν, ἔνδηλος γιγνόμενος λίαν ῥᾴδιος δοκεῖ εἶναι. Τύραννόν τε γὰρ ἢ βασιλέα ἐγκωμιαζόμενον, ἕνα τῶν νομέων, οἷον τῶν συβωτῶν ἢ ποιμένα, ἤ τινα βουκόλον ἡγεῖται ἀποφαίνειν ὑπὸ δαιμονιζόμενον πολὺ βδάλλοντα γάλα. δυσπολώτερον δὲ ἐπὶν ἡμέρων ζώων καὶ ἐπιβουλότερον ποιμαίνειν τὸ, καὶ βδάλλειν νομίζει αὐτούς. ἀγροῖκον δὲ καὶ ἀπαίδευτον ὄντα ἀρχαιολίας

λίας, οὐδὲν ἧττον τῆς νομέων τὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνεσθαι, οἷον ἐν ὄρει τὸ τεῖχος περιβεβλημένον. γῆς δὲ ὅταν μύρια πλέθρα, ἢ ἔτι πλείω ἀκούσῃ, ὥς τις ἄλλος κεκτημένος, θαυμάσας πλήθει κέκτηται, σμικρὸν δοκεῖ ἀκούειν εἰς ἅπασαν εἰωθὼς τὴν γῆν βλέπειν. τὰ δὲ δὴ γένη ὑμνούντων, ὡς ἡμῖν ὁ τὰ ἐπὶ πεντήκοντα πλουσίους ἔχων προγόνους, παγκάλως, οἶμαι, καὶ ἐπὶ σμικρὸν ἀρῶντας ἡγοῦται τὸν ἔπαινον, διὰ δὲ παιδευτέον εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ βλέπειν, οὐδὲ λογίζεσθαι ὅτι πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν προγόνους μυριάδες ἡμῖν γεγόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς πλούσιοι καὶ πένητες καὶ βασιλεῖς, καὶ δοῦλοι, βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες πολλάκις μυρίοι γεγόνασιν ὀγδοῦν. ἀλλ' ἐπὶ πέντε καὶ ἑκατὸν καταλόγῳ προγόνων σεμνυνομένων, καὶ ἀναφερόντων εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρύωνος, ἄτοπα αὐτῷ κέφαλαιοῦται τῆς ἀμικρολογίας. ὅτι δὲ ἀπ' Ἀμφιτρύωνος εἰς τὸν αὐτὸν πέμπτος καὶ εἰκοστὸς. τοιοῦτος ἦν οἷα συμβαίνειν αὐτῷ τύχη, καὶ ὁ πεμπτος ἀπ' αὐτοῦ γελᾷ οὗ

tione & rerum ſuarum attentione non minus illis paſtoribus, talem eſſe neceſſe eſt mœnibus cinctum, ſicuti illi in montibus loculamento caulaq; cingunſur. Cùm verò audierit aliquẽ eſſe, qui terræ decem milia jugerum, vel amplius etiam poſſideat, eoq; copia admirabilia habeat, valde exigua ſeſe audire putat, univerſum terrarum orbem intueri ſolitus. Illorum verò, qui laudando celebrant familiarum ſplendorem, perinde ac ſi generoſus & nobilis ille ſit, qui ſeptem avos, eóſq; omnes re lauta oſtendere queat, omninò laudem reputat eorum, qui hebeti & tenero viſu præditi ſunt, præ imperitia non valentium in univerſitatem ſemper remanentem reſpicere, nec colligere unicuique multa millia avorum majorumque, & quæ numerari quidem nequeant, fuiſſe, in quibus tum divites, tum pauperes, reges & ſervi, barbari & Græci non rarò infiniti nulli non fuerint. Verùm quod quinq; & viginti majores enumeret, qui glorientur & genus referant ad Herculem illum Amphitryonis filium, ei prorſus ridicula nimiſque tenuis commemoratio illa videtur. Quod autem ab Amphitryone jam inde capite viceſimus quintus talis fuerit, quemadmodum ei hæc fortuna contigit, ſitq; etiam vel quinquageſimus ab illo, hoc nimirum ridet, ut

qui

qui cum judicio rationis rem & expendere, & animi mẽte capti ac insensati molliciem dispellere nequeant. Inhisce autem omnibus talis ab vulgo hominũ deridetur, partim quòd fastu & superbia laborare videatur: partim verò quod quę ante pedes & manifesta sunt, ignoret simul, & in nullis nõ ambigat. Cæterùm cùm ipse aliquem sursum, & ad res cœlestes traxerit, & quis voluerit ex hisce rebus excedere, in quis ego te aliquo modo injuria affecero, aut tu me, ad considerationem tùm justitiæ tùm injustitiæ, & quid quodque eorum duorum sit, & quid ab aliis rebus omnibus, vel ab se mutuo differant, vel ex eo, num rex, qui permultum auri possidet, felix & beatus sit: vel de regno, summatimque de humana felicitate & miseria contẽplationem ingredi cupit, quales nam illæ sint, & quo pacto hominis naturę conveniat, illam quidem sibi comparare, hanc verò cane pejus & angue refugisse, de hisce, inquã, omnibus quũ necessariò cogetur rationem reddere, illum parvi animi hominem, acrem ac judicia frequẽtantem, rursum sanè talionem simpliciter & equivalentem reddit. Nam ab excelso loco suspensus vertigine afficitur, & sublimis sursum conteuens præ desuetudine, & graviter angens animique pendens & perplexus, adhæc barbarico sonãs risum non

δυναμένων λογίζεσθαί τι καὶ χαυνότητα ἀνοήτου ψυχῆς ἀπαλλάττειν. ἐν ἅπασι δὲ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῆς πολλῶν καταγελᾶται, τὰ μὲν ὑφηφανως ἔχων ὡς δοκεῖ. τὰ δ' ἐν σφοῖν ἀγνοῶν τε καὶ ἐπάρσεως ἀπορῶν. ὅταν δέ τινα αὐτὸς ἐλκύσῃ ἄνω, καὶ ἐθελήσῃ τις αὐτῷ ἐπισπέσθαι, ἐν τῷ τι ἐγώ σε ἀδικῶ, ἢ σὺ ἐμὲ, εἰς σκέψιν αὖ τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας τί τι ἑκάτερον αὐτοῖν, καὶ τί τῆς πάντων ἢ ἀλλήλων διαφέρετον, ἢ ἐν τῷ εἰ βασιλεὺς τεθαύμικεν κεκτημένος πολὺ χρυσίον, ἢ βασιλείας τέλεια καὶ ἀνθρωπίνης ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ἐπίσκεψιν, ποῖόν τι τυγχάνον, καὶ τίνα βίον ἀνθρώπου φύσει προσήκει. τὸ μὲν πρῶτον αὐτὴν, τὸ δὲ δεύτερον περὶ πάντων τούτων. ὅταν οὖν δέῃ λόγον διδόναι τὸν σμικρὸν ἐκεῖνον τὸν ψυχὴν, καὶ δειλὸν καὶ δικαστὴν πάλιν αὖ τὰ ἀντίστροφα ἀποδιδοῦσιν. ἐκ λογικῶν τε ὄντα αὖ ἐκ ἀλόγιστα πράγματα, καὶ βλέπων κατέσπασε ἄνωθεν ὑπὸ ἀνδρίας, ἀδημονῶν καὶ ἀπορῶν, ἐβαρβαρίζων τε γέλωτα

τὰ

τοῖς Θρᾴτταις μὲν οὐ παρέχει
οὐδ' ἄλλῳ ἀπαιδεύτῳ, οὐδὲ
νί. οὐ γὰρ αἰσθάνονται. τοῖς
δὲ ἐναντίοις ἢ ὡς δεδουλω-
δοις ξαφεῖσι πᾶσιν. οὗτος ὁ
δὲ ἀμφοτέρου βίους τῆς ζω-
ῆς, ὁ μὲν πρὸς ἐστι ἐν ἐλευ-
θερίᾳ τε καὶ σχολῇ πεπαιδευ-
μένου, ὃν δὲ φιλόσοφον κα-
λεῖς, ᾧ ἀναμάρτητον ὑπάρ-
χοντα, καὶ οὐδενὶ ἄξιον, ὅτ-
ταν εἰς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακο-
νήματα. εἶδον ἐγὼ μὲν ὀλίγους συναλλά-
ξαντα, μηδὲ ὄψον ἡδύναι-
ἢ ῥᾳδίως λόγους. ὁ δ' αὖ
πολὺν μὲν ποιοῦντα σκάπτοντα διακεκυφότα τοῦ τε καὶ ἄρδοντα
κηπον, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ
ἐπιστάμενον ὅτε δεῖ ἀλλὰ
θέρος, οὐδὲ γ' ἁρμονίαν λύ-
γου λαβόντας ὀρθοῦν ἐπιτρέ-
πειν, θεοῦ τε καὶ ἀνθρώπων
ὑπηκόων βίον ἀγνοεῖν. οἶ-
μαι δὲ οὖν εἰ πείθοντο οἱ
ἄνθρωποι τούτοις πλείονα ἂν
ὑμῖν καὶ καλὰ ἐλάττω κα-
κὰ αὐτοὺς ἔσεσθαι. τὰ μὲν γὰρ
κακὰ οὔτ' ἀπολέσθαι δυνατὸν
ὑπεναντίον γὰρ τὸ πρὸς τ-
ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη. οὔτ'
ἐν θεοῖς αὐτὰ ἱδρῦσθαι. τὴν
δὲ θνητὴν φύσιν ἐκ τούτ τὸν

quidem Thracibus ancillis, neque alii cuiquam imperito præbet, (non enim illorum sensu tanguntur, vel intelligentia præditi sunt) sed illis omnibus, qui præditi sunt intelligentia, & longè aliter quàm mancipia educati sunt. Atque hic utriusque vitæ modus & conditio est. Alter quidem hominis reverentia & in libertate & otio educati, quem Philosophum vocas. Cui vitio vertendum non est, ut videatur fatuus & nullius pretii esse, cùm casu ad servilia ministeria obeunda delatus fuerit. ut exempli gratia, qui fragulum in unam farcinam colligare nesciat, neque opsonium condimento jucundum gratumque reddere, vel assentatorias orationes conficere possit. Alter verò nullus hominis est, qui illiusmodi quidem omnia exactè ceteris & confecta dare possit: sed dextrè, ut liberum hominem decet, amicis ignorat, neque etiam orationum concentu accepto, ritè veram tum deorum, tum hominum beatorum vitam canere celebrare didicit. Existimo igitur, si hisce homines dicto audientes forent, pacem & majorem, & minora ipsis mala fore. Itaque fieri nullo modo potest ut mala prorsum pereant & amputentur. Etenim viro bono semper aliquid contrarium esse necesse est. Neque tamen in diis ea statuere convenit. Verùm naturam morti obnoxiam, atque

hunc locum necessariò circumeunt. Quamobrem etiam annitì oportet, ut hinc quàm citissimè illuc confugiamus. Fuga autem in eo sita est, ut pro virili nostra parte Deo similes fiamus. Similitudo autem illa est, ut cum prudentia justi simul & sancti existamus. Sed enim istud haud ita facile est persuasu, non illorum causa, ac plerique aiunt, malum esse fugiendum, ac virtutem sequendam: horum gratia hoc quidem amplectendum, illud verò fugiendum esse, neque modo malus, sed ut bonus & honestus esse videaris: sanè namque ea sunt, ut mihi videtur, vetularum, quod dicitur, deliramenta ac nugæ. Quod autem verum est, ad hunc modum dicimus. Deus nullo omninò modo injustus, sed, ut sic dicam, quàm justissimus est: nec quid quam ei similius est, quàm ut quisque nostrum sit quàm justissimus. De hoc verè dicendo, viri acies & gravitas, itemq; vilitas, &, ut sic dicam, nullitas ac imbecillia seu mollicies concipiuntur. Etenim hujus cognitio sapientia est & vera virtus. Ignorantia verò inscitia & manifesta pravitas. Reliquæ verò, quæ & potentiæ, & sapientiæ videntur, in civilibus quidem facultatibus existentes odiosæ & molestæ, in artibus verò sordidæ & illiberales sunt. Injusta igitur facienti ac irreligiosa & impia loquenti, vel facienti,

τόπον περιτρολεῖ· ὅθεν ἀναγκαῖον δὴ καὶ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοίωσις δὲ δίκαιον μὲτὰ φρονήσεως γενέσθαι· ἀλλὰ γὰρ οὐ πάνυ τι ῥᾴδιον πεῖσαι, ὡς ἔοικε, τοὺς οὐχ ἕνεκα τοῦ πολλοὶ φασὶ δεῖν πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν. τούτων χάριν τὸ μὲν δοκεῖν δίκαιον, τὸ δὲ, οὐχ ἵνα δόξῃ μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ᾖ δίκαιος ἀνήρ. ταῦτα μὲν γάρ ἐστιν, ὁ λεγόμενος γραὸς ὕδλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τὰ δὲ ἀληθῆ, οὕτω λέγομεν. θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ', ὡς οἷόν τε, δικαιότατος. ᾧ οὐκ ἔστιν οὐτοῦ ὁμοιότερον οὐδέν, ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὐτὸν ᾖ δικαιότατος. περὶ τούτου δὲ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς, καὶ ἡ οὐδένεια τὲ καὶ πανουργία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία τε ἀρετὴ ἀληθινή. ἡ δὲ ἀγνοία, ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δυνάμεις τε δοκοῦσαι, καὶ σοφίαι, ἐν μὲν πολιτικαῖς δυναστείαις ὀχληραὶ εἶναι φορτικαί. ἐν δὲ τέχναις, βάναυσοι. τῷ μὲν ἀδικοῦντι τε καὶ ἀνόσια λέγοντι ἢ πράττοντι μα-

μακρῷ ἀεὶς ἔχει, τὸ μὴ συγχωρεῖν δεινὸν ἔσο ἀπιστο-
γίας εἶναι ἀγάλλονται γὰρ
τῇ ὀνείδει καὶ οἴονται ἀκού-
ειν, ὅτι οὐ λῖροι εἰσι γῆς ἢ
ἄλλως ἄχθη., ἀλλ' ἄνδρες,
οἵους δεῖ ἐν ἑκάστῃ τοὺς σω-
θησομένους. λεκτέον οὖν τ' ἀλη-
θὲς, ὅτι τοσούτῳ μᾶλ-
λον εἰσὶν οἷοι οὐκ οἴονται, ὅ-
τι οὐχὶ οἴονται ἀγνοοῦσι καὶ
ζημίαν ἀδικίας, ἃ δεῖ πά-
ντα ἀγνοεῖν· οὐ γὰρ ἔξεν ἐν
δοκεῖσι πληγὰς τε καὶ θανά-
τους, ὧν εἵνεκα ἐπέχουσιν οὐ-
δὲν ἀδικοῦντες, ἀλλ' ἵν' ἃ
δύνατον σφαλεῖν. ἑκατέρου δυ-
νάμεων. δὴ ἐν τῇ ὅτε ἐσκέ-
ψαν· τὴ μὲν θείου ἀδικία
μονιάτατου, τὴ δὲ κἀθου
ἀθλιωτάτου, οὐχ ὁρῶντες
ὅτι οὕτως ἔχει καὶ ἀλι-
θήσιός τε, καὶ σὺς ἐχάτης
ἀνοίας λαμβάνουσι· τὴ μὲν
ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους
πράξεις, τὴ δὲ ἀνομοιού-
μενοι. οὐ δὲ τίνουσι δίκην
ζῶντες τὸν εἰκότα βί-
ον ἢ ὁμοιοῦνται, ἐὰν δὲ εἰ-
πωμεν ὅτι ἂν μὴ ἀπαλλα-
γῶσι τῆς δεινότητος καὶ
τελευτήσαντας πικροὺς, ὑπ-
εύθυνος μὲν ὁ τῆς ἀπιστί-

longè satiùs, adeoque tutissimum fuerit nihil tribuere locúve dare suæ versutiæ, ut ab improbitate victus audias. Exsultant enim probro, seque audire existimant, non se fatuos & insulsos omninò esse, telluris alioqui pondera; sed istiusmodi homines, quales esse in civitate oportet, qui Rempublicam sunt conservaturi. Verum igitur dicendum est, eos tanto magis esse illiberales, quales se non esse arbitrantur, eò quod non putent se tales esse. Ignorant enim injustitiæ damnum, quod minimè ignorare oportet. Nam damnum non est, quod existimant, verberibus contundi, ac morte denique affici, quæ non nisi perpetiuntur illi, qui nulla in re quenquam læserunt, sed quod fieri non potest, ut effugiat. Etenim cùm in rerum universitate constituta sint exempla, alterum quidem divinum, quod omnium beatissimum est, alterum verò Dei omninò expers & prophanum, quod miserrimum, non animadvertentes in se rem haberè, præ stultitia extremaque amentia eos fugit, se ei propter injustas actiones similes esse, illi verò, cui similes esse volunt, dissimiles. Cujus quidem rei gratia pœnas luent, vitam ducentes similem planè ei, cui se similitudine conformant. Quod si autem dicamus, eos, nisi ab illa versutia desistant, vita defunctos, locum illum, qui malorum

expers purúsque est, non accepturos, & malos hìc semper habituros similitudinem vitæ tetrícæ, dum cum malis vivêt, ea, inquam, si dicamus, omninò ut molesti & malitiosi dicent se deliramenta quædam & ab omni mente aliena audituros. Et sanè dum fastu supra modum turgidi se vehementer sapere autumant, unum quid profectò ipsis usuvenit, ut si privatim rationem eorum, quæ vituperant, & reddere, & accipere oporteat, velintq; masculè ac fortiter multo temporis spatio disputandi impetum sustinere, neq; timidè & ignavè sese fugæ mandare: tum etiam absurdè desinêtes ipsimet sibi non placent, & sua propria dicta improbabunt, ac Rhetorica illa seu differendi ars aliquomodo elanguescit & exstinguitur, ut nihil à puerilis differre videatur. Iam si hæc ita se habent, & vita tum diuinior, tum beatior videtur hominum illorum; qui in Philosophia ætatem agunt: nihil sanè aliud faciendum est, quàm Philosophiæ studium generosè amplecti.

ΚΕΦ. ιε.

ΜΕτὰ ταῦτα δὲ εἰκὸς καί τινα ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀναπέμψαι παίδευσιν, καὶ ἐπὶ ταύτην ἀναπλάσαι τὸν λόγον, ἐν ᾧ ἀνθρώπους οἵους ἂν τις τυγχάνοι ὄντας

CAP. XV.

POst hæc tali quadam affectione tãquam effigie naturam nostram adumbrabimus & exprimemus, tum de ratione bonæ institutionis, tum de ruditate & imperitia. Homines nãq; intuere tanquam in subterraneo domi-

οὐ. ἀπολαμβάνει ἀνὰ πᾶν μέλος
πρὸς τὸ φῶς. ἡ δὲ ὁδὸς ἀμφίστομος
μακρὰν ἀφ' ἑκατέρου ἀπόλαυσιν
ἐν πολλῇ ὀπισθίᾳ ὕλῃ ἐκδεδο-
μένος, καὶ πεπεδημένους τοὺς ἀεὶ χάνας,
ὥστε μόνον τὰ πρὸ τοὺς εἰς τὸ
πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς
κεφαλὰς ἐπὶ τὸν τοῦ παντὸς αἰῶνα
μένειν ἀπεγεγραφώς. φῶς δὲ ὑπὲρ
πρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν κρεμάμε-
νον ὅπισθεν αὐτῶν μεταξὺ δὲ τοῦ πυ-
ρὸς, καὶ τῶν δεσμωτῶν, ἐπανάβασιν
πρὸ ἣν ἐδεῖτο πεποιῶσθαι μέσην,
ὅσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς
πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ
παραφράγματα, ὑφ' οἷς τὰ θαύ-
ματα δεικνύουσιν ἐπάνω τῶν
θεάτρων τεχνίται, φέρειν αὐ-
τοῖς ἀνθρώπους ὑπὲρ τοῦ τείχους τὰ
σκεύη καὶ τὰ ἀνδριάντα
ἔχοντας, καὶ ἄλλα ζῶα λίθινα τε καὶ ξύ-
λινα, καὶ σκεύη παντοῖα πεποιημένα, οἷον
εἰκόνας τινὰς μικρὰς ἀνθρώπων καὶ
ἄλλων ἔργων φερόντων. τούτων δὲ
τοὺς μὲν φθεγγομένους τοὺς δὲ
σιγῶντας ἀφορᾶν εἰκάσαι ἔστιν.
ἆρα γὰρ τοιούτους ἀφ' ἡμῶν τοὺς μὲν ἐκ τοῦ
παρόντος μηδὲν ἄλλο, πλὴν σκιὰς γε
τῶν πρὸ αὐτῶν, τὰς ἐκ τοῦ πυρὸς αὐτοῖς τὰ ἀπέναντι
τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας ὁρᾶν
ἂν ἄλλο. πῶς γὰρ εἰ συνήνεγκε
τοὺς περιαγομένους τὰ σκεύη φθέγγεσθαι

cilio speluncæ habenteſpeciem, quæ longum introitum habeat, patentem hinc uerſus per uniuerſum ſpecus, in eo ab prima pueritia homines in vinculis detineri cruribus & cervicibus reuinctos, ita ut illi maneant tales, quo prorſum, quæque ante pedes ſunt ſolum proſpiciant, capita autem propter vinculum, quo ſtricti ſunt, circumagere & flectere nullo modo queant. Lux aũt, quã ignis ſupra caput & procul lucens atq; ardens ipſis facit, poſt tergũ ipſorum eſt. Inter ò autem ignem illũ & vinctos ſuperuerſus eſt, ad quam videre poſſe, ſtructã, quę ita admodũ admirabilium prodigiorum authoribus ante oculos hominum ſepta ac tabulata objiciũtur, in quibus ſua admiranda populo proponunt ſpectanda. Putare ò videad hanc partem homines varia vaſa ſuperius eminentia ſupra hunc parietem, ad hæc ſtatuas hominum aliaq; animalia tam lapidea, quàm lignea & variis modis fabrefacta, quẽadmodum verũ ſimile eſt. Hæc ò quidem, qui eb proferũt, pilam eloqui; alios verò ſilentio premere. Abſurdam virò hanc imaginem, ac vinctos illos abſurdos fingere nobis ſimiles eſſe. Nam illos primum quidem de ſeipſis, & de ſe mutuo, puta aliud aliquid vidiſſe, quàm umbras, quæ ab igne ipſis adverſo ſpectãtes accidũt. Nihil aliud. Quomodo enim ſi coacti fuerunt in vita

capita tenere immobilia? Quid autem eorum, quæ circumferuntur, nonne omnia eodem semodo habent? Si igitur colloqui inter se mutuò & sermõe uti possent, an non putas eos, quæ præsentia esse videmus, nominibus exprimere? omninò necesse est. At enim quid si ex adversa parte carcerem echo & repercussus sonus compleret, quum præteriuntium aliquis locutus esset, putásne aliud aliquid eos existimare, quàm umbram, pertransientem esse, quæ loquatur? Nihil aliud. Planè igitur isti ejusmodi nihil aliud existimarent verum esse, quàm rerum præparatarum umbras. Ita omninò res habet. Considera igitur quopacto isti ab illis vinculis solvantur, & quonam remedio ab illa insania curentur, quæ naturam talia illis contingant. Quod si quispiam solutus ac liberatus ab illis vinculis etiam cogatur confestim surgere ac cervicem circumagere atque incedere, tum etiam lucem versus oculos obtundimq; attolere, ea, inquam, omnia si sibi faciunda essent, dolore afficeretur, & propter splendores illa intueri non valeret, quorum tum umbras videbat: quidnam ipsum dicturum autumas, si quis ei dicat, ipsum tunc merasnugas vidisse? Nunc autem ipsis rebus, quæ verè sunt, cum paullò & propinquiorem esse, & rectiùs videre, cùm ad ea sit conversus, quæ ve-

μένοι εἶεν ἂν βίου; ἆρ' οὐ τοιαῦτα πεπονθότες ἂν καὶ οὗτοι τυγχάνοιεν; ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἀλλήλους καὶ τοὺς παρόντα ἀλλήλοις οὐκ ἂν ἄλλα νομίζειν ἐνομίζον ἢ σκιῶν ὄντως μορφάς· ἀνάγκη. τί δ' εἰ καὶ τὸ δεσμωτήριον ἠχεῖον εἶχε, ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγξαιτο; οἴει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον, ἢ τὴν παριοῦσαν σκιὰν φθέγγεσθαι; ἔγωγε ἄλλο. παντάπασι δὴ οὖν οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζοιεν τὸ ἀληθὲς, ἢ τὰς τῶν σκευασμάτων σκιάς. πολλὴ ἀνάγκη. σκόπει οὖν αὐτῶν λύσιν τε ἐκ δεσμῶν καὶ ἰάσιν τῆς ἀφροσύνης, οἵα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς. ὁπότε τις λυθείη τε ἀναγκάζοιτο, ἐξαίφνης ἀνίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν. ποιῶν δὲ ταῦτα πάντα ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς ἀστραπὰς ἀδυνατοῖ καθορᾶν ἐκεῖνα, ἃ τότε πρὸς ἡμᾶς ἔφαμεν τἀληθῆ ὀρθότερα εἶναι, ἆρ' οὐκ ἂν οἴει αὐτὸν ἀπορεῖν, ὅτι νῦν μὲν εἴδωλα φλυαρίας τῶν ἀληθῶν τὰ ὄντα, καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος ὀρθῶς

ἐνερ-

τερα βλέπειν. καὶ ἀναγκάσειεν ἂν αὐτὸν
πάσχειν ταῦτα ἀνιαθέντα τε καὶ ὀχλούμενον
ἕλκειν ἐπὶ τὸν ἥλιον, ἀναπαύσασθαι
ζοντα ἐπὶ τοῦτο, ὃ, τι ἐστὶν, ἐκεῖνον
οἴει αὐτὸν διαπορῆσαι ἂν ἐκ παίδων, καὶ
τότε ὁρῶντα αὐτὸν ἀληθέστερα, ἢ τοὺς
δεσμώτας; πάντως δήπου. ἐννοήσειε
πρὸς ἑαυτὸν τὸ φῶς ἐναγανάκτη
ζοντα αὐτῷ βλάπτειν, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς
ὀπισθεν, καὶ φεύγειν ἂν, ἡγούμενον
πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναται καθαρῶς
καὶ πάλιν, ἐν ταῦτα τὰ ὄντα σαφέσ-
τατα εἶναι νομίζειν. ὃ δ' ἐγὼ ἔλεγον ἄν
καὶ ἰσχὺν αὐτῷ δοῦναι χαλεπήνασαν
θέαν, καὶ ἀναπλήσαι μὲν ἀνίας, πρὶν
ἕλκειν εἰς τὸ τῆλιν φῶς, ἆρα
ἀχλύν ὀδυνᾶσθαί τε ἂν καὶ ἀγανα-
κτεῖν ἐλαύνοντα, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ
φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχεσθαι ἀπεν-
ηνεγμένα, ὁρᾶν δ' οὐδὲν ἂν οἷός τε εἶναι
τῶν λεγομένων ἀληθῶν οὔτε ἔξ-
αίφνης εἰσῆλθεν ὑπερβάλλουσα
συνηθείας ἀπολαῦσαι ἂν οἶμαι ἄν, εἰ
μέλλοι τὰ ἄνω φῶς καὶ σκιὰς
μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾷστα καθορᾶν,
καὶ μὴν τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς τῶν
ἀνθρώπων, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἴδωλα
ὕστερον δὲ ταῦτα, ἐκ δὲ τούτων τὰ
ἐν τῇ οὐσίᾳ, καὶ αὐτὸν ἂν τὸν οὐ-
ρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾷον θεάσαιτο,
προσβλέπων τὸ τῆς ἕσπερον τε
καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν ἥλιόν τε καὶ τὰ τοῦ ἡλίου
τελούμενον ἐν οἷς μὲν τόποις τοῦ ἡλίου

rius existant. Adhuc si unumquemque
posse cuncta rimari ostenderis, illoque co-
gas interrogans respondere ea ita se ha-
bere: an non existimas eum ambigere
simul & judicare ea, quæ tum videba-
tur veriora esse, quàm quæ nunc os-
tendantur ira fari? Igitur si etiam eum
cogas lumen ipsum intueri, & præ
dolore oculorum, quo afficitur, & fu-
gere ab illis aversum oculis ad ea, quæ
videre possunt, eaque ducere re ipsa
manifestiora iis, quæ ostenduntur.
Quod si hinc aliquis ipsum vi per al-
centum asperum & præruptum trahe-
ret, nec remitteret priùs, quàm in lu-
men solis extraxisset, an non hoc ip-
sum malè habiturum, isque ideò gra-
viter indignaturus esset, se ita rapi? Et
cùm ad lumen pervenerit, tum oculos
ejus splendore repletos habentem, o-
mninò nihil eorum, quæ nunc vera
dicuntur, videre posse? Itaque confec-
tim, meo quidem judicio, opus fuerit,
ut illis consuetudines objiciantur, si
superna inspecturi sint. Et primum
quidem umbras facilius intueatur: de-
inde in undis cùm hominum, tum re-
liquarum rerum simulachra. Posterius
verò ipsa, atq; exàis, quæ in cœlo sunt,
ipsúmque etiam cœlum noctu facilius
contemplabitur, aspiciens & sydetum
& ipsius lunæ lumen, quàm si interdiu
& solem & solis lumen intueretur. Ad
ultimum autem judico ipsum solem,

qualis

qualis est, per se non in aquis, neque alicuius sede eius, quæ apparebunt, imagines intueri & suspicere posse, sed per se in sua, qualis est, regione. Et post hæc do co collegerit, ipsum solem talem esse, quæ & horas seu tempora anni & annos præbeat, quique omnia, quæ in loco abspectabili sunt, moderetur & gubernet, atq; illorum omnium, quæ ipsi videbant, aliquo modo autor sit. Certum quippe & conspicuum est, cum post illa tandem ad hæc mentem tum. Quid si ergo ipse memoria recolat priorem habitationem, eamque, quæ ibi est, sapientiam, itemque eos, qui ibi tum simul erant vincti, an non existimas eum sese quidem beatum reputare ob mutationem sui loci, illos verò miseratum multa profecto cum eo. Honores autem & laudes, si quæ ipsis mutuò tum exhibebantur, & virtutum præmia illi, qui acutissimè cerneret, transitoria, simul quia in memoria tum animè reduceret, quæcunq; illis & pœnarum & posteriorum, quæque item progredi soleant, atq; ex hisce potentissimè ceu vaticinio colligeret, quæ ventura esset, putásne eum summè ea experiturum felicem, quo judicatum eum eos, qui apud ipsos in honore habentur potentiáq; præditi sunt? An ut sibi usu veniat illud Homericum,

Agricolæ ut malint alteri servire per agros,
Ab quo vel tenui sunt mercede boves,

οὐκ ἂν ἑλέσθαι, οὐδ' ἂν ἄλλου ζῆλον ὑφορᾶσθαι τοιούτοις αὐτῷ, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἐν τῇ ἄνω χώρᾳ δίαιταν ἂν καλῶς ἡγεῖσθαι ὄλβον ἡγεῖσθαι. ἢ πῶς τοῦτ' ἂν ἄλλο μᾶλλον εἰκάσαιμεν περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτος ὅστις ὁ τάττειν ὥρας παρέχων καὶ ἐνιαυτούς, καὶ σοφὸς τὰ ἐν τῷ ὁρωμένῳ τόπῳ καὶ ἐπίσημον ἂν σφᾶς ἐν ἄστροις, ἕκαστον ὅτου φανείη αὐτῶν ὄλβιον ἡγοῖτο, ὅτι ἐπὶ τοιούτοις ἀγαθοῖς ἐν ἄνω ἵδρυται. τοίνυν μιμνῃσκόμενος αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκήσεως, καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας, καὶ τοὺς τότε ξυνδεδεμένους, οὐκ ἂν οἶει αὐτὸν μὴ τὸ μὲν ἐκ τῆς μεταβολῆς, τοὺς δ' ἐλεεῖν καὶ μάλα. τιμὰς δὲ καὶ ἐπαίνους, εἴ τινες ἦσαν αὐτοῖς τότε παρ' ἀλλήλων, καὶ γέρα τὰ δόξαντα καθορᾶν τὰ παρόντα καὶ ὀνειροπολοῦντα μᾶλλον ἂν τὰ πρότερα αὖθις καὶ ὕστερα εἰκάζειν, καὶ ὁμοπαθεῖς. ἐκ τούτων δὴ δυνατὸν ἀναμετρεῖσθαι ὅσῳ μᾶλλον, ἢ ὅσοις ἂν ἐπιλάμψειεν αὐτὸς ἐπιστήμης αὐτὸς ἔχειν, ἐζηλωτὸς τοῖς παρ' ἐκείνοις τιμωμένοις καὶ ἐν ἐξουσιάζουσι; ἢ τὸ τοῦ Ὁμήρου ἀνιπτόποδι εἶναι, καὶ σφόδρα ἐνδεῶς ἐπαφρόντα ἑώντα ὑπολάμπειν ἀλλήλοις ἀνδρὶ παρ' ἀνδρὶ, καὶ ὅτι-

οὖν

οὖν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνα τε δοξάζειν, καὶ ἐκείνως ζῆν. οὕτως ἔγωγε οἶμαι, σὰν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δίξασθαι, ἢ ζῆν ἐκείνως. καὶ τόδε δὴ ἐννόησον, εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θῶκον καθίζοιτο, ἆρ' οὐ σκότους ἀναπλεως ἂν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκοι ἐκ τοῦ ἡλίου; μάλιστα. τὰς δὲ δὴ σκιαγραφίας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γραμματεύοντα, διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει πρὶν καταστῆναι τὰ ὄμματα καὶ οὗτος δὲ ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἶη ἂν συνηθείᾳ, ἆρ' οὐ γέλωτ' ἂν παρέχοι; καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβὰς ἄνω διέφθαρται ὁ ὀφθαλμὸς ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἰέναι, καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴπως ἐν ταῖς χερσὶ δυνατὸν λαβεῖν, καὶ ἀποκτεινύναι ἂν σφόδρα γε. ταῦτα τοῦτον τὸν εἰκόνα πρόσαπτέον ἅπασαι ὡς ἀληθῶς τοῖς λεχθεῖσιν. ἡ μὲν δὴ ὄψεως φαινομένου ἕδρα, τῇ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκήσει ἀφομοιοῦται. τὸ δὲ τὸ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς, τῇ τοῦ ἡλίου δυνάμει, τὴν δὲ πρὸς ἀνάβασιν, καὶ θέαν

& quidvis potiùs perpeti, quàm illa opinari, eoque modo vivere? Sic & ego quidvis potiùs susceptur͂ arbitror, ut perpetiar, quàm illo modo vitã ducere. Cæterum & hoc expẽde, si talis rursum in idem antrum descenderit, ac consederit in eodem loco ac sede, in qua antè, an non repentè ex sole veniens, oculos tenebris repletos habiturus est per omnem modum. Sin autẽ umbras illas eum discernentem contendere oporteat cum illis, qui semper vincti sunt, idque eo tempore, quo oculi cæcutiunt, antè quàm illi compositi, & acie sint præditi: an nõ hocce tẽpus, si admodum exiguum fuerit, & minus quàm consuetudo ferat, risum concitabit, deq; eo dicatur, ipsũ oculis corruptum, posteaquam ad supernos ascendit, venire, & non esse operæpretium, neq; id operam dandam ullo modo, ut ab inferis quis conetur ad supernos ascendere, eumque qui vinctum aliquem solvere, & sursum adducere annitatur, si quidem prehendi poterint in actu, confestim occidere. Omninò profectò occidendus ille sit. Hæc igitur imago universa abhibenda est, quàm sincerè vereq; iis, quę dicta sunt. Sedem quidẽ & fundamentum, quod per visum conspicuum est, carceris habitationi si comparatis. Ignis verò, quod in ea est, lumen solis potentiæ, ascensum item ad superna, & specta-

culum eorum, quæ ſuperna ſunt aſcenſum animi ad locum, qui intelligentia percipitur, ſi itidem finxeris, à vero non aberrabis. Hæc autem honeſti forma, quæ & vix videri poteſt, in eo, quod animo cognoſcitur, hoc pacto vltima eſſe videtur. Quod ſi autẽ oculis comprehendatur, ratione colligendum eſt, eam omnibus omnium tum rectorum tum honeſtorum vnicauſſam eſſe. quippe quę in loco viſibili lumen, ejuſque dominum pepererit. Et in eo, quod mente & cogitatione complecti poſſumus, ipſa domina eſt, quæ veritatem mentemq; exhibeat. Hancque cernere oportere eum, qui vel publicè vel privatim prudenter & cum mente officium ſuum facturus eſt. Iam ſi hoc opus eſt bonæ inſtitutionis adoleſcentię, apprehendenda etiam eſt Philoſophia. Illis autem, quæ nunc videntur multis mortalium in primis ſtudio & laboribus acquirẽda, ſuas res habere jubendum eſſe, tanquam non habentibus vllum, quod quidem probari mereatur, ad felicitatem momentum.

τὴν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς, οὐχ ἁμαρτήσῃ τῆς ἀληθείας. αὐτὴ δὲ σου ἔτω φαίνεται, ἐν τῇ γνώσῃ τελευταίως ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι. ὁφθεῖσα δὲ συλλογιστέα ἐστὶν, ὡς ἁπάσαις πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία. ἔν τε ὁρατῷ φῶς, καὶ τοῦτου κύριον τεκοῦσα. ἔν τε τῷ νοητῷ, αὐτὴ κυρία ἀληθείας & νοῦ παρεχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Εἰ δὴ τοῦτο ἔργον ἐστὶ τῆς παιδείας, ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ φιλοσοφίας. τοῖς δὲ νῦν δοκοῦντων εἶναι περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ὡς οὐδεμίαν ἐχόντων εἰς εὐδαιμονίαν ῥοπὴν ἀξιόλογον.

CAP. XVI.

QVare si hæc vera sunt de illis tale quid cogitandũ & expendendũ est. Institutionẽ non esse talẽ, qualem eam nonnulli pronunciant. Ajunt autem se animo inditubos eam, cui scien-

Κεφ. ιϛ.

Ἔτι τοίνυν εἰ ταῦτα ἀληθῆ δεῖ νοῆσαι περὶ ἀυτῶν τοιόνδε τι. τὴν παιδείαν οὐχ οἷον τινες ὑπολαμβάνουσι φασὶν εἶναι, τοιαύτην καὶ ἐστί. φασὶ δέ που οὐκ ἐνοῦσαν ἐν τῇ ψυχῇ ὑπάρχειν

μὴς

μης ἐνιδεῖναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθῆσις. ὁ δὲ γε τῶν λόγος σημαίνει τοιοῦτον τὴν ἐποῦσαν ἑκάστῳ δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ ὄργανον ὃ παραλαμβάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὅμματι μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως, ἢ ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φαεινὸν καὶ τὸ εὐειδές, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σὺν τῷ γιγνομένῳ περιακτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν, καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανοτάτιον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη. τοῦτο δ' εἶναι φαμὲν τ' ἀγαθὸν. τούτου τοίνυν αὐτῷ τίς ἂν εἴη ἡ περιαγωγῆς τέχνη; τίνα τρόπον; ὡς ῥᾷστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μετασκευάσεται, οὐ τὴν ἐμποιήσουσαν αὐτῷ τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτὸ, οὐκ ὀρθῶς δὲ περιαγομένῳ, οὐδὲ βλέποντι, οἷ ἔδει τοῦτο διαμηχανήσασθαι. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς, κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῆς τοῦ σώματος. τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον, ὕστερον ἐμποιοῦσι ἔθεσί τε καὶ ἀσκήσεσιν. ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι, παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει. ὡς ἔοικεν ἔουσα, ὃ μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν. τοῦτο δὲ τὸ περιαγωγῆς, χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερὸν γίγνεσθαι. ἢ ὥσπερ ἐννοεῖσθαι τὸ λεγόμε-

tia non insit, quemadmodum si cæcis oculis visum imponerent. Præsens verò oratio hanc cujusque animo inesse vim potentiamq; significat, & instrumentum, quo quisque addiscit, veluti si oculus non valeret aliter, nisi cum universo corpore sese ex loco obscuro ad id, quod clarum lucidumque est, vertere: ita cum universa anima ab ipsa generatione velpotiùs ortu circumagendum esse, donec ad id, quod est, atque ad ejus, quod est illustrissimum valeat contemplans tolerare. Hoc autem bonum honestumque esse dicimus. Hoc igitur illius ars fuerit animi circumactionis. Quonammodo? ut quàm facillimè simul expeditissimeq; convertatur, non ut illi visum indat, sed ut illo prædito, nec interim rectè verso neque cernenti, quæ decebat videre, omnibus rationibus ac modis contendet. Reliquæ igitur, quæ animi vocantur virtutes, propè accedere videntur ad corporis virtutes. Nam cùm revera priùs non insint in animo, posteà consuetudine & exercitatione cõparantur & induntur. Illa autem virtus, quæ prudentia vel sapientia dicitur, præ omnibus maximè, uti videtur, divina est, quod vim quidem nunquã amittit. Ab ipsa verò circumductione utile & conducibile, rursumque inutile & noxium exsistit. An nondum expendisti animulam eorum, qui dicun-

tur quidem mali, sed tamen sapientū, quàm ea acriter videat, quamque acutè perspiciat omnia, ad quę fuerit conversa, tanquam quæ malo hebetique visu nullo modo prædita: sed malitiæ servire coacta sit, ut quantò cernat acutiùs, tantò plura mala faciat? Quod si ab pueritia statim illud de tali natura ac ingenio radicitùs recisum fuerit, & circuncidantur etiam illa, quæ nativitatis sunt cognata ceu laminas plumbeas, quæ commessationibus, & id genus aliis voluptatibus ac edacitatibus deliciisque si agnatæ fuerint, ad inferna animi obtutum convertunt & deprimunt. Iam si ab illis recedens animus convertatur ad ea, quæ vera sunt, & hæc ipsa animula eorundem hominum illa acutissimè intuebitur & distinguet, quemadmodū & illa, ad quæ nunc conversa est. Nunc igitur, quando huc venimus, qualenam etiam sit philosophiæ opus & quàm efficax res, apparet, quantoque in pretio habenda sit, hinc omninò perspicuum exsistit. Nam avellere ortum & generationē ab animo, & perpurgare eam vim, quæ in illo potest ratiocinari, philosophiæ maximè cōpetit. Hic igitur vitæ modus optimus est, ut justitiā & universam virtutem exerceamus, & moriendo, hoc est, mortē meditando vivamus. Hunc ergo modū sequemur, si felicitatem verè cōsequi cupiamus.

νων μὲν πονηρῶν, σοφῶν δὲ ὡς δεινὰ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ πάντα, ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλως ἔχον τὸ ὄμμα, κακίᾳ δὲ πεπλεγμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐξεργάζόμενον; τοῦτο μὲν οὖν τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως, εἰ ἐκ παίδων εὐθὺς κοπτόμενον περιεκόπη τὰς ἡδυσώτους ξυγγενείας, ὥσπερ μολυβδίδας, αἳ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι, περὶ τὰ κάτω φέρουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄμμα. ἂν εἰ ἀπαλλαγὲν περιστρέφοιτο εἰς ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀξύτατα εἶδεν, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. Νῦν οὖν δὴ ὁπότε ἐνταῦθα γιγόμεθα, καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον, ὁποῖόν ἐστι, φαίνεται, καὶ ὡς ἔστι τίμιον, αὐτόθεν ἐστὶ καταφανὲς. τὸ γὰρ περιαιρεῖν τὴν γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκκαθαίρειν τὸ λογιζόμενον δυναμένου αὐτῆς ἐνέργειαν, μάλιστα αὐτῇ προσήκει. οὗτος οὖν ἄριστος βίος τὸ βίῳ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ὅλην ἀρετὴν ἀσκοῦντας, ἐν ζῇν τιθνᾶναι. τοῦτον οὖν ἐπόμεθα, εἰ βουλοίμεθα οὕτως εὐδαιμονήσειν.

Κεφ.

Κεφ. ιζ.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν παλαιῶν λόγων, καὶ τῶν μύθων τῶν ἱερῶν τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν Πυθαγορείων ὑπομιμνῆσαι τοὺς ἀκούοντας ὅτι τὴν αὐτὴν παράκλησιν, ἀρχώμεθα καὶ τούτου ἐντεῦθεν. ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι, εὐδαίμονες εἶναι, καὶ ὡς τῶν ἀπεράντους ἐχόντων τὰς ἐπιθυμίας, δεινὸς ὁ βίος. οὐ γάρ τοι θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ἀληθῆ ἐν τοῖς δὴ λέγει, λέγων,

Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δ' ζῆν;

Καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι τεθνᾶμεν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔστιν ἡμῶν σῆμα. τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο, ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τυγχάνει ὂν, οἷον δραπετεύεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω. καὶ τοῦτο ἄρα τὸν μυθολογοῦντα κόμψον ἄνδρα ἴσως Σικελικός τις ἢ Ἰταλικὸς παράγων τῷ ὀνόματι, δόλῳ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν, οἰνόμασε πίθον τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους. τῶν δ' ἀνοήτων τοῦτο δὴ ψυχῆς, οὗ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτῶν, καὶ οὐ σταθ-

Cap. xvii.

Quod si autem & ab priscis tum sermonibus, tum etiam fabulis sacris cùm aliorum, tum etiam Pythagoricorum auditores commonefaciendi & hortandi sunt ad easdem præceptiones, & hanc rem inde occipiamus. Rectè dicuntur, qui nullius indigent, felices & beati esse, & illorum, qui cupiditates habent inexplebiles, gravem esse vitam. Neq; enim admirer profectò, si illis versibus Euripides vera esse ait, inquiens,

Quis novit, num vivere, mori sit: meni
Rursum, ingredi vitam?

Et nos revera mortui sumus. Ac corpus quidem nostrum sepulchrum est. Atque illa animi pars, in qua cupiditates sunt, eodem planè modo se habet, ac persuideri simul, & recidere sursum & deorsum. Atq; hoc vir quidam cõmodus & scitus, Siculus fortasse aut Italicus, ex illo hominum genere, qui fabulas concinnant, hanc animi partẽ adducens, ad nomen propter suasionẽ & credulitatem (quod πιθανὸν & πειστικὸν Græcè dicitur) vocavit πίθον, id est, dolium, quòd persuasioni facilè aures præbent: insensatos verò, (ἀνοήτους) vocavit ἀμυήτους, id est, à sacris alienos & non initiatos. Horum verò profanorum partem illam animi, in qua sunt cupiditates, quæq; intemperans & incontinens est, & minimè so-

lida, assimilabat propter inexplebilē & insatiabilem cupiditatē dolio pertusō. Contrarium aūt hic plęrisq; mortalib⁹ ostendit, ut eorum, qui apud inferos sunt, id, quod non videtur, dicens, hi profani homines sint miserrimi, atque aquam ferant pertuso in dolio, vel alio istiusmodi pertuso cribro. Enimverò cribrum, inquit quemadmodum dicebat is, qui ad me dicere solebat, animum esse. Animum autem insensatorum cribro assimilabat, quasi perforatum, utpote qui propter incredulitatem & oblivionem continere non valeat. Hęc omninò quidem alicui pene absurda sunt: interim quod volo tibi ostendere, demonstrant evidentissimè, quemadmodum transferendum sit vitę institutum, quod inexplebiliter & intemperanter se habet, in rationē vitæ, quæ moderata & decens, præsentibúsque semper satis superque contēta est. & persuadendum est beatiores esse temperantes intemperantibus. Agedum igitur & aliam dicam imaginem ex eodem, quo superior fuit prompta imago, gymnasio. Nam expende, num idem de utriusque vita, sobrii scilicet alicuius hominis, & intemperantis nepotis sentias, veluti exempli gratia, si duobus viris singulis multa essent dolia, & alteri quidem integra et incolumia ac plena essent, hoc vino, aliud melle, illud lacte, aliaque

νὸν, ὡς τετρημένος εἴη σίθος, ἀλλὰ τὴν ἀκολασίαν ἀπεικάσας. τοὐναντίον δὲ οὗτος τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἐνδείκνυται, ὡς τῷ ἐν ᾅδου τὸ ἀνιδὲς δὲ λέγων, οὗτοι ἀθλιώτατοί εἰσιν οἱ ἀμύητοι, καὶ φορεῖν εἰς τὸ τετρημένον σίθον ὕδωρ, ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ φρὸς ἐμὲ λέγων τὴν ψυχὴν εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπεικάσας τὴν τῶν ἀνοήτων, ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην σχεῖν διὰ ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτα ἴσως μὲν ὄξυν τὸ ἄτοπα. δῆλοι μέν, ὃ ἐγὼ βούλομαί σοι ἐνδείξασθαι, ὡς χρὴ μεταθεῖναι τὸν τῆς ἀπλήστου καὶ ἀκολάστου ἔχοντος βίου ἐπὶ τὸν κοσμίως, καὶ τοῖς αἰεὶ παροῦσιν ἱκανῶς, καὶ ἐγκρατοῦς ἔχοντα βίον, καὶ πολὺ εὐδαιμονέστερους εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολάστων. φέρε δὴ οὖν καὶ ἄλλην εἰκόνα εἴπω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τὴν νῦν. σκόπει γὰρ εἰ τοιόνδε δοκεῖ περὶ τοῦ βίου κρίνειν τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου. οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ σίθοι πολλοὶ εἶεν. καὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ ὑμεῖς ἦτε πλῆρεις, ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλ-

λοι

λοι πολλοὶ πολλῶν. ῥάματα δὲ ἀπάνια καὶ χαλεπὰ ἑκάστου τούτων εἶπ, καὶ μὴ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐπιποριζόμενα. ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος μὴ ποτὲ ἐπιχέηται, μηδὲ ἐπὶ φροντίζοι, ἀλλ' ἕνεκα τούτων ἡσυχίαν ἄγοι. τῷ δ' ἑτέρῳ τὰ μὲν ῥάματα ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ, δύναται μὲν παρίζεσθαι εἰς. χαλεπὰ δὲ, τὰ δ' ἀγγεῖα τρῆσιν ἔνια καὶ σαθρὰ, ἀναγκάζοιτο δὲ ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ ἡμέρας πληροῦν αὐτὰ, ἢ τὰς ἰκτῖνας λυποῖτο λύπας. ἆρα τοιούτου ὄντος τοῦ βίου, οὐκ ἔστι εὐδαιμονέστερος ὁ τοῦ κοσμίου, ἢ τοῦ ἀκολάστου. Ὁ μὲν γὰρ τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιῤῥεῖν ἔχει τὸ εὐδαίμον, ἐν ᾧ πολλὴ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀπὸν εἶναι, καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ ῥήγματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς. ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ χαράδρειόν τινα βίον διαζῆν. ὁ δὲ πεπληρωμένος εἰσάπαξ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν αὐτάρκης ἀεὶ διαμένει πάντα τὸν χρόνον. τοιαύτη τίς ἐστι καὶ ἡ ἀρχαιοπρεπὴς παράκλησις ἐπὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν.

multa multis aliis liquidis humoribus. Cujusque autem ex hisce dolii rari & difficiles inventu sint liquidi humores multisque & magnis laboribus comparabiles. Cæterùm virorũ alter postquam illa implevit, nèquaquam super infundat, nec illorum ullam amplius curam, sed illorum quidẽ causſa quietem agat. Alteri verò illi humores, ut & ipsi quidem parabiles esse poterunt, sed tamen difficiles, quòd vasa perforata & putrefacta sint, semperque tam noctu, quàm interdiu dolia ipsa implere cogatur, vel extremis doloribus ac malis discrucietur. Itaque cùm talis utriusq; vita sit, an non felicior, beatiorque vita ejus fuerit, qui moderatus & temperans est eo, qui immoderatus est juxta ac incontinens? Etenim cui quàm plurimùm influit, habet id, quod beatum est, in quo in primis necesse est, vitam etiam esse minimè vitalem, & perquàm magna foramina effluxionibus patere. quod nihil aliud est, quàm vitam aliquam Charadrii, hoc est, voraginis cujusdam ducere, quæ nunquam expletur, quantumvis multum influat. At ille semel repletus propriis bonis semper permanet per omnem vitam sua sorte contentus. Talis est etiam hæc majoribus cõveniens addecensque ad virtutis studium adhortatio.

CAP.

CAP. XVIII.

HUic autem cognata est & alia accessio, quæ juxta rectā rationem ab iis, quæ manifestè in corpore apparent, ad ea, quæ sunt animi tum bona tum mala, transit, & ab malis quidem separat, & ab iis, quæ turpia sunt, abducit & quasi alienat nostram electionē ac voluntatem. Adhæc omni studio ac conatu hortatur, ut quæ honesta sunt amplectamur, nostrumque animum & cogitationem quocumque modo ad studia honestatis convertamus familiarémque reddamus. ut si, exempli gratia, corporis affectiones perpessioneſque fugiendæ sunt, ut & morbi: multo-nimirum prius utique, quæ animi sunt affectiones, fugiendæ erunt. Injustitia animi morbus exsistens res est, quæ habēti videri nequit. Et si corpus justa sua proportione cōstans perfruatur nostra animi perfectione, quum illud, quo vivimus, vitiosè se habeat secumque dissideat, rectè instituī vita nullo modo potest. Transeamus autem etiam ad altera eodem modo. Quemadmodum enim corpora nostra ordine ornatuq; prædita, hoc est, officium suum facientia, optimè sese habent, contrà autem disturbata & officio non fungētia pessimè affecta sunt: ita animus quoq; turbatus & officio non fungens malè habebit: contra preclarè constitutus erit, cum

Κεφ. ιη.

ΤΑΥΤ' τῇ δ' ὅτι συγγενὴς ἡ ἄλλη προσθήκη, καὶ ἀναλογίαν ἔστι τὴν ἐν τοῖς σώμασι φαινομένων ἐναργῶν, ἐπὶ τὰ τῆς ψυχῆς μεταβαίνουσα καλά τε καὶ ἀγαθά, καὶ τῆς μὲν κακῶν χωρίζουσα καὶ πρὸς τὰ αἰσχρὰ ἀλλοτριοῦσα τὴν προαίρεσιν ἡμῶν. τῆς δὲ ἀγαθῶν ἀντιλαμβάνεσθαι παρὰ φύσιν παρασκευάζουσα, καὶ πρὸς τὰ καλὰ οἰκειοῦσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐξ ἅπαντος τρόπου, οἷον εἰ τὰ παθητὰ τοῦ σώματος φυλακὴ καὶ τὰ νοσήματα, πολὺ δήπου πρότερον τὰ τῆς ψυχῆς. ἡ ἀδικία νόσος οὖσα τῆς ψυχῆς ἀφανὲς ὅτι τῷ ἔχοντι. καὶ εἰ τὸ σῶμα συμμέτρως ἔχοντος ἀπολαύσειεν ἡμῶν τὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐκεῖνο, ᾧ ζῶμεν, πλημμελῶς ἔχῃ, καὶ στασιάζῃ πρὸς ἑαυτό, οὐκ ἔνεστιν ὀρθῶς διαβιῶναι. μετίωμεν δὲ καὶ ἐπὶ θάτερα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ τάξεως καὶ κόσμου τὰ ἡμέτερα σώματα τυγχάνοντα, χρηστὰ ἕτοιμα, ἀταξίας δὲ μοχθηρά, ὅταν καὶ ἡ ψυχὴ ἀταξίας μὲν τυγχάνουσα ἔσται πονηρά. χρηστὴ δὲ ἡ τάξεως καὶ κόσμου τινὸς ἐπιλαβοῦσα ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ σώματος ὄνομά ἐστι τῷ

ἐκ

ἐκ τῆς τάξεώς τι καὶ κόσμου γιγνομένῳ, ὑγιεία, ἰσχύς. ἐπὶ δὲ αὖ τῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως, καὶ τῷ κόσμου νομιόν τε καὶ νόμος ὄνομα κεῖται. ὥσπερ γὰρ ὅτι ταῖς τῶ σώματος τάξεσι τὸ ὑγιεινὸν ἀνατίθεμεν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ὑγεία γίγνεται καὶ ἄλλη ἀρετὴ τῶ σώματος, οὕτω ὅτι ταῖς τῆς ψυχῆς κοσμήσεσιν ὁ νόμος λέγεται, ἔνθεν καὶ νόμιμοι γίγνονται καὶ κόσμιοι. ταῦτα δέ ἐστι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. οὐκοῦν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, πρὸς ταῦτα βλέποντες, καὶ τοὺς λόγους προσείσουσι ταῖς ψυχαῖς, οὓς ἂν λέγωσι καὶ τὰς πράξεις ἅπασας, κἂν δῶρον ἐάν τι διδῶσι, δώσουσι, κἂν ἐάν τι ἀφαιρῶνται, ἀφαιρήσονται, πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχοντες, ὅπως ἂν αὐτῇ δικαιοσύνη μὴ ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται. κακία δὲ ἀπέχει. τί γὰρ ὄφελος σώματί γε κάμνοντι, ἢ μοχθηρῶς διακειμένῳ, ἢ σιτία πολλὰ διδόναι, καὶ τὰ ἥδιστα ἢ ποτά, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν, ὃ μὴ ὀνήσει αὐτόν. ἐφ' ὅτι πλέον ἢ τὰναντίον καίσεται ἢ δίκαιον οἱ λόγοι, καὶ ἐλαττόν ἐστι ταῦτα. οὐ γὰρ οἷμαι λυσιτελεῖν μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἄνθρωπον. ἀνάγκη

ordinis & officii eſt alicujus particeps. Itaque cùm in corpore tale aliquid accidit, ex ordine & ornatu legitimaque ejus functione nomen exſiſtit, dicitur-que ſanitas & robur. Rurſum cùm in animo aliquid exſiſtit, ex ordine ornatuque nomen impoſitum eſt, legale & lex. Quemadmodum enim in ordinatis illis functionibus corporis id, quod ſalubre eſt, attribuimus, ex quo in ipſo corpore ſanitas exſiſtit, atque alia corporis virtus: ſic in animi ornamentis lex dicitur, unde etiam legitimi fiunt & ornati. Hęc autem ſũt juſtitia ſimul & temperantia. Illi igitur, qui curam habent aliquam animi ſui ad hæc reſpicientes, etiam animis quaſcumque dicunt orationes ornateſque actiones afferent, & ſi aliquod dederint munus, illud dabunt, & ſi aliquid auferunt, ablaturi ſunt. Ad hoc ſemper animum intentum habentes, ut illorum juſtitia quidẽ in animis hæreat: injuſtitia verò recedat, aliaque virtus ſubeat. Malitia autem & vitium eant in malorem. Quid enim proderit corpori ęgro praveque affecto vel cibos multos dare, & jucundiſſimos vel potus, vel alia, quæcumque eos non juvent? Quandoque maius vel contra minus, juxta æquam rationem ea ſunt. Exiſtimo namque homini non expedire, ut vivat corpore pravis humoribus infecto. Nam ita neceſſe eſt etiam pravè

vivere. Enimverò medici ut plurimũ cupiditates repleri, veluti qui fame premuntur, ut quantum volunt, ciborum capiant, vel qui sitiunt, itidem ad saturitatem bibant, modo quidem sani fuerint, sin autem ægri fuerint, ut uno verbo dicamus, nullo modo quãtum avcant, impleri sinunt. Itidem in rebus animi se res habet, quamdiu illius constitutio prava adeoque insulsa atq; intemperans, injusta & impia est, animus ab cupiditatibus arcendus nec iis permittendus erit, sed ea facienda sunt, quibus ille melior reddatur, nihil enim ipso præstabilius est animo. Itaque arcere est ab iis, quæ desideres punire, pœna affici. Atqui animo satius est nulla pœna affici, quemadmodum plærique autumant, & temperantem moderatumq; esse multis modis melius est eo, qui nullo ornatu nulloque ordine præditus est. Quare omninò ante cõtrarios habitus justitia & temperantia exercenda est. Atq; illud quidem nobis ita se habeat.

καὶ γὰρ οὕτως καὶ ζῆν μοχθηρῶς, οὐκ οὖν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον πίνοντα φαγεῖν, ὅσον βούλεται, ἢ δι᾽ ὕπνου τε ποιεῖν. ὑγιαίνοντα μὲν ἐῶσιν οἱ ἰατροὶ πίνειν τὰ πολλὰ, κάμνοντα δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἐῶσιν ἐμπιπλᾶσθαι, ὧν ἐπιθυμεῖ. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ ψυχὴν ὁ αὐτὸς τρόπος. ἕως μὲν ἂν ποτηρὰ ἡ ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν, ἀλλ᾽ αὐτὰ ποιεῖν· ἃ δὲ ποιοῦν βελτίων ἔσται· οὐ γὰρ ποτὲ αὐτῇ ἄμεινον τῆς ψυχῆς. οὐκ οὖν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ᾽ ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν τὸ κολάζεσθαι. καὶ ἄρα τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν ἡ ἀκολασία, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται καὶ τὸν κόσμον εἶναι, καὶ τεταγμένον προέχει τὸ ἀκοσμήτως τε καὶ ἀτάκτως ἐξ ἁπάντων ζῆν τοῦ δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ ἀσκητέον πρὸ ἑπτακισχιλίων ἔτεσιν. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω.

CAP. XIX.

POterit verò etiã aliquis sigillatim ab illis bonis, quæ animi propria sunt, ad suum propositum facientia insuper narrationem instituere, ostendẽs id, quod in ipsis bonis perfectum & felicitatis proprium est. Quanto enim anima corpore præstantior est, tanto

Κεφ. ιθ.

Δύναιτο δ᾽ ἄν τις καὶ ἰδίαν λόγον ἐπιβαλέσθαι τῶν προκειμένων, δεικνύων αὐτοῖς τὸ τέλειον, καὶ κύριον εὐδαιμονίας, ὅσῳ γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος προέχει, τοσούτῳ μᾶλ-

μᾶλλον καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς ὑπερέχει. καὶ τὰ μὲν τοῦ σώματος ἔστω εὐεξία καὶ ἀφροντία, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς τίμια καὶ σεμνά. καὶ τὸ ἀγαθὸν οὐ τὸ αὐτό ἐστιν, ὅπερ τὸ ἡδύ. ὁ τε τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα πρακτέον τὸ ἡδύ, οὐ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα τοῦ ἡδέος. τὸ δὲ ἡδὺ δέξιν τοῦτο, οὗ παραγινομένου ἡδόμεθα. ἀγαθὸν δέ, οὐ παρόντος, ἀγαθοὶ ἐσμέν. ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί τε ἐσμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τἄλλα πάντα, ὅσα ἀγαθά ἐστιν ἀρετῆς τινος παραγιγνομένης. ἀλλὰ μὴν δὲ ἡ ἀρετὴ ἑκάστου καὶ σκεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς οὐ καὶ ζώου παντὸς οὐ τῇ εἰκῇ καὶ ἀλλοκότως παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι, καὶ τέχνῃ, ἥ τις ἑκάστῳ παραδίδοται αὐτῷ. τάξει δὲ καὶ τεταγμένον τι καὶ κεκοσμημένον ἐστίν, ἡ ἀρετὴ ἑκάστου, ὡς φαίη ἄν τις σωφρόνως λογιζόμενος. ἐν ἑκάστῳ γὰρ ὁ ἑκάστου οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων. ὅθεν δὴ καὶ ψυχὴ κόσμον ἔχουσα τὸν αὐτῆς, ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου. ἀλλὰ μὴν ἦν κόσμον ἔχουσα, κοσμία. ἡ δὲ κοσμία σώφρων. ἡδὲ σώφρων ψυχὴ ἀγαθή. λέγω δὴ οὖν, ὅτι εἰ ἡ σώφρων ἀγαθή ἐστιν, ἡ τοὐναντίον τῇ σώφρονι πεπον-

et iam magis animi bona corporis præcellunt. Et corporis quidem facilè, ut vilia, contemni poterunt: animi verò pretiosa & veneranda erunt. Bonum igitur & honestum cum eo, quod jucundū est, non est idē. Ac boni causa, quę jucunda sunt, nō bona voluptatis caussa facienda. Illud autem jucundū est, quo præsente voluptate afficimur: bonū verò id est, cujus præsentia boni simus. Enim verò boni sumus & nos reliquaq; omnia, quæcumq; bona sūt talia fiunt, virtute aliqua præsente. Cęterùm virtus cujusque rei, & corporis atque animi, itemq; cujusvis animantis non temerè ac fortuitu, pulcherrimeq; adest: sed ordine & recto modo atque arte, quæ singulis ex ipsis rebus tribuitur. virtus igitur cujusque res est ordine constituta atq; ornamentum, uti aliquis prudēter ac moderatè rem reputans dixerit. In unoquoque enim is, qui cujusq; proprius est unūquodque earum rerum, quæ sunt, bonum exhibet. Unde & animus suum ipsius ornamentum habens, præstantior est eo, qui ornatu caret. Quinimò ille, qui mundum habet, ornatus composituſque est. Et qui talis, temperans & modestus est. Moderatus ergo animus bonus est. Itaque confidenter pronuncio, si animus moderatus bonus est, necessariò sequi eum, qui contrario modo affectus est cum moderato cō-

positoq́;,malum esse.Illum autem esse istum,qui fatuus,imprudens simul & intemperans est, admodū necesse est. Enimverò homo temperans ac prudens tam erga deos, quàm homines, ea faciet,quæ decent. Non enim sapiens fuerit, qui officiū suum non facit: sed faciet,quæ & justa sunt,& diis,quæ sancta.Illū verò,qui justa & sācta facit, justū sanctumq́; esse necesse est. Et quidē juxta necesse est quoq; fortem esse. Non.n.prudentis & mēte præditi hominis est,ea,quæ non decēt, non persequi nec fugere: sed res & homines, itē voluptates ac dolores fugere & persequi,ac tolerātem perdurare ubicūq; oportet. Itaq; ante omnia necessarium est eū,qui mēte præditus est,uti exposuimus,justum,fortē & pium perfectè bonum virum esse. Bonum aūt in eo versatur,ut quis benè simul & honestè, quæcumque susceperus est,faciat. Et quicumque benè facit, beatum juxta ac felicem esse. Malum autem, atque eum,qui prave agit,miserum esse. Hic verò fuerit ille,qui contrario modo affectus est cum mente ac ratione prædito homine, vocaturq́;intemperans. Iam si ea vera sunt,ut aliquis volet, uti videtur,felix & beatus esse, ei persequenda est mentis sobrietas & prudētia,atque in ea se exercere debebit: intemperantiam verò fugiet quisq; nostrum, quantum quidem pedibus va-

θῆτα καὶ ὄζει. ἦν δὲ αὖτε, ἡ ἄφρων τε καὶ ἀκόλαστος, πολλὴ ἀνάγκη. καὶ μὴν ὅγε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττοι ἂν ⸂περὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. οὐ γὰρ ἂν σώφρονοι τὰ μὴ προσήκοντα πράττων, δίκαια ἂν πράττοι, περὶ δὲ θεοὺς ὅσια. εἰ δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοιεν, ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι. καὶ μὴν δὴ ⸂ἀνδρεῖον γε ἀνάγκη. οὐ γὰρ δὴ σώφρων ⸂ἀνδρός ἐστιν, οὔτε διώκειν, οὔτε φεύγειν ἃ μὴ προσήκει, ἀλλὰ δὴ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους, ⸂ἡδονάς, ⸂λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη τὴν σώφρονα, ὥσπερ διήλθομεν, δίκαιον ὄντα ⸂ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως. τὸ δὲ ἀγαθὸν οὔτε καλῶς πράττειν ἂν πράξειν. τὸν δὲ εὖ πράττοντα, μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι. τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄθλιον. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων πρὸς σώφρονι ὁ ἀκόλαστος. εἰ δὴ ὄζει ταῦτα ἀληθῆ τὸν βουλόμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον. ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει πόδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρα-

παρασκευαστέον μέλλοντι μὴ δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι. ἐὰν δὲ δυνηθῇ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων᾽ ἢ ἰδιωτῶν, ἢ πόλις ἐπιθετέον δίκλω καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα ὡς τοῦτο τελοῦντα καὶ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται, καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι. οὕτω πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἐῶντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταῦτα ἐπιχειροῦντα πληροῦν ἀνήνυτον κακὸν λησταὶ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἄν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ φορτικὸς εἴη ὁ τοιοῦτος, οὔτε θεῷ. κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος. ὅτῳ γὰρ μὴ ἔστι κοινωνία, φιλία οὐκ ἄν εἴη. φασὶ δὲ οἱ σοφοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν σωέχειν, καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότητα, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν, οὐκ ἀκοσμίαν, οὐδὲ ἀκολασίαν. τὸ δὲ μὴ φροντίζοντας τούτων λέληθεν, ὅτι ἡ ἰσότης ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύνασθαι. διὰ πλεονεξίαν οἴονται

lcat, atq; hoc opera danda quàm maximè, ne quo modo corripi pœnaque affici cogatur. Quod si autem necessitas exigat, ut ipse, vel ex domesticis quispiam alius, vel ex privatis aut civitas castigetur, imponenda pœna erit, & supplicium exigendum, modo felix & beatus futurus sit. Hic mihi quidem scopus esse videtur, ad quem in vita respiciendum sit, suaque omnia eò dirigenda in urbe, ut justitia adsit, & temperantia ei, qui beatus futurus est, ita ei agēdum esse, non ut permittat, quo cupiditates intemperantes sint. Atque hæc dum conatur & in manus sumit, ut compleat inefficax malum, latronum ritu vitam transigit. Neque enim cuiquam homini talis aliquis charus amatusque erit, neque ipsi Deo. Quia cōmunicare nullo modo potest. Nam cuicumque nulla est communicatio, cum illo nēc amicitia esse potest. At sapientes dicunt cœlum & terram, deos atque homines communicationem continere ac complecti, & amicitiam mundiciemque vel venustatem, temperantiam & justitiam, idque totum ideò mundum vocant, non confusam & indigestam rerum congeriem neq; intemperantiam. Ille verò, qui ad hæc animum non advertit, ignorat æqualitatem Geometricam tam in diis, quàm hominibus plurimum posse. Arbitrātur propter aviditatem, & multa habē-

di ſtudium illam exercendã eſſe: geometriã quippe negligunt. Itaque in genere vita beata ita ſe habet, eamque ſequitur, ut quis mori potiùs eligat, quibus non eſt honeſtè vivendi poteſtas, quàm liberos reliquoſque poſteros in infamiam dejicere, & parentes omneſq; majores dedecore afficere. Ei enim, qui ſuos dedecore afficit, vita vitalis eſſe non debet, ac tali nec hominum quiſquam nec deorum amicus exſiſtit neque in terra nec ſubter terram mortuo. Oportet igitur unumquemque, ſi quid aliud etiam exerceat, hoc cum virtute exercere, ſcientem ſi ea abſit, omnes poſſeſsiones & ſtudia turpia ac mala eſſe. Neq; enim divitiæ formam poſſidenti cum ignavia conferunt. Talis quippe alii, nõ ſibi ipſi dives evadit, nec corporis pulchritudo ac robur, ignavo ac malo cùm adſunt, quaſiq; cohabitant, decora eſſe videntur, ſed indecora, quæque reddunt ea habentem magis illuſtrem, timiditatemque palam oſtentant, atq; omnis ſcientia ab juſtitia aliiſq; virtutib⁹ ſegregata nõ ſapiẽtia, ſed neutiquã laudabilis ſolertia eſſe videtur. Quorum cauſſa primũ & ultimum ſempérque omni ſtudio atque alacritate, quàm maximè eniti oportet, ut quis virtutis gloria majores: qui præceſſerunt, ſuperet & à tergo relinquat. Quod ſi hoc non poſsit, ſaltem hoc opera detur, ut ſuas virtutes

δεῖν ἀσκεῖν. γελωμένας γὰρ ἀμελοῦσι. τὸ μὲν οὖν ὅλον τῆς εὐδαίμονος ζωῆς οὕτως ἔχει· τὰς δὲ πέλας ἀεὶ τὸ καλῶς αἱρεῖσθαι μᾶλλον τελευτᾶν, οἷς ἔξεστιν ἔξουσία ζῆν μὴ καλῶς, πρὶν παῖδας τε ἀγνοὺς ἐπειδὰν εἰς ἡλικίαν καλάσωσι, καὶ πρὶν τοὺς πατέρας τε καὶ τὸ πρόσθεν γεγὼς αἰσχῦναι. τῷ γὰρ τοὺς ἀμφὶ αἰσχύνοντι ἀβίωτόν ἐστι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτε θεῶν φίλος ὑπάρχει, οὔτε ἐπὶ γῆς, οὔτ' ὑπὸ γῆν τελευτήσαντι. χρὴ οὖν πάντα ἀνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῇ, μετ' ἀρετῆς ἀσκεῖν, εἰδότα ὅτι τούτου λειπόμενα ἅπαντα καὶ ἡμαρτημένα καὶ ἐπιπονώτερα αἰσχρὰ καὶ κακά. οὔτε γὰρ πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μετ' ἀνανδρίας. ἄλλῳ γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ καὶ οὐχὶ ἑαυτῷ. οὔτε σώματος κάλλος καὶ ἰσχὺς δειλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τὸ ἔχρηα, καὶ ἐμφαίνει τὴν δειλίαν, πᾶσαν τε ἐπιμηχανωμένην δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία καὶ σοφία φαίνεσθαι. ὧν ἕνεκα πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ ἀεὶ παιδὸς, πάσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθαι δεῖ ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖταί τις τοὺς πρόσθεν προγόνους εὐκλείᾳ. εἰ δὲ μὴ, ὅπως

πως

πως ἴσον αὐτὴ καταςήσῃ τὴν αὐτοῦ καλοκαγαθίαν· ἡ μὲν γὰρ ἐν τούτοις νίκη τιμὴν φέρει. ἡ δὲ ἧτ-τα, ἐὰν ἡττᾶταί τις, αἰσχύνην. μάλιστα δ' ἂν νικήσῃς τις ἐν τούτοις, εἰ παροξυνθείη τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρήσασθαι, μηδ' ἀναλῶσαι αὐτὴν μάτην καλῶς εἰδὼς, ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι, οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. εὖ μὲν γὰρ ἥκειν γενέσθαι ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς, χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῇ θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον. ἔσπερ δὲ αὐτῇ κτημάτων τὰ καὶ εὐδοξίων. ἀφ' ἑαυτῆς γὰρ ἄρχεσθαι δεῖ πάντων τῆς ἀγαθῶν καὶ τῆς εἰς εὐκλείαν καὶ εὐδαιμονίαν φερόντων. πάλαι γὰρ δὴ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι. τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα, τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἢ ἐγγὺς τούτων καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ὀλίγα ἂν ἢ εὖ, ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἀνάγκασαι, καὶ τὰ ἐκείνου τούτῳ ἀεὶ

probitatem què cum virtutibus æqualem conſtituat, quas ab majoribus accipit. Nam in illis victoria honorem affert. At ſi quis ita vincatur, ut aliquis nobis ſit ſuperior, hoc verò pudorem & dedecus generat. Maximè autem ſuperaverit quis in hiſce, ſi ita vitam ſuam inſtituerit, ut majorum gloria non abutatur, neque inſumat fruſtraq; eroget, probè ſciens, viro ſe aliquid eſſe exiſtimanti nihil turpius eſſe, quã ſeipſum non per ſe, ſuarumque virtutum reſpectu, ſed propter majorum gloriam honorandum præbere. Honores namq; parentum ex ſe natis nepotibus præclarus eſt magnificuſque theſaurus, uti verò cùm pecuniarum, tum honorũ theſauro, & non tradere etiam poſteris, turpe parumque virile atq; effœminatum eſt. Laborat autem propriarum poſſeſſionum atque optimæ famæ defectu. A ſe enim incipere debent bona omnia, eaq;, quæ ferunt ad honeſtam nominis exiſtimationem ſimul & felicitatem. Eninverò jam olim diverbiũ illud. *Nihil nimis*, probè dictum videtur. Revera enim benè dicitur. Nam quicumque mortalium ita ſe comparavit, ut ab ipſo pendeant omnia, quæ ipſi ad beatitudinem conferunt, vel ad hoc proximè accedant, nec ab aliis hominibus pendeat, qui ſi vel benè vel malè agat, errare coactus fuerit. Atq; illius res hoc nomine optimè

timè in vita conſtitutæ ſunt. Hic ipſe fuerit, qui animo temperans, atq; hic qui fortis, adeoque prudens eſt. Hic, ſi contingant pecuniæ & opes ac liberi, atq; illa etiã pereant, proverbio maximè fidem habebit. Nam quia ſibi ipſi fidit, nunquam vel nimis gaudere vel dolere videbitur. Tales autem nos & viros bonos eſſe cupimus, nec indignantes nimium, nec metu perterritos, ſi in præſentia vel vita decedere, vel aliud quid, quod in rebus humanis uſuvenire ſolet, perpeti oporteat. Nam hanc ſententiã firmiter retinere oportet, bonum quidẽ virum, quod temperans ac juſtus ſit, felicem beatumq; eſſe, ſive is magnus ac robuſtus, ſive parvus atque imbecillus, ſive dives, ſive etiam pauper ſit. Sin autem Cinyra ac Mida divitiis magis abundet, ſit verò injuſtus, ille & miſer eſt & moeſtè miſereque vitam tranſigit. &,

Haud equidem illum æquam, vel mente animoq; recordor,
Névelese nameneq; virum ullo tempore dicam:

inquit poëta, ſiquidem rectè ait, qui nõ omniã, quæ bona dicuntur, cum juſtitia adminiſtret ac ſibi paret. Ac talis hoſticus exiſtens propè ſtare & cominus confligere deſideraverit. Injuſtus verò non audeat videre *cædem ſanguinolentam*, nec currendo devicerit *Threicium boream*, neque quicquam ex illis, quæ bona dicuntur, ei unquam obve-

τοι παρεσκευάσθαι ζῆν, οὗτος ἔζιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρῖος καὶ φρόνιμος. οὗτος γε γενομένων χρημάτων, καὶ παίδων, καὶ διαφθειρομένων μᾶλλα πείσεται τῇ παροιμίᾳ. οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται ἐφ' τὸ αὐτῷ πεποιθέναι. τοιοῦτους δὲ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς εἶναι, οὔτε ἀγαναχτοῦντας οὔτε φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελέως τᾶν ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἄλλό τι πάσχειν τ' ἀνθρωπίνων. διατεταμένως γὰρ δὴ δεῖ ταύτᾳ ἔχειν τ' δόξαν, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἔζι καὶ μακάριος. ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ἐάν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς, καὶ ἐὰν πλουσίῃ καὶ μὴ. ἐὰν δὲ ἄκρα πλουτῇ Κινύρα τε καὶ Μίδᾳ μᾶλλον, ἢ δὲ ἄδικος, ἄθλιός τε ἔζι καὶ ἀνιαρὸς ζῇ. καὶ,

Οὔτ' ἂν μνησαίμην,
φησὶν ὁ ποιήτης, εἴπερ ὀρθῶς λέξῃ,
οὔτ' ἂν λέγω ἄνδρα τοιοῦτον,
ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μηδὲ δικαιοσύνης πρατίοι καὶ κέρδος. καὶ δεῖσαι τοιοῦτος ἂν ὁρμήσῃ ἐπὶ γύθην ἰόντα μένος. ἄδικος δὲ ὤν, μήτε τολμᾷ ὁρᾶν φόνον αἱματόεντα, μήτε νικῶν θέειν Θρηίκιον βορέην. μήτε ἄλλο ἀγαθὸν μηδὲν τ' λεγομένων ἀγα-

θῶν

θῶν γίγνοιτο ποτέ. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ καλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ σοφίαν ὅσοι ἔχειν τὰ αἰσθητήρια ὠφελιμώτατα ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννῖδα, ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ. καὶ τὸ δὲ τέλος ἀπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτῆσθαι, ἀθανάτῳ εἶναι ὑπολαμβάνουσι. ἡ δὲ ἐμὴ λόγος τί δὲ λέγει, ὡς ταῦτα ὄντα ξύμπαντα δικαίοις μὲν καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα. ἀδίκοις δὲ καὶ κακοῖς ξύμπαντα ἀρξαμένοις ἐκ τῆς ὑγιείας. καὶ δὲ καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ παράπαν ζῆν, μέγιστον κακὸν ἐστὶν ἐξ ὑπαρχῆς χρόνον ἀθάνατον ὄντα, καὶ κεκτῆσθαι πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλὴν δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς ἁπάσης ἐλάττονα δὲ ἀνάγκη ὀλίγον τὸν τοιοῦτον χρόνον βιῶναι. λέγω γὰρ δὴ σαφῶς τὰ μὲν καλὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις καλὰ. τὰ δὲ ἀληθῶς ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀληθῶς ἀγαθοῖς ὄντως ἀγαθά. τοῖς δὲ κακοῖς καλὰ. καὶ τὸν μὲν ἄδικον ζῶντα εὐδαιμονεῖν, ἐξ ἀναγκης αἰσχρῶς ζῆν. τὸν δὲ αἰσχρῶς, καὶ κακῶς. ὥστε καὶ ἀνδρὰς ζῆν, καὶ ξυμφερόντως ἑαυτῷ. τὸ γὰρ ἡδέως βιοῦν καὶ ἄριστον ὑπὸ θεῶν

niet. Quæ enim vulgò bona appellantur, non rectè talia dicũtur. Etenim dicitur optimũ esse rectè valere, secundo deinde loco, pulchritudo, tertio diuitiæ. infinita verò alia bona dicuntur. Etenim acutè cernere & audire, atque omnib⁹ sensibus ita affectũ esse, ut iis cõmodè dextreque utamur, in ordine bonorũ censentur. Ad hæc verò etiam efficere, ut quis tyrannidẽ exerceat, &, quod velet, faciat. Et finẽ omnis beatitudinis esse perhibẽt, utqui omnia hęc habeat, eũ quàm citissimè immortalẽ exsistere. Mea verò oratio hæc ait, illa omnia justis quidem ac piis viris, optimas esse possessiones: injustis aũt omnes esse pessimas, initio sũpto ab ipsa sanitate. Enimverò cernere atq; audire sensuq; aliquid percipere, & in universam vivere, maximũ quidem malũ est, toto tempore immortalẽ esse, ac possidere omnia, quæ dicũtur, bona, excepta justitia omniq; virtute. Minus verò fuerit, si talis quàm minimo tẽpore supervivat. Manifestè n. dico, ea, quæ « mala dicuntur, in justis bona esse, justis « verò mala. Bona verò, bonis viris verè « bona esse, at malis cõtrà mala. Atq; ille, « qui injustè vivit & cõtumeliose, necessa- « rio etiam turpiter vivit. Quod si autẽ « turpiter, ergò etiam malè. Itaque etiã « injucundè vivit, & parum sibi utiliter. « Eandem enim ipsum jucundissimam optimámque ab diis vitam dici æstes,

verissimè dicimus. Si igitur bona cum vita, quæ secundum virtutem traducitur, maximè cohærent, tùmq; revera bona sunt, & gaudere soli philosophiæ studio conjunctum quadrat, omnium caussa oportet hanc vitam eligere eos, qui verè cupiunt felices esse & beati. Quocirca existimo non esse inconcinnum nec inconveniens, hîc etiam exhortationem jam admotam adhibere per certas præceptiones explicationi ejus, quopacto vita sit instituenda, & maximè quę interpretatio indicet hoc, non avulsas esse orationis partes ab ea, quæ tendit ad sapientiæ studium. Cõtinentia enim & contigua sunt omnia inter se mutuo. Iuxta hanc igitur methodum ab pretiosissimis præstantissimisque initium sumimus, primum quemadmodum Deus sit colendus. Ipse verò cultus numinis non est evẽturus, nisi eo, qui colit, numini, quod colit, simili reddito.

βίον λέγεσθαι φάσκοντες, ἀληθέστατα ἐροῦμεν. εἰ τοίνυν ἡ τὰ ἀγαθὰ τῇ κατ' ἀρετὴν βίῳ μάλιστα συνέρπει, ἐστὶ τότε ὄντως ἀγαθὰ ὄντα, καὶ τῷ χαίρειν, τῷ φιλοσοφεῖν μόνῳ συμπίπτειν, πάντων ἕνεκα χρὴ τοῦτον τὸν βίον προαιρεῖσθαι τοὺς βουλομένους ὄντως εὐδαιμονεῖν. οἶμαι τοίνυν οὐκ ἀνάρμοστον εἶναι ἐνταῦθα καὶ ἤδη τινὰ τῶν θεσπισθέντων προτρεπτικῶν ἤδη πως συναγείρουσαν εἰς τὴν ὑφήγησιν, τὸ πῶς δεῖ βιοῦν, ἐπιφαίνουσαν τούτου, οἷς οὐκ ἀπέσπασται τὰ τοῦ λόγου τοῦ καὶ φιλοσοφίαν μέρη. συνεχῆ δ' ἐστὶ πάντα πρὸς ἄλληλα. καὶ δὴ καὶ τούτων οὖν ἡ μέθοδος ὅσον τῷ τιμιωτάτων ἀρχόμεθα προσῆκον, ὡς δεῖ θεοσέβειαν ἀσκεῖν. οὐδὲν δὲ οὐκ ἂν παραγένοιτο, εἰ μὴ τις ἀφομοιώσεις τῷ θεραπευομένῳ τὸ θεραπεύον.

CAP. XX.

CAEterum hanc similitudinem & parilitatem haud alia æquè ullas res præbet, quàm Philosophia. Imò maximi sanè faciendum sit ab mentiendo esse alienum. Ut enim quis se esse profiteatur veracem, tum in deos juxta divinam veritatem, tum in homines juxta humanã, præstat nobis omnia tum divina tum humana bona.

Κεφ. κ.

Τὴν δὲ ὁμοιότητα ταύτην οὐκ ἄλλη τις, ἢ φιλοσοφία παρέχει. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀψευδείαν δεῖ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. τὸ δὲ ἀληθεύειν καὶ πρὸς θεοὺς καὶ τὰ θεῖα ἀλήθειαν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην, ἡγεῖται ἡμῖν πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν.

θῶν. τοιαύτης δὲ οὔσης τ' ἀληθείας μόνως ἄρα φιλοσοφίας αὐτῇ παραγίνεται. μόνοι γὰρ φιλοθεάμονες εἰσὶ τ' ἀληθείας οἱ φιλόσοφοι. ἔτι τοίνυν τῷ νόμων τὴν δύναμιν ἑκάστου ἐπίστασθαι προσήκει, καὶ ὡς χρησίμου αὐτοῖς ὄντι. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν μαθεῖν, ἢ ἀπ' ἐκείνων ὧν ἀρετὴν ἴσμεν, πρὸς ἣν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν νόμων ἀναφέρομεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσις ἄρα φιλοσοφίας παραγίνεται. ὥστε καὶ πρὸς ταύτην ἡγεμὼν ὄντι φιλοσοφία. ἔτι τοίνυν εἰδέναι δεῖ πῶς πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλητέον. τοῦτο δὲ οὐκ ἄν τις διαγνοίη, μὴ τὸν τούτου προσήκοντος λογισμὸν ἐπὶ πάσαις τ' πράξεσιν ἐπισκεπτόμενος τὴν ἀξίαν τε καὶ ἀταξίαν. εἰδὼς ἑκάστων τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνάμεως διαιρέσεις ἥν τε καὶ τὰς φύσεις ἑκάστων, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς διαθέσεις, καὶ τὰς καθ' ἕκαστα ταῦτα συναρμόζοντας λόγους. ἀλλὰ μὴν ἄνευ γε οὐδὲν χωρὶς φιλοσοφίας παραγίνεται. καὶ τούτων οὖν ἕνεκα χρήσιμος ἂν εἴη. εἰ δὲ καὶ τοὺς θηριώδεις ἀνθρώπους ἡμερουμένους ὁ τῆς ἀνδρείας παράγγελλει νόμος, καὶ κρατεῖν βιαιότατα τῶν θηρίων χειροῦσθαι, χαρτῶν τε ἐπὶ τοὺς κινδύνους δεῖ προθύμως, καὶ ἀθλίζεσθαι αὐτοὺς ὑπομένειν,

Cùm autem veritas talis sit, ea tantùmodo philosophiæ præsidio nobis cõtingit. Soli quippe Philosophi veritatis cupidissimi spectatores sunt. Proinde vim cujusque legis, & quemadmodũ ea vtendum sit, quemq; scire oportet. Hæc autem perdisci non possunt, nisi ab iis, qui virtutem calleant, ad quam tum vim, tum usum legũ referimus. Porrò virtutis studium & exercitatio sapientiæ studio comparatur. Itaque & ad hanc ipsam Philosophia dux est. Adhæc sciendum est, quopacto cum hominibus congrediendum ac vivendum sit. Hoc autem nemo ritè teneat, qui non diligenter in omnibus actionibus, ejus attingens enumerationem defensionemq; cùm dignitatem, tum etiam confusionem consideraverit. Qui norit ac possit omnium hominũ mores singulorumque naturas, atque animi potentias ac rationes, secundum hæc omnia conjunctas judicio discernere. Atqui horum quidem nullum absque sapientiæ studio alcisci tur cõparaturque. Atque horum causa utique utilis fuerit Philosophia. Quod si verò etiam homines instar belluarum immanes, fortitudinis lex quasi certamine vincere atque expugnare præcipit & admonet, itemq; feras maximè noxias mansuefacere & subigere, tum ad pericula promptè animoseque adeunda, eosq; ad sustinendũ assuefacere,

videamus etiã ecquę nos ſcientia aut vis ad ea aptos & idoneos reddat. Certè nullam aliam, ut ego quidem judico, reperiemus, quàm ſolam Philoſophiã. Ea enim meditatur, atq; omnes nervos in hoc intendit, ut tolerans ſit ac mortẽ contemnat, item per omnem vitam temperantiam exerceat, & ad labores generoſè hortatur, voluptates verò prorſus negligit. Hæc igitur ſola manibus extentis apprehendenda eſt iis, qui omnium divinorum humanorumque bonorum participes eſſe volũt. Nam ut ſimpliciter loquamur, quodcumque quis volet actione ipſa effectum dare ad præſtantiſſimum finem, vel ad ſapientiam, vel fortitudinẽ, vel facundiam, vel ad virtutem ſive univerſam, ſeu aliquam illius partem, ex hiſce facile eſſe efficere, ac primum quidem enaſci oportere. Atque hoc quidem fortunæ datum, partim collatum eſſe jam ipſi homini, partim verò ejus eſſe generis, ut homò bonorum honeſtorumque cupidus fiat, ad hæc laboris amans, & maturrimè quaſique ſummo diluculo diſcens, & multum temporis cum illis converſans. Quòd ſi autem hiſce aliquid abſit, fieri non poteſt, ut vel unum ad extremum finem effectum reddatur. Qui verò hæc omnia habet, ei hoc, quicquid etiam aliquis ex hominibus exerceat, incredibile ſit. Iam ſi hoc in aliis ſcitũ re-

ἰδοιμεν ἂν πρὸς ταῦτα τὰς ἡμᾶς ἕξις ἢ δύναμις παρασκευάζει ἁπλουστάτους, οὐδὲν μεῖζον ἂν ἄλλο, ὡς ἐγῷμαι, ἢ μόνη φιλοσοφία. αὕτη γὰρ ἀχειμίλετα καρτερεῖν καὶ τὸν θάνατον καταφρονεῖν ἐγκρατεῖαν τε ἁπλουστάτην διὰ ὅλου τοῦ βίου. καὶ πρὸς μὲν τοὺς πόνους ἐγκελεύεται γενναίως, τῶν δ' ἡδονῶν καθάπερ πανταπάσας. μόνης δὲ ταύτης ἀντιλαμβάνεσθαι χρὴ πᾶς βουλομένους τοῦ θείου καὶ ἀνθρωπείων ἁπάντων μεταλαχεῖν. εἰς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἂν τις ἐθέλῃ ἐξεργάσασθαι εἰς τέλος τὸ βέλτιστον, εἴτε τι σοφίαν, εἴτε ἀνδρίαν, εἴτε σωφροσύνην, εἴτε ἀρετὴν ἢ τὸν σύμπαντα, ἢ μέρος τι αὐτῆς, ἐκ τούτων δεῖ τὸν οἷόν τε ἔσται κατεργάσασθαι, φῦναι μὲν πρῶτον δεῖν. καὶ τοῦτο μὲν τῇ τύχῃ δοτὸν ἐδόθη, τοῦδε ἐπ' αὐτῷ ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦδε εἶναι δεξιὸν μαθητὴν γίνεσθαι τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθῶν, φιλόπονόν τε καὶ προθυμότατα μανθάνοντα καὶ πολὺν χρόνον αὐτοῖς συνδιατελοῦντα. εἰ δέ τι ἀπείη τούτων, οὐκ ἐνδέχεται οὐδὲν εἰς τέλος τὸ ἄριστον ἐξεργάσασθαι. ἔχοντος δὲ ἅπαντα ταῦτα ἀνυπέρβλητον γίνεσθαι τοῦτο ἂν εἰσκῇ τις τοῦ ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ ἄλλων ἐπιστημῶν ὀρθὸν τοῦτο,

τῶν, ὥσπερ δὴ πάντα τὰ τῆς ἡμε-
τέρας διατρίβης ἁπάντων τ' τεχνῶν φι-
λοσοφίας, πόνους τε δεῖ πάντας
ὑφίστασθαι γενναίους, καὶ χρόνον πο-
λὺν καταναλίσκειν εἰς τὴν μάθησιν, 5
προθυμίαν τε εἰσφέρειν μεγίστην.
φέρος δὲ τούτοις ἔξω ἂν τις βέ-
λοιτο δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώ-
ποις λαβεῖν, καὶ τοιοῦτος φαίνεσθαι,
οἷος ἂν ᾖ, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸν τὸ ἄρξα- 10
σθαι καὶ ἐπιχρῆσθαι χωρὶς ὀκνηλᾶ, ἀ-
εί, καὶ μὴ ἄλλοθι ἄλλως. συγχρονι-
σθὲν μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων, καὶ αὐξή-
σεως ἀρξάμενον καὶ συναυξηθὲν εἰς
τέλος λαμβάνει, βέβαιον ἤδη δόξαν 15
καὶ ἀκλινῆ θῆται δι' ὅτι πιστεύ-
ονται τὰ μὴ πάντων δοιάσαι, καὶ ὁ φθόνος
τῶν ἀνθρώπων ὑφ' ὑφαρπάζεται, ὃν ὃν
τὰ μὲν οὐκ ἀδόξους εἶναι, οὐδ' ἄλο-
γον μεμφόμενοι, τὰ δὲ καὶ ψευδόμενοι 20
μεταφέρουσι τοῦ δικαίου. ἐν γὰρ
τοῖς ἀνθρώποις ἄλλων τινὰ
τιμᾶν. αὐτοὶ γὰρ σφίσι τινὸς ἠ-
γῆσθαι, χειροῦσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀ-
νάγκης αὐτὸ, καὶ σμικρὸν ἐκ πολ- 25
λοῦ ἐπαχθέντες, ἐπαινοῦσι καὶ ἀκου-
σίως ὅμως γίγνονται. ἅμα δὲ καὶ οὐκ
ἀμφιβάλλουσιν, εἴτε ἄρα τοιοῦτος
ἄνθρωπός ἐστιν, οἷος φαίνεσθαι, ἢ ἐν-
θυμεῖται καὶ θηρεύσασθαι τὴν δόξαν ἐπὶ 30
ἀπάτῃ, καὶ ἃ ποιεῖται, ταῦτα
κἀλλωπίζεται ὑπαγόμενος τοὺς
ἀνθρώπους. ἐν ὀκνίνῳ δὲ τῷ ἔμπρο-

quam est, quãto magis in omnium artiũ principe Philosophia labores omnes generosè sustinendi sunt, & ad eam perdiscendam multum temporis impendendum, & alacritas maxima afferenda est? Adhæc unde quis volet gloriam apud homines sibi comparare, & talis videri, qualis sit, ab prima statim juventa occipiendum est, eoque æqualiter semper utendum, neque alibi aliter. Unumquodque enim horum quasi eodẽ tempore & confestim acceptum, acceptoque simul incremento firmam tandem solidamque gloriam & honorem capit, idcirco quod sine ulla dubitatione jam creditur, ac hominum invidia non laborat, propter quam partim quidem non sumũt incrementum, neque quod probabile & rationi consonum est, significant: partim verò planè reprehensi præter fas & æquum mentiuntur. Non enim jucundum est hominibus alium aliquem colere. Ipsi quippe aliqua se re privari ducunt. Ab ipsa verò necessitate subacti, & paulatim jam ab longo tempore adducti, laudatores idque etiam inviti nihilo secius evadunt. Adhæc verò etiam non dubitant, sive talis est homo, qualis apparet, sive insidiis petit, venaturq; gloriam per impostura, & iis, quæ agit, itidẽ gloriam captat in hominũ animos irrepens. In illo autem, quem jam antè dixi, modo, &

in quo virtus fuerit exercita, dé ea fidē bonamq́ exiſtimationem ac gloriā facit. Siquidem homines vehementer & pro virili capti neq; invidia poſſunt uti, neque etiam num ſe poſſe decipi arbitrantur. Adhæc verò & tempus cuiq; actioni ac rei cùm multum diutiſſimeq́; adſit, quod exercitū eſt communit. Exiguum autem temporis ſpacium hoc effectum reddere nequit, atque artem quidem audiens aliquis oratione propoſitam, ſi eam didicerit, brevi temporis ſpacio non fuerit præceptore ſuo inferior. Virtus autem ea fuerit, quæ ex multis operibus conſtituitur. Fieri autem non poteſt, ut qui eam tardè occœperit, exiguo temporis intervallo, ad finem exitumq́ue deducat: Sed unà cum ipſa virtute educari atque augeſcere oportet, ut arceātur quidē ab malis cùm ſermonibus, tum etiam moribus, in his autem verſetur, eaq́ue diligenter & cum maxima cura multo longoq́ue tempore efficiat. Illico verò talis ferè gloriæ ac famæ noxia ac detrimētum adeſt. Eos enim, qui de improviſo breviq́ue tempore vel divites, vel ſapientes, vel boni, vel denique fortes facti ſunt, homines nō libenter recipiunt. Quodſi hæc vera proferimus, & non poſſit aliter ſimilitudo morum atque illud ſtabile & à lapſu alienum comparari, quàm ſolo ſapientiæ ſtudio, atque id ex hiſce cō-

ᾧ ἐγὼ προσῆκον ἀσπάζομαι τι ἢ ἀρετὴ σπίσιν ἐμποιεῖ περὶ ἑαυτῆς καὶ εὐκλείας. ἀλαζονέστερος γὰρ ἥδη καὶ τὸ ἰσχυρὸν οἱ ἄνθρωποι, οὔτε τῷ φθόνῳ ἔτι δύνασθαι χρῆσθαι, οὔτε ἀπατᾶσθαι ἔτι οἴονται. ἔτι δὲ καὶ ὁ χρόνος σωσεῖν μὲν ἱκανός ἐστιν ἔργῳ καὶ ἀφανεῖ πολὺς καὶ διὰ μακροῦ κομίζει τὸ ἀσπούμενον. ὁ δὲ ὀλίγος χρόνος οὐ δύναται τοῦτο ἀπεργάζεσθαι· καὶ τέχνην μὲν ἄν τις κατὰ λόγους παθόμενος, καὶ μαθὼν οὐ χείρων τοῦ διδάσκοντος ἂν γένοιτο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· ἀρετὴν δὲ ἡ τις ἐξ ἔργων πολλῶν αὐξάνεται. ταύτην δὲ οὐχ οἷόν τε ὀψὲ ἀρξάμενον, οὔτε ὀλιγοχρονίως ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν, ἀλλὰ σωζομένην τε αὐτὴν δεῖ καὶ σωαυξηθῆναι, τῆς μὲν εἰρομένων κακῶν καὶ λόγων καὶ ἠθῶν τάδ' ὠφελοῦντα καὶ κατεργαζόμενον σὺν πολλῷ χρόνῳ καὶ ἐπιμελείᾳ, ἅμα δέ τις καὶ τῇ ἐξ ὀλίγου χρόνου εὐδοξίᾳ προσγίνεται βλάβη πολλή. τοὺς γὰρ ἐξαπιναίως καὶ ἐξ ὀλίγου χρόνου ἢ πλουσίους, ἢ σοφούς, ἢ ἀγαθούς, ἢ ἀνδρείους ἡγουμένους ὡς ὄντως ἔχοντας ἥκιστα οἱ ἄνθρωποι. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καὶ οἷόν τε ἄλλως τὴν ὁμοιότητα τῆς ἠθῶν, καὶ τὸ βέβαιον καὶ

ον καὶ ἀνδρικώτατον ἀπεργάζεσθαι
φιλοσοφίας, καὶ τοῦτο
παρὰ τούτων, ὡς εἰβουλόμεθα τελείως ἀγαθοὶ γενέσθαι,
εὐκλείας τε καὶ εὐδαιμονίας ὅλως
μεταλαβεῖν, ἐκ ἄλλο τι πρακτέον
ἡμῖν, ἢ φιλοσοφητέον. ἔτι τοίνυν καὶ
ἁδὲ ἡ παραίνεσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέ-
λος φέρει. ὡς ὅταν τις ὁρμηθεὶς ἐνδῷ
τοῦτο καὶ ἐργασάμενος, ἔχῃ αὐτὸ εἰς
τέλος ἐάν τε εὐγλωττίαν, ἐάν τε σο-
φίαν, ἐάν τε ἰσχύν, τοῦτο εἰς ἀγαθὰ
καὶ νόμιμα καὶ χρῆσθαι δεῖ. εἰ δὲ
εἰς ἀδικίας καὶ ἀνομίαν χρήσαιτο
τις ὑπερβολὴ ἀγαθῶν, πάντων κά-
κιστον ἂν τὸ τοιοῦτον καὶ ἀπόλλυ-
σθαι κρεῖττον αὐτοῦ ἢ παρεῖναι. ἡ αὖ περὶ
μαθὸς τελέως ὁ τούτων μετέχων δί-
κης εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς κατα-
χρώμενος, οὕτω πάλιν πανοῦργος
τελέσας ὃ εἰς τὰ πονηρὰ χρώμενος.
τὸ τε αὖ ἀρετὴν ὀρεγόμενον καὶ συμ-
πάσης, σκοπεῖσθαι εἶναι ἐν τίνος ἂν
μάλιστ' ἐργάσαιτο εἶη. τοιοῦτος δ' ἂν
ἁπλῶς μάλιστα ὠφέλιμος εἴη, εἰ εἴη
εἰς χρήματα δοθεὶς εὐμενῶς τοῦ
πλησίον, ἀναλαβόντα καὶ πολὺ εἰ-
ναι. καὶ λαβὼν αὖ συλλέγοντα χρήμα-
τα, ἔπειτα ἐὰν ὅταν ἀφθονα συμ-
μαίνοι, ὥστε καὶ πλείστους δόσεις
καὶ δεχέσεων. εἶτα αὖθις
δολίους καὶ πανούργους προσγίνεσθαι μὴ
τὴν συναγωγὴν τῶν χρημάτων

spicuum & manifestum extitit, ut si plenè perfecteque boni esse velimus, ac gloriæ felicitatisque verè esse participes, non aliud nobis omninò agendum, quàm Philosophiæ incumbendum. Quinimò & hæc admonitio ad eundem tendit finem, ut cùm quis rē aliquam, quam summo opere expetivit, posteà cōfecerit, in eundem planè finē respiciet cum eo, qui vel eloquentia, vel sapientia vel fortitudine præditus erit, ut ea perfrui valeat ad ea, quæ honesta & cū lege conjuncta sunt. Quod si autē usus fuerit aliquis bono, quod jam acquisitum est ad ea, quæ injusta & illegitima sunt, illud nimirum omnium pessimū dicendum est, ac præstabilius esse longè, ut ab homine absit, quàm ei adsit. Et quemadmodū qui horū quid habet, perfectè bonus redditur, dum iis ad honestatem utitur: ita rursum pessimus evadit, qui illis ad nequitiem abutitur. Rursum qui universas virtutes expetit, ei expendendum, quanam ratione vel actione fuerit optimus. Talis fuerit, qui quum plurimis utilis exsistit, si quidem aliquis pecuniis datis benignitatem exerceat in proximos, cogetur esse malus. Rursum pecunias colligēs, deinde istas non ita copiosas colligat, ut non remaneat ei, & qui dona cōfert, & dona accipit. Deinde hæc rursum secunda pravitas & malitia adest post pecuniarum collectionem,

lectionem, si ex divite fiat pauper, & ex eo, qui aliquid possedit, fiat & evadat nihil habens. Quo pacto igitur aliquis qui in sua possessione pecunias nō habeat, sed alio aliquo modo in homines beneficia conferat, atque ea faciat non cum pravitate, sed cum virtute: Adhæc quopacto is, qui donat, habeat dationem talem, ut nunquā deficiat. Hæc igitur res ita se habebit, si legibus juxta ac justitia adjuvetur. Hoc enim urbes atq; homines, ut simul habitent & inter se cocant, efficit. Rursum igitur ex hisce quoq; eadem contingunt. Nam si rectum rerum omnium, quæ in vita eveniunt, usum ac mentis distributionem, quam legem vocamus, Philosophia germanè tradit, nihil eis aliud, qui perfectissimæ vitæ participes esse volunt, faciendum est, quàm verè philosophari. Atqui tēperantissimos esse oportet omnes, idq; eximiè. Talis autem in primis erit iste, qui pecuniis imperare novit, quibus omnes corrūpuntur, quique vitæ parcens non est, sed in regulis justitiæ studium ac diligentiam posuit, adhæc virtutem persequitur. Ad hæc enim duo plarique mortales intemperantes & incontinētes sunt. Ob hanc autem causam ea ipsis accidunt, quod vitæ studiosi & cupidi sunt. Quandoquidē in hoc vel vita est, vel anima. Huic igitur parcunt eamque expetunt propter vitæ amorē

ἐὰν δὲ πλουσίου πένης γένηται, καὶ ἐκ πεπημένου μηδὲν ἔχων. πῶς ἂν οὖν ὁ τις μὴ χρημάτων νόμων, ἀλλὰ ἄλλῳ δή τινι τρόπῳ εὐποιητικὸς ἂν εἴη ἀνθρώποις, καὶ ταῦτα μὴ σὺν κακίᾳ, ἀλλὰ σὺν ἀρετῇ, καὶ προσέτι δωρούμενος, πῶς ἂν ἔχοι δόσιν ἀνέκλειπτον; ὧδ' οὖν ἔσται τοῦτο, εἰ τοῖς νόμοις τε καὶ πρὸς δικαιοσύνην ἐπιτρόπους τοὺς τάξεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους τὸ σωφρονίζειν καὶ τὸ φιλίους εἶναι, πάλιν δὲ καὶ ἑταίρους ταὐτὰ συμβαίνει. εἰ δὲ τὴν ὀρθὴν χρῆσιν πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων καὶ τὴν τούτου διανομὴν, ἣν καλοῦμεν νόμον, φιλοσοφία παραδίδωσι γνησίως, διὸ καὶ ἄλλα δεῖ πράττειν, ἢ φιλοσοφεῖν ἀληθινῶς τοὺς βουλομένους τελειοτάτης ζωῆς μεταλαμβάνειν, καὶ μηδὲν ῥᾳθυμότερόν γε δεῖ εἶναι πάντα ἀνδρὸς διαφέροντος. τοιοῦτος δ' ἂν μάλιστα εἴη τις τῆς χρημάτων κρείσσων εἶναι, πρὸς ἃ πάντες διαφθείρονται, καὶ τῆς ψυχῆς ἀφειδὴς ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἐπουδακώς, καὶ τὴν ἀρετὴν μετὰ τούτων. φρὸς ταῦτα γὰρ δύο οἰκεῖα σχεδὸν ἀκρασίᾳ εἰσί. διὰ τοῦτον δὲ τὰ τοιαῦτα πάσχουσι, φιλοψυχοῦσι μὲν, ὅτι τοῦτο ζωή ἐστιν ἢ ψυχή. φαύσης οὖν φιλόψυχοι καὶ σπουδαῖοι περὶ τὴν τῆς φιλίας καὶ ζωῆς

καὶ

καὶ σωθῆναι, ἢ σωφρονίσθαι. φιλοχρημάτοις δὲ τοῖς δεινὰ ἀπὸρ φοβοῦ αὐτούς. τί δ' ἐστὶ ταῦτα; αἱ νόσοι, τὸ γῆρας, αἱ ἐξαπιναῖοι ζημίαι, οὐ τὰς ἐκ τῆς νόμου λέγω ζημίας. ταύτας μὲν γὰρ καὶ εὐλαβηθῆναι ἔστι καὶ φυλάξασθαι, ἀλλὰ τὰς τοιαύτας πυρκαΐας, θανάτους οἰκετῶν, τετραπόδων, ἄλλας αὖ συμφορὰς· αἱ περιπεῖνται, αἱ μὲν τοῖς σώμασιν, αἱ δὲ ταῖς ψυχαῖς, αἱ δὲ τοῖς χρήμασι. τούτων δὲ οὖν ἕνεκα πάντων ὅπως εἰς ταῦτα ἔχωσι χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, πᾶς ἀνὴρ τ' πλούτου ὀρέγεται. καὶ ἄλλ' ἄττα δ' ἔστιν, ἅπερ οὐχ ἧττον, ἢ καὶ προσορμίσαι ἔοικε τοὺς ἀνθρώπους ἔτι τὸν χρηματισμὸν, αἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίαι, καὶ οἱ ζῆλοι, καὶ αἱ δυναστεῖαι, δι' ἃς τὰ χρήματα περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, ὅτι συμβάλλεται εἰς τὰ τοιαῦτα. ὅς τις δ' ἐστὶν ἀνὴρ ἀληθὴς, ἀληθὴς, ὅτος οὐκ ἀλλοτρίῳ πόσμῳ περιπεσμένῳ τὸ δόξαι θηρᾶσαι, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ. διόπερ οἱ μὲν φιλοσοφίας εἰς ἑαυτὸν ἀνηρήσθαι ποιεῖ, καὶ ἀγαθὸν πατρί. * πάθων δὲ ἐκτὸς χρείας ἐφίστησιν, εἰ μὴ ἄν χρησιμοῦται πάσαις πρὸς εὐδαίμονα βίον. καὶ περὶ φιλοψυχίας δὲ ὧδε ἄν τις πεισθείη, ὅτι εἰ μὲν ὁ-

ac consuetudinem, cùm quà aluntur. Studiosi & amantes pecuniarum sunt horũ causſa, quæ eos terrefaciant. Quę verò istæ? Morbi, senectus, damna subitaria. non tamẽ illa intelligo damna, quæ ex legibus contingunt: (ea enim & caveri & devitari possunt) sed talia incendia & quasi rogos, mortes servorum, obitus quadrupedum, itemque alias calamitates, quibus cincti sumus, aliæ quidem corpora, aliæ verò animos, aliæ denique pecunias circumstant. Horum igitur omnium causſa, ut ad hæc consequẽnda possint uti pecuniis, nullus non mortalium divitias summoperè appetit. Sunt item & alia nonnulla, quæ non minùs, quàm quæ prædicta sunt, homines ad pecuniarũ desiderium ac studiũ impellunt, nempe honorum inter se mutuo studia, æmulationes ac potentiæ, quarum causſa pecuniæ plurimi fiunt, quòd ad ea comparanda cõferant. Quicunque autem verè bonus vir est, hic alieno ornatu, quem sibi circumposuit, gloriã minimè venatur, sed sua ipsius virtute eam æquirit. Quamobrem si in philosophia nulli non bono efficit, ut in seipsum omnia conferat, & quasi applicet, affectibus verò & externo usui præsidet, ut eos reprimat: utique ad vitam beatam omnium utilissima fuerit. Et de amore vitæ sic aliquis persuasus fuerit, ut si quidem * * ab

alio moriatur. Ut reliquo vitæ tempore senii sit expers, & immortalis, ei ignoscendum utique erit, in primisque venia debebitur, qui animo parcit. postquam aũt adest vitæ, quę jam producta & prolongata est, senio, tum hoc mortalibus deterius est, cùm non adsit immortalitas. Iamque insciti quoque magna est, & consuetudo mala tum sermonum, tum cupiditatũ, eam cum aliquo dedecore & infamia comparare: sed loco illius immortalem non fieri, relinqui loco mortalitatis, quæ in nobis est, ęternam semperq; viventem largitatem & munificentiam. Si igitur sola philosophia mortis curam contemptumque ingenerat, ad immortalem & semper exsistẽtem vitam adducit, & sermones semper manentes perdocet, eosq;, ut homines æmulentur, assuefacit, eo nomine utiq; omnium utilissima fuerit. Adhæc aũt non ad avaritiam coeco quodam impetu ruendum est, & robur renacitatis nequaquam ducendum perinde, ac si virtus foret, & legibus parere, timiditatẽ esse. Pessima namq; illa mens est, atq; ex ea omnia bonis contraria exsistunt, malitia scilicet & noxia. Nam si homines ea essent natura ac ingenio, ut nõ possent juxta unã vivere, (nempe inter se convenerũt necessitati cedẽtes) omnia aũt quæ ad vitæ sustentationem pertinent, ab ipsis inventa sunt, tum quæ-

πηρ, εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου ἀποθάνοι, ἀγνώσεται ἔτι καὶ ἀθανάτου τὸν λοιπὸν χρόνον, συγγνώμη ἂν πολλὴ τῷ φειδομένῳ τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπάρχει τῷ βίῳ μακροτέρῳ τότε γῆρας κάκιον ὂν ἀνθρώποις, καὶ μὴ ἀθάνατον ἔτι. καὶ ἡ ἀμαθία ἤδη ὄζει μεγάλη ἐστὶ συνήθεια συνηρῶν λόγων τε καὶ ἐπιθυμημάτων, ταύτην περιποιεῖν ἀντὶ δυσκλείας. ἀλλὰ μὴ ἀθάνατον ἀντ' αὐτῆς λείπεσθαι ἀντὶ θνητῆς οὔσης εὐλογίαν ἀίδιον καὶ ἀεὶ ζῶσαν. εἰ τοίνυν μόνη φιλοσοφία μελέτην ἐμποιεῖ θανάτου καταφρόνησιν, ἐπὶ δὲ τὸν ἀθάνατον, καὶ ἀεὶ οὖσαν ζωὴν ἐπανάγει, καὶ τοὺς ἀεὶ ὄντας λόγους ἀναδιδάσκει, καὶ τούτους ζηλοῦν ἐθίζει, πασῶν ἂν εἴη καὶ ὄλως τοῦτο ὠφελιμωτάτη. ὥστε τοίνυν οὐκ ἐπὶ πλουτεῖν ὁρμᾶν δεῖ, οὐδὲ τὸ κράτος τὸ ἐπὶ τῇ πλουτεῖν ἡγεῖσθαι ἀρετὴ εἶναι. τῷ δὲ τῶν νόμων ὑπακούειν, δειλίαν ἀντιπροβάτην γὰρ αὐτὴν ἡ διάνοια ὄζει, καὶ ἐξ αὐτῆς πάντα ταναντία τοῖς ἀγαθοῖς γίγνεται κακία τε καὶ βλάβη. εἰ γὰρ ἔφυσαν μὲν οἱ ἄνθρωποι ἀδύνατοι καθ' ἕνα ζῆν, συνῆλθον δὲ πρὸς ἀλλήλους τῇ ἀνάγκῃ εἴκοντες, πᾶσα δὲ ἡ ζωτικὴ οὐσία εὑρήκει

μται, καὶ τὰ τεχνήματα σφῶν
αὐτῶν. σαν ἀλλήλοις δὲ ἐν
αὐτοῖς, καὶ ἀνομίας διαπᾶσθαι,
οὐχ οἷόν τε μείζω γὰρ αὐτοῖς
ζημίαν ὁρᾶν ἐκ τῆς κατὰ ἀνομίαν ξυ-
πῆς κατὰ ἀνομίαν διαίτης. διὰ ταύ-
τας τοίνυν τὰς ἀφάτους ἀνάγκας τόν
τε νόμον καὶ τὸ δίκαιον ἐμ-
βασιλεύειν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ
οὐδαμῆ μεταστῆναι ἐκ αὐτοῖ-
σιν. φύσει γὰρ ἰσχυρᾶ ἐνδεδέσθαι ταῦ-
τα. εἰ μὲν δὴ γένοιτό τις
ἐξ ἀρχῆς φύσιν τοιάνδε ἔ-
χων ἄξεστος τὸν χρῶτα, ἄ-
νοσός τε ἐς ἀπαξάπας, καὶ ἰσχυ-
ρὸς καὶ ἀδαμάντινος τόν τε σῶ-
μα καὶ τὴν ψυχήν, πρὸς τοι-
αύτην ἴσως ἂν τις ἀρκεῖν ἐνό-
μιστο τὸ ἐπὶ τῇ πλουτίζειν κρά-
τος. τὸν γὰρ τοιοῦτον τῷ νόμῳ μὴ
ἐνδυνόντα δύνασθαι ἀδικεῖν
ἔφη, οὐ μὴν ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος
οἴεται. εἰ γὰρ καὶ τοιοῦτός τις
εἴη, ὡς αὐτὸ ἂν γένοιτο, τοῖς μὲν
νόμοις συμμαχεῖν καὶ τῷ δικαίῳ,
καὶ ταῦτα κελεύειν, καὶ τῇ ἰσχύϊ χρά-
σεσθαι ἐπὶ ταῦτα τε καὶ τὰ αὐτοῖς
ἐπικυρῶσιν, οὕτω μὲν ἂν σώζοιτο ὁ
τοιοῦτος, ἄλλως δὲ οὐκ ἂν διαμείνοι
δοκεῖν γὰρ ἂν τοῖς ἄπαξ ἀνθρώ-
ποις τοῖς τοιούτῳ φύσει πολεμίους
καὶ κατάρατος, διὰ τὴν ἀνομίαν
καὶ τὸ πλῆθος, εἰ τύχῃ δεδιώκοιεν

cumque ad eam ritè transigendam artificia requiruntur: atqui ut inter se vivant familiariter, simulq; contra legũ præscriptum, id verò fieri nullo modo potest. Eò enim pacto majus ipsis dãnum inferetur, quàm si quisq; sigillatim vitã institueret. Itaq; propter hasce necessitates tam lex, quàm justitia regis loco inter homines sunt, neq; ullo modo illa abesse ab iis, vel removeri possunt. Sunt enim illa forti ac valida natura colligata. Quòd si autem mortaliũ quisquã à principio tali sit natura formatus, ut corpus habeat, quod nec vulnerari, nec morbis corripi possit, adeoq; nullis affectionibus obnoxiũ sit, ideoque corpore atq; animo sit eximius adeoq; adamantinus & ferreus, tali homini fortasse aliquis sufficere putet robur, ut in quavis re superior emineat. Nam talẽ, ut legi subsit, effici non posse, quod damni omninò sit expers, nõ sanè rectè existimatur. Etenim si quis etiam talis esse posset, qui non pugnaret cum legibus ipsáq; justitia, atque ea communiens & robore utens, tam ad ea, quàm iis similia confirmanda, ille quidem hac ratione perfacilè servatus fuerit, alia autem ne quaquã incolumis permaneat. Omnes enim homines videtur ei, qui talis natus est, hostiles constituti esse, propter ipsorum benè institutas leges et multitudinem, sive arte vel potentia, talem

virum superare, cúmque in suam nassam trahere, cóq; superior esse positi? Ita apparet et hoc ipsum robur seu potentiam, quod quidem verè robur & potentia est, per legem ac justitiã conservari. Sine hisce verò ipsum jus seu justitia per se eligenda est. Et natura ad eam nati sumus, etsi quidem illorum nihil extrinsecus acquiratur, & accidãt humani aliquot defectus: æquum tamẽ est, ut justitiam exerceamus. quippe quæ sui natura omnibus est pretiosissima. Quia & æquum est ut hæc de bona legum constitutione, itemq; legum neglectu, quantum inter se differant, perdiscere. Et quidem quod juris ac legum bona constitutio res sit cum primis præclara tàm publicè quã privatim, perturbatio verò & legum jurisque neglectus res pessima: (quippe ex ea confusione confestim nocumenta exsistunt) incipiamus ea exponere, quæ cum cõstitutione, in qua leges vigent, contingunt, quæque prius fiunt. Fides quidem prima oritur ex reip. benè legibus fundata, quæ omnibus hominibus maximopere prodest, atque is status multorum bonorum causa est. pecuniæ enim ex ea fiunt cõmunes. Atque ita quidem, etsi pauca fuerint, nihilominus tamen in circulum reductæ satis superque sufficiunt. Sine illâ verò, etsi multæ fuerint, nunquam tamen sufficerint. Et fortuna-

ἐκβαλλέσθαι· ἀν ἢ περιῇ ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ οὕτω φαίνεται καὶ αὐτὸ τὸ κράτος, ὅπερ δὴ κράτος ἐστί, δι' οὗ δὲ τῷ νόμου, καὶ δι' οὗ σῴζεται. χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸ δι' αὑτὸ αἱρετέον ἐστὶ τὸ δίκαιον, καὶ φύσει πρὸς αὐτὸ πεφύκαμεν· καὶ μηδὲν οὖν ἧττον ἕξεσθαι ἀτελῆ γίγνεται, καὶ ἐλαττώματά τινα συμβαίνει ἀνθρώπινα δίκαια πράττειν ἄξιον ὡς τῷ ὄντος πάσης τιμιωτάτου, μαθεῖν τε ἄξιον ἐστὶ ταῦτα περὶ τῆς εὐνομίας τὸ καὶ ἀνομίας, ὅσον διαφέρετον ἀλλήλοιν. καὶ ἔτι μὲν εὐνομία ἄμεινον εἶη καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἡ ἀνομία δὲ κάκιστον. αἱ γὰρ παραχρῆμα βλάβαι γίγνεται ἐκ τῆς ἀνομίας. ἀρξώμεθα δὲ τὰ τῆς εὐνομίας διὰλοῦν, ἅπερ γίγνεται πρότερα ἐκ πόλεως μὲν πρώτη ἐγγίγνεται ἐκ τῆς εὐνομίας μεγάλα ὠφελοῦσα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς σύμπαντας, καὶ τῶν μεγάλων ἀγαθῶν αὐτὸ ἐστί. χοινὰ γὰρ τὰ χρήματα γίγνεται ἐξ αὐτῆς. καὶ οὕτω μὲν, ἐὰν ᾖ ὀλίγα ᾖ, ἐξαρκεῖ ὅμως κυκλούμενα. ἄνευ δὲ ταύτης οὐδ' ἂν πολλὰ ᾖ, ἐξαρκεῖ, καὶ αἱ τύ-

χαι

καὶ δὴ, εἰ εἰς τὰ χρήματα ἐ-
τῶν, αὖτε ἀγαθαὶ ἢ μὴ, ἐκ
τῆς εὐνομίας τοῖς ἀνθρώποις
προσφορώτατα κυβερνῶνται.
τούς τε γὰρ εὐτυχοῦντας ἀπ-
φαλεῖ αὐτῇ χρῆσθαι καὶ ἀνε-
πιβούλους. τούς τε αὖ δυσ-
τυχοῦντας ὠφελουμένους ἐκ τῆς
εὐτυχούντων, ἀλλὰ τὴν ἐπιμι-
ξίαν τε καὶ πίστιν, ἅτερ ἐκ
τῆς εὐνομίας γίγνεται. τόν τε
εὖν χρόνον τοῖς ἀνθρώποις διὰ
τὴν εὐνομίαν εἰς μὲν τὰ πράγ-
ματα ἀργὸν γίγνεσθαι, εἰς
δὲ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς ἐργά-
σιμον. φροντίδος δὲ τῆς
ἀνδρικωτάτης ἀπαλλάττεσθαι τοὺς
ἀνθρώπους ἐν τῇ εὐνομίᾳ, τῇ
δὲ ἡδίστῃ σπουδάζειν. πρᾶγ-
μάτων μὲν γὰρ φροντίδα ἀνδρι-
κὸν εἶναι, ἔργων δὲ ἡδίστων,
εἰς τε αὖ τὸν ὕπνον ἰοῦσιν,
ὅπερ ἀνάπαυμα κακῶν ἐστ'
ἀνθρώποις, φόβους μὲν ἧ
ἄλυπα μεμιγμένους ἔρχεσθαι
εἰς αὐτόν. γιγνόμενοι δὲ ἐπ'
αὐτῷ ἕτερα τοιαῦτα σαφῶς
καὶ μὴ ἐμφόβους ἐξαίφνης κα-
θίστασθαι. οὐδ' ἐκ μεταλλα-
γῆς ἡδίστης τοῦ γνωσθῆναι τὴν
ἡμέραν εἶναι προσδέχεσθαι,
ἀλλ' ἡδέως φροντίδας μὲν
ἀλύπους περὶ τὰ ἔργα τῆς

rum, quæ in pecuniis & divitiis secantur, aliæ sunt bonæ, aliæ verò malæ. Quæ bonæ sunt, ex bona Reipub. cōstitutione, in qua leges valent, hominibus convenientissimè utilissimeque gubernantur. Nā qui secunda fortuna fruuntur, ea utuntur, ut re tuta & absque illis insidiis. Rursum, qui adversa laborant, adjutantur ex illis, qui prospera fortuna utuntur, idque propter permistionem seu communionem simul & fidem, quæ ex legibus benè firmata constitutione fiunt. Tempus largitur hominibus, propter bonum ordinem in res, quidem otiosum exsistit: in actiones verò vitæ sustentandæ, activum. Verùm à cura longè ingratissima homines omninò liberantur in Republ. bonis legibus fundata, ac rei jucundissimæ vacant. Nam rerum & negotiorū cura injucundissima est: actionum autem multò jucundissima. Rursum somno se dedētibus, qui mortalibus est requies malorum, ab omni remoti metu ac securi, eaq; meditātes, quæ malis molestiaq; carent, eum capiunt. Dormientes verò dulcemq; somnum capientes, alia quædam sentiscere, quæ cum voluptate conjuncta sunt, & non ex improviso timori obnoxios reddi. Neque ex mutatione jucundissima præstolari, quemadmodū dies possit esse cognitus: sed jucundè curas quidem doloribus vacuas red-

dere, dum actionibus vitæ intenti sint. Labores verò bonorum apprehensione subsidioq;, atque spe tum maxima, cui facilè credatur, simul & quæ grato animo exspectetur, leniores reddere. Atq; illorum omnium Rempub. bonis & salutaribus legib. ornatam caussam esse, & quod hominibus maxima mala parat, nēpe quod bellum infert ad eversionem & subactionem in servitutem, & hoc quidem multò magis illis, qui non juxta leges sua instituunt, advenire solet: minus verò illis, qui præclaris legum institutis utuntur. Et alia multa sunt in benè cōstituta & legibus administrata Republ. bona, quæ etiam ex ea manant, & vitæ humanæ adminicula, ac solatium in omnibus difficultatibus prębent non exiguum. Quæ verò mala oriri, & in usum vitæ hominū exundare solent, ubi non vivitur juxta leges, hęc ferè sunt. Soliciti quidem primùm homines fiunt ad opera, & curam gerunt ejus, quod in rebus, non autem in operibus minimè omnium curatum oportuit. Pecunias propter infidelitatem atq; inhospitalitatē, veluti in loculos recondunt, sed quæ non movētur. Atq; eo modo illę rarę fiunt, etsi copiosę forēt. Et fortunę malę juxta ac bonę sibi mutuò oppositæ subserviūt & obsequūtur. Fortunæ n. benignitas ac felix rerum successus tutus & firmus nō est in Repu.

ζωῆς ποιουμένους. τοὺς πόνους δὲ τῇ ἀντιλήψει ἀγαθῶν ἐλπίσιν πιστοῖς καὶ πρόσδοκήτοις ἀναπουφίζοντας. ὧν πάντων τὴν εὐνομίαν αἰτίαν εἶναι, καὶ τὰ κακὰ μέγιστα τοῖς ἀνθρώποις φορίζειν. πόλεμον ἐπιφερόμενον εἰς καταστροφὴν καὶ δούλωσιν· καὶ τοῦτο ἀνομουμένοις μὲν μᾶλλον ἐπέρχεσθαι, εὐνομουμένοις δ' ἧττον. καὶ ἄλλα δὲ πολλά ἐστιν ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἀγαθὰ, ἅπερ καὶ * ποικιλήματα τῇ ζωῇ καὶ παραψυχὴ πρὸς ἀλεπῶν ἐξ αὐτῆς γίγνεσθαι. τὰ δ' ἐκ τῆς ἀνομίας κακὰ ἐπιβαίνοντα, τά δ' ἐστίν. * ἄσχολοι μὲν πρῶτον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰ ἔργα γίγνονται, καὶ ἐπιμελοῦνται τῶν ἀκριβεστάτου πραγμάτων, ἀλλ' οὐκ ἔργων. τά τε χρήματα δι' ἀπιστίαν καὶ ἀμιξίαν κατορυσσουσιν, ἀλλ' οὐ κινοῦνται. καὶ οὕτω ἀπάνια γίγνεται ἂν καὶ πολλὰ ᾖ. αἱ τε τύχαι αἱ φλαῦραι καὶ ἀγαθαὶ εἰς ταὐναντία ὑπηρετοῦσιν. ἡ τε γὰρ εὐτυχία οὐκ ἀσφαλής ἐστιν ἐν τῇ ἀνομίᾳ, ἀλλ' ἐπιβουλευτή.

ἥτε

ἢτε δυσυχία οὐκ ἀποθεῖται, ἀλλὰ κραδύνεται διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀμεξίαν. ὅτε εὐβλεμος ἔξωθεν μᾶλλον ἐπάγεται, καὶ ἡ οἰκεία στάσις ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας. καὶ ἐὰν μὴ πρόσθεν γίγνηται, ἥτε συμβαίνει. ἔν τε πρόσμαλλι συμβαίνει καθιστάναι ἀεὶ δεῖ βεβουλάς τὰς ἐξ ἀλλήλων, δι' οὕστερ εὐλαβουμένους τὸ δεῖλεῖν ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις. καὶ οὔτε ἐγρηγορόσιν ἡδείας τὰς φροντίδας εἶναι, οὔτε ἐς ὕπνον ἀπερχομένους ἡδεῖαν τὴν ὑποδοχήν, ἀλλὰ σφαλμαλον τὴν τε ἀνέγερσιν τ' ἔμφοβον καὶ σκοτοῦσαν τὸ ἀνθρώπειον. ἐπὶ μνήμας, κακῶν ἐξαπιναίους ἄγειν. ἅπερ ἐκ τῆς ἀνομίας, ταῦτα τε καὶ τὰ ἄλλα κακὰ τὰ προειρημένα ἅπαντα ἀποβαίνει. γίγνεσθαι δὲ καὶ ἡ τυραννὶς κακὸν τοσοῦτον τε ἐκ τοιοῦτου οὐκ ἐξ ἄλλου τινὸς, ἢ ἀνομίας. οἴονται δέ τινες τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι μὴ ὀρθῶς συμβάλλονται, τύραννον ἐξ ἄλλου τινὸς καθίστασθαι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους στερίσκειν δὲ ἐλευθερίας, οὐκ αὐτοὺς αἰτίους ὄντας, ἀλλὰ βιασθέντας ὑπὸ τῆς κατασταθέντος τυράννου, οὐκ ὀρθῶς ταῦτα λογιζόμενοι. ὅστις γὰρ ἡγεῖται βασιλέα, ἢ τύραννον

à qua leges exſulant, ſed iis inſidiæ ſtruuntur. Adverſa verò fortuna & indigentia non aſpellitur: ſed firmiter obtinet propter infidelitatē mutuam atque inhoſpitalitatem immitemq; barbariem. Ac bellum extrinſecus magis incumbit, & domeſtica ſeditio ab eadem cauſſa exſiſtit. Imò ſi antè non fuerit, tunc contingit. In ipſa re, in qua etiam fervet ſemper per inſidias, quas ex ſe invicem ſibi mutuò nectūt, propter quas ita vitam inſtituunt, ut ſibi cavere cogantur, ſibiq; mutuo viciſſim inſidias ſtruunt. Adhæc curæ ne vigilantibus quidē jucundæ ſunt, neq; etiam ſomnum capientibus conclave ipſum jucundum eſt, ſed maximè cum timore conjunctum, & excitationē è ſomno itidem meticuloſam hominemq; terrentem, ad malorum memorias repentinos protrudere. Hæc reliquáque omnia mala, quæ jam dicta ſunt, ex ea conſtitutione, ubi nullæ vigent leges, promanant. Tyrannis item malū tantum támq; enorme ex nullo alio fonte, quàm ex diſſolutione Reipubl. nullis legibus fundatæ oritur. Nonnulli verò mortalium autumant, quicunq; non rectè conjiciunt, tyrannum aliundè exſiſtere ac conſtitui, atq; homines libertate privari, non ipſos culpandos eſſe: ſed vi adactos ab tyranno, qui ita conſtitutus ſit, non rectè ea colligētes. Quicunque enim regem vel tyrannū

ducit

ducit aliūdè exsistere, quàm ex neglectu legum ac cupiditate habendi, is fatuus est. Quippè cùm omnes in universum ad nequitiā proclives traducāmur, tùm illud usu evenire solet. Ut enim homines sine legibus & justitia vivāt, fieri nullo modo potest. Quum igitur hæc duo leges scilicet & justitia ex multitudine seu plebe sublata deficiūt, tùm planè usu evenit, ut horū administratio & cura in unum transferatur. Quomodo namq; alioquin unius gubernatio, quæ monarchia Græcis dicitur, in unum transferatur? nisi legibus, quæ multitudini non parum conducunt, ex usu hominū communi exterminatis? Oportet enim hunc virū, qui justitiā evertit, & legem omnibus cōmunem & conducibilē è medio sublaturus sit, adamantinum fore, si hęc deprædaturus sit ab hominum multitudine, id q; unus ab multis. Sanè qui carnalis est, ac reliquorum mortalium si, milis, hæc nullo modo effectum dare poterit. Ubi verò contraria, quæ defecerunt, constituerit, solus regimen susceperit. Quapropter etiā cùm hoc usu venit, nonnullos mortalium istud latet. Quod si igitur tantorum quidem causſa malorum exlex: contrà tam ingens bonum legibus vincta Respublica est, non aliter felicitatē consequi poterimus, nisi quis legem ob oculos statuat vitæ suę ducem. Hæc autem recta

ἐξ ἄλλου τινὸς γίγνεσθαι, ἢ ἐξ ἀνομίας τὸ μὴ πλουτεῖν, μωρός ἐστιν. ἐπειδὰν γὰρ ἅπαντες ὅλοι κακίαν ζῶσιν, τότε τοῦτο γίγνεται. οὐ γὰρ οἷόν τε ἀνθρώπους ἄνευ νόμων καὶ δίκης ζῆν. ὅταν οὖν ταῦτα τὰ δύο ἐκ τοῦ πλήθους ἐκλείπῃ, ὅτε νόμος καὶ ἡ δίκη, τότε ἤδη εἰς ἕνα ἀποχωρεῖν τὴν ἐπιτροπὴν τούτων καὶ φυλακήν. πῶς γὰρ ἄλλως εἰς ἕνα μοναρχία γένοιτ' ἄν, εἰ μὴ τοῦ νόμου ἐξῳκισμένου τοῦ κατὰ πλῆθος συμφέροντος; δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃς τὴν δίκην καταλύει, καὶ τὸν νόμον τὸν πᾶσι κοινὸν καὶ συμφέρον ἀφῃρῆσθαι, ἀδαμάντινον γενέσθαι, εἰ μέλλει συλήσειν ταῦτα παρὰ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων, εἷς ὢν παρὰ πολλῶν. σαρκικὸς δὲ καὶ ὅμοιος τοῖς λοιποῖς θνητοῖς, ταῦτα μὲν οὐκ ἂν δυνηθείη ποιῆσαι. φανεῖται δὲ ἁλισκόμενος καθιστὰς, μοναρχήσειν ἄν. διὸ δὴ γιγνόμενον τοῦτο ἐνίους μὲν ἀνθρώπων λανθάνει. εἰ τοίνυν τοσοῦτον μὲν αἴτιόν κακῶν ἐστιν ἀνομία, τοσοῦτον δὲ ἀγαθὸν εὐνομία, οὐκ ἄλλως ἔστιν τυχεῖν εὐδαιμονίας, ἢ μὴ τιθέμενον ἡμᾶς πρὸ τοῦ βίου τὸν οἰκεῖον βίον. ἔστω δὲ ἡμῖν λόγος ὁρθὸς,

θὸς, πρὸς ἀστίλων μὲν, ἃ δεῖ ποιῆν, ἀπαγορεύων δὲ ἃ μὴ, ὃ μὴ χρὴ ἔν τε τῷ παντὶ κόσμῳ, καὶ ἐν πόλεσι, καὶ ἐν ἰδίοις οἴκοις, καὶ ἑαυτῷ τὰ ἐναντία πρὸς ἑαυτόν. εἰ πάντα τὸν θεοῦ τὸν λόγον περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὄντα, καὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν, οὐχ οἷόν τε ἄλλως μαθεῖν καὶ γνῶναι τελεωθῆναι, εἰ μή τις τελέως φιλοσοφήσῃ. τούτων ἕνεκα φιλοσοφίας ἐπιλοίου πάντων μάλιστα ἔστι θεραπίνων ὀφείλοντα ἀμελεῖν.

ratio est, quæ præscribit, quæ omninò facienda sint, simúlq; vetãs, quæ faciẽda non sint, in universo mũdo, in urbibus simul atq; ædibus privatis, tum unicuiq; sigillatim ergà seipsum. Quod si igitur talẽ orationem, quæ sit de bonis juxta ac malis, itẽq; de malis & turpibus aliter discere, etsi cognorimus, perficere nõ possumus, nisi quis studiũ sapientiæ perfectè æmuletur, idcircò præ reliquis omnibus studiis humanis philosophia maximè exercenda est.

Κεφ. κα.

ΤΕλευταῖον δὲ ἔθος εἰς ὑποθήκην τίθεμεν τὸ ἀπὸ τῶν συμβόλων· ἔστι μὲν ἰδίον ὄντα καὶ αἱρέσεως καὶ ἀπόῤῥητον πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγάς. τὸν δὲ δημόσιον καὶ κοινὸν πρὸς ἐκείνας. ἔστιν δὲ παρ' ἀμφότερα μέσον ἀμφοῖν οὔτε πάνυ δημώδη, οὔτε μὴν ἀνώνυμον Πυθαγορικὸν, ἀλλ' ἀπὸ μὲν ἀπηλλαγμένον ὁλοκλήρως ἑκάτερον. τῇ δὲ λεγομένων Πυθαγορικῶν συμβόλων, ὅσα ἂν ἀξιομνημόνευτα ἡμῖν φαίνηται, καὶ τὸ προσῆκον εἶδος παραδοκιμάσει καθέκαστοι δὲ μεταχειρίσαντες ἐξήγησιν ποιήσασθαι τῆς ἀρμούσης αὐτῇ εἰς παραίνεσιν. ἐκ τοιούτου νομίζοντες πλήρη ἐπιτελεῖσθαι προτροπὴν εἰς φιλοσοφίαν ἡμῖν τοῖς ἐντυγχάνουσιν

CAP. XXI.

VLtimũ modum quem ex iis statuimus, ut à viciis deterreamus, ab symbolis sumimus. qui quidem modus ejus sectæ proprius, atque ita arcanus est, ut ad alia instituta seu regulas vitæ duci trahíque non possit: vulgarem autem & communem ad ejus sectæ vitas. Tertium verò amborum hujusque medium, neque omninò plebeium, neque palam Pythagoricũ: sed neq; mutatum planè ab utroque. Quæcunque enim ex symbolis, uti vocantur, Pythagoricis nobis visa fuerint memoratu digna, & publicè ostẽtant: formam admonitoriam publici juris facientes, eorum interpretationẽ admonitioni convenientem dare constituimus. Ex tali censentes plenã perfectioremque adhortationem ad studium sapientiæ allatum iri iis, qui ea

lecturi ſunt, & quidem magis, quàm ſi pluribus verſibus adhortationem inſtituerem⁹. Quatenus igitur extraneas aliquot ſolutiones, eáſq; communes totius philoſophiæ in eò inſerem⁹, eatenus judicãdum eſt, hoc ipſo ſeparata eſſe ab Pythagorica voluntate. Quatenus itidẽ maximè proprias horum virorum de unoquoque opiniones admiſcemus: eatenus rurſũ id proprium quidem eſt Pythagoricorum, alienum verò ab reliquis philoſophis, præclarè fit ut illud ſtatuatur. Latenter verò & clã, ut par eſt, illud nos ab externis notionibus abducet. Adducet autem maximéque familiares reddet prædictis notionibus, & juxta hanc hæreſin admonitionibus ſecundum artẽ diſputatis, veluti quidam pons & gradus eſt, quo ab inferiori ſurſum, & ex infimo in altum ſubvehit & mentem cujuſq; eorum, qui germanè & ſincerè animum advertũt, adducit. Nam ad hoc etiam excogitata eſt philoſophia, nempè ad imitationem & abſterſionẽ eorum, quæ antè dicta ſunt. Antiquiſſimi enim, quique ejus coævi fuerunt, & Pythagora uſi ſunt præceptore, non communi & plebeja aliiſque omnibus conſueta cum dictione, tùm etiam interpretatione effecerũt, ut intelligentia ac mente comprehẽdi queant ab iis, qui ſimpliciter audiunt, & ex inſultu fortèin ea incidunt, quę no

μᾶλλον, ἢ ὅλῃ πλειόνων στοίχων στοιούμεθα τὴν προτροπήν. καθὸ μὲν οὖν ἐξωτερικάς τινας ἁπλύσεις καὶ κοινὰς πάσης φιλοσοφίας συντάξωμεν αὐτῷ. κατὰ τοῦτο ἡγητέον αὐτῷ κεχωρίσθαι Πυθαγορικῆς βουλήσεως. καθὸ δὲ καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας περὶ ἑκάστου δόξας ἐγκαλαμίξομεν, καὶ τοῦτο πάλιν οἰκεῖον μὲν Πυθαγορικῶν, ἀλλόβιον δὲ τῶν ἄλλων φιλοσόφων, καλῶς ἔχει τίθεσθαι αὐτό. λεληθότως δὲ, ὡς εἰκὸς, ἀποπαιδαγωγήσει μὲν τοῦτο ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν. προσάξει δὲ καὶ οἰκειώσει μάλιστα ταῖς προειρημέναις. καὶ χρὴ τὴν δὲ τὴν αἵρεσιν τεχνολογουμέναις παραλήψεσιν, οἷα τις γέφυρα ἢ κλίμαξ κάτωθεν ἄνω, καὶ εἰς ὕψος ἐκ βάθους ἀνιμῶσα πολλοῦ, καὶ ἀνάγουσα τῶν ἑκάστου τῶν γνησίως προσεχόντων διάνοιαν. εἰς γὰρ τοιοῦτο καὶ ἐμηχανήθη πᾶσα τὰ μίμησιν καὶ ἀπόμαξιν τῶν προειρημένων. οἱ γὰρ παλαιότατοι καὶ αὐτῷ συγχρόνσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῷ Πυθαγόρᾳ, οὐ τῇ κοινῇ καὶ δημώδει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εἰωθυίᾳ λέξει τε καὶ ἑρμηνείᾳ ἐποιοῦντο σύνεσιν καὶ νόησιν τοῖς ἁπλῶς ἀκροωμένοις, ἐξ ὑπολήψεώς τε ἐντυγχά-

τυγχάνουσιν, ἀπεραιόλουθη-
τα πειρώμενοι τίθεσθαι τὰ
φραζόμενα ὑπ' αὐτῆς, ἀλλὰ
κατὰ τὴν νενομοθετημένην αὐ-
τοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυ-
θίαν μυστηρίων καὶ πρὸς τὰς
ἀτελεῖς ἔρευς ἔρρητα ἀπορρήτων
ἠπίστησε. καὶ δὴ συνεβάλοντο ἐ-
πιτηδεύσαι τὰς πρὸς ἄλλας
διαλέξεις ἢ συγγραφάς. καὶ
εἰ μή τις αὐτὰ καὶ σύμβο-
λα ἐκλέξας διαπύξας καὶ ἐ-
μμάσας ἐξηγήσαι σαφηνείᾳ κα-
λοῖς ἂν ἐφαίνοντο δόξειν ἂν
τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμε-
να λήρου μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας.
ὧν οὖν χρήσεται ἐπιφανῆ, καὶ
τὸ εἰς προσοπὴν αὐτῆς ἄφι-
λον καταδηλοι γένηται κα-
τὰ τὸ ἐξωτερικόν τε ἅμα, καὶ
κατὰ τὸ ἀκροατικὸν ἀποδώσο-
μεν ἑκάστου συμβόλου τὰς ἐ-
πιλύσεις, μηδὲ τὰ παρ' αὐ-
τοῖς ἀπόρρητα καὶ ἐχεμυθού-
μενα πρὸς τοὺς ἀνεισάκτους
παραλειπότες ἀνεξέτασα. ἔστω
δὴ ἡμῖν προδησόμενα σύμβολα
ταῦτα.

α. Εἰς ἱερὸν ἀπιὼν προσκυνῆ-
σαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βίω-
τικὸν μήτε λέγε μήτε πράτ-
τε.

β. Ὁ δὲ παρερχόμενος εἰς ἱερὸν,
ἂν προσκυνήσῃ, παρελθὼν

imitatione quidem exprimi possint, conantes quasi argumentum statuere ea, quæ dicuntur ab ipsis: sed secundū lege latam ipsis ab Pythagora silentii indictionem, ne enunciētur mysteria, ideò in gratiam eorum, qui rudiores sacris initiati non sunt, modos antigerunt arcanos atque abditos, & per symbola considerarūt mutua inter se colloquia, vel scriptiones. Et nisi quis ipsa symbola selecta exposuerit & interpretatus fuerit, atque enarratione irreprehensa comprehenderit, ipsis legentibus ridicula & anilia videbuntur quę proferuntur, adeóque nugarum & futilitatis plena. Ut igitur illorum usus appareant, & utilitas manifesta fiat, adhortationes reddemus cujusq; symboli variam solutionem καὶ ἐξωτερικὸν, hoc est, juxta utiles Reipubl. meditationes simul, & juxta ἀκροαματικὸν, hoc est, expositionem accuratiorē & reconditam, qualis eruditis auditoribus edi solet, solicitè caventes omissa à nobis expositione, ne quæ recondita apud ipsos ac silentio pressa sunt, ad alienos & subreptitios enūciemus. Sint autem, de quibus loquemur, hęc Symbola.

1. In templum prodiens adoratum, nihil interea, quod ad vitam facit, nec dicito, nec facito.

11. Perfunctorie templum ne ingreditor, neque adorato omninò, ne-

que si ipsissimas fores prætergrediaris.

III. Discalceatus nudisque pedibus sacrificato atque adorato.

IV. Publicas vias declinans per semitas ingreditor.

V. Abeo, quod nigram caudā habet, abstineto. Terrestrium enim deorum est.

VI. Linguam ante omnia contineto deos sequens.

VII. Ventorum spirantium sonum adora.

VIII. Ignem gladio ne fodito.

IX. Acetarium omne vas abs te removeto & avertito.

X. Cum viro, cui onus impositum est, simul attollito: non autem simul auferto ab eo, quod depositum est.

XI. Dum calceamēta pedibus subduntur, pedem dextrum ante afferto. In pelluvium autem sinistrum inferto.

XII. De Pythagoricis sine lumine ne loquitor.

XIII. Iugum ne transilito.

XIV. Peregrinationem instituens domum ne revertitor. quippe furiæ simul comitantur.

XV. Ad solem conversus ne meito.

XVI. Diu vel faculæ sedem ne extergito.

XVII. Gallum alito quidem, ne autem sacrificato. Lunæ namque & Soli sacratus est.

οὐδ' εἰ πρὸς τοὺς θύρας ἐκβαίης ἐπαείων γένοιο.

γ. Ἀνυποδήτους θύραζε προσκύνει.

δ. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων δίκῃ τῇ ἀξαπτῶν βαδίζε.

ε. Μελανούρου ἀπέχου. χθονίων γὰρ ὄντων θεῶν.

ς. Γλῶσσαν πρὸ τῶν ἄλλων πρέποντι θεοῖς ἑπόμενος.

ζ. Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

η. Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλλειν.

θ. Ὀξίδα πᾶν ἀπὸ σκεύους ἀπόστρεφε πᾶσαν.

ι. Ἀνδρὶ ἐπαναπεθυμένῳ μὲν φορτίον συνάιρει. μὴ συγκαθαίρει δὲ ἀπὸ ἀποθεμένου.

ια. Εἰ ἐμὸν ὑπόδημα τὸ δεξιὸν ἀνέλῃ πρότερον. εἰς δὲ τὸ ἀριστερὸν πρῶτον τὸν ὑπόδημον.

ιβ. Περὶ Πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ λάλει.

ιγ. Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν.

ιδ. Ἀποδημῶν δ' οἴκαδε μὴ ἐπιστρέφειν. ἐρινύσιν γὰρ μὴ ἕπεσθαι.

ιε. Πρὸς ἥλιον τετραμμένος μὴ οὐρεῖ.

ις. Ἀπὸ ἱδρῶτος θείου μὴ ἀπομάσσεσθαι.

ιζ. Ἀλεκτρυόνα θῦε μὲν, μὴ θύειν δέ. μόνῃ γὰρ τῇ ἡλίῳ ἀφιέρωται.

ιη. Ἐπὶ χοίνικα μὴ καθίζου.

ιθ. Γαμψώνυχον μηδὲν σαρξὶ χρῶ.

κ. Ἐν ὁδῷ μὴ χίζες.

κα. Χελιδόνα οἰκίᾳ μὴ δέχου.

κβ. Διπλόϊον μὴ φόρει.

κγ. Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ.

κδ. Παρὰ λύχνον μὴ ὑποπρίζου.

κε. Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστῶν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων.

κς. Ἀχέτῳ γέλωτι μὴ ἔχεσθαι.

κζ. Παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου.

κη. Δεξιὰν μὴ παντὶ ῥᾳδίως ἔμβαλε.

κθ. Στρωμάτων ἀναξὰς σωϊλίσας αὐτὰ, καὶ τὸν τύπον σωσόρησε.

λ. Καρδίαν μὴ ἔσθιε.

λα. Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε.

λβ. Ἀποκαρμάτων σῶν καὶ ὑποσυχσμάτων κατάπλυε.

λγ. Ἐρυθῖνον μὴ προσλάμβανου.

λδ. Κόξας ἴχνος ὑπὸ ποδὸς ἀφανίζε.

λε. Χρυσὸν ἐχέτω μὴ πλησίαζε δὲ τεκνοποιΐᾳ.

XVIII. Choenici ne insideto.

XIX. Nihil eorum, quod curvos ungues habet, gustato.

XX. In via ligna ne feceris.

XXI. Hirundinem tecto ne accipito.

XXII. Annulum ne gestato.

XXIII. Dei formam & imaginem annulo ne insculpito.

XXIV. Ad lucernam faciem in speculo ne contemplator.

XXV. De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato.

XXVI. Risu incontinenti ne concutitor.

XXVII. Ad sacrificia ungues ne præcidito.

XXVIII. Dextram ne cuivis facilè injicito.

XXIX. E stragulis surgens ea convolvito, & figuram vel vestigium confundito.

XXX. Cor ne edito.

XXXI. Cerebrum ne comedito.

XXXII. Excrementa tua & unguium præsegmina conspuito.

XXXIII. Erythrinon seu rubicundum ne suscipito.

XXXIV. Ollæ vestigium, ne ab cinere compareat, tollito.

XXXV. Cum ea, quæ aurum habet, ne congreditor ad liberos procreandos.

xxxvi. In primis honorato cùm habitum tùm & tribunal habitum inquam & triobolum.

xxxvii. Ab fabis abſtineto.

xxxviii. Malvam quidem in horto tuo plantato, ſed ea ne veſcitor.

xxxix. Ab iis, quibus vita eſt animalis, abſtineto.

λς. Προτίμα τὸ σχῆμα ἢ βῆμα, τὸ σχῆμα καὶ ξυμβολον.

λζ. Κυάμων ἀπέχου.

λη. Μολόχην θαμφύτου μὲν, μὴ ἔσθιε δέ.

λθ. Ἐριφίων ἀπέχου.

SYMBOLORUM PYTHAGORICORUM EXPLICATIO.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

τῶν Πυθαγορικῶν συμβόλων.

Hæc omnia communiter quidem & adhortatoria ſunt ad omnem virtutẽ: privatim verò ſingula ad unamquamque virtutem, & ad partes philoſophiæ & diſciplinæ alia aliter conveniant ac quadrent. Veluti continuò prima ſũt adhortatoria ad pietatem divinámque ſcientiam.

Ταῦτα δὴ πάντα κοινῶς μὲν καὶ προτρεπτικά ἐστι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν. καθ' ἰδίαν δὲ ἕκαστα πρὸς ἑκάστην ἀρετὴν πρὸς μέρη τε φιλοσοφίας καὶ μαθήσεως, ἄλλα ἄλλως προσοικεῖοι. οἷον εὐθὺς τὰ πρῶτα εἰς εὐσέβειαν, καὶ τὴν θείαν ἐπιστήμην ἐστὶ παρακλητικά.

SYM. I. EXPLICATIO.

Nam, quod ad primum attinet, *in templum progreſſum adoratum divos, nihil intereà quod ad vitam facit, nec dicendum nec faciendum eſſe*, ſervat ſanctũ numinis cultum, quatenus per ſe purus & ſincerus eſt, immaculatum, ac purum, mundúmque puro ac mundo conjũgere aſſuefacit, & efficit ab rebus humanis in divinam religionem nihil aſciſcendum attrahendúmque eſſe. Omnia enim ab ea aliena ſunt, & contrario erga eam modo ſe habẽt. Idem verò etiam ad ſcientiam affert, mul-

ΤΟΥ ΠΡΩ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Εἰς ἱερὸν ἀπόντα προσκυνῆσαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγειν, μήτε πράττειν, περὶ τὸ θεῖον, ἅπερ ἐστὶ καθ' αὑτὸ, ἀμιγὲς ἄχραντον. τοῦτο καθαρὸν τὸ καθαρὸν ἐθίζει συναπτειν, καὶ προιεῖ μηδὲν ἐφέλκεσθαι ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων εἰς τὴν θείαν θρησκείαν. πάντα γὰρ ἀλλότρια ἐστὶ, καὶ ἐναντίως πρὸς αὐτὴν ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἐπιστήμην προσφέρειν μέγα συμ-

συμβάλλεται. οὐθὲν γὰρ δεῖ πρὸς τὴν θείαν ἐπιστήμην προσφέρειν τοιοῦτον, οἷόν ἐστιν ἀνθρώπινον δόγμα, ἢ βιωτικῆς φροντίδος ἐχόμενον. οὐδὲν οὖν ἄλλο παραπαλεύεται ἐν τούτοις, ἢ τοὺς λόγους τοὺς ἱεροὺς καὶ τὰς θείας πράξεις μὴ συμμίγνυσθαι τοῖς ἀνθρωποειδέσι τούτοις ἤθεσι.

tum conducit. Nihil enim tale ad divinam scientiam afferēdum est, cujus generis est humana commentatio, vel vitalis vitæ cura implicitum teneri. Nihil igitur aliud hisce præcipitur ac monetur, quàm sermones sacros divinásque operationes ab hominibus instabilibus præditis moribus non esse commiscendas.

ΤΟΥ Β. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τούτῳ δὲ σωφρόν ἐστι καὶ τὸ ἑξῆς· Τὸ ὀδοῦ πάρεργον οὐκ εἰσιτητέον εἰς ἱερόν, οὐδὲ προσκυνητέον τὸ παράπαν, οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς τυγχάνοι γένοιο. εἰ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον φίλον τέ ἐστι καὶ προσήνορον, δῆλον ὅτι καὶ ἀρχηγικωτάτην οὐσίαν ἐχόντων τῶν θεῶν ἐν τοῖς ὅλοις προηγουμένην, αὐτῆς δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν. εἰ δ' ἄλλου τις ἕνεκα αὐτὴν ποιεῖτο, δεύτερον οὕτω θήσεται, τὸ πάντων προηγούμενον, καὶ ἀνατρέψει τὴν ὅλην τάξιν τῆς ὅλης θεραπείας τε καὶ γνώσεως. ἔτι γὰρ τὰ τίμια ἀγαθὰ, οὐ δεῖ τῆς ἀνθρωπίνων χρησίμων ἐν ὑστέρᾳ μοίρᾳ τίθεσθαι, οὐδὲ ἐν τέλουσι μὲν τάξει τὰ ἡμέτερα, ἐν προθήκης δὲ μέρει τὰ χρειτ-τονα, οὔτε ἔργα, οὔτε δόγματα.

SYM. II. EXPL.

Huic consonum est & id, quod deinde sequitur, *Perfunctorie templum ne ingreditor, neque omninò adorato Deum, neq; si ipsissimas fores prætergressus fueris:* Etenim si simile simili amicum simul atque ita gratum est, ut salutationem mereat, manifestum est, cùm dii in rebus universis substantiā maximè principem habeant, quæ primogenia sit, illorum cultum facere oportere. Quod si quis alius caussa eum præstet, secundum sic statuetur, quod omnium sit primigenium, ac evertet ordinem universum cùm totius cultus, tùm etiā cognitionis. Nam insuper pretiosa bona statuenda & æstimanda non sunt in posteriore parte, & quæ utilia sunt in rebus mortalium in priore, neque itidem res nostræ planè in ordine ultimo, et quæ præstantiora sunt nec opera nec commentationes loco accessionis habeantur.

SYM. III. EXPL.

Verùm adhortatio ad eandem rem etiam ſumetur ab eo, quod deinceps ſequitur. Nam illud, *Diſcalceatus nudiſq; pedibus ſacrificato adoratoque*, unum planè ſignificat: oportere modeſtè ac moderatè, non autem elatè ſeſe efferendo extra ordinem, qui in terra eſt, deos colere, & pro iis notitiam facere. Aliud verò illud eſt, oportere ſine vinculis, eúmque qui ſolutu facilis ſit, cultum ac notitiam deorum præſtare. Hęc verò ſymbolũ nõ in ſolo corpore pręcipit perficiẽda: verùm etiã in animi operationibus, ut neque ab effectibus illæ occupentur, neque ab corporis infirmitate, neque etiam ab ortu & nativitate, quæ nobis extrinſecus agnata eſt: ſed ut omnia habeant ſolutu facilia & prompta, ac parata ad deorum communicationem.

ΤΟΥ Γ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Ἡ δ' ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ προτροπὴ καὶ ἀπὸ τῆς ἑξῆς γίνοιτο ἄν. Τὸ γὰρ, ἀνυπόδητος θύειν καὶ προσκυνεῖν, ἓν μέν σημαίνει, τὸ δεῖν κοσμίως καὶ μετρίως, καὶ μὴ ὑπερεχόντως δ' ἐν τῇ γῇ τάξεως τὸν θεὸν θεραπεύειν, ἢ ὑπὲρ αὐτὸν γνῶσιν ποιεῖσθαι. ἕτερον δὲ τὸ δεῖν δεσμῶν χωρὶς καὶ εὐλύτων ὄντα τὴν θεραπείαν καὶ γνῶσιν τὴν θεῶν ποιεῖσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ σώματος μόνου παραγγέλλει τὸ σύμβολον διαπράττεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν. ὡς μήτε ὑπὸ παθῶν αὐτὰς κρατεῖσθαι, μήτε ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας, μή ποτε ὑπὸ τῆς περιπεφυκυίας ἔξωθεν ἡμῖν γενέσεως. εὐλύτους δὲ πάντα ἔχειν καὶ ἑτοίμους πρὸς τὴν μέθεξιν τῶν θεῶν.

SYM. IIII. EXPL.

Aliud verò aliquid hiſce ſimile ad eãdem virtutem adhortans eſt tale ſymbolum. *De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ ſunt admirabilia, fidem derogato.* Satis enim ſupérque hoc placitum decretúmq; angustum et religioſum exiſtit, itémq; exprimens deorũ eminentiã & ſublimitatem, nos quaſi viatico inſtruens, & in memoriam reducens, non oportere ab noſtra ipſorũ

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Καὶ ἄλλο δέ τι τούτοις ὅμοιον εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν προτρέπον ἐστὶ τὸ τοιοῦτον σύμβολον· περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων. Ἱκανῶς γὰρ τὸ δόγμα τοῦτο σεβασμοῦ ὑπάρχει καὶ ἐμφαντικὸν τῆς τῶν θεῶν ὑπεροχῆς, ἐφοδιάζον ἡμᾶς καὶ ὑπομιμνῆσκον, ὅτι οὐκ ἐστὶ τῇ ἡμῶν αὐτῶν συγκρίσεως

χρὴ

χρὴ τὴν μαίρισιν, καὶ * τὴν θείαν δύναμιν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἅτε σωματικοῖς ὑπάρχουσι γενητοῖς τε καὶ φθαρτοῖς καὶ προσκαίροις, ἰσοσταμένοις τὴν νόσων ποικιλίαν, καὶ ἐπὶ μικρότητι, καὶ τῆς ὕλης τὸ μέσον φορτὸς τῇ βαρήσει καὶ ὑπνωδίᾳ καὶ ἐνδείᾳ καὶ πλησμονῇ ἀβουλίᾳ τε καὶ ἀδοξίᾳ, καὶ ψυχῆς ἀκαταστοδισμῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς ἀμήχανά τινα καὶ ἀδύνατα ὑπάρχειν, καίτοι πολλὴν ῥῶσιν περὶ τῆς φύσεως ἔχομεν ἐξαίρετον. ἀλλ' ὅμως πάντα τὴν θεῶν ἀπολειπόμεθα, καὶ οὔτε δόξαν τὴν αὐτὴν, οὔτε ἀρετὴν ἴσην πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν. γνῶσιν οὖν θεῶν διαρρόνως τοῦτο ἐντηῦθα, ὡς πάντα δυνατῶν αὐτῷ. ὅθεν τοῦτο δὴ οὖν περὶ θεῶν μηδὲν ἀπίστων παραγγέλλει. προκειται δὲ, μὴ περὶ θείων δογμάτων, τῇ τῇ Πυθαγορικῇ φιλοσοφίᾳ δοκούντων. ταῦτα γὰρ ὑπὸ μαθημάτων καὶ ἐπιστήμονος θεωρίας ἠσφαλισμένα ἀληθῆ καὶ διάφορα μόνον ὑπάρχειν, δικαίως παντοία καὶ σὺν ἀναγκασμῷ ἐχόμενα. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα δύνασθαι καὶ πρὸς ἐπιστήμην περὶ θεῶν προτρέπειν παραγγέλλει ἐπιστήμην τοιαύτην κτᾶσθαι, δι' ἧς οὐδενὶ ἀποστήσομεν τῆς λογο-

collatione conjectari æstimaríque divinam virtutem. Verùm nobis quidē, utpote corporalibus exsistentibus simul & natis & corruptibilibus adeóque momentaneis, morborúmq; diversitati subjectis, & domus parvitati, & oneris in medium aggravatione, & somnolentia, indigentia, abundantiáq; stoliditate & infirmitate animíque impedimento, atque aliis, uti conjicio, quædam exsistere difficilia, eáque impossibilia. Atqui multa ita de natura eximia habemus: sed tamen omninò prædeorum eximiis donis multum à tergo relinquimur, & neque eandem habemus potentiam, neque virtutem cum ipsis æqualem. Notitiam igitur deorum hoc symbolum excellenter monet, tanquam qui ipsi omnia possint. Ea igitur de causa præcipit & hortatur fidei de diis nihil esse derogandū. Additur verò, *neque de divinis dogmatibus*, nimirum quæ Pythagoricæ philosophiæ placent esse divina. Ea enim ab disciplinis & sciente speculatione stabilita & quasi cauta vera & solùm certa, quasíque ab mendaciis aliena exsistere ostendent, ab omni parte etiam cum necessitate roborata & munita. Eadem autem hoc etiam possunt ad scientiam eam, quæ de diis adhortationem instituendā præcipit, referri, talem scientiam comparandam esse, per quam nullo modo ab iis, quæ de diis

dicuntur, deficiemus. Et de diuinis dogmatibus hæc eadem possunt admonere de iisdem, & hoc, ut per disciplinas procedamus. Hæc sola oculos reddunt, & lucem faciunt de omnibus rebus, quæ sunt ei, qui diligenter ista cõsideraturus & contemplaturus est. Ex participatione enim disciplinarum unum ante omnia constituitur, ne quis fidem deroget nec de natura deorum, neque de substantia, neq; potentia, neque etiam de iis, qui videntur prodigiosè loqui de doctrinis Pythagoricis iis hominibus, qui nondum rudimenta didicerunt, & illis disciplinis nondum initiati sunt. Itaque illud, *fidem ne derogato*, idem est, atque *exerceto atque illa comparato*, quorum præsidio fidem nõ sis derogaturus, hoc est, disciplinas & demonstrationes, quæ scientiam conferunt.

μένων περὶ θεῶν, καὶ περὶ θείων δογμάτων δύναται παραινεῖν τὰ αὐτὰ, καὶ τὸ δεῖν τῆς μαθημάτων χορεῖν. ὁμματουργὰ γὰρ ταῦτα μόνα ἐστὶ φωτοποιὰ περὶ τῆς ὄντως ἁπάντων τῶν μέλλοντι σαφῶς καὶ κατόψεσθαι αὐτῶν. ἐκ γὰρ τοῦ μεθημάτων μετέχειν ἐν πρὸ πάντων συμβαίνει, τὸ μὴ ἀπιστεῖν, μήτε περὶ φύσεως θεῶν, μήτε περὶ οὐσίας, μήτε περὶ δυνάμεως. μήδε μὴν περὶ τῆς Πυθαγορείων δογμάτων τερατολογεῖσθαι δοκούντων, τοῖς ἀπαιδεύτοις δὲ μαθημάτων ἀμύητοις. ὥστε τὸ μὴ ἀπιστεῖν ἴσον ἔχει τὸ μετέχειν, καὶ τοῦτο ἐκεῖνο, δι' ὃ οὐκ ἀπιστήσῃς, τουτέστι μαθήμασι καὶ ἐπιστημονικαῖς ἀποδείξεσι.

SYM. V. EXP.

Arbitror autem & hoc symbolum, quod continuò sequitur, eodem pertinere, *Publicas vias declinans per semitas ingreditor*. Nam & hoc populare quidem & humanam vitam deserendam præcipit. Separatam verò ab hominum consortio ac divinam persequẽdam contẽdit. Et opinationes quidem communes ait oportere contẽptui habere. Peculiares verò & arcanas plurimi esse faciendas. Ac voluptatem

ΤΟΥ Ε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Οἶμαι δ' ὅτι καὶ τὸ δεῖ τούτοις εἰς τὸ αὐτὸ συντείνει. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων διὰ τῆς ἀτράπων βαδίζει. καὶ γὰρ τοῦτο τὴν μὲν δημώδη καὶ ἀνθρωπίνιον ζωὴν ἀφίναι παραγγέλλει. τὴν δὲ χωρίς τε καὶ θείαν μεταδιώκειν ἀξιοῖ. καὶ τὰ μὲν δοξάσματα τὰ κοινὰ, φησὶ δεῖν καταφρονεῖν. τὰ δὲ ἴδια καὶ ἀπόρ-

ἀπόῤῥητα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν μὲν πρὸς ἀνθρώπους φέρουσαν τιμὴν ἀτιμάζειν. τὴν δὲ τῆς θείας βουλήσεως ἐχομένην συμπραγίαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τὰ μὲν ἀνθρώπινα ἐᾶν ἰδιάζειν, ὡς δημώδη. πρὸς δὲ τὴν θεῶν θρησκείας ὡς ἐφικόμενα τὴν δημώδη ζωὴν ἀνταλλάττεσθαι.

ΤΟΥ Ε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Συγγενὲς δέ ἐστι τούτῳ καὶ τὸ ἑφιζῆς. Μελανούρου ἀπέχου. χθονίων γάρ ἐστι θεῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ συμβόλων ἐροῦμεν, ὅσα εἰς προτροπὴν ἁρμόζει, παραγγέλλει τῆς οὐρανίας θεωρίας ἀντέχεσθαι, καὶ τοῖς ὑπερτέροις θεοῖς συνάπτεσθαι, τῆς τε ὑπάλου φύσεως χωρίζεσθαι, καὶ περιάγεσθαι πρὸς τὴν ἄϋλον καὶ καθαρὰν ζωὴν θεῶν τε θεραπείᾳ χρῆσθαι τῇ ἀρίστῃ, καὶ μάλιστα τοῖς πρωτίστοις θεοῖς προσηκούσῃ. ταῦτα μὲν οὖν εἰς θεῶν γνῶσιν καὶ θρησκείαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν.

ΤΟΥ Ζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἰ δὲ σοφίαν τὰ τοιαῦτα Γλώσσης πρὸ τῆς ἄλλων κρίνει θεοῖς ἑπόμενος, πρῶτον γάρ ἐστι σοφίας ἔργον, τὸ τὸν λόγον ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐθίζειν μὴ ἔξω προϊέναι

quidem, quæ ad homines fertur, nullo honore afficiendam ac despiciendam. Eam verò felicitatem, quæ cum divina voluntate conjuncta est, plurimi faciēdam. Et humanas quidem consuetudines relinquendas esse tanquā populares: deorū verò religiones, ut quæ vitam populare multis numeris vincunt, comparandas.

SYM. VI. EXP.

Huic affine & cognatum est, quod deinceps sequitur. *Ab eo, quod nigram caudam habet, abstinето. Terrestrium enim id deorum est.* Reliqua igitur de eo dicemus in explicatione Symbolorū, quę cōveniunt ad adhortationē. Admonet cœleste iter amplectendum, & diis intelligentibus adhærescendum, seiunctēdúmque ab natura materiali, ac dirigendum iter ad vitam materia carentē purámque, & deorum cultu optimo utendum, maximéque primariis diis convenicnte. Hæc igitur symbola ad deorum notitiam ac religionem faciunt admonitionem. Ad sapientiam verò, quæ conferunt symbola, talia sunt.

SYM. VII. EXP.

Linguā ante omnia continето deos sequens. Primum enim opus sapientiæ est sermonem in se ipsum convertere, & assuefacere, ne foras progrediatur, &

perfectus reddatur in seipso, & in cõversione ac cõsideratione ad seipsum. Deindéque in eo consistit, ut deos sequaris. Nihil enim aliud mentem tàm perfectam reddit, quàm in se conversus deos simul sequitur.

τελειοῦσθαί τε καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸν ὁλισροφῇ. καὶ μὴν τοῦτο ἐν τῷ τοῖς θεοῖς ἕπεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο οὕτω τελειοῖ τὸν νοῦν, ἢ ὅταν ἐπιστρεφόμενος εἰς ἑαυτὸν τοῖς θεοῖς συνακολουθῇ.

SYM. VIII. EXP.

Illud verò, *Ventis spirantibus fontem adora*, divinæ quoq; sapientiæ argumentum signúmq; est. Quippe innuit quẽadmodũ oporteat amare & diligere divinarum naturarũ & potentiarũ similitudinẽ. Cúmq, fecerint conformatẽ ad efficacitatem ipsorũ sermonũ, cum magno studio honorãdos & colẽdos esse.

ΤΟΥ Η. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ἀνέμων πνεόντων τὴν ἦχω προσκύνει, καὶ αὐτὸ τῆς θείας σοφίας ὄζει γνώρισμα. αἰνίσσεται γὰρ, ὡς δεῖ τῆς θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. καὶ ὅταν ἐπιρρώσωσι τὸν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐπιρρείας αὐτῶν λόγον, μετὰ μεγάλης σπουδῆς τιμᾶντε καὶ σέβειν.

SYM. IX. EXP.

Quod verò sequitur symbolũ, *Ignem gladio ne fodito*, ad prudentiã adhortatur. Excitat enim nobis notitiã conveniente de eo, non oportere orationem ignitáque plenam homini nec opponere exactam, nec cum eo contendere. Frequenter enim orationem rudẽ indoctúmq; movebis & turbabis, pertetieríque gravia atque injucunda. Dictis testis sit Heraclitus. *Namque* inquit, *pugnare difficile. Quodcũque enim ujus poposcerit ut fit, id animo prodest.* Atque hoc verè dixit. Multi quippe iræ gratificantes, suam ipsorum animã permutarunt, mortémque amiciorem reddiderunt. Ex lingua autem contin-

ΤΟΥ Θ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, μαχαίρᾳ πῦρ μὴ σκάλλε, φρονήσεως ὄζει παρακλητικόν. ἐπιφέρει γὰρ ἡμῖν τὴν ἔννοιαν ὃ προσήκουσα περὶ τὸ μὴ δεῖν πυρὸς πλήρει καὶ θυμῷ ἀνθρώπῳ μήτε ἀντιτιθέναι λόγον τεθηγμένον, μήτε ἐρίζειν. πολλάκις γὰρ κινήσεις τὸν λόγῳ τὸ μεμαθὼς καὶ παράξεις χαλεπόν τι καὶ δεινὸν καὶ δεισιδεῖ μέρος τοῖς λεχθεῖσιν. Ἡράκλειτος. θυμῷ γὰρ φησὶ, μάχεσθαι χαλεπόν· ὅτῳ γὰρ ἂν χρήζῃ γίνεσθαι ψυχῆς ὠνεῖται. καὶ τῷ ὄντι ἀληθῶς εἶπε. πολλοὶ γὰρ χαριζόμενοι θυμῷ ἐπηλλάξαντο τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν καὶ θάνατον φίλτερον ἐποιήσαντο τῆς τοῦ γλώσ-

σης

σις πρατεῖν, καὶ εἰ ἠρεμαῖον, ἐκ μὲν νείκους γίγνεται φιλία σβεσθέντος πυρὸς θυμοῦ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἄφρων εἶ δόξεις.

nentia, & dum sis tranquillus tacitúsque, hoc accidit, ut ex contentione nascatur amicitia iracũ do igni exstincto, atque ipse non videberis esse mente captus.

ΤΟΥ Ι. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τούτῳ δὲ συμμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἑξῆς, τὴν ὀξίδα ὅπως ῥίφθ' ὑπὸ σαυτοῦ. πρὸς ὃν γὰρ ἂν τύχῃ ἐπιστραμμένη, ἐπίληπτος ἔσται. καὶ τοῦτο φρονήσεως χρῆσθαι παραινεῖ καὶ θυμῷ. τὸ μὲν γὰρ ὀξὺ τῆς ψυχῆς, ὅπερ θυμὸν καλοῦμεν, λογισμοῦ καὶ φρονήσεως ἐστέρηται. ζῇ γὰρ ὁ θυμός, ὥσπερ λέβης πυρὶ θαλπόμενος οὐδὲν εἰς τὰ πρόσθεν γιγνόμενον, μερίζων γνώμην. χρὴ οὖν ἐν ἡσυχίᾳ καθίσαντα τὸν ψυχὴν ὅπως ῥίφεται, τὴν ψυχὴν τὸ θυμοῦ ἐπιλαμβανόμενον ἑαυτὴ ἀπολλάττειν, ὥσπερ ἠχοῦντα χαλκὸν ἅφῃ. καὶ τὸ πάθος οὕτω τοῦτο, πρὸς λογισμῷ σπίζειν χρή.

Huic verò symbolo simul testimonium reddit & hoc, quod deinceps sequitur, *Acetarium omne vas ubi semel motum & avertito.* Ad quemcumque enim conversum fuerit, reprehensionẽ incurret. Et hoc, prudentia utendum esse, non autem ira, jubet. Illud enim animi acutũ, quod iram vocamus, ratione prudentiáque privatum est. Bullit enim ira, quemadmodum cacabus igni calefactus, nihil ulterius exsistens, in partes secans mentem. Animus igitur aliò abcedens tanquam ab omni turbine remotus, in tranquillitate cõstituendus est, cum ira correptus propria frequenter, veluti æs resonans attigerit. Hoc igitur malum ac vitium ratione comprimere necesse est.

ΤΟΥ Ια. ΣΥΜ. Α'ΜΑ.

Τὸ δὲ, φορτίον συνάπτοντα θέναι, καταθαρρῦναι δὲ μὴ, εἰς ἀθεραπείαν προβάπτει, τοὺς μὲν γὰρ ἀπὸ βέλτιονος φορτίον πόνου καὶ ἐνεργείας σημαίνεσθαι παῦσιν. ὁ δὲ καθαιρούμενος ἀναπαύσεως καὶ ἀνέσεως δεῖται καὶ τὸ παράβολον εἰς αὐτοῦς.

ΣΥΜ. XI. ΕΞΗ.

Cæterùm illud, *Vinculo onus simul imponendum, non autem auferendum, quod desperatum est,* ad fortitudinẽ adhortatur. Etenim quicumque onus imponit, laboris & efficacitatis actionem significat. At qui aufert, quietis & remissionẽ. Itaque & hoc symbolum ipsis esse,

quod istiusmodi sensum habeat. Ne tibi ipsi, nec ulli alii remissionis animi mollisque victus caussa esto. Labore enim res, quæcumque utilis est, acquiritur. Herculeum autem philosophi Pythagorici hoc sibi symbolum esse dictitarunt, eo quasi consignantes ab magnis illius operibus. Quū enim in hominibus versaretur, frequenter exigni atque omnibus rebus gravissimis revertebatur, *pigrum & capessans & expellens*. Ex actionibus enim & effectionibus rectum officium advenit, non autem ex pigritia.

τοιόν δὲ ἔχει διπλοῦν σημεῖον. μὴ γίγνου μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ ῥᾳθυμίας καὶ μαλθακῆς διαίτης αἴτιος. πόνῳ γὰρ πᾶν χρῆμα ἁλίσιμον. Ἡρακλεῖον δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐφήμιζον τὸ δὲ σύμβολον εἶναι αὐτοῖς, ἀποσφραγιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐκείνου ἔργων. ὅτι γὰρ ὠμίλει καθ' ἀνθρώπους, πολλάκις ἐκ πυρὸς καὶ πάντων τῶν δεινοτάτων ἀπιόντος ὄψου παραιρέμενος· ἐκ γὰρ τοῦ πράττειν ἐργάζεσθαι τὸ καλὸν παραγίγνεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ ἀποκνεῖν.

SYM. XII. EXP.

ΤΟΥ ιβ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Porrò illud, *dum calceamenta pedibus subduntur, pedem dextrum ante afferendū, in palluvium verò sinistrum inferendū esse*, admonet ad prudentiam activam. Bonas quidem actiones tanquam dextras circumponendas symbolum admonet. Pravas verò tanquam sinistras deponendas omninò atque abjiciendas.

Τὸ δὲ, Εἰς ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα πάρεχε, εἰς δὲ ποδόνιπτρον τὸν εὐώνυμον, εἰς τὴν πρακτικὴν φρόνησιν παρακαλεῖ. τὰς μὲν σπουδαίας πράξεις, ὡς δεξιὰς περιίδιαθαι παραγγέλλον τὸ σύμβολον. τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀριστερὰς ἀποτίθεσθαι πάντα καὶ ἀπορρίπτεσθαι.

SYM. XIII. EXP.

ΤΟΥ ιγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

In primis verò illud, *De Pythagoreis sine lumine ne loquitor*, ad cohortandū efficax est, ut mens sibi prudentiam comparet. Ea enim lumini animi assimilata est, qui cùm sit indefinitus, eū definit & circumducit tanquam ex tenebris in lucem. Convenit igitur vel

Μάλιστα δὲ τὸ, περὶ Πυθαγορείων ἀφῶς φωτὸς μὴ λάλει, παρακλητικόν ἐστιν, εἰς τὸν κτῆσιν φρονήσεως νοῦν. οὗτος γὰρ τῷ φωτὶ ἔοικε τῆς ψυχῆς, ἀφορίστως οὖσαν αὐτὴν ὁρίζει, περιάγει τε ὥσπερ ἐκ σκότους εἰς φῶς. περὶ πάντων μὲν οὖν τῆς

ἐν τῇ

ἐν τῇ ζωῇ καλῶν ἡγεμόνα νοῦν προίσασθαι προσήκει. μάλιστα μὲν οὖν περὶ τῶν Πυθαγορείων δογμάτων. ταῦτα γὰρ ἄνευ φωτὸς οὐχ οἷόν τε ὄντα γνῶναι.

maximè, ut mens omnium honestorum in hac vita dux præsésique statuatur. In primis quidem in Pythagoricis dogmatibus hoc fieri necesse erit. Nã fieri nullo modo potest, ut hæc sine luce ullo modo intelligantur.

ΤΟΥ ΙΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοπραγεῖν παρακελεύεται, καὶ προτιμᾶν ἰσότητα καὶ μεσότητα θαυμασίως, καὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν γιγνώσκειν δικαιοσύνην, ἧς συμπληρωματικαὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἧς ἄνευ τῆς ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, καὶ οὐ παρέργως αὐτὴν εἰδέναι χρὴ, ἀλλὰ δι' θεωρημάτων καὶ ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως. τοῦτο δὲ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἔργον ἐστὶ τέχνης εἰδέναι, καὶ ἐπιστήμης, πλὴν μόνης φιλοσοφίας τῆς καὶ Πυθαγόρου, ἥτις ἐξαιρέτως τῆς ἄλλων τὰ μαθήματα προλιμᾶ.

SYM. XIV. EXP.

Hoc autem, *Iugum non esse transiliendum*, justitiam esse exercendam, & æqualitatem honore præ cæteris asficiendam, mediocritatémque admirabiliter, & justitiam perfectissimam virtutem cognoscere iubet, cujus reliquæ virtutes completivæ sunt, & sine qua reliquarum nulla est utilitas, neque oscitanter eam noviſſe oportet, sed per speculationes & demonstrationem quæ scientiam paret. Hoc autẽ scire nullius alius artis aut scientiæ opus est, quàm solius philosophiæ Pythagoricæ, quæ præ reliquis eximiè disciplinas honore afficit.

ΤΟΥ Ιε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἷς ταυτὸ δὲ φέρει καὶ τὸ, ἀποδημίαν τῆς οἰκίας, μὴ ἐπιστρέφου, Ἐρινύες γὰρ μετέρχονται. καὶ γὰρ τοῦτο εἰς φιλοσοφίας προτρέπει, καὶ ἅμα καὶ νοῦν αὐτοπραγίας δηλοῖ τὸ καὶ προλέγοι τὸ σύμβολον ἐναργῶς, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενος, χώρισε σαυτὸν σάντων σωμα-

SYM. XV. EXP.

Eodem tẽdit & illud, *Peregrinationem instituens longam, ne revertitur. Furiæ quippe simul comitãtur.* Hoc enim symbolum ad sapientiæ studium adhortatur, & actionem, quæ suapte sponte circa mentem versatur, indicat simul & prædicit, manifestè, philosophandũ esse proponens hisce quasi verbis, separa teipsum ab omnibus corporalibus

bus, iisq; quæ sensibꝰ percipiuntur, rebus, & verè mortis meditationem instituito ad ea, quę animo ac ratione cognoscuntur, sempérque in eodem statu & conditione permanent, per condecentes & consentaneas disciplinas, idque ne respiciendo quidem concedēs. Etenim peregrinatio, mutatio loci est, mors autem animi à corpore separatio est. Eodem modo autem Philosophiæ studio verè & sine sensuum sedibus ac corporalibus functionibus pura mente utendum, ut veritas, quæ in ipsis rebus est, comprehendatur intelligaturq;, quę quidē agnita est sapientia esse. Cæterùm ubi aggressus sis Philosophari, ne convertitor, neq; deorsum trahare ad priora, & quæ tecum connutrita fuere, corporalia. Poenitētia enim multa ex hoc te assequetur, impeditum ad sacras comprehensiones idque ab ea, quæ in corporalibus exsistit, caligine. Poenitentiam autem Erinnym transnominavit.

τικῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ ὕλης θανάτου μελέτω σοιῆς, ἐπὶ τὰ νοητὰ καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχοντα, ἀκολάστοις περὶ χωρῶν διὰ τῶν προσηκόντων μαθημάτων. μετοδημία μὲν γὰρ μετάστασις τόπου. θάνατος δὲ ὁ τῆς ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος. ἔστω δὲ τὸ φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄνευ αἰσθητηρίων καὶ σωματικῶν ἐνεργειῶν, καθαρᾷ τῇ νῷ χρῆσθαι εἰς κατάληψιν τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἀμαθίας, ἥπερ ἐπέγνωσται σοφία οὖσα. φιλοσοφεῖν δὲ δεῖ βαλλόμενος μὴ ἐπιστρέφου, μηδὲ καθόλου πρὸς τὰ πρότερα, καὶ ἐν συμβιώσει σοι διατελέσαντα σωματικά. μετάνοια γὰρ ἂν τούτου πολλή σοι παρίψεται ἐμποδιζομένῳ εἰς τὰς ὑμέας καταλήψεις ὑπὸ τοῦ περὶ τὰ σωματικὰ ἀχλύος. τὴν δὲ μετάνοιαν ἐρινὺν μετωνόμασε.

SYM. XVI. EXP.

Illud verò, *ad solem conversus ne meiito*, hoc admonet, nihil animale seu belluinum facere aggredere: sed Philosophare coelum ac solem intuens, & lux veritatis tibi dux esto, neque etiam unquam memento in Philosophiæ studio animo abjecto esse. Ad deos autē & sapientiam per coelestium rerū con-

ΤΟΥ ΙΣ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, πρὸς ἥλιον τεθραμμένος μὴ οὖρει, ἐκεῖνο παραῤῥήσει, μηδὲν ζωῶδες ἐμβάλλου ποιεῖν, φιλοσόφει δὲ τὸν ἀληθινὸν ὁρῶν καὶ τὸν ἥλιον. φῶς τί σοι ἀληθείας ἡγείσθω, καὶ μηδέποτε μέμνησο ταπεινόφρων εἶ ἐν φιλοσοφίᾳ. ἐπὶ θεοὺς δὲ καὶ σοφίαν διὰ τῶν οὐρανίων ἐπανιέ-

ὑποκείμενος ἀνέρχου. καὶ φιλοσοφίᾳ ὑπιβαλλόμενος, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ φωτὶ τῆς ἀληθείας καθαίρων σεαυτὸν, καὶ ξένως πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιτήδευσιν, θεολογίαν τε καὶ φυσιολογίαν καὶ σφαιρικῶν ἐπίγνωσιν, αἰτιολογίαν τε τῶν ὑπὸ σελήνην πάντα ταῦτα, μηκέτι ζωώδες τι σκολιὸν μηδὲ βασκανιώδες.

ΤΟΥ ιϛ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ αὐτὸ παραγγέλλει καὶ Δαδίου. Θᾶκον μὴ ὑπόμασσε. ΟΥ̓ γὰρ μόνον ἐπὶ καθαρτικὸν τὸ δαδίον, τῷ ταχίστου καὶ πλείστου μεθεκτικὸν εἶναι πυρὸς, ὥσπερ τὸ λεγόμενον θεῖον, παραινεῖ μὴ μιαίνειν αὐτὸ, φύσει μιασμοῦ δυσσοβητικὸν ὑπάρχον, μηδ' ἀντιμάχεσθαι τῇ φυσικῇ ἐπιτηδειότητι αὐτοῦ κωλύοντα τὸ μολυσμοῦ κωλυτικὸν, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ μίσγειν, μηδὲ καταπιπράσκειν τὰ σοφίας ἴδια τὰ τῆς ξυνωδίας. δαδίον μὲν γὰρ ὄνομα τὴν εὐφάνειαν φιλοσοφίᾳ παραβέβληται. θᾶκος δὲ ὄνομα τὴν χαμαιπετείαν τῇ ζωωδίᾳ.

sideration em ascendito. Et sapientiæ studium aggrediẽs, & luce, quę in ipso est, veritatis, te ipsum repurgans conversusque ad istiusmodi studium atq; institutum, ad hæc ad commentationẽ rerum divinarum, ad disputationem rerum naturalium, ad cognitionem globosorum corporum, & redditionẽ caussarum, quæ est supra hæc omnia, neq; amplius quidquam animale nec belluinum facito.

SYM. XVII. EXPL.

Illud quod sequitur symbolum, *dadion seu oleo sedem ne extergito*, idem admonet. Non enim solũ, posteaquã purgatoria est facula, eo quòd celerrimi plurimiq; ignis particeps sit, quẽadmodum id, quod sulphur dicitur, hortatur illud non esse inquinandum, cùm natura hujusmodi sit, ut inquinamenta omnia dispellat. neq; repugnandũ esse naturali habilitati ejus, dum inquinamento conspurcamus, quod natura inquinationẽ prohibet: sed potius non esse conjungenda nec commiscenda ea, quæ propria sunt sapientiæ cum iis, quæ sunt propria cantus animalium. Etenim facula propter claritatem & lucem, qua prędita lucet philosophiæ comparatur. Sedes verò comparatur, eo quod humilis sit, zoodiæ, vel animalium cantui.

SYM. XIIX. EXPL.

Iam illud ſymbolum, *Gallum alito quidem, ne autem occidito. Lunæ quippe & ſoliſacer eſt*: conſulit nobis nutriendum & corroborandum eſſe corpus, & non negligenda eſſe ea, quæ peritura ſunt & corruptioni ſubjecta, quæ magna ſunt indicia mundi unitatis & coagmentationis, ſimul & naturę conjunctionis conſpirationiſque. Itaque hortatur univerſi contemplationem ac Philoſophiam obviis ulnis ſuſcipiendam eſſe. Quia enim natura tecta & recondita eſt de univerſo veritas, & ſatis ſuperque inveſtigatu difficilis, interim homini tamen ea quærenda & inveſtiganda erit, idq; maximè per philoſophiã. Nam ut id fiat per aliud aliquod ſtudium, revera fieri nullo modo poteſt. Hæc autem parva quædam luminaria ceu faces & ſcintillas ab natura accipiens, & quaſi viaticum mutuans ea ceu ignem excitat, & magna reddit, magiſque conſpicua per illius diſciplinas efficit, ideoq; Philoſophiæ opera danda fuerit.

ΤΟΥ Ιε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ἀλεκτρυόνα τρέφε μὲν, μὴ θύε δέ. μήτε γὰρ καὶ ἀλέῳ κεκτῆσθαι, συμβουλεύει ἡμῖν ὑποτρέφειν καὶ σωματοποιεῖν, καὶ μὴ σαπρὰν ἀπολλύμενα καὶ διαφθειρόμενα τὰ τῆς τοῦ κόσμου ἑνώσεως & ἀλληλουχίας συμπαθείας τε καὶ συμπνοίας μεγάλα τεκμήρια. ὅτε προτρέπει τῆς τοῦ παντὸς θεωρίας καὶ φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἀπόκρυφος φύσει ἡ περὶ τοῦ παντὸς ἀλήθεια, καὶ διαθήκατος ἱκανῶς, ζητητέα δ' ὅμως ἀνθρώπῳ & ἐξιχνευτέα, μάλιστα δὲ διὰ φιλοσοφίας. δι' οὐ γὰρ ἄλλου τινὸς ἐπιτηδεύματος ὄντως ἀδύνατον. αὐτὰ δὲ μικρά τινα ἐναύσματα παρὰ τῆς φύσεως λαμβάνουσα καὶ αὐσαυτὶ ἐφοδιαζομένη ζωπυρεῖ τε αὐτὰ καὶ μεγεθύνει, καὶ ἐναργέστερα δι' ἐκείνων παρ' αὐτῆς μαθημάτων ἀπεργάζεσθαι, φιλοσοφητέον ἂν εἴη.

SYM. XIX. EXP.

Hoc autem ſymbolum, *Cœnici ne inſidito*, aliquis acceperit magis eſſe Pythagoricum, ex iiſdem, quibus ſuprà dictũ eſt, exorſus. Nam quia corporalitate (ut ſic dicam) & animalitate, non

ΤΟΥ Ιθ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ὄρνιχι μὴ καθίζου, Πυθαγορικώτερον ἂν δέξαιτ' ἄν τις, ἐκ τῆς αὐτῆς τοῖς ἄνωθεν ὁρμώμενος. ἐπεὶ γὰρ σωματότητι καὶ ζωο-

δίᾳ &

διὰ τὴν οὐ χοίνικι μετρητέα ἐστὶν ἡ τροφὴ, μὴ ἀρέμει μηδ' ἀμύητος φιλοσοφίας διατέλει. ἀλλ' εἰς ταύτῃ σαυτὸν δοὺς, σεαυτοῦ μᾶλλον προνοῦ τοῦ ἐν σοὶ θειοειδεστέρου, ὅ ἐστι ψυχὴ ἢ σοὶ πρότερον τοῦ ἐν ταύτῃ νοῦ. ὧν τροφὴ οὐ χοίνικι, ἀλλὰ θεωρίᾳ καὶ μαθήσει μετρεῖται.

autem Choenice metiẽda est nutritio, ne quiescito, neq; vitam traducito imperitus & non initiatus Philosophiæ. Sed ei omninò te dedito, ei potiùs, qui in te divinus est, nimirum animo provide. Et multo prius, quæ in animo est mentis rationem habe, quorum nutrimentum non Choenice, sed contemplatione & disciplina accipitur.

ΤΟΥ Κ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'. 10

Τὸ δὲ, Γαμψώνυχον μηδὲν παραζέφει, Πυθαγορικώτερον συμβουλεύει, κοινωνικὸς εἶναι καὶ μεταδοτικὸς, καὶ τοὺς ἄλλους θνητοὺς εἰς παρασκευάζει, διδόναί τε καὶ δέχεσθαι ἀκακοήθως καὶ ἀφθόνως ἐθίζων. ἀλλὰ μὴ πάντα μὲν λαμβάνειν ἀπλήστως, διδόναι δὲ μηδέν. ἡ γὰρ τῆς γαμψωνύχων φυσικὴ διοργάνωσις λαβεῖν μὲν τάχιστα καὶ ῥᾳδίως δεδημιούργηται. ἀφεῖναι δὲ ἢ μεταδοῦναι οὐκέτι, διὰ τὴν ἔντασιν ἀγκύλων ὄντων τῶν ὀνύχων. ὃν χρὴ καὶ κρατεῖσθαι φυλάσσειν, ἐπισπᾶσθαι μὲν τάχιστα, ἀφιέναι δὲ δυσχερῶς. εἰ μή τις ἄρα ὑπερκλίνας αὐτὰς ἀναστρέφων, προσαρτηθεισῶν δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν χειρῶν, ἵνα δι' αὐτῶν δεδώμεθα τε καὶ δεχώμεθα καὶ τὸν κοινωνικὸν λόγον,

SYM. XX. EXP.

Illud, *nihil eorũ, quod curvos ungues habet, nutrito*, consulit aliquid, quod magis est Pythagoricum, esto familiaris & lubens cum alijs, in primisque amicis communicato & elargitor, & reliquos mortales, ut tales sint, præparato, & dare atque accipere sine pravis moribus atque affatim consuescens. Verùm ne omnia accipiant insatiabiles, nihil autem dent. Naturalis enim constructio & apparatus curvos ungues habentium effectus est, ut celerrimè & facilè accipiant: ut aũt dimittant & cum aliis communicent, non æquè, propter instantiam & contentionem, unguibus exsistentibus incurvis. Quẽ admodum etiam Crangæ natæ sunt ad attrahendum quidem celerrimè, difficulter autem remittendum. Nisi quis igitur super eas incubuerit revertens, manibus nobis à natura appensis, ut per illas demus simul & accipiamus, etiam orationem communicantem,

& digitis ſimplicibus & non incurvis ipſis agnatis, non imitandũ in talibus ea, quæ curvos vngues habent, alio modo ab creatore fabrefacta: ſed potius inter ſe mutuo communicandũ & participandum adhortantes ad iſtiuſmodi, quale ab ipſis, qui rebus nomina impoſuerunt, ſpectarũ eſt, qui dextram manuum nominarunt honorabiliorem, non ſolùm ab eo, quod accipiat, ſed etiam ab eo, quod ſit comprehenſibilis in communicando. Iuſtè igitur agendum eſt. Ideoq; verò etiam Philoſophandum. Siquidem retributio quędam & remuneratio eſt juſtitia remunerans permutatione, quod ſuper eſt, & quod deeſt.

ἐκ τῆς δακτύλων ἁπλῶν πως καὶ οὐκ ἀγκύλων αὐταῖς φησι πεφυκότων, οὐ μιμητέον ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ γαμψώνυχα, ἑτέρῳ τρόπῳ δημιουργηθέντα ὑπὸ τοῦ πλάσαντος, ἀλλὰ μᾶλλον κοινωτέον ἀλλήλοις, καὶ μεταληπτέον, προτρεπομένους εἰς τὸ τοιοῦτον ὑπ' αὐτῆς τῆς τὰ ὀνόματα τιθεμένων, οἳ τὴν δεξιὰν τῆς χειρῶν ἐντιμοτέραν ὠνόμασαν. οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δεῖν ὑπάρχειν ἐν τῇ μεταδιδόναι. δικαιοπραγητέον δὲ καὶ τούτου φιλοσοφίᾳ. ἀμοιβὴ γάρ ἐστι καὶ ἀνταπόδοσις ἡ δικαιοσύνη τὸ πλεονάζον καὶ ἐλλιπὲς ἀνταποδιδοῦσα δι' ἀντιδόσεως.

SYM. XXI. EXPL.

Illud verò, *in via ne ſcindito*, ſignificat vnum quidem veritatem, mendaciũ verò eſſe multiplex. Ex eo autem manifeſtum eſt, unumquodq; planè ſimpliciter dici, ſi quidem ſanè dicatur. Aliud verò non unumquodq; infinitis modis. via verò philoſophia eſſe videtur. dicit igitur, elige illam Philoſophiam, eamq; ad Philoſophiam viam, in qua non ſit ſciſſio, neque in qua contradictoria dogmata ſtabilias, ſed conſtituta & eadem ſibi oſtendet confirmata efficace ſcięntia per diſciplinas ac contẽplationes, quod eſt, *Pythagorico modo philoſopharis*. At poteſt hoc fa-

ΤΟΥ Κα. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ἐν ὁδῷ μὴ σχίζε, δῆλοῖ, ὅτι ἓν μὲν ἀληθὲς, πολυχιδὲς δὲ τὸ ψεῦδος. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ, τὸ μὲν τί ἕκαστον μοναχῶς λέγεσθαι, εἰπεῖν δὲ ἁπλῶς λέγοιτο. τὸ δέ τι οὐχὶ ἕκαστον ἀπείροις τρόποις. ὁδὸς δὲ ἡ φιλοσοφία δοκεῖ εἶναι. λέγει οὖν ὅτι αἱροῦ φιλοσοφίαν ἐκείνην, ἣ ἔστι φιλοσοφίας ὁδὸν, ἐν ᾗ οὐ σχίσις, οὐδὲ ἀντιλεγόμενα δογματίσῃς, ἀλλὰ ἑστῶτα, καὶ ἃ αὐτὰ ἑαυτοῖς δοκεῖ ἐπιστημονικῇ βεβαιωθέντα διὰ μαθημάτων καὶ θεωρίας, ὅ ἐστι, Πυθαγορικῶς φιλοσο-

φεῖ-

φεῖ. δύναται δέ. καὶ ἐπειδὴ ἡ διὰ τῆς σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν χωρούσα φιλοσοφία, ἣν οἱ νεώτεροι κατακόρως χρῶνται, καὶ τὸν θεὸν, καὶ τὰς ποιότητας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀρετὰς, καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖσιν αἴτια κυριώτατα, νομίζοντες σῶμα εἶναι, εὐδιάθετός ἐστι καὶ εὐανάτρεπτος, καὶ δηλοῦσιν οἱ τῆς δοκούντων τι λέγειν περὶ αὐτῆς ποικιλώτατα ἐπιχειρήσεις. ἡ δὲ τῆς σωμάτων καὶ νοητῆς οὐλων τε καὶ εἰδέων τὴν προχώρησιν ποιουμένη τῶν τε ἀεὶ καὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων, καὶ οὐδέποτε, ὅσον ἐπ' αὐτοῖς, φθορὰν ἢ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων ὅμοια τοῖς ὑποκειμένοις ἀδιάπτωτός ἐστι καὶ εὐσταθὴς ἑδραίας καὶ ἀκλινοῦς ἀποδείξεως δημιουργός. συμβουλεύει τοίνυν ἡμῖν τὸ παράγγελμα, ἐπειδὰν φιλοσοφῶμεν καὶ τὴν δηλουμένην ὁδὸν ἀνύωμεν, φεύγειν μὲν δὴ τῶν σωματικῶν καὶ πολυχειδῶν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἀποδοχήν, προσοικειοῦσθαι δὲ αὐτῇ τῇ τῶν σωμάτων οὐσίᾳ, τῇ οὐκ ἔστιν ὅτε οὐχὶ ἑαυτοῖς ὁμοίων διατελούντων, διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς φύσει ἀλήθειαν καὶ ἀδιαπτωσίαν.

cere. Et quia Philosophia, qua juniores ad satietatem utuntur, quæ per corporalia atque ea, quæ sensu percipiuntur, pergit, & Deum & qualitates & animum ac virtutes, simpliciterque loquendo, omnia, quæ in rerũ natura sunt, causſarum momenta maximè præcipua, corpus esse existimant, proclivis ad lapsum & conversu facilis & confutabilis est: ac ostendũt illi, qui videntur aliquid dicere de ea diversissimè, aliquos conatus. Verùm illa philosophia, quæ non est rerum corporalium, quęq; in rebus sita est, quæ mente percipiuntur, nec versatur circa materias, simulque in rebus consistit æternis, progressum efficiens tum eorum, quæ semper circa eadem & consimiliter se habent, & nunquam, quantum in ipsis situm est, corruptionẽ vel mutationem recipiũt, subjectis similia, ea, inquã, Philosophia firma immunisq; à lapsu & stabilis est artifex, stabilis & immobilis demõstrationis. Præceptũ igitur hoc nobis cõsulit, posteaquã Philosophemur, & ostensã viam perficiamº, ut insidias corporaliũ, & eorũ, quæ in multas partes scissa sunt ac susceptionem refugiamus. Ipsam enim familiariter adjungi corporum substantiæ, cui nunquã similibus sibi ipsis viventibus licet adjungi, propter eam, quæ ipsis à natura adest, veritatem, &, quæ ab lapsu libera est, stabilitatem.

SYM. XXII. EXP.

Illud ſymbolũ, *birundinem tecto ne accipito*, conſulit, animo ignavum & non continenter laborum amantem, neq; ſectæ principem conſtantem ac ſcientẽ ad dogmata tua ne ſuſcipito, requirentia continentem atque intentiſſimam attentionem & laborum tolerãtiam, propter trãſmutationem, & involucra variarũ, quæ in ipſis ſunt, diſciplinarum. Vtitur autem imagine ſocordiæ & interciſione temporum, hirundine, quod anni hæc pars aliqua nobis adveniat, & quaſi ad exiguum temporis ſpaciũ apud nos quaſi hoſpitetur, plutimo autem tempore ab nobis abcedat, & conſpici à nobis nequeat.

ΤΟΥ ΚΒ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Χελιδόνα οἰκίᾳ μὴ δέχου, συμβουλεύει ῥάθυμον καὶ μὴ διηνεκῶς φερεπονοῦντα, μηδὲ ἐπίμονον αἱρετιστὴν ἢ γυμνάσιμον εἰς τὰ δόγματα τὰ σὰ μὴ ὑποδέχου. δεομένα συνεχοῦς καὶ ὑπομονητικῆς προσοχῆς, καὶ φερεπονίας διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ποικίλων μαθημάτων ἐκαλλαγὴν καὶ περιπλόκειαν. εἰκόνα δὲ ῥαθυμίας καὶ ἐγκοπὴν χρόνων χελιδόνα λέγεται, ὅτι μέρος τι τῆς ἐνιαυτῆς, αὕτη ἐπιφοιτᾷ ἡμῖν καὶ ὀλιγονὶ ἐπέχνυται. πρὸς βραχὺν καιρόν. τὸ δὲ πλεῖον ἀφίσταται καὶ ἀφανὴς ἡμῖν ὑπάρχει.

SYM. XXIII. EXP.

Iam illud, *annulum ne geſtato*, conſequenter accipimus in admonitionem ex placito Pythagorico, hoc pacto. Poſtquam vinculi more annuli circũdati ſunt geſtantibus. Annulus hoc proprium habet, ut non præfocet, neque ullo incommodo afficiat, ſed aliquatenus coaptet, & afficiat perinde, ac ſi agnatus & domeſticus foret. Tale autem vinculum etiam corpus animæ exſiſtit. *Annulum* igitur, *ne geſtato*, verè eſt Philoſophari cõſequenter, & idem, ac ſepara animum ab circumpoſito

ΤΟΥ ΚΓ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, δακτύλιον μὲν φόρει, ἀκολούθως τῷ Πυθαγορικῷ ἀρέσκοντι ἔθομεν εἰς τὴν παράκλησιν, οὕτως. ἐπεὶ δεσμῷ τρόπῳ περίκεινται τοῖς φοροῦσιν. ὁ δακτύλιος ἴδιος ἔχων τὸ μὴ ἄγχειν, μηδὲ κακουχεῖν, ἀλλά πως ἁρμόζειν, καὶ προσφυῶς ἔχειν. δεσμὸς δὲ τοιοῦτος τις καὶ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὑπάρχει. τὸ οὖν δακτύλιον μὴ φόρει, ἀκολούθως φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς, καὶ χωρίζε τὸ περικειμένου δεσμοῦ τὴν

μοῦ τὴν ψυχήν. μελέτη γὰρ θανάτου, ἡ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἡ φιλοσοφία. τὴν δὴ Πυθαγορικὴν μέθοδον ἀποδὺς μεγάλην τὴν ἀφιεῖσαν ἑαυτὴν διὰ τοῦ νοῦ ἀπὸ σωματικῶν φαύλων, καὶ περὶ τὰ ἀπὸ ταῦτα καὶ ἄλλα διὰ τῆς θεωρητικῶν μαθημάτων καταγνομένων, ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυσι σαυτὴν τὰ μέρτήματα, καὶ ἀνθυλικὰ καὶ πολυσίτια τῷ φιλοσοφεῖν σαρκὸς ἀχολήματα, ζοφάς τε ὑφβάλλουσας, καὶ πληθώρας ἀναίρεις δεσμοῦ ζόπον τὸ σῶμα καλαμβανούσας, νοσοποιίας τε καὶ ἀχολίας ἀδιαλείπτως ἐμποιούσας.

vinculo. Philosophia quippe meditatio mortis est, & separatio animi ab corpore. Magno igitur studio hanc Pythagoricã Philosophiam accedito, quæ se ipsam per mentem ab omnib⁹ corporalibus segregat, & circa ea, quæ mente percipiuntur, & materiæ expertia sunt, per disciplinas contemplativas occupãtur: sed & tua peccata in diversum retrahentia, & opera prohibentia ad Philosophandũ destrue, carnis occupationes, atque nimias ciborum ingurgitationes, repletionesque intempestivas vinculi instar corpus comprehendentes, & morborum agmina ac negotia sine intermissione ingenerantes.

ΤΟΥ ΚΑ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ, χρῆ τὴν παρολχθεῖσαν ἔννοιαν προζοπῇ χρῆται τοιᾷδε, φιλοσόφει, καὶ ἀσωμάτους πρὸ παντὸς ἡγοῦ θεοὺς ὑπάρχειν. τὸ δὲ κυριώτατον ῥίζωμα τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων, τοῦτέστιν ἐξ οὗ τὰ πάντα σχεδὸν ἤρτηται, καὶ ὑφ' οὗ μέχρι τέλους κρατύνεται. μὴ νόμιζε δὲ μορφαῖς αὐτοὺς κεχρῆσθαι, ὅσαι εἰσὶ σωματικαί. μηδὲ προσδέχεσθαι ὡς ἀπὸ ὑλικῆς, καὶ οἷον δεσμῷ ὑλικῷ σώματι, ὥσπερ τὰ ἄλλα ζῶα. αἱ δὲ δακτυλίοις γλυφαὶ τὸν δεσμὸν δι' αὐτῶν τῶν δακτυλίου

ΣΥΜ. XXIV. ΕΧΡ.

Hoc verò, *Dei formã & imaginem annulo ne insculpito*, juxta sententiam prædictam adhortatione utitur tali, Philosophare, & ante omnia deos ducito incorporeos esse. Nam hoc symbolum præcipuum præ cæteris Pythagoricorum dogmatum seminarium est, hoc est, ex quo omnia penè coaptata sunt, & à quo usq; ad finem firmantur. Ne puta verò eos formis, quæcumq; sint corporales, usos esse, neq; recipere materiali substãtia & corpore, quasi materiali vinculo, quemadmodum reliqua animalia. Sculpturæ verò quæ sunt in annulis, vinculum per ipsum annulũ

in-

indicant, & corporalitatem speciemq; sensu comprehensibilem, & quasi cujuspiam ex animalium parte speciem aspiceret per sculptum aspectum, ab quo separandum præcipuè est genus deorum, tanquam quod sit æternum & sola mente comprehensibile, idemq; eodemq; modo semper sese habens, quemadmodum in oratione de deo propriè plenissimeq; quasi de arte disseritur.

ἐμφαίνουσι, καὶ τὸν σωματοειδῆ τόπον αἰσθητὸν εἶδος, καὶ ὡς ἂν εἴ τινος τῶν ἐμμίσους ζώων διὰ δέρματος προσόψεως, ἧς χωρισθὲν κάλλιστα τὸ τῶν θεῶν γένος, ὡς ἀΐδιόν τε καὶ νοητὸν, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἀεὶ ἔχον, ὡς ἐν τῷ περὶ θεοῦ ἰδίᾳ καὶ πληρέστατα τετύχολογῆται.

SYM. XXV. EXP.

Iam hoc symbolum. *Apud lucernam in speculo faciem ne contemplare*, ut magis Pythagoricum consulit illud, Philosophare, non accurrens, non imaginationibus, quæ sub sensus cadunt, quæ quidem lucem aliquam ad comprehensiones efficiunt. Siquidem lucernæ formam habet, & nequaquam naturale neque verum est: sed potius similis est facultatibus quæ scientiam efficiunt, quæque in mente & cogitatione versantur, ab quibus splendidissima quædam puritas, & quæ à lapsu remotissima est, in animi oculo constituitur ex universis, quæ mentis sunt & mente percipiuntur, itemque ex horum contemplatione, non autem ex corporalibus & sensui subjectis. In continenti quippe ea fluxu et mutatione esse, frequenter indicatū est, nullo modo stabilia et eadem, sibique similia exsistere,

ΤΟΥ ΚΙ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, περὶ λύχνου μὴ ἐσοπτρίζου, Πυθαγορικώτερον συμβουλεύει, τὸ, φιλοσόφει, μὴ προστρέχων, μὴ ταῖς κατ' αἰσθησιν φαντασίαις, αἵ τινες φῶς μέν τι περὶ τὰς καταλήψεις ποιοῦσι. λυχνοειδὲς μέν τοι, καὶ οὐχὶ φυσικὸν, οὐδὲ ἀληθὲς, ἀλλὰ μᾶλλον ταῖς κατὰ τὸ νοητικὸν ἐπιστημονικαῖς, ἀφ' ὧν λαμπροτάτη τις εὐαγία, καὶ διαφανεστάτη περὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα συνίσταται, ἐξ ἁπάντων τῶν νοημάτων καὶ νοητῶν, ἐς δὲ περὶ ταῦτα θεωρίας, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν. ἐν συνεχεῖ γὰρ ταῦτα ῥύσει καὶ μεταβολῇ πολλάκις ἠδηλώθη, κατ' οὐδένα τρόπον μόνιμα καὶ ταὐτὰ ἑαυτοῖς ὑπάρχοντα, ἵνα καὶ

ἵνα ἡ βεβαίαν ἐπιστημονικὴν τε ὑπονοίαν κατάληψιν ἢ ἐπίγνωσιν, ὡς ἔχῃ.

ut etiam firmam scientemque apprehensionem & cognitionem, quemadmodum illa, sustineat.

Τὸ δὲ, Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, προδείκνυσι μετίεναι καὶ κεῖσθαι ἐκεῖνα τὰ μαθήματα, ἃ οὐκ ἀπιστήσεις. οὐκέτι περὶ θεῶν καὶ περὶ θείων δογμάτων, ἔχων τὰ μαθήματα, καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

Symbolum illud, *de diis neque divinis fraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato*, admonet adesdas & cōparandas esse illas doctrinas, quibus non sis fidem derogaturus. Nullo modo de diis & de divinis dogmatibus habeas disciplinas, & scientificas demonstrationes.

ΤΟΥ ΚΣ. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, Ἀχείτω γέλωτι μὴ ἔχεσθαι, δηλοῖ κρατεῖν τῶν παθῶν. ὑπομίμνησκε δὲ σαυτὸν σοῦ ὀρθοῦ λόγου, μήτε ἐφ' εὐτυχίαις ἐπιχαυνοῦ, μήτε συμφοραῖς σωπαπεινοῦ, ἐν οὐδετέρῳ μεταβολῆς ἔννοιαν ὑπολαμβάνουσα. τὸν δὲ γέλωτα ὑπὲρ πάντων τῶν παθῶν ὠνόμασεν, ὅτι μόνος μάλιστα σαφανῶς μηνύεται, ὥσπερ τι ἐπάνθημα ὑπάρχων καὶ ἐπίφλεγμα μέχρι προσώπου τῆς διαθέσεως. ἴδιος δὲ παραγγέλλει, ἐπειδὴ ἀνθρώπου ἴδιον ἔφη τὸ γελᾶν τῶν ἄλλων ζώων, οὕτως. ὁρίζονται γοῦν τινες ζῶον αὐτὸ γελαστικὸν εἶναι, δηλοῦται ὑπὸ τῶν παραγγέλματος, τὸ μὴ ἐπιμόνως καὶ ἀνεπιβλήτως ἐν

Illud verò, *Risu incontinenti ne concutitor*. ostēdit affectiones esse vincēdas. Tibi verò ipsi rectam rationem in memoriam reducito, neque secunda fortuna inflēris neque calamitatibus animo collabaris frangarisque, in neutro cogitationē mutationis reputans. Risum verò præ omnibus affectibus nominavit, quod solus maximè conspicuè significatur veluti quiddam, quod in eo sit floridum & inflammatio usq; ad faciem affectus & constitutionis. Fortassis autem admonet, quia hominis risus hic proprius est, præter reliqua animalia. Definiunt igitur quidā ipsum animal esse, quod ridere possit. Ostenditur ab præcepto non constanter, & non nisi obiter ut hospitum instar humanitati immorare: sed imi-

tationem Dei pro virili compara philosophando, & hoc idiomate linguæque proprietate hominũ clamẽte subducens, et præferens id, quod cum ratione conjunctum est illi, quod risibile ponitur in discrimen & differentiath cum reliquis animalibus.

ἀνθρωπότητι ἔμμενε, ἀλλὰ μίμησιν θεοῦ καὶ τὸ δυνατὸν κἀκῶ φιλοσοφῶν, καὶ τὴ ἰδιώματος τοῦ λόγου τὴν ἀνθρώπων ὑπεκχωρῶν προκρίνων τὸ τὸ λογικὸν τῆ γενετῆ εἰς διάκρισιν καὶ διαφορὰν πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα.

SYM. XXVII. EXP.

Illud, *in sacrificiis ungues ne præcidito*, de amicitia præceptũ est et admonitio. domesticorum enim et nos sanguine contingentium alii quidem genere proximo sunt fratres & nati et parentes, similes partibus seu membris nostris, quibus ablatis præbent non mediocrem dolorem & mutilationem, veluti digiti, manus, aures, nasus, et his similia. alii verò ex multo intervallo nos attingentes et quasi accolentes, veluti sobrinorum patruorumque filii, affinium soboles, vel tales aliquot assimilantur nostrum cujusque partibus, quibus præfectis nullus dolor adest, perinde ac crinibus, unguibus & similibus præfectis. volens igitur illos cognatos indicare alio tẽpore neglectos tibi eos per defectionem, vel elẽgationem, unguibus usus est, dixitque ne abjicito omnino illos, sed sive sacrificiis, sive etiam alio aliquo tempore neglectos tibi ipsi eos adducito et domesticam familiaritatem renovato.

ΤΟΥ ΚΖ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, παρὰ θυσίαν μὴ ὄνυχίζου, περὶ φιλίας ὅτι προτρεπτικόν. τῶν γὰρ οἰκείων καὶ προσηκόντων ἡμῖν ἐξ αἵματος, οἱ μὲν ἐγγυτάτω γένους εἰσὶν ἀδελφοὶ, καὶ τέκνα, καὶ γονεῖς, ὁμοιότητες τοῖς μέρεσιν ἡμῶν, ἅπερ ἀφαιρεθέντα ἄλγημα μέγα καὶ πολυτρόπους παρέχει καὶ κολόβωσιν, οἷον δάκτυλοι, χεῖρες, ὦτα, ῥὶν, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ δὲ ἐξ ὑπερημέρου πολλοῦ προσομοιούμενοι, οἷον ἀνεψιοὶ καὶ ἀδελφαδελφῶν γαμβροὶ καὶ θεῖς, ἢ τοιοῦτοί τινες ὁμοίασιν ἑκάστου ἡμῶν τοῖς μέρεσιν, οἷς τεμνομένοις ἄλγησις οὐδεμία παρεγίγνεται, οἷον θριξὶ, καὶ ὄνυξι καὶ τοῖς ὁμοίοις. βουλόμενος οὖν σαίνειν τοὺς συγγενεῖς ἀπολωλυῖαν τοὺς περὶ τὸ ἄλλοτε χρόνον ἠμελημένους διὰ τὴν ἀπόστασιν, τοῖς ὄνυξι τοῖς χρήσατο καὶ εἶπε, μὴ ὑπερίδῃ σὸ παντάπασι τούτους, ἀλλ' εἰ τε θυσίας, ἢ καὶ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρημελημένους προσάγαγε αὐτοὺς σαυτῷ, καὶ ἀνανέου τὴν οἰκειότητα.

Τοῦ

ΤΟΥ Κε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, δεξιὰν μὴ σαυτὶ ῥᾳδίως ἐμβαλε, μὲν ὄρεγε ῥᾳδίως, φησὶ, δεξιάν, τούτοις μὲν ἀνάπτα, μηδὲ ἀνιμᾶν ἐπιχείρει δεξιὰν ὀρέγων τοῖς ἀνεπιτηδείοις καὶ ἀνόργιστοις. ἔτι δὲ διὰ παιδευμάτων τὰ καὶ διδαγμάτων, ἃ πολλῷ χρόνῳ δοκιμασθέντα ἀξίοις ἔδοξε μεταλαβεῖν ἐγκρατείας τε καὶ σιωπῆς, καὶ τῶν ἄλλων βασάνου, μόγις δίδοται.

ΤΟΥ Κθ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, σφυμάτων ἐξαναστὰς σωμίλιοτε αὐτὰ, καὶ τὸν τύπον συσσόρνυε, τοῦτο παραγγέλλει, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενος νοητοῖς, λοιπὸν καὶ ἀσωμάτοις προσοικείου σεαυτόν. ἐκ τοῦ οὖν τὰ μαθίας ὕπνου καὶ νυκτοειδοῦς σκότους ἐξανιστάμενος μηδὲν σωματικὸν σεαυτῷ συμπλακὸν, εἰς τὸ τῆς φιλοσοφίας ἡμεροειδὲς, ἀλλὰ πάντα τὰ τοῦ ὕπνου ἐκείνου ἴχνη καὶ μνήμης τῆς σαυτοῦ ἐκπόδαιρε καὶ ἐξαφάνιζε.

ΤΟΥ Α. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, καρδίαν μὴ ἔσθιε, σημαίνει τὸ μὴ δεῖν τὴν ἕνωσιν τοῦ σαυτοῦ καὶ τὴν συμπνοίαν διασπᾶν. καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ, μὴ ἴδοι βάσκανος, ἀλλὰ

SYM. XXIIX. EXP.

Illud ſymbolũ, *dextram ne cuivis facile injicito*, nę præbe facile, inquit, dextram, hoc eſt, ne abſtrahe, neque dextram conare ſubvehere, præbens inidoneis & ineptis et ſacris non initiatis & prophanis. Adhæc verò per diſciplinas ſimul & doctrinas non multo tempore exploratis, ut digni reputentur eſſe, quo participes fiant ſimul et temperantiæ et quinquennii ſilentii, & reliqui experimenti, dextra ſix datur.

SYM. XXIX. EXP.

Illud aũt, *è ſtragulis ſurgens ea convolvito, & figuram vel veſtigium confundito*, hoc monet, quod philoſophari aggreſſus in poſterum iis, quæ mente & cogitatione percipiuntur, itémque incorporea ſunt, te ipſum familiarẽ reddito. Itaque ubi ex ſomno inſcitiæ, & tenebris nocti ſimilibus exſurrexeris, nihil corporeum tibi ipſi ſimul attrahe ad lucem ſapientiæ ſtudii, quæ diei ſimilis eſt, ſed omnia veſtigia illius ſõni expurga atque ex memoria tua extere.

SYM. XXX. EXP.

Illud verò, *cor ne edito*, ſignificat non oportere unitatem totius & conſpirationem convellere. Atq; etiam num potius innuit hoc, ne eſto invidus, ſed

humanus & familiaris. Ex eo verò adhortatur Philosophandū esse. Ex scientiis enim atq; artibus sola Philosophia alienis bonis non invidet; nec ob ea dolore tangitur, neque gaudet in malis proximi, cùm natura cognatos ac familiares & similiter affectos cōmuniterq; subjectos consecuta fuerit, omnesque homines similiter habentes, futurum improvisum declarans, quocirca eos præcipit esse tales, ut cōmiseratione tangantur, seque mutuo amant ac diligant, quemadmodum cōvenit animali, quod verè & communicans & ratione præditum est.

φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικός. ἐκ δὲ τούτου φιλοσοφεῖν παραινεῖ. μόνη γὰρ αὕτη ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν οὔτε ἐπιλυπεῖται ἀγαθοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε ἐπιχαιρεῖ κακοῖς τοῖς φίλας ἅτε φύσει συγγενεῖς καὶ οἰκείους ὁμοιοπαθεῖς τε καὶ κοινῇ ὑποκειμένους τύχῃ, ἀπροόρατον ὅτι τὸ μέλλον ἔχοντας τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὁμαλῶς ἀποφαίνουσα, διόπερ συμπαθεῖς τε καὶ φιλαλλήλους παραγγέλλει εἶναι, κοινωνικόν τε ὡς ἀληθῶς καὶ λογικὸν ζῷον.

SYM. XXXI. EXP.

Huic verò simile est & illud, *cerebrum ne comedito*. Etenim hoc ipsum instrumentum est sapiendi longè præstantissimum, unde ratio exsistit, qua regimur. Indicat igitur non oportere res probè judicatas & disciplinas convicis dilacerare, neque arrodere. Pulchrè itaque fuerint consulta, quæ cum animo atque accuratè considerata fuerint, idque principe ratione animi adhibita, eodem planè modo atque illa, quæ scientia jam comprehensa sunt. Non enim per instrumenta formæ animi ratione carentis, hoc est, per cor & jecur: sed per puram partem animi rationalem talia spectata sunt. Quapropter inconsiderata stultitia est illis

ΤΟΥ Λα. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τούτῳ δ' ἔοικε καὶ τὸ, ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε, καὶ γὰρ αὐτὸς οὗτος ἡγεμονικόν ὄζει τὸ φρονεῖν ὄργανον. αἰτίᾳ εἰσὶν οὖν ὡς οὐ δεῖ καλῶς βεβουλευμένα πράγματα καὶ δόγματα διασπαίνειν, μηδὲ διαδάκνειν. καλῶς δ' ἂν εἴη βεβουλευμένα τὰ διὰ φρενῶν, καὶ τῷ κατ' αὐτὸ τὸ νοεῖν ἡγεμονικοῦ συνεπιμεμένα ἴσον τῷ ἐπιστημονικά. οὐ γὰρ διὰ τῆς τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς μέρους ὀργάνων, καρδίας καὶ ἥπατος, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθαροῦ τοῦ λογικοῦ τὰ τοιαῦτα ἐθεωρήθη. διόπερ ἀβουλία τὸ ἀντιπλῆξαι αὐτοῖς.

ἀνθρώποις. σίβυλλαι δὲ μᾶλλον κελεύει τὸ σύμβολον τὴν τῆς φρενῶν πηγὴν, καὶ τὸ τοῦ νοεῖν προσηκέστατον ὄργανον, δι' οὗ θεωρίας τὸ ἐπιστήμειον, καὶ τὸ σωφρονεῖν σοφίαν κτώμεθα, καὶ ὡς ἀληθῶς φιλοσοφοῦμεν, καὶ μὴ σωφρονεῖν, μηδὲ ἀφανίζειν τὰ δι' αὐτοῦ ἴχνη.

ΤΟΥ ΛΒ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, ἀποκαρμάτων σῶν καὶ ἀπονυχισμάτων καταπτυε, λέγει τοῦτο, ἀκαταφρόνητα τὰ σύμφυτα μὲν σοι, ἀψυχότερα δέ πως, ὥσπερ τιμιώτερα τὰ ψυχικώτερα, οὕτω δὴ καὶ ἐπειδὰν φιλοσοφεῖν ἐπιβάλλῃ προτίμα μὲν τὰ ἀπὸ ψυχῆς καὶ τοῦ ἄνω αἰσθητηρίου ἀποδεικνύμενα, ἀπὸ θεωρηματικῆς ἐπιστήμης, καταφρόνει δὲ καὶ καταπάτει τῆς ἄνω τοντικοῦ φωτὸς δοξαζομένων ἀπὸ τῆς συμφύτου ψιλῶς αἰσθητηρίου, ἃ μηκέτι εὐπρεπεῖ τῷ νοῦ διδιότητι παροχθρτεῖν.

ΤΟΥ Λγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ἐρυθρὸν μὴ προσλαμβάνου, φαίνεται πρὸς τὴν τῶ ὀνόματος ἐτυμολογίαν ἡμῖν

se opponere & quasi referire. Symbolum autem hoc potius jubet colendum hunc animorum fontem, atque instrumentum proximum, quo mente aliquid colligimus, & cujus beneficio ipsam speculationem simul & scientiam, &, ut summatim dicam, sapientiam comparamus, & reipsa veréq; philosophamur, & sine quo nec continere, neque è conspectu auferre, quæ ab ipso fiunt vestigia, possumus.

SYM. XXXII. EXP.

Symbolū verò illud, *Expurgamenta tua & unguium præsegmina conspuito*, hoc dicit, illa facilè contemnuntur, quæ quidem tecum nascuntur, sed ab animo aliena sunt: quemadmodum pretiosiora sunt illa, quæ animo conjunctiora: sic etiam posteaquam animum adjeceris ad philosophandum, ante omnia quidem cole, quæ per animum ac mentem sine sensuum instrumentis demonstrantur per scientiam speculativam. Contemne verò ac cōspue illa, quæ sine mentis lumine vidētur nudè per ea, quæ nobiscum nata sunt, sensualia, quæ nequaquam paria sunt, ut assequantur mentis æternitatem.

SYM. XXXIII. EXP.

Illud, *Erythrinum ne susciptio*, videtur ad nudam nominis Etymologiam

collatum esse. Etenim inverecundum & impudentem hominem ne suscipito, vel è contrario, stolidum & attonitum, & ubique ac quaque in re supra modum erubescentem & animo collapsum & ab mente & firma cogitatione. Ideóque subintelligitur illud, Ipse talis ne esto.

λὴν συμβεβλῆσθαι. ἀπηυθειακότα γὰρ καὶ ἀναισχυντὸν μὴ ἐπιδέχου ἄνθρωπον, ἢ ὅλως τῷ ἐναντίῳ καταπλῆξαι, καὶ ἐν παντὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθριάσαντα καὶ ταπεινόμενον ὑπὸ τε νοῦ καὶ ἀσθενοῦς διανοίας. διὰ δὲ τούτου νοεῖται, τὸ, μὴ αὐτὸς τοιοῦτος ἴσθι.

SYM. XXXIV. EXP.

ΤΟΥ ΛΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Illud autem, *Ollæ vestigium ab cinere, ne compareat, tollito*, significat confusionis & densitatis, quod est corporalium, & quæ sensibus percipiuntur, demonstrationum oblivisci esse ei, qui animum adjicit ad philosophandum, utendum verò esse potiùs demonstrationibus, quæ mente percipiuntur. Cinis verò loco pulveris istius, qui est in abacis, accipitur, in quo demonstrationes simul absolvuntur.

Τὸ δὲ, Χύτρας ἴχνος ἀπὸ ἀποδοῦ ἀφάνιζε, σημαίνει συγχύσεως καὶ παχύτητος, ὥσπερ ὄζει σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν ἀποδείξεων ἐκλαθάνεσθαι, φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενον, νοηταῖς δὲ χρῆσθαι μᾶλλον ἀποδείξεσιν. ἡ δὲ ἀποδὸς ἀντὶ τῆς κόνεως τῆς ὅτι τοῖς ἄβαξι παριλήφθη, ἐφ' ἧς αἱ ἀποδείξεις συμπεραίνονται.

SYM. XXXV. EXP.

ΤΟΥ ΛΕ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Cæterùm cum ea, quæ aurum habet, ne congreditor ad liberos procreandos. Non fœminæ dicit, sed sectæ ac philosophiæ, cui est multum, quod corporale sit, & deorsum ferens in gravitatem. Omnium enim eorum, quæ in terra sunt, gravissimum est aurum, & quod persequitur lationem eam atque onus, quod in medium sese fert, quod corporalis ponderis proprium est. πλησιάζειν verò vel commiscere, non

Χρυσὸν δὲ ἐχούσῃ μὴ πλησίαζε ὅλως τεκνοποιίᾳ, οὐ γυναικὶ λέγει, ἀλλ' αἱρέσει καὶ φιλοσοφίᾳ, ἥπερ ὄζει πολὺ τὸ σωματικὸν καὶ κατάφορον εἰς βαρύτητα. πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς βαρύτατον χρυσὸς, καὶ τῆς ὅλης τὸ μέσον φορᾶς διωκτικὸν, ὅπερ βάρους σωματικοῦ ἴδιον. τὸ δὲ πλησιάζειν, οὐ μόνον συγγίνεσθαι

σθαι, ἀλλὰ καὶ συνεγγίζειν ἀεὶ, καὶ πλησίον καθίστασθαι.

modò cum aliquo rem habere, verũ etiam admovere semper & propè assistere est.

ΤΟΥ Λς. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, προτίμα τὸ χῆμα καὶ βῆμα, τὸ χῆμα καὶ ξυνώβολον, παραγγέλλει τοῦτο. φιλοσόφει καὶ μαθήματα μετίδι μὴ ταρέργως, καὶ δι' αὐτῶν, ὥσπερ διὰ βάθρων δεῖ τὸ προκείμενον χωρεῖ. κατάπτυε δὲ τῶν προτιμωμένων καὶ πρισβολομένων τοῖς πολλοῖς. καὶ πρότιμα τὴν Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν τὰ δὲ σώματα καθ' αὑτὰ θεωροῦσαν, τὰ Ἰωνικῆς τὰ σώματα προηγουμένως ἐπισκοπουμένης.

Illud aũt, *In primis honorato cùm habitum, tum & tribunal: habitum, inquã, & triobolum*, hoc admonet, philosophare & disciplinas adito non oscitanter, & per eas, quasi per gradus ad propositũ secede. Conspue verò, quæ majore in pretio, & plerisque antiquius habentur. Et ante omnia in honore habe philosophiam Italicam, quæ incorporea per se spectat, præ philosophia Ionica, quæ corpora primo loco contemplatur.

ΤΟΥ Λζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, κυάμων ἀπέχου. συμβουλεύει φυλάττεσθαι πᾶν ὅσον ἐπιφθαρτικὸν τῆς πρὸς θεοὺς ὁμιλίας, καὶ τῆς θείας μαντικῆς.

Deinde hoc, *A fabis abstineto*, consulit cavendum esse, quidquid corruptionem & exitium inducere potest colloquio cum diis, & divino oraculo ac præscientiæ.

ΤΟΥ Λη. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, μολόχῃ μεταφύτευε μὲν, μὴ ἔσθιε δὲ, αἰνίττεται μὲν, ὅτι συμφέρεσθαι τῷ ἡλίῳ τὰ τοιαῦτα, καὶ παρατηρεῖν ἀξιοῖ τοῦτο. προσθεῖναι δὲ, μεταφύτευε, ἵνα ἐπιμὰς τῇ ἰδίᾳ φύσει, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον διαθέσει καὶ συμπαθείᾳ, μὴ ὀμόσῃς, μηδὲ ἐπίμενε μόνῳ ἐκείνῳ, ἀλλὰ

Sym. XXXVI. Exp.

Illud aũt, *In primis honorato cùm habitum, tum & tribunal: habitum, inquã, & triobolum*, hoc admonet, philosophare & disciplinas adito non oscitanter, & per eas, quasi per gradus ad propositũ secede. Conspue verò, quæ majore in pretio, & plerisque antiquius habentur. Et ante omnia in honore habe philosophiam Italicam, quæ incorporea per se spectat, præ philosophia Ionica, quæ corpora primo loco contemplatur.

Sym. XXXVII. Exp.

Deinde hoc, *A fabis abstineto*, consulit cavendum esse, quidquid corruptionem & exitium inducere potest colloquio cum diis, & divino oraculo ac præscientiæ.

Sym. XXXIIX. Exp.

Hoc verò symbolum, *Malvam quidem in horto tuo transplantato, sed ea ne vescitor*, innuit quidem cum sole talia cõverti, ut & hoc cupiat observare. additur verò *transplantato*, h. est, insiste ejus naturæ & contentioni versus solẽ, & naturæ consensui. ne jurato, neque huic soli inhæreto, sed mentem cogitatio-

tationem què transfer, & quasi ad ejusdem generis plantas & holera trãsplantato. Et ad animalia, quæ non sunt ejusdem generis, itémq; lapides ac fluvios omnésque simpliciter naturas ne transfertor. Fœcundum enim reperies & multiforme. Mirabiliter verò copiosum & affluens, quod designat mundi unitatem & consprirationem, quasi qui ab radice & dimissore malvæ cum impetu ruat. Non solùm igitur non comede, neque è medio tolle tales observationes: verùm etiam augeto & copiosiores ritu transplantantis efficito.

τὴν ἀλήθειαν μεταβίβαζε, καὶ ὅσον αὖ μεταφύτευε, καὶ ἐπὶ τὰ ὁμογενῆ φυτὰ καὶ λάχανα. Ἐπὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ δὲ ζῶα ἤδη, καὶ λίθους, καὶ ποταμούς, καὶ ἁπλῶς φύσεις. πολύχουν γὰρ ἀρίσεως ἐστι καὶ πολύζωον. θαυμασίως δὲ θαλλεῖ τὸ τῆς τοῦ κόσμου ἑνώσεως καὶ συμπνοίας σημαντικὸν, ὥσπερ ἀπὸ ῥίζης ἐξ ἀφθίτου τῆς μολόχης ὁρμώμενος. οὐ μόνον ἐν μὴ ἔδῃς μήδε ἀφανίζε τὰς τοιαύτας παραθηρήσεις ἀλλὰ καὶ αὔξε καὶ πλειοποίει δίκην μεγαφυτεύοντος.

SYM. XXXIX. EXP.

Porrò illud, *Ab iis, quibus vita est animalis, abstineto*, ad justitiã adhortatur, atque omnem honorem ejus, qui cõsanguineus & cognatus est, & ad similis vitæ susceptionem, & ad alia istiusmodi plura. Itaque hisce omnibus simul & symbolis conspicua facta est forma adhortatoria, habens multum cum veteribus moribus commune, & quod Pythagoricum est. Verùm quia per omnia, quæ vim habent admonẽdi, progressi sumus, hîc etiam orationes, quæ tendunt ad adhortationem, definamus & interrumpamus.

ΤΟΥ ΛΘ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δέ, Ἐμψύχων ἀπέχου, ἐπὶ δικαιοσύνην προτρέπει, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ συγγενοῦς τιμὴν, καὶ τῆς ὁμοίας ζωῆς ὑποδοχὴν, καὶ πρὸς ἕτερα τοιαῦτα πλείονα. Διὰ πάντων δὴ οὖν τούτων φανερὸς γέγονε, καὶ ὁ διὰ τῆς συμβόλου προτρεπτικὸς τύπος ἔχων πολὺ τὸ ἀρχαιόζηλον καὶ Πυθαγορικόν. Ἀλλ' ἐπεὶ διὰ πάντων ἐξειλιλύθαμεν τῆς προτρεπτικῆς, ἐνταῦθα καὶ παύωμεν τοὺς εἰς παράκλησιν τείνοντας λόγους.

FINIS

Libri Secundi Iamblichi Chalcidensis, qui continet protreptica.

ΤΕΛΟΣ

Τῆ δευτέρᾳ λόγου

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ.

ΘΕΑΝΟΥΣ

Uxoris Brontini Metapontini,

sapientis & singulari animo præstantis fœminæ

EPISTOLÆ TRES:

UNA CUM

MYÆ uxoris Milonis Crotoniatæ I.

ITEMQ.

MELISSÆ I.

ET

PYTHAGORÆ I.

Græcè quidem jam olim aliquoties:

AT NUNC

Græcè & Latinè primùm editæ

AB

IOAN. ARCERIO THEODORETO

Frisio.

ΘΕΑΝΟΥΣ

ἡ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ φερομένη,

Ἐπιστολαὶ τρεῖς.

Α'.

ΘΕΑΝΩ ΕΥΒΟΥΛΗ

χαίρειν.

περὶ τίνων δεντερεύει.

Ἀκούω σε τὰ παιδία ξυφρόνως ἄγειν. δεῖ δὲ ἀγαθῆς μητρὸς οὐχ ἡ πρὸς ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ σῶφρον ἀγωγή. βλέπε οὖν μὴ οὐ φιλοῦσαν, ἀλλὰ κολακεύουσαν ἔργον ποιήσῃς. συνεκτρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, ἀκολάστους ποιεῖ. τί γὰρ ἥδιον νέοις συνόντος ἡδονῆς; χρὴ οὖν, ὦ φίλη, τὴν τροφὴν τῶν παίδων, μὴ δυσκρασίαν ἔχειν. ἡ δὲ δυσκρασία τῆς φύσεως ὄζει, ὅταν φιλήδονοι μὲν ταῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γένωνται, κἀ τοῖς μὲν, φυγόπονοι, τοῖς δὲ, μαλακώτεροι. δεῖ δὲ πρὸς τὰ φοβερὰ γυμνάζειν τὰ ξυφόμενα, κἂν λυπηθῆναι, κἂν πονῆσαι δέῃ· ἵνα μὴ τῶν παθῶν ἢ δοῦλα τούτων, κἀ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα, καὶ περὶ τοὺς πόνους ὀκνηρά· ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάν-

THEANUS,

quæ Pythagoricæ sapientiæ filia appellata fuit,

Epistolæ tres.

I.

THEANO EUBULÆ

Salutem dicit.

De educatione liberorum.

Audio te parvulos delicatè molliterq; educare. Bonæ aût matris officium est, non ut liberorum curam ad voluptatem habeat, sed ut eos ad temperantiam educet ac formet. Vide igitur ne officium non amantis, sed adulantis matris facias. Nam voluptas una cum liberis nutrita prodigos & intemperantes efficit. Quid enim juvenibus jucundius, quam voluptas, cui familiariter assueverint, esse potest? Itaque, mea amica, puerorum alimonia & educatio perversitatem habere non debebit. Perversitas autem naturæ est, quum animis quidem voluptatũ fuerint cupidi, at corporibus tales sint, ut & titillentur libidinibus, iisque indulgeant: atque his quidem labores fugiant, illis verò molliores reddantur. Illi autem, quos alimus & educamus, ad ea, quæ extimescant, exercendi sunt, sive sint tristitia afficiendi, sive ad labores assuefaciendi. Ne horum vitiorum fiant mancipia, & voluptatibus diffluant, & ad labores tardi pigríque evadant: Sed ut, quæ honesta sunt, ante

omnia in honore pretióq; habeant, & illis quidem abſtinentes, in hiſce verò permanentes. Neque ut cibis refercientur, & voluptatibus ſumptibúſque profuſis vivant, itémque turpibus puerorum & impudentibus luſibus intemperantes efficito. Et ut omnia tum dicant, tum pro libitu omnia agant ſudeantque permittito. Adhæc nſcetuas quidem, ſi lachrymarint, magno autem hoc ſtudio agas, ut rideant, & ſi nutricem pulſent, etſi tibi ridenti maledicant: & æſtate quidem frigus, hyeme verò calorem præbenti, multámque molliciem, quorum liberi paupertini quidem nihil attentant, atque aluntur quidem facilius: ſed non minus creſcunt, multóque etiam ſe melius habent. Tu verò veluti Sardanapali progeniem natos nutrias, marium naturam voluptatibus delicatam reddens frangensque. Quid enim quis faciat illi puerulo, qui niſi celerius edat, ploret: & ſi comedat, quæ delicata ſunt opſonia quærit: & ſi calor eſt, languet et remiſſior eſt, ſin autem frigus, corruit et ſe præcipitat; et ſi aliquis corripiat, rebellat ac reverberat: & niſi ad lubentiam & voluptatem ei obſequaris, triſtatur, & niſi delicietur, indignatur, ac totum tempus in voluptate conſequenda malè collocat, & molliter circumactus in ſumma turpitudine vivit? Studioſè autem diligentérq;

των τιμῶσιν, ὧν μὲν ἀπεχόμενοι; τοῖς δὲ ἐμμένοντες. οὐδὲ πλησμονικὰ μὲν ταῖς ἡδοναῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἀναλώσεσι, ἀκόλαστα δὲ ταῖς αἰσχίστοις παιδιαῖς ἐκτὰ ποιεῖν· καὶ πᾶν μὲν λέγειν, πᾶν δὲ πράττειν ἐᾶσαι. ἔτι δὲ φοβουμένῳ μὲν ἢ κλαίειν, φιλοτιμουμένῳ δὲ, ἵνα γελᾷ, καὶ τὸν ζοφὸν παίειν, καὶ σε κακῶς εἰπεῖν γελῶσαν. καὶ τὰ μὲν θέρους ψῦχος, τὰ δὲ χειμῶνος καῦμα παρίχουσαν. καὶ πολλὴν χλιδὴν, ὧν οἱ σπανιχροί γε παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται, καὶ φέρονται μὲν ῥᾷον, αὔξονται δὲ οὐχ ἧττον. ἀφίκνηνται δὲ καὶ πολὺ βρᾴους. σὺ δ' οἷον Σαρδαναπάλου γονὴν τιθηνῇ τὰ τέκνα, τὴν τῆς ἀῤῥενίας φύσιν θρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. τί γὰρ ἂν ποιήσῃ τις παιδίον, ὃ, ἂν μὴ τάχιον φάγῃ κλαίει· καὶ ἐὰν ἐδώδιμα τῆς ὄψου ζητεῖ. κἂν καῦμα, παρίεται· κἂν ψύχος, ἀθυματίζει. κἂν ἐπιτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται· κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ, λυπεῖται· κἂν μὴ μασᾶται, δυσπολαίνει. ὁ κακοσχολεῖ πρὸς ἀδαὴν καὶ βαναύσιζεται σπερμολογούμενον. ὑπερλεῶς δὲ, ὦ φίλη,

φίλη, εἰδῆτε ὅτι τὰ ἀκατάλωτα τῆς παιδίων ὅταν ἡμῖν πρὸς ἄνδρας, ἀνδράποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἀδονὰς ἀφαίρει, καὶ τὴν σοφὴν αὐστηρὰν μὴ ξυφραίνεσθαι ποιεῖ, ἀλλὰ λιμὸν καὶ φίλους ἐπιγαμεῖν, ἔτι καὶ ψυχρὸς καὶ θάλπος καὶ αἰδῶ τὸ δοῦλον τῆς συνουλήσεως καὶ τῆς ἐπιτιμήσεως. οὕτω γὰρ καὶ γυναικὶ συμβαίνει τὰ κατατεινόμενα ἢ ἐπιτεινόμενα. οἱ γὰρ πόνοι, φίλη, προϋποσφαί τινες τοῖς παισὶν εἰσὶ τελειωθησομένης ἀρετῆς, αἷς ἐμβαφέντες ἀνυπόχρωτον τὴν τῆς ἀρετῆς βαφὴν οἰκειότεροι φέρουσι. βλέπεις οὖν, φίλη, μὴ καθάπερ τῆς ἀμπέλου αἱ καποζοφούμεναι τὸν καρπὸν ἀλλείπουσι, καὶ ὑπὸ τῆς ξυφῆς οἱ παῖδες ὕβρει, καὶ πολλῆς ἀχρειότητος κακίαν γεννήσωσι.

ΘΕΑΝΩ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΗ, χαίρειν.

πρὸς τὴν ζηλοτυποῦσαν παραμυθητική.

Επιστ. διντ.

ΗΚουσα τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν ἑταίραν ἔχει. σὺ δὲ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς ἰώπης τόσου. ἐπηρεάσαντας γὰρ, ὡς ἔοικεν,

mica amica, istiusmodi voluptates tolle, cōscia eos pueros, qui in deliciis volutantur, ubi in justam ætatem adoleuerint, mancipia exsistere: atque ita educationem instituit rigidam & severam, non delicatam, & sine eos famem ac sitim, adhæc frigus et calorē, pudoremq; quo à coætaneis vel præceptoribus afficiuntur, ferre. Ita enim genetalia quoque esse contingit, quæ ad animum excitantur aut intenduntur. Labores namque, amica, sunt liberis prima colorum quasi quædam fundamenta præstringentia virtutis, quæ perfecta futura est, quibus intincti satis supérq; virtutis tincturam familiariùs ferunt. Vide igitur, amica, ne quemadmodum illæ vites, quæ vel malum nutrimentum attrahunt, vel maligné aluntur, fructu deficiunt, liberi quoq; præ delicitiis, contumelia, multáque inutilitate malitiam progenerent.

AD EAM,
quæ zelotypia laborabat,
Consolatoria II.

THEANO NICOSTRATÆ
Salutem dicit.

AUdivi viri tui stultitiam & delirationem, quòd habeat concubinā seu meretricē. Tu autē quod amoris neglecti suspicione icta eum hinc persequeris. Ego verò, mea amica, multos, qui eodem morbo correpti essent, novi. Illos enim hæ fœminæ, uti

videtur, venantur, atque ipsi ab hisce detinentur, ac mentem non habent. Verùm tu parvo animo prædita es nocteq; diéq;, & miserè discruciaris, contráque eum nescio quid moliris. Vide ne feceris, mea amica. Virtus enim uxoris est, nõ viri abservatio, sed συμπεριφορὰ, hoc est, socialis circumlatio. Hæc autem, quæ simul fit, circumlatio nihil aliud est, quàm simulare ignorãtiam. Deinde cum mesetrice quidem ad voluptatem consuescit: cum conjuge verò ad utilitatem congreditur. Utile autem mala non miscere cum malis, nec amentiæ amentiã inducere. Nonnulla peccata, amica, reprehensa magis quidẽ irritantur, at silentio præterita potiùs cessant. Quemadmodum ignem ajunt extingui, si nõ moveatur. Nam si eum, qui te vult videri celasse, reprehendis, sceleris integumentum tolles, & apertè palámq; peccabit. Tu autem amicitiam viri non in honestate sitam duces. Hoc namq; communionis gratia requirit. Existima igitur illum, dum quidem ad scortum commeat, remissum fore & torpidum, tibi verò convicturum adesse. Et te quidẽ ex animo ac sponte, illam verò vitio et quasi ex morbo amare. Hujus verò tẽpus breve est. Nam aliquando simul quoq; illũ satias habebit, & malũ illud subitò ad summum veniens stabit & cessabit. Etenim vir haud admodum

ὑπὸ τῆς γυναικὸς τούτων, ἃ κατέχονται, καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν. σὺ δὲ ἄθυμος εἶ καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀθημονεῖς καὶ μηχανᾶ τι κατ' αὐτὴν, μὴ σύγγαμε φίλη. γαμετῆς γὰρ ἀρετή ἐστιν οὐχ ἡ παρατήρησις ἀνδρὸς, ἀλλ' ἡ συμπεριφορά· συμπεριφορὰ δέ ἐστι τὸ φέρειν ἀγνοιαν. εἶθ' ἑταίρα μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ. γαμετὴ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον. συμφέρον δὲ κακοῖς κακὰ μὴ μίσγειν, μηδὲ παρανοίᾳ παράνοιαν ἐπάγειν. ἵνα δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν ἐπιπλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δὲ παύεται μᾶλλον. ὡς τὸ πῦρ φησὶν ἀποσβέννυσθαι. ἐὰν δὲ βουλόμενόν σε λελῆθέναι δοκεῖν, ἐλέγχωσα, ἀφαιρήσῃ τὸ παρακάλυμμα τῶν παθῶν, καὶ φανερῶς ἁμαρτήσεται. σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἐγὼ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ. ἔστω γὰρ ἡ χάρις ἡ κοινωνίας. νόμιζε οὖν τὸν μὲν τὴν ἑταίραν ῥαθυμήσοντα παρεῖσθαι ἐκεῖσε. σοὶ δὲ συμβιώσοντα παρεῖναι. καὶ σὲ μὲν φιλεῖν κατὰ γνώμην, ἀπέχθειαν δὲ τῷ πάθει. βραχὺς δὲ ὁ τούτου καιρός. ἅμα γάρ ποτε ἔχει καὶ κόρον, καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύ-

παύεται. ὀλιχρόνιος γὰρ ὁ καιρός ἐστι πρὸς ἑταίραν ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ. τί γάρ ἐστι ματαιότερον ἐπιθυμίας ἀπαλλαυούσης ἀδίκου; διὸ καὶ μειοῖ τὸν βίον καὶ διαβάλλων τὸ ἄσχημον αἰσθήσεταί ποτε. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμένει φρονῶν αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. καλούμενος οὖν ὑπὸ τῆς πρὸς σε δικαίων, καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις ὁρῶν, αἰσθήσεταί ποτέ σου, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς καταγνώσεως ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. σὺ δέ, φίλη, ζῆθι. οὐχ ἑταίραις διαπερωμένη, τῇ μὲν εὐπρεπείᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμελείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ συναλλαγῇ περὶ τὰς χρομένας, τῇ δὲ φιλοεργίᾳ περὶ τὰ τέκνα. οὐ ζηλοτυπητέον οὖν σοι πρὸς ἐκείνους. πρὸς γὰρ τὰς ἐναρέτους ἐκτείνειν τὸν ζῆλον, καλόν. ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον ἐπιμελείαις ταῖς δεσποτικαῖς. τὰ γὰρ καλὰ ἤθη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὔνοιαν φέρει, φίλη. καὶ πόνος καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. ταύτῃ γὰρ καὶ

deploratus, exiguo temporis ſpatio animum meretrici adjectum habebit. Quid enim vanius ſtultiúſque eſt cupiditate illa, quæ re injuſta perfruitur? Quapropter etiam dum rem familiarē minuit, & honeſtatem decentiámque calumniatur & traducit, reipſa aliquādo ſentiet. Nemo quippe, qui quidem ſana mente præditus eſt, in malo ac vitio, quod ſponte ſua ſuſcepit, perſeverat. Vocatus igitur ab jure, quo erga te tenetur, cernénſque rerum ad hanc vitam pertinentium imminutiones, aliquando tempus erit, quo tui ſenſu afficietur, nec deſpicientiæ ferens contumeliam, ſubitò reſipiſcētia ducetur. Verùm tu, mea amica, vivito, ut nequaquam ſcortis reſpōdeas, cum modeſtia quidem erga virum, cura verò erga domum, mutua conciliatione apud eas, quæ tuo contubernio utuntur compoſitéque vivunt, & amore atque indulgentia erga natos multum differas. Itaque non eſt quod zelotypia & æmulatione in illā efferaris. Zelum namque atque æmulationem erga eas, quæ virtutibus & fortitudine conſpicua ſunt, extendere, præclarum eſt. Seipſam verò conciliationibus mutuis commodam præbere convenit. Siquidem boni mores, ô amica, etiam apud hoſtes benevolentiam ferunt, & ſolius honeſtatis opus eſt honor. Per hunc enim

uxori

uxori quoque possibile est, ut viri authoritatem quasi obtineat, & amplius honoretur, quàm colendo & obsequiis hostem captando. Abs te igitur diris devotus magis pudore suffunditur. Citius verò in gratiam tecũ rediisse volet, & amore te magis tenerè majoríq; affectu prosequetur, cũ sibi factus fuerit conscius, se tibi gravem intulisse injuriam, & dum considerat diligentẽ rei familiaris administrationem, simúlque incredibilis tui erga se amoris experimentum capit. Quemadmodum autem graves corporis labores jucundos somnos efficiunt: ita amantium iræ & dissidia conciliationes amiciores ferunt. Tu verò etiam consilia affectionis oppone. Illo enim ægrotante te quoque adhortatur, ut doloribus ægrotes, ac peccante impingentéq; circa decorum, te quoque circa ornatum peccare, eóque similiter rem familiarẽ & domesticam graviter comminuente, te quoque, quod utile est, comminuere. Ab quibusin ipsum tu quoque ejusdem cum ipso ordinis facta, atque ipsum poena afficiens teipsam quoq; punire videbere. Si enim deserta abieris, nimirum ab alio viro à priore libera sollicitabere. Et si ipse similiter frustratus & repulsam passus fuerit, rursum ab alio tẽtabere. Nam adolescentibus & ætate minoribus fœminis viduitas ferenda non est, quàm ut sola permaneat.

δυνατὸν ἀνδρὸς ἐξουσίαν καὶ θᾶττον ἴσχειν γυναικὶ, καὶ τιμᾶσθαι πλέον ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν. καταρώμενος οὖν ἐκεῖνος, μᾶλλον αἰσχύνεται· τάχιον δὲ διαλλαγῆναι θελήσει, προπαθέστερον δὲ φιλοστοργήσει συνειδὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σὲ, καταισθάνεταί τε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῷ βίου, καὶ πεῖραν δὲ στοργῆς λαμβάνων δι' σὲ πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ αἱ καταπάθειαι τῷ σώματος ἡδείας τὰς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν, οὕτως αἱ διαφοραὶ τῆς φίλων οἰκειοτέρας τὰς διαλλαγὰς φέρουσι. σὺ δὲ καὶ τὰ βουλεύματα τῷ παθους ἐκτίθεις. τοσοῦτος γὰρ ἐπαίνου καὶ σὲ παρακαλεῖ νόσειν ταῖς λύπαις. ἐὰν ἁμαρτάνοντος περὶ τὸ εὔχημον, καὶ σὲ περὶ τὸν κόσμον ἁμαρτάνειν καὶ καταβλακεύοντος τὸν βίον καὶ σὲ καταβλακεύειν τὸ συμφέρον· ἀφ' ὧν ἐπ' αὐτὸν σωτηρίαν δόξεις, καὶ κολαζομένη ἐκεῖνον καὶ σαυτὴν κολάζειν. εἰ γὰρ καὶ ἀφεμένη πορεύσῃ, ἑτέρου ἂν σε παραδήσῃ ἀνδρὸς τῷ προτέρου ἀπαλλαγείσα· καὶ ἐκεῖνος ἁμάρτῃ τὰ ὅμοια, πάλιν ἄλλου. οὐ φορητὰ γὰρ νέαις χηρεία, ἢ μόνη μένειν ἀπ' ἀνδρὸς

ἀνδρὸς οἰόντερ ἄζυξ. ἀλλ' ἀμελήσεις τῦ οἴκου, ἢ καταφθερεῖς τὸν ἄνδρα; ἐπιδύνου ἀνεξαβίου σωνδιαιρήσῃ τὴν βλάβλω. ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν ἑταίραν; σπερίξηται σε φυλαττομένην. καὶ ἀμυνῶ, μάχιμός ἐστιν οὐκ ἐρυθριῶσα γυνή. ἀλλ' καλὸν ὁσημέραι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα. ⸗ τί πλέον; αἱ γὰρ μάχαι ⸗ λοιδορίαι τὴν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν ταῖς προκοπαῖς αὔξουσι. τί δῆ; βουλεύσῃ τί κατ' ἐκείνου; μὴ φίλη. ζηλοτυπίας κρατεῖν ἡ Τραγῳδία ἐδίδαξε δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν, ἐν οἷς παρεβάσατο Μήδεια. ἀλλ' ὥσπερ τῆς νόσου τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέχειν δεῖ τὰς χεῖρας, οὕτω καὶ σὺ τὸ πάθους χώριζε τὴν προσποίησιν. διαπαρτρούσα γὰρ, θᾶττον τὸ πάθος σβέσεις.

ΘΕΑΝΩ ΚΑΛΛΙΣΤΟΙ. Γ.
περὶ
θεραπαινῶν προστασίας,
ὑποθετική.

ΤΑῖς νεωτέραις ὑμῖν μὲν ἐξουσία ἔδοται τῦ νόμου δίδοσθαι τῆς οἰκείας ἀρχὴν ἅμα τῷ γήμασθαι. ἡ δὲ διδασκαλία παρὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀπαιτεῖν ὀφείλει περὶ τῆς οἰκονομίας ἀεὶ παραμενέας ἀνδρὸς ζυγοῦ. Sed negliges domum, & virum corrumpes? vitæ igitur gravis & permolestę detrimentum simul discriminabis. Sed meretricem ulciscēris? Atqui circumsistet & obsidebit te observata. Et si ulta fueris, pugnax est fœmina, quæ erubescere desiit. Atqui quotidie cum viro suo pugnā instituere, pulchrum. Quid tum postea? Etenim pugnę & convitia intemperantiam non sedant, sed dissidium. quanto plus progressionibus promoveris, tanto plus fovebis atq; ales. quid autem? consilium aliquod contra illum captabis? Nequaquam, mea amica, poteris. Zelotypiam & æmulationem in amore edomare Tragœdia docuit fabularum habens constructionē, in quibus Medea leges violavit. Verùm quemadmodum ab oculorum vitio seu morbo manus abstinere oportet: ita tu quoq; à malo, quod sustines, secerne, quod tibi vendicas, jus. Nam tolerans citius malū restingues.

THEANO CALLISTOI III.
DE
Ancillarum præfectura,
Hortativa.

POtestas vobis junioribus ab lege data est, ut simul ac matrimonium contraxistis, servis imperetis. Doctrina verò ab senioribus obviare debet, de domus administratione semper ad-

hortantibus. Probè namque, quæ ignorantur, priùs discere debet, ac seniorum consilium saluberrimum maximeque appositum ducere. In hisce enim tenellus virginis animus alendus est. Primus autem domus magistratus est fœminis imperium ancillarum. Est autem, amica dilecta, res maxima in servitute benevolentia. Illa enim possessio unà cum corporibus neutiquam emitur: sed commodi & intelligentes eam domini posteà generant. Iustus verò usus hujus causſa est, ne propter laborem deficiant, & propter indigentiam oneri impares viribus frangātur. Naturâ namque homines sunt. Nonnullæ autem heræ lucrum reputant, sed quod à lucro longè alienissimum est, si ancillæ in mœrore pessimeque habeantur, eos quidem operibus gravent, ab necessariis verò reprimant, deinde lucra, quæ oboli pretium habeant, acquirentes suppliciis mulctantur non vna specie malevolentiæ pessimisque insidiis. Tibi verò in promptu & parato sit demensum ciborum in numerū lanificii laboribus, qui quotidie exantlantur. Atque ad vitæ institutionem ita quidem agito. Ad ordinis verò confusiones, quod tibi decorum est, non quod illis conducibile, submini strandum est. Iuxta dignitatē enim ancillæ honorandæ sunt. Nam quod crudele est, non feret excande-

νούντων. καλὸς γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν, ἃ μὴ γινώσκεται, καὶ τὴν συμβουλὴν οἰκειοτάτην τε πρεσβυτέρων ἡγεῖσθαι. ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ νέαν ψυχήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν οἴκου πρώτη γυναιξὶν ἀρχὴ θεραπαινῶν. ἔστι δέ, ὦ φίλη, μέγιστον ὅπλον δουλείᾳ εὔνοια. αὕτη γὰρ οὐ συναγοράζεται τοῖς σώμασιν ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἐξ ὑστέρου γνωρίζουσιν αὐτὴν οἱ σωστοὶ δεσπόται. δικαία δὲ χρῆσις αἰτία τούτου, ἵνα μήτε ἐκλύῃ τὸν πόνον κάμνουσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν. εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φύσει. ἔνιαι δὲ κέρδος τὸ ἀκερδέστατον ἡγοῦνται, τὰς γὰρ θεραπαινῶν πακουχίας βαρύνουσαι μὲν τοῖς ἔργοις, ἰσοστελλόμεναι δὲ τῶν ἐπιτηδείων εἶτα ὀβολιμαίᾳ κέρδη περιποιούμεναι, μεγάλοις ζημιοῦνται τιμήμασι, δυσνοίαις τε ἐπιβουλαῖς κακίσταις, σοὶ δὲ πρόχειρον ἔστω τὸ μέτρημα τῶν σιτίων πρὸς τὸν ἐριθμὸν τῶν ἐριουργίας τοῖς ἐφ' ἡμέραν ἔργοις. καὶ πρὸς μὲν τὰς διαίτας οὕτως. πρὸς δὲ τὰς ἀταξίας, τὸ σοὶ πρέπον, οὐ τὸ καίπαις συμφέρον ἐξυπηρετῆσαι. τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ θεραπαίνας τὰ καθ' ἀξίαν, τὸ μὲν γὰρ ὠμὸν

οὐκ οἶσθ' τῷ θυμῷ χάριν. τὸ δὲ μισοπόνηρον οὐχ ἥττον ὁ λογισμὸς βεβαιοῖ. ἐὰν δὲ ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῶν θεραπαινῶν ἀνίκητος ᾖ, ἔξοδον σέον μὴ φαύσεως. τὸ γὰρ ἀλλόδοξον τῆς κτήσεως, ἀλλοξυνῶσα καὶ τὸ κυρίας. ἴστω δέ σοι γνώμη τῶν δὲ φρόνιμος, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀληθὲς τῆς ἁμαρτίας, πρὸς τὸ τῆς καταγνώσεως δίκαιον, τὸ δὲ τῶν ἡμαρτημένων μέγεθος, πρὸς τὸ κατ' ἀξίαν τῆς κολάσεως. δεσποτικὴ δὴ καὶ ἡ γνώμη χάρις ἐφ' ἡμαρτημένῃ ζημίᾳ ἀπαλλάττουσα. οὕτω δὲ τὸ πρέπον ἐπὶ τῶν οἰκείου ζόπου διαφυλάξει.

ἔνιαι γὰρ, ὦ φίλη, [illegible] μόνητος τῇ μαχίζουσαι τῶν θεραπαινῶν σώματα, θηριούμεναι διὰ ζῆλον ἢ θυμὸν, οἷον ὑπομνήματα γραφούμεναι τῆς ὑπερβολῆς τῆς πικρίας. αἱ μὲν γὰρ ἀπηλλάθησαν χρόνῳ διαπονούμεναι, αἱ δὲ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, τινὲς δὲ ἐπαύσαντο τῷ ζῆν αὐτοχειρὶ θανάτῳ μεταξάσαι. ἡ λοιπὸν ἡ δεσποίνης μόνωσις ὀδυρομένης τὴν οἰκείαν ἀβουλίαν, ἔρημον μέλανοιαν ἔχει. ἀλλ', ὦ φίλη, ἴδε μιμοῦ τὰ ὄργανα, ἃ φωνεῖ μᾶλλον

scētiæ gratiam: ratio verò & cogitatio non minus mali odium, ceu præmium quodpiam parat. Quod si autem nimia & modum excedens malitia vinci superariqué nequeat, cum publica auctione exterminādę sunt. Nam quod alienum est in usu & alienæ dominæ fiat. Sit autem hujusce rei tibi sententia palmaria, primiq; quasi subsellii, juxta quam intelliges quidē peccati veritatem cum justitia condemnationis: magnitudinem verò eorum quæ cōmissa sunt, ut pro merito pœnam exigas. Herilis autem etiam hæc mens gratia est in damno, quod commissum est, discedens. Sic verò decorum in propriis moribus servabis.

Nonnúllę enim, mea amica, ab crudelitate aetæ etiā flagris ancillarum corpora cædunt, æmulatione vel excandescentia belluarum ritu feroçientes, veluti commentariis inscribentes omnem modum excedentem amarulentiam. Nam aliæ tempore consumptæ fuerunt laboribus confectæ, aliæ fuga sibi salutem sunt assecutæ. nonnullæ verò vivere desierunt propriis manibus mortem sibi consciscentes. Et ad ultimum heræ desolatio suam temeritatem ac stultitiam lugentis desertā pœnitentiam habet. Verùm vide sis, ô bona, ut imiteris instrumenta Musica, quæ quo fuerint magis remissa, eo magis vocem edunt, quo verò magis

intenduntur, eo magis erumpunt. Etenim in ancillis planè idem usu evenit. Nimia quidem relaxatio dissonãtiam obedientiæ, quę superioribus debetur, ingenerat: at necessitatis intentio naturæ dissolutionem parat. Et hac in re mentem intendere convenit. In omnibus autem modus optima res est.

ἀνειμένα, ἁρμήσεται δὲ μᾶλλον διατεινόμενα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς θεραπαινῶν ταυτόν. ἡ μὲν ἄγαν ἄνεσις διαφωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς πειθαρχίας, ἡ δὲ ἐπίτασις τῆς ἀναίσχυντίας, διάλυσιν τῆς φύσεως, καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν. μέσον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

MYIAE *Epistola.*

MYIA PHYLLIDI *salutem dicit.*

CUm liberorũ mater facta sis, hoc te admoneo. Nutricem selige, quæ commodissima & munda sit. ad hæc verò etiam quæ pudibunda, non autem quæ somno, nec certè etiam quę temulentiæ dedita sit. Talis namq; censebitur optimè convenire ad liberorum hominum natos enutriendos. Siquidem etiam lac altile & bene nutritum habeat, nec facile, ut cum viro congrediatur, induci expugnarive poterit. In hoc enim magna et potissima pars sita est, magisque in omnem vitam evidens & primaria exsistit, in ea, quæ ad bonæ indolis fœtus educandos futura sit nutritia. Faciet enim omnia, quæ bona sunt, oportuno rempore, & ad mammam atque ubera, & cibum dandum, non cùm vagient, sed cum providentia quapiam adhibebit. Nam ita infantẽ ad sanitatem ducet,

Μυίας Ἐπιστολή.

ΜΥΙΑ ΦΥΛΛΙΔΙ χαίρειν.

ΓΕνομένη σοι μητρὶ παιδῶν, τάδε παραινῶ. τιθήνην μὲν ἐκλέξασθαι τὴν ἐπιτηδειοτάτην καὶ καθάριον, ἔτι δὲ καὶ αἰδήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προσοικειωμένην, μὴ δὲ μὰν μέθῃ. ἁ τοιάδε γὰρ ἂν κρίνοιτο κρατίστα ποτὸν ἐκθρέψειν ἀλυθέας παῖδας. ἐάν γὰρ καὶ γάλα ζόφιμον ἔχῃ, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄνδρα κοίταις εὐπίνατον φίλῃ. μεγάλα γὰρ μέρεα ἐν τᾷδε καὶ πρῶτα, καὶ προηγεμονικώτατα εἰς ὅλαν τὰν βιοτὰν πέλει ἐν τᾷ ζοφοίσᾳ ποτὶ τῶ καλῶ ζαφᾶμεν. ποιήσει γὰρ πάντα καλὰ ἐν τᾷ προτηκούσᾳ καιρῷ. τὸν τιτθήν τε καὶ μαζὸν καὶ ζοφὰν δόμεν, μὴ κατὰ τὸ ἐπιθυμοῦν, ἀλλὰ μετά τινος προνοίας. οὕτω γὰρ ἐς ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέ-

βρέφος. μὴ ὅτε αὐτὰ θέλει καθεύδειν νικᾶται, ἀλλ' ὁπόταν τὸ νεογνὸν ἀναπαύσιος ἔρον ἔχει. οὐ μικρὸν γὰρ ὄφελος τῷ παιδὶ προσοίσει. ἔστω δὲ μήτ' ὀργίλη τιθαιβὰ, μήτε φρόγλωσσος, μήτε ἐν ταῖς τῆς σιτίων λήψεσιν ἀδιάφορος ἀλλὰ τεταγμένως καὶ σώφρων. δυναμένη δὲ ὄντων μὴ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἑλληνίς. ἄριστον ἐὰν καὶ τῷ γάλακτος χρηστῶς πιμπλάμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως ἐς ὕπνον ἴσταται. ἀδεῖα γὰρ νήοις ἄνεσις, καὶ εὐκατέργαστος αἱ τοιάδε σίτασις. αἱ δὲ καχεκτέραν δόμην χρὴ, ἁπλουστάτην. οἶνον δὲ τὸ παράπαν ἀπέχεσθαι τῆς δύναμιν ἰσχυρὰν ἔχειν, ἢ κατὰ τὸ ἀσθενὲς μεταδιδόμεν τῷ κράσει δείλαιον γαλακτοῦδες. τὰ δὲ λουτρὰ μὴ ποιεῖν συνεχῆ. ἀεὶ γὰρ τῶν ἀσθενῶν καὶ ὠμράτων χρᾶσις, ἀμείνων. κατ' αὐτὰ δὲ καὶ ἀὴρ ἐπιτήδειος θάλπους καὶ ῥίγους ἔχων τὰν συμμετρίαν. καὶ οἴκησις δὲ μήτε ἄγαν περιπνεομένη μήτε ἄγαν κατάσκιος. οὐ μὰν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ μήτε ἀποσκληρὸν μήτε ὑπαράγωγον. καὶ στολαὶ δὲ οὐ τραχεῖαι, ἀλλὰ προσπίπτουσι τῷ χρωτὶ εὐ-

ne, quum puſiones volet ſomnum capere, vincatur: ſed quo tempore recens natus requietis amorem ac deſiderium habet. Non parvā enim puero ſanitatem hoc modo afferet. Sit verò nutrix nec iracunda, nec linguax & effrenati oris, neque in cibis ſumendis vulgaris & indifferens: ſed ſtata et temperans. Potentioribus verò exiſtentibus, nec Barbara ſit, ſed Græcanica. Si recens natus infantulus commodo lacte repletus ita in ſomnum vertatur, optimum quoq; fuerit. Iucunda namque puſionibus quies, & talis illorum nutritio atq; alitura facillimè digeritur. Quod ſi autem etiā aliam conferre oportet, dāda talis eſt, quę ſit quàm ſimpliciſsima. Vino verò in univerſū abſtinere debet, nimirum ut robuſtam habeat potentiā, vel ſi rariuſculè erit propinandum, temperatione lacteum ſit lactiſve calorem habens & veſpertinum. Balnea ne ſint aſsidua & continentia. Ratorum enim & benè temperatorum uſus præſtantior eſt. Eodē modo etiam aër ille idoneus & commodus eſt, qui habet calidi & frigidi bonam temperaturam. Domus quoq; ſit neq; nimis ventis pervia iiſq; expoſita, neque nimis conſtricta & obſcura. Imò verò etiam aqua ſit, neq; dura, h. eſt, cum laboribus hauſta, nec quæ facile ſurſum adducatur. Et veſtes ſtragulæ non aſperæ, ſed quæ benè cōcin-

nè corpori advolvuntur. In hiſce namq; omnibus, quod proprium eſt, non aũt quod ſumptuoſum natura deſiderat. Hæc igitur impræſentiarũ non inutile fuerit tibi ſubſcripſiſſe ac probaſſe educationes ſpei, vel juxta eam, quæ jam expoſita eſt, quámq; ſuaſi educationem, factas. Faxit autem Deus Opt. Max. ut rurſus ex educatione infantis tuas exſpectatas admonitiones etiam aliquando referas.

ἁρμόσως. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις τὸ οἰκεῖον ἡ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ' οὐ τὸ πολυτελές. ταῦτα μὲν οὖν ὅσα τοῦ παρόντος οὐκ ἀχρεῖον ὑπογράψαι σοι τὰς ἐλπίδος ἐκβοφὰς ἢ κατ' ἐμὲ ὑφαλόμενον γνωμένας. θεὸς δὲ συλλαμβάνοντος ὑπὲρ τὰς ἀγωγὰς τοῦ παιδὸς αὖθις τὰς ἐνδεχομένας καὶ παρεμπείας κομιοῦμες ὑπομνήσεις.

MELISSÆ *Epiſtola.*

MELISSA CLARETÆ *Salutem dicit.*

ULtrò mihi videris multam habere honeſtatem. Quia enim dedita operaſtudioſéq; aliquid audire aves de honeſto uxoris ornatu, bonam præbes ſpem te in virtute velle caneſcere. Oportet igitur modeſtam & liberã conjugem accuratè cum ſilentio viro legitimo, verùm non ſumptuoſè comptã ornatámq; eſſe. Decet autem eam eſſe veſte candida amictam mundámq; & ſimplicem, at non ſumptuoſam nimiſq; luxuriantem. Vitare enim debet illa pellucida & ſubpurpurea, itémq; auro intertexta veſtimẽta. Illa nãq; meretricibus ex uſu ſunt, ut plures ad ſe pelliciant. Illius verò fœminæ, quæ uni viro ſuo placere ſtudet, mundus & ornatus ſunt mores, non aũt veſtes. Valdè quippe pulchrum eſt fœminam liberã

Μελίσσης Ἐπιστολή.

ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΛΑΡΕΤΑ χαίρειν.

ΑΥτοματῶς ἐμοὶ φαίνῃ πλέονα τῆς καλῶν ἔχειν. τῷ γὰρ ἐπουδασμένως ἐθέλειν τι ἀκοῦσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας καλὰν ἐλπίδα διδοῖ, ὅτι μέλλεις σωφρονῆσαι καὶ ἀρέσαι. χρὴ οὖν τὰν σώφρονα καὶ ἐλευθέραν τῷ κατὰ νόμον ἀνδρὶ ποτῖῃ μὲν ἀσυχίᾳ κεκαλλωπισμέναν, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς. ἧμεν δὲ τᾶς ἐσθᾶτι λευκοτέρως ἢ καθαρωτέρω καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ μὴ σωλυτελῆ καὶ περιττάν. παραλῆπτέον γὰρ αὐτὰν τὰν διαυγῆ ἢ διαπόρφυρον, καὶ τὰ χρυσάπασα τῶν ἐνδυμάτων, ταῖς ἑτέραις γὰρ τάδε χρήσιμα πόρναν τῶν πλειόνων θήραν. τᾶς δὲ σοῦ ἕνα τὸ ἴδιον εὐαρεστῆσαι γυναικὸς, κόσμος ὁ βόπος πέλει, καὶ χαὶ στολαί. εὔμορφον γὰρ ἐλευ-

ἐλθεῖράν ἡδέως τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐ τοῖς πλησίον. ἔχοις δ' ἂν ἐπὶ τὰς ὄψεις ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς ἀντὶ φύκεος, καλοκαγαθίαν δὲ καὶ κοσμιότητα, καὶ σωφροσύνην ἀντὶ χρυσοῦ καὶ σμαράγδων. οὐ γὰρ εἰς τὰν τᾶς ἐσθῆτος πολυτέλειαν, φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομέναν τᾶς σωφροσύνας, ἀλλ' εἰς τὰν οἰκονομίαν τᾶ οἴκου. ἀρέσκειν δὲ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ ἐπιτέλειας ποιοῦσαν τᾶς ἐκείνῳ θελήσιας, αἱ γὰρ τοῦ ἀνδρὸς θελήσῃς νόμος ὀφείλει ἄγραφος εἶμεν κοσμίᾳ γυναικὶ παντὸς ὃν χρὴ βιοῦν αὐτάν. νομίζειν δὲ προῖκα ποτενηνέχθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίστᾳ καὶ μεγίστᾳ τῶν ὑπαρξίων. πιστεύειν γὰρ χρὴ τᾷ τᾶς ψυχᾶς κάλλει τε καὶ πλούτῳ μᾶλλον, ἢ τῷ τᾶς ὄψιος καὶ τῷ χρημάτων. τὰ μὲν γὰρ φθάνος καὶ νοῦσος παραιρίσται· τὰ δὲ, μέχρι θανάτω παρεντι ἐντεταγμένα.

fuo ipſius marito oblectari, non autem aliis. Argumentum verò habeas fuci loco in facie ruborem: honeſtatem & modeſtam venuſtatem ac temperantiã loco auri & fulgentium ſmaragdorũ. Non enim in luxum profuſionémq; veſtis eam, quæ moderationis & caſtimoniæ amans eſt; elegantiæ eſſe ſtudioſam convenit: ſed in domus & rei familiaris diſpenſationem elegantẽ eſſe addecet. Eã verò ſuo viro placere, quæ ipſius voluntatem perfectè faciat. Siquidem viri voluntates lex non ſcripta eſſe benè ornatæ modeſtæq; fœminæ debet, ad quam eam vivere oportet. Séq; dotem unà ſecum longè pulcherrimam maximámq; ad virum attuliſſe, modeſtiam compoſitóſq; mores, exiſtimare debebit. Nã animi pulchritudini atq; opibus potiùs, quàm oris & pecuniarum credendum eſt. Oris n. formam invidia & morbus delibant & auferunt: pecuniarum verò ſpecies & decor ſolum ad mortem uſq; homini adſunt.

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α.

Πυθαγόρας Ἱέρωνι.

ΑΣφαλὴς ὁ ἐμὸς βίος καὶ ἡσύχιος· ὁ δὲ σὸς, κατ' οὐδὲν ἐμοὶ προσαπτελαίζει. μίσθιος ἀνὴρ καὶ λειποδὴς Σικελικῆς ζαπέζης οὐδεῖται. πάντ' ἔχει Πυθαγόρας ἱκανὰ τὰ καθ' ἡμέραν, οὐ

PYTHAGORÆ EPISTOLA I.

Pythagoras Hieroni Syracuſano.

VIta mea tuta & quieta eſt: tua verò nulla in parte mihi appropinquat nec convenit. Vir moderatus & pauper Siculæ menſę non indiget. Pythagoras, quocumq; locorum venerit omnia quę quotidiè ſufficiunt & quã-

tum satis est, habet. Dynastæ verò se in famulitium dare ejúsve contubernio uti grave & permolestũ est ei, qui non assuevit. Magnum & à periculo remotũ est habere, quod sibi ad vitam frugaliter exigendam sufficiat. Siquidem ille suis contentus animus, nec æmulos aut invidos habet, nec sibi ab cujusquam insidiis, quæ tendi poterunt, metuit. Quo nomine etiam vitam Deo proximè degere videtur. Bona dispositio atque habitus non proseminatur rei Venereæ usu, nec cibis, qui hauriũtur: sed venit ab indigentia, quę ad viri virtutem ducit. Variæ autem & intemperantes voluptates infirmorum hominum animos in servitutem adigunt. Multò verò maximè illæ, quibus tu frueris. Quare cùm teipse etiam illis dedideris (pendes enim ab ipsis) etiã servari non poteris. Nam oratio tua, quam profers, iis, quæ damnosa sunt, contraria non est. Ne igitur Pythagorã voca tibi convicturum. Neque enim medici simul cum ægris decumbere volunt.

ἀν ἔλθῃ. θεραπεία δὲ δωμά-
τοιο βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς τῷ μὴ
εἰθισμένῳ. μέγα καὶ ἀσφαλὲς
αὐταρκεια. οὔτε γὰρ ἔχει τὸν
φθονήσοντα, οὔτε τὸ ἐπιβουλεύ-
σοντα. διὸ καὶ δοκεῖ ἐγγυ-
τάτω θεοῦ ἡ διαγωγή. διά-
θεσις ἀγαθὴ οὐ γίνεται ὑπὸ
ἀφροδισίων, οὐδὲ ὑπὸ ἐδέσ-
μάτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐνδείας ἀ-
γούσης πρὸς ἀνδρὸς ἀρετήν. ἐν-
δοσαι δὲ ποικίλαι καὶ ἀκρατεῖς
δουλεῦνται ψυχὰς ἀθενῶν ἀν-
θρώπων. πολὺ δὲ μάλιστα σὲ
σὺ ἀπολαύεις. διὸ μὴ ἐπιδίδως
σαυτὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰσ-
χρῇ γὰρ καὶ οὐ δύνασαι σώζεσθαι.
λόγος γὰρ ὁ παρὰ σοῦ οὐκ ἐν-
αντιοῦται τοῖς ἀσυμφόροις.
μὴ οὖν κάλει Πυθαγόραν συμ-
βιώσοντά σοι. οὐδὲ γὰρ οἱ ἰα-
τροὶ ἑλκάμενοι συγκαίνεσθαι τοῖς νοσοῦσι συγ-
κάμνειν.

Epistolarum Theanus, Myiæ, Melissæ & Pythagoræ
FINIS.

Τῶν δὲ Θεανοῦς καὶ Μύιας καὶ Μελίσσης
καὶ Πυθαγόρου ἐπιστολῶν
ΤΕΛΟΣ.

Benevolo candidoque Lectori.

VT non nescias, benevole lector, quid à nobis in hoc opere præstitum sit, sic paucis accipe. Vsi sumus unico duntaxat exemplari, quod olim ex alio, pulchrè quidem manu descripto, sed perquam mendoso, è bibliotheca Clarissimi Doctissimiq; viri Antonii Perrenotti Granvellani Cardinalis profecto, ipsimet manu propria descripsimus. Nec nos fugit, quàm periculosa res sit aleæ, unico exemplari ceu anchoræ, existimationis suæ periculum, velut in subitò coorta tempestate, hoc tempore credere ac committere. Sed nos hîc publicæ utilitatis majorẽ, quàm privati honoris rationem habendam putavimus. Interea sensum quàm potuimus proximè proprieq; expressimus. Si tamen in non paucis gravissimi Philosophi mentem non satis sumus assecuti, eius nobis ab hominibus doctis veniam datum iri speramus. Præsertim cùm aliis adminiculis omninò fuerimus destituti. Solùm Petreius Tiara homo ad unguem doctus, paucula quædam eaq; levia, in libro de adhortatione ad philosophiam correxerat. Et quædam etiam benignè nobiscum communicavit ex Vaticana (ut opinor) descripta, itẽq; candidè nonnulla indicavit vir Clarissimus Theodorus Canterus. Porrò quæ hîc noster ex Platone, cujus longè fuit studiosissimus, in hosce commentarios transcripsit, ea fideliter omnia καδ-δωίαμν & indicavimus & emendavimus. Textum Græcum itẽ infinitis in locis gravissimè fœdatum, quàm potuimus accuratissi-

mè ex ingenio caſtigavimus, eaq; autori ſubjecimus. Quod ſi tamen non omnia vidimus, (quis enim tàm Lynceus unquam fuit, ut in tantis tenebris, inquit Marcus Tullius, nihil offenderit, nuſquam incurrerit?) ſed multa nos fugierunt: ſi ſatis non eſt, hominis, abs quo nihil humani alienum eſt, confeſsio, utiq; ſatis eſſe debebit, quod ingenio, ſtudio & induſtria aſſequi potuimus, à nobis ἀφθόνως in medium collatum. Noſq; authorem tam eximium, etſi non prorſus emaculatum, etiam cum proprii nominis diſpendio in lucem emittere maluiße, quàm plurimorum eruditorum exſpectationem diutius fallere. Habuit illum in ſua quidem poſſeßione quondam Io. Alex. Braſsicanus, uti ſcribit in editione Salviani, habuerunt alii: ſed nemo, quod ſciam, illi hactenus admolitus eſt manum. Hoc ergo effecero, quòd Pauſaniæ, Straboni, Dioni, Athenæo, & infinitis aliis contigit, uti poſteaquam mutili, ſordidati & malè habiti lucem aſpexiſſent, doctiſsimorum hominum commiſeratione tandem emaculati, & priſtino nativoq; nitori omninò reſtituti ſunt, idem noſtro huic aliquandò etiam accidat. Nimirum optimæ ac fideliſsimæ matris exemplo, quæ præclariſsimum fœtum in lucem edit, & quod poteſt, confert: ſed quod non poteſt, nutricibus, pædagogis ac præceptoribus, ut conferant, demandat. Quare æquos lectores etiam atq; etiam rogatos & obſervatos volo, ne noſtrum ſtudiũ ac conatum ſuggillare aut reprehendere velint, uti quibuſdam hodie nimis familiare eſſe videmus, qui nihil, niſi quòd ipſi faciunt, rectum putant: ſed comiter potiùs corrigant, noſq; quorundam amicè admoneant, cuiuſq; ſtudium, utroque quod aiunt, pollice laudaturos. Interdum etiam aſteriſcos, ubi vel defectus aliquis, vel mendum eſſe videbatur, notavimus, & lacunas aliquot reliquimus. præſertim ubi non potuimus nos ſatis expedire. Iam quantis laboribus & vigiliis omnia nobis conſtiterint, experietur, quiſquis in

conſi-

consimilibus unquam periculum facturus est. Tantum igitur abest, ut ab oscitantia vel negligentia vel mala denique fide nobis dica aliqua scribi debeat, ut omnes, qui hæc lecturi sint nobis æternam potiùs debituri sint gratiam, quòd vel informem vel deformem partũ edere, quàm illum supprimere maluerimus. Quod si, uti spero, obtinuero, ut reliqua ejusdem authoris, quæ apud me jam confecta habeo, publici itidem juris haud gravatè simus facturi, animus addetur. Indicem rerum omnium memorabilium in fine quoq; adjecimus. Vale lector, & hisce nobiscum fruere.

I. ARC. THEODORETI
NOTATIONES

aliquot paucæ in vitam Iamblichi Philosophi, authore EUnapio Sardiano scriptam.

Pag.1. v.6. ἐκ τῶν ἐπιφανῶν γονέων elisо articulo τῶν leg. censeo.

v. 8. Συρίαν de meo addidi, quod ita semper Iamblichus ipse patriã notet, & Epitheton χαλκίδα sine substantivo Συρίαν putem non poni.

v.18. pro κατασκόπας, alii βασκάνους, rectius, meo judicio, Iunius, κτήσεις. Quod verò Eunapius addit de orationis perspicuitate & sermonis puritate, & reliqua, docti nullo modo admiserint tale de eo judicium. Siquidem orationis structura iuxta, ac res, Platonicæ planè similis exstitit. Quo nomine illum Proclus etiam in Commentariis in Platonem non raro θεῖον vocare solet.

Pag.3 v. 21. Iunius interpres pro τοῦ δ' ὅλου, τοῦ ὁρίζοντος emendat & vertit. Verùm eruditissimi prisſimæque memoriæ Iuvenis Guliel. Canterus nov. lect. lib. 8. cap. 17. rectius, ut mihi quidem videtur, πρὸς τοῦ λοιποῦ ὅρου scribend. putat.

Pag.4, v.3. Interpres ἐπαγγελῶν, non procul hinc vertit, Ego, recens mallem. significat enim πρὸ ὀλίγου. vers. 4. pro ὀδὶ, ὁδὶ vel ὁδοῦ lego, ut & interpres videtur legisse.

v.7. vel κατακλιτῶν vel κατακλιθέντων leg.

v.12 καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν legit Commel.

v.20. ἀπὸ τοῦ ὕψους legend. putarem. Siquidem articulus declarat fœmininum aliquid deesse.

Pag.6. v.30. Plato de eo graviter disputat in Phædone.

Pag. 7. v.21. Dictum illud Theologi etiam meminerunt, & in primis D. Hieron. IN IULIAN.

Pag. 11. v.22. Quod de Homero dicit Iulianus, non Proteo: sed Vlyssi ascribendum, quem talem fingit statim initio ὁδοιπορικοῦ.

Pag. 12, v.14. Homerus hoc dicit ὁδοιπορικῶς.

Pag. 14. v.28. ἐπαγγελτικῶν interpres reddidit, augurater, ego cum pace mallẽ, somniatẽ.

IOANNIS ARCERII THEODORETI CASTIGATIONES ET NOTAE

IN LIB. I. IAMBLICHI de vita Pythagoræ.

PAg. 25. v. 10. ἀφ' τούτων, vel ἀφ' τῶν θεῶν leg. censeo.

Pag. 26. v. 29. pro γενῆσθαι, tempore præterito perf. γεγενῆσθαι leg. videtur.

v. 33. pro φρονίζειν, quod erat in manuſ. intrepidè φρονέσαι poſui.

Pag. 27. v. 13. pro Σαμίας, Σάμιος puto reponendum, ut eſt in carmine oraculi.

v. 16. legebatur perperam Ἀγκῶς ἰταλίαν. pedeſtri oratione diſtichon reddidi, quod paucis verbis numeris aſtringi, niſi obſcurè, non poſſet.

verſ. 32. ἀπ' Ἀγκῶ omnino leg. fuit, non ἀπ' ἀγγαίου, ut erat in ſcripto.

Pag. 28. v. 5. pro Πυθαγόραν, Πυθαγόραο, & in pentametro carmine pro ἴσχει, ἴσχεν ſubſtitui.

v. 20 ἐς repoſui, pro ὁ, uti ſcriptum erat, & recte puto me mutaſſe, ſi acquirendi caſus ſervabitur. Quod ſi ὁ retinebitur, dandi caſu ὁ σύμπαντι τῷ βίῳ legetur.

Pag. 29. v. 5. Locus ſuſpectus. Putavi aliquando κινήσασα legendum, etſi ne ſic quidem locus ſatis foret ſanus. Senſum tamen utcumque mihi videor expreſſiſſe. pro εἰ μὴ, in manuſ. bellatulè exarato ἐν μὴ legebatur.

v. 18. τὸ ψαλοδ. perperam legeb.

v. 22. Hîc rectè legitur Μηλάρχῳ, vt & Diog. Laert. & Suidas, & ante hos Herodotus in Melpom. & Cle. Alexandr. legunt: perperam ergo antè aliquoties Μνημάρχῳ habetur, & quotieſcumque ita poſteà legetur, mutandum eſt.

Pag. 30. v. 1. pro δαιθανόντῳ τι, δὴ, & mox v. 3. pro κομιδῇ τι, τι putarem legendum.

v. 7. pro ἐπίρεφε, ἐπίρεφε, vel ἐπίρειπε & pro θαυμαστὰς, θαυμαστὸς indubitanter corrigendum puto.

v. 16. Mendosè καπάστασιν legebatur, quod ſi mutetur in κατάστασιν, ne ſic quidem locus integer futurus eſt. Itaque in κατ' ἑκάστου mutandum cenſeo, ac vetti ſingulis diebus. Nam ita Græcos etiam loqui, uti κατ' ἰμαὶ dicunt, brevitatis cauſſa puto.

v. 21. καὶ κολαστῇ σύμαλῳ cum copula leg. judico.

v. ultimo ἐς τὰς ἀσυσείτ. leg.

Pag. 31. v. 1. Samii comati meminit etiam Eraſ. in χιλ. Sed illius interpretamentum ab hoc alienum eſt, aut ſaltem diverſum atque aliud. vide infrà cap. 6.

v. 27. pro ἄνεμον, rectiùs ἀσμένους, vel potius ἄνεμιν ſcribendum.

Pag. 32. v. 5. παρὰ γὰρ ſcribendum puto. Sic v. 6. ἀφ' legebatur, pro quo δὲ ſubſtitui. pro ἰφοδιάσαν fortè ἰφοδιάζ. ſcribend. Locus mihi mendoſus vel obſcurus viſus. Senſum, ut potui, reddidi.

v. 11. plenè videtur leg. καθάρσιον & ver. 10. ὅσων.

verſ. 26. pro κἀν τύτων, κἀκ τύτων lego, vel κἀν τύτῳ, & pro ἰπαγρίαν, ἀγρυπνίαν ſcribendum cenſeo.

Pag. 33. v. 5. Μόχῳ leg. videtur, niſi quis Μόχῳ vel Μοσίῳ legere malit. Fuit enim ſanctus hic vir AEgyptius natione, cui etiam meritò competit φυσιολόγῳ epitheton.

v. 7. ἱερογράφους & v. ſeq. τελετὰς legebatur, itaq; leg. ut ſcriptum eſt, vel πάσας τελετὰς ſcribendum.

v. 14. pro ὀρίσιν, vel ὁράσιν, vel ὀρίζειν, vel παθήσει θεμείας ſcribend.

v. 16 διλαίθῃ lego.

v. 23. pro ἀγαθὲς ubi aſteriſcum poſui, fortè ἀχθὲς legendum videatur.

v. ult. pro καρδίνας, καρδανάντες fortè ſcrib.

Pag. 34. v. 3 πλουῶν αὐτῶν ἰγκρατῶς καὶ σιμνῶς putarem ſcrib. quod magis ordinem ſapiat.

v. 6. ἀναζήσεις ſcrib.

v. 12. fortaſſe rectius in numero multitudinis ἄκρων legetur. Scriptum erat ἄκρον. Cæterùm totus hic locus mihi ſuſpectus eſt.

v. 30. Legebatur ἀσάλιστον.

v. 32. pro συνεμένω Iamblichus fortè scripsit συναμένω.εοϛ; converti sago vestitus, rectè an secùs, candidus lector judicet.

Pag. 35, v. 1. pro ὗς τε, ναῦται συμ. ἀν. τῶ π. ἀ ἂν judico legendum.

v. 15. ἰῶνα scribend. puto.

v. 16. pro σκάφης πρεσοχῆς, scribere malim πρόσοχθίσαντ.

v. 20. αὐτοχθὸν una dictione posui, quod disjunctim legebatur, sed sine sensu, in exemplari nostro manu descripto. Sequentia penè ad finem usq; capitis non vacant mendis, quæ tamen tollere non potui. Sensum tamen mihi non malè videor reddidisse.

Pag. 38. v. 4. pro ἐπιξῆτα, ἐπιξῆτο lego, uti paullo pòst p. 39. v. 2. legitur.

v. 24. ἐνδεὶς ἦξετο lego.

Pag. 39. v. 2. ἐπ' ἄδακ. scribendum. ut & v. ulti. ἄδακι.

v. 6. pro ἀντίπονον, ἀντὶ πόνων lego.

v. 10. ἐπὶ ἀποσκαὶη legebatur, fortè σκάπ. legendum.

v. 21. pro πάντα fortè πᾶζαν,

Pag. 40. v. 1. pro μαλαιονόμασιν fortè rectiùs scripseris μαθήμασιν.

Pag. 41. v. 2. χαλάσασον ἔτι scrib.

v. 5. post νομίζουσις, ἄξιον vel simile desideratur, & καλὸν pro καλλῶν scrib.

v. 21. in Manuf. ἐκὰς μέγις numero unitatis legeb.

Pag. 42. v. 10. Scribo πειθόμεν.

v. 14. post διτελίζων suspicor aliquid deesse. fortasse ἐπὶ ξένης διτέλεσι. sententiam plenam reddet. Equidem puto me sensum utcumq; expressisse.

v. 26. Non satis constat oratio, quæ sic benè habebit, meo judicio, si legatur, πλαθὼ πλειόνων &c. vel simile. Illud verò ὁ τοιαῦτ, quod statim sequitur, itidem mendosum est. fortè non malè legetur ὁθνᾶν, vel simile. Itè ἐπιτηδεύσῃ.

v. 31. ἐσορᾶσθαι scribendum.

Pag. 43. v. 7. Fortè ἀπροπαιδίκτους rectiùs scribetur, quàm ἀπαιδεύτους, quod an inveniatur subdubito.

v. 9. Orationem imperfectam esse, cui non potuerim mederi, asteriscus nota.

Pag. 44. v. 26 pro ἐπὶ, ἐπ δὲ, leg. judicarem.

Pag. 45. v. 4. θυσ/ν legebatur. Locus mihi insanabilis. unde nec germanum illius sensum exprimere potui.

v. 19. pro θυόντες, quod posui, θυέτας legebatur.

Pag. 46. v. 15. τῇ ἐλευθέρω lego.

v. 18. pro ὑμέρων, ἰμέρων scribend. censeo. Error manifestus ex vitiosa pronuntiatione. Fuit enim civitas hoc nomine in Sicilia. Quid autem sibi velit Ταρραντὰς, quod statim sequitur, fateor me ignorare. Putavi aliquando τερεντῖνον, quæ & ipsa ejusdem regionis civitas fuit, legendum, Æquus & candidus lector dijudicet, vel melius quid afferat.

v. 20. Δεχαιὸν Δέτι τῦ, quod monstrosum quid, mutavi in Δεκαρόνδα τῦ Κατ. ut infrà cap. 27. quoque legitur. Id quod & vidit vir doctus, & amicus noster Theodorus Canterus.

v. 23. Locum esse mendosum indicate volui, per asteriscum. Mendum est in τοῖς ὑπερολοίκοις, quod nihil est. olim mutaram quidem in ὑπερόγκοις, ut quàm minimùm recederem ab scriptura nostra: sed nunc potius ἀβελοίκοις suspicor legendum.

Pag. 47. v. 4. una dictione ἐπίλομὰ legend. & mox v. 6. τὸ ἀπόφθεγμα τοιοῦτον ἐσι, fortè rectiùs scribetur.

v. 11. ἀμαθίαν, converti imperitiam, quòd aliud non occurreret satis aptum. interim notum etiam pueris, eo significari non tam inscientiam quàm crassitudinem quampiam, qua quis nec voluit, nec potuit aliquid addiscere.

v. 14. Nescio satis, an illud, ἀκεραίαν, integrum sit. verti, quod visum est convenire.

Pag. 48. v. 10. pro ἐσεμένης, vide num scribendum sit ἐσεννυμένης.

Pag. 49. v. 5. pro παιπαλὰν, quæ nihili planè vox est, παρακελὰν, vti pag. 62. v. 16. & aliàs legitur, scribo. Significat eum adolescentes adhortatum esse, ut senes maximè reverererentur, idque multis rationibus.

v. 23. ἐπαγωγῆς ἕνεκα verti, ingressus caussa, rectiùs fortè, invitamēti, vel incitamenti caussa dixissem. Lector, quod malit, eligat.

Pag. 50. v. 6. pro ἐνεργαζὲν, ἐνεργετέον suspicor leg.

v. 15. pro παιδὸς legebatur παρὰ, Imperitus scriba prosul dubio, quod per abbreviationem πᾶ scriptum reperirat, non intelligens, in παὶ perperam mutavit.

v. 22. φιλομεμφίμους censeo scrib.

v. 26. ἓλλυλαν posui, quòd ὕπνον putem. Me certè propter obscuritatem, ex qua non me potui expedire, non patum tosit. quod igitur converti, æquo animo lector accipiet.

v.29. τῶν ὅσιων, legi & converti παρόσιων.

Pag. 51. v.1. ὑπείχθη, ὅτι leg. videtur, quamquam ne sic quidem mihi satisfacio.

v. 29. προσήκει, & μάλιστα τοῖς γεωμέτραις, ut ad præcedentia referatur.

Pa. 52. v.1. pro δι κσίῳ. audacter διακοσιῳ, vel διελίτλιον & χιλιοστιον lego expressi quidē, ut mihi videor, sensum in versione: sed ingenuè fateor nondum didicisse me, quid sibi velit numerus millenarius.

v.31. καὶ ἑτερά τι leg. censeo.

Pag. 53. v. 12. pro πρόσμησον vel προσόμφον, lego προσιόμφον.

v.33. Locus valde mendosus, τῆς τῶν ἄλλων, nescio quid sibi velit. Sic quod sequitur p. 54. v.1. κότερον τῆς ἀνίσων, quisquiliæ & portenta. muto in πυτιόμεθ', & τῆς ejiciendum & ἀνισῶν leg. censeo. Sensum utcumque mihi videor expressisse.

Pag. 54. v. 27. pro Μυσῶν, μυσεῖον, hoc est, locum Musis sacratum, vel Musarum sacrarium, uti converti, omninò puto scribendum, ut i pag. 58. v. 22. etiam legitur.

Pa. 55. v. 6. Quid si legatur ἐκ διακοσίας numero multitudinis, ut ad subst ātivū ψῆφος referatur?

v. 29. φάσκοι' ἄν.

Pag. 56. v. 5. προσίεσθαι verti, proposui subsidium ut & mox, quod obscurum esse fateor, nec mihi quoque satisfecit. interim non occurrebat melius.

v. 17. μάλιστα τῶν, conjunctim malè legebatur, quod ita mutavi, ut impressum est.

Pag. 57. v. 14. perperam κρατίστας & διώκειν &c. v. 20. καθαίρεσθαι legebatur in manus. Porro alludisse Pythagoram ad illud Hesiodi ὁσ' ἔργ' ἐν ἡμέρᾳ ἔπ' μὴ πανάριστ', ἐς αὐτὸ κάθηται νοεῖ etc. etiam pueris notum esse potest.

Pag. 58. v. 11. ἀδικηθῆναι, accusandi, non gignendi casu scribendum. referendum enim est ad ἠγεμονίαν.

v. 26. Πυθαγόρᾳ, ut in argumento seq. capitis, legend.

Pag. 59. v. 11. pro ἀδ', τὸν δὲ leg. cēsuerim. Sic v. 5. intrepidè pro παιδίαν, παιδείαν, & infra v. 27. pro Αἰγοῖα, Ἰγοῖα posui.

v. 21. ὑπαναχοῦσι scrib. videtur ut P. 61. v. 6. Quod autem sequitur de purgatione, ab mendo mihi suspectum est. Vnde factum, ut mihi in versione non satisfecerim. Δι' ἅλως fortè per sacrificium reddendum erat, sed ne sic quidē obscuritas tolleretur. itaq; asteriscō notavi.

Pag. 60. in argumento ια. cap. ἐναν, mutavi in κ τιν'. Sic p. 61. v. 2. κρεῖν ἀγαθὸν, quod scriptum erat, in κρεῖν κἀγαθόν.

Pag. 61. τὸν διάπονον, fortè scribend. est enim τὸ, πονᾶν verbum activum.

Pag. 62. v. 13. Totus ille locus mihi intricatus visus. itaque æqui bonique consulendum quod verti. Mihi certè nondum satisfeci.

Vers. 19. πρὸ δέκα ἔτη legeb. in manus. sed sequentia ἔπεσθαι.

v. 33. post διδυμίνιν, puto deesse vel γαμετὴν, vel γυναῖκα, ut respondeant cæteris.

Pag. 63. v. 5. Δωδώνη scribend. & pro Δίλφοι, quod scriptum erat, mutavi Δίλφους.

v. 20. ἀρετὴ πρὸς γυναικὸς scribendum videtur vel ἀνδρῶν μὲν ἀρετὴ πρὸς γυναικῶν Δεσποσύνη. Quod de Vlysse & Calypso subditur ab Iamblicho, pulcherrime apud Hom. describitur ὀδυσ. ε. sic loquētem, ἀθάνατος τ' ἦσθ ἐμοιγέ γ' ἐπίσταμαι ὡς ἐνόησα, σὺ δ' ἄλαλκον. &c.

Pag. 64. v. 7. scribe ὑ πεῖθ. perperam enim ex scribæ vitio coaluit cum ὑ. aliquando putavi ὑχ ὑπὸ scribendum: sed prius, quod dixi, & converti quoque, præfero.

v. 12. Quod Iāblichus hîc de celebri illa Græciæ panegyri, cui Pythagoras vitam humanam similem fecit, scribit, etiam Cicero expressit lib. 5. Tuscul. Quæst. non procul à principio.

v. 27. Vide lector, num pro δᾶ, δὲ leg. sit.

Pag. 65 v. 4. post προσοικειοῦσι scribæ vitio ἄνθρ, vel simile omissum reor.

v. 7. fortè scribend. ἅτις, pro ἅτις.

v. 20. Locus mendis non vacat. Vtcumq; restituetur ac sanabitur, si legas ἀφελομένῳ, &c. deinde & τὰ ἄλλα, ἃ ἂν ἄπαις τις καλῇ.

v. 33. initio ιγ. capit. ἐπιφέρειν suspicor scrib. proclive fuit imperito scribæ omittere in fine σ.

Pag. 66. v. 2. pro ἰαλίσιος, ἰαλίσιος Πυθαγόρας fortasse scribend. Et licet Græca parum sint sana, tamen sensum mihi non inconcinnè expressisse videor.

v. 8. post τομιζομένους, ubi asteriscum posui, περιγίνεται rursum omissum puto.

v. 18. pro ὃν τότε, quod posui, ὄντος legebatur. & mox v. 21. ὃν παμμιγῆ leg. item pro κυάμων, ἀνάμων, quod nihili vocabulum est, legebat. sic pro ἢ δὲ αὐτὸς, ἢ δὲ αὐτὸς reposui.

Pag. 67. v. 6. vide num. αὐτῷ μαθήσεως leg. sit pro τοῖς, ut caput & præcipuum corpus quasi à cauda fuerint revulsa. Alioqui si articulus est, pro ϛ, τοῖς indubitatò scrib.

v. 18.

v. 18. καὶ διορυμένων conjunctim puto leg. non disjunctim ἀφὸ συμείων.

v. 27. pro κυκλῶν emenda κύκλῳ.

Pag. 68. v. 3. in argum. cap. 14. ὡς al, & mox v. 5. ἐσοικῆσαι scribe.

v. 18. ἀναμφιλέκλις, & v. 22. ἐαῦτῷ, & v. 23 ἐμμελέστατα legebatur in Manuſ. verſus item erāt valdè mendoſe ſcripti, quos tamen proclivè & facilè fuit benè correctos dare, præſertim cū habeantur Ιλιαδ. ρ ſtatim in principio. Eos converti, non ut majeſtatem & leporem Homeri, (quod nondum puto cuiquam licuiſſe, nedum mihi) ſed ut ſenſum utcumq; exprimerem.

v. 36. Locum illum corruptiſſimum ſic me ſanaſſe puto, legendo, ἰσο ῥύμενα πειθόμενοι οὐ Μυκήνας σὺν Τρωϊκοῖς λαφύροις &c.

Pag. 69. v. 2. τῦτο ἀσωϊδῶ παρασύμων legend. ſuſpicor.

v. 7. ἰαυλῦ ſcribe. ut & v. 22. ἀκύη, & mox πρώτην κατὰς.

v. 32. Lego ἀφαγιασμοὶ vel ἀφαγιτισμοὶ, vel deniq; ἁγνισμοὶ & v. penult. λόγον ἄξιον, fortè λόγῳ, vel, ut poſui, λόγων.

Pag. 70. v. 21. ὁμιλητῶν leg.

v. 24. Locus fœdè corruptus, quem ita fortè non malè reſtituas, σὺ νομάτων, vel σὺθυμιαμάτων, διαιθήρει τι συντεκλυδώνιμένον. Quodſi verò hìc, ut & alibi non rarò, authoris mentem non ſatis aſſequor, vetuſtati, quæ hunc elegantiſſimum authorem ita miſerè nobis mutilavit, utiq; aſſcribendum erit.

Pag. 71. v. 3. συντετελεσμένων malim leg. & v. 9. ἰκτινίζει, pro χρώμενοι ἰκτίνῳ. Sic mox pro ἐνόησεν, ἐνόει fortè rectius. Difficile ſirit & hinc commodum aliquem ſenſum elicere.

v. 18. ἀκροτατηρεῖσθ leg. ſuſpicor. Sed ὕπαλα καὶ ὑπόπαλα cætera.

v. 31. καὶ σωμασκύμενοι copulatè ſcribo.

Pag. 72. v. 14. ἀνυφορᾶσι nihili vox eſt, & lego ἄνοιφορᾶσι, vel ἄν ἴφορ. Interea, & illa perobſcura manent. Vnde factum ut me non expediam ſatis feliciter ductum verborum ſequēs. Et putò verbum aliquod deſiderari, quod tamen propria authoritate infarcire nolui. Lector, æqui conſulat.

v. 23. ὑπερφθεγγόμενα perperam in manuſ. legebatur.

v. 24. lego ἀφὸ τετραμένης πίστης ab ἀφίστημι vel ἀφιστάμενης ab τάζω.

Pag. 73. v. 4. pro ἰκανοισὶν ἐν κάνοισιν leg. judico, ut carmen conſtet. Sic v. 10 πᾶσιν, & v. ult. Empedocl. καὶ τοῖσδ' Porrò illud Latinè, ut potui, converti.

Pag. 74. v. 8. κολάσεις legebatur, in noſtro manuſ. fortè rectiùs κολάσεις legetur. Sed nihil definio.

v. 15. lego ἐπιτρέμας. Sic Thucyd. lib. 1. dixit, καθ' ἡσυχίαν δίκας, cum dolore & damno accipere. Verti, rationem perfringerent, ut Cicero dixit animos perfringere. Fortè tamen rectius ἐμπορίαις, id eſt exercitationibus animi leg. & vertendum, ut referatur ad ἐμπιδιζόντων. Nam nonnulli cibi gravant rationem, nonnulli proritant ad impuritates. Hoc ergo præfero.

v. 18. pro ἱτέρας, ἱταίρους ſcribendum ſtatuo. Et ſic converto. Mendum ex vitioſa enunciatione natum, meliori tollendum eſt.

v. 25. ἀνοίαν verti neceſſariò in ἀσυνίαν, & pro δόξης δὲ quod ſ. verſ. eſt δόξας τι puto leg. porrò ἀνεπιτήδιλον & κατεξανάσασιν, meo judicio non ſunt genuina nec germana. Verti tamen quod potui.

v. 31. pro ὁμιλικὰς, vel ὁμίλικας, i. coævos, vel ὁμιλιὰς leg. videtur. Interea autem, quæ ſequuntur uſque ad v. 10. pag. 75. tam mihi viſa ſunt confuſa & hiulca, ut commodum & germanum ſenſum ex illis elicere nequiverim. Reddidi tamen quod viſum eſt convenire.

Pag. 75. v. 12. aſteriſcus gravem affectionem indicat, cui neſcio an potuerim medicinam afferre. Conabor tamen. Putavi aliquandò διανεμόμενοι, at nunc διανεύμενοι ὀρθῶς leg. ſuſpicor. Nihil definio.

v. 17. πρὸς ὃς fortaſſe leg. Interea tota illa periodus mihi ſuſpecta eſt.

v. 26. Illud, ἐν ἕνος, neſcio quid ſibi velit. Quid ſi verò ἀς ἕνος legas? verùm & hic locus cum iis, quæ ſequuntur, obſcurus eſt, & in vertendo, ut ingenuè fatear, non parum mihi exhibuit negocii.

Pag 76. v. 14. Locus ille Platonis, quem citat noſter Iamblichus, habetur πολιτ. ζ. pag. 77. v. 3. Baſilienſ. editionis.

Pag. 77. πάμψιν pro πάμψιν exiſtimarem leg. valdè ſalutare eſt, quod hìc ab Pythagorâ ſcribitur factum.

Pag. 78. v. 3. ἐκκενοῦσθε perperam legebatur, ut ſuprà p. 77. v. 28. λαπαμένους pro λάπους, & ſimilia ex vitioſa pronunciatione nata.

v. 9. pro μετίχειν, μεταχεῖν leg.

v. 23. ἰχώνυσθε per duplex ν ſcrib.

Pag. 79. v. 8. Aſteriſcon poſui poſt πλὴ, quod putem

putem aliquid desiderari. Fortassè substativũ βάσιμον sententiam integram reddet. Lector dijudicet.

v.17. δυσπαραγκολήθ. scrib.

Pag. 80. v.6. Hæc Lysidis ad Hipparchum Epistola exstat in opere Epistolarum Græcarum variorum philosophorum, quæ olim ab Aldo Manutio fuerunt editæ Venetiis 1499. p.519. Sed valdè vel mendosa, vel transposita. Ex qua tamen vel hic nostèr emaculari, vel illa saltem hinc restitui aliquo modo potest. Deinde edita est ab Hen. Stephano cum fragmentis Pythagoricorũ ad Diog. Laërtium. Deinde ut aliquot diversitates annotẽ, legitur ibi, λέγοντι δὲ πολλοὶ τῶν καὶ δαμοσθένη φιλοσοφῆν. ὅπερ ἐπαξίωσε Πυθαγόρας. ὥσπερ ἐμαθὼς μὲν ὑπερχρ μὲν ἐπαιδᾶς. ἐκ ἐτάρξας δ' ἂ γενναῖος γενναῖος. Σικελικὰς πολυτελείας, ἃς ἠχῶν τοι γενεσθαι δυ ἴσον. ἐκ μὲν οὖν μεταβάλοιο χαίρομαι· ἐκ δὲμι, πίθηκος μοι. Quæ sequuntur in principio Epistolæ sunt. Secutus autem sum in versione, quãtum quidem potui, nostrum exemplar Iamblichi, quem Græcè & Latinè utcumque loquentem dare volui.

v.15. Et hæc in Epistola edita ad hunc modum leguntur, ὅσον κἀμοὶ μεῖδαι τῶν τάνυ θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων, μηδὲ κρινὰ ποιεῖσθαι καὶ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς μήθ' ὑπαρ τὰς ψυχὰς ὑγιὲς ἐρέμεις ἐρίζηλ τινὶς ἀπαιδεῦσι τὰ μὴ τοσοῦτον ἀγώνων παραγγέλμα. ὑδὲ γὰρ βιβλίοις τὰ ταῦτ' ἐλλυσιτέλειαν θεῶν μυστήρια διαγεῖσθαι, καὶ ἰσότιμα δὲ ἄδικοι καὶ ἀπράβλες ἀμφότεροι οἱ ταῦτα πράξαντες. καὶ δὲν ἀναλογίζεσθαι, ὅσον χρόνῳ μᾶκος ἀφηγόμεθα ὀλιγιζόμενοι λεπίρυτοὶ δὲ σπίλος, τὰς ἐν τοῖς ῥᾴθιστα ἡμῶν ἐγκαλαμμένους, ἵνας πῶς διλβόστων ἐτῶν, ἐγανάμεθα διλικοὶ τῶν τάνυ λόγων.

Pag. 81. v. 1. Et hic variat nonnihil epistola edita, sicque legit, καθάπερ γὰ ἀ βαφεῖς προεπαγγέλλεται ἔφυσαν τὰ βάψιμα τῷ ἱματίῳ, ὅπως ἀνέκπλυτον τὰν βαφὰν (in nostro manuf. τὰν βαφὰν malè legebatur) ἀναπίωντι, καὶ μηδὲ ποκὰ γένηται μένον ἐξίτηλον &c.

v. 6. Epistola edita simpliciter legit παρεσκεύαζε τὰς φιλοσοφίας ἐραστὰς, quod noster rectus opinor habet, ut typis commissum impressumque est. Sic mox v.9. pro ἐλπιζόμενον, quod in nostro est, Epistola habet ἐλπιζομένων.

v.12. pro λόγους leg. λόγοις.

v.19. Asteriscum posui quòd vitiatus locus, & in hoc nostro, & alibi videatur. Cui cùm non potuerim medicinam afferre, cum non converti: sed alii Æsculapio curandum reliqui. quinimò nec in sequentibus mihi satisfeci. Sic v.23. Epist. impressa pro τὰς ἀκυρὰς, quod in nostro Iamblicho est, simpliciter τὰς ἀκύρους legitur.

v.25. pro λόγους θείους. ibi λόγους ἐλευθέρους legitur.

v.32. pro λάσιν, ibi leg. καθᾶσαι.

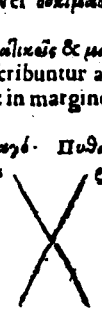
Pag. 82. v. 7. Asteriscus ibi positus notat locũ graviter esse affectum. Sanabitur autem ex edita Epistola, ubi sic legitur: αὐξηθὲν ἐγκαλεῖ. δύκαιλι δὲ πρὸ ἀσὶ τέλο παστῆσι κακότητος ὁπόσοισόμεθα ἐκωλύσαμ κακὰ μεθαμὸς ἰῶσαι προσκόψαι τὸν λόγον. ἐνομιζόμεθα δὲ πρῶτοι &c. Reliqua, quæ sequuntur, paullò quidem aliter ibi leguntur: sed nihil muto, quòd nostra vidiantur planiora.

v. 16. ἐρεμαὶ ἠέχρι θανάτων καὶ κρημνῶν &c. Epistola impressa habet.

Pag. 83. v.2. Illud εὐρεθμόν, ὕπτιον est, nec habeo quod legam, quàm quod legitur in Epistola Aldina ῥυζόμθον, nisi εὐρόθμον, quis præferat.

v.8. ἀς τὸ δεῖν mutandum censeo in ἅστο δεῖν, & v. seq. post ποιεῖσθαι puto aliquid desiderari, vel ἀρχὼ, vel πάρεσ, denique vel δοκιμασίων. iudicent docti.

Pag. 84. v.31. Hæc de ἀκουσμαϊκαῖς & μαθηματικοῖς etiam compendiosè scribuntur apud A. Gell. lib. 1. cap 9. porrò hic in margine asscripta erat talis διάδειξις



Pag. 85. v.14 ante ὑπολαμβάνουσι in margine autographi asscriptum erat, ὅτι λέγει, προσποιοῦνται, ὅτι λεπτότατα καὶ μ. αλλὰ καθ' αὐτὸν. quod alicuius videtur esse interpretamẽtum.

v. 17. τοι ὅτι, quod erat in manuf. confidenter in ἀκου-
ματικοῖ. μαθη-
ματικοί.
& seq. v. ἤδη in ἄδη mutavi.

v.27. τὸ δικαιότατον absque τι, quod ut non minus necessarium, quàm quod v.seq. ponitur, τὶ τὸ σοφώτ. putavi apponendum.

Pag. 86. v. 20. Locus non caret mendo, & quod verti non placet. Interim ex ingenio eum restituere non potui, quòd illud nobis non cõtigit tam felix, ut invitis libris omnibus, utiaudent loqui nõnulli, (etsi non nisi uno duntaxat bellatulè quidem scripto, sed valdè mendoso simus

simus usi) mea infarcirem, & pro verbis gravissimi philosophi venditarem.

Pag. 87. v. 1. ἄθλιον γὰρ una dictione leg. & v. 2. εἰς κακόν.

v. 18. μηδὲ ἀλλατρεύειν, imperfectum esse videtur.

v. 24. συμβολῆς ἀγαθὸν existimo scrib. sic v. seq. ἐπὶ κολάσεις disjunctim.

v. 29. illud, εἰς ἱερὸν mendosum est, & lego οὐκ ἱερᾶ. & mox v. 31. τὸ θεῖον & legi & converti, pro τοῦ θεοῦ.

Pag. 88. v. 5. ταῦτα ἐθέλειν scrib. censeo.

v. 23. Quòd hic de panis fracti one dicitur, si mendo vacat, ingenuè me non intelligere fateor. Ideoq; & versio nostra subobscurior exstitit, licet ductum verborum sim secutus. Interea quòd hic dicitur, & pag. seq. v. 1. videtur fortè ritum fidelium Christianorum taxare.

Pag. 89. v. 30. pro Αἰγινὴς, quòd in nostro ut erat exemplari, ita etiã reliqui, putarẽ Αἰγινητὴς, legendum, ut gentilitium. Sic enim patronymicum formatur apud Stephanum in Αἰγινήτης.

Pag. 90. v. 2. pro ἀεὶ ἀγωνίζων, videtur ἐπαγωνίζων potiùs scribend. ut & verti.

v. 6. in manus. legebatur τῆς τοῦ Πυθαγόρου, quòd an rectè, uti edidimus, mutatum sit, judicent alii.

v. 26. in manus. erat ἐκεῖ. quod omninò in ἔτι τοῦτο mutandum censui. Sic v. penult. αὐτοῖ in αὐτὸς mutavi.

Pag. 91. v. 2. pro ὡς, ἦν, ᾗς substitui, ut necessarium relativum.

v. 12. μεμερισμένως ὕστερος, & leg. & interstinguendum videtur.

v. 25. fortè μὴ τῶν ἱερῶν scrib. ut quasi viderint simul, & audierint, quod intimis solet dari.

Pag. 92. v. 9. perperam ibi legebatur Πυθαγορείως, & v. 16 ἀκάκτους. proclivis enim lapsus ab υ in ν, propter similitudinem literarum, quæ scribam fefellit.

v. 9. Abaridis meminit etiam Plato in Charmide, Pausan. in Laconicis, & Strabo lib. 7. geographiæ, sed meminerunt duntaxat.

v. 23. scribo & interpretor ἡγεῖσθαι. & mox, v. 25. ἀεὶ φύσεως, ut, quod sequitur, ἀεὶ θεῶν.

v. 30. Illud περιόδους κρίνειν, nescio an germanum sit. in manus. scriptum erat κρὸ ἐκῶν. vestigia primæ scripturæ ferè indicare visum est, ut sagacioribus ingeniis veram & genuinã lectionem eruẽdi occasionem relinquam. fortè non malè περιόδους κρίνειν legetur.

v. 33. Fortè rectiùs pro ἀποστρέφειν futurum ἀποστρέψειν cõvenit. sic ἀγωνίζεται fortè melius.

Pag. 93. v. 14. pro ἄλλον, quod posui, ἄλλων legebatur. an rectè mutarim, docti judicent. & pro Διβαίων διβαίους scrib. legebatur διβαίων.

v. 22. Vide an non potiùs βουθοὶ αὐτῶν scrib.

v. 25. Post γούμενον asteriscum posui, quòd putem aliquid deesse. sententia plena erit, si addatur κρίνεσθαι.

v. ult. τοιοῦτα τυγχάνοντα ἱστορῶντας scribendum censeo. fuerat fortè per abbreviationem scriptum, ut & suprà p. 90. v. 26. ἱστ.

Pag. 94. v. 25. βεβαιοῦσθαι lego pro βεβαίους,

v. 27. δίργον, vel δίγυν nihili sunt voces, fortasse δ' ἔργον leg. vel δίργυ.

Pag. 95. v. 7. Stellula notat defectivam esse orationem. In versione quidem utcumque supplevi defectum: sed Græca attingere non sum ausus.

v. 30. οἰόμενοι pro οἰόμενος scribe. Quæ hîc τῶν ἐχομένων latè ab Iamblicho scribuntur, obiter quoque attinguntur ab A. Gellio lib. 1. cap. 9. ut suprà quoque annotatum est. vide pag. 84. v. 31.

Pag. 96. v. 27. Putavi aliquandò pro ἀκουσίων legi posse ἀκηδίων. sed minori mutatione fortè non malè legas ἀκουσίων. Sic v. penult. ἀπαιδεύτων legeb. quod mutavi in ἀπαιδεύτους.

Pag. 98. v. 11. ἀλόγιστος per duplex μὸ scrib.

v. 24. Illa ἀξιοβολίαις & c. mendosa sunt. Non malè putem legi ἀλογοβόλοις ἢ χρέοσιν, vel, ἀλογοβολίαις ἢ χρεοφορίαις: vel denique ἀλθεροβολῶν ἢ χρεοφορίας.

v. 28. pro κυρίῳ intrepidè substitui, quod in textu est κυρίῃ.

Pag. 99. v. 5 συνιονχῶν, quod hîc de denis convivis dicitur, ex quibus constabant συσσίτια Pythagoricæ, meminit etiam Eustathius scribens in Ἰλιαδ. β. p. 190. v. 26.

v. 12. Illud μάζῃ nescio quid sit. μάζῃ legend. suspicor. quod quid sit, ex nostra interpretatione constare potest, in qua Suidam secutus sum. Sic v. 8. malè scriptum erat θυμιάτων, pro θυμιάσεων, quod reposui. & v. 30. σκοδὸν, quod in σκορδὸν itidem mutavi.

Pag. 100. v. 11. quod hîc est κρίνεσθαι infrà p. 137. v. 13. rectiùs κρίνεσθαι scriptum est. & v. pen. παρέγεσθαι legebatur in nostro manus.

Pag. 101. v. 16. μᾶλλον μὴ legebatur.

Pag. 103. v. 1. post ἀποκαλοφθῆναι, vel δύνασθαι

vel δύναιτο vel ἰσχύσαιτο putarem addendum. Suidas author est Anaximandron Milesium juniorem Pythagorica symbola interpretatum esse. Quæ utinam exstarent. Sic Simplicii dicuntur Romæ in aliqua Bibliot. sepulti esse commentarii.

v.8. καὶ αὐτῷ συνεχρονίζοντες legitur in manuſ. noſtro.

Pag.104.v.7. Illa verba ἀλλ' ὁμοίως ἐξῆς ſunt ſine mente ſoni nihilque ſignificantes. Lego κοινωνικῶς ἐξηγήσῃ, vel, ut minimum à ſcriptura recedamus, ὁμοίως ἐξηγήσῃ.

v.15. In manuſ. θεωρητικὸν erat, quod putavi propter dativum χρηματιστῇ etiam in dativum mutandum.

Pag.105. v.15. τὰδ' ἐναντί' ἰδοκιμάζετο legendum ſuſpicor. Sic v.10. τεταγμένῳ ſcriptum erat, quod mutavi in τεταγμένως.

v. 28. μαντικὴν lego. & v. ſeq. pro ἀγνείαν, ἁγνίαν ſcribend.

Pag.106. v. 28. καὶ τῶν συγγενῶν legendum cenſeo.

Pag.107. v.5. poſt σωιζόμενον aliquid abeſſe videtur, quod in verſione complevi, ὑπ' ἀσθενείας fortè, vel ſimile. alioqui locus eſt bene difficilis & perplexus.

v.8. ἀπροσθαιρέτως lego ſine augmento τοῦ ε.

v. 20. οὐτ' confidenter quidem mutavi in ἔτως: ſed illud μάχης, ut minimè germanum, mutare & convertere non potui. Quid ſi autem τῆς μαλάχης legas? Quanquã non video, quomodo malva poſsit eſſe nuncia & σημάντρια cœleſtium affectuum erga humana. Itaque hic ἰσχνὸν

Pag.108.v.8. primo verbo cap. v ψιλὸν à capite avulſum eſſe. certo certius eſt. Itaque pro ψιλάμβανε, ὑπολάμβανε poſui. Sic v. 15. pro Μουσικῆς ἰατρείας, ἰατρείαν repoſui ſententia manifeſtè hoc expoſcente. Similiter v.26. pro ὀστρείας, ὀ ἰατρείας vel ἰατρείας disjunctim ſcripſi.

Pag.109.v.11. συνθεσιασμῷ leg. Quod autem hic narrat Iamblichus, meminerunt etiam Sopatri vel Marcellini in Hermogenem olim an. 1509. ab Aldo edita commentaria (quæ mei iuris facta ſunt ex Eraſmi bibliotheca cum nonnullis aliis.) Pag.338. Quod mihi indicavit vir doctiſs. & Clariſſimus Theod. Canterus Ultrajectinus, amicus meus.

v.ult. ἐπιλήψῃ ἐπιτροφάσεως etc. Sententia illa mihi ſuſpecta eſt, & à me, ut ingenuè fatear non ſatis intellecta. Nõdum enim ſcio, quomodo ſuperioribus conveniant, Pythagoram ad corvos relegatum. Itaque verborum ductum ſecutus reddidi, quod potui.

Pag.110. v.13. Νεκυομαντεῖς ἄγων λόγῃς, legebatur in noſtro manuſcripto. Sed portenta verborum correxi ex Homeri ὀδυσ. λ. uti edita ſunt.

Pag.111. v.14. ἰπαοδῆς quod legebatur, mutavi in ἰπωδῆς, neceſſariò ut exiſtimo. & mox.

v.27. παιδευτικὴν σοφίαν quod verti eruditricem diſciplinam, in eruditricẽ vel erudientem ſapientiam mutandum eſt.

Pag. 112. v. 5. διάκειται ἴχνη mutavi in ἴχνη. Porrò quæ hic à Iamblicho narrantur, pulcherrimè etiam Macrobius expreſſit lib. 2. cap. 1. in ſomnium Scipionis. & meminit eorum Plutarch. in lib. de Muſica.

v.10. ἐναντίαν ἰδέαν pro quo ἐναντίαν εἶδος non malè puto me ſubſtituiſſe.

v.10. & 26. pro ἐναίσιον, καιόντων utrobique legendum ſtatuo. ἰάω enim verbum aliud ſignificat.

v.16. συνοδείαν leg. ſuſpicor. Nam quod in textu eſt, nullum locum habere poteſt.

v.24. ὄγκων ὕβρεις τινὰ lego. Sic v.30. fortè καὶ σκώμματα rectius.

Pag. 113. v.1. Διὸ γενίας disjunctim lego. & v.14. pro ἐπαλλὰξ, σπαλλὰξ magis placuit.

Pag.114. v.17. Alteriſcus mendum indicat. Nec eſt integrum illud ἐπιγνόμ. putavi aliquandò, cùm exſcriberem hunc authorem ἐπιγόνῳ legendum eſſe: verùm nunc mutata ſententia ἐπογδόῳ ſcrib. cenſeo. quod poſteà aliquoties ſequitur.

v.23. ἀμείλικτοι καὶ ἐπιτρίτου ſtatuo legend. vel ἀμείλικτοί τε καὶ ἐπίτριτοι.

Pag. 115. v.4. κοινὴν δικάζειν τινὶ τὸ δικαιοῦν ſcribendum judico.

v.8. τινὸ δὲ τάσιν, non ποσὰν lego.

Pag.116. v.7. ἐξ ἀριθμοῦ legebatur, quod indicare volui, ſi fortè cui minus placeat quod in textu poſitum eſt, ἐξ. Nam mihi hæc planè viſa ſunt eſſe ænigmata.

Pag.117. v.10. κυπρίῳ ἄλλῳ fortè, ut referatur ad ſubſtantivum τόνῳ.

Pag.118. v.15. Quid ſi pro ὁμοῦς, λοιμοῦς legas?

v.29. σπαγμοῦς mendoſum eſt, pro eo ego ſubſtituendum puto σπασμοῦς.

Pag. 119. v.9. Illa verba, ὅτι μετρεμάζοντες μὴ, mihi ſuſpecta ſunt. Omninò puto ſcribæ vitio bis poſita non neceſſario. Quare ut redundantia expungenda eſſe judico.

v.17. Tres dictiones videntur coaluisse. Itaque lego κ᾽ μνῆμα πεύτε, & non malè me sensum expressisse autumo.

v.22. πλευτικόν legebatur, augmento perperam avulso. Sic v.24. pro κρίδοξος interpidè κρίδοξος lego.

Pag. 120. v. 27. κρίσεως legebatur in nostro exempl. manus. quod in κρίσεως mutavi simul & interpretatus sum. & v. penult. εἰς πόλιν, mutavi non malè in ἄστυ.

Pag. 121. v. 20. Mendum quod ibi subesse stellula notavi, sic tollo, ὥστε λέγουσι ὅτι τὰς &c. idq; tantisper, donec ab alio quid melius fuerit productum. Similes sunt per omnem modum Ibyci grues, de quibus est apud Plutarch. in libro de sera numinis vindicta, & Eras. in proverb. Chiliad.

v. ult. Φιλίου. Cicero lib. 3. offic. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. ut & alii illum Pythiam nominant, quem noster hic semper Φιλίου. qui rectiùs judicent docti. vide infrà p. 197. ad v. 11.

Pag. 122. v. 5. pro ὄντων, ὄντως vel ὄντας legere.

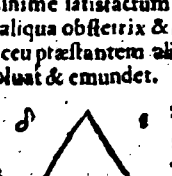
Pag. 123. v. 10. vel ἀπ᾽ ἐκεί. vel ἐπ᾽ ἐκεί. leg. potius censeo.

v. 22. asteriscus mendum arguit. Quod tolletur, si una dictione Ἐμπεδοκλέους legatur. Fortè fuit aliquis Pythagoreus Epithocles, de quo tamen nihildum repperi. vel ἐπὶ Διοκλείους, cujus Iamblichus in fine meminit, scribendum. Vel denique Ἐμπεδοκλείους potiùs, sicuti & cõvertere malui, ut ejus celeberrimam scholam innuat. judicium sit penes lectorem.

v. ult. καὶ ταῦτα πυθμένος ἐσ, puto redundare, & oscitantia scribæ bis posita. Quid si autem pro iis omnibus legatur κ᾽ τ᾽ αὐτὸν τέσσαρα τὸ πολὺ & cf in manus. tamen pro πολὺ, quod ratione ἀπηθέσεως posui, πολὺ cæteris perperam scriptum erat.

Pag. 124. v. 3. asteriscum posui, ut indicatem mihi ipsi à me minimè satisfactum in versione. Vtque bona aliqua obstetrix & hæc & cætera à me edita, ceu præstantem aliquem fœtum à sordibus abluat & emundet.

v. 15. Hic adiecta erat hæc figura.



v. 22. Platonis illa sententia à Iamblicho citata, est in Ἐπινόμ. sub finẽ.

Τὸ πεπερασμένον ἀ ἀπείρου. fortè τετραγώνου. dicere voluit.

v. 29. καὶ τὸ σὺν ἴσου legebatur in nostro manuscr.

Pag. 125. v. 5. Locum illum valdè mutilum ex sequentibus sic restituo. πρὸς Θαλῆν δ᾽ τὸν Βροντῖνα, ut Suidas habet, vel Βρεντῖνα, ut ferè tẽper Diog. Laert.

v. 12. ἐς Θαλῆν τὸν Ἐπιδαυρίου ἐκφορᾶς. plenè leg. suspicor. Confirmant conjecturam meam sequentia.

v. 22. pro πρόσθεν, omninò πρόσθεν scribend. statuo.

v. 27. ἀξίωσον scrib. duco.

Pag. 126. v. penult. Νέτον scribendum. Illyriæ enim fluvius est hoc nomine, uti Stephanus, Plinius, Melæ illum vocarunt.

Pag. 127. v. 29. ἀπευθυσμοὶ mihi vitiosum videtur. Fortasse ἀπωθισμοὶ legetur rectius, aut nescio quid velit. Ideoque non verti.

v. 30. Τ᾽ ἐπιόντων fortè scripsit Iamblichus, nisi quis ad reliquos omnes potiùs volet restringere.

Pag. 128. v. 15. ἐπίσα legebatur in libro scripto, quod in ἴσα mutavi. Sic paulò antè ἀλίξαντος. Quod verò statim de puteo, undeterræmotus à Pythagora prædictus sit, sequitur, id etiam à Plin. lib. 2. cap. 79. annotatum.

v. 28. ἅπαντα ὅσα ἐστὶν ἐκ πεπέρου &c. usque ad ταῦτα δὲ ἐ ἴσθι v. 20. pag. sequentis, etiam habentur suprà pag. 89. v. 5. & deinceps.

Pag. 129. v. 5. suprà p. 89. v. 16. rectiùs legitur ἡδέων. καὶ ὁμοίων.

v. 21. ἀκουόντων puto non esse genuinum. quis enim Deum audientem audiritaque non malè λιλαλημένον legetur. Loquentes namque audimus. Et sic in versione pro, *audientem, loquentem* substituemus.

v. 25. Illud ἑρμηνέως perridiculum mihi videtur. Quid enim sibi vult interpretatio interpretationis? nugale. Itaque audacter pro eo ὁμοιότητος lego, ut & converti.

v. 27. Asteriscum posui, quòd mendo locum non putem vacare. Etsi autem pro ἀξίωντος, ἀξιώτατος quis legat, uti quoque converti: tamen locus perobscurus manet, &, ut ingenuè fatear, non parum me torsit, ita ut mihi ipse satisfacere non potuerim. Suspecta itidem sunt quæ sequuntur, τοῖς δ᾽ ἐν ἄλλαις θέσεσι τέτταρα. Nam etsi ita mutes, ut coalescant tres dictiones in unam τοῖσδεσι, vel potiùs ἐνθέσι, hilum tamen non promoveris, nec obscuritatem fustuleris. Ignoscant igitur lectores, si verti, quod

potui, simulque quod convenire judicavi.

v.30. τὸ λοιπογμάτων. mihi quoq; integrũnè est. Levi mutatione judicarem ἀπορρηγμάτων, quod in versione expressi, cõ nodè scribendũ.

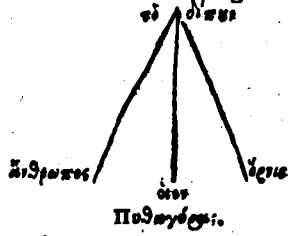
Pag.130.v.5. Proconnesii per duplex ν scribi debet. Meminit ejus A. Gell. lib. 9. cap. 4.

Pag.132.v.12. pro πολίζειν, πολίσαι, rectè legi posse statuo. Sic quoque mox v.14. Καυνονέας cùm ες leg. in penultimo, teste Stephano.

v.19. Locus mihi suspectus est. Puto scribendum ὁπ πτολυλαὸς ἦν. Nam quorsum alioqui profectus est ad funus curandum? Nisi de μεταψυχικὸς loquens, intelligat cùm Midas fuisset, ideò eò profectum, ut illius sepulchrum viseret, & funus curaret.

Pag.133.v.8. numeris devinctum carmen esse, res ipsa loquitur.

Et hic talis erat figura:



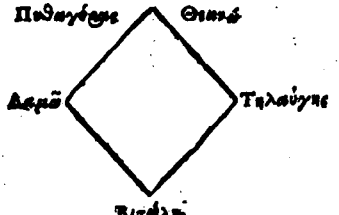
Πυθαγόρας.

v.14. δήκατο una dictione scribe.

Pag.134.v.12. καὶ ὃς, ὑφηνῶν lego, non, ὡς. Lacunam sequenti stellula signatam replere non potui, ne conjectura quidem, quòd alius exemplaris ope ac subsidio essem destitutus.

v.31. ἀντιδυσμένον scribendum, & mox v. seq. ἅτε ὄντ⊙ legebatur, quod quidem in vertendo sum secutus, sed ὄντως reposui, & sic vertendum fuerit, si verè quidem sit &c.

Pag.135.v.7. Βιτάλη τε leg. Hic in margine hæc erat λάνθεκτις & figura:



v.12. τὸν θάνατον τὸν ἐπὶ τῇ ὄψει, nihili voces sunt, legendum suspicor τὸν θάνατον τῆς Δημοῦς.

v.16. λέγει γὰρ ὅδε scribe.

v.18. ἐχυσθὲς hîc putarem leg. nihili enim commune est iræ cum sacris. Inserèa locus manet obscurus. unde factum, quod non verterim. & mox. v.20. μισαθὲν lego.

Pag.136.v.20. ἐκατοστὸν leg. suspicor.

v.26. καὶ τὰ θεῖα δὲ ἀγνοεῖν suspectum est. quid si verò θᾶττον διδάσκαλα scriberetur?

v.28. Asteriscus otiosus est. Nam cùm antè in manuscript. esset. πιστὸν, ut mendosum mutavi, & in textu posui, quod legendum videbatur.

v.31. pro Ἐπιμενίδ⊙, suprà p.130.v.14. ubi eadem fabula commemoratur, atque Ἐπιμενίδ⊙ vocatur, Ἐπιμενοῦ⊙ scribendum.

Pag.137.v.11. pro ἀπὸ λαλᾶς, puto ἀπὸ τὰ λαλᾶς scribendum, facilè enim per imperitum scribam tres dictiones in unam potuerunt coalvisse. Et hoc suprà habetur, pag.130.v.22.

v.16. κωδίοις &c. Horum suprà quoque meminit p.100.v.14. portò illud ἀκωδίας vitiosum esse stellula notavi. Legi & verti olim ἀκηδίας maritis. Sed illud ut poëticum nunc repudio & μαθητὰς legendum duco.

v.27. πλάθασιν perperam, opinor, scriptum est, & pro eo, πλανῶσιν leg.

Pag.138.v.9. σώματόνυμον habet noster liber manuscriptus, quod mutandum erit vel εὐκέλευστον, ut scriptum est, vel εὐκέλευστ⊙ leg. idem videtur referri, sed suppressè, qui hoc fecit, nomine, suprà pag.133.v.23. Sic quod hîc καὶ ἐνορχήσας μέλλων perperam scriptum erat, ex eodem illo loco κιθαρίσας, & ἐνορχησάμενος leg. judico. & quod præcedit ὑμᾶς, ut & antè p.133.v.10.

v.19. In libro manuscr. legitur, quemadmodũ & inferius cap.29.p.147.v.19. ἢ μὰ, quod quia in aureis Pythag. carminibus Nai μὰ legitur, sic visum fuit mutandum. quamquam utrumque possit subsistere.

v.31. τοῖς θείοις legendum suspicor.

Pag.139.v.5. ἐδάσθη mutavi audacter in ἐδάσθη, vitium scilicet ex vitiosa pronuntiatione natum.

v.11. χαλκιδέων legitur quidem constanter, uti & converti: sed non dubito quin legendum sit χαλδαίων uti infrà p.144.v.20. nolui tamen contextui inserere, antequam non probarim omnia hæc mea eruditis & doctis. Nam nihil habent opinor commune Chalcidenses cum Aegyptiis & magis.

v.13. vocabulum τηλαυγῆς mihi itidem suspectum est, etsi in versione retinuerim. Non enim memini me legere aliquid de morte, quæ in

in Eleusine contigit, & nescio quid ex ea potuerit disci ab homine sapiente. Itaq; elisa υ, quæ temerè irrepsit, τελετῆς ut & paullò antè puto scribendum. Nam pervulgata sunt hæc sana, quę Eleusine regionis Atticæ oppido in honorem Cereris & Proserpinæ instituta erant, & alio nomine θεσμοφόρια vocabantur. Illorum meminit præ cæteris Pausan. in Phocicis.

v. 14. Similiter & illud ἱ δὲρ mihi suspectū est. quanquam non habeam aliud, quod magis germanum illi substituam. Invenitem fortè aliud, ut ἱκέσερ, vel simile: sed quid hoc me juvaret? Itaque quia non possum aliter, malo errorem indicare, quàm tollere. Sic mox lego κλετὸς τε καὶ &c.

v. 27. ἀφροδίτη δὲ τὰ θυσάζειν, ὕπαλ. est, lego δὲ δὲ θυάζειν, uti mox pag. seq. v. 1. δὲν θυάζειν itidem legend. etsi ὑπαλοχικὸς ita posset dici, cùm inde videatur θυσιαστήριον venisse.

Pag. 140. v. 9. Πυῤῥὸν russam converti, fortè rectiùs fulvam & igneum colorem referentem dixissem. Sic v. 11. τὰς λογισμὰς, vel animum, vel sensum communem rectiùs forsan reddidero.

Pag. 141. v. 9 κεφαλαίων legeb. in nostro manu descripto.

v. 29. Asteriscis notare volui locum mutilum esse, quémque ut ingenuè fatear, nondum intelligo. verùm ut chironium hukus sanare non potui, ita spero Chironem aliquem fore, qui sit sanaturus. Cōverti ut potui, nō satis intellecta. Quæ itidem sequuntur de prima substantia animæ obscura itidem visa, & ut parum bene intellecta parum bene reddidi, sic boni consulendum non carpendum σὸν πάρεργα.

Pag. 143. v. 18. ταῦτα τοῦτο legebatur, quod putavi in τοῦτον mutandum referens ad substantivum ὑπόστασιν.

Pag. 144. v. 6. οὐ πλέον vel ἐπὶ πλέον suspicor leg.

v. 20. pro ἀναφαίρευς & v. seq. φασὶ, non dubitavi scribere ἀναφέρ, & φασὶ. & v. 28. pro φιλίας, φίλους.

Pag. 145. v. 22. πᾶσα σχεσιογραφίᾳ, in ὅλως rectè opinor me mutasse.

Pag. 146. v. 4. ὃν τὰ ὄντα, ἡ κλῆσις, leg. id est, vocabulū vel vox. locus obscurus. & v. 10. ἀδιαγνώστως verti inexcussum, quoad sensum quidem rectè sed parum latinè, quod imprudenter excidit. Itaque mallem, quod nop antè esset diligentissimè perscrutatus, pro eo posito fuisset.

v. 16. καὶ ἀλλ' ἐμοὶδὲ βραχυτάτων, in nostro manusc. omninò perperam opinor legebatur, quod ita, ut expressum est, mutavi, facile enim talis vocum transpositio per scriptoris incūriam vel oscitantiam fieri potuit.

v. 20. χειροχέσιον, ita eleganter sermones vocat Iamblich. qui veluti manibus fiant utiles sunt. haud absimiliter ac Iul. Pollux lib. 2. Hipponactem χειρόχολον dicit, quod altera manu mutilus esset, & aliàs Græcis χειρόκωλις & χειροτέχνας &c. dicantur.

v. 21. Illud πάτῳ hic planè mendosum est. putavi aliquando πῶλητ vel πωλικὸς legendum esse: fortasse rectiùs πωλικός quis legat. quanquam ne sic quidem persanatus est locus, quem quia non intellexi, etiam vertere nolui, magnum spicilegium veris Aristarchis relicturus.

v. 27. παρόντι ἡμιόχων legebatur. quod aliquoties, ut & hic candidè annotare volui, ut si quis ex priscis vestigiis scripturarum nobis certiores lectiones effingere posset, eas ut proferat.

Pag. 147. v. 5. ἀπιφυλάκης vel ἀπιφυλάτης, ἀσίτως, nihili esse vocabula suspicor. Itaque lego, ἢ πάλιν τὰ, φυλάκιε, ἰώτως &c. Sic ἀνομάτα, ἢ ἰδίᾳ lego, quod statim sequitur τὸν κάπιστον non intelligo. in verendo sum utcumque secutus corruptam lectionem, quod tamen nullo modo probo. fortè τὸν καπιστῶν ut porticum illius urbis Italiæ innuat legendum. Sic ἢ τὸ ἀλφιβολαμένου οὐ τῷ planè suspicor leg.

v. 30. Illis notis [ ] inclusa etiam infrà habentur cap. 34. hoc eodem libro. pag. 204. v. 7.

Pag. 148. πότατον pro πάτον legendum esse, ipsa sententiæ evincit. Licet posteà, ubi hæc repetita sunt, idem sit error.

v. 7. ἀποφιγμένων legendum esse, extra controversiam est. Cibi enim propriè dicuntur ἀποφόρητοι, non ἀποφῆς. sic & pag. 150. v. 18.

Pag. 149. v. 30. ἐπιῶντο & hic leg. censeo.

Pag. 150. v. 6. αὐτῦ, quod priùs legebatur in αὐτῆς mutavi, cùm manifestè ad Italiā referatur. Sic v. 26. pro ἔκαστον, ἕκαστ substituendum puto.

Pag. 151. v. 22. lege κεφάντατος. Sic & v. 25. παρὰ τὸ ὄλεκτον. non ἀφ' ut hic legitur. Sic quoque v. 30. pro ἄλλως, ὅλως leg. putarem. Quāquam id totum valdè involutum & obscurum est.

Pag. 153. v. 8. Cum sequentibus, oratio in

Græcanicis involuta & obscurior quàm par est, effecit, ut in Latinis non potuerit esse dilucidior & apertior, præsertim cùm malis mederi non quiverim.

v. 28. Hoc dictum aliter refertur ab aliis.

v. ult. ἀνδρικῷ βίῳ mihi suspectum est. Quid enim virilis vita commune habet cum temperantia? & an non illa ætas maximè quàm obnoxia est gravibus vitiis? Itaque pro ἀνδρικῷ mallem εὐδίκῳ. Iustitiæ enim temperantia, & hujus illa comes est, idque in omni ætate.

Pag. 154. v. 17. Qui hîc Timaratus, suprà p. 123. v. 17. Timares, & qui hîc mox Ἐλικάων, eadem p. v. 24. Ἐλικέων scribitur. Vtrum alteri præferendum sit mihi incertum. Hoc solùm constat Timarem & Helicaonem posteà inventum in Catalogo Pythag.

v. 10. νοσίζοντες perperam in nostro Manusc. habebatur. & quod de Heraclito sequitur valdè perturbatum est.

Pag. 155. v. 7. pro πᾶσιν, πείζας legend. censeo: & v. seq. Τρέλλιοι, vel Τρέλλις καὶ ἄλλοι πολλοὶ existimo leg.

v. 23. Tota illa periodus, cujus initium est, ὁ χῆνος δὲ valdè cōfusè & perturbatè scripta erat in nostro codice. atq; ita quoq; factū, ut confuse à nobis sit reddita, & pene nō intellecta. Sic igitur interstinguo Græca. Θέλε, ὡς ἐγὼ τε, καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔτως ἔχει, ὡς ἐπιβλάπτει, ἐὰν μὴ ἀλυκωρεῖν αὐτῷ, &c. ut hic germanus sit sensus: Nō nocebit verò etiā sigillatim adjecisse, quo modo de Deo cogitandum esse definierit, nimirum Deum esse, atq; ita erga humanum genus affectum, ut res mortalium intueatur, easque curet. Atque hoc Pythagorici perutile esse putabant, quod ab illo didicere. Sicque plana erit ex verbis ipsis sumpta sententia.

Pag. 156. v. 4. ὑβεικῷ, quod erat in manusc. mutandum fuisse in ὑβριστὴν, quod posui in textu, puer etiam videat.

v. 26. ἀναρχίας. Ἀναρχία est, ubi nullus est magistratus, vel etiam nulla illius reverentia. Vide de hac Plat. νόμ. 3. statim in principio.

v. ult. νοσομίας legebatur, quod non dubitavi in νομοσομίας mutare.

Pag. 157. v. 12. ἑκάτῳ in ἑκάτου mutandum statuo, ut accusativus referatur ad infinitivum ἀκοῦσαι, quod est, v. 20.

v. 20. Responsum illud Pythagoræ priùs mihi suspectum est: vel saltem ita intricatum, ut non satis sim assecutus, quid hæc sibi velint. Vndenon mitum versionem nostram quoque intricatam esse.

Pag. 158. v. 1. pro ἐρωθῆτε, ἐρωτηθῆτε scribendum esse, nemini puto dubium fore. Interea non me extrico ex obscuritate, quæ loco inhæret.

v. 5. ὡς ἐστε, muto in, ἢ ἐστε.

v. 18. εὐεξίαν μὲν leg. censeo. Porrò quæ sequuntur v. 25. asteriscis notavi, quod commodum ex illis sensum elicere non potuerim.

v. 31. pro ἀναπίλλων, ἀναπίλλων legebatur.

Pag. 159. v. 16. ἴχθυν legebatur. Verùm ego referens ad præcedens ὄστρεον ἔχον lego.

Pag. 160. v. 5. Τὸ πατρὸς gignendi casus in dandi mutandos & τῷ πατρὶ leg. puto.

v. 9. ἤκουτα posui pro ἤκουτα, quod erat in manusc. interea totus ille locus non omninò emaculatur hac ratione.

v. 25. pro καιρὸν, καλὸν, & pro Δίφθιον v. 27. Δίφθιον fortè rectiùs legas.

Pag. 161. v. 2. συμπαρίστατο videtur potiùs scribendum. & v. 6. ἀποφαίνοντο scriptum erat. Sententia illa tamen implicita & obscura nihilominus manet.

v. 13. Locus mendosus, & qui me non parùm torsit, δυσίσωλος nihili vocabulum est. Quid si pro illo δυσεξίστατος, vel potius δυσκίνητος legas? Sic mox v. 32. ἀκούσας, ἀμφίστερον scribend. videtur. Locus mihi nō parū negotii exhibuit.

Pag. 162. v. 15. pro παρέχετο lego παρῆχε τὸ.

v. 15. φερεκύδην τὸν Σύριον. Sic semper cum hic noster, sic Diog. Laërt. lib. 1. Sic Plin. lib. 7. cap. 51. Apuleius lib. 2. Florid. in fine. Aelianus Var. hist. lib. 4. cap. penult. vocant. Solus Cicero lib. 1. Tuscul. Quæst. Syrium vocavit.

v. 21. φθεμίστιος leg. Historiæ meminerunt autores modò nominati, & pro παρεμέστο, quod in contextu posui, παρεμάμετο legeb. & pro ἐξεπαθῆ, itidem ἐξεπαθῆ scriptum erat.

v. 28. συντάγμασι Iamblichus eadē analogia & modo format, ac ἐπιτάγματα jussa & præceptiones vocant Græci.

Pag. 163. v. 1. Qui hîc constanter Εὐδόξαμος scribitur. posteà in Catalogo Pythagoreorum Εὐδόξιμος legitur scriptus.

v. 30. Etsi hæc ita scripta essent in nostro manusc. ut contigua essent quæ de Lysidem commemorata sunt, cum abstinentia τῶν ἐμψύχων, atque ita etiam converterim: tamen non conjungenda

jungenda esse suspicor. Itaque ut non pertinentia ad orationem Eurypheni, sic lego, ut plenam ὑποθέσεως. ponam post ἐνεαθέους. καὶ τὸ ἐμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι ἐνομοθέτησε &c. eamque germanam esse lectionem puto. Ideoque sic essent Latina legenda: exploratio. Atque ab animalibus, quæ vita prædita sunt, atque aliis multis abstinendum esse leges tulit &c.

V.ult. ἱερὰ ποιεῖσθαι vel ἱερὰ ποιεῖσθαι legend. censeo. Itidem pag. seq. v. 1. παρὰ φύσιν non ἀφεὶ ut suprà pag. 152. v. 25. παρὰ τὸ δίκαιον leg. monuimus. Similiter perperam p. 164. v. 4. χωρεῖν legeb.

Pag. 165. v. 7. ἐπήρειαν &c. Illa periodus non omninò mihi menda vacare videtur, quam tamen sanare non potui. Latinam reddidi, prout putabam convenire. vide suprà pag. 74. & quæ ad eam annotavimus.

v. 15. ἀκρισία, necessariò τῇ ἰμῇ, mutanda fuit in ἀοσία uti suprà p. 74. v. 25. ubi hæc eadem tractantur.

v. vlt. φησὶν ὡς in φασὶν, ὡς παῖδα ποιῶν τυφλωττοῦντα καὶ ἐδωδὸς vel ὑμᾶς leg. existimo.

pag. 166. λόχον pro λόχον scribe.

v. 15. δὲ φάσις nihil significat. Fortè non malè scribetur ὁ δὲ φαντάσας χαλεπῶν, uti & cōverti.

v. 28. καὶ ὅτε leg. puto.

pag. 167. v. 6. βαρυόμβροι, & v. seq. συνεχόμενοι, leg. censeo.

Pag. 168. v. 15. ἴγνωσι vitiosè legebatur, quod confidenter id ἴγνωσι mutandum putavi.

v. 29. ἐγὼ δὲ αἱ ξεῖαι &c. val. de perturbatè illa erant scripta. Itaque responsum illud Myllias perperam quoque editum nimia properatione. Id ita ergò corrigo, Ego verò ne bujus tibi causam exponam, fabas potiùs conculcare elegero.

Pag. 169. v. 3. καὶ ἴγνωσι vel τὸ ἴτ' ἴγνωσι leg. suspicor, pro illo ἴσχνωσι.

v. 6. Omninò συμβόλαια leg. judico. Quod hîc noster de Timycha tradit, idem ab Anaxarcho quoque factum tradit Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. & Val. Max. lib. 3. cap. 3. Itemque Diog. Laërt. in vita Anaxarchi.

v. ult. δυσκάθεκτον legere mallem.

v. 26. pro ἀθῆναι, etsi hoc in versione expressérim, præstat fortasse scribere ἄθετα, quod irritum & illegitimum significat. Quanquam hîc minio in margine repererim annotata, quæ veterem lectionem confirmare videantur, quæ tamen in contextum non putavi referenda. Erant autem hæc. ταῖς δὲ μητράσι συνοικεῖν μέλλοντες ἤθνεα, ταῖς πολλαχίδαις δὲ ἐδαφεῖς. Quæ qualiacumque sunt lectorem non volui celare.

pag. 170. v. 4. Ἀρχύτου, quod legebatur, mihi quidē visum fuit in Ἀρχιππου mutandum, sed tamen si ab eruditis rejectū fuerit meliori prolato, sanè hoc utroq;, quod ajunt, pollice laudabo.

pag. 171. v. 8. Μασσαγέτης per ασ. scrib. Sic pag. præc. v. 28. ἑ θεὸς quod erat in manus. in ἑθεὶς vel ἑθέως mutandum fuit. ad eundem modum, quod seq. v. 2. erat χεῖρθαι, in pluralem χεῖρθαι necessariò mutavi. Sic v. 10. τὸ ἀθὲς legeb.

v. 17. ὅτι αὐτὸς ἄρχεται, perperam legeb. accusandi casu. Quod hîc Archytæ tribuitur ab nostro, idē Diog. Laërt. & alijs etiā Platoni tribuūt.

Pag. 172. v. 1. ἀναπαύεσθαι τε καὶ ἀπαιτεῖν omninò leg. puto, Nam illud ἀπολαλεῖν hîc planè nihil significat. v. 6. etiam perperam ὀλίγων legebatur.

v. 28. τὸ γὰρ καλῶς. Illud falsum est. Namvulgò nec judicium adest, nec ratio. Itaque & malè suspicatur & sentit. Rectiùs ergò illius contrarium κακῶς legend. Benè enim sentire & judicare, paucis datum.

Pag. 178. v. 12. Asteriscum ibi olim defectus indiciū posui. Nam post βέλεσθαι putabam ἀφεστῶτας, vel simile quid abesse, ut sententia foret plena: sed etsi restringi ad illa, quæ habētur suprà v. 5. ἄτοπόν τε καὶ γελοῖον, posse videantur: tamen adhuc in priori sententia permaneo. Interea verissimum est, quod de adolescentia hîc dicitur. Quippè instar sentinæ est, in quam omnium fere ætatum sordes confluunt. Vnde sanctè Socrat. apud Plato. in Euthyphr: ὀρθῶς γάρ, inquit, ἐγὼ τὸν νέον πρῶτον ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται ἐν ἔργοις. ὥσπερ γεωργὸν ἐοικὸς ἐπιμελεῖσθαι τῶν φυτῶν ὅσα πρῶτον ἐπιμελεῖσθαι, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων. &c.

v. 15. pro ἀνδεμώδη, ἀνδεμὴ mallem.

Pag. 175. v. 29. ἰδίων, etsi in versione retinuerim, tamen mihi meritò suspectum fuit. putavi aliquandò ἰδῶν, at nunc ἑτῶν legendum judicarem, nimirum ut accipiatur pro ἡλικιῶν, vel ὡρῶν.

pag. 176. v. 28. Illud παρουσίας nihili vocabulum est. Itaque putavi aliquandò, ut quàm minimum recederem à vestigiis scripturæ, παρουσίας leg. sed dubito, an non potiùs κενώσεως legendum sit, ut πληρώσεως ἀντιθῆται. Quanquā quia κενώσει adest ἀπουσία, non malè quadrabit,

si

si πλειόνων etiam παρουσία adsit. Sicque vertendum esset, vel præsentiæ quorundam, quæ &c. Sic v.30. pro ἐκφώνους, itidem ἢ κενώσεως lege.

pag.177.v.15. ἐξείης hîc legeb. pro quo necessariò ἐξείργω ponendum esse sum arbitratus. facile enim scriptore oscitante & imperito syllaba γω omitti potuit.

v.17. pro οἰκίστας, οἰκιόστας legendum esse, nemini planè dubium esse poterit.

pag.178.v.22. pro μαντικόν, vide lector, an non potiùs μαντικὸν τι legend. sit, sicuti mox v. 31. eo vocabulo utitur. In versione vulgatam lectionem, etsi illa minus placeret, secutus sum, quod temerè nō putem quidquam mutandum.

v.31. l' λαμπτῆρας numero multitudinis fortè legere præstat, ut sequentibus respondeat.

pag.179.v.5. pro πόνοις, in manus. legeb. τόκοις, quod ita mutandū censui. Sic v.seq. ex mala pronūciatione vitiosè scriptū erat, ἐκφόμην.

v.12. προφυεῖς, & Græcè posui, & Latinè bonum reddidi. puto namque illo significari eam præstantiam, quæ in progeneratione, ut in seminibus & plantis, ab prima bonitate nequaquam degeneret.

v.18. γένοιτην in manus. legebatur, quod in subiunct. mutandum censui.

Pag. 180.v.10. Planior, meo judicio, sententia foret, si legeretur. καλὸν πρὸ ἔτους καὶ σύμφερον. Talibus enim flagitiis impedimenta multa ceu repagula objici, bonum atq; utile est, Vulgatam porrò lectionem aliter convertere non potui, si cui ea magis placeat.

v.25. πρὸς τὸν βίον. Cum hisce præceptionibus, quas Pythagoras suis valde salutariter proposuit de conjugio, liberorum procreatione, eorundémque educatione, idque omninò cum probro & dedecore plerorumque Christianorum, planè conveniunt cum iis, quæ divinitus disseruntur apud Platonem in fine dial. 6. & 7. de legibus.

v.28 βεβιωμένας, quod numero multitudinis in Manus. legebatur, in singulare βεβιωμένα, abscissa scilicet σ. quæ perperam adjecta erat, mutavi, ut conveniret cum participio ζῶσα, quod sequitur.

v.32. pro συμβαλλόμενοι, συμβάντας præferrem. Nam etsi quæ Grammaticis κτητικὰ vel possessiva vocantur, sæpè pro suis περιοὐσίοις & primitivis usurpētur, ut pro πάτερα πάτερος, & pro ἕρκεϊ ἕρκει &c. & cætera id genus: nescio tamen an, quod poetis licuit, etiam apud oratores & Philosophos sine substantivo aliquo positum reperiatur.

pag.181.v.1. pro ἴσον. quod in nostro legebatur, non dubitavi ἔνον substituere, sicuti & mox v.5. legitur.

v.9. συνουσίαν compositum pro simplici ὀσίαν legendum judico. nisi quis, pro essentia, vel, ut sic dicam, exsistentia accipere malit.

v.18. γίνεται: pro indicativo modo, ὑπὸ πολλῶν γίνεται scribi mallem.

pag.184.v.1. Illud ὁ θεὸς, suspectum habeo. Legendum autem videtur ὁ θεὸς, ut & converti. Sic v.5. ἀπαντοῦσα τῇ Πυθαγόρᾳ addito articulo legend. puto.

v.10. οἷς ἂν ὁπόταν ἔλθῃ, si mendosa non sunt, mihi obscura sunt visa.

v.18. ὃ ζῷα γὰρ καὶ αὐτὸν forte ὃ ζῷα γὰρ καὶ αὐτὸν ἀθυμάζειν, ὡς ἂν θεὸν ὑπερφυᾶς, rectiùs legetur. Alioqui non dissimulo, me hîc non parvam lacunam repperisse, & eam replere hactenus nō potuisse. erit sperō aliquis feliciori nobis sydere natus, qui hoc poterit, si nostra conjectura improbetur.

v. 26. pro ἀπαλλοῖσι, ἀπαλλοῖσι per ε ψιλὸν in medio scrib. statuo. & pro λοιμῶν φθοραῖς, quod prius erat, intrepidè φοραῖς in textu ponere non dubitavi. contagia enim pestilentiæ quæ φοραὶ, & fructuū corruptiones quæ φθοραὶ, timentur.

pa.185.v.1. pro ἀνεμβόλου, quod perperam leg. in nostro manus. ἀνεμβόλου, legend. est enim ab ἀνεμβολία them.

v. 5. αὐτὰρ ἑταῖροι pulchrè & eleganter hoc Iamblichus Homerum imitatus, dixit. Sic Terent. quoque in Phormione Act. 3. Scen. 2. non veritus est dicere, ad imitationem Græcorū, ne quid suat suo capiti. Vide in χιλ. Eras. παροιμ. capiti ne quid suat suo. Et Pet. Nann. συμμ. ν. lib. 2. Misc. 19.

v.6. Μόριμον, id est, μεμοιραμένον, ἢ πλοίῳ θεοῦ ἐπιβάντα, ut Hesych. interpretatur, vel μᾶζαν ὑποκάρδιον, ἢ, θυμὸν, ut scholiastes Homeri, quem & hîc Iamblichus secutus est: Sic enim Ἀχιλλεὺς in principio statim Apollo fingitur Achillem alloqui,

ἐκ δέ μοι αἰνόμορος ἐπεὶ οὔλος μόρσιμος εἶμι.

v.19. καὶ ἕλκα pro κἀθ' omnino legendum videtur.

v. ult. Quod Pythagoras dixit, θεὸν ἀνεμβόλου ἔπαυε κακῶν, id imitatus videtur Plato, cùm aliàs sæpè, tum de eo gravissimè disserens in fine lib. 2. πολιτ. & in epinom. Interea immeritò Homerum

Homerum taxat, qui dixerit Ιλιάδ.δ. Deum esse ταμίαν ἀγαθῶν τε κακῶν τε. & Ιλιάδ.ω. δοιοὺς πίθους positos esse ἐν Διὸς οὐδει, qui pleni bonis & malis, illa hominibus, prout voler, distribuat. Nam aliena non sunt ab eo, quod dixit sacer quidam vates, ὡς ἄρα κρυπτὰ ἐν πόλει, ἐν κύριον ἔστι ἐποίησεν.

Pag. 186. v. 14. Quod hîc Iamblichus ἔξω περιοδον dicit, alii περιφορικὸν vocant, quod nōdum videtur quoque agnovisse hic noster. Homerus Ιλιάδ.α. & aliâs περίφορα κρατῆρα μίνθα dixit. Porrò rectè Pythagoras distinxit εὐθὺ δίστον & περιφορικὸν λόγον quia potest in animo concipi oratio, quæ non proferatur: & contra alia proferri temerè, quæ in animo concepta non sit.

v. 26. & 30. ἀμεμφῶν exaratum in manuſ. nemo non videt mendum ex vitioſa pronunciatione esse.

Pag. 187. v. 6. κρατηρομίτος ἀμείλιο, itidem mendoſum ſuſpicor, ac legendum κρατηρομῖτος ἀμύντο.

v. 9 pro παρούσης, παρόντος vix dubitarim legendū esse. Equidē non dubitavi ita convertere. Nam quis hîc locus esse poteſt τῇ παρουσίᾳ?

v. 16. προδοσίαν. δῆλον δὲ πᾶσιν in manuſc. meo iudicio, & malè ſcripta & diſtincta, hoc modo ut edita ſunt, corrigenda putavi.

Pag. 188. v. 4. ὅτι Πυθαγόρας καὶ Α'βάριδι, potius leg. ſuſpicor.

v. 26. ἄχρι τοσοῦτο. malè dandi caſu legi, & τοσοῦτο gignendi leg. puto.

v. 29. δόξης hîc non gloriam videtur ſignificare, ut reddidi: ſed opinationem potiùs, & σωτηρίαν non ſalutem, ſed conſervationem. illa enim, quæ ipſi per rectam rationem videbantur, quaſi ſerta recta conſervata volebant.

Pag. 189. v. 14. ἀναθῆσθαι quod in noſtro manuſ. codice legebatur, in ἀναθεῖσθαι mutandē cēſui. Nam vulgata enunciatio non diſtinguit inter α & ε. & ſuprà p. 15. v. 31. ita quoq; habetur eademq; præcepta ibidem tradita leguntur.

v. 27. Ita legi atque interpretatus ſum, ut impreſſum eſt. Verùm fortè, μίγνυσθαι ὡς γυναικὶ τὰ ἀρρενα, rectiùs legi poſſet. Sed docti dijudicent.

Pag. 190. v. 4. pro ἐν τοῖς, σὺν τοῖς coniunctim & adverbialiter leg. cenſeo. Sic enim potiùs loquuntur Græci.

v. 13. Hæc eadem fuſiùs etiam tractantur ſuprà p. 74.

v. 28. hîc ἀνοσίαι ut & ſuprà p. 74. v. 25. & p. 165. v. 15. perperam legebatur. pertinaces enim ſunt errores. porrò hæc ab v. 20. uſq; ad finem pag. pene omnia eodem modo leguntur ſuprà pag. 165. v. 10.

Pag. 191. v. 20. τὸν τὸ λόγον, perperam, opinor, legebatur in noſtro exemplari manu deſcripto.

v. 29. τὸ ἀδιάφορον puto ſcribend, neutra enim pluralia ſemper verbum aſciſcunt ſingulare.

v. ulti. θρᾶσσ. Illud hoc loco genuinum non eſt. Puto igitur θρασύς leg. ab θραύω, frango. juxta illud, qui è nuce nucleum eſſe vult frangit nucem. vel potiùs θίσσ. id eſt, nuda poſitione. Sequitur enim continuò ἀφελυσσόφρων. Etſi prius ſim in verſione ſecutus.

Pag. 192. v. 12, δὲ ἧς ὁ νοσῶν ἐπιγεῖται αἰσθήσεως, ſcopę ſūt diſſolutæ. haud tamē habeo, quo vinciam. Facilius namque indicatur malum, quàm tollitur. Itaq; quod potui. converti. Leviculum eſt quod ſequitur, πάνθ' ὁρᾷ, ubi legebat. ὁρᾷ.

v. 20. ὀργιασμῶν. cerimonias verti. Alioqui non me fugit, quæ ſint τὰ ὀργιάζεσθαι apud authores ſignificationes, quas doctiſs. Budæus collegit & indicavit in ſuis comment. potuiſſem ſacra, initia, & elementa reddidiſſe: ſed malui cerimonias, tanquam rerum cœleſtium τελετάς.

Pag. 192. v. 31. γυμναστικὴ καὶ παιδαγωγία. Illa non videntur eſſe ſatis integra. nec tamen video quomodo ſanem. Interim ſenſum, etſi ſubobſcurè, me reddidiſſe puto. fortè pro παιδαγωγὲ, παιδαγωγῇ, legend. ſit.

Pag. 191. v. 9. in argumento cap. 33. ὅπως ἐις πάντα αὐτὸν, mutavi in ἐις πάντας αὖθις. Agit enim in toto capite Iamblichus, quomodo amicitiam in omnes extenderint Pythagorei.

v. 15. ἡῶν μὲν πρός. Illa uſque ad pag. ſequentis v. 11. καὶ οὕτω, cōtinent valde longum ὑπερβατὸν, & præterquam quod perturbatiſſimè in noſtro exemplari, & mendoſiſſimè ſcripta ac diſtincta eſſent, dictiones aliquot ſublimes, quibus uſus eſt Iamblichus, exhibuerunt mihi non parum negotii in vertendo. Quare nemini mirum videbitur, ſi & noſtra perturbata & confuſa ſit oratio. Quanquam ut illam obſcuritatem vitarem, totam illam complexionē verborum in aliquot periodos diſpeſcui. Nec eo tamen inficias, quin illa, *amor, declarabat, conciliabat, conſtringebat, moderabatur, conſpicimus*, quæ de meo addita ſunt, etiam omitti poſſint, ut orationis memi-

bra quam minimum luxentur. Docet namque Pythagoram, ut legislatorem & inventorem tradidisse deorum erga homines, doctorum inter se, atq; omnium ordinum hominū cùm inter se mutuo, tum erga belluas, imò verò etiam corporum cum animis simul & corporibus amicitias esse debere, perinde ac sit ἀρμονία & consensus in elementis & cœlestibus corporibus.

v. 30. ἀδιαφόρῳ gignendi casu leg. putatem.

Pag. 194. v. 15. pro σοφωτάτων, σώφρονι. lego & converto. quàm verò optandum foret, hanc amicitiæ tesseram, quæ inter Pythagareos planè admirabilis extitit, hodie inter Christianos ita eminere, ut posset dici, de numero est Christianorum, Catholicorum &c.

Pag. 195. v. 1. Hesych. ἀμυχὴν interpretatur ἀπειτόλμως ἔλκος, deducitur ab Them. ἀμύσσω, i. exhulcero.

v. 4. ἀμφότεροι μὲν, μᾶλλον μέντοι ὁ &c. leg. Hæc omnia ad v. 21. pag. 194. usque ad ἐχθρὸν ἐκάστῳ versus 30. hujusce pag. habentur ad verbum supra ab pag. 100. v. ult. usque ad τοιοῦτος μὲν οὖν paginæ 102. v. 7. Nec putandæ sunt otiosæ esse istiusmodi repetitiones, quòd pro ratione περιόδου sæpè iisdem sit usus Pythagoras, διὰ τοῦτο καὶ τρὶς τὸν κύκλον ἔχον, uti vulgato dicitur proverbio apud Græcos.

v. 32. Locum asteriscō notare volui, quòd mihi saltem mutilus & vitiosus videatur, certè illud ἀφάμμον germanum non est. & reliqua ut ὕστερα intacta reliqui, vel conversa boni consulenda.

Pag. 196. v. 3. pro ὑγιαμοσύνη fortè illius cōtrariū ἀγυιαμοσύνη rectiùs legetur. Sed ne sic quidem totus ille persanatus erit locus, qui ideò alium Æsculapium necessariò quoque præstolabitur.

v. 27. pro περιπάσσειν equidem mallem περιεκπλεῖν, non enim circumflectendæ sunt alienæ & noxiæ amicitiæ: sed planè amputandæ erunt.

v. 30. ἀντιδότως adverbialiter leg. suspicor. & ἀγοπλιμαχίαν quod & inter σφάλματα.

Pag. 197. v. 1. pro ἀμπτοῦν, quod erat in manuf. sententia exigente ἀπαιτεῖν leg. ut mox v. 9. vide Prover. apud Eras. Dionysius Corinthi.

v. 3. οἵατον. Illa etiam suprà habentur, p. 191. v. 1. Mox v. 7. λιτανείας, legi quod antè ἐκλείας.

v. 11. φυλίαν. Sic suprà hunc nominavit p. 121. v. ult. & semper nominat noster Iamblichus.

Sic Suffridus Petrus homo pererudītus scribit se reperisse in veteribus libris, dum emendat Cicer. officia Cæterùm M. Tullius lib. offic. 3. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. Pythiam vocant. qui rectiùs, aliorum esto judicium. Historiæ verò, quam noster ex Aristoxeno commemorat, iidem authores locis jam dictis, & Cicero Tusculan. quæst. 5. & Lactantius lib. 5. cap. 17. suppressis nominibus meminerunt. Insigne amoris & fidei exemplum, cujusmodi rarò sanè, atque haud scio an simile quisquam in sacratiore amoris & fidei vinculo conjunctis hominibus reperiat.

v. 25. Nescio an non pro simplici φοβὸν, potiùs συμφορὰν scribendum sit. Sic reliqua, quæ sequuntur, valdè erant mendosè descripta. quæ cùm leviuscula sint, piget annotare.

198. v. 3. pro δίδωτον, suspicor δίδοντα ab Iāblicho scriptū fuisse. Sic v. 13. ἔφασαν ὁ Διονύσιος, legend. puto. Deinde διαμάχεσθαι καὶ ἐρωτᾶσθαι legebatur, quæ in infinita particip. mutanda censui.

v. 26. σκάλλοντας legendum censeo. & mox v. 30. δολωθῆναι. Suprà v. 17. perperam μίλτιτμητον etiam legebatur. & pag. 199. v. 3. τὸν τοιοῦτον fortè.

Pag. 199. v. 11. τιμήριον παλαιῶν ἡλίσκεσθαι, judico leg. videtur enim hoc, aut simile aliquod verbum desiderari.

v. 16. ὑπὸ τῶν φίλων ἴσον ἀλλήλοις existimo scribendum.

v. 21. Vide num ἐφίμερον ὂν leg. sit vel ἐφέλμενον. priorem lectionem vel conjecturam ego secutus sum, licet altera videatur præferenda.

v. ult. τὸν μὲν ἀνθρώπειον μιλλόμβρον, fortè non malè quis legat, & v. seq. pro ἐπίτιμον, ὁ πίτυνος, substitui.

Pag. 200. v. 2. pro ὀκρεώς, quod mihi significat, ὀκρέψας puto leg. Similiter v. 4. παρίσλων legend.

v. 25. ἑαυτόν, uti v. 8. antè rectè ἑαυτόν. Similiter notum etiam pueris, non πυθαγορείων λόγον, ut in nostro habebatur, sed ἐμῶν λόγων leg. esse, uti edidimus.

Pag. 202. v. 8. in argumento capitis 34. post φιλοσοφίαν, ὅσην inserendum statuo.

v. 11. τεταγμένως adverbialiter scribendum judico.

Pag. 203. v. 17. Existimarem illos genitivos τῶν, mutandos esse in τόνδ' ἄλλον, τὸν δ' Αἰόλον. Nam si referas ad Προμηθέως & Ἐπιμηθέως, quomo-

quomodo poterunt esse deucalionis munus?

v.21. Malè & mendosè Ξῶθος legebatur. porrò quis fuerit Xuthus, nempè ut mox dicitur, Ionis pater, etiam notum est ex Polymnia Herodoti. Suidas ejus quoque meminit in Βουδρομία.

v.25. Hic parvum defectum esse puto, quem suppleo legendo, καὶ τοῖς ναυτικοῖς, cum copula. Alioqui non video, quo pacto τὸ δίκτυον & καταμαθὸν cohæreant.

Pag.204 v.4. pro Ἐριθίας fortasse Ἐνιπίας leg. De illius autem raptu nihil me legere memini. An verò hæc ad unguem quadrent cum iis, quæ traduntur apud alios, meum non est excutere. Certior autor, meo judicio, Iamblichus, quàm ut in disputationem vel dubitationem ea venire debeant.

v.6. pro Ὀρφίδος, Ὀρφέως lego, cùm quod veterrimus sit omnium Poëtarum: tum verò maximè, quòd non inveniam ullum scriptorem hoc nomine.

v.7. Illa duobus uncis seu hamulis inclusa suprà etiam penè ad verbum habentur, p.147, v.30.

v.15. Et hîc προσφερομένων, sicuti suprà, pro προσφερομένων positum. Constans autem, vel potiùs pertinax, ubique est error.

v.26. παραιτήσασθαι, fugisse & vitasse vertendum fuerat. Sic ἄψασθαι v.17. adhibuerunt, proadhibent, Pulchrum autem illud καταλιόντας, quo verbo similiter usus Sanctus Apostolus 2. Cor. 2. v.17. quod doctissimus Oecumenius per καθιέντες interpretatur.

Pag.205. pro genitivis illis, τὸ ἀτίμητον accusandi casu lego.

v.9. Locus ille Homeri de Tantalo exstat Ὀδυσσ. λ. Carmen hoc est:

Καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον χαλεπ' ἄλγε' ἔχοντα,
Ἑστηὼς δ' ἐν λίμνῃ· ἡ δὲ προσίαλλε γενείῳ.
Στεῦτο δ' διψάων, πίειν δ' οὐκ ἔχεν οὐδὲ λαβέσθαι.

quorum hic sensus est,

Tantalon haud parvos hic vidi ferre dolores,
In stagno stantem medio & monte tenus undam
Captantem refluam: sitiens sed stabat, & illis
Arida non poterat fugientibus ora rigare.

v.14. vel ἐπιθρέων, vel una voce ἐπιθρέων potiùs legend. statuo. Quo vocabulo utitur quidè Eu Agrius scriptor Ecclesiasticus lib.3. cap.28. sed nondum satis didici, quid vel hîc τυχητὴ, vel ibi ἄνδρες ἐπιθρέοι sibi velint.

v.16. Hoc dictum tribui Pythagoræ, non ex quovis ligno Mercurium exsculpi, testis etiã est Apul. prim. Apol. ut & Eras. annotavit in explicatione istius proverbii.

Pag.206. v.1. ἐπιχειμονίην nihil significat. Lego εὐχαμοσύνῃ vel χαμοσύνῃ, vel denique εὐἐπιχειμοσίῃ. utrumque in versione mea exprimere volui.

v.10. Quod enunciatoribus hîc sepulchrum factum dicit, hoc suprà tributum videmus fucis discipulis & exspectationi suæ non respondentibus. p.78. v.23. & 79. v.18. columnis & cippis erectis, veluti talibus, qui in hominibus esse desiissent.

v.20. ἐπιστατεύειν σύστασιν, utcumque in versione reddidi. Cæterùm & hîc in margine minio erat asscriptum, τὸ δὲ δυοδεκάδος ἐπιστατικὸς στρεβλὸς ἐχθρὸς. Interea verò quid esset, nondum ab quoquam, quod sciam, præter Iamblichum traditum. Quale autem, equidem hactenus ab nemine explicatum vidi. Utinam verò Simplicii in hosce libros Commentarii, hoc nos cum aliis procul dubiò latissimè docturi, tandem è sacra Vaticana ceu sepulchro Æsculapii alicujus ope & arte, veluti in vitam semel prodirent.

v.31. Hîc olim συαγέτων vel σαγέων pro ἱερέων putavi legend. Quid si verò potius συναγῶν legatur? Iudicet lector. Porrò Hesychius Grammaticus griphum definit τὸ δίκλινον καὶ συμπόσιακὸν ζήτησις αἰνιγματώδης, καὶ περίεργον τῷ μὴ λύεσθαι τὸ γρῖφον σπουδὴν τὸ συγκείμενον, ἢ οἷον ἄπορον ἢ ὕδωρ, τρίτον κάδον ὕδατος. consentit illi Eustath. in Ὀδυσσ. χ. p.1926. v.57. γρῖφος, inquit, est δύσκολον ζήτημα, ὃ εἰς συμποσίου ἐλαχὺ τις προβαλλόμενος φίλοις οἷον γρῖφος, καὶ ὁ ἐπιλυσάμενος τὸ λοιπὸν, ἐξέπιεν. εἰ δὲ μὴ, ὁ λαβὼν ἔπινε φορητὸν ὁ φίλοις. Suidas verò, quod propius convenit Pythagoricis hisce griphis, dicit esse λόγος δύσκολος καὶ συμποσιακὸς γρῖφος, τὸ ἔχοντα πάθος τὸ ἀσυνθὲς μὴ φανερόν.

Pag. 207. in argumento cap.35. λέγε πάσας ἐπὶ θεοῦ simpliciter legebatur. Suspicans igitur substantivum aliquod prætermissum, αἰτίας apposui, nec factum dissimulare volui.

v.24. ἀπὸ διδυμείας pro ἀπὸ δυάδος omninò, scrib. videtur.

Pag.208. v.10. κύκλῳ redundare puto. Sic superiori pag. legebatur quidem, sed mutavi in Cylonem. Deinde v. seq. μετ' ἐκείνου τοιαῦτα legere mallem.

v.30. ὑφαψαμένης numero multitudinis potiùs leg. sit. Nam etsi Cylon iis maximè insidiatus sit, ut præcipuus auctor, tamen Cyloniis hanc succensionem putem tribuendam, propter κατὰ

καυζεω verbum, quod ſtatim ſequitur.

v. ult. διεξεπεπλάσατο, Etſi hic locus poſteà inter errata emendetur, tamen quia nimia properantia non tam typographicas operas, quàm noſtros ſeniles caligantesque oculos fugit, hic quoque indicandum putavi, legendum eſſe, *foras egreſſi & eluctati fuerunt, pro, foris conclusi & obturati perierunt.* non enim perierunt, ſed vi & robore quaſi ferientes perruperunt veluti denſum hoſtium agmen, & foribus effractis foras evaſerunt, uti poſteà dicitur.

Pag. 209. v. 29. ἤζεσαν οἱ σκυδαλόῤῥ. ſine τε & mox φάσθαν τε κεῖ ſcrib. videtur.

Pag. 210. v. 4. illud εὐγενῶς mendoſum eſt. Videnum εὐ γένει, vel ἀγενῶς potiùs ſcribendum ſit.

v. 13. illam ſtellulam tollet, & locum ſanabit pagina 162. v. 15. ubi hæc ipſa hiſtoria deſcripta eſt. Lego igitur, ἱστορεύθη λόγῳ τῆς Ἰταλίας τοσοῦτον χρόνον αὐτὸν περιπλανᾶν, vel περιφοιτᾶν, ut hic habetur.

v. 29. Ibi prius ἀφ' ὑπομενοῦς legeb. quod in infinitivum non malè mutandum duxi.

Pag. 211. v. 14. poſt ὄνομα, ἀφανισθῆναι, vel ſimile verbum inſerendum autumo.

v. 25. pro δηδόμη, quod A Eolicè dicitur, δεδόκτη exiſtimo legend. Neque enim noſter, ut nec Plato, illa lingua ſcripſerunt.

P. 212. v. 9. in ſcripto hęc legebātur. ἐπὶ δὲ μόνοις ἐντύγχανε τοῖς μαθητοῖς ἁλιτήριε, τῷ δ' ἐμοὶ ἔξωθεν ἤκοντι δ' ἐπιτιχίσεσθαι. Sed ex malâ pronunciatione vitiata facilè fuit corrigere.

v. 26. ἀκάνθης erat in manuſcr. & verſ. ſeq. μέχρι μόνε legend. puto.

Pag. 213. v. 2. δεσπότην legeb. in manuſ. Sed ego accuſandi caſum nominandi caſui præferendum duxi.

v. 7. οἱ τοῖς συγγενέσιν ἐλθεῖς οἴκοι — leg. puto, ut ſit oratio copulata.

v. 21. Homeri locus, qui allegatur hîc, exſtat ὀδυσσ. ξ. Solum pro λίθῳ, quod in fine ſecundi verſus eſt, Homerus θυμῷ habet.

Pa. 214. v. 2. προσεύξονται. A Pythagora ergo didicit Socrates ſolem orientem adorandum eſſe: & huc referendum A dagium, quod ex Plutarcho exponit Eraſ. *Plures adorant ſolem orientem, quàm occidentem.*

v. 6. ἀναβαλίνθου in manuſ. noſtro legitur.

v. 8. Valde ſalutare fuit, quod ſuis præſcripſit, quid manè, & quid item veſperi faciendum eſſet. Idem dicitur in aureis carminibus. Conſule ad hæc, quæ doctiſſimè luculentiſſiméq; habet Eraſ. ad Proverb. Quo tranſgreſſus.

v. 25. Locus valdè interpolatus, & qui medicam manum requirat, quam nos illi præſtare non potuimus. Itaque manus abſtinuimus nec convertimus.

v. 32. Pro ἐμβάλλειν, quod poſui, perperam ſcriptum fuiſſe in manuſ. ἐκβάλλειν, nulli non notum.

Pag. 215. v. 3. ἐξαλλοτριωθῆναι omninò leg. ni referas ad ὑσίας. & v. ſeq. ἀρχόντων habebatur, quod accentus declarat debere eſſe genitivum pluralem, uti edidi.

v. 16. pro ἀφανίσαντα τὸν πατέρα, lego ἀφανιοῦντα. Nam quid eſſet ἀφανίσαντα, μὴ κατανύσῃ;

v. 20. συνῆντων τῶν πολλῶν διελοῤῥαῖς legend. ſuſpicor.

v. 23. κόλων legend. eſſe conſtat ex pag. 207. &c. niſi fuerit binomius, uti fuiſſe apparet ex pag. 208. v. 10.

v. 26. μακροτέρων τι leg. judico, vel δὲ expunendum.

Pag. 216. v. 15. πολυθρύλλητον, millies obvium in Homero. pro ἐμφανίσειεν, ἐμφανίζειεν lego. & mox v. 17. ἀλιγαρχικὰ. Deinde ὡς τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, quod tamen cum cæteris, quæ continuò ſequuntur ejus eſt generis, ut putarim non eſſe attingenda. cōſtat gravē fuiſſe accuſationē.

Pag. 217. v. 5. pro ἰὰν, ἰᾶν leg. ſuſpicor. alioqui neſcio, quem locum hîc habere poſſit conjunctio ἰὰν.

v. 12. Illud fluvii nomen procul dubio germanum non eſt. Quis enim audivit, vel legit unquam hujus nominis fluvium? Itaque facillimè adduci potero, ut credam Teutheanta legend. eſſe, quo de Strabo lib. geograph. 8.

v. 16. pro ἐξαγειώζοντα fortè rectiùs ἐξαγειώσαντα, quo uſus eſt ſuprà p. 184. v. 6. Aliud eſt enim ἀγειὸν & aliud ἀγεσιλάου, uti puto. Deinde poſt μυσῶν aliquid deeſſe videtur, deſerta fuerint ſcilicet, vel ſimile. Sic quæ proximè præcedunt obſcura ſunt.

Pag. 218. v. 5. κεφρῆσιν legere mallem. Sic v. 8. ἀφηγήσατο, augmento manifeſtè omiſſo, & pro φεύγειν putarem φυγαδεύειν leg. eſſe, ut ſequitur mox v. 12. & pro δυσχεραίνοντες, δυσχεραίνοντας ſubſtitui.

* v. 13. φάσκοντα integrum non videtur. Ego participium maſculinum in fœmininum φάσκουσα, mutandum cenſerem. Intereà non diffiteor

fiteor dubia dubiè à me quoque conversa, imò ne intellecta quidem.

Pag. 219. v. 3. Quid significet hoc quidem loco τ' ἐιρηκόσι μιθόδε, me planè fugit. Itaque pro μιθόδε, μιθοδείας rectè existimarem legi posse. In versione tamen veterem lectionem non temerè mutandam putavi.

v. 6. λειγόμενον itidem mendosum est. Lego, λειγόμενον ἦν, vel τὸ λειγόμ. ut proverbiale fuerit eo tempore, ὡ τάλαι ἐσσι ἐπὶ Νίνυι☉. De Nino Assyriæ, & de Ninoe Cariæ urbibus, apud Strab. & Stephan. legitur. de Ninone verò negry quidem reperias. Itaque vide an non potiùs alterutrum legendum sit.

v. 16. κ' τὸ μυσῶον. Hîc adverbium χρονικὸν, ὅτι omissum puto.

v. 18. καὶ καθ' αὐτὸς copulatè leg. suspicor.

Pag. 220. v. 6. pro ἰχνίσων, vel ἰχνύσων, ut in nostro exemplari legitur, ἰχνίσα vel ἴχνυσα, ut præced. pag. v. 33. leg. puto.

v. 9. Pro Μνήμαις χεν τ' Πυθαγόρεω, Μνήμαις χεν τ' Πυθαγόρεον existimo leg.

v. 17. ἐναδήμονα, portentum verbi. Cæterùm leg. videtur, ἐν ἀδημονίᾳ, vel ἐν ἀνδημίᾳ. Quod posterius etsi in versione sim secutus, tamen prius magis germanum suspicor. & ἐκλιπὲν τ' βίον, pro, *defecit eum vita*, quod impressum est, mallem, defeciſſe eum vitæ necessaria. Nam an vita apud Latinos, perindè ac apud Græcos βίο☉, pro vitæ necessariis accipiatur, ambigo. Quanquam Terentius alibi, cùm dicit, *cui opera vita erat*, pro vitæ necessariis usurpasse videatur, & Donatus vitâ alimenta etiâ dici autor sit.

v. 30. ἐν Μεταποντίῳ cum præposit. lego, ut ἐκ Ἡράκλειαν dixerat.

Pag. 221. v. 10. ἔν τε δὲ legebi corruptè. Cæterùm in hisce nominibus permagna est varietas, quod valdè oscitanter descripta & cognomenta pro ipsis nominibus fæpè posita essent. Itaque antè, quàm ad numerum virorum CCXIIX, quem ponit Iamblichus, pervenire potuerim, illa non parum me torserunt. Veniam tamen precor, si cubi adhuc ut homo erravi. nec sperem hoc mihi fore fraudi, præsertim cùm in plerisque ingenio divinandum esset. Suppeditavit quidem ex sacra Vaticana opinor descriptum Catalogum paullò meliorem D. Canterus, sed is nondum ad omnia remedium suppetebat.

v. 11. Canteri scriptum habebat Κροτωνιάτης, quod noster Κροτωνίης. Sed posterius præfero, Quanquam utrumque patronymicum authore Stephano dicatur. Deinde idem habet Γ'πτόσθ☉τ☉, quod noster Γ'πτόσατ☉, uti edidi.

v. 17. In nostro manus. erat simplici λ Μιλίας.

v. 18. pro Α'γίας, Α'γίλας fortè, vel Α'γίλα☉ leg.

v. 21. pro Βρυῶν☉, Βρυν☉, ut antè aliquoties annotatum, perperam, nonnulli Βρυτ.

v. 22. Loco Α'ρισάδας, Ο'ρισάδας legitur in Vatic.

v. 25. Ξενοκλῆς & ΕΥ'ρύφ. & v. 28. Θράσι☉ & ΕΥ ξυτ☉ aliâs Cant. Catalogus. & v. 29. pro Μυησίας, Μνήσι☉, & pro Πρωκλῆς, quod in nostro legeb. ex illo in Πρωκλὲς mutavi. v. 32. Πύρρων simplici ρ. & v. ult. δαιδίας in nostro erat.

Pag. 222. v. 4. pro Α'ξυτ☉, ΕΥ'υτ☉ ibi legitur. & v. 6. pro Α'σίας, Α'σαίας. & v. 8. Κλεισάγορ☉.

v. 14. Φρύνυχ☉, Σμιχίας Catal. Cant. & v. 6. Πισίππου☉, & Βελίας.

v. 19. Συβαρῖται leg. Μίτων☉, Ι'σκαλ☉. v. 21. Μενίσκος, Διοκλῆς. v. 22. ΕΥ'ων☉ non Ε'υαν☉ Τυρσήν☉ unius nomen suspicor, ut cognomentū à patria additum sit propter discrimen alterius cujuspiam hoc nomine. & tum teddendum est Tyrrhenus.

v. 33. pro Α'μοιρ☉, ΕΥ'μοιρ☉, ΕΥ'μελίδας, & vers. penult. Ζάλευκ☉ leg.

Pag. 223. v. 1. Κράτ☉, & pro Φαίδων, Φίδων. & v. 2. Ο'κιλλ☉ καὶ Ε'κιλλ☉ suspicarer leg. fortè notatur ille, cujus exstat etiamnum tragicatulus ὦδὲ τ' Ξ'παντὸς φόνους. Nam & ille Lucani nomen præfert. Cant. catalogus legit Ο'κιλλ☉ καὶ Ο'κκιλ☉.

v. 7. pro Λάκωνες, Λάκων subst ituendum. notatur enim proprium viri nomen, non Lacones populi. & sic sacra Vatic. sic ΑΥ'τοχ.

v. 10. Ἀγησάνορ☉ v. 12. Α'θσίων & v. 13. Κάλλις Calais Σιλινύντ☉, prius nomen, alterū à patria cognomentum est.

v. 19. pro Δεύμων Canteri scriptum habet ΕΥ'ρύμων.

v. 23. post κυρηναίος in nostro exempl. erat Πολιάδης, quod exterminavimus, quòd antè Sicyoniis fuerit hoc nomine.

v. 27. Quatuor illa nomina media Λυσιάδης Κορίνθι☉, Χρυσίππ☉ Τυβρηνὸς, Ναυσίδ☉, Α'θηνα☉ Νικόστρ☉ Πόντι☉ cognomentis ornat Iamblichus, ut ab aliis iisdem nominibus

distinguatur. Quæ omnia nomina veniunt ad numerum CCXIIX. Verùm major exstitit difficultas in inveniendis nominibus fœminarum quæ numero duntaxat secundum Iamblichum fuerunt XVII. Consulendus de nonnullis etiam magnus ille Clem. Alexandrinus στρωμ. δ.

Pag. 223. v. ult. pro ΕΥ μυλλία, Cant. scriptū habet Η' μυλλία Ϛ Κροτωνιάτη. Ego verò γυνὴ Ϛ Μιλλίᾳ Ϛ Κροτωνιάτη, cujus inter Crotoniatas, ceu maximè nobilis, & alibi honorificè Iamblichus meminit, legend. suspicor.

Pag. 224. Pro Φίλτης. Cant. Φιλτύς, & lego porrò Λευκάνη vel Λευκάνις Θυγάτης. Κλεόφρο-νος vel Λεόφρονος Ϛ Κροτωνιάτου.

v. 2. Βυδαλικὰ ἀδελφὴ Ο'κυάλῳ καὶ Ε'κκέλῳ, in mendosissimis habeo, nec commodus nec germanus ex illis à me sensus elici potuit, iudicent autem docti & eruditi, an non commodè legi possit ex illis vestigiis Βυὶς Λευκάνη vel βύα Λ'δικὴ Ϛ Λοκρὶς γυνὴ, καὶ ἀδελφὴ Ο'κέλλου καὶ Ο'κύλλου Ϛ Λευκανῶν. Nam inter Locrenses celebrem fuisse Adicum ex superioribus evidenter patet. Et ut Μυὰ fuit, cujus, ut Theanus, exstant adhuc aliquot perelegantes epistolæ in volumine Epist. apud Aldum impressarum, sic potuit esse fœmina nomine Βύα vel Βύη. Verùm nihil habeo præter conjecturam, quã candidè propono, & spero toleratum iri, donec quid melius fuerit productum. Et pro Lucanæ, in versione Lucanorum legendum.

v. 5. Ante Θεανὼ Canteri Catalogus habet Κροτωνίλλου Λαπαίνα, γυνὴ Κλεάνορος Ϛ τῦ Λαπαιμονίου.

v. 8. Deest ibi nomen proprium fœminæ, quã restituo ex Canteri scripto Α'βροτέλου Α'βροτέλης τοῦ Ταραντίνου Θυγάτης.

v. 10. pro Τυρσηνὺς equidem Τυρσαίνις lego, vel ut Cant. Τυρσηνὶς legendum. videtur fuisse conjux Tytseni Sybaritæ. Sic pro Συβαρίτις, Cant. habet Α'βαρίτις.

v. 11. Et hoc nomen corruptum est. Legendũ ex Cant. Catalogo Νισσάδυσα Λάκαινα. Facilè enim ultima proprii nominis syllaba Σα potuit accrescere principio cognomenti Λακαίνης.

v. 12. pro βιὼ, idem scriptum legit βυώ.

Ultimo asteriscō addo ex Suida, ut numerus quem Iamblichus ponit, justus sit & completus, (sunt enim hactenus nomina revera sexdecim) Α'ριγνώτη μαθήτρια Πυθαγόρου τοῦ μεγάλου καὶ Θεανοῦς Σαμίας, Φιλοσόφου Πυθαγορικῆς. Iudicent docti & tolerent, donec, quod magis germanum est, inveniant. Atque hîc nobis castigationum in hunc librum modus ac finis esto.

Castigationum & notarum

IO. ARC. THEODORETI

in lib. primum Iamblichi de vita Pythagoræ & Pythagoreorum

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGENDA.

Pag.3.v.15.σπᾶν@. pag.4.v.13.μὴ μικ. pag.5.v.3.ἐπιδείκνυ&. v.14.τ῀ κρατῶ@ cum artic. p.8.v.18.ὅπως μὴ ἐποιοῦτο. p.14.v.16.ἐπόησεν. v.19.educator. p.15.v.12. σχεξαυῆς. p.16.v.3.θεραπεύειν. 18.v.15. πιμελέως. 27.v.1.γυνίοις. 28.v.6.Ἀπόλλωνι. 29.v.19.δακτ῀. & v.28.Pherecydæ Syrio. 30.v.12.ἐπυβρίσαντας. 36.v.4. ἀλφυλάττων. 39.v.27.ἐπίσταμαι, ἀλλ'. 40.v.23.eam,quæ dicitur incruenta.25.τοῦτον. 44.24.ἠρέμα 47.13.opipar. 30.μόνον τ῀ γυνίτορ@βῶμον. 56.v.penult.post πόλιν punctum. 61.21.*scribe*,ut magis amentur diligantúrq; 64.13.ἀπαίδευτα. 24.perspiceret. 65.27.*scribe*,tenderet. 68.12,ἐσαφεῖς. 70.1.pro nobis *scribe* notis. 72.10.ὡς ἄν.12.διοργανωμένον,ἀγωνιῶντες. 76.1.tenerentur. 77.29.χαλιναγωγέον. 85.3. πεπραγματεῦσθαι.10.τὰ δίκαια. 87.28.πόθητον. 90.15. συνήθως. 91.7.in Lat.accepisset. 98.18. aut concertatione. 104.28.Sacrificã. 110.24.in Lat.*dele*,jam.& 30.ab diurnis turbat. 111.26. Pythagoræ sapientiam *scribe*. 112.10.post σίδηρον *dele* punctum. 116.13.πάντων. 122.2. Ἀρχῶν. & in Lat. Archy. 129.22. *scribe*,arte hoc sibi paret,expuncta scientia. 133.23.ἐκπῶσαι. 135.7.Βιτάλης. 137.4.in Lat.commemorasse. 138.10.ἐκπῶσαι.& 11.ἐνεργῆσαι.21.βίᾳ μὲν τ῀ 146.24.tumoribus. 147.15,in βασὶν *dele* jota subs. 152.22.κυρίως@. 154.26.post πολίτας, & cives,comma pon.& 27.in Lat.idque per. 155.14.ἐνεόντα. 27.ἀνθρώπινον. 28.ὀλιγωρῶν. 156.16.arbitrabantur,tanquam.18.ἀνθρωπίνῳ. 158.4.λανθάνειν.& 6.in Lat. Ad alterum. 161.7. statuebant. 162.16.post Syrium,interpone,præceptorem suum. 164.2.post naturam,colon.& 34.Luxuriosis cibis. 165.10. παντελῶς. 166.3.& quasi.29.Quúmque inermes. 167.14.ἔτι ζῶσα. 168.22.Myllia.28.Ego verò,ne hujus tibi causã exponam,fabas potiùs conculcare elegero,*scribe*. 169.5.βασάνων. 173.v.penult.πανώπλια. 175.16.τῶν μὴ τάξ. 177.19.post ἄνευ *dele* punctum,& in Lat.post patare,*pone* comma.& mox deleto puncto post esse de vasis itémque poculis,*scribe*. 179.16.τῶν λοιμῶν. 32.post ἀφεδρεύσεως punctum. 183.9.ἀπολαύειν. 184.6.ἐγγέλασεν. 185.1. ἀνηχύντου.32.post ἐπίδειξιν, comma. et sic quoque in Lat.31.post malorum *dele* dixit. 190.12. πλουσίας.& 13.τῶν κολάζ.sine τῶ. 195.4.ἀμφότεροι μὲν,μᾶλλον μέντοι.&c.196.4.atq; actione.30. ἀφιστηκυίαν. 197.3.omnibus.14.τρόπ@.28.ei insidiat. 198.15.ὅς τις. 199.25. μακρὰν. 201.3.contemta.28.amicitiæ.29.respiciebat. 203.19.natum 204.4.ἐκεῖ. 206.27.usu veniisse. 208.v.ult.foras egressi eluctatiq; fuerunt.*scribe*. 210.16.esset.& 27.defecerit,præsertim post-eaquam. 214.13.κοινωνοῦντων. 217.6.reprobata. 218,20.Dinarchus,222.21.Συβαρίτης. 224.12.Σαλάμινα. In Epistola ante notas p.2.21.obsecratos.

Reliqua minuta cum distinctionibus benevolus lector facilè ipse per se corriget.

EXCUDEBAT ÆGIDIUS RADÆUS
ORDINUM FRISIÆ TYPOGRA-
PHUS FRANEKERÆ, ANN. M. D.
XCVIII. XVIII. CAL. SEPTEMB.

IOAN. ARCERII THEODORETI CASTIGATIONES ET NOTAE IN LIB. II. IAMBLICHI CHALCIDENSIS de Pythagoreorum protrepticis orationibus ad Philosophiam.

TITULUS hujus libri indicat quasi epitomen gradi Cōmentariorū, quæ scripta fuerunt ab illis viris, qui Pythagoræ philosophiam sectati sunt, quibus homines ad sapientiæ studium excitare voluerunt. Sanèut superior liber merè fuit Historicus, quippe qui continet descriptionem vitæ ipsius Pythagoræ & Pythagoreorum, eorundemque studia atque exercitationes: ita hic merè quoque Philosophicus est, è media depromptus Philosophia, continens præclarissimas adhortationes & saluberrima præcepta, quibus ad sapientiæ adyta, quatenus quidem eam Philosophi naturæ & ingenii luce cōpertam habere potuerunt, homines excitare, & à corpore ad animum atque usum rationis adducere studuerunt. Quod & verò huc adillā personam referas, quæ πρὸς ἕνας vera & æterna Dei sapientia est, maximum procul dubio ad vitam salutariter instituendam momētum habitura sunt. In fine leguntur Symbolorum Pythagoræ διασαφήσεις longè doctissimæ, quæ huc etiam non parvum calcar adhibere videntur. Quod in calce libri à quodam minio adscriptū erat, hic in vestibulo ponere volui, quod ad libri commendationem non parum faciat. Erat autem hujusmodi: θαυμαστὸν ἐξεύρημα τῶν τοῦ λόγου, γίνεται πάσης γνωστικῆς θεωρίας, καὶ δόξης ἰσχυρᾶς πίστεως ἀντίσης. Id est: Admirabilem hunc librum in lucem extulit omnis cognobilis contemplationis ac demonstrationum plenum, validas habentem assensiones.

In titulo προτρεπτικοὺς λόγους reddidi adhortatorias. Poteram Græcum retinuisse, ut D. Tertullianus vocabulum apologetici usurpavit, & plerique Latini infinita, quæ Græcanica essent, retinuerūt: poteram item vocabulo magis Latino, *adhortatrices*, usus fuisse: verùm quia non ignobilis nec indoctus mihi est: sed magni nominis & eruditionis scriptor, Gētianus Hervetus, in Clementis Alexandrini protrepticō vertendo, eo, ante me usus est, eguidem non video, cur ab eo magis abhorrere debuerim.

Pag. 1. v. 5. σύμμετρον convorti, quæ requiri & necessaria esse videbantur, in quo secutus sum Suidam, qui σύμμετρον inquit nō modo πρὸς αὐτὸ μέτριον, verùm etiam addit, καὶ τὸ οἰκεῖον ἁρμόττον καὶ ἀρεστόν.

v. 14. pro σεμνύνῃς, σεμνύνεις lego. Est autem illud nihil planè significet, tamen in contextu fidei testandæ causa relinquere volui.

v. ult. οὐδὲ legend. non οὐδὲ, quòd hoc sit loci, illud temporis adverbium; atque huic loco potiùs quadret. Ponitur ergo in textu pro vera statim.

Pag. 2. v. 3. Afferitum ibi posui, quòd oratio sit imperfecta, ac planè ἀτελὴς leg. existimē, ut sit omissum fit.

Sic v. 4. perperam in manuscripto legeb. ἀπὸ τοῦ σοφοῦ.

v. 19. ἐκ τοῦ ἀνθρώπου leg. ceuseo. Hic minio margine adscriptū erat, οἱον Στοβαῖος, Ἀρχέδημος ἐκ, καὶ τῶν ἄλλων. Et suprà v. 13. παραφέρεται malè legebatur.

Pag. 3. v. 4. Defectivam esse orationem patet, nec eam ita scriptam ab Iamblicho, ut legitur: sed scribae oscitatione & ἰδιοτροπίᾳ verborum simul & articulum omissa esse scor, atque ita legendum esse, προτρέπει ἄνθρωπον ἐπὶ τὸ Ποθαγορικὸν ἀνδρὸς σεβάσμιον καὶ τῶν τοιούτων. Sic v. 7. vitiosè in manuscripto, ut opinor, legebatur, λελαθόσθαι & ἐξετρεπε ἑαυτὸν p. præced. v. penult. καὶ χάριν adscriptum erat, augmento verbi in conjunctionem imperitè mutato.

v. 9. ψυχὴ ζῶντος ἀμοῦ, τῷ τοῦτον ἐφορᾶν ἡμῶν νῷ ζῆν, legend. & interpungend. Postò autem illa sententia citatur à Stob. λόγ. α. περὶ φρονήσεως. Et respondent omnia, nisi quod verba, quæ p. 4. v. 5. sunt, paulò aliter legit, ἵνα ὑπο-

μαθήματα ἀγαθὴ τύχη &c. Sed noſtram lectionem præfero.

Pag. 4. v. 2. Quemadmodum hic virtus eumdem præclarè conjungitur, & carpitudo cum rubigine copulatur: ſic Plato ſimiliter diſputat in Hippia majore Ἡδονὴ καὶ ἀγαθόν. Et Hieroclis ad vocabulum χρυσᾶ.

v. 7. παράφορος mihi ſuſpectum eſt. Etſi enim παράφορος ſit, qui alias rectiùs Graecè ἐκφερὴς dicitur: tamen neſcio an reperiatur. Olim putavi ὑπόφορος potiùs leg. unde ita etiam converti: ſed fortè ἀδελφὸς germanum eſt, quanquam eadem ſit ἀνωμαλία omnium. Intelligit ἀβεβαιότητα & moram, quæ fraudi & detrimentoſa eſt iis, qui vitiis ſe ſemel maneiparunt. Conſuetudo enim transit in mores, & naturæ ut inquit M. Tullius, vim obtinet.

v. 16. κατάνους ἢ κατάτου. Mihi mendoſum eſt. Certè confuſa & obſcura conſtructio verborum, quam reddidi, ut potui. Graeca equidem ſanare non potui, niſi legatur, κατάνους ἢ ἀβέλτερος ἄνθρωπος.

v. 18. καὶ ἐναπολαύειν. Legendum καὶ ὁμοίως ἐναπολαύειν πιστεύω. Locum hunc citat Stobaeus λόγ. μα. Venetæ editionis.

v. 21. Quod hic ſcriptum eſt ἐμοὶ δοκῶ, apud eundem Stobaeum λόγ. μδ. ubi haec citata ſunt, ἐμοὶ δοκεῖ legitur. Verùm egò hanc noſtram lectionem præfero.

v. 31. Neſcio an non potiùs, καὶ ἐκεῖνο ἢ legendum ſit, reliqua confuſa & obſcura, quæ reddidi, ut potui. Fortè ἐκ τοῦ ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου, non ἐκ τοῦ. vel. ἐκ τοῦ ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου, μᾶλλον σπουδάσῃ, hoc eſt, ſi optabilis eſt ſenſuum bonitas & præſtantia, multò magis, &c.

pag. 5. v. 13. πρότερον quod legebatur, in πρὸ τοῦ mutandum contuli.

v. 21. ἐκ τοῦ ἐχόντος, vel ex tendum, qui optimū nactus eſt fundum. Qui enim optimum conſecutus eſt, is à bene exulto præſtantiſſimos fructus præſtolabitur.

v. 31. Hic τότῳ legebatur pro τότῳ, quod meo judicio germanum à me poſitum eſt. Lapſus facilis fuit ſcribæ propter affinitatem literarum Ο & ω.

pag. 6. v. 4. Pro παρεπιλαφότας, nominandi caſus παρεπιλαφότες præferendus hoc loco eſt. Dicit autem Iamblichus germana eſſe illa carmina, non Pythagoræ, uti hactenus creditum eſt, ſed Pythagoreorum, ut & Gellius vult lib. 6. cap. 2. qui illa ex præceptore ſuo hauſerant. Fortaſſe Philolaus Tarentinus; cujus meminit ſuprà in catalogo noſter Iamblichus, & cap. 31. pag. 172. Ilou & author & editor eſſe ut docte Cameterius ex Laertio etiam oſtendit, & ante illum Ioannes Picus, Comes Mirandulanus. Iam verſuum, qui ab Iamblicho adducuntur, ſenſum reddidi ex verſione Petrei Tiaræ hominis longè doctiſſimi, prout illa ſuperioribus annis unà cum Phocylide & Theognide à me edita eſt.

pag. 7. v. 12. ἀγαθοῦ γνώσεως &c. aureum eſt dictum, quod deſumptum eſt ex Theæteto Platonis; uti poſtrà plenius adducetur ab Iamblicho, in verſione Deiognitio; non Deorum dicere volui, quod ita Plato, quem hic ſequi malui. Et Hieroclis Διοπτεύων ἢ οἱ πρὸς τὸν θεὸν ἀφορῶντες ἀνάγωγοι ἐπιστῆμαι, &c.

v. 10. τότε ἐπὶ τότου ἀφιλ. potiùs legendum cenſeo.

Et v. 6. legebatur, ὡς ἢ ἐνθρόα. copulam dubitativam in articulum fœminum mutavimus.

v. penult. ἀγαθοῦ legebatur, & propter præcedentia ita judicavimus mutandum. Sic ἔτε quod erat, in ὅτε mutavi.

pag. 8. v. 1. pro συμβαίνειν, συμβαίνον rectiùs legendum eſſe ſuſpicor, ut ſimilis cum ſuperioribus modus ſervetur.

v. 6. pro ἐχόντως ἐλόντως in nonnullis exemplaribus legitur apud A. Gell. libr. 6. cap. 2.

v. 8. Hic ὁ γὰρ ἀρχαὶ ſcriptum erat, quod rurſum in ἀρ γὰρ mutavi.

Et v. 11. μαι, quod perperam ſcriptum eſt, in μὴ mutandum puto.

v. 19. οἱ πρὸς μόνον omninò numero multitudinis legendum ſuſpicor, in textu tamen, ut & multa alia, revinere volui, ut ſi quibus diviniori ingenio præditis aliud poſſit videri, hoc ut candidè in medium proferant.

v. 21. pro ἐχέτλιον, vide num αἰχέτλιον potiùs legendum ſit. Nam certè bonum omne per ſe eligendum eſt.

v. 23. in carmine, plerique exemplaria edita, ut & noſter manuſcriptus ὑπ' ἰσοφῶ legunt, quod etſi minutulum, tamen indicare placuit, & Iamblichus ſtatim ita, μήτε ἐφῶν, μήτε ἀκούων, ſcribendo, legiſſe videtur.

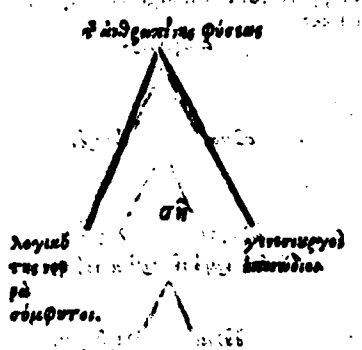
v. 24. omnia exemplaria, quæ quidem vidi, & hic λέξω ἢ κ, πάντως ἐνέπουσι habent, quæ præfero.

v. 27.

v.27. ἀμβροσίᾳ τῇ ψυχῇ] suspicor potiùs leg.

pag. 9. v. 5. illa planè congruunt cum iis, quæ differuntur elegantissimè apud Platonem in Phædone pag. 32. v. 16.

v. 23. ἐπόδειξις. Hîc erat hæc apodixis.



v. 27. ἄλλως ἢ φύσιν legendum putarem.

pag. 10. v. 5. ἐπιστατοῦσι mihi suspectum est. ἐπιστατοῦσιν verò quid sit ex Pollace & maximè ex Suida constare potest. Sed non video quomodo hic locum habere possit. Videlector an non ἐπιστατοῦσιν legendum sit. Ingeniè autem fateor me locum hunc nôstatis esse allectum, nec libuit accuratè inquirere, quod mœrori tibi alacritatem studiorum eripiat.

v. 8. πρὸ τοῦ γε, vel πρὸ τοῦγε legendum suspicor.

v. 20. pro ναὸς ἅς non pauca exemplaria legunt λοιὰς non item male.

v. 27. rectissimè μεμιγμένη legetur. Nam hoc ferè illud μεμιγμένη meo judicio hîc otiosum est. Divina enim felicitas quomodo potest Deo exosa esse?

pag. 11. v. 5. pro ἐ δὲ ἐξ lego, ut referatur ad θεοῦ δόσιν.

v. 18. πρὸς τὸ μετάδοσιν statuo legendum uti v. penul. μετάδοσιν dicit.

*v. 23. omnia exemplaria edita habent hîc τέτους.

Pag. 12. v. 5. θείαν πομπὴν potiùs legendum videtur.

v. 21. Archytæ quædam citantur à Stobæo, & quædam item edita sunt ab Henr. Stephano cum Diog. Laertio: verùm hæc, quæ hîc ab Iamblicho adducuntur, nusquam alibi adhuc reperio.

pag. 13. v. 4. περὶ γάμου ἤτοι, uti postea pag. v. 27. restè legendum. Doricè enim Dicæarchus scripsit, ut & reliqui Pythagorei, Archytas & paullò antè v. 2. manuscript. habet, ἤτοι.

v. 8. post ἀδίκου puncta, & ἀνθρωπικὰ, τὰ θεῖα potiùs leg. suspicor.

pag. 14. v. 25. ἔστιν ὃ, & v. ult. ὅτου περὶ sive particula ἢ, quæ otiosa videtur, legendum puto.

pag. 15. v. 2. ἐπιστατοῦσι legebam mecum, & fortè ut communius hoc recipiendum illud ut Aeolicè ἐπιστατοῦσιν, sed reclamantibus scriptis verba. Et ἐπιτιζόμενον mihi γνώσιν non videtur, si legam τοιαυτζόμενον vel ἐπιτιζόμενοι, equidem quid promovero, non video.

v. 7. φύσεως γένος fortè leg.

v. 9. περὶ ἀνθρώπου ἔνδον scribe. vel τὸν φύσεως ἀνθρωπικὸν.

v. 16. φύσεως sine ὦ fortè leg. Locus mendosus corsit, ideòque veteri quod potui studio vulgatæ & scriptam lectionem.

v. 20. ἐπιστατοῦσιν ἀστραις legebam, verùm alterum ut supervacaneum & inutile ejeci.

pag. 15. v. 29. ἀποφαίνω legend. judico.

v. 17. μάλιστ' ἢ περὶ τὰ θεῖα, meo judicio, si mendo vacuus, perchibetur sunt, fortè ἀποφαίνεται leg.

pag. 16. v. 8. pro τὸν ἀνθρωπον pulverulique quando ἀνθρωπον scribendum puto. Cæterum potiùs ἀνθρωπίνην statuo leg.

v. 17. Illam præclaram sententiam Archytæ exstat etiam Platonis ἀξιόχῳ & citat Clemens Alexand. στρωμ. β. Simplicæ Theodoretus λόγ. τ. ψυχ. ἀλλὰ καὶ.

pag. 22. v. 10. τὸ ἡγεμόνευμα παρέμφ. legendum suspicor.

v. 29. πρὸς ἀναλλάττον, omninò legendum puto, & in versione mihi inconsequens scrib. illa enim docent, quæ consequuntur, maximè.

pag. 23. v. 4. ἀπ' legen. vel, ἀπὸ ἕ.

pag. 24. v. 15. πλάσεως πρέπει simpliciter legebatur. Ego quia quod videbatur desiderari, addidi de meo, ut omninò necessarium.

pag. 26. v. 2. ἀντιφάσεις hæc postea cap. 7. p. 42. v. 10. iterum tractantur ab Iamblicho.

v. 5. τοῦτ' ἐν ἐκ μαρμαλάτου τοιαῦτα διαφορὰς, lege atque interpung. atque ita in versione restitue, huic verò similis talis divisio est.

v. 21. vide an potiùs προσγεγράφθαι, pro προσγεγράφθω leg. sit.

pag. 27. v. 25. ὁ μὲν ἐν τοῖς ἐ τόμοις. Illa omnia cum sequentibus usque ad v. 5. pag. sequ.

desumpta sunt ex priori Alcibiade Platonis pag. 123. edit. Basil. sed tamen ad verbum neque ordine Platonico.

v. 27. ἀνδρεῖαν legitur apud Platonem.

Pag. 28. v. 16. Et hæc ex Platonis dialogo ἐπὶ τῷ πρώτῳ desumpta sunt, ubi lacientur in principio statim Dialogi. Quosquam Iamblichus & hic non plane secutus est verborum, quæ sunt apud Platonem, ordinem. Ita verisimile est eum secutum fuisse Ficinum.

v. 29. pro πάντων hic τῶν, Plato habet, conjunctim πανταπασι.

Pag. 29. v. 7. βλαπτὰ δυνατὰ leg. apud Platonem. & mox φυγὴν μὲν τὸ κακὸν, idem Plato, cujus verba finiit v. undecimo ubi φύσιν collocãda.

v. 16. τῶν τριχῆ illa quoque omnia usque ad pag. 31. v. 14. Iamblichus ex fine Timæi Platonis desumpsit. pro ψυχῶν, Plato habet ψυχῆς.

v. 22. καὶ τὸ ταυτὸ ὑπόστασιν legit Plato. & v. 27. πρὸς ἄλληλα συμμίξαντα, ita in Platone legitur. Etsi nostra lectio omnino repudianda non sit.

Sic v. ult. συγχύσεων, si annotare negatur.

Pag. 30. v. 3. οὐδὲ τὰς ἐν δημίαις ἀφιλοτιμίας ἀπαιτήσεις, ἢ πάντα ἀληθῆ ἀπαιτήσεις ἐφεξῆς ex Plat. leg. & v. 8. ἀλλήλαις Plato.

v. 9. pro καὶ ἢ οὐδὲ, in vulgatis editionibus Platonis reperiam, opinor, καὶ legimus.

v. 12. οὐδὲ γεγυμνασμένῳ exemplaria Platonis edita.

v. 17. ἀνδρεῖον ὄντα, ita nominandi casu Plato.

v. 21. οὐδὲν ἀλλο πλὴν ἀνδρεῖον, & statim v. 23. οὐδὲν τοῦτο & v. seq. μόνον τοῦτον ταυτὸν τοῦτο judicio meo in Platone legitur.

v. ult. Etsi omnia exemplaria Platonis habeant, ut hic noster Iamblichus. ἀμφότερα, & quidem ita verterit, ut puto, Ficinus, quod & ipse retinuit tamen propter ἀφθορίας suspicor non esse germanum, sed pro eo ἀριστα, potiùs esse leg. judicent eruditi.

Pag. 31. Dubito an hic debeat esse hujus capitis ut & superioris quinti sectio, cum continentur illa verba in Timæo Platonis habeantur.

v. 5. ἐξαθῆναι, & v. 8. τὸ ταυτὸν Plato.

v. 14. ὁ γὰρ δὴ, hucusque verba Platon. attulit Iamblichus.

v. 17. οὐδὲ τὸ θυμοειδὲς τὸ λοιπὸν suspicor legendum. Hic asscriptum erat πανταπασιν θυμοειδὲς ἡ ἐπιθυμία Λέων· θυμὸς. Ἀνδρεῖον· λόγος.

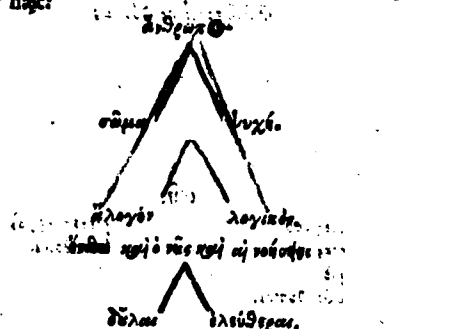
v. 24. πολὺ μᾶλλον τὸ ὡς ἐμὲ leg. censeo.

Pag. 32. v. 13. καὶ ἐν τῷ ταυτῷ, vel τὸ ταυτὸν ἑαυτὸν leg. suspicor.

Pag. 33. v. 23. τετραμμένῳ nominandi casu leg. puto.

v. ult. negativam οὐκ redundare existimo.

Pag. 34. v. 10. Hic margini asscripta legebantur hæc:



Pag. 35. v. 20. ἑαυτῶν αἱ ἄλλαι scribendum puto. Sic v. 23. τὰ δὲ ἄλλα. præpositio non conjunctio esse debebit.

Pag. 36. v. 9. θεωρίας οὐδὲ τι, ejecto ϛ planè ocioso. vel ante ϛ aliquid deest.

Pag. 37. 6. ἐκεῖ πρὸς ταυτὰ, obscurè dictum, ut plane meum bene à me additum.

v. 8. ἐπὶ ψυχὴν plane legendum censeo, non τὴν χρῆσιν.

v. penult. ὁ δὲ περιέχει, παρέχει συγχωρ. putarem leg.

Pag. 38. v. 9. τὰ ἀφωρισμένα leg.

v. 19. ἀνθρώπους legendum videtur, etsi per evocationem nominandi casu converterim. & v. 23. τὰς πρὸς τὸ ποιεῖν scribo.

Pag. 39. v. penult. pro ποιότητι, vide num ποιότητας potiùs legen. sit.

Pag. 40. v. 2. δυνατὸν λαβεῖν ἐν ᾧ leg. videtur, ut mox v. 27. & pag. 41. v. 14. &c. v. ult. ἀμφοτέρων legendum suspicor. Quamquam si illud axioma, quod vulgo jactatur, verum est, unius generatio est alterius corruptio, ἀμφοτέρα subsistere posserit. Sed noster philosophus non fuit tam delirus, ut hoc tueretur.

v. 24. Nescio satis an locus sanus sit. Quia verò mihi dubius est, cum asteriscō notavi.

Pag. 42. v. 19 post δυνατῶν, ἀμφοτέρων, vel simile, omissum putarem. Et sequentia videntur non vacare mendis. Quæ quia tollere non possum, (meum sensum quidem ea ut commodum

elicere,

sicere, illiberisbo notari, lacunam etiam relicta, ut nobis melior aliquis ἐκ τοῦ illa sanet.

v. penult. τὸ δὲ τοῦ, vel τοῦ leg. τοιοῦτο.

Pag. 43. v. 1. συνιόντα legebatur in nostro manuscripto, nomen scilicet pro adverbio, ut accentus declarabat.

v. 9. pro ἐφιλόμην, ego vel ἀφιλόμην, vel potius ἀφειλόμην leg. iudico.

v. 31. pro χρίσμασί τε vide num χρίσματα τὰ leg. sit.

Pag. 44. v. 10. Hæc supra etiam tractantur p. 26. v. 3.

Pag. 45. v. 18. ἐκφανεῖ legebatur.

Pag. 46. v. 4. ἅτε λαμπρόν, obscurum nec integrum esse puto, fortè λαμπρὸν rectiùs scribetur.

Pag. 47. v. 10. πολλὰ δὲ καὶ ἀγαθὰ ἐμπεφύκασιν imperfectum, si legamus ἢ ἐμπεφύκασι καὶ ἀγαθὰ, fortasse non malè fluet oratio, certè perfectior erit. Hoc etsi mihi placuerit in versione, tamen in contextum referre nolui, ne meis coniecturis gravissimum philosophum temerarem, solùm indicare volui ut si quis quid rectius illis norit, candidus impertiat, si non, his mecum utatur.

v. 23. ὅτι πάντως leg. censeo non ἐν. Sic v. 25. τὸ δ' ἐν quod legebatur indubitater in δὲ ν mutandum confui.

v. 31. καὶ ὁ δυνατὸς, ut converti: sic legendum puto.

Pag. 48. v. 1. φρονεῖ ἄριστα suspicor rectiùs legi.

Pag. 49. v. 12. Locum mendosum habeo & pro ὑπομιμνῆσαι τὸ κεφάλαιον, ὑπομνῆσαι τὰ περὶ, καὶ λέγω δὲ &c. rectè legi posse conjicio.

v. pennult. etsi ἀφεῖσθαι probatum sit, & rectè ita dicatur, tamen propter gerundivum, ut sic dicam, quod præcessit, vide an non potiùs etiam ἀφιέναι leg. sit.

Pag. 50. v. 5. Iunc συμφαγόντων mihi planè suspectum est, putavi aliquando inter exscribendum συνιόντων legendum. Verùm nunc potiùs cum Tiara συμβαλόντων, ut convenientius magisque appositum præfero. & mox v. 9. perperam ἴσχει indicat. mod. pro Optat. ἴσχοι legebatur; quod vel puer videat.

v. 18. ἀλλὰ νῦν τοῦτον βίον, fortè legendum, & sic in Latino ponendum foret, talem vitam.

Pag. 52. v. 10. σπαργανῶσιν. Hesychius Grammaticus idem esse dicit, quod Græci alias σπαργανοῦν vocant. pereleganter per eum modum vocabulum, quo usus est Plato in Phædo. & infrà p. 77. v. 12. citatur ab Iamblicho, tractum ab Apollodoro pictore, à quo etiam μιμήσασθαι τὸ μᾶλλον, ἢ μιμήσασθαι, originem cepit. Cæterùm sententia est insignis & imo in pectore reponenda magnorum admiratoribus, ut omnibus mortalibus quæ statim sequuntur, ea quæ hominib. magna videntur, meram esse σκιαγραφίαν, ne insani Ixionis in morem nubem pro Iunone & umbram pro corpore amplectantur, atque hominem nihil esse, nihilque itidem in rebus mortalium esse stabile. Robur, amplitudinem, formam, risum esse. &c.

v. 21. Illa πολὺ ἂν ἥδιον ἴσως τινὰ τῶν ἄνω ἀπιστεῖ, planè suspecta καὶ ὑπόπτα sunt, nec tamen tam sum Lynceus, ut hic videam, quopacto medicam manum admoveam. Putavi aliquando ita scribendum, πᾶσι δὲ ἥδιον ἴσως τινὰ τῶν ἄνω ἀπιστεῖν, ὁ δύναται ὁρᾶν ἐξ ἀνθρώπου ἀνθρώπων; Quo cum nondum quid habeam melius, πάλιν: Quia autem idoneum sensum ex illis verbis colligere non potui, lacunam reliqui, ut docti illam majori nobis perspicacitate pollenter repleant.

v. 23. Τιμαί, &c. Divina planè sunt hæc nostri Philosophi, quæ utinam legerent, quia Chrysostomi, Theodoret. Salvianum cum aliis sanctissimis patribus nolunt, τὰ ἱερὰ respuunt, qui circa hæc nimis quàm insanium.

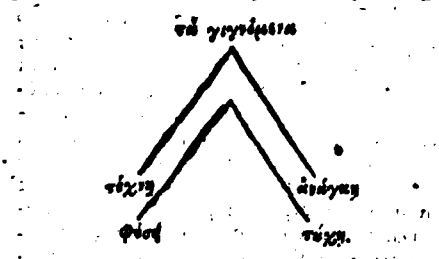
Pag. 53. v. 3. τελετὰς χέουσι. Quod hic dicitur de sacrificiis, & mox quoque, quod veteriores dicebant olim de poenis, nescio quid sibi velint. Non dubitem, quin Simplicii Commentarii hæc, ut reliqua omnia fatis superque exponant, atque enodent. Interea verò sensum verborum utcunque me reddidisse spero.

v. 11. De pœna qua afficiebant, quos ceperant prædones Hetrusci, meminit etiam Val. Maxi. lib. 9. cap. 2. Et Mezentii exquisita pœna quam miseris inferebat, legitur Æneid. 8. his ce versibus,

Mortua quin etiam jungebat corpora vivis,
Componens manibusque manus atque ordine ora.

Pag. 54. v. 9. Hic meo judicio defectiva est oratio. Quare post διάνοιαν ὀφθῆναι, vel simile aliquod verbum omissum putarem, quod in versione quidem expressi, sed in contextum referre non fui ausus.

Pag. 55. v. 17. Hic in margine hæc notata erant.



v.32. τὰ δ᾽ μέλλα, τὰ δ᾽ καὶ πάντελῶς, omninò leg. puto.

pag.57.v.10. Ἀπόφθεγμα τὸ εὐφυὲς, Apophthegma est præclarissimum, quod hic Pythagoræ tributum est ab Iamblicho. Verè enim in hoc nati sumus, ut cœlum ceu veram patriam nostram intueamur. Quò respexit ille, qui dixit,

Os hominis sublime dedit, cœlumque videre
Iussit, & erectos ad sydera tollere vultus.

Et Rex ille prophetes ac Psaltes, ἐγὼ τὰς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη (ad excelsa librorum prophetarum scilicet ac legis, inquit D. Hieronymus) ἐπῆρα ἀπὸ βοηθείας μου. Et D. Basilius in Liturgia ἄνω χάριν τὰς καρδίας, &c.

pag.58.v.1. τὸ τῆς ψυχῆς articulo masculi. quod in neutrum mutavi legeb. & v.11. pro συμφερόντως omninò κατὰ φερόντως legend. statuo. Non enim edita sumus, ut contemnamus & discamus: sed uti sæpè jam indicavit, ἵνα μὴ φερόντως καὶ μανθάνῃ.

v.17. ἢ τις ἐπίσης planè legendum suspicor. quia oratio est dubitativa.

v.26. pro τὸ ψυχῇ legendum censeo, τὰ δ᾽ τὸ ψυχῆ.

v.31. Mendosum est illud ἐξαγτὰ, multo autè in ἐξαιρετά. & vocabulo finali δ᾽ ἐπίσης legi utrobique, ut ex versione patet.

Pag.59.v.6. ἀλλὰ τὰ δ᾽, τὰ δ᾽ ἄλλα, plenum esse existimo, atque ita scriptum fuisse ab Iamblicho. Deinde quod continenter sequitur, Ἔστι τὰ μὲν εἰς ἄκρον οἰκτρὰ πρὸ δὲ vel πρὸ δὲ. Nam particulam negativam hic planè omissam suspicor.

v.28. Ῥαδάμανθυν καὶ Μίνω. Minoë, Rhadamanthum, Æacum & Triptolemum ob justitiam, quam coluerunt, judices apud inferos, juxta poëtarum fabulas datos innuit, de quibus in fine Apol. Platonis & passim poëtæ Græci & Latini. Horat. lib.4. Carmin.

Cùm semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Hic sanctitatis erat minio, ἁγιότητα τὸ βίου, φρόνησις τὸ μανθάνειν πάσης.

pag.60.v.11. ἀλείπτης ἂν ἀνὴρ legend. puto.

v.21. post ἀμαθὴς vide lector, num μᾶλλα ἄντικρυς δὲ ἐν omissum videri possit. Mihi certè ita placuit, ut in versione posuerim. Oratio enim est cæteroqui planè defectiva.

pag.61.v.25. Articulum accusandi casu τὸν πολιτικὸν lego.

v.30. ἰλαῦ quod in manuscripto erat, necessariò in ἀλλὰ mutandum putavi. & v.31. ἔστω νόμων rectius fortè legetur. Nam πομπὴς, quod perperam legebatur, hanc nostram conjecturam confirmat.

pag.65.v.15. ἀπολιλαῦς ἂν ἔφην legebatur, quod non dubitavi in ἄφειμι vel ἄφιμι mutare.

v.19. ἀκούσας μὲν πρότερα λαμβάνομεν, vel, ἀκούσας πρὸ τὰ μὲν πρώτα. leg. judico. Sic v. 21. itidem malè ἀφέντας legebatur, cùm sit accusativus participii.

pag.64.v.19. pro βλάπτοντες, vide lector an non potiùs in prima persona βλάπτομεν præferendum sit. & v.25. similiter articulum neutrū in masculinum τὸ χρήσιμον mutandum potiùs censuerim.

pag. 67. v.20. τὸ δ᾽ ἐφ᾽ ᾧ, sententia illa tota mihi suspecta & planè mendosa est. Tersi me multum diuque, ut commodam sensum eruerem: sed frustrà. Itaque lacunam reliqui, ut sicilimentum præberem post me messuris.

pag.66.v.30. ἔστι ζῶσι fortè. Etsi dativus ζῶσι non malè quadrare videatur.

pag.68.v.5. πάντα ταῦτα legebatur, ut & convertì. quamquam ταυτὰ edidi, ut puto legend. sicque vertendum, eadem omnia.

v.7. ἐπεύχεσθαι Optandi modo malim.

v.24. μᾶλλον δοκοῦντο τις existimarem potiùs leg. ut supra v.14. φῇ τις.

v.29. pro ἀφομοίνται, quod nihil sonat, ἀφομοίωται vel ἀφιμοίνται leg. suspicor.

pag.69.v.1. σύνοψιν ἄγειν scrib.

v.20. ἴσθι καὶ cum copula scrib. & ἴσθι adver. hortandi, non verbum est.

v.22. κινδυνεύειν. Totus hic locus ex Platonis Dialogo, qui Phœdo inscribitur, haud tamen ad verbum desumptus est. Habentur autem non procul à principio Dialog. pag. Basil. edit. 24.v.50. Atque hæc prima de morte allegantur ab Theodoreto παθ. ἑλλ. λόγ. 9. p. 118. in quo mirum est eruditius, ejus interpretem Zen-

Acciaolum

Aeclaolum κινδυνεύουσι reddidisse, in eo sunt discrimine, cùm sit idem, quod δοκοῦσιν. Minus autem mirum, si nos aliquoties in gravioribus & obscurioribus sexagenarii caligemus. Porrò quod rectius τῇ ἰμῇ in Platone, vel in nostro codice videbitur, item diversitatem lectionum fidelissimè indicaturus sum.

v.27. ὅτι. Illa olim per dubitativam particulam, ἆρα, secutus nostrum exemplar, converti: sed Platonem sequens, malo scribere, quatenus verò moriantur, & quatenus morte, &c.

v.28. ἄξιοι εἰσι ex Plat. scrib. & illa ἐστὶν θανάτου Iamblichi sunt verba, non Platonis, quemadmodum quidem hodie editum habemus.

pag.70.v.2 καθ' ἑαυτό legitur in Platon. & statim v.9. στέφει in Platone. Sed idem est & hoc & illud.

v.17. Plato rectiùs μετ' ἐκείνῃ αὐτῇ, & v.20. ἀφιστάμενα αὐτῇ, & v.18. ἢ τῷ τοιούτῳ legitur.

v.25. τῇ ἀλλοτριοήτῳ est in Platone, & v.27. πολλοῖς ἀνθρώποις, quod & præfero τῇ multis dativis. Contrà mox v.27. pro ἢ itidem rectiùs ᾗ dativus in Plat. est.

pag.71.v.13 pro ἀποτυγχάνει, quod Iamblichus hìc habet, in Platone legitur ἄπειτιν. & mox v.14. δὲ nec est in Platone, nec hìc locum habere puto.

v.18. πῶς τοτὲ κάλλιστα legendum ex Platone. & v.22. αὐτὴ καθ' αὑτὴν & v.29. καθόσον δύναται & v.30. αὐτὸ καθ', & quæ sequuntur v.31. μάλιστα δ' ἔστιν, usque ad pag.72.v.4. ἄλλη, non sunt quidem Platonis verba, sed tamen ab Iamblicho ex Platonis sensu petitæ.

pag.72.v.18. ἐπιχειρεῖ legitur in Platone pag. 25.v.42. sed nostram lectionem præfero. Et v. 30. τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι κινδυνεύουσι τοι est in Platone.

pag.73.v.13. post ἡμᾶς, in Platone additur non inane adjectivum πολλῆς.

v.19. pro χρησίμων, Plato habet χρημάτων, quod nostro præfero.

pag.74.v.4 αὐλὰ τὰ περὶ μάλα, legitur in Platone, rectiùs inè.

v.6. φρόνησις etsi non malè legatur, in Platone tamen φρονήσεως legi indicare volui.

v.11. ἄνευ θαλάττης est in Platone. & v.16. ζῶμεν ὥσπερ ὄντως ὡς itidem legitur in exemplari Platonis. v.25 μὴ τοιοῦτον πεποίησθαι leg. Sic v.29. ἢ μετ' ἢ ex Platone scrib. duco.

v.30. ἡ καθαρσις δι' ὅτου ξυμβαίνει, paulò post sequitur in Platone pag.40.v.20. & τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν &c. ut καθ' αὑτὴν interjectum otiosum videri possit.

pag.75.v.2. Illa istis notis [ ] inclusa ex Platone inferenda putavi, ut plena foret sententia. Omissionis causam existimo præbuisse oscitanti scriptori καθ' αὑτὸ præcedens & subsequens. Iudicet æquus & eruditus lector. Sic posteà ubicumque illa notæ occurrunt, è Platone addita à nobis intellige.

v.12. μόνοι οἱ φιλόσοφοι Plato.

v.24. καὶ ἡ σωφροσύνη &c. etsi eodem modo quo hìc citata sunt, habeantur apud Platonem, tamen haud satis scio, num germana sint. fortè alterum, quod non necessario relativo adest, ostiosum est.

v.32. ἡδοναὶ ἡδοναῖς itidem apud Plat. est.

pag.76.v.4. μειζόνων καὶ ἐλαττόνων rectiùs Plato. & v. seq. μείζονα καὶ ἐλάττονα. sic v.7. καὶ δεῖ ἀνθρώπου.

v.9. καὶ τοῦτο ἄλογόν γε δὴ ἔοικεν ἡ ἡδονὴ in Platone legitur multò rectissimè.

v.12. σώφρονές εἰσι Plato, quod si tamen ἄρα retinendum est, tum σώφρονες ponendum. & v. 15. τὸ καθ' ἓν τὸ geminato articulo ex Plato. & hìc legendum contra articulum τὴν omisit Plato v. 24.

v.26. ἐλέγετο τῇ lege ex Platone & v. seq. σωφροσύνῃ, permultum enim differunt, quod in Platone, & quod in nostro est.

v.28. ἀλλὰ μὴν non est in Platone, minimè tamen otiosa. & v3.1. καὶ μείζω ex eodem copulavi.

pag.77.v.5. καὶ ὅλῃ ἢ lege ex eodem Plat.

v.7. Quæ hìc inseruì itidem ab scriba meo judicio fuere omissa, occasione φρονήσεως, quod præcedit & sequitur, eóque interjecta non scripserit.

v.22. ἀνύσῃ καὶ ἀτέλεστῳ legitur in Plato.

v. 28. Carmen constabit si legatur πολλὰ μὲν παρθενοφόρε, κοῦραι δ' ἀγαθαὶ ἔασι. Sed de eo Eras. in χιλ. Et hæc hactenus ab Iamblicho ex Platone adducta citantur itidem ab Ioanne Stob. λόγ. β.

pag.78.v.7. ἀλλὰ τάχιστα. Hæc rursum Iamblichus sumpsit ex eodem Dialogo, habentúrque pag. 92.v.50.

v.21. καὶ ταυτὰ Plato.

pag.79.v.2. Hìc in nostro exemplari ἀλαθὲς vitiosissimè legebatur, quod vel puer videat. In Platone idè est καλλίστη, sed utroque modo legitur hoc verbum.

v.28. ὃ ἐκ ἀληθοῦς φίλου, est in Plat.

Pag.80.v.3. In Platone legitur pag.53. v.7. ἔφην ἐγὼ τε.&c.v.6.συμῶν. Deinde v.8.τοῦ δὲ λογίζεσθαι αὐτὸ, ὅτι ἡ ψυχὴ apud eundem legitur, & hic, ut in versione quoque expressi, legendū est.

v.32 σωφροσύνη ἀμφότερα absque negativa ex Platone legendum judico.

pag.80.v.8. perperam hic in masculino αὐτὸν legebatur, quod in fœmin. ex Platone mutavi. Sic v.13. μεταχειρίζεσθαι est in Platone. & v. sequen. παραπεπλάσθαι.

v.19. ζῶν τε οὕτως δεῖ ἄνευ Plato.

v. ultimo ἄλλοι μὲν πόλλοι eodem dialogo desumpsit Iamblichus. Sunt autem versus finem dialogi pag.43.v.11. atque inde uncis inclusa ut necessaria nostro textui inserui.

pag.82.v.23.ἡ οὐδὲν. Hucusque verba Platonis retulit, quæ sequuntur sunt nostri philosophi.

v.29.οὐδὲ τὸν ἀρχὴν γῆς διαφορὰν. Vide Platonem in Phædro, unde noster hæc desumpsisse videtur. Cæterùm ridētur ab sanctissimo Theodoreto πρὸ. ἑλλην. θεραπ. λόγ. in. nuperæ editionis pag.158.

pag.83.v.17. Illa quoque planè aurea cum sequentibus nonnullis ab Iamblicho petita sunt ex Oratione Socratis, quæ exstat in Apolog. apud Plat.pag.12.v.13. & deinceps juxta Ioan. Valderi editionem, quæ prodiit anno 34. Basil.

v.25.ἀλλ' ἄλλα τινὰς ἄνω σφόδρα est in Platone, ibidem v.22.

pag.84.v.14. Et hæc cum sequentibus usq; ad finem capitis pene ad verbum ex Theæteto Platonis mutuatus est Iamblichus, atque habentur pag.81.v.16. citantúrque simul ab Clemen. Alexand. στρωμ.1.pag. Florentinę editionis 240.& ab Theodoreto προθ. ἑλλ. λόγ. ultimo pag.168. & ab Porphyrio lib.1. περὶ ἀμψύχων ἀποχῆς.

v.27.ἡ ἑπόμενος, non est in Platone, & mihi etiā videtur παρέλκειν.

pag.85.v.1. χόης ab nominativo masculini generis χώς vel χοεύς venit. Hoc autem dici ἀπὸ τοῦ χέω, dubium non est. Iul.Pollux refert inter vinaria pocula lib.10.cap.20. Quid sit exponunt eruditissimè Budæus lib.5.de asse, & Georg. Valla lib.2.de pond.& mens. Epiphanius in lib.de pond.& mens. dicit esse mensuram ξέστου.1. Stanislaus Grespsius etiam post alios diligenter & erudite collegit, quod de eo dici possit, in libello de multiplici sicio & talento Hebraico. Latinè ferè reddunt cōgium. Itaque nos quoque olim congios verteramus. Sed videns diversitatem interpretum variorum, cum doctissimo Ficino & Græcum retinui, & fluctus adjicere malui. Est qui in Platone reddat arenas maris, æquè propriè ac nos. Clement. Alexan. interpres Gentianus homo benè doctus cum Ficino retinuit. Zenob. autem Acciaolus Theodoreti interpres, cùm hæc citantur, convertit, quod aquæ poculis constet mare. Hæc indicare volui, ne quis improbior nobis hinc fortè dicam scribat, quod fluctus reddiderimus.

v.9. manuscriptum habet πίστευν Clemens & Theodoret. πίστιν, Platonis φάρμην ut cōvenientiùs hic ponere malui.

v.11.ᾧ τἀληθὲς ἦν legitur in Platone mendosè, ut opinor, cum nostro autem exemplari consentit Theodo. loco modo indicato, & mox v.13.πεῖσμα. & v.17.ἄνω βλέπων.

v.22.τὰ δὲ ἔμπροσθεν est in vulgatis exempl. Plat. & statim οὐκ πόδας non πῶς leg. ex eodem. ut pag.seq.v.6.

v.27.πλησίον γ' ὁ γείτων. & v.29. ὅτι πρόπολος & ἄλλ' ἀλίγου ex Platone leg.

v.ult.διάφορον legitur apud Plat.

Pag.86.v.3.ἰδιάζει συγγενόμενος, & statim v. 17.pro ἐμμελεστέραν, quod & hic & apud Platonem est, putarem μεμελετημένην potiùs leg. augmento scilicet μι mutato imperitè in ἐμ. nisi quis malit ἐμμεμελετημένας potiùs.

v.25.οἷον συβάκχαι Plato sine articulo, & mox v.29.γοῦν non est apud Platonem, etsi judicē necessarium.

pag.87.v.3. Etsi hic locus ad unguem respōdeat verbis Platonis, tamen olim putavi potiùs legendum ὡς σπουδὴ δ' ἐστὶ τούτοις τὸ τοιοῦτον βιβλίον. sicque nonnulli, ut & nos, illum convertunt, & nondum inde abhorreo.

pag.87.v.13. Hic perperam legebatur ἀπορρῶναι, nostram lectionem, quæ germana est, ex Platone restitui.

v.27. Ἀμφιδέμων nomen ex brevi intervallo bis positum, oscitantem scribam iterum in errorem impulit. Itaque illis propriis inclusa quū illius incuria omissa essent, ex Platone tursum nostræ editioni restitui. Item v.31.πόλις ἢ ἑκατὸν in nostro exemplari prætermissa ex Plat. similiter apposui.

v.ult.καὶ αὐτῶ γελᾶ. Ita omnia exemplaria quæ quidem mihi videre contigit, constanter habent

habent, & interpretes Platonis omnes, quos & ipse sum secutus, vertunt, ridet. Interea non est prætereundum gravissimum longéq; Christianissi. scriptorē Theod. λόγ. α. παθ. ἑλλ. qui est de martyribus, pag. 113, cum hunc locum citat, legere, ἀπ' αὐτῆ γε Λαΐ, ab ipso Lao, ut & reddidit doctiss. Acciaolus (fortè Λαΐς leg.) ἀλλ' ὁ τύπτ, ὡς καὶ ὁ ἄλλος διορθώσατο, quas candidè indico, ἰπίχω. Doctis censuram defero.

pag. 88. v. 2. ἀνοήτων insensati reddidi. quod vocabulum etsi à Gallis videri possit tractum, tamen ab aliis ante me observatum est, hosce ab Latinis habere. Utitur enim sensati vocabulo aliquoties non postremus Latinitatis scriptor Iulius Firmicus Maternus.

v. 14, ἐκάστου αὐτῶ legebatur, nostram lectionem ex Platone posui.

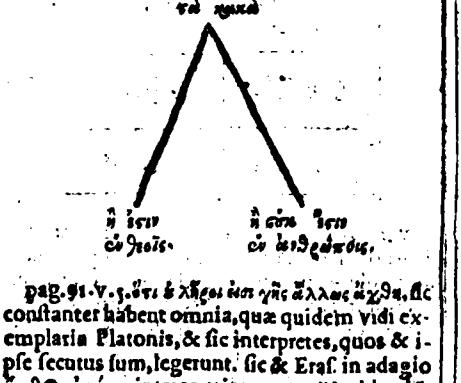
v. 18. rectiùs hic nostrum exemplar, qua vulgaria edita Platonis, quæ hîc ὡς βασιλ. pro ἢ habent.

pag. 89. v. 4. pro ἀναπλώς, quod in nostro malum non est, Plato habet ἀναπλῶν. v. 6. ἐ ζωῆς nō est in vulgatis exemplaribus Plat.

v. 18. καὶ ὀρθῶς lege ex Platone. & v. 20. quid si ἐπὶ δίκῃ unico vocabulo tā in Platone, quàm hîc ἐπιδίκῳ, hoc est, ἐπιδίκως legamus?

v. 29. Et hæc cum sequentibus citata ab Theodoreto παθ. ἑλλην. Serm. ult. pag. 168.

pag. 90. v. 18. θεὸς ὑδαμῆ ὑδαμῶς ἄδικος &c. præclara illa est sententia Platonis & planè divino homine digna: hic erat hæc figura.



pag. 91. v. 5. ὅτι δ' ἔλεγεν ἐπὶ γῆς ἄλλως ἄχθη, sic constanter habent omnia, quæ quidem vidi exemplaria Platonis, & sic interpretes, quos & ipse secutus sum, legerunt. sic & Eras. in adagio ἄχθου ἀρούρης. interea etiam, atq; etiā videndū, an non juxtà Petrei Tiaræ doctissimi hominis conjecturam potiùs legi ubique debeat, ὅτι ἄχ. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ γῆς ἄλλως ἄχθη. Frequenter enim apud illum poëtam cujus dicta oraculi vice habuit Socrates, & seculum prius, obvium est illud, ἄχθου ἀρούρης.

pag. 92. v. 4. Plato communiter hic habet συνόντες, quod tamen leviculum est. Deinde quod sequitur v. 7. ὑπερογκοφρονοῦντες, non est Platonis sed Iamblichi.

v. 24. ῥᾳ &c. Hæc omnia ad verbum, penè ad finem usque capitis, mutatus est Iamblichus ex principio statim septim. dialogi de Rep. quæ ille dexterrimè, ut omnis, ad suū institutū accōmodavit. Nos inde pleraque in nostro exemplari vitiosè descripta sanavimus.

pag. 93. v. 13. pro simplici compositum παραγωγοτερον in Platone legitur.

pag. 94. v. 2. post τινὲς hic erat lacuna, quam nullo negotio complere & tollere proclive erat ex Platone, addendo ἔστι τί μᾶλλον ἢ οὐκ ἔστι, &c. Et v. 5. in nostro manuscript. erat τὰ δοῦλα, quod in τὰ παιδία ex Platone mutavi. Sic νομίζειν in nostro codice aberat. Item ἅπερ ἐρῶμεν evestigiò sequitur in Platone, atque ita legēdum judico.

v. ult. in manuscs. ὀρθότερον βλέπει erat, quod ex eodem loco ita mutavi.

pag. 95. v. 4. αὖτ' ἀπεῖναι tam in nostro, quàm Platone potiùs legendum suspicor.

Sic v. 25. καὶ μὴ τοῦτο copula καὶ non est in Platon. codicibus, eámque otiosam habeo, contra ἔστι ἢ οὐκ, quod est v. 15, ex Platone adjeci, & v. 19. ἐᾶν δ' ἂν libet manuf.

pag. 96. v. 7. πρὸς αὐτὸ ὁ τοῦτο ἐστὶ, ἢ τὰ ἐν &c. noster manuf. habet, si cui hoc magis placeat v. 31. Homericus locus, quem Plato, quemq; hic noster allegant, est ἔθνεα. λ.

pag. 97. v. 5. καὶ τότε δὴ habebat noster manu. v. 19, Platonis exemplar. omnia habent πρὸς ἑαυτοὺς. & quod v. 21. in nostro erat ἔτι ex Platon. mutavi in ἔτος, modi enim respondere debebant.

pag. 98. v. 3. Hîc verba Platonis paululum immutata sunt ab nostro Iamblicho, & pro πλουτοῦσιν, quod v. 5. est, Plato habet πλουτοῦσι, & quidem hoc annotari meretur.

v. 18. ἀπολαμβάνοντας δὲ καὶ φιλοσοφίας legendum omninò suspicor.

v. 25. Ἐν τοίνυν non malè quidem legitur in nostro manuscri. interim quia Plato subdit statim post illa verba ἴδιᾳ ἢ δημοσίᾳ, quæ sunt v. 26. ἴδιᾳ τοίνυν, videndum an non ita quoque scripserit noster Iamblichus.

v. 26. pro τοῦζῳ Plato habet πολιτ. ζ. p. 456.

v.42. unde & hæc desumpta sunt, πομίζεις, & οὐχ οἷόν τινες ἄπαγε.

pag.99.v.1. σφᾶς σὺν ἡμῖν in Plato. est, quod in versione secutus sum.

v.4. ἰσάζειν δύναμιν, & v.seq. ᾧ τέλαμα, similiter v.8. τὸ φανὸν idem.

v.14. Ἔστο τοίνυν Plato. & v.seq. itidem una dictione ἐξεπιτηδεύσῃς, ut rectè legitur infrà v.31.

v.17. in subjunctivo μὴ λαφυραγωγήσωμεν tam hîc quàm in Platone malim.

pag 100.v.3. δοκῶ ταῦτα nostrũ exemplar, at Plato πάντα, fortè utrumque ταῦτα πάντα leg. & v.11. τὰ γὰρ ἀνίσως ξυγχωρῶ rectiùs in Platone legitur.

v.19. post ἐξὸν in manuscripto nostro erat lacuna, quam proclive erat tollere ex Platone, cùm inde hæc petita essent.

pag. 101.v.2. ἀνὴρ δὲ legebàtur in nostro libro manu descripto, quod ita necessariò mutandũ putavi, ut edidimus, quo sententia foret perspicua.

v.7. ἀρθῶς λέγεται. Hæc cum sequẽtibus haud tamen ad verbum desumpta sunt ex Gorgia Plat. p.320.v.21.

v.16. ἴσως τελεώτερόν est in Platone, penè Apostolicam vocem videor mihi audire, excepto quod nec peccatum nec peccata tollentem miser intellexit.

v.23. Quod hîc est Σικελικὸς, id in Platone est Σικελὸς, perperam, ut opinor. & v.26. τι καὶ πικρὸν ex Platone inserui, alioquin in nostro non erant.

v.28. pro τῷ ἀρίστων, Plato habet τῷ δ' ἀμείνω τῶν, quod præferendum est.

pag.102.v.2. ἀπαλλαγὴν est in Plat. cujus hîc verba referuntur. In nostro verò manuscripto erat ἀπλησίαν, eóque puto Platonem & Iamblichum usos.

v.7. ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν, cum Plat. malim.

v.20. pro λαβὼν δ' ἀπαλλάξας, in Plat. legitur ἀναλαβὼν δ'. & v.seq. sine præpos. ἐπὶ. & in sequentibus nonnihil à Platone variat noster Iamblichus.

pag.103.v.16. ἄρα τοιοῦτον πολίτην οἷόν τε est in Plat.

v.22. ἄπειρον ἄνευ legitur in Platone, sed in nostro manuscripto est ἄβιον, quod secutus sum in vertendo. Sin autem Platonis lectio retinenda est, vertendum erit, multa quoque effluere necesse est. Et libens fatebor me errasse.

v.25. χαιρεδεμῶ βίον, consulendum adagium apud Erasmum Charadrium imitans. Quid intelligatur puto me satis in versione expressisse. Eustathius χαιρέδεμον alicubi τόπον φαυλοτάτην esse dicit, ἀπὸ δὲ χαιρεδεμου atque inde venire χαιρεδεμόνιον, v.seq. perperam in nostro codice scriptum erat adverbialiter πικληρουμένως, cùm sit particip. prætetitum.

pag.104.v.5. contra pro σὺν ἐργῶν, vide an non potius legendum sit adverbialiter σὺν ἔργῳ. & mox v.18. ἀφωμοῖ censeo leg.

v.18. sic πολλοστῶν. Plato ἀδικίαν, ψυχῆς νόσον esse dixit, quem hîc sequitur.

v.21. pro ἀπολαύσει ἀπολαύσῃ legendum scribendũmque judico.

v.26. ὁπόσης ὁδὸς τάξεως, Illa usque ad v. 20. p. 106. philosophus noster ex Platonis Gorgia p. 324. v. 40. & deinceps desumpsit, ac paululum immutata suo instituto accommodavit.

pag.105.v.13. pro τῷ ἀφροσύνῃ, quod malè legeb. in nostro, ex Platone σωφροσύνῃ à me repositum est.

v.25. etsi τὸ ἀπὸν hîc rectè inflexum locum habere posset, tamen in ὑποταπεινῷ cum Platone malo legere ἀπῇ.

pag.106.v.13. ἀλλ' ἄπορα ποιεῖν est in Platone.

pag.107. ab v.1. usque ad 10. hæc figura erat appicta.

σῶμα	ψυχὴ
ὑγίεια, ἰσχὺς,	νόμος.
παῖδες καὶ γύναι	κοινὰ τὰ ἀναγκαῖα ἐλάττω.
Συμμετρία	Ἀρετή.
τάξει χρῆσθαι	κόσμῳ ἀγαθῷ.

v.5. καὶ τὸ ἀγαθὸν, ὃν ἐστὶ τὸ αὐτὸ &c. Hæc itidem noster ex Platonico Gorgia sumpsit, dialogo solum mutato in continentem orationẽ. Habentur autem p.325.v.25, & deinceps.

v.11. ἀγαθοί γε ἐσμὲν, est in Plat. & v.14. ἀλλὰ μὴν δὴ. Item v.17. οὐχ ὕπνος ἀκὴ κάλλιστος, & mox v. 20. ἀπολίποιμι αὐτῶν. τάξει ἄρα πειθαγωγῶμεν καὶ, absque π. Sic v.27. τοιοῦτος, legit Plato.

pag.108.v.7. Oratio in nostro Ecliptica & plena

plena non est. Et puto planè ab Iamblicho ascripta fuisse, quæ imprudens & oscitans scriba deceptus verbo πρώτων bis posito, prætermisit. Itaque addo ex Platone post πρώτων τὰ πρώτων, καὶ μὴν καὶ μάλιστα θρόνους τὰ πρώτων τὰ πρώτων, δίκην &c. Quibus necessariò receptis Latina quoque supplenda erunt, hoc modo, & qui hominibus, quæ decent, facit, quæ justa sunt, faciet: & diis &c.

v. 20. τὸ Ν. articulo masculino ex Plat. scrib.

v. 22. ἃ ἂν πρώτων exempl. Plat.

v. ult. ὡς ἴχνη ποδῶν ἐκείνου ἡμῶν. Eras. hinc Adagium collegit, quantum quis pedibus valeat.

pag. 109. v. 2. μᾶλλον δεῖας est apud Platonem & v. 4. pro ἰδιώτου in Plat. meo est, ἰδιώτης, fortè ἰδιώτας leg. ut & Aldinum Plat. exemplar habet.

v. 10. περὶ τὰ τέλεια pro τῷ ex Plat. scrib. Sic v. 15. pro τοῦτο καὶ τοῦτο Plato habet. Porrò hîc ascripta erat hæc figura.



pag. 110. v. 4. πολλῆς εὐχῆς. Tota hæc oratio fere desumpta est ex dialogo Platonis, cui titulus est Menexenus vel Epitaphius. Verùm nonnihil illam immutavit Iamblichus.

v. 6. πρὸ ἁπάντων καὶ τῆς ἐκείνου leg. in Platone p. 369. v. 24. & v. 8. τῆς ἁπάντων πατρίδος, & v. 16. λοιπόν μοι πάντα, ibidem legitur.

v. 26. Illam sententiam M. Tull. Cicero lib. Offic. 1. fist. reddidit, Scientia quæ est remota à justitia, callidìtas potiùs, quam sapientia est appellanda.

p. 111. v. 14. ἐκεῖνα μὲν γὰρ πάντες ἴσασιν non ἡμᾶς ex Platone omninò leg. Præclarus & planè insignis locus, qui omnibus ad majorum virtutes superādas meritò potiùs debebit addere calcar: quàm ut torpidi & ignavi illas solum jactitēt. Verùm ut eleganter loco modò citato ex Platonis Lachete ait Cicero, sequi debemus Lacedæmoniorum morem, qui cupiditate vincendi inflammatus erat, maximè omnium in prælio princeps esse volebat, prout quisque animi magnitudine maximè excellebat. Nihil enim turpius est, ut modò dictum, viro se aliquid esse existimanti, quàm seipsum non per se, suarúmque virtutum respectu; sed propter majorum gloriam honorandum præbere.

v. 24. πάλαι γὰρ δή. Et hæc ex eodem loco Platonis, sed paulò inferiùs, nempè v. 51. desumpta sunt.

pag. 112. v. 10. in Platone est, ἡ τῶν ἡμετέρων, pro ἡ τῶν ἀγαθῶν.

v. 16. ἀεὶ δὲ μάλιστα δὴς ἀνὴρ &c. Illa sumsit Iamblichus ex lib. β. νόμων Platon. pag. 523. v. 40.

v. 19. In Platone legitur σμικρὸς καὶ ἀσθενὴς ἦν, & v. 20. ἦν δὲ Κύπρος πλουτῶ μάλα. Porrò Cinyras Cyprius, & Mydas Phryx erat, amborèges prædivites. Utrìusque meminit Eras. in χιλ. in Adagiis Cinyræ opes, &, Midæ divitiæ.

v. 25. φασὶν ἡμῶν ὁ ποιητὴς, legitur apud Platonem. Poëtæ porrò hujus nomen exprimit dialogo primo de Legib. Tyrtæum Athenienſem civem. Illius quædam etiammum hodie exstant εἰς πολεμικὴν ἀρετὴν in quo hæc sunt, quæ hîc citantur. Et ipsius carmen est, ἡ δίκαιον ἀρετὴν ἁπάσῃ ἐστὶν ἀνδρὶ &c. hemistichia sunt ὁ δὲ φόνον αἱματόεντα, & ἦλθον Θερμήσιον βορέαν.

pag. 113. v. 1. τὰς δὲ ὑπὲρ πολλῶν. Hæc etiam citantur cum sequentibus ab Theodoreto παθ. ἑλληνικ. λόγ. 5. p. 91. Cæterùm Iamblichus structuram orationis Platonicæ ad suum institutum accommodando paululum immutavit.

v. 8. ἐν δὲ τῷ ἀνδρὶ, verte potiùs. Adhæc verò etiam tyrannicè omnia, quæ voles, facere, & finem omnis beatitudinis esse, ut qui omnia, &c.

v. 17. Plato habet ἐκ βάθρων. & v. 22. δικαιοσύνης τε καὶ idem. & v. penult. μὲν ξυμφερόντως αὐτῷ.

pag. 114. v. 5. pro τοῦ χαίρειν τοῦ, alterutrum, priùs scilicet suspicor esse debere τὸ.

v. 13. post πᾶς δὲ βίος verbum aliquod meo judicio abest. Si divinationi locus foret, ποιήσας vel simile inſererem.

v. 21. pro ἀφρονισάσης, vel ἀφρονισάσθης vel potiùs ἀφρονισάσας leg. statuo.

v. 26. ἀλλὰ μὲν καὶ ψυχὴ ἀνδρὸς. De ea re præclarè disserìtur apud Plat. πολιτ. 5. ſtatim in principio.

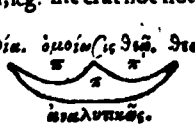
pag. 115. v. 3. φιλοδοξοτάτου. Et eo vocabulo utitur Plato dialogo 1. de Rep. ſub finem. Pulcherrimum verò est quod hîc à Iamblicho dicitur.

v. 8. οἱ μὲν τὴν ἀρετὴν εἰδότες planè legendum censeo. nam alioqui falsa foret sententia. & prorsus menti Iamblichi contraria.

v. 16. Vide an non potiùs leg. sit σφοδρότατος adverbialiter.

pag 116 v.1. Fortè in ἐμπειρῷ non ὑποπεπτωκότι leg. ἐοικότι, licet in hoc converterim.

v.9. pro ἰγκαλῶ omninò suspicor παραιτοῦμαι, ut & converti, leg. hic erat hoc notatum.



v.20. Oratio parum vincta & copulata. Lego itaque κατεργάζεσθαι καὶ φύειν. Notanda autem hic series, quam posuit Philosophus noster, α. φύσις. β. ἐπιθυμία. γ. φιλοσοφία. δ. παιδεία. ε. χρόνος. Quibus omnibus in philosophia discenda opus est.

pag. 117. v. 10. Locus vitiosus est. suspicor autem ita legendum esse, οἷς ἂν ᾖ, ἀνάγκη δεῖ &c. ut v.13.

pag. 118. v.20. συντεφῦναί τε αὐτῇ legend. judico.

pag. 120. v. 10. τῶν δὲ τὰς τε πόλεις, καὶ τὰς μεθόδους τὸ &c. defectiva oratio est, & in fine συνίχου ἄναγ ποιεῖ, legend. statuo.

v.23. Et hic post μάλιστα, ἔτυχε addendum puto.

p. 121. v. 1. τὸ συνεῖφιστον hic legebatur, malèut opinor.

v.3. φοβοῦ αὐτὸς potiùs in præsenti legendū putarem.

v.14. ἅπας δὲ ἰὼς fortè rectiùs legetur.

v.27. λείπεται τὴν φιλοσοφίαν lego vel εἰ ἐπὶ φιλοσοφίαν, & mox v.29. locum mendosum asteriscō notavi, & converti ut potui. Postquam aūt Latina jam edita essent, cogitavi an non ἀγαθῷ ποιεῖ φιλοσοφητέον, legendum sit. judicet ejuditus lector.

v.ult. ἐν τῷ μὲν ὑπάρχειν αὐτὰ, plenè fortasse legendum fit: sed tamen ne sic quidem locus satis fuerit perfanatus. Sunt enim mihi omnia, quæ sequuntur, suspecta, quominus mirum videbitur, si nobis quoque in versipne non planè constemus.

pag. 122. v. ult. fuit tempus quo putavi pro ἐκγόνοις, ἄκροις potiùs esse legendum. Sed nunc mutata sententia vetterem lectionem, ut non omninò improbandam retineo.

pag. 123. v. 24. ἂν εἶεν ἂν γένεσιν potiùs scrib. puto.

pag. 124. v. 2. post ἀνδρὸς, ἀναθέτου verbum omissum fuisse existimo.

v.9. εὐεγίγνετον in ὑποτακτικῷ legendum censeo. Sic & v.10. συμβαίνῃ.

pag. 125. v. 1. τῷ Θ, nomen aliquod substantivum hic omissum videtur. Itaque vel θεῖον vel πλοῦτον addendū statuo, & mox αὖτε ἀγαθαί τε καὶ ἀγαθαὶ μὲν οὖν τ' εὐνομίας legendum itidem suspicor.

v. 5. pro ἀσφαλῶ ἀσφαλὴς lego. & pro ἀντιπαλεύτῳ, quod erat in manuscripto, vel ἀντιπαλεύτῳ vel ἀντιπαλεύσιον, quod in textu posui, leg. Hoc & doctissimus Tiara vidit.

v.23. ὅτῳ legendum potiùs suspicor, ut sit relativum ὕστερ. Recenset septem utilitates Iāblichus, quæ ex εὐνομίᾳ contingunt. Sic contrà septem gravissima incommoda, quæ ex δυσνομίᾳ.

pag. 126. v. 3. ἀλλ' ὅτι τι εὐτύχους lego, quod etsi minutulum sit, tamen notare volui.

v.10. Hic in manuscripto legebatur ἀνομοῦσι, quod ita mutandum esse, ut edidimus, vel pueris manifestum est.

v.14. vocabulo truncato asteriscum apposui. Cum Tiara & hic vel ἐπιτηδεύματα vel ἐπιτηδεύματα scrib. statuo.

v.19. non ἄσπιλος aut ἄμωμος: sed ἄμεμπτος omninò scribendū judico. porrò illud ἀκριβέστατος quod est v.21. nescio an satis sit genuinum.

v.25. λαθραναμιζόντων, elegans vocabulum, cujus simplice utitur sanctior ac certior hoc nostro philosophus, Rom. 2. v.5. quod OEcumenius interpretatur λανθάνω.

pag. 127. v.1. ἀναθέντων rectiùs scribi posse puto, & v.7. alterutrum συμβαίνει ejiciendum est.

v. 15. εὐδόκιμον mihi suspectum est, fortè pro eo, ut ego quidem puto, non malè legas σύμμετρον. τῶν πανηγύρεων ἀμφοῖν sine τι legen.

v.17. pro καὶ συμφέρει, Tiara piè interior. συμφέροντα legere malebat, ego συμφερόν præfero.

v.31. pro ἢ μὴ, ὃ μὴ legendum esse, nemirem puto fore, qui dubitaturus sit.

pag. 129. v. 15. & λαὶ leg. & v.19. in latino vulgarem & communem ad ejus fectæ vitæ, τρόπον scilicet, vel referimus. & mox mutatum vel liberum vitæ posuisset, genus enim vitæ mixtum intelligitur.

v.ult. pro ἰσόνομοι ἰσόνομοι legendum esse ab ἰσομοίρων hem. nemo non videt. Mendum ex vitiosa notarum enuntiatione, qua ι & οι, & ε eodem modo pronunciantur, idque valdè absurdè.

dē. Quanquam illud noſtrum etiam poſsit tolerari.

pag. 130. v. 1. ἢ ἐν ἀλλ' πλειόνων τίχαι legendū cenſeo.

v. 13. λελυθέντας ſ. omninò leg. ſuto.

v. 17. pro πρεσπεμψίας fortè ſcribendum πρεσεμψιάς. Sed edita lectio neutiquam improbanda.

v. 22. τῷ ἐμάτῳ omninò legen. ſuſpicor. ſic & Tiara, & quod ſequitur v. 24. ἐμηχανήθη, quod reddidi, excogitata eſt, ſymbolica ſcilicet, philoſophia, planè de ſymbolis accipiēdum eſt. Sic ſi minus placet ἀπόμαξιν abſterſionem reddere, ut planè non videtur hīc congruere, ſubſtituatur, expreſſionem, quaſi effigiei cujuſpiam. nam ἀπομάσσω idem eſſe aliquando, quod ἐπιμάσσω, unde ἐπιμαγεῖον venit, Suidas in λιπαρὰ ἥλιος locuples teſtis eſt, & poſt illum etiam ex variis authoribus diligentiſsimè obſervavit in ſuis Commentar. Græ. Linguæ doctiſsimus Budæus.

v. 32. pro ἀνάντα, ἀνάσια omninò legendum eſſe, ipſe ſenſus convincit.

pag. 131. v. 9. πρὸς ἄλλας cum Tiara, vel πρὸς ἀλλήλας leg.

v. 19. Vide in vita Pythagoræ pag. 104. v. 7. & ad illa noſtras notas.

v. 20. pro ἀκροωμένῳ, ἀκροωμενῷ planè legendum eſſe ſtatuo. De hiſce ἐξωτερικῆς καὶ ἀκροαματικῆς vide quæ habent Cicero in principio lib. 5. de finibus bono. & malo. itémque quæ doctiſsimè annotavit in ſuis Græ. linguæ commentariis Budæus.

v. 25. lego παρεισάκτους, pro ἀνεισάκτους, quos alienos & ſubreptitios verto. Suidas namque παρείσακτον ἀλλότριον interpretatur. unde hoīce παρεισάκτους potiùs, quàm ἀνεισάκτους dicendos colligi, poſtea tamen etiam pag. 138. v. 16. ἀνεισάκτοις utitur, & παρελθόντας non παραλιπόντας cum augmento ſcribendum eſſe etiam Grammatica nos docet.

v. 27. σύμβολα Clemens Alexandr. ſ. ερωμ. author eſt Alexandrum quendam in hæc Pythagoræ ſymbola commentaria ſcripſiſſe. Sic & Androcydem teſtatur Iamblichus lib. 1. pa. 134. v. 1. Quæ non dubito quin etiā viderit Iamblichus, ut ex illorum hæc ſua potuerit concinnaviſſe. Quemadmodum & Pythagoræ vitam ex Hermippo ἱστορικῷ hiſtorico, cujus Ioſephus contrà Appionem lib. 1. meminit. Pulchro autem ordine hæc conſtruxit, quæ veniunt ad numerum omninò XXXIX. penè totidem ex Diogene & Suida aliiſque authoribus collegit & interpretatus eſt Eraſ. in χιλ. Sed permultum differunt ab hiſce Eraſmica. Nam primorū quatuor cum ſymbolo, quod in ordine quidē eſt 25. in explicatione verò 4. nemo Veterum meminit. Et rurſus Era. quædam cōmemorat, quæ non ſunt apud noſtrum, verum nos & hujus & illius jucundè fruemur.

pag. 132. v. 9. Nec hoc ſymbolum cum eo quod ſequitur eſt apud alios. Item ſymb. IX. & XI. cum XII. &c. Nam quæ deinceps annotanda videbuntur, poſteà indicabimus.

v. 29. illud λαδὲν valdè me torſit & hīc & poſteá. Eraſ. habet λαδὲν Suidam ſecutus. Sed ex Diog. Laertio ἐλαδὲν legendum eſſe pronuntio. Eſt autem ἐλάδιον ὑπογραμμὴ ἐλαίου, ut ex Athenæo docet Euſtath. ſcribēs in ὀδυσ. ζ. ad verſum εὖ λαιῷθε ὑγρὸν ἔλαιον. Itaque ſcribendum ἐλαδὲν διὰ τοῦ μὴ ἀπόματτε & vertendū ſimpliciter oleo tedem, &c.

pag. 133. v. 3. pro παρέτριξε, poſtea in ἀναπλόξει eſt παράπτυξε, quod magis probo.

v. 4. vel χίζει legendum. vel χίζῃ Eraſmus habet χίζει.

v. 10. Totum hoc ſymbolum ita leg. ſtatuo, παρὰ λύχνῳ μὴ ἐπιτιθίζου, poſtea perperam itidem legitur ἐπὶ λύχνου.

v. 12. θαυμαστὸν poſtea legitur, atque ita hīc ſcribendum.

v. 23. pro συνέρους exiſtimo ſυνεφέντας vel συνεφέντας leg.

v. 26. ἀπωθαμένων vel ἀπωθεμένων legendum exiſtimo.

v. 28. pro ἰσοδίων poſteà legitur ἰσοδίου. Suidas & Laertius legunt ἰσοδίου. putarem tamen ἰσόδιον ſcribendum. Verùm de hiſce poſteà plura.

pag. 134. v. 23. Illud ἀμοιδὸς mendoſum eſt, & nihil ſignificans. putavi olim inter ſcribendum ἀμοιδὴς: at nunc mutata ſententia ἀμοιβὴς legendum eſſe judico. Cogita autem Chriſtiane, quiſquis es, & bene rumina hæc quatuor Pythagoræ ethnici hominis aurea planè ſymbola ſacris operaturus.

pag. 135. v. 12. πάσεργον. Idem dixit præclarè profectò Agatho, ut refert Athenæus ſtatim in principio lib. 5. etiam atque etiam cavendum eſſe, ne τὸ μὴ πάσεργον ἔργον ἡγώμεθα. τὸ δ' ἔργον, ὡς πάσεργον οὐκ ποιώμεθα. primum. n. nobis eſſe debet Dei cultus, τὸ δίκαιον τὸ βιωτικὸν

non contrà.

pag. 136. v. 17. ποτε particula vel redundat, vel aliquid desideratur, & leg. μήτε ὑπὸ τ' ἀδικ. πτφ.

pag. 137. v. 1. τιμωμένους ἢ, verbum aliquod conjunctio illa desiderari indicat, fortè ἢ λύπαις μεγίσταις τῶν θείων non malè legetur.

v. 10. ὡς ἐκεῖος suspicor legend.

v. 22. πρόσκειται δὲ, μὴ ἀεὶ leg. omninó.

v. 27. ἢ δὲ ἄψυκτα omnibus modis scribendum judico, ut conveniat cum ἀλαθῆ.

v. 30. ἢν ἀεὶ τ' θεῶν, & mox v. penult. ἐπιτήμιον otiosam esse puto.

pag. 138. v. 28. τὸ μετέχειν scrib.

v. 25. λεωφόρους δὲ hoc symbolum Clemens, Diog. Laert. & Suidas aliter efferunt. Eras. verò etiam agnoscit. Cæterùm observandum conferri ab Clem. Alexand. στρωμ. 5. & ab Eras. in χιλ. τῇ σὺν ἢ τριλιμμένη ὁδῷ nostri Salvatoris. Et luculenta planè & tantùm non Christiana est Iamblichi nostri interpretatio, etsi Christum ignorantis.

pag. 139. v. 8. ὑπερεχύσας omninò scribendum, & quod suprà v. 6. ἴσον erat, in ἴσῃ mutavimus.

v. 12. μεταλύειν μὴ ὑδίων legunt Diog. Laert. & Suid. & vertunt ferè sepiam. Eras. μεταλύειν μὴ γύιος, protulit.

v. 13. Illa verba τὰ μὲν ἄλλα ἀεὶ αὖθ' ὁ τῷ ἀεὶ συμβόλων ἐξεῦρε ὅσα εἰς πρωτοκλῶ ἀρμόζει, non videntur suo loco posita. putarem autem ponenda in fine symboli, post παράκλησιν.

pag. 140. v. 22. πλήρη accusandi casu leg. puto, ut referatur ad λόγον. & mox v. 25. pro ἀπ. δὲ ἀρδῶ leg. quod posteritas etiam viderat Tiara.

v. 26. Illud dictum Heraclitii non invenio in ipsius, quæ exstant, epistolis.

pag. 141. v. 8. τὸν ὀξέα puto mendosum esse utcumque retinuerim in versione. & videndum an non sit legend. cum Laertio & Suida, ὀξέων μάχαιραν ἀποτρίψαι.

v. 11. ἢ μὰ θυμῷ lego cum Tiara ἀγνυμῷ inserto. prudentia enim symbolum utendum esse præcipit, non ira.

v. 16. οὐδὲν οἷς τὸ πρόσθεν γεγενόμενον, mihi planè suspectum est, nec alium sensum eruere potui, quàm reddidi, qui tantisper tolerandus erit, donec melior proferatur.

v. 19. Etsi illa oratio quoque sit involutior, ut ægrè sensum commodum ex verbis invenire potuerim: tamen hoc manifestè apparet, posterius τὸν ψυχὴν παρέλκειν, quod ipsum & Petreus Tiara observaverat.

v. 26. Diog. Laertius hoc symbolum longè aliter exstulit, φορτίον συγκαθαιρεῖν ἢ μὴ συνεπιτιθέναι, & hunc secutus est Erasmus. Suidas utrique verbo negativam apponit. qui rectiùs efferant, aliis excutiendum reliquo.

pag. 142. v. 1. τοιόνδε ἔχον lego.

v. 16. Illud symbolum non reperio apud quemquam veterum. Erasmus inter adagia habet, δίξιον εἰς ὑποδήματα, ἀριστερὸν εἰς ποδιστικόν, quod fatetur, ut erat valdè ingenuus, se habere ex Suida, qui rursum illud Aristophani transcribit. Verùm ego non dubito, quin Aristophanes hoc à Pythagora vel acceperit, vel ex illius mysteriis saltem promanarit.

v. 17. Nec hoc symbolum adhuc apud quemquam alium repperi. ἀεὶ Πυθαγορεῖον, maluissem redditum fuisse de Pythagoricis dogmatibus, uti mox.

pag. 143. v. 8. Ζυγὸν verti jugum, maluissem cum omnibus superioribus ut & in Pythagora converti statteram, quanquam Latini etiam jugum nonnunquam pro libra seu statera usurpent, tamen propter ambiguitatem vocabuli, stateram præferrem. Hujus symboli interpretatio etiam est apud Clementem, & Diogenem Laert. Eras. hic pauciloquium amat.

v. 24. εἰς ταυτὸ ᾗ φέρει plenè legendum puto. Symbolum variè ab Diog. & Suida effertur, quod & indicavit Eras. sed eódem recidunt omnia. Iamblich. in hoc maximè differt, quòd causam addat de furiis, & luculentissimam afferat interpretationem.

v. 30. ἐν φιλοσοφίᾳ δεῖ, ἰσιβαλ. planè legendum suspicor.

pag. 144. v. 12. pro ἀμαθίας ἀληθείας legend. esse, certò certius, elle non enim philosophia docet ἀμαθίαν, quam à natura habemus: sed τὸν τ' ὄντων ἀληθείαν.

v. 26. Diog. Suidas & Eras. pro ἄγειν legunt ἡμιχέειν secuti Hesiodum, quod tamen idem est. Verùm συμβολικώτερον sunt, quæ in ἄγειν lego habet Iamblichus, & longè Erasmicæ interpretationi, licet peretuditæ, meo judicio, præferenda.

pag. 145. Hoc symbolum quemadmodum legendum putem, suprà in catalogo symbolorum satis superque à me indicatum esse puto, solùm pro ἀνόμασεν Laert. & Suidas atque ex

illis

illis Eraſ. habent ὁμόζυγος, quod autem retinuerim διδὺς & verterim faculam ſtudio à me factum, quòd non temerè putem in authoribus pro noſtro arbitratu omnia & mutanda, & noſtra inſulcienda.

v. 26. ἴδια καὶ τὰ τ copulatè. Cæterùm illud ξυναδίας nondum didici, quid ſibi velit. Legitur quidem poſteà aliquoties ζυναδίας, quod & hic expreſſi: ſed necdum ita me ſatis quoq; exiſtimo promoviſſe. Neſcio enim quomodo cum oleo quadrent vel ξυναδία, vel ζυναδία, niſi ad animalitatem, non cantum avium referas.

pag. 146. v. 2. ἀλειξένια, Nec hoc ſymbolum apud alios repperi. Eraſ. ſolum refert inter ſymbola, ἀλειξενίῳ μὴ ἅπτεσθαι λευκῷ, unde autem habeat non addit. Suſpicor idem eſſe cum hoc, quod tamen illo plenius rectiúſque efferatur.

v. 20. ὕπνος ἀδύνατος legebatur, quod neceſſariò & rectè me puto mutaſſe in ὕπνος, niſi quis malit cum Tiara ὁ πᾶς legere.

v. 28. Diog. Laertius & Suidas ὀπὶ χοίνικι μὴ κοιμᾶσθαι dicunt. Eraſmus χοίνικι μὴ ἐπικαθίζειν. Omnium interpretationes cum hac noſtra diſcrepant.

pag. 147. v. 9. perperam hîc in manuſc. ſcriptũ erat αὐδὴς & v. 14. ὦδι καὶ κιτραδοκὸς legimus cum copula καὶ, quæ itidem aberat in manuſcripto.

v. 23. pro ἀφῆναι, ἀφεῖναι, vel ut mox v. 28. ἀφίναι cum Petr. Tiara leg. exiſtimo.

v. 26. pro οἱ κεφάλαια olim putavi οἱ κεφαλῖνοι ſcribendum. Sed οἱ κεφάλαια germanum eſſe puto, de quibus Ariſtoteles de hiſt. Animali. lib. 4. cap. 2.

pag. 148. v. 1. δακτύλους ἁπλῶν, ſimplices digitos converti, quòd aliud non occurreret vocabulum. Alioquí non ignoro Galeno & mediciis τρίχας ἁπλᾶς dici rectas ſeu leves, quæ aliàs εὐθεῖαι iiſdem vocantur, quæ contrariæ ſunt criſpis: ſed an ſimplices cõtrarium ſit incurvis dubito, fortè rectos & leves melius conveniſſet, quàm ſimplices.

v. 15. ὁ τὸ potiùs legendum cenſeo. & v. 30. καὶ τὰ αὐτὰ legebatur, quod in καὶ τὰ αὐτὰ, ut editum eſt, viſum fuit mutandum.

v. ult. φιλοσόφοι leg. judico.

pag. 149. v. 1. ὁ τὸ ποιῶν. Ecliptica eſt oratio, puto vel addendum τὸ ποιῶν, vel ſubintelligendum.

v. 12. ἡ τ ἀναμάτων ſcribendum autumo ut & converto, Intereà non diffiteor mihi hîc in vertendo non parum negotii exhibitum, propter hyperbata & orationem valdè implexam. unde ignoſcent lectores, quod diſplicebit.

v. 27. περιστιεῦσ ὁ αὐτὰ τῇ &c. legend. ſuſpicor.

pag. 150. v. 2. D. Laert. & Suidas illud ſic efferunt ὁμοροφίους χαλιδόνας μὴ ἔχειν. Clemens Alex. στρωμ. 1. χαλιδόνα οὐ οἰκίαν μὴ ἔχειν. propiùs accedens ad hunc noſtrum. Verùm interpretatio Iamblichi magis ſymbolica & magis Pythagorica eſt.

v. 20. Eraſmus addit τινὸν δακτύλιον nec unde habeat, dicit, quod noſtrum hic non agnoſcere videmus. Intereà verò utinam interpretamentum hoc divini Philoſophi hodie gurgites & voragines patrimoniorum ſuorum, & helluones abdomini nati, ὧν ὁ θεὸς ὁ κρείττων, ut ſanctus ille σωτὴρ inquit poſtquam ſacratiora audire recuſant, ſemper ob oculos haberent.

v. 22. pro ἕλαμεν ἔλλαμεν legebatur. Tiara putat ἔνλαμεν leg.

pag. 151. v. 11. & 12. ἀμαρτήματα & ἀχολήματα carnis dũ audio, penè cœleſtes aliquot voces mihi audire videor.

v. 19. Hoc ſymbolum Diog. & Suidas efferũt & ex illis Eraſ. οὐ δακτυλίῳ ἀκόνα θεῷ μὴ σφίγειν. Sed eodem redit res.

v. 32. οἱ ὁ οὐ δακτυλίους leg. ſuſpicor.

pag. 152. v. 12. Hoc ſymbolum apud nullos alios reperiri, & παρὰ λύχνῳ mihi videri leg. eſſe, ſuprà ad pag. 133. v. 10. indicavi.

pag. 153. v. 4. Hoc ſymbolum ſuprà in ſymbolorum catalogo eſt ordine XXV. At ab Iãblicho ſymbolo IV. eſt explicatum. Nolui tamẽ hic quoq; prætermittere, quod in noſtro exẽpla. & legeretur, & exegeſin haberet, licet ſuccinctã, tamen aliam, quàm quæ ſuperius tradita eſt.

v. 13. πρὸ ὁ ἀρχίτα perperam in manuſcrip. legebatur. itaq; mutavi in τὸ ὁ. ſic enim de more novum ſymbolum auſpicaturum loqui ſolitum videmus. Nec hoc eſt apud quenquam alium. Interpretamentum planè dignum philoſopho ſummo.

v. 27. ἴδιον παρὰ τὰ ἄλλα legendum cenſeo, ut referatur ad maſculinum γλαῦκας, quod præceſſit. Sic & Tiara. & v. 29. ζῶον αὐτὸ ſupple ἄψυχον.

pag. 154. v. 9. Nec hujus ſymboli meminerunt

runt ulli alii ex antiquis. Videtur tamen germanum Pythagoræ esse, ut & explicatio gravissimo philosopho est dignissima.

v.19. προσωπάμωνι P. Tiara legendum putabat.

pag.155.v. 8. ὁ πολλῷ χρόνῳ lego pro ὁ πολλῷ.

v.15. Symbolum illud extulerunt Laertius, Suidas & Erasmus τὰ τράμαλα ἀεὶ συνιδεῖν ἔχειν. vel hoc modo, ἀναγκαῖον ἐξ ὑπαρχῆς συνιορᾶν τὰ τράματα, de quo & Clem. Alexan. loco jam aliquoties indicato.

pag.156.v.17. Symbolum de cerebro non vescendo apud alios quoque non reperitur. pulcherrima verò illius hîc quoque ἀναπλοκὴ cernitur.

pag.157.v.3. καὶ τὸ τῆ ἰσθῆ Tiara. legeb. autem τὸ τῇ perperam pro τῇ vel τῷ.

v.8. καὶ ἄπιον ὃ μὴ συνίσχει, μηδὲ ἀφανίζειν τὰ δ' αὐτῷ ἴσχυν δυνάμενα leg. suspicor. interea manet mihi suspectum τὸ, ἀφανίζειν. quid si verò pro illo ζαφλογίζειν legas?

v. 12. Quomodò illud symbolum putarim legendum esse suprà ad p.133. v.26. indicatum est. Cæterùm prætereundum non est, Erasmum ex D. Laert. & Suida legere & interpretari ἀνοφωπῶς & negativè, ἀνσυγχύτους καὶ καθαρὰς μὴ ἐπιφερῆ μηδὲ ἰφίστας, quod noster hic καταφατικῶς & affirmativè, qui rectiùs judicent docti.

v.14. pro negativo ἀσυκοφάντητα, affirmâter lego σὺν καταφάντητα, quod & Tiara vidit.

v.19. ἐπιβάλλῃ vel ἐμβάλλῃς leg. suspicor.

v.30. De hoc Symbolo diximus suprà. an verò ἐρυθῖνος vel ἐρυθρῖνος piscis sit, qui Plinio lib.32. cap.10. vocatur rubellio, an verò ab illo diversus, quod statim idem eodem loco Erythinon subjiciat, cujus non semel etiam aliâs meminit, aliis excutiendum relinquo. Satis autem constat ex interpretatione Iamblichi ab rubore nomen habere.

pag.158.v.10. Hoc symbolum Diog.Laert. & Suidas in Pythagoræ symbolis & ex illis Eras. sic efferunt, χύτρας ἰχθῦς συγχεῖν εἰς τὴν πύρραν. At Clem. Alex. στρωμ. 5. pag. Florentinæ edit. 232. ad hunc modum, ἀπὸ χύτρας ἀμβολὰς λαβεῖν πυρός. τὸ εἰς τὴν στοὰν τύπον μὴ ἀναλιπεῖν, ἀλλὰ συγχεῖν. qui propius ad verba Iamblichi accessit.

v.22. Et hoc symbolum cum eo, quod sequitur, apud hunc solum reperitur. Estque verè Pythagoricum, ut apparet. Interpretationes planè symbolicæ & allegoricæ, summóque philosopho dignæ sunt. Antè autem in testimoniis adduximus posterius hoc symbolum alibi ab Eustathio summo Homeri interprete quoque innui.

pag. 159. v.13. πρότομα, quod hic prius legebatur, in πρόσωμα necessariò cum Tiara mutandum putavimus.

v.18. Hoc symbolum habent & meminerunt plurimi authores. Noster quanto in explicatione brevior & succinctior est: tantò prolixior doctiórque est Erasmus in colligendis iis, quæ de eo sunt apud varios authores scripta & annotata.

v.24. μολόχῃ. Athenæus lib.2. indifferenter dicit μολόχῃ & μαλάχῃ dici. Nec hoc symbolum invenitur apud quemquam alium.

v.26. συντρέποντα. Innuit μολόχῃ esse instar heliotropii, quod & voluit Columella, in Carmine suo de cultu hortorum lib.10. dum inquit, *& Malache prono sequitur quæ vertice solem.*

v. 30. Quid si pro Ἀστάσῳ, Ἀστάσου legas?

pag.160.v.17. Symbolum illud, ἐμψύχων ἀπέχου, etsi non meminerint alii scriptores: tamen merè esse Pythagoricum hinc constare potest, quod Porphyrius & ipse Pythagoricus libros quatuor περὶ ἐμψύχων ἀποχῆς & scripserit & reliquerit. Alia habet Diog. Suid. & Eras. quæ non sunt apud hunc nostrum, ut contrà multa vidimus apud hunc, quorum ne γρὺ quidem est apud alios. Puto autem Iamblichum sua, ut verè Pythagorica, discrevisse ab nothis, & iis, quæ Pythagoræ tribuebantur. Interea Clem. Alex. lib.2. στρωμ. scriptor omni exceptione major, symbolum Pythagoricum esse ait τὸ ἐπὶ γῆς μὴ πλεῖν. Et Suidas in Anaximandro meminit Symboli, ἀπὸ ὁλκάδος ἄρτι μὴ ἐξιέναι, quæ non inveniuntur in hoc Iamblichi catalogo. ut & quædam sunt apud Diog. Sed hæc nobis sufficere debebunt. Atque hæc, benevole lector, quæ in hosce duos libros inter convertendum observavimus, tecum candidè communicare voluimus. Nec plura potuimus per occupationes & curas mœroréque, inquibus quotidie fer è versamur, & turpes tantùm non mortes, quibus afficimur: tum quod unius duntaxat exemplaris, ut aliquoties testatus sum, ope ac subsidio usi simus: nec voluimus quoque, ne notationum nimia congeries lectori nauseam pararet. Quod si autem hæc ipsa cum versione nostra, quod veremur, displicebunt: saltem Græca, quæ ut

primi

primi, ita bona fide damus, placeant. Nostra verò tantisper tolerentur, donec ea alii cum authore sexagenario de ponte dejiciant. Nam hanc sortem multos video subiisse, qui superioribus aliquot seculis varios in omni literatura Græcanica authores ad posteros transmiserunt. Cui me eximere nullo modo volo. Iam si hæc grata fore cognovero, equidem reliquos ejusdem authoris libros, quos apud me penè confectos habeo *εἰς μαθηματικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀριθμητικὴν εἰσαγωγὴν Νικομάχου*, si vita suppetet & otium in literis concesserit Deus *ἀμέμπτων*, publici juris facere non detrectabo. Tuum verò erit, candidissime lector, ea in bonam accipere partem, & si cubi à nobis, ut pluribus aliis intentis & hominibus erratum est, illa comiter emendare. Ac nobis hic castigationum nostrarum finis esto.

Castigationum & notarum IOA. ARC. THEODOR.
in λόγους προτρεπτικοὺς
IAMBLICHI CHALCIDENSIS
FINIS.

IOAN. ARCER. THEO.

Breves aliquot in superiores hasce epistolas
NOTATIUNCULÆ.

IAMBLICHUS suprà in vita Pythagoræ, Theanus & Myiæ, Pythagoricarum fœminarum honorificè meminit, ideò hasce illarum epistolas subjicere volui, ut in speculo quasi cerni possit, quantoperè illud, quo Pythagoras floruit, seculum sapientiam, atque illam Philosophiæ partem, quæ est de moribus, excoluerit, ut nobilissimæ fœminæ etiam palàm illam profiteri non dubitaverint. Cæterùm Theanus meminit magnus ille Clemens Alexandrinus lib. 1. *στρωμάτ.* hisce verbis, *Θεανὼ*, inquit, *τὴν Κροτωνιάτιν περί τῶν γυναικῶν φιλοσοφίαν καὶ ποιήματα γράψαι*. Sic & Plutarchus illam semel atque iterum allegat in libello, cui titulus est, *γαμικὰ παραγγέλματα*. Suidas tres hoc nomine fuisse scribit. primam Pythonactis filiam, Pythagoræ magni uxorem, quæ procrearit Telaugen, Mnesarchum, Myiam & Arignoten, eamque dictam fuisse Creticam Philosopham. Hanc & Iamblichus agnoscit lib. 1, p. 125. v. 12. Alteram Locram lyricam poetriam. Tertiam Metapontinam uxorem Caryfti vel Crotonis, vel Brotini Pythagorei. Quæ ipsa scripserit de Pythagora, de virtute Hippodami Thurii, admonitiones mulierbres, & Pythagorica Apophthegmata. Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ cap. 27. pag. 125. disertè Theanus cujusdam meminit, quæ fuerit sapiens & virtute præstabilis fœmina, uxor Brontini Metapontini. Atque hujus hasce suspicor esse Epistolas (si quidem sint *γνήσιαι*, & non ab aliquo Christiano illarum studiosiore effictæ) utpote quæ *παραινέσεις γυναικείας*, de quibus dixit Suidas, contineant. Porrò has Theanus, Myiæ, & Melissæ Epistolas primus olim Venetiis edidit Aldus Manutius, & posteà H. Steph. cum Diogene Laertio, fidelissimi typographi, & iidem viri longè doctissimi. Eas, quales quales sunt, nunc etiam conversas, quod non sciam ab quoquam hactenus fuisse tentatas, dare volui. quod te, humanissime lector, in bonam partem accipere par est.

Omnes verò hæ Epistolæ prorsus *γνήσιαι* sunt. Prima autem Theanus succinctè & graviter utilissimum tractat argumentum, de liberorum, maximè primæ ætatis educatione. De

qua posteà Plato & Aristoteles copiosè scripserunt. Post omnes verò longè eruditissimum & elegantissimum tractatum reliquit Plutarchus Cheroneus.

pag. 164. v. 27. πτωματίζει, pulchrum verbum ab πτῶμα cadavere, quod ab πίπτω. Vtitur eo etiam Ecclesiasticus & planè divinus scriptor D. Cyrillus aliquoties. Ejus dictum quod piam citatur ab aliis, in quo hoc verbum usurpat Quod quia elegans est & planè aureum, non pigrabor hic quoque adducere. οἱ ἐπιχαίροντες inquit, ἐπὶ πτώμασιν ἑτέρων, ἑαυτοὺς πτωματίζουσι, hoc est, qui casibus aliorum gaudent, non sunt immunes à ruina, sed cadunt ipsi.

v. 32. βατταλίζειν, de isthoc verbo vide in Proverb. apud Erasm. in χιλ. Batalus est.

pag. 165. v. 1. σπαταλῶντα converti in deliciis volutantur. Utitur eo verbo etiam sanctissimus Apostolus 1. Tim. 5. 6. D. O Ecumenius interpretatur τρυφῶντα, ἢ ἐν τρυφῇ μόνῃ περισχόντα.

v. 12. περιπεσοῦσαι ab ὑποσύρω themate id est præstringo venit. Vnde συφότης, quo usus est magnus ille Synesius in Orat. prima de regno ad Arcadium. Libenter autem Pythagorici tinctorum utebantur vocabulis, uti videre est in Epistola Lysidis, quæ legitur etiam in vita Pythagoræ p. 81. v. 2. ἵνα ψάσῃ τὰ βάψιμα. &c.

IN II. EPISTOL.

SECUNDA Epistola est παραμυθητική. Consolatur enim Nicostratam quandam zelotypia, morbo fœminis tantùm non familiari laborantem. Habet autem multas egregias sententias & præclara dicta vereque παραμυθίας, non modò γυναικείας, verùm etiam, quæ viris in communi vitæ usu convenire queant.

pag. 166. v. 15. ὅτως οἱ ἀληθῶς. Fortè Terentius huc respexit, dum inquit in Andria hunc senarium, Amantium iræ amoris integratio est. Sic enim ibi legendum esse repugnante ipso etiam Donato contendit doctissimus Muretus.

IN EPIST. III.

TERTIA Epistola est περὶ τῆς διεφθαρμένης περιστάσεως ὑποθετική, & ipsa multis salubertimis γνώμαις & præceptionibus referta. Nec ea solùm qualia esse debeant famulitia describitur: verùm etiam quales in illa & heros & heras esse conveniat καθ' ἱστορίαν sanctè proponitur. Christiani hîc aures arrigant, & audiant, quid hic fœmina Ethnica ab nostrûm unoquoque, qui illis utimur, requirat. Nam & hodie hoc hominum genus penè mancipiorum instar habetur.

pag. 171. v. 23. ὑπομνημαλογραφήσαμεν. Pulchrũ verbum, quod tamen hactenus equidem apud nullum aliũ repperi, an verò benè expresserim, aliis judicandum relinquo. Simile est ἀροτριᾶν vel ἀρολογίζειν apud sanctissimum vatem, in cantico graduum ψαλ. ρκθ. quod 72. interpretes reddiderunt. Et Apollinarius etiam in carmine retinuit, ἐπίτριπτον. Quod in Hebræo tamen est, araverunt aratores, & sulcos profundissimos duxerunt, estque meo judicio magis appositum. Nam quod ibi est aratro liras & sulcos ducere, hoc hic flagris & scuticis lineas ducere, & quasi commentarios servorum corporibus ita inscribere, ut turpes & cruentatæ vibices relinquantur.

pag. 172. v. 7. μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον, videatur esse alicujus poetæ hemistichium, & expressit eleganter Horatius lib. 1. Sat. 1.

Est modus in rebus sunt certi denique fines:
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Clem. Alexandrinus Cleobulo dicit tribui lib. 1. στρωμ. μέτρον ἄριστον.

IN MYIAE EPISTOLAM.

MYIÆ Suidæ quoque tres fuerunt. Prima fuit Thespiace Lyrica. Altera Spartiatis, utraque poetria. Tertia Samia, magni Pythagoræ ex Theano conjuge filia. Hanc & Clemens Alexandrinus lib. 4. στρωμάτων agnoscit. Quæ verò ex illis hujusce epistolii author fuerit, si quidem & hæc ex veterrima illa officina prodiit, (jure namque dubitari possit, cùm nullus veterum, quod sciam, ullam harum omnium mentionem fecerit) hactenus, mihi saltem, incertum est. Solum ex nostro Iamblicho omni exceptione majore scriptore, Milonis Crotoniatæ uxorem fuisse assero. Epistola perelegans est, & scripta Doricè, docens quales, & quibus moribus præditas esse conveniat nutrices, quæ necessitate urgente eligendæ erunt.

pag. 173. v. 15. ὑγιεστέρας καὶ ἀπὸ τοιάδε σίτας. σίτησις

ἀτροφίης cibatio est propriè, si ita loqui fuissem ausus, ab verbo cibo, quo usus est Columella. Aliturae vocabulum verbo τρέφω καὶ τροφὴ ad unguem respondet, quo ex Gelli. lib. 12. cap. 1. & hic & in Pythagora uti malui.

IN MELISSAE EPIST.

DE Melissa nihil dum hactenus repperi, nisi quod Diogenes Laertius in vita Terpādri Melissae meminit, quae fuit illius viri conjux. Sed EUstathius accuratissimus Homeri interpres & commentator scribens alibi in Ἰλιάδ. μ. cujusdam Melissae sapientis fœminae mentionē facit, quam quidam laudans, inquit, ὡς μεγίστου ἀξίου τὸ τότε γυναικῶν ἀνδρεχώρ καὶ διασήμου φωνῆ ὁμιλίᾳ τε κεχορηγημένης. Porrò Epistola haec Doricè itidem scripta, & sapiente fœmina dignissima reputanda est. Agit autem de honesto & vero fœminarum ornatu, haud aliter de eo loquens, ac D. Petrus τοῖς δὲ ἀληθοπρεπῶς παρεσταλμένοις scribit, epist. prior. cap. 3. v. 3. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τρίχων καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος. &c.

pag. 175. v. 3. ἐρύθεμα Hesychio authore est ὁ ῥίζα ἢ λευκομβρὴ ἐρυθρόδανον. Quod aliàs etiam anchusa dicitur, qua fœminae praesertim cadaverosae & deformes faciem pingunt, ut coloratiores videantur. EUstathius in Ἰλιάδ. η. scribens ab ἐρεύθω, rubefacio deducit. Suidas interpretatur τὸ χρῶμα, καὶ ἀνδρὸς περιστικτὸν ἱματίον, οἷον οὐδὲ ἐκ λευκῶν νοτερός τε καὶ ἀβρὸς καὶ εὐθαλὴς τιθεῖ ὑπὸ δρόσῳ ἑαρινῇ οἷόν ἐρεύθεμά τε ἀρχαῖον καὶ μεσολαμπὲς ὑπάρχον. Sic Thucydides lib. 2. ἐρύθεμα τῆς νεοτητος, & Synes. παρεῖας ἐρύθεμα dixere.

IN PYTHAG. EPIST.

ET haec epistola olim ab Aldo cum Bruti Romani epistolis, & posteà Lutetiae atque alibi edita fuit. Eam verò Pythagorae germanam omninò esse suspicor, etsi illius Laertius in vita Pythagorae non meminerit.

pag. 175. v. 31. λειποδήμις Pythagorae egenus & pauper est, cui tamen nihil ad vitam ducendam desit, juxta illud Flacci, pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

LECTORI S.

CUM Bonav. Vulcanius, amicus noster, idemque homo longè doctissimus atque humanissimus intellexisset, me Iamblichi Philosophi editionem adornare, idq; praefixa authoris vita ab EUnapio descripta, misit ad me, ut sunt candida & aperta Musarum janua, suas aliquot in illam castigatiunculas. Verùm cùm ha tardius, editis scilicet omnibus, venirent, non ideò abjiciendas putavi: sed hic in calce post nostras in ejusdem προτρεπτικὰς castigationes curavi adjiciendas. Maximè quod in utrumque librum summὸς ἐρώτων quidam mihi hactenus ἀνώνυμος, (celatur enim ejus nomen) homo benè, uti apparet, doctus, post priorem librum jam omninò quidem absolutum, at in alterum inter excudendum, Commelino, cujus haec sumptibus edebantur, potissimùm authore frustillatim submississet, quae ipsa etiam lucem videre volui, ne quem sua laude fraudarem.

In IAMBLICHI vitam
ab EUnapio Sardiano scriptam.

Pag. Commelinianae editionis 21. v. 10. pro αὐτῇ, αὐτῆ.
v. 22. πίθυτι pro πίθυτη.
pag. 22. v. 22. τὸ σῶμα ἢ σοι.
pag. 25. v. 2. εἰς ἓ τὰ ταῦτα γεγραφότων,
v. 4. ἀνὰ τὰς πόντους, hoc est, ἐν τοῖς πρώτοις.
pag. 26. v. 2. εἰσχολεῖν αὐτῷ.
pag. 29. v. 25. pro ἐδώκει, ἐᾶν ἐπιδώκειν.
v. 26. διαπαιγῆν.

In IAMBLICHI Pythagoram diverſa lectionum conjectanea.

Pag.30.v.29.πολλὰ δὲ ξη leg.
pag.33.v.23.pro μυημάτων, μυημάτων leg.
pag.34.v.13. (ἱερώτερον ἢ τὰ ἄλλων ὄρων ἐπίσταλο αὐτὸ, καὶ τοῖς πολλοῖς ἄδηλον) &c. leg.
v.29.pro ὅπη μὲ, (ὅπ σοι ἐι μὲ λαθὸν βραχύ.)
v.33.εὐθὺν ὥςπ συμβάσ[illegible].
pag.38.v.24.pro ὁλοθέκτο anne ἰδιδέκτο?
pag.39.v.9. φιλοπαθάτως.
v.ult. ἴχ' ἄμβακι puto.
pag.42.v.9. λειλυγιῶν leg.
v.10. πεοθάμιον leg.
v.27.Locus mendo carere,nec quicquam deeſſe videtur. Intelligo χάρεν ἐυφόρους ἰχνῶν, fertilem virorum literis deditorum, ab οἶνω.
pag.43.v.7. ſervanda vox ἀκουσματικὸς. Nã paſſim illa apud Iamblichum reperitur, & opponitur τοῖς μαθηματικοῖς.Locum verò integrũ puto hoc ſenſu: Multi verò eorum, qui ipſum audivere (ἀκουσματικὸς hos vocant) una ejus oratione, quam vix ingreſſus Italiam primam coram toto populo habuit, permoti,plures, inquam, quàm bis mille homines doctrinæ ejus ſeſe dedidere.
pag.55.v.11. ὑπολαμβάνειν αὐτὸς ἰφη δῶν leg.
pag.60. v.8.pro ἰὼν ἀγαγύτλη ἰὰν ἀγάγη τὸν ὡς l'τελέων leg.
pag.62. v.ult. πρὸς ἄιδου διδομένων νόμοις, τὸν ἢ τὸν &c. Ita ex 10.hiſtor. Timæi ſupplẽdus locus,cujus fragm.apud Laertium.
pag.66.v.2.οὐλίλλο. pro ἐλίκιττο leg.
pag.67. v.15. πεοξομιλῶσ[illegible]. αὐτὸ τῶν γυμνάσμοις leg.
v.20.καὶ αὐτὰ τοῖς ὡς ἀληθῶς.
pag.68.v.25. pro ἑαυτ', ἑαυτῦ, vel αὐτ', nimirum τ' ἰσχυν leg.
v.36. ὡσὶ τ' ὁ Μυκήνας σὺν Τρωικοῖς λαφύροις &c. & mox, τότε ἄσπιδ[illegible]. παρίμεν ὡς πάνυ, &c.
pag.69.v.32.vocem ἀφυγασμοὶ retinendam puto, nam ei reſpondet ψυχικῶν γυμνάσεων, & quod ſequenti p. v.19.dicitur σωτελέων φαρμάκων.
pag.70.v.24.vox σύνχυμάτων retinenda eſt, utirur ſimili p. 110. v.30. ἀδιαχυμάτων, διαθησί π.
pag.71.v.9.σύντιλις & σύμπλ.
v.17, συναδίως.
pag.72.v. 10.ὡς ἄγυιος legend.
pag.73.v.30.ὁ Μυσικῆς.
pag.74.v. 33.an συνεκίσασιν? hac enim voce alibi aliquoties utitur.
pag.75.v.2.φιλίαν legen.idem requiunt præcedentia p.præ.
v.5. ὅτι τε δὲν &c.v.10. ἀξιοπιστοτέρως.
v.12.ἀξ' νομίμων ὀχῆς, leg.per leges ex æquo & bono, ſanóque judicio latas.
v.17.ἅπ συλλήβδην πάντων πρὸς ἃ κ' φυσικὴν πὶς ἐπιπλοκὴ ἐ κοινότης leg.
v.27. ἐξ[illegible]. κ' τῦ αὐτῦ leg.
pag.76.v.5. αἰχρᾶς ἐπιθυμίας leg.
pag.78.v 1. ὅπως ἐμαῦσὶ non ἐλελᾶντο.
pag.85.v.7. ἀναπόδειλα, leg. evincit id quod ſequitur, κ' ἄνευ λόγων. Vide p.88.89. & 90.
pag.86.v.20.pro ἴδιον χρῆσ, lc. ἡδονῆ χρῆσ.
pag.87. v. 23. Ita diſpungendum, ἐιρὸν γὲ συμβολὴ. ἀγαθὸν οἱ νόσοι, &c.
pag.92.v.23.an ἐπιτήδειον ἀπηγόρευσε?
v.33. τ' ἀγηρῶντα χρυσὸν vide p.94. v.23.& p.131. v.18.
pag.93 v.3.ἐικάζας pro ἐικίζας legen.
v.25. pro κοθαρμένων,an κοθαρμοὶ?
v.33. πύκνη ἱσορέπτει, ἤγουν τιχικῶς.
pag.94.v.5. ἀλλ' ὡς ἂν ἄντως leg.
v.13.ἐικάζας leg.
v.25. ὕσως ὑπ' αὐτ' ἀγχόροι ἄγες βιβαιοῦν τὸ δόγ.
pag.96.v.12. αὐτὸ ἐμβλέπτον ἰφαίνοντο leg. apparet ex illo quod ſequitur v.14. ἐικότως.
pag.100.v.11. pro κοθαρὰ, κοθαρᾷ leg.
pag.101.v.14. ἔτο δὲ γίνεται.
pag.102.v.7.ἀνεπαιόρθωτον.
pag.105.v.16. ὑδεκίμαζὶ πεμὶ χρῆσ.
pag.106. v.27. ἀκρᾶς διαμονῆς ἐχούσ.
pag.107.v.20. pro μάχας, μαλάχας leg. De hac enim Columella ſcribit, *Et malache prono ſequitur qua vertice ſolem.*
pag.109. v ult. ἐμπλέκτως ὀπτέον.
pag.112. v.10. locus eſt integer, uti & v.24. & 32.
v.16. συναδίως legen.
pag.113. v.1.ἀξιογνίᾳ legen.
pag. 115. v.4. λαθίζιν. Ita dixit p.113. v.10. πεοσθίζας:
v.8.an τὸν ἢ παῦζν,i.remiſſionem ἰσοτάσιος.

Pag. 118. v. 22. ἐν τῷ ἑνὶ θυμίων leg.

Pag. 119. v. 9. ὅτι μισεμάζοντες ex præcedentibus repetitum delendum est.

v. 17. κῆ μνημείου τῶν φῶτων leg.

v. 29. ἐπιτερψάντων. nimirum τὴν περίοδον.

pag. 121. v. 5. χρυσίον ἴχνος. ut v. 8.

v. 14. ὑπὸ ἓν ἡνίοχον leg.

pag. 127. v. 9. Ἀφροβάκχου ἀγέδον ἄνασσης.

pag. 129. v. 13. δεῖ ἓν ὁμολογεῖν ἀεὶ ἓν κυρίῳ τἀγαθὸν εἶναι nisi placeat quod pag. 89. v. 23. legitur, δεῖν ὁμολογεῖσθαι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἀγαθὸν αὐτεῖν.

v. 25. τὰ παρὰ τῶν θεῶν συμβαίνοντα ἐστί. καὶ ὅμως ἓν τῷ αὐτῷ πραγματευόμενα ἀξία δόξαν ἔναι τὴν οἰομένην θεῖς εἶναι· τοῖς δὲ μὴ θεοσεβέσι θάτερον τούτων. καὶ θάτερον. Vide seq. pag. v. 26. Ita apud Ciceronem: & dii sunt & divinatio non est.

pag. 130. v. 9. πολλὰ ἓν καὶ αὐτὸς περὶ τῆς τοιαύτης δὲ τῶν δεκμύντων μυθικῶν ἀπαιτημονεύσεις, ὡς ἐδίη, &c. leg.

pag. 131. v. 1. Leg. ἐπεὶ οὖν ἐς ἐδίη ἀπαλλάσσ. Apud Stobæum.

pag. 132. v. 12. οὖν ἴφη πρὸ λίζων.

pag. 133. v. 22. πρὸς αὐτὸν, nempe Πυθαγορέων.

v. 26. pro ὑπόμνησιν, ὑπάμνησις leg.

pag. 134. v. 11. παρὰ θεῶν.

pag. 136. v. 31. Ἐπεὶ. suprà p. 130. v. 12. Ἐγγύ.

pag. 137. v. 16. Pro ἔναγ ἓ τὰ τοιαῦτα κοινὰ, λίνα leg. Vide p. 100. v. 13. Vbi ἱματόλινα narrantur. Apuleius certè lanæ vestem ab Orpheo & Pythagora profanatum fuisse narrat. Diog. tamen Laertius id negat.

v. 17. pro ἀκάδας, an ἀκρασίας.

pag. 139. v. 12. χαλδαίων. hos enim audiviſſe videre licet p. 149. v. 20.

pag. 141. v. 3. χρυσίζειν τὰς ἐδόντας. & v. 25. Locus videtur mutilus. Cur enim ſceptrum Iovis Cypariſſinū narrent nō additur. Diog. tale quid dicit ἀπὸ χοντοῦ κῆ σέρα κυπαρισσίνης, ἀφ' τὸ τῶ Διὸς σκῆπτρον ἐστιῦθεν πεποιῆσθ. In Pythagor.

pag. 144. v. 6. pro ἐπλῆσθ. ἐπίπλεον.

v. 10. ἀφ' τῶ Νέλα προδόσης leg.

pag. 146. v. 21. an ἐπὶ Πυθίᾳ κῆ &c. paulò antè dixit ἀπροσβάζειν.

pag. 147. v. 14. anne hoc pacto rectiùs haberet ἢ πάλιν ἀπὶ φιλότητ, ἰσότης, φιλότης. [ὥσπερ πρῶτ. Pythagoras, φιλίαν ἰσότητα Laert.] ἢ σὺν τῷ κόσμῳ ὁμοῦ. [Pythagoram quendam primum Cœlum mundi nomine deſignaſſe teſtatur Laert.] ἢ ἰδίᾳ σὺ τῷ φιλοσοφίᾳ [nimirum ὀνόματι, cujus & ipſe nominis primus autor fuit. quod quàm latè patentem includat ſapientiam videnda. p. 144. v. 25.] ἢ κῆ σὺν τῷ Στάγ, Καιτῶν [non jam occurrit quid ſibi velit] ἢ τὸ Ἀφροβοάμβου, [vel ἢ σὺν τῷ Ἀφροβοάμβου] τέλεκτος.

pag. 154. v. 11. pro ἐδὲ read, leg. ἐὸ νοεῖν. præceſſit νοεῖσθαι ἤρεμα.

pag. 155. v. 23. Ita diſtinguendum, προσθεῖναι. τὸ Ἀφροδίτης ἀεὶ τῷ ἥλιον ἀεὶ ἰσό τ, κῆ πρὸς τὸ &c.

pag. 157. v. 26. κῆ τὰς ἐκλείας.

v. 29. pro λόγον ἀπιδίδοτο, λόγον ἄπαντῶν πάν. Apparet ex iis, quæ ſeq. pag. v. 3. & 4. dicuntur.

pag. 160. v. 9 pro ἤκουτα leg. ἴχοντα.

v. 27. pro Ἀφροδίτην an διαπόντ an Ἀφροδίσιον?

pag. 161. v. 13. δυσκώφλον.

v. 31. pro ἐκκείσ, an ἐκκόσ.

pag. 163. v. 30. prava interpunctio tenebras offudit. ὑγιαθείας. καὶ τὸ ἐμψύχων ἀπίχειν σωμοθήκην, Ἀφ' τἄλλα &c.

pag. 164. v. 1. παρὰ φύσιν.

pag. 169. v. 6. anne pro συμβύζαι, συμβύκαι?

pag. 172. v. 28. pro καπῶς, καλῶς leg.

pag. 175. v. 29. poteſt & ἰδῶν forſan legi.

pag. 178. v. 17. ἓ ἰγνύπτ. Propoſitum id requirit.

v. 22. pro μαντικὸν, anne leg. μανικὸν. v. 31. μανικατέρας facit.

pag. 179. v. 6. pro ἐπιφήμιλ, ἐπιτήμιλ.

pag. 180. v. 10. καλόν τ pro καλόν τ.

pag. 183. v. 9. ἀπλαύσιον.

pag. 185. v. 6. ὡς ὕν ἐὼ, leg.

pag. 186. v. 28. καὶ ἀεὶ τὸ ἡκατά.

pag. 187. v. 6. pro καρτῶντ leg. καρτοῦντας.

v. 12. κῆ ἐ ἓ θανάλ.

pag. 190. v. 4. ἀπαλάβοντο ex pag. 170. v. 22.

pag. 192. v. 17. Ἀφροταρχθέντ & ποικίλως ἐπιτηδευσθέντ.

pag. 195. v. 3. Supplendus locus ex p. 101. v. 14. ἔστ δ' ἡνίοχ ἴων &c.

v. 29. ἀνεπανορθωτον.

v. 31. an ἀρᾶς?

pag. 196. v. 30. ἀπιδόντας.

pag. 199. v. 21. pro ἰφήμιλ, ἰμήμιν.

pag. 207. v. 24. ἀπολιδημιάνας.

pag. 208. v. 30. ὑφάψαντ, ὑφάψαντας nimirum κυλώνιον.

pag.209.v.3. pro τῶν πολλῶν & v.7. τῶν πολιτῶν legerē τῶν πόλεων, injuriam sibi publicè utilitati operam dantibus illatam vindicari à civitatibus Italiæ & Siciliæ debuisse, meritò judicarunt. Quod quum non fieret, invitos servare noluerunt. Confirmat hanc nostram lectionem, quod pag.123. scribitur, ἐπιτιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλεσθε. & quæ nunc est, ferri non potest.

v.26. περιόντος usque ad προβαινόντων aut hîc redundant, aut aliquid post hæc deest.

pag.210.v.23. pro συνεπιλαμβάνειν, συνεκλείπειν leg.

v.28. τὰ δυσεύπλοια καὶ δυσπλοΐαι, anne, καὶ δυσπλοΐαι.

pag.211.v.22. ἐπύγχανον πλειόνων ἐπιπνέψ.

v.25. ἐν οἰκίας leg.

pag.212.v.28. ἐκκλησιάσαι. ut mox p.seq. v.1. ἐκχρήσασθαι.

pag. 213.v.13. an παρὰ τὰς ἄλλας?

pag.214.v.20. ὅπως δ' ἄρχει ἐπλειόνων ἄν, pro ἄλλως ἂν εἴη. ut ita putem vertendum, quo verò in quolibet vitæ suæ momento aliquod ipsius præceptum daret Pythagoras, sub vitæ finem præcepit, ne blasphemiam seu detractionem aut calumniam [in aliquem] proferrent.

pag.216. v. 17. Oligarchicum esse Pythagoram inter accusationis capita recensebant, qui accusationem instituerant. ideóque celebibus bellum quasi indixisse. puto hoc dici propter repulsas concubinas p.56.v.22. quod ipsi electionis magistratuum per sortes faciendæ authores primi fuissent. contentiones enim fuerant ὑπὲρ τῶ πάντας κοινωνεῖν τῆς ἀρχῆς.

pa.215. v.7. præterea tyrannidis studium stq; affectationem suorum animis imprimere, hoc ipso, quod sæpius inter adhortationes occinere consueverit, præstare ut quis vel unum solum diem taurus, quàm per totam vitam vacca vel bos existat &c. Locus, ni fallor, integer est varia accusationis capita complectens modo recte distinguatur.

v.21 hoc pacto. ἐπιτιμᾶσθαι: τυραννίδ.

pag.217.v.5. pro ἐὰν leg. ἂν. ut hic sit sensus: Illis itaque qui sese pro virili neaudirent, [aliósve audirent] prohibuerunt, ut prose dicant, minimè permittendum esse.

πεφύσθαι Plin.lib.3.cap.10. meminit fluvii circa hæc loca qui Targines.

v 17. Πυθαγόραν, ut p.58.v.26.

v.31. παρὰ τὰ πάλαι leg.

pag. 218. v.8. πεφεῦσθαι. An πεμφθῆναι? qui ad sententiam hanc ferendam à tribus, quas nominat, urbibus missi erant. Videatur Polyb. lib. 2.

v.12. συνοφευγάδευσαν, & v. seq. ὁ φάσκοντες. requirunt hoc, quæ præcedunt & sequuntur.

pag.219.v.3. μεθόδου. de Methodo dogmaticorum Medicorum hanc vocem accipiendam arbitror.

v.8. Νίνων. Accusatorum Pythagoræ & Pythagoricorum alter hic erat cum Cylone p. 215. 28. Proverbii forsan sensus. Ninonis calumnias quibus falso petierat Pythagoram deprehendi & mendacii coargui.

pag.220.v.2. ἀφ' ἡ ἐξαιρέτους, an ἀφ' ὧν ἐξαιρετοὺς?

IN ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΑ.

PAG.1.v.14. pro σεμνυδίας. leg. σεμνυμίας. ita pag. 3.v.27.

pag.3.v.31. ψυχῇ ζῶντας. hoc sensu, cum anima vivamus, ejus nos virtute seu præstantia rectè vivere, & oculis videntes eorundem etjam præstantia acutum cernimus, dicendum seu fatendum est. Oculi videre, virtus oculi, bene videre. Animæ vivere: virtus animæ, bene vivere. Atque hæc eò tendunt, ut qui τὸ εὖ ζῆν appetit, in quo beatitas est, τὴν τ' ψυχῆς ἀρετὴν excolat.

pag.4.v.16. leg. puto. βλαβερὰ μᾶλλον τροφῆς μὴ ἀφθονία σώματι, κτήσεως ⟨nimirum ἀφθονία⟩ τοῦ τῶν ψυχὴν ἀγαθῶν φρονήσεως καὶ ἀσφαλές. Noxia in primis ac periculosa est corpori quidem redundantia ciborum: animo verò non rectè constituto, divitiarum. Nisi illud ἐπὶ ἀσφαλὲς consequ. connectere placeat. quod tamen citra mutationem aliquam vix fieri potest.

v.32. εἰ τυχὸν ἡ τυραννὶς μᾶλλον σπουδαῖον ἢ φρόνησις. Si vigor sensuum dignus, quem votis omnibus rogemus optemúsque, magis incomparanda prudentia laborandum.

pag.5.v.21. pro eo, quod in versione est, qui optimum reddere studet. Vert. qui optimum sortitus est. nisi ita vertatur τὸ natura condignum nihil dici.

pag.10.v.10. Legen. vel ἀφ' πάντα ὧν ταῦτα, vel

vel ἀλλὰ πανταχοῦ ὧν ἑκάστου.

pag. 13. v. 6. post αἰθέσεως finis orationis. Archytæ, incipit Iamblichi explicatio, πάνυ ἐπιστημονικῶς συνᾴδει, &c.

pag. 14. v. 22. Τὸ δ' ἂν ἐν ὀλίγῳ, legend. & quidē τὸ, ut. v. 8. & v. ult. pag. 13.

pag. 15. v. 18. ἐπὶ πολλὰν, leg. ἐπὶ πολὺ aut quid simile.

v. 25. pro Ὃ ὄντος leg. Ὃ ἴδιος, quemadmodum ὁ τοῖς ἰδίοις pag. seq. v. 1.

pag. 16. v. 3. πρὸ ὅτου leg. Hoc officium atq; opus sapientiæ mihi videtur, ad quod [Doricè pro πρὸς ὅ] & conditus & constitutus est homo, atque ad quod instrumenta & facultates varias à Deo accepit.

v. 9. καὶ ἐπιστῆσαι τὰ ὄντα legend.

pag. 19. v. 2. pro σοφίας, an σοφίαι?

v. 17. μᾶλλον ἢ καὶ ἀνυπόθετα εἶναι. Sapientiam (id est, primam philosophiam, quam Metaphysicen nunc indigitant) scientiam ex omnibus unam esse, quæ nihil (non demonstratum) præsupponat, utpote quæ omnium, quæ sunt, principia inquirat.

pag. 20. v. 25. ἀναλύειν πρὸς ὑμᾶς leg. vidr.

pag. 22. v. 10. Τὸ παρόμοιον. hîc deest ἐπιστῆσαι vel ἀναγάγετε v. 14. μηδὲν ἀναλαβόντα συναγωγήν. nam nihil consequens inducentibus demonstrationibus, nullæ minus ἐπιστημονικαί.

pag. 23. v. 4. ἐπὶ μόνον legen.

v. 14. ᾗ δεῖ leg.

pag. 26. v. 21. anne προηγουμένως? pag. 22. v. 28. per vocem ἀφορίζοντας idem dicit.

pag. 27. v. 17. Hic locus ita distinguendus: χωρὶς διπλοῦς ἐστι αὐτὸς ἕκαστος, τὸ ἑαυτῷ, ἃ ἐστ τοῦ αὐτοῦ. Separata hæc tria sunt: ipse quisque, Quod ipsius est, &, Quod ejus, quæ ipsius est, sunt. Ipse quisque est Anima ejus, Ipsius verò, Corpus & quæ corporis sunt, Ejus verò quod ipsius est, res illæ sunt, quas corporis (quod ipsius est) gratia parare solemus. Ac qui, quæ corporis sunt, cognoscit, quæ Ipsius, non Ipsum se cognoscit. Ideóque etiam Medici, quâ tales sunt, nec exercitiorum Magistri seipsos cognoscunt. Qui verò adhuc ex remotiori veluti loco ex iis, Quæ ejus, quod ipsorum est, illa quæ circa corpus fūt, cognoscunt, ut ii, qui ista procurant, Agricolæ, aliique opifices, tantùm sanè abest, ut ipsi se cognoscant, ut nec, Quæ ipsorum sunt cognoscant. atque idcircò etiam artes hæ illiberales esse putantur.

pag. 29. v. 28. in primis autem princeps animæ species, quæ pro Dæmone, (hoc est, natali genio) animíque dedit Deus, quæ nos à terra versus illam nostram in cœlo cognationem, subvehit (pro αἴρει leg. αἴρει) utpote quū haudquaquam terrenum: sed cœleste germen simus, hæc, inquam, in primis excolenda est.

pag. 31. v. 1. proinde quum hæc ita se habeant, cujuslibet officium est corruptas circa generationem in capite suo periodos universi circumlationibus & harmoniis perceptis rursum corrigere, ac Mentem ei, quod Mente intelligitur (pro τὸ νῷ νῦν legen. καθαιρομένῳ τὸ καθαιρεῖν) secundū pristinā naturā adsimulare: idq; facientē vitæ, quæ pro præsenti futuróque ævo Deus optimam homini proposuit finem obtinere.

pag. 33. v. 10. ánne leg. τὸ μὴ ἁπλοῦς ἄνω? vel τὸ μὴ ἂν ἁπλοῦς εἶναι. Itémque quod pueris magistri, tanquā magistratus quispiā præficiuntur, nec prius illos suæ ac liberæ potestatis esse velimus, quàm in ipsis veluti in civitate quadam statum Reipubl. constituerimus, ipsíque custodem similem (qualis nempè lex est θεῖον καὶ φρόνιμον) ac Præfectum, qui in ipsis sit (Mētem nempè ipsorum rectè educatam institutámque, qui Deus est cuíque suus Pythagoræ p. 53. v. 31.) dederimus, tumque liberos dimittimus. Quod Xenophon 1. Cyropæd. & Rom. 16. aut 17. ætatis anno faciebant, data ipsis pro prætexta virili & libera toga.

v. 23. an περιάμμενον?

pag. 34. v. 2. diligentérque cavens, ne quid in ea (vitæ ac veluti Rei alicujus publi. in se constitutæ,) propter divitiarum abundantiam vel inopiam subvertat: dumque id caveat, ita cum pro virili guber.

pag. 35. v. 13. νοήσας ἂν καὶ νῦ, deesse puto ὄντα vel χάριν.

v. 20. αἰδ' ἄλλο, vel ἄλλας τινί. Ancillis verò similes reliquæ, quæ propter aliud (quàm ipsam cognitionem, actionem nempe vel opus, cognitioni incumbunt.

v. 23. Ἃ δ' ἄλλα, ut v. 19. δ' αὐτὰς & v. 22. τὸ δ' αὐτό. quia id quod liberum est, eo quod non est tale, præstantius est.

pag. 37. v. 5. pro τὸ νῦν ἀκρατίστου, ἀνιατοτάτου vel ἀνιατοφυεστάτου, uti in vita Pythagoræ p. 40. v. 2. locus tamen ne sic quidem integer est.

v. 32. ὁ δὴ ἀξιόχρεως συγχωρῆσαι leg. Atque id solum bonum revera tale est, quod eripi non potest, quod Boni in se notitiam habere concedunt, τὸ, τοῦτο, nihil in proximo habet quo reseratur:

feratur: sed propter istas Enallagas, similiáque alia quædam Eunapium de autore hoc divisse puto, illum ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας χάριν, hiulca enim subinde ejus oratio est.

pag. 38. v. 19. ἀνθρώποις ἀλογίᾳ. cum hominibus differimus.

pag. 40. v. 3. δυσὶ λαβ. ita mox v. 27.

v. 8. Scientia potiùs est (quàm rerum inordinatarum, atque indefinitarum,) quemadmodū probus homo potiùs est putādus quàm pravus.

v. 11. pro ἀλογθορᾶν leg. ἀλογθορᾶν.

pag. 41. v. 1. non enim hæc ex numero eorū, quæ finita sunt, existunt.

v. 28. estne verò regula ulla aut determinatio quæpiam qualem exactius dignoscere queamus, quàm vir prudens est?

pag. 42. v. 19. ἃ μὲν ἀνθρωποδωδὴς κατὰ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τοῦ (non, τὸ, ut legitur) ζῆν ἀ γλίχεσθε, καὶ τὰς τ' πολλῶν αὖ ἀναλωθῆν δόξας, ἀλλὰ μὴ τὰς πολλὰς ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ (nimirum ἀναλωθῆν δόξας, καὶ τὰ &c.) Annon servile prorsum vitæ quidem te, vitæ verò bonæ (felicis) nequaquam cupidum esse: ac temultorum (vulgi) opinionē sequi, ac potiùs ut multi tuā sequantur exigere: vel, quum ḡ; multi tuam non dignentur sententiam sequi, te vulgi judicium probare.

v. penult. τὸ γὰρ τε [lego, μὴ] μισθοῦ ἕνεκα (lego παρὰ) τ' ἀνθρώπων γιγνομένῳ τοῖς &c. quod enim, licet præmia nulla, ob quæ continuos quis labores sumere velit, ab hominibus iis, qui philosophiæ studiis animum adpellunt, constituta sunt, unde & magnam temporis partem aliis artibus impendere necessum habeant: nihilominus tantula ejus parte, quàm in hujus studio veluti decurrunt, ad exactæ ipsius cognitionis metam perveniant, id verò signum, &c.

pag. 43. v. 11. eos qui in illa versantur, jucundè id facere.

v. 25. distinguendum, ὅθεν δ' ἂν τις τὸ αὐτὸ γιγνομένου λάβοι τούτων, τὸ φρονεῖν &c. Intellexerit ex hisce. Sap. & Scientia.

v. 29. distinguc ὡς ἀνθρώποις ἄνευ τούτων. καίτοι τε &c. sine his ce [prudentia, Scientia] atque ad vitam insuper utilia sunt.

pag. 44. v. 17. in anima quid est, quod ratio est. quod natura præest & de nobis judicat. Est itidem quod sequi & subjici natum est. [pars nempe, quæ Animosa, quanquam voluptuaria dicatur.]

pag. 45. v. 3. ψυχῆς ἡ τὰ (μέρη nempe) λόγον ἔχον, nimirum βέλτιόν ἐστι. in anima verò [hoc est, inter animæ partes] melius est id, quod Rationem habet.

v. 6. distingue σχεδίως. Ἡ τις ποτ' ἂν ἐστι ἀρετὴ τούτου τοῦ μέρους. Hujus igitur partis virtus, quæcumque illa tandem sit, omnium maximè, tùm omnibus simpliciter, tàm nobis necessariò eligenda est.

v. 26. καὶ τῷ λόγον κινοῦν, lego, τῷ λόγον καὶ νοῦν πίπτειν, vide pag. præc. v. 15.

v. 31. pro ἐμπνοὺς lego συμπνοὺς.

pag. 46. v. 14. Norunt illud propter quod etiā alteram eligendum. melius & magis eligendum est, ut voluptas magis, quàm quæ voluptati: sanitas, quàm quæ salubria sunt. Hæc enim illorum effectiva dicuntur: prudentiæ igitur, quàm præstantissimi eorum, quæ in nobis sunt facultatem dicimus, nihil præferendum: siquidem habitus cum habitu comparandus sit.

pag. 47. v. 11. πλὴν ὑπὸ τῶν leg.

v. 21. ἴσῃ δὲ τὸ ὀρᾶν ἀγαπᾶμεν δ' ἑαυτὸ &c. leg. adhæc si amamus visum propter se, &c.

pag. 48. v. 5. ἐν μᾶλλον τοῦτο τῇ φρονεῖν &c. si [veritas] magis inest sapientiæ [quam opinioni rectæ] magis scilicet appetenda est sapientia quàm recta opinio.

v. 12. ὡς ἂν ἀφειμένῳ τοῦ ζῆν &c. porrò quod vivit ab eo, quod non vivit, sensu discernitur, & hujus præsentia, hujusque facultate vitæ definitur, eóque sublato vivere operæpretium non est, eò quod vita propter sensum eligatur. Ex sensibus autem visus ideò præcellit, quòd is omnium clarissimus existat.

v. 16. quæ per corpus vel corporis ministerio cognoscit.

v. 22. & quia ea cognoscere potest anima, ideò sensum eligimus, &c.

pag. 50. v. 12. Itaque omnes quantulumcūque prudentiæ sensu percipiunt, illiúsve habere gustum possunt, reliqua omnia præ isthac nihili ducunt. Ideoquè nullus nostrum, aut ebrius aut puer per omnem esse vitam expeteret.

v. ult. φεύγει γὰρ ἡμᾶς lego. fugit enim, quâ nihil in iis cognoscit, tenebras: atque omne quod clarum aut perspicuum non est natura, delectatur luce & claritate.

pag. 52. v. 1. ἀπομάσσει αὐτόν. ejúsque hunc sensum esse puto: Quod si quis non omnem vitæ modum ferendum arbitretur [εὐδαιμόνως aut secus] ridiculum etiamnum non &c. Ridiculum in parandis opibus, non tantùm spectare, ut πρὸς τὸ ζῆν μόνον sufficiant, quod eo solùm

solùm contenti non simus: in parandaverò sapientia non conniti, ut τὸ καλῶς ζῆν etiam nobis adsit.

v. 17. πρὸς τὸ μηδὲν ἀκριβὲς (videtur deesse ἐρᾶν) δοκεῖ εἶναι &c. Et pulchra quædam nobis esse videntur, eo quod exacto visu destituamur. Etenim &c. videbat, in quemnam vel tantillum obtutum defigere sustineret, conspecta eorum, ex quibus constamus & fœditate & malitia.

v. 29. ἀλλὰ λέγω τὸν ὀλιγοστόν. At propter nostram, opinor, imbecillitatem & vitæ brevitatem hoc ipsum multum esse videtur.

v. 32. leg. ᾧ τοῦτο φαίνεται πολύ, τίς ἂν ὢν ὀλίγος &c. Quis igitur beatum sese putet, dum ad illa respicit, ex quibus primò statim omnes in pœnam veluti constituti, quemadmodum ii, qui mysteriorum interpretes adfirmant.

pag. 55. v. 1. ἕνεκα τοῦ. lta mox sæpiùs.

v. ult. τὰς μόλις ἢ παντελῶς.

pag. 57. v. 22. ἕνεκα γὰρ τοῦ τέλους leg.

pag. 59. v. 23. distingue, ἀνδρώπου· ἄλλο δ' ἑαυτόν. οὐκοῦν &c.

pag. 60. v. 1. ὑφ' ἑτέρου leg.

pag. 62. v. 20. ἡ περάτου πρόξεως, leg. id requirit quod sequitur v. 31. καὶ περάτους, &c.

pag. 64. v. 1. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐπιστ. leg.

v. 20. ἐπιστήμην δυοῖν ὄντοιν, ἢ ᾗ θάτερον λογόμενοι, ἢ τῇ ποιᾶν, ἢ τὸ πάσχειν &c. leg.

v. 25. τὸ χαίρομεν ᾗ τῷ ἐπιτυμῶ &c. leg.

pag. 65. v. 1. pro ᾗ ποιᾷ leg. τῷ ποιητικῷ. ita pag. 46. v. 1 f.

v. 2. ὡς ὑγιείᾳ κατηγορεύομεν· ἀμφοῖν ἀγαθόν, ὑπάτερον, ἐπὶ τὸ ἀφελίμων leg. veluti sanitatem magis quàm salubria bonum esse dicimus: atque illud quod natura sua per se expetendum, quã illud, quo tale quid efficitur, nobis ve acquiritur. hoc tamen videmus de utrisque prædicari dicive, quod bonum sit, alterutrum, tam nimirum de utilibus, quàm de virtute. virtutem contra hæc distingui in præcedentibus videre est.

v. 20. verti posset hic locus sic. Nam qui rectè atque exactè re aliqua utitur, id habet, ut illa & ad illud, ad quod producta est, & eo modo, quo debet, utatur.

pag. 66. v. 1. hic locus sic legendus videtur & distinguend. εἰ ᾗ τὸ ζῆν ἔστι τοῦ ζῆν γενέσθαι πάντα ἕνεκα ἀνῃ· διὸ λέγομεν καὶ ζῆν [non ἐν] μάλιστα. Quod si cui vis animanti vivere idem quod esse existit, manifestum etiam est, prudentem maximè ac præcipuè vivere: idque illo potissimùm tempore, quando agit & contemplatur id, quod ex omnibus quæ sunt, maximè scibile aut cognobile existit. [quod maximè sciri atque cognosci potest, quod nimirum maximè est. nam essentiæ & cognitionis gradus apud Platonicos mutuo sibi respondent.

v. 19. ἢ τῷ νόησις, ut v. 15.

pag. 68. v. 5. πάντα leg. ἢ πάντα ταῦτα, gaudeant. vel omnia hæc simul.

v. 9. ἀφ' ἑτέρου ψυχῆς leg. & v. 15. pro ὁμοίως, ἀφ' ἑτέρου, ut pag. præc. v. ult.

pag. 69. v. 20. pro ἴσθι δὴ, λέγει δὴ leg. Hæc autem usque ad pag. 77. v. 32. ex Plat. Phædone descripta sunt.

v. 27. pro ἢ τὸ θανατοῦσθαι καὶ ἢ, ἢ τὸ θανατοῦσθαι καὶ ἢ, ex Platone legend.

pag. 70. v. 18. μετέχει αὐτῆ Plato. & antè, οὐκοῦν ὅλως idem.

pag. 71. v. 18. τόπον ἀλλάττεται ex Pla. leg. & v. 22. αὐτὴ καθ' αὑτὴν, ut mox v. 30.

pag. 72. v. 1. ἀλλ' ὃ id requirit v. 8. ὅτῳ, & v. 15. αὐτὴ καθ' αὑτὴν, & v. 31. κινδυνεύει τοι.

pag. 73. v. 19. pro χρυσίων apud Plat. χρυσοῦ τινος.

pag. 74. v. 16. καὶ οὐ φῂς ὃν ζῶμεν ὄντως, Plato ὄντως ὡς ἐοικεν, hoc autem dicit propter illa, quæ ex Gorgia cap. 17. citata leguntur, ita ut oppositum hic menti Platonis itrepserit. Hanc enim vitam quam vivere nobis videmur ὄντως seu revera vitam esse passim negat.

v. 29. θεμιτὸν apud Plat. & καθαρεύειν τοῦτο non τούτῳ.

pag. 75. pro μόνον, μόνοι, Plat. & v. ult. pro ἀφέλιμον, ἀφέλιμοι.

pag. 76. v. 7. pro δίκη, δίκη leg. & v. 9. pro ἄλογόν τι apud Platonem ἄτοπον, et hoc dicendum susceperat v. 1. hujus pag.

v. 25. ᾗ νῦν δὴ ἐλέγομεν τρόπον leg. & v. ult. videnda, num legi debeat ἃ ἐκεῖνοι, ita enim apud Plat. legitur, atque ita deinde sæpè loquitur.

pag. 77. v. 5. καὶ ἀπὸ ex Plat. leg. & v. 18. καὶ καθαρμὸς πᾶς, ita apud Plat. sed pendet à præcedenti ἔοικε. Itaque quum illud in præcedentibus mutaris in δοκεῖ, & hic leg. καθαρμὸς πᾶς ἔστι.

pag. 78. v. 4. hæc rursum ex Phædone post multa de animarum immortalitate interjecta.

v. 12. ἀπόπτοφθος Plato.

pag. 79. v. 14. λέγεται ὅτου Plato.

v. 21. αὐτὴ καθ' & v. 23. comma post ἄλλο, & v. 25. αὐτὴ ἑαυτῆ.

pag. 80. v. 8. καὶ ὁ λογόζεται.

v.11. ἐπὶ τῷ κρί &c. v.13. ὁμαρτάς.

v.32. τὸ μὲν, delendum ex Platone.

pag.81. Hactenus Plato. tandem multis interjectis apud Plat. quæ sunt apud Iambli. vers. 32. annectuntur.

v.31. pro ὅτου, ὅντως leg.

pag.83, v. 5. κόσμου apud Plat. τὸν κόζμον, Intelligit autem non mundi fabricam, sed τὸν μελλοντερὸν τοῦ ζώματος uti appellat 70. v.15.

pag.84. v. 28. τὶ τῷ κακῷ leg. & præced. v. ἢ ἐπῆσαν apud Plat. non sunt, & sunt sanè superflua.

v.30. αὐτὸ λέλυθεν leg.

pag.85. v.11. pro τὰ ἐπίπεδα, Plato ἐπίπεζα. & v.22. pro ἔπιθεν leg. ἔμπεζεν ex Platonis Theæteto: unde hæc usque ad v.23. p.92. & v.29. ὅτι κρέπτει leg.

pag.86. v.4. ἐκάστῳ pro ἕκαστος leg.

v.25. οἷον ζῳοτόκων ἢ &c. leg. & v.30. εἰκόνων ζῶον.

pag.87. v.13. pro πλησίος, πλησίος. v.30. ὅτι ἢ ὁ ἀπ' Ἀμφ.

pag.88. v.7. κρὶ τὸ ἐκάστοις leg. v.18. ἐις βασιλέας ὡδέ. v.23. κτήζεαζ αὐτοῖν, τὸ ἢ λάφυγῶν. ὡδὲ πάντων τοῦτον ὅτου αὖ δίη leg.

pag.89. v.6. τ' ζόης. Hæc desunt apud Plat. v.18. pro ἐξὶ ἀληθῶν, ἐξίως ἀληθῶν.

pag.95. v.4. ὧν ἀπαιτῶ λόγων leg. v.10. pro δυώδεκα, δυνατὸν. Ex initio 7. de Rep. Plat. ex quo totum hoc caput.

v.21. περιβάλλοντα leg.

pag.98. v.3. ἐχ ἁμαρτόν σε ex Plat. v.6. πλευτεία leg.

pag.99. v.1. σφεῖς ἐπῆσαν leg. ex Plat. v.3. ἢ καταμανθ

v.21. οἱ ἴδοι τοῦτο leg.

pag.101. v.7. Hæc ex Gorgia Plat. sunt.

pag.103. v.21. πολὺ ἀνάγκη κρὶ τὸ ἀκιόν.

pag.104. v.18. ἀφόβητον. Quid si ἀφόβητον? sunt enim vitia πολύπονοι, ut loquitur Aristox. Pythagor. cur autem ipsis vitiosis ἀφόβητα sint, dici vix potest. v. 21. Mendum videtur.

pag.105. v. ult. ἀνθρώπῳ. v. 20. κρὶ τὸ κόζμον.

pag.110. v.16. λεπόμβρα ἅπαντα leg.

pag.114. v.5. ἢ τὸ χαίρειν τοῦ φιλοζ. v.21. ἀφομοιώσῃ τῷ θεραπευομένῳ.

pag.115. v.8. τῷ ἀρετῷ, videtur deesse negativa σὺν ἐπίστας.

v.16. μὴ ἢ τῷ σεσώσθαι, & pro ἐπισκιμμένος anne ἐπισκιμμένος?

v.19. pro ἀταξίαν, ἀραξίαν leg. Hoc autem nullus rectè dignoverit, nisi cui officii ratio in quibuslibet actionibus exactè constat, ac quoquilibet hominum dignus aut indignus sit rectè scit, quique mores ac naturas singulorum discernere novit, ac animæ facultates, atque ad hæc omnia congruentes rationes percepit.

v.29. ἢ κῇ βλαβ. anne ἢ βλαβερώτατα τῶν θειῶν &c.

pag.117. v.11. pro ἐπιχεῖν, leg. puto ἐπιχειρεῖν.

pag.118. v.1. Anne ἂν ἀσκηθῇ ἢ ἀρετή? &c.

pag.120. v.31. A nne leg. ὅτι ταυτὸ ἢ ζωὴ ἐστι, ὅπερ ἡ ψυχή. Hunc enim seq. requirunt, Et ita fere loquitur p.66. v.1.

pag.121. v.27. ἐπὶ φιλοζοφίαν leg. v.30. pro ἀφίστηζιν, ἀφίστηζιν. Id enim verbum genitivi nō ἴφιτ. requirunt.

pag.122. v.1. anne, ὁ μὲν ὑπάρχῃ μὴ ὑπ'. & v.5. ὑπάρχῃ τοῦ βίου, &c.

pag.126. v.6. κρὶ τὸ κακὰ μὴ videtur leg. Hoc requirere videtur, quod v. 10. dicitur, κῇ τοῦτο ἀνομοῦζι.

v.14. Anne ἐπιχειρήματα τῶ ζόῃ. &c. leg?

v.19. ἄχολοι πρὸς &c. leg. Hoc enim opponit ei, quod p. præced.

v.15. χρόῳ ἐις τὰ ἔργα ἐργάζομθ.

v.26. pro κινοῦν leg. κρατοῦντα. Contrarium n. hoc ei, quod p.124. v.28. scriptum est, κρατὰ τὰ χρέματα.

pag.127. v.10. δ' ἄτιμος leg.

pag.128. v.31. ὁ μὴ τις νόμον leg.

pag.131. v.12. ἀληπτύξεις leg. Ita enim legitur lib.1. p.104. v.6.

pag.135. v.9. τοῖς ἀνθρώποις, leg. cum Brassicano ἀνθρωπίνοις.

pag.137. v 27. pro ἀληψυστα leg. ἀλήψυστα. id requirunt, quæ annectuntur præceduntque.

pag.140. v.26. vertendum videtur, cum ira pugnare graveest, quodcunque enim vult vel ipsa vita redimit. Hunc sensum videntur seq. requirere.

pag.140. v. 28. ἀνίστη leg. Plutarch. Chær. paulo clarius citat, ὅτι γὰρ ἂν θέλῃ [sic enim leg. non ut est in editione H. Steph. θέλῃς] ψυχῆς. ἀνίστη lib. ὡδὲ λοιπόν.

pag.145. v.14. Δαιδάλῳ legisse Iamblich. ex toto loco apparet, & κρὶ θεραπείαν ritus ignem requirebāt. Itaque δαίδαλα seu faculam Vulcano ἀλῷ τὸ ἐνέζαντον sacram cum sulphure aliisque adhibebant, ut latius apud Eustath. in fine Odyss. videre est. Ac proinde cùm mendosum secutus codicem

codicem Eraſm. in quo ſcriptum λαδίῳ (quod pro ἰλαδίῳ accepiſſe videtur) verterit. Oleo re abſit. Iſtam quidem interpretationem minimè probandam apparet.

v.27. τὰ τῆς ζωοδότιδος leg. Sic enim loquitur p. 146. v. ult. hanc-que vocem p. 145. v. 10. alia ſimili voce interpretatur βοσκηματοδότις, quod hîc ζωοδότις, appellans.

pag. 146. v. 5. Quod hîc σωματοποιεῖν, id pag 160. v. 14. αὐξάνειν, πληθυσμοῖν videtur vocare.

pag. 147. v. 1. καὶ ἡ χοίνιξ μεθ' ἑαυτῆς, Anne ὧν χοινικὶς quaſi dicat, quum corpus & illud animæ, quod corporeum magis eſt, Chœnici idcircò comparetur, quod quemadmodum Chœnici frumentum, itidem alimenta hujus neceſſitate inſtar modii cujuſdam dimetiamur, Pythagoræ hoc ſymbolo monere voluiſſe in corporis cura non eſſe conſenescendum, ad quod verè homo in homine eſt, enutriendum excolendumque, id eſt, philoſophandum eſſe.

v. 26. pro κεφάλαγα leg. κεφάλαι. Nam κεφάλοις & κεφάλαι ſpecies quædam ſquillarum ſunt Ariſtot. 4. de hiſtor. animal. C. 2. Vide Geſnerū de piſcibus cap. de ſquillis. verte, Niſi quis eas inverſas reſupinet. Nobis verò quum manus à natura adaptatæ ac corpori veluti appenſæ ſint, ut per eas & demus & accipiamus id quod communicationis ratio exigit.

v. ult κῦ τ' χρηματικὸν leg. puto. nam λόγον ne προφορικὸν quidem, multò minus ἐπιδοτὸν per manus dare aut accipere rectè dici poſſumus.

pag. 148. v. 7. χρηματικὸν, & v. 9. τοῦτο leg. v. 28. ἐν ᾗ ἡ χίοις, quemadmodum quod ſequitur δογματιστής.

pag. 149. v. 10. οἱ δὲ δοκοῦντες τὸ λίχνῳ, ἀδὲ αὐτὸ πολυλόγατατον ἐπιχείρησις, leg. puto.

v. 12. ἀφ' ἧς πλὰ τῶν ἀζωμάτων &c. leg. & v. 28, τῶν ἀζωμάτων ὑγίᾳ. refugiamus. Ipſi verò rerum corpore deſtitutarum ſubſtantiæ nos adjungamus ac familiares veluti reddamus, quæ nunquam non ſui ſimilis exiſtit, propter eam, quæ ipſis à natura adeſt, veritatem atque immutabilitatem.

pag. 150. v. 8. pro συνεχῶς, συνιχῶς nimirum πρόσοχῆς leg.

v. 13. lego ἡ ἰυχρωῆς ſocordiæ ac interciſionis temporum hirundinem, quod anni hæc parte aliqua nobis &c.

v. 24. πεφυκότων ὁ δακτύλιος. ἴδιον ἔχων τὸ μὴ &c. leg.

pag. 151. v. 5. pro ἑαυτῷ leg. αὐτῷ nimirum ψυχῇ, ad remotiorem aliquam vocem relativum referre Iamblicho ratum non eſt.

pag. 152. v. 12. leg. ex pag. 133. v. 10. παρὰ λόχνον μὴ &c. leg. & ita legit Braſſicanus.

v. 15. alterutrum μὴ delendum.

pag. 153. v. 8. pro ἃ σὺν leg. δ' ἃ σὺν ἀπιστήσῃς σὺν ἐν &c. Ita Braſſicanus vide ſymb. 4. pag. 136.

pag. 154. v. 29. ἀλλ' ἐπὶ θυσίας, vel ἐ τοῖς θυσίαις; ἃ κ τοῦ ἄλλῳ χρόνῳ παρημελημένους &c. leg. ſed ad ſacrificia, quamvis alio tempore illos ſis relicturus advocato &c. Mutilum hoc ſymbolum vel potiùs ejus interpretationem deſcripſit Braſſicanus.

pag. 157. v. 8. pro συνέχει lege συνιχῶς, idque ni fallor, requirit τὸ μάλα ἀφανίζειν.

v. 14. ἀκρατοφρόνητα, rectè legit interpres ἐγκρατοφρόνητα, nam illam lectionem requirit ἀντίθετον, τὸ, πρωότερον.

pag. 158. v. 12. pro ὥσπερ, ὅπερ εἰς ζωματ. leg.

pag. 159. v. 30. pro ὅσον, μὴ ὅσον leg. quam lectionem requirunt, quæ ſequuntur, μηδὲ ἐπιμένειν τούτῳ, &c.

pag. 160. θαυμαζίως τε δαψιλὲς &c. leg.

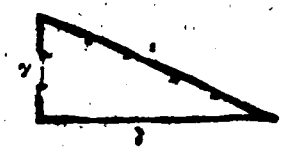
pag. 174. v. 28. pro ἃ φωνεῖ leg. ἀφωνεῖ. ita enim mox pag ſeq. v. 4.

Omissa in vitam Pythagoræ.

pag.68.de vita Pythagoræ v.36.Locus hic ex Cyrillo in Iulianum, 5. iam quo idiomate &c. emendari posset, si quidem is Græcè non mendosus haberetur. Citat autem hunc locum ex Porphyrio de vita Pythagor. quod μυημονικὸν σφάλμα esse puto.

pag.126.v.35.pro Νέστος πότε &c. lego Νέιϑος πότε τὸ ποτ̃αμὸν &c. Nestus enim Thessaliæ flumen est: Neæthus autem & Æsarus ad Crotonem Strabo 6.& Plinius Cyrillus 3, in Iulianum Causum dicit. Et sanè circa hæc loca Casuentum flumen Plin.

124.ibid.v.9. Hic depictam habent notæ triangulum ἰσόσκελες, atqui non æquilatero, quæ Pythagoram hic dixisse narrat Iamblich: sed rectangulo conveniunt, quale & requirunt adscriptæ lateribus numerorum notæ γ.δ.δ. Hypotenusa trianguli recti quinque, & altero latere 3. partium datis reliqua latera 4. petita esse apparet ex propos.47. Euclid.1.Elementor.



ERRATA SIC EMENDANDA.

P.3.v.11. οἰκειοσόμ. p.5.v.1. σχαπκῦ. 6,2. nequaquam opponens. 9.12. ἴχνητις.v.16.φιὺγειν. 12.29.diversissimus. 17.21.τῶ ὅλω. 26.1.talis. 29.12. διόλως. v.32.αὔξει. 30.13. ῥᾳ̃. 36.3. μιάπρας. 24.κωθαρᾳ̃ς. 38.8. ἀλφπλοῦντα. 45.3. τὸ λόγον ἴχει. 46.14. βέλπιον ἰσι. 50.29. διεψιύδ̃. 56.23.κωλαγοῖς. 61.9.Et quidem multò magis illis. 69.20. ἴϑι. & 22. συγχώνησις. 70.25. κοινωνίας. & 27. ὥσμᾶ̃ν. 77.10. χωρᾳ̃ζόμ. & 19. Et qui constituerunt. 79.14. ὦτων. & in Latino,aures: non,res quæ sunt. 81.31.ὅλως. 84.5. περαπνυσμφ. & 10. λὸν βίν. 87.5.μυελα. & 13.πλᾳ̃σις. 94.24.attollere. 105.v.ult.ἀϑρώπω. 106.3. πνῶντα. & 8.ἰμπίπλωδ̃. & 20.τὸ κόσμιον. 111.28.comparavit. 114.26.ἀψεύδεται. 119.27.πλησίον. 122.5.ὑπάρχῃ. 126.5.leviores. 127.10. δ' ὥσπερ. 129.2.vetat. 131.12. ἀλφαβήτους. 136. 28.augustum. 137.24. δοκίντων. 140.5. quam cùm in se. & 14. ipsorum sermonem. & v. ult.linguæ. 141.23.πείζων. 142.21.pigrum excusans & expell. 144.6.μεϑάσαϛις. 147.4.dele ei, post dedito. & 18. consuefaciens. 158.12.ὅπερ ἴσι. 165.20.deliciis. 174.28. ἐπάρχους. 175.31.Sicula. *In notis.* p.26. col.1.21.κλίνως ᾗ πῦ τλω̃. 27. col.2.36.14. μᾶ̃ν &c. 31. c.2 30.*lege*. & 31.κ̃ μάζω. 32.col.2.11.quot aquæ. 39.col.1.34. Sed οἰ πρεῶν. 45.c.1.32. profanatam.

INDEX

rerum & verborum copiosissimus

in hosce duos lib. IAMBLICHI CHALCIDENSIS de vita PYTHAGORÆ & protrepticis orationibus.

A

Ab animalibus abstinendum esse lib. 2. pag. 160. v. 17.

Abaris Scytha Hyperboreus imperitus rerum Græcanicarum 1. 92. 14. ut doctus à Pythagora ibid. v. 20.

Abaris sacerdos Apollinis apud Hyperboreos 1. 92. 30. & 127. 17.

Abaris sacra è Græcia in patriam avertit 1. 92. 33. autum otiosum Deo reponit ibidem & 131. 19.

Abaris Pythagoram Deo suo similem fecit 1. 93. 3. dat sagittam Pythagoræ ibidem 10. & 127. 16. & 131. 29.

Abaris manet in templis sine cibo & potu 131. 31.

Abaris Hyperboreus multa præclara facinora edit 1. 127. v. ult.

Abaris Æthrobates dictus 1. 128. 7. pestem prædixit 131. 19. Lacedæmoniorum muros purgat, ut nunquam postea laborarint ibidem 131. 25.

Abaridis historia multa fabulosa continet 1. 130. 5.

Abaris tractabat consueta sacra 1. 136. 5.

Abaris vir sapiens 183. 23.

Absona & absurda expetunt pueri viri & fœminæ &c. 1. 178. 8.

Abstinendum iis, quæ nigram caudam habent, 2. 139. symb 6.

Abstinentiæ tempus Pythagoreis præfinitum 1. 107 10.

Abstinentia vini præcipitur 1. 165. 15.

Abstinentia ab animalibus & cibis nonnullis 1. 190. 18.

Acetarium vas removendum 2. 141. 9.

Acolastus κάφρων contrarius 2. 108 27.

Ἀκουσματικοὶ qui 1. 84. 31. & 85. 7.

Ἀκουσματικοὶ auditores 1. 43. 7.

Ἀκούσματα multa habere prudentiæ argumentum 1. 85. 15.

Ἀνωφελὲς & εὐχὴ non possunt in eodem esse 1. 180. 2.

Ἀπόῤῥητα quæ 2. 131. 21.

Acutè videre & audire bonum 2. 113. 6.

Adamantinus qui leges ex hominibus tollit 2. 128. 18.

Adamantinus & ferreus homo 2. 123. 16.

Adolescentiæ bona institutio tradenda virili ætati 1. 173. ult.

Adolescentia vitiorum sentina pueritiæ & virilis ætatis 1. 174. 13.

Adolescentia maximæ curæ indiget 1. 174. v. ult.

Adversarii pugiles suos non lædere, sed vincere cupiunt, 1. 57. 25.

Adulatione ut reilliberali abstinebant Pythagorei 1. 191. 6.

Adulterina & incestuosa amputanda esse 1. 180. 15.

Ægri convalescunt sine cognitione causæ quare faciendum 1. 90. 25.

Ægyptii & Chaldæi de literis Pythagoram docent 1. 144. 20.

Ægyptii sacerdotes præceptores Pythagoræ 1. 139. 11.

Ægyptiorum interpretes doctissimi 1. 144. 13.

Ænigmatica omnia Pythagorica esse 1. 206. 30.

Æolica lingua colores habet accentus, 1. 205. 1.

Æolica lingua ab Æolo, post Doricam vetustissima 1. 203. 30.

Æqualitas justitiæ principium 1. 151. 12.

Æra temperatum quærebant Pythagorei 1. 97. 17.

Ætate minimus legebat 1. 99. 26.

Ætatum distincta sed omnium similis esse debet cura 1. 173. 25.

Æternorum peritos reddit philosophia 2. 431.

Affectiones humanæ in infinitum eunt 1. 177. 25.

Agmen 30. virorum in insidiis ab Dionysio collocatum 1. 166. 5.

Agni & recens nata non immolanda Pythagoræ 1. 138. 3.

Alcæi vitam Pythagoras hæreditate accepit 1. 153. 1.

Alcæus Lacedæmone sapientiæ studio insignis obiit 1. 153. 5.

Alcmæon discipulus Pythagoræ 1. 103.16.
Aleiptici libri alius cujusdã Pythagoræ 1.40.15.
Alterum jactus quis, 1.98.14.
Ambrosia & nectar philosophiæ speculationes 2.4,25
Ambulationes ut instituerint Pythagorei 1. 98.26.
Amentiæ simile omnem existimationem & opinionem spernere 1.173 2.
Ameria fugienda 1.47.14.
Amicitia communis & privata erga quosque exercenda 1. 75.3.
Amici nunquam inimici, & hi ut subitò amici fiant 1.51.12.
Amicitiam vacare debere pugnis & certaminibus 1.100.v.ult.&.101.tota,& 194.22.
Amicorum omnia communia 194.27.
Amicitias externas morosè admittebant Pythagorici 1.169.16.
Amici Pythagoræ malebant moti,quàm ab illius scitis discedere 1.189.5.
Amicitia universalis Pythagoricorum 1.193.15. usque ad v.12. pag.sequent.
Amicitiam non esse temerè contrahendam 1. 196.14.
Amicitia exercita erga ignotos à Pythagoreis 1.199.6.
Amicitiæ bona in animo omnia 1.201. v.pen.
Amici ut numen colendi, reliqui habendi ut pecudes 1.216.5.
Amicos quos vocemus 2.51.13.
Ἀνηχίας non esse gravius majusve malum 1. 156.25.
Anaxagoræ dictum mentem nostram Deum esse 2.54.1.
Anaxagoras vivebat ut cœlestia contemplaretur 2. 57.17.
Anaximander Physicus cum quo Pythagoras 1.31,18.
Ancæus quis 1.26.26. Coloniam deduxit 27. 25.
Anchitus ab furioso juvene occidẽdus per Empedoclem liberatur, hic à furore, ille à cæde 1.110.4.
Anchitus discipulus & intimus sectator Empedoclis 1.110.20
Androcydus scripsit in symbola Pythagor. 1. 134.1.
Animalia nobiscum ex iisdem elementis 1. 107 2.
Animal.impuri non valdè sapientiæ studio dediti possunt mactare 1. 107.8.
Animalia Pythagoras non sacrificabat, nec reliqui contemplativi 1.137.30.
Animalia non esse cædenda nec edenda 1.131. 12.& 163.30.&164.32.
Animal relictum& neglectum in malitiam delabitur 1, 175.10.
Animalia non esse mactanda, nec illis dei numen honorandum 1.61.13.
Animalia ἄλογα doceri & mitigari 1.66.7. & 106.20.
Animalia quæ mactanda 1.88.5. non sacrificanda 106.9.
Animalia quæ non lædunt, non attingenda 1.99.20.
Anima hominis in quæ animalia non ingrediatur. 1.88.3.
Animas esse immortales 1.155.6.&186.32.
Anima melior cum Deo habitat 2.82.14.
Anima cum sit immortalis ejus cura habenda 2.85.10.
Animus philosophi volitat per universum mundum 2.85.10.
Animæ immortali nihil satius, quàm ut optima sit 2.82.18.
Animi ornatus legale & lex 2.105.5.
Animi primarium opus ratiocinari 2.65.23.
Animis omnium disciplinæ infundi non debent,ut januis diversoriorum 1.204.29.
Animi sapientia expetibilis 2.36.5.
Animula mali quanto acutius cernit tanto pejor est 2.100.6.
Animi purgatio Pythagoræ 1.75,1.
Animus à vitiis liber à somno & insomniis liber 1.76.1. colendus præceptis 83.3.
Animus moderatus bonus 2.107.30.
Animus post corpus, & post animum prudentia præstantissima 2.58 1.
Animus purus est templum donariis,disciplinis ornandus 2.5.12.
Animus gubernat corpus, & hoc gubernatur 2.16.3.
Animus post deos divinissimus & propinquissimus 2.28.17.
Animus habens Imperium honorandus præaliis 2.28.25.
Animus corpore præstantior, animo mens & ratio 2 45.3.
Annulum non esse gestandum 2.1 58.28.
Annulus habens Dei signum non gestandus 2.213.32.

Annulus non induendus cùm efferetur funus, vel locus impurus aditur 1,214,4.
Annus vicesimus ætatis rei venereæ expers esse debet 1,179,7.
Ἀ'πόδος, ἀμάντος, dolium 2,101,27.
Ἀ'πορίαι incommoda gravia 2,126,20.
Antrum Pythagoræ extra urbem in quo Philosophiæ vacabat. 1,41,12.
Ἀ'πόρρητα Pythagoreorum 1,74,21. & 165,11. & 190,29.
Ἀ'ποδείξεις quibus adhibebantur 1,90,30.
Apollo & Æsculapius cum Pæone docent, quibus cibis utendum 1,179,7.
Apollinis oraculum de liberatione tyrannidis Phalaridis 1,187,27.
Apollinis ara incruenta in Delo 1,40,24, & 47,31.
Apollo, cupido φιλοσοφρονιστὴς deorum puerili specie pingebantur. 1,59,26.
Apollonius scriptor 1,211,30.
Apophthegmata Pythagoreorum ex sacrificiis petita 1,129,30.
Apophthegmata Pythag. ut oracula Apollinis inimitabilia & prisca 1,207,5.
Ἀ'φορίσμοι omnes fugiunt 2,49,24.
Apophthegma Pythagoræ verè oraculo divino simile 1,47,7.
Aquila supervolans vi quadam ad Pythagoram tracta, 1,67,14.
Aquiminario nec balneo utendum esse 1,86, v.ult.
Ara incruenta vel ἀναίμακτος 1,106,16.
Arcana dogmata Pythagorei tacita servabant 1,191,12.
Archippus incendio elapsus fugit Tarentum 1,208,31. & 209,14.
Archemorus sectator Pythag. 1,60,2.
Archytæ dictum, videri particularia facilia cognitis universalibus 1,145,30.
Archytæ poëma de dogmatis Pythagoreorum 1,221,5.
Archytas peccantes felices dixit, quòd iis iratus esset, 171,15.
Archytas Tarenti manet in Italia reliquis excedentibus 209,24.
Archytas Hieronis tyrannide Philosophia abstinuit 1,221,31.
Archytas scripsit de sapientia, Fragmentum 2,112,21.
Archytas senior Pythagoræ discipulus 1,103,13.
Aristæus Proconnesius 1,130,4.
Aristæus Damophontis natus annos centum, 39. interpretatus est Pythagoram 220,5. successit Pythagoræ 219,28.
Aristæus Pythagoreus 1,103,14.
Aristocrates Pythagoreus 1,123,25. & 154,20.
Aristoteles de philosophia Pythagorica scripsit 1,44,15.
Aristoxenus scriptor 1,196,31. &c.
Arithmetica scientia multa vera Pythagoræ reddebat 1,136,19.
Artes naturæ imitamenta 2,34,286
Artes circa corpus versantur 2,40,20.
Artes corporis, Medicina, institutio, agricultura 2 27,24.
Attica lingua nimis luxurians in coloribus 203,30.
Attica lingua unde nominata 204,1.
Atheos omnis miserrimus 2,91,20.
Avaritia mater multorum malorum 1,82,26.
Avaritiæ & tenacitatis robur non est virtus 2, 122,23.
Auditores Pythagoræ intra sindonem vel cortinam 1,91,23.
Augusta omnia in Pythagora 1,93,8.
Avium amatores ut generosæ sint aves curant 1,181,20.
Aurea carmina Pythagoreorum sunt 2,6,5.
Aurum gestare meretrices non liberæ fœminæ 1,165,4.
Aurum non inficitur rubigine, nec virtus vitiis turpatur 2,4,2.
Aurum collectum sociis distribuit Pythagoras 1,94,22.
Aurum omnium terrestrium gravissimum est 2,158,28.
Auspicia per numeros 1.94,32.
Ἀ'ὐτόθεσις Pythagorei probant 2,8,84
Ἀ'ὐτόθεν δύναμις in animo Pythagoræ 185,15.
Autochthones honoratiores advenis 1,49,15.

B

Balneis non esse utendum 1,87,2
Balneis utebantur Pythagorei ab ambulatione 1,99,2.
Βάναυσοι artes ex Plat. 2,28.4.
Beatè vivere in quibus situm 2,44.4.
Beatorum locus 2,81,20.
Beati qui re nulla indigent 2, 101,8.
Beati quomodo erimus 2,118,8.

Beatos facit philosophia 2, 1,31.
Belluarum situ homines procreare 182,2.
Bellua natura sub divina subjicitur 2,32,8.
Bellua multorum capitum quæ in homine 2. 9,25.
Belluinum nihil committendum 2, 144,27. & 145,10.
Bellum gerendum cum ἀνομίᾳ 1,100,7, & 153,24.
Bellum seu Mars subministrator & legislator cædium 1, 164,5.
Bellum scelesta res & nefaria Pythagoreis 1, 164,4.
Benè loquendum & sentiendum de Deo, de heroibus monebat Pythagoras, & de parentibus & benè meritis 1,100,3.& 6.
Benè faciens beatus est 2,108,23.
Bestiæ variæ cupiditas & ira 2,31,15.
Bibere cum voluptate & jucundè differunt 2, 66,11.
Bini ternive ambulebant Pythagorei 1,98,30
Bipedes homines & aves & quid tertium 1, 133,7.
Bitula uxor Telaugis Damonis filia 1.135,7.
Blasphemia non curanda Deum accedenti 2, 134, 1.symb.
Bona à Deo pendent ad felicitatem ducentia 2, 84,3.
Bona virtuti adhærentia verè bona sunt 2, 114,4.
Boni viri virtute se ornant non alieno ornatu 2, 121,25.
Boni viri non negliguntur à Deo 2,84,1.
Boni causa jucundū faciendum non contra 2, 107,6.
Bono non utendum ad mala 2,119,14.
Bonorum divisio secundum Pythagoreos 2, 22,26.& 86,20.
Bonorum divisio rectè valere, pulchritudo, divitiæ 2, 113,4
Bonorum sanctorum communio 1,101,18.
Bonum quid 2,107,9,10,11,12
Bonum nomen cupientes philosophabuntur 2. 29,14.
Bonum à Deo solo petendum 1,89,24,& 129,4.
Bos Tarentinus non vastavit amplius segetes nec fabas, 1,66,20.
Boves non esse immolandos 1,138,4.
Boulagoras rexit scholam Pythagoricam post Mnemarchum 220,10.
Brevia dicta Pythagoræ ad omnem vitam utiles 1,100,29, & 102,10.
Bryson discipulus Pythagoræ 1,103,12.
Bubulcus Pythagoræ non novit bovinè loqui 1,66,28.
Bubulci pastores felices quod mulgeant multum lactis 2,86,25.

C

Cædem animalium abominantur Pythagorei 1,163,v.ult.
Cædem animalium esse præter naturam 164,1.
Cædes hominum abominabilior Pythagoreos terrebat ab omni bello 1,164,4.
Calcei dextro subdendi prius, in pelluvium sinister inferendus prius, 2,142,symb.12.
Calumnia acutior est gladiis acutissimis 1, 120, 32.
Cambyses abducit Pythagoram in Babyloniam 1,36,30.
Cantibus absque verbis Pythagorei ægros sanabant 1, 111,10.
Cantus vel concentus deorum è sepulchro Philolai ipso meridie exauditus 1,130,6.& 137,1.
Canum amatores curam habent ortus & nutrimenti catulorum 181,14.
Carmelus mons 1, 33, 28.
Carmina Musica contra animi perpessiones 1, 108,27.
Carmina contra iram & excandescentiam 1, 108,30.
Carmina ad dolores animi pellendos Pythagoræ 189,20.
Carnis esus varius, 1,178, 15.
Carnibus animalium deo sacris abstinebant Pythagorei 1,99,15.
Carnalis & infirmus homo 2,128,22.
Carnosum esse inæqualis vitæ argumentum 2, 170,6.
Castor & Pollux, Hercules & Iupiter omnium concentus 1. 142,1.
Catane urbs accipit leges 1,46,17.
Catuli & pueri eodem modo instituendi 176,1.
Caucasensis ursæ mos stemprudum Pythagoras 1,133,14.
Cauponari disciplinas 204, 27 &c.
Causa cur mali sint homines 1, 182,1.
Causas honorandas esse quod solem videamus 2,26,31.
Cedro & cypressos &c. deos honorandos esse 1, 140.v.ult.

Cen-

Cenchri usus 1,105.14.
Celtica seu Gallica sacra 1, 139,16.
Cerebrum non esse edendum 2,156,18.
Cerebro quare abstinendum sit 1,107,13.
Certamen Olympium Iovi consecrat Hercules 1,51,8.
Certamina coronata ab pueris eduntur 1,59. 30.
Certamina ex vera amicitia profliganda 194, 22.
Chaldæi Pythagoram in religione formant 1, 139,12.
Chaldæi & AEgyptii in theoremasi Pythagoram docent 1,144,20.
Charadrii vitam vivere 2,103,15.
Charondas Catanæus legislator Siculis 1,46,20.
Charondas discipulus Pythagoræ 1,103,21. & 123,14. & 154,16.
Χαρακτῆρες λόγου 1,146,20.
Choes matris 2,ex Plat.85.
Chœnici non esse insidendum 2,146,28.
Chromaticum genus Musices 1,116,25.
Cibi, quibus alimur, multum ad rectam disciplinam conferunt 1,105,10.
Cibi flatus & turbas creantes vetiti Pythagoreis 1,105,15.
Cibi suaves, sumptuosi & conditi apponuntur in epulis 1,164, vsult.
Cibi delicati servis ad tormentum apponebantur 1,163,3.
Cibis delicatis & luxuriosis abstinendum esse 164,33.
Cibis animatorum, ut rationem laedentibus interdixit Pythagoras, 1,74, 15,16.
Cibis prophanis abstinebant Pythagorei 1,105. 22.
Ciborum *ingurgitationes & intempestivæ* repletiones fugiendæ 2,151,13.
Ciborum abundantia corpori noxia 2,4,15.
Ciborum parsimonia & paucitas 1,74,25,& 165.16.& 190, 29.
Cibus & potus & quies moderata Pythagoreorum 1, 148,5. & 204,12.
Cinis pro pulvere ab eorum accipitur 2,158,17.
Cinyra ditior 2, 112,21.
Circinus non fallit virum 1,112, 3.
Cives ut cum externis victuri 1,75,11.
Clades & internecio multorum Pythagoreorum 209, tota
Climæ factum egregium 1,171,22.
Clinias Tarentinus Proro Cyrenæo rebus comminuto susceptæ peregrinatione succurrit. 2 0,26.
Cnossius mons Cretæ imminet 1,93,31.
Cœli spectabulum pulchrum 1,65,6.
Cœli potentia quanta 186.6.
Cœleste iter amplectendum 2,139,17.
Cœlitus omnia gubernari Pythagoras dixit 184,13.
Cœlum ut intueretur natus Pythagoras, 2,57. 10. & 58,14.
Cœna Pythagoreorum ante solis occasum absoluta 1,99,13.
Cœna peracta libationes fiebant 1,99,23.
Cœna tempore libabat dius Pythagoras 1, 137, 23.
Cœnobii viri 1, 43,3.&,84,20.
Cognati præbent Pythagoreis invidiæ imitta, 215,5.
Cognita & aperta cluta 2,51,16.
Cognitio Dei, virtus sapientia, & felicitas nos deo similes reddunt 2,712.
Columna & Cippus erigebatur sucis discipulis Pythagoræ 1,79,18.
Colloquium cum diis & divina oracula nihil debet corrumpere 2,159,20.
Commentarii Pythagoreorum sapientia & vetitate pleni 1,142,v.penultim. & 143.5,totaque pag.
Comitia de statui & agi 212, 14.
Commentarii & scripta Pythagoricorum 1, 103, 20.&c.
Comitate utendum erga coævos 1.74. & 165.21.
Commessationes cum tibicinis, boni & philosophi ignorant 2, 84,24.
Commiscere & congredi quid 2,159,10
Communia omnia Pythagoras & Plato habuerunt 1,151.24.
Communes scientiæ à Pythagora traditæ 1, 146,10.
Communicatio ubi est, ibi & amicitia est 2, 109.21.
Communio bonorum ex *similis* 2,124,28.
Communio bonorum apud Pythagoreos 1, 7853.
Communio bonorum inter amicos 1,45.13.
Communio bonorum inter Pythagoreos 1, 84,18.
Concilium res sacra 1,58,2.
Concordia & consensus in Repub. ingens bonum 1,55.5.

Conclave injucundum somnum capientibus in ἀναισχ 2, 128, 22.
Concordia & vitæ integritas pellunt tyrannū. 187, 30.
Concubinæ jussu Pythagoræ deseruntur 1, 58, 22.
Congressus fœminarum cum viris qualis esse debeat 2, 61, 17.
Conjugati magis se mutuo amabunt quàm parentes 1, 61, 21.
Conspuenda quæ magis sunt in pretio, quàm philosophia 2, 159, 10.
Consuetudine & exercitatione induuntur disciplinæ & quali animi 2, 199, 26.
Contemplationibus vacantes à superfluis & injustis cibis abstinebant 1, 106, 6.
Contradictoria non esse habitienda 2, 148, 29.
Controversia inter nonnullos decisa à Pythagora 1, 181, 25.
Contumelia, deliciæ, contemptus legum ad injustitiam solicitant 1, 153, 10.
Convivæ libabant antè quàm cibum caperent, & sacrificabant 1, 99, 7.
Convivia Pythagorica decem hominibus constabant 1, 99, 5.
Cor non esse edendum 1, 107, 12, & 2, 158, 27.
Cor & cerebrum duces & scalæ & sedes sapientiæ & vitæ 1, 109, 15.
Corpora mortuorum non esse exurenda 1, 141, 10.
Corporalia non possunt doceri 1, 145, 9.
Corporalia sunt in perpetuo fluxu & mutatione 2, 152, 28.
Corpore excedentes Pythagorei non metuunt 1, 192, 23.
Corporea & materialis eadem, & quia corruptioni obnoxia exsistunt, ideò non sunt 1, 145, 5.
Corpore inani cibum petere naturale esse 177, 9.
Corpore pleno exinanitio expetitur 177, 11.
Corporis robur quomodo pararent Pythagorei 1, 98 15.
Corporis quatenus habenda cura 2, 126, 25.
Corpori ægro nihil prosunt cibi potúsque 2, 105, 25.
Corporum exercitatio Pythagoreorum 1, 98, 10.
Corporum studium pravis amicis confertur 1, 52, 25.
Corpus carcer & vinculum 220, 31.
Corpus animo annexum servitii causa 2, 26, 8.
Corpus reliquisse quid sit 2, 11, 33.
Corpus per se exsilit segregato animo, & animus per se 2, 70, 2.
Corpus impedimento est animo conjuncto 2, 73, 3.
Corpus bella, seditiones & pugnas facit, 2, 73, 16.
Corpus nostrum est sepulchrum 2, 101, 17.
Coxam auream ostendit Pythagoras Abari Hyperboreo 1, 127, 15, & 131, 14.
Credendum illis quæ ad Deum adducunt, 1, 130, 13.
Crangæ attrahunt facilè, sed non dimittunt, 2, 147, 27.
Creophilus præceptor Pythagoræ 1, 29, 28.
Creophilus Homeri hospes & amicus 1, 31, 15.
Creusa Erechtei filia 1, 204, 1.
Criminis delationem non esse in alios torquendam 1, 131, 26.
Crotona civitas [illegible] 1, 42, 29.
Crotona urbs firmatur legibus 1, 46, 16.
Crotoniatarum urbs ab Crotone per imprudentiam cæso nomen habet 1, 54, 16.
Crotoniatarum fœminæ supplices Pythagoræ 1, 125, 15.
Crotoniatæ à pellicibus & scortis liberati 1, [illegible]
Crotoniatarum urbs directa tempore Bulagoræ 220, 13.
Crotoniatæ viri laudantur ab uxoribus 1, 63, 18.
Cujus causa aliquid fit, id præstantissimum omnium 2, 57, 24.
Cum ea quæ aurum habet non esse congrediendum 2, 158.
Cupiditas qualis & quid 176, 25.
Cupiditas specie maximè multiplex 177, 1.
Cupiditas maxima cura & exercitatione eget ibidem v. 5.
Cupiditates quales in futuris discipulis considerandum 1, 77, 8.
Cura pecuniarum & rei familiaris non debet præcipua esse 2, 26, 31.
Cursitationibus utebantur Pythagorei 1, 98, 11.
Cursum rectum ex mala causa ad finem non posse teneri 1, 59, 15.
Curvos ungues habentes non alendi 2, 147, sym. 49.

Cyloni Sybaritarum principi monumentum & cippus datus 1,79,21.
Cylon quis 207,28, repulsam passus à Pythagora hostis gravis factus, ibidem & seq. pag. 211, 24.

D

Damæ Pythagoræ filiæ monumenta 1,135,5.
Telaugis soror v. 5.
Damonis & Pythiæ exemplum 3,122,1, & 197.11.
Damna metuunt avari 2,121,5.
Dandum non minus quam accipiendum 2, 247, Symb. 20.
Dei imago non gestanda in annulo 1,87,12.
Dei cognitio sapientia & vera virtus 2.90,25.
Delphica & Dodonæa oracula per fœminas 1,63,7.
Delubra & nemora petebantur ab ambulaturis Pythagoreis 1,99,18.
Demonstrationes, quæ mentis sunt, in pretio esse debent 2,158,15.
Democedes cum adolescentibus Plateas secessit 217,23.
Dentes non rumpendi & quare 1,141,3.
Deo omnia facilia 1,131,3. & hoc deum dixisse v.7.
Deo quis cohabitabit 2,77,25.
Deo proximus quàm felicissimè vivit 2, 84,5.
Deo similes prudentes, justi, sancti, 2,90.6.
Deorum nomine in jurando non abutendum 1,55,32, & 138,7.
Deorum ubique recordabatur eósque honorabat Pythagoras 1,137, 21.
Deos laudibus celebrandos esse semper monebat Pythogoras 1,137,21.
Δυσμεναὶ animi carminibus tollendi 189,20.
Deucalion Promethei filius 203,15.
Deucalionis munus Græca & Æolica lingua 203,17.
Deum non esse malorum causam 1,181,v. ult.
Deum videre ab specula 2,21,10.
Deum sequi universa hominis vita 1,128,v. ult.
Deum esse & intueri ac curare res humanas utile esse cogitare, 1,155,25.
Deus invocandus in re aggredienda 1,21,5.
Deus summus rex & Dominus 1,89. 22.& 129,10.
Deus bona non dat iis, quos odit 1,89,27,& 129,15.
Deus omnipotens 1,130,31
Deus superfluis & corruptibilibus non afficiendus 1,140,30.
Deus in nobis non discerpendus 201,22.
Deus principium, medium & finis 2, 20, 17.
Deus & natura nos creaverit 2,57,8.
Deus hominem constituit ad cognoscendū & contemplandum dixit Pythagoras 2,38,14.
Deus justissimus 2,90,18.
Deus non adorandus perfunctoriè 2,135,Sy.2.
Deus in annulo non gestandus 2,151,19.
Deus incorporeus 2,151,22.
Dextei calceus prius induendus 1,86,30.
Dextra accipi uxores 1,87,18.
Dexteram non cuivis, sed solis Pythagoreis injiciendam 214,32.
Dextra nulli facilè injicienda 2,155,2.
Dextra manus honorabilior altera 2,148,10.
Dii unde tales 1,86,6.
Diæresis Aristotelica de Pythagora 1,44,16.
Διὰ πυρὸς ἐφ' ἁλὸς ἰέναι, καὶ ἁλὸς πάλιν quomodo invenerit Pythag. 1,112,15,16,17, & 113,114,115.
Διαιτητικὴ pars medicinæ in maximo pretio apud Pythagoreos 1,148,10, & 204,4,& 219,1.
Dictio & res Pythagoricorum librorum incredibiles & captum excedentes 1,143 tota.
Dii non audiunt nisi bonos 1,61,2.
Dii non dant, nisi quos amant 1,89,25.
Dii cœlites gaudent potiùs sacrificantium affectibus quàm sacrificiis 1,118,20.
Dii terrestres vel heroes gaudent inferiis & comis 1,118,20.
Dii in statuis expressi curam & providentiam omnium gerunt 1,138,v. ult.
Dimidium totius principium apophthegma Pythagoræ 1,146,25.
Dinarchus cum suis periit 218,20.
Dio Syracusanus erat sanguine Pythagoreus 172,21.
Dio Syracusanus emit libros Pythagoricos ab Philolao centum minis 172,16.
Diocles Phliasius qualis 209,31.
Diodorus Aspendius 220,26.
Dionysius tyrannus ita sævus, ut ne satellites quidem amicos haberet 166,1.
Dionysius tyrannus Corinthi literas docuit 197,2.
Dioptra non fallit visum 1,112,4.
Discalceati sacrificabunt 1,87,27.
Discalceatus diis sacrifica eósque adora 1,104, 28. & 2,136, Symb. 3.

Discentis

Discentis officium est pendere ab ore præceptoris 173,10.
Disciplina eruditrix Pythagoræ 1,111,25.
Disciplinas tradebant & morçs emendabant Pythagorei 1,98,1.
Disciplina animo indenda, ut cæcis oculis visus 2,99,1.
Disciplinas in honore habere 2,33,18.
Disciplinas non esse conviciis dilacerandas 2, 156,22.
Discipuli Pythag. futuri observabantur, quomodo vixissent cum parentibus, amicis, etc. 1, 77,2.
Discipuli Pythagoræ somno se dantes liberi ab insomniis 70,20, etc.
Discipuli Pythagoræ quasi e verriculo doctrinam Pythag. capiebant 1,82,19.
Discrimen hominis cum animantibus 186, 11.
Dispensatores bonorum communium apud Pythagoreos 1,78,5.
Discitur quod memoria retinetur 1,148,30.
Divina maximè contemplanda 2,81,17.
Divinandi ars in pretio Pythagoreis 1,147,27.
Divinationibus exercentur Pythagorei 1,129, 23.
Divitiæ et opes contemnendæ 190, 30.
Divitiæ violentæ malæ 2,4,12.
Divitiæ cum ignavia non dant formam 2,110, 19.
Diuturnum aut longi temporis nihil in rebus humanis 2,52,28.
Docere et discere utrinque debet convenire 1, 162,6.
Dolia duo diversa 2,102,30, et p. seq.
Dolio vel cribro aquam ferre miserrimum 2, 102,8.
Dolium pertusum intemperantes 2,102,2.
Domicilium subterraneum et spelunca 2,92, v. ultim.
Domus nec fundatur nec subsistit sine magistratu 1,161,29.
Domi suæ procreandum 1,87,19.
Dorica lingua præstantissima 202,33, & 203,5.
Dorica lingua antiquissima 203,8, & 28.
Duplex bonorum portio redibat ad rejectos à Pythagora 1,78,22.
Duris & crudelibus jura reddere interdixit Pythagoras 183, 9.

E

Echecrates quis fuerit 209,30
Echémythia 1,145,16.
Ἐχεμυθία cur indicta 1,74,18. & 190,20.
Ἐχεμυθίας Pythagoræ prima exploratio 1,95,27.
Ἐχεμυθία 1,103,30. & 165,10. & 190,20. & 191,14.
Echo 2,94,7.
Eclipsis in speculo vel pice perforata commodè cernitur 1,72,25.
Egentes in urbibus libenter in aliorum res involant 1,157,20.
Εἰσαγωγὼ forma duodecim sedilia habebat 206,20.
Eleusiniæ deæ Ceres & Proserpina 1,80,24.
Eleusinia sacra varia in variis locis 1,139,13.
Elicon Pythagoreus 1.123,24, & 155,19.
Elixa non esse assanda & quare 1,143,7.
Eloquentia sapientiæ fortitudo in bonis usurpanda 2,119,10.
Empedocles discipulus Pythagoræ 1,103,14.
Empedocles miracula facit 1,137,31.
Empedocles alexanemos dictus 1,128,4.
Empedocles rerum naturalium mentionem facit 1,150,17.
Empedoclis sententia et carmen de Pythagora 1,72,32 et 73.
Empsycha fugienda 1,106,7.
Enausia dictus Pythagoras, quod aliàs etiam ἐμβριόμια et ἐνιπνεύμια 1,44,7.
Ἐνδιάθετος λόγος 186, 14.
Enunciator secretorum Pythagoræ periit in mari 206,18.
Epaminondas audivit Lysin, quem patrem vocat 209,21.
Epicharmus abstinuit à philosophia per Hieronis tyrannidem 221,3.
Epicharmus Doricam linguam optimam judicat 202,33.
Epicharmi sententiæ 1,150,21.
Epimenides discipulus Pythagoræ 1,103,15.
Epimenides edit miracula 1,127, v. penult.
Epimenides vulgò vocabatur Catharies 1, 128,6.
Epimenides Pythagoricus furia et diis invocatis insidiatores suos fustulit 188,10.
Epode unde dicta 1,111,14.
Epodis utebantur Pythagorei ad morbos pellendos 1,148, 17, et 204,21.
Epulæ publicæ delicata et opipara habent 164, v. ult.
Erythrino abstinendum 1,107,26.
Erythinum non esse suscipiendum 2,157,30.
Eryxidas Chalcidensis quo tempore stadium vicerit

vicerit 1,47,25.
Esoterici discipuli Phythagoræ qui 1,78,12.
Est de numero Pythagoricorum vulgare dictũ 194,16.
EUbulus Mesenius Nausithum Tyrrhenum servavit à prædonibus 1.122,4.
EUnomias & anomias differentia discenda 2.124,15.
ET'ὐφορίας ingentia cõmoda 2,124,& 125.tota.
Eurymenes Syracusanus insidiarum dux 166,5.
Euryphami Syracusani & Lysidis historia mirabilis 1,163.tota.
Eurytus discipulus Pythagoræ 1,103,11. & 220, 31.
Eurytus ex pastore in sepulchro canentem audivit 1.130,15.& 136,31.
Exartyses Institutionis species 1,69,v.ult.& 110.24.
Exemplum præclarum, pacta & conventa esse servanda 1,110.13.
Exemplum hospitis & Pythagorici iscribentis in tabula & morientis 199,tota.
Exercitationes salubres & piæ Pythagoreorum 1,toto cap.20,95.20,
Exoterica quæ 2,111.20.
Expedita facilitas ad sapientiam perveniendi 2,43,7.
Exploratio & probatio discipulorum Pytha. goræ 1,76.v.ult.& 77.& 95.21
Expurgamenta & unguium præsegmina conspuenda 2,157,13.
Externi ad Pythagoræ sectam accedebant 202, 23.
Externorum amicitias non facilè admittebant Pythagorici 169,16.

F

Fabis abstinendum 1,107,28. & 2,159,18.
Fabula de tribus fœminis uno oculo utentibus 1,62.12.
Fabularum authores & poëtas reprehendit Pythagoras 186,3.
Facienda per quæ quis melior reddatur 2. 106.14.
Facies in speculo ad lucernam non contemplanda. 2,152,12.
Factio vel διχοφροσύνη ab ædibus resecanda 1.47.15.
Fato vocante bonus libenter moritur, 2.83.15
Fatui non sunt Pythagorici credentes, sed fidem denegantes, 1,130,27.
Fatum ejusque necessitatem docuit Pythagoras 186,27.
Felices & beati prudentes & sapientes 2, 24,28.
Felices à Deo & prudentia gubernati 2.42,2.
Felicitas res optima 1,86.1.
Femur aureum Pythagoræ 1,131,14.
Ferocitatem quæ vitia sequantur 1.56,25.
Ferratii fabri officina numeros dedit Pythagoræ 1, 112,7.
Ferro atque igni omnia immoderata amputanda, 1, 164, 30.
Festo die nec capillus tondendus nec præsecandi ungues 1.140,24.
Fides ex amicitia non tollenda sive ludatur, sive seria agantur 1,101,28, & 195,18.
Fides ex ὑποφορία exsistit 2,124,24.
Figmenta nulla Pythagoræ ad emendationem suorum 1,147,12.
Flagitiosum præstat mori quàm vivere 2,4.23.
Fluctus marini & fluviatiles miteſcunt à Pythagora 1,127,29.
Fœmina Theano dicta quomodo sacrificia præstabit 1,125,10.
Fœminæ benè & honestè loqui debẽt 1.61,v.ult.
Fœminæ sacrificaturæ modestæ eiunt, ut exaudiantur 1,61,5.
Fœminæ non pugnabunt cum viris, sed tum se putabunt vincere, cum superantur à viris 1,61,24.
Fœminæ mutarunt pretiosas vestes Pythagoræ instinctu, 1,63,12.
Fœminæ aurum habenti ἐδὲν πλησιάζειν 1, 87,7.
Fœminis Crotoniatarum quæ dixerit Pytharas, & quo modo diis sacrificandum sit 1, 61,1.
Fœtus ut vitalis sit quomodo parentibus curandum 181,8.
Fons æternæ naturæ & radix 1,138,21.
Fons animorum ratio, quæ sapientiæ instrumentum, colendus 2,157,3.&c.
Forma & amplitudo risus sunt 2,52.15.
Fortis vir quis 2,108,10.
Fortis fortitudinem amat 2.42,2.
Fortitudinis maximum præceptum, animum vinctum ab infantia liberare 192,8.
Fortitudo debellat homines belluarum instar immanes & truculentas feras 2,115,17.
Fortitudo necessaria civibus 1,155,5.
Fortitudo Pythagoricorum 1,182,15.

Fortuito quædam fieri 2,54,26.
Fortuna adversa non disjungit amicitiam 1. 102,1,& 195,24.
Fortuna ut instabilis meretrix 2,4,10.
Fortunæ communes esse debent 2,5,1.
Fortunatis in insulis nullius rei usus quàm ἀγαθοῦ καὶ θεωρεῖν 2,59,18.
Fructus terræ quotannis, philosophiæ verò quovis anni tempore provenit, 2,5,17.
Fugere à corpore oportet, ut Deo similes fiamus 2.90.4.
Fundi cura, ut optimus fiat, ita animi cura habenda, ut bonos fructus ferat 2,5,21.
Furibundo gladium tradere, & malo potentiam idem 2,4,20.

G

Galli candidi non sunt capiendi 1,87,18.
Galli horas indicant 1,87,20.
Galli non immolandi 1,138,8.
Gallinaceorum viscera accommoda ad ἀφροδισίους 1,136,10.
Gallum alito non autem occidito 2,146,2.
Galatæ docent suos liberos animorum æternitatem 1.155,8.
Gallus mensis supplicator 1,87,20.
Gallus soli sacer 1,136,17.
Gampsonycha seu curvos ungues habentia nō alenda 2,147,11.
Garrulitatem in suis observabat Pythagoras 1.77,7.
Gaudemus familiaribus 2,51,11.
Gaudium philosophicum verum gaudium 2,114,6.
Gelotopoius & lædens conviciis, & pugnax sermo fugiendus 1,154,3.
Generationis præcepta 1,179,10.
Genus referens ab Amphytrione ridetur à philosopho 2,87,27.
Geometriæ peritus Pythagoras 1.144,5.
Geometriæ inventio prima apud AEgyptios 1,144,7.
Geometria unde dicta 1.144,13.
Geometria quomodo inventa 1,91,12,
Geometria vocabatur à Pythagora historia 1. 91,18.
Geometrica æqualitas multum potest in diis & hominibus 2, 109.31.
Getarum legislator 1,155.3.
Gloriam veram cupientes qui facient 1,57,32.
Gloriam contemnendam esse 190,30.
Gloria majores præcellere debemus 2,110. v.ult.
Gnesii & Zelotæ Pythagoreorum 1, 84,15.
Gnomæ numeris astrictæ germanæ Pythagoreorum 2.6,3.
Gnomologiæ Epicharmi 1,150,21.
Græcia universa admirabatur Pythagoram 1, 41.30.
Græcia magna 1,43,17.
Græci & Barbari propter unius incontinentiæ pœnam subeunt 1,52,1.
Grandines discutit Pythagoras 1,127,26,
Gravedines capitis cantilenis pellebantur à Pythagoreis 1,111,7.
Griphi Pythagoreorum 206,31.
Grues apud Crotoniatas testes 1,121,15.
Guttur tributus voci & pronunciationi &c. 2, 15, 29.
Gymnastæ naturæ periti esse debent 2,61,5.

H

Habitudo corporis bona res pretiosa & bona. 180,1.
Habitum bonum corporibus parantibus cibis utebantur Pythagorei 1,105,18.
Hæresis & philosophia 2, 158. 24.
Hæresis Pythagorica exstincta Aristoxeno authore 210. 4.
Hæresis bonorum & decentium actionum 1, 125, 1.
Harmonia disciplina Pythagoræ 1,cap. 26,integro 111,25.
Harmonia res pulcherrima 1,85,32.
Hellenem Iove natum Babyloniorum sacra tradunt 203,20.
Hematilina quæ vestes 1,100,13.
Hemicyclium Pythagoræ domus postea Samiorum conciliabulum 1,41,3.
Hemiolion quid 1,114,&115.
Heraclytus Ephesiis quid scripserit 1,154,25.
Heracliti dictum elegans 2,140,26.
Hercules pigritiam expellebat laboribus 2, 142,11.
Hercules Crotoniatarum divus quare, 1,50.v. ult. & deinceps.
Hercules Crotoniatarum conditor quando 1, 58,9.
Herculeum symbolum 2,142,5.
Herculis exemplo & fortitudine Pythagoras Phalaridem sustulit 188.17.
Herculi sacrificatur octavo die mensis & quare 1,140,2.

1,140, 2.
Herculis septimestris ortus 1,,140,3.
Hermotimi dictum 2,53,v.ult.
Heroum Pythagoreorum multorum ab Dionysii satellitibus trucidatorum erectum 167,32.
Hieronis Tyrannis noxia 1, 221,2.
Himera civitas Siciliæ legibus firmatur à Pythagora 1,46, 18.
Hippasus quis & qualis 1,85,5,& 91,2.
Hippasus cur perierit in mari 1.91,7.
Hippasus discipulus Pythagoræ 1,103, 17.
Hippobotus & Neanthes historici 165, 27.
Hippodamas laudat Salaminium poetam 1. 86,3.
Hippomedon AEneus Pythagoreus, 1.89,30.
Hirundines tecto non accipiendas 2,150,2.
Hirundo imago socordiæ,& intercisio temporum 2, 150,12.
Homeri carmen de EUphorbo Panthi filio cãtatum à Pythagora 1, 68. 25.
Homeri carmen de EUmæo 213,21.
Homeri & Hesiodi selectis vocabulis Pythagoras utebatur ad emendationem animi 1, 109,7,& 148,23.
Homicidæ apud inferos habent judicium 1, 141.22.
Hominum socordia & negligentia in proseminandis liberis 181, 27.
Hominum mores,naturas, virtutes novit philosophia 2,115,20.
Homines absque legibus & justitia vivere non possunt 2,128,6.
Homines corporales & corruptibiles momentanei &c. 3,137,3.
Homines à primis annis vinculis impediti in spelunca 2,93, 4.
Homines solem diu intueri non possunt,sic nec Deum 1,72,22.
Homines malos esse res verissima est 1,86,2.
Homines pravi unde 1,86,8.
Homo animal quod ridere possit 2, 153,29.
Homo animal ὑβριστικὸν & varium cupiditatibus 1, 156,5.
Homo servari nequit sine magistratu 1, 156,27.
Homo cum homine non debet belligerare 196,6.
Homo multis artibus indiget ad salutem 2, 56,8.
Homo animalium omnium pretiosissimum quæ moventur 2,17,4.
Homo animalium omnium sapientissimus à 15,18. et deinceps.
Homo cur factus 2,17,20.
Homo planta non terrestris sed cœlestis 2,30, 1. et 36, 17.
Homo constat ex animo et corpore 2.34,30.
Homo nihil est 2, 52,12.
Homo etsi brevis ævi, mente tamen penè Deus est 2,53,v. penult.
Honestas puro honesto servatu facilis 1,59,10.
Honestas domina luminis veritatis & mentis 2,98, 13.
Honesti forma vix videtur 2,98,6.
Honesti forma visa causa omnium bonorum 2, 98, 8.
Honestum & utile simul considerandum 176. 15, et 20.
Honorandus habitus et tribunal, habitus et tribolus 2, 159, 5.
Honores et gloriæ inenarrabilis sunt absurditatis 2. 52,23.
Hulcerationibus Pythagorei medicamenta adhibebant 1, 148, 14.
Humana omnia et fortunæ bona ne flocci quidem facienda 1. 185. 22.
Humanitati non obiter immorandum 2, 153.v.ult.

I

Iberia Respublica 1,139,16.
Ignavo forma & robur nihil prosunt 2, 110,24.
Ignem gladio non esse fodiendum 191.31.et lib. 2,140,symb. 9.
Ille vir,οὗτος ὁ ἀνὴρ, Pythagoras dictus 1,91,9.
Illusiones & imaginationes in somnis fugiendæ & cibi eò proficientes 1,105,v.ult.
Immortalitate absente senium grave malum 2, 122,6.
Imperans melior eo,cui imperatur 2,44,v.ult.
Imperitia vel ἀμαθία ab animo resecanda 1, 47,11.
Imperitiores mortui habebantur Pythagoreis 1,78,29.
Impii pœnas dant in subterreanis locis 2, 82,29.
Impletio & saturitas noxia corporibus 1, 180,31.
Importunitas juniori cum seniore cavenda 1,160,5.

Impuri in cœno jacent post mortem 2,77,24.
Inæqualitatis audientium Pythagoram causſæ 1,90,10.
Incœptio debet esse à diis 1,126,24.
Incessus & corporis motus observabatur à Pythagora 1,77,15.
Incontinentia & lascivia Crotoniatarum à Pythagora sublata 1,125.23.
Incorporalia animo cernuntur 1.146.3.
Indignis sermones eliminantes pellebantur ex ædibus ut mortui 206,3.
Indoctus debet ea discere, quæ nescit 173.9.
Inepti disciplinæ ut externi arcebantur à Pythagora 1.97.5.
Infamia vita nostra depurganda 1,154,1.
Infelicitas veram amicitiam non tollit 1,102,1.
Ingenio et arte fiunt, aut à natura oia 2,54,19.
Ingressus in hanc vitam, qualis natis nostris esse debeat, diligenter videndum 1,181,8.
Inimicitia in consummatè malis 195,31.
Injuria affici præstat, quàm hominem interficere 1.159.4.et 141.21.
Injustitia morbus animi 2.104.18.
Injustitiæ damnum minimè ignorare oportet 2.91.12.
Inscientia res mala 2.122.8.
Inscitię somnus et tenebrę 2,155,20.
Inscitia nesadissima et morosissima rei 1.76.7.
Insidię gravissimę in Pythagoreos, quibus multi exusti 208.30.
In somnis cum patre loqui, quid notet 1. 130.22.& 137.8.
Insomniis Pythagoræ discipuli non inquietabantur 1.111.3.
Insomniorum imagines falsæ 2.44.v.ult.
Instituens alios retinet dum dat, 1.53.17.
Institutio amicis confertur, qui adsunt usque ad mortem 1,32,27.
Institutio discriminat homines à bestiis, Græcos à Barbaris 1,53,27.
Institutio puerorum studiosè excolenda 1.59.8.
Institutionis cura optima, quę homines emendat, 1.65.24.
Instrumentalia subsidium auditus 1.111.v.ult.
Integerrimus mos viri, qui pulchri φαινεται ostendit 1.65,2.
Intemperantia unius potuit duces exercitus perdere 1.52.6.
Intemperantia et avaritia matres malarum filiarum 1.82.9.
Intemperantię omnibus innatę et avaritiei varii indices 190,12.
Intemperantia omni suos abstinere docuit Pythagoras 205.v.ult.
In tenebris absque lumine non esse dicendum 1,87.9.
Intra privatos parietes docebantur Pythagorici 191.23.
In via ne scindito 2,148.20.
Invictus animus 192.30.
Invidia à primis annis Pythagoreos secuta 212.5.
Invocatio dei et preces parant divinam felicitatem 2.10.27.
Ionica philosophia spectat corpora primo loco 2.159.15.
Ionica lingua ab Iove Xuthi filio nomen habet 203.v.ult.
Ionica lingua colores prosodię habet 203.1.
Iovis sceptrum cypressinum 1.141.25.
Ira bullit instar cacabi calefacti 2.141.15.
Ita ratione et prudentia privata 2.141.13.
Irae et omnes perturbationes ab amicitia abesse debent 1.101.9. et 194.31.
Ira, dolor, reliquáque summovebantur è medio 190.2.
Ira coercenda 195.4.
Iræ repugnare difficile 2,140.26.
Iram oblivione consepeliendam esse 1,121,28,
Iram & reliqua vitia concoquebant & medicina pellebant Pythagorei 170,25.
Iram & excandescentiam carminibus tollebant Pythagorei 189,23.
Irati neminem cædebant Pythagorei 170,28.
Isthmica certamina ab pueris celebrari solita 1,60,1.
Italia magna Græcia à Pythagora & ante eum ignota clara evasit 1,150.5.
Italia authore Pythagora omni sapientia plena 150. 5.
Italiæ urbes sparsim à Pythagoreis habitatæ, & bonis præceptis fundatæ 1,123,2.
Italiam liberat Pythagoras ab omni factione 1,46,30.
Italica philosophia spectat incorporea 2,159,13.
Italiotæ impudici Pythagoreos exussesunt, lapidibus obruerunt, insepultos abjecerunt 219,22.
Iucundum non est idem quod bonum 2,107,5.
Iucundum quid 2.107,7.
Iudicium animorum utile esse ad terrorem injustitiæ incutiendum 1,159.2.

Iudicium esse apud Platonem 1,55,26.
Iugerum decem millia possidens Philosopho dives non est 2.87.5.
Iunonis templum apud Crotoniatas 1.58,27.
Iurare per tetractyn 1.147,20.
Iunioribus non esse injuriã inferendam 1,60,19.
Iuniores monendos esse 1,101.17. & 195.5.
Iurisjurandum Pythagoricum 1,138.19.
Iurejurando adacti filii & filiæ uxores, ne arcana eliminarentur 211,25.
Iurisjurandi religiosi observatores Pythagorei 1.133.14. & 138 7. & 16.
Ius & justitia per se expetendæ 2.124.6.
Iusjurandum pium esse debere 1,55.31. & 141.17.
Iusta & pia faciens justus & pius est 2. 108.10.
Iustissimum esse sacrificare 1.85.27.
Iustissimus deo simillimus 2.90.21.
Iustitia ubique necessaria 1,55.22.
Iustitia in animalia servanda 1.106.13.
Iusticia injustitiæ particeps 1.124.1.
Iustitia remunerans 2.148.16.
Iustitia homines inter se consociat 2.120,10.
Iustitia erga beneficos & benè de nobis meritos 1.160.15.
Iustitia & prudentia rerum verum usum præstant 2.25.25.
Iustitia efficit ut pecuniis rectè utamur 2.27.2.
Iustitia & temperantia 2.105.13.
Iustitia & temperantia beato adesse debent 2.109.11.
Iustitiæ principium 1.151.11.
Iustitiæ præmia apud inferos, prudentiæ, in insulis fortunatis 2.59.30.
Iustitiam exercendam esse 1.159.13.
Iustitia remota omnia corporalia bona noxia & mala 2.113.20.
Iustus quis 2.108.8.
Iustus audet stare in acie, injustus minimè 2. 112,29.30 31.
Iustus justè vivere expetit 2,41, v.ult.
Iuvenem amore insanientem Pythagoras Musica restituit, 1,169,30.
Iuvenes servari volentes seniorum & rectè viventium sententiis adhærescent 173.15

K

Κατάστυξις quid Pythagoreis 1.96, 22.
Κατακλισμάτων usus apud Pythagoreos 1, 148,10. & 204,18.

L

Labore paratur res utilis 2,142,4.
Labores multos Pythagoras exantlavit 182,29.
Labores necessarii in disciplinis discẽdis 1.74.3.
Lacedæmon pestilentia à Pythagora liberata 1.93. 22.
Lacedæmon frequenter peste laborabat 1. 93.26.
Lacinius latro Herculem injuria affecit 1.58.11.
Laminę plumbeę naturę recidendæ 2,100,12.
Largitas æterna & semper vivens 2, 122.14.
Latini, id est, Italia legit sacra Pythagoræ 1, 139, 17.
Latronum ritu vitam transigere 2.109,17.
Laus res sacra 1,58,2,
Lectiones à cœna Pythagoreorum 1 99. 25.
Lectum petentes cantilenis ab mentis turbationibus Pythagorei liberabantur 1.110.30.
Legatis Sybaritarum quid responderit Pythagoras 1.157.et 158.
Leges Græciæ antiquæ erant, rem habendam non esse cum matre, filia et sorore 1.180.7.
Leges esse debere in vera amicitia, et quas 196.12.
Leges Ephesios præfocasse dixit Heraclitus 1. 154.26.
Leges intelligentes & civiles ferre 1.154,38.
Leges similes medicinę et potiores judiciali causa 1.154.8.
Leges Pytgahoricę in Græciam translatę 1. 150.15.
Leges anxiè servatę ab Pythagoreis 1,123.1.
Legibus obedientiam reddendam post supremum numen dixit Pythagoras 1.156.21.
Legibus parere non est timiditatis argumentum 2.122.26.
Legibus succurrendum et cum contemptu legum pugnandum 1.100.7.et 153.24.et 189.12.
Legislator bonus 2.62.25.
Legislatores naturæ periti esse debent 2.61.7.
Legislatores philosophia indigent 2,61.15.
Legislatores similes diis honores consequuntur 1,154,23.
Legum justitia quæ jubet facienda & vetat fugienda 1,154.5.
Leucippus discipulus Pythagoræ 1,103,16.
Leges magistratus & dominus 2,41,22.
Lex regula 2,41,25.
Lex optima quæ 2,62,25.
Lex quid & quod ejus officium 2,120,15.

Lex & justitia instar regis inter homines 2, 123, 8.
Libamen non esse bibendum 1. 87,12.
Libamenta infundebantur ab pincerna abeuntibus 1.99.30.
Libandum ad aurem capidis 1,87,10.
Libare ante mensam Iovis Servatoris poculum &c. 1,141,28.
Libello titulus, *Sacer sermo* 216,2.
Liberi relinquendi qui post nos Deum colant 1.86.28,& 88. 16.
Liberos homines non admonebant, nec servos verberabant Pythagorei 1,170.30.
Libertas Pythagoræ in dicendo faciendóque incredibilis 183.18.& 185.20.
Libidines reprimentibus cibis utebantur Pythagorici 1, 105,18.
Lignum commodum quæri ad fingendum Mercurium 205,16.
Lingua à fœmina præmorsa dentibus expuitur in os tyranni, 1.169.7.
Lingua omniù difficillimè domatur 1,169,23.
Lingua patria utebantur Pythagorei 202,18.
Lingua continenda Deum sequenti 2,134,30.
Linguæ continentia difficile opus 1.77.31.
Linguam continendam esse docuit Pythagoras 1.74, 20,&190,22.
Lini versuum initium 1, 130.v.ult.
Litagus dux seditionum periit 218,20.
Loca honorabilia & sacra eligebant Pythagorei 1,97,28.
Locrenses virgines in templo Minervæ cæduntur 1.52.15.
Loculamento & caula pastores, mœnibus reges cinguntur 2,87.3.
Locus purus malos non excipit 2, 92.1.
Λοιδορίαι non debent vigere nec graviter puniri 1. 59.4.
Λογικὴ cum morali & φυσικῇ omnésque optimæ disciplinæ traduntur ab Pythagora 1, 143 20.
Λόγῳ πειθομένους καὶ εὐδαίμονι 186.14.
Loti cibum capiebant Pythagorei 1,99.3.
Lotionibus utebantur Pythagorei post ambulationes 1,99.2.
Lucani sectabantur Pythagoram 202, 24.
Lucri vice malis esset, si mors liberaret ab omnibus malis 2,82,9.
Luctis utebantur juniores Pythagorei 1,98.12.
Luctu & lachrymis prohibentur & arcentur Pythagorei 1.191,1,& 197,3.
Ludus vel auditorium Pythagoræ 1.116,22.
Lumen adsit de Pythagoreis loquentibus 2. 142. 26.
Luminaria parva & faces veritatis habet natura 2. 146.21.
Lumine remoto de rebus Pythagoricis non loquendum 1. 104.30.
Luna putatur inhabitari ab gentis 1,43. v.ult.
Lustrationes & sacrificia deorum Pythagoras nunciabat 1, 139.4.
Lux studii sapientiæ dici similis 2.155.23.
Luxuriei vitiosi 2. 32.24.
Lyncei visus peracutus 2.52,19.
Lyra utebatur Pythagoras in discipulis emendandis 1.71.2.
Lyræ usus apud Pythagoreos cum cantu 1,108. 18. & 109.3.
Lysis Thebas migrat & diem suum claudit 209.22.
Lysis cum Archippo incendio elabuntur 208.v.ult.
Lysis proficiscitur in Græciam 209.16.
Lysis ad Hipparchum scribit 1.80.1. objurgat Hipparchum v.2.
Lysis discipulus Pythagoræ 1,103.16.
Lysidis & Eutyphami historia 1.162,32.

M

Magi docuerunt Pythagoram religionem 1, 139.12.
Magi exurebant mortuorum cadavera 1. 141.11.
Magistratus idem esse debet omnibus 1.55.18.
Magistratui absque jurejurando quomodo credendum 1. 56 2.
Magistratus suis subditis prodesse debet 1. 57.30.
Magistratus talis sit, qualis cupit videri 1. 58.1.
Magistratus est justa domus & Reipubl. constitutio 1.152,30.
Magistratus talis esse debet, cui nec reluctari, nec contradicere potest 1,155 v.penult.
Magistratum ut Deum semper intueri & observare homines 1.156.17.
Magistratus rerum pretiosissima 1.161,6.
Magistratus juxtà debet esse ac subditi 1, 162.1.
Magistratus est præscribere ut omnes sint dicto audientes 1, 175.6.
Magistratu ignorato nihil sanum esse 1,161,25.
Magna non sunt minimi, & minima non magni

gnifacienda 2,83.21.
Maja Doricè avia dicitur 1.63.4.
Majorum gloria non abutendum 2,111.8
Mala animam corpori affigunt & infibulant 192.28.
Mala bona sunt injustis: at justis mala: & bona justis bona, injustis mala 2,113.26.
Maledicta fugienda 1.154.1.
Maleficium tetrum & magnum inter parentes & liberos discordiam serit 1.57.12.
Malitia & noxa unde veniant 2, 121,29.
Malleorum differentia aliquid dedit Pythagoræ 1.112,28.
Malva transplantanda, sed non edenda 2. 149.24.
Malva convertitur cum sole 2.159.26
Malus igni ferróque non sustinet vitiorum sectiones 1,74,11.
Malus ac pravè agens miser 2,108.25.
Manè cubitu surgentes ab gravedine ignaviáque carminibus Pythagoras liberabat 1. 79,30. &c.
Mane proponendum quid interdiu faciendum, & vesperi quid actum, recolendum 114,8.
Manus datæ ad accipiendum & dandum 2. 147.30.
Mansuetudo ira non indiget 1,141,8.
Mansuetus & tranquillus fuit bonis Pythagoras 183.7.
Manticen præpedientia vetita Pythagoricis 1. 105. 28.
Mathemata quibus adhiberi solita à Pythagora 1,90.32.
Mathematicæ cerimoniæ divinæ & utiles 192,20.
Mathematici qui apud Pythagoram 1, 84.32.
Matheseos peritus Pythagoras 1, 144,15.
Matres & filias attingere valde nefarium 1. 82.19.
Matrimonia illegitima Pythagoras apud Crotoniatas abrogavit 1.169.25.
Matutinæ ambulationes Pythagoreorum ubi & quales 1,97.13. sic et vespertinæ eodem lib.98.27.
Mazæ usus apud Pythagoreos 1,99.12.
Medendi ars seu medicina maximè exculta à Pythagoreis. 1,147.27.
Medicina sanitatis non morborum causa 2. 55. 10.
Medici sua ignorant 2,27,28
Medici naturæ periti esse debent 2.61.5.
Medicina res sapientissima mortalium 1, 85.32.
Meditatio mortis philosophorum 2. 75.14.
Mejere contra solem 2. 144,25.
Melanuro abstinendum 1, 107,24.
Melicertus certator 1,60.3.
Meliora in nobis dominantur deteriora serviunt 2,28,20.
Meliora non minimi nec vitiosa maximi facienda 2.83,21.
Meliores & magis concordes Siculos Apollo dixit liberatum iri tyrannide 187,30.
Mellis usus apud Pythagoreos 1, 98,18.
Memoria mater omnis sapientiæ 1.150.1.
Memoriam valdè exercebant Pythagorei 1, 149.1.
Mendacia à sponsionibus abesse debere 1. 162.29.
Mendacium ab eo, qui Deo similis esse vult, alienum erit 2.114,26.
Mendaciũ non debet esse in amicitia, ut salva sit 1.101.v.penult.& 195,21.
Mens superat animam 2,12.26.
Mens supremæ dignitatis est, & oculus ac vis optimarum rerum 2, 12.30.
Mens omnia videt et audit 192,14.et lib.2, 8,v.penult.
Mens nostra Deus est 2. 53.32.
Mensurarum excogitatio Pythagoræ tonos in Musica repperit 1, 112.6.
Mente præditus Deo assimilatur 2, 36.21.
Mente spoliatus homo obbrutescit 2.36.19.
Mentis animique divini conjunctio 201.25.
Merces scientiæ non reprehendenda 2, 59, 25.
Mercurium non exsculpi ex quovis ligno 105.16.
Meretrices aurum gestant, non liberæ fœminæ 1, 165.5.
Messenii adjungebantur Pythagoræ 202,24.
Metapontini domum Pythagoræ sacrarium Cereris fecerunt 1.153.15.
Metapontini vicum Pythagoræ Musarum domicilium fecere, 1.153.16.
Metapontinorum votum 1.131.31.
Methodo utitur Iamblichus non vulgari nec Pythagorica, sed media 2.2.26.
Metrodorus Thyrsi filius 202,25.
Mida ditior improbus pauper & miser est 2,112.22.
Milio utebantur Pythagorei 1.105.19.
Milium diis offerebat Pythagoras 1 137.29.

Mille

Mille viris apud Crotoniatas quæ differuerit Pythagoras 1.54 19.
Milo Crotoniates Pythagoricus 2.21,20.
Miltiades Carthaginienſis Poſſidem Ægeum periclitantem ſeruavit 1.122.16.
Minervæ nativitas & ortus 1.50.25.
Minus agens, minus peccat, & minus peccans beatior 2.24.10.
Minoa Iovis filiũ Pythagoras imitatur 1,41.17.
Miraculum Pythagoræ de piſcibus extractis & non mortuis 148.10.
Mnemarchus Pythagoreus Ariſtæ ſucceſſit 220.10.
Mneſarchus & Pythais Pythagoræ parentes 1.27.30.
Mneſarchus Apollini templum dicat Samum reverſus 1.29.20.
Molon diſcipulus Pythagoræ 1.103.15.
Monarchia quomodo erigatur 2,128.12.
Monochorda inſtrumenta 1.116.1.
Monumentum repulſis excitabatur, ut mortuis 1.78.23.& 79.18.
Moralia docuit Pythagoras 186.18.
Morbi & corporis mala ſemina eſſe intempeſtiæ 186.1.
Morbi fugiendi 2.49.v.ult.
Morbi corporis fugiendi multò magis animi 2.104.15.
Morbus à corpore reſecandus, 1.47.10. & 54. 20.
Mori honeſtè præſtat, quàm turpiter vivere 2.110.5.
Moribus confuſis & turbidis Pythagoras infundebat θεῖα 1.81.25.
Mori meditantur viri philoſophi 2.69.25.
Moriendo ſanctè & juſtè vivendum, ut beati ſimus 2.100.31.
Moroſitas vitioſa 2.32.21.
Mors quid 2.69.30. & 75.8. & 144 6.
Mortalis vitæ loco immortalis eligenda 2.12.3.
Mortem non eſſe formidandam Zamolxis docuit 1.155.13.
Mortem omninò non extimeſcebat Pythagoras 187.17.
Mortis meditatio vita animæ 2.9.5.
Mortis meditatio philoſophia 2.144.25.
Mortuos veſtibus albis funerari religioſum fuit Pythagoræ 1.141.14.
Motus dulciſſimus ex diſſimilibus & differentibus ſonis 1.71.20.
Motus corporis & animi duo 1.124.5.
Multiceps pecus 2.51.27.
Multitudine civium bonorum deum gaudere 1.55.10.
Mundus unde ſit dictus ſapientum judicio 2. 109.28.
Muſarum domicilium angiportus Pythagoræ 1.153.19.
Muſica decente utebantur Pythagorici ad morbos pellendos, 1.148.20. & 169.28.
Muſica Dorica optima 202.v.penult.
Muſica & cantus contra cupiditates animi malas 1.108.v.ult. & 170.12.
Muſica utiliſſimam vitæ correctionem effecit Pythagoras 1.111.16.& 112.113. 114.115.116.
Muſice prima inſtitutio per ſenſus 1.69.20.
Muſice confert ſanitati 1.108.19.
Muſices medicina 1.108.15.
Muſice verno tempore utebantur Pythagorei, 1.108.16.
Muſice non minima ſcientiarum Pythagoræ 1.147.25.
Muſis ſacrum feſtum fore, ſi in Muſarum loco Pythagorei interficerentur 219.16.
Muta omnia & cæca præter mentem, quę omnia videt 192.20.
Mya uxor Milonis Crotoniatę 224.6.
Myllii & Timychę exemplum de virtutibus Pythagoricis 1.165.28.& 168.3.
Mylliæ Crotoniatæ in memoriam reductum Midam Gordii fuiſſe 1.132.18.
Myſteria deorum Pythagorica arcana ſine ſcripto poſteris tradebantur. 191.18.

N

Natura quævis non eſt apta philoſophiæ 205.20.
Natura fiunt plantæ & animalia 2.54.24.
Naturæ contemplator Pythagoras 2.57.11.
Navem vento ſecundo navigantem ſubmerſum iri prędixit Pythagoras 1.128.21.
Navem adnavigantem optantibus, mortuum vehere prędixit Pythagoras 1.132.2.
Ne quid nimis proverbium 2.111.25.
Nemea certamina à pueris fiebant 1.60.1.
Nemo ditiſſimus delirans & furens cupit eſſe 2.49.19
Nepenthes ſolvit iram & dolorem 1.110.13.
Nereus Doridem Oceani filiam in uxorem duxit 203.10.
Neſtus fluvius ſalutat Pythagoram dicēs, *Salve Pythagora,* 1.127.5.
Nicomachus ſcriptor 210.6.

Nihilo penitus atque integrum in rebus 1. 8, 2 123, 39.
Nihil temerè neque inconsiderate faciendum 1 214. 6. & 19.
Nino Orator 215, 23.
Ninone haec non sunt acta proverbium 1, 219, 8.
Ninus author dederit Medi accrementa ac decrementa Nili, 1, 142, 20.
Ninus urbs quando condita 219, 18.
Nobiles philosophi non sunt, qui septem avos computant 2, 87, 12.
Νομοφυλακες non esse salutares 1, 116. v. ult.
Numen divinum tradicum Pythagoræ arcanorum nunciatoribus 204, 15.
Numerum cuncta decent 1, 147, 2.
Numerorum natura incredibilis 1, 65, 11.
Numerus Pythagoricæ theologiæ 1, 134, 23. & 153, 30.
Numerus impar divinus dextram, par & qui dissolvi potest, sinistram notat 1, 142, 17.

O

Obsecrationibus abstinebant Pythagorei & quare 191, 4.
Oculus quasi sol animæ 2, 153, 1.
Oculus divinus & oculi carnei 1, 76, 15.
Oculos reddunt & hi cum faciunt divina oracula 2, 138, 5.
Œconomici Pythagoreorum 1. 78, 6. & 79. 29.
Officina fabri quid dederit Pythagoræ 1, 112. 7.
Officium rectum paratur actionibus non desidia, 2, 142, 13.
Oleo cellæ non sunt adolergendæ 2, 145, 14.
Oleribus crudis & coctis utebantur Pythagorei 1, 99, 14.
Oleum sapientiæ conferitur 2, 145, 28.
Ὀλιγοσιτία cum sanitate potior πολυσιτίας cum morbo 2, 4, 14.
Ollæ vestigium in cinere non esse relinquendum 2, 158, 10.
Olympicum certamen, variis de causis additur 2, 60. 4.
Olympicum certamen 1, 54, 2.
Ὀμφαλὸς quid & quale 1, 43, 14.
Omnia facienda ut virtutis & prudentiæ in hac vita participes simus 2, 82, v. penult.
Omnia reducenda ad unum, & unum ad multa 2, 21, 2.
Omnia numeros è scitèque constituta & ornata 1, 65, 15.
Ὁρᾶα quæ propriè Pythagoræ 1. 144, 32, &c.
Onus non esse simul tollendum 1. 87, 14.
Onus simul imponendum non auferendum 2, 141, 26.
Opiparos apparatus ciborum resecandus 1, 47. 13.
Opportunitas colloquendi, adeundi &c. diversa, 1, 160, 17.
Opportunitas temporis 1, 164, 3.
Ὀψιμαθὲς in nonnullis laudabilis 179, 27.
Opsonium condire non novit philosophus 1. 89, 15.
Optimus qui per se, deinde qui alios audit 1, 57, 15.
Optimum vitæ genus cum pessimo collatum 185, 25.
Optimus & potentissimus debet regnare 2, 41, 16.
Optimus qui pluribus utilis 2, 119, 25.
Oracula Delphica & Dodonæa per fœminam significari 1, 63. 6.
Oraculis divinis fides non est deroganda 2, 136, symb. 4. & 153, 5.
Oraculum Amæo de Colonia 1. 27. 15.
Oratio seu liber Pythagoræ de diis 1. 135, 15.
Oratio Pythagoræ gravis ad Phalaridem 185. tota.
Ordo disciplinæ Pythagoricæ 1, 84, tota & deinceps.
Ordo corporis & ornatus sanitas & robur 2, 105, 4.
Ordo est virtus rerum omnium 2, 107. 15.
Orientem solem adorandum esse 214. 1.
Ornatus animus præstantior eo, qui ornatu caret 2, 107, 26.
Orphei imitator Pythagoras 1, 138. 24. Consimiliter Orpheo colit deos Pythagoras, ibidem.
Orphei in rebus imperium Pythagoræ quoque fuisse 1. 67, 25.
Orpheus usus lingua Dorica 204, 6. Antiquissimus poetarum ibidem.
Orpheus perspicuum exemplum theologiæ tradit 1, 134. 24.
Orphica sacra 1. 130, 10.
Orphici numeri de Deo 1, 131. tota.
Otium & ignavia è vita exterminanda 1, 57. 7.

P

Παιδαγωγοὶ correctiones & admonitiones Pythagoreis erant 1,103,21.
Παιδαγωγὸς 1,171,1.& 191,8.
Παιδία κοινὰ εἰσφύλα 1,38,2.
Pædotribæ ignorant sua 2,27.30.
Palpebræ usus in homine 2,56,25.
Pane optimo Pythagorei utebantur 1,98,17.
Panem Pythagoreos non esse frangendum stamebant 1,88,22,& 31.
Panem simul frangere uno præside Barbaricū Pythagoræ, ritus fidelium fortè imitatur 1, 89,2.
Parentes honorandi ut maximorum bonorū authores 2,51,8.
Parentes quàm plurimi faciendos liberis 1, 49.tota.
Parentibus debenhonorem post summum numen 1,156,29.
Pariendum non esse in templo, & causa 1, 140.30.
Parmenides Eleates 1,150,18.
Parthenis mater Pythagoræ, postea Pythais quare 1. 28.27.
Pastor pascens super Philolai monumento e sepulchro canentem audivit 1, 130, 16, & 136. 32.
Patres concellerunt, ut liberi conjugatos potius, quàm parentes amarent, 1,61,21.
Patria Pythagoræ visa, quæ docibilia habetet ingenia 1.42,26.
Patriam reliquit ob tyrannidem Pythagoras 182.31.
Peccata indivertum trahentia destruenda 2. 151,11.
Pecuniarum cura & gloriæ & honoris non habenda 2,83,18.
Pecuniarum amantes quare 2,121,2,& tota p.
Pecuniæ imperabs sapientiæ studiosus 2. 120. 25.
Pecunias & gloria majorum uti, & non tradere nepotibus, turpe, 2,111,18.
Pecuniæ corporis causſa comparantur 1,26,27
Pecuniæ penuria cogit præter justitiam facere 1, 152,25.
Pediculus in templo non occidendus 1, 140, 28.
Pejerandum non esse nec dei nomine abutendum 1,158,7.
Pellices pelluntur 169,26.
Penelopes telam retexere 2,81,12.
Periculum gravissimum, qui animæ cibum negligit 2,82,6.
Perisio Thurio columna erecta in auditorio Pythagoreorum 1,79,20.
Percussores sunt in loco impiorum alii puniuntur 1,168,24.
Peregrinatio loci mutatio est 2,144,6.
Perfumatorie templum nec ingrediendum nec deus adorandus 1,160,23.
Perturbationes, vitia animi, amores monstrosos &c. Pythagoras Musica, tollebat 1,70. tota.
Pessimus qui ipse nec videt nec audit alios 1,57,18.
Pestilentias depulit Pythagoras 1,127,25.
Pestis non latus amicitiæ contentio 194. vult.
Phalaris blasphemus in deos 184,8.
Phalaris extinctus quo die Pythagoræ & Abaridi periculum induxit 188,5.
Phalaridis tyrannis crudelissima exarsit in Pythagoram & Abaridem 183,20.& 184,15.
Phantoquis 208,180.
Pharmaceutice minus probabatur Pythagoreis 1, 148,12.
Pherecydes Syrius φυσιολογικὸς periit, 1,162,29, & 210,16.
Pherecydes Syrius præceptor Pythagoræ 1. 29,28.& 162,15. historia.
Philolaus tres libros Pythagoræ primus, edit 172,14.
Philolaus discipulus senis Pythagoræ 1, 103,10.& 130,17.
Philomathes verique 2,81,1.
Philosophia contemplationis imitatio est, 1,65,22.
Philosophia & cultus conjuncta a Pythagora 1,139,8.
Philosophia primùm à Pythagora vocitata amor sapientiæ 1,144,24.
Philosophia plus præstat, quàm agricultura & parentes. hos facere quod vivamus, Philosophiam ut bene vivamus 205,25.
Philosophia cupiditas & comparatio, scientiæ 2,25,12.
Philosophia concordiam præstat 2,17,10.
Philosophia sola rectum judicium habet 2,39,28.
Philosophia perceptu facilis 2,43,22.
Philosophia suppetit præstantem virtutem & purgationem animi, 2,78,6.
Philosophia liberat à vinculis humanis 2. 81,25.
Philosophia ducit ad ipsam veritatem 2,81,28.
Philosophia dux ad virtutem 2,115,13.

Philosophia tolerantiam meditatur, mortis contemptum, temperantiam docet, voluptates contemnit 2,178,5.6,7,8.
Philosophia mortis meditationem, contemptum, vitam æternam affert 2,122,5.&c.
Philosophia non spectat corporalia, sed corporum experta 2,149,tota.
Philosophia mortis meditatio & separatio animi à corpore. 2,151,1.
Philosophia bona nolit invidet bonis, nec malis aliorum gaudet 2,156,4.
Philosophiæ laus 2,115,tota.
Philosophiæ majorem curam adhibendam, quàm parentum & agriculturæ 205,22.
Philosophiæ domum non debet perdi propter offensam numinis 211,13.
Philosophi leges firmæ, actiones rectæ et bonæ 2,62,19.
Philosophi φιλοσοφούμενοι solivagi et errantes 2,115,3.
Philosophus corporalium oblivisci debet 2, 118,13.
Philosophus solus exactissimas imitationes sequitur 2,62,10.
Philosophus non est circa voluptates occupatus 2,90,8.
Philosophus ignoratum homo an pecus sit 2, 83,30.
Philosophus ridiculus differens de mice rebue, et nugator, ex Platone 2,86,7.et 21.
Phlyasis insulsa 1,127,18.
Phintias et Damon 1,122,1. et 197,11.
Phrygium melos 1,109,19. et 23.
Physiognomon Pythagoras 1,77,17.
Phytius et Theocles Pythagorei 1,123,24.et 154,20.
Pientini accedebant sectæ Pythagoricæ 202,24.
Pietatem hauserunt ab Orpheo Pythagorei 1,134,20.
Piscibus non utebantur aut raro Pythagorei 1,99,16.
Pius ergà deos quis 2,108,8.
Placentæ mellitæ sacrificabantur dijs 1,137,29.
Placentæ, lixa, coctilia, immolanda fœminis, quæ propriis manibus fecerint 1,81,11.
Plantam domesticam ac fructuosam non esse lædendam 1,100,1.
Platonis & Archytæ amicitia 1,122,1.
Platon inferi qui 1,118,32.
Pœnitentia Erinnydes sunt Pythagoræ 2, 144,28.
Pœones canebantur à Pythagoreis 1,108,22.
Poetæ sensus obtusos esse ajunt 2,72,64.
Politica fugiebat Pythagoras 1,42,20.
Politici & Œconomici Pythagoreorum 178,6.
Politici Pythagoras præcepit abstinere 1,106,29.& 138,14.
Polition lineæ tres 1,124,10.
Polycrate tyrannidem exercente Pythagoras Athenis in Italiam venit 1,99,13.
Polycratis tyrannis pepulit Pythagoram 18 annos natum 1,31,16.
Polymnastus qualis 209,5.0.
Pons & gradus expositiones symbolorum 2,130,19.
Pons seu gradus docendi & demonstrandi 2, 3,14.
Postmeridiano tempore quid facerent Pythagorei 1,96,10.
Potentiores laudabat, & iis bene precabatur Pythagoras 137,10.
Præmium & magna spes virtutis 2,82,v.ult.
Præsotio per numeros 1,94,v.ult.
Præsagiatorem & planum Pythagoram non fuisse 1,96,16.
Preces quid faciant 1,63,14.
Primi ubium in Italia Pythagoræ familiares 1,20,15.
Principium & finis rerum totius 1,146,25.
Problemata ἀπορρητοποιὰ non proponebantur 1,90,4.
Procacitas vitiosa 2,32,216
Prodigia, omina &c. deo charis hominibus contingere 1,67,20.
Promissa servanda sine mendacio 1,162,28.
Προσῳδία semen quid 1,179,12.
Proprium aliquid nemo Pythagoreorum possidebat 1,151,25.
Pron & Clinix amicitiæ exemplum 122,v.ult.
Pronis Cyrenæus depauperatus erigitur à Clinia Tarentino 200,28.
Providentia divina omnia contingunt 133,32.
Providentiæ divinæ non esse reluctandum 134,18.
Providentiam divinam esse quibus probetur 184,v.penult.
Prudens deo & hominibus facit decentia 188,5.&12.
Prudens felix & beatus 2,168,29.
Prudens experti ut prudens sit 2,42,51.

Prudentia & sapientia externa bona utilia reddit 2,24,2.
Prudentia bonorum omnium res optima est 2,42,10
Prudentia propter pecunias non navigat ad columnas Herculis 2,42,16.
Prudentia maximè expetenda 2,50,3. & 12.
Prudentia & sobrietas necessariæ 1,79,28.
Pueri Deo acceptissimi sunt 1,59,16.
Pueri tempore siccitatis à Deo pluviam deprecantur 1,59,20.
Pueri statò tempore & moderatè alendi 125,13.
Pueri, virgines in laboribus & exercitationibus alendi 179,20.
Puericia bene institutæ ad adolescentiam trasmittenda 173,25.
Punitiones quæ fiunt ferro & igni 190,14.
Puritas corporis & animi servanda Pythagoricis 1,105.29 &c.
Puteo turbido cœno pura aqua infusa perit 1,81,26.
Pyrrha Deucalionis uxor Epimethei filia 103,16.
Pythagoras publicè docens gratus; privatim verò, evilluit 214,8.
Pythagoras vivens *divus*, mortuus *ille vir* nominabatur 213,20.
Pythagoram proximè attingentes seditiosi 213,9.
Pythagoras nec leges hominibus nec oracula reddit 1,126,1.
Pythagoras Apollo habitus 1,126,2. & 131,11.
Pythagoras novit quis fuerit animus, unde venerit, & quid egerit 1,126,31.
Pythagoras tertius bipes 1,133,8.
Pythagoras omnis sapientiæ peritus 1,144,4.
Pythagoras quibusdam fuit Euphorbus Panthi filius 1,68,19.
Pythagoras instrumentis Musicis & voce cœli harmoniam imitabatur 1,71,1.
Pythagoras ex naturali fonte solus orationem mundi intelligebat 1,72,18.
Pythagoras dignus doceri & discere 1,72,5.
Pythagoras divinus, vir tinctorum mores animosque suorum præparabat 1,81,6.
Pythagoras rerum divinarum & humanarum peritissimus erat 1,84,17.
Pythagoras suo nomine non compellabatur 1,91,10. & 138,14.
Pythagoras omnes docuit pro ratione cujusque captus 1,94,19.
Pythagoras venit forma humana propter bonum hominum, 1,94,15.
Pythagoras politicæ disciplinæ inventor 1,123,30.
Pythagoras dux & princeps philosophiæ post deos 1,126,18.
Pythagoras quomodo Jovis filius reputatus 1,128,8.
Pythagoras à prædicendo dictus Sidone natus 1,128,30.
Pythagoras variis disciplinis imbutus à variis præceptoribus, 1,129,36.
Pythagoras benè moratus & honoratus quam adolescens 1,89,1.
Pythagoras Dei filius vitus, 1,89,12.
Pythagoras insulæ genii habitus 1,130,26. & 43,28. &c.
Pythagoras Samius comatus dictus 1,31, 1, & 44, 12.
Pythagoras in divis habitus 1,71,4.
Pythagoras cum Memphiticis sacerdotibus egit 1,32,8.
Pythagoras Thaletis judicio angelus cœlestis 1,32,10.
Pythagoras de statuis, de cultu divino, & providentia respondit 184,1.
Pythagoras sobrius, frugalis, pauci somni, cibi &c. 1,32,21. etc.
Pythagoras venit in Italiam Olymp. 62. 1,47,23.
Pythagoras venit ex Ionia & Samo 1,98,13.
Pythagoras non suo nomine sed [illegible] habitus apud Crotoniatas 1,69,29.
Pythagoras colitur ut Deus 1,35, & 43,27. &c.
Pythagoras cum Mocho ejusque posteris in Ægypto agit 1,33,5. &c.
Pythagoras totum triduum & ultra nonnihil sine somno, cibo & potu transigit 1,34,26.
Pythagoras in Babyloniam ad magos profectus scitur 1,36,23.
Pythagoras 22. annos in Ægypto Astronomiæ & Geometriæ studuit, 1,36,26.
Pythagoras natus 56. annos, vixit Samum, 1,37,8.
Pythagoras Eratoclis filius qualis, & cujus libri 1,40,25.
Pythagoras maximum Dei munus 1,44,8.
Pythagoras Astronomus, Arithmeticus, Geometer, iisque artibus admirandus 1,41,23.
Pythagoras philosophans extra ubem in locis remotis vitam finit 1,48,11.
Pythagoras virtutum exemplar animi oculos efficiebat

efficiebat inter Græcos 1, 45.6.
Pythagoras peregrinans in Italia & Sicilia quid fecerit 1,46,9.
Pythagoras rogatus à Sybaritis ut se Apollinē diceret 1,157, y. penult.
Pythagoras Pherecydem curauit, eo cessit 1, 162.22.
Pythagoras Pherecydi exequiarum justa solvit ibidem 162,24, & 210.15.
Pythagoras apud fœminas Crotoniatas effecit, ut multas vestes afferrent in templum Iunonis 1,63,16.
Pythagoræ egregium apophthegma in iudente reditum animarum ab inferis 1,156.10.
Pythagoræ ad Thaletem & Biantem profectio 1,30.30.
Pythagoræ & Pythagorica philosophia à Deo 1,35.8.
Pythagorei sacra faciunt, ut Apollo ex tripode reddat oracula 1,132.25.
Pythagorei aliquot in Myllonis ædibus exusti 208.27.
Pythagorici crescunt rursum ad trecentos 212.23.
Pythagorici & Pythagoristæ ut Amici & Atticistæ 1,84,10.
Pythagorici politici & in imperando periti 1, 124, y. ult.
Pythagorei abstinuerunt à vestimentis 1, 123, 5.
Pythagorici calumnias passi in Republ. administranda 1,128.7.
Pythagorica omnia symbolis erant involuta 206. 28.
Pythagorica philosophia ne sacta diu neglecta 1,162.
Pythagorici nec tristes, nimis nec hilares, sed semper medium tenebant 170, 10.
Pythagorici ita erga se mutuò affecti, ut bonus pater erga suos natos 1,171.21.
Pythagorici suas facultates communes habuerunt 1,143,28.
Pythagoricorum nonnullorum nihil exstabat ante Philolaum 172,12.
Pythii Apollinis templum Crotone 1,58,26.

Q

Quæ facienda & non facienda sint, colliment ad cœleste numen 189.8.
Quæ Pythagoras sum. Abaridis Hyperboreo egerit dixeritque 1,194,25.
Quæ homines vulgò admirantur non faciunt ad fœlicitatem 2, 98, 20.
Quæstus ex Geometria quomodo ceperit 1, 91, 25.
Quantum quis pedibus valeat, proverbium 108, v. ult.
Quercinis Deus honorandus 1, 140. v. ult.
Qui admittantur ad sacra Pythagoræ: honesti scilicet 1, 139.21.
Quidam etsi justè juraturus tria talenta potius pendere voluit, 1,133.25.
Quidam mento aureo statuæ furto sublato obiit 1, 132,27.
Quies malorum nobis agnatorum & notitia vitæ selectioris 2,11.10.
Quisque Pythagoreus ad se reversus concoquebat & sanabat vitia sua 190,6.
Quod præest in homine collineat ad ea, quæ sunt animi 2,26.22.
Quomodo affectos esse debeant, qui dabunt operam procreationi 180.25.
Quomodo Pythagoras Crotoniatas juvenes ad sanam sententiam hortatus sit 1,49,tota.

R

Rano Venere utendum 179,31.
Ratio recta quæ dicat non quæ voluptas, labor, peccatum, sequenda 189,1.
Ratio animi instrumentum 2,44,19.
Rationi animi repugnare stultitia est 2, 156, v. ult.
Rationis judicium iurantis abjicienda 1,165,7.
Recidenda noxia in amicitia 196,17.
Recordatio prioris vitæ hortatio ad disciplinā 1,68,13.
Recordatio Pythagoreorum quotidiana quæ & qualis 1,149,7.
Recte sentire paucis datum 172,29.
Rectum honestum quæ non aliundè, quàm à deo quærendum 1,89,14.
Rectum judicium hominibus veram felicitatem confert 2,37,15.
Regias amicitias etiam reperbant Pythagorici 169,17.
Regula non fallit cubus 1,112,3.
Reipublicæ forma optima 1,144,20.
Reliquorum salvi qui ex honesto & casto matrimonio nati 180,18.
Reliquæ scientiæ sunt quasi venationes bonorum 2,25,21.
Repetebant quæ didicerant Pythagorici, cibus

que honestis vacabant 1.98,v.ult.
Reprobatio amicitiæ quæ probanda 1,102,5. & 195, 26.
Repulsam passis discipulis Pythagoræ quid fieret, 1.78,20.
Rerum bonarum nihil verecundia dignum est 1,142,4.
Res communis non debet legibus dissolvi 215.17.
Responsis deorum deditus Pythagoras 1, 137,16.
Respublicæ in Italia & Sicilia optimè constitutæ 1,123,11.
Respublica vergit in deterius 209,28.
Reverentiæ & timoris dei in Pythagora argumentum 1,138,5.
Revolutiones circulares cum cæteris hominibus patefactæ, 1,44,22.&c.
Rex non debet præteriri, ut ejus loco subditus colatur 1,89,14. & 129.6.
Rhegii collegium habuerunt Pythagorei 209,25.
Rhegiticæ urbes probè à Pythagoreis constitutæ 1.123,20.
Rheginorum legislatores qui 1,154,21.
Rhegium legibus fundatur, & servitus pellitur ab Pythagora 1,146,17.
Rhetorica extinguitur 2,92,15.
Risus incontinens abesse debet 1,153,15.
Risus homini proprius est 2,153,25.
Risus observabat Pythagoras 1,77.5.
Ritus patrios servandos, etsi deteriores 1, 156,30.
Robur risum esse 2,58,14.
Robur, pulchritudo, sanitas, fortitudo à nullis tentetur 1,53,10.
Romani sectabantur Pythagoram 201,25.
Rubor nimius malus 2,158.5.

S

Sacra sua non enunciabant Pythagorei externis & prophanis 1,191,25.
Sacrificia non debent esse sumptuosa, ne semel videamur defuncti 1,61,15.
Sagittæ inequitans Abaris fluvios & maria transivit 1,138,10.
Sagitta utilis in anxietate Pythagoræ 1,93,15.
Sagitta ab Abaride Pythagoræ donata quem habuerit usum 1,93,15.& 131.16.
Saleucus discipulus Pythagoræ 1,103.28.
Saltationibus etiam utebatur Pythagoras 1, 109.2.
Salve Pythagora dicit Nessus fluvius 1,127.5.
Salutaria pharmaca, quibus Pythagoras tollebat omnes perturbationes 1.70.tota.
Samius Conatus Pythagoras dictus 1,31,1. & 44.12.
Samii Ægyptiacam formam disciplinarum non appetebant 1,37.tota.
Sanctificationes animi inventæ à Pythagora 1,69,31.
Sanguis non voluntariè effusus in templo, quomodo excipiendus. 1.140,11.
Sanguis res pretiosissima 1.140,16.
Sanitas expetenda 1,56,1.
Sapere virtutis opus 2,47.
Sapientia excepta omnes res nugæ & deliramenta 2,54,6.
Sapientes perfectè vivunt 2,65,v.ult.
Sapientes solum sapiens inventi, 1,54,5.
Sapientia scientia veritatis 1,144,29. & 145, 6.
Sapientes nihil habent inexspectatum 170,15.
Sapientiæ magnæ sive quibus cibis utendum sit 179.3.
Sapientia eminet in omnibus 2,12,24.
Sapientia sola beatos reddit 2,25.9.
Sapientia longissimè remota, ut præsentia videt 2,15,5.& 20,30.
Sapientia omnium rerum principia invenit 2. 19.5.
Sapientia non verbum circa definita, vel ad universa se extendit, 2, 18,36.
Sapientiam verè talem esse, quæ occupata sit circa pulchra & æterna 1. 65,15.
Sapientissima sex numeros 1,85,28.
Sapientissimus & veracissimus quis 2,20,6.
Sapientissimus quisque esse debet 2, 29,7.
Σωτηρία omnia magna 2,52,20.& 77.12.
Scientifica contemplatio 1,75.5.
Scientia absque justitia calliditas est 2,120,28.
Scientia cum silentibus periit in Pythagoreis non enunciantibus 210.24.
Scientia rerum humanarum quid efficiat 2. 9.6.
Scientia officitur omnibus bene utentibus 2, 23.29.& 25.4.
Scientia dux consensus & concordiæ 2.27,10.
Scientiæ reliquæ fumationes & præparationes bonorum 2,25,22.
Scintillæ aliquot obscuræ scientiæ Pythagoreæ conservatæ 211,5.

Sectiones

Sesti omnes quæ fiunt ferro & igni in vitiis 1, 74.8.& 190.14.
Sectiones & ustiones quomodo curarent Pythagorei 1,148.15. & 204,23.
Secunda fortuna omnes amant uti 2,22,16.
Securitas & subsidium ex συνουσίαις 2,125,tota.
Seditio fugienda in urbibus 1,47,14.
Semen vitiosum exsistit ex prava temperatura 181. 3.
Semina quædam sponte, quædam arte proveniunt 2,56.3.
Semuarium Pythagoricorũ dogmatum quod 2, 151, 24.
Senes præsidebant lectioni 1, 99,17.
Senes monent à libationibus 1, 99.v ult.
Sensualia conspuenda quæ lumen mentis non habent 2, 157,25.
Sensus bisariam dicitur 2,64.7.
Sententia vel ῥήματες potentissima 1,85, v. ult.
Sententiæ Pythagoricæ 1,100,29.
Sepeliendi ratio quæ Pythagoreis 1,118,& 119. totis.
Septem sapientum sapientiæ similis ἀπόφθεγμασι 1, 86.14.
Sepulchra & illorum ratio 1,88.13.
Sepulchrum erigebatur, qui indignis enuntiassent arcana 206.10.
Sermones vel λόγους purgare animum, ut cum gaudio servemus audita 206.1.
Sermonis Dei naturâ consecrantur cor & cerebrum 1.107,17.
Sexus fœmininus natura religiosus 1.62,28.
Sicilia penitus liberatur à servitute per Pythagoram 1,46,31.
Sicilia liberatur tyrannide 137.25.
Sicula mensa rejicienda 1,80, 10.
Silentii præcepta ducebant ad mentis moderationem 1,169.20.
Silentium observabat Pythagoras in discipulis 1.77.5.
Silentium quinquennale indicebat suis Pythagoras 1,77,28.
Simulachra deorum erecta 1.138.28.
Sol princeps omnium syderum 2,12,22.
Sol in sua regione melius perspicitur, quam in undis 2,96.2.
Sol omnia gubernat 2,96.8.
Sole ortu è lecto non surgendum 213,30.
Solitaria, quieta & tranquilla loca petebant Pythagorei ambulantes 1.97,15.
Soles peregrinatus est Pythagoras 182,27.
Somni insciti vestigia expurganda 2,255.21.
Somni brevitas præcepta à Pythagora 1,74. 26.& 165,16. & 190.30.
Somni Pythagoreorum præsagi & vaticini 1, 70.29.
Somnus jucundus in σύνοψιν 2,125.29.
Somnus requies malorum 2, 125, 28.
Somnus κοινωφίλημα 1.111,5.
Sophistæ fontes doctrinæ juvenibus turbidos reddunt 1,81.13.
Σωφροσύνη animi scientia & virtus 2,28.5.
Sortilegiis intentus Pythagoras 1,137.27.
Speculativa prudentia vitæ humanæ conducit 2, 60.31.
Speluncæ in quas homines detinentur, descriptio 2,ab p. 92.v,ult. usque ad p.98. 16.
Sperandum contra spem 1. 131.1.
Sphæra cum duodecim quinquangularibus à quo inventa 1.91.5.
Spintharus quid narret de Archyta 1,171,5.
Spolia Euphorbi suspensa in templo Junonis Argivæ 1, 69,1.
Spondiacum carmen Pythagoræ 1. 109. 11. & 23.
Stateram non esse transcendendam hortatio est ad justitiam 1,164,7.
Stateram non esse transiliendam 2,143.8.
Statuæ deorum cum Orpheo in ære formatæ à Pythagora coluntur 1.138.28.
Stragulæ vestes albæ & mundæ Pythagoreis 2, 100. 2.
Stragula unde constabant 1,100,13.& 137,14.
Stragulum colligare nescit philosophus 2. 89.13.
Stragula convolvenda ne vestigium appareat 2, 55.15.
Studia et notæ seu familiares futurorum discipulorum Pythagoræ 1,77.10.
Studium philosophiæ accipit primum locum cum voluptate 2, 43.11.
Studium philosophiæ non utitur instrumentis nec locis, sed ubique veritatem amplectitur, 2, 43.17.
Subitarios sapientes, divites, bonos, fortes homines non recipiunt 2, 118,28.
Submersis pueris grues in testimonium vocatæ 1,121,21.
Subterranea loca judicii 2. 82,29.
Suere alicui mortem 185, 5.
Superiori non esse convicciandum 214,23.

Supplicium

Supplicium juxta leges 186.9.
Supplicationibus abstinebant Pythagorici & quare 191.5.
Suppuratobonum esturi 2.4,21.
Surgentes cubitu se non statim in turbas ingerent 1,97,25
Sybaridis legati 1,125.25.& 127.14
Sybaridis serpentem multos occidentem Pythagoras depulit 132,5.
Sybarim vrbem subegerunt Pythagorei 213.1.
Sybaris urbs Siciliæ stabilitur legibus 1,46,16.
Syllus Pythagoreus bene sancteque juraturus abstinuit, 1.138,6.
Symbola Pythagoræ optimè instituunt 1, 102,21.
Symbola sine expositione anicularum deliramentis, exposita oraculis similia 1.104,8.
Symbola simpliciter posita ut aniles fabulæ 191.v.ult.
Symbola exposita admirabilem utilitatem præbent 192,3.
Symbola pons & gradus 2.130,19.
Symbola cur inventa 2,131, penè tota.
Symbolis sibi mutuò loquebantur Pythagorei præsentibus externis 191.27.
Symbolorum scribendorum origo 211,18,
Symbolum scriptum in tabula ab Pythagoreo solvit hospiti alterius decedentis expensas 199.& 200.25.
Symmictus & thiscellaneus accessus 2,17,18.

T

Talenta tria promittuntur, qui Democedem tollant 217.28.
Tantalus Homericus 205,8.
Taurominitanus juvenis ab Pythagora à furore liberatus 1,169,14.
Taurum esse præstat unò die, quàm seculum bovem 216,2.
Taurus Tarentinus abstinuit à fabis instinctu Pythagoræ 1,67.tota.
Taygetus mons gravem aërem facit Lacedæmoniis 1,93,28.
Telaugis scriptum 1,133,1.
Telauges quis & cujus vir 1.135,9.
Telluris pondera 2,91,5.
Temperans amat temperantiam 2,42,3.
Temperans & mascula vita amplectenda à primis annis 1,153.31.& 189,15.
Temperamentum ciborum & potuum somnique & quidis modus 1,148.4.
Temperantes & sani esse debent, qui liberis dabunt operam 180,17.
Temperantia, justitia, fortitudo, veritas, vera animi ornamenta 2,83,11.
Temperantissimi pecuniis imperant, vitæ non parcunt 2,120,23.
Temperantiæ experimentum 1,51.20.
Templa petebant maximè Pythagorei 1,97,30.
Templum ingrediendum cum veste munda 1,140,5.
Templum ad dextram ingrediendum ad lævam exeundum 1,142,10.
Tempore Pythagoræ unus sapiens 1,54.7.
Tempus magnum bonum 1,57,8.
Ternarium numerum divinum esse Pythagoræ inventum 1,139,26.
Terræmotus Pythagoras prædixit 1,127,24.
Terræmotum è puteo prædixit Pythagoras 1,128,19.
Tetractys vel quaternio Pythagorica 1,138. 20. & 147.10. & 20.
Teutheas fluvius 217.12.
Thales Milesius admirator Pythagoræ 1,38,28.
Thales cœlum suspiciens & in fossam incidens ridetur 2,85,17.
Theætetus Pythagoricus 1,154,19.
Theano Brotini uxor prudens & præstans fœmina 1,125.5.& 220.1.& 324,5.
Theano Pythagoræ conjux 1,125,13.
Themis honestatis dea apud deum 1.55.25.
Theocles Pythagoreus 1,123,24.
Theologia Pythagoræ à quo scripta dubitatur 1,134,32.
Theologia Pythagoræ ab Orpheo putatur profecta, 1,135,20, &c.
Theorides Metapontius Pythagoreus 1,220,8.
Thesaurus magnificus majorum gloria 2, 114,15.
Thestoris Possidoniatis liberalitas erga Thymaridem 1.201.10.
Thetis Achillis mater filia Nerei 203,13.
Thrax ancilla ridet Thaletem in fossam prolapsum 2,85,18.
Thura à fœminis adolenda diis, non animalia 1,61,12.
Thus adolebat Pythagoras 1,137,28.
Thymarides discipulus Pythagoræ 1,103,17.
Thymaridæ Tarentini navigantis votum & dictum 1,134,10.
Thymaridis Parii depauperatio 201.10.

Thymedia

Thymedia quærebatur ab Pythagoricis 1, 97, 18.
Thyrrenorum seu Thuscorum sævitia in piratas 2, 53, 11.
Thyrsigeri multi pauci Bacchi 2, 77, 28.
Tibiarum sonus lascivus, multitudini conveniens, illiberalis 1, 109, 6.
Timares Locrus 1, 123, 17.
Timaratus vocatur idem 1, 154, 17.
Timychæ Pythagoricæ fœminæ fortitudo 1, 168. tota.
Timychæ tormenta Dionysius jussit inferri 169, 1.
Timycha linguam præmorsam tyranno in os exspuit 169, 8. & 182, 21.
Tinctores prius expurgatos sordibus pannos tingunt 1, 81, 1.
Tonitru, hominem terrâ contingere debere, monet 1, 145, 5.
Tralliani suos liberos docent animarum esse immortalitatem 1, 135, 8.
Tres partes seu species animæ 2, 29, 16, ex Plat.
Triennium explorationis in discipulis Pythagoræ 1, 77, 20,
Triobolum numerabat quotidiè cuidam juveni Pythagoras 1, 39, 7.
Triobolus honorandus 2, 159, 6.
Tubera & exhulcerationes in amicitia abesse debent 1, 101, 14.
Tydas scholam Pythagoræ accepit à Boulagora 220. 13.
Tydas pauper & exsul obiit 220. 18.
Tyrannide urbes liberavit Pythagoras 182. v. ult. & 187, 20.
Tyrannis ex fola ἀσωτίᾳ oritur 2. 127, 24.
Tyrannum sævientem in officio continuit Pythagoras 1, 187, 22.

V

Vaticiniis deditus Pythagoras 1, 137, 26.
Venatione non occupabantur Pythagorei 1. 100, 15.
Veneri die sexto sacrificandum 1, 139, 27.
Ventis spirantibus sonum esse adorandum symb. lib. 2, 140, 8.
Venti vehementes sedantur à Pythagora 1, 127, 26.
Vera dicens maximè vivit 2, 65, 28.
Verecundi esse debebant discipuli Pythogoræ 1, 85, 32.
Verecundia simulationis expers 1, 74, 30, &. 165, 19.
Verisimilitudines non esse Pythagoricorum 1, 88, 25.
Veritas solo oculo divino videtur non carnali 1, 76, 18.
Veritas occultata in parvis dictis à Pythagora 1, 146. 30.
Veritas præcipuum animi opus 2. 46. 6.
Veritas Deo & hominibus grata 2, 114. 28, &c.
Veritas philosophiæ beneficio contingit 2, 115, 2.
Veritas investigatu difficilis 2, 146, 15.
Veritas uniformis, falsum multiplex 2, 148, 21.
Verno tempore Pythagoras suavi modulamine utebatur, 1, 108, 16.
Veste, in qua nemo indormierat, utendum templum ingressuris 1, 140. 7.
Vestibus utebantur candidis & puris Pythagorei 1, 100, 10. & 137, 12.
Vestis nigra & fulva præcipiebatur Pythagoreis 1, 140. 8.
Vestis fulva testatur æqualitatem & justitiam animi 1, 140, 11.
Vetularum deliramenta 2, 90, 15.
Via publica non ambulanda 1, 86, 38.
Via publica declinanda ut per semitas catur 1. 104, 23. & lib. 2, 136. symb. 5. expositi.
Viam in forum vel curiam ignorant boni 2, 84. 16.
Victoria honesti gloriam affert 2, 111, 3.
Videntia animalia quæ 2, 63, 28.
Villosis pellibus utebantur Pythagorei 1, 100, 114. & 137, 16.
Vincit ab honesto turpe 2. 111, 4.
Vini abstinentia studiis necessaria 1. 74. 25.
Vinum fugiendum 1, 106, 3.
Vinum Pythagorici non bibebant interdiu 1, 98. 13.
Vinum vesperi bibebant Pythagorici 1, 99, 12.
Vir bonus temperâs & justus, beatus, 2, 112, 16.
Viri erga uxores quales esse debeant. 1, 75, 15.
Virtute benè vivitur 2, 3, 32.
Virtutis studium philosophia comparatur 2, 115, 10.
Virtus cum paupertate præstat divitiis cum violentia partis 2, 4, 28.
Virtus non venit à pecuniis, sed hæ ab virtute 2, 83, 27.
Virtus ut casta & continens matrona 2, 4. 9.
Virtus velut sacrosanctum delubrum 2, 4. 4.

Visus princeps reliquorum sensuum 2, 12,26 & 13,18.
Vita humana similis celebritati Olympiacæ 1,64,12.
Vita humana composita esse debet ad Deum sequendum 1,85,11.
Vita felix & beata 1,124,30.
Vita Pythagoræ consona pietatis operibus, quæ perfecit 1,157,5.
Vita continens, laboriosa &c. 179.24.
Vita recta & sana uti 2.27 5.
Vita bifariam dicitur 2,63,26.
Vita nostra mors, & mors vita 2, 101,14.
Vitæ cupidi & φιλοψυχοῦντες 2. 120, 30.
Vitæ humanæ brevitas & imbecillitas 2,52,30.
Vitia animi, ut ira, dolor, voluptas, turpis voluptas, non patiuntur aliquem placidè quiescere 2,76,2.
Vivere non debet qui suos pudore afficit 2, 110.10.
Vivit magis qui vigilat, quàm qui dormit 2, 65,6,& 66.v.ult.
Ulysses noluit *Penelopen* relinquere 1,63,23.
Ulysses immortalitatem à Calypso accipere recusavit 1,63,22.
Unctionibus utebantur *Pythagorici*. 1.98,11.
Ungues in sacrificiis non præcidendi 1,154,9.
Universalibus probè cognitis particularia facilia 2.145.28.
Vocis Pythagoræ vis ad ipsas feras allabebatur 1.67,28.
Voluptas pellenda 189,14.
Voluptas primum, deinde contumelia, tertiò pernicies exterminanda, 1,153,30.
Voluptas inprimis fugienda Pythagoreis 1. 176,8.
Voluptas quæ venit ab philosophia sincera est, 2,4.28.
Voluptate nihil magis fallit, & ad peccandum allicit 1,176.10.
Voluptates malæ 1,87,25.
Voluptates omnes aspernantur, ut deliri sint, 2,49.25.
Vibes coagmentantur ex domibus 1,152,v.ult.
Urbes confusas ex servitute liberavit Pythagoras 183,3.
Ursa ex Apulia sæviens à Pythagora repressa, docta, pasta, cum jurejurando dimissa 1,66,9.
Vitionibus & sectionibus non adhibebant pharmaca Pythagorei 1,148, 15,& 204, 23.
Usus rei *Venereæ* tardus & moderatus, bonus 179, 27.
Usus bonorum rectus requiritur 2,33.tota.
Vulcani nativitas & ortus 1, 50,26.
Vulgi opinationi non esse adhærescendum 1, 172,25.
Vulgus insanit, pueros benè instituens, & adolescentes suæ libertati relinquens 174,10.
Vulneribus in anteriori corporis parte acceptis mori pulchrum, contra; si contra 1,87,v.ult.
Uxores nemo persequitur 1,87,16.
Uxores magis amandæ ac diligendæ, quàm parentes 1,61.22.
Uxores castæ ab Vesta acceptæ exemplar 1. 56,30.
Uxores in conspectu deorum nabunt 1,56,25. & 87.17.
Uxores domos non inficient adulterinis fœtibus 1,56,23.

X

Χενίζειν, peregrinis linguis & moribus improbabant Pythagorei 202,21.
Xenophilus Chalcidensis qualis 209,32.
Xouthus Hellenes donum 203,21.

Z

Zaleucus Locrus legislator Siciliæ 1.46, 21, & 123,17.& 154,17.
Zamolxis discipulus Pythagoræ 1,103.15.
Zamolxis famulus Thrax 1,154,32.
Zamolxis ad Getas profectus illis leges dedit 1,155.3.
Zamolxis deus habitus 1,155,17.
Zonæ in ædem Æsculapii delapsæ lex, 1,121,1.

INDEX

illustrium Pythagoreorum,

qui sunt in IAMBLICHI lib. I. p. 221. 222. & 223. juxta regiones.

AEGEI. VI

Crito, p. 223,6.
EUcelthon 223,6.
Hippomedon 223,5.
Polyctor 223,7.
Timosthenes 223,5.
Thrasydamus 223,6.

CARTHAGINENSES IV.

Anthen 222, 26.
Leocritus ibidem.
Miltiades ibid.
Odius ibid.

CATANÆI VI.

Charondas 223,27.
Chrysippus Tyrrhenus ib.28.
Lyramnus ibid. v.30.
Lysiades Corinthius ibi. v.27.
Nausitheus Atheniensis ib.29.
Neocritus Ponticus. ibidem.

CROTONIATÆ XXIX.

AEgon 221.12.
Ageas v.18.
Agelas v.13.
AEmon ibid.
Agylus v.18.
Alcmæon v.20.
Antimedon v.17.
Boutius v.15.
Bryas v.16.
Cleophron v.29.
Cleosthenes v.13.
Damocles v.20.
Dymas v.12.
Ecphantus v.14.
Epicylus ibidem.
Eratus v.15.
Euandrus v.16.
Hippostatus v.12.
Hippostenes v.19.
Iranæus v.16.
Leophron v.18.
Menon v.10.
Milo ibidem.
Millias v.17.
Onatus v.19.
Phyciadas v.14.
Rhodippos v.16.
Silios v.13.
Timæus v.15.

CAULONIENSES V.

Callibrotus 223,18.
Dicon ibidem.
Drymon v.19.
Nastas. ibidem.
Xentas ibidem.

CYRENÆI IV.

Aristangelus 223,24.
Melanippus v.23.
Prorus ibidem.
Theodorus v. 24.

CYZICENI IV.

Butherus 223,26.
Hipposthenes v.25.
Pythodorus ibidem.
Xenophilus v.26.

LACEDÆMONII IV.

Abaris Hyperboreus v.9.
Anthocharidas v.8.
Cleanor ibidem.
EUrycrates ibid.

LOCRI X.

Adicus 222,32.
Euetes ibidem.
Euthenus ibidem.
Gyptius v.31.
Philodamus v.32.
Sosistratos ibidem.
Sthenonidas ibidem.
Timares v.ult.
Xenon v.31.
Zaleucus v.33.

LUCANI VI.

Cerambus 223.3.
Dardaneus v.4.
Malias ibidem.
Ocelus v.2.
Ocylus ibid.
Oresandrus 3.

METAPONTINI XL

AEneas 221.23.
Agesarchus v.27.
Agesidamus v.25.
Alcias v.27.
Aliochus v.33.
Alopecus v.32.
Antimenes v.31.
Aresiadas v.22.
Aristeas v.24.
Aristomenes v.26.
Arytus v.28.
Astylus v.33.
Brontinus v.21.
Chilas v.23.
Dacydas v.33.
Damasmenus v.23.
Damotages v.31.
Eiriscus v.28.
Empedocles Acragatinus 222. v.2.
Epiphron 221,28.
Euandrus v.25.
Euphemus v.30.
Euriphemus v.26.
Glycinus 221.1.
Lacrates 221.33.
Lacritus v.31.
Laphaon v.24.
Leocydes v.29.
Leon v.22.
Megisteas v.29.
Melisias v.24.
Parmenides Eleates 222,2.
Parmiscus 221,22.
Proclus v.30.
Pyrrhon v.32.
Rhexibius ibid.
Thraseos v.28.
Thrasymedes v.30.
Xenocides v.25.
Xenophantes v.27.

PARII X.

AEtius 222.27.
Alcimachus 28.
Amoerus v.30.
Dexitheus v.28.
Dinarchus v.29.
Eumaridias v.30.
Meton v.29.

Phanecles v.27.
Timæus v.29.
Timesianax v.30.
PHLIASII IV.
Diocles 223,20.
Echecrates ibidem.
Phanton v.21.
Polymnastus v.20.
POSIDONII VII.
Athamas 222,33.
Bathylaus 223.1.
Cranius ibidem.
Myes ibidem.
Phædo ibid.
Proxenus 222,33.
Simus ibidem.
RHEGINI XI.
Aristides 223.10.
Aristocrates v.11.
Athosion v.12.
Colæs Selinuntius v.13.
Demosthenes v.10.
Euthycles v.13.
Glicaon v.11.
Hipparchydes 12.
Menesibulus 11.
Opsimus 13.
Phytius 11.
SAMII VI.
Archippus 223,26.
Glorippus 17.
Heloris ibid.
Hippon ibid.
Lacon 16.
Melissus 15.
SICYONII IV.
Demon ibidem 22.
Poliadas 21.
Sosthenes 22.
Sostratius ibidem.
SYBARITÆ XII.
Deonax 222,23.
Diocles ibidem.
Empedus ibid.
Euanor 22.
Euæus 24.
Hippasus 22.
Menestius 23.
Metopus 21.
Polemæus 24.
Proxenus 22.
Timasius 24.
Tyrsenus 25.
SYRACUSANI. III.
Damon 223 15.
Leptines ibidem.
Phintias ibidem.
TARENTINI XLIII.
Abrotelcs 222,18.
Achmonidas 19.
Acousiladas 13.
Arecas 8.
Archomachus 18.
Archippus 9.
Archytas v.5.
Aristippus v.5.
Aristoclidas 16.
Atytus 4.
Asteas 7.
Brias 18.
Cænias 7.
Carophantidas 20.
Clearatus 15.
Cleon ibid.
Clinagoras 9.
Clinias 17.
Dicæarchus 10.
Dinocrates 12.
Echecrates 13.
Estiæus 6.
Euandrus 18.
Eurymedon 8.
Euthymus 10.
Iccus 14.
Leonteus 15.
Lysibius 12.
Lycon 6.
Lysis ibidem.
Mimnomachus 19.
Paction 13.
Philolaus 4.
Philonides 11.
Phrinychus 15.
Phrontidas 11.
Piserrydus 17.
Pisicrates 14.
Polemarchus 6.
Sicas 20.
Smicheas 16.
Theodorus 5.
Zopyrus 9.

INDEX NOBILIUM FOEMINARUM.

Abrotelia 224. 8.
Babelyma v.12.
Bio 17.
Byne 2.
Chilonis 5.
Cleeclema 13.
Echecratia Phliasia 9.
Lasthenia 7.
Mya uxor Milõis Crotoniatæ 6.
Nistadula 11.
Philtes 4
Pisirronde 11.
Theano Brontini uxor 5.
Timycha uxor Myllii 223,22.
Tyrsenes 10.

FINIS.

EXCUDEBAT AEGIDIUS RADAEUS ORDI
NUM FRISIAE TYPOGRAPHUS FRANEKE
RAE, ANN. M. D. XCVIII. X. CAL. DECEMB.